

A hunyad-zarándi
református egyházközségek
történeti katasztere

Kolozsvár
2003

A hunyad-zarándi
református egyházközségek
történeti katasztere

I.

1686–1807

Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok

A Kolozsvári Református Teológiai Intézet
Egyháztörténeti Tanszékének
és az Erdélyi Református Gyűjtőlevéltárnak
kiadványsorozata

A sorozatot szerkeszti
Buzogány Dezső
Sipos Gábor

A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere

I.

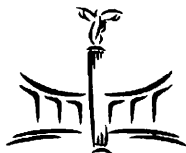
1686–1807

Algyógy – Haró

Összeállította, sajtó alá rendezte,
bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közléteszi
Buzogány Dezső – Ősz Sándor Előd

Kolozsvár
2003

Megjelent

a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
a Babeş–Bolyai Tudományegyetem
és a Debreceni Református Kollégium támogatásával

Szerkesztette
Buzogány Dezső

Megjelenik
a Babeş–Bolyai Tudományegyetem
Református Tanárképző Kara megalakulásának
10. évfordulójára

ISBN 973-7971-10-8

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület
Misztótfalusi Kis Miklós sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

© EREA 2003

Lectori salutem

Újabb forráskiadvánnyal bővül az *Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok* (EREA) című, 2001-ben indított sorozatunk: ezennel a volt Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye gyülekezeteinek történeti kataszterét készítettük el (sok közülük mára már *desolata ecclesia*). Lehet, hogy olvasónak és szakembernek egyaránt furcsa a címben szereplő körülírás, de csak ezzel tudtuk meghatározni a könyv műfaját úgy, hogy egyben megőrizzük annak forráskiadvány jellegét. Kataszter, mert alaposan felleltározza a volt Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye harminc-egynéhány gyülekezetében a lelki-anyagi élet minden apró részletét, és történeti, hiszen egy gyülekezet esetében, több-kevesebb eltéréssel, felöleli az 1686–1807 közötti időszakot. Forrásunk törzsanyagát az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában fennmaradt 5 vizitációs jegyzőkönyv alkotja, amelyek hatalmas anyagmennyisége már a kezdet kezdetén komoly feldolgozási és rendszerezési nehézség elé állított. Két lehetőség közül lehetett választani: vagy közöljük a jegyzőkönyvek anyagát folyamatosan, követve az egyes jegyzőkönyvek beosztását és a vizitációk megszervezése idején kialakult, többnyire tájegységek szerinti rendszerezését (ez lett volna a szokványos és egyszerűbb megoldás), vagy valamiféle gyakorlatibb, könnyebben használható és áttekinthetőbb átrendezést végzünk, gyülekezetek szerint. Ez utóbbi mellett döntöttünk. Indoklásunk az, hogy a vizitációs jegyzőkönyvek eredeti beosztásának közlése komoly erőpróbát jelentett volna azoknak, akik egyetlen gyülekezet fejlődéstörténetét szerették volna megismerni, hiszen egy kötetben is szétszórtan lehet csak hozzájutni egy-egy gyülekezet adataihoz, nem beszélve arról, hogy ugyanazon egyházközség anyaga legalább öt, kötetenként sok esetben közel félezer oldalnyi kiadványban lett volna szétszórva.

Eltekintettünk tehát a vizitációs jegyzőkönyvek szokványos publikálási módjától és az egész anyagot gyülekezetenként csoportosítottuk át: így a kutató egy helyen találhatja meg egy gyülekezet száz-egynéhány éves fejlődéstörténetét. Ez megkönnyítette dolgunkat más tekintetben is: a jegyzőkönyveken kívül, többnyire a helyszínen talált jelentős mennyiségű anyagot minden nehézség nélkül elhelyezhettük valamely gyülekezet történeti fejlődésének hossz tengelyén, úgy, hogy közben a jegyzőkönyvek eredeti beosztásának megőrzésére nem kellett figyelnünk. A kutatási folyamatot két tanulmányút zárta le, amelyek során arra törekedtünk, hogy a még meglévő tárgyi emlékeket is számba vegyük és rögzítsük. Fényképet készítettünk tehát minden olyan tárgyról, amelyet említenek a vizitációk, és amelyek mind e mai napig fennmaradtak, illetve jelen pillanatban is a gyülekezetek tulajdonát képezik, akár a lelkészi lakásban elhelyezett gyülekezeti ládában vannak, akár magánszemélyek viselnek gondot róluk (gondolunk itt a néhány tagot számláló, elnéptelenedett, de lelkészi szolgálatra és úrvacsorára még mindig igényt tartó, amúgy életképtelen közösségekre). Természetesen nemcsak a jegyzőkönyvekben említett történelmi emlékek kerültek a digitális felvételeket tároló lemezre. A jelenlegi állapot, állag és helyzet rögzítése is célunk volt, hogy teljesebb képet kapjunk az illető gyülekezeetről. Ezért lehet olyan fényképeket vagy helyszínen készített rajzokat látni (Debreczeni László), amelyek későbbiek, de mindenképpen hozzátartoznak a gyülekezet történetéhez.

Hadd szóljunk ezek után néhány szót azon népesebb csoport tagjairól is, akiknek valamely köze volt az anyag összegyűjtésében. Mindenekelőtt hadd utaljunk arra, hogy a gyűjtőmunka során e forráskiadvány nem húzott éles határvonalat teológiai hallgató (lelkészjelölt) és református tanárképzős diák (tanárjelölt) között. A történelmi emlékek iránt érzett tisztelet és megbecsülés, a megszűnt gyülekezetek még fellelhető emlékei rögzítésének halaszthatatlansága, az utolsó órában végzett mentés időszerűsége eltörölte e két diákközösség között sokszor mesterségesen meghúzott határvonalat. Illesse tehát köszönet a Babeş–Bolyai Tudományegye-

tem Református Tanárképző Kara diákjait, illetve magiszteri növendékeit (Ábrahám Emőket, Bálint Zsófiát, Barabási Endre ref. lelkészt, Barta Tündét, Kinda Eleonórárt, Tamás Ceciliát), a Protestáns Teológiai Intézet tanárait és diákjait (Kolumbán Vilmos Józsefet, Szabó Csillát, Barticel Krisztiánt), akik az Egyháztörténeti Tanszék keretén belül elindított forrásfeltáró munkából alaposan kivették részüket. Illesse köszönet továbbá a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Kutatási Programok Intézetét, amely ösztöndíjat adott a kutatómunka végzésére. Külön köszönettel tartozunk az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltára két alkalmazottjának, Dáné Veronka levéltárosnak és dr. Sipos Gábor egyetemi tanárnak azért, hogy az eredeti forrásanyagot rendelkezésünkre bocsátották, az átírás és összeolvasás során pedig hasznos szakmai tanácsokkal láttak el. Megköszönjük továbbá azon református lelkészek támogató jóindulatát, akik a feldolgozott gyűlekezetekben szolgálnak és több napra is szállást és ellátást biztosítottak nekünk a helyszíni kutatómunka idején, megnyitották előttünk az egyházközség levéltárait, illetve segítettek a fényképek elkészítésében (hálával gondolunk itt Albert István, Zsargó János, Nagy János, Nagyné Orbán Edit, Lovász János, Bódis Miklós, Kun Árpád, Sipos Szabolcs Attila, Májai Zoltán lelkészekre). Köszönettel tartozunk továbbá a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Granturi Intézetének, személy szerint Nicolae Bocşan prorektornak és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának, amiért a kiadási költségeket felvállalták, illetve a Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpont igazgatójának, Tonk Istvánnak és munkatársának Bálint Lajosnak, amiért minőségi munkát végeztek és mindig szívügyüknek érezték e forrásanyag sorsát.

Vizitációk a Hunyad-Zarándi Egyházmegyében

Bevezetés

Egyháztörténeti szempontból igen értékes forráskiadványt tart kezében az olvasó: a volt Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye gyülekezeteinek történeti kataszterét. A kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszéke már évek óta szorgalmazza és végzi az Erdélyi Református Egyház múltjára vonatkozó források felkutatását és közlését. 1999-ben az *Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek* (EREF) sorozatban napvilágot látott Bod Péter 18. századi egyháztörténész sokáig elveszettnek vélt kézírata az erdélyi református zsinatok végzéseiről,¹ amelyik – az EREF kiadványainak jellegét és célját tekintve – csak részben illeszkedik a sorozatba. Külön sorozat elindítása vált szükségessé 2001-ben *Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok* cím alatt, amelynek első két eddig megjelent kötete a zsinati végzések kiadásának 1881-ben megszakadt sorát kívánta folytatni.²

Az erdélyi református egyháztörténet-írás szempontjából ítélve, a zsinati végzések után fontossági sorrendben – szerény megítélésünk szerint – az egyházlátogatások (vizitációk) és az egyházmegyei (parciális) zsinatok jegyzőkönyvei következnek. Ennek fontosságára figyeltek fel az utóbbi időben határon innen és határon túl, hiszen Erdélyben Csáki Árpád és Szőcsné Gazda Enikő sajtó alá rendezte az Orbai Református Egyházmegye kora újkori egyházlátogatási iratait,³ az anyaországban pedig Dienes Dénes sárospataki teológiai tanár nemrég közölte a Tiszáninnen Református Egyházkerület négy egyházmegyéjének 16–17. századi vizitációs jegyzőkönyveit.⁴

Forráskiadási munkánkat nem véletlenül kezdtük a Hunyad-Zarándi Egyházmegye protokollumaival, hiszen az egyházmegye levéltára jelenleg Kolozsváron található az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában, tehát könnyen hozzáférhető. Másrészt e sajátos tájegység 18. századi története igen jelentős egyháztörténeti szempontból, hiszen azon érdekes korszakot öleli fel, amelyben a 16–17. században még virágzó gyülekezetek egyházi élete lépésről lépésre leépült, az anyaegyházközségek elszórványosodtak, a települések lassan elnéptelenedtek és igen súlyos anyagi gondokkal küszködtek. Megsínylették az Habsburg-ház ellenreformációs törekvéseit,⁵ a határőrezredek felállítása is súlyosan sértette önállóságukat és önrendelkezési jogukat,⁶ míg a pusztítással járó események (a Horea vezetete felkelés és az 1788-as osztrák–orosz–török háború) az egyházmegye területén zajlottak le. A lassú enyészet, a fokozatos elsorvadás, elnéptelenedés, majd teljes megszűnés indokolja elsősorban azt, hogy ezzel a területi egységgel foglalkozunk (szinte a 24. órában), mely fokozatos leépülés nemcsak a református egyház szempontjából jelent tragédiát, hanem az ott élő magyarság szempontjából is.

¹ Bod Péter: *Erdélyi református zsinatok végzései 1606–1762*. Buzogány Dezső és Sipos Gábor bevezető tanulmányával. Kolozsvár 1999. (A továbbiakban: Bod)

² *Erdélyi református zsinatok iratai*. III. 1771–1789., illetve IV. 1790–1800. Sajtó alá rendezte Buzogány Dezső, Dáné Veronka, Kolombán Vilmos József, Sipos Gábor. Kolozsvár 2001–2002. (A továbbiakban: ERZSI).

³ *Az Orbai Református Egyházmegye vizitációs jegyzőkönyvei I. 1677–1752*. Bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közléstesi Csáki Árpád és Szőcsné Gazda Enikő. Sepsiszentgyörgy 2001.

⁴ *Református egyház-látogatási jegyzőkönyvek 16–17. század*. Szerkesztette és az utószót írta Dienes Dénes. Osiris Kiadó, Budapest 2001. (A továbbiakban: Dienes)

⁵ A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye Levéltára az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában, B 4-es fond, Protokollumok (A továbbiakban HuZaL-Prot.), I/5. 284.

⁶ Uo. 537.

Forrásaink

Az egyházlátogatási iratokat az 1800-as évvel bezárólag állt szándékunkban átírni, ám a protokollumok teljes tartalmának a rögzítése miatt az időpont kitolódott 1807-re. Az alább közölt dokumentumgyűjtemény törzsanyaga öt különálló kötetben található meg. **Az első kötet** mérete vagy formátuma 21×32 cm, bőrkötéses, állapota eléggé jó, 278 utólag számozott oldalt tartalmaz, és az 1686–1704 közötti időszakot öleli fel (jelzete: I/1). **A második kötet** méretei 19×29,5 cm, ugyancsak bőrkötéses, 160 utólag számozott oldalt tartalmaz, az utolsó két levél igen szakadozott (jelzete: I/2). **A harmadik kötet** mérete 2×35 cm, még látható rajta a hajdani bőrkötés maradványa (félbőr kötés lehetett), kartontáblája megrongálódott, számozása 1–320-ig folyamatos, jól látszik, hogy a soron következő lapok a rongálódás miatt kihulltak, egészen a 397. oldalig (tehát összesen 77 oldal hiányzik), 379–404-ig terjedően két ív (nyolc oldal) még megvan, amely mindenféle rögzítés nélkül található a protokollum végén; valószínű, hogy a 404. lap után is volt néhány oldal, mert ez az utolsó lap nem hordozza a jegyzőkönyv szokásos és természetes lezárásának jegyeit, a lapok széthullók, igen rossz állapotban várja valamely könyvkötő könyörülő jóindulatát, az 1771–1780 közötti időszakban a Herepei István esperes által vezetett vizitáció anyagát tartalmazza (jelzete: I/3). **A negyedik kötet** az előbbivel azonos méretű (22×35 cm) és annál valamivel jobb állapotban van, mely állapot viszont korántsem mondható megfelelőnek, kötése félbőr (a két kötet méreteinek azonosságából lehet következtetni az előbbi, 3. kötet kötésére is), karton fedőlapján még kibetűzhetők az eredeti cím töredékei, és egészen tisztán kiolvasható az MDCCLXXXII. évszám; 269 számozott lapot tartalmaz, az utolsó lapon látható, hogy a jegyzőkönyvet szokásszerűen zárták le az utolsó öt sor középre zárásával és a lap aljáig kigyózó disszel, utána még nyolc számozatlan üres lap következik, az 1781–1793 között Lisznyói Intze István, majd Csegöldi András esperesek által irányított vizitációs bizottság gyülekezeti helyzet- és állapotrajzát tartalmazza (jelzete: I/4). A sort lezárja a legtestesebb **ötödik kötet**, mérete: 23×38 cm, kötése félbőr, a karton fedőlapon még látszik a barokkos címmező és szinte teljesen kiolvasható a cím is, állapota megfelelő, eredetileg 1–924-ig terjedő korabeli számozott oldalt tartalmazott, de az utolsó négy oldal jobb felső sarka, ahová a számokat írták, annyira megrongálódott, hogy a számozás ma már nem olvasható, egyébként 923 oldal tartalmaz vizitációs anyagot, az utolsó protokollum-oldal üres, továbbá pedig bekötéskor két-két, enyhén kékes színű oldalt fűztek a kötet elejére és végére, melynek textúrája különbözik a protokollum papírjának összetételétől; két ívfüzetet kötöttek egybe, mivel a 410. oldal után a 437. következik, és nem láthatók rajtuk olyan jelek, amelyek későbbi csonkításra vagy lapkivágásra utalnának, a 437. oldaltól jelentkező nagyobb ázási foltnak sincs nyoma az előző oldalakon; a papírok textúrájában kétféle vízjegy van: az egyik egyszerű és keretbe foglalt, sarlót tartó kezecskét mutat, a másik sokkal díszesebb és csaknem az egész papírlapot betölti. Ez utóbbin a következő felirat olvasható: GRAF V. HALLER / DEVA. A papírt tehát helyben vásárolták és a már beírt lapokat később egybekötötték. Az oldalszámozás néhol ugrik, néhol pedig ugyanaz a szám több oldalra is rákerült. Ez utóbbi esetben az azonos számú, de különböző oldalakat a latin ábécé kisbetűivel különböztettük meg. Nem található meg a protokollumban az 1798. évi vizitációk jegyzőkönyvei, bár az 1799-ben tartott hosdái egyházlátogatás jegyzőkönyvében található utalás arra, hogy 1798. évi vizitációt megtartották.⁷ A kötet Zsoldos Márton, majd 1806-tól Kolosvári Zsigmond esperes-helyettesek vizitációs anyagát tartalmazza az 1795–1807 közötti időszakból (jelzete: I/5).

Az elmondottakból kiderül, hogy a vizitációs anyag sem teljes, hiszen az 1714–1770-ig terjedő időszakból nem maradtak fenn jegyzőkönyvek (pestisjárvány idején semmisítették

⁷ HuZaL-Prot. I/5. 358.

meg őket, nehogy fertőzést terjesszenek). Ez az időszak azonban nem marad teljesen fehér en kiadványunkban, hiszen a Hunyad-Zarándi Egyházmegye levéltára megőrzött jó néhány vizitációs iratot az 1764–1767-es időszakból,⁸ valamint egy vizitációs sorrendet 1715–1722-ből,⁹ melyeket összegyűjtöttünk és közlünk. 1771. június 9-én a Boroskrakkóban tartott generális zsinat kimondotta, hogy *tartozzanak minden eklézsiák a visitatiok actait a tiszteletes notariustól mindenkor kivenni sub authentia, melynek taxaja légyen legalább is egy garas*.¹⁰ A hiányzó időszak anyagát tehát az egyházközségi levéltárakban esetlegesen fennmaradt másolatokból sikerült rekonstruálnunk. Ez a munka párhuzamosan folyt a Központi Gyűjtőlevéltárban fellelhető anyag átírásával. A dévai egyházközség 1705-től vezetett Matrixában¹¹ az 1719-ben, 1731-ben, 1740-ben, 1742-ben és 1752-ben tartott egyházlátogatási jegyzőkönyvek kivonatait olvashatjuk, továbbá itt találhatjuk az 1746-ban tartott vizitáció teljes jegyzőkönyvét is.¹² Ezen túl sikerült értékes kiegészítő anyagot találnunk a dévai, rákosdi, hozsdáti, bácsi, lozsdái gyülekezetek levéltárában is.

Átírás és rövidítések

Tekintettel arra, hogy még nincs egységes, a Magyar Tudományos Akadémia által is elfogadott átírási szabály, ezért mi az Erdélyi Múzeum-Egyesület forráskiadványainak, illetve az *Erdélyi Református Zsinatok Iratainak* átírási szabályait követtük. A mássalhangzókat többnyire betűhíven írtuk át, még akkor is, ha ez ellenkezik a mai magyar helyesírás szabályaival (pl. *mellyet, olyan, sellyem kissebb, eklézsia* stb.). A *tz*, illetve *ts* nálunk *c*, illetve *cs* betűkként szerepelnek. Hasonló módon, ha az *i* betű *j* hangot, az *s* betű *zs* hangot jelöl, a mai hangalak szerint írtuk át (pl. *ifjú* helyett *ifjú, eklésia* helyett *eklézsia*). A magánhangzókra az ékezeteket ugyancsak a mai helyesírási szabályok szerint tettük ki. A középpontozást értelemszerűen használtuk, a köznevek egybeírásánál szintén a ma érvényes szabályok szerint jártunk el. A személy- és helynevek helyesírásán nem változtattunk, csupán a keresztnévekre tettük ki a mai helyesírásnak megfelelő ékezeteket, a helyneveket pedig – ahol a mai használat megkövetelte – egybeírtuk, meghagyva az eredeti nagy kezdőbetűket.

A szövegben előforduló, többnyire latin rövidítéseket, a könnyebb olvashatóság kedvéért, jelzés nélkül oldottuk fel. A mértékegységeket egységesen rövidítettük, feloldásuk itt következik:

- cub. – cubulus (kőből)
- curr. – currus (szekér)
- gelim. – gelimna (kalongya)
- metr. – metreta (véka)
- oct. – octalium (kupa)
- urn. – urna (veder)
- dr. – denarius (dénár)
- hfr. – florenus Hungaricalis (magyar forint)
- mfr. – magyar forint
- rhfr. – rénes (rajnai) forint
- vfr. – vonás forint
- kr. – krajcár

⁸ HuZaL 3. Sztrígy menti vizitáció 1764. II. 5.; HuZaL 4. Lozsdái vizitáció 1764. II.; HuZaL 6. Maros menti vizitáció 1765. II. 21.; HuZaL 7. Egregy és Maros menti vizitáció 1766.; HuZaL 8. Zárándi vizitáció 1767.

⁹ HuZaL 1.

¹⁰ ERZSI III. 1771–1789. 8.

¹¹ A Dévai Református Egyházközség Levéltára, I/1.

¹² Uo. F/40.

A vizitáció természetes menetéhez tartozott az is, hogy valamely gyülekezetet látogatva, a következő évben visszalapoztak a korábban rögzített szövegre, felfrissítették az előző évek adatait, és ha szükség volt, áthúzták azokat, vagy megjegyzéseket írtak melléjük. A későbbi bejegyzéseket dőlt betűvel szedték, a kihúzásokra pedig lábjegyzetben hivatkoznak. Gyakran előfordult az is, hogy sokszor oldalnyi helyeket hagytak ki a későbbi betoldásokra, ahová viszont nem mindig került adat, ezeket lábjegyzetben jelezzük. A jegyzőkönyvek oldalszámait is jelezzük és a más forrásokból származó kiegészítésekkel együtt szögletes zárójelbe tettük. A nyilvánvaló hibákat vagy elírásokat [!]-lel, a bizonytalan olvasatot [?]-lel, a megrongálódott és megcsontult lapok szöveghiányát [...] -lel jelöltük.

Rövid történelmi helyrajz és visszapillantás

A történelmi Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye

Benkő József, a 18. század tudós lelkipásztora így írja le a vidéket *Transsilvania specialis* című írásában: *Hunyad vármegye [...] nevét Hunyad váráról kapta. Északról Fehér és Zaránd vármegye, keletről szintén Fehér vármegye és Szászváros szász szék határolja, délről a Havasalföldet elzáró, folytatódó nyúlványaikkal egyúttal Magyarország temesi bánóságát is elválasztó vaskapu néven ismert havasok, nyugatról Csanád és Arad magyarországi vármegyék határai veszik körül. Földje darabos és hegyes, mégis ismert folyók öntözik: a Maros, a Sztrigy, Egregy vagy Cserna valamint halban gazdag patakok.*¹³

Neve azt mutatja, hogy egyesített egyházmegyeről van szó. A Zárándi Egyházmegye a 16–17. század folyamán alakult ki és jó néhány évtizedig virágzott, de idő múlásával eklézsiái annyira megfogyatkoztak és elnéptelenedtek, hogy megmaradt gyülekezeteit 1702-ben felosztották a Tiszántúli Egyházkerület déli egyházmegyéi között.¹⁴ Őt gyülekezete viszont már 1634 előtt a Hunyadi Egyházmegyéhez került.¹⁵ Az egyházmegye területileg három régióra oszlott fel: **a zárándi rész** a Záránd-hegység, a Béli-hegység és az Erdélyi-Erchegység találkozásánál terült el, **második tájegységként** a Maros mentének Algyógy és Marosillye közötti szakasza tartozott az egyházmegyéhez, **a harmadik régió** a Sztrigy völgye volt (Hátszeg vidéke) a maga sok román falujával és több-kevesebb lélekszámú magyar református gyülekezetével.

Az egyesített egyházmegye története eléggé zaklatott. A vidék lakossága a jelek szerint elég korán csatlakozhatott a reformációhoz, és ugyancsak korán fordult a helvét reformáció irányába, hiszen a század derekán Tordai Sándor András (1546-tól Déva papja, majd az egyházmegye első esperese)¹⁶ a kálvini reformáció egyik erdélyi vezéregyénisége lett. Ő az, aki az 1568-as gyulafehérvári hitvitán Melius Juhász Péterrel együtt harcolt az antitrinitarizmus ellen, 1577. június 2-án a nagyenyedi zsinat püspökké választotta.¹⁷ Déva tehát

¹³ Benkő József: *Transsilvania specialis*. I. Fordította, bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közlése Szabó György. Bukarest–Kolozsvár 1999. 445. (A továbbiakban: Benkő)

¹⁴ Zoványi Jenő: *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon*. A Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Bp. 1977. 702.

¹⁵ Dáné István: A V[ajda]-Hunyadi Zárándival egyesült egyházmegye és azon egyházmegyébeni egyházak történelme. In: *Az Erdélyi Reformata Anyaszentegyház névkönyve 1863-ra*. Kolozsvár 1863. 7. (a továbbiakban: Névkönyv 1863)

¹⁶ A Dévai Református Egyházközség Matrixa, az egyházközség levéltára, I/1. A hátsó fedőlapra írtak a lelkipásztorok névsorát.

¹⁷ Pokoly József: *Az erdélyi református egyház története*. I. Bp. 1904. 260. (A továbbiakban: Pokoly)

püspöki székhely lett és ezzel a Hunyadi Egyházmegye a helvét reformáció egyik legszilárdabb bástyájává erősödött. Az 1579-ben elhunyt Tordai Sándor Andrást itt is temették el, tumbája ma is látható a református templom kertjében.

A 17. század folyamán az egyházmegye egyre erősödött, sok templom épült, az úrasztali készletek pedig arról tanúskodnak, hogy számos főúr viselte szívéen az eklézsiák ügyét. Váradi Ötvös Gáspár rákosdi lelkész a 17. század végén egy 1634-ből származó feljegyzésre hivatkozva 37 anya- és 19 leányegyházközségről tudósít.¹⁸ Továbbra is Déva a legjelentősebb gyülekezete a vidéknek, lelkipásztorai többnyire esperesek voltak,¹⁹ iskolája sok esetben jelentős fejedelmi támogatást kapott,²⁰ a 17. század folyamán végig püspöki vizitációs hely volt (ekkorra kiváltságban csak 11 nagyobb gyülekezet részesült Erdélyben²¹), a 18. század elején pedig a mindenkori dévai (és a vajdahunyadi) lelkész állandó tagja a Főkonzisztóriumnak.²² Hátszeg szintén jelentős gyülekezetté nőtte ki magát a reformáció után, iskolája Barcsai Ákos fejedelemtől (1658–1660) kapott jelentős támogatást, és a 17. században élte virágkorát.²³

Egyházmegye és misszió

Az egyházmegye 16–17. századi történetében fontos helyet foglalt el a románok között beindított reformáció és misszió. A 16. század folyamán Izabella királyné Algyógyon alapított román görögkeleti püspökséget,²⁴ 1569-ben pedig János Zsigmond Tordosy Pál Hunyad megyei reformált hitű román nemesre bízta *Erdély országa román gyülekezeteinek szuperintendenciáját*.²⁵ Püspöki jogköre kiterjedt Erdély valamennyi román gyülekezetére, de a Báthoryak korában beindult ellenreformáció miatt a püspökség területe jelentősen leshűkült, így aztán Tordasi Mihály újonnan megválasztott szuperintendensnek már csak Hunyad és Zaránd megyékre, valamint Karánsebes és Lugos vidékére terjedt ki jurisdictiója. 1643-ban a hátszegi, hunyadi és illyei román esperesség átkerül a magyar református püspök közvetlen felügyelete alá, és számos helybéli román pap kapott nemességet az erdélyi fejedelemtől.²⁶ Vajdahunyadon és Hátszegen román református iskolák működtek. Amikor a 17. század végén Gyulafehérváron a román papság az unió mellett döntött, tizenegy „nemesi szabadsággal élő” Hunyad megyei pópa ellenállt, és a vezető román papság rosszallása ellenére kinyilvánította, hogy továbbra is a magyar (református) püspök és a dévai esperes fennhatósága alá kíván tartozni.²⁷ (Pokoly szerint a jezsuita befolyás csak börtönnel tudta a románokat a református egyháztól elszakítani)²⁸. 1704–1714 között Hátszegen Békési Ferenc elsőpap mellett szolgált Bajesdi Pópa Farkas József nevű káplán, aki nevérol ítélve román anyanyelvű lehetett, és nem az egyházmegye előljáró testülete, hanem a püspök ne-

¹⁸ Névkönyv 1863. 5. Váradi Ötvös Gáspár neve 1687-ben jelenik meg először a rákosdi lelkészi állással kapcsolatosan, és lelkészi hivatalát e helyen még 1718-ban is végezte. HuZaL-Prot. I/1. 41., I/2. 128.

¹⁹ Uo. 24.

²⁰ Pokoly II. 63.

²¹ Pokoly IV. 95.

²² Pokoly V. 21.

²³ Pokoly II. 278.

²⁴ Juhász István: *A reformáció az erdélyi románok között*. Kolozsvár 1940. 30.

²⁵ Uo. 80.

²⁶ Uo. 159–161.

²⁷ Sipos Gábor: A reformáció továbbélése a hátszegi románok között. In: *Europa. Balcanica–Danubiana–Carpathica. Annales*. (A továbbiakban: Sipos) 237.

²⁸ Pokoly II. 179.

vezett ki.²⁹ Az 1716. március 11-én tartott parciális zsinaton Csáki Miklós lelképásztort (1713–1717) azzal vádolták, hogy nem prédikál román nyelven, csak magyarul, és emiatt sokan *auditori közül ad valachicum redealtanak*. A lelkész a vádra így válaszolt: *Az hogy oláhul nem prédikálnék hazugság, mert karátsoni actiomat is egészben oláhul vittem véghez*.³⁰ A hátszegi gyülekezetben tehát még 1700 után is két nyelven hirdették az Igét, ami azt jelzi, hogy a román reformátusság itt tovább élt.

A környéken élő több román kismemes család egy-egy ága szívesen megmaradt a református egyház szerkezeti keretei között még akkor is, amikor előnyök és privilégiumok származhattak volna abból, ha az államilag támogatott görög katolikus rítusra térnek át, tehát a román gyülekezetek száma még nőtt is a 18. század első felében, gondolunk itt elsősorban a Sztrigy mentén elterülő Borbátvizre, Fehérvizre, Nagyklopotivára, Oláh--brettyére.³¹ 1718-ban a Vizitáció már Galacon,³² 1719-ben pedig Nagyklopotiván és Borbátvizen számba is veszi az új gyülekezeteket.³³ 1702-ben meglátogatta Demsust, ahol az újjáépített *templum valachicum antiquumot* az ortodoxok és a reformátusok közösen használták.³⁴ A templom falán ma is jól látható, hogy a középkori freskókat lemeszelték. 1713 novemberében a zömében román reformátusokból álló Bajesden tartottak Partialist.³⁵ Úgy tűnik, hogy a 18. század végén már nem volt román református gyülekezet a környéken, ellenben számos román nevű gyülekezeti tag és presbiter nevét öröközték meg a protokollumok (Borza Mihály Marossolymoson,³⁶ Ungur Ferenc Ribicén,³⁷ Dregán Jákob, Pakulár Lajos Körösbányán,³⁸ Kalugeritza László Borbátvizen³⁹ stb.).

Az egyházmegye és a történelmi viszontagságok

A 18. század a nagy változások korszaka az egyházmegye gyülekezeteinek életében. Ezekről nyújtanak hiteles képet a feldolgozott források. III. Károly és Mária Terézia idejében kibontakozó ellenreformáció miatt elkezdődött a gyülekezetek fokozatos anyagi és szellemi leépülése. Több református család katolizált, ami jelentősen befolyásolta az egyházközségek lélekszámát és életét.⁴⁰ Marosillyén például 1749-ben, a katolikus hitre tért földbirtokos, patrónusi jogaira hivatkozva, egész egyszerűen elvette a református hívektől a templomot.⁴¹ Nem kedvezett a környéken élő magyar reformátusságnak az orlái határőrezred 1764-ben történt felállítása sem, amely jó néhány Hunyad megyei községre kiterjedt (Rákosd, Hosdát, Nagyklopotiva stb.), az egyik század parancsnoksága éppen Hátszegen volt. A katonai hatóságok gyakran lépték át hatáskörüket és avatkoztak be a gyülekezetek

²⁹ HuZaL-Prot. I/2. 43. A választásra nézve lásd: HuZaL Prot. I/2. 23. A Partialis kéri a püspököt, „talállyon módot benne, hogy mjnd Popa Joseph uramnak legyen magmaradása Szent Társaságunkban, és refugiuma üldözői ellen”.

³⁰ HuZaL-Prot. I/2. 78–80.

³¹ Sipos 241.

³² HuZaL-Prot. I/2. 120–122.

³³ HuZaL-Prot. I/2. 147.

³⁴ HuZaL-Prot. I/1. 254–255.

³⁵ HuZaL-Prot. I/2. 42–43.

³⁶ Uo. I/5. 6.

³⁷ Uo. 36.

³⁸ Uo. 49.

³⁹ Uo. 189.

⁴⁰ Kiss István: *A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegyéhez tartozó egyházközségek úrasztali készleteinek összeírása a XVIII. század végéről*. Református Szemle 1993. 136. (A továbbiakban: Kiss 1993)

⁴¹ HuZaL-Prot. I/5. 284.

életébe: megtiltották, hogy a katonai parancsnok engedélye nélkül pénzt vegyenek be, illetve adjanak ki,⁴² és attól sem riadtak vissza, hogy a nagyklopotivai református templomot lefoglalják katonai raktárnak.⁴³

A 18. század végén két jelentős történelmi esemény rázta meg a vidéket, amelyekre nézve ugyancsak van adat a jegyzőkönyvekben. 1784-ben a Horea, Cloșca és Crișan vezette felkelés pusztította végig a környéket, következésképpen a magyar református gyülekezeteket is. 1784. október 31-én Crișan a Zaránd megyei Mesztákonra hívja össze a Fehér-Körös völgyének román parasztságát, akik Kristyoron, Brádon, Körösbányán feldúlták a református templomokat, a lelkészeket pedig brutálisan meggyilkolták.⁴⁴ A Maros völgyében is hasonló pusztítást végeztek: Marosillyén megölték a lelképásztort, Kéménden, Algyógyon, Folton⁴⁵ és Marossolymoson romba döntötték a templomot,⁴⁶ Dévánál viszont a nemesi önvédelemnek némileg sikerült megfékeznie a felkelőket.⁴⁷

A jegyzőkönyvben több olyan adatot is találunk, amely az *oláh rebellió* során a gyülekezeteket ért csapásokat rögzítette. A vizitáció még tizenkét év után is foglalkozott a felkelés ideje alatt elpusztult templomok újjáépítésének kérdésével (Brád, Ribice, Marossolymos stb.), és fájjalta az elveszett klenódiumokat és pénzösszegeket, illetve az elpusztult egyház-községi iratokat. A feljegyzések bőven szólnak a Zaránd vidéki és Maros menti pusztításokról, igen értékesek a Sztrigy mentén tomboló felkelőkre vonatkozó adatok, hiszen ebből a régióból alig maradt fenn a felkelésre vonatkozó anyag és csak annyit tudunk, hogy a felkelők két református papot megölték.⁴⁸ A protokollum viszont arról tudósít, hogy Oláhbettyén elpusztult a gyülekezet levéltára és odaveszett készpénzben levő vagyona,⁴⁹ Borbátvizen felégették a levéltárat,⁵⁰ Galacon pedig a klenódiumok közül sok eltűnt vagy megcsönkult, az eklézsia textíliái is csaknem mind odavesztek.⁵¹

Az 1788-as osztrák-orosz-török háború volt a másik nevezetes történelmi esemény, amely kihatott e vidék gyülekezeteinek életére. Az osztrák-orosz szövetségesek ellen a török 1788. szeptember 20-án Karánsebesnél győzelmeskedett, melynek következményeként a török portyázó csapatok betörték Hátszeg vidékére.⁵² Galacon felégették a templomot és a parókiát, az egyik harangot elvitték,⁵³ Fehérvízen a templom *emésztetik meg a töröknek tüze által* – mondja a jegyzőkönyv szövege,⁵⁴ Borbátvizet ugyancsak elpusztították.⁵⁵

Az egyházmegye történetéről érdekes adatokat közöl Benkő József (1740–1814). Középpajta tudós papja 1777-ben írt, majd 1789-ig folyamatosan kiegészített és pontosított

⁴² Uo. 828.

⁴³ Uo. 537.

⁴⁴ Magyarai András: *A Horea vezette 1784. évi parasztfelkelés a források tükrében*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1984. 126. (A továbbiakban: Magyarai)

⁴⁵ Uo. 255.

⁴⁶ HuZaL-Prot. I/5. 15.

⁴⁷ Makkai László–Szász Zoltán: *Erdély története*. II. Akadémiai Kiadó, Budapest 1988. 1094–1097.

⁴⁸ Magyarai 127.

⁴⁹ HuZaL-Prot. I/5. 167.

⁵⁰ Uo. 193.

⁵¹ „11. Egy sujtásos museliny fejez keszkenő, a négy szegeletin való nagy arany és ezüst virágok réátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elprédáltatván ezen eklézsianak javai, ez a keszkenő ellopattatott volt, és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra réávarratott.” Uo. 183.

⁵² Ember Győző–Heckenast Gusztáv: *Magyarország története 1686–1790*. Akadémiai Kiadó, Bp. 1989. 1107.

⁵³ HuZaL-Prot. I/5. 181–188.

⁵⁴ Uo. 209–210.

⁵⁵ Uo. 191.

munkájában, a közigazgatási vármegyék leírása rendjén külön fejezetet szentel az egyházi ügyeknek. Benkő adatai azért fontosak, mert a Hóra-féle felkelés és a török háború pusztításait megelőző korszak állapotait tükrözik. A pusztítás nagyságáról hiteles képet kapunk, ha összevetjük a *Transsilvania specialis*ban leírt adatokat azokkal, amelyeket az 1790-es évek vizitációs jegyzőkönyveiben találunk. Benkő még harminc gyülekezetről beszél, de Zsoldos Márton már csak 28 egyházközségbe megy vizitálni, Foltról és Bábolnáról már nem olvassunk.⁵⁶ Folt temploma áldozatul esik Hóra martalócainak,⁵⁷ valószínűleg Bábolna is hasonló sorsra jutott. A vizitáció Felsőszálláspatakat⁵⁸ és Zeykfalvát⁵⁹ már *desolata*, azaz elnéptelenedett eklézsiaként említi. Benkő közli az egyes gyülekezetek lélekszámát is. Tőle tudjuk, hogy az 1770-es években a Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye eklézsiái összesen 4371 tagot számláltak.⁶⁰ A protokollumban csupán az 1795 decemberében tartott marosillyei egyházlátogatás jegyzőkönyve őrzött meg lélekszámról vonatkozó adatot, mely szerint *mind a nemes eklézsiában, mind az ahhoz tartozó filialisokban élő eklézsia minden tagjai számbavételének, és találatának 108 ~ száznyolc lelkek*,⁶¹ a *Transsilvania specialis* húsz évvel korábbi ugyanitt még 132 gyülekezeti tagot említett. Ez az egyetlen forrás túlságosan kevés arra, hogy messzire mutató következtetéseket vonjunk le a Hunyad megyei reformátusság lélekszámának alakulására nézve, de ha az Illyén jelentkező 19%-os apadást felső küszöbként fogadjuk el, akkor a vizsgált időszakban akár 1000 személlyel is apadhatott az egyházmegye összlélekszáma.

Az 1781-ben kiadott *Türelmi Rendelet* alkalmazására a *háborús és villongó világban* nem kerülhetett sor, ezért inkább a 1790-es években érezhető pezsdítő hatása, amikor a vidék reformátussága bátran szembefordult a református egyház vagyonából maguknak részt követelő vagy a vegyes házasságból született gyermekekre igényt tartó római katolikusokkal.⁶² A *Türelmi Rendelet* éreztette jótékony hatását a környék templomépítési buzgóságára is. Marosillyén kívül még Körösbányán,⁶³ Fehérvizen,⁶⁴ Kitiden,⁶⁵ és Hosdátan⁶⁶ épített a gyülekezet templomot, Marossolymoson,⁶⁷ Kristyoron,⁶⁸ Lozsádon⁶⁹ és Vajdahunyadon⁷⁰ pedig a már meglévő templomokat újíttatták fel. Az 1799-es vizitáció arról számol be, hogy

⁵⁶ Benkő 506–508.

⁵⁷ Magyarai 255.

⁵⁸ HuZaL-Prot. I/5. 398.

⁵⁹ Uo. 559.

⁶⁰ Benkő 506.

⁶¹ HuZaL-Prot. I/5. 1.

⁶² Jellemző Körösbányán Tokodi József esete. „Panaszul adaték fel – írja a vizitáció jegyzője –, hogy Tokodi József nevű lakos reformata feleséget tart ugyan, de mégis leánygyermekét pápista vallásba kereszteltette, s abban is neveli, contra Articulum 57. Diaetae A. 1791, mely törvénytelen cselekedetének orvosoltatását kéri a Szent visitatiótól. Melyre végezteték: Irattassék meg ez a dolog a méltóságos Fő Consistoriumnak és instáltassék ezen rendeletlenségnek a felséges Királyi Gubernium által való megorvosoltatása” – áll a jegyzőkönyv szövegében. (HuZaL-Prot. I/5. 83.) Az ügy tovább folytatódott egy évvel később, az 1797-es egyházlátogatáskor, amikor azt jelentették, hogy Tokodi másik leánygyermekét oláh pappal kereszteltette meg, a Vizitáció újra a Főkonzisztórium elé utalja a panaszt. (Uo. 299.)

⁶³ HuZaL-Prot. I/5. 56.

⁶⁴ Uo. 209.

⁶⁵ Uo. 376.

⁶⁶ Uo. 760.

⁶⁷ Uo. 15.

⁶⁸ Uo. 89.

⁶⁹ Uo. 150.

⁷⁰ Uo. 344.

Oláhberttye is templomot tervez építeni,⁷¹ de a terv valószínűleg nem válik valóra, mert a következő évek egyházlátogatásai nem említik sem a templomépítést, sem a templomot.

Az egyházmegye gyülekezeteinek lélekszáma a 18. század végén

A mai helyzetet ismerve, igen érdekes az egyes gyülekezetek lélekszámának alakulása a három különálló régióban. A vizitáció ezt sajnos nem jegyezte fel, ezért Benkő József számadataira vagyunk utalva, melyeket a gyülekezetek nevei mellett zárójelben közlünk.

1. A zarándi részen eredetileg négy református gyülekezet volt: Nagyhalmágy és Brád (140), Körösbánya (224), Ribice (77) és Kristyor (40). A 18. század végén Nagyhalmágyról már nem találunk semmiféle adatot. Az akkor már kisebbségben lévő Zaránd vidéki magyarság elsősorban bányaitisztviselőkből, bányászokból és kisnemesekből állt (itt is találkozunk román nevű reformátusokkal). A gyülekezet és a lelkész jövedelme túlnyomórészt a brádi vásárvámból, a bányák, stompok vámjából, illetve a legelők bérleti díjából (pascuum) állt össze. Talán ez a vidék küszködött a legsúlyosabb problémákkal; a lelkészhiány, a patrónusok adakozó kedvének hanyatlása, a gyülekezetek elnéptelenedése arra késztették az egyházmegye vezetését, hogy igen gyakran látogassa ezeket a gyülekezeteket.

2. A Maros menti részen a vizsgált időszakban az alábbi gyülekezeteket találjuk: Algyógy (161), Déva (327), Haró-Kéménd (374), Lozsád (655), Marosillye (132), Marosnémeti (101), Marossolymos (59), Nagyrápoly (169). Déva ebben az időben püspöki vizitációs hely volt, tehát az egyházmegye vizitációs jegyzőkönyveiben nem találunk adatot róla. A vidéken, ha nem is többségi, de meghatározó a magyar jelenlét, a helynevek jó része magyar eredetű, a gyülekezetek tagjai nagy százalékban földművesek, de olyan eklézsiával is találkozunk (Lozsád), amelyik kegyúri gyámkodás nélkül is képes eltartani papját, tehát a települést tehető kiscgazdák vagy jó életjáradékkal nyugdíjazott obsitosok lakhatták. A Cserna (Egregy) völgyében fekszik Alpestes (316), Hosdát (284), Rákod (409) és Vajdahunyad (121); az előbbi három falu lakosságát a Székelyföldről telepítették át a vajdahunyadi vár őrzésére, a rákosdi gyülekezetet például *vitézlő eklézsiának*⁷² titulálja a vizitáció, mely titulus jelzőjére nem a Bod Péter értelmezését kell rá alkalmazni (*Isten vitézkedő anyaszentegyháza* = Isten harcoló, küzdő vagy helytálló anyaszentegyháza), hanem azt a szó szoros értelmében kell venni: vitézekből, katonákból álló egyházközség.

3. A 16. század második felében Hátszeg vidékén találkozunk a legtöbb román református eklézsiával, amelyek töredékei még a 18. század folyamán is léteztek. Mellettük persze számos magyar gyülekezet élt: Bácsi (87), Borbátviz (81), Fehérviz–Félsőszálláspataka (126), Galac (47), Hátszeg (159), Kitid (46), Nagyklopotiva (53), Nagypestény (69), Óraljaboldogfalva (21), Oláhberttye (14), Tustya–Demsus (?), Zeykfalva (17).⁷³ A gyülekezetek lélekszáma tehát a 18. század végén elég alacsony volt, és emiatt sok közülük igen elszánt harcot vívott a fennmaradásért. Többségük csak a kegyúri adományoknak köszönhetően tartotta fenn magát, papjai sorra elköltöztek, a gondnokságot pedig a nagy szegénység miatt egy idő után senki sem vállalta.

⁷¹ Uo. 382.

⁷² HuZaL-Prot. I/5. 819.

⁷³ Benkő 505–506.

Vizitáló esperesek 1686–1807 között

Az egyházlátogatások rendszeressége, a vizitációs jegyzőkönyvek tartalmi gazdagsága, nemegyszer pedig a rögzített anyag külalakja sokban függött a vizitációt vezető esperes ügy iránti elkötelezettségétől és lelkiismeretességétől, amiért alább az itt szolgált esperesek rövid életrajzi adatait közöljük.

Körtvélyesi P. György az első esperes, akinek látogatásairól értesülünk a feldolgozott jegyzőkönyvekből. Ifjúkoráról csak annyit sikerült kikutatnunk, hogy 1670-ben Sárospatakon subscribált, 1684 előtt az őraljaboldogfalvi eklézsiában szolgált, 1684-től Vajdahunyadon, 1686-tól pedig Déván töltött be lelkészi állást 1702-ben bekövetkezett haláláig. Esperessé 1686-ban választották,⁷⁴ e téren végzett tevékenységéről tanúskodik a vizitációk és a parciális zsinatok jegyzőkönyveit tartalmazó 277 oldalas protokollum, amelynek gondos vezetése fölött mindig éberen őrködött. Ebbe, a jegyzőkönyvek mellé, a generális zsinat fontosabb határozatait is bemásoltatta és megpróbálta rekonstruálni az egyházmegye espereseinek és főjegyzőinek, illetve a gyülekezetek lekipásztoraik névsorát.⁷⁵

Jenei Sámuel 1680-ban subscribált Nagyenyeden, majd Nemes János fiának magántanítója lett.⁷⁶ 1686-ban már egyházmegyei tisztséget viselt: ekkor választották meg az egyházmegye jegyzőjévé.⁷⁷ 1690-ben Lozsádon, 1693-ban Vajdahunyadon volt lekipásztor, 1702-től Déván találjuk, ahol a Körtvélyesi György halálával megüresedett lelkészi állást foglalta el. Ebben az évben választották meg esperesnek is, mely hivatalát 1711-ig töltötte be, amikor Kézdivásárhelyre távozott.⁷⁸ A jegyzőkönyvekben csupán 16 oldalra terjednek az általa vezetett vizitációk feljegyzései.⁷⁹

Sz. Várallyai István volt a traktus soron következő esperese, aki Nagyenyeden subscribált 1687-ben. Neve mellé a Matriculába bejegyezték, hogy *igen dőlyfös és kevély volt*, bár egy másik kéz helyreigazítólag hozzátette: *rosszul írtad!* (értsd: nem felel meg a valóságnak).⁸⁰ 1692-ben peregrinusként Franeckerben is megfordult, majd 1693-tól káplán és iskolamester (rektor) lett a dévai egyházközségben. Innen 1697-ben Lozsádra ment lelkésznek, 1703–1713 között a vajdahunyadi egyházközségben látott el lekipásztori teendőket. Esperesként csupán két esztendeig fungált 1712–1713 között.⁸¹ A vizitációs jegyzőkönyvben csupán csak 14 oldalt hagyott ránk.⁸²

Solymosi N. Mihály (1673–1729). 1713–1715 között töltötte be a traktus esperesi tisztségét. Kollégiumi tanulmányairól nincs adatunk, de tudjuk, hogy 1696-tól a nagyszebeni magyar iskola tanítójaként működött, majd 1697-ben Frankfurtban, 1698-ban pedig Leidenben tanult. Hazatérve Nagyteremiben szolgált,⁸³ 1712-ben pedig megválasztották dévai lelkésznek, nem sokkal ezután, 1713-ban esperesi tisztségre emelték, mely hivatalát

⁷⁴ Kiss István: *A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye papjai és tanítói*. In: Református Szemle. XCI. évf. 1998. 310. (A továbbiakban: Kiss 1998)

⁷⁵ HuZaL-Prot. I/1.

⁷⁶ Jakó Zsigmond–Juhász István: *Nagyenyedi diákok 1662–1848*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1979. 107. (A továbbiakban: Jakó–Juhász)

⁷⁷ HuZaL-Prot. I/1.

⁷⁸ Kiss 1998. 309.

⁷⁹ HuZaL-Prot. I/2. 1–16.

⁸⁰ Jakó–Juhász 112.

⁸¹ Kiss 1998. 315.

⁸² HuZaL-Prot. I/2. 17–30.

⁸³ Zoványi 549.

1715-ig teljesítette,⁸⁴ amikor Vizaknára került. 1723-ban már a szatmári lelkészi állásban találjuk. 1729-ben hunyt el, számos gyászbeszéde és gyászverse maradt fenn.⁸⁵

Kereszturi B. Péter neve először a marossolymosi gyülekezetben tűnt fel 1700-ban, 1705-ben pedig a lozsádi vizitáció iratai említik. 1712-től Algyógyon találjuk, ahonnan 1713-ban Vajdahunyadra távozott. Vajdahunyadi lelkészként választották meg 1713-ban az egyházmegye jegyzőjévé, majd 1715-ben esperessé, mely tisztséget 1731-ben bekövetkezett haláláig töltötte be.⁸⁶ Az ő hagyatéka már számottevőbb: az általa vezetett vizitációk és parciális zsinatok jegyzőkönyvei közel száz oldalra terjednek.⁸⁷ Valószínű, hogy az 1719-et követő időszakban is megszervezte a vizitációkat, de a protokollumoknak nyoma veszett.

Az elkövetkezendő két évtized espereseit csupán megemlítjük, hiszen ebből az időszakból alig maradt ránk vizitációs irat: **Detsi János** (1731), **Sővényfalvi Lengyel Zsigmond** (1731–1738), **Zilahi Pál** (1738–1755).

Lisznyai Intze Ferencet 1755-ben választották az egyházmegye esperesévé. Születési dátumát és helyét nem ismerjük, de nevét ott találjuk a nagyenyedi kollégium Matriculájában, ahol 1727-ben subscribált. Kikerülve a kollégium padjaiból, Inczédi Józsefnél nevelősködött,⁸⁸ 1735-ben a frankfurti, 1737-ben pedig az utrechti egyetemre iratkozott be. Hazatérve Barcsai Gergely udvari papja volt,⁸⁹ majd 1739-től a dévai eklézsia választotta lelkészévé.⁹⁰ 1751-től egyházmegyei jegyző, 1755-től esperes, 1769-ben az Erdélyi Református Egyházkerület főjegyzője. Mindkét tisztséget 1771. június 28-án bekövetkezett haláláig töltötte be.⁹¹ Sajnos vizitációs jegyzőkönyveinek nagy része elveszett, a néhány fennmaradt fogalmazványból arra lehet következtetni, hogy esperesi munkáját lelkiismeretesen végezte.

Herepei István a híres Herepei-dinasztia „ősatyja”. Születési adatait nem ismerjük, az ő neve is a nagyenyedi kollégium Matriculájában bukkan fel először, ahol 1731-ben subscribált. Később ugyanitt praeceptor lett, majd a szászvárosi kollégium rektorává nevezték ki.⁹² 1742-ben beiratkozott Hardewijk akadémijára.⁹³ 1752-ben az alpestesi parókián találjuk (nincs adatunk arra nézve, hogy mikor került ide). 1756-ben Lozsádra választották meg,⁹⁴ ahol összekülönbözött a gyülekezettel, amely nem akarta tovább marasztalni. Az ügy 1763-tól 1766-ig húzódott, amikor visszakért az alpestesi eklézsiaiba,⁹⁵ ahol 1780-ban bekövetkezett haláláig szolgált. 1755-ben jegyzővé, 1771-ben pedig esperessé választották.⁹⁶ Az általa vezetett vizitációk jegyzőkönyvei közel 400 oldalt tesznek ki. Ebben találjuk meg az első klenódium-összeírást, az egyházi birtokok alapos jegyzékét, de vannak benne a lelki életéről, az egyházfegyelmi kérdésekről szóló gazdag beszámolók is. Tulajdonképpen az ő esperessége és felügyelete alatt íródnak az első igazán kimerítő és alapos vizitációs jegyzőkönyvek.

⁸⁴ Kiss 1998. 312.

⁸⁵ Zoványi 549.

⁸⁶ Kiss 1998. 309.

⁸⁷ HuZaL-Prot. I/2. 65–160.

⁸⁸ Jakó–Juhász 143.

⁸⁹ Zoványi 375.

⁹⁰ Kiss 1998. 214.

⁹¹ ERZSI III. 16–17.

⁹² Jakó–Juhász 147.

⁹³ Szabó Miklós–Szögi László: *Erdélyi peregrinusok*. Mentor Kiadó. Marosvásárhely 1998. 219.

(A továbbiakban: Szabó–Szögi)

⁹⁴ Kiss 1998. 213.

⁹⁵ Lozsádi Református Egyházközség levéltára. Régi iratok 2–9. sz.

⁹⁶ HuZaL-Prot. I/1. 3–5.

Lisznyói Intze István a már említett Lisznyói Intze Ferenc fia, 1741-ben vagy 1742-ben született Déván.⁹⁷ Enyeden 1757-ben subscribált,⁹⁸ majd 1766-ban Leidenben gyarapította ismereteit. Hazatérve Bartsai Ágnes udvari papja lett, ebbéli minőségében szentelték fel az 1770. évi széki zsinaton.⁹⁹ Apja halála után 1771-ben a dévai gyülekezet választotta lelkipásztorává. 1773-ban az egyházmegye jegyzője, 1780-ban esperese. 1789. március 1-én hunyt el gazdag lelkészi és esperesi tevékenység után.¹⁰⁰ Igen viharos időszakban állt az egyházmegye élén: 1784-ben Horea csapatai pusztítottak végig az egyházmegyén, 1788-ban a Hátszeg vidéki eklézsiák szenvedték el a török portyák garázdálkodásait. Az 1782–1783 közötti időszakból fennmaradt mintegy 100 oldalnyi vizitációs anyag bizonyítja, hogy munkáját lelkiismeretesen végezte.¹⁰¹ Adataink vannak arról is, hogy a következő években is meglátogatta az egyházközségeket, de a jegyzőkönyvek nem maradtak fenn, vagy a *tumultusokban* nyomuk veszett.

Csegöldi András volt az egyházmegye következő esperese, aki 1759-ben tűnt fel a nagyenyedi kollégium diákjaként. Származási helyére a *Matricula* szükséges bejegyzése utal, ahol neve mellett ez szerepel: *de Szathmár*. 1767-ben Frankfurtba és Genfbe peregrinált.¹⁰² 1772-ben megválasztották a rákosdi egyházközség lelkipásztori állásába,¹⁰³ 1789-ben pedig esperesnek.¹⁰⁴ Az 1794-ig terjedő időszakban mintegy 150 oldalnyi jegyzőkönyvet hagyott ránk. Vizitációi általában felületesek, meg sem közelítik a Herepeitől vagy a Lisznyóitól megszokott pontosságot. 1795-ben gutaütés érte és ettől kezdve képtelen volt ellátni az esperesi teendőket, de nem mondott le tisztségéről, így 1807-ben bekövetkezett haláláig megbízott prosenior irányította az egyházmegyét.¹⁰⁵ Az 1796-ban tartott magyarigeni zsinaton éles szóváltásra került sor közte és a proseniori tisztséget betöltő Zsoldos Márton, valamint az új notárius, Sala Mihály között. Csegöldi azzal vádolta őket, hogy *esperesti hivatala alá áskáltak*. Ennek következtében a zsinat gondosan körülírta a senior és prosenior jogkörét.¹⁰⁶

Zsoldos Márton személyében olyan felelős esperest ismerhetünk meg a jegyzőkönyvek lapjairól, aki példás lelkiismeretességgel látogatott meg több éven át minden egyes gyülekezetet és helyzetük pillanatfelvétel-szerű rögzítésével jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a legapróbb részletekig megismerjük a hanyatlásnak indult református egyházközségek hétköznapijait. Legyen az alább következő rövid életrajzi vázlat főhajtásnyi tisztelgés személye és lelkiismeretes munkája előtt.

Tanulmányait Nagyenyeden végezte, ahol 1771-ben subscribált,¹⁰⁷ majd Odera-Frankfurtban tanult¹⁰⁸ és 1783-ban a sárdi zsinaton szentelték lelkésszé,¹⁰⁹ 1790-ben pedig Kéménd és Haró papjaként tűnt fel. 1795-ben az egyházmegye esperesét, Csegöldi Andrást agyvérzés érte, és ilyen állapotban nem volt képes ellátni esperesi teendőit. Zsoldost proseniornak választották, aki nyomban munkához is látott.¹¹⁰ Sorba látogatta az egyházmegye

⁹⁷ Zoványi 375.

⁹⁸ Jakó–Juhász 165.

⁹⁹ Szabó–Szögi 237–238.

¹⁰⁰ HuZaL-Prot. I/1. 3–5.

¹⁰¹ HuZaL-Prot. I/4. 1–103.

¹⁰² Szabó–Szögi 129.

¹⁰³ Kiss 1998. 221.

¹⁰⁴ HuZaL-Prot. I/1. 4.

¹⁰⁵ Kiss 1993. 137.

¹⁰⁶ ERZSI IV. 110.

¹⁰⁷ Jakó–Juhász 175.

¹⁰⁸ Szabó–Szögi 430.

¹⁰⁹ ERZSI III. 193.

¹¹⁰ Kiss 1993. 137.

valamennyi gyülekezetét, és e látogatások eredményeként született meg a feldolgozott jegyzőkönyvek utolsó, 5. kötete, a mintegy 920 oldalt kitevő protokollum. 1806-ban bekövetkezett haláláig vezette az egyházmegyét. A jegyzőkönyv lapjairól határozott, jó szervezési képességgel megáldott ember képe bontakozik ki.

A Zsoldos vezette háromtagú vizitációs bizottság másik két tagja az egyházmegyei notárius, illetve a tractualis vicedirector volt (az összetétel nem helyi sajátosság, ezt így írta elő az egyházi törvénykönyv). A jegyzői tisztséget 1795–1799 között Trintsényi Sala Mihály dévai lelkész töltötte be, 1800-ban Csorjai Molnár Imreh algyógyi, 1801-től Barta Mihály brádi lelkész vezette a jegyzőkönyvet, a tractualis vicedirector pedig Kolozsvári Sámuel nagyrápolti lelkész volt. 1806-ban meghalt Zsoldos Márton és a megüresedett esperes-helyettesi székbe **Kolozsvári Zsigmond** algyógyi lelkészt választották, aki Csegöldi halála után az egyházmegye esperese lett. 1806-tól már ő vezette a vizitációt, Zsoldos pontosságát, rendszerességét ő maga is örökölte.

Tekintettel arra, hogy a Hunyad-Zarándi Egyházmegye nagy területen feküdt, a vizitációnak nem volt lehetősége arra, hogy évente minden egyes eklézsiát meglátogasson és arra sem, hogy parciális zsinat után újabb egyházlátogatási körútra induljon. Talán éppen ezért végezték annyira lelkiismeretesen az év eleji vizitációt.

4. Vizitáció a református egyházban

A vizitációt röviden így határozhatjuk meg: egyházi (egyházmegyei, illetve egyházkerületi) tisztségviselők ellenőrző látogatása a jurisdictiójuk alá eső gyülekezetekben. Bibliái alapjait megtaláljuk az ApCsel 20,18-ban, illetve a Róm 1,10–13-ban, ahol arról van szó, hogy az apostolok meglátogatták az általuk alapított helyi közösségeket. Az őskeresztény egyház korában már kötelessége volt az egyházi előjáróknak meglátogatni a helyi közösségeket, mely szokás végigvonult a keresztyén egyház első 1500 esztendején.¹¹¹ A vizitációt maga Luther is szorgalmazta, kidolgozta annak rendjét és kérdéssort állított össze a látogatást végző egyházi tisztségviselőknek. A magyar református egyházban is igen korán megszerveződött az egyházlátogatás intézménye (a Tiszáninneni Református Egyházkerületből pl. 16. századi vizitációs jegyzőkönyvek maradtak fenn¹¹²). Erdélyben sem volt idegen az egyházlátogatás intézménye, hiszen pl. 1542 őszén Johannes Honterus végiglátogat több olyan Brassó környékén élő gyülekezetet, amely rátért az egyházi reformok útjára. Minden okunk megvan feltételezni azt, hogy a 16. század második felében a beszűkült lehetőségek keretei között mozgó, csekély lélekszámú református egyházban sem volt idegen a vizitáció gyakorlata, bár jegyzőkönyvek csak a 17. század második feléből maradtak fenn. Ekkorra már a református egyház mindennapjait a Geleji Katona István református püspök alkotta *Geleji Kánonok* egyházi törvénykönyv táblázta be (1649), amely természetesen szól a vizitációról is. A kánon LXXXVI–LXXXIX közötti paragrafusaira érdemes odafigyelni, hiszen témánk szempontjából igen jelentősek. Tekintettel arra, hogy a törvénykönyv a század elejétől kialakult egyházi szokásrendet kanonizálja – természetesen az 1605-ben elfogadott *Canones Ruberiani* vázára, elvi és gyakorlati előírásaira építve, de annál sokkal részletesebben –, és több mint százötven esztendőre meghatározza a református egyház életét, közéletéről pedig a vizitációk menetét, hadd térjünk ki bővebben az esperes személyére és feladatkörére, hiszen e törvényeknek megfelelően került sor mind az esperesválasztásra, mind a vizitáció gyakorlati kivitelezésére.

Az egyházmegyék lelkészi közösségéből erre a tisztségre a lelkészek olyan embert tartoznak megválasztani – mondja a kánon –, aki képzettség, hit, tapasztalat, bölcsesség dol-

¹¹¹ Dienes 433.

¹¹² Dienes 434–438.

gában kiemelkedik közülük, és akinek a személyével kapcsolatban a püspöknek sincsen semmi kifogása (nec improbane Episcopo). Feladata irányítani és kormányozni saját egyházmegyéjét és nem avatkozhat a szomszédos megyék egyházi kormányzásába. Jogköre korlátozott és nem teljes. Nem avatkozhat bele tirannus módjára a lelkészek munkájába sem, de éberén kell őrködni, hogy egyházmegyéje területén mind a tanítás, mind a rítus, mind pedig a *jurisdictio* tekintetében rend legyen.

Geleji az espereseknek két feladatkört ír elő: 1. az egyházközségek vizitációja, 2. parciális zsinatok összehívása és megszervezése. Az esperes két vagy három lelkészársával évente egyszer tartozott meglátogatni az egyházközségeket. A vizitáció során a gyülekezeti tagok megkérdezésével kellett ellenőriznie, hogy a helybeli lelkész tanítása megegyezik-e a hitvallásokkal, az előírt istentiszteleti alkalmakat elhanyagolta-e, a nyilvános bűnösöket megdorgálta-e, a sákramentumokat Krisztus rendelése szerint szolgáltatta-e ki, a házassági szándékukat bejelentő ifjakat kétszeri kihirdetés után eskette-e össze, betegeket látogatott-e, jelen volt-e a temetési menetben, ha erre felkérést kapott stb. Emellett kötelessége volt az iskolai munka ellenőrzése is, el egészen a tanító egyházi szolgálata számbavételéig.

Az esperes másik kötelessége volt (*speciale officium*) összehívni az egyházmegyei (parciális) zsinatot, akár esperesi székhelyére, akár egy másik, arra alkalmas helyre. Ezt évente három alkalommal kellett megrendezni: az elsőt Gergely-napja körül (circa festum Papistis Papae suo Gregorio sacrum), a másodikat a generális zsinat előtti héten, a harmadikat pedig Szent Mihály napja előtt. Ezek mellett soron kívül is hívhatott össze parciális zsinatot, ha valamely halasztást nem szenvedhető ügy azt megkívánta. Érdemes volna a parciális zsinatok iratait is valamikor összegyűjteni.¹¹³

A református egyház 18. századi történetében, az ellenreformáció militáns korszakában igencsak felértékelődött a vizitáció szerepe, hiszen e gyakorlaton keresztül sikerült fenntartani a sok esetben üldözött, mozgásterükben pedig lényegesen korlátozott egyházközségek egymás közötti kommunikációját, ez tett igen lényeges szolgálatot identitásuk megtartásában és összetartozásuk tudatosításában, egyszóval erőt adott azzal, hogy jelezte: ők is a nagy református tömbhöz tartoznak, és a hivatalos egyház számon tartja és segíti őket.

Az egyházlátogatás egységesítésére a generális zsinat gondoskodott arról, hogy a Geleji Kánonok 88. paragrafusa értelmében új *conclusum*ot bocsásson valamennyi egyházmegye esperese elé. Ez sorra veszi a 88. kánonban foglaltakat és kiegészíti azokat. Az 1780. június 4-én, Désen tartott zsinat vizitációra vonatkozó 11 pontjának az ismerete lényegesen megkönnyíti jelen kataszterünkben a tájékozódást, tehát *in extenso* közöljük, vállalván a hosszú idézetek közlésével járó ódiomot is, mert e 11 pont nélkül a vizitáció anyaga kuszának, átláthatatlannak, követhetetlennek tűnhet. Íme tehát a zsinati végzés szövege:

*Látván azért Generalis Szent Synodusunk a Fő méltóságos Consistoriumnak egyenesen a ministerium és az ekklezsiák javakra célzó bölcs és atyai intimatumát, azt telyesíteni el sem mulatta, sőt inkább hogy a visitatio ennekutánna mindenütt egyformán és nagyobb accuratioval vitessék végben, non obstante, hogy annak módgyát a 88-dik canon elégségesképpen meghatározta, tetszett arról de novo consultálódni, concludálni és a maga conclusumát pro stabili observandum norma tiszteletes esperest atyánkfiai őkegyelmeknek elejekben adni e következők punctumokban:*¹¹⁴

Imo A tractualis visitatio esztendőnként a tiszteletes esperestnek, notariusnak, egy assessornak és egy seculare brachiumnak praesentiajában mennyen végben.

¹¹³ Buzogány Dezső: *Harc a tiszta evangéliumért*. Kolozsvár 1999. 118–119.

¹¹⁴ Az alábbi 11 pont egy 1788-as másolatban is fennmaradt, FőkonzLvt 155/1780., ERZSI III.

2do A tiszteletes seniorok szoross investigatiot tégyenek ekklezsiánként a tiszteletes prédikátoroknak, oskolamestereknek személyökről, tudományokról, hivatalyokban való eljárásokról, úgy házok népéről és a hallgatókról, a 88. canon szerént.

3tio Minthogy az oskolák a mi religionkon tellyességgel elaluttanak, mely miatt a köz-nép igen mostoha és igen tudatlan, kiváltképpen azokra a különös vigyázással légyenek, a tanuló gyermekeket in facie loci, magok előtt examináltassák és magok is examinállyák. Amelly mesterek pedig magok szorgalmatosságoknak illendő specimenét nem mutattják, annyival inkább akik tanítani és oskolát tartani nem akarnak, a 94. canon szerént reguláz-tassanak, és ugyan ezen végre illendő léssen.

4to Hogy minden népesebb ecclesiakban magyar oskolák állítassanak, melyben a le-ánygyermek, mint a régi időben, az olvasásra, éneklésre és ami szent vallásunkat magá-ban foglaló catekhismusunkra tanítassanak és a jó erkölcsökben neveltessenek.

5to Az ekklezsiának minden mobiliai és immobiliai felől szorgalmatos exament tégyenek és mindeneiket a megye protokollumába beíratassanak, úgy a curatorok gondvise-lések alatt levő capitalis pénzt is.

6to A curator esztendőnként jó ratiót készítsen minden perceptumokról és erogatu-mokról, mely tempore visitationis revideáltassék, és ami az erogatióból megmarad, fordítottassék megye hasznára, mellyről más esztendőben ismét számollyon.

7mo A kiadott capitalissaknak interessét minden esztendőben hajtassák fel, hogy restantiában ne maradgyanak; úgy a papi és mesteri béreket is, nehogy a hosszas restantiák miatt a kösség aggrávtassék.

8vo Szorgalmatos gondgyok légyen a templomok, cintermek, parochialis és oskolaházak körül való romlásoknak reparátatásokra.

9no Mindezek eképpen végbemenvén, a méltóságos Fő Consistorium ordinatioja szerint minden eklézsiák jó móddal készült protokollumot tartsanak, melyben az ecclesianak mindennemű bonumai beíratassanak, úgy templomhoz és az Úr asztalához való apparatusok is, a curatorok ratioja is oda jegyeztessék.

10mo Legyen minden tractusnak egy matriculaja és ebben az eklézsiának minden mo-bile és immobile bonumai szép renddel és nagy accuratioval consignáltatván, tartassék a tractus archivumában. Emellett egy különös visitatorium protokolluma, melyben a visitatio actai annuatim beíratván, párban a méltóságos Fő Consistoriumba is béküldessék, a tiszte-letes visitatorok és brachium subscriptiojok és pecséttyek alatt. Végezetre

11mo A tiszteletes visitatorok az ecclesiának kedvezzenek és azokat rendkívül való exactiokkal ne terhellyék.¹¹⁵

Bibliográfia

1. Az Orbai Református Egyházmegye vizitációs jegyzőkönyvei I. 1677–1752. Bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közléteszi Csáki Árpád és Szöcsné Gazda Enikő. T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy 2001.

2. Benkő József: *Transsilvania specialis*. I. Fordította, bevezető tanulmánnyal és jegy-zetekkel közléteszi Szabó György. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest–Kolozsvár 1999.

3. Bod Péter: *Erdélyi református zsinatok végzései 1606–1762*. Buzogány Dezső beve-zető tanulmányával. Kolozsvár 1999.

4. Buzogány Dezső: *Harc a tiszta evangéliumért*. Kolozsvár 1999.

¹¹⁵ ERZSI III. 140–141.

5. Dáné István: A V[ajda]-Hunyadi Zarándival egyesült egyházmegye és azon egyházmegyébeni egyházak történelme. In: *Az Erdélyi Reformata Anyaszentegyház névkönyve 1863-ra*. Kolozsvár 1863.

6. Ember Győző–Heckenast Gusztáv: *Magyarország története 1686–1790*. Akadémiai Kiadó, Bp. 1989.

7. *Erdélyi református zsinatok iratai*. III. 1771–1789, IV. 1790–1800. Sajtó alá rendezte Buzogány Dezső, Dáné Veronka, Kolumbán Vilmos József, Sipos Gábor. Kolozsvár 2001–2002.

8. Illyés Géza: *A református esperes és az egyházmegyei kormányzás a 17. és 18. században*. In: *Református Szemle* 1932.

9. Jakó Zsigmond–Juhász István: *Nagyenyedi diákok 1662–1848*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1979.

10. Juhász István: *A reformáció az erdélyi románok között*. Kolozsvár 1940.

11. Kiss István: *A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegyéhez tartozó egyházközségek uralmi készleteinek összeírása a XVIII. század végéről*. In: *Református Szemle* 1993.

12. Kiss István: *A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye papjai és tanítói*. In: *Református Szemle* 1998.

13. Magyar András: *A Horea vezette 1784. évi parasztfelkelés a források tükrében*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1984.

14. Makkai László–Szász Zoltán: *Erdély története*. II. Akadémiai Kiadó, Budapest 1988.

15. Pokoly József: *Az erdélyi református egyház története*. I–V. Bp. 1904.

16. *Református egyház-látogatási jegyzőkönyvek 16–17. század*. Szerkesztette és az utószót írta Dienes Dénes. Osiris Kiadó, Budapest 2001.

17. Sipos Gábor: *A reformáció továbbélése a hátszegi románok között*. In: *Europa. Balcanica–Danubiana–Carpathica. Annales*. 237.

18. Szabó Miklós–Szögi László: *Erdélyi peregrinusok*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely 1998.

19. Zoványi Jenő: *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon*. A Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Bp. 1977.

A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye levéltárának anyagai az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában.

A Dévai Református Egyházközség levéltárának anyagai.

Algyógy

1686

*AlGyogyini continuatur 14. Februarii.*¹¹⁶

Reverendus minister Thomas Bikfalvi tam a generosis patronis, tam a colonis bene commendatur.

De rectore: igen-igen részegeskedik. Deliberatum: Reprehendatur publice in Synodo Partiali.

Reverendus minister examinatur de auditoribus:

A templomot a kösség igen hidegen gyakorollya. Deliberatum: Intetnek a diligentiára.

Difficultasok az ecclesiában:

1. Balog Andrásné leányát, Ilonát jedzette el tekintetes nemzetes Nalaczi István uram bábolnai jobbjágya, Szakács Péter. A leány repudiálni akarja, mert 1. Eljedzésének idején a legény gazdagságot praetendált, szegény lévén, 2. Vallásunkon valónak tette magát, noha oláh, 3. Volt absque consensu tutoris, 4. Referállyák, hogy a legény csak máris vallást változtatásával fenyegeti, 5. Titulatus Nádudvari András uram szolgájától Debreczeni Györgytől megizente, csak jegyét restituállya, mennyen férjhez.

Deliberatum: Differáltatik ultimata decisioja a causának a következő Partialisra, az idők alatt mire mehetnek egymásközt, lássák.

2. Ezelőtt Keresdi uramnál volt ecclesia pénze ft. 11, fel kell keresni.

Observationes: Az ecclesia pénzéből ft. 3 vagyon Máthé Jánosnál, ad utána bort urn. 4.

1687

*Continuatur visitatio Algyogyini.*¹¹⁷

Auditores examinantur de pastore, reverendo domino Thoma Bikfalvi. Qui nullo oneratur gravamine.

Reverendus pastor examinatur de auditoribus.

Nimellyek vádoltatnak nagy negligentiával, nominanter Goga Márton communioval nem él, item Fazakas Gergely az templomot nem frequentállya.

Deliberatum: Mind az kettőt az dominus terrestris az nemes országnak törvénye szerint büntettesse megh, melly ha megh nem lenne, megh találván halálozni, tisztességes temetések nem lészen.

Nota bene: Vagyon az ecclesianak de praesenti dézma és interesbeli bor árra négy forint egy pénz híján. Ugyanazon bor árrában restál egynéhány pénz. Perselybeli pénz ft. 1,80, in summa ft. numero 5,80. Item vagyon restantiában az egyházfi Máthé Jánosnál három forint, ft. numero 3, interesse 3 vider bor.

Azon 5,80 pénzt kiadók interesre Máthé Janosnak és Czizmadia Györgynek.

¹¹⁶ A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye Levéltára az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában. B4. Jegyzőkönyvek [A továbbiakban: HuZaL-Jkv.]. I/1. 36.

¹¹⁷ Uo. 44.

1689
*Algyógy*¹¹⁸

Anno 1689. 9. Martii continuatur visitatio Algyogyini per reverendum dominum seniore.¹¹⁹

1690
*Continuatur visitatio AlGyogyini*¹²⁰

Reverendus pastor Petrus Baczonyi bene laudatur.

De auditoribus non quaeritur reverendus pastor, csak, hogy Csengeri András külön lakik az feleségétől.

Deliberatum: Mindgyárt requirállyuk felőle az dominus terrestriest.

Nota bene: Azmely szőlőt az ecclesia földén épített Ursza Demeter, három esztendei dézmáját egyszemind adta megh, urn. 32, eladtak belőle urn. 21/3. Az árra ft. 10 öttven pénz de praesenti megvayon Füstös Istvánnál.

Item a hátramaradott bor is készen vayon. Ebből Füstös Istváné kilenc kupa.

Mathe Jánosnál vayon ft. 6 dr. ~ 80 [!], mellynek lucruma 15 veder bor, mellyet is tartozik administrálni esztendőre.

Egy idegen szegény legény, Menyhárt György hagyott testamentomban az ecclesianak egy lovat, az Mocsárban Zaharia Szimeon mellett egy hold vetést. Urunk őnagysága gyogyi udvarbírója, Balas Deak potentiose elvenni akarja. Azért azt kívánnya az ecclesia, hogy megoltalmazzuk.

1693
*11. Februarii continuatur Gyogyini*¹²¹

Auditores examinantur de reverendo pastore Georgio Isipj.

Optime commendatur tam quoad studia et diligentia, tam quoad mores et vita cum tota familia.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus. Nulla difficultate aggravat suos auditores:

Difficultates:

1. Menyhárt Györgj, egy idegen szegény legény¹ hagyott volt testamentumban holmi egyet-mást, melyről vayon írás az 1690 esztendőbeli visitatiokor. Az felől tiszteletes püspök uramat kell requirálni, hogy akkori algyogyi udvarbírótól, Balas Déáktól vegye kézhez. [121.]

2. Füstös Istvánné mind borért, mind búzáért fizetett ft. 23 (mellyet interesre kiadván, jött rajta ft. 12) pro anno 1691, mely interes az egyházfi Mathe Jánosnál vayon interesre, ezen kívül is lévén pénz nálla, adós az ecclesiának ft. 21.

3. De praesenti vayon bor urn. 18.

4. Varga Györgynénél vayon ft. 3 két esztendőtl fogva.

Deliberatum: Tizenötöd napra ha még nem fizet, fogattassék meg.

5. Gocsa Ilona három esztendőtl fogva sollicitállya a reconciliatiot. Illendőnek ítéltük, hogy admittáltassék, noha politice nem poenáltatott, de mi vigyázunk a lélek jóvára, ha a politicus magistratus elmulatta tisztit, arról nem tehetünk.

¹¹⁸ HuZaL-Jkv. I/1. 54.

¹¹⁹ Fél oldalnyi hely kimaradt.

¹²⁰ HuZaL-Jkv. I/1. 78.

¹²¹ Uo. 120–121.

6. Csengeri András öt esztendőtlől fogva feleségével nem lakik.

Deliberatum: Pro meliori ea exmittuntur, hogy igasságokat producállyák a következő Partialisra.

Nota bene: Balog László uramnál vagyon két tízes arany, Török Istvánné asszonyom ökegyelme collatioja. Ökegyelme adgya kézhez akár a formalis két tízes aranyakat, akár minden aranyat fizessen ökegyelme ötödfél forintyával, had[d] fordítsuk az ecclesia ususára.

1695
*Algyógy*¹²²

Anno eodem [1695.] 14. Februarii continuatur visitatio AlGyogyini.
Absentibus patronis et caeteris auditoribus.

1696

*Continuatur visitatio AllGyogyini 31. Januarii per reverendum ac doctissimum seniore, dominum Georgium Körtvellyesi, et confratres, reverendum dominum Georgium Kismarjai et Joannem Huszt*¹²³

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Georgio Isipi.

In omnibus tam a patronis, tam ab auditoribus commendatur.

Auditores examinantur a rectore. Az urak bejáznak az templomba, parasztság aki bejárjon nincs.

Egy Folti Ilona nevű asszony kíván reconciliatiot.

Deliberatum: Admittatur, kövessen ecclesiat Gyogyon.

Vagyon az ecclesianak pénze Máté Jánosnál ft. 21, melyet tartozik ez esztendőben megadni, ha penig medio tempore halála történnék, az ecclesia és [169] az pap az szöllőjéhez addig a summáig hozzányúlhasson, arra kötő magát.

Amelley 23 forintya volt az ecclesiának ezen kívüll, abbül ecclesia szükségére vettek fell ft. 5, melly is acceptáltatik, mert jó helyre költ.

Ezen pénzeknek interestekből az ecclesia házai körül való épületekre költ ft. 7,93.

De praesenti ugyanebbül az jövedelembül vagyon ft. 5 kiadva.

Dézma bora vagyon, de praesenti vagyon urn. 8.

1697

*AlGyógy, 23. Januarii [1697.]*¹²⁴

Számot adván az egyházfi Máté János, maradott adósság ft. 21, melyet maga ususára fordított.

De praesenti vagyon bor urn. 15.

¹²² HuZaL-Jkv. I/1. 153.

¹²³ Uo. 168–169.

¹²⁴ Uo. 188.

1698

*Visitatio instituitur Gyogyini per reverendum seniore dominum Georgium Körtvelyesi, 1698. die 23. Januarii*¹²⁵

Az ecclesia pénze lévén az egyházfi kezénél, Mate Jánosnál ft. 23,4, elköltötte maga szükségére, tartozik megfizetni. Összel borul vagyon egy kevés bora az ecclesianak, nem tudjuk mennyi. El kel adni, adgya számban Isipi uram.

Németh Györgynek, hogy az ecclesia földén szőlőt építsen azon conditiokkal, mellyekkel Ursza Demeternek, megengedtük. Hasonlóképpen az Kenderesi uramék házok felet levő temetőhely földet azon conditiokkal megengedtük Lugosi Sigmondnak, hogy szőlőt építsen rajta.

1700

*Continuatur visitatio AlGyogyini anno 1700. die 16. Februarii, per reverendum seniore Georgium Körtvelyesi et reliquos reverendos fratres.*¹²⁶

Vagyon adósság Máté Jánosnál ft. 23,4.

De praesenti bor Ursza Demetertől urn. 27, Josika uramtól urn. 10.

1701

*AllGyogyini continuatur visitatio per reverendum dominum seniore, 14. Januarii [1701.]*¹²⁷

Auditores commendant reverendum dominum pastorem Martinum Tatai.

Máthé Jánoson még fen vagyon ft. 23,72.

Tatai uram 37 veder borral csinállyon ratiót, a partialison producállyá.

De praesenti Ursza Demetertől vagyon veder bor tizenegy. Ezen kívül harmadfél veder bor.

1702

*Anno 1702. die 2. Februarii. AllGogyini continuatur visitatio per eundem reverendum seniore Samuelem Jenei et adjunctos fratres Casparum Varadi et Stephanum Várallyai.*¹²⁸

Nota bene. Tiszteletes Jenei Sámuel esperest uram, és Várallyai István losádi praedikátor uram elmenvén tekintetes nemzetes Balog Lászlóné asszonyomhoz, két tizes aranyaknak felkeresésére, mellyeket néhai nemzetes Török Istvánné asszonyom testált volt a gyogyi reformata ecclesia számára és tekintetes nemzetes néhai Balog László uram levált volt magához. Ökegyelme azt felelte, hogy nem tudgya ha leválta-e vagy nem az ökegyelme üdvezült férje, mindazáltal, ha megbizonyították ökegyelmek, kéntelen lészen megfizetni, mellyet tekintetes nemzetes Dobai István uram ökegyelme praesentiajában s házánál mondott tekintetes nemzetes Balog Lászlóné asszonyom.

Auditores examinantur de reverendo domino ministro ecclesiae, Martino Tatai.

Tum a patronis, tum ab auditoribus reliquis bene commendatur.

Auditores vicissim non gravantur a reverendo domino ministro.

¹²⁵ HuZaL-Jkv. I/1. 202.

¹²⁶ Uo. 233.

¹²⁷ Uo. 242.

¹²⁸ Uo. 263–265.

Observatio:

De praesenti Tatai Márton uramnál vagyon ecclesia pénze ft. 6,96, búza metr. 14.

Ursza Demeter dézmája urn. 28, ismét urn. 7, melyről jövődöbéli visitatiokor ratiocinálni fog Tatai Márton uram.

Item Nemet György adott urn. vini 3. [265.]

Azon algyógyi ecclesianak interesre vagyon kin pénze bor fejében ezeknél: Máthé Györgynél ft. 4, melly adósság szállott Gutz Andrásra. Czizmadia Sigmondnál ft. 3. Petrilla Szamuillánál ft. 5. *Úgy referállya az egyházfi, megatták curator Dobai uram a summával edgyüt.* Gotsa Mártonnál ft. 2. Sütő Istvánnál ft. 3. *Úgy referállya az egyházfi, megatták curator Dobai uram a summával edgyüt.* Máthé János egyházfiúnál régtől fogva ecclesia pénz vagyon minden haszon nélkül ft. 26,72.

Deliberatum: Megtekintvén mind Szent Társaságunk, mind az ecclesia Máthé János szegénységét, tettsett, hogy ennek a summa pénznek a jövő esztendőben szüretkor *interest nélkül*, avagy pénzü, avagy ha külömben nem, mustul, amint akkor jár, felét megfizesse, a más felét pedig az utána következő esztendőben azon formán leszállítsa. Mellynek praes-tálására maga is minden kényszerítés nélkül keze beadásával kötelezé Mathe János magát.

Observatio: Jenei Mihály az ecclesia fundusán engedelműnkől épített egy házacskát, felette irtott, szőlőhelyet épített is rajta, minthogy magának is akarattya vagyon reá, nekünk is nincsen ellenünk, lévén elegendő szőlőhely, hogy Lugosi Sigmond urammal az szőlőhe-lyen eggyezzenek meg atyafiságoson, s építsenek szőlőt hasonló conditiok alatt, mint Ursza Demeter.

1717

*Continuatur Visitatio in Gyogy anno 1717. 20. Februarii*¹²⁹

A tiszteletes minister Sz[ent]Péter uram kezénél volt az elmúlt esztendőben restantia pénz borbúl, búzábúl és Lugosi pénze ft. 15 dr. 71. Item bornak árra ft. 12 dr. 56, mely in summa téssen ft. 28 dr. 27, mellyekből szükséges helyekre erogált ökegyelme ft. 6 dr. 24. Marad még ökegyelménél ft. 22 dr. 3, melyről futuro tartozik ratiocinálni.

Deliberatum: Lévén az ecclesianak egy nagy szőlője, melyet eddig Nitza Miklós mívelt. Mivel az elmúlt esztendőbéli visitatiokor admonitus volt, hogy compareállyon ad reddendum rationem, hogy jól mívelte, most pedig nem compareált. Admoneállyuk, hogy ad futuram Partialem compareállyon. Tiszteletes Szentpéteri uramtól várjuk a documentumokat.

Vagyon az ecclesianak mostani congestumi bora urn. 11 cup. 6, melyről futuro tartozik ratiocinálni.

1718

*Continuatur Visitatio AllGyogyini, anno 1718. 16. Februarii per reverendum dominum seniore Petrum Kereszturi, et adjunctos fratres, Petrum Örsi et Stephanum Rakosi*¹³⁰

Tiszteletes Szentpéteri uram, mint curator ratiocinált előttünk eszerint: 1. Volt ökegyelme kezénél tavalyi visitatiokor maradot restantia pénz ft. 22 dr. 23. 2. Tavalyi bor árra ft. 8,70. 3. Búza árra ft. 2,40, melly in summa téssen ft. 33,13, melly summábúl szükséges helyekre erogált ft. 4,57. Marad még az ökegyelme kezénél ft. 28 dr. 56, mellyekről in futuro tartozik ratiocinálni.

¹²⁹ HuZaL-Jkv. I/2. 103.

¹³⁰ Uo. 123.

Ezekén kívül vagy az ökegyelme kezénél az ecclesianak bora urn. 16, mellyrül is in futuro tartozik ratiocinálni.

Tiszteletes Szentpéteri uram előttünk tette adóssá az ecclesia zsellyérit ft. 26 dr. 95.

1719

*Continuatur Visitatio in ecclesia Gyogyiensi anno 1719. 9. Martii per reverendum dominum seniore Petrum Kereszturi et adjunctos socios, Petrum Őrsi, et reverendum dominum Johannem Decsi.*¹³¹

Tiszteletes Szentpéteri uramnál maradt volt a tavalyi visitatiokor ft. 28,56 bor urn. 16. A bort eladván, volt az árra ft. 21,6, mellyekbül erogált szükséges helyekre ft. 34,52. Még marad az ökegyelme kezénél ad futuram rationem ft. 15,10. Item ad futuram rationem maradt bor urn. 19.

1766

*AlGyogy, 26. Februarii [1766.] visitatur in praesentia illustrissimi comitis Stephani Kun, Liberi Baronis Samuelis Györffi et spectabilis domini Ludovici Eperjesi.*¹³²

1. A reverendo domino loci ministro Johanne Nagy, praemissa debita laude, requirit in posterum, praesertim per aestatim horis vespertinis sive pomeridianis, aut catechizationem aut biblicam resolutionem. A cultus modalitassa iránt felolvastatván in anno 1754. numero 4 feliratott determinatio, ahoz accedált most, hogy a tiszteletes loci minister vasárnap reggel, vagy ha lehet, szombaton estve mennyen végére, ha a kastélyban kívántatik-e a cultus, és akkor tétessen hírt a több patronus uraknak, hogy magok is tudhassák úri házokkal együtt, mihez tartásák magokat. Offerálja a méltóságos gróff Kun István úr önágyasága, hogy maga cselédje által megizeni. A több patronus urak viszont atyafiságosan offerálják magokat, hogy amikor lehet, a kastélyba cultusra elmennek, mikor el nem mehetnek, megizenik idején, hogy olyankor a templomban lehessen az isteni tisztelet.

2. Defunctus egyházfi Tatai Mihály helyébe választatott Tatai István, a fia, olyan declaratioval, hogy a tiszteletes loci minister tartsa ötet in ea distinctione, hogy a több zselléreknek ő pallérjok légyen, ne kényszerítessék maga egész nap pallérkodni a prédicator. Ha mi-
kor vagy egy nappal adós marad, ne kényszerítessék oly stricte, mint a többi azt is praestálni.

[16] Demonstratio reverendi ministri in persona defuncti aedilis:

	hfr.	dr.
Maradt volt in visitatione 1763 készpénz	64	80
Percipiált előadott listája szerint publicationból	8	87
3 esztendő alatt borból, búzából, adósságból	46	86
A méltóságos patronus uraktól: méltóságos gróf Kun István úrtól hfr. 15, gróf Kun László út 10, liber baro Györffi Sámuel úr 3, in summa	28	—
Summa percepti	148	53
Mellyből az előadott demonstratio szerint az újjonnan épült s még el nem végeztetett parochialis épületekre elkölt in summa	146	5
Maradt még készpénzül	2	48

¹³¹ HuZaL-Jkv. I/1.

¹³² A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye levéltára az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában. B/4. Iratok 1715–1954. [A továbbiakban: HuZaL-Iratok]. 7. sz. 15–17.

De in anno 1763 celebrált visitatioban költvén tiszteletes loci minister őkegyelme dr. 54, most is kelletvén az ordinarium honorariumot a visitationak megadni, a többit a patronatus a tiszteletes loci ministernek indulgeálta, és így pro nunc az ekklézsia cassájában semmi nem marad.

Az adósságokról.

Méltóságos gróf Kun István úr önagyságánál maradtott volt bor árra két positioban hfr. 21 dr. 60, de minthogy adott az építésre supra suam obtingentiam ötezer téglát a hfr. 3, melly téssen hfr. 15. ezen fellyül 15 forintot épületre adván, többet adván 5 mfr. méltóságos gróf Kun László úrnál, azon kívül egy szalonnát is adott a kőműveseknek, per hoc azon adósság deleáltatik.

	hfr.	dr.
A Dobai Elek úr posteritásánál való debitumok statu quo 1763 fuerunt, maradnak	3	66
Tsizmás Nyisztornál bor árra	1	68
Item urn. vini 2 a dr. 34, Kerekes Ferentz lefizetvén dr. 34, Gombos Lászlónál és Kimot Jánosnál	—	34
Búza maradtott fizetetlen: Ursza Péternél metr. 2, Krizbai Gábornál metr. 1, Ontsa Jakabnál capitalis metr. cub 1, metr. 3 a summában, két esztendei interessivel, melly téssen metr. 3½		
Irimianénál summa capitalis metr. 8, interes 6 esztendőre 12.		
Dobai úr sütőjénél, Urszulynál capitalis cub. 1, Interes pro hoc anno metr. 2. Porro:		
Kelemen István anno 1756 liquidáltatván cum hfr. 23, 13, anno 1751 mense Junio in visitatione ratiocinált de hfr. 7, in visitatione 1751 mense Novembris de hfr. 12,53, és így restál cum	3	60
In super a pristilla árrából felvett pénzzel	3	56
In summa	7	16
[17.] Ursza Demeterről Ursza Péterre deveniált adósság	6	90
Ursza Józsefnél és Juonnál régi adósság Nota bene: erre annuatim bort adnak interesbe.	6	90
Ugy Fazekas Sándornál is Kerekes Ferentztől deveniált	2	4
Ursza Józsefnél 1737-dik esztendőben contractus szerint És annak attól fogva való interesse	16	4
Tatai Istvánnak Furku Jóseftől adatott borral urn. vini 2 a dr. 34	4	8
Fazekas Sándornál búza metr. 4, item Kerekes Ferentzről deveniált búza metr. 4		
Rojba Juon cum hfr. 13 dr. 50 ab anno 1756	13	50
Spanyoi Péternél pénz adósság ab 1757	1	26

Item marad búza in natura metr. 4 tiszteletes loci minister kezénél. Bor nem marad, perselyben sem marad.

Deliberatio. Lung Ádám praetendálja Kotsis Vaszilytól, hogy a Paszku Nyisztornétól vásárlott darabocska szőlőt szilvócsekával együtt adja vissza hoc argumentu et fundamentu, mivel az ő elei fogták volna fel azt a helyecskét azzal együtt, amit maga in vicinitate bír, per hoc őket illetné, nem idegent az az helyecske. Végeztetett azért, hogy Lung Ádám kínálja meg Vaszily Kotsist azon hat vonásforinttal, mellyekkel Vaszily Kotsis azon helyet megvette, és ha remittála néki, jó, ha nem, a possessor urak eleibe hívja meg, kik igazítsák az itt való törvények szerint, doceáljon Lung Ádám praetensioja igazságáról. Törvény nélkül most ki nem vetheti, mivel két esztendeje hogy pacifice bírja Vaszily azt a helyet. Azon kívül levele is vagyon arról Vaszilynak, hogy Paszktól megvette, s az a hely néki engedtetett volt. Úgy mondja, meg is kínálta volt Lung Ádámot, hogy ha maga meg akarja váltani, váltassa meg.

1772

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia Algyogyensi anno 1772. die 19ª Novembris per summe reverendum ac clarissimum senoiorem Stephanum Herepei, juratum item notarium reverendum dominum Benedictum Bitai, cui ob valetudinem adversam pro actuario substituitur reverendus dominus loci minister Johannes Nagy a parte ecclesiae comparentibus et considentibus illustrissimo domino comite Ladislao Kun et liber barone Samuele Györffi in domo parochiali, ubi hoc agebantur¹³³

1-o. Megkérdeztetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister ökegyelme iránt, szolgálattya commendáltatik, edgyszersmind recommendáltatik ökegyelmének, hogy secundum prudentiam et statum auditorum az isteni tiszteletnek óráit ne későn, hanem a maga idejében tégye.

Nemkülömben commendáltatik a humanissimus dominus scholae rector Columbán Márton ökegyelme szolgálattya is, de sajnálva érte a Szent Visitatio, hogy feles gyermekek vagynak a szegény renden, kiket az atyák nem taníttatnak. Recommendáltatik azért a titulus curator úrnak és a nemes ekklézsiának, találjanak módot, hogy az atyák gyermekeiket a scholába jártassák, scholae rector ökegyelme adhibeáljon minden industriát az atyák magzattainak magához való édesítésekre.

2-o. Demonstratio reverendi loci ministri Johannis Nagy de oeconomicis:

	hfr.	dr.
Maradott volt az elébbeni visitatioban a tiszteletes loci minister keze alatt készpénz	14	58
Accedált attól fogva a demonstratioban exhibeált specificatio szerint	57	33
Summa	71	91
Erogálódott ugyanazon demonstratio szerint parochia, iskolaház körül tett szükséges építésekre	64	61
Marad készpénz ad futuram considerationem a tiszteletes loci minister által adott, és az ekklézsia cassájába ad conservandum bététetett	7	20
3-o. Perselyről való demonstratioja egyházfi Tatai Istvánnak		
Maradott volt a múlt visitatioban készpénz a perselyben	6	69
Liquidum az egyházfinál	2	80
Summa	9	49
Accedált attól fogva publicatioból	12	4½
Summa summarum	21	53½
Erogatum	13	–
Marad ad sequentem rationem	8	53½

4-o. In anno currenti 1772 termett dézma, interes és majorság:

Bor jött bé, mely in natura actu megvayon urn. 18 oct. ½.

Item pro anno 1772 jött be búza interes, mely in natura marad metr. 4.

Restat Ursza Juonnál dézma oct. 5 ½.

Lung Ádámnál oct. 1.

5-o. Az alsó cinteremben Pászka nevezetű asszonyról, Vaszily Péterre deveniált és 6 ~ hat mfr. appropriált, de annakutánna deserált fundusocskát és szőlőcskét tiszteletes loci minister Nagy János ökegyelme penes consensum curatoralem illistrissimi comitis Stephani Kun, azon 6 mfr. említett Vaszilj Péternek deponálván és ő maga a pénzt léválván, [66] nevezett tiszteletes loci minister ökegyelme kezéhez vette, maga költségén jó kertel megerősítette s házat is azon fundusocskán épített, s abban jó zsellért helyheztetett. Mellyre nézve az ekklézsiának léjendő kölcsönének refusiojáig a nevezett fundus és szőlő az ökegyelme

¹³³ HuZaL-Jkv. I/3. 64–66.

A középkori elemekből újjáépített algyógyi ref. templom

possessiojában hagyattatik usque ad alteras dispositiones, úgy mindazáltal, hogy a rendes dézmát az ekkleziának praestálni tartozik esztendőnként.

6-o. A Kurutz Márton háza félében, mellynek proprietásában most az ekkleziia vagyon, és amellyben lakó zsellér szolgál az ekkleziia engedelmeiből a scholae rectorának, lévén az ekkleziának három mfr., scholae rector Columbán Mártonnak pedig öt forintja, amely öt forintot a benne lakott zsellér Szathmári József ökegyelmének dologgal lefizette, és így az özvegyének vagyon azon házban öt forintokig része, melyet annak idejében megkívánhat az ekkleziától, vagy attól, aki azon házba fogna menni.

7-o. Lévén a Gödörben Kerekes Ferentznek egy darab szőlője, annak fele örölla Fazakas Sándorra deveniálván, fele pedig bizonyos adósságban in hfr. 6 dr. 32 acceptáltatván, mellyben két ft. és 82 dr. viszontag a tiszteletes loci minister Nagy János uramé lévén, azon két forint és 82 pénzeket is az ekkleziia költségébe in praesenti visitatione imputálván magának contentumot vett, és így azon szőlőt az említett 6 forintba és 32 pénzbe az ekkleziának általadta. Végezi a Szent Visitatio, hogy a szőlő elocáltassék valamely jó embernek, hogy bizonyos ideig, míg a szőlőt megépíti, ingyen bírhasa, megépítvén, azontúl dézmáljon rőlla, az ekkleziia pedig terminálja és velle contraháljon, meddig bírhasa dézma nélkül, aki fel fogja venni culturáját a szőlőnek.

8-vo. Vagynak az ekkleziia zsellérei között ökröket tartó emberek, kik ellen panaszol a tiszteletes loci minister, hogy nem akarnak ökörral szolgálni. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy amint a hazában más zsellérek szoktak szolgálni földesuroknak, úgy ezek is szolgálnak, ha midőn a szükség szerint parancsoltatik ökörral is tehetségek szerint tartozzanak, amire fog kívántatni mind a nemes ekkleziának, mind a tiszteletes parochusnak szolgálni egy héten egy napot.

9-no. A régi constitutiok és újjabban is az 1771-dikbéli krakkai Generalis Szent Synodus végzése szerint ezen nemes ekkleziia fundussain lakó zsellérek is, mit szintén másutt, tartoznak tiszteletes esperest uramnak fejenként fizetni minden esztendőben három márást ~ hfr. 1 dr. 2.

10-o. Panaszul adatik fel a nemes ekklézsia részéről, hogy az ekklézsiának járandó dézmák némely földekről elidegenítették, sőt magoktól az ekklézsia zsellereitől irtattatott helyek is propria auctoritate via facti elfoglaltattak, mely dolognak eligazítása végett a Szent Visitatio tett specificatiot, és általadta a nemes ekklézsia titulus curatorának.

11-o. Pro honorario adott tiszteletes loci minister hfr. 1 dr. 2, mellyel őkegyelme tartozott az ekklézsiának.

1775

*AlGyogy. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata AlGyogyiensi die 6^a Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus seniore, et Gabrielem Vitályos substitutum notarium. Praesentibus ecclesiae paracho reverendo domino Johanne Nagy Bágyi, scholae rectore Martino Columbán, a parte ecclesiae spectabili domino Andrea Dobolyi, titulado Adamo Szabo illustrissimi domini comitis Ladislai Kun provisore, titulado Johanne Zudor illustrissimi comitis Josephi Kun provisore, nec non titulado domino Samuele Komlosi processualis vicejudici nobilium et titulado Stephano Sepsi, nobili possessore AlGyogyiensi*¹³⁴

1-mo. A közönséges szokás szerint megkérdezettvén a nemes ekklézsia tagjai tiszteletes loci minister Nagy János és scholae rector Columbán Márton őkegyelmek szolgálattok felől. Közönségesen a nemes ekklézsia tagjai az őkegyelmek szolgálattokat kedvesnek lenni nagy örömmel referálák, minek okáért továbbra is az őkegyelmek szolgálattokkal élni akarnak. Notatur hic: A minapiban méltóságos gróff Kun István uram tiszteletes esperest uramnak a tiszteletes loci ministernek dislocáltatása iránt írt [128] vala, most pedig in praesentia tisztartó Zudor Sigmond uram semmit nem panasza, sőt maga részéről a tiszteletes Nagy János uram szolgálattját igen kedvesnek mondá.

2-do. Nemkülömben a tiszteletes loci ministerek is megkérdezettvén a méltóságos possessor urakról, semmit nem panaszlának, sem kegyességeknek illendőképpen való megmutatása ellen, sem a papi fizetésnek beadása ellen. Közönségesebb emberek vagynak, kik az isteni tiszteletnek dolgában hidegek, a tiszteletes loci minister mint atya, atyaikeppen intse, nógassa, és lassanként szoktassa kegyességre őket.

3-tio. In anno 1772. die 19^a Novembris celebrata visitatione sub numero 5-to említett szőlő az ugyanott említett mód szerint általmenvén tiszteletes Nagy János loci minister kezében, és mindez ideig az őkegyelme curája alatt lévén. Mostan bizonyos okokra nézve kívánnyá restituálni az ekklézsiának, mellyet approbálván a Szent Visitatio is végezi. Az lévén őkegyelmének is kívánsága, hogy a szőlőnek mind akkori állapotja, mind pedig a mostani, nemkülömben a réátett munka, réá tett költségek, úgymint aedificiumok, plántálások ahhoz értő emberek által aestimáltassanak, és az aestimatio szerint tiszteletes loci minister Nagy János uramnak refundáltassanak. Az meglévén, a tekintetes nemes ekklézsia szabadságában s prudentiájában áll, hogy minél jobb móddal lehet erga sufficientes cautiones elocálja ilyen declaratioval:

a. Hogy a szőlő annak keze alatt ne deteriálódjék, ha pedig casu quo úgy lenne, az ecclesia legottan a kártévo gazdát ammoveálja, és a kárt rajta desumálja.

b. Hogy amit a szőlő terem, annak medietással az ekklézsiának cedáljon, de a beszűrés légyen mindenkor az aedilis praesentiajában, magától hozzányúlni ne merészeljen.

c. Amely munkát a tiszteletes loci minister tett a szőlő körül, annak refusioját különben nem kívánnyá, hanem hogy a gyümölcsfáknak fele haszna mostan őkegyelméjé, őkegyelme után pedig a következő papé légyen.

¹³⁴ HuZaL-Jkv.. I/3. 127–130.

d. A szolgálakat pedig azon örökségről, amint volt ennek előtte, ezután is úgy légyen, miképpen tudniillik a több zsellérek is szokták azt praestálni.

4-to. Vagyon a Gödör nevezetű helyben is egy pusztában álló szőlőcskéje, és valami gyümölcsösse az ekklézsiának, uti videndum est in visitatione anni 1772. die 19^a Novembris celebrata sub numero 7-mo, erről a Szent Visitatio ekképpen végez.

5-to. A régiebb visitatiokban praeter propter 1770–71-ben videatur protocolum, vagyon emlékezetben egy Egerbéli nevezetű helyben lévő szőlőről, melyet a tájban vett kezéhez méltóságos liber baronessa Györffi Sámuelné asszony embere. Mely szőlő, amint most referáltatik, annyira elpusztult, hogy az ekklézsiának nevezetes kára subversál benne. Végeztek azért, hogy a szőlő mostani állapottyában ex reflexione ad anteriorem statum aestimáltassék, és amennyivel deteriorálódott, említett Szakáts Bálint tartozzék az ekklézsiának in ea parte refundálni. Továbbra pedig jobb modalitással másnak, nevezetesen pedig az ekklézsia zsellérinek elocálni javasoltatik. Ennek pedig beszűrése mindenkor az egyházfi előtt légyen.

6-o. Demonstratio aedilis AlGyogyensis Stephani Tatai:

	hfr.	dr.
Az 1772-ben celebrált visitatióban tett revisionak tenora szerint maradt volt az egyházfi kezénél	15	59
Ehez accedált 1773-ban és 74-ben publicatióból vagy perselypénz	14	62 ½
Mely térszen együtt	30	21 ½
Ebből erogált ekklézsiái szükségekre	8	68
Mellyet subtrahálván a perceptionis summából, marad ad sequentem rationem	21	53 ½

[129] 7-mo Demonstratioja tiszteletes loci minister Nagy János őkegyelmének az ekklézsia számára tartozó bor és búzabéli perceptumiról s erogatumiról:

	hfr.	dr.
1-o. In anno 1772 borból jött	18	64
2-do. In anno 1773 ugyan borból	12	14
Anno eodem búzából	14	28
3-o. Néhai Borkának ecclesiara deveniált bonumocskáiból	3	40
Summa	48	46
Ebből az exhibeált demonstratio szerint költ el bizonyos ekklézsiái szükségekre	12	4
És így marad a tiszteletes loci minister Nagy János őkegyelme kezénél	36	42

8-vo. Fellyebb sub numero 3-tio említett szőlőt redimálván tiszteletes loci minister Nagy János atyánkfiától a nemes ekklézsia, az ott lévő aedificiummal és suplantatiokkal egybe az aestimatio szerint a fellyebb numero 7-o. specificált perceptumból excontentáltassék.

9-no. Percipialván tiszteletes loci minister Nagy János őkegyelme 1774-ben ingrediált dézma és interes bort urn. 28 item eodem anno interes búzát metr. 4. Ezek in natura maradtak az őkegyelme kezénél ad sequentem rationem.

10-o. Az ekklézsia régiebb adósságainak újabban való recensioja s registratioja, mely a régebbekből kiszedetettvén, ide általhozattatott eszerint:

	hfr.	dr.
A. 1776-béli visitationak indigitatioja szerint Ursza Demeterről és Joszivról posteritássira, úgy mint Juonra és Péterre deveniált pénz adósság bor interesre kiadva	13	80
B. Ugyan Ursza Joszivnál az 1773-béli visitatióban emánált contractus szerint sub littera a. Mely pénzről ugyan a posteritas állattya, hogy az ekklézsia magának contentumot vett volna, de minthogy az ekklézsia ládájában lévő contractus ellenkezőt mutat, doceályanak vagy quietantiával, vagy vivis testibus, egyéb aránt a nemes ekklézsia inhaereál a contractusoknak.	10	4
Tatai Mihály posteritássánál, Istvánál	4	8

Item Furka Jósefről ugyan Tatai Istvánra maradott adósság	4	8
Fazakas Sándornál bor interesre	2	2
C. Búzábeli adósság interesre Tatai Mihály fiánál, Istvánnál	metr. 2	
Ursza Josziv fiainál, Juonnál és Péternél	2	
D. Búza adósság veszőre Fazakas Sándornál	4	
Item Kerekes Ferentzről Fazakas Sándorra maradott	4	
Kaputsi Ferentz uramnál	12	
Kelemen István maradékinál	4	
E. Az 1756-béli visitationak indigitatioja szerint vagynak ezek:		
Sub numero 8-vo lévén Rojba Juonnál	13	50
Ezen adóssággért foglaltatott el egy darab föld Bogya nevű helyben az ekklézsia számára.		
[130] F. 1757-ben celebrált visitatióban sub littera a. Tatai Istvánnál	5	10
Item Patai István adós borral urn. 2 oct. 4		
Pakalin Nyisztor borral [urn.] 2 [oct.] 4		
Nota bene: Ez Nyisztorról általment Tatai Istvánra		
Kelemen István egyházfiségében maradott adósság	10	60
Keresztes István pénzbeli interessel restál	–	30
Spanyol Péter adós pénzél	1	26
G. 1758-ban celebrált visitatióban sub littera b. Dobai Elekné asszony ekkléziától vásárlott bor árával adós	2	40

Ezen specificált adósságoknak némely része semmi interest nem importál, periculumban lévén állapottya. Injungálya azért a Szent Visitatio, hogy jobb rendben szedettség és az usus omnimode ingrediáljon.

1776

AlGyogy. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata AlGyogyensi die. 1ª Martii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum seniores Stephanum Herepei et substitutum notarium Michaellem Teleki, presentibus a parte ecclesiae spectabili domino Sigismundo Zudor, illustrissimi comitis Stephani Kun inspectore, generoso domino Francisco Torjai, comitissae viduae Ladislai Kun provisore, Davide Boer illuminissimi Alexii Siményi provisore, Johanne Pap spectabili Stephani Borsai provisore, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Nagy Bágyi¹³⁵

1-mo. Megkérdettétvén a méltóságos és tekintetes possessor urak personalissai tiszteletes loci minister ökegyelme szolgáltattya és magaviselése felől, semmiben nem culpáltatik. A tiszteletes loci ministernek is panassza nincsen.

2-do. Kolumban Márton ökegyelme az algyogyi reformata ekklézsia eddig való scholae rectora nevezetes nyavalyájára nézve magát ezen hivatalnak folytatására alkalmatlannak tapasztalván, a méltóságos patronus uraknak tett jelentése után nem sokkal ezelőtt belső hivatalát külső állapottal felváltá. Hogy pedig ezen ekkléziához háladatosságát megbizonyítsa, amely épületeket az oskola fundussán a kamara ház körül egy kútnak s egyebeknek erectiojában tett maga tulajdon költségén, azokat az ekkléziának sponte hagyá, nem kívánván expensáinak refusioját, annak felette ezen nemes ekklézsia cinteremjében nyugovó három halottjainak boldog emlékezetekre ígére a nemes ekkléziának három aranyakat. Tiszteletes loci minister Nagy János atyánkfia kezéhez vévén tégyen bé az ekklézsia ládájába, az ekkléziának eléfordulható közönséges hasznára.

3-tio Ezen rectorialis vacantianak restauratioját recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes possessoratusnak.

¹³⁵ HuZaL-Jkv.. I/3. 157–158.

4-to A tavalyi visitatióban numero 3-tio említett és deliberative elvégzett szőlőnek aestimatioját in omnibus punctis et clausulis a Szent Visitatio satis superque ventilálta s említett végezés szerint helyben is hagyta, az adpreciált summát adjustálja, cum submissione fiunda coram illustrissimo comite Stephano Kun, tanquam [158.] hujatis ecclesiae proximo inspectore curatore, mely midőn meglészen, az aestimált summa a tiszteletes atyafinak effective adsignáltatik.

5-to. A tavalyi Szent Visitatio percurrálván holmi proventussait a nemes ekkléziának

	hfr.	dr.
Maradott volt akkor a cassában a tiszteletes loci minister keze alatt	36	42
Attól fogva naturálékból, collatumokból s egyebekből jött bé	52	2
Summa perceptionis	88	44
Ebből az exhibeált s legitimált szükségekre költ el	79	48
Marad ad sequentem rationem	8	96
6-to. Demonstratio aedilis Stephani Tatai	hfr.	dr.
1775 béli visitatiókor maradott volt perselypénz	21	53 ½
Accedált azután	4	19
Summa	25	72 ½
Erogált szükséges accurentiákra	12	84
Marad ad sequentem rationem	12	88 ½

7-mo. Egy új korona készítettván a templombéli cathedra feliben, mely computatis omnibus computandis áll in hfr. 117 et dr. 66. Abban méltóságos osdolai gróff Kun Sigmond úr Isten házához való buzgó kegyességéből conferált, és effective adott is hfr. 55. Méltóságos gróff Kun István, és Kun Lászlóné úrasszonyok, úgy liber baronissa Gyöffy Sámuelné Bánffi Borbára asszony öngysága nemkülömben tekintetes Dobai Andrásné Varsányi Náomi asszony részéről partim in natura, partim in aere, hasonlóképpen némely particularis jótévkötlő is parata aere accedált hfr. 14 dr. 32, mely in summa téssen Hfl. 69. dr. 32. Ezt a cassából kellett pótolni cum hfr. 58 dr. 34, minthogy pedig a cassában gyűlt alamizsnácska nem koronára, hanem egyéb elkerülhetetlen szükségekre szokott deservíálni, illendőnek ítéli a Szent Visitatio, hogy azon cassabéli elmúlható consumtio a méltóságos és tekintetes patronus urak és patrona asszonyok kegyességek által reponáltassék, hogy így ezen koronának dicsőssége Isten után térjen a kegyes benefactoroknak fejekre.

8-mo. Ex fundamento, régi megavult templombéli cathedra demoliáltatván, igen dicsőségesen megépítettett méltóságos gróff Kun István úr költségével cum hfr. 20. dr. 48.

1777

*AlGyogy. Continuatúr Sancta Visitatio in ecclesia reformata AlGyogyensi anno 1777. die 14. Martii per eosdem clarissimos ac reverendos dominos visitatores, praesente loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne N. Bágyi et aedili Stephano Tatai in domo parochiali.*¹³⁶

Ubi: 1-mo. Az egyházfi Tatai István demonstratioja vétetvén fel

	hfr.	dr.
Demonstrálá azon hármias aranyat, melyet a tavalyi visitatióban ígért volt, s azután ki is adott a nemes ekkléziának titulus Kolumbán Márton uram, facit	15	21
Ezen kívül tavaly maradott volt a cassában	12	88 ½
Azután ingrediált in summa	4	47

¹³⁶ HuZaL-Jkv.. I/3. 206–207.

	Summa	17	35 ½
Ebből actu vagyon, s marad a cassában		14	38 ½
Egyházfői Tatai István ökegyelménél		2	4

2-do. Az ekklézsia holmi jövedelmecskéiről maga a tiszteletes loci minister demonstrálván

		hfr.	dr.
Adott fel tavaly maradt pénz		8	96
Dézma és interes borból jött bé azután		14	6
	Summa	23	2
Ebből exhibeált hiteles demonstratio szerint költött		19	89
Quibus subtractis, marad ad sequentem rationem		3	13

Jött interes búza is metr. 4, mely a tiszteletes loci minister kérésére engedtetett a parochia körül kertet csinálónak praebendájokra.

3-tio. A tavalyi visitatióban exhibeált s helybenhagyott szőlőről való aestimatio, az akkori végezés szerint exhibeáltván méltóságos inspector ecclesiae curator gróff Kun István úr önagyságának, maga is azt megerősítette. Mostan azért végezi a szőlő iránt a Szent Visitatio, hogy akárki bírja ezután azon szőlőt, úgy mívelje s vegye hasznát, hogy mikor keze alól kimenne, ha romlása tapasztaltatnék vagy a szőlőben, vagy az élő fákbán, vagy kertekben, maga azon kárt refundálja, ha pedig építene valamit rajta, azon feljül, amint most vagyon, refundáltassék nékie. Az aestimiumról írt levél pedig ad conservandum tétessék bé az ekklézsia ládájába. [207.]

4-to. A feredőn lévén a nemes ekklézsiának egy kis bennvaló helyecskéje in vicinitatibus ab occidente Jez Avád, a meridie a feredőre menő alsó sikátor, ab oriente ugyanazon helyecske után tartozó kukuriza föld, et a septemtrione, megengedtetik a Szent Visitationtól Szilágyi László ökegyelmének általadattatni, in hfr. 3 sub conditione, hogy építhessen azon helyre házacska magának. Ezen kívül azon helyecskéhez tartozó kukurica földet is kivált-hassa, és a falu közönséges helyén irthasson. Mely mikor kezéből ki akarná bocsátani

refundáltassék, hozzá tévén ehez azt is, hogy idegennek el ne adhassa, hanem vagy az ekklézsiának vagy ekklézsia zsellérinek a tiszteletes senior és loci minister hírekkel, amíg bírja annuatim dézmálván a nemes ekklézsiának s proportionálván a szolgálatot a helyhez.

5-to. Az ekklézsia zsellerei közül Lung Ádám ezelőtt 15–16 esztendőekkel circiter fogván fel a falu közönséges helyéből egy darabocskát Kornid nevezetű helyben in vicinitatibus ab occidente a Birtzen felmenő út, a septemtrione a Szakáts Bálint maradéki földje, ab oriente et meridie a báró Orbán Antal úr emberei földje, mely hely circiter 4 köblös. Panaszol, hogy kezdett azon helyecske possessiojában impetálatni a báró Orbán Antal úr emberei által, holott eddig szó nélkül bírta, és a mennyiben találta, hasznát is vette, instál azért a Szent Visitationnak, hogy possessiojában manuteneáltassék.

6-to. Ugyanazon Kornyed nevű helyben fogott volt fel Ursza Péter egy darabocskát, mellyet hosszas concertatio után pacifice bírt, de most kivettetett

Gótikus ablakkeret az algyógyi templom falában

belölle titulus Dobai úr emberei által erőszakosan, holott mikor felfogták azon helyet, együtt megegyeztek, és metát is tettek volt. Ezekről beszélni kell a tekintetes curator urakkal.

7-mo. A nemes ekklézsia földjei, és fundussai iránt megújított ezen alkalmatossággal az egyszer megerősített constitutio, hogy az ekklézsia zsellérei közül senki se bátorkodjék valamit semminémű titulus alatt se zálogba, annyival is inkább örökösön eladni, hanem aki valamit kezéből ki akar bocsátani, tégyen hírt előre a tiszteletes loci ministernek és tiszteletes esperest uramnak, hogy úgy disponálhassanak rólla, amint az ekklézsia haszna kívánja.

1778

*AlGyogy. Continuatür Sancta Visitatio in ecclesia reformata AlGyogyensi anno 1778. die 23^{ia} Januarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis Seniore, Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Liszno, et adjunctum reverendum dominum Benjaminem Vas Csávási. Praesentibus loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne Nagy Bágyi, ludi magistro, humanissimo domino Josepho Dosa, et aedili Tatai in domo parochiali*¹³⁷

1-mo. A tiszteletes loci ordinarius minister és ludi magister ökegyelmek ellen a nemes ekklézsia méltóságos és tekintetes tagjaitól per suos deputatos semmi panasz sem jelentetett bé. Úgy magok is az ekklézsia ellen semmi részben nem panaszoznak.

2-do. A nemes ekklézsia zsellérei között Vaszij Péter nevezetű kezére vévén azon szőlőt, mely ezelőtt a tiszteletes loci ordinarius minister curája alatt volt, s penes aestimationem in visitatione anni 1775 conclusam restituáltatott. Úgy insinuáltatik, hogy az említett zsellér nem capax azon szőlőnek jó móddal való művelésére, sőt, hogy eddig is keze alatt romlott, kertek desolálódtak. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy a szőlő újra aestimáltassék, és ha kár tapasztaltatik benne, azt rajta desummálja, továbbra pedig az ekklézsiának szabadságában létszen akár nálla meghagyni, akár, ha azt károsnak lenni ítéli, másnak elocálni, csak legyen jó cautio alatt, hogy aki kezéhez vészi, kezesek által az ekklézsiát securizálja, kiken annak idejében a továbbra per incuriam megeshető kárt desummálhassa.

3-tio. A zsellérek iránt közönségesen is meg vagyon ez a panasz, hogy sokan közüllök igen rosszul művelik az ekklézsia szőlőit, az ekklézsiának notabilis kárára. Szükségesnek ítéli azért a Szent Visitatio arra szorgalmason vigyázni, s arra a végre a fellyebb említett mód szerint mindenket cautionálni, a szőlőket minden esztendőben megtekinteni, aki nevezetes káros zsellérnek tapasztaltatik azt amoveálni, s helyébe mást substituálni.

4-to. Panaszolnak magok is a zsellérek, hogy a faluban olykor károk esvén, melyek a falun desummáltatnak, azokban magok is participáltatnak, nevezetesen pedig, hogy minekutánna a kárt tévő ember detegáltatik, s ezen a már felszedett kár desummaltatik, más falusiaknak refundáltatik, magoknak pedig nem. Az elsőre nézve a Szent Visitatio rajtok nem segíthet, mert aki a falu kö-

Kőoroszlánok a templom bejáratánál

¹³⁷ HuZaL-Jkv. I/3. 213–214.

zönséges beneficiumával él, annak az onusban is részesnek kell lenni, s minthogy különben is, magoknak is eshetik károk, melyet e falun nem [214] kereshetnének, ha ebben a részben eximáltatnának, az utolsóra nézve pedig végezi a Szent Visitatio, hogy készítsenek ebben a matériában egy memorialist a Szent Visitatiohoz, hogy recommendálhassa a competens tiszt uraknak orvosoltatását.

5-to. Ursza Péter zsellér insinuálja a Szent Visitationak, hogy az ekklézsiának Pojána Moruntye nevezetű helye felett a Homorod felől való határban controversiája lévén a néhai Dobai András úr successorinak jobbágyaival. Vagyon relatoriája in favorem ecclesiae titulus Szabo Ádám uram kezében, de az említett successor urak jobbágyainak is vagyon ezzel ellenkező relatoriájok, melynek ereje mellett az ekklézsiának nevezetes helyit igyekezik erőszakosan elfoglalni. Végezi a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia nomine curatoratus vegye munkába annak eligazítását a nemes Continua Táblánál, hogy communis inquisitio által a controversia dirimáltassék és az ekklézsia meg ne károsíttassék. E végre pedig siessen kivenni a relatoriát.

6-to. Lévén a nemes ekklézsiának Felső Tzinterem nevű helyben egy szőlője, maga szabados dispositiojában általadta a Szent Visitatio consensussából egyházi Tatai István ökegyelmének oly formán, hogy azt míg bírja, annak módja szerint procurálja, építse, dézmáját a nemes ekklézsiának fogyatkozás nélkül beadja, mikor pedig kezéből kibocsátani akarja, másnak se pénzen, se más formán el ne adhassa, hanem az ekklézsiának sine onere restituálja. Minthogy pedig azon szőlő is Fazakas Sándor öröksége között eleitől fogva volt egy bójáró út a Krizbai Miklós istállójához, hova másfelől sohult accessus nem lehet, végezi a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes loci minister adsistálván igazíttassék úgy azon útnak dolga, hogy Krizbai Miklós az istállójától ne accludáltassék, mások is a bójárással kárt ne szenvedjenek. A szőlő körül pedig a proportione kertet tartson Tatai István ökegyelme.

7-mo. Az ekklésia jövedelmecskéjéről demonstrálván a tiszteletes loci ordinarius minister ad fel:

	hfr.	dr.
Tavaly maradt pénz	3	13
Dézma és interes búzából, mely distráháltatott in summa	12	6
Summa	15	19
Ebből erogált in summa	3	18
Quibus subtractis, marad		

Dézma és interes bor gyűlt ez esztendőben in summa urn. 27 oct. 1, mely in natura megvagy.

8-vo. Egyházi Tatai István demonstratioja:

	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt a cassában készpénz in summa	14	38 ½
Magánál az egyházfinál	2	4
Accedált azután eddig publicatióból	3	54
Summa	19	96 ½

S ennyi marad most a cassában.

1779. Január

*AlGyogy. In nomine Domini. Nova incipit visitatio anno 1779. die 5ta Januarii in ecclesia reformata AlGyogyensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyad archidiaconum, Stephanum Intze de Lisznyo dicti tractus juratum et ordinarium notarium. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis Samuele ErsekUjvári illustrissimi comitis Stephani Kun inspectore, Stephano Pálhegyi posteri illustrissimi quondam Samuelis Györffi provisore, et Stephano Fekete spectabilis domini Borsai provisore, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne Nagy Bágyi, cum ludi magistro domino Josepho Dosa, et aedili Stephano Tatai in domo parochiali.*¹³⁸

1-o. Reverendus dominus loci ordinarius minister prout et ludi magister per deputatos illustrissimorum ac spectabiles dominorum possessorum de omni meliori commendantur, et porro quoque acceptantur.

2-do. Tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme a méltóságos és tekintetes udvarok iránt mind papi kompetentiajának administratiojára, mind a templomnak gyakorlására, és sacrumokkal való élésre nézve jó recommendatitot tévén. A közrenden lévők között említi nemzetes Kelemen Istvánné háza népét, magát, fiait Jánost, Lászlót, Dánielen kívül, vejét Roska Istvánt, Csizmás alias Boka Ferentzet, Gombási Lászlónét, Krizbai Gábort és Miklóst, Rápolti Mihályt s feleségét, kik közül némelyek se papi fizetést praestálni, se templomot gyakorolni, s sacrumokkal élni nem akarnak, mások fizetést ugyan praestálnak, de templomba járni, s sacrumokkal élni nem akarnak. Ezek iránt végezi a Szent Visitatio, hogy akik fizetni nem akarnak, éljen a tiszteletes loci minister a törvényes remediummal, egyházfi által quindenáztatván octaváztatván őket, és azután akár szolgabíró, akár brachium által exequáltassák. Akik pedig templomot gyakorolni, s sacrumokkal élni nem akarnak, azokat most a Szent Visitatio atyaikeppen inti kötelességekre, mellyet ha ezután cselekedni nem akarnak, magoknak tulajdonítsák, ha az ekklézsiái fenyítéssel élnek az előljárók az olyanok ellen, mely ebben áll, hogy aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék.

3-tio. Említvén tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme némelyeket, kik isteni tisztelet helyén s óráján egybenveszvé, helytelen mocskos szókkal illették egymást, s azzal az ekkléziát megbotránkoztaták. Jelentenek meg a Szent Visitatio előtt azok közzül Gombási László és Szathmári Jósefné, kik midőn a Szent Visitatio által békességre és szeretetre intettek volna, hozták elé valami régi pereket, melynek folytatásában hibáztatván, s megakadván abból vettenek némű-némű illetlen szókra alkalmatosságot. A Szent Visitatio azon perhez nem szólhat, ahol elvétettek, kezdjék újra annak úttyát, hanem az isteni tisztelet helyén esett veszekedésre nézve imponálja a Szent Visitatio, hogy magok között békéljenek meg, mellyet ha cselekedni elmulattyák, s magokat vakmerőségre vetik, tiszteletes esperest uram az ekklézsiái törvény szerint való meg büntetéseket el nem mulattya. [236.]

4-to. Demonstratio reverendi domini loci ministri super proventum ecclesiae:

	hfr.	dr.
Tavaly maradtott volt készpénz	12	1
Bor in natura urn. 27, mely distrahált a dr. 102, jött bé	27	54
Summa	39	55
Erogált bizonyos ekklézsiái szükségekre	11	28
Mellyet subtrahálva a perceptumból, marad	28	27

¹³⁸ HuZaL-Jkv.. I/3. 235–237.

Búza a tavalyi visitatiótól fogva eddig jött bé metr. 3 oct. 4. Melyből erogáltatott a classis körül dolgozott embereknek metr. 1, a többi megmaradott in natura.

Bor is gyűlt in summa urn. 39 oct. 6, mely marad ad sequentem rationem.

5-to. Egyházfi Tatai István demonstratioja:

	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt a cassában azzal ami magánál vagon	19	96 ½
Ingrediált azután publicatióból	5	22 ½
Summa	25	19

És így ennyi marad a perselyben.

6-to. A zsellérek iránt proponálja tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme, hogy 1-o: Ursza Juon nevezetű a keze alatt lévő szőlőt nem procurálja, hanem veszőben hagyja az ekklezsiának notabilis kárára, mely szőlő szomszédtságában lévén az attyafia Ursza Péter szőlőjének, minthogy a kertet sem procurálja, s a miatt károkat vall. Onnan következett 2-o., hogy Ursza Péter elkedvetlenedvén hajósságra készül, s azzal fenyegetődzik, hogy ezután az ekklezsiának nem szolgál. 3-o. Hogy amint az ekklezsiának értésére esett, az ezen ekklezsia zselléreire, a mostani katona segítségre nézve egy arany vettettetett, mely iránt igazítást és utasítást kívánnak. Ezek közül az első iránt, minthogy bátorkodott a Szent Visitatio előtt magát vakmerőségre vetni s azzal fenyegetődni, hogy az ekklezsia szőlőjét s szilvássát kivágja s azután akárkinek általengedi, tehát in exemplum aliorum ad ulteriorem usque dispositionem a dévai magistratus kezébe disponáltatik. A második pedig magát úgy declarálá, hogy hajósságról ingyen nem is gondolkodik, a harmadik punctum iránt pedig végezi a Szent Visitatio, hogyha úgy vagon a dolog, tehát engedni kell a királyi kegyelmes parancsolatnak, és hogy az egy arany annál jobban repartíálthassék, a zsellérek facultások szerint ilyen formán intéztetett el:

	hfr.	dr.
Ursza Péter és Juon egy jó örökségről adjanak	1	36
Lung Péter és Nyitru gyengébb félörökségről	–	68
Fazakas Sándor	–	65
Krizbai Miklós	–	65
Tatai István	–	52
Fodor Gergely	–	42
Vaszij Péter	–	42
Opra	–	42
Summa	5	12

7-mo. Ursza Péterért, hogy a dévai magistratus keze alá ne küldtessék, kezesek lőnek Marián Juon méltóságos gróf Kun István úr jobbágya, Márk Lázár báró SzentKereszti Sámuel uré, Ursza Péter és Lung Péter ekklezsia zsellérei sub conditionibus, hogy a szőlőt nem csak el nem pusztítja, hanem naponként meliorálja, az előjáróknak engedelmeskedik, mellyet ha nem cselekednék, s az ekklezsiának kárt tenne, a kezesek tartozzanak megfordítani.

8-vo. A humanissimus dominus scholae rector Dosa József ökegyelme insinuálja a Szent Visitationak, hogyha egy kised pincének építésére a classis alatt valami módot találhatna, ne légyen a Szent Visitationak ellenére: A Szent Visitatio éppen nem áll ellene, sőt inkább secundálja, és a méltóságos s tekintetes possessoratusnak recommendálja is, hogy segítséggel lenni méltóztassanak.

9-no. Exhibeála tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme valami adósságról való két instrumentumot, mellyekben inferáltatik, hogy Ursza Miklós posteritassi adóssok volnának az ekklezsiának cum hfr. 23 dr. 85, mellyekből ab anno 1760 csak 12 forint után interesteznek, azt

is pedig csak 4 veder bort és 4 kupát. Most azért végezi a Szent Visitatio, hogy expedíaltassék contractus rólla, és ezután a legális interest praestálják.

10. Tiszteletes loci ordinarius minister Bágyi Nagy János uram ökegyelme kíváná im-protocolálatni futura pro cautela, hogy ökegyelme zálogosított:

a. Lung Ádám ekklézsia zsellérétől abálienált ekklézsia jussán lévő földet per modum redem[p]tionis, mely vagyon Tellyes Pataka nevű helyben in vicinitatibus délre ugyan Lung Ádám réttye viszont maga tiszteletes uram birtokában, északra viszont Lung Ádámmhoz tartozó Popa Lázár által zálogosított föld, napnyugotra a Nyir Mezei ösvény, napkeletre az árok, cum hfr. 2 dr. 16.

b. Ugyanezen nevezetű helyben in contiguitate a más föld mellett alól délről Gombási Lászlótól redimált más darab földet, circiter 6 vékást, cum hfr. 3 dr. 24, ennek vicinussa délről Oprutza Johannes, gróf Kun István úr jobbágya földje, napnyugotról Lung Ádám kaszálo réttye, melyet maga bír tiszteletes uram, napkeletről az árok, északról a fellyebb nevezett redimált föld.

c. Ismét Lung Ádámtól egy rétet, la Paro nevezetű algyogyi határban a Lungestyiek csűre helyén cum hfr. 10 dr. 60, melyről contractus vagyon.

d. Ismét Lung Ádámtól egy kaszállót a Tellyes Pataka nevű helyben, in vicinitatibus, alól azon régi kaszállórét, mely zálogban vagyon tiszteltes Nagy uramnál más contractus alatt, fellyül ugyan Lung Ádámnak Popa Josivnál levő szántóföldje, cum hfr. 6 dr. 12, melyről viszont contractus vagyon.

1779

*AlGyogy. Anno 1779. die 11^a Novembris visitatur ecclesia reformata AlGyogyensis per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei, tanquam seniore tractualem, et Fori Visitorii praesidem, nec non juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyo. Praesente a parte ecclesiae nobili Stephano Fekete et loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne Nagy Bágyi cum ludi magistro humanissimo domino Josepho Dosa, in domo parochiali*¹³⁹

1-mo. Számba vétetvén, hogy leggelsőbben is ezen ekklézsianak jövedelmecskéje, így találattott:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a tiszteletes loci ministernél	28	27
Azután jött bé a tavaly commassált borból	17	10
Summa	45	37
Erogált ebből az exhibeált demonstratio szerint	20	54
Melyet subtrahálván, marad	24	83

Ezen kívül gyűlt ezen esztendőben dézma búza gel. 20.

Intres s dézma bor urn. 15 oct. 5.

Ezek is maradnak ad sequentem rationem.

2-do. Az egyházfiú Tatai István ökegyelme kezénél levő és tavaly feljegyeztetett pénz nevekdedt ezen esztendőben publicatioból cum hfr. 2 dr. 58.

3-tio. Sajnálva érti a Szent Visitatio mindazt, hogy némelyek az ekklézsia tagjai közül se templomot gyakorolni, se fizetést adni tellyességgel nem akarnak, mind azt, hogy amely gyermekek volnának is az ekklézsian, az atyák iskolába nem jártatták. Az elsőket irány végezi a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes loci minister által név szerint exhibeáltassanak az

¹³⁹ HuZaL-Jkv. I/3. 278–279.

olyanok, és egyházfi által pecséttel adigáltassanak magok kötelességére, s ha így is nem engedelmeskednek, éljen a tiszteletes loci minister canon szerint való animadversioval és büntetéssel is ellenek. Az atyák is hasonlóképpen szépen és keményebben is inducáltassanak arra, hogy gyermekeiket jártassák iskolába, melyet ha továbbra is cselekedni nem akarnának, adja fel a tiszteletes loci minister és scholae rector ökegyelmek tiszteletes esperest uramnak, hogy animadvertáljon ellenek.

4-to. A zsellérek dolgaira fordulván a Szent Visitatio, azok iránt végezi:

a. Hogy valamint eddig sem volt ususban, sőt mikor per abusum megesett is, periclitáltatott az ekklézsia fundussa, úgy továbbra is a loci minister ökegyelme tellyességgel meg ne engedje, hogy az ekklézsia fundussára jobbágy ember telepedjék, sem egy, sem más titulus alatt. [279.]

b. Minthogy a tiszteletes loci minister ökegyelme relatioja szerint, a zselléreknak számok nevededik, némely fundusokért magok mellé a zsellérek másokat adsciscálván, a magok könnyebségekre, azonban pedig az olyaténok is mind a hely beneficiumával, mind pedig a szabadsággal élnek, nemcsak illendőnek ítéli, hanem végezi is a Szent Visitatio, hogy olyaténok is a proportione szolgálatot praestáljanak a tiszteletes loci ministernek.

c. Ursa Juon zsellértől úgy érti a Szent Visitatio, hogy a tavalyi protocolatio szerint nemhogy építette volna a keze alatt való szőlőt, sőt inkább ez esztendőben is rontotta. Arra nézve azért az akkori visitatio végzése, hogy effectumba vétetessék, s a tiszteletes loci minister által másnak adattassék, firmiter végezi. Megbecsültetvén előre, hogy amivel romlott keze alatt, azt az ekklézsiának fordítsa meg.

1782

*AlGyogy. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata AlGyogyensi die 10^a Martii [1782.] per tractualem seniore et adsumptum pro notario substituto reverendum dominum Benjaminem Was de Csávás, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus sp. dominis d. Josepho Dobai, Martino Kolumbán, Stephano Pálhegyi, Johanne Kelemen et aedili Stephano Tatár, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Nagy Bagyi infirmo, cum ludi magistro Josepho Dosa, in domo parochiali.*¹⁴⁰

Ubi: 1-mo. Contra reverendum dominum loci ministrum ut et ludi magistrum per ecclesiam, et contra auditores ecclesiae per ministrum nihil animadversum.

2-do. Régtől fogva súllyos vízi betegségben sínlődő tiszteletes loci minister ökegyelme a Szent Visitatoria beadott memorialissának első punctumában emlékezetbe hozván azon darab szőlőt és földet, melyet [25.] a nemes ekklézsia az akkor celebrált visitatiokkal együtt engedtenek volt néhai tiszteletes Kendi Gergely atyánkfia és felesége lakásokra és élelmek-re, cum reflexione ezen nemes ekklézsiában tett hosszas szolgálattára. Annak alkalmazosságával ada bé titulata Beregszászi Mihályné Kendi Éva ökegyelme is, a megnevezett atyafi leánya, egy memoriálist, mellyben az elébbeni improtocolatiok szerint kéri az épületeknek becsú szerint való megfordításokat, és a szőlősnek is ezen esztendő béli jövedelmét, a tiszteletes loci ordinarius minister pedig a maga conventioja szerint kezébe való adattatásokat. Mely kívánságokat a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával együtt jól megfontolván, és az elébbeni improtocolatiokkal egybenvetvén, tett azok iránt ilyen végezéseket: 1-mo A szőlő maradjon meg ugyan a jövő szüretig titulata Kendi Éva asszonynál, de úgy hogy a fungens tiszteletes atyafi annak művelésében in medietate concurrálván, annak idejében a hasznot ketten osszák meg és azután redéaljon egésszen a tiszteletes loci ministerhez simpliciter sine onere. Hanemha valami különös gyümölcstermő fa, vagy oltovány találtatik, melyről constál,

¹⁴⁰ HuZaL-Jkv. I/4. 24–28.

hogy maga ültette vagy oltotta, de eddig hasznát nem vette, hanem továbbra lehet már hasznát venni, becsű szerint fordíttassék meg. 2-do. A házban a szüretig hagyattassék meg, és akkor amely haszonvehető épület találatik becsű szerint megfordíttatván az ekklézsia által, redeáljon a tiszteletes parochushoz. 3-tio. Ami pedig az emlékezetben forgó száz forint érdekének dolgát illeti, minthogy a testansnak célja szerint pap számára foeneráló pénz, valamint a néhai tiszteletes atyafi halála után visszaadattatott a mostani fungens tiszteletes parochusnak, úgy most is ott hagyja, és az elmúlt esztendőre való interesből részt Kendi Éva asszonynak a testans intentioja ellen semmiképpen nem adjudicálhat.

3-tio. Ami a beadott memorialisnak több punctumiban jelentett kéréseket illeti, hogy a zsellérektől járó bor és búza dézsma az elébbeni praxis szerint adattassék vissza a tiszteletes parochusnak, a halgatóknak szaporodásokkal szaporíttassék a papi és mesteri fizetés is. Porro hogy tűzifával és kevés szénával segítették. Ezekről a méltóságos possessor urak absentiajok miatt finalis determinatiot a Szent Visitatio nem tehet, hanem recommendálja a nemes ekklézsiának, hogy in pleno consistoriali confluxu ezek felett consultálódván, amit végeznek, benne méltóztassanak fine improtocolationis et confirmationis elküldeni.

4-to. Titulatus Kelemen Dániel ökegyelme, Boer Kriztina asszony ellen való repudiumos causájában teve a Szent Visitatio előtt ilyen declaratiot, hogy maga is a repudiumra accedál csak költségéért, fáradságáért s meggyaláztatásáért, ami illő lészen, refundáltassék, mellynek determinatióját a Szent Partialisnak concredálja, s azzal nem csak contentálódik, hanem effelett annak is felét a Szent Partialisnak engedi.

5-to. Jóllehet még a tavalyi visitatioban recommendáltatott volt a méltóságos és tekintetes possessoratusnak, hogy az oskolaháznál egy pincécskének és oskolaháznak építésében lennének kegyes adsistentiával, de mindeddig abban semmi mozdulást nem látván, újjabban is serkenti a Szent Visitatio a nemes ekklézsiát ezeknek effectuatiojokra.

6-to. Titulatus Kelemen ökegyelmek megszorodván és különös oeconomiákra oszolván, úgy tettett a Szent Visitationak, hogy a proportione igen keveset fizetnek pap és mester competentiájába. Azért a Szent Visitationak [26.] serkentésére önként ígérlik, hogy az eddig járt szokott fizetést a tiszteletes parochusra nézve egy veder borral és egy kalongya búzával, a mesterre nézve pedig fél veder borral és fél kalongya búzával augeálják, és így ezután adnak a tiszteletes parochusnak 3 veder bort és 3 kalongya búzát, a mesternek pedig másfél veder bort és másfél kalongya búzát.

7-mo. Ursza Juon ekklézsia zsellére iránt régtől fogva fennforogván az a panasz, hogy az ekklézsia szőlőjét úgy, amint illenék, nem míveli, melyre való részt az ezelőtt való visitatioban végeztetett volt is, hogy az ekklézsia fundussáról megfordíttatván velle ami kár negligentiája miatt esett a szőlőben kitéssék. Meghagyta ugyan ötet a nemes ekklézsia a funduson, de hogy a szőlő jobb móddal míveltethessék, más, egy Serbán Opra nevezetű embert tett melléje segítségre, ezzel pedig nem egyezik, és onnan kiigazítani akarja, holott industrius ember. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy azon Serbán Oprát maga mellett elszenvedje, különben az elébbeni improtocolatiok szerint a fundustól egészen priváltatik, és másnak adattatik által.

8-vo. Vasziy Péter ekklézsia zsellére iránt még ezelőtt végezvén a Szent Visitatio, hogy mind a szőlő, mind a kertek pusztulván keze alatt, aestimáltassék a kár, és azt velle megfordíttatván tétettessék ki, s helylyébe más, alkalmas ember tétettessék bé. Újra recommendája

Gótikus mérmű a templom falában

a Szent Visitatio a tekintetes nemes consistoriumnak, rendeljen becsületes aestimatorokat, és comperta rei veritate az akkori végezést effectuálja, munkás lévén abban, hogy ökrös embernek adattassék által.

9-no. Az ekklézsia zselléreinek ügyes bajos dolgait a szőlőkre, irtásokra és egyebekre nézve recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes curator uraknak, különösen pedig tekintetes Dobai József úrnak, mint vicecuratornak, requiráltatván méltóztassék őket a törvénytelen impetitiók ellen manuteneálni.

10-mo. Az ekklézsia jövedelmeiről demonstrálván a tiszteletes loci minister ökegyelme, ekképpen adja fel:

	hfr.	dr.
1-o. Tavalý maradott volt	40	26
Accedált azután borból	15	29
Búzából	1	62
Summa	57	27
2-o. Erogált ebből juxta demonstrationem	37	81
Quibus subtractis, marad ad sequentem rationem	19	46

11-mo. 1781-ben jövén bé búza dézma in straminem gelima 18 manipuli. 7.

	metr.
Ebből elcsépelve lett	18
Így jött in gremis	4
Summa	22

Bor dézsma jött urn. 35.

Mellyek most in natura megvagnak és maradnak ad sequentem demonstrationem.

	hfr.	dr.
12-o.		
Perselypénz maradott volt tavaly egyházi Tatai István keze alatt	39	33
Accedált azután publicatióból	6	70
És így mármost vagyon keze alatt	40	03

13-o. Az ekklézsia fundussán lakó Berekszászi Mihályné asszony insinuálván a Szent Visitationak, hogy a méltóságos gróf Kun Miklós úr Gitz Juon nevezetű jobbágya potentiose bément az ekklézsia fundussára, és onnan valami lúdjaik erőszakosan kivette, magát sok mocskokkal illette. Instál a Szent Visitationak, találja módját, hogy az ily potentiosus actus büntetés nélkül ne maradjon. Recommendálja a Szent Visitatio ezt is tekintetes vicecurator Dobai József úrnak.

14-o. Fordulván a Szent Visitatio a nemes ekklézsia immobile bonumainak számbavételekre találta ilyen állapotban:

1-mo. Vagyon feliben kiadva egy negyed rész szőlője, ismét dézmában kiadva hat octalitas szőlője, mellyeknek proventusa fordíttatik az ekklézsia szükségére.

2-do. Szántóföldei dézmára kiadva cubuli 11 metr. 2, mellyeknek proventusa hasonlóképpen fordíttatik az ekklézsia szükségére.

3-tio. A tiszteletes loci minister keze alatt, mellyeket maga míveltet, s vészi hasznát, két fordulóban hat köből férő föld, és nyolcadrész szőlő.

	hfr.	dr.
15-o. Elocált pénz vagyon pap számára foeneráló:		
Néhai titulata Nádudvari Anna asszony collatuma	100	–
Holmi apróság adósságai privatus embereknél	49	72
Egy szántóföldben investálva	13	50
In summa	163	22

16-o. Úr asztalához tartozó készületei vagynak ím ezek:

1. Egy ezüst, aranyfüstel üttetett, virágos pohár.
2. Egy ezüstben foglaltatott, ezüst talpú, aranyozott szerezsendióból való pohár, cum inscriptione: E Pohárt tsináltatta Eperjesi Lajos és Markotsán Mária Isten Ditsőségére Anno 1772. A fedele viszont tiszta ezüstműből való, aranyozott, melynek tetein vagyon egy pellikán három fiaival, a kerületin ilyen írással: Al. Gyogyi Refr. Ekklesiáé.
3. Egy nagyobb ezüsttágyér cum inscriptine: Pro Eccla Refr. Al. Gyogy Curavit fieri B. Emericus Josika de Branyitska, Ao 1712.
4. Más ezüst kisebb tágyér cum inscriptione: Az Al-Gyogyi Refr. Ekklnak, tekintetes Buda Miklósné Túrótzi Thérésia 1741. Esztben tsináltatta.
5. Egy óntágyér ily metzással: N. K. K. K.
6. Egy csipkés szélű, fejr gyolcs abrosz.
7. Egy sellyemmel és más fejtővel varrott abroszok.
8. Egy aranyfonallal varrott vékony gyolcs keszkenő, cum inscriptione: Nadudvari Judith varratta a Gyogyi Refr. Ekklesia számára 1698 Esztben.
9. Más aranyfonallal varrott vékony gyolcs keszkenő cum inscriptione: Strofiolum hoc contulit in Gloriam Dei Ecclae Refr. Al-Gyogyensi Sp. Gnr. D. Nicolaus Kun de Osdola, cum consorte sua Catharina Kemény Ao. 1726. 29na Octobris.
10. Két régibb szkófiomos keszkenő és egy közönséges asztalkeszkenő.
11. Egy nagy ónkanna ilyen írással: Cantharum hunc in Honorem Dei, Ecclae Refr. Al-Gyogyianae confert et sacrat, Nicolaus Kun de Osdola Ao. 1716, die 12^a Martii.
[28] 12. Egy kisebb ónkanna.
13. Egy keresztelő ónkanna, ahoz való ón tállal együtt. A kannán ilyen írás vagyon: Turotzi János 1726. A tálon pedig ilyen: Ezt a Sz. Keresztésre való mosdó medentzét az kannával együtt az Al-Gyogyi Refr. Ekklesiának Tsapai Turotzi János maga költségével tsináltatta Brassoban Pünkösöd Havának 12^{dik} napján 1726. Esztben.
14. Egy másfél singnyi festékes láda, melyben ezek vagynak.

1783

In ecclesia AlGyogyensi. Eodem anno [1783.] die 5ta mensis Junii per eosdem continuata visitatione ecclesiastica a parte nobilis ecclesiae illustrissimis comitibus dominis Stephano et Volfgango Kun, spectabili domino Daniele Magyari, Sigismuno Dersi, Johanne Kelemen et Ladislao Gombási, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Samuele Kolosvári, cum ludi magistro, humanissimo domino Josèpho Dosa, in domo titulati illustrissimi domini comitis Stephani Kun, sequentes factae sunt notationes¹⁴¹

1-mo. Tehetné a visitatio, hogy a tiszteletes loci parochus iránt szót se tégyen, mivel a possessoratus által a potiori a venerabilis tractus akarattya ellen hoztatott bé, és [90] végre, mikor admittáltatott is olly conditio alatt admittáltatott, hogy a nemes ekklézsia a maga tettzése szerint erőszakosan introducált papja ellen való panaszokkal soha a venerabilis tractust ne terhelje. Minthogy mindazonáltal jötenek a tiszteletes senior eleibe némelly privata relatiok a tiszteletes parochus iránt, olyanok, mellyek elkerülhetetlenül szükségessé tették a canon szerint való kérdéseket előrebocsátani. Minekutánna feltétettek azok a nemes ekklézsia eleibe, tapasztalta azt a visitatio a méltóságos curator gróff Kun István úr ónagsága feleleteiből, hogy a nemes ekklézsia szorongattatik a kettő között, ha vallyon kijelentse-é olly hirtelen papja iránt való kedvetlenségét, vagy padig elhallgassa tetemes erőtelenségeit. Tettzett ugyancsak őkegyelme iránt azoknak, akik jelen vagynak semmit nem pana-

¹⁴¹ HuZaL-Jkv. I/4. 89–93.

te, megfosztatik tőle, de egyszersmind fennhagya azt is, hogyha a szőlő elé kap, redéáljon a régi statussára, feliben.

2-o. Vagyon a zselléreknél dézmában kiadva 6 octalitas szőlő, mellyeknek, és a fellyebbvalónak proventussok az ekklézsiájé.

3-o. Vagynak bizonyos szántóföldei is dézmában kiadva, mellyeknek proventussok hasonlóképpen az ekklézsiájé, de mennyi capacitásuak, most nem tudatik.

4-o. A tiszteletes loci minister keze alatt, mellyeket maga míveltet 2 fordulóban 6 köből tértő föld, egy nyolcad rész szőlő, és más szőlő, melly eddig Kendi Éva asszony keze alatt volt.

5-o. Az 1779-dik esztendőbéli visitationak indigitatioja szerint néhai defunctus tiszteletes loci minister Bágyi Nagy János uram zálogosítván némelly ekklézsia jussán lévő földeket és réteket, azok közzül némellyeket az ökegyelme halála után az özvegytől készpénzen redimált az ekklézsia. Ezeknek pro hic et nunc hasznokat vészi a tiszteletes loci minister. Továbbra pedig recommendálja a visitatio a nemes ekklézsiának, hogy azon helyeket megnevezvén, igyekezze azoknak továbbra való míveltetéseket és proventussokat úgy intézni, hogy a tiszteletes parochusnak is hagyattassék valami, amellet pedig az ekklézsia valamely részében participáljon.

5-to. In genere observállyá a visitatio az ekklézsia immobilis fundussai iránt, hogy azok nagy homályban vagynak. Mellyek, hogy világosságra hozattassanak, végezi a visitatio egy investigatiót tétetni, melly mind a megnevezet földeknek és szőlőknek mostani statussokat, mind pedig az abalienáltaknak állapottyokat világosságra hozza. Mellyekről taláztatik a defunctus parochusnak egy minútája, magához vette azt evégre a visitatio. [91.]

6-to. Ami az ekklézsia elocált pénzbeli fundussát illeti, a tavallyi visitationak indigitatioja szerint a titulata Nád-

szolni, és amint papi szolgálattyról, úgy erkölcsseiről is recommendatiót oly formán tenni, hogy amely nehézségek eléfordulhatnának is, azokat magok között eligazítani kívánnyák.

2-do. A dominus ludi magister Dósa Jóseff ökegyelme iránt jó recommendatiót téssen a nemes ekklézsia minden punctumokra nézve.

3-tio. Nemkülömben a tiszteletes loci minister és ludi magister ökegyelmek is commendálják a nemes ekklézsiának tagjait minden tekintetben.

4-to. Fordulván a visitatio a nemes ekklézsia immobile bonumainak számban vételekre, találja azokat ilyen statusban:

1-o. Vagyon feliben kiadva egyházfi Tatai Istvánnál egy negyedrészt szőlő, mellyről insinuálja, hogy igen csekély statusban lévén, míg munkája által elékapha, engedtetnék dézmájában. Adjustálja ugyan a visitatio kérését olly conditioval, hogy szorgalmatosan építeni igyekezze, külömben ha negligentia tapasztaltatni fog körülöt-

Az algyógyi körkáporna bejárata

udvari Anna asszony 100 ft. collatumán kívül, mely most is megvagyon egy szántóföldben, investált 13 ft. és 50 pénzén kívül, mely hasonlóképpen megvagyon. Kellene lenni holmi apróság adósságoknak privatus embereknel hfr. 49. dr. 72, de azoknak nyomát sohult nem találja a visitatio. Recommendálja azért a méltóságos curatoratusnak, hogy minél hamarébb utánajárván, mennyen végére, kikenél légyen elocálva, és tiszteletes seniornak küldje el.

7-mo. Hogy pedig mind ebben, mind egyéb ekklezsiai dolgokban a nemes ekklezsia és a visitatio egész világositást vehessen, végezi a visitatio, hogy a méltóságos curatoratus a tiszteletes loci ministerrel és ludi magisterrel együtt egy bizonyos alkalmatossággal az ekklezsia ládájában lévő minden leveleket recenséáljanak, conscribáljanak, és azon conscriptiot a tiszteletes seniornak exhibéálják, hogy a szükséges levelek megtartatván, a haszontalanokkal ne terheltelessék az ekklezsia ládája.

8-vo. Insinuálván mostan is Berekszászi Mihályné Kendi Éva ökegyelme, hogy a tavallyi visitationak végezése szerint, amelly házban eddig lakott az ekklezsia fundussán, s maga építette, azt mostani statusában megbecsültetvén az ekklezsia, fordittassék meg ökegyelmének. Megítéli most is a visitatio, recommendálván a nemes ekklezsiának, hogy a becsősöknek kiküldésekkel ne késedelmezzék, melyet maga is Kendi Éva asszony urgeálni el ne mulasson.

9-o. Számban vévén továbbá a visitatio a nemes ekklezsia jövedelmecskéjét. A tavallyi visitationak indigitatioja szerint maradott volt a defunctus tiszteletes atyafi kezénél hfr. 19 dr. 46. Mellyekről úgy referálja a nemes ekklezsia, hogy a tavallyi visitatiótól fogva némű-némű építéseket tévén a parochia körül a defunctus atyafi, arra az özvegy által exhibéált demonstratio szerint elkölt. Melly demonstrationak meg kellettvén lenni az ekklezsia ládájában, a levelek recensiojokor elékerülvén, exhibéáltassék a tiszteletes seniornak, ha pedig nem léssen semmi, úgy is tudósíttassék, hogy a viduától informatiot kérhessen.

10-o. Azután kezére vévén méltóságos gróff Kun Farkas úr önagsága az ekklezsia jövedelmeinek curáját, azokról, melyeket percipiált, erogált, vagy elocált, tön ilyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Tavaly in natura maradott bor árrából percipiált	21	96
Ismét bor árrából	4	32
Búza árrából	12	88
Summa percepti	39	16
Ebből elocált in summa	28	40
Quibus detractis, marad kezénél	10	76

11-mo. Perselypénzről való demonstratio, mely viszont a méltóságos úr kezén fordult meg.

	hfr.	dr.
A defunctus tiszteletes atyafi halála után találtatott volt a perselyben készpénz	43	65 ½
Egyházfi Tatai Istvánnál ugyan afféle pénz	4	8
Summa	47	73 ½
Ebből erogáltak a viduának holmi földek redemptiojában	16	32
Quibus subtractis, kellene lenni a perselyben azzal együtt, ami az egyházfinál vagyon [92.]	31	41 ½

De ezen kívül találtatik csak hfr. 22 dr. 15 ½, és így híjja vagyon hfr. 5 dr. 18, melyet, hogy a demonstrans méltóságos gróff úr dilucidáljon, végezi a visitatio.

	hfr.	dr.
12-mo. Ezen kívül újabb publicatioból jött a defunctus atyafi halála után	5	77
Mellyből erogálódott	1	20
Quibus subtractis, marad készpénz	4	57

Mely residuitas bététetett a több pénz közzé az ekklézsia ládájába.

13-tio. Ezeknek végében proponálá a tiszteletes senior, hogyha a méltóságos gróff úrnak téttenék továbbra is ezen nemes ekklézsia curateláját kezén tartani, méltóztatnék de praxi et constitutione ecclesiastica a szokott juramentumot deponálni, minthogy kemény instructioja vagyon a visitationak, hogy az ekklézsiák curatorait ajuráltassa. Minekutánna felolvastatott volna a juramenti formula tettett a méltóságos gróff úrnak magának időt kérni a gondolkodásra. Végeztetett azért, hogy a curatorialis instructio és annak végén a juramenti formula tétessék írásba, és küldessék el a méltóságos gróff úrhoz, hogy ha tettzik, aszerint magánál a curatorságot meghagyatni, a juramentumot in pleno ecclesiae confluxu letehesse.

14-to. Fordulván a visitatio az ekklézsia zsellérei dolgainak megtekintésekre, előfordult:

1-o. A Fazakas Sándor szőlője mellett a mezőre kijáró útnak dolga, mellyről titulus Kelemen uraimék inquirálják, hogy amint eddig volt, továbbra is úgy maradjon, Fazakas uraimék pedig, minthogy a szőlőjökben amiatt sok kár esik, kívánnák elkertelni. Végezi azért a visitatio, hogy a méltóságos curatoratus a falu öregjeivel jártassa ki a helyet, és ha úgy találtatik, hogy eleitől fogva kijáró út lett légyen, maradjon meg, csakhogy tétessék olyan rendelés, hogy a kijáróktól a szőlőjökben kár ne tétetessék.

2-o. Előfordult a zsellérek szolgálattyanak dolga, mellyben sajnálva érti a visitatio, hogy a méltóságos possessoratus közül némelyek a Generalis Synodusnak egyszer tett determinatioja ellen, és az eleitől practizált usus ellen extra sphaeram activitatum suarum a zsellérek dolgában elegyítették magokat, és azoknak szolgálattyakat a synodalis végezés szerint esztendőnként járni szokott taxának elfordítására megnevelték. Holott azért kellett az ekklézsia zselléreinek szolgálattyakat a visitationak úgy regulázni, hogy egy hónapban két-két napot szolgáljanak, mivel egyfelől az ekklézsia zsellérei minden tekintetben az urak zselléreinek rámaókra nem vonathatnak, másfelől pedig a megnevezett taxának praestatiojára synodalis köteleztetnek. Minthogy azért a méltóságos possessoratusnak hibás cselekedete a synodalis determinatiót fel nem bonthattya, végezi a visitatio, hogy annak complementumára a megnevezett taxa minden kifogás nélkül deponáltassék. Továbbra pedig tartsák magokat az ekklézsia zsellérei a szolgálattak dolgában azon usushoz, mely eleitől fogva observáltatott. Melly dologban, ha ki továbbra háborgatni találná, egyenes recursus tégyenek a tiszteletes esperesthez, pro adhibenda ad manutentionem determinationum synodaliū, constitutio-numque ecclesiasticorum medela necessaria. [93.]

A körkápola harangja, 1802

3-o. Ursza Juon zsellér iránt még ezelőtt celebrált visitatiókban meglévén az a panasz, hogy az ekklézsiának kezénél lévő szőlőjét annak rendi szerint nem míveli, negligálja, mely miatt azon szőlő naponként romlik és pusztul. Kellott volt a visitationak melléje egy oly becsületes zsellért rendelni, aki mind a szolgálattak praestatiojában, mind a szőlőnek művelésében hasznos segítségére volt. Most azon panasznak megújításával insinuatik az is, hogy azon hasznos segítség mellőlle elidézte, s a szőlőt most is csak úgy míveli, mint eddig, úgy, hogy amit az említett segítség keze alatt épült is, újra kezdett romlani. Végezi azért a visitatio, hogy a visitatiókban előbbeni végezéseik szerint becsültessék meg a kár, melly az ekklézsia szőlőjében negligentiaja miatt esett, és azt velle megfordíttatván, az örökségről tétetessék ki, s adattassék másnak, aki mind a szőlőt jól fogja művelni, mind a szolgálattak annak rendi szerint igyekezi praestálni.

15-o. Insinuálja a dominus ludi magister ökegyelme, hogy ezelőtt megfordulván itten méltóságos gróff Kun Sigmond önagyása, a parochialis egy darab kertnek feltételében az iskolaházhoz tartozó egy darabocskára részt a papi házhoz foglalt. Melly részecskére ugyan nem annyira a helynek minéműségére nézve volt szüksége, mint arra nézve, hogy ezzel a foglalással udvara nagyon megsűkítettén, és az iskolaháznak vagy classisnak prospectussa eleje elfoglaltatván, olyan helyecskéjétől fosztatott meg, mellynek egyébaránt igen sok hasznát vette, ott conserválván a kár ellen holmi egymással. Recommendálja a visitatio a méltóságos possessoratusnak, igazítsa úgy ezen dolgot, hogy a loci parochus commoditassa ne légyen praejudiciumára a ludi magister eddig volt commoditássának, mindenik egyaránt az ekkleziához tartozó személy lévén.

16-o. Az Úr asztalához tartozó szent készülétek a tavallyi recensio szerint mostan is mind megvagyának.

1790

*AllGyogy, anno 1790. die 15ta Januarii.*¹⁴²

Egyházi Törvényes Látogatás vagon AllGyógyon a nemes papi házba BoldogAsszony havának 15-dik napján 1790. esztendőbe tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója, Kolosvári Sigmond által, harmadik segéd tiszteletes Vítályos Gábor és loci minister tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiai jelenlétekben. Jelen lévén a nemes ekkleziája tagjai közül méltóságos báró Györfi László úr, tekintetes Dobolyi József úr, domesticus curator Kakutsi György úr, méltóságos gróff Kun László biztassa Szőke Mihály uram, Roska Mihály uram, Szilágyi László, Gombási Imbre Pál, Simon Sámuel, Tatai Sámuel, Hatházi Mihály, Simonfi István és iskolamester Dósa József uraimék. Holott is a következő dolgok folynak:

1-mo. Az egyházi törvény tartása szerint megkérdetvén a nemes ekkleziája tiszteletes loci minister atyánkfia magaviselete, hivatala folytatása, erkölce és háza iránt, közönségesen de meliori commendáltatik a nemes ekkleziájától. Nemkülömben ludi magister is de functione commendáltatik hac tamen cum clausula, mindenik iránt, a domesticus curator az ekkleziája képében, hogy harangozás után is gyakorta a templom ajtaját meg nem nyitják, sem bé nem mennek, hanem az halgatók ott várakoznak, s néha nem várhatván tovább, hazamennek. 2-do, a ludi magister gyakorta leülve énekelvén a pulpitus mellett, többé azt nem fogják szenvedni.

Végezi azért a Szent Visitatio: Ekkleziáinknak közönséges szokása tartja, hogy a harangszóra az igaz imádók gyűljenek az imádásra. Helyesen kéri azért a nemes ekkleziája, hogy dato pulsu menyének bé az isteni szolgálatra a templomba, énekeljenek, és akik Istent akarnak imádni, azokért, akik világi okokból a templomba való menést késleltetik másoknak botránkoztatására, várakozni nem tartoznak. Igaz az is, hogy az éneklő pulpitus arra való, hogy amellet a praecentor fennálva énekeljen, hogy annyival is inkább éneklésében a kösség a modulatio vigyázhasan. Illő léssen annak okáért, [117] hogy ekkleziáinknak közönséges szokása szerint scholae rector ökegyelme magát a közönséges szokáshoz alkalmaztassa.

2-do. Jelentik a ministerek némely alacsonyabb bérfizetőknek negligentiájokat, morositasokat a kevés bérnek megadásában is.

Mely szerint végeztetik valamiképpen, hogy akkor, midőn a curatorságra adsummalattott, az efféle differentiak a curator úrnak commendáltatnak, úgy mostan is rendes köteles-

¹⁴² HuZaL-Jkv. I/4. 116–118.

ségének insístál a Szent Visitatio abban, hogy az említett curator urat e tekintetben való kötölösségre serkentse, ne kellessék a szegény ministernek patiálni.

3-tio. Nyilvánásos ebben az ekklezsiában az ekklezsia épületei közül való ruinákban tettző érzéketlensége, amelyben a curator menti magát ugyan a titulus possessor uraknak káros halogatásokkal, azért ebben is serio a titulus curator urat adhortálya, hogy az ollyas possessor urakat még különösön serkentse kötelességekre, amely ha mégis gyümölcstelen léssen, adsistentia etiam seculari a morosusokat a királyi rendelések szerint adigálni el ne mulassa.

4-to. Hozzáfogatot ugyan justo titulo et ratione a domesticus curator úr az oskolamester pincéje építéséhez, amelyre régtől fogva szüksége volt az oskolamesternek. Amely minthogy igen szükséges, a régi végezés szerént is, hogy tökéletességre vitessék, commendáltatik.

5-to. Panaszképpen jelenti a domesticus curator a ministerekkel egyetemben, hogy találtnak az ekklezsia tagjai közül némelyek, kik vagy igen ritkán, vagy néha egész esztendőn által is a közönséges gyűlésekben isteni tisztelet végett meg nem jelennek.

Azért végeztetik, hogy titulus domesticus curator úr mind belső, mind külső tisztí kötölössége szerint, mint curator és szolgabíró, az ollyanokat az haza törvénye szerint magok kötölösségeire adigálhattya s adigálni el se mulassa.

6-to. A közelebb múlt visitatióban pro praesenti demonstratione	hfr.	dr.
domesticus curator Kakutsi György úrnál maradott volt	31	42
Ehez divertis vicibus accedált [118.]	131	48
E két summa egybeadatván teszen	162	90
Ebből költött ad necessitates ecclesiasticas jamjam specificatos	125	70
Mellyet kivévén a feljebbvaló summából marad a titulus curator úrral pro sequente demonstratione	37	20
7-mo. Perselypénz számba vétetvén jött vala ad diem praesentem 15 ^{um} Januarii anni 1790	3	61
Ebből erogáltatott	1	36
A loci ministernek adósságban ismét	2	25

Mellyet kivévén a perceptumból, nem marad semmi ad sequentem demonstrationem.

1791

*AllGyogy, anno 1791. die 24^a Februarii.*¹⁴³

Egyházi Törvényes Látogatás vagon Gyógyon a papi nemes házban Böjtelő havának 24-dik napján 1791-ik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd tiszteletes Vitályos Gábor atyánkfia által, jelenlétében tiszteletes loci minister Kolosvári Sámuel atyánkfia. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül méltóságos osdolai gróf Kun László úr önagyága biztossa s udvarbírója, titulus Szöke Mihály uram, méltóságos gróf Kun Farkas biztossa titulus Kolumb[án] Márton uram, titulus Sebesi Sámuel és Ugron János urak biztossa, Pito János uram, Gombási László, oskolamester Dósa József és egyházfi Ta[ta]i István ökegyelmek.

1-mo. Az Egyházi Törvényes Látogatás ereje szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklezsia tiszteletes loci minister atyánkfiaának papi functioja, erkölce, élete s háza iránt. Nemkülömben oskolamester Dósa József uram iránt. Mindketten de meliori commendáltatnak.

¹⁴³ HuZaL-Jkv. I/4. 197.

Ellenben megkérdeztén tiszteletes loci minister atyánkfia is a maga halgatói iránt, miképpen commendálja. Közönségesen nincsen semmi panassza ez egyen kívül, hogy a község közül némelyek sok esztendőktől fogva semmit se fizettek. Mely elmaradtott bérének felszedése, szedettetése commendáltatik a domesticus curatoratusnak, hozzátevén azt is, hogy a fabeli competentiaja fogyatkozással fizettetik esztendőnként. Oskolamester atyánkfia is hasanlólag felele. Mely szerint lehető érzékenységgel ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás ezen dolognak csendesesen lehető eligazíthatását a tekintetes domesticus vicecurator úrnak, maga méltóztatik az egyházi atyafiaknak jelentésekre, ha lehet magokkal a méltóságos patronus urakkal, vagy legalább azoknak érdemes biztossáival a dolgot közleni, és az egyháziaknak fabeli béreket bizonyos állapotra állítani.

2-do. Az Úr asztalára való készület régi ép állapottyában vagyon.

3-tio.	hfr.	dr.
Persely pénz jött a loci ministernek kezéhez	4	26
Költött ebből hiteles helyre	4	30
Melyből világos, hogy az ekklézsia marad adós ökegyelmének	–	4

4-to. Minthogy domesticus curator és szolgabíró Kakutsi úr, hihető törvényes okból, az Egyházi Törvényes Látogatáson meg nem jelenhetett, azért számadása is elhaladott. Amellyet tartozik minél hamaráb submittálni s minthogy a Szent Látogatás is jelen nem léte miatt sok fogyatkozások közt ment véghez, dolgait úgy igazítani, hogy a következő alkalmatossággal minden jó móddal lehessen pótolni.

1793

Gyogy, anno 1793. 1^a Februarii.¹⁴⁴

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon AlGyógyon a papi nemes házban Böjtelő havának első napján 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmund, tiszteletes Szabo János, Soldos Márton, Vitályos Gábor és Csávási Vas Beniamin atyánkfiái által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulus domesticus curator Kakutsi György, méltóságos gróff Kun Farkas úr önágyasága biztossa titulus Kolunbán Márton, méltóságos gróff Kun László úr önágyasága biztossa titulus Szőke Mihály, méltóságos liber báró Györfi József úr önágyasága biztossa Dersi Sigmund urak, Roska Mihály, Gombási László, Dobolyi István, Balogh István ökegyelmek és loci minister tiszteletes Kolosvári Sámuel és ludi magister Dósa József atyánkfiái és egyházfi Tatai István uram.

1-mo. Egyházi törvényünk ereje szerint megkérdeztén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Kolosvári Sámuel uram papi functioja, élete, erkölce s háza igazgatása iránt. Úgy veszi észre nyilván az [242.] Egyházi Törvényes Látogatás, hogy közönségesen gondoltatva ezen nemes megye nem panaszol egyenesen az egyházi atyafi ellen, bizonyos látásból s tapasztalásból akármely tekintetben is vádolva. Hanem amint a tekintetes domesticus curator Kakutsi György úr s a méltóságos udvarok érdemes biztossai is jelentik, a nagyobb differentia kiváltképpen méltóságos gróff Kun Farkas, László és báró Györfi urak önágyaságok, tekintetes Kakutsi György úr és az egyházi atyafi között volna. Jóllehet udvarbíró Szőke uram egy missilis levélből azt akarja erősíteni, hogy méltóságos gróff Kun Sigmund úr is az említett méltóságos urakkal együtt tartana.

Ellenben megkérdeztén maga rendin tiszteletes loci minister atyánkfia is közönségesen a maga halgatói iránt, mind az anya, mind pedig a filiakra nézve. Azt közönségesen gondol-

¹⁴⁴ HuZaL-Jkv. I/4. 241–243.

tatva nem volna panassza, hanem panaszol nevezetesen azok iránt, akik functiojától, temp-lomtól, privata auctoritate elrekesztették és consequenter azért, hogy kéntelenségből nem szolgálhatott, a conventio szerint való papi bérítől is megfosztatott és sok tekintetben a vi-lágnak gyalázatos tárgyául kitétetett.

Kérdés tétetvén ludi magister Dosa József uram iránt is. Közönségesen kettős hivatalát is folytatva, mindenkben de meliori commendáltatik. Úgyszintén őkegyelme is a nemes me-gye tagjait jóról említi.

Demonstratio curatorialis

	hfr.	dr.
Anno 1790. die 15 ^a Januarii maradtott volt tekintetes Kakutsi György úr számadása alatt	37	20
Melyhez még járult azután	19	32
Summa	56	52
Költ belőle	42	51
Melyet kivéven az előtte levő summából, marad a titulus curator úr kezénél ad sequentem demonstrationem	14	01

2-do. Nota bene: A domesticus curator úr demonstratiojához még ilyen observatio járul, hogy méltóságos gróff Kun Sigmond úrnál vagyon még ekklézsia pénze hfr. 16 dr. 32. Secundo: A feledékenységből kimaradtott egyházfinak kölcsön adott 4 rforintya. Melyeket egybeadván a felyebb leírt summával marad in summa kezénél hfr. 34. dr. 41.

3-tio. Loci minister atyánkfia tiszteletes Kolosvári Sámuel uram a parochialis ház fedési-re s egyéb reparatiojára költött magáéból hfr. 21 dr. 60. Mellyet tartozik a nemes megye őkegyelmének refundálni. [243.] Notandum, hogy még némely reparatoria tett költségei nem liquidáltatván, jobb időre fennmaradtak.

4-to. Számba vétetvén a nemes algyógyi reformata megye bonumai, mellyek eddig a localis parochusnál voltak, következnek eszerint:

Zsellérek nevei:

Tatai István	1 fia egyházfiú	
Fazakas Miklós	3 fia	2 ökre
Urszuj Juon	-	-
Rengetyan Kretsun	-	2
Lungus Itru	-	-
Lung Péter	-	2
Vaszij Péter	-	-
Seller Juon	-	-
Fazakas Ferentz	1 testvér	
Summa 9		

Szántóföldek felső fordulóban	Metretae
La Styop	4
La Sura Lungistilor	3
La Sorlára	2
Parou Preutyessi	4
Summa	13
Alsó fordulóban	
La Styob	4
detto	4
Kun Sigismund csűrinél	4
Petov Tyip mellett	5
La Bogya	3

Homorodi Lunkánál	2
A Maros úttya felé	1
Summa	23

Kaszáló La Sura Lungestilor cur. 4

Szöllők	Urnae
Az özvegy papné szőlője	30
Az Egerben	20

Adóssága

	Ft.
Kelemen familiánál	13
Farkas Ferentznél	20
Urszu Peternél, Juonnál	12
Tatai Istvánnál	25
Csigmaiaknál	50
Gyógyiaknál	50
Summa	170

Notandum: a két utolsó debitornál 33 véka búza interes.

1796

*AlGyógy. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AlGyógyensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclar. Ref. Hunyad. et Zaránd. administratorem seniore, sic et Michaelem Sala, ejusdem trac. Jur. Notar. nec non Gabrielem Vitályos ord. directorem Anno 1796 diebus 1^a, 2^a, 3^a et 4^a Februarii celebrata*¹⁴⁵

Amikor is az iskola háznál eklézsiai személy Dósa József iskolamester jelen volt. Az eklézsiai pedig méltóságos gróf Kun Farkas, gróf Kun László, Gróf Kun István, gróf Kun Sámuel urak önágyaságok, úgyszintén a helységben lakozó több minden lakosok.

Akiknek jelenlétekben 1-ben is látá a Szent Visitatio, hogy ezen eklézsianak se domesticus fő-, se vicecurator nincsen, akikkel az eklézsia terhes ügyében jó móddal beszélhesen s végezhesen, melyre nézve domesticus curatorokról gondolkodván, méltóságos gróf Kun László és gróf Kun István urak önágyaságok keresztyéni buzgóságoktól vezéreltetvén, ketten magokra a domesticus főcuratorságot felvállalák, úgyhogy mikor önágyaságok mindketten a helységben jelen vagynak, jó cointelligentiával az eklézsia boldogságára munkálódnak egyetértésből, mikor pedig valamelyik önágyaságok közül jelen nem volna, s azalatt mégis igazítanivaló dolog adná elé magát, tehát a jelen lévő legottan hozzászólljon ahhoz és azt folytassa.

Minthogy pedig apróság jövedelmei is vagynak ezen eklézsianak, melyeket vagy percipálni, vagy erogálni hirtelen kellettnek, önágyaságok pedig más jószágaikba lévén, ezen távollétek valamilyen fogyatkozást okozna az eklézsianak, szükséges vala, hogy egy domesticus vicecurator is rendeltetnék, aki mindenkor percipálna és erogálna. Tehát ezen demonstrans vice domesticus curatorság ajánlaték Kelemen László úrnak, aki is azt felvéve és vállalá.

Ezeknek utána mind az írt méltóságos úri személyek, úgymint méltóságos gróf Kun László és gróf Kun István urak önágyaságok, domesticus főcuratoroknak, mind a demonstrans domesticus vice curator Kelemen László uram, a szokott mód és formulare szerint, ezen eklézsia jövődöbeli javára, hasznára és előmenetelére béeskettetének formaliter. [115.]

¹⁴⁵ HuZaL-Jkv.. I/5. 114–144.

2-szor. Már ezen helységben pap nem lévén most, hanem csak oskolamester, tudakozódék a Szent Visitatio aziránt, hogy a mester hogy viselné magát, mint folytatná hivatalát. Mind jót mondanak ökegyelméről. Csak azt mondák, a Szent Visitatio is sajnálva látá, hogy iskola nincs, tanuló gyermek egy sincs soholt. Ahonnan ebbe az eklézsiába is szorgalmatoskodván a Szent Visitatio az iskola felállításában, rendre értelmeket kéré mind a méltóságos gróf főcurator uraknak önegyságoknak, mind a több jelen volt eklézsia tagjainak.

S közönséges megegyezéssel *határozást* tevének, hogy az iskola dolga itt is úgy légyen minden módon, mint ahogy megállítatott Körösbányán és Rápolton.

3-szor. Elévétetődék ezen helységbéli papság ügye és dolga, hogy már régtől fogva pap nélkül vagynak, annyiban, hogy a méltóságos gróf urak önegyságok volt papjokkal, tiszteletes Kolosvári Sámuel atyáncfiával ellenkezésbe jöven, papi szolgálatját el nem fogadták, elmenetele után pedig az írt tiszteletes atyáncfiának, más pap azért nem adattatott, hogy a canon szerint restantiái mind e máj napig is ki nem fizettettek. Mely szerint hát a Szent Visitatio azt kérdé a méltóságos gróf urak önegyságoktól, hogy akarnak-e a helységbe papot hoztatni, s ha igen, kívánnyák-e elébb tiszteletes Kolosvári Sámuel atyáncfiát tökéletesen ittlétének idejéről excontentálni. Melyre magok önegyságok azt felelék, hogy igenis excontentálják, ha mi helyyes kívánságai lesznek tiszteletes Kolosvári úrnak, s az után papot is kérnek, s hoztatnak.

Hogy tehát ez jobb móddal mennyen véghez, és a papság dolga helyreálltassék, ebben *határozaték* meg a dolog, hogy mind a méltóságos possessor urak önegyságok, akikhez valami fizetésbéli praetensioja vagy on tiszteletes úrnak, mind tiszteletes uram is egy arbitrativum forumon láttattyák és ítéltetik el ezt az egész ügyet, hogy így többé soha is [116.] akadály ne légyen ebben, hanem most örökre végeszakadjon minden visszavonásnak.

Erre nézve a megbíráló gróf urak önegyságok magok írásba adák bé a megbírálásról szóló akarattyokat, tiszteletes Kolosvári Sámuel atyáncfia pedig szóval jelenté, hogy amit a mostani arbitrativum forum ezen dologba végez, megnyugszik azon.

A méltóságos gróf urak önegyságok megbírálásáról szóló levele ez, szóról szóra:

Kööröslán az algyógyi templom bejáratánál

A mostani egyházi látogatásnak alkalmatosságával kívánt célul tévén fel, alább írtak, az algyógyi eklézsia és volt papja, tiszteletes Kolosvári Sámuel uram ökegyelme között bizonyos papi bérddifferenciának eligazítását, hogy végre ezeknek méltatlan következéseit, a sok alkalmatlanságot elháríthassuk, s egyházi dolgainknak állapotját rendbehozassuk, s egy érdemes egyházi szolgálatra alkalmas személyt papnak hozhassunk. Ezen említett differenciának törvényes és egyenes eligazítására közértelemmel megbíráltuk kedves atyáncfiát, kapitány méltóságos Eperjesi Sigmond és tekintetes Pogány László urakat. Kiknek a tiszteletes visitator uraimékkal tejendő és megállítandó végzéseken tökéletesen meg fogunk nyugodni, meghallgatván minden mi ellenvetéseinket és propositioinkat is az megbírált urak. Költ Algyógyon 2^a Februarii 1796. L. S. Gróf Kunn László mpr. L. S. Gróf Kunn Farkas mpr. Ezen megbírálásnak én is helybehagyója vagyok in quintalitate, amennyit bírok, ab anno 1794. 1^a Aprilis jutván kezemhez jószágbeli rész. L. S. Gróf Kun István mpr., Gróf Kun Sámuel mpr. L. S. consentiálok bátyám, gróf Kunn István előadásának.

Dersi Sigmond mpr., arendator. Dállyai Gergely Elek mpr., méltóságos Ugron János úr gondviselője.

Az arbitrativum forum megbírálásáról szóló levélnek felolvastatása után, egybeülének az oskolaháznál a bírák, úgymint tiszteletes tudós igazgató esperest és praeses Soldos Márton uram, tiszteletes tractualis et arbitrativi fori constitutus notarius Sala Mihály és tiszteletes [117.] tractualis fődirector Vitályos Gábor uraimék, úgyszintén méltóságos kapitány Eperjesi Sigmond, tekintetes szolgabíró Pogány László és Váradai István urak, akik közül is az utóbb említett úr szóval bíraltaték meg a gróf urak önegyságoktól.

Ezen ülésben hát felolvastaték volt gyógyi pap, tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiának restantiáiról szóló listája, mely is aszerint találtaték, hogy a méltóságos possessor urak önegyságok restálnának, az alább egybeszedett módon:

l-o. Méltóságos gróf Kun László úr önegysága restál	Bor veder	Búza kalongya	Fa szekér
1789-re	25	—	—
1791-re	25	—	24
1792-re	25	—	24
1793-ra	25	—	24
1794-re	25	25	24
1795-re	12 ½	12 ½	12
Summa	137 ½	37 ½	108

Mely praetensiók felolvastatására önegysága azt felelé:

1. hogyha a protokollumból vagy másunnan hitelesen megbizonyítottak 1789-re való restantiarius volta, kész megfizetni.

2. a fáról ez a reflexió, hogy soha papi conventioba nem ígért a maga részéről esztendőnként 24 szekér fát, hanem az egész kastély részéről szoktak önegyságok esztendőnként annyi fát adni. Már maga önegysága felit bírván a kastélynak, csak felit adja meg a 24 szekérbéli papi competentianak.

3. azt reflectálák közönségesen, hogy tiszteletes Kolosvári uram Gyógyon létiben elégette a parochia kertyeit, abból az okból, hogy fát nem adnak, tehát ha előbb felépítteti tiszteletes uram a parochia kertyeit, úgy megadják a fát, ha pedig nem építteti meg, úgy meg nem adattatik a fája.

Tiszteletes Kolosvári uram pedig tagadja a parochiális kertek elégettetését, de amint mondják, ha égetett volna is el valamit, azt nem az eklézsia, hanem maga építtette volt maga erején és költséges fáradozásán.

Erre pedig azt reflectálák, hogyha maga építtette is, nem másokkal, hanem az eklézsia zselléreivel építtette azokat, mivel a [118.] zsellérek úgy voltak tiszteletes úrnak általadva, hogy a közönséges haszonra nézve azokkal építesse fel a kerteket és conservállyá.

4. A búzáról való reflexiója önegységának az, hogy az 1794-re s 95-re azért nem adódott ki, mivel már azelőtt régen el kellett volna tiszteletes úrnak, a Fő Consistorium rendelése szerint, Gyógyról tétetődni, és ha szintén el nem tétetődött is, de önegysága mégis már ekkor nem esmérte és tartotta helység papjának.

5. A borról való reflexió ez: hogy önegysága 1791-re és 92-re competáló 50 veder bort megküldötte volt tiszteletes úrnak, de tiszteletes uram el nem vette, hanem visszaküldötte ezt mondván, hogy savanyú, holott megbizonyítja önegysága, hogy 80 pénzeken adták el vedrit. A több esztendőkre pedig azért nem adatott ki, mert már számot tiszteletes uramhoz nem tartott önegysága.

Tiszteletes uram pedig a kiadatott 50 veder borról egy testimoniummal bizonyított, hogy a bor a korcsomákon megromlott és mással öszvezagylt bor lévén, azért nem vette el. Mely

dologba mester uram is bizonyságul hivattatván, most elő azt mondá, hogy nem igen jó, hanem csak félig-meddig való bor volt.

2-do. Méltóságos gróf Kun Sigmond úr önegysága restál	Bor veder	Búza kalongya	Fa szekér
1789-re	12 ½	–	–
1791-re	12 ½	12 ½	12
1792-re	12 ½	12 ½	12
1793-ra	12 ½	12 ½	12
1794-re	12 ½	12 ½	12
1795-re	6 ¾	6 ¾	6
Summa	68 ¼	56 ¼	54

Önegysága maga személy szerint jelen nem volt ugyan, hanem méltóságos gróf fiai, méltóságos gróf Kun István és Sámuel urak önegyságok szállottak az önegysága képében.

Akiknek is hát 1. A borról ezt reflectálák, az 1789-re, hogy akkor a dézmát a király in natura vévén fel, abból a papnak kiadatott a quarta. De megbizonyosodék, hogy a földesurak nem engedték ekkor által a dézmát in natura, hanem magok vették el, ki nem adván pedig a papét, kifizetni való restantiába marad. [119.]

2. 1791-re és 92-re való reflexio az, hogy igaz és helyes a restantia iránt való praetensio. Az első esztendőre tartozik maga gróf úr önegysága megfizetni. A másodikra az akkori arendator.

3. A több esztendőkre nem akarnak fizetni, mert már ekkor nem tartatták papjoknak.

4. A malombeli vám beneficiumot önegyságok nem recögnoscállják rendszerint való papi fizetésnek, hanem csak a regiusságért való gráciának.

Tiszteletes uram pedig törvényes és rendes fizetésének mondá, mivel annak hasznával jó darab ideig élt.

5. A búzáról is az a reflexio, ami a borról.

6. A fáról is hasonlóképpen.

3-o. Méltóságos gróf Kun Farkas úr önegysága restál	Bor veder	Búza kalongya	Fa szekér
1791-re	–	–	12
1792-re	–	–	12
1793-ra	12 ½	12 ½	12
1794-re	12 ½	12 ½	12
1795-re	6 ¾	6 ¾	6
Summa	31 ¼	31 ¼	54

Önegysága azt reflectálá, hogy 1791-re és 92-re való restantiákról számadollyinganak tisztvei, miért nem adták ki. Azutánni időkre éppen nem fizet, mert maga a Fő Consistorium rendelését vévén, legottan kifizette mindennel tiszteletes uramot, a fát is kifizette volna, hanem arról semmit sem tudott mostanig. Maga részéről nem volt akadállya a tiszteletes uram ki nem fizetése miatt, Gyógyon való azutánni mulatásának.

4-o. Méltóságos liber báró Györffi József úr önegysága restál	Bor veder	Búza kalongya	Fa szekér
1789-re	12	–	–
1791-re	12	–	6
1792-re	12	–	6
1793-ra	12	12	6
1794-re	12	12	6
1795-re	6	6	3
Summa	66	30	27

Az önegysága részéről tekintetes Dersi Sigmond úr, mint plenipotentarius jelen lévén, felelé: hogy magát méltóságos liber báró principalissa önegysága részéről mindenbe ahhoz és úgy tartya magát, mint a méltóságos gróf Kun urak önegyságok.

5-o Néhai tekintetes Kakutsi György uram posteritássi	Bor veder	Búza kalongya
1789-re restál	4	–
1791-re	4	4
1792-re	4	4
1793-ra	4	4
1794-re	4	4
1795-re	2	2
Summa	22	18

Erről a részről nincs jelen senki.

A fennebb írt restantiákhoz járulnak

	hfr.	dr.	Bor urna	Búza metr
1. Méltóságos gróf Kun Sigmond és liber báró Györfi József urak önegyságoktól malombeli búza in summa	–	–	–	45
2. A Nádudvari Annától papi intertentiora conferalt 100 ft. után esztendőnként jámi szokott 30 véka búza, ab anno 1787 Kakutsi György uram magához vévén a capitalist, ha másutt lett volna, foenerált volna, de maga nem interesezvé, kárt vallott. In summa	–	–	–	255
3. A papnak conventiojába adatott parochialis földeket, a volt curator Kakutsi György uram erőszakkal tiszteletes Kolosvári uramtól elvévén, azoknak hasznokba legalábbis esztendőnként 10 ft. kárt vallott, és így négy esztendő kell in summa	40	–	–	–
4. Az írt domesticus curator a papot illető szőlőket is elfog-lalván, legeslegalábbis kárt vallott azokba. In summa [121.]	–	–	20	–
5. A parochiára gondot nem viselvén, kötelessége és hite ellen a domesticus curator, maga tiszteletes Kolosvári uram abba kemencét rakatott, ablakot, ajtót, zárt stb. csináltatott, melyre, amint most hitelesen demonstrállya, költött	50	88	–	–

Egybesummázván tehát tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiának minden feladott praetensioit, az arbitrativum forum eleibe bémutatva így talállyák a bírák:

	Készpénz		Bor veder	Búza		Fa
	hfr.	dr.		kalongya	véka	
1. Méltóságos gróf Kunn László úr önegysága restál	–	–	137 ½	37 ½	–	108
2. Méltóságos gróf Kunn Sigmond úr önegysága restál	–	–	68 ¼	56 l'	–	54
3. Méltóságos gróf Kunn Farkas úr önegysága restál	–	–	31 ½	30 l'	–	54
4. Méltóságos liber báró Györfi József úr önegysága restál	–	–	66	30	–	27
5. A Kakutsi úr posteritassi restálnak	–	–	22	18	–	–
6. A malombeli fizetés restantiája	–	–	–	–	45	–
7. A 100 ft. collationalis interesse restantiája	–	–	–	–	255	–
8. A parochialis elvétellett földek restantiája	40	–	–	–	–	–

9. A parochialis szőlők jövedelme restantiája	–	–	20	–	–	–
10. A parochia ruináira tett költség restantiája	50	88	–	–	–	–
A restantia praetendalt egész summája	90	88	345 ¼	173 f	300	253

Ezen praetensioit tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiának a Szent Visitatioból és a fenn tisztelt méltóságos és tekintetes urakból egybeszerkesztett arbitrativum forum mind a feladás, mind a feladásra tett reflexiók szerint, jól gondolóra vette és meghányta vetette. Ahonnan osztán a legjobban lehető egyességnek elérésére és megfundálására, s az ezután szöszaporításoknak végképpen való elhárítására közönséges általlátásból, ezt a végső ítélet hozta. [122.]

Ítélet. 1-ben. Úgy látta az arbitrativum forum, hogy a papi fizetés restantiájában fennforgó esztendők kétféle természetűek. Egyik része azon időnek olyan, mely mind a méltóságos possessor urak öngyságok, mind tiszteletes uram között békességesen folyt le, amely is az 1789-dik 91-dik és 92-dik esztendő, tehát ezen időbeli minden írt restantia, minden további kifogásokon kívül, mindenik féltől fizettesék ki. A más része azon időnek olyan, amely mind a méltóságos possessor urak öngyságok, mind a tiszteletes atyafi közt háborgással tölt. Amely háborgásnak megorvoslására a méltóságos Fő Consistorium anno 1792. die 30^a Decembris a 298-dik szám alatt költ parancsolatjában arra szorította volt a méltóságos possessoratust, hogy mindenféle papi restantiáira nézve tiszteletes Kolosvári uram excontentáltassék, s azután a venerabilis tractus által aequivalens helyre dislocáltassék. Mely Fő Consistorium-i határozásnak, minthogy a méltóságos egyik része eleget tett, tehát az minden további tereh és fizetés alól egészen absolváltatik abból az okból, hogy meg nem késleltette a restantiák ki nem fizetésével tiszteletes Kolosvári úrnak a helységből leendő kiköltözését. De a más rész, mivel eleget nem tett a tisztelt Fő Consistorium rendelkezésének, hanem a restantiák ki nem fizetésével tiszteletes Kolosvári úrnak a helységből való kiköltözhetését hátráltatta, sőt ugyan meg is akadályoztatta. Maga is tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfia a méltóságos possessoratust magának nem demerealta, hanem

inkább ellenkezőt látottat művelni. Tehát közönséges és igazságos ítélet az, hogy mind a két fél szenvedjen: a méltóságos possessoratus abba, hogy az ellenkezésben lévő esztendőkbeli papi fizetésnek felit a hátrább meg [123] állítandó praetensiokból fizesse ki, tiszteletes uram is az írt időbe való fizetését veszesse el.

Hogy pedig az idő esméretes legyen: az arbitrativum fórum veszi fel az 1793-dik és 94-dik esztendőt a fél fizetésre. A praetendalt 1795-dik esztendő nem jó censusba. Az ezelőtti esztendők pedig, úgymint ab 1789 usque 1792 inclusive minden restantiáival egészen fizettessenek ki.

2-szor. Közönségesen az ítéltetett, hogy mindenféle restantiákat a méltóságos possessor urak öngyságok, ha tettszik in natura jó és haszon vehető, s illendő borral, búzával, fával stb. fizessenek ki egy ugyanazon végre meghatározandó bizonyos napon, amellyen is tiszteletes Kolosvári uram jelen lévén, keressen és szerezzen itt a faluba egy arra való helyet és alkalmatosságot, ahová elhelyeztethesse. Ha pedig a méltóságos possessor uraknak öngyságoknak úgy

Az algyógyi körkápola

tettség, a most töllünk meghatározandó árron, 15 ~ napok alatt pénzzel fizessék ki, s tiszteletes Kolosvári uram is legottan vegyen fel.

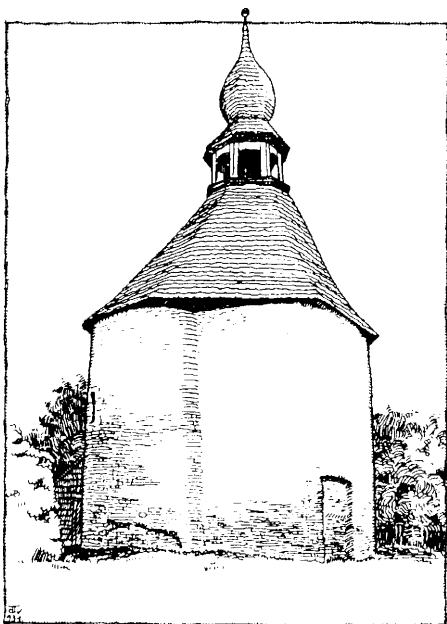
Határoztuk pedig a naturálék árrát eszerint:

1. Egy kalongya búzát 80 pénzekre.
2. Egy veder bort 60 pénzekre.
3. Egy szekér fát 30 pénzekre.

3-szor. Úgy látta az arbitrativum forum, hogy önágságok régi elejéről magokra deveniált szokás szerint ígervén új papi conventiot, abba az egész kastély részéről határozatott, az ezutánni időkre is esztendőnként 24 ~ huszonnégy szekér fa, tehát a papi restantiai praetensioikba is, az eddig való időre, egy esztendőre nem több, hanem csak 24 szekér fa vétetődik fel. A tiszteletes uram több szekér fák iránt való minden praetensioja pedig egészen elvész.

4-szer. A malombeli vám iránt való praetensioja tiszteletes úrnak, minthogy meg nem bizonyítódott az arbitrativum forum előtt, [124.] hogy papi conventiojának törvényes része lett volna, sőt inkább az különös gráciának tartatott, s usque ad beneplacitum adatott, tehát a malombéli 45 ~ negyenöt véka praetensioja tiszteletes Kolosvári úrnak meg nem ítéltetett, hanem azt is elvesztette.

5-ször. A néhai Nádudvari Anna papot illető pia fundatiojának, minthogy mind a capitalissát, mind interessét magához vette az eklézsianak volt curatora, Kakutsi György uram még 1787-ben, s azután tiszteletes Kolosvári Sámuel uramot illető semminémű interessét azon capitalisnak ki nem fizette, hanem abban szántsándékkal megkárosította a tiszteletes atyafit, tehát ítéltetik, hogy a nemes eklézsianak méltóságos gróf curatorai 60 napok alatt, ezen már most majd veszendőfélben lévő capitalist jó karba állítsák és álltassák, annak pedig legalis interessét, az írt 1787-dik esztendőtl fogya az 1795-dik esztendőbe, Rápoltra lett kimozdulásáig, az írt 60 napok alatt kifizessék tiszteletes úrnak.

•ÁRPÁDKORI • TEMETŐKÁPOLNA • ALGYÓGY•

6-szor. Tiszteletes Kolosvári úrnak azon praetensioját, ami illeti, hogy papi conventiojába biratott, és mindenkor is nem mást, hanem papot illető földeit és szőlőit még 1788-ba elfoglalta és annak hasznát magáévá tette ugyan volt curator Kakutsi György uram, arról az arbitrativum forumnak ez az ítélete. Ebbe a régen egybebonyolódott ügybe egyik bíró, úgymint tiszteletes Soldos Márton uram, akkor a venerabilis tractus directora 1793-ban¹⁴⁶ napján a méltóságos Fő Consistorium parancsolattyának végbevitelére kirendeltetett comissarius, tekintetes nemes kéméni Váradi László úrral együtt inquirálván, amint most hitelesen subinfealllya a praetensiooknak és feladásoknak [125.] egymással való communicáltatása után, akkori volt curator, Kakutsi uram azt felelte, mondotta és erősítette, hogy igaz az, hogy az írt földek és szőlők procreatioit elvette és elfoglalta, de nem maga auctoritássából, hanem a méltóságos possessor urak önágságoknak közönséges megegyezésekből, sőt parancsolattyokból. Amely így lévén, már ebből az arbit-

¹⁴⁶ A dátum kimarad.

Az algyógyi templom bejárata

rativum forumnak ez az ítélettye: A méltóságos domesticus curator gróf urak öngagságok 60 napok lefolyása alatt, a szántóföldek és szőlők termésiben kárt vallott tiszteletes atyafit, azok felől tökéletesen excontentállyák és excontentáltassák, mégpedig azáltal, aki magához vette ezt a jövedelmet, vagy pedig annak javaiból, az 1795. esztendőbeli elmenetele idejéig.

7-szer. Felvévé az arbitrativum forum tiszteletes Kolosvári Sámuel uramnak azon praetensioit is, hogy az idő miatt naponként rongyolló parochialis házon, annak fedelén, ajtain, ablakain, stb., a volt domesticus curatoroknak, úgy a méltóságos possessor urak öngagságoknak már elkezdett disgustussából származott incuriájok miatt, maga sok apróság költségeket tett, edgyszer is, másszor is. Mely költség listáját most az arbitrativum forumnak bé is adá és mutatá, a forum látá, ventilálá és helyben hagyá, és megyen 50 mfr. és 88 dr. Hellyesnek és méltónak ítéli a

forum ezen kívánságát tiszteletes Kolosvári Sámuel úrnak, helyyes és szükséges helyre is, nem különösön magára, hanem a parochiára költötte, nem is vitte el magával elmenetelekor építéseit, hanem a gyógyi eklézsianak hagyta, mellyet törvényes igazság az, hogy az eklézsia közönséges cassája fizessen is meg most stante iudicio, vagy [126.] pedig ha most nem volna annyi, hogy ki lehetne fizetni, a méltóságos gróf curator urak öngagságok 60 napok alatt elmúlhatatlanul excontentállyák. Költ Algyógyon 3^a Februarii anno 1796, az ülés napján.

Már ezeket eképpen lefolytatván, a Szent Visitatio, az arbitrativum forum által, puncto 2-do tett határozás szerint summázá, hogy pénzbeli megváltással mennyire menne minden restantia, és eképpen találá: 1. Méltóságos gróf Kun László úr öngagsága. 2. Méltóságos gróf Kun Sigmond úr öngagsága. 3. Méltóságos gróf Kun Farkas úr öngagsága. 4. Méltóságos liber báró Győrfi József úr öngagsága. 5. A Kakutsi uram posteritassi. 6. A parochialis szőlők jövedelme. 7. 100 ft. collationalis legalis interesse. 8. A parochialis szántóföldek haszna. 9. A parochiára tett költség.¹⁴⁷

Mindezek után már tekintetes Szőke Mihály úr, a méltóságos gróf Kun László úr öngagsága praefectussa és az algyógyi eklézsianak eddig volt domesticus curatora, a méltóságos gróf possessor urak és öngagságok és az eklézsia képében s nevében, a possessor urak öngagságok és tiszteletes Kolosvári Sámuel uram közt fennforgó restantia ügyének elítélésében megnyugodván, sőt ezen való megnyugovásokat magok öngagságok is jelentvén, ígérék magokat arra, hogy intra quindenam minden módon igyekeznek a magok részeket kifizetni, és a tiszteletes praetendenst excontentállyák is bizonyoson, a több praetensioikat is, mellyeknek kifizetésekre 60 napok praefigáltattak az arbitrativum forumtól, hasonlóképpen azon idő [127.] alatt kifizetik és fizettetik. Azonba már a kifizetéssel együtt papot is kérének adattatni magoknak.

Melyre végeztek: Tegyék öngagságok és a nemes eklézsia írásba kívánságokat, hogy az a partialis eleibe terjesztődhessék és onnat finalis sententiát nyernek.

¹⁴⁷ A nevek és megnevezések egy kitöltetlen táblázat első oszlopában találhatók. Helyszűke miatt szedtük sorba.

Már tehát 4-szer a Szent Visitatio szorgalmatoskodék az iránt, hogyha papot kívánnak hozatni a helységbe önegyságok, méltóztassanak conventiot készíteni, azt subscribáltatni minden possessor úrral, bémutatni és improtocolláltatni.

Melyre önegyságok egy állandó formalis conventiot készítenek, amely is így következik mind a papra, mind az oskolamesterre nézve:

1. Conventio Parochi

Az eklézsiabeliek nevei	Késpénz		Búza	Bor	Fa
	hfr.	dr.	kalongya	veder	szekér
Méltóságos gróf Kun Farkas úr önegysága	–	–	12 ½	12 ½	6
Méltóságos gróf Kun László úr önegysága	–	–	25	25	12
Méltóságos gróf Kun István úr önegysága	–	–	3 ½	3 ½	2
Méltóságos gróf Kun Sigmond úr önegysága	–	–	3	3	2
Méltóságos gróf Kun Sámuel úr önegysága	–	–	3	3	2
Méltóságos gróf Kun Károly úr önegysága	–	–	3	3	2
Méltóságos liber báró Györffy József úr önegysága	–	–	12	12	6
Méltóságos Dobollyi Józsefné asszony	–	–	12	12	6
Méltóságos Ugron János úr	–	–	6	6	6
Titulatus Kakutsi Péter és István uraim	–	–	–	–	–
Kelemen László uram	1	2	1 ½	1 ½	–
Roska Mihály uram	1	2	1 ½	1 ½	–
Gombási László	1	2	–	–	–
Szilágyi László	1	2	–	–	–
Imre Móses	–	50	–	–	–
Dobollyi István	–	50	–	–	–
Teleki István	1	20	–	–	–
Balog István	1	2	–	–	–
[128] Simonfi István	–	50	–	–	–
Tatai István	–	–	–	–	–
Fodor Gergely	–	68	–	–	–
Krizbai József	1	2	–	–	–
Fazakas Ferentz	1	2	–	–	–
Albert Josef	–	–	–	–	–
Débora Ferentz	–	–	–	–	–
Kömözi István	–	–	–	–	–
Feredős Mihály né	–	–	–	–	–
Simon Sámuel	–	60	–	–	–
Szöts Pávelné	–	50	–	–	–
Summa				–	–

Gróf Kuun László mpr. Gróf Kun Farkas mpr. Gróf Kun István mpr., mint főcurátorok az eklézsia képében is.

Conventio ludi magistri *béváraték, de még bé nem adaték.*¹⁴⁸ [129.]

5-ször. Látá a Szent Visitatio fájdalommal, hogy ezen eklézsianak szántóföldei, szőlői, szénaréttjei régtől fogva jó számba nem vétettek, amelyből az következett volt, hogy sok földek feledékenységbe mentek, némelyek összezavartattak, hogy most jó móddal nem tudatik, melyek papot, mestert, eklézsiait illető földek, hanem eddig birattattak akitől hamarabb s hogy lehetett. Hogy azért megvilágosíttassék külön-külön melyik föld melyiké legyen, ezután, tehát a Szent Visitatio a méltóságos possessor urakkal önegyságokkal egyezőleg, az 1754-be tett tractualis conscriptio szerint ezen eklézsianak javait rendbeszedék eszerint:

¹⁴⁸ Fél oldalnyi hely kimarad.

Szántóföldek

Papot illetnek.

1. Az alsó fordulóban, a Folorit nevű helyben vagyon egy szántóföld, circiter két vékás, most törökbúza határ ez. Ez más földel elcseréltetett volt ezelőtt, de most visszacseréltessék, melyet legottan a domesticus curator gróf urak öngaságok vitessenek végbe. Ennek szomszédjai.¹⁴⁹

2. Ugyan az alsó fordulóban, Intre Határ Lá Bálte Homoroduluj nevű helyben vagyon circiter egy vékás törökbúzaföld, de amellynek egy részit a szomszédok bészántották, amely is halaszték nélkül jártattassék ki, szomszédjai.¹⁵⁰

3. Lá Styob nevű helyben vagyon egy öt vékásnyi szántóföld, szomszédjai.¹⁵¹ [130.]

4. A felső fordulóban La Obrese hel mare nevezetű helyben vagyon egy hat vékás szántóföld, szomszédjai elfoglaltak belölle, de ki kell jártatni, szomszédi ezek.¹⁵²

5. A felső fordulóban a Gruju Gurnétzuluj nevű helyben vagyon egy öt véka alá való szántóföld, szomszédjai.¹⁵³

6. A Szakaristya vagy Rogyina nevű helyben vagyon egy szántóföld, mintegy öt: 5 vékás, szomszédjai.¹⁵⁴

Mestert illetnek

7. A középső fordulóban La Porou Tyipuluj nevű helyben vagyon mintegy négy vékás föld, szomszédjai.¹⁵⁵

8. A felső fordulóban Lá Szálka nevű helybeli *nyolc*: 8 vékás búzaföldet, a méltóságos gróf urakkal öngaságokkal együtt a Szent Visitatio örökre a mester számára rendelé, szomszédjai.¹⁵⁶ [131.]

Kaszálló rétek

Papot illetnek

1. La Gura Luntsi nevű helyben a Felső Lunkában volt mintegy három szekér szénát termő kaszáló, melyet a Maros nagyobb részint elmosván, csak egy szekérnyire való hely maradt, szomszédjai.¹⁵⁷

2. A Lá Gruju Gurnetzuluj nevű parochialis és ekléziát illető szántóföldek végibe vagyon mintegy három szekérnyi szénára való hely, szomszédja Magyán Lázár, amint most referálák, határköveit kihányta, de legottan ki kell jártatni, szomszédjai.¹⁵⁸

Ekléziát illető szántóföldek s szőlők

1. La Gruju Gurnetzuluj nevű helyben vagyon mintegy hét köblös szántóföld, melyeket az eklézsia zselléri bírnak, és arról az ekléziának dézmálnak, szomszédjai.¹⁵⁹

2. La Sipot nevű helyben, a felső fordulóban vagyon egy darab szántóföld, mitegy 10 vékás. Ez most pusztában áll, nagy kárával az ekléziának, de használni igen szükséges leszen, szomszédjai.¹⁶⁰ [132.]

¹⁴⁹ Nincsenek feltüntetve.

¹⁵⁰ Nincsenek feltüntetve.

¹⁵¹ Nincsenek feltüntetve.

¹⁵² Nincsenek feltüntetve.

¹⁵³ Nincsenek feltüntetve.

¹⁵⁴ Nincsenek feltüntetve.

¹⁵⁵ Nincsemef feltüntetve.

¹⁵⁶ Nincsenek feltüntetve.

¹⁵⁷ Nincsenek feltüntetve.

¹⁵⁸ Nincsenek feltüntetve.

¹⁵⁹ Nincsenek feltüntetve.

¹⁶⁰ Nincsenek feltüntetve.

3. A falu közepe táján, napkelet felől vagyon egy darab hely, mely régentén temetőhely lévén, felső régi Czinterem helynek nevezetik, és arról a dézma az eklézsának jár borul, mivelhogy zsellérek bírják, most szomszédjai.¹⁶¹

4. Lá Zigerbe nevű helyben vagyon egy darabotcska szőlő, mely az eklézsának dézmál az azt bíró zsellértől, szomszédjai.¹⁶²

5. A homoródi útnál vagyon hét vékás irtása az eklézsia zsellére, Fazakas Ferentznek, melyről dézmál is az eklézsának. Az irt zsellérnek még a nevezett helyben, akármely fekvés formában legyenek s vagynak is földel, azokról is a dézma eklézsia számára vétetődjék, szomszédjai mindezeknek.¹⁶³

6. A falunak közepe táján, a mostani nevezés szerint, Fazakas Árka nevű helyben, a Fazakas Sándor csürénél, régen ez felső cinteremhely volt, itt lakván az eklézsia zsellérei, a helyről dézmálnak az eklézsának, szomszédjai.¹⁶⁴ [133.]

7. A falu közepe táján, a Térben vagyon egy darabotcska szőlő, melyet most Szilágyi László bír, és az eklézsának dézmál rólla, szomszédjai.¹⁶⁵

8. Az Alfaluban vagy a falunak alsó részében, a régi Alsó Tzinterem nevezetű hely mellett vagyon egy darab szőlő, mely az eklézsának dézmál, de most rossz állapotba vagyon, és kevés hasznót lehet belőlle venni, melyre ugyan szükséges a curatori jobb vigyázás, hogy jobb karban vétetődjék az eklézsia hasznára.

Parochialis szőlők

1. La Borgyéj nevezetű helyben vagyon egy szőlő, melyet a papok magok számokra használnak és műveltetnek, szomszédjai.¹⁶⁶ [134.]

2. A falu közepe táján, a Térben vagyon a parochialis ház után papi intertentiora való szőlő, szomszédjai.¹⁶⁷

Az eklézsia zsellérei bírják ezen alább leírt helyeket és földeket

1. Gregyine in Parou nevű helybeli föld Fazakas Ferentzé, szomszédjai.¹⁶⁸

2. Locu de la Parou, két vékás, szomszédjai.¹⁶⁹

3. Locu de la Parou, három vékás, Fodor Gergellyé, szomszédjai.¹⁷⁰

4. Locu linge Sarlân din Beszeritsi, két vékás szomszédjai.¹⁷¹ [136.]¹⁷²

5. Kureture hel nou, négy vékás, Fodor Gergely fogása, szomszédjai.¹⁷³

6. Lá Ptyátrá de la álunyi, két vékás, szomszédjai.¹⁷⁴

¹⁶¹ Nincsenek feltüntetve.

¹⁶² Nincsenek feltüntetve.

¹⁶³ Nincsenek feltüntetve.

¹⁶⁴ Nincsenek feltüntetve.

¹⁶⁵ Nincsenek feltüntetve.

¹⁶⁶ Nincsenek feltüntetve.

¹⁶⁷ Nincsenek feltüntetve.

¹⁶⁸ Nincsenek feltüntetve.

¹⁶⁹ Nincsenek feltüntetve.

¹⁷⁰ Nincsenek feltüntetve.

¹⁷¹ Nincsenek feltüntetve.

¹⁷² Oldalszámozás eltévesztve: a 135. oldal kimaradt.

¹⁷³ Nincsenek feltüntetve.

¹⁷⁴ Nincsenek feltüntetve.

7. Kureture de la Tho, tizenhat vékás, Krizbai Jósefé, mellynek egy darab része erdő és csűrös kert, szomszédjai.¹⁷⁵

8. Linge padure Pogánuluj, pene la Gregyine, (Szilvestre Joun) nevű helyben, Tatai István fogása, amelybe bévágott Szilvestre Juon, ki kell metáztatni, szomszédjai.¹⁷⁶

9. La Prunye Borgyenuluj din Sos de la Padure Pogánuluj irtás és erdő, az irtás 6 ~ hat vékás, Krizbai Jósefé, szomszédjai.¹⁷⁷ [137.]

10. La Kureture aluj Pétyi, intre Kureture Rosestyluj, öt vékás, Krizbai Jósefé, szomszédja.¹⁷⁸

11. Din szusz la Dimbu Györfoje egy darab erdő, Fodor Gergellyé és Fazakas Ferentzé, szomszédjai.¹⁷⁹

12. La Pojén nevű helyben, Újvárival egy borozdában, egy vékás föld, szomszédja.¹⁸⁰

Voltak még ezen eklézsiának földjei, mellyeket most nem bír.

1. Pe Obres hataris ku Csikmou nevű helyben volt egy darab föld, mellyet néhai méltóságos Kun Miklós úr, néhai méltóságos Kun István és László urak édesattya adott volt. [138.]

2. Lá Parou Tylyesuluj nevű helyben, a felső fordulóban volt egy kilenc vékás szántó-föld, mellyet néhai Nádudvari Anna asszony eklézsia zselléritől zálogosított volt, de menyinyin, nem tudatik, és most is bírják (de az eklézsiának nem ad a successor rólla semmit) méltóságos Pogány Francisca kisasszony emberei. Mely földet vissza kell okvetetlen foglalni, a zálog summát is le nem tévén, mert egy zsellér az ekléziát el nem adhatta, más is azt meg nem vehette, ezen helynek szomszédjai.¹⁸¹

3. La Gruj Gurnetzuluj, a felső fordulóban volt egy tíz vékás föld, mely amint most bizonyoson tudatik, régebben Dobai Elek úrnak Kalimán Vaszilia nevű jobbágya valahogy (kétség nélkül per nefas) magáévá tett volt, de most a Dobai Jósefné asszony számára biratik. Visszavétetvén és biratván szomszédjai.¹⁸²

4. Vagyon egy darab szőlő, melyet most méltóságos liber báró branyitskai Jósika Móses úr öngysága posteritássa bír, mely bizonyoson eklézsia helyén vagyon építve, és az eklézsiának kellene venni rólla a hasznót, de az 1754-beli tractualis conscriptio szerint (pag. 34.) egy Urszuly Demeter nevű akkori eklézsia zsellérét, néhai méltóságos liber báró Jósika Imre úr fogadott apjának fogadta, tali conditione, hogy amely ép szőlőt akkor bírt említett Urszuly [139.] Demeter a megírt helyen, holta után testamentaliter hadja öngyságának, addig pedig azon szőlőnek pusztá helyét, mellyet méltóságos Jósika Móses úr most is bír, adja oda öngyságának, hadd építsen vagy építtessen reá szőlőt, aminthogy oda is adta, melyre szőlőt építetvén, máig is méltóságos posteritássa dézma nélkül bírja, az eklézsiának tartozandó dézmát ki nem adván. Mely az eklézsia nyilvánosság kárával lévén: tehát vissza kell venni, szomszédjai.¹⁸³

5. A falu középső része táján, napkeletre, az Eger nevű helyben volt egy negyven veder bort termő szőlő, mellyet régebben Alb Joannes bírt egészen, most pedig Nyikulestyiek bírják, de az eklézsiának nem dézmalnak, ez a hely is foglaltassék vissza, szomszédjai.¹⁸⁴

¹⁷⁵ Nincsenek feltüntetve.

¹⁷⁶ Nincsenek feltüntetve.

¹⁷⁷ Nincsenek feltüntetve.

¹⁷⁸ Nincsenek feltüntetve.

¹⁷⁹ Nincsenek feltüntetve.

¹⁸⁰ Nincsenek feltüntetve.

¹⁸¹ Nincsenek feltüntetve.

¹⁸² Nincsenek feltüntetve.

¹⁸³ Nincsenek feltüntetve.

¹⁸⁴ Nincsenek feltüntetve.

Erdeje

Vagyon egy tilalmasba ezen eklézsának, Vulgo Dimpu Porci nevű helyben, mely kijáratatván regalis mensura szerint, szomszédjai.¹⁸⁵ [140.]

Kaszállója

Egy szekér szénára való helye vagyon la Kureture nevű helyben, szomszédjai.¹⁸⁶

6-szor. Zsellérei ezen eklézsának számba és rendbe vétetének, és mivel eddigelé azoknak szolgálattok is bizonytalan volt, hol többet hol kevesebbet szolgálván, most hát a Szent Visitatio és az eklézsia által eképpen határozaték és állíttaték meg:

1. Tatai István, aki míg egyházfiú és harangozó léssen, addig ezen kívül való semmi szolgálatot nem teszen.

2. Fazakas Ferentz egy héten dolgozik gyalogszerbe két napot, marhájával pedig minden héten egy napot.

3. Krizbai József, úgy mint a 2-dik.

4. Rengetyán Kratsun is hasonlóképpen.

5. Lung Péter is éppenúgy.

6. Fodor Gergely, gyalogszeres lévén minden héten két napot.

7. Ursza Juon a hatodik szerint.

8. Szkinta Togyer is úgy.

9. Lung Dumitru hasonlóképpen.

10. Lung Ádám, minthogy az eklézsia erdejének pásztora, azért hát két hétbe kézi munkával egy napot dologzik.

11. Vagyon még egy most pusztán álló zsellérház, mely káros, tehát minél hamarább egy zsellért kell belé szerezni, aki a fennebb leírt szolgálatnak módja szerint viszi osztán szolgálattját. [141.]

A zsellérek pedig a leírt szolgálatot esztendőnként a papnak tészik.

Fazakas Ferentz egyedül a mesternek.

7-szer. Sajnálva látá a Szent Visitatio, hogy ezen nagy és népes helységben oskola nincsen.

Mellynek orvoslására nézve az *végezteté*k közönséges megegyezésből, hogy most leg hamarabb mindeneknek előtte egy jó classis építtessék, mert az eddig volt éppen nem arra való. Azután a református gyermekek felirattassanak, és ezeknek szüléi intessenek, sőt kénszeríttessenek is arra, hogy gyermekeiket feljártassák és taníttassák, mellyet ha nem akarnának cselekedni, harmadnapra megintetvén, ezen idő bételésével egy ft. zálogoltassanak meg, ekkor esmét a harmadnap alatt lévő felküldésre intettetvén, ha nem mívelnék, két ft. zálogoltassanak meg, amikor újra a felküldésre harmadnap határozatván, ha ekkor is elmulatnák, három ft. büntessenek, mely büntetés az engedetlenek ellen, minden harmadnap múlva eszerint gyakoroltassék. És ez a zálogolt summa fordíttassék az eklézsia közönséges szükségére. Az oskolamester is szoross köteletségének esmérje szorgalmatosan tanítani a feljártó gyermekeket.

8-szor. Hogy pedig a tanuló gyermekekért tudassék, hogy mi és mennyi legyen a fizetés, az is a Szent Visitatio gondoskodásától megállíttaték.

És eszerint *határozaték* meg: minden fiúgyermekért fizessenek esztendőnként három márvást, a leánygyermekért két márvást. A classis melegítésére magok a tanuló gyermekek hordjanak elegendő tűzifát. Emellett az úgynevezetett sabbathalét is tartoznak tanítójoknak mindenkor elmúlthatatlanul megadni. [142.]

9-szer. Dósa József atyafi instántiájába kéri, hogy mivel tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiának Rápoltra lett menetele után 1795-be a papi hivatalt egészen vitte, a szent

¹⁸⁵ Nincsenek feltüntetve.

¹⁸⁶ Nincsenek feltüntetve.

sacramentumok kiszolgáltatásán kívül, tehát, hogy a méltóságos possessor urak öngagyásgoktól már az irt esztendőre megígértetett fél papi fizetés adattassék és engedtessek ökegyelmének, úgy a királyi árenda dézsmabéli quarta egészen.

Melyre *végeztetik*: A papi fizetés fél részbe, a királyi quarta pedig egészen adattassék most az irt esztendőre ökegyelmének, mikor pedig pap hozattatik a helységbe, akkor az egész quarta azé lesz.

10-szer. Roska Mihály és Kelemen László, nemes személlyek írásba panasznak aziránt, hogy régi ős örökös templombeli székeiket kihányták, helyekbe mást tettek, már magoknak különös székeik nincsenek, hasonlóképpen feleségek székeiket is mások elfoglalták, tehát már mind magoknak, mind

feleségeiknek különös ülőszéket kérnek, vagy a feleségeik székeiből való üléstől mások egészen eltiltassanak.

Végezés: A Generalis Szent Synodusnak végezése a templombeli székek iránt az, hogy senkinek is különös ülőszéke ne legyen, ahonnan a kérőknek a Szent Visitatio is különös széket nem adhat, hanem ahová tetszik és lehet, üllyenek bé magok sorsokhoz illendő székekbe.

11-szer. Panaszol a harangozó, hogy halotti harangozásra némellyek igen sok idejét elvészik, sok harangozást kívánván, és mégis osztán nem fizetnek semmit. Mely dolognak meghatározását és orvosoltatását kéri.

Ahonnai *végeztetik*: a szaggatás, temetésre egybegyűjtő és a temetőbe kikísérő harangozás, ez a három együtt leszen nyolc poltra, azon kívül, ahány napon harangoz, minden napra négy poltra, és ez a jövedelem leszen a harangozó fizetése. [143.]

13-szor. [!] Ezen ekléziának köből van épülve szép temploma, de a templom körül való cinterem kerítése igen gyenge, sőt némely helyen kert sincsen, ezen nagy nemes ekléziának szégyenyére s gyalázattyára.

A parochialis ház köből van építve jó pincéjével egytembe, de pusztá, és az ide kívántató egyéb épületei, úgmint csüre, pajtája, stb. nincs, aminek még némű-némű fái vagynak is, azok is sorvadó állpotba vagynak.

A mesteri ház a templom cinterme kerítésiben vagyon benn, köből, kerek formába építve, s a tetején két harang benne, mellynek teteje toronyocská formát mutat [a mai körkápola].

14-szer. Szent edénnyei és úrasztalához való készülétei ezek:

1. Vagyon két nagy¹⁸⁷ kupásnyi ónkanna, minden jegy és rajta való írás nélkül, mellyekre szükséges, hogy minél hamarébb az eklézia neve felmettszettessek.

2. Vagyon egy kisebb ónkanna ezen betűkkel: C.P.I.R. ANNO DOMINI 1675. DIE 19. NOVEMBR.

3. Egy kisebb keresztelő ónkanna ilyen írással: K.VASARHELYI REF: ECCL: 1773.

4. Egy cserép önfedeles kanná, írása: R.H.1734.

5. Egy ezüst tángyér ilyen írással: PRO ECLESIA RETA GYOGY CURAVIT FIERI BARO EMERICUS JOSIKA DE BRANYITZKA ANNO 1712.

6. Egy arannyas óntángyér Mátisfalva református ecclesia adta. Doct. Molnárné Sz. Iv. Susana 1778.

¹⁸⁷ Nincs megjelölve.

7. Egy óntángyér n.k: k.k. 1712.

8. Egy karmazsin, kék, zöld, sárga sellyemmel megvarrott abrosz.

9. Egy arany fonallal, veres, kék és zöld sellyemmel megvarrott abrosz.

10. Egy tiszta veres sellyemmel megvarrott abrosz. [144.]

11. Egy veres sellyemmel és kevés arany fonallal négy szegre negvarrott keszkenő.

12. Egy tarka török keszkenő.

13. Egy zöld sellyem, fejér rosttal körülkötött keszkenő.

14. Egy zöld fejér szélű sellyem keszkenő.

15. Egy fejér sellyem veres és zöld virágokkal körülkerített mettszett keszkenő báró Szilvásiné¹⁸⁸ asszony önágsága ajándéka. B Györffi Anna.

Vagyon két harangja az eklézsianak. A nagyobb haragon ezek a jegyek vagynak:

Vagyon még az oldalán kirajzolva egy szív felett kereszbe tett kettős kolcs. Utána a boldog Szűz Mária képe, fiát ölébe tartva. A Szentlélek képe, egy mezőben való galamb formában. Az Atya Isten pedig egy thronusba ülő formálag.

A kisebb haragon ez az írás: fellyül való kerületén PRO ECCLESIA REFOR. ALL GYOGYIENSI. ANNO 1725. Az alsó kerületén: HANC CAMPANAM CURAVIT JOHANES TUROTZI DE CSAPO PROPRIIS SUMPTIBUS. Nota bene: Ezen kisebb harang újra öntetett 1802.

Az 1802-ben öntött harang a körkápólnában

1800

AlGyógy 16ta Februarii 1800. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AllGyogyensis per reverendum atque clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis Tractus proseniorem vel potius totius tractus fidelem administratorem ut et reverendum dominum tractus vicedirectorem Samuelem Kolosvári, nunc substitutum notarium, anno 1800. diebus 16ta 17^a 8^{ua} Februarii facta¹⁸⁹

Jelen voltanak az egyházi atyafi, tiszteletes Cs. Molnár Imreh ökegyelme tractualis juratus notarius, és oskolamester Dósa Jóseff ökegyelme. Az eklézsiaabéliek közül ezek: méltóságos gróff Kun Farkas úr önágsága biztossa, titulus Silvester Gamaliél, méltóságos báró Györffi úr önágsága részéről titulus Stentzel László úr. A közrendbéliek közül ezek: Gombási László, Szilágyi László, Fodor Gergely, Balog István, Dobai István, Albert Jóseff, Simonfi István, Roska Mihály, Kelemen György, Krizbai Jóseff, Teleki Mihály, Tatai István aedilis.

I-o. Kérdést tettetvén a tiszteletes egyházi atyafi magaviseletéről, papi hivatalának folytatásáról, s házának igazgatásáról, ezt felelé az ecclesia: semmi tekintetben nincsen panassza az ecclesianak, sőt tellyes contentuma vagyon mindeneben.

¹⁸⁸ Pár szónyi hely kimarad.

¹⁸⁹ HuZaL-Jkv. I/5. 459–464.

2-o. Megkérdetvén az szent ecclesia az oskolamester aránt is, miként viseli magát minden részben, azt felelé az ecclesia: semmi egyéb panassza nincsen, hanem a gyermekek tanítása aránt ezt mondák, hogy a gyermekek nem taníttatnak. Mellyre az oskolamester ezt felelé: Én senki házához tanítani nem mehetek, hanem, ha hozzám felküldik, igenis tanítottam. A Szent Visitatio pedig erre így reflectál: Az ezelőtti visitatióban ajánlatott volt a méltóságos domesticus curator uraknak, hogy a classist egészen elkészítsék, hogy a gyermekek tanulhasanak, és a classis elkészülvén a tanulható, mind fiú, mind leány gyermekek számbavétesse, felirattassanak, s azoknak szüleik megintessenek gyermekeknek oskolába való jártatása felől. Mely intés, ha gyümölcstelen lenne, büntetéssel is kényszerítsék gyermekeiknek oskolába való járatása aránt, [460.] melly büntetés miből álljon, láthatni az 1796-beli visitatióban, a n[agy]rápolti acták között sub numero 4-to. De a Szent Visitatio ezen közönséges jóra való célzásában megcsalatkozott, csak egy lépés is nem tétetett, mellynek, úgy láttya a Szent Visitatio, hogy a méltóságos domesticus curator úr önegyságok az ecclesiától csaknem szüntelen való távollétek lehet az oka. Mellyre nézve az ecclesia iskola dolgai iránt való szorgalmasabb gondoskodást a méltóságos úr önegyságok közül olyanokra bíz a Szent Visitatio, akik inkább itthon ülők-lakók szoktanak lenni, úgymint méltóságos gróff Kun Farkas és méltóságos báró Györgyfi urak nagyságokra, amelly méltóságok a curatorsági kötelességeknek híven való folytatására még 1788-dik állítatának volt bé, hitek letétele mellett, akik, ha szintén magok jelen nem lehetnének néha, mindazonáltal olly tisztvei vagynak, akikre mindenkor lehet bízni az ecclesia igazgatását. Amely biztossai a tisztelt méltóságos uraknak, jelen is lévén a Szent Visitation, önként örömet ígérék magokat, hogy az ecclesia minden dolgaiban egész szíves indulattal kívánnak eljárni, midőn méltóságos principalis uraik reájok bízák.

3-o. Szívbeli fájdalommal s bámulással láttya a Szent Visitatio, hogy a templom szarvazattya a fedeletlenség miatt annyira elrothadott, hogy csaknem lerogyik. Mellyre nézve tudakozza a Szent Visitatio, hogy minemű fundust tud mutatni a szent ecclesia a templomnak némelly elkorhadott szarufáinak megszerzésére, újracsináltatására, újra való lécezésére s fedésére, amelly kérdésre felelének az ecclesia tagjai:

Evégre	hfr.	dr.
1-o. Méltóságos gróff Kun Farkas úr önegysága kedves élete párja, méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Éva úrasszony önegysága conferált a templom renovatiojára	16	20
2-o. Méltóságos gróff Kun László úr önegysága conferált Nota bene: ezen hat aranyakkal már vett is zsendelyt méltóságos gróf Kun László úr önegysága 11 ezeret	20	—
3-o. méltóságos liber báró Györgyfi József úr önegysága conferált 28 veder bort, mellyből jött a tiszteletes loci minister relatioja szerint	20	16
Mások fognak conferálni, és valósággal conferálának a Szent Visitatio jelenlétében, akik jelen valának illy rendel		
1-o. Titulatus Stentzel László úr conferál négyezer zsendelt, szegivel, fellevertetésivel, melly facit	20	—
2-o. Titulatus Silvester Gamaliel úr conferál	10	20
3-o. Titulatus Mirtse Adám úr conferál	10	20
4-o. Szilágyi László conferál	2	—
5-o. Roska Mihály conferál	—	68
6-o. Titulatus Jakab Mihály úr conferál	5	—
7-o. Titulatus Elekes Mihály úr conferál	4	—
8-uo. Titulatus Veress János úr conferál	1	20
9-o. Teleki István ökegyelme conferál	—	50
10-o. Balog István uram conferál	—	60
11-o. Titulatus Jantso Antal úr conferál	5	10
12-o. Egy istenfélő jó keresztyén conferált	10	—

Aki pedig jelen nem voltak a Szent Visitation, a Szent Visitationtól kértetvén, magok buzgó keresztyén indulattyaiktól ösztönözötten ezen szent célra conferállyanak, kiknek is laistroma így következik:		
1-o. Méltóságos gróff Kun István úr önegysága <i>adott</i>	20	–
2-o. Méltóságos gróff Kun Sigmond úr önegysága mind a kettő		
3-o. Méltóságos gróff Kun Sámuel úr önegysága		
4-o. Méltóságos gróff Kun Károly úr önegysága		
5-o. Méltóságos báró Bruketha[1] úr önegysága		
6-o. Méltóságos Dobai Jósefné asszony		
7-o. Méltóságos Ugron János úr		
8-uo. Titulatus Desakovits Sámuel úr		
9-o. Titulatus Dersi Sigmond úr <i>adott hfr. 21 vide in visitatio anni 1801</i>	12	–
10-o. Titulatus Jakab János úr		
11-o. Titulatus Soos János úr		
12-o. Várad István és Dániel urak Bakajból		
13-o. Török István úr		
14-o. Mirtse József úr Bentzentzen		
15-o. Berivoi István és József urak Gyalmaón		
16-o. Martzi András és Ferentz urak		
17-o. Ajtai Mihály úr Bentzentzen		
18-uo. Egy gyógyi Burzán Josziv nevű conferált [462.]	1	2

4-o. Anno 1800 die 18-ua méltóságos liber báró Györgyi úr önegysága megtekintvén a gyógyi reformata ekklézsia sok rendbeli szükségait, conferála az ecclesianak 28 ~ huszonnyolc veder bort minden esztendőben, hogy azáltal is szaparogyék az ecclesia fundussa.

5-o. 1796-béli bor, veder 10, eladattatott volt méltóságos gróff Kun László úr önegyságának, vedre a dr. 72, melly még eddig ki nem fizettetett volt, mostan azért a Szent Visitatio előtt magára vállalá úgy tisztelt méltóságos gróff Kun László úr önegysága a tíz veder bor árának kifizetését pro dr. 72, melly facit hfr. 7 dr. 20.

6-o. Elővétetődék a demonstratio dolga.

Capitalissa ezen ecclesiának nincsen, hanem a zsellérektől jární szokott búza, bor dézmából, s perselyből ami jöhet.

1793 mensi Aprili meghalván a domesticus curator, tekintetes Kakutsi György úr, a curatorság ment Szőke Mihály úrra, méltóságos gróff Kun László úr önegysága akkori praefectussára. Ez a szolgálatot elhagyta cum fine anni 1794, elment számadatlan, akitől a számadást elé kell kérni.

1795. sem curator, sem pap nem lévén az ecclesiában, az oskolamester, Dosa József uram vette bé az ecclesia jövedelmét eszerint:

1-o. Búza dézma jött 23 kalongya. Jött belőlle 16 véka. Hét véka ebből elvettetett a jövedőbeli pap számára, 9 véka eladatott, vékája négy májjasával, mellynek árra té[szen] hfr. 12 dr. 12, de amelly restántiában van ezeknél

	hfr.	dr.
1-o. Fazakas Ferentznél két véka, árra téssen	2	72
2-o. Lung Péternél két véka, téssen	2	72
3-o. Fodor Gergelynél 1 véka, árra téssen	1	36
4-o. Kerebán Todornál 2 véka, téssen	2	72
5-o. Ursza Juonnál 1 véka, téssen	1	36
6-o. Tatai Istvánnál 1 véka, de ezt borul még 1797-dikben lefizette az ecclesiának. Ez befizettetett az 1801-béli visitatióban.		
	10	88

2-o. Bor dézma jött urn. 15, oct. 6. Ladislaus Szilágyi adóssa lévén az ecclesianak bizonyos summával, melly titulatus Szőke Mihály úr domesticus curator fog doceálni, annak defalcatiojába adott bort urn. 12, öt mfr. és 4 dr., és így van bora az ecclesianak urn. 27, oct. 6. Ez elárultatott, vízmérték szerint tanáltatott urn. 28, oct. 5. Sepreje volt urn. 2, oct. 2, csepegésre, apadásra engettetik oct. 3, befizetni marad urn. 26. Kelvén kupája dr. 14, térsen ára hfr. 29, dr. 12, kimaradván a korcsomálásért egy-egy garas. Ebből jött bé hfr. 24, dr. 86. És így hátravan hfr. 4 dr. 26.

1794-ben termett volt az ecclesianak 6 véka törökbúzája, melly distraháltatott egy rhfr. vékája, hfr. 7 dr. 20.

Persellyből ami jött, adattatott az Úr vacsoráját kiszolgáltató egyházi szolgának.

Summa percepti	32	6
Mellyből tett ilyen erogatiot:		
1-o. Az ecclesia hordója kötéséért	–	84
2-o. Az 1796-béli visitatoria a 31 ^a Januarii usque ad 4 ^{um} Februarii exclusive	9	60
3-o. 1797-ben 7 ^a Februarii egy asztalért a parochialis házba, és egy fogasért	2	4
4-o. Az iskolaház ablakaiban tett üvegtáblákért	2	52
5-o. Még 1785 csinált iskolaházbeli kemencéért és egy fűtőért	3	6
6-o. 1797-ben a parochialis ház pincéje bégerendáztatásáért	6	12
7-o. Ment által az új pap, tiszteletes Molnár Imreh uram kezébe	5	40
Summa erogati	29	58
És így még restál az iskolamester uram, makfalvi Dósa József uram	2	48
1797-dik esztendőben percipiált tiszteletes Molnár Imreh úr		
1-o. A parochialis házban lakván egy örmény, adott házbért	6	–
2-o. Mester Dósa József uram adott által (melly fellyebb mester erogatioja közt van	5	40
3-o. Dézma borból, ide értvén a Tatai Istvánnál restantiába felyebb írt egy véka búza árrába négy vedret is [464.]	10	55
4-o. Dézma búzából	7	20
5-to. Persellyből	7	55
6-to. Méltóságos báró Győrfi József úr önegysága persellypénzt kezébe adott	2	72
1798-ban percipiált eszerint		
1-o. Méltóságos gróf Kun István úr önegysága a gyógyi vásárvám első zsengejét az ecclesiának ajándékozta	–	72
2-o. Dézma bor árra	8	66
3-o. Persellyből jött pénz	10	16 ½
1799-ben percipiált dézma búzából	9	46
Persellyből gyűlt	11	69 ½
Ismét jött kezéhez	1	51
Summa percepti	81	63
Ezekből hiteles helyekre erogálódott eddig	59	46
Most a visitation, 15 ^a Februarii érkezvén a visitatio estvére, és lévén itten Februarius 19-dikéig 10 óráig, a szolgák enyi ideig való intencioja, zabra, amikor az udvarokban nem attanak, s magok a tiszteletes visitatorok is, mikor valahova nem voltak hivatalosok, melly többnyire úgy volt, interteniojokra és honorariumba adott	6	78
Summa totius erogati	66	24
Melly szerint marad most a tiszteletes loci minister kezénél, mellyről a jövő visitation tartozik demonstrálni	15	42

1801

Algyógy, 20 Martii 1801.¹⁹⁰

Középkori faragott ajtókeret –
Algyógy

Törvényes Szent Visitatio, tartatott az algyógyi nemes reformata szent ekkleziájában a parochialis háznál 1801-dik esztendőben, Martius havának 20-dik napján, tiszteletes prosenior Soldos Márton uram által, maga mellé vett atyafiakkal, tiszteletes substitutus notarius Barta Mihály és vicedirector Kolosvári Sámuel ökegyelmekkel. Jelen lévén a nemes ecclesiának rendes papja, tiszteletes Molnár Imreh, és oskolamester Dósa József ökegyelmek, nemkülömben a nemes ecclesiának fővebb s alsóbb renden lévő tagjai között méltóságos gróff osdolai Kun István úr önegysága, titulus Stentzel László úr, méltóságos liber báró Györffi József úr önegysága biztossa, és substitutus curator, titulus n[agy]borosnyai Barta Elek úr, méltóságos gróff osdolai Kun Farkas úr önegysága biztossa, Szilágyi László, Tatai István egyházfi. Délután superveniáltak méltóságos gróf Kun Farkas és László urak önegyságok is.

Azholott is ezek folytatnak:

I. Minthogy ebben a nemes ekkleziájában eddig szolgált tiszteletes atyafinak, csorjai Molnár Imreh ökegyelmének, küllővári venerabilis tractusban lévő királyfalvi szent ekkleziájába hivatala adatott, és már mozduló s menőfélben is vagyon, ezokon a nemes ecclesiának

ökegyelmében való contentuma iránt, egyházi törvényeinknek tartása szerint, kérdés nem tétetett.

Hanem II. Kérdés tétetett az oskolamester, Dósa József ökegyelmére nézve, hogy ökegyelmét miképpen commendálja a nemes ecclesia, és ha nem volna-e valami különös méltó panassza? Ezen kérdés feltételének alkalmatosságával a jelenlévőktől semmi panasz nem jelenték be, hanem a visitatio folytában, valamint ezelőtt is, úgy most is fennforga, hogy a gyermekek nem tanulnának. Mellyre nézve végére kívánván járni a Szent Visitatio, hogy ki s mi volna annak oka, úgy találá, hogy annak oka nem maga a tanító, hanem a classisnak vagy tanulóháznak nemléte. Azért atyaikeppen intimálá s ajánlá a nemes ekkleziájának, hogy igyekezzék egy alkalmas házat építeni a tanuló gyermekek számára, mellyet a szent Visitatio felette szükségesnek ítél, mivel a beadattatott tanuló gyermekeknek catalogussából úgy láttzik, hogy azok feles számmal vagynak.

III. Az ekkleziája jövedelmeiről való demonstratio

a. Az 1800-béli visitationak 6-dik pontya elein az iratik, hogy az 1793-dik esztendőben curatorrá tétetettvén titulus Szőke Mihály úr, két esztendei [494.] demonstratiojával elment, akitől a demonstratiót elé kell kérni. Azon kívánt számadást eléadá a tiszteletes loci minister, maga titulus Szőke Mihály úr személyesen adván által ökegyelmének. Azon számadásban maga írja a számadó, hogy az ekkleziája cassájának tartozik 23 mfr., és 31 pénzel, amelly summát a számadással edgyütt általadott a tiszteletes loci ministernek. Maga pedig az ecclesia cassájába beadta, erre a pénzre interesül adott 3 mfr. és 9 pénzel, melly térszen in summa 26 mfr. és 40 pénzeket, és ez a bėjött adósság majd alább a perceptumok közé beíratik. Pagina 496.

¹⁹⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 493–498.

b. Ugyanazon positióban iratik, hogy oskolamester Dósa József ökegyelme kezénél maradt ekklézsia pénze, 2 mfr. és 48 pénz, és még azon kívül világosságra jöve, hogy a tavalyi demonstratiojából kimaradt volt 5 mfr. és 10 pénz, és így adós ökegyelme az ekkléziának 7 id est hét mfr. és 58 pénzekkel mindössze. Ezen adósságból most, stante visitatione befizetett egy mfr. és 46 pénzeket. eszerint tartozik még 6 ~ hat mfr. és 12 pénzekkel.

c. Ugyanazon pontban sub numero 2-do említett Szilágyi László uramnál lévő adósság volt 15 mfr. és 96 pénz. (Vásárolván ökegyelme még in anno 1794 a nemes ecclesiától 19 veder bort, vedrit a dr. 84) amellyből a citált helyen defalcált 5 mfr. és 4 pénzt. Ismét 1796-dik esztendőben egynéhány napig tartván a visitatio, adott akkor egy szekér szénát, mely becsültetett 5 mfr. és 10 pénzre, mely szerint restál 5 ~ öt mfr. és nyolcvankét pénzekkel.

d.	hfr.	dr.
A tiszteletes loci ministrénél, Molnár Imreh ökegyelménél a közelebbi, 1800-béli visitatióban maradt volt	15	42
Azután percipíált az 1799-béli borból	1	2
1799-béli dézma búzából	4	16
1800-béli dézma búzából	9	–
1800-béli dézma, és hitelbe kiadatott búzáért borral fizetett, s gyült borból	8	66
Lunk Péternél, Kerebán Todornál és Todor Gergelynél restantiában volt búza árát	6	80
Két rendbéli perselybéli publicatióból, a többi a cassába ment	3	20
Summa percepti	48	86

[495.] Ezen perceptumból erogált eszerint:

Anno 1800 die 14 Martii a szent edények váltásáért	2	40
17 Aprilis: az oldalkamarához való zárért	1	20
A pitvar előtt való rostélyos ajtóért	–	50
Annak sarkaiért	–	36
Az ecclesia számára csináltatott ládáért az asztalosnak	–	90
Ahoz való zárért és sarkakért	1	20
2 véka mészerít a parochiais házhoz	–	36
Agentiára, és invalidus papok számára	–	60
1a Julii A csűr dűlőfélben lévén, annak támasztására három kőoszlopért	3	60
Három csűrfedőnek	–	90
12 ^a Septembris a kéményseprésért	–	14
A parochialis földekben az ősszel vetett 8 véka magbúzáért	8	16
Karácsonkor a filialis ekkléziákba Úr vacsorája osztani menvén a tiszteletes loci minister az oskolamesterrel edgyütt, az akkor jelen nem létekben fungált déáknak Nota bene: Ezt a költséget difficultálta a nemes ecclesiának némely része, s kívánta inprotocolláltatni, hogy az ecclesia fundussából efféle költség többször ne is tétessék	1	20
A mester csűrinek építésére	6	12
Summa erogati	27	64

Ezen erogatum summáját a megírt perceptumnak summájából kivonván, a residuum leszén hfr. 21 dr. 22, melyet is stante visitatione tiszteletes Molnár Imreh uram eléadott, és a cassába ingrediált, amint alább láthatni.

IV. Az 1800-béli visitatio 3-dik pontyában templom fedele megújítására ajánlott segedelemből eddig az ideig gyült bé, eszerint adván:

	hfr.	dr.
Méltóságos gróf Kun Farkas úr önagysága	20	–
Mirtse Ádám	10	20
Szilágyi László	2	–

Jakab Mihály	5	–
Teleki István	–	50
Elekes Mihály	4	–
Balog István	–	60
Dersi Sigmond	12	–
Jantso Antal	5	10
Soos János	5	20
Orbonás György	2	–
Kolumbán Márton	1	20
Mirtse József	2	4
Berivói József	3	–
Egy jó keresztyén istenfélő jámbor	10	–
Martzi András	4	8
Ajtai Mihály	2	4
Benkő Ferencz	1	2
Egy jó keresztyén	1	2
Summa collati	91	–

Ebből a conferált summából a collector, Dósa József ökegyelme kivett 17 mfr. és 58 pénzeket, melyeket tartozik minél hamarébb a cassába beadni, és így ez is úgy reputáltatik, mintha már a cassában ben volna.

V.

Az 1800-béli visitationak 6-dik pontyában említett volt curator, titulus Szőke Mihály úr, amint fellyebb a 3-dik pontban sub a. megjegyeztetett, amivel tartozott, a cassába beadta id est	26	40
Ugyan az 1800-béli visitationak 5-dik pontyában kitett 10 veder bor árát befizette méltóságos gróf Kun László úr önegysága stante visitatione id est	7	20
Ezen visitationak 4-dik pontyában feltétett liquidatioját tiszteletes Molnár Imreh uram befizette	21	22
A 3-dik pontban sub b. említett adósságból Dósa József ökegyelme fizetett	1	46
Az 1800-béli Húsvétől fogva a perselybe jött	9	16
És így a cassában most készen lévő pénznek summája	156	44

VI. A fennebb írt collatiokon kívül még conferált volt méltóságos gróf Kun Farkas úr önegysága kedves élete párja, méltóságos Bartsai Éva asszony hfr. 76, nemkülömben méltóságos gróf Kun László úr önegysága hfr. 76, és ezen két summából vásárolt is méltóságos gróf Kun László úr önegysága 11 ezer zsendelyt.

VII. Béfizetendő restantiák vagynak ezeknél:

1. Méltóságos gróff idősbb Kun Sigmond úr önegységánál		
2. Ezen visitationak 3. pontyában említett Dósa József oskolamester ökegyelménél	6	12
3. Ugyanott, sub c. említett Szilágyi Lászlónál	5	82

VIII. A szent edények számbavétettek, és mindazok az 1796-béli visitatio actáiban feljegyeztetett mód szerint találtattak.

Azolta accedáltak e következők:

1. Tekintetes dersi Dersi Sigmond úr és felesége, tekintetes Létzfalvi Gyárfás Éva asszony az Úr asztalára ajándékozott egy selyem *török keszkenőt*, mellynek mezeje feje, és rakva van veres zöldes virágokkal, széle pedig violaszín, fekete, sárga, karmazsin és királyszín.

2. Méltóságos gróff Kun Farkas úr önegysága kedves élete párja, méltóságos Bartsai Éva asszony ajándékozott ismét egy igen nagy *patyalat feje keszkenőt*, mellynek két széle recésen van vágva, és egészen körül van varva ezüstfonallal, a rece között apró tulipántok, zöld és egýebb színű selyemmel. [497.]

3. Méltóságos gróff osdolai idősb Kun Sigmond úr önágyása ajándékozott egy aranyos ezüst tárgyért illy inscriptioval: *Osdolai Idősb. Kun Sigmond Isten Ditsősségére tsináltatta 1799.*

4. Méltóságos liber báró Györffi Anna asszony, méltóságos főstrázsamester Szilvási János úr özvegye ajándékozott *egy pohárt*, mellynek talpa, szára, ajaka ezüst, maga a pohár pedig szerecsendióhaj, az ajaka meg van aranyozva kívül-belől, mellynek talpán legalól illyen inscriptio vagyon *B[áró] Györffi Anna ajándékozta 1799.*

Ezekon kívül még vagyon egy két szélből való lenvászon, kék fejtővel varrott régimódi abrasz. Egy önpohár, egy megrepedezett szélű kis óntángyér illyen jeggyel K. K. S.

IX. Titulus Mirtse Ádám úr, méltóságos liber báró Bornemissza János úr őexcellentiája számtartója ajándékozott a cathedrara egy zöld tafotatakarót.

X. A templomnak dél felől való ajtajában fából porticust csináltatott méltóságos Dobolyi Józsefné asszony unitaria valláson lévő arendatora, titulus Desakovits Sámuel úr.

XI. Az oskolamester sine statu et consensu ecclesiae építvén maga számára csúrt, az arra tett költséget pro nunc acceptálta az ekklézsia, de annak conservatioját s következhető romlásnak megigazítását, jobbítását magára nem vállalja, a mester azért azt úgy procurálja, hogy ne ruinálódjék, mivel az ecclesia fundussából ennekutánna annak reparatiojára semmi sem fog fordíttatni.

XII. Panaszul jelenté a tiszteletes egyházi atyafi, hogy méltóságos gróff Kun László úr önágyása, a parochia szomszédságában lévő pálinkafőzőjének végiben a kertet megújítván, a parochialis fundushoz tartozó porondon igen kitétette. Emellett a parochialis fundusnak az ottan kiáradó s kártevő víz ellen oltalmul lévő vastag fűzfát is levágatott. Kimenvén a Szent Visitatio ad faciem loci, ezt maga is tapasztalta. Melly patratumot nem lehet a Szent Visitationak nem resentiálni, annyival is inkább, mivel attól tarthatni, hogy ezáltal a közkert ezután való megújításával a parochialis fundusba nagyobbban való beharapózásra út nyíttatik. Ennek eleit kívánván venni, a hibának orvoslását fogja keresni.

XIII. Úgy adatik fel a Szent Visitationak, hogy méltóságos liber báró Orbán Antal úr önágyása némely emberei azon temetőhelyet, mellyet [498] néhai boldog emlékezetű II. József fejedelmünk parancsolattyára a nemes vármegye akkori tisztjei szakasztottak ki, békeríteni, szőlőnek felfogni kezdték, s egy részét szőlőtőkkel bé is ültették.

Mellyre nézve a Szent Visitatio tön illyen *végezést*: Méltóságos liber báró Györffi József úr önágyása arendatora és az ekklézsiának substitutus curatora, azon embereket a szolgabíró által inhibeáltassa, és ha desistálni nem akarnak, a maga keze alatt lévő emberek által, a kertet vágassa le, a szőlőtöket tépesse ki s hanyassa széllyel.

XIII[!]. Feladatott a Szent Visitationak az is, hogy méltóságos liber báró Bornemissza János úr őexcellentiája tisztje, titulus Jakab Mihály úr az ekklézsiának az alsó fordulóban, a Falu rét nevű helyben, a Marosra menő út mellett lenyúló törökbúzás földel mellett, ezen földbe rúgó törökbúza lábnak végiben az ekklézsia földének hosszára egy olyan sáncot ásott, mellyet fűzfákkal is beültetett, melly az ekklézsiának evidens kárára volna. Azért a Szent Visitatio kiment ad faciem loci méltóságos gróff Kun István úr önágyásával, és méltóságos liber báró Bornemissza János úr őexcellentiája tisztjével, titulus Jakab Mihály úrral, és a feladást igaznak találta, maga is az őexcellentiája tisztje recognoscálta. Melyre nézve a további civódásnak s kedvetlenségnek eltávoztatására, az őexcellentiája megnevezett tisztje önként declarálá magát, hogy aequivalens földet [ad] az ecclesiának azon földéért, s kéré, hogy cseréltessek el, ígervén, hogy mégjobb helyen való földet adna azért. Mellyre accedálván a Szent Visitatio, az őexcellentiája tisztje az út mellett, napkelet felől fellyebbecske lévő törökbúza lábból az ekklézsia földéhez mind hosszúságára, mind szélességére nézve egyenlő darab földet kimére, és az ekklézsiának assignálá. És eszerint nem marada egyéb fenn, hanem, hogy a megtett cseréről contractus expediáltassék, mellynek expediáltatása ajánltatott méltóságos gróf Kun István úr önágyásának, és az őexcellentiája tisztjének, titulus Jakab Mihály úrnak. A

contractus expediáltatván a jövő visitation repraesentaltassék, és a több litteralék regestrumába inferáltassék. Nota bene: Ezen ekklézsia elcserélt földének végében, fellyül a sántól kezdve megmaradott, tovább is az ekklézsia birtokában egy darabocska, mellyet ezelőtt is nem török-búzával, hanem kenderrel szokott volt a pap bévettetni.

1802

AlGyogy, 6ta Maji 1802. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AlGyogyiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorum et Michaellem Barta juratum ejusdem notarium, 6ta Maji 1802 celebrata.¹⁹¹

Az holott is a parochialis házánál jelen volt az új pap, tiszteletes Baló József és iskolamester Dósa József ökegyelmek. A méltóságos possessor urak közzül pedig meg jelent méltóságos liber báró Györffi József úr önagsága, mint e nemes ecclesiának a curatora és méltóságos gróf Kun István úr önagsága, a több méltóságok pedig három rendbéli hivatalra is meg nem jelentenek. Jelen volt Tiszt. Jakab János úr is, méltóságos Ugron János úr tisztye.

I. A neo introductus tiszteletes egyházi atyafi a jelenlévőktől de meliori commendáltatik, a jelen nem lévőket is követeik által jelentették, hogy nincs semmi panaszok ökegyelme ellen.

II. Az iskolamester Dósa József ökegyelme ellen sincsen a nemes ecclesiának panassza, hanem ökegyelmének, mint tavaly, most is fennforga az a panassza, hogy a classisháznak reparatiojában a nemes ecclesia semmit sem mozdított, és attól tart, hogy edgyszer véletlenül lerogyván, valami szerencsétlenség esik vagy magán, vagy cselédjén. Mellyre nézve a Szent Visitatio újra ajánlja a méltóságos curatoratusnak s possessoratusnak, hogy ezen szembetűnő nagy hiányosságot orvosolni s jóvá tenni igyekezze, hogy a tanulni akaró gyermekek tanulás végett az iskolába feljárhassanak.

III. Keservesen nézi a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia mindeddig a templom elsorvadott fedelének reparatiojában semmit sem mozdított. Melly késedelmével magának okoz nagyobb kárt, mivel mind a menyezet rothad, mind a kőfalak gyengülnek az essőnek azokra való hullása miatt. Menti ugyan magát a nemes ekklézsia, és a munka halasztásának ezt az okát adja, hogy a megkívántató költség még híjjával volt. De ha a dolgot igazán meg kell vallani, úgy láttyuk, hogy az ok igazabban az, hogy sokakra biztatott a munka és hol egy, hol más okra nézve egyet nem érthetvén a közjónak hátramaradása vagon.

Mellyre nézve végeztetik, hogy ezen általán fogva szükséges nagy dolog mennél hamarébb véghez mehessen, különösön bíztatik méltóságos liber báró Györffi József úr önagságára, jelen nem létében pedig biztossára, Stentzel László úrra, facultáltatván, hogy szükséges materiálékat szerezzenek, mesterembereket fogadjanak, s a munkához fogjanak. [581.]

IV. Ventiláltatott a curatorialis demonstratio és az így találtatott:

Római faragott sírkövek – Algyógy

¹⁹¹ HuZaL-Jkv. I/5. 580–581.

A. Quoad percepta	hfr.	dr.
1-o. A cassában maradtott volt az 1801-béli visitatiokor Nota bene: Ebből Dósa József oskolamester ökegyelménél, mint volt collectornál hátralévén hfr. 17 dr. 58. Eszerint készpénz volt csak hfr. 139 dr. 6	156	64
2-o. Azután accedált föld váltáságából Fazakas Ferentztől	7	14
3-o. Dézma bor árrából de anno 1801	9	36
4-o. Dézmába jött búza anno 1801 18. véka, 2 véka a pap földibe vettetett, 16 eladatott dr. 96, melyből bėjött Restantiában marad Simon Mihálllynál hfr. 12 dr. 30	3	6
5-o. A templomban gyűlt perselypénzből	6	39
6-o. Méltóságos liber báró Györffi József úr ömagyságától három rendben	18	–
Percepti summa	200	59
B. Quoad Erogata		
1. Az új pap lehozattatásáért adatott	10	–
2-o. 100 szál deszkáért	29	40
3-o. Visitorium honorariumba	2	40
4-o. Egyébb hiteles költségekre	2	4
Erogati summa	43	84
És így a cassában (mellyben nota bene találtatott hfr. 115) accedált hfr. 23 item hfr. 3 dr. 6, marad	156	75
Ezek után stante visitatione méltóságos gróff Kun István úr ömagysága a maga collatumát beadta a cassába	20	–
Ezek szerint marad készpénz a cassában	176	75

V. A szent edények és eszközök a fellyebb megírt registrom szerint megvagnak.

VI. Régi egyházfi, Tatai Ferentz meg halálozván, az ekklézsia most egyházfi nélkül va-
gyon. Harangozónak Feredös Mihályt tétetik.

1804

*AllGyogy 4^a Februarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AllGyogyensis
per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus
Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium 4ta
Februarii 1804. celebrata.*¹⁹²

A parochialis háznál jelen voltak az egyházi rendből az helységbeli egyházi szolga,
tiszteletes Baló József atyánkfia és oskolamester Kovács Sámuel ökegyelme. A polgári rend-
ből titulus Stentzel László domesticus curator és Jakab János urak.

Itt I. A tiszteletes egyházi atyafi ellen semmi panasz nem adattatik fel. Ökegyelme sem
panaszol semminémű tekintetben a nemes ekklézsiára és most exhibeálá is a nemes
ecclesiától való papi conventioját az inprotocolláltatás végett, mely ezennel béiktattatik.

Baló József uramnak, mint léjendő allgyogyi reformatus papnak az ecclesia ajánlja papi
bérül a következőket:

	Gabona	Bor	Pénz		Fa
	Kalongya	Veder	hfr.	dr.	Szekér
Gróff Kun Farkas	12 ½	12 ½	12	50	6
Gróf Kun László	25	25	25	–	12
Gróff Kun István, Sigmond, Sámuel, Károly	12 ½	12 ½	12	50	6

¹⁹² HuZaL-Jkv. I/5. 710–716.

Báró Györfi József	12	12	8	–	6
Ugron János	6	6	6	–	6
Dobai Józsefné	12	12	–	–	6
Kelemen László és Roska Mihály	2	2	–	–	2
Kakutsi posteritási	2	2	–	–	–
	84	88	63	100	44

Az alsóbb rendű köznép fejenként négy-négy sustakot fizet. A királyi arenda quartája tett eddig 25 s több ft., a fiscustól elvételét az idén, de igyekezik az ecclesia a több panaszló megyékkel összevetett fáradtsággal visszanyerni. [711.]

Szántóföldei lesznek a két fordulóban 30 vékányi, egyik fordulóban két szekérnyi szénája. Törökbuza földjei jó két szekérnyi, úgy kenderföldjei is. Most actu nyolc zsellérek, kik tehetségekhez képest egy s két napot szolgálnak.

Egy darab szőlője circiter harminc vedret teremhető. Emellett a gyalmári filiából is pro lubitu fizetnek gabona képét, mely 16 kalangyára felmegyen. Ügyszintén a bokaji filiából is, ha oda kíván járni a pap, kap fizetést.

Mindezen fejebb kijegyztetett papi bérnek esztendőnként hiba nélkül, és maga rendes idejében lejendő megfizetésére alább subscribált birtokosok, mint akik ezen edgyezésről való írásoknak készítésében jelen voltunk, mind pedig akik jelen nem voltak, azoknak személyekben mi, arendatorok és tisztek magunkat kötelezzük.

Ezt pedig állandó jegyzésben hagyatni kívánnuk, hogy ezen papi bérben ideragasztott készpénzbéli fizetést csupán Baló József uramnak conferáljuk minden jövődébéli jus formálhatás kirekesztésével, melyet őkegyelmének állandó fizetésül kiszabván, megfizetését is leköttyük. Költ AllGyogy die 1^a Januarii 1802. L. S. Gróf Kun Farkas mpr., L. S. Gróf Kun László mpr., L. S. Gróf Kun István mpr., L. S. Kun Sámuel mpr., L. S. Stentzel László mpr., méltóságos liber báró Györfi József úr őnagysága tisztye, L. S. Bögzői Jakab János mpr., méltóságos Ugron János úr tisztye, L. S. Roska Mihály mpr., L. S. Desakovits Sámuel, méltóságos Dobai Józsefné ifjúasszony és titulus Kakutsi posteritási arendatora. [712.]

II. Oskolamester Dósa József meghalálozván helyében hoztatott Kováts Samuel, ki már szinte esztendőt töltött el hivatalában. Ennek conventioja ez:

	Búza	Bór	Fa
	Kalangya	Veder	Szekér
Méltóságos gróf Kun László úr őnagyságától	12	12	12
Méltóságos gróf Kun Farkas úr őnagyságától	6	6	6
Méltóságos gróf Kun István úr őnagyságától	4	4	4
Méltóságos gróf Kun Sigmond úr őnagyságától	3	3	3
Méltóságos gróf Kun Samuel úr őnagyságától	2	2	2
Méltóságos báró Györfi József úrtól	10	10	6
Méltóságos Ugron János úrtól	4	4	4
Méltóságos Dobai Józsefné asszonytól	6	6	6

Gróf Kun László mpr., Gróf Kun Farkas mpr., Gróf Kun István mpr., Stentzel László mpr., Dobai György mpr., Jakab János mpr., méltóságos Ugron János úr tisztye.

III. Elévétellett titulus domesticus curator Stentzel László úrnak curatorialis demonstratioja, mellyben találtattak ilyen:

A. Perceptumok:	hfr.	dr.
Az 1802-dik esztendőben tartatott visitatioban maradt a cassában	176	25
Azoltától fogva jött bé titulus Dobai Józsefné ifjúasszonytól	12	–
Jánosi Gergelytől	2	40
Birzán Jozsiv szakácstól	2	40
Titulus Jakab János úrtól	6	–

Báró Bruckenthal Károly úr önágyasága kamerdienerétől	–	28
Elekes Mihálytól	2	40
Birzán Istvánnétől	1	20
Szavujnétől	–	14
Szilágyi Lászlótól	6	–
Egy valakitől	2	–
Méltóságos Ugron János úr adott	20	–
Méltóságos gróf Kun Sigmond úr önágyasága	100	–
Méltóságos gróf Kun László úr önágyasága tiszteletes uram kezébe	95	60
Méltóságos gróf Kun István úr önágyasága, ugyan tiszteletes uram kezébe	24	–
Ehez accedál titulus Stentzel László úr collatuma	20	–
Perceptumok summája	470	67
B. Erogatumok		
Papnak elhozatásáért	10	–
Felszenteltetésekor útiköltségre adatott	24	–
Mester elhozatásáért	6	–
1801-ben visitoroknak honorarium	2	40
Intertentiojokra	1	2
2 harang feltételéért	–	36
150 szál deszkáért	29	40
Zsendelyért előpénzt	84	64
Az ácsoknak előpénzt	31	40
Zsendelyszegre előpénzt	12	–
A deszkáknak a Marosból való kihúzásáért	–	80
25 szál fenyőfáért és 50 szál deszkáért	52	50
15000 zsendelyszegért	15	24
A templom körül dolgozóknak segítő napszámosoknak	7	68
A tanuló gyermekek számára egy fekete tábláért és egy padért az asztalosnak	1	36
1801-ben a papi földbe vetetett 1 véka törökbúzáért	1	20
A curator által tett erogatumok summája	280	96
A tiszteletes loci minister erogált ezekre:		
Az ácsoknak az egész munkáért	69	84
Zsendelyszegre	38	50
Az ácsoknak segítő napszámosoknak	13	20
Zsendely hozásáért [714.]	6	12
3 aprómívesnek	1	2
Zsendelyszegrek egyenesítéséért	2	4
Hosszú szegekért a szarufákban		40
Lécek faragásáért	1	64
15000 lécszegért, százat a dr. 40	60	
6000 zsendelyért két szekeren hozattatván fizettetett	16	72
A loci miniszter itt tétetett erogati summája	209	48
A curator és loci miniszter által tett erogatum in summa lévén	490	44
Kitettzik, hogy több erogáltatott a perceptumnál (mely volt in summa)	470	64
19 ~ tizenkilenc mfr. és 77 dr.	19	77

Melly supererogatumot a demonsrans curator Stentzel László úr condonál a nemes ekkleziának.

Az ekkleziának proventussából való egyéb accessoriumok most számba nem vétettek, sem a publicatióból gyűlt perselypénz, az időnek rövidsége és az subsistentiára való fundusnak nemléte miatt.

IV. Megholt Ursza Juon nevű ekklézsia zsellérének öröksége a közelebbi visitatio alkalmatosságával nem találtattván akkor alkalmatosabb ember, adattatott volt által Kozma Kretsunnak, most pedig alkalmatosabb ember találtattván, tudniillik Kerebán Todor fia, Péter, azon örökség, hozzátartozó minden appertinentiáival edgyütt mától fogva nékie által-adatik, köteleztettvén annak gondviselésére és a competens szolgálatnak praestálására, mellyet ha nem cselekednék, azonnal az örökségből kivettetik.

V. Látá a Szent Visitatio, hogy a parochialis funduson fellyül méltóságos Ugron János úr gondviselője, nemzetes Jakab János uram, egy új malomnak fából való építéséhez fogott, mellynek felállítását úgy intézte el, hogy annak árkat a parochialis funduson vigye, és azt már ki is ásatta. Ezért megszólítván a Szent Visitatio a megirt gondviselőt, és eleibe terjesztvén, hogy azon cselekedete az ekklézsiának nyilvánságos praejudiciumára lenne, és meg nem engedhetné, s meg sem engedi külömben azon az árkon való folyását a víznek, hanem ha a fungens papnak [715.] abból az új malomból szombati vám adattatik. Melly reflexioját helyesnek és törvényesnek látván a fellyebb irt gondviselő assecurálá a Szent Visitation, hogy méltóságos principalissánál kieszközli a szombati vámnak kiadattatását, annyival is inkább, mivel maga is úgy értette s hallotta, hogy régentén is ott malom lévén, abból a szombati vám kijárt a papnak.

VI. Megértvén a Szent Visitatio, hogy az új temetőnek a nemes vármegye tisztjei által assignáltatott közönséges helyet erőszakoson elfoglalt embereknek szőlőjek azon helyből még ki nem tépettetett, kerítések széllyel nem hanyattatott: most újra serio meghagyja a curatoratusnak, hogy azon elfoglalt helyet reoccupálni, a szőlőtöket kitépetni a kerítést széllyelhányatni el nem mulassa. Vide protocolli pagina 497, 498.

VII. Jelenteték a Szent Visitationak, hogy tekintetes désfalvi Desuchovits Samuel úr hit-es társával, tekintetes Andor Mária asszonnyal legált és effective adott is a nemes gyogyi ekklézsiának 100 ~ száz vfr., melly legatumról szőlő levél ide bé is irattatik.

Mi, kik alább nevünket felírtuk, adjuk tudtára mindeneknek, akiknek illik, jelenvalóknak és következendőknek, hogy in anno 1803, die 18^{ua} Februarii, hivata minket magához tekéntetes désfalvi Desuchovits Samuel úr, fekvén betegágyába, és hűtös társa, titulata Andor Mária asszonnyal való egyezése szerint leszámolásának az algyogyi reformata ekklézsia számára 100 ~ száz vfr., és adák kezünkbe ilyen hagyással:

1-o. Hogy azon 100 ~ száz vfr. interesse, akár pénzül, minél fellyebb lehatt, akár naturáléban a gyogyi reformata ekklézsia fungens papjának járjon.

2-o. A pénzt mindenkor a parochus maga tractálja a domesticus curator hírvél, mellyről a pap caveáljon, és ha rossz helyre, vagy hibás contractus mellett való kiadás miatt vagy egészen, vagy részében (veszedelmeznék) veszedelembé menne, tartozzék azon summát redintegrálni. Mellyre vigyázni a tractualis esperest esmérje lelkiesméretiben járó dolognak, kötelességnek. És ha midőn a gyogyi pap másuvá menni akarna, addig kimozdulni meg ne engedje, míg azon pénzt [716.] számba nem adja. Vagy midőn a gyogyi papnak halála esik, maradékitól végye számba, és a helyébe jövő papnak kezébe szolgáltatassa, mellyről az esperest a gyogyi ekklézsia curatora tartozzék tudósítani.

3-o. Ha a papnak körülállásai olyanok volnának, hogy az ő kezében a pénz veszendő állapotban volna, olyankor a curator kötelességének esmérje előre arról gondoskodni, külömben a responsabilitas rajta légyen.

4-o. Ezt a capitalist soha senki semmi egyéb célra vagy építésre akárminémű szorult állapotban is ne fordíthassa, hanem mindenkor a titulus conferens úr célja szerint használhassa a gyogyi reformatus pap. És valaha történnék (mellyet ne engedjen Isten) hogy Gyogyon reformatus pap nem lenne, a tractualis esperest a Partialis Synodussal assignálja más papnak a venerabilis tractusban, ahová szükségesebb lészen.

Ha valaki ezen Isten dicsőségére tett rendelésemel el akarná rontani, bontani, azt a maga dicsőségét szerető nagy Isten rontsa meg testében, lelkében és légyen Istentől örökre elvet-

tetett. Melly szent hagyományának eszerint való létéről igen hitünk szerint tészünk ezzel bizonyosságot, mellyet neveinknek tulajdon kezeinkkel való felírásával, s szokott pecséteinknek réányomásával megerősítettünk.

Írtuk nemes Hunyad vármegyében, AllGyógyon, a néhai titulus kápolnási Kakutsi György úr posteritási udvarházánál, a fenn megírt esztendőben és napon. L. S. Stentzel László mpr., az allgyógyi reformata ecclesia vicecurator, és L. S. Baló József allgyógyi reformatus pap.

1807

*AllGyogy 18va Martii 1807. Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformatata AllGyogyensi per memoratos ordinarios officiales ecclesiaticos et adjunctum vicedirectorem reverendum dominum Samuelem Kolosvári, die 18 Martii 1807.*¹⁹³

A parochialis háznál jelen voltak az helységbeli egyházi szolga, tiszteletes Baló József atyámfia, oskolamester Kováts Sámuel ökegyelme, méltóságos gróff Kun István és Sigmond, méltóságos liber báró Győrfi József urak önagyaságok.

I. Itten kérdés tétetettven az tiszteletes egyházi atyafi iránt, hivataljára s erkölcsaire nézve. Minden tekintetben a jóról commendáltaték.

II. Megkérdettettven a tiszteletes atyafi is hallgatóinak magához való alkalmaztatások iránt, dicsekedve felelé, hogy bár minden papoknak hasonló meglegedések volna hallgatóikra nézve, mint magának.

III. Megkérdettett a nemes ecclesia az oskolamesterre nézve, kit hasonlóképen a jóról commendála.

IV. Maga pedig panaszoja, hogy már 4 esztendőktől fogva taníttya a gyermekeket, de azoknak tanításokért illendő jutalmat még nem kapott. Mellyre a jelenlévő méltóságos possessor urak ezt a reflexiót tévék: Hogy bizonyoson tudják, hogy a gyermek[ek]nek tanításokért való fizetés meg volt határozva, és annálfogva meg is adattyák a didactrumot a gyermekek szüléikkel, csakhogy maga is oskolamester ökegyelme légyen szorgalmatos a gyermekeknek tanításokban. A régi határozást láthatni protocolli pagina 141.

V. A jelenlévő méltóságos possessor urak méltóztatának a Szent Visitationak jelenteni, hogy ezen nemes ekklesiában régi jó elejeknek hagyományokból különösen volt egy ház kirendeltettve az itten özvegségben maradó papné számára, mellyben férjhezmeneteléig vagy haláláig lakhassék. Azon ház a régiség miatt leomolván és pusztulván, odaengedettett Terebán György nevezetű embernek az az örökség, hogy azon házat építvén, lakják abban, míg a háznak építésére tett költsége, fáradsága megfordíttatik és éppen most gondolkodnak arról, hogy az építőt kifizessék és a házat rehabeálják, mellyet igen helyyesnek talál a visitatio is. [914.]

VII. [!] Panaszul adattatván fel a Szent Visitationak, hogy méltóságos Ugron János úr a parochialis fundusból potentiose elfoglalt volna egy darab helyyet, és azon házat is építetett, mellyben most egy cigány lakik. A Szent Visitatio regalis mensurával aszerint, az mint az 1754-ben végbenvitt közönséges ekklezsiai inquisitioban feltétetett, a parochialis fundust megmérte, és úgy

Klasszicista orgona – Algyógy

¹⁹³ HuZaL-Jkv. I/5. 913–915.

találta, hogy az az elfoglaltatott szegelet a parochialis fundushoz tartozik, és ennél fogva fel is fogja adni a méltóságos Supremum Consistoriumnak, hogy eszközölje ki visszaengedtetését azon hatalmason elfoglaltatott darab helylynek. De addig is ajánltatik a méltóságos és tekintetes domesticus curator uraknak, hogy a nemes vármegyétől fiscalis adsistentiát igyekezzenek nyerni azon helylynek rehabeálására.

VII. Protocolli pagina 120 találtató jegyzésnek utasítása szerint kívánt a Szent Visitatio végére járni a Nádudvari Annától legáltatott és titulus Kakutsi György curator által felvétetett 100 ft., és úgy nyomozta ki, hogy azon summa pénz a megírt curátor úrnál feneklett meg. Mellyet fiával, tekintetes Kakucs Péterrel megértettvén, arra ajánlá magát a Szent Visitatio előtt, hogy ha valami hiteles documentumot nem mutathat azon pénznek elocatioja vagy erogatioja iránt, contractust írt rólla a nemes ekkleziának, és míg megadhatja a capitalist, esztendőnként a legalis interest praestálja. A restans interesre nézve, mind a mostani fungens parochussal, mind az emeritussal, tiszteletes Kolosvári Samuel urammal complimál.

VIII. Panaszul adja fel a tiszteletes egyházi atyafi, hogy az ekkleziának zsellérei az eddigelé volt szokás ellen éjtszakai stráf[zsá]lással és a falu közönséges terehinek hordozásával terheltettek. Erre nézve a méltóságos possessor urak arra ajánlák magokat, hogy kieszközlik a tekintetes nemes vármegye tisztyeinél, hogy törvénytelen terhekkal ne terheltessenek, úgy tartattván az ekkleziának zsellérei mint curialistak, kik aféle szolgálatra nem kényszerítettnek s hajtattnak.

IX. Nagy megilletődéssel szemlélvén a Szent Visitatio a templomnak nagy szennyben való lételét, falainak repedezéseit és menyezetének annyira való elsorvadását, hogy annak minden órán való leesésétől és amiatt valakin megeshető szerencsétlenségtől méltán tarthatni. Azért serio ajánlja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes curatoratusnak, hogy a méltóságos possessor urakkal edgyetértvén, találjanak módot a mennyezetnek és az napnyugati ajtó felett való meghasadozott és omlófélben lévő boltnak megigazítására. [915.]

X. Ezen nemes ekklezia. proximus főcuratorának választott méltóságos liber báró Györfi József úr önagysága, ki mellé adjungáltatott vicecuratornak titulus Kakutsi Péter úr, ki is adjuráltatott.

XI. Az ekklezia ládája állván eddig méltóságos gróf Kun Farkas úr, mint főcurator úr gondviselése alatt, már halála után a parochiába átalhozattatott és felnyitattván találtatott abban

	rhfr.	dr.
publicatioból és dézmából jött, holmi naturák árából gyült	59	24
Emellé adott a tiszteletes egyházi atyafi is	9	40
Summa	69	4

Ez mégyen az új curatorok keze alá jövőendő számadásra.

XII. Az ekklezia ládájában találtattak ilyen levelek:

1. Az 1754. Véghzvit közönséges ekkleziási inquisitionak párja sub numero 1-o., subscriptio nélkül.
2. Nádudvari Annának 100 való collationalis levele párban sub numero 2-do.
3. A gyogyi ecclesia némely javainak abalienatiojáról való spetificatio sub numero 3-tio.
4. Egy régi papi conventio sub numero 4-to.
5. Déésfalvi Desuchovits Samuelnek testamentuma mellyben legál s effective ad 100 ft. a pap használhatására anno 1803. die 18. Februárii sub numero 5-to.
6. Néhai tiszteletes bágyi Nagy János uramnak, ide való parochusnak némű-némű jegyzései az ecclesiának földeiről s szőlőiről sub numero 6-to.

XIII. Az oskolamester percipiált	hfr.	dr.
1803-ban dézmába jött búzának árrából	15	94
1805-ben dézmába jött bornak árrából	8	70
1806-ban ismét dézmába jött bornak árrából	15	78
Méltóságos gróf Kun Farkas úrtól	7	–
Perceptum summája	47	42
Erogált classis reparatiojára mindössze	24	52
A pince leomlott falának felrakatásáért	1	20
Istállóra	9	
A pálinkafőző házra	19	40
Erogatumok summája	54	12

Az erogatum superálván a perceptumot 7 mfr. 30 dr., condonálja az ecclesiának.

XIV. Állandóul meghatározatott, hogy a falu rétyin lévő és Tatai örökségéhez tartozó törökbúza föld mennyen által a mesternek, ahelyett a Tatai örökséghez mennyen a pap régi szőlője.

XV. Az Úr asztalához tartozó edények s eszközök az inprotocollatio szerint mind megvagnak, mellyek szaporodtak egy újjadon új tafota keszkenővel, mellyen vagynak 36 szköfiummal varrott nagy virágok, méltóságos liber báró Györfi József úr és kedves élete párja, méltóságos Ugron Mária asszony öngaságok ajándékjok.

Templombelső – Algyógy

Alpestes

1686

*AlPestesini continuatur per praefatos, praesente etiam clarissimo Daniele Várallyai,
1. Februarii*¹⁹⁴

Auditores examinantur de reverendo ministro Stephano Köpeczi. Életiről, magaviseléséről, tanulásáról, tanításáról, maga egész tisztiben való szorgalmatoskodásáról és házánépének jó és csendes magaviseléséről tisztességesen commendáltatik ökegyelme. Hoc excepto: a két filialisokban való járás miatt a vasárnapi délyesti cultus igen későre marad.

Item domino scholae rectore Stephano Abrudbanyai de omnibus suis bene commendatur.

Reverendus dominus minister examinatur de auditoribus:

1. Markus György feleségével, Pap Annokkal régen egyenetlenkedik.

2. Nagy Györgyöt felesége hitetlenül elhadta.

Deliberatum ad 1. Az eddigvalóról kövessék meg egymást s illendő kötést tévén az ecclesia elei előtt, lakjanak edgyütt. Amelyik fél fel felbontja a contractust, a magistratusnak adatik.

2. Ha megbizonyosodik, hogy felesége Törökországba ment, válasza lészen.

Querela ecclesiae totius:

Panaszolkodik az ecclesia, hogy a nemesség halván hal, s az fundusokra oláság száll, kik semmi fizetéssel a prédiktornak és mesternek nincsenek, a parochialis ház körül is semmit sem építenek.

Deliberatum: A Generalis Visitationa Isten tiszteletes püspök urunkot lehozván, instálnak közönségesen.

1687

*28. Januarii anni praesentis [1687.] continuatur visitatio Alpestesini etc.*¹⁹⁵

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Stephano Kopeczi, qui nullo oneratur gravamine.

Reverendus pastor examinatur de auditoribus, quos nullo onerat gravamine.

1689

*Anno 1689. 10. Februarii continuatur visitatio Alpestesini etc.*¹⁹⁶

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Stephano Kopeczi. Nullo oneratur gravamine.

Reverendus dominus pastor examinatur de auditoribus.

Az hallgatók ökegyelmek admoniáltatnak, mind az fizetésnek igazán való bészolgáltatására, s mind az kerteknek megcsinálására, úgy várhatják magokra az Isten áldását.

¹⁹⁴ HuZaL-Jkv. I/1. 33.

¹⁹⁵ Uo. I/1. 43.

¹⁹⁶ Uo. I/1. 53..

1691

*Anno 1691. die 29. Januarii visitatio instituitur AllPestesini per reverendum seniore
Georgium Körtvelyesi, clarissimum Stephanum Vásárhelyi, Casparum Váradi.*¹⁹⁷

Ecclesia examinatur de reverendo domino pastore Stephano Köpetzi et familia. Commendatur in omnibus.

De rectore Stephano Abrudi. Similiter commendatur.

Reverendus pastor examinatur de ecclesia, et dominus rector.

Tsenádi Sándornéra kurvaságot kiáltott a bíróné, Beretzki Sigmondné, hogy az ő maga urával Beretzki Sigmondal paráználkodott volna, mégpenig mikor volt in menstru fluxu. Tanácsot kérd Tsenádi Sándor, eziránt mihez tartsa magát.

Deliberatum: Beretzki Sigmondné amit kiáltott Tsenádi Sándornéra, intra quindenam az 44. canon tenora szerint hiteles tanúbizonyságokkal comprobállya. De caetero, ha vagy a comprobálásban deficiál, vagy per negligentiam nemoban hadgya magát, a vármegye tisztei eleiben vitetik causája.

1692

*Continuatur visitatio AlPestesini anno 1692. 7. Februarii.*¹⁹⁸

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Köpeczi, de rectore domino Stephano Abrudi.

Ut reverendus pastor, ita dominus rector commendantur de omnibus cum familia.

Reverendus dominus pastor cum suo rectore examinantur de auditoribus.

Difficultas: Vannak némellyek, személy szerint olyanok, akik csak gazzal fizetnek, mely nagy keserűségre vagy on ökegyelmeknek.

Deliberatum: Istenhez való buzgóságokból rendellyenek ökegyelmek annak idejében az egyházfiú mellé két esküt embereket, akik jó lelkiismeret szerint megvizsgálják, ha az olyan rosszul fizető embernek vagy on-é jobb búzája, s ha lészen, külgyék vissza s adassanak jobbat ökegyelmek, mert a praedicator nem gazért, hanem jó búzáért könyörög Istennek. Egyébaránt is egy emberért, kettőért ne becstelenedgyék az egész ecclesia.

1693

*Continuatur visitatio eodem die [14. Januarii] Pestesini.*¹⁹⁹

Examinantur auditores de reverendo domino Köpeczi et de familia sua. Reverendus dominus pastor cum suo rectore quoad officia commendantur, ita etiam quoad mores.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus.

1. Alibas Pétert feleségéért büntessék meg az esküttek.
2. A sövényeket Pünkösdig felrakják, különben a losádi poenát el nem kerülük.
3. Miért nem tartják ökegyelmek a fizetés iránt az tavalyi deliberatumhoz magokat, semel pro semper még edgyszer admoneáltatnak.

¹⁹⁷ HuZaL-Jkv. I/1. 90.

¹⁹⁸ Uo. I/1. 104.

¹⁹⁹ Uo. I/1. 118.

1694

Anno Domini Jesu Christi 1694. 13. Januarii. Visitatio instituitur AlPestesini per reverendum ac doctissimum seniore[m] reverendum dominum Georgium Körtvelyesj, Samuelem Jenej, Sanctae Sedis juratum notarium, caeterosque reverendos dominos assessores, et generosum dominum Paulum Aradi, personalem spectabilis supremi comitis²⁰⁰

Reverendum dominum Stephanum Köpeczi cum tota familia examinatur per suos auditores. A suis auditoribus quoad doctrinam et mores cum domino rectore et tota familia optime commendatur.

Reverendus pastor cum suo rectore examinantur de suis auditoribus.

1. Alibas Péter betegségiben compromittállya magát, hogy kegyesség gyakorló léssen, de semmi sem telik benne, sőt az oláhok bolondságiban, szarvashordozásban elegyíti magát.

2. Somodi Péter, Gálfi István, Bereczk György, Antal Péter, per hoc, hogy adóssok voltak másnak, a pap részt is oda fizették, a papnak semmit sem adtanak.

3. Vadnak ollyak, kik másuvá házasodnak s itt colállyák az határt, semmit sem akarnak fizetni.

4. Vadnak hárman egy fedél alatt s egy bért adnak a papnak, noha mások hasonlóképen lévén dolgok, külön fizetnek.

Ad 1-mum. Paterne intyük, hogy magát jobbétta meg, s afféle bolondságnak hadgyon békét, különben főispán uramnak panaszt teszünk s a templomból kitiltyuk.

Ad 2-dum. Tekéntetes Aradi uram ökegyelme főispán uram ökegyelmétől adatott auctoritas szerint parancsollyon bíró uramnak és egyházfi uramnak, menten tegyenek contentatiot.

Ad 3-tium. Mikor coláltattya a földét, a conscribatum szerint tartozik fizetni.

Ad 4-tum. Ez mostani időben edgyütt laknak, magokat compromittálák magokat, hogy másfél kalongya búzát adnak személy szerint s azután megkülönböztvén, Isten áldásából, ami illik.

1695

Anno 1695. 10. Januarii. Visitatio instituitur AlPestesini per reverendum dominum seniore[m] Georgium Körtvelyesi, Samuelem Jenej, Casparem Váradj²⁰¹

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Köpeczj et domino rectore, Stephano Abrudj.

1. Difficultállya az ecclesia, hogy tiszteletes Köpeczi uram ökegyelme a vasárnapi délesti praedicatiokat a filiai kedvéjért elmulattya. Kívánságok ez, hogy ökegyelme a régi dispositio szerint fordítsa szeredát és pénteket a patronusok számára, vasárnap jöjjenek bé a patronusok. Referállyák hitek szerint becsülletes nemes emberek öten, hogy Szentgyörgyi István kezdette a kijárást, s úgy csúszot be.

De reliquo mind a praedikator, mind a mester commendáltatik.

Reverendus pastor cum suo rectore examinantur de suis auditoribus.

2. Tiszteletes Köpeczi uramnak Balog György urammal való dolgát magára vállalá tiszteletes esperest uram ökegyelme.

Ad primum: Deliberatum. A Partialis vegye igazításba.

²⁰⁰ HuZaL.-Jkv. I/1. 129.

²⁰¹ Uo. I/1. 148.

1696

*Anno 1696. 9. Januarii. Visitatio instituitur per reverendum dominum seniore Georgium Körtvélyesi et juratum notarium Samuelem Jenej etc. AlPestesini*²⁰²

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Stephano Köpeczi et rectore domino Stephano Abrudj.

1. A vasárnapi déleesti praedicationot ebéd kedvéért sokszor elmulatja ökegyelme, azonban a caput olvasást el is felejtették.

2. Szóhordozó.

Rector laudatur in omnibus cum sua familia.

Reverendus pastor examinatur de suis auditoribus.

3. Hétköznapi cultust nem frequentállyák.

4. Pekőcziné fattyat vetett, s a magistratus nem poenálta. Más: Váradj Mária, Balog uram udvarában egy Kata nevű, mindenik kurva.

5. Josa Mihály egynéhány esztendőől fogva bor fizetést nem adott.

6. Némellyeknek teremvén bora, uzsorába adgyák, s úgy akarnak fizetni a papnak, mint akiknek borok nem terem.

Ad primum. Deliberatum: A 36. és 46. canonok szerint digni poena et reprehensione.

Ad 2. Nézze meg az 79. canont.

Ad 3. Ha valaha volt szükség az Isten engesztelésére, most vagyon, azért legyenek sérények ökegyelmek.

Ad 4. Cum denominatione nominum solemniter a jövő vasárnap, ha constál kurvaságok excommunicáltassanak, a tiszttal kezéhez adgyák ad poenendum.

Ad 5., 6. A pap, mester jövedelméből uzsoráját ne fizesse, ha el fizeti, a bornak valorát adgya meg. Josának annyi erő zálogját az eskütek adgyák a praedikator kezében, vagy különben érjen véget ökegyelmével.

Nota bene: Tekéntetes nemzetes Pogány András uram s felesége, Markocsán Anna asszony az alpestesi ecclesiához conferálták a Tamástelki malomnak szombati vámját, mely kezdetik szombaton estve és tart vasárnap estig, mellynek megtartására obligálták magokat, míg ökegyelmek bírják.

Az 1695 esztendőbeli jövedelme metr. 35. köb. De praesenti vagyon metr. 5. A többi pénzen atták el. Vettek meszet rajta. De praesenti vagyon pénz flor.²⁰³ egyházfi Balog János uramnál.

1697

Continuatio visitationis 4. Februarii per reverendum dominum seniore etc. Alpestesini.²⁰⁴

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Köpeczi et domino rectore.

Commendatur reverendus dominus pastor cum suo rectore de omnibus optime.

Reverendus dominus minister examinatur de suis auditoribus.

Nulla difficultate gravant suos auditores.

²⁰² HuZaL-Jkv. I/1. 165.

²⁰³ Az összeg kimarad.

²⁰⁴ HuZaL-Jkv. I/1. 189.

1698

*Visitatio inchoatur Pestesini 2. Januarii Anno 1698.*²⁰⁵

Auditores examinantur de reverendo pastore Stephano Köpeczi.

Vádollyák, hogy sokat jár szélllyel és sokszor az isteni szolgálatot elmulattya.

Similiter examinantur de rectore Stephano Abrudi, qui in omnibus commendatur.

1. Reverendus pastor examinator de auditoribus. Vádollya hidegséggel, hogy az Isten dicsősségére való dolgokat nem munkálódgyák és az Isten házában a cultusra nem járnak.

2. Az kertek rosszak, sok kárt vallott az praedicator.

De his omnibus admonentur saevere, ha mi esik rajtok, magoknak tulajdonétsák.

Köpeczi uram szolgálójának instantiájára deliberatum. Bizonyoson constál, hogy Köpecziné asszonyom szolgálóját ok nélkül kurvának mondotta és egyéb bestelenséggel illetet. Ergo előttünk kövesse meg, és saever reprehendáltassék. Az szolgáló penig következő partialisunkra reportállya, mind szegőtcségét, miben szegődöt, mind idejét meddig szolgált, mind penig fizetését, mit adott, azonban azt is, ha Köpecziné asszonyom erőszakkal tudta-e el házából, vagy maga jóakaratából ment el. Tiszteletes Köpeczi uram is, ha mit ellenkezőt comprobálhat, reportállya, ott satisfactiojok lészen.

1700

*Anno et die eodem [7. Januarii 1700.] continuatur visitatio AlPestesini.*²⁰⁶

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Köpeczj. Nominatim: Demeter András, Lukács Ferencz, Demeter Péter, Biro Mihály, Balog András, Budai János, Budai Mihály, öreg Biro János, Lengyel György, Demeter Sándor, ifjú Biró János, Biró István, egyházfi Balog János.

Vádollyák, hogy korcsomán sokszor ivot, még ott is hált.

Reverendus pastor examinator cum suo rectore de suis auditoribus.

A kerteknek nemléte miatt sok kárt vall a praedicator.

Deliberatum: Tagadhatatlan dolog, hogy az ecclesia vádgyában volt valami, de olyan mértékben nem, amelyből magát expediálta, azonban obligálta is magát, hogy ezután efféle suspicio hozzá nem fér, s az iránt panasz többé nem lessz.

Deliberatum. Intyük ökegyelmeket, hogy Isten az időt kinyitván, orvosolják meg, hogy mi is büntetéssel ne kényszerítettünk végben vitetni.

Nota bene: A Demeter Péter leánya gyermekágyban fekvén, dolgának eligazítása peremptorie haladott a következő Partialisra.

[229] Nota bene: A praedikállószék mellet való szék, mely vagyon az asszonyok rendin, melyben Bénéjammné asszony ökegyelme eddig maga ült, toldassék ki mind a falig, hogy a Köpeczi uram maradéka is járhasson belé, minthogy Isten ökegyelmének adott ebben a helyben valami porciocskát. Mindazáltal ez lévén az ecclesia kívánsága, hogy Köpecziné asszony mindaddig járjon a papnék székiben, míg Isten férjét ezen ecclesiában megtartya.

²⁰⁵ HuZaL-Jkv. I/1. 199.

²⁰⁶ Uo. 228–229.

1701

*Continuatur visitatio 20. [Januarii 1701.] Alpestesini per reverendum seniore Georgium
Körtvélyesi seniore tractus etc.*²⁰⁷

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Köpeczi et rectore Stephano Abrudj.

Semmi panaszok nincsen őkegyelmek ellen, letévén [?] Köpeczj uram ellen csak meg ne csökkönnyék.

1702

*Anno 1702. die 26. Januarii continuatur visitatio AlPetesini per praefatum reverendum
dominum seniore Samuelem Jenei et adjunctos fratres, Casparum Varadi et Franciscum
Bekesi.*²⁰⁸

Auditores examinantur de reverendo domino ministro Stephano Köpeczi et rectore domino Stephano Abrudi.

Commendantur optime utrique. [259.]

Reverendus dominus minister et rector examinantur de auditoribus.

Difficultas.

1. Vagynak olyanok egynéhányan, akik külön kenyéren vannak s külön majorkodtatnak, mégis csak egy papbért és mesterbért adnak. Vadnak ismét olyan félbérese, akik teljességgel semmit sem adnak.

2. Régtől fogva való pusztaság vagyon az parochialis ház körül, nem akarnak kertelni a jobbágyosok, amelly mia kárt vall a minister, gabonáját megetetik marhájokkal, megbe csülleté, senki nem refundálja az kárt.

Deliberatum:

Ad 1: Nevek szerint reportállyák az Partialisra őkegyelmek mindazokat, akik vagy semmit nem, vagy csonkán fizetnek, ott megorvosoljuk, mind a fa nem hordásbeli, s mind egyébféle defectust.

Ad 2: Ha őkegyelmek a szőlőművig [alatta kihúzva: a Partialisig] meg nem orvosolják az parochialis ház körül való rupturákat, minthogy az admonitio már egynéhány esztendőttől fogva való, azokat, akiké az kert, seculare brachiummal megbüntetttyük.

Observatio.

1. Egynéhány pestesi embernél vagyon az ecclesianak 23 véka tiszta búzája kiadva.

2. Pénz vagyon imitt-amott széllyel kiadva minden-haszon nélkül ft. 48,81.

3. A thamastelki malom sabbathalejét, melyet üdvézült Pogány András uram conferált volt is perpetuum az alpestesi reformata ecclesianak, Sebesi Benjamin uram mera et absoluta potentia occupálta, a Szent Partialis deliberatiojára hagyatik.

1705

*Continuatur Visitatio AlPestesini die 30. Januarii.*²⁰⁹

Auditores examinantur de reverendo pastore et rectore.

Némely erőtelenségekről vádoltatik tiszteletes Köpeczi István atyánkfia, melyekről megintettük őkegyelmét, másként acceptáltatik.

²⁰⁷ HuZaL-Jkv. I/1. 243.

²⁰⁸ Uo. 258–259.

²⁰⁹ Uo. I/2. 5.

Dominus rector nullatenus aggravatur imo in omnibus optime commendatur.
Reverendus minister examinatur de suis auditoribus. A reverendus ministernek difficultasi iránt a falu megintetet.

1717

*Anno 1717. 2. Martii. Continuatur visitatio in ecclesia reformata AllPestesiensi per reverendum dominum seniore Petrum Kereszturi, nec non Casparum Váradi et Georgium Bernád.*²¹⁰

Ecclesia examinatur de reverendo ministro Johanni Detsi.

Reverendus minister commendatur ab ecclesia, de vita moribus et sanctissimae functionis exercitio. Etiam humanissimus rector Stephanus Abrudi pari laude afficitur ab ecclesia.

Reverendus pastor et humanissimus rector examinatur de ecclesia.

Nota bene: Biró Máthé compareálván előttünk mind maga személyében, mind az nemes ecclesianak deputatussi által supplicálván az Szent Visitatiott azon, hogy mint parázna személyt reconciliatoria admittályuk. Istenes és szent dolognak ítélvén Istenvel s ecclesiával megbékélésre való szándékát, admittáltuk reconciliatoria, illy formán: Egy csötörtökön reggel állyon fel, és azután következő vasárnap reggel absolutis actibus poenitentiae légyen absolutioja és dismissioja.

Az Úr asztalára való bonumok mostani egyházfi, Pap András uram kezénél azszerént vadnak meg, azmint az protocolumnak elején feljegyeztettek.

1. Az templom építésére felvetett pénzből restál még bizonyos személyektől, melyeknek registromai mostani egyházfi P[ap] András uram kezénél vadnak, melyeket eskütt uraimék aratáskor búzául szedgyenek fel az egyházzal. [106.]

Harmadideji egyházfi Budai Gergélly úrnál volt az ecclesianak restantia pénze, mely az 1716. esztendőbéli számadástul maradott volt hfr. 12, melyekből erogált templom építésre hfr. 9,19, még marad restantia pénz hfr. 2,79, mely restantia pénzek ilyen személyeknél vadnak:

	ft.	dr.
Herecz Dánielnél	–	27
Pap Farkasnál	1	90
Csanádi Mihállynál	–	12
Idősb Budi Jánosnál	–	44
Ezek in summa lésznek	2	73

A fellyebb való restantiátul redendált hat pénzeket előttünk deponálta. Az kétszázhetvenhárom pénzeket peng az mostani egyházfi az specificált személyeken tartozik felszedni és azokról in futuro ratiocinálni.

Megnevezett Budai Gergélly uram adott elő de praesenti harangozópénzeket hfr. 1,5, melyek az fellyebb említett és deponált hat pénzekkel edgyütt lésznek ft 1,11, mely pénzeket általadtunk mostani egyházfi Pap András kezéhez, mellyről is in futuro ratiocinállyon. Item adott tiszteletes Detsi uram ezen kívül kezéhez dr. 33, mellyekről is in futuro tartozzik ratiocinálni. Item Demeter Péter uram kezénél levő ft. 4 interesse, dr. 24, ezek is ratoria valók.

Fenn specificált egyházfi, Pap András uramnál volt perceptum pénz ft. 3,98, mellyből erogált szükséges helyekre ft. 1,85, marad restantiában nálla ft. 2,13, mellyekről in futuro ratiocinállyon.

²¹⁰ HuZaL-Jkv. I/2. 105–106.

Idősbik Demeter Mihály uram kezénél vagyon az ecclesianak ft. 4, mellyeknek interesét előttünk dr. 24 deponálta, mellyet által isadtunk az egyházfinak.

Idősb Biro András uramnál vagyon az ecclesianak ft. 3 adóssága zállagos földért való. Item ezen pénznek tavalyi s ezideji interesse dr. 54, mellyeket tartozik tiszteletes *Detsi* uram kezéhez adferalni.

Nota bene: Ez a difficultas tolátatott. Méltóságos főispány uramtól a templomnak építésére conferált ötven forintok is restantiaban vadnak, mellyről consualhatni az 1716. esztendőbeli visitatiot.

1718

*Continuatur Visitatio in ecclesia Pestiensis, anno 1718. die 21. Februarii per reverendum dominum seniore Petrum Kereszturi, adjunctumque fratrem, Stephanum Rákosi.*²¹¹

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Johanne Décsi. Panaszolkodnak az halgatók, hogy amikor hallottok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulatya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrálly az innepet.

2. Panaszolkodnak azon is ökegyelmek, hogy némelykor halottok praedicatio nélkül temettetik ithonlétében is ökegyelmének.

3. Az Úr asztalához való bonumok mostani egyházfia, Pap András kezében aszerént vadnak meg, amint protocoláltattak.

4. A templom építésére felvetett pénzbeli restantia bizonyos személyeknél aszerént restál, amint in praecedenti visitatione consignáltattak.

5. Régi egyházfi Budi Gergely uramnak két forintokból és 79 pénzből álló restantia kikenél legyen, videre est in praecedenti visitatione.

6. Iffjú Demeter Péternél lévén az ecclesianak négy forintya interesre, az 24 pénz interest előttünk deponálta, mellyet az egyházfi kezéhez transponáltak, mellyről tartozik ratiocinálni.

7. *Biró András* uramnál vagyon ezen ecclesianak ft. 3 adóssága zálogos földért való, mellynek interesse dr. 18. Tartozott három esztendőre való interesttel, melly facit dr. 72, mellyeket előttünk deponált és ad futuram rationem az egyházfinak általadtunk. *Megadta az ecclesianak mind a summat, mind penig az interest.*

8. Méltóságos főispány uramtól a templom építésére conferált 50 ft. is restantiaban vadnak.

Az ecclesianak mostani egyházfia, Pap András előttünk ratiocinált ez szerint: Tavalyi restantia és ezidei perceptum volt kezénél ft. 10 dr. 64, mellyekből erogált szükséges helyekre hfr. 5 dr. 48. Mellyet kivén az fenn specificált summa, marad kezénél ft. 5 dr. 16, mellyekről in futuro tartozik ratiocinálni.

Volt ezen ecclesianak valami juhok legeltetéséért conferált pénze ft. 9, mely kilenc forintokat kezéhez vén egyházfi Pap András uram, attá ki interesre Somodi Péter uramnak, mely kilenc forintokhoz adott egy forintot az [128.] perselypénzből, mellyek computálva téznek ft. 10, és így vagyon az ecclesianak 10 ft. kiadva interesre Somodi Péternél, melynek annualis interesse 1 ft., mellyet tartozik az egyházfi kezéhez venni és in futuro ratiocinálni.

²¹¹ HuZaL-Jkv. I/2. 127–128.

1719

*Continuatur Visitatio in ecclesia AllPestesiensi anno 1719. die 14. Januarii per reverendum dominum senioreum Petrum Kereszturi et adjunctos socios nimirum Petrum Őrsi et Nicolaum Szentpéteri.*²¹²

Examinatur reverendus dominus minister Johannes Decsi de suis auditoribus.

1. Vadnak az ecclesiában lopásban találtatott személyek, akik excommunicatusok és reconciliálni nem akarnak.

2. Tavaly scholaház nem lévén, az ecclesia arra obligálta vala magát, hogy építtet, de még eddig semmit sem munkálkodtak benne.

Examinatur dominus rector de suis auditoribus. Panaszolkodik, hogy a búzáját Biro Andris meg nem akarja adni.

Biro András uram, amely három forintokkal tartozot az ecclesianak, azokat megadta, mellyeket assignáltunk az egyházfi Pap András uram kezébe.

Amelty tíz forintokat adott volt az ecclesia Somodi Péter uramnak interesre, hét forintyát leválta, az ecclesia adta deszkára, még restál ökegyelménél 4 forint, interessével együtt, három lévén a capitalis summa, az egy forint interes.

Bíró János maradván adós az ecclesianak 4 forintal, az ecclesia egy földet vet[t] el érette, de a maradéki kiváltatták, letévén a 4 forintokat, mellyeket is assignáltunk egyházfi Pap András uram kezébe.

Mostani egyházfi, Pap András uram kezénél tavalyi restantiával együtt volt ft. 12,95, mellyekből szükséges helyekre erogált ft. 6,10. Még marad az ökegyelme kezénél restantiában ft. 6,85, mellyekről in futura visitatione tartozik racionálni.

Néhai Karat Pál uram legált volt az allpestesi ecclesianak ft. 50, mellyhez adott a relicta ugyanezen ecclesiahhoz való buzgóságából ft. 11 dr. 20, mellyek in summa tesznek ft. 61 dr. 20. Mellyeket 12 formalis aranyul megadván a relicta az ecclesianak, transponáltuk tiszteletes Decsi János uram kezéhez, mellyeknek erogatiojában praesente ecclesia ökegyelmét curatornak is tesszük.

Nota bene: A templom építésre felvetet restantiak és régi egyházfi, Budi Gergelytől kiadatot pénzek kiknél légyenek, az 1717. esztendőbeli visitatióból consulálni felőle.

1766

*In nomine Domini. Periodus Egregy. Incipit in AlPestes anno 1766. die 9. Januarii visitatio ecclesiastica sub auspiciis plurimum reverendi ac clarissimi senioris Francisci Intze Lisznyai, ubi cum adjunctis reverendis ac clarissimis visitoribus Ladislao Henter Bodoki, Stephano Moritz et notario Stephano Herepei, praesente a parte ecclesiae spectabili domino curatore Michaelae Vallya, item titulado Alexandro Balog, Matthaeo Balog.*²¹³

1. Reverendus dominus Stephanus Ventz, ecclesiae minister de omni meliori commendatur et porro quoque acceptatur.

2. Ab altera commendantur quoque auditores de studio sacra frequentandi sedulo.

Demonstratio curatoris, spectabilis domini Michaelis Vallya:

²¹² HuZaL-Jkv. I/2. 142–143.

²¹³ HuZaL-Iratok. 7. sz. 1–4.

In perceptis:	hfr.	dr.
1. Contractualiter figáltatott capitalis és ad fenerandum elocáltatott pénz	169	–
2. Restans interusurium pro annis 1764 et 65	25	90
3. Juhok pascuatiojából pro anno 1765 ingrediált	22	90
4. Magulitsné asszonyomtól Vadasianum legatumból	20	40
5. Az eladott keresztlő medencének ára	40	80
6. Egy romlott ezüst pohárnak ára	7	20
7. Keresztlő ezüst ibriknek ára	14	40
8. Harangra bizonyos ekklezsiabéli személyektől conferált pénz	15	20
Summa percepti	315	80
In erogatis:		
A perceptioban indigitáltatott contractualis adósság	169	86
Harangvételre rendeltetett készpénz a cassában	79	20
A keresztlő ezüst medencének ára	40	80
Ugyan harangra destináltatott interusurium pro annis 1764 et 65	25	90
[Summa]	315	26

A tavaly elintéztetett új harang kész lévén, mely is ponderál fontat 186, fontja in rhfr. 1 computáltatván, téssen hfr. 186. A kötése pedig készülvén in hfr. 15. Hogy ezen harang árrát az exhibeált fundusból exsolválhassa a nemes eklézsia, [2] a Szent Visitatio facultálja. Mint-hogy pedig azon költség nagyon exhauriálja a cassát, kegyes intentioja szerint igyekezze a nemes eklézsia különös collatio által azon cassa béli fogyatkozást pótolni, és in aliqua parte restituálni, mely szent szándék, hogy annál jobban előmehessen, ezen esztendőre való juhok pascuatioja újabban recommendáltatik pro refaciendo fundo ecclesiastico. [3.]

Perselyről való demonstratio:	hfr.	dr.
Tavaly maradt a perselyben	3	33
Jött bé in anno 1765	12	90 ½
Summa	16	23 ½
Költ el parochia és iskola körül való szükséges reparatiokra, és szegények számára	15	86
Marad ad futuram considerationem	–	37 ½

Demonstratio aedilis Valentini Budj:

	hfr.	dr.
Maradván tavaly az egyházfi kezében dézma búza, melyből a tavalyi visitatoria tett költségből maradt metr. 5, mely eladattatván a dr. 36, facit	1	80
Ebből az iskolaház és a parochialis kisebb ház fűtőjének reparatiojára költ	1	44
Maradt pedig, és a perselybe ingrediált	–	36
Melly a fellebb említett perselybeli residuummal téssen	–	73 ½
Post haec teve declaratiot tiszteletes loci minister Ventz István ökegyelme, hogy a perselyben actu találtatik készpénz	3	21

4. Az humanissimus dominus scholae rector Jantso Kelemen atyánkfia ellen adattatván fel panasz tekintetes Veres László és Jósef uraimék részéről, hogy illetlen szavaival ökegyelmek házokat nagyon laedálta volna. Némelly gyermekes atyák részéről pedig vádoltatván tanításbéli negligentiával, melyért titulus Veres uraimék amotiot, a panaszló gyermekes atyák pedig correctiot kívánnak. Ezen panaszt elméjére vévén a Szent Visitatio, általátja mind a két részről való vádat lenni hitelesnek, mindazonáltal a titulus Veres uraimék kívánságának in puncto amotionis nem accedálhatott ob rationes 1. Hogy az eklézsianak több része marasztja. 2. Némelly patronusok azon amotioval injuriáltatnának, úgymint akiknek nemcsak hírek nélkül, hanem kedvek ellen is lenne. 3. Más panaszlók is, akik vagynak, nem amotiot, hanem correctiot kívánnak. 4. Törvényünk azt dictálja, hogy az első panasz, ha a vétek igazítható, ad amotionem ne valealjon. Mindazáltal tagadhatatlan lévén, hogy a

Ref. templom – Alpestes

panaszló tekintetes házat a humanissimus rector nagyon offendálta légyen, téhát azon accessusát a humanissimus rector atyánkfia recognoscálván és megbánván, a megbántott házat coram Sancta Visitatione reconciliálja, és továbbra magát solemniter obligálja, hogy mind az említett tekintetes úri háznak, mind pedig [3.] másoknak mocskolásától és akárminémű laesiojától megtartóztatja, mellyet ha nem tellyesítene, keményebb animadversioval, sőt amotioval is megbüntettetnék. Annál is inkább, ha tanításbéli negligentiaja ellen is újabb panasz tétettetnék verbo: Nyelvét zabolázza meg, hivatalját kövesse, és mindenekhez magát igyekezze megalkalmaztatni, amint a maga belső hivatalja és az ekklézsia törvények kívánják.

5. Léven szokásban eddig is a jól rendelt ekklézsiákban az újonnan születetteknek és kereszteltetteknek ekklézsia matriksába való inscriptioja, azon jó szokás, hogy ennekutánna

is observáltassék, egész accuratioval, a jelenvaló circumstantiákra nézve serio injungáltatik. Nemkülömben a tanuló és tanulható gyermekeknek mind sedulitással való taníttatása, mellyben ha a tanítók deficiálnak, és kötelességeket csk legkissebben is nem tellyesítének, titulus scholárka atyánkfia ökegyelme ab officio adtendálván, és a negligentiaikat ad loca debita referálván, a magok ebbéli tisztekben el nem járók irremissibiliter et cum omni legum ecclesiasticarum rigore megbüntettetnek. Obligáltatik evégre a ludi magister, hogy a tanulható fiú és leány gyermekeket conscribálja, iskolába felkértesse, s ha az atyák fel nem adnák, titulus scholárka atyánkfiát super eo informálja, hogy az hibáknak orvoslását maga helyén procurálhassa, és miből s honnan légyenek a fogyatozások, a scholastica directio előtt constálhasson. Szükséges léssen azon végre az is, hogy de die in diem minémű industriát adhibeál tanítványi körül, és a tanítványok per individua minemű profectusokat téznek a scholarkának necessaliter submittálja.

6. Acquirálván az alpestesi ekklézsia a felpestesi promontoriumban egy darabocská szőlőcskét in hfr. 6 in anno 1760. Azon szőlőcskét akkori tiszteletes parochus Bodoki Henter László atyánkfia ökegyelme maga curaja alá vette vala sub conditionibus in visitatione anni 1760 expressis. Melly szőlőnek építésére, úgymint implantatiojára, ganalyaztatására etc. a rendes műveltetésén kívül impendálván hfr. 8 dr. 32. Minekutánna azon impensájáról a titulus curatoratus előtt producált volna, és consequente mind a tavalyi, mind a jelenvaló visitationban költségének refusioját vi stipulationis in dicto anno 1760 protocolatae sollicitálta volna, a Szent Visitatio justa praetensionak lenni agnoscálta, és hogy a nemes ekklézsiától praetensioja exsolváltassék, helyyesnek ítélte. Minthogy pedig kellett volna a tiszteletes atyafiúnak a szőlőben fekvő ekklézsia hat forintjának esztendőnként legalis interessét praestálni, azon pénznek négy esztendei interessének híjjával fizesse meg az ekklézsia is az ökegyelme praetensioját. [4.] Továbbra pedig a tekintetes nemes ekklézsia találjon módot, hogy azon szőlő vagy eladattassék, vagy pedig úgy coláltassék, hogy kárt benne az ekklézsia ne valljon.

1771

*AlPestes 1771. Die 26ta Januarii 1771. continuatur visitatio in ecclesia reformata AlPestensi per reverendum ac clarissimum dominum Franciscum Intyze Lisznyai, venerabilis tractus Hunyadensis seniore, et s[anctae] hujus visitationis praesidem et Stephanum Jantso, parochum Rákosdenssem, praesentis visitationis substitutum notarium. Praesentibus a parte ecclesiae spectabilibus ac generosis dominis dominis Michaelae Vállya, Josepho Detsi, ecclesiae curatore Alexandro Balog, Johanne Köpetzi, Georgio Budi, Josepho Kováts, Johanne Jenei et brachio militari a superioribus deputato vigiliarum magistro AlPestensi.*²¹⁴

1-mo Megkérdettetvén a tekintetes nemes ekklézsia a tiszteletes parochus iránt, hogy ha mi panassza volna, exponálna a Szent Visitatio előtt. Unanimi voto referáltatik, mind különösön titulus vicecurator uramtól, mind a jelenlévő tekintetes nemes ekklézsia tagjaitól, hogy semmi animadversiora való ok nem occurrál amiről vádoltatnék tiszteletes parochus uram ökegyelme, sőt szent hivataljában való hív forgolódásáról commendáltatik..

2-do Tiszteletes loci minister uram referálja a tekintetes nemes ekklézsia felől 1-o, hogy mind a hetedszakai, mind kiváltképpen a vasárnapi isteni tisztelet Isten kegyelméből divattyában foly, scandalosusok sem observáltattak. Hanem a papi fizetésnek bészolgáltatása miatt resentál a tiszteletes parochus uram ilyen defectusokat: 1-o, hogy mind ezelőtt való esztendőkbéli, mind közelebb való esztendőbéli restanciák felvétele, úgymint illet, nem exigáltathatott a restánsok morositasok miatt, azért végeztetett, hogy sine ulteriore dilatione a nemes ekklézsia per media legitima exigáltassa, és a tiszteletes loci minister uramnak bészolgáltatassa. 2-o. A parochialis csűr defectussa miatt nagy fogyatkozása lévén tiszteletes parochus uramnak, munkába vette volt vicecurator uram ökegyelme azon fogyatkozásnak kipótólását, de kedvetlenül érti a Szent Visitatio mind a tekintetes nemes possessoratus részéről, mind a militia részéről impediáltatott ez a jó intentio. Ide járul az is, hogy még a tavalyi Szent Visitatio végezte volt az iskolaháznak szembenőtő ruínáinak reperatioját, mely végezésnek semmi effectumat most is Szent Visitatio nem látja, és nem tapasztalja. Minek okáért végeztetett az ilyen defectusoknak megjobbításokra, és minden egyéb ekklézsiai dolgoknak helyesen és renddel való folytatásokra, hogy titulus vicecurator uram ökegyelme, a tekintetes és nemes consistorialis személyekkel együtt toties quoties, az ekklézsiai szükségek kívánnák, kegyesen és istenesen munkálkodjanak, és a fellebbvaló panaszoknak és fogyatkozásoknak elhárításokra minél jobban lehet, végezéseket tévén, s azokat effectumba vévén, igyekezzenek. Ha kik pedig ezt a szent ordinatit az eddig való rossz szokás szerint továbbra is kívánnák impediálni, ha az incl. militia részéről esnék a renitentia és morositas, végeztetett, hogy az olyan személy iránt a nemes ekklézsia curatora vagy praesbyteriuma az irt militia tiszteinek panaszoljon, és condigna satisfactiot sollicitáljon. Ha pedig a possessoratus részéről interveniálna akadály, az afféle dolgokban a processualis szolga bíró [12] és a venerabile brachium az ekklézsia egyházfiától requiráltatván, adsistálni tartoznak az Inclita Caesareo Tabula rendelése szerint.

3-o. A régebben denomináltatott consistorialis személyek közzül némellyek elhalván, kellett újabbakkal suplálni, akik is mind a tekintetes nemes possessoratus, mind a militia részéről ilyen számmal és renddel következnek: titulus Vállya Mihály uram, Detsi József uram, Balog Sándor uram, Köpetzi Miklós uram qua notarius, Köpetzi János uram, Sz[ent]Jobi Ferentz uram, Etre Mihály uram. A militia részéről ezek: Balog Máté uram, Bujti Sigmund uram, Bujti György uram, Csanád Sándor uram, Balog József uram, Horváth György uram, Demeter Sándor uram.

²¹⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 11–14.

4-to. Régi abusos lévén a papi és oskolamester fizetésének administratiojának esztendőkről esztendőkre való halogatásában az ordinarius ministereknek praejudiciumokra. Hogy ez az abusos tolláltassék, végezte a Szent Visitatio, hogy az ecclesiasticus annus bételésekor, az egész esztendőre való fizetések az ordinarius egyházi szolgáltnak bészolgáltatásának. E lévén az incl. militia tiszt urainak is e dolog iránt parancsolatt yok.

5-to. Méltóságos sarkadi Türi László úr egy új lisztelő malmat akarván építeni, a malomra folyó víz árkatá kelletvén általvinni a Sástó nevű helyben lévő ekklézsia kaszáló rétyén, ígérte a nevezett méltóságos úr, hogy aequivalenst ad érte, ott ahol az ekklézsia fog kívánni. Szükség léssen azért vigyázni, hogy a concambiumban valami ne decedáljon az ekklézsianak, és arra is, hogy azon concambiumban ingrediáljon azon terrenumnak túl az Egregyen napkelet felől való darab vége is.

6-to. Penes contractuales adott által emeritus curator, titulus Válya Mihály uram tavaly créáltatott vicecurator Detsi József uramnak pénzbeli capitalis és interes fundust juxta specificationem sequentem:

	hfr.	dr.	
1. Sub littera A.	32	20	Biró Mihály uramnál
2. Sub littera B.	24	–	Etre Mihály és László uraiméknál
3. Sub littera C.	25	–	Köpetzi János, Somodi Jánosné, idősb Budi János, ifjabb Biró Sándor, idősb Demeter Sándor, tudniillik mindenik debitornál hfr. 5
4. Sub littera D.	16	–	Tsanád Bálintnál
5. Sub littera E.	41	39	Néhai Demeter Máténál
6. Sub littera F.	6	–	Balog Máténál
7. Sub littera G.	12	20	Balog Gergelynél
Summa	156	79	
Novae accessiones			
Sub littera A.	15	–	Sz[ent]Jobi Ferentz uramnál
Sub littera I.	15	–	Köpetziana collatio Keresztúronn
[13] Ezeken kívül	10	–	Bujti Sigmondnál
	15	45	Válya Mihály uramnál sine contractu
Interes	42	69	Ab anno 1763 usque 1769 inclusive
Summa universa	254	93	

7-mo. Specificatioja a litteraléknak, melyeket elébbeni curator, titulus Válya Mihály uram általadott a neo curator Detsi József uramnak:

	Nr.
1. Capitale activum debitumokról authenticice emanált contractusok in frustris	11
2. Titulus Türi László úrral ineált concombiumokról contractus	2
3. Az ekklézsia erdejéről való cessionalis	1
4. A Buda László úr collationalissa egy darabocská terrenumról	1
5. A felpestesi szőlőről való contractus	1
6. Az Anutza testamentuma	1
7. Három rendbéli activum debitumokról való írás, melyeket ezután kell kikeresni	3
8. Missilis levelek in frustris	4
9. Certificatoria relatoria a rákosdi debitorok ellen, melyek complanatioba mentek	

8-vo. Demonstratio curatorialis titulati domini Josephi Detsi:

Pénz perceptio:	hfr.	dr.
Kereszturiaknak eladott erdő árából	10	20
KisBartsaiaknak eladott erdő árából	12	24
Biro Mihálytól pro annis 1766–69 competáló interest	7	68
Csanád Bálintól 2 esztendőre interest	1	72
Furka Jakab uram a falu tilalmas erdejének invasiojáért való convictioban fizetett Restat ft. 4 90 dr.	5	10
Néhai Demeter Máté féle fundussában haereáló ecclesia pénze után annualis taxájában	2	4
Summa	38	98
Melyből a demonstratioban feladott és approbáltatott szükséges expensákra erogált	20	85
Marad ad futuram rationem	18	13

A perselybeli congestum in totum elkölt a parochialis és iskolaházakban lévő két füttőre, és egyéb szükséges expensákra, ut in demonstratione visum, cum supererogatione dr. 62, mellyeket titulus curator úr pótolta a cassából.

1772

*AlPestes. Visitatur ecclesia reformata AlPestesiensis anno 1772. die 2^a Februarii adnitentibus et praesentibus clarissimo domino Stephano Herepei seniore, ordinarioque notario Benedicto Bitai, in confluxu ecclesiae commembrorum, spectabilis domini Michaelis Válya, Josephi Detsi vicecuratoris, Sigismundi et Georgii Bujti, Josephi Kováts, Nicolai Köpetzi et Alexandri Balog, coram quibus in domo parochiali*²¹⁵

1-o. Tiszteletes esperest Herepei István uram ökegyelme ellen semmi panasz fel nem adatik, de ökegyelme sem panaszol halgatói ellen, mivelhogy mind az isteni tiszteletet, mind az Úr vacsoráját híven gyakorolják. Hanem a parochia körül lévő kertek nagy részének romlását említvén, ígéré a nemes ekklézsia, hogy minél hamerőbb illendőképpen felépítteti, mely mint szükséges dolog injungáltatik is a Szent Visitatio által.

2-o. A humanissimus dominus scholae rector ellen sem adatik fel semmi panasz a nemes ekklézsia által.

3-o. Az 1771-ben 9-dik Junii Krakkoban celebrált Generalis Szent Synodusnak végezési között a 10-dik punctumnak ereje szerint végezi a Szent Visitatio, hogy ennekutánna a papi és mesteri fizetésbeli restantiák esztendőről esztendőre ne vitessenek által, hanem magok idejekben szolgáltatassanak bé, etiam mediante seculari brachio, si mitiora non prosint remedia.

4-o. Demonstratio spectabilis domini Josephi Detsi:

	hfr.	dr.
Demonstrálván titulus curator Detsi József uram ad fel in perceptis készpénzt in summa	43	78
Mellyből hiteles demonstratiók mellett erogált	24	52
És így marad ad sequentem rationem	19	26

5-o. A contractusok szerint lévő capitalisok pedig in eo statu vagynak, amint az elébbeni curatoratustól általadattak a mostani titulus curatornak.

6-o. Igen feles restanciák lévén az elocált capitalisok után azoknak felszedettetések recommendáltatik a titulus curator úr dexteritássának.

7-o. Üdösb Biró Sándor egyházfinak perselyről való demonstratioja:

²¹⁵ HuZaL-Jkv. I/3. 49–51.

	hfr.	dr.
De anno 1771 ád fel perceptumban	16	87 ½
Mellyből hiteles demonstratio mellett erogált	7	83
És így marad a perselybe	9	4 ½

8-vo A Sás Tó nevű helyben lévő ekklezsia szénafüve, minthogy ezelőtt pap számára szántattatott, s controversia nélkül a fructus be is hozattatott, ezután is béhozattassék. Mivel pedig ezen szénarét elcseréltetett, de a felmérésben hiba és fogyatkozás esett, légyen gondja a nemes ekklezsianak arra, hogy újramérettessék a cserében lévő két föld, és mind qualitássára, mind quantitássára nézve adaequáltassék, ne maradjon az ekklezsia kárba.

9-o AlPestesi limitaneus katona Bujti János felesége, Ferentzi Ágnes panaszol a Szent Visitatio előtt férje ellen, hogy övéle semmiképpen nem akar lakni, ötet nem nézheti, tölle tellyességgel elidegenedett. De semmi bizonyos okot sem a megkülönböztetésre, sem annál inkább az elválásra a Szent Visitatio, mely ennek nem is foruma, nem látván, végezi, hogy Bujti János emlékezzék meg házassági erős hitéről, abból származott szoros kötelességéről, és feleségét, mint házastársát megbecsülje, gyalázattal ne illesse, alioquin a maga tisztjeinek fenýítéke alá fog recommendáltatni.

1780

AlPestes. Anno eodem [1780.] die vero 16ta Aprilis continuatur visitationis cursus in ecclesia AlPestesiensi reformatata per supra nominatos visitatores, reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Intze de Lisznyo, designatum seniore, et ordinarium notarium Samuelem N. Vásárhelyi adjuncto tertio visitatore clarissimo domino Andrea Csegöldi, praesentibus a parte ecclesiae spectabili ac magnifico domino Ladislao Türi de Sarkad secretario guberniali. Item spectabilibus dominis Samuele Balia juniore incliti comitatus Hunyadensis jurato notario actuali hujatisque ecclesiae curatore, nec non Alexandro Csanádi vicecuratore, Josepho Detsi, Mathaeo Balogh, Josepho Balogh aedili fungente, Samuele Gyárfás etc. Item clarissimo domino Sigismundo Kolosvári loci ministro et ludi magistro Georgio Hölgys, et in curia ac domo nobilitari spectabilis ac magnifici domini Ladislai Türi secretarii congregatis²¹⁶

Ubi: Amint 1-o Szomorúan kéntelenítetett emlékezni egyfelől a Szent Visitatio néhai tiszteletes áldott emlékezetű esperestyinek, Herepei István uramnak ezen eklézsiaiban esett hirtelen és véletlen haláláról, úgy másfelől [290] egész applausussal és tellyes örömmel vette tiszteletes Kolosvári Sigmond uramnak ezen nemes eklézsia vacans cathedrájába a mai napon solemniter lett béköszöntését és folytatandó papi szent functionjába való béavattatását. Kinek is a menyei kegyelem és segedelem által nyitassék tágas kapu ezen nyájnak az Úr színe eleibe való bemutatására, és a kies helyyeken való pásztorlására etc.

2-o. Néhai tiszteletes esperest Herepei István uram ökegyelmének ezen nemes eklézsiaiban való papságában esett meghalálózásának alkalmatosságával, amely bonumi az eklézsianak ökegyelmének keze és gondviselése alatt voltanak életében, sequestráltatván, és most a visitation praesentáltatván pecsét alatt, egy nagyobb és kissebb más perselyládában találtattak eszerint:

1-mo. A kissebb ládácskába egynéhány darab írásbeli jegyzések de quibusdam perceptis et erogatis, melyek az emeritus vicecurator ratiojába már azelőtt ingseidiáltak volt. 2-do A nagyobb ládában a nemes ecclesianak clenodiumi tanáltattak eszerint:

²¹⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 289–293.

	nro.
Prédikálló székre való készület	2
Abrossz	10
Pulpitusra való kendő	6
Keszkenő	13
Ezüstpohár	2
Ezüsttányér	2
Óntányér	1
Ónkanna	2
Fedeles kancsó	1
Egy ezüst fedeles kanna	1

Mellyeknek per specificum való meg különböztetéseket az ecclesia protocolumából kike-
resni és kiírni, aszerint confrontálni, és osztán az officiolatussal communicálni el nem
mulattya a tiszteletes loci minister, aminthogy concedáltatik is.

Ezekon kívül azon ládában van 38 darabból álló csere és egyéb adósságról szőlő leve-
lek, melyeket eddig fungált Detsi József curator ökegyelme adott által és tetetett bé ezen
ecclesia ládájába az ecclesia protocolumával egyetembe, melybe vannak bérva az ecclesia
minden bonumi és egyéb acták.

3-io. Léven méltóságos Türi László úrnak egy bizonyos belső fundushoz igaz jussa, úgy
vicecurator Csanádi [291.] Sándor ökegyelmének is. A méltóságos úr jussáról lemondván
önként, a nemes eklézsiaának általengedte, úgy Csanádi Sándor uram ökegyelme is bizonyos
pénzbéli summának felvétele mellett általatta örökösön oly véggel, hogy azzal a fundussal
ezen nemes ecclesia parochiajának quantitassa szaporodjék. És így az újra szükségesséppen
építendő parochia nagyobb securitással építtetni kezdessék és consummáltassék is.

Mely fundus nagyon a nagy uttzában, a templomnak észak felől való része, alólról pedig
néhai Balogh Gergely posteritási örökségek szomszédságokban, vásároltatván kétszáz mfr.

Ezen fundusra építendő parochialis háznak felállítására
megkívántató pénzbéli subsidium mind a perselybeli per-
ceptumból, bizonyos helyekre elocált capitalis summáknak
interesséből, nevezetesen pedig a kegyes benefactoroknak és
patronus uraknak pia collatiojokból eddig is collectáztatván,
exurgált ex parte in paratis et numeratis, ab altera vero in
activo fundo, in summa praeter propter hfr. 600.

A megkívántató mindenféle materialeknak suppeditálta-
tásokat a méltóságos és tekintetes pessenger urak önként
ígérék, úgy a nemes eklézsia több tagjai, mintegy huszonöt öl
követ, és egyéb szükséges vecturázásokat, és a mesterembe-
rek mellett lévő napszámosokat, aprómíveseket örömmel és jó
szível fogadának.

4-to. Léven a nemes eklézsiaának bizonyos szántó búza
földei dézmára kiadva, melyeket egyfelől colált titulus Detsi
József uram ökegyelme, de annak idejében a dézmát a propor-
tione procreationis úgymint gelim. 6 bé nem adta. Másfelől
penig Biró Sándor ökegyelme egyházfi korában elmaradván
ökegyelménél is viszont gelim. 6, a kettőnél in summa gelim.
12, kötelezék magokat a visitatio előtt, hogy annak idejében
depurálják. Melyre légyen is gondja a curatornak és egyház-
fiúnak.

5-to. A perselybeli collectáról szorgalmatoskodván köte-
lessége szerint a visitatio, a néhai tiszteletes esperest és életé-

17. századi úrvacsorai pohár

Keresztelőkanna – Alpestes

ben idevaló parochus jegyzései között inde ab anno 1773 nec de perceptis, nec de erogatis semmit nem talált bizonyost. Minthogy penig azelőtt való perceptiokból bé szokott volt jöni mintegy tizenhat mfr. Tehát tiszteletes prosenior uram ő [292.] kegyelme a tiszteletes relictá özvegyet megkeresni el nem mulattya, aziránt praevie levele által és kérni, hogy az officiolatust és a nemes ecclesiat informálja, hová és mire fordítottak azon collecták, mellyek nem más, hanem egyenesen a néhai tiszteletes parochus és esperest uram kezeibe mentenek.

6-to. Ide járul az is, hogy Butsi Sigmond ökegyelme által befizetett 100 hfr. két esztendei interessét is hfr. 1 dr. 20, item amely 15 mfr. Köpetzi Miklós édesanya conferált volt, nem elocáltatván, említett néhai tiszteletes esperest Herepei István uram kezénél maradtanak. Ezekre is a tiszteletes özvegy emlékeztessék és ad depurandum inducáltassék.

7-mo. Léván a nemes eklézsiaának az alpestesi határon két darab erdeje, melyek pusztulásra jutottanak a gondviseletlenség miatt, commendálja sőt serio injungálja a Szent Visitatio, hogy a nemes eklézsia a nunc gondviselése alá vegye, tilalom alatt tartsa és tartassa, és ha kik valamit irtattanak volna benne, azokat eltiltsa, tiltattassa és quoquomodo ha mi abalienálódott réhabálja, és eziránt a következő visitatióban genuina informatiot tégyen.

8-o. Defunctus vicecurator Detsi József uram ökegyelme még néhai tiszteletes esperest Herepei István uram idejében számat adván, és ratioja ventilláltatván, amivel restánsnak maradtott volt, egészen depurálta és plenarie absolváltatott is. Ventilláltatott ratioja penig az eklézsia ládjába bététeget.

9-o. Die subsequenti 17ma ejusdem mensis azon visitatorium forumnak exhibeálván Konya Györgynek felesége, Kömives Rebeka jelenlévő regiussai által in inpuris, mindazonáltal legitime emánált inquisitoria relatoriáját, melyel célozat ugyan arra is, hogy némű-néműképpen magát tisztítsa, de inkább bűnössé tegye, hogy végképpen megválhatnék férjétől, akit éppen nem szeret és velle cohabitálni nem akar. Azon vallatás szorgalmatosan és figyelmetesen megolvastatván, rumináltatván, a visitationis forum rei veritate ita exigente, tett ilyen deliberatumot: Minthogy semmi bizonyos és szemmel látott tisztátalanságát nem inferállyák és bizonyíttják Konya Györgyné Kömives Rebeka asszonynak az exhibealt inquisitoria relatoriájában, és [293.] examinált testisek, tehát hogy elhagyott férjéhez visszamennyen ad cohabitandum, a Szent Visitatio végezte, és azt is, hogy Konya György ökegyelme, minthogy bizonyos fundamentum nélkül terhelte, kurvának publice kiáltván, és el menni is házából kényszerítván Kömives Rebeka asszonyt, a Szent Visitatio előtt megkövesse, és arra magát kötelezze, hogy ezután mint feleségét megbecsülly, semmi illetlenségekkel és kedvetlenségekkel nem terheli. Melyet ha tellyesítenek, bene quidem alioquin, hogy a cohabitatoria, és az egymásnak kéz beadással való megengedésre adigáltassanak, az inclita Militaris Praefecturanak általadattatnak cum condigna requisitione kötelezván magát Kömives Rebeka asszony is, hogy minden legkissebb gyanús társalkodásoktól ezután magát el vonnya.

Praenominatus Georgius Konya stante visitatione satisfacit officioni deliberato ipsi injuncto.

10-o. Hosdathi limitaneus katona Németh János leányának Németh Ágnesnek alpestesi viszont limitaneus katonának Bujti Sigmondnak feleségének dolgában nyújtott bé a Szent Visitationak egy instantiát, melyben kívánnya, hogy a Szent Visitatio leányát Németh Ágnest férjétől Bujti Sigmondtól vigye el, hogy maga házához vívén, az elválás végett törvényes

processust movéáljon ellene. Mellyet nemhogy megadott volna a Szent Visitatio, semmi olyan movens okot nem találván, sőt inkább serio imponálta mind a két félnek, hogy minden kedvetlenségekről és idegenségekről, melyek közöttük eddig eshettenek, egymásnak egész szívességgel megengedjenek. Erre penig semmiképpen nem akarván hajlani Németh Ágnes asszony ökegyelme, hanem egész eltökéllett szándékkal férjétől elmenni kívánván, ut impellatur, bizodalmason recommendáltatik az inclitus Militaris Praefecturának, és az is, hogy férjétől és házától elvitt holmi portékákat visszavigyen.

1781

*Alpestes.*²¹⁷

Nos Stephanus Intze de Lisznyo, Ecclesiarum in inclitis comitatibus VajdaHunyadiensi et Zarandiensi reformatarum senior, Samuel item NagyWásárhelyi, earumdem juratus ac ordinarius notarius caeterique assessores, assumtique pro brachio seculari nobiles per distinctas circulatorum periodos infrascripti, Damas pro memoria quibus expedit universis ac singulis, quod in hoc anno millesimo septingentesimo octuagesimo primo aniversariam praementionatarum ecclesiarum visitationem, ad dictamina sanctorum canonum ecclesiasticorum peragentes, earundem bona tam mobilia, quam immobilia conscribentes, statumque, vitam ac mores loci ministrorum, scholarum rectorum, cantorum, curatorum oeconomorum, aedilium, campanatorum, cujuscunque demum conditionis auditorum ad legum ecclesiasticarum rigorem inquirentes, has inter circumstantias in sequentibus fide nostra mediante futuro pro testimonio consignatas ac protocollo insertas invenerimus: et quidem.

1-mo. In periodo Egregy. Visitatur per nos supra nominatos seniore et ordinarium notarium, adjunctum item pro tertio reverendum dominum Johannem Szabo, ecclesiae reformatae Batsiensis verbi divini ministrum assessorem tractualem per que assumtum pro brachio seculari spectabilem ac generosum dominum Johannem Berivoi. Ecclesia reformata Alpestensiensis, praesentibus a parte totius ecclesiae nobili, ac generoso domino Beniamine Getse personali, spectabilis ac magnifici domini domini Ladislai Türi de Sarkad secretarii gubernialis, Josepho Detsi, Alexandro Balog, Georgio Bujti, Alexandro Csanadi vicecuratore, Josepho Balog aedili, clarissimo item ac reverendo Sigismundo Kolosvári loci ministro, nec non Georgio Hölgyes ludi magistro, in curia et do[312]mo nobilitari praetitulati domini domini secretarii Ladislai Türi congregatis die 15ta Januarii anno 1781. Ubi

1-mo. Tiszteletes loci minister ökegyelmének rendes szolgálattjáról, maga viseléséről a 88-dik canon szerint kérdés tétetvén, de omni meliore commendáltatott, vice versa ökegyelme is nem panasza senki ellen semmit is.

2-do. Hölgyes György oskolamester atyámfiaának az isteni tiszteletnek rendes óráin való hivataljának folytatását, amint egyfelől a nemes ecclesia szereti és kedvelli, úgy másfelől a faluban suspecta órákon is gyakor excursioját, a tanuló gyermekekhez felettéb való keménykedését resentiaálja, és orvosoltatni kívánja. Melyre nézve a Szent Visitatio ökegyelmének serio inponálja, hogy ezután vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szűkségtelen, annyival is inkább suspecta excursioiktól desistálljon, a tanuló gyermekekkel penig úgy dajkálkodjék, hogy édesítsse inkább őket a tanulásra mérséklett

Úrasztali terítő. 18. sz.

²¹⁷ HuZaL-Jkv. I/3. 311–313.

fenyítéssel is, mintsem idegenítse felettéb való keménykedésével. Secus ezen mostani atyai inté-
sünetet canon szerint való büntetéssel is megelegyíteni el nem mulattuk.

3-o. Minthogy a nevezetben forgó oskolamester atyánkfiának, midőn ezelőtt esztendővel
ezen ecclesiába béjött, bizonyos conventio kezébe nem adatott, amint referálya és most bi-
zodalmason expetálja. Tehát vicecurator uram ökegyelme aszerint, amint ezelőtt is gyako-
roltatott, írásban per specifica ökegyelmének általadni el ne mulassa, hogy tudhassa ezután
kitől mit és mennyit percipiálhasson esztendei conventiojába.

4-to. Számbavévn az ecclesia immobile bonumait, tanáltattak e szerint:

Egyik fordulóban búzaföld cub. 3

Törökbúza föld cub. 1.

És két darabocská csere bokros erdő, melyeknek haszna az ecclesia cassájába a curator
demonstratioja alatt szokott incassálatni.

A tiszteletes loci minister vészi hasznát esztendőnként ezeknek:

Egyik fordulóban búzaföldnek cub. 3.

A másik fordulóban megint cub. 3.

Item négy darabocská kaszálórétnek currus 2.

Törökbúza földeknek három darabban cub. 3.

5-to. Számba vétetvén a nemes ecclesianak pénzbeli fundussa is, tanáltatott in circa
hfr. hatszáz. De minthogy a nemes ecclesia újj parochialis házoknak építésekhez fogott ex
fundamento, és abban már szépen progrediált is, nem lévén egyéb fundussa az építésre,
kéntelenített ezen capitalishoz hozzányúlni, és már ugyanezen okból a curatornak [313]
oeconomica demonstratioja csonka lévén, most nem ventiláltathatott. Hanem mikor a mun-
ka tökéletesen elkészül, és egyéb ruinák is mind a templom, mind pedig az oskolaház körül
reparáltatnak, akkor mindenek számba vétetnek. És idővel az említett capitalis is
reponáltatni fog, tévén arról a nemes ecclesia tagjai ígéretet.

6-to. A perselypénzről való demonstratio ment véghez eszerint: Titulatus vicecurator
Csanádi Sándor uram ökegyelme néhai tiszteletes esperest Herepei István uram halála után

	hfr.	dr.
A rendes publicatiokból adott fel perceptumot in summa	16	21
Vévn még azelőtt kezéhez a néhai tiszteletes esperest úr koporsóba való tettetésének alkalmatosságával	3	57
Summa percepti	19	78
Ezekből erogált bizonyos reparatiokra az exhibeált és legitimáltatott demonstratio szerint in summa	14	64
Melyet subtrahálván a percepti summából, marad ad sequentem rationem készpénzül kezénél in summa	5	14

7-mo. Az úri szent asztalhoz és a templomhoz tartozó apparatusok is számba vétetvén,
tanáltatnak eszerint:

	Numero
Prédikáló székre való készület	2
Az Úr asztalához való abraszok	10
Pulpitusra való kendő	6
Keszkenők	3
Ezüst poharak	2
Ezüst tányér	2
Óntányér	1
Ónkanna	2
Fedeles kancsó	1
Egy ezüst fedeles kanna	1

1782

*Alpestes. Visitatur ecclesia reformata AlPestensi die 19na Februarii [1782.] per eosdem, praesentibus a parte nobilis ecclesiae, generosis ac nobilibus dominis dominis Josepho Detsi, Matheo Balog, Alexandro Csanádi vicecuratore, Samuele Wásárhellyi, Sigismundo Balog, Stephano Rátz, Samuele Gyárfás, Ladislao Szabo et Josepho Balogh aedili, reverendo item ac clarissimo domino loci ordinario ministro Sigismundo Kolosvári cum ludi magistro Georgio Hölgyes in domo parochiali.*²¹⁸

1-mo. Reverendus ac clarissimus dominus loci ordinarius minister per ecclesiam, et ecclesia per suum ministrum cum omni applausu commendantur in omnibus punctis canonicis.

2-do. Contra dominum ludi magistrum essent quidem quaedam per ecclesiam in contrarium proponenda. Certis autem ex rationibus ea nunc in publicum produci noluit Sancta Visitatio, privatae censurae relicturus, per seniore tractus fiendae.

3-tio. Recenter építetvén ezen nemes ekklézsiában újj parochialis ház ex fundamento újj fundusra, mellyben a munka isteni segedelem által már annyira is ment, hogy igen kevés légyen hátra tökéletes megépülésében. Kívánja vala a titulus vicecurator ökegyelme azon építésre tett perceptumiról és erogatumiról demonstratiot tenni, exhibeálván a Szent Visitationak, de minthogy egyfelől a munka még egész tökéletességre nem ment, másfelől pedig in serie perceptionum nincsen egész distinctioval feltéve, honnan mennyi percipiált, és kivált amivel az erogatio superálta csak eddig is a perceptumot, azt honnan vette, kitől mutualta. Ezekre való nézt ezen demonstratio most resignáltatott, és a közelebb ugyan Pestesen celebrálandó Partialis Szent Synodusra halasztatott, amikorra is igyekezze titulus curator uram a maga ratioját úgy consiciálni, hogy tessék meg világosan, mennyit és micso-da fundusból supererogált, és kinél mennyi activum debituma vagyon még a nemes ekklézsiának, s azután járó restans interesnek, hogy a nemes ekklézsiával együtt módját találhassa a passivum debitumnak, mely a parochialis házra impendáltatott depuratiojára.

4-to. Azonban pedig most a perselypénzről tétetett ilyen demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	5	14
Accedált azután publicatioból	17	25
Summa	22	39
Ebből erogált bizonyos szükségekre	3	76
Mellyet subtrahálván, marad ad sequentem rationem	18	63

5-to. Úr asztalához tartozó adparatussai ezen nemes ekklézsiának vagynak ezek:

	Numero
1. Prédikállószerk takaró abrosz	2
2. Asztali abroszok	10
3. Pulpitusra való kendő	6
4. Keszkenők	3
5. Ezüst pohárok	2
6. Ezüsttángyér	2
7. Öntángyér	1
8. Önkanna	2
9. Fedeles kancsó	1
10. Ezüst fedeles kanna	1

²¹⁸ HuZaL-Jkv. I/4. 22.

1782

*Alpestes. In Anno 1782. die 21a Martii AlPestesini celebrata Sancto Synodo Partiali, ad continuationem Sanctae Visitationis eodem anno die 19na Februarii ibidem celebratae*²¹⁹

Revideáltatván az újjonnan épült parochialis háznak építésére tett perceptumiról és erogatumiról exhibeált demonstratioja titulus vicecurator Csanádi Sándor ökegyelmének, legitimálta ezeket:

1-mo. Kölcsönbe vett pénzből, capitalisból, annak interesséből, juhok pascuatiojából, és a kegyes benefactorok collatumából való perceptumot in summa hfr. 654 dr. 39.

2-do. Pura erogatiot, mellyet eddig tett in summa hfr. 654,39, és így a perceptumot egészen erogálta.

Mínthogy pedig a fellyebb írt percepti summából kölcsönvett pénz is ingrediált in summa 269 ft. . 42 dr, ennek per partes depuratiojára találjon a nemes ekklézsia módot.

Melly demonstratio szerint titulus vicecurator uram az eddigvaló perceptumokról és erogatumokról absolváltatván egészen, nem marad egyéb keze alatt, hanem:

	hfr.	Dr.
1-o. Capitalis pénz	35	20
2-o. Interes incassálni való	7	80
3-o. Perselypénz	18	63
Summa	69	63

Mellyek azokkal együtt amit ezután, percipiálhat maradnak ad sequentem demonstrationem.

Nota bene: Titulus vicecurator Csanádi Sándor ökegyelme bizonyos erdőbéli benefici-umot szerezvén, a nemes ekklézsia tagjainak consensussokból a nemes ekkléziának annak incassatioját recommendálja a Szent Partialis ökegyelmének, úgy a vicecurator béli hivatalnak továbbra való folytatását is.

1783

*Alpestes. In ecclesia AlPestesiensi Anno 1783. die 18va mensis Martii per praefatum seniozem, notariumque ut et brachiumulare spectabilem dominum Johannem Berivoi de Pesteny visitatio, Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili domino Samuele juniore Balia curatore ecclesiae primario, spectabili domino Benamine Getse illustrissimi domini Ladislai Türi de Sarkad secretarii gubernialis plenipotentiaro, ut et nobilibus Alexandro Tsanádi vicecuratore, Josepho Detsi, Samuele Wásárhellyi, Georgio Bujti, Alexandro Biro, Johanne Demeter seniore, Alexandro Balog juniore, Ladislao Mányul, Andrea Biro, Sigismundo Csanádi, Alexandro Demeter juniore, Adamo Konya, Johanne Fejér et Josepho Balog aeditus [!], nec non loci ordinariis ministris, reverendo ac clarissimo domino Sigismundo Kolosvari ut parochus, et humanissimo domino Georgio Völgyes ut ludi magistro, in domo parochiali congregatis*²²⁰

Ubi: 1-mo. Reverendus ac clarissimus dominus loci ordinarius parochus, quoad omnia puncta in canone ecclesiastico expressa, commendatur, ac porro quoque acceptatur. Non assimiliter commendantur ecclesiae membra per parochum in omnibus.

2-do. Megkérdezettvén a nemes ekklézsia ludi magister ökegyelme iránt is, titulus vicecurator Csanádi Sándor ökegyelme referálja ezeket: Hogy cathedralis funciojára nézve ugyan semmi panasz nem lehet, mert azt fogatkozás nélkül jól viszi véghez, de a gyerme-

²¹⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 44.

²²⁰ Uo. 45–47.

Ciril betűs úrasztali tányér

ja, aminthogy előszóllítatván azon Pap János nevezetű ember, kinek házában esett volna a relatio szerint a gyanús egybentalálkozás, úgy referálja, hogy nálla ugyan megfordultanak egy alkalmatossággal mindketten, de helytelen cselekedeteket nem látott.

Decisio: Felvévén a visitatio a humanissimus dominus ludi magister ökegyelme iránt feladatott [46.] vádokat, azokból nem egyebet hoz ki, hanem hogy a nemes ekklézsiának katonaságból álló része annyira elidegenedett legyen a dominus ludi magister ökegyelmétől sok közbenjött kedvetlen okokra nézve, hogy azon idegenségre nézve nem remélheti sem a ludi magister ökegyelme csendes megmaradhatását, sem a gyermekek tanításában tehető gyümölcsös és hasznos tanítását. Kivált minthogy némely szülék már tellyességgel el is vonták gyermekeiket ökegyelmétől. Méltónak ítéli azért ezen differentiát pro ulteriori et finali decisione a közelebb következő consistorialis confluxusra halasztani, amikor is a visitationak végén akárholott celebráltassék, maga a visitatio fogja ezen dolgot feladni, megjelenvén ottan mind a nemes ekklézsia deputatusai, mind a humanissimus dominus ludi magister. Addig pedig úgy igyekezze magát minden részben comportálni, hogy újabb animadversiora okot ne szolgáltatson, az ekklézsia is addig míg finalis decisio léssen benne, mostani functiojában mint Ludi Magistert elszenvedje.

3-tio. Eleiben jöven a visitationak egyfelől Déván lakó Budi Sándor, másfelől felesége Szilágyi Sára ökegyelmek, minekutánna egymás ellen való panasszokat szóval eléggé elébeszéllették volna, nem talált a visitatio az okban semmi olyas meritalis dolgot, mely egy-

„Mitropolit Serafim”
felirat az úrasztali tányéron

kek tanításában semmi haszon nem tapasztaltatik, kétség kívül azért, hogy az oskolából gyakran excurrál, tanítvánnyai mellett nem ül, s kivált a mely már nagyobb animadversiora méltó, a tavalyi visitationak decisioja ellen is az akkor praedicamentumban forgott személlyel lehető egybentalálkozására magának olykor alkalmatosságokat keres. Mellyekre ludi magister ökegyelme reponála ilyen punctumokban, hogy tanítása gyümölcstelenségének oka a szülék negligentiája, kik nem jártatták fel gyermekeiket continuo az oskolába, hanem minden rabotás munkának idején elvonnyák az oskolából, s így ami kevés idő alatt tanul a gyermek, kétannyi elvesztetett idő alatt elfelejti. Hogy pedig a tavalyi visitationak végzése ellen valami helytelen conversatioban elegyítette volna magát, azt simpliciter tagadja.

mástól való separatiót, annyival is inkább divortiumot méltán érdemelhetne. Hanem az asszonyban, Szilágyi Sára ökegyelmében observálja azt a hibát, hogy férjének némű-némű kedvetlen szavaira mindjárt megindult, s férjét elhagyta. Mindkettőben pedig animadvertállyá azt, hogy egymást megérteni nem akarják, hanem könnyen hajolnak a házasságnak törvénye ellen az egymással való szóbeli veszekedésre. Minthogy azért az ekklézsiának scandalumára, a visitatio semmiképpen meg nem engedheti, hogy egymástól külön lakjanak, végezi, hogy minekutánna Szilágyi Sára ökegyelme a férj hibásan esett elhagyásáért a visitatio előtt megköveti, Budi

Sándor őkegyelme magához visszavegye, s ezután egymást megbecsüljék, megértsék, ki-ki maga házábeli hivatalát úgy, amint illik folytatván.

Felolvastatán ezen decisio a litigans parsok előtt, Szilágyi Sára őkegyelme kész vala annak ereje szerint férjét hibáson esett elhagyásáért a visitatio előtt megkövetni, és férjéhez visszamenni, de férje Budi Sándor őkegyelme vakmerőségre vetvén magát, nemcsak nem fogadta el a megkövetést, hanem effelett magát cum vilipendio visitationis canonicae helytelenül úgy declarálja, hogy soha többé vissza nem vészi, akárminémű ítéletet tégyen a Szent Szék. Végezi azért újra a visitatio, hogy ezen vakmerősége és a Szent Széknek vilipendiuma Budi Sándor őkegyelmének elsöben a consistorialis confluxusra beadattassék, és azután, mint contumax pro adhibenda catenae medelae a külső kegyes magistratusnak általadattassék.

4-to. Examináltatván az oskolabéli gyermekek, azok ugyan gyarlócskáknak találtattak, de újra inserálja a dominus ludi magister a szüléknek hibájakat, hogyha egynéhány napokon feljártatták gyermekeiket, azután hetekig elvonják az oskolától, ennek orvoslása függesztetik fel a ludi magister iránt nemsokára téjendő finalis decisiotól.

5-to. Ami a nemes ekklézsia immobile bonumait illeti, azok mostan is megtekintetvén, találatnak hasonló statusban, mellyben tavaly voltak, hogy tudniillik légyen:

1-o. A nemes ekklézsia mindennapi hasznára fructificáló, mellynek jövedelmét a domesticus vicecurator incassálja az ekklézsia cassájába:	cub.
[47.] Egy fordulóban búzaföld	3
Törökbúza föld	1
És két darabocska csere, bokros erdő	
2-o. A tiszteletes loci parochus hasznára rendeltettek	
Egyik fordulóban búzaföldek	3
A másik fordulóban detto	3
Törökbúzaföld 3 darab	3
Négy darabocska kaszállórét	2

6-to. Revidéáltaván vicecurator Csenádi Sándor őkegyelme demosntratioja, ad fel perceptumot eszerint:

	hfr.	dr.
Tavaly keze alatt maradt capitalis pénzt	35	20
Pro annis anterioribus usque ad anno 1782 exclusive incassálni való interes pénzt	7	80
Perselybe anno 1781 gyűlt készpénzt	18	63
1782 juhok pascuatiojából jött pénzt	45	–
Summa percepti	106	63
Erogált ezek szerint:		
A parochialis ház építésére tett adósságból depurált	69	42
Az ekklézsia körül tett apróbb reparatiokra	5	48
Egy katonának vitt cigánynál elveszet interes pénz	1	20
Summa erogati	76	10
Mellyet subtrahálván a percepti summából, marad pro objecto demonstrationi	30	53
Erről demonstrál eszerint:		
Vagyon capitalis contractus mellett elocálva	25	–
Azoknak usque ad annum 1782 az elmúlt időkről való interesse	4	80
In paratis magától visszaadott	–	73
Summa	30	53
Melly marad pro fundo ad sequentem demonstradam		
Ezek felett az elmúlt 1781-dik esztendőben a perselybe gyűlt in summa ad praesentem usque diem holmi apróság reparatiokra tett költségeket is kivévén	6	–
És eszerint a kétféle pénz summázva tészen	36	53

Melly summa a 25 ft. capitalisnak pro anno 1782 competáló legalis interessével együtt, úgynevezett vicecurator uram által tavaly eladott erdő árrából incassálandó pénzzel együtt, mellynek regestruma magánál maradt, ad sequentem demonstrationem marad.

7-mo. A parochia építésére vévén a nemes ekklézsia 200 mfr. kölcsön, igyekezze a fellyebb említett fundusból, és a restantiában lévőből avagy csak valami részét a jövő Septemberig depurálni.

8-vo. Az Úr asztalához tartozó adparátusok, amint tavaly recenseáltattak, aszerint mind megvagynak.

1791

*AllPestes anno 1791. die 21. Februarii*²²¹

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon AllPes[tes]en a papi nemes háznál Böjtelő havának 21-dik napján 1791-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt. Pennával szolgálván tiszteletes Sz[ent]Györgyi Miklós János és 3-dik segéd tiszteletes Jakab János uraimék, tiszteletes loci minister Kolosvári Sigmond atyánkfia jelenlétében. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül domesticus curator titulus Csanádi Sándor, a méltóságos Türi udvar részéről számtartó Karátsoni György, méltóságos Makrai Sándor úrfi, titulus Sinka László, Apáti Ádám, Bujti György, öreg Bíró Sándor, öreg Budi Sándor, oskolamester Kis Sigmond és egyházfi Balog József uraimék.

1-mo. Megkérdetvén canonunk tartása szerint a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Kolosvári Sigmond atyánkfiának egyházi szolgálatban lévő magaviseletéről. Mindenekben de meliori commendálta és senki semmi panaszt ökegyelme vagy háza ellen nem adott.

2-do. Hasonló kérdés téteven oskolamester Kis Sigmond ökegyelme iránt. Közönségesen nem szállának hivatalos magaviselete ellen, mindazáltal némely érzékeny jó keresztyének megkívnák azt, hogy az ökegyelme tanítása fogatosabb és hasznosabb lenne, amely úgy lehetne legjobban, ha ökegyelme szorgalmatosabban vigyázna az oskolára mint a sokadalmokra. Parancsolja azért az Egyházi Szent Látogatás, hogy maga hivatalját szorgalmatosabban tartsa szeme előtt, és a gyermekek kárával s hátramaradásával ide s tova ne járjon, mikor pedig valahova megyen, idejét keresse, hogy az lehessen az említett kár nélkül, amelyet nem lehet nem sajnállani.

3-tio. Nemkülömben megkérdetvén az egyházi atyafiak is a nemes ekklézsia tagjainak keresztyéni életéről, magokviseléséről, isteni szolgálat gyakorlásáról, szolgáltyak bérinek befizetéséről. Ökegyelmek is közönségesen jóról emlegetik a nemes ekklézsia tagjait, úgy-hogy azok iránt is, akik hibásabbak volnának vagyon [192] reménség megjobbulások aránt a bérbefizetésnek tekintetiben.

4-to. A botránkoztatók rendiben bémentetik nemes vitézlő limitaneus katonának, Kónya Györgynek felesége, Szekely Rebeka. Mely is erkölcstelenségével az egész szent megyét botránkoztatni kezdte. Melyre nézve az egyházi fenyítéknek utasítása szerint az egyházi atyafi intse meg az egyházfi által, hogy 15 napok alatt magát a gyalázatos gyanú alól kitisztítsa, külömben legyen tudtára, hogy ha azt nem cselekeszi vagy cselekedheti, a tiszteletes esperestség által a szentek gyülekezetiből ki fog tiltatni.

Vagynak ugyan még mások is, amint jelentetik, akik gyanú alatt vagynak, de botránkoztatások még nem világos. Ezeket is alattomban meginteni a lelki vigyázó tartsa kötelességének.

5-to. Sajnálva érte az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy közönséges hasznos szokás szerint ebben a megyében a véneknek igazgató társasága (praesbiterium) nincsen. El kell azért várni méltóságos ítélőmester Türi László urat, és önagyságokkal egyetértőleg, azt a

²²¹ HuZaL-Jkv. I/4. 191–193.

közzjóra célozó hasznos társaságot ebben a megyében is, a legkegyesebb, jobb és értelme-
sebb hallgatókból fel kell állítani.

6-to. Az Úr asztalához való készületek magok régi állapottyok szerint épségben vannak.

7-mo. A perselypénz dolga számba vétetvén, úgy láttzik, hogy

	hfr.	dr.
az 1784-dik esztendőben volt Egyházi Törvényes Látogatás alkalmatosságával maradt volt számadás alatt	5	93
Melyhez ezen esztendeig attól fogva gyűlt	98	17
Együt in summa	104	10
Költ ebből azidőtől fogva közönséges épületekre, egyházi szükségekre	62	79
Melyet kivén a feljebvaló summából, marad az egyházfi számadása alatt	41	31

8-vo. Kegyesen kihalálózván ezen megyének egy keresztyén tagja, Somodi Sándor, kí-
vánta nevét s buzgóságát szegénységéhez képest emlékezetben hagyni 26 mfr. Mely sum-
mácska előttünk leszámllátaték. Kötelességek lészen azért az előljáróknak ezen summát
interesre bátorságos helyre kiadni.

9-no. A szent megye közönséges gondviselője nemes Csanádi Sándor uram számadását
ami illeti, nyilván mutattya őkegyelme [193] és hitelesen, hogy

	hfr.	dr.
1784-dik esztendőben maradt volt kezénél	35	53
Demeter Jánostól bėjött 5 mfr. interesse	—	30
Azon esztendőktől fogva esztendőnként idegen juhok legeltetéséből amennyit vett légyen, mind együtt téssen	101	54
Almesel nevezetű erdőnek ára	9	85
Ezek egybeadatva téssnek in summa	227	90
Hitelesen mutattya, hogy mindezekből a szent megye külömb-külobb szükségére nézve külobböző alkalmatosságokkal költött mind együtt	65	60
Mely summát kivén a fellyebb irt summából, marad még kezénél a jövő számadás végett	162	30
Minthogy későre vettük észre, hogy a Jakab András uramnak adott interes pénzben a perselyből vétetett 12 mfr., tehát a felyeb irt 162 ft. és 30 dr. summához még mégyen Melyet odatészen Csanádi uram, azhova a megye és szükség kíványa.	12	—
Még újra juta eszébe gondviselő Csanádi uramnak, hogy a tudva lévő erdőnek árarából bizonyos személyektől jött légyen kezéhez	19	44
És így ezen három summa egybeadatván, marad Csanádi uramnál ad sequentem demons- trationem	193	44

1792

*AlPestes anno 1792. Die 13^a Julii.*²²²

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon AlPestesen a nemes papi háznál Szent Jakab ha-
vának 13-dik napján 1792-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igaz-
gatása alatt, pennával szolgálván hunyadi egyházi atyafi SzentGyörgyi Miklós János. Jelen
lévén a nemes megye tagjai közül méltóságos ítélőmester sarkadi Türi László úr, titulus
Sinka László uram, nemes Gyárfás Sámuel úr, Balogh Sándor, Csanádi Sigmond, Bíró And-
rás, Körösi István, Budi Sándor, egyházfi Balog József uraimék és loci minister atyánkfia,
tiszteletes Kolosvári Sigmond uram.

Holott 1-mo. Egyházi törvényünk tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes
ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfiának magaviseletéről, papi functiojáról erkölcséről

²²² HuZaL-Jkv. I/4. 233–236.

s maga házáról stb. Közönségesen minden tekintetekben de meliori commendálja a tekintetes nemes ekklézsia. [234.]

2-do. Kérdés tételük ludi magister Kis Sigmond ökegyelme aránt is, s úgy informáltaték az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy külső állapotra szánta légyen magát, s maga is előre jelenté, hogy csak fél esztendejét fogja az oskolában tölteni, fél esztendőre való fizetés mellett, amellyet olly céllal jelent, hogy a tekintetes nemes megye azalatt gondoskodhassék más oskolamester iránt.

3-tio. Hasonlóképpen megkérdeztetvén tiszteletes loci minister uram is a nemes ekklézsia tagjainak kegyességek, életek és erkölcsök iránt stb. Ökegyelme is jóról említi közönségesen a nemes ekklézsiát, ezen egyet kivévn, hogy némelyek a conventio ellen változtatni szeretnék a bért, magok hasznokhoz képest hol kalangyául, hol pedig vékául akarván fizetni, de ebben tartsa magát az egyházi atyafi maga conventiojához, mivelhogy közönséges megegyezés nélkül ebben végzést nem lehet tenni.

4-to. Ugyszintén az oskolamester is megkérdeztvén, jelenté némellyeknél való restantia-ját, amellynek okvetetlenül való megfizetésére annyival inkább köteleztetnek a restantiariumok, minthogy az egyházi törvények szerint addig új mester az ekklézsiába nem hozattathatik, míg a kilépendő mester egészen nem contentálódik.

5-to. a Botránkoztatók rendiben jelenté a tiszteletes egyházi atyafi, hogy azoktól most üres nemes ekklézsia, mivel az aki tavaly feladatott volt, elszökött.

6-to. A közelebb esett visitatioi inprotocollatio világosan mutattya, hogy

	hfr.	dr.
néhai curator Csanádi Sándor uramnál maradt	193	74
Ahoz járult tavalyi pascuumból	32	–
In summa	225	74

Minthogy ebből semmit az egyházi szükségekre nem költött, ezzel tartozik a posteritás a nemes ekklézsiának.

7-mo. Ezen 1792-dik esztendőben a pascuumbeli proventus ment a tiszteletes egyházi atyafi kezébe in hfr. 26. Melyekről tartozik jövődőben számat adni.

8-vo. Perselypénz az inprotocollatio indigatioja szerint

	hfr.	dr.
maradt volt pro hac demonstratione egyházfi számadása alatt	41	31
Ehez járult azután ugyan perselypénz	26	49
In summa	67	80
Ezen kívül találtatott a perselyben még eddig meg nem számlált, most pedig számba vétetett pénz	6	35
Mellyet egybeadván az előtte lévő summával, teszen	74	15
[235] Költ ebből ekklézsiai szükségekre	10	76
Mellyet kivonván a perceptumból, marad az egyházi számadása alatt ad sequentem demonstrationem	63	39

9-no. Jelentetik, hogy a Somodi Sándor által hagyatott 20 mfr. summa interesre kiadattott ide való atyafi Biró István ökegyelmének.

10-o. A boldog halál által kiszóllítatván néhai domesticus curator Csanádi Sándor uram, helyébe választá a nemes ekklézsia jelenlévő tagjai titulus Sinka László urat, ki is azon hivatalba hitlés által béállítatott.

11-o. A fungens egyházfi Balog József ökegyelme mentegtevén magát erőtelenedésre hanyatló vénségével, protestálván az iránt, hogy külömben egyházfiságát nem folytathatja, hanemha segítség rendeltetik maga mellé. Mely szerint a concernensek megegyezéséből választék második egyházfinak ifjabb Budi Sándor ökegyelme és hitlés által azon hivatalba confirmálták is, ha concernens militaris tiszt urak méltóztatnak consentiálni, amellyet a tiszteletes egyházi atyafi megnyerni a méltóságos kapitány úrnál el nem mulat. Annyival inkább ösztönözvén azzal, hogy az építésre nézve az eklezsiai terheket egy egyházfi el nem viselheti.

12-a. Látható romlásban lévén a templom, önként ajánlá a méltóságos ítélőmester Türi László úr gratiáját eziránt, hogy zsendelyt, zsendelyszeget és lécet is, ha kívántatik, amenyire csak szükség leszen, ad a magáéból, ha a cserepet, mely most a templomon vagyon az eklezsia általengedi önagyágának, nem sajnálja. Amelybe mindnyájon a jelenvalók consentiálának.

13-tio. A parochialis ház alkalmatosságával, midőn építtetnék, a költség elég nem lévén, tiszteletes loci parochus uram a nemes megyének bizonyos földeit magához vévén, azoknak maga számára való használásáért tulajdon magáéból erogálván cum caeteris expensis hfr. 215 dr 90. Minthogy annyira való költséget parancsolt az isteni gondviselés, jónak tartja az Egyházi Látogatás, és maga is megkívánnya a tiszteletes egyházi atyafi, hogy azon summa ökegyelmének lefizettség és nemes megye azáltal, említett megye bonumainak birtokába bocsáttassék.

14-to. Méltóképpen panaszol az egyházi atyafi, hogy a maga számára coláltatni szokott földek sem a maga idejében nem coláltatnak, sem pedig azt pénzelt pótolni a concernensek nem akarják. A conventionak és a régi jó szokásnak megsértésével és magának [236.] különös kárával. Mely szerint az előjáróknak atyaiképpen injungáltatik, hogy szorítsák a nemes megye tagjait ebben is a maguk kötelességekre. Külömben bizonyosok lehetnek aziránt, hogy ha másszor is ezen panasz előfordul, ecclesiasticum brachium által a Szent Visitatio magának azon, aki oka leszen ezen törvénytelenységnek, eleget tenni el nem mulattya et protestatur.

Úrasztali tányér
1662

1793

1793 AlPestes.²²³

Az 1793-dik esztendőben Szent György havának 25-dik napján Egyházi Törvényes Szent látogatás tartatik AlPestesén a parochialis házban tiszteletes esperest Tsegöldi András uram előllülése alatt, vivén a pennát tiszteletes Soldos Márton uram. Jelen lévén a loci parochus tiszteletes ordinarius notarius Kolosvári Sigmond uram, tekintetes domesticus curator Sinka László úr, és az eklezsia tagjai közzöl Apáti Ádám, idősb Balog Sándor, Köpetzi István, Biró István, idősb Biró Sándor, ifjú Biró Sándor, Biró András, idősb Budai Sándor és Fejér István uramék, az egyházi Balog József és az iskolamester Balog László

²²³ HuZaL-Jkv. I/4. 267–269.

Úrasztali tányér
1662

lásáról, a szent sakramentommal való éléről, gyagorlásokról, béfizetéséről, haláláról conservatiójáról stb. Buzgóságokról, templomot gyakorlásokról dicsére hallgatóit, hanem fizetésének hijános beszolgáltatását említé, de nem panaszképpen.

3-szor. A botráncokoztatók rendiben senki fel nem adaték.

4-szer. Az oskolamester Balog László uram ökegyelmében contentuma van a nemes megyének.

5-szer. Az oskolamesternek sincsen semmi panassza a megye ellen.

6-szor. Az egyházi Balog József uram hivataljából, minekutánna azt 18 esztendőig és négy hónapokig dicséretesen folytatta volna, kibúcsúzik, kinek helyébe az egyháziúi hivatalba [268.] béiktattatik és béeskettetik Bíró András uram. De szükségesnek ítélvén a nemes megye, hogy a katonák részéről is tétetessék egy egyházi, azon rendből választaték s béeskettetik Fehér István uram.

7-szer. Nem lévén ezen nemes megyében consistorium, consistorialis személyeknek választatának és hivataljukba corporali ut dicitur juramento deposito béiktattatának e következők: tekintetes domesticus curator Sinka László úr, titulus Gyárfás Sámuel uram, Apáti Ádám uram, idősb Bíró Sándor, ifjabb Bíró Sándor, Balog Sándor, Balog József, idősb Budai Sándor és Buji Sigmund uramék.

8-szor. A tiszteletes Szent Visitatio eleibe jöve Etre Katának panaszló levele, mellyben fogatkozik férje, Tsanádi Mihály ellen kemény felelettel, hogy se nem szerette, nem szereti s nem is szeretheti, s nem is szeretetből szerződött meg velle, hanem édesanyja unszolásából. De az Egyházi Törvényes Szent Látogatás meghallgatván mind a két félt, a versengésnek főbb okát találja az új házásoknak édesannyaikban, és azoknak szószaporító indulatosságokban. Mellyre nézve inti a Szent Látogatás ökegyelmeket, hogy minden verseny indulatot félretévén ójják magokat a házasságtörésnek bűnétől és gyermekeiknek hosszas gyalázatoskodásra és szerencsétlenségre juttatásától. Mellynél fogva esmérje a két öregasszony kötelességének egymással atyafiságoson megbékélleni, s magok békességekkel az ifjakat is békességre bírni. Amely ha meglészen, legjobb leszen, ha pedig meg nem forrhat a békesség, a renitens induljon törvényes útjára, ha okot találhat a törvényes elválásra.

9-szer. Világos lévén az 1792-beli inprotocollatioból volt domesticus curátor néhai Tsanádi Sándor uram adóssága, úgymint hfr. 225 id est kétszázhuszonöt mfr. és dr. 74 id est hetvennégy pénz, insistál a Szent Látogatás akkori köteleztetésének abban, hogy a titulus elsőség [269.] igyekezze módját találni azon adósság felvételének akármi módon, nehogy nagyobb kára következze a megyének.

10-szer. Világos lévén a tavalyi jegyzésből, hogy

	hfr.	dr.
maradott légyen pro hac demonstratione a megye közönséges cassájában	63	39
Ehez accedált sub quinque positionibus publicatioból	12	45

uramék, superveniálván Gyárfás Sámuel uram és a méltóságos Türi udvarbéli tiszt Kis uram.

Az holott is 1-ször: A canon tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye miként commenedálja rend szerint való lelkipásztorát tiszteletes Kolosvári Sigmund uramot, maga hivatalja folytatásáról, erkölcséről, stb. És jóról commendálák mindnyájan.

2-szor. A tiszteletes egyházi atyafi is megkérdetvén a maga rendin, mint commendálja hallgatóit buzgóságokról, a templom

gyagorlásokról, béfizetéséről, haláláról

Mellyek in summa tesznek	75	84
Ebből költ bizonyos szükségekre, úgymint templom fedésére stb.	23	40
Mellyet kivévn a summából, marad a persellyben ad sequentem demonstrationem	52	44
Mellyhez accedála a Biro Istvánnál való	20	
pénz interesse	1	20

De nota bene: a templomfedőknek való fizetésbe ezen kívül az egyházi atyafi kezénél tavaly maradt pascuumból való pénz hfr. 26 is oda fizettetett.

11-szer. Az eklézsia fekvő külső jószágai megvagnak abban az állapotban, melyben 1783-ban találtattak és inprotocolláltattak volt.

12-szer. Az Úr asztalához való készület megvan előbbi állapotjában.

13-szor. Mindezeknek végében érkezék a Szent Visitatio eleibe felpestesi Isipi Miklós uram feleségével való ügyében idéztetve, úgy mindazonáltal, hogy felesége, magánál tudva levő okokból elmaradt. Maga is mértéken fejjül ivutt állapotban jelent meg s jelenté, hogy feleségivel tovább megmaradni s együtt lakni nem kíván, minthogy felesége is azt akarja, azért kész azt minden tekintetben kifizetni (de nota bene: maga akarhatja szerint) a Szent Visitatio pedig injungálja ökegyelmének, hogy keressen törvényes utat az elválásra. De annál sokkal jobb, hogy a sok gyalázatok elkerülése véget szánnyák el magokat a kölcsönös tűrésre és békességes együtt lakozásra, amint öreg állapotjuk is kívánja.

1799

*Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Alpestesiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus proseniorem, et juratum notarium Michaellem T. Sala anno 1799. diebus 4ta 5ta et 6ta Januarii celebrata, in domo parochiali.*²²⁴

Jelen voltak 1. a helység mostani papja tiszteletes, tudós Kolosvári Sigmond atyánkfia. 2. Az eklézsiabeliek közül tekintetes kéméndi Váradi Dániel úr, úgyszintén domesticus curator titulus Sinka László úr is mindenkor, tekintetes szolgabíró Vállya Sámuel úr hivatalbéli kötelessége miatt kevés ideig lehetett jelen. A több eklézsiabeliek ezek: méltóságos udvari consiliarius sarkadi Türi László úr e helységbéli jószágában nem lévén, az írt méltóságos úrnak személyese, udvarbírája Nagy Simon úr jelen volt. Nemkülömben Köpetzi István, Biró Péter, Demeter Sigmond és János, Tsanádi Ádám, Fejér István, Kovács János, Biró Sándor, Tsanádi Móses, Bujti János, Sándor, és József, Balog Sándor egyházfiú et cetera et cetera, úgy a több eklézsiabeliek is gyakorta jelen voltak.

Ekkor 1-ben is a szokás szerint megkérdetének az eklézsiabeliek, hogy tiszteletes, tudós papjok ellen nem volna-e valami panaszok. Azt felelék, hogy legkisebb részben is nincs semmi, tökéletesen meg vagynak nyugodva, mind személyes, mind hivatalbéli maga viselésével.

2-szor. A Szent Visitatio egybehivatván az eklézsiabeli minden becsületes tagokat, mind a férfiakot, mind még az özvegy asszonyokat is, azt kérdé mindnyájoktól, hogy adják elé magok, micsoda fizetés és jövede-

Úrasztali terítő, 18. sz.

²²⁴ HuZaL-Jkv. I/5. 310–327.

lem mellett áll ebben az ekléziában a papi hivatal, és mindenféle fizetése s jövedelme a papnak irattassék bé jövendőre ezen jegyzőkönyvben.

Ez illy renddel vagyon:²²⁵ [315.]

4-szer. Midőn a Szent Visitatio folya, és jó rendbe s karba akarná helyhezetni az ekléziabeliek becsületes tagjaival, Demeter Sigmund ökegyelme illetlenül viselé magát, embertelen szavaival sértegetvén némelyeket haragos indulatában. Ezért a Szent Visitatioat atyai szép intéssel megdorgáltatott, feddetett, de erre is nem ügyelvén.

Az végezteték: hogy a domesticus curator úr elmúlhatatlanul büntettesse meg a maga illendő helyén, mind gazlódó rossz embert.

5-ször. Panaszul adaték fel, hogy az ekléziabeliek, az eleitől fogva való szokás és jó rendtartás szerint tartoznának ugyan a papi szántóföldeket maga idejében megszántani, és bévetni, de amellyet eddigelé elmulattanak a tiszteletes papnak nagy kárával, néha a rendetlenség és restség miatt szántatlanul is hagyták. Mellynek illendő módon való megorvoslására, minekelőtte

a Szent Visitatio, a leghathatósabb eszközökhöz nyúlt volna, az ekléziabeliek önként minden kényszerítés nélkül, kézbeadással arra kötelezék és határozzák magokat, hogy soha többé ezt el nem mulattyák, hanem a parochialis földeket maga idejében mind megszántják, bévetik, boronállyák, és bé is hordják.

Úgyszintén a fizetésbéli búzát is, nem edgyszersmind kezdték vala behordani, hanem külömb-külobb szakaszokban, melyre nézve az időnek viszontagsága miatt olykor kár esett a gabonába. Erről is az ekléziabeliek, magok önként, ilyen örökre való határozást tevének: tudniillik az egyházfiak a szántást, vetést, és behordást megelőzőtt napon minden embernek a dologra való kiállás végett személyesen hírt tégyenek, minden ember minden vonogatás nélkül a dologra eléállyon, ugyanazon egy nap szántsák meg, vessék, és boronállyák el a földeket, és amely napon a papi bér búzát behordják, azon hordják bé a papi földeken termett búzát is és jó móddal asztagokba rakják, s befedjék. Hogyha pedig valaki ollyas találkoznék, aki a hírtételre elé nem állana, mindnyájon arra állának, hogy az egyházfiak magok erejektől is, vagy ha ez elégséges nem volna, a consistorialisok erejével, a dologra ki nem állónak marháját szabadoson elköthessék, és három májárásig megbüntessék, toties quoties. Ezt jövendőbéli bizonyásául improtocoláltatni kérék, hogyha a szükség úgy hozná valamikor magával, a secularis tisztviselőknek megmutathassák, és ha egyébként nem lehetne, ezen improtocolationak erejével, a secularis tiszt által is az engedetlen a leírt büntetéssel megbüntethessék, minden character és személybéli külömbség nélkül. Erre nézve a leírt kötelezést a Szent Visitatio [316.] oly hozzáadással improtocolálá is, hogy az engedetlennek engedetlensége miatt valami kár találna esni, a büntetésen kívül a kárt is fizesse meg. Erre is reáállának mindnyájon.

6-szor. Világos igasság az, hogy a Hunyadi venerabilis reformatus tractus királyi táblai cancellisták által véghezvitt inquisitoriája szerint a pestesi ekléziára nézve 1754-be 5ta Augusti tett vallomás bizonyítva, hogy ezen helységben olyan constitutio volt, hogy az eklé-

²²⁵ A papi conventio számára kb. 4-5 oldal üresen hagyva.

zsia számára és szükségére collectált bor míg el nem árultatott, addig senkinek is másnak bort árulni szabad nem volt.

Végezés: Ez a jó rend állíttassék vissza és gyakoroltassék.

7-szer. A Szent Visitatio az eklézsia minden javainak rendbe való szedéséhez fogván, azokat ily renddel találá:

1. A parochialis fundus, regalis mensura szerint, az iskola házhelyével együtt, hosszára negyvenötödfél rúd. Az utca felől való vége tizenkilenc rúd, a belső vége, a Szentpáli Péterné örökségére rugván tizennyolcadfél rúd.

2. A fennebb is említett 1754-béli conscriptiot elévén a Szent Visitatio és aszerint vizsgálván ennek az eklézsianak fundussait, úgy találá, hogy azon conscriptioban sub numero 2-do említett belső fundust most az eklézsia nem bírja, hanem bírja Tsanádi Ádám, aki is azt mondja, de nem bizonyítja semmi documentummal, hogy azt a 16 mfr., amellyekig testátatott volt az eklézsianak, befizette, és ez a pénz el is költ egyéb adósságokkal együtt a parochialis ház épültére.

Végezés: A domesticus curator úr a feladásnak és annak minéműségének járjon végére, ha elkölt a befizetés után, bene quidem, ha pedig bé nem fizettetett, vagy fizettesse meg a testált 16 mfr., vagy a jószágot vegye vissza.

Nota bene nézetessék a visitationis protokollum is arról az esztendőről, melybe épített a parochia

Az említett tractualis conscriptio 3-dik számja alatt való fundus sincs meg, hanem ezt most bírja méltóságos sarkadi Türi László udvari consiliarius úr.

Végezés Miként ment a tisztelt méltóságos consiliarius úrra, járjon végire a domesticus curatoratus, és aszerint igazítsa ennek a fundusnak dolgát az eklézsia javára.

Szántóföldek a conscriptio szerint

Az alsó fordulóban

1. a Kis mező nevű helyben való négy szántóföld egymás mellett megvagon ugyan, de most nem 16 vékás mint régen volt, hanem csak 10 vékás

Végezés A domesticus curator úr a törvénynek úttján tégyen és tétessen olyan lépéseket ebben, hogy a régi valóságára és mennyiségére állyanak vissza a földek, szomszédjait is ekkor kimagyarárván és írván. [316.]

2. A conscriptio 2-dik számja alatt, a Varjak vége nevű helybeli két vékás megvagon.

3. A conscriptio 3-dik numerussa alatt való nincs meg, mert ezt méltóságos consiliarius sarkadi Türi László úr elcserélte, és 4 darabból álló, 12 vékás földet adott helyette a Varjak vége nevű hely alsó végibe.

4. A conscriptio 4-dik számja alatt való sincs meg, de úgy gyaníttatik, hogy az írt méltóságos consiliarius úr ezért adta volna a Tsora nevű helybeli szántóföldet.

Végezés Ennek alapottját meg kell világosítani, és jövődöbéli bizonyságul, hiteles írásba tenni.

A felső fordulóban

5. A conscriptio 5-dik számja alatt levő, az úgynevezetett Bartsai mezőbéli öt szántóföld megvagon.

6. A conscriptio 6-dik numerussa szerint a Horgas nevű helybeli megvagon egyrészbe, de a más részit a Tserna elmosta.

Végezés Vigyázással kell lenni, hogyha a víz folyását változtatná, esmét visszafoglaltassék az elmosott hely.

7. A conscriptio 7-dik numerussa alatt említett kenderföldek közt lévő félholdacska föld megvagon.

8. A Paponya alatt lévő négy hold szántóföld megvagon.

9. A Kárpenyek nevű hely alatt egy szántóföld megvagon.

10. A conscriptio 10-dik számjába említett Kápolna nevű helybéli egy föld is meg-vagyon.

11. A régi temetőhely is megvagyon, de jobbbrésint elfoglalva most is, mellyet szükség lészen kijáratni.

És így hát a szántóföldek mostani statussa eszerint vagyon:

A pap számára fordíttatnak ezek

A felső fordulóban

1. A Bartsai mezőn négy hold szántóföldek mostani szomszédjai²²⁶ felől Horvát Bálint²²⁷, felől Síván Péter. Ez mintegy tizenkét vékás.

2. A Horgosban két vékásnyi kenderföld, délről ifjabb Balog László, északról idősb Balog László mostani szomszédjai.

3. A Kenderesekbe egy kis kaszálló, napkeletről való végét mossa az Egregy vize, délről szomszédja Síván Ádám, tekintetes Vállya László úr jobbágya, északról tekintetes Váradi Dániel úr földje.

Az alsó fordulóban

1. A Lunkán, egymás mellett négy törökbúza földek, napkeletről szomszédjai, a Tserna vagy Egregy felől véggel belérugó földek, úgymint Demeter István, ifjabb Balog Sándor, [318] és tekintetes Váradi Dániel úr földjei. Napnyugotról Demeter féle föld, most Biró János keze alatt vagyon. Délről egy darabig Apáti féle föld.

2. Esmét a Lunkán egy darabocskára két vékásnyi föld. Napkeletről a Tserna felől bérugó földek. Napnyugotról Tsanádi András szomszédjai.

3. Esmét a Lunkán egy két vékásnyi föld, délről Etre Péter, északról méltóságos Türi László úr Vollyán Juon colonussa földje szomszédi.

A mester számára fordíttatnak ezek

A felső határban, a Kárpenyek alatt három vékásnyi föld, szomszédjai mindkét felől most titulus Sinka László úr, de a dél felől való földet bírja a Tsanádiaktól való elzálogosításból.

Az alsó határban az alsó Lunkán a Varjakba egy fél föld, északról tekintetes Vállya úr Tsanádi jussón, délről méltóságos Türi László úr.

Kaszállók

1. A Kerek rétbe két kaszálló, mellyet a conscriptioban a 3-dik szám alatt említett Sástó nevű helynek a Tsernán innen és túl való részéért cserébe adott méltóságos consiliarius Türi László úr. Két jó hosszú szekér szénára való hely. Szomszédjai napkeletről Tsanádi Lőrincz. Napnyugotról tekintetes Vállya urak kaszállói rugnak reá egy darab helyen s Horváték földjei is, északról és délről reá rugnak.

2. A Botogszeg nevű helyben, egy jó hosszú szekérnyi szénát termő kaszállórét, szomszédjai északról méltóságos Szilvási úr földje, délről holmi földek rugnak belé, úgymint Tsanádi Lőrincz és Dregán földjei. Napkeletről a Keresztúrra menő országút. Napnyugotról esmét földek végeződnek a határában.

3. Vagyon egy Bárkuly Vállye régi neve szerint való helyben egy kaszálló, melybe a kisbartsaiak és alpestesiek nagyon beharapóztanak, s egy részit el is foglalták.

Végezés. A törvény úttján ki kell járatni, és visszafoglalni.

Ezeket a kaszállókat bírja.²²⁸

²²⁶ A megfelelő égtáj megnevezésének hely kihagyva.

²²⁷ Az égtáj megnevezése újra kimaradt.

²²⁸ Pár sornyi hely üresen maradt.

Az eklézsia levelei

1-o. A Vallye Barkuluj, vagy Gyakor Patak nevű helyben. Úgy az almási völgy és patak helyben, mely mostani nevén Almaselynek nevezetik két rendbéli eklézsiai erdőkről szőlő collationalis, melyet az eklézsiabeliek önként való jóindulattokból adtanak az eklézsianak, de anno 1760 12^a Januarii Sinka László és SzentJobi Ferentz regiusságok alatt. [319.]

2-o. AlPestesen lakó idősb Biró István 20 mfr. való obligatoriája de anno 1791 11^a Máji Gyárfás Sámuel és Kolosvári Sigmond regiussága alatt.

3-o. Ifjabb Biró Sándornak 10, Biró Andrásnak 7 vfr. való obligatoriája de anno 1793 26^a Máji Toti Apáti Ádám és Gyárfás Sámuel regiussága alatt.

4-o. Anno 1795 25^a Januarii költ contractus szerint vettek: idősb Balog László 6, ifjabb Budai Sándor 6, ifjabb Somodi János 2 vfr. Etre Péter és ifjabb Balog László regiussága alatt, kölcsön.

5-o. Anno 1794 16^a Decembris alpestesi Pap János vett 16 vfr., Fejér István 10, Isipi Dániel, és ifjabb Balog László regiussága alatt. Nota bene ebből Pap János megfizetett 10 vfr. hátravan még 6 vfr.

6-o. 1774 14^a Februarii v[ajda]hunyadi Anténászi Gáj nevű cigány vett 10 vfr. Gyárfás Sámuel és Jakab János regiussága alatt.

7-o. 1741 15^a Aprilis idősb Budi János öt vfr. volt adóss, hanem annak interesse nevedésével lett a capitalis 6 vfr. maga recognitioja szerint.

8-o. Bár Judith, idősb Nagy Beretzk Sigmondné 1738-ba 8^{ua} Novembris, Madotsai Mátyás és Csernátoni Dániel regiussága alatt költ testamentuma szerint, 1. Várad Józsefnél lévő 8 vfr. testálta a templom épületire. 2. Az Egregy mellett, a Tzigányok utcáján való örökségét hét ft. az eklézsianak 3. Törökbúzájának felét esmét az eklézsianak 4. Egy kenderföldet négy vfr. az eklézsianak 5. Egy földet Demeter Máténak 8 vfr., hogy eltemesse 6. Lakó jószágát Pogány József úrnak, hogy 20 vfr. fizessen az eklézsianak 7. Egy kis örökséget a menyinek.

9-o. Karánsebesi Sebessi Anna Beretzk Sándorné testamentuma de anno 1761 30^a Augusti bodoki Henter László és Bujti Sigmond regiusságok alatt, melyben egy Birojeszk nevű örökségecskének 40 ft. árának felét 20 ft. az eklézsiaira hagyta.

10-o. Csanádi Bálintnak 16 mfr. való obligatoriája mely pénzbe azt a sessiot vette kezéhez, melyet ennyi pénzbe testált volt Csanád András 1759-be 28^a Januarii Sinka László és Etreh Mihály regiussága alatt az eklézsianak. *Nota bene* Míg a Szent Visitatio folya, megbizonyították hitelesen, hogy az irt 16 mfr. befizettetett, tehát a pénzről szőlő contractus is kiadott, hanem a testans Csanádi András jó emlékezetének fennmaradására nézve, ez a jegyzés béirattott.

11-o. Beretzk Sándornak 37 mfr. és 93 dr. collationalissa de anno 1740 20^a Martii Detsi József, Madotsai Máté, Sz[ent]Jobi Ferentz, Biró Sándor regiussága alatt, mely szerint adósságait és földjeit az eklézsianak hagyta: úgymint Balog Györgynél 6 ft., Biró Mihállynál 4 ft., Biró Györgynél 2 ft., Biró Péternél 2 ft. 25 dr. Balog Máténál 8 ft., Demeter Andrásnál 4 ft. 68 dr. Körösi Balásznál 9 ft. Csanád Istvánnál lévő 2 vfr., [320/a] úgyszintén három földet is. 1. a Varjakba túl, alól-felől, a testans földje szomszédságában 8 ft. hagyta. 2. a Horgosba lévő földét 4 ft. egyfelől Alaber Imre, másfelől a testans szomszédságában. 3. a Kenderesbeli földét 4 vfr.

12-o. Buda Miklósnak attestatuma de anno 1747 5ta Junii arról, hogy strázsamester Salántzi Sámuel kapitány Vadászi Mihálytól, Vátzon öt arannyokat levált volt, melyeknek

Életrajzi adat az úrasztali tányéron, 1662

megadására kötelezte magát. Ez ezen alpestesi reformata eklézsia részében jött. A Vadásziánium testamentum szerint, amint a blajbásszal reáírt indorsatio bizonyítja.

Végezés ezt effectumba kell venni, és használni

13-o. Alpestesi Balog Gergelynek 8 vfr. való obligatoriája de anno 1746 9^a Julii, mellyet kért Vadász Mihálytól. Ez is a Vadásziánium testamentum szerint az alpestesi reformata eklézsiaé.

14-o. Kisbartsai Antal Mihályynak 7 vfr. való obligatoriája de anno 1732 8^a Septembris Bár János és Bár Gábor regiussága alatt, mellyet Vadász Mihálytól kért volt kölcsönbe. Ez is az alpestesi reformata eklézsiaé.

15-o. Síván Györgynek obligatoriája de anno 1761 27^a Maji Válya Mihály regiussága alatt, mely szóll 13 mfr. Ezzel adóss volt felpfestesi Debretzeni Péternek, ez pedig adta az alpestesi reformata eklézsianak.

16-o. Nyikora Miklósnak vizsz[ent]györgyi Makrai István jobbágyának 6 mfr. való maga leköttelezése, mely szerint a f[el]pestesi La Palage nevű helyben lévő szőlőit adja az irt pénzbe az alpestesi eklézsianak, mellynek szomszédjai fellyül Szabó Ferentz, alól Dán Lászk, Makrai József úr jobbágya, napkelet felől Dán Lászk, napnyugot felől a szőlők körül lévő kert; szól a contractus de anno 1759 28^{ua} Januarii Sinka László, Ettreh Mihály regiusságok alatt.

17-o. Buda László úrnak a Sasto nevű helybéli földescskéről való collationalissa de anno 1756 die 2da Januarii Türi Benedek és Jádi Márton coramizálása alatt.

18-o. Budai István ad zálogba 5 mfr. 10 dr. egy földet k[is]bartsai Antal Jánosnak 1721-be 29na Martii, mely föld van a Gyakor patakán túl, a határ mellett, szomszédja Pestes felől k[is]bartsai Antal Lukás, KisBartsa felől pedig a határ, alpestesi Somodi Péter, Balog István, kisbartsai Nagy Miklós regiusságok alatt.

Úrvacsorai pohár, 1713

Szent edényei és eszközei

1. Vagyon egy kupásnyi, ezüst, fedeles, és füles kanna, kívül kevés vékony mettszett virágokkal, a derekán egy párkányos abrancsocska, az első oldalán, fenn a szájánál egy virágos kerület, középebe egy emberi jobb kéz, markába zászlót tartva, a kerület lineáiba ez az írás: MAKRAI. BORBARA. ANNO. DONI. 1618. [320/b.]

2. Egy szinte félkupásnyi ezüst talpas pohár, kívül szép virágjai megarannyozva, a derekán ezek a betűk olvastatnak: ALVINCZI*KRISTINA. ADTA E POHART*AZ ALPESTESI REF*ECNAK*AO 1713*

3. Egy fertályosnál valamivel nagyobbacska, talpas ezüst pohár, megarannyozva kívül, sokféle cifraságok közt, felleg forma virág közt, két oldalán két repülő angyalforma látszik, mind a kettő bal kezébe olajfaág forma kettős ágat tart. A pohár szárán háromfelől ezüstmű álló, kihorgadt cifraságnak, szebben kitettsző részén, három kis ezüst emberfő látszik.

4. Egy ezüst tányér, felső felén a közepe feldomborodva kerekdeden, a belső domborodása megarannyozva szép mettszett virágokkal, belső lapján két lapossacska circulusba esmét arannyos virágok, a külső arannyos mettszett virágokba egy helyen, ezen görög forma betűk és figurák: ΜΙΤΡΟΠΟΛΙΤΉΣ ΣΕΡΑΦΙΜΉ. Mitropolit Seraphim.

5. Egy ezüst tányér, a szélénél való lapos karimáján vagyon egy mettszett forma virágos circulusba, egy firtós hajú emberi fő, mely egy kéz által tartandó hegyes törbe szűrva látszik, és az emberi fő ábrázattya s orra előtt virág szemléltetik. A circulusnak körülötte kettősen megvonott betűkkel, ez az írás olvastatik: AZ. VR. DICZOSEGERE. CINAL-TATTA. HOGL. SOK. NIOMORVSAGIBVL KI. HOSTA. 1662. a circulus körül kívül

ezek a két betűk vagynak ilyen formán. B: O M: Ezen tángyérnak közepén vagyon egy kis gödröcske, kétfelől ezek a betűk O.I. Ezen tángyérnak a hátán ezek a betűk vagynak írva: A. 1658. BVDAN. FOGATA VOLT.

6. Egy régi óntángyért a 12 apostolok képeivel.
7. Egy két kupásnyi sima fedeles ónkanna.
8. Egy kupásnyi haszonvehetetlen ónkanna. 1816-ba lett belőlle keresztelő kanna.
9. Egy vékony ezüst csipkébe szegett, ezüst és sellyem kivarrott virágokkal telyes zöld sellyem abrosz.
10. Egy vékony meggyszín kréditor, ezüst cáklival prémezett abrosz, fakó szín kanafác bérléssel készülve.
11. Esmét olyan színű s készületű cathedrara való szép takaró.
- [321] 12. Esmét olyan színű s készületű pulpitusra való.
13. Egy három szélben való, még ki nem készített publicanszín cathedrara való, hosszaságára mintegy hatodfél sing.
14. Egy gyapott gyolcs, arany ezüst fonallal, sárga, zöld, karmazsin s kékszín sellyemmel, török mesterséggel kivarrott abrosz, közepiben egy islogos virágokkal és arany fonallal ilyen címer látszik, úgymint kétfelől álló oroszlánok közt egy magyar kar kardba tart egy török főt, körülötte a címernek ezek az arany fonallal kivarrott betűk: BALOG ÁGNES. A címer alatt fekete sellyemmel az esztendőszám kivarrrva 1752.
15. Egy recés táblákból, s közbe-közbe fejr táblákból álló, fejr kamuka, rojtos végű abrosz.
16. Egy sáhos rojtos végű fejr abrosz.
17. Egy más rojtos végű fejr sáhos abrosz.
18. Egy köteles rojtos végű, és kötéses közepű fejr abrosz.
19. Egy recés kötéses, táblákra kivarrott fejr abrosz.
20. Egy pulpitusra való gyapott gyolcs, végei zöld és sárga sellyemből kivarrott virágokkal, ezekkel a rajtalevő betűkkel: BUDA JULIA KÉSZÍTETTE. 1752.
21. Más pulpitusra való, ezüst, arany és sellyem apró cifra virágokkal kivarrrva.
22. Egy más pulpitusra való, körül sellyemvirágos, de oláhos forma varrással.
23. Egy sárga, vagy inkább szalmaszín, arannyos, ezüstös csipkébe szegve, négy szegletjein, négy gazdag varrási arany virágos keszkenő.
24. Esmét minden részbe egy más olyan.
25. Egy fejr és zöld sellyem virágokkal, végeiken kivarrott fejr fátyol keszkenő.
26. Egy fejr fátyol, külömb-külobbféle színű sellyem és arany virágokkal kivarrott keszkenő.
27. Egy rongyos fejr fátyol, arany virágokkal kivarrott keszkenő.
28. Más szennyes és rongyos fejr fátyol, kisded arannyos virágú keszkenő.
29. Egy rongyos kék fátyol, arany, ezüst és sellyem virágú keszkenő.
30. Egy fejr fátyol sellyem, arany ezüst virágocskákkal, a szélein is ilyenekkel kivarrott kisded keszkenő.

Úrasztali terítő, 1752

31. Egy arannyos fejr fátyol sellyem virágú keszkenő.
32. Egy fejr sellyemből álló szép nagy keszkenő, kék és veressel elegy való pántlika forma széleivel. Sinka Lászlóné, Ribitzei Lidia asszony ajándéka.
33. Egy kisded veres sellyem keszkenő. [322.]

8-szor. Minekutánna a leírt mód szerint mindeneket rendbe szedett volna a Szent Visitatio, megkérdezte a tiszteletes helységbéli pap, hogy conventioja szerint való fizetését maga idejében beszolgáltatják-e? Ha pedig nem, adná bé írásba, kiknél mennyi restantiája vagyon.

Keresztelő kancsó

Melyre azt felelé, hogy még most a helységbelieknek akarván e részben is kedvezni, senkit név szerint ki nem nevez, ki mennyivel restálljon, hanem most az egész eklézsia jelen lévén, intetessenek meg a Szent Visitatio által azok akik tudják, hogy restantiáriusok, és bírattassanak arra, hogy az eddig való restantiákról complánállyanak, ezutánra pedig ne hadjanak.

A Szent Visitatio azért csendes és szelíd intéssel kéré azokat, akik gondolják, hogy tartoznának, hogy egyezzenek meg a tiszteletes atyafival szép móddal, nehogy a restantiáknak felszedésére külső magistratusi brachium hozzattassék. Melyre magok az eklézsiabeliek, mind akik nem tartoznak semmivel, mind akik tartoznak valamivel ilyen

Határozást tevének: hogy 30 napoknak lefolyása alatt a restantiákról megegyezzenek a tiszteletes atyafival, ha pediglen valakik azt elmulatnák, a domesticus curator, a consistorialisokkal együtt rajtok minden személyválogatás nélkül felvégye, ha pedig így nem lehetne, szabad legyen a domesticus curatornak

akármely külső magistratusi erővel is rajtok felvenni. Ezen mostani magok közönséges ajánlásának, ígérettyének, és jövődöbéli bizonyságul ezen protokollumba lett béírásnak ereje mellett.

9-szer. Elészóllíttaték a mostani oskolamester, Basa Boldisár ökegyelme, és a nemes eklézsia megkérdezteték az ökegyelme szolgálattya és egyéb magaviselete iránt. Közönségesen ezt mondák:

Templomi szolgálattya, és oskolai kötelessége ellen nincsen semmi panasz, de egyéb magaviselete és cselekedete ellen igen nagy vagyon, mellyet mindjárt elé fognak adni. Míg ez meglenne

10-szer. Megkérdezteték Basa Boldisár is aziránt, hogy az eklézsiabeliek mint adják meg becsületét? Miként szolgáltatták bé fizetését? Melyre azt mondá:

Egy részben sincs jól és csendesen állapottya, mert igen rossz házba tartják nyomorultul, a fizetését sem szolgáltatták bé. Azonba egyébként is senki mesteri illendő becsületét nem adja meg. Míg ennek bővebb megvizsgálásába és orvoslásába belé nem ereszkedett volna a Szent Visitatio, már annakelőtte az ellenevaló kemény vád és panasz eképpen jöve a Szent Visitatio eleibe. [324.]

11-szer. Basa Boldisár, pestesi oskolamester, a közelebb múlt adventi Úr vacsorája osztása alkalmatosságával F[el]pestesre, mint filialis eklézsiaiba ment tiszteletes urammal, és a mater eklézsiaiba megmaradott szent kenyérnek részét, úgy az úri szent vacsorabéli bort kiszolgáltató pohárt is, egy keszkenőbe kötve általadta Felpestesén a tiszteletes pap, hogy hozná haza Alpestesre, s vinné a parochialis házhoz. De ökegyelme, még mulatván F[el]pestesen, Alpestesre estve későn jött le, ekkor is, nem hogy hazavitte volna a reá bízott szent eszközöket, s maga is szállására ment volna, hanem a szent eszközökkel együtt bément abba a fogadóba, melybe egy Kováts Thérésia nevű gyanús és botrányoztató életet élő személy korcsomáskodik. Ott elvette Felpestesén az Úr asztaláról maradott kenyérdarabokat, azokból egy darabot adott a fogadósnénak, ezt mondván: fogja ked, egyék, mert ma úgyis nem volt ked a templomba, ez a kenyér megmaradott Felpestesén. A menyecske fogadósné elvévén egy darab kenyeret és kezében tartván, az éppen akkor a fogadóba bément méltóságos Türi László úr kertészszét és szakácsát kínálta a kenyérből ezt mondván, egyetek,

mert ez a szent vacsorából való kenyér. Ezek így folyván, Basa Boldisár elévette az Úr asztalához való pohárt, s abba a korcsomai borból töltvén, ivott maga is, a menyecske fogadónét is itatta belőlle, Krisztus vérenek nevezvén a benne lévő bort. Amint mindezeket eképpen bizonyítják a Szent Visitatio elé hivattatott, és ott meghiteltetett bizonyosságok, úgymint: a háznak gazdája, Somodi János 45 esztendő, felesége, Pap Júlia 27 esztendő, ekkor a házba volt Szathmári Mihály 26 esztendő és felesége, Etre Judit 19 esztendő személyek. Ezen szentségtörő cselekedetét, nagy botránkoztató magaviseletét ugyanekkor azzal is tetézte, hogy megrészegedvén a korcsomán, a férjével ottlévő Etre Juditnak két márást adott, csakhogy engedje meg, hogy ötet csókolhassa és csicserézhesse meg, azonban csókolni és csicserézni kezdte az írt személyt. Ezen megrészegedett cselekedete által megszegte azon szoros maga lekötélvezését, mely szerint, méltóságos udvari consiliarius Türi László úrnak is jelenlétében, az egész eklézsia gyűlésében azt fogadta vala, hogy a korcsomára való járásról, és részegségről lemond. Mindezen illetlen, és botránkoztató cselekedetei alól magát még menteni sem tudván Basa Boldisár.

Tehát a Szent Visitatio az eklézsia tagjaival együtt tön ilyen *végezést*: Basa Boldisár ennyi botránkoztató magaviseletéért a Pestesi Eklézsiába meg nem tartatik, hanem innét elküldetik. A szentséges eszközök profanatiojáért pedig a tractualis director által pereltetés, és büntetessék meg. Ami fizetése pedig még benn volna, az a domesticus curatoratus által fizetessék ki. [324.]

12-szer. Más botránkoztatónak is feladaték Kováts Thérésia nevű menyecske, azzal vádoltatván, és bizonyíttatván, hogy feslett életet él, és gyakorol, azonban orgazdasszonyságot folytat, holmi babonás kuruzslásokkal is tetézi gonosságát.

Végeztetik Minthogy a tekintetes szolgabíró úr a helységben lakik, ennek a személynek gonoszságát zabolazza meg a törvények útján, és a helységből is proscibálni esmérje tisztí kötelességének.

13-szor. A domesticus curator titulus Sinka László úr ab anno 1794 usque 1798 inclusive, minden perceptumairól, erogatumairól és elocatumairól való számadását eléadá, mely is ventiláltatván, úgy találtaték, hogy:

	hfr.	dr.
1794-beli visitatiokor maradt a cassába	13	–
1795-be juhok és bárányok pascuatiojából jött	34	68
1796-ba esmét pascuatióból	24	48
1797-be esmét abból	22	–
Summa	94	16
Capitalisi pénz Pap Jánostól fizetődött bé 1797-be	10	20
ugyanettől a capitalis interesse pro 1797	–	96
Biró Andrástól interes pro 1795 et 96 7 vfr. capitalis után	–	84
ifjabb Somodi Jánostól interes 2 vfr. után pro 1797	–	12
idősb Balog Lászlótól 6 vfr. után pro 1796	–	36
Fejér Istvántól 10 vfr. után pro 1796	–	60
ifjabb Budai Sándortól 6 vfr. pro 1796	–	36
idősb Biró István 20 vfr. után pro 1793-94-95-96	4	80
1798-ba a Paponyán lévő föld fele arendájába Branyo György fizetett pro 1798	2	40
Az írt esztendőre más részért Duma Mihály	1	20
Summa	116	00
Ezen perceptumból elocáltatott		
1794 16 ^a Decembris Fejér Istvánnak	10	20
detto Pap Jánosnak	16	32
1795 25 ^a Januarii ifjabb Budi Sándornak	6	12
detto ifjabb Somodi Jánosnak	2	4

1797 9 ^a Septembris idősb Balog Sándornak	5	10
detto Etre Péternek	5	10
E két utolsóról contractus nem lévén minél hamarább irattassék		
Summa [326.]	44	88
<i>erogatum</i>	hfr.	dr.
A templom, parochia, s oskola romlásaira a hitelesen eléadott specificatio szerint ab anno 1794 usque 1798 inclusive, költ el hatvanöt mfr. tizenkét dr.	65	12
Az elocatum és erogatum egész summája teszen hát mind özveséggel száztíz mfr.	110	–
Maradna hát a cassában 6 mfr., de ez is a hosszason tartott visitatiobeli expensákra elment		
Restantiariusoknak maradnak	hfr.	dr.
1. Fejér István, interesbe pro 1797 et 98	1	20
2. Biró Sándor 1796-97-98	–	84
3. Biró András posteritási 1797 et 98	–	84
4. Balog László 1797 et 98	–	74
5. ifjabb Budai Sándor 1797-re és 98-ra	–	74
6. Pap János 1797 és 98-ra	–	74
7. idősb Biró István 1796-ra 97-98	3	60
8. idősb Balog Sándor pro 1798	–	30
9. Etre Péter pro 1798	–	30
10. Somodi János 1797-re és 98-ra	–	24
Summa	9	54

14-szer. A perselypénz demonstratioja készen nem lévén, rendeltetik, hogy a tiszteletes atyafi, és az egyházfiak rövid időn a notarius kezébe küldjék el.²²⁹ [327.]

15-ször. Domesticus curator titulus Sinka László úr panaszképpen jelenté, hogy mivel a megyebéli némely rossz indulatú emberek sokféleképpen bosszontották és mortificálták, illetlen szavokkal illeték, tehát ezeknek a háládatlanoknak helytelenségek miatt tovább a domesticus curator hi volt tellyességgel nem kívánja, és csak a lármázást, nem pedig az eklézsia közönséges hasznát szeretők miatt nem is viseli.

Sajnállyá a Szent Visitatio, és az eklézsia jóindulatú több tagjai is sajnállyák, hogy egy gondos, hasznos és szorgalmatos jó ember haddja el ezen eklézsianak curatorságát, de mivel tellyességgel tovább ezen hivatalt viselni nem akarja, tehát a Szent Visitatio is, más jókkal együtt megköszönvén az eklézsia mellett eddigelé tett fáradozásait, a curatorságból elbocsáttya. Melyre nézve

16-szor. Az eklézsia minden tagjaival egyezőleg a Szent Visitatio a domesticus curatorságra, szabad választásra kinevezi tekintetes Váradi Dániel, és Válya Sámuel urakat. E két tisztelt urak közül, vortum pluralitate, választaték domesticus curatornak tekintetes Váradi Dániel úr.

Akit a Szent Visitatio a szokott mód szerint domesticus curatornak bé is hiteltete, minden jót, áldást, és segedelmet kívánván hivatala folytatására.

17-szer. Eddigelé volt egyházfiak idősb Balog Sándor és Fejér István ökegyelmek egyházfiúságokból kibúcsúzván, helyettek a helységbéliektől egyházfiaknak választatának Biró Sándor és Demeter György ökegyelmek.

Ezek is hivattalok folytatására meghitteltetének.

18-szor. Hogy ezen eklézsianak minden dolgai annál jobban folyhassanak, tehát a consistorialis személlyek is kineveztetének, és a most újjonnan állítottak ezen hivatalra bé is hitteltettek, akik is név szerint így következnek

Titulus Sinka László úr, Balog Jósef, Balog Sándor, Köpetzi István, Tsanádi Móses, Biró István, ifjabb Balog Sándor, Tsanádi János. Ezek a nemesség részéről vagynak

²²⁹ A demonstratio helye üresen hagyva.

A katonák részéről: idősb Budai Sándor, Fejér István, Buji József káplár, Buji Sándor. [327.]

19-szer. A harangozók panaszkodának, hogy sokféle bajaik és foglalatosságaik vagynak az eklézsiái szolgálatban, mégis semmi fizetést nem kaphatnak magoknak, hanem csak az ígéret és pusztá biztatás fizetések.

Végezés A Szent Visitatio, az eklézsia közönségesen jelenvolt tagjainak mondá, micsoda módot találhatnak abba, hogy a harangozók is valami fizetést kaphassanak sok rendbéli fáradozásaik után? Közönségesen ebbe határozzák meg magokat, hogy minden papi bért adó gazda, aki egész bért fizet, fizessen hordáskor a harangozóknak két kéve búzát, aki fél bért ad, fizessen egy kévét. Aki vékával fizet, ahány vékát fizet a papnak, annyi kupa búzát fizessen a harangozóknak. Ezt aki meg nem adná, adni nem akarná, tehát a bér fizetésről fellyebb leírt modalitas szerint procedállyon a curatoratus.

Most harangozóknak maradának Székely Sándor, Mezei István, Székely Sándor míg kigyógyul mostani csúf nyavalyájából addig helyette szolgál Szatmári Mihály.

Ennek az eklézsianak köből épült temploma és tornya vagy, a toronyba két harang.

A nagyobb harangon ezek a betűk: FIERI CVRAVIT ANNO 1765 ECCLESIA REFORMATA ALPESTESIENSIS., a kisebb harangon: AL PESTESI MAGYAR ECCLESIA ONTETTE. 1713.

A parochialis ház köből épült. A mesteri ház fából és rongyos.

Nádcsikokkal varrt úrasztali terítő

1802

*Alpestes 5ta Aprilis 1802. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AlPestesiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, atque Michaellem Barta, ordinarium ejusdem notarium, 5ta Aprilis 1802 facta.*²³⁰

Itten, a papi háznál jelen voltak 1. a helységbéli egyházi atyafi tiszteletes Kolosvári Sigmond uram, az oskolamester Ország István ökegyelme. 2. Az ecclesiának tagjai közül titulus Sinka László úr, Csanádi Móses, Biró Sándor, Csanádi Sigmond, Köpetzi István, Demeter György nemesek részéről, Bányai Máté, katonák részéről való egyházfiak, Fejér István, katonák részéről való bíró.

I. A tiszteletes egyházi atyafi ellen nincsen a nemes ecclesiának semmi panassza. Magának is egyéb panassza nincsen, hanem amint ki-ki láthatja, a kertek igen rongyollottak a parochia körül, melly miatt nevezetes kárai esnek, s esett közelebből most is.

II. Az 1799-béli visitatióban az akkor volt oskolamester, Basa Boldisár propudiose elimináltatván, hozattatott helyébe a szászvárosi particulából Ország István ökegyelme 25 Augusti 1799. Kit is mind templombéli szolgálatára, mind a gyermekek körül való szolgálátára nézve, de meliori commendálnak a jelenlévők.

III. Az 1799-béli visitatióban curatortárságot vállalt volt magára tekintetes kéméndi Váradai Daniel úr, ki is kevés idő múlva azt deprecálta. Azért most votorum pluraliate választaték nemes Csanádi Móses uram, ki is a curator hivataltára solemiter bé es esketteték.

²³⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 572–573. •

IV. Az egyházfiak közül limitaneus Bányai Máté őkegyelme kikéredzvén, kibocsáttaték, és helyében kinevezteték ugyan limitaneus Budi Sándor őkegyelme, olly reménsséggel lévén a Szent Visitatio, hogy a nemes ecclesia a méltóságos commendans kapitány úrnak is eziránt való consensussát demereálja. A nemesek részéről való egyházfiak, Biró Sándor, és Demeter György őkegyelmek továbbra is megmaradnak. Harangozóknak pedig tétetennek Gruja Máté és Molnár Mihály.

V. A tiszteletes egyházi atyafinak panaszára oculálta a Szent Visitatio a parochia, iskolaház, templom körül való kerteket, mellyeknek feltételében, hogy hiba és fogyatkozás ne essék ennekutánna, és a curator is tudhassa, hogy kit szólíson meg ha ruinát lát, a kertek reparatioja a protokollumban is subinferáltatik eképpen:

1-o. A parochialis házat az utca felől egészen a toronyig méltóságos Türi László úr tartja kerttel. [573.]

2-o. elkezdvén már a papi funduson lévő kerteket, a déli utca felől, a cinterem ajtajától fogva le a Cserna felé hosszára, ölszámba felmértvén, eszerint kertelik:

Biró Sándor mediocris ulnas 3, Balog József 3, Balog László 3, Etre Péter 3, Demeter György 3, Sinka László 3. A kapun túl öreg Balog Sándor ulnas 3, Balog István 3, Gruja Máté 3. Azután azontúl a katonák része egészen a Szentpáliné örökségéig hosszára osztatlan. Onnan kezdve Szentpáliné felé a kert fenekiben napkelet felől, azután ismét osztály szerint 3 öl Szentpáliné Apátival edgyütt. Köpetzi István ulnas 3, Köpetzi József 3, Boér Ferentz 3, öreg Balog lászló felől észak felé, fele Balog Lászlóé a magáé, fele pedig a katonáké egészen a nagy utcáig. A csűríg nyúló közkert megint a katonáké. A kertkapunál való közkertet teszi fel ifjú Balog Sándor, és idősebb Balog László a csűríg. A pajtától fogva egészen a kútfeli kiskapu sarkáig Balog János ulnas 3, Csanádi Ádám 3, Csanádi Mihály 3, Csanádi Sigmond 3, Csanádi Móses 3.

3-o. Az oskolamester kertit elkezdvén észak felől a papi kертől fogva körös környül a cinterem ajtajáig: Székely Sándor ulnas 3, Biró Daniel 3, Biró István junior 3, Biró János 3, titulus Vályi Sámuel úr 3, titulus Vályi László úr 3, titulus Váradai Daniel úr 3, Biró István senior 3, Etre Mihály 3, Demeter János, Sándor, István 9. A közkerteket pedig ezek teszik: Biró Péter 3, Demeter Sándor 3, Demeter Sigmond 3, Demeter István 3, etsei Demeter Andrásné 3 ölet.

A kerteknek ezen megírt repartitio szerint való feltételekre s conservatiojokra, kötelesége hozza magával, hogy a domesticus curator szorgalmatosan vigyázzon.

VI. Egy nagy hijjánosság tapasztalt a Szent Visitatio ezen ekklezsiában, még tudniillik, hogy egy gabonaconservatoriumot épített ugyan a tiszteletes parochus számára, mellynek kerítése, ajtaja nincsen, házától is távol vagyon. A securitásra nézve ez csak olyan, mintha nem is volna, aminthogy közelebből el is lopták onnan gabonáját.

Erre nézve végeztetik: A domesticus curator építtesse meg s készíttesse el, hogy egész bátorsággal s kár nélkül conserválja benne gabonáját a tiszteletes parochus.

VII. Méltóságos Türi László úr a visitatióban ugyan nem, de maga úri házánál jelen volt, kit személyesen tisztelvén a Szent Visitatio, maga önként hozá elé s méltóztaték kegyesen ígérni, a helységben, hogy néhai Getse Béniamin procurator úr testamentumának eleget kíván tenni, és az idevaló tiszteletes parochusnak az illető ob [?] gentiát kiadja.

Nádcsíkokkal varrt úrasztali terítő

1804

*AlPestes 3ta Maji 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AlPestensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorum, et Michaellem Barta juratum notarium die 3ta Maji anni 1804. in domo parochiali celebrata.*²³¹

Ezen alkalmatossággal jelen voltak: az egyházi rendből tiszteletes Kolosvári Sigmond atyámfia, mint helységbeli pap és Ország István őkegyelme, oskolamester. A polgári rendből, a nemes ekklézsia tagjai közül titulatus dévai Sinka László úr, nemes Balog László, Tsanádi Móses vicecurator, Demeter Sándor, Etre Mihály, Bíró István, ifjú Balog Sándor, Budi Mihály, Bujti Sándor, ifjú Budai Sándor, Bujti József egyházfi, idősb Budai Sándor egyházfi, Bíró Sándor, Demeter György őkegyelmek; nemkülömben kovásznai tekintetes Kiss István allhadnagy úr.

Ezeknek jelenlétekben ezek folytanak.

I. Kérdés tétetett aziránt, ha valami méltó panassza vagy-on-é a nemes ekkléziának lelkipásztora ellen? Mellyre lett ez a felelet: Nincsen semmi panassza.

II. Kérdés tétetett az oskolamester iránt, hogy mind templombéli szolgálatát, mind tanítói hivatalát miképpen viszi véghez? Mellyre nemes Balog László uram ezt felelé, hogy a gyermekek nem tanulnak, s nem taníttatnak úgy, mint szükséges volna és így tudatlanságban maradnak. A nemes ekkléziának több tagjai pedig ezen feleletre ezt mondták, hogy ezen hibának és fogyatkozásának okát nem az oskolamesterben kell keresni, hanem magokban a nemes ekklézsia tagjaiban, nem provideálván a tanulni akaró gyermekek tanulására megkívántató commoditásról. Magának az oskolamesternek lakóháza igen kicsiny, a classis pedig fedelének elsovadása miatt alkalmatlan, hogy a gyermekek abban egybegyűljenek, s tanuljanak. [752.]

III. Megkérdtetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy a hallgatók mind a köznapi, mind a vasárnapi közönséges isteni tiszteletet gyakorolják-é és különösképpen is keresztyéni kegyes életet élnek-é? Mellyre ezt felelé, hogy az isteni tiszteletre nézve keresztyéni kötelességekben eljárnak közönségesen mindnyájan, hanem különösképpen nem mindnyájan, nevezetvén a botránkozatók rendében feladja Somodi Jánosnét, kiről kedvetlen igen rossz hír forog a helységben.

Kire nézve végezetik, hogy az egyházfi által intessék meg, hogy minden botránkozató dolgokat elkerülni tartsa, s esmérje szoros keresztyéni kötelességének, külömben a kegyes keresztyéneknek társaságából ki fog rekesztetni.

IV. Megkérdtetett, hogy illendő becsülete megadattatik-é és conventio szerint való fizetése illendőképpen beszolgáltatatik-é? Becsületinek megadattatása iránt nem panaszol, hanem rendes fizetésének némellyektől igen hijányoson való beszolgáltatását nagy kedvetlenséggel panaszlá, és annak jeléül és bizonyoságául mutata is olyan három kéve búzát, melyből igaz lélek szerint lehet itélni, hogy egy marok búzaszem alig lehe-

·AZ·ALPESTESI·REF·TEMLOM·

²³¹ HuZaL-Jkv. I/5. 751–755.

Erre nézve a Szent Visitatio végezi, hogy a méltóságos Fő Consistoriumnak reglamentye szerint az olyan egyházi szolgát szánt szándékkal defraudálni kívánók in instanti megbüntessenek.

Továbbá panasolja az épületekre nézve is, hogy a Szent Visitationak ezelőtti rendelkezései szerint azok nem reparáltattak. Amellyekre nézve a Szent Visitatio újra serio injungálja, hogy az 1799-béli visitatiokor való magok lekötelezések szerint a nemes ekkleziának minden tagjai a kertetek tegyék fel hiba és fogyatkozás nélkül, és akik az intés után is ezt nem teljesítenék, 1 ft. büntessenek meg.

V. Némelyek panasznál, hogy néha igen rövideden esik a harangozás úgy, hogy a távul lévők elmaradnak az isteni tisztelettől. Ez a panasz más panasznak előadása ada alkalmatosságot, tudniillik a kirendelt harangozók keservesen panaszojkák, hogy a más [753.] ekkleziákban és ebben is való régi szokás szerint a contributiotól nem immunitáltattnak, hanem mint másokon, rajtok is a contributio megvétetik.

Kikre nézve lön ez a végzés: A concernens regius perceptor a domesticus curatortól és memorialis által honorifice requiráltassék és végye válasszát, hogyha van-e aktivitásában ezen nemes ekkleziának harangozóit a főbb contribuensek közül eximálni, vagy nem. És ha kedvetlen választ adna, a tekintetes nemes vármegye tisztségének adja például a harangozóknak méltatlan vexáltatásokat. Az ezen esztendőre réajok iratott contributiora nézve pedig tettzet a nemes ekkleziának önként offerálni, hogy azt kézen-közt kicsinálják, minthogy ha az repartíaltatik is egy ekkleziája tagjára nem esik több 12 dr.

VI. Elévétetett vicecurator Tsanadi Móses őkegyelme curatori demonstratioja, melyben ad fel illyen:

A. Perceptumokat	mfr.	dr.
1-o. Pro anno 1802, hogy Dántsul pakulár juhait az ekkleziája fundussán legeltette, fizetett 280 juhért, egyért dr. 4, úgy a két bárányért pénzül redimálván egy-egy ft., in summa	13	24 ²³²
2-o. Titulatus Sinka László úr pro 1802 az ekkleziája földjeiért adott	1	56
3-o. Ugyan Sinka László úr az ekkleziája erdeiért pro 1802 és 1803 adott	2	4
4-o. A felpertesiek az ekkleziája Bárkuj nevű kaszállóját kivén, fizettek	42	84
5-o. 700 juhna legeltetéséért 1803 fizettetett	27	80
6-o. Fejér Istvántól 10 vfr. után 1802 és 1803 jött interes	1	20
7-o. Ugyan Fejér Istvántól 9. ft. után 1803-ra jött interes	—	— ²³³
8-o. Perselypénz gyűlt	6	96
9-o. Az ekkleziájának 3 szántóföldjét a vetésig kivén titulus Sinka László úr, adott arendát, taxát 1803-ban	12	24
Perceptum summája	107	88
[754.] B. Elocatumokat, elocáltatott a perceptumból		
1. Demeter Sándornak legalis interesre 1802-dikben	10	20
2. Etre Mihálynak legalis interes mellett 1802-dikben	6	12
3. Murár Imréhnek, Csanádi Lórintz zsellérének 1802-dikben	4	8
4. Steutrezán Juonnak, Csanádi Móses zsellérének 1803.	6	12
5. Budi Sándornak 1804-ben	6	12
6. Csanádi Mósesnek legalis interes mellett	18	36
Elocatum summája	51	—
C. Erodatumokat		
Az iskolaházban lévő fűtőnek reparatiojáért fizettetett	2	4 ²³⁴
Az iskolaház fedelének correctiojáért, s a prastillák felveréséért Bíró Sándornak és Murar Juonnak adattatott	2	72

²³² A számok összefolytak, illetve többszöri áthúzás és rájavítás nyomai figyelhetők meg rajtuk, ezért ugyanaz a kéz más tintával a margón letisztázza őket.

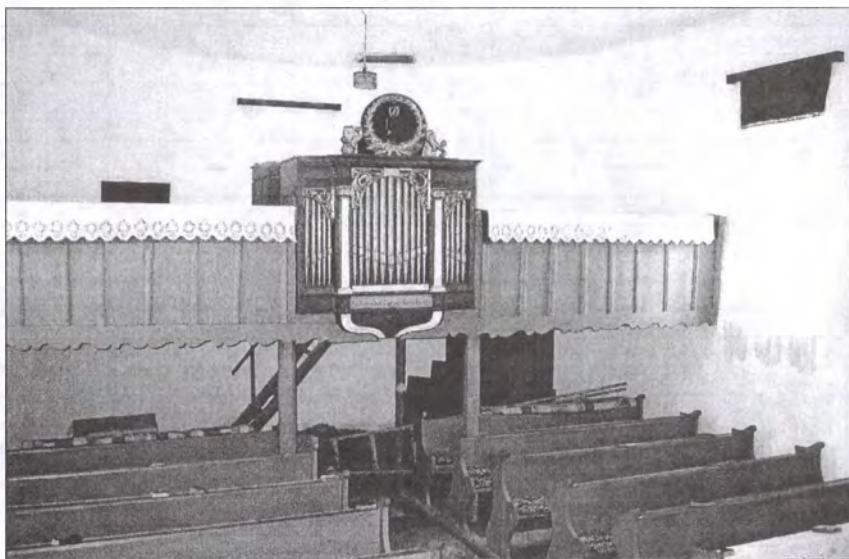
²³³ A szám elmosódott, és nincs letisztázva.

²³⁴ Ebben az oszlopban is több rájavítással, kihúzással találkozunk. Itt csak a végleges számokat közöljük.

Szegeknek való két pánt vasért	1	36
A prastillaszegek csináltatásáért	1	8
Megmaradván ezen két pánt vasból egy darabocska, fordítottat a harang fáján lévő pántnak igazítására, és ezért fizettetett	–	24
Az ekklezsia csüre felállításáért egy versben fizettetett	16	32
A gornyikoknak minden szekértől fizetődven 12 dr., 11 szekértől adattatott	1	32
A fa levágásáért 3 embernek, 3 szekérért	2	52
A fa elhozása alkalmatosságával az erdőben a fákat kimutogató Zsiván nevű embernek adatott	–	54
A csürt befedő embernek adatott 6 kupa bor árra	–	72
A mesterembernek a csür áldomása alkalmatosságával egy fél kupa pálinkára	–	24
A csürhöz ragasztott pajtának karóztatásáért Zsivánnak	–	84
Az oskolaház fedésére vétetett 1000 prastilláért, 100-ért egy vfr. fizettettvén	10	20
Ennek felerésére való szegért 100 a dr. 12, 1500-ért	1	80
Amidőn a prasillákat vette egyházfi Biró Sándor, áldomás adatott	–	14
[755.] A szekereknek adtam, hogy AlsoSzilváson vontatókat fizettek	–	42
A mostani visitatiokor Biró Sándor egyházfinak erogáltatott	2	40
Eszerint erogatum summája	44	90
Az elocatum és erogatum lévén in summa	95	90
Ez ha kivonattatik a perceptum summájából, mely volt 107 mfr. és 88 dr.	107	88
Marad a következendő számadásra	11	98

Nota bene: A megírt demonstratióból observálja a Szent Visitatio, hogy e jelenvaló 1804-dik esztendőre az eleitől fogva való szokás szerint pascuumra juhok nem fogadtattak bé, és eszerint az ekklezsia jövedelmének nagy hijjánossága vagyon. Mellynek okáról tudakozódván a Szent Visitatio, a domesticus curator azt jelenté, hogy az ekkleziának né-mely tagjai az ideszokott juhászokat elidegenítették, fenyegetvén azzal azokat, hogy juhokat a határon el nem szenvedik.

Erre nézve a Szent Vistatio végezi: A domesticus curator az eleitől fogva való praxistól és közönséges collatiótól tellyességgel el ne áljon, és az elidegenített juhászokat ideédesí-teni igyekezzze, és manuteneálni tartsa kötelességének.

Templombelső

Bácsi

1751
Bácsi²³⁵

Anno 1751. die 12ma Decembris a bátsi infans eklézsia számára parochialis fundusul legálá és per manus általadá tekintetes nagybartsai Bartsai Ábrahám úr feleségével, titulata Dobolyi Kata asszonnyal együtt egy darab örökséget nemes farkas Miklós nobilitaris curiájának szomszédságában. Az arról való collationalis vagyon a Partialis ládájában, coram regiis Thoma Bátsi et Sthphano Zagoni de dato ut supra. Melyben ilyen homályos clausula olvastatik: *Non tamen exclusa conditione in litteris contractualibus existente*, mellyel, amint magyaráztatott előttünk, azt akarták exprimálni, hogy deficiálna az eklézsia, eo in casu visszavehessék az örökséget vagy magok vagy posteritassok.

Ezen eklézsziácska számára készítettett Szebenben és conferált méltóságos liber baronissa nagybartsai Bartsai Gergelyné méltóságos nalátzi Nalátzi Sára úriasszony önagsága ilyen ónedényeket:

1. Két ónkannát, egyik Úr vacsorájához, másik kereszteléshez való.

2. Egy ón pohárt, két tángyér. Mindenik edényen lévén ez az inscriptio: Bátsi Rfta Ekla számára készítette B. Nalátzi Sára.

Item tekintetes Sombori Lászlóné asszonyom conferált sályos abroszt és két keszkenőt az Úr asztalára, egyet süjtásost, másik veres selyemből való cum inscriptione N . M. (melynek értelme: Nalátzi Mária)

Papi conventio:

	Búza	Pénz	Tüzifa	Csős törökbúza
	Gelima	Ft.	Currus	Metreta
Tekintetes Bartsai Ábrahám úr	12	5	3	12
Tekintetes Turi László úr	10	—	—	12
Sombori László	6	2	½	2
Tekintetes Nagy Sándor úr	6	3	2	12
Kis János	4	1½	2	5
Zudor János	3	1	2	4
Zudor András	3	1	2	4
Zudor Ádám	3	1	2	4
Visolyi György és Tordai László	2	1	1	—
Farkas András	3	1	1	4
Körösi Pál	2	dr. 68	1	—
Szabo József	3	1	1	4
Farkas László	1½	1	1	4
Onodi János				
Sera Kristina	2	2	—	—

Ennekfelette stolaris fizetése lészen: Keresztelésért dr. 12; Házasok copulatiojáér hfr. 1.; Temetést predikatioval ft. 1.; Predicatio nélkül dr. 68.

²³⁵ A Bácsi Református Egyházközség levéltára R. 1.

Superaddálja nemes eklézsia, hogy az 1756-dik esztendőbeli visitatióban tött approximatioja szerint egy kevés szántásbéli succursussal is lészen.

Denique a tanuló fiú- és leánygyermekektől különös pensioja lészen.

1753
*Bácsi*²³⁶

Anno 1753. die 1ma Martii a bátsi reformatá eklézsiában celebrált Szent Visitatio alkalmatosságával a nemes bátsi eklézsiában tekintetes és nemes eklézsia tagjaitól közönségesen determinált papi fizetés hac serie következik annuatim.

	Búza	Hfr.	Tüzifa	Törökbúza
	Gelima		Currus	Metreta
Titulatus Bartsai Ábrahám úr	17	5,00	3	8
Méltóságos báró Györffi Sámuel úr	8	2,00	–	4
Titulatus Sombori László uram	6	2,50	–	4
Kis János	3	1,50	2	4
Zudor Péter	3	1,00	2	4
Zudor János	3	1,00	2	4
Zudor András	3	1,00	2	4
Visolyi György	5½	dr. 68	1	0
Farkas András	3	1,00	2	4
Körösi Paal	2	0,68	1	2
Séra Kristina	5½	0,68	1	0
Onodi János				

Nota bene: Keresztelésért dr. 12.; Házások esketéséért dr. 50.; Ha másova viszik a léányt dr. 100.; temetésért prédikációval dr. 68.; Prédikáció nélkül dr. 34.

Ezen kívül offerálta volt magát a tekintetes nemes eklézsia a conventio kiadáskor, hogy kevés szántással is kíványák a tiszteletes parochust annuatim megsegíteni amikor s ameny nyiben lehet, s most is azon oblatiora reflectál, cum ea declaratione, hogy törvénybe ne mennyen, és mint debitum ne exigáltassék etiam in casu impossibilitatis, nem lévén valamellyik halgatónak módja és ereje rá.

1756
*Bácsi*²³⁷

E Santa Visitatione Batsini die 26. Julii 1756 celebrata per juratum Sanctae Sedis notarium Stephanum Herepei mpr.

[Ekkor erősítették meg a fenti díjlevelet.]

²³⁶ A Bácsi Református Egyházközség levéltára R. 3.

²³⁷ Uo.

1762
Bácsi²³⁸

Anno 1762. die 27. Januarii subinferáltatik.

I-mo. Hogy a falu törvényfáján belől dél felől egy darab szántóföld circiter metretae 4 a falu közönséges földéből engettetett volna némely possessoroktól a tiszteletes loci minis-
ternek számára. Ebben és egyebekben a curatoralis adsistentia cselekedje a maga keresztyé-
ni kötelességét annál is inkább, hogy a graeci ritus parochus is aféle földet colál, nem lévén
nagyobb jussa, mint a mi részünkről valónak.

1766

*Bácsi. Acta sanctae Visitationis in ecclesia reformata Batsensi anno 1766. die 13.
Novembris habitae et institutae in praesentia spectabili domini Nicolai Mara
de FelsőSzálláspataka, quasi inspector-curatore, praeside Francisco Intze de Lisznyo
venerabilis tractus de Hunyad reformati seniore, notario reverendo domino Stephano Ventz
substituto, et adjuncto reverendo domino Josepho Bartok, praesentibus a parte ecclesiae
spectabili ac generoso domino Alexandro Nagy de Deva, Andrea Zudor, Petro Zudor
nobilibus, Josepho Borbély et aedile nobili Ladislao Farkas.*²³⁹

Ubi I-mo. Praefata nobilium ecclesia interrogata de functione reverendi domini Johannis Szabo parochi, nihil refert animadversione dignum, imo suum parochum laudat, ejusque ministerium in posterum quoque desiderat.

II-do. Pariter reverendus dominus loci minister contra suam ecclesiam in genere nihil refert, quod correptionem mercatur, in specie tamen

a. contra aliquos suos auditores querelam profert, quod Anno ministerii ejus primo solitum salarium in pecunia exsolvere denegasset [!], hujus itaque restantiae administratio intimatur restantibus titulatis auditoribus ea lege ut spectabilis ac generosus dominus ecclesiae supremus curator, dominus Alexander Nagy etiam brachio seculari, si qui secus exsolvere nollent, exsolvi tenere dignetur.

b. panaszol aziránt is a tiszteletes loci minister, hogy néhai tekintetes Bartsai Ábrahám úr decessusán a tekintetes nemes posteritás közt a jószág megoszolván, a papi fizetés né- mely résziben megcsökkent, holott ezen ekkleziában maga az említett boldog emlékezetű nemes úr volt a fundátor. Atyaiképen ajánlya azért a Szent Visitatio ezen fogyatkozást meg- jobbítás végett a tekintetes posteritásnak, ne engedjék néhai édesattyoknak jó szándékát magok részéről illy hamar megcsökkenni, hanem inkább igyekezzék azt bár csak egy ízzel előbb mozdítani.

c. Minthogy Szabó József uram azon jószágából, mellyben lakván egész papi bért ígért volt, kiesett, és azon jószágnak fele része szállott az árvákra, fele pedig ment más vallású ember kezére, a Szent Visitatio előtt így repartíaltatott azon papi fizetés, hogy a gabonabéli fizetésnek felit az árvák tutora az ő jószágokból adja, míg a más részit praestállya Szabó József úr, úgy a három máriást is. Mellyet őkegyelmek jelen lévén megígérének. Ha az árvák felnevekednek, akkor aki élni fog, tégyen más rendet. Ez a rendelkezés csak az árvák felneve- kedéséig tartson.

d. Visolyi uram feleségével edjütt másuvá menvén most lakni, arendába adta itt lévő jó- szágát nemes Zudor Péter úrnak. Hogy azért a papi fizetés itt ne csonkulna, végeztetett a

²³⁸ A vizitáció szövege az R 3. ügýirat versóján található.

²³⁹ A Bácsi Református Egyházközség levéltára R. 7.

[2.] nemes haza törvénye szerint, hogy az exarendátor az arendából esztendőnként administrálja az eddigvaló papi fizetést.

e. Lévéen nemes Farkas András uramnak mind magától, mind egymástól megkülönböztött gyermekei tartoznak külön papi fizetéssel, mint különös gazdák, nem szabván magokat csak egy fizetésre, mert a papi bér nem a jószág quantitásához, hanem a paterfamiliasok számához szokott szabattatni. A pátronusokban sem dicséretes dolog ez, ha néhai elejek patrocíniumát megosztják és magokat a közbéradó emberekhez, gazdákhoz egyenlővé, vagy néha alábbvalóvá is téstik. Aki magát pátronusnak akarja tartani, legalább két (vagy három) annyit tartozik fizetni, mint egy közönséges gazda.

f. Aki ezen ekkleziában nem laknak ugyan, de magoknak oeconomizáltatnak a határon, tartoznak concurálni a paptartásban, úgy az egyházi épületek conservatiojában a nemes haza törvénye szerint, ezért ne vonnyák ki magokat. Evégre szükség leszen újesztendő tájban új listát csinálni s abba minden possessorok neveit feltenni, s kinek-kinek magának feljegyezni, mit fog evégre esztendőnként a papnak adni, maga rendi, carachtere [!] s tehetsége szerint, úgy mindazonáltal, hogy más magához hasonlóknál kevesebbet adni senkinek szabad ne legyen, hanem ki-ki magát szabja önként s nem kényszerítésből a szokott rendhez.

IV: Signuntur bona ecclesiae:

Amelly Úr asztalához való szent eszközök az 1754-dik esztendőben celebrált visitationban specificáltattak, azok megvannak mostan is. Azután accedáltak ezek:

α. Egy kívül-belől aranyas virágos ezüst magas talpas pohár, melly száz forintra becsültetett, mellyet kegyesen conferált ezen ekkleziához méltóságos grófné Bánffy Diénesné n[agy]bartsai Bartsai Ágnes úriasszony őexcellentiája. Kedvellye az Úr Isten ezen szent ajándékot és jutalmaztassa meg több kegyességből származott jótéteményeivel edjűtt, mellyeket őexcellentiája naponként cselekeszik az őfelsége házával.

β. Ugyan őexcellentiája conferált egy külömb-külobb állatok formájára 13 recetáblákra varrott nagy abroszt, mellynek kerületin csipke vagon körös-környül varva.

γ. Két keszkenőt, mellyek közül az egyik patyolat és két végén vagon külömb-külobb színű selyemmel varrott hat virág, a második bulya vászon, a körül vagon szakadozni kezdett gazdag aranykötés.

δ. Titulus bodoki H. László úr is sub anonymo küldött egy keszkenőt patyolatból való, mellynek szegeletein karmazsin színű selyemből varrott virágok vannak. [3.]

e. Tekintetes Nagy Sándorné asszonyom almádi Klára asszony adott egy bulya vászonból való, nyolc aranyfonallal varrott virágos keszkenőt.

η. Vagon más bulya vászonból való keszkenő is körül aranyfonallal varva. Úgy más bulya vászonból való és minden varrás és virág nélkül. Ki adománya, nem tudatik.

θ. Vagon egy sok apró recetáblácskákból kockáson egybevarrott abrosz. Ki adta, nem tudatik.

ι. Vagon ezekhez két közönséges asztalkeszkenő is, amellyekben mindezek takartatnak és hordoztatnak.

Minthogy pedig mindezek láda nélkül állanak a Szent Visitatio előtt ígéré tekintetes Nagy Sándor uram, hogy egy ládácskára való pénzt ad, csak a tiszteletes loci minister ökegyelme minél hamarébb procuráljon akárhonnán.

V. Tekintetes Nagy Sándor úr és titlata Almádi Klára asszony istenes kegyességekből csináltattak 54 vfr. egy harangot, mellyen ilyen inscriptio vagyon:²⁴⁰

VI. Vannak ezen ekklézsiához accedált pénzbéli collatiok eszerint:	hfr.
a. nemzetes Kis Sigmond úr collatiojából maradott volt	9
b. Tekintetes Pogány Ádám úr conferált	5
c. Tekintetes Sombori László úr collectázott s conferált	30
d. Tekintetes Nagy Sándor uram industriája által accedált	56
Melly in summa térszen és kiadattatott Oklosra papi fizetés pótlására borra eszerint:	100
a. Sub littera A. et B. levő contractusok szerint	70
b. Contractus nélkül Bálint Dobosnál	24
Juon Bégánál	6

Végeztetett, hogy az első contractus jobb formába irattassék, a második pedig, amely a regiusoknál csak minutában vagyon, expedíaltassék és conserváltassanak az ekklézsia ládájában.

e. Ezelőtt is protocoláltatott fára való fundus hfr. 12, melly a pestényieknél vagyon, annak contractussa sub littera C.

f. Rákosdi Várad Jánosnál inexelsute lévő hfr. 12 sub littera D.. Mind a kettő tekintetes Nagy Sándor uram collatioja.

g. Ezeken kívül vagyon a tiszteletes loci minister ökegyelme kezénél aere parato hfr. 8, a zeykfalvi ekkléziánál hfr. 3.

Nota bene: In conclusione visitationis a tiszteletes loci minister és egyházi elejekbe adatott, hogy a 8 forintokból egyik cedál pro ordinario visitorum honorario, ha a nemes ekklézsia in natura azt meg nem adja.

VII. Vagyon a piski határon egy darab kaszálórét circiter currus 8, melly vagyon méltóságos gróffné n[agy]bartsai Bartsai Ágnes [4.] öexcellentiája rétyeinek szomszédságokban. Ezt néhai méltóságos Bartsai János úr decessusán a méltóságos Bartsai fiúág successorok, signanter a méltóságos Bartsai Ferentz, Péter, Sigmond urak conferálták a bátsi reformatus prédikátor subsidiumára. Vagyon is méltóságos Bartsai Péter úrtól valami collatiocska iránta. Nota bene: Néhai Bartsai Ádám úr maga részét conferálta a szászvárosi romanus catholicus conventbéli barátoknak. Nota bene: Jó volna kiszakasztani és kibarázdolni részeket, ne lenne ansa egyik felől is a panaszra kaszálás idein.

Ezen conclusumokat pro norma agendorum in rebus ecclesiasticis a Szent Visitatio commendálja a bátsi reformata ekklézsia kegyes tagjainak. És hogy magokat conformálják mindenekben ez hazabéli reformata ekkléziákban ususban lévő szokásokhoz és törvényekhez, arra serio adhortáltanak.

Extradatum e protocollo visitationis anni 1766. die 13. in possessione Bátsi habitae et celebratae per Franciscum Intze de Lisznyó, venerabilis tractus de Hunyad seniore mpr.

²⁴⁰ A felirat hiányzik.

1771

*Bátsi. Periodus prima visitationis anni 1771 incipit ab ecclesia reformata Batsiensi die 19ª Januarii in domo spectabili domini Alexandri Nagy, eodem etiam dicto domino praesente, praesentibus a parte ecclesiae reliquis quoque ejusdem ecclesiae membris, dominis Benjamine Kis, Josepho Farkas, Petro Zudor, Ladislao Farkas, Johanne Balog.*²⁴¹

Reverendus ac clarissimus autem dominus Franciscus Intze Lisznyai, quasi senior et praeses visitationis, cum notario ordinario Stephano Herepei opus visitationis serie sequentibus instituunt:

1-mo. A rákosdi limitaneus hadnagy úr parancsolattýára hosdátí káplár Olivér János cum altero etc. a bátsi visitation comparéála, de szükség szolgálattýára itt nem lévén visszabocsátattott, és a reformatus katonákból alá ekklézsiákba reserváltatott.

2-do. Reverendus Johannes Szabo loci minister ab omnibus, et ex omni parte comendatur.

3-tio. Megkérdettétvén a tiszteletes loci minister is quoad ecclesiam 1. De frequentando cultus. 2. De administranda competentia. 3. De scandalosis. Felelé ad ultimu[m], hogy scandalosusok nincsenek, ad 1-a, hogy a communitot gyakorolják, a mindennapi sacrumokat nem mindnyájjan egyaránt, de azt sem mulatják el telyességgel. Ad 2-da Fizetését locumtenens hallgatók aprónként igyekezik administrálni, a most feladott restantiakat is a potiori recognoscálják és megfizetésére magokat obligálják. Az extraneusokban tapasztaltatik nagy hidegség, amint a papi demonstratióból kitettzik. Végezi a Szent Visitatio azok iránt, hogy azok közül akik még listába nem ingrediáltak, újj lista készítettvén ad requisitionem curatoralem, magok írják be, mit fogadnak sponte pap fizetésére a characteris et facultatum proportione conferálni, akik pedig magokat edgyszer obligálták, magok obligatiojokhoz tartás magokat, ne kénszerítessék a titulus curatoratus kedvetlen beneficiummal élni, a szent kánonok és ország törvénye szerint.

4-to. A mestertartás dolgában panaszol a nemes ekklézsia, hogy magát nem esméri capaxnak annak tartására, azért instál a Szent Visitationak, hogy vagy ex publico fundo excindáljon valami részecskét, vagy módot találjon a mesteri subsistentiara, mivel apró gyermekeinket tanulás kedvéért másuvá nem vihettyük. Mely feladott propositioját a nemes ekklézsiának kegyes consideratioban vévén a Szent Visitatio, tett a mester interimalis subsistentiaja iránt ilyen determinatit, hogy amely százharminc forint capitalisnak fructussát a néhai titulusa Komáromi Klára aszszony haeressei usque ad beneplacitum ezen nemes ekklézsiának hasznára conferáltak, annak három esztendei interesse benn lévén, igyekezik a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával együtt felfenni, és consequenter a mesternek assignálni. Továbba pedig ígéri arra is magát, hogy az említett haereseket fogná honorifice requirálni, hogy azon capitalist in perpetuum conferáljanak azon szent végre, a nemes ekklézsia pedig rendeljen maga közül egy becsületes ekklézsia tagját, penes competens viaticum, hogy a szent ekklézsia és Szent Visitatio requisitiojával Désre az említett haeresekhez elmenvén azon beneficiumot impetrálja. [2.]

A bácsi egyház ládája

²⁴¹ HuZaL-Jkv. I/3. 1–2.

5-to. Novae accessiones:	hfr.	dr.
1. Néhai áldott emlékezetű Almádi Klára úrasszony, tekintetes dévai Nagy Sándor úrnak életében kegyes úri párja testamentaliter legált ezen nemes ekkleziának papjának subsistentiájára Melly pia collatiot a tekintetes kegyes executor úr említett tekintetes Nagy Sándor uram actu deponálá, mely a Szent szék pecsétje alatt, a titulus úr kezénél maradt ad elocandum quo meliori modo fiendum	102	–
2. Néhai Batzallári Farkas úr 1000 mfr. legatumból a Hunyad vármegyei szegény ekkleziák számára assignált 400 forintokból tekintetes Mara Miklós úr, mint ezen pius fundusoknak kikeresésekben sokat fáradozott nagy kegyességű jó keresztény patronus úr conferált ugyanezen ekkleziá papjának subsistentiájára, mely már rész szerint Tompára, rész szerint Bátsiba elocáltatott és currál is	100	–
6-to. Sequitur demonstratio curatorialis:		
1. Titulati Benjaminis Kis, aki in perceptis a kegyes benefactor uraktól a parochialis új ház és oratorium erectiojára conferált alamizsnából gyűlt fundust ad fel	30	14
Melyből a megnevezett szent végre költött hiteles demonstratio mellett	14	14
Quo detracto ex suma percepti, marad in paratis	16	–
Item ex nova acesione	–	40
2. Titulati aedilis Valentini Farkas, aki ugyan a kegyes benefactorok pia collatiojából és holmi ekklesiasticus provenusokból, ut patet ex demonstratione coram exhibita et legitimata azon szent ususra percipiált	51	22
Mellyből azon demonstratio szerint erogált	31	12
Kellene még maradni kezénél	20	10
De referálja, hogy gonosz ember által megkárosítatván, vagyon három forint és huszonnyolc pénz híjjával, ebből ex pia consideratione fáradságának jutalmául resolváltatik hfr. 2 dr. 28, tartozik deponálni hfr. 1, és így marad actu kezében	18	84
3. A perselyről		
Jött be publicatioból	3	54
Költ el	–	26
Marad	3	28

7-mo. Kegyes szándékát a nemes ekkleziának az új parochianak és oratoriumnak felépítésében ex pio zelo titulus Kis Benjámin és Sigmond uraimék secundálni igyekezték a magok örökségek végiben adák által a régi vízműsás porondul meghányott helyét in viciniis ab una tekintetes Nagy Sándor úr, másfelől Stojka Péter limitanes katona öröksége, melyről collationalist kell expedíaltatni.

1772

Bátsi, 1772. *Continuatur visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi anno 1772. die 29^a Januarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, ordinarium notarium Benedictum Bitai, et clarissimum dominum Andreám Csegöldi adjunctum, in domo et praesentia spectabili domini Alexandri Nagy de Déva.*²⁴²

Ubi: 1-o. Fit demonstratio oeconomica:	hfr.	dr.
Maradt volt a tavalyi visitatiokor a munkában lévő új oratorium építésének folytatására szentelt fundus	16	84
Vicecurator Kis Beniam uramnál	8	22
Az egyházfő Farkas Bálint kezénél	4	28
Accedált titulus Nagy Dániel uram collectázásából	40	–
Galgotzi István uram collatuma	7	20

²⁴² HuZaL-Jkv. I/3. 44–46.

Méltóságos Zejk János uram alamizsnája	2	62
Piskiből három tisztek adtanak	3	6
Losádból	–	40
Summa	82	62
Erogatio		
Ebből contractus mellett van kiadva egy lakatosnak	12	24
Pura erogatioba ment a demonstratioban exhibeált specificatio szerint	58	37
Summa erogata	70	61
Demonstratio aedilis Valentini Farkas		
Az oratorium körül tett szükséges expensákra költött	3	10
Kis Benjámin uram is a demonstratio szerint költött	2	4
Summa summarum	75	75
Ezt a summából kivévén, maradni kellene	6	87
De marad	7	58
Mellyből vagyton titulus Kis Benjámin uramnál	6	18
Egyházfi uram kezébe ment	1	40
Ennekfelette lévén Kis Benjámin uramnál ekklézsia régibb pénze	9	18
Melyből egyházfi uram kezébe adtak által	4	60

Amely egy forintot s kilencvennyolc pénzt az egyházfi ökegyelme a kőműves cigányoknak anticipato kiadott, és réá nem dolgoztanak, tartozzék rajta desummálni.

2-o. Titulus fogarasi Nagy Dániel uram kegyes ifjú ökegyelme collectázván ut supra in serie perceptionis videri potest ezen ekklézsia számára bizonyos summa pénzt, mellynek tertialitassa ökegyelmét concernálta, s ki is vette a collecta massájából in hfr. 19 dr. 74. De cum superadditione kipótolván de proprio 30 forintra, Istennek szentelte avégre, hogy azzal egy kis harangocskát öntetne ezen nemes ekklézsia maga számára. Maradjon emlékeztetben az igaznak neve.

3-o. A folti templom a tavaly árvíz miatt ruinálódván, méltóságos gróff Bethlen Gergely úr önagysága méltóságos úri párjával, liber baronissa Nalátzi Borbára asszonnyal együtt nyolc deszkaszékeket conferáltak az itt lévő szent oratorium számára, mellyek már bé is helyheztek.

Ugyan önagyságok conferáltak egy selyem tafotából, az alyán és két végén arany csipkével prémezett cathedrara való viseltes zöld takarót. Nemkülömben székekre való két hosszabb és két rövidebb zöld darab posztókat.

Hasonlóképpen egy kerekded viseltes Úr vacsorájához való asztalt.

Azon asztalra pediglen gróff Bánffi Diénesné méltóságos Bartsai Ágnes asszony öexcellenciája egy darab francia zöld posztót.

4-o. A sokszor említett oratoriumhoz conferált titulus Váradi Pál úr 100 véka meszet, menkülömben tekintetes Nagy Sádor úr is azon szent végre 100 vékát.

5-o. A pia collatiok ekképpen vagynak elhelyeztetve:

	hfr.	dr.
1. NagyOkloson borra kiadva	100	–
2. Tamáspatakára ugyan borra	102	–
Tompán és Bátsiba búzára	100	–
4. Petrénybe tűzifára	12	24
Summa	314	24

6-o. Conferált méltóságos gróff Bánffi Dienesné Bartsai Ágnes asszony öexcellenciája e nemes reformata ekklézsianak egy szép ezüst, kívül-belől aranyas pohárt, Úr asztalára valót.

7-o. Perselybe publicatioból ingrediált hfr. 1 dr. 19.

Úrasztali kehely, 18. sz.

Néhai idvezült Komáromi Klára asszonynak Hosdátón lévő és interimaliter a bácsi reformata ekklézsiának fructificáló 130 ~ százharminc mfr. interesséből vett kezéhez a humanissimus scholae rector hfr. 13 dr. 20 két esztendőre, mely szerint restál még inde ab anno 1767 computando circiter 3 esztendőkre való interes.

Recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes nemes ekklézsiának, hogy azon summa pénzt maga intercessioja által a kegyes haeresektől ad perpetuum usum ecclesiae megnyerni igyekezze, a parte cleri tiszteletes esperest uram is offerálja magát, hogy kíván intercedálni azon pénz megnyerése iránt.

8-vo. Megkérdettvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Szabo János uram ökegyelme iránt, szeretettel kéri a nemes ekklézsia ökegyelmét arra, hogy ha megépül az új oratorium, a rendes órákon és napokon, mint egyebütt, úgy itten is az isteni szent szolgálatot tégye meg ökegyelme, mellyet intimál is a Szent Visitatio, mint maga szoros kötelességét.

9-no. A humanissimus dominus scholae rector Beretzk Márton ökegyelmének serio injungálja a Szent Visitatio, hogy a gyermekeket szorgalmatosan tanítsa [46.] könyörgésben, olvasásban, írásban, éneklésben gyakorolja, melyen mind az atyák, mind a jó emberek örülhessenek.

10-o. Panaszol említi tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy mind némely patronusoknak elhalálozások, mind pedig némelyeknek eltávozások miatt, ami kevés papi fizetés volt, az is igen megkevesedett, annyira, hogy éppen lehetetlen oly kevés fizetéssel subsistálni. Némelyek által pedig, mint új gazdákkal szaporodott a nemes ekklézsia, kik nem akartanak egész bért fizetni, noha alkalmas tehetségűek. Végezi ezért a Szent Visitatio, hogy a papi fizetésnek listája újíttassék meg meg, és minden gazdaember illendő papi fizetést adjon a loci miniszternek, ezt dictálván a jó lelkiismeretbeli Istenhez tartozó keresztyéni kötelesség, mind az ekklézsiai canonok, mind pedig a nemes haza törvénye, hogy így az Istennek dicsőssége az infans ekklézsiában is nagyobra nevedjék.

1773

Bácsi, 1773. *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi anno 1773. die 5^a Januarii per clarissimum dominum seniorelem Stephanum Herepei, ordinarium notarium Benedictum Bitai, adjunctum clarissimum dominum Andreám Csegöldi, praesente spectabili domino Alexandro Nagy de Déva inspectori curatore, in cujus domo adsunt a parte ecclesiae titulus Petrus Zudor, Emericus Farkas aedilis, Josephus Szabo, Ladislaus et Josephus Farkas, caeteris absentibus, quin ob infirmitatem parochus etiam ecclesiae reverendo domino Johanne Szabo non comparente.*²⁴³

1-o. Vicecurator Kis Benjámin uram jelen nem lévén, referálja titulus inspector curator Nagy Sándor uram, hogy a tavalyi visitatiokor egyéb fundus nem maradott volt, hanem Lakatos Kerekes Györgynél kiadva hfr. 12 dr. 24, melyért kezes Farkas László ökegyelme.

2-o. A tavalyi visitatióban említettik, hogy fogarasi Nagy Dániel ökegyelme az ekklézsiai colectának tertialitását, úgymint hfr. 20 dr. 40 e nemes ekklézsiának conferálta Istenhez való buzgóságból oly végre, hogy egy harangot végyenek vélle. De annakutánna az említett summát

²⁴³ HuZaL-Jkv. I/3. 76–79.

megnevelte és kipótolta 40 ~ negyven forintokra, melyből már el is készült egy szép harang cum inscriptione: Fogarasi Nagy Dániel tsináltatta a Bátsi Reformáta ekklesia számára 1772-ben.

3-tio. Consecratio oratorii Batsiensis sub auspicio spectabilis ac pientissimi inspectoris curatoris domini Alexandri Nagy de Déva, ecclesiarum reformatarum in comitatibus Hunyad et Zaránd inspectoris curatoris zelosissimi aedificati.

Anno 1772. die ultima mensis Maji elkészülvén ezen bátsi instans ekkléziának oratoriuma, praedicto die fel is szenteltetett. Volt első actor tiszteletes Herepei István uram az alpestesi reformata ekkléziának lelki tanítója és a nemes Hunyad és Zaránd vármegyébéli reformata ekkléziáknak érdemes esperestye, ki is prédikállott ex 1 Regum VIII. v. 27 igen dicséretesen.²⁴⁴ Második actor volt a loci minister, tiszteletes Szabo János uram, ki is prédikállott a délyesti órákon ex 1. Petri II. v. 5. És így idvességes prédikációknak, gyönyörűséges könyörgéseknek, énekléseknek elmondások között cum omni adplausu felszenteltetett.²⁴⁵

Először énekeltetett a 84-dik zsoltár, prédikáció után a 136-dik zsoltár. Ezt követett könyörgés után a 122-dik. Post clausulam benedicentem a 150-dik zsoltárok. A 136-dikon kívül a többek végig.

Az éneklő mester volt a nevezett alpestesi reformata ekklézsia cantora titulus Gyárfás Sámuel uram.

Jelen voltanak ennek felszentelésén a külsők közül méltóságos gróff m[aros]nimeti Gyalai Lajos úr, méltóságos liber báró és kapitány nalátzi Nalátzi László úr önegyságok, és ennek méltóságos élete párja, Bartsai Éva asszony önegysága, az egész ekklézsia tagjaival együtt.

A papi rendből megnevezett actorokon kívül tiszteletes Bitai Benedek, a m[aros]-solymosi reformata ekkléziának lelki tanítója és a nevezett [77.] tractus ordinarius notarius, úgy tiszteletes Csegöldi András uram, a rákosdi reformata ekkléziának érdemes ministere. Sokkal többen is jelentenek volna meg, ha a szörnyű esőzés és azt nyomban követő árvíz nem impediálta volna.

A titulus említett inspector curator Nagy Sándor úr azon alkalmatosságra készített ilyen verseket:

*Szeresse Szenteknek Szent Személyünket,
Szentelje s Szépítse Szent Szeretetiünket,
Szentelő Szerekkel Szinelje Szívünket,
Szeretnek Színe Szállya is Székiünket.
Vágyódunk Urunkhoz Választott Vígsággal,
Valjuk is Váltónknak Válva Valósággal,
Valamíg Világtól Véges Vidámsággal
Végre Végetlen Várt Vészünk Várt Váltással.*

Önkanna, 18. sz.

²⁴⁴ 1Kir 8,27: Vajjon gondolható-e, hogy lakozzék az Isten a földön? Ímé az ég és az egeknek egei be nem foghatnak téged; mennyivel kevésbé e ház, amelyet én építettem.

²⁴⁵ 1Pt 2,5: Ti magatok is, mit élő kövek épüljete fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokkal áldozatok, amelyek kedvesek Istennek a Jézus Krisztus által.

4-o. Novae accessiones ad sacram mensam pertinentes ad eandem occasionem collatae:

1. Egy veres sellyemfátyol Úr asztalára való keszkenő arany és ezüst virágokkal, és arany két abroncsokkal mesterségesen szövve, amellyet conferált méltóságos gróff bethleni Bethlen Gergely úr ö nagysága élete párja bárónissa nalátzi Nalátzi Borbára ifjú úriasszony ö nagysága.

2. Egy szegeletin igen gazdagon arannyal virágzott Úr asztalára való fejr fátyol szép keszkenő, körös-környül igen szép vékony kötéssel készítve, conferálta m[aros]németi gróff Gyulai Lajos úr ö nagysága.

3. Egy igen szép vékony fejr gyolcs Úr asztalára való keszkenő, mellynek szegeletin igen gazdagon díszített aranyos ezüst kötések függenek, conferálta Halász Miklós uram a m[aros]németi reformatus scholae rector.

4. Vagyon ígéletben méltóságos gróff Bánffy Diénesné Bartsai Ágnes úriasszony öexcellenciájánál egy Úr asztalára való ezüst tárgyér.

5. A felépült haranglábnak fáját adta fellyebb írt méltóságos báró nalátzi Nalátzi László úr ö nagysága. Ugyan ö nagysága az ács mesterembernek fizetett hfr. 11 dr. 22. A fedelire való zsendelyt, úgmint ezeret praetitulata méltóságos Bartsai Ánes asszony öexcellenciája adminisztrálta. Ötszáz lécszeget és hatvan pöröly vastag szegeket adott a zalasdi tisz, titulus Balog András uram.

6. Az oratoriumbéli három ablakokra ment hfr. 13, adott erre említett méltóságos Bartsai Ágnes asszony öexcellenciája rhfr. 7, a többit pótolta titulus inspector curator Nagy Sándor úr. [78.]

7. Kelletvén az oratorium pitvarát bizonyos consideratiokra nézve köfal közzé venni, három falaiért a kőművesnek adtanak hat vfr., mellyeket az egyházfi Farkas Bálint uram fizetett, Kis Benjámin uramtól átalvén két márjást s egy petákokt. A többit pótolta a magánál lévő pénzből.

8. Az oratorium mellé ragaszott faházat belől megvakoltatván, a kőművesnek fizetnek hfr. 3, amely pénzt conferált a sokszor említett titulus inspector curator Nagy Sándor úr. Ugyanennek a tornác felől való külső színe megvakoltatván, arra adtanak három márjást, amely ment az egyházfi kezénél lévő pénzből.

9. A harang tengejének kötésére adtanak három márjást, egy márjás a titulus curator Nagy Sándor úrtól, két márjás pedig ment a Kis Benjamin uramnál lévő ekklézsia pénzből.

10. Az oratoriumban lévő címerek és chárták szereztettek a titulus inspector curator Nagy Sándor úr industriája által.

5-o.	dr.
Egész esztendőn által jött perselypénz	86
Abbúl némely szükséges dolgokra költ el	83
Melyet subtrahálván, marad az egyházfinál	3

6-o. A rendes szokás szerint megkérdettvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Szabo János ökegyelme szolgálattjáról s magaviseléséről. Az ekklézsia közönséges nevével adattatik bé tiszteletes esperest uramnak és a Szent Visitationak egy memorialis a minister változása iránt. Vádoltatván abban tiszteletes Szabo János ökegyelme 1-o közönségesen maga papi tisztének lágyon és restesen való folytatásával. 2-o. A temetés taxájáért való illetlen keménységgel. 3-o. Azon parochia körül volt aedificiumoknak pusztításával s magának a parochianak desertiojával. 4-o. Hallgatóihoz való durva szeretetlenséggel. Amely vádokról való judiciumot kíváná tiszteletes Szabó uram a közelebb esendő Szent Pártialis Synodusra halasztani. Ad interim azt felelvén ad 1-m, hogy az ekklézsia fát nem nem adminisztrál s magának kell az erdőléssel háza iránt gondoskodni s külömben is hijába harangoztat, mert hallgatói a templomot a curator úron kívül nem akarják gyakorolni. Ad 2-m azt feleli, hogy az említett ember eltemettetésekor esett keménysége specialis respectusból

esett, hogy tudniillik azon ember papbért nem fizetett. Ad 3-m feleli, hogy a parochia körül kert nem volt, s azért el nem égethette. Ad 4-m, hogy őkegyelme olyan ember légyen, tagadja simpliciter.

Mindezekre nézve végezi a Szent Visitatio, hogy említett loci minister atyánkfia megbántott hallgatóival a békességes szeretetre redáljon. A parochia desertiojáért pediglen az igen kemény repraehensiot őkegyelme el nem kerüli. Ellenben az ekklézsia tagjainak serio injungálja, hogy a parochia [79.] körül való kerteket ad individua repartíálván, azokat tavaszig felállítsa, csűrét reparálja, mert különben minister által való subleváltatását nem várhatja.

7-o. Scholae rector Szathmári Sámuel őkegyelméről, mint új emberről semmi rossz nem referáltatik, minthogy pedig a parochialis ház pusztán maradt, végezi a Szent Visitatio, hogy őkegyelme beszállíttassék pro majori securitate.

8-vo. A Zudor léányok memorialissára (mellyben exponáltatik tiszteletes loci minister Szabo János őkegyelme praetensioja az anyok temetése és a papi bér restantiája iránt) végezzük, hogy meggondolván az időnek terhes circumstantiáját, fizessenek az instans személyek hét márvásokat s tiszteletes loci minister atyánkfia is elégedjék meg vele, meggondolván azt, amit e nehéz időben szükséges meggondolni.

1773

Bátsi, anno 1773.²⁴⁶

Die 23^a Februarii megfordulván a Szent Visitatio Bátsiban tekintetes inspector curator Nagy Sándor úr házánál, adá kezében a Szent Visitationak a praetitulatus inspector curator úr a néhai boldog emlékezetű méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Ferentz úr testamentumát pecsét alatt egy copertában a néhai testáns úrnak még életében kijelentett akarattya szerint. Úgy a néhai tekintetes Buda Éva asszony testamentomában expressált 400 mfr. emánált tabularis sentenciát is, melyeket veve tiszteletes esperest Herepei István uram magához ily véggel, hogy mind a kettőt a venerabilis tractus archivumába bétégye.

1774

*Bátsi. Continuatur Sancta Visitatio anno 1774. die 11^a Februarii in ecclesia reformata Batsiensi per reverendum ac clarissimum archidiaconum Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Liszno, in domo et praesentia spectabilis domini Alexandri Nagy inspectoris curatoris, praesentibus a parte ecclesiae nobilibus Valentino Farkas, Ladislao Farkas, Johanne Balogh, Samele Kolosi, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Szabo, et ludi magistro humanissimo domino Josepho Szathmári.*²⁴⁷

1-o. A közönséges szokás szerint megkérdeztetvén a nemes ekklézsia tagjai, kik jelen vagynak tiszteletes loci minister őkegyelme felől. Semmit az őkegyelme személye, háza, szolgálattya, magaviselése ellen nem szólnak. Szathmári József iskolamester iránt említék, hogy a gyermekeket nem tanítaná úgy, mint illenék, de az a Szent Visitatio előtt majdan véghezmenő censurából fog megtettzeni. Tekintetes inspector curator Nagy Sándor úr kéré a Szent Visitatio, hogy imponálná, s imponálja is a tiszteletes loci ministernek, hogy gyakrabban harangoztasson, hallgathassanak hétköznapi is könyörgést.

²⁴⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 96.

²⁴⁷ Uo. 104–106.

Úrasztali terítő, 18. sz.

2-o. Megkérdettétvén másfelől tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme halgatói felől, írásban adott bé a Szent Visitationak ilyen panaszokat:

1. Amint templomba menni s nem menni vagy on szabad akarattyokban az ekklezsia nemes tagjainak, úgy részt adni Istennek a jövedelemből, mind a quantitásra, mind a kvalitásra, s mind az adásnak idejére nézve, nem az isteni, sem az ekklezsiai rendelkezéseket, hanem magok szabad tettzését követik.

2. A helyben lakó ekklezsia nemes tagjai, ha magok egyszer-másszor mennek is templomba, de némelyeknek feleségeik csak Húsvétkor láttatnak meg.

3. Némely tagjai az ekklezsiának a paráznákkal esznek, isznak s dolgokat javalják.

4. Közönséges botránkoztató tisztátalan életüket magok kiadni kényszerítettessenek.

5. A bé bíró possessoratus sem Isten, sem haza rendelésit, amit eddig, úgy ez esztendőben is esmérni s telllyesíteni nem akarta.

6. Czente Dávid és Kováts Ferentzné asszonyom, amit ígértenek, úgymint az első 10 forintokat papnak foeneráló állandó fundusul, a másik egy törökbúzaföldet, hogy a pap végye hasznát, megmásolták.

Ezek iránt végezi a Szent Visitatio:

Ad 1-mum Gondolják meg az ekklezsia nemes tagjai, hogy a papnak az oltárról kell élni, és amit egyszer papfizetésbe elszántanak, ne vonnyák meg, a pedig ne légyen az alávalója. Ami restantiában vagy on, az esztendő teléséig fogyatkozás nélkül adják bé, ne kényszerítettessék a pap külső brachiummal élni, papi fizetésének beszédésében. Mely bizonynyal meglesz, ha ebben a részben továbbra is a hallgatók fognak deficiálni.

Ad 2-dum Serio intimálja a Szent Visitatio az olyan ekklezsia tagjainak, kik a templomot vagy igen ritkán, vagy telyességgel nem gyakorolják, hogy az isteni tisztelet gyakorlásának mindenek felett szükséges voltát szívekre vévén, ha nem mindenkor is, legalább gyakrabban, mint eddig jelennyenek meg a közönséges isteni tiszteletnek helyén, mely Istennek különös gondviselése által építettett e kicsiny ekklezsiában, s megbántatnék Öfelsége, ha az pusztájában hagyattatnék. Hogyha [105.] külömben fognak továbbra is az ilyen hallgatók cselekedni, kényszerítettik a Szent Visitatio a külső magistratust requirálni, hogy hazánk törvénye szerint az articularis büntetéssel az ilyen templomot kerülők megbüntettesenek. Afelett pedig tudják meg, hogyha életekben magokat a szent gyülekezettől elszakasztják, halálokbak is meg nem tiszteltetnek, hanem számár temetések lészén.

Ad 3-tium et 4-tum. Imponálja a Szent Visitatio az ekklezsiának, hogy a másokat tisztátalan életkekkel megbotránkoztató személyeket adják ki, mert annak híre elhatott tiszteletes esperest uram eleibe, hogy ez kicsiny ekklezsiában igen sok botránkoztatók légyenek. Feladattatott legelsőbbben egy Gáspár Mihály nevezetű, ki is gyanuban lévő személlyel oláh pappal eskettette meg magát az ekklezsiának nagy megbotránkoztatására, kivált azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült. Atyaíképpen intimálja a Szent Visitatio Gáspár Mihály ökegyelmének, hogy az Anyaszentegyház kebelében botránkozás nélkül megmaradhasson, maga is csendes lelkiesmérettel Istennek szolgálhasson, minthogy mind Istenét megbántotta, mind ekklezsiáját megbotránkoztatta. Tiszteletes esperest uramtól engedelmet kérvén, az ecclesiával per solennem poenitentiam reconciliáljon, feleségét is bírja arra, hogy a maga úttján s helyén ugyanazon dolgot vigye végbe. Második adattatik fel titulus Zudor Péter ökegyelme, ki is non obstante, hogy magának felesége vagy on,

suspecta órákon járja a Balog Ádámné asszony házát, s amint a közönséges hír vagyon, együtt tisztátalan életet élnek az ekklézsiának nagy megbotránkozására. Tagadják mindketten ezen dolgot. Referálja pedig inspector curator Nagy Sándor úr, hogy eziránt extál inquisitoria relatoria, mely az egész dolgot világosságra hozza. Míg azért az meglenne, intimálja a Szent Visitatio Zudor Péter úrnak, hogy magát Balog Ádámné asszony házatól vonnya el, s ezen mocsokból igyekezzék kitisztálni. A botránkoztatók rendiben előfordulnak dévai Piltz Mártonné asszony, és egy Hevesi Sámuel nevezetű szabó mester ember, kik is, amint referáltatik, Déváról igen sokszor ide Bátsiba jönnek, itt együtt vendégeskednek, gyanús conversatiót tésznek, melyekben az ekklézsia megbotránkozott. Piltzné asszony ugyan jelen nem volt maga mentségére, hanem Hevesi uram megjelenvén, őkegyelmének a Szent Visitatio imponálja, hogy intra quindenam, vagy a következő Partialisig magát ezen gyanú s mocsok alól kitisztítani igyekezze, melyre magát obligálja is. Ugyanazon dolog imponáltatik Piltz Mártonné asszonynak is.

Ad 5-tum. A bé bíró possessoratusra nézve, kik papi fizetést praestálni nem akarnak, végezi a Szent Visitatio, hogy a más ekklézsiákban is bevett régi szokás szerint, ha az ekklézsiában nem laknak is, a papi fizetés alól magokat ne vonnyák ki. Ha másképpen fizetni nem akarnak, recurráljon a tiszteletes loci minister a szokott remediumhoz, a nemes Tábla által a szolgabírának kiadatott generalis parancsolat mellett, a szolgabírál által, vagy a seculare brachium által maga excontentatioját munkálódja.

Ad 6-tum. Végezi a Szent Visitatio, hogy mivel Czente Dávid uram és Kováts Ferentzné asszony denegálták a pap intertentiojára tett ígéreteket, tehát midőn eljő a gabonatarakadásnak ideje, akkor a tiszteletes loci minister a szokott úton és módon igyekezzék magának eleget tétetni, arestáltatván usque ad plenariam satisfactionem gabonájokat.

Ezekén kívül panaszul adja fel a tiszteletes loci minister, hogy titulus Szabó Jósef uram se maga, se felesége, se itt, se másutt isteni közönséges szolgálatra nem jár több esztendőnél, sőt kettő is léssen. Ökegyelmek iránt végezi a Szent Visitatio, hogy az ekklézsiái constitutiók szerint, ha minekutánna atyaiképpen admonéáltatnak a templom gyakorlására, egy vagy két hónapig meg nem jelennek isteni tisztelet helyén, tartsák magokat excommunicatusoknak. [106.]

3-tio. Ezelőtt kevés idővel változván az egyházfíság ezen ekklézsiában, stante hac visitatione egyházfíságra béeskettetett Balogh János ökegyelme.

4-o. FelPestesi Debretzeni Péter uram Isten dicsőségéhez való buzgóságából ajándékozott ezen ekklézsiának egy szép selyem keszkenyőt, mely stante hac visitatione bémutatattott.

5-o. Perceptiones et erogationes anni 1773:

	hfr.	dr.
Farkas László uram titulus Nagy Sándor úrnak nálla haereáló adósságából befizetett	10	20
Erogált bizonyos szükségekre	13	48
Tehát supererogatum vagyon	3	28
Demonstratio Valentini Farkas:		
Perceptum: Juhok pascuatiojából	1	80
3 adós cigányoktól	1	20
Más Péter nevű cigánytól	–	60
Farkas László uramtól	2	4
Publicatioból	–	36
Summa	6	–
Erogatum: Az asztalosnak	3	57
Harangkötélért	–	34
Egyéb szükségre	1	74
Summa	5	65
Subtrahálván ezt, marad	–	35

Demonstratio humanissimi domini ludi magistri Josephi Szathmári:		
Perceptum: fennmaradt kájhákból	–	60
Publicatióból és titulus Nagy Sándor úrtól	2	12
Summa	2	72
Az erogationis kemencére, fűtőre s tűzhelyre	2	72
Balogh János mostani egyházi kezéhez vett publicatióból Adventkor és Karátsonkor	2	48 ½
Erogált a kemencére	–	58
Marad most kezénél	1	90 ½

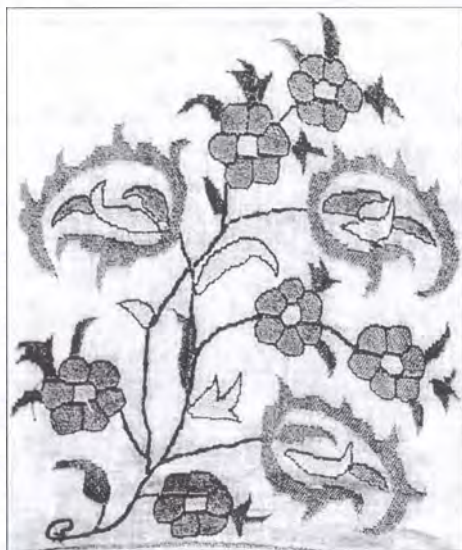
1775

Bácsi, 1775. *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Batsiensi die 2da Februarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus seniore, nec non substitutum notarium reverendum dominum Gabrielem Vitályos, praesentibus ecclesiae Batsiensis parcho reverendo domino Johanne Szabo, scholae rectore Josepho Szathmári, a parte vero ecclesiae spectabili domino Alexandro Nagy inspectore curatore, Ladislao et Josepho Farkas.*²⁴⁸

1-mo. A közönséges szokás szerint megkérdezettvé a tekintetes nemes ekklézsia tagjai a tiszteletes parochus szolgálattya iránt, exhibeál tekintetes Nagy Sándor úr sub nomine ecclesiae bizonyos reflexiokat a tiszteletes loci minister subsistentiájáról, papi hivataljának folytatásáról, és egyéb körülálló dolgokról. Azon reflexiokat kívánta a Szent Visitatio ide inserálni, és azok iránt akképpen végezést tenni.

Bizonyos consideratiok:

A megnyomorodott bácsi reformata ekklézsia statussáról, papnak lehető subsistentiájáról, a papi hivatalnak folytatásáról, egyéb körülálló dolgokkal együtt, mellyek a Szent Visitationak kegyes tekinteti eleibe a megigazításra és jobbításra nézve bocsáttatnak ezen 1775-dik esztendőben.

Úrasztali terítő, 18. sz.

a. A parochialis sessionak általcserélésével a mostani parochialis fundus pusztán jött által, mellyen se ház, se csűr, se egyéb commoditások nem találtnak, még a kerteket is elhordták.

b. A loci minister maga házában és fundussán lakik, midőn változás esik, a successor hová száll, és miként telepedik le, illőt tekintetbe venni a Szent Visitationak és erről előre való praecautiokat tenni.

c. Miben fundáltatik a papi subsistentia, ki mit adgyon, és abból megélhet-e a parochus, méltó consideratioba kell venni. Sokan a patronusok közül deficiálván, nevezetesen Bartsai Ábrahám és Sombori László uraimék házai, azoknak successorai semmiben nem contribuálnak.

d. Hinc querelae, hinc lamentationes parochi, innen vagy az is, hogy a parochus az oltár mellől elvonta magát, és heti könyörgé-

²⁴⁸ HuZaL-Jkv. I/3. 123–126.

sek, publica devotiok, az Isten nyájának legeltetése és betegekhez való látás a szélyel való járás miatt nincsen. Simon Péternek pedig Kristus Urunk három ízben is azt indigitálta: Pasce oves meas, Johannis 21,15. 16. 17. Vasárnaponként ugyan a reggeli cultus celebráltatik, és innepnapokon is, mint a graeci rituson lévőknél, de reliquo protestatur.

Márpedig szükség megállítani, van-e valami fundus in subsistentiam parochi deserviens, mely mellett papi hivatalát a parochus folytathatná. Ha nincsen elegendő, el kell tenni, mint első subjectumot jobb ekkleziába, amidőn apertura is vagyon, és ide mást kell rendelni, aki contentálja magát kevéssel is. Et propter exiguum mercedem talentumát el ne ássa, hivatalját ne negligálja, mint akire átkot kiált az Istennek szája, Jeremiás 48,10.

Tagadhatatlan ugyan ab utrinque, propter neglectum megvagyon a hidegség a közönséges jónak könnyen való elhallgatása, a pap bérinek megtartása, és az őkegyelme ezek miatt a isteni szolgálatban való negligentiája. Errores tamen sunt corrigendi, et omnia ad cynosuram attrahenda, mellyet a Szent Visitatio által reformáltatni kívánunk. [124.]

Fundus subsistentiae

	hfr.	dr.	Búza gelim.	Törökbúza Véka csőstől törökbúza föld	Fa Szekér Fa Petrényből
Titulatus Nagy Sándor úr	3	6	8		
Kis Benjámin uram	1	50	4	4	2
Zudor Péter uram	1	–		4	2
Körösi Sigmond	–	50	1 ½	–	–
Szabo József	–	51	1	4	–
Bálint Farkas	–	68	2	2	1
Farkas László	–	50	1	2	1
Farkas József	–	68	2	2	1
Zudor Ádámné	–	50	2	2	–
Galgotzi István	1	–	3	2	–
Zudor János	–	68	2	2	1
Vajda József	–	–	–	–	–
Summa	9	60	30	20	8

Somboriné asszonyom, Piltz Márton uram, báró Nalátzi Lászlóné, Váradi Pál uram semmit sem akarnak contribuálni, holott mindenkinek oeconomiaja vagyon itten.

Báró Nalátzi Lajosné gelimas tritici 10.

A piski udvar qua a papnak ad hfr. 30.

A kisbartsai udvar is adplicálta szolgálattára és ad szép honorariumot.

Báró Nalátzi Lászlóné is adna, ha valami kedvetlenség nem superveniált volna.

Titulatus puji Puj Miklós uram gelimas tritici 3, kukuruz metr. 4.

Pia legatiok:

	hfr.
NagyOklosra borra ki van adva	100
Tamáspatakára ugyan borra	102
Tompára, Batsiban, Boldogfalván borra, búzára	100
Hosdátbra pénz interesre sex per centum	132
Petrényben fára	12
Summa	446

Emellett a méltóságos Bartsai familia adott a piski határon egy kaszálót, melyből annuatim a papnak ingrediál 8 s 9 szekér szénája.

Ezekből áll már a papi subsistentia. [125.]

Ezen reflexiokat meghallgatván és megfontolván a Szent Visitatio pro a. a papi subsistetiáról azt látja, hogy a tiszteletes loci minister intertentiojára elégséges, tudniillik amenyiben magát arra obligálta, és amellet a maga hivatalát folytathatja. Pro b. a tiszteletes loci minister szolgálattyról látja azt, mert maga is megvalya, hogy hibáson folytatja, melyre nézve ezen animadversiora ígéri magát a tiszteletes loci minister, hogy ennekutánna szorgalmatosabban fogja szolgálni. Injungálja a Szent Visitatio is ökegyelmének, hogy avagy csak napjában edgyszer a harangozást el ne mulassa, mivelhogy arra mind hite letétele, mind pedig lelkesmérete kötelezi. Sőt minthogy a tiszteletes loci minister erre a fizetésre obligálta volt magát a tekintetes nemes ekklézsiának, ugyan szorossan ezen mostani obligatioja szerint hivatalyát véghezvinni el ne mulassa. Másfelől injungálja a Szent Visitatio a tekintetes nemes ekklézsiának is, hogy az edgyszer ígért bért hijánosság nélkül befizesse, ne légyen ansaja a tiszteletes loci ministernek azáltal a papi hivatalnak megtágítására. Ha pedig a tiszteletes loci minister az ekklézsiával és az abból bėjöhethő fizetéssel meg nem elégszik, tehát légyen munkás, hogy magának jobb ekklézsiát találjon és a Szent Partialis is promotioját jó szível helyben haggya.

2-do. A tiszteletes loci minister is a hallgatóknak kegyességekről, templom gyakorlásáról megkérdezettvén, nemkülömben fizetésének bészolgáltatásáról, panaszol, hogy mikor harangoztat is, nem igen mennek a sacrumokra. Erre nézve kegyessen javalja a Szent Visitatio, hogy az Istennek házáat gyakorolják, és magokat istenfélő embereknek lenni megmutassák. Nota bene: Már a fizetésről írtunk ad littera b.

3-tio. Minthogy titulata Galgotzi Istvánné asszonyom mind bizonyos relatiokból, mind maga szája vallásából réának, nyilvánvaló paráznának comperiáltatott, azért a Szent Visitatio canonice plena cum auctoritate excommunicálja mindaddig, míg magát quoquo modo expurgálja, justificálja. Ut praetenditur titulus Galgotzi István uram, minthogy maga is tudva nős parázna feleségével paráznasága után is cohabitált, mellyet hibáson cselekedett, tehát ökegyelme ezentúl magát feleségétől vonnya el mindaddig, míg magát valami módon expiálja.

4-o. Az humanissimus scholae rector Szathmári József holmi tisztátalanságokkal subinferredván vádoltatik, imponálja azért a Szent Visitatio, hogy a következő tavaszi Partialis Synodusig magát expurgálja, és a Szent Partialis előtt becsületét legitimo modo restituálja.

5-to. Perceptiones et erogationes anni 1774 per Johannem Zudor aedilem factae:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatioban tett revisio szerint maradt erre az esztendőre ratio alá	1	90
Accedált ehez a parochialis fundus elcserélésének pótlásából	5	10
Méltóságos zejkfalvi Zejk András úrtól felvett régi adósság	7	14
Nota bene: Még egy forint benmaradt Zejk András úrnál		
Perselypénz accedált	7	37½
Summa	21	51½
[126] Erogationes:		
Ekklézsiái hiteles expensákra	5	50
Melyet detrahálván a percepta summából, kellene maradni	16	1½
De actu találtatik titulus inspector curator Nagy Sándor úrnál	7	14
A tiszteletes loci minister Szabo János uramnál	4	8
Egyházfi Zudor Jánosnál	1	36
In summa	12	58
Mely szerint a differentia a perceptio és erogatio között	3	43½

Mely minthogy sohult nem találtatik, szükség, hogy libellusból vagy valahonnan kike-restessék.

6-o. Méltóságos liber baronissa asszony, idvezült méltóságos liber báró Nalátsi László kapitány úr önmagysága kegyes özvegye méltóságos nagybartsai Bartsai Éva asszony minekutánna kedves férjét temetési nagy tisztességtétel után elsiratta volna, koporsójáról levétetett 36 sing jóféle tafotának felét az vajdahunyadi reformata nemes ekklézsia számára, felét pedig, úgymint 18 singet ezen nemes bátsi ekklézsia számára prédikállószekeket borítani istenes kegyességéből conferálta, ajándékozta. Melyből négy singet tekintetes inspector curator Nagy Sándor úr az említett kegyes viduának visszaadott, hogy más színűt adjon érette, Úr asztalára valót. Ígérte is, hogy ád, mégpedig elkészítve egy Úr asztalára való takarót.

1776

*Batsi. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi, die 15ta Januarii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, Stephanum Intze de Liszno juratum notarium, in domo spectabilis domini Alexandri Nagy inspector-curatoris, praesente ipso titulado domino curatore, nec non ecclesiae commembris aliis utpote nobilibus, nominanter Josepho Farkas, Josepho Borbély, Sigismundo Körösi, Benjamine Kis vicecuratore, et aedili Valentino Farkas, praesentibus quoque loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne Szabo, et ludi magistro Josepho Dosa.*²⁴⁹

1-mo. Sajnálva és fájdalommal érti a Szent Visitatio ezen ekklézsia tagjainak nagy hidegségeket és buzgóságtalanságokat, melyet naponként bizonyítanak csalhatatlanul mind azzal, hogy a templomot, kivált hétköznapiakon, tellyességgel nem frequentálják, mind azzal, hogy a potiori a papi fizetést rövidség nélkül beadni nem akarják, hanem azt némelyek egészen, mások csak rész szerint is denegálják. Melyek egyenesen azt mutatják, hogy az olyanoknak templom nem kell, pap nem kell, s következésképpen Isten sem kell, és így inkább kívánnak Isten nélkül, idvesség nélkül lenni, mintsem Istentől nyert javacskaiknak csak kisebb részétől is meg fosztattatni [149], hogy azt mind a haza, mind az ekklézsia törvényei szerint az Istennek oltáránál letennék, hogy abból az oltár mellett szolgáló egyházi szolga élhessen. Szántsándékkal azon vagynak, hogy ennek a kised ekklézsiaának, mely az Istennek nagy irgalmasságából és kegyelmességéből vagy on mostani állapotjában, jövedelmecskéjét kisbebbítsék, és azért készek magokat a közönséges gyűlésektől is elszakasztani. Ígérnek ugyan most az atyai admonitiora mind azt, hogy ezután a templomot gyakorolják, mind hogy a papi fizetést megadják, de ezt már sokszor, sőt minden visitation ígérték, s nem cselekedték, ezzel igyekezvén az embereket megcsalni, meg nem gondolván, hogy az Istent meg nem csalhattyák. Most azért egyfelől ugyan kegyes szokása szerint a Szent Visitatio atyaiképpen újra intimálja az olyanoknak, hogy mind a két rendbéli fogatkozásaikból magokat megjobbítsák, de másfelől serio imponálja is ex officio ily clausulával, hogy ha tellyességgel nem akarják a javallott keresztyéni kötelelességeket cselekedni, a Szent Visitatio úttját fogja keresni, hogy az articularis poenával megbüntettessenek. Aki pedig négy hét alatt a közönséges gyűlésben meg nem jelennék, stante pede excommunicáltassék.

2-do. Eszerint már a tiszteletes loci minister is a maga functioját serényebben véghez viheti, mert nem fog kénszerítettetni, hogy a fizetésnek degeneratiojából következő defectusának pótlására az isteni tiszteletnek gyakorlására rendeltetett időket fordítsa, melyet recommendál is a Szent Visitatio ökegyelmének.

3-tio. Demonstratio aedilis Valentini Farkas:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor jött által kezébe	1	36
A tiszteletes loci ministertől is	4	8

²⁴⁹ HuZaL-Jkv. I/3. 148–149.

Accedált ehhez publicatioból	4	24
Summa	9	68
Ebből erogált	–	38
Marad ad sequentem rationem	9	30
Ezen kívül vagyon tekintetes inspector curator Nagy Sándor úr kezében méltóságos Zeyk András úrtól felvett régi adósság	7	14

4-to. Nova accessio: Néhai idvezült méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Sigmond úr kegyes özvegye, méltóságos sarkadi Türi Ágnes asszony ajándékozott ezen bácsi reformata nemes ekkleziának egy Úr asztalára való négyszegeletű abroszt, mely is kívül megszín selyem tafota, belől tettszín bakacsín, a szélin arany széles csipkével körülvéve, a küldő részin arany tzánklival felvarva a 130-dik zsoltárnak 3-dik verse: Ennékem reménységem Vagyon tsak Istenben, És bizik az és szívem Ő Szent Igéjében, En lelkem erős hittel az Urat ohajtya, Mint a virrasztó éjjel a virradtat várja. A négy szegeleteire pedig hasonló cánkklival felvarva: Türi Ágnes. Légyen kedves az Úr előtt, adta 1775-dik esztendőben és consecráltatott újzsengekor.

1777

*Bácsi. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi anno 1777. die 22da Januarii per praedictos visitatores, praesente a parte ecclesiae spectabili domino Alexandro Nagy de Deva, nec non reliquis ecclesiae membris, titulatibus titulatibus dominis dominis Josepho Farkas, Valentino Farkas, Petro Zudor, Sigismundo Körösi, Josepho Szabó et loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Szabo cum ludi magistro, humanissimo domino Georgio Katonai in aede publica dictae ecclesiae.*²⁵⁰

Ubi1-mo. Ekkleziái canonainknak tartások szerint megkérdeztetvén a tekintetes nemes ekkleziás tiszteletes loci ordinarius minister Szabo János ökegyelme szolgálattya, s maga comportantiája iránt. Sajnálva kellett a Szent Visitationak hallani tekintetes inspector curator Nagy Sándor úrnak mind írásban beadott, mind szóval eléggé kibeszéllett panasszát, mellyben maga is szívbeli fájdalommal exponálja, hogy a tiszteletes loci minister sok visitation s Partialison iterált atyai admonitio után is mindeddig megmaradott a templombéli szolgálatnak nemcsak nevezetesen nagy rövidséggel való folytatásában, hanem annak tellyes-séggel való elmulatásában is, úgyannyira, hogy hétköznapiokon soha nem harangoztat. Sőt

Úrasztali pohár, 1766

még poenitentialis héten is a szükséges devotiot publice megtenni elmulatattya, mely miatt kéntelenítette is magát az ekkleziától [188.] egy darabocskára időtől fogva elszakasztani, s tiszteletes esperest uram engedelméből más ekkleziából való papnak szolgálattyaival élni, kivált jövőn közben némely kedvetlen dolgok is, mellyek praetitulatus inspector curator urat a tiszteletes loci ministertől való idegenkedésre hajtották. Erősítette a praetitulatus úrnak panasszát a tekintetes nemes ekkleziás több tagjainak relatiojok is, kik egyenlőképpen referálják, hogy a loci minister ökegyelme neglecte folytattya hivatalát, megvallván magok részéről is azt, hogy a templom gyakorlásában kivált hétköznapiokon igen restesek. Ahonnan a tiszteletes loci minister maga mentsége között bé is

²⁵⁰ HuZaL-Jkv. I/3. 187–189.

jött, hogy mivel az ekklezsia több tagjai a templomot nem gyakorolják, csak a praetitulatus curator úrért hogy harangoztasson oeconomica elkerülhetetlen occupatioi nem engedik, melyek nélkül fizetésének gyengeségére nézve el nem lehet. Minthogy azért sok rendben esett eziránt tiszteletes loci minister ökegyelme meginttetése, s nem subsequálta azt az ökegyelme megjobbulása, kíván vala praetitulatus inspector curator úr ezen szakadásban megmaradni, nem reménlvén többé a jobbulást, de mind a Szent Visitationak interpositiojára, mind a tekintetes nemes ekklezsia több tagjainak kérésekre hajlék még most arra, hogy papjához való szeretetét megújítsa, és az ekklezsiaéhoz redeáljon. Csakhogy az elébbeni visitatiokban tett rendelések, atyai admonitiók szerint viselvén magát, hétköznapiokon is nisi quid obstet, harangoztasson, s az isteni tiszteletet végbe vinni el ne mulassa, a tekintetes inspector curator urat caractere szerint megbecsülje és az úrral minden Isten szerint való jó dolgokban egyet érteni kívánjon. Mely dolgot a tekintetes nemes ekklezsianak több tagjai is megkívánván ő kegyelmétől, a Szent Visitatio is serio imponálja ökegyelmének sub clausula, hogyha magát, amint erre most a Szent Visitatio előtt obligálja, a feltett kívánság szerint nem comportálná, ha mi kedvetlenség követné ebbéli fogatkozása miatt, magának imputálja, mivel a Szent Visitatio többé magát nem fogja e dologba interponálni.

2-do. Ab altera parte a tiszteletes loci minister részére tett kérdésre két nevezetes fogatkozást említ ökegyelme: 1-o. Hogy a nemes ekklezsia tagjai a potiori a templomot tellyességgel nem gyakorolják, kivált hétköznapiokon, s ugyanazért esett a harangoztatásnak sokszori elmulatása. Megfordult az a panasz is egynéhány fellyebbvaló visitatiokban, s elég nagy fájdalommal kell a visitationak ezt a nagy hidegséget hallani s tapasztalni, melyre való nézve ezt a dolgot most úgy imponálja a Szent Visitatio a nemes ekklezsia tagjainak, hogyha továbbra is engedelmeskedni nem akarnak, az 1775-béli visitationak végezése szerint, mint prophanus emberek, a magistratusnak adattassanak. Mely dologról a tiszteletes loci ordinarius minister tégyen relatiót tiszteletes esperest uramnak jó eleve, kik nem gyakorolják a templomot, név szerint, ne várjon erre visitatiót. 2-do. A papi competentianak is nagy rövidséggel való administratioja iránt panaszolván a tiszteletes loci minister, imponálja a Szent Visitatio annak rendi szerint való administratioját, míg keményebb remediummal nem él. Ide értvén a mostan fennforgó restantiaknak beszolgáltatásokat is, melyeket a tiszteletes loci minister szedjen rendben per individua de anno in annum, és a titulus inspector curator úr kegyes adsistentiaját kikérvén, az egyházfi által incassáltassék.

3-tio. Titulata Hertzeg Györgyné Márgai Kristina asszony a Szent Visitationa beadott memorialissában keservesen exponálván, mint küldetett el férjétől, és azoltától fogva mint nem akarja semmivel segíteni. Instál, hogy valamivel segítsessék, míg repudiáltatásának törvényes okai adattatnak, s comprobáltatnak. Megítéli a Szent Visitatio kívánságát, és a külső kegyes magistratusnak recommendálja effectuatioját.

4-to. A mester elhozatására kellelvén költeni a perselyből in summa rhfr. 2. Végezte a [189.] Szent Visitatio, hogy a nemes ekklezsia tagjai között repartialtatván reponáltassék, repartialtatott is stante visitatione, és jutott tekintetes Nagy Sándor úrra dr. 48, Kis Benjámin uramra dr. 24, Zudor Péter uramra dr. 24, Körösi Sigmond uramra dr. 12, Szabó József uramra dr. 12, Balint Farkas uramra dr. 24, Farkas László uramra dr. 12, Farkas József uram-

ra dr. 24, Hertzeg Györgyné asszonyra dr. 12, Galgotzi István uramra dr. 24, Zudor János uramra dr. 24 in summa hfr. 2 dr. 40.

5-to. Neo introductus ludi magister Katonai György ökegyelme keze alatt lévő gyermekek examináltatván, alkalmas profectusokat mutatták, továbbra is recommendáltatik ökegyelmének, légyen körülöttek lehető szorgalmatossággal.

6-o. A perselypénzről való demonstratio maradt a következő visitatoria.

1778

*Bátsi. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi anno 1778. die 15ta Januarii per reverendum ac clarissimum dominum seniore Stepahanum Herepei, substitutum notarium Andream Csegöldi. Praesentibus a parte ecclesiae spectabili domino Alexandro Nagy de Déva inspectore curatore, Stephano Galgotzi, Josepho Farkas, Valentino Farkas aedili, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne Szabo et ludi magistro Georgio Katonai.*²⁵¹

1-mo. Megkérdettétvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci ordinarius minister és iskola-mester ökegyelmek iránt. Panaszlá a nemes ekklézsia 1-sőben tiszteletes loci minister ökegyelme ellen, hogy competentiján felyül kívánna vexálni halgatóit. Azért injungáltatik ökegyelmének hogy listát tartson, amelybe annuatim a fizetés szorgalmatoson feljegyeztesék. Továbbá, hogy némely hallgatóit illendőképpen nem respectálja a templomból való kijövetelkor, azért ebben a részben is commendáltatik ökegyelmének, hogy mutasson mindennek okos szelídséggel szeretetet. Panaszlának scholae rector Katonai György ökegyelme ellen is, hogy tanítói hivataljában elég szorgalmatos nem volna, de úgy vésszük ellenben észre, hogy inkább a szülékben volna a hiba, annak rendi szerint nem jártatván felgyermekeiket, intetnek azért magok atyai kötelességeknek fogatkozás nélkül való cselekedésekre. Scholae rector ökegyelme pedig tanítsa szorgalmatoson a feljáró gyermekeket.

2-do. Megkérdetvén a ministerek is az ekklézsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy az ekklézsiának botránkozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrummal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagy, lássa, csakhogy halála történtvén, akkor is szolgálattját a belső embereknek híjába fogják kívánni.

3-tio. Egyházfi Farkas Bálint demonstratioja:

	hfr.	dr.
Maradt taval az ökegyelme kezében	9	30
Accedált azután hatszori publicatioból	2	94
Summa	12	24
[212.] Ebből erogált az iskola ablakainak sarkára	–	36
A tavalyi visitatiokor honorariumba	1	2
Summa	1	38
Subtrahálván ezt, marad	10	86
Ebből elocáltatott Farkas Lászlónak interesre	3	6
S eszerint marad az egyházfi kezénél	7	80

4-to. In anno 1777 újra hozzafogván az oratorium renovatiojához

	hfr.	dr.
Méltóságos liber báró Nalátsi Lászlóné Bartsai Éva asszony conferált	5	10
Titulatus Nándra Móses uram	4	80
A piski udvarbíró Mihonya László uram	2	40

²⁵¹ HuZaL-Jkv. I/3. 211–212.

Számtartó Zudor László uram	1	20
Vadas Mósesné asszony	1	36
Magyar Dániel batizi tisztartó	1	20
Summa	16	6
Ebből erogáltatott a kőművesnek	9	18
Az oskolaház ablakaira	5	32
Summa	14	50
És így subtractis subtrahendis marad ebből tiszteletes Szabo János uram kezénél, melyet az egyházfi kezébe kell adni	1	56

Néhai báró Györffi Sámuelné asszony önagyságától ingrediált ugyan az oratorium építésére ötven szál deszka. Titulatus Várad Móses úrtól száz véka mész. Csorba Dávid sáfártól háromszáz lécszeg.

1778

*Bátsi. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi anno 1778. die 10^a Decembris per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorelem Stephanum Herepei, substitutum notarium Andream Csegöldi et adjunctum reverendum dominum Gabrielem Vitályos. Praesentibus a parte nobilibus ecclesiae spectabilibus sp. dominis d. Alexandro Nagy ut proximo et inspectore curatore, Josepho Rutkai et aedilis[!] Valentino Farkas, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Szabo et ludi magistro humanissimo domino Georgio Katonai.*²⁵²

1-o. Controvertáltatván a nemes ekklézsia tagjaiban a papi fizetésben való morositas, végezi a Szent Visitatio, hogy tiszteletes loci minister ökegyelme maga conventioja szerint való minden restantiát dolgozza ki, [234.] legitimálja, és az előjáróknak hiba nélkül általadván, fellyebb fogják orvosságát keresni, az individuumok pediglen magokat azzal mentsek, hogy a conventio adásában jelen nem voltak, hanem esmérje ki-ki a facultás szerint fizetni, maga kötelességének. Tiszteletes uram pedig maga részéről intra 8-vum magát a restantiai iránt legitimálja.

2-do. Egyházfi Farkas Bálint ökegyelménél

	hfr.	dr.
Maradott volt a tavalyi visitatiokor	7	80
Ebből költött ekklézsiái szükségekre	6	70
Quibus subtractis, marad	1	10

3-tio. A tavalyi visitatiokor maradván tiszteletes loci minister ökegyelménél 1 mfr. és 56 pénz, hitelesen demonstrálá, hogy hová költötte.

	hfr.	dr.
Azonban perselypénzt percipiált ötször	3	63
Melyből költött ekklézsiái szükségre	2	87
Quibus subtractis, marad most kezénél	–	76

4-to. Azon kívül a mit tavaly feladtanak volt az ampleálandó oratoriumra conferált materialékon kívül accedált újra titulata Makrai Sigmondné asszonytól háromszáz téglá, titulatus Várad Pál úrtól harminc véka mész, a melyekből épült a cathedra és padimentum amennyire ampléaltatott, titulatus Magyar Dániel uramtól egy rhfr. s mindezekből már Isten

²⁵² HuZaL-Jkv. I/3. 233–234.

kegyelme és titulus inspector curator Nagy Sándor úr industriája által az oratorium szépen megépült.

Accedált még titulus Gilyén Dániel uramtól ötszáz lécszeg, mely destináltatott az oratoriumban lévő székek restauratiojokra, s vagyon praetitus curator úrnál.

5-to. Minthogy haranglábra, harangozó kötélre, s harangok conservatiojokra semmi fundus nincsen, s azoknak szerzéseiben is az eklézsia köz tagjai nem influáltak, tehát végezi a Szent Visitatio, hogy pro mentionato fundo az eklézsiában történő minden halott felett való harangozásért fizessenek, mindennapi harangozásért egy-egy sustákot, a harangozásra értelmes személyek adplicáltatván, akik egyszer egy fertály óránál tovább ne harangozhasanak.

1780

*Continuatur visitatio ecclesiastica in ecclesia reformatata Batsiensi, anno 1780. die 13^{ia} Aprilis per etc. etc.*²⁵³

1-mo. Exhibéálván tiszteletes loci minister Szabo János ökegyelme a maga restantiait, minthogy fővebb difficultas vagyon a tűzifának administratiojában, melyet a helynek fátlansága miatt tellyességgel denegálnak némely hallgatók. Tehát végezi a Szent Visitatio, hogy a restantariusok egyezzenek meg az eddig valókról a tiszteletes loci ministerrel, és ha in natura nem praestálhatták, redimállyák pénzzel, melyet hogy szekerit a dr. 30 acceptállyá, arra magát önként ajánlá. Továbbra penig hogy a tiszteletes loci ministernek oly nevezetes rövidsége ne legyen, elocáltassék Petrenybe hfr. 12 fára, és azt a ecclesia tagjai magok hozzák el, meghagyatván ugyancsak az eddig való conventio is, hogy akitől csak lehet, az eddig valót praestállyá továbbra is.

2-do. Tiszteletes loci minister ökegyelme demonstratioja a perselyről:

	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt a perselyben	–	76
Accedált azután publicatioból in summa	4	67
[Summa]	4	93
Erogált ebből az egyházfi	–	21
Marad most	4	72
Accedál ehez juhok pascuatiojából ingrediált pénz	5	7
Egy ezüst nyakra való lánc zálogba	3	6
In summa	12	85

3-io. Sajnálva tapasztalja a Szent Visitatio ezen eklézsia tagjaiban azt a nagy hidegséget, hogy amit a tavalyi visitatio végezett volt a harangláb conservatiojára és harangkötélről való fundusról, hogy a halottakért való mindennapi harangozásért fizessenek egy-egy sustákot, azt tellyességgel denegállyák, holott máris kezdett a harangláb annyira bomladozni, hogy ha igazítást rajta nem tesznek, rövid időn leesik, és az harangokban kár eshetik. Megújítottja azért most is a Szent Visitatio a tavalyi végzést és hogy az harangozás taxája ad normam aliarum ecclesiarum quoquomodo desummáltassék, és az említett végre fordítottassék, újra megerősíti. Melyet ha továbbra is denegálnak, talál a Szent Visitatio keményebb remediumot is a morosusoknak megszelídítésekre s magok kötelességek mellé való hozásokra.

4-to. Vagyon Farkas László uramnál is a nemes eklézsiának hfr. 3 dr. 6, melyet defunctus egyházfi [282.] Farkas Bálintól vett volt, aziránt végezi a Szent Visitatio, hogy vagy fizesse meg, vagy az interest praestálja és az eklézsiát securizálja.

²⁵³ HuZaL-Jkv. I/3. 281–283.

5-to. A defunctus egyházfinál is maradott hflr 1 dr. 10.

6-to. A tiszteletes loci minister ökegyelme intimállya most is sok hallgatóinak kegyességéli buzgóságtalanságokat ebben is, hogy a templomat tellyességgel nem gyakorolják, ezek iránt a régi protocolatit megújítja a Szent Visitatio, hogy akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és számár temetések legyen.

7-mo. A parochia körül való kert reparatioja jó móddal vitetessék véghez minél hamarébb.

8-uo. Meghalván az elébbeni egyházfi Farkas Bálint ökegyelme, választatott Körösi Sigmond s ezen visitatioban adjuráltatott.

9-no. Minthogy a megholt egyházfitól általadattak az Úr asztalához tartozó substantiák, számba vétettek a következő rend szerint:

- 1-mo. Egy sajós [sáhos] abrosz.
 2. Más sajós abroszba predikállósékre való sellyem tafota.
 3. Egy figurás és griffmadaras abrosz.
 4. Egy kötéses abrosz.
 5. Egy kívül megszín sellyem tafota, belől tettzin bakacsin arany csipkés szélű abrosz.
 6. Szkófiummal és különbféle selyemmel virágokra varrott lintzi gyolcs abrosz.
 7. Egy arany és ezüst szegelet recékkel való gyolcs keszkenő.
 8. Egy veres sellyem fátyol keszkenő, aranyos szélű.
 9. Egy arany szkófiomos fejr fátyol keszkenő.
 10. Egy virágos tettzin dufla keszkenő.
 11. Arany, ezüst és selyem széles kötéses fejr keszkenő.
 12. Arany és ezüst szkófiomos fejr fátyol keszkenő.
 13. Veres selymes, virágos fejr gyolcs keszkenő.
 14. Ismét veres selyemmel virágos fejr gyolcs keszkenő.
 15. Egy külömb-külobm selyemmel varrott virágos keszkenő.
 16. Egy sárga sellyem fátyol keszkenő.
 17. Egy arany szkófiomos szélű fejr selyem fátyol keszkenő.
 18. Egy fejr sima fátyol keszkenő. [283.]
 19. Egy abroncsos tettzin keszkenő.
 20. Két közönséges asztalkeszkenő.
 21. Egy aranyas talpas ezüstpohár.
 22. Egy ón talpas pohár.
 23. Két óntángyér.
 24. Két ónkanna, egyik Úr vacsorához, más keresztlőhöz való.
- 10-mo. Piltz Mártonné Ludor Kata asszony ecclesiastica reconciliatoria bocsáttatott.

1782

*Nova visitatio ecclesiarum in inclitis comitatibus Hunyad et Zaránd reformatorum, inchoatur anno 1782. die 5^a Februarii in ecclesia reformata Bátsiensi per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorelem Stephanum Intze de Lisznyo, et ordinarium juratum notarium reverendum dominum Samuelem N. Wásárhellyi, praesentibus a parte nobilibus ecclesiae, aedili Georgio Körösi, et loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Szabo, in domo parochiali.*²⁵⁴

Ubi 1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister, Iohannes Szabo de omni meliori quoad omnia puncta in canone 88-vo expressa commendatur, ac porro quoque acceptatur.

2-do. Ab altera parte per loci ordinarium ministrum intuitu auditorum insinuantur sequentia:

²⁵⁴ HuZaL-Jkv. I/4. 1–3.

1-o. Noha mind a papi competentíának administratiojában, mind az isteni tiszteletnek gyakorlásában közönségesen is az eklezsia tagjai restesecskék, signanter mindazonáltal hárman vagynak, kik már sok esztendőktől fogva kivonták magokat mind az isteni tiszteletnek gyakorlásából, mind az Úri Szent Vacsorával való élésből, úgymint Kis Benjáminné, Farkas Bálintné és Szabó Jósefné ökegyelmek. Kikkel a minden esztendőben elé fordult visitatiokban iterált atyai intésekkel és fenyegetésekkel semmire sem mégyen a visitatio, ha keményebb kézzel nem nyúl hozzájuk.

2-o. Reflectálván a tavalyi visitatióban tett eklezsiai közönséges megegyezésre, mellyben tettett volt a nemes eklezsia tagjainak magokat önként kötelezni vinculum alatt arra, hogy a múlt 1781-béli búzaterméseknek dézmáját az eklezsia számára beadják oly véggel, hogy abból pro futuro tűzifára stabilis fundust csináljanak, s annak a papnak minden esztendőben megújított panasszát eltöröljék. Insinuálja a tiszteletes atyafi, hogy Zudor Péter ökegyelme nem csak magát vetette azon végezés ellenébe, holott maga is jelen volt az akkori végzésben, hanem másokat is arra ingerlett, hogy ígéreteket megmásolják, s ekkép-pen a szent végre elintéztet végzés semmivé tettetett. Praemittálván azért a Szent Visitatio az isteni tiszteletnek gyakorlásában restesecskékre nézve a szükséges és sokszor iterált intéseket, a megnevezett személyek iránt is, kik az atyai intéseknek már sok esztendőktől fogva engedni nem akarnak, tett ilyen végezést: Hogy azok Partialis eleibe suo modo citáltassanak, és ottan quod contra talis morosos contumaces, et profanos, iuris et iustitiae dictaverit ordo az ecclesiasticus director által prosequáltassanak. Hasonló végezést tévén Zudor Péter ökegyelme iránt is.

3-tio. A hallgatónak gyengülésekkel meggyengülván az oskolamester subsistentiájának módja is, kellett annak már egyhéhány esztendőktől fogva vacantiában lenni. Mellyben hogy a szükséges restauratio jobb móddal megeshessék, insinuáltatik a Szent Visitationak, hogy a néhai Pap István uram 80 rhfr. álló legatumának méltóságos gróf Bánffy Dénesné asszony őexcellenciájától való kinyerésére, úgy a hosdáthi limitaneusoknál erga legale interusurium lévő 100 ft. capitalisnak felvételére találtassék valami mód, hogy azok naturára elocáltatván, azzal együtt, amit a hallgatók gyenge tehetségekhez képest adhatnak, az oskolamester subsistentiájára, valami fundusocská stabilizál-tathatnék.

Boros kanna, 1754

valami fundusocská stabilizál-tathatnék. Végezte ezek iránt a Szent Visitatio, hogy a Stephano-Papianum legatum iránt méltóságos gróffné asszony ő excellenciája a tiszteletes senior, és a nemes eklezsia által requiráltassék. A limitaneusoknál lévő adósság dolga pedig minthogy a legalis interes is rosszul praestáltatik, recommendáltassék [2.] a méltóságos és tekintetes inspector curator uraknak, hogy sua via felvétetni allaborálják.

4-to. Fordulván a Szent Visitatio a nemes eklezsia mobile és immobile bonumainak számban vételére, találta azokat hasonló statusban, mint voltak a tavalyi visitatióban, tudniillik:

1. Az immobile bonumokra nézve meg vagyon most is a Kimpiesen Avrám Moysza, és Zudor Péter uram földjei között levő föld: cubuli 2., és a törvényfánál lévő földnek fele: cubulus 1.

2. A mobile bonumokra nézve megvagyon a tavalyi visitatióban indigitált capitális elocálva in summa hfr. 457 dr. 22.

3. Úr asztalához tartozó készülétei ím eze' :

1. Egy sáhos abrosz.
2. Más sáhos abroszba takarva prédikáló székre való sellyem tafota.
3. Egy figurás és griffmadáros gyolcs abrosz.
4. Egy kötéses gyolcs abrosz.
5. Egy kívül megyszín sellyem tafota, belől tettzin bakacsin aranycsipkés szélű abrosz.
6. Egy szkófiummal és külömb-külömb sellyem virágokkal varrott gyolcs abrosz.
7. Egy arany és ezüst szegelet részekkel varrott gyolcs keszkenő.
8. Egy veres sellyem aranyos szélű keszkenő.
9. Egy arany szkófiomos fejr fátyol keszkenő.
10. Egy virágos tettzin dufla keszkenő.
11. Arany, ezüst és sellyem széles, kötéses fejr keszkenő.
12. Arany és ezüst szkófiomos, fejr fátyol keszkenő.
13. Veres sellyemes virágos fejr gyolcs keszkenő.
14. Veres sellyemmel varrott virágos fejr gyolcs keszkenő.
15. Egy külömb-külömb sellyemmel varrott virágos keszkenő.
16. Egy sárga sellyem fátyol keszkenő.
17. Egy arany szkófiomos szélű fejr sellyem fátyol keszkenő.
18. Egy fejr sima fátyol keszkenő.
19. Egy abroncsos tettzin keszkenő.
20. Két közönséges asztal keszkenő.
21. Egy aranyas, talpas ezüstpohár.
22. Egy ön talpas pohár.
23. Két óntángyér.
24. Két ónkanna, egyik Úr vacsorájához, más keresztlőhöz való.

5-to. Sajnálva szemléli a Szent Visitatio mostan is a parochia körül való kertbéli nagy romlásokat, mellyeket az egyszer tett repartitio szerint sok adhortatiok után is restaurálni nem akarnak, s amiatt a parochialis fundus pusztájában álván, és azon a falu marhája által s meg által járván, sok kedvetlen és helytelen dolgok történnek. Mint nemrégiben a tiszteletes parochusnak is törvénytelen meghurcoltatása egy limitaneus katonától, aki marháját a parochián, mint egy közönséges utcán által akarta hajtani. Most azért még egyszer serio imponálja a Szent Visitatio, hogy ki-ki a maga rész kertyét Szent György napig jó móddal felállítsa, külömben ha a morosusok ellen keményebben [3] animadvertál, magoknak imputállyák.

6-to. A perselypénzről demonstrálván a tiszteletes loci minister úgy adja fel:

	hfr.	dr.
1. Hogy tavalý maradtott volt a perselyben	4	37
Melyhez accedált azután publicatióból	4	4
Summa	8	41
2. Erogált juxta exhibitam et legitimatam demonstrationem	7	39
És így marad most a perselyben ad futuram rationem	1	2

1783

*In ecclesia Bátsiensi. Eodem anno [1783.] die 4ª Aprilis per praefatum reverendum ac clarissimum dominum seniore ac per defatum ordinarii notarii, adjunctum pro praesenti actuarium[!] reverendum dominum Johannem Szabo continuata visitatione ecclesiastica, in praesentia spectabilis domini Sigismundi Nagy vicebrachii ecclesiastici, et aedilis ecclesiae Sigismundi Körösi in domo parochiali.*²⁵⁵

1-mo. Az oratorium és parochialis fundus körül való kerteknek reparatiojit ezelőtt is imponálván a nemes ekklézsia tagjainak a visitatio, minthogy találtatnak most is némelly morosusok, azokra nézve szükségesnek ítéli a visitatio seculare brachiumot adhibeálni, ki-nek különösön fog a tiszteletes senior committálni, hogy minden kedvezés és továbbra való haladék nélkül élyen az ollyaténok ellen azzal a hatalommal, melly ökegyelmének a nemes Táblától adattatott.

2-do. Úgy érti a visitatio, hogy amelly oblatumot ezelőtt tett volt a nemes eklézsia a tiszteletes parochus számára járandó fabéli fizetésre felállítandó stabilis fundusról, önként ugyan, mindazonáltal bizonyos vinculum alatt, abban még eddig semmi nem effectuáltatott. Referálja az egyházi a nemes ekklézsia képében, hogy fáradság és egyéb difficultas következni láttatott a gabona felgyűjtésiben és eladásában, azért azon egyeztenek meg, hogy két véka búzát ki-ki egy-egy vfr. fizessen meg. Végezi azért a visitatio, hogy azon oblatumot vagy in aere, vagy in natura, három quindena alatt az ekklézsia vicecuratorának administrálja minden, különben a morosusokon a vinculum desummáltatni, és emellett az oblatum lefizetésére is cogáltatni fog.

3-tio. Hogy pedig mind ebben, mind egyéb eléforduló dolgaiban a nemes ekklézsiának boldogabb előmenetele lehessen, szükségesnek ítélte a visitatio titulus Zudor Péter uramot vicecuratornak denominálni, végezvén, hogy coram spectabili domino Alexandro Nagy inspectore curatore adjuráltassék, mellyre a tiszteletes loci parochust facultálja is.

4-to. Búcsúzáván eddigvaló egyházi Körösi Sigmond ökegyelme, hogy helyyébe a nemes ekklézsia tettzéséből titulus Farkas László ökegyelme tétetessék, a visitatio consentiál, facultálván a tiszteletes loci ministert ökegyelmének is coram praetitulo inspectore curatore adjuráltatására.

5-to. Persellypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	1	2
Accedált azután publicatioból	3	45
Summa	4	47
Ebből erogatio esett	2	2
Marad ad sequentem demonstrationem	2	45

6-to. Ezen kívül ment kezébe egyházi Körösi Sigmondnak:

	hfr.	dr.
Tekintetes viceispány Bája József úrtól	2	–
Kolosi Sámuel úrtól a Tarpai Sámuel uram hat márvás oblatumából	1	2
Farkas Lászlótól capitalis pénz	1	2
[Summa]	4	4
Ebből erogált erdőre	2	4
Erga marad kezénél	2	–
Kolosi Sámuel uramnál is a Tarpai Sámuel uram oblatumából	1	2

²⁵⁵ HuZaL-Jkv. I/4. 74.

1790

*Bátsi anno 1790. 13^a Januarii.*²⁵⁶

Törvényes Látogatás vagyon Bátsiban a nemes papi háznál BoldogAsszony havának 13-k napján 1790-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, jelenlévén tiszteletes loci minister Szabó János uram, a nemes ekklézsia tagjai közül pedig domesticus curator titulus Zudor Péter uram, Zudor László és egyházfi Zudor István ökegyelmek. Holott is előfordulnak e következő dolgok.

1-o. A rend szerint való törvényes kérdésre, a loci minister atyámfia de meliori commendáltak.

2-o. Ab adverso a loci minister atyámfia is közönségesen az ekklézsia ellen nem panaszol.

3-o. Panaszul jelenti tiszteletes loci minister Szabó János uram, hogy a fizetése nagyon meggyengült a conventiohoz képest, melyre ökegyelme az ekkléziához békült, mellynek oka rész szerint az, hogy sokan a békítő possessorok közül vagy elhaláloztanak, vagy lakásokra nézve eltávoztak, de kiváltképpen való oka az, hogy az ekklézsia tagjai közül azok, akik nemrég szaporodtak, a papi fizetésben concurrálni a proportione nem akarnak.

Melly szerint a Szent Visitatio [112.] végezi, hogy tiszteletes loci minister atyámfia a titulus curator adistentiájával a maga idejében a közönséges egyházfi által annak idejében ekkléziát gyűjtessen, consistorium formát tartván az ekkléziának nemesebb s értelmebb tagjai, a papi fizetés listáját revideálják, a dolgot kegyesen concertálják és a papbért sine prosopolepsia az ekklézsia tagjaira a proportione facultatum reparciálják és a contravenienseket s morosusokat, ha a szükség kívánja, külső királyi magistratus által is praestálni adigálja.

4-tio. Ab anno 1786 ad annum usque 1790 diem vero 13-tium Januarii a perselypénz számba vétetvén, subductis subducendis, maradott ad sequentem demonstrationem a tiszteletes loci minister atyámfianál hfr. 3 dr. 47.

1792

*Batsi anno 1792. die 13^a Martii.*²⁵⁷

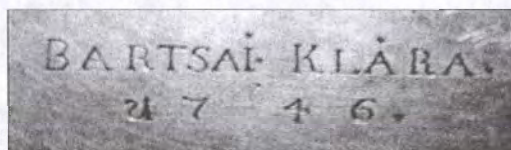
Papi Törvényes Látogatás vagyon Bátsiban a papi nemes házba, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd atyafi tiszteletes Jakab János uram által. Jelen lévén a nemes megye részéről titulus domesticus curator Zudor Péter, Farkas József és László, Körösi Sigmond, loci minister Szabó János és egyházfi Zudor István uraimék.

Holott 1-mo. Megkérdetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyámfia a magaviseletéről stb. In omnibus punctis de meliori commendáltak.

2-do. Ellenben megkérdetvén a tiszteletes loci minister atyámfia is, miképpen commendálja a maga megyebéli hallgatóit kegyességekről, szent sacramentumokkal való élésben, papi bérinek befizetésében, mint juhok pásztori szavát hallják-é, s annak engednek-e? A több pontokra nézve jóról említi hallgatóit, hanem a maga bérinek csönkulása iránt panaszol, hogy némelyek a fizetésbe morosusok, [206] némelyek pedig telyességgel nem fizetnek. Eziránt nagy reménységgel vagyon a Törvényes Papi Szent Látogatás, hogy a mostan béeketendő domesticus curator titulus Zudor Péter uram ennekutánna maga szorgalmatos

²⁵⁶ HuZaL-Jkv. I/4. 111–112.

²⁵⁷ Uo. 205–206.

Úrvacsorai tányér adományozója, 1746

de férjével nem élő, hanem férj nélkül már kéttzer is megesett bátsi Zudor Mártha nevű személy ellen. Akinek tetemes botránkoztatásait és a gonoszságban minden megtérés nélkül való megörögzését [!] tovább nem szenvedhetvén kéri orvosaltatását.

Végezés: Igenis tetemesebb (amint feladatik) a botránkozás, hogynem mint azt béhunt szemmel nézhetné egy jószívű ember. Melyre nézve ab officio visitatorium mandatum és esperesti pecsét mellett idéztette is az Egyházi Törvényes Látogatás az irt botránkoztatót, a közelebb esendő Egyházi Törvényes Székre Dévára, ezen folyó hónap 28-dik napjára, hogy ott vagy férjéhez visszamennyen (ha annak is tetszik) vagy pedig partibus consentientibus való sententiát végyen a tiszteletes bíraktól. Edgyszersmind jelentvén az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy a modo in posterum tanquam notoria scandalisans persona magát a coetu et communione sanctorum elrekesztetnek tartsa.

4-to. Minthogy nagyon szűkölködött ezen nemes megye domesticus curator nélkül, az említett és más hallgatásban maradt sokféle fogyatkozásokra nézve, tehát a nemes megyének előre való intézéséből és az egyházi atyafinak is consensussából titulus bátsi Zudor Péter uram előállítatván corporali (ut dicitur iuramento) a curatorságra béiktaték.

Ügyszintén a jó rendnek ezen megyécskében való béhozathatása végett említett titulus curator úr mellé adsistenseknek consistorialis személyeknek meghiteltetének bátsi Farkas László, József és Körösi Sigmond uraimék ökegyelmek. Az egyházfiúi hivatalra pedig Zudor István uram ökegyelme.

5-to.	hfr.	dr.
Perselypénz maradt volt kéznél a tavalyi visitatiokor	4	88
Melyhez azután még járult	3	68
Summa	8	56
Elkelvén ebből	3	60
Marad ad sequentem demonstrationem	4	96

1793

Bátsi anno 1793. die 8va Januarii.²⁵⁸

Egyházi Törvényes Látogatás vagy a bátsi nemes papi házban Januarius 8-dik napjain 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram előlülése alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd atyafi, tiszteletes Jakab János uram által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulus domesticus curator Zudor Péter, Farkas József, ifjabb Zudor Péter, Körösi Sigmond, Farkas László, tiszteletes loci minister atyánkfia Szabó János uram és egyházfi Zudor István uram.

1-mo. Törvényes szokásunk szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye tiszteletes loci minister Szabó János uram élete folytatása, háza s papi functioja iránt. Titulus domesticus curator uram a nemes megye képében mindenkben de meliori commendálja. Ellenben tiszteletes loci minister atyánkfia is a maga törvényes rendin megkérdetvén miként

²⁵⁸ HuZaL-Jkv. I/4. 239–240.

commendálja hallgatóit. Hallják-é pásztori szavát, függenek-é attól, gyakorolják-e a közönséges isteni tiszteletet, maga idejében beadják-é a papi bérét stb.? Ami illeti kezességeket, közönségesen jóról említi hallgatóit, hanem panaszképpen jelenti, hogy papi kevés bérinek maga idejében való beadását esztendőről esztendőre halasztják, magának érezhető kárával. E tekintetben annakokáért emlékezteti a Törvényes Látogatás a T. consistoriumat és a titulus domesticus curator uramat a magok hitekre, tartsák kötölösségeknek minden esztendőnek lefolyásával conjunctis viribus a papi bért felhajtani s hajtani, hogy restantiába ne menjen semmi. Mellynek modalitása annál könnyebb, hogy titulus domesticus curator uram a tisztelendő egyházi kerület által ecclesiasticum brachium gyanánt a tekintetes nemes vármegyétől kikéretett s ki is nyerettetett.

2-do. Jelenté a tiszteletes egyházi atyafi, hogy hajdon néhai titulus Nagy Sándor úr conferált vala ezen nemes megye számára az úri szentségre célozva egy szép ezüst lábos pohárt, melyet a tisztelt úr halála után tekintetes Nagy Sándorné asszony, Váradi Kristina asszony kivett a nemes megye ládájából oly jelentéssel, hogy ezen megyének nem lévén szüksége azon pohárra. Ki fogja fizetni 50 vfr. az akkori batizi tisztartó Zudor Sámuel, és bátsi mester Köntzei Sámuel jelenlétekben, de mármost sem a pénz, sem a pohár a nemes megye birtokában nem lévén, esmérje kötölösségének titulus domesticus curator uram legelsőbb találkozásával megszóllítani az irt asszonyt eziránt, nehogy károsodjék a nemes megye, amellynek most különben is költség kívántatik az oratórium építése alkalmatossá-gával.

3-tio. Panaszképpen jelenti a tiszteletes egyházi atyafi azt is, hogy a pap számára járandó némely adósságai veszedelemben forognak. Amellyeket quoquo modo felszedni és bátorságosabb helyre tenni s adni szükséges. Igen jó lészen annak okáért ökegyelmének curator [240.] urammal egygyütt unitis viribus a concernens szolgabírótól segítséget kérvén a dolgot úgy igazítani, amint legjobb.

Bartsai Ágnes adománya, 1766

4-to.	hfr.	dr.
A múlt Egyházi Törvényes Látogatáskor maradt volt a tiszteletes egyházi atyafi számadása alatt perselypénz	4	96
Melyhez azután járult	3	70
Summa	8	66
Költ hiteles helyre	2	15
Mellyet kivéven az előtte lévő summából, marad az egyházi atyafi számadása alatt	6	51

1796

*Bátsi. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Bátsensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum reformatarum Hunyadensium et Zarándensium administratorem seniore, nec non Michaelem Sala juratum notarium ut et Gabrielem Vitállyos ordinarium directorem, anno 1796. die 6^a Februarii celebrata.*²⁵⁹

Aholott is a papi háznál az egyházi rendből jelen volt a tiszteletes egyházi atyafi, Szabó János uram. A polgári rendből titulus Zudor Péter domesticus curator, Körösi Sigmund, Farkas János, Nagy Péter, Zudor István egyházfiú, Kis János uraimék, nemkülönben Kováts László és Kováts József urak, Farkas Sámuellel együtt.

Akiknek jelenlétekben 1-ben is kérdés tétetődék a tiszteletes egyházi atyafi papi hivatalában való maga eljárása felől. És minden módon való jót mondanak erről.

2-szor. Eddig volt domesticus curator, Zudor Péter úr helyett ezen eklézsiának curatorai-vá állíttatának titulus Kováts László és Kováts József urak, hogy mikor az egyik nem érkeznek az eklézsia dolgait folytatni, akkor a másik folytassa. Mikor pedig mindkettőjüknek folytatni kell, a tiszteletes atyafival is egyetértőleg folytassák. Akik is hittel köteleztetének el curatorai hivatalokra.

Farkas Sámuel is egyházfiúnak esketteték.

3-szor. Megszólíttatának az új domesticus curatorok afelől, hogy mutatnák elé a papi conventiot, amely mellett szokta esztendőnként venni a tiszteletes atyafi maga fizetését. Hogy az maga állandóságára és hiteles bizonyosságára nézve a venerabilis tractus protokollumába béírattnak. Akik is eléadának egy conventiot, mely a domesticus curator uraknak subscriptiojuk és pecséttyek alatt vagyon hitelesen elkészítve. Amely conventio szóról szóra ez: [156.]

Anno 1796. die 6^a Februarii a Szent Visitatio a bátsi nemes reformatata eklézsiában a papi fizetést határozta meg eszerint:

	Búza	Késpénz		Csős törökbúza
	kalongya	hf r.	dr.	véka
Eklézsiabeli emberek fizetnek eszerint				
Tekintetes Nagy József úr	6	3	6	12
Tekintetes Bálint Sámuel úr	4	2	4	6
Tekintetes Sombori úr successori	4	2	4	6
Tekintetes Puj Miklósné asszony	3	–	–	6
Kováts László uram	3	1	2	4
Kováts József uram	3	1	2	4
idősb Zudor Péter	3	1	2	4
Kis Bénéámin	2	–	68	2
Kis Sándor	2	–	68	2
Kis János	2	–	68	2
Körösi Sigmund	2	–	68	2
Farkas János	2	–	68	2
Nagy Péter	–	–	60	2
ifjabb Zudor Péter	2	–	68	2
Zudor István	2	–	68	2
Farkas Sámuel	2	–	68	2
Szabó Sigmund	2	–	68	2
Farkas Sigmund	1	–	51	2
Losadi Farkas Sámuel	–	–	60	2
Intze József	–	–	60	–
Csanádi Sándorné asszony	2	–	68	2
Summa	47	19	31	68

²⁵⁹ HuZaL-Jkv. I/5. 155–163.

Vagynak még ezen kívül ezen eklézsianak pia fundatioi papi és mesteri intertentiora kiadva, mindezeknek interesse a papé most.

	Capitalis summa		Interesse bor	
	hfr.	dr.	urna	oct.
Néhai boldog emlékezetű Szavai Almádi Klára asszonytól, néhai tekintetes boldog emlékezetű Nagy Sándor úr első hitestársától, Kőboldogfalvára kiadva, contractus mellett Nagy Pestyéni Alsó József és Borbát László regiusságok alatt	102	–	37	4
[157.] A méltóságos Supremum Consistoriumtól rendeltetett batzalariana collatioból KőBoldogfalván, a fenn írt regiussok contractussa ereje mellett	100	–	37	4
Néhai boldog emlékezetű Komáromi Klára asszonytól, néhai Zejk András úr első hitestársától 130 vfr., melyből vagyon Hosdátón, tiszteletes Jakab János és Gálfi Ferentz uraimék által készült contractus szerint legalis interesse kiadva. Nota bene: Ez mesternek foeneral.	86	70	–	–
Ugyan boldog emlékezetű Komáromi Klára asszonytól mester számára KőBoldogfalvára kiadva Alsó József és Borbát László uraimék contractussok szerint	45	90	–	–
Particularis benefactoroktól való gyűjtésből az alább írt falukra kiosztva, külön- külön contractus ereje mellett, úgymint Tompa, NagyOklos, TamásPataka. Nota bene: a Tompán lévő 15 ft. gabona interesse vagyon.	100	–	31	7
Tekintetes boldog emlékezetű Nagy Sándor úrtól adatott 24 vfr., melyből egy aufugustól felvétellett torony építésire 7 mfr. és 50 dr., a többi KisOkloson vagyon kiadva.	16	98	–	–
Ugyan tekintetes boldog emlékezetű Nagy Sándor úr második párjával, Váradi Kristina asszonnyal adtak volt a nemes eklézsia számára egy ezüstkannát, melyet ez az asszonyság magához vett vala 50 ft., és azt interesezte életébe, holta után Gergets Elekné Nagy Anna asszony magával elvitte, s most is ottan vagyon, de semmit nem ad azon fundus után.	50	–	–	–

[158.] Következnek belső és külső eklézsia fundussai.

1. Vagyon a nemes eklézsiahoz tartozó belső parochialis fundus, mellynek délről méltóságos Türi László úr pusztá öröksége, északról Sztojka Ilia, napkeletről a templom utcája, napnyugotról a falu közönséges útja vagyon.

2. Vagyon külső szántóföld a felső fordulóba Kimples nevű helyben, egyfelől Avrámm Antoni, más felől az olá eklézsia földjeik szomszédságába, mely 2 köblös s 2 vékás.

3. Vagyon ugyan a felső fordulóba a pestesi határ szélén egyfelől a pestesi határ, másfelől a körösianum földek szomszédságába. 1 köblös.

4. Vagyon a törökbúzaréten törökbúzának való föld, egyfelől Márgai István, másfelől a falu közönséges földjeik szomszédságába, aholott az olá eklézsia potentiose elfoglalta felit. 3 vékás.

5. Vagyon a piski határon a réten törökbúzának való föld, egyfelől méltóságos gróf Bánffy György úr ökegyelmessége szénacsinaló réttye, másfelől a szászvárosi barátok kis hasáb földje szomszédságában. 4 köblös.

6. Vagyon ugyan a piski határon azon törökbúza föld napnyugot felől való végén a fenn írt szomszédság között szénának való hely. 3 szekérre való.

Summa: köből 8, véka 1, szekér széna 3.

Következnek egyéb apróság, papi jövedelmek.

Bartsai Ágnes adománya,
úrvacsorai pohár, 1766

Volt 12 vfr. fára kiadva, melyet most a tiszteletes parochus kézi munkára, interesre fordítván adott ki.

Keresztelésért compétál 12 dr.

Temetésért prédikációval 1 ft. 2 dr.

Temetésért könyörgéssel 68 dr.

Copulatioért compétál 1 ft. 2 dr.

Batizi filiából járandó papi fizetés:

Búza szalmájába jó 10 kalongya, bor 15 veder, fa a batizi méltóságos udvartól e mostani fungens papnak haláláig minden hétre egy-egy szekérrel megengedetett az erdőről hozni.

Kovács László mpr., domesticus curator. [159.]

A fennebb leírt papi conventio edgyszer smind lévén az eklézsia fundatioinak conscriptioja is, tellyes fogyatkozással, hogy ki nincsenek abba téve, hogy a capitalissok közül, kik személy szerint, mennyivel tartoznak, s mi módon interesseznek, úgy a contractusok emanáltatásának ideje és esztendeje is. Melyre nézve a Szent Visitatio szorossan rendeli a domesticus curatoroknak, hogy 60 napok lefolyása alatt azt distincte kidolgozzák, és a tractualis notariusnak beadják, hogy ide a protokollumba szóról szóra az adóssok nevei és summája a már kiadott normale szerint bérattassanak, mellynek itt hely is hagyaték.²⁶⁰ [161.]

4-szer. Panaszul adaték fel, hogy a reformata és oláh eklézsia együtt, a commune terrenumból a réten egy darab földet fogott volt fel, kiki a maga számára, mellynek szomszédjai,²⁶¹ de most az oláhok a reformata eklézsia részét is potentiose elfoglalták magok eklézsiajuk részére.

Melyről végezteték: Admonealtassék törvényesen az oláh eklézsia ezen erőszakoskodásáról és annak megjobbításáról, hogy a földhöz ne nyúllyanak. És a domesticus curatorok a processualis szolgabíró által, törvényesen borozdoltassák ki a reformata eklézsia részét cum protestatione, hogyha mégis az oláhok erőszakosan a földre mennének, és a reformata eklézsia ellent nem állhatna, tétessék hír az eklézsiai igazgatásnak, hogy a nemes vármegye székin eligazíttassék.

5-ször. Az 1754-be 29^a Augusti peragaltatott conscriptio szerint volna ezen eklézsianak Tompa felől való falu végén, napnyugot felől való soron, tekintetes alvintzi Veres Ferentz délről, északról pedig tekintetes Boér János uram földje szomszédságaiban Pára Júlia aszszonytól conferált egy sessioja 500 mfr. De ezt nem bírja az eklézsia, holott megvan a collationalis rólla tiszteletes loci minister Szabó János uram kezénél.

Erről végezteték: Járjanak szorgalmatosan a domesticus curatorok végire, kinél van most ez az eklézsiait illető sessio, és a mostani birtokost arról megszólíttván, ha külömben nem lehet, törvénnyel kell utánnajárni, melyben az eklézsiai igazgatás is segedelemmel lészen.

6-szor. Az 1794-be 4^a Februarii volt Visitatio szerint, maradott volt a tiszteletes loci ministernél ad sequentem demonstrationem.

	hfr.	dr.
Perselypénz	6	5½
Az utántól fogva usque ad ultimum Decembris anno 1795, jött kezéhez	7	44
Summa	13	49½
Hiteles demonstratioja szerint egyre is, másra is erogalt, usque ad ultimum Decembris 1795	6	26
Maradott hát meg	7	23½

²⁶⁰ Kb. másfél oldalnyi hely kimarad.

²⁶¹ A szomszédok neve hiányzik.

7-szer. A torony építéséről való demonstratio

a. Tiszteletes loci minister Szabó János atyánkfia, hiteles documentuma szerint a maga kezéhez ment és gyűlt a torony építésére.	59	60
Hogy pedig a költségnek nem elegendő volta miatt félbe ne maradjon a munka, kén-telen volt költeni a domesticus curatorok consensussából még a magáéból is a békjött pénzen fellépni. Mely szerint hiteles jegyzése szerint, arra költött	106	80
tehát a magáéból supererogált	40	7
Mely supererogaturról az a végezés, hogy azt a nemes eklézsia tiszteletes loci minister atyánkfiának háládatos köszönettel fizesse vissza, de nem az eklézsia capitalissából, vagy a papi s mesteri fundatiot illető jövedelemből, hanem egyebűn-nen, akár a magokra való repartitióból.		
b. Zudor Péter domesticus curator uram is költött az írt toronyra, melyről hitelesen demonstrál eszerint:		
Egyből is, másból is percipiált	33	82
Erogált toronyra s templomra stb.	31	48
Eszerint maradott kezénél	2	34
Hanem még jelenté, hogy a munka árrából a szászvárosi kőművestől visszavett	3	6
In summa teszen ez	5	40
Mely pénzből most a Visitatoria mindenestől fogva költött	2	8
A megmaradott 3 ft. 32 dr. pedig, a Szent Visitatio jelenlétében kezébe adá jövendő-béli demonstratoria első domesticus curator, Kováts László úrnak. Maga pedig min-denféle további demonstratiok és keresetek alól absolváltaték.		
c. Körösi Sigmond vicecurator is a toronyépítésen mívelte. Percipiált hiteles száma-dása szerint	13	76
Erogált	14	68
Supererogatum, mely supererogatumot az eklézsianak ajándékoza		92

[163.] 7-szer [!]. Az eklézsia ládájáról és javainak gondviseléséről, a több eklézsia-kban tett rendelés szerint.

Itt is ez *határoztaték*, hogy a láda állyon mindenkor a parochusnál, annak kolcsa a domesticus curatornál. A ládába benntartassanak az eklézsia mindenféle javai. Mikor vala-mire szükség van, a domesticus curator a parochus consensussával nyúllyon a ládába, és vegyen ki holmit, anélkül pedig tellyességgel semmit se.

8-szor. A szent eszközök conscriptioja s harangok inscriptioja béváratik.²⁶²

A bátsi reformata eklézsia szent eszközei és edényei eszerint találtatnak: 1796.²⁶³

	nro.
1-o. Praedikáló székre való fekete tafata sellyem takaró méltóságos Bartsai Éva asszonytól 3 szélyben.	1
2-o. Áldott emlékeztető Bartsai Ágnes asszony ökegyelmessége kegyességiből ezüst arannyal megfuttatott virágos Úr asztalához készület, nagy talpas pohár, ilyen inscriptio van rajta: M. L. B. Bartsai Agnes o Exja adta a Bátsi Ref. Ekk Ao 1766.	1
3-o. Méltóságos liber baronissa Nalátsi Sára asszony öngagsága kegyességéből a szent va-csorához tartozó ön nagy kanna, ilyen inscriptio mellett: A Bátsi Refor. Ekla számára tsináltatta B. Nalátsi Sára.	1
4-o. Ugyan áldott emlékeztető D. Nalátsi Sára asszony öngagsága kegyességiből a szent úri vacsorához egy önpohár két öntángyérokkal együt, a fenneb írt inscriptiok alat.	3
5-o. Tekintetes néhai Váradai Kristina asszony nagy kegyességiből találtatik egy ezüsttángyér, a szent vacsorához tartozó, ilyen inscriptio alatt: Varadi Kristina a Bátsi R. Ekkak szenteli 1785.	1

²⁶² Két oldalnyi hely üresen marad.

²⁶³ A beigért összeírás és harangleírás elkészült. Lásd: A Bácsi reform. Egyház Anyakönyve és jegyzőkönyve 1785-től kezdve az egyházközség levéltárában.

6-o. Méltóságos boldog emlékezetű Nalátsi Sára asszony önegysága kegyességiből a szent keresztségre megkívántató ónkanna, a fennebb írt inscribtiaik alatt.	1
7-o. Méltóságos Túri Ágnes, méltóságos Bartsai Sigmond úr kedves élete párjától Úr asztalra való violaszín selyem, arany csipkével körülvéve egy abrosz, ilyen inscriptio körülvarva a szélein, mely fel találtatik a 130 zsolttár 3-dik versiben: Énnékem stb.	1
8-o. Találtatik egy selyem keszkenő, mely két rendel a szélein arany szövesel, arany rojtal és arany szköfiummal varva. <i>Nem tudódik, kitől.</i>	1
9-o. Találtatik más selyem sultásos ezüst szálakkal is ritkán verve egy keszkenő.	1
10-o. Találtatik egy ócska gyolcs keszkenő, arany régi rece körülötte.	1
11-o. Találtatik egy fátyol arany fonállal megvarva ócska keszkenő.	1
12-o. Találtatik más fátyol készkenő, melyen arany kőfium rózsák vagynak varva.	1
13-o. Találtatik más fátyol készkenő, melynek a két végire ...arany...	1
14-o. Találtatik fejeér, selyem kamuka keszkenő.	1
15-o. Találtatik sárga fátyol kék sújtásos széjű.	1
16-o. Találtatik két gyolcs keszkenő. a szegein veres selyemből, igen szép varásos.	1
17-o. Találtatik fejeér fátyol, veres és arany fonállal varot, körül veres selyemmel beszeget készkenő.	1
18-o. Találtatik fejeér fátyol, kék, veres és sárgás selyemmel varot virágos készkenő.	1
19-o. Találtatik veres selyem készkenő sárga virágokkal.	1
20-o. Találtatik gyolcs készkenő, melynek a négy szegeletin arany rece vagyon varva.	1
21-o. Találtatik két ord. asztalkeszenő.	2
22-o. Találtatik vágot recés abrosz gyolcsból.	2
23-o. Találtatik ord. sállyos abrosz.	2
24-o. Találtatik gyolcs abrosz, köröskörül selyem és kőfiummal igen szépen varot.	1
25. találtatik egy új, jó záros, vestékes [!] láda.	1

26. vagynak középrendű két harangok. A nagyobb ilyen inscriptioval: Devai Nagy Sandor és az ő Hütös társa Almádi Klára a Bátsi Reformata Eklesia számára öntette Ao 1762. A kisebb harang inscriptioja: Nagy Dániel a Bátsi Reformata Eklésia számára F. A. G. 1772.

1800

Bátsi, die 27ta Februarii 1800.²⁶⁴

Törvényes egyházi látogatás, tartott Bátsiban 1800-dik esztendőben, Böjtelő havának 22-dikén, tiszteletes tudós esperest segédje Soldos Márton uram, tiszteletes Cs. Molnár Imreh, az egyházi kerület eskütt jegyzője, és tiszteletes Vitályos Gábor, a papi renden főigazgató uramék és ökegyelmek által.

Jelen volt az egyházi rendből tiszteletes Szabó János atyánkfia, és az oskolamester Marosi Mihály. A polgári renden ezek: Titulatus Kováts László úr, az öreg, az megye curatora, Zudor Péter úr, Nagy Péter, Puj Beniámin, Kis Sándor, és az egyházfi Farkas Sámuel ökegyelmek.

1-o. Ez a kérdés tétetett elejekbe a jelenvalóknak: Van-é panassza az ecclesianak az egyházi szolga ellen? Erre egy memorialisban beadák az ecclesia tagjai a magok kívánságokat, melyben ezek voltak:

1-o. Zudor István uramat a visitatio egyházfinak ne confirmálja, ha ugyancsak helyette nem lehetne találni, úgy confirmáltassék, hogy az ecclesiát illető legkissebb történhető kár-ról is caveáljon. A votumok többsége által ismét egyházfinak válloztatott Zudor uram, a visitatio is illy módon confirmál: Hogy az ecclesia ládájának kulcsa állyon a curator úrnál, a láda a loci ministrernél.

²⁶⁴ HuZaL-Jkv. I/5. 467–470.

2-o. Néhai boldog eméleketű Pap István uram ökegyelme a bácsi ecclesiának testált volt 103 ~ százhárom rhfr., mellyet tiszteletes Szabó János uram a maga hasznára fordított. Ez fordítottassék az ekklezsia szükségeinek kipótlására, mivel magának egy fillérnyi fundussa nincs, pedig ugyan szükséges, hogy a templomon, templomban lévő székeken, a kerítésin esendő ruinákat esztendőnként tatarozgassa, úgyszintén a parochia, mestrei ház körül levő kerteket tartson.

Végzés: A Szent Visitatio végezé, hogy a fen írt 103 rhfr. fele foeneráljon a papnak, fele pedig az ecclesiának.

3-o. Az ecclesiának ládájában esett kár vétessék számba, és vizsgáltsassék meg, ki által esett a kár, s ezután vigyázat olyan legyen, hogy kár ne lehessen.

Végzés: se curator, se pap nem vádoltathatik a kár-tétellel, hanem a tiszteletes loci minister szolgálja, ha az megtanáltathatik, rajta vegye fel a kárt az ecclesia.

4-o. Amely pénzt Ádám Togyereszk interestezett a papnak, és béatta a capitalist, s a pap-t ellopta a pap szolgálja, azt fizesse meg a loci minister.

Végzés: tiszteletes loci ministernek incumbál minél hamarébb megszerezni az ecclesiának az elvett pénzt. [268.]

2-o. A tiszteletes loci minister is megkérdetett, gyakorolják-é az Úr házá? fizetését megadgyák-é? Felele: Nincs semmi panassza halgatóra egy tekintetben is.

3-o. Az oskolamester Marosi Mihály ökegyelme felől is megkérdetett az ecclesia, ha volna-é panassza az ecclesiának? Felele az ecclesia: Nincs panassza, bár úgy végezné, amint kezdette.

4-o. Az mester is megkérdetett, ha volna-é valami panassza az ecclesiára? Felele: fát nem adnak a gyermekek szülei a tanuló gyermekekért, holott conventioban minden gazda egy-egy szekér fát ígért.

A mesteri conventio pedig így van:

	Búza, véka	hfr.	dr.
Titulatus Nagy Jóseff úr	4	2	–
Bálint Sámuel úr ád	5	2	–
Csonka Mihály úr ád	4	2	–
Puy Miklósné asszonytól	2	1	2
Sinka László úrtól	4	–	–
Zudor Péter uramtól	3	–	40
Kováts László uramtól	3	–	68
Kováts Jóseff uramtól	3	–	68
Kis Beniamin uramtól	2	–	40
Kis Sándor uramtól	2	–	40
Kis János uramtól	2	–	40
Farkas János uramtól	2	–	40
Nagy Péter uramtól	2	–	40
Zudor Péter uram ád	2	–	40
Zudor István úr ád	2	–	40
Farkas Sámuel úr ád	2	–	40
Farkas Ferentz úr ád	2	–	40
Farkas Sigmond úr ád	2	–	40
losádi Farkas Sámuel úr ád	2	–	40
losádi Fekete Ábel úr ád	2	–	40
felpestesi Szentpáli úrtól	2	–	40
Szabó Sigmond uram ád	2	–	40
Intze Jósef uram ád			40
Summa	56	14	78

[469.] A batizi filia ezt adgya Méltóságos liber báró Nalátzi József úr önegysága ád	12	15	–
Emellett fa tüzelni, tisztességesen költve, elegendő adatik vagyon a nemes bácsi ekkleziának Hosdátón 100 ft. inte- resre kiadva, és foenerál a mesternek	–	6	12
Losádban 55 ft. van kiadva borra, minden ft. után 3 kupa mustot adnak, melly 20 veder	–	10	–
Minden tanuló gyermek 1 ft.			
a bácsi ekkleziája tagjainak búza és pénzbeli adományok az előtt való lapon e vala	56	14	78
Summa universa	68	45	90

Demonstratio curatorialis:

A közelebbi visitatiokor maradtott volt a demonstrans curatornál	3	36
Egy darab commune terrenum eladattatván, abból az ecclesiának conferáltatott	9	52
Ezen kilenc ft. interesre kiadattatott volt és foenerált négy esztendők alatt	2	16
Perselly pénz jött négy esztendők alatt	15	15
Summa	30	19
Ebből a 30 ft. elocáltatott	9	52
Még elocáltatott ebből	1	24
Erogáltatott	9	29
Summa elocati erogatique	20	5
A percepti summából marad még	10	13
De felverettetvén az ecclesia ládája, kár esett benne, és tanáltatott	7	68½
És így károsítottatott az ekkleziája, melyet meg kell keresni	2	45
A ládában tanáltatott 7 ft. és 68 ½ dr.		
A mostani visitoroknak honorariumba ment hfr. 2 dr. 80		
Eszerint marad ad sequentem demonstrationem	4	88½
Melly adatik titulus domesticus curator Kováts József úr kezébe		
Tiszteletes Szabó János uram a torony építtetésére supererogált volt mely is az 1796- beli visitation improtocoláltatott volt	40	–
Percipiált méltóságos báró Nalátzi József úrtól a toronyra	10	–
A tekintetes Vadasné asszonytól adatott bor árrából	4	–
Persellypénzből	–	68½
fordult meg in summa	14	68½
És így még restál az ekléziája tiszteletes Szabó úrnak	25	31½
[470.] Pia collatiok		
Néhai boldog emlékezetű Almádi Klára asszony collatuma	102	–
Ez a papnak foenerál		
Batzaláriánum collatum, papnak	100	–
Néhai boldog emlékezetű tekintetes Komárami Klára asszony collatuma mindöszve tészen	132	60
Ebből hfr. 86 dr. 70 a mesternek foenerál		
Particularis benefactoroktól való gyűjtemény	100	–
Ebből a mesternek foenerál 15 mfr., mely Tompán van elocálva, hfr. 85 pedig a pap- nak		
Néhai boldog emlékezetű tekintetes Nagy Sándor úr collátuma	42	84
Papnak foenerál		
Tekintetes Vadas Moysesné asszony, méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Julianna asz- szony conferált	56	–
Nota bene: conferált volt 102 ft., de a többi a torony építtetésére elkölt Mesternek foenerál az 56 ft.		

Néhai boldog emlékezetű tekintetes Nagy Sándor úr második feleségével tekintetes Váradi Kristina asszonnyal conferáltak volt az ekklézsia számára egy ezüst kannát, facit Ezen 50 ft. pénzt interesezte néhai boldog emlékezetű tekintetes Váradi Kristina asszony míg élt, most maradéka nem akarja interesezni, tudniillik titulata Nagy Anna asszony, titulus Gergots Elek úr élete párja	50	–
Néhai boldog emlékezetű titulus Pap István uram, néhai áldott emlékezetű méltóságos Bartsai Ágnes asszonynak néhai boldog emlékezetű méltóságos báró Bánfi Dénes úr öxellenciája kedves élete úri párjának volt secretariussa conferált volt Ennek fele a papnak, fele az ekklézsiának foenerál	123	60
Summája az egész collationak	707	4

1802

*Bátsi 6ta Martii 1802. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Bátsiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michaellem Barta, praescripti tractus ordinarium notarium 6ta Martii 1802 facta.*²⁶⁵

Papnak nemléte miatt az ekklézsia gyűlése volt domesticus curator tekintetes Kováts József úr házánál, az holott jelen voltanak maga az írt curator úr, titulus Zudor Péter, Kováts László urak, tekintetes Nagy Sára ifjúasszony, egyházfi Zudor István ökegyelme, és oskolamester Marosi Mihály ökegyelme.

I. Mindeneknek előtte a Szent Visitatio exament producáltatott oskolamester Marosi Mihály ökegyelme által, kinek keze alatt vagynak 14 fiú és 3 léánygyermek, kik megvizsgáltatván, a tanulásban való előmeneteknek alkalmas jeleit adák, jól olvasnak, némellyek pedig könyv nélkül is tanulnak.

II. A nemes ecclesia nem panaszol az oskolamesterre, ki is, most itten pap nem lévén, a papi hivatalt is viszi. De ökegyelme keservesen panasolja, hogy conventioja szerint való kevés fizetése bé nem szolgáltatik, mellynek executioja ajánltatik az ecclesiasticum brachium Zudor Péter úrnak.

	hfr.	dr.
III. Az elébbeni inprotocollatioból kinézé a Szent Visitatio, hogy az ekklézsiának conferált pénz in summa	707	4
Ebből A. A. Mester számára conferáltatott	157	70
és ebből 1-o. Hosdáttra volt elocálva hfr. 85, mellyből beadattatott 25 mfr. és így most vagyon még Hosdátton	60	–
2-o. A Hosdáttról beadattatott 25 vfr. kiadattatott 10 Maji 1801. két contractusban Bácsiban	20	40
5 ft. actu most még curatori kéznél vagyon		
3-o. Tompán 1 ^a Februarii 1796. költ contractusban	15	30
4-o. Petrényen 3 ^{ia} Martii 1802. költ 2 contractusban	26	52
5-o. Losádon 8. Martii 1796. emanált contractusban	30	60
B. Pap intertentiojára conferáltatott	477	54
Amellyből ki van adva		
1-o. Kőboldogfalvára 20. Januarii 1796. költ contractus szerint	256	86
[575.] 2-o. Ugyan Boldogfalvára, 7. Julii 1796. költ contractus szerint Nota bene: Ezen contractus 100 ft. szől, de fele az ecclesiáé conferáltatván ez a pénz Pap Istvántól oly formán, hogy fele a papnak, fele az ecclesiának foeneráljon	50	–
3-o. Tamáspatakan 5. Maji 1794. költ kezeslevél szerint	12	–

²⁶⁵ HuZaL-Jkv. I/5. 574–576.

Zudor István egyházfinál ugyanazon levél hátán lévő indorsatio szerint mellyet ígére, hogy egy hét múlva esztendei interessével edgyütt bészolgált	9	18
4-o. NagyOkloson 16 Maji anno 1764 költ contractus szerint kellene lenni 46 ft., de a contractus végén való írás szerint 18. Martii anno 1781 felvétellett 20 ft., és így ott vagyon még	26	–
5-o. KisOkloson contractus nélkül Kik légyenek az adóssok tudja titulata Nagy Sarolta ifjúasszony Nota bene: az 1796-beli visitatióban az íratik, hogy ott most csak 16 ft. és 98 dr. vagyon.	25	–
6-o. KőBoldogfalvi Petrikeleu Györgynél, ki szolgálja volt néhai titulus Szabó János uramnak	12	–
7-o. Losádi Farkas Sámuelnek elocaltatott 17. Decembris 1801. <i>Nota bene:</i> Vagyon még egy contractus hátra, melly szől a KőBoldogfalvára adatva 45 vfr. Alsó ²⁶⁶ és Borbát László regiusok által, ez is néhai titulus Szabó János uram írásai között maradt, elé kell kérni.	10	–

IV. Elékerüle a Curatoralis Demonstratio

	hfr.	dr.
Az 1800-béli visitatiokor jött által a demonstrans curator titulus Kováts József úrnak	4	88
1800. jött pénz: 1-o. perselyből	3	30
2-o. A papi fizetésbe adni szokott búzát a hallgatók az ecclesia számára adták bé, mellyből gyűlt 40 kalangya, mellynek szeme eladattván, jött bé, mellyről világos demonstratiót adott a titulus curator úr, hogy mennyi jött bé, s mi árron adatott el, s visáztatott.	56	38
1801. jött bé perselypénz	2	92½
Ebben az esztendőben is megadták némely hallgatók a papnak adatni szokott búzát 35 kalangyákban, mellynek szeme eladattván jött belőlle	42	60
Az 1800-béli interes borból jött	43	74
Azon bornak seprejéből	3	90
Ugyan 1800-béli szalma árrából	4	
Percepti Summa	161	73
[576.] Melly megírt percepti summából erogált eszerint:		
1. Vett az eklezsia számára 4 hordót	14	28
2. Úr vacsoráját osztó papnak honoráriumba, gabona rostálásért, vásárra való vecurájáért, templom és torony között való csatorna, mesteri házban való kemence és fűtő csinálásáért	18	16
3. Az ecclesia fundussán építvén Ádám Togyérszék egy házat, az építmény kifizettetett	35	30
Papirosra	–	12
Erogati summa	67	86
Ehhez járul losádi Farkas Sámuelnek 14. Decembris 1801 való elocatum	10	
A petrényieknek adatott 26 ft. ingrediált	1	42
Percepti et erogati summa	79	28
Melly szerint marad a cassában	82	45

Nota bene: A hordó kötésre tett költséget hfr. 3 dr. 60 kifelejtván a titulus demonstrans curator úr, ez a jövő visitatiokor fog acceptáltatni.

Az 1801-ben gyűlt bor, urnae 125, ismét a jövő visitatióra marad, és mennyi légyen még restantiában, az is akkor fog számbavévetni.

V. A szántó földek regisztráltak volt az 1796-béli visitatiokor. Azolta pedig nemhogy accedált volna valami, sőt inkább az 5-dik szám alatt íratott piski határon való 4 köblös töröküzaföld, és a 6-dik szám alatt lévő 3 szekér szénára való rét potencieose elfoglaltattak mál-

²⁶⁶ Egy szónyi hely kimarad.

tóságos Bartsai László viceispány úr által 1800-ban, mihelyt a loci minister tiszteletes Szabó János atyánkfia meghalálozott, amelynek visszakeresését az egyházi elsőség minél hamarébb munkába fogja venni. *Önként remittálta.*

VI. A szent edények regisztrálva vagynak, a titulus curator úr kezénél, titulus Fekete Ábel úr regius alatt, a visitatio is más alkalmatossággal inprotokolláltatni fogja.

VII. Az 1800-ban 22. Februarii tartott visitatiokor adóssá maradt volt a nemes ekklézsia tiszteletes Szabó János uramnak hfr. 25 dr. 31 ½, vide protocolli pagina 469, de amelynek defalcatiojában bizonyos számú bort szedett fel a fia, Mihály, mely mennyi légyen, a jövő visitatiokor számbavéteik.

VIII. A Pap István collatumából 100 ft. elocálttván a petrényieknek, 23 ft. maradt néhány tiszteletes Szabó János uram kezénél, hová tette nem tudatik, eziránt meg kell szólítani maradékit.

Boros kancsó
A Naláczi család adomány, 18. sz.

1806

Bácsi 22^a Martii 1806. *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Batsensis per reverendum ac clarissimum dominum Sigismundum Kolosvári, venerabilis tractus Hunyadensis proseniorem, et Michaelem Barta juratum ejusdem tractus notarium die 22da Martii anni 1806 facta, praesente etiam reverendo domino Gabriele Vitállyos, tractus direttore.*²⁶⁷

Ezen ekklézsiában az új parochialis háznál jelen voltanak az egyházi rendből tiszteletes Vitállyos Samuel atyánkfia, helységbéli pap, és Marosi Mihály, oskolamester. A polgári rendből titulus Kováts József úr emeritus curator, Kováts László fungens domesticus curator, Farkas János, Sigmond, Ferentz, Sámuel vicecurator, Kiss Benjámin, Zudor István.

I. Itten kérdés tétetettvén a canon szerint a nemes ekklézsia eleibe az tiszteletes egyházi atyafi iránt, és a tiszteletes egyházi atyafi eleibe a nemes ekklézsia iránt? Mindkét részről jelenteték, hogy nincsen semmi panasza.

II. De az oskolamester ellen ez a panasz adaték fel, hogy a gyermekeket szorgalmatosan nem taníttya, mely panaszra nézve azzal mentvén magát az oskolamester, hogy némely szülék tellyességgel semmi jutalmat nem adnak fáradságáért.

E panasznak végében a Szent Visitatio az oskolamestert atyáiképpen adhortálja, hogy kötelességében híven járjon el. A szüléket is, hogy azon kevés jutalmát fáradságának morositas nélkül adják meg, hogy a tanító is azzal serkentessék a szorgalmasabb tanításra.

III. Keservesen panaszolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon.

Végezés: A domesticus curator végye jól számba az egész restantiát, és annak megadására a restánsokat admoneálja és ha a maga admonitiojára meg nem adná, a méltóságos inspector curator úrnak adattassanak fel azok a morosusok. Annival is inkább, mivel a conventio még az 1800-ban celebrált visitatioban confirmáltatott, és azt már elrontani nem lehet. [865.]

IV. Elévétetett titulus Kováts József emeritus curator úr demonstratioja, melyben találattak ilyen:

²⁶⁷ HuZaL-Jkv. I/5. 864–870.

Perceptumok	hfr	dr
Az 1802-ik esztendő 16. Martii tartott visitatiokor maradt volt kezénél készpénz	82	45
Ugyanakkor maradt volt 125 veder bor, melyből a mesternek adatott 12 veder, sepreje volt 11 veder, ősztől fogva eladásáig apadott 7 veder 2 kupa. Summa 30 veder 2 kupa.		
Melly harminc veder és két kupa defalcálttván a százhuszonöt vederből, maradt az ekléziának 95 veder, melynek árra (adattattván 1 veder 96 dr.) téssen	91	20
Jött bé az 1800-ban protocolli pagina 469 feljegyeztetett elocatum titulus Kováts László úrtól	9	70
Az után való interes	1	8
Zudor István a tamáspataki debitornak magára váltalt adosságát (protocolli pagina 375) depurálta	9	18
Interest adott	1	8
Tiszteletes Vitallyos Gábor uramtól conferáltatott	4	76
Perselypénz jött bé 1802-dikben	9	77½
Papi képében jöven 28 kalangya búza és elcsépettettvén, szemül lett 31 véka, ebből 10 véka adatott a mesternek, 21 véka pedig distraháltatott adván végáját 120 dr., az ára mégyen	25	20
11 veder seprőnek az ára, adván vedrit 34 dr.	3	74
Perceptumoknak summája	238	16½
Elocatumok		
KöBoldogfalvi Siga Petru Kelojnak és Pászcz Mélinknek	20	40
Bor interesre 1803-ban 1 ^a Maji Farkas János és Riltz Márton regiusok előtt		
[866.] Erogatumok		
Az 1802-dikben tartott visitatio alkalmatosságával tétetett költség honorariummal edgyütt	5	–
Azelőtt való esztendőben hordókötésre adatott	3	66
A torony építésekör Körösi által Farkas Istvántól vett deszkákért	20	40
Tiszteletes Szász András uramnak az Úr vacsorája osztásáért három versben	3	54
A búzának megrostáltatásáért	–	62
Vásárra való viteléért	–	84
Fungens curator Kováts László úrnak tiszteletes director Vitállyos Gábor uram előtt	160	50
Másodízben maga quietantiája szerint	41	20½
Erogatumok summája	217	76½
Ehez hozzátévén az elocatumot	20	40
Kikerekedik a perceptum summája	238	16½

És eszerint titulus Kováts József úr de perceptis et erogatis hitelesen demonstrált.
V. Elévétetett titulus Kováts László úr demonstratioja:

Perceptumok	hfr.	dr.
Kováts József defunctus curator úrtól jött által elsőbben	160	50
Másodízben	41	20½
1803 esztendőben perselybéli publicatióból	2	38
1804-ban viszont abból 6 ízben	5	69
50 veder bor árrából, adattattván vedre a dr. 60	30	–
10 véka búza árrából, a dr. 170 végája	17	–
[867.] Harangozótól ház taxája 1803 et 4 jött	2	40
Losádi Farkas Sámuelről 1803-ra 10 ft. után interes	–	60
7 veder óbornak árra, vedre a dr. 108	7	56
1805. 6 perselybéli publicatióból	7	–
1806. 2 publicatióból	3	33½

Az 1803-dikban titulus Borbát László úrnak eladattatott 20 veder bor árrából (computálván vedrit a dr. 90)	18	–
Marosi Mihály oskolamester ökegyelme által való collecta	30	–
Az olá déáktól a pusztá örökségért	20	40
Tamáspataki capitalis beadatott	12	24
Annak 4 esztendei interesse	13	80
Gyorgy Nedestyántól mészlopásért jött	13	26
Perceptum summája	387	37
Ezen kívül a parochialis ház építésére conferáltak a következő benefactorok		
Méltóságos aulicus consiliarius sarkadi Türi László úr	35	72
Titulus Sinka László úr	15	–
Titulus Szőlősi János udvari tiszt	5	–
N[agy]Bartsai méltóságos Bartsai Ábrahám obester úr	40	–
Méltóságos gróff Gyulai István úr önagyága	12	–
Egy szegény bujdosó	5	–
Méltóságos Bartsai Juliana asszony, néhai Vadas M[óses?] úr özvegye	14	40
Méltóságos gróf Bethlen Kristina asszony, méltóságos Kendeffi Elek úr özvegye	6	–
O[láh]Brettyén egy valaki	6	–
Tordosan egyvalaki	2	–
Algyogyon valaki	1	40
Ugyanott valaki	1	80
Borbát László úr	5	–
Felesége Baló Klára asszony	3	–
Tiszteletes Vitályos Gábor uram, losádi pap	3	60
Collatumok summája	155	92
[868.] Elocatumok		
KőBoldogfalvi Pászka Milénynek	4	8
Toma Marinyeszknek	8	16
Erogatumok		
Tiszteletes Szász András uramnak communioosztásért	9	60
7 kupa borért az Úr asztalára	1	12
Papi ház és pince fundamentumának kiadásáért	8	16
Ugyanarra végre pálinkáért és 2 véka törökbúzáért	3	36
Kőműveseknek	111	78
Ácsoknak	53	92
Asztalosnak	12	10
120 véka mészért	14	–
18000 zsendelyért	80	–
39850 zsendelyszegért	41	40
3600 lécszegért	14	39
266 szál deszkáért diverso pretio	55	91
25 szál tutajjáért	22	50
4 fenyőgerendáért	4	–
Vasért	10	56
3 ajtózáért	10	80
3 üvegablakért	8	40
Nagy és kiskapu csináltatásáért	4	8
Ház ajtainak, ablakainak, kapu sarkainak csinálásáért a vasmívesnek	5	46
2 hordóért ekklezsia számára	6	72
Abronsakért	2	46
A curator alá s fel járván, költött	8	–
Gornyikoknak adatott	3	96
Különös költségek, fazakasnak előpénz és lécekért	7	58

Erogatumok summája	500	24
[869.] egybeadattatván az elocatum melly	12	24
Az erogatummal, melly	500	24
lészen az egész költség summája	512	48
Melly kivonattván az egész perceptum summájából, melly is volt a collatumok summájával edgyütt	543	29
Még vagyron curator Kováts László úr kezénél	30	81

VI. Titulatus Kováts László úr a curatori hivatalról lemondván, azon hivatal deferáltatott ismét titulatus Kováts József úrnak, ki mellé segédül adjungáltatott Farkas János uram.

	hfr	dr
VII. Titulatus Kováts László uram, a magánál lévő residuumból a mostani visitatoria elköltött honorariummal edgyütt	5	32
Készpénzült adott által titulatus Kováts József új curator úrnak	23	–
Ezen kívül adott még által ugyan az új curator úrnak a Marosi Mihály uram által való collectából	18	11

VIII. Számba vétettvén, ezen nemes ekklézsiának pénzbeli fundussa, és találtatott illy renddel:

Sub contractualium 8-vo et littera A.	hfr	dr
KőBoldogfalviaknál 29 személynél vagyron	256	86
KőBoldogfalvi Szimion Szentsojónál és Juon Togyereszknél, mellyről csak minuta vagyron Bátsi Sándor neve alatt	30	–
[870.] Sub numero 14-to kőboldogfalviaknál Papiantum collatum, Nagy Péter, Bátsi Sándor és Farkas Sámuel regiusok	100	–
Ezen collatumból titulatus Szabó János uram maradékinál vagyron, melly pénz eddig haereált, most pedig a fiának Szabó Mihály ökegyelmének megjelentetett, hogy vagy a pénzt restituálják, vagy ha magoknál tartják interessezzék	23	60
Sub numero 23-tio petrényi György Krisztojónál an anno 1801. 11. Januarii, regiusok: Zudor Péter, Farkas Sámuel	10	20
Sub numero 24-to petrényi Avrám Grilistyinél alias Avrám gyin Szát ab anno 1801. 12. Januarii, regiusok: Zudor Péter, Farkas Sámuel	16	32
Sub numero 25. bátsi Popa Onujnál ab anno 1801. 10. Maji regiusok: Farkas Janos, Bátsi Sándor	12	24
Sub numero 26 bátsi nemes Farkas Sigmondnál ab anno 1801. 10. Maji, regiusok: Farkas János, Bátsi Sándor	8	16
Sub numero 27. bátsi Farkas Sámuelnél, maga recognitioja mellett, de anno 1801. 17. Decembris	10	20
Sub numero 10. hosdái contractusban	61	20
KőBoldogfalvi Paszku Melenknél és Siga Petru kelojnál [?]	20	40
Ugyanazon contractusban Pászku Malenknél és Toma Marinyeszknél	12	24
KőBoldogfalvi Pavel és Juon Gavrilójnál	16	32

IX. Titulatus dévai Sinka László úr, a cathedrara konferált egy langszinű tafota takarót, egy újni ezüst paszomántal körülvétetve, illy inscriptioval: Isten jóvoltából adta Sinka László és Ribitzei Lidia a bátsi nemes ekklézsiának 1803.

X. Titulatus Kováts József úr, közönséges temetésre conferált egy fekete bakacsinból való koporsótakarót.

1807

*Bátsi 8va Julii 1807. Sancta Visitatio Canonica in ecclesia reformata Bátsensi per specificatos ordinarios officiales ecclesiasticos continuata die 8va Julii 1807.*²⁶⁸

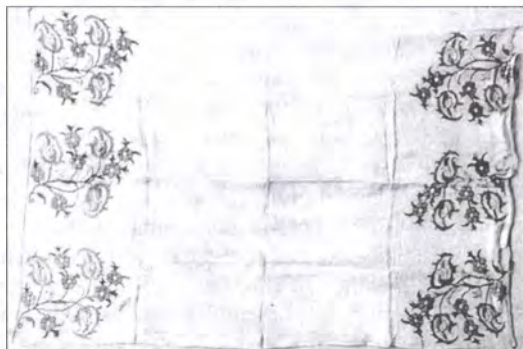
A parochialis háznál jelen voltak a helységbeli lelkipásztor, tiszteletes Vitályos Sámuel atyámfia és oskolamester Marosi Mihály ökegyelme, titulus főcurator Kováts József és vicecurator Farkas János urak.

I. A nemes ekkléziának a pap és oskolamester ellen, úgy ezeknek is a nemes ekklézia ellen semmi panaszok nincsen.

II. De perceptis et erogatis a curatorok így demonstrálnak:

	hfr.	dr.
A defunctus curatortól adatott által	41	11
Bátsi Popa Onujtól sub numero 25. contractusban lévő capitalis bérjött	12	24
Perselypénz 7 publicatióból gyűlt	9	63½
Perceptumnak summája	62	98½
Ebből erogáltatott		
MarosJárai templom számára	–	12
A tiszteletes parochusnak kipótoltatott a Tamáspataki interes	3	6
Az istállót építő ácsnak	23	46
Papi ház padlására 24 szál deszkáért	11	52
Ahoz való lécszegért	–	44
Boldogfalvára kiadott pénz pótlására	–	18
Erogatumnak summája	38	78
Kivonván a perceptumból az erogatumot, lészen a residuum	24	20½

Az több elocatumok, Úr asztalához tartozó szent edények s eszközök úgy vagynak, amint ezelőtt inprotocolláltak.

Úrvacsorai terítő

²⁶⁸ HuZaL-Jkv. I/5. 917.

Borbátviz

1719

*Continuatur Visitatio in ecclesia Borbátviziensi anno 1719. 5. Martii per reverendum dominum seniore Petrum Kereszturi, et adjunctos socios, Petrum Örsi et Johannem Decsi.*²⁶⁹

Examinatur ecclesia de reverendo domino ministro Stephano Bányai. Commendatur a suis auditoribus de vita, moribus et omnibus functionis exercitio.

1772

*Continuatur visitatio in ecclesia Borbátviziensi die 12ª Januarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, notarium Benedictum Bitai, et adsessorem reverendum dominum Georgium Hermán, praesentibus ecclesiae commembris, illustrissimo domino Andrea Zejk, spectabili domino Petro Farkas, Josepho Bája, Stephano Kalugeritza, Georgio Sebesi, Michaelae Balás, Josepho Jordán juniore, coram quibus*²⁷⁰

1-mo. Megkérdeztetvén az ekklézsia a tiszteletes loci minister Pál István ökegyelme iránt, semmi panasz nincsen, sőt az ökegyelme functioját tovább is szívesen kívánnyák.

2-o. A tiszteletes loci minister ökegyelme introducátott e nemes ekklézsiába 1770. die 1^a Decembris.

3-o. Néhai boldog emlékezetű zejkfalvi Zejk Miklós úr még in anno 1728 pro fundo parochiali conferált volt egy Tsordár nevű örökséget, mellyről emanált collationalissat a conferens úrnak az 1770-dik esztendőben 14-dik Februarii celebrált visitatióban maga legitimus immediatus eggyik haeresse, méltóságos zejkfalvi Zejk András úr is confirmálta, de mint-hogy a megnevezett örökség per concambium a haeresek kezéből kiment, édes attyok, urok dispositioját azon fundus általadásában nem tellesíthették. Hanem annak helyében a haeresek méltóságos zejkfalvi Zejk András úr, és Zejk Sófia asszony adának által egy Drágota nevű aequivalens örökséget, minden haszonvehető fructussával együtt, erga cessionalis propria manuum subscriptione et sigillo roboratas, totalis evictiot s abból következhető minden onusokat vévén magokra. Mely cessionalis in suis originalibus az ekklézsia ládájába deponáltatott, in copiis authentizatis pedig a tractus ládájába is bététetni végeztetett. [32.]

4-o. In anno 1770 celebrált visitatióban említettik, hogy a Farkas István uram száz forintokból álló collatuma in ft. 70 haereál, most pedig ugyanazon collatumnak interesse foly, hat forintok és ötvennégy pénzék híjjával, melly is vagyon az említett kegyes collator haeressénél, tekintetes Farkas Ferentz uram ökegyelménél, recommendáltatik azért ennek eligazítása a titulus ecclesiasticus curator uraknak.

5-to. Néhai boldog emlékezetű méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Ferentz úr, mint ezen ekklézsiának kegyes jó patronussa, megemlékeztvén e nemes ekklézsiáról, istenes indulatából kegyesen testált a nemes borbátvizi reformata ekklézsiának 500 ~ ötszáz mfr., mellyekből bizonyos tekintetre nézve, mint a több ehez tartozó pium legatumokból apadott el hfr. 34, de a megmaradott 466 mfr. summa elocáltatott méltóságos malomvízi Kendeffi József úrnak,

²⁶⁹ HuZaL-Jkv. I/2. 147.

²⁷⁰ Uo. I/3. 31–32.

sub contractualibus de dato 13^a Novembris anni 1771, mely litteralét kezéhez is vén a Szent Visitatio, hogy a nemes ekkleziának resignálja.

6-to. Perselyről való demonstratio.	hfr.	dr.
In visitatione anni 1770 maradtott a perselyben	8	20
Melyhez accedált publicatióból s egyébből	39	16
Percepti summa	47	36
Ebből erogálódott a pince felett való háznak correctiojára, úgymint deszkára, pince rakattatására, ház tapasztására, lombár csináltatására, ajtók sarkaira, reteszekre, zárra, s egyéb szükségekre hiteles demonstratiók mellett	40	27
Mellyet kivéven a perceptionis summából, marad perselypénz ad futuram rationem	7	9

7-mo. Felolvastatván a Szent Generalis Synodus végezei de anno 1771 die 9na Junii in Krakko celebratae, a hatodik punctum ereje szerint végezi a Szent Visitatio, hogy a környékben lévő nemes hallgatók, úgymint seréliek, ponoriak, báriak, amint ennekeltötte kötöték magokat e nemes borbátvizi ekkleziához, ögy ennekutánna is isteni szolgálatra ide tartanak, gyakorolván az Úrnak házat és a tiszteletes loci ministernek illendő fizetéssel légyenek.²⁷¹

8-vo. Nota bene: In puncto 3-tio említett Drágota nevű örökségről adott cessionalist acceptálta ugyan a szent Visitatio, de úgy, ha a titulus inspector curator urak is fogják adprobálni.

1773

*Borbátviz 1773. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Borbatviziensi anno 1773. die 16^a Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, et Stephanum Intze de Liszyo substitutum notarium, in praesentia spectabilis domini Isaaci Csoka, Stephani Kalugeritza senioris, Valentini Bája et Michaelis Kalugeritza vicecuratoris, praesente etiam loci ordinario ministro, reverendo domino Stephano Pál, ubi in domo parochiali sequentes sint pertractata.*²⁷²

1-o. Tiszteletes loci minister ökegyelme felől megkérdeztetvén a nemes ekkleziá, semmi panasz fel nem adattatott, úgy a tiszteletes loci minister is az ekkleziá ellen olyast nem allégál. Hanem emlité, hogy az edgyszer kiadott conventionak tenora szerint kompetáló némely papi fizetésének kompetentiájában csonkulás vagyon, nevezetesen pénzbeli s széna-béli fizetését némelyek húzzák s halasztyák. Commendálja azért a Szent Visitatio officiose a tekintetes domesticus curatoratusnak, az ily nehezen fizetőket a pap kompetentiájának kiadására, mind a pénzre, mind a szénára auctoritate curatorali adigálja, ne maradjon a fizetés esztendőről esztendőre restantiában.

2-o. Néhai boldog emlékezetű zejkalvi Zejk Miklós úr által conferált Tsordár nevezetű örökség helyet a méltóságos collator úr haeressei által per concambium általadott Drágota nevű örökség pusztájában állván, intimálja a Szent Visitatio a nemes ekkleziának, találjon módot, hogy a nemes ekkleziá tagjai egymással megegyezőleg a kertet körülötte állítsák fel, hogy az ekkleziá, vagy annak prédikátora vehesse valami hasznát, ne álljon az ekkleziá gyalázattárra pusztájában. Ezt pedig a közelebb következő Szent György napig azok, kik még hátra vagynak, állítsák fel, egyébaránt magoknak tulajdonécsák, ha seculare brachium-

²⁷¹ Az elmített zsinat végzéseinek 6. pontja szó szerint így szól: *Akik vallásunkon valók mindnyájan tartozzanak valamely ekkleziabéli paphoz kötni magokat s annak intertentiojára fizetéssel concurrálni, ha szinte nem lagnak is in gremio ecclesiae, hanem félen való faluban.* Lásd: *Erdélyi református zsinatok iratai. III. 1771–1789.* Kolozsvár 2001. 8. [A továbbiakban: ERZSI III.]

²⁷² HuZaL-Jkv. I/3. 90–91.

Úrasztali terítő

mal is kényszerítettnek erőszakosan felállítani. Mint-hogy pedig ezen funduson quondam malom is volt, jelentetik, hogyha ezután módja volna az eklezsiának malom építésre, maradjon meg arra való facultása, absque omni impedimento, és minthogy a malom gátya egészen azon fundushoz tartozik, a collator intentioja szerint praevisi prospiciáljon a titulus curatoratus, másvalaki azon malomgát elfoglalására ne admittáltassék, az eklezsiának következhető kárára, és a kegyes collator intentiojának elfordítására.

3-o. Tiszteletes Jantsó Móses ezelőtt idevaló prédikátor ökegyelme panaszol némely elmaradott restanciáiról ezen eklezsiában. Nevezetesen Sebesi György, Farkas Ferentz és Balia Sámuel uraiméknál. Recommendálja ezt is a Szent Visitatio a titulus curatoratusnak, igyekezzék megnevezett restantiárusokkal

tiszteletes Jantsó Móses uramnak eleget tenni, aszerint, amint maga fogja restanciáját doceálni. Ne kényszeríttessék a tiszteletes senioratus kedvetlenebb remediummal élni az eklezsiái kánonok szerint, melyek azt tartják, hogy míg a praedecessor tiszteletes atyafi plenarie nem excontentáltatik, addig a fungens loci minister functionjában suspendáltassék.

4-o. Tiszteletes loci ordinarius minister papi fizetésének dolga fennforogván, ígérék a seréliek ide való egyházi által, hogy amint a borbátviziek, úgy magok is fognak a papi fizetésben concurrálni. Intimálja is ezt a Szent Visitatio a krakkai Generalis Synodusban kiadott constitutioknak 10-dik positioja szerint. Helybenis Borbátvizen, ha kik volnának nehezen [91.] fizetők, azok is a keresztyéni kötelességre nemcsak emlékeztetnek, hanem serio adhortáltatnak is, s ha külömben nem lehet, seculare brachiummal is fizetésre kényszeríttetni fognak.²⁷³

5-o. Minthogy királyi szoros parancsolat érkezett a pius fundusoknak conscriptiojoktól, és az elocatio szerint emanált contractusok copiájoknak kiadásokról, recommendáltatik a titulus curatoratusnak, hogy amely pius fundusokról formalis contractusok nincsenek, hová hamarabb expediáltassanak, hogy tartozó kötelességünk szerint a parancsolt munkában minden akadály nélkül elmeheassünk.

6-o. A perselypénzről demonstrálván titulus vicecurator Kalugeritza Mihály uram:

	hfr.	dr.
Adott fel tavaly maradt pénz	7	31
Azután gyűlt publiciot	4	81
Summa percepti	12	12
Ebből hiteles demonstratio szerint erogált	11	89
Mellyet subtrahálván, marad a perselybe	–	23

7-o. A Szent Visitatio kezében lévén a Francisco-Bartsaianum collatumból a borbátvizi eklezsiához tartozó capitalisnak interesse pro anno 1771 in hfr. 27 dr. 96, mellyeket adott fel méltóságos Kendeffi József úr, kinél vagyon a capitalis. Stante hac visitatione azon pénz általadattatott titulus vicecurator Kalugeritza Mihály úrnak, mely ökegyelme adott

²⁷³ A zsinaton hozott végzések 10. pontját idézzük: *Sok baj vagyon csaknem mindenütt az eklezsiákban amiatt, hogy a papok s mesterek fizetése esztendőről esztendőre restantiában szokott némely helyeknél maradni, légyen azért gondjuk az eklezsiák curatorainak és elsőbb tagjainak mindenütt arra, hogy ne csak magok adják meg idején a szokott fizetést, hanem másokkal is adminisztráltassák, ne panaszojlanak az egyházi szolgák, s ne kényszeríttessenek azért seculare brachiummal élni.* ERZSI III. 8.

recepissét, meghagyván a Szent Visitatioig a felvett pénzről való requietantianak copiáját az ekklezsia ládájában.

8-vo. Titulatus vicecurator Kalugeritza Mihály uram, minekutánna egynéhány esztendők alatt vicecuratorságot ezen ekklezsiában dicséretesen viselt volna, kívánta elbocsáttatását bizonyos okaira nézve, melyeket a Szent Visitatio helyben hagyván, a nemes ekklezsiával megegyezőleg offerálá azon curatori hivatalt titulus Bája Bálint uramnak, ki is kérésére a nemes ekklezsiának és a Szent Visitatio interpositiojára magára vállalá. Mely szerint recommendálja a Szent Visitatio tiszteletes loci minister ökegyelmének, hogy maga mellé vévén egy-két ekklezsia tagját, az ekklezsia ládáját recenseálják és a curator gondviselése alá tartozó litterálékat eddig fungált titulus curator Kalugeritza uramtól vegyék által, és regestrum szerint titulus Bája Bálint uramnak adják által.

1774

*Borbátviz. Continuatur Sancta Visitatio anno 1774. die 10ª Martii in ecclesia reformata Borbátviziensi per reverendum ac clarissimum seniozem Stephanum Herepei, juratum ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyo, adjunctum reverendum dominum Adamum B. Szabo parochum Galatzensem, praesentibus a parte ecclesiae spectabilibus Dominis Ladislao Farkas, Stephano Kalugeritza seniore, Josepho Jordán seniore, Michaela Kalugeritza, Stephano Kalugeritza juniore, Adamo Balint curiae Bartsaianae provisore, et loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Pal, in domo parochiali.*²⁷⁴

1-o. Megkérdettetvén a tekintetes nemes ekklezsia tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme szolgálata s magaviselése iránt, in communi semmit sem panaszoznak. A tiszteletes loci minister ökegyelme pedig, mint tavaly úgy mostan is említé, hogy a papi fizetésnek dolgában némelyekre nézve nagy csonkulás vagyon. Ami pedig a templomnak gyakorlását nézi, abban részben is nagy rövidség vagyon, mert némelyek igen ritkán jönnek a templomba, némelyek ha jönnek is olykor vasárnapokon, alig várják a textusnak felolvasását s mindjárt kimennek a templomból. Melyet a Szent Visitatio nagyon resentiál, atyaikeppen intimálja azért az ilyeneknek, hogy az isteni tiszteletnek helyén ha megjelennek, mások botránkozására, míg a prédikációnak vége nem leszen, ki ne jöjjenek, vagy ha kijöni akarnak, akkor oda ne is mennyenek. A nehezen fizetőket pedig a tekintetes curatoratus auctoritate curatorali adigálja a pap competentiájának megadására.

2-o. Tiszteletes Jantso Móses uram n[agy]pestyéni prédikátor tavalyi kérését levele által megújította ebben az ekklezsiában lévő restanciájára nézve. Recommendálja a Szent Visitatio a seculare brachiumnak, keresse ökegyelme azon az úton maga excontentatioját, executione mediante magának tétessen eleget.

3-tio. Méltóságos galatzi Buda Sámuel úrnál lévén ezen ekklezsiának 100 mfr., melyről contractus még eddig nem expediatott. Recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes nemes ekklezsiának és loci minister ökegyelmének, keressenek módot [117.] benne, hogy méltóságos úrtól azon pénzről recognitiót végyenek, mind az ekklezsiának jövődöbéli securitására, mind pedig arra nézve, hogy a felséges Királyi Guberniumtól parancsolatunk vagyon a pius fundusok conscriptiojok iránt, melyben nagy akadályt vehet a contractusnak hiánya.

4-o. A tavalyi visitatioban Kalugeritza Mihály uram resignálván a curatorságot, tétetett volt curatornak tekintetes Baja Bálint uram, de ökegyelme azoltától fogva mind erőtelenedvén, s kívált most kétséges kimenetelű betegségben lévén, tetszett a nemes ekklezsiának

²⁷⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 116–118.

curatornak denominálni tekintetes Farkas László urat, notariusnak pedig Kalugeritza Mihály urat. Mind a kettőt a Szent Visitatio azon hivatalba confirmálja.

5-o. Kezébe lévén a Szent Visitationak a borbátvizi reformata ekklezsiához tartozó Francisco-Bartsaianum legatumnak interesse, melyet pro anno anno 1773 méltóságos Kendeffi József úr adott bé in hfr. 27 dr. 96. Kiszámlálta ez alkalmatossággal a Szent Visitatio, s az ekklezsiának általadta, melyet kezéhez is vett tekintetes neo creatus curator Farkas László uram.

6-o. Demonstrálván tekintetes Kalugeritza Mihály uram a perselypénzről:

	hfr.	dr.
Ad fel tavaly erre a ratióra maradt pénzt	–	23
Ugyanakkor ingrediált a Francisco-Bartsaianum legatum interesse	27	96
Kenderesi Bálint uramtól interes pénz	12	—
Péter Balástól interes	–	40
Publicatióból is summa	9	37
Summa	49	96
Ebből elocáltatott nem több, hanem csak Mely adattatott a méltóságos Kendeffi József úrnál lévő Francisco-Bartsaianum legatum suplementumára	17	28
Pura erogatioba ment a demonstratio szerint in summa	28	65
Summa	45	93
Subtráhlván ezt a perceptionis summából, kellene maradni ad sequentem rationem hfr. 4 3 dr., de tekintetes Bája Bálint curator uram szüntelen betegeskedése miatt, kétség kívül az erogatumból valami fel nem jegyeztetett, találatván a perselyben csak	3	23

És így ennyi marad ad sequentem rationem.

7-o. Általvévén a Szent Visitatio méltóságos inspector curator Kendeffi Miklós úrtól a Francisco-Bartsaianum legatumnak (mely a borbátvizi reformata ekklezsiához tartozik) méltóságos Kendeffi József úr által expediált contractust de hfr. 500, mely is az ekklezsia által suppléaltatott az 500 kerek számra. Ezen alkalmatossággal azon contractus in authentia az ekklezsia ládájába a titulus curator keze alá bététtetett, in copiis pedig a tractus archivumába, hogy bététtetessék a Szent Visitatio által elvitetett.

8-vo. Sorvadó félben lévén a templomnak fedele, recommendálja a Szent Visitatio a nemes ekklezsiának, hogy elsőben elméjét vén méltóságos Bartsai Lajos úrrfinak, mint főpossessor úrnak, minémű reflexioval fog a templom iránt lenni. Igyekezze a templomot befedni minekelőtte teljeséggel leomlana.

9-o. A galatzi reformata ekklezsiához tartozó Livádián lévő adósság iránt emlékezet esvén a borbátvizi visitatióban. Noha a locumtenens hadnagy Marca[?] úr ígéretet tett volt, hogy a borbátvizi visitatióban vagy maga megjelenik, vagy strázsamesterét elküldi, az ottan lévő limitaneus katonáknál haereáló adósságok confrontatiojára. De maga meg nem jelent, hanem egy László Kurkuj nevezetű limitaneus katonát küldött, ki is úgy exponálja, hogy az exhibeált contractus előtt, mely most actu vagy, emanált [118.] contractus szerint (mely a limitaneusok praetensiojok szerint úgy expediáltatott volt, hogy 10 ft. után 3 véka búzát adjanak, in redemptione pedig egy vékéért 3 petákot fizessenek) magok mind 3 petákjával redimálták a gabonát. A Szent Visitatio inhaereál az actu exstáló contractusnak, melyben a redemptio úgy vagy feltéve, hogy a felséges királyi determinatio szerint a natura redimáltassék 10 pro cento. Recommendálja azért a titulus inspector curatoratusnak, igyekezze ezt a dolgot világosságra hozni, melyet titulus Mara Miklós úr legkönnyebben vihet véghez, úgymint aki e dologban regius is volt.

10-o. Recognoscáltattak ezen ekklezsiának collationalis és contractualis levelei sequenti serie:

Parochialis fundusról való colationalissa néhai méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Ferentz úrnak.

A Drágota nevű belső örökségnek a borbátvizi reformata ekkleziájának örökös általadásáról való cessionalissa méltóságos Zejk András úrnak és Sofia asszonynak.

Sebesi György úrnak maga jussának általadásáról való levele a parochialis fundus iránt.

Néhai Szabo alias Bája István uram 50 mfr. való collatiojáról írt levél.

Vagynak ezeken kívül contractusok	hfr.	dr.
Méltóságos Kendeffi József úr contractusa sub littera A.	500	–
Seréli lakosoknak elocált pénzről való contractus sub littera B.	60	–
Seréli némely lakosok contractusa sub littera C.	60	–
Seréli titulus Kenderesi familia contractusa sub littera D.	40	–
Bágya Mihály uram contractusa sub littera E.	50	–
Borbátvizek contractusa sub littera F.	23	46
Summa	733	46

11-o. Tiszteletes loci minister őkegyelme panaszul adja fel, hogy titulus Sebesi György őkegyelme magát a borbátvizi ekkleziától elszakasztván, néha-néha isteni tisztelet idején Galatzra mégyen, oda is pedig semmit sem fizet. Cselekeszi pedig ezt csak azért, hogy a papi fizetést mind Borbátvizen, mind Galatzon declinálja. Atyaiképpen intimálja azért őkegyelmének a Szent Visitatio, hogy magát, mint valóságos borbátvizi és nem galatzi possessor esmérje a borbátvizi ekklezi tagjának lenni. A fizetésre nézve pedig serio imponálja, hogy a tiszteletes loci miniszernek maga competenciáját adja ki rövidség nélkül, melyet ha cselekedni in posterum elmulatna, a titulus curatoratus ab officio seculare brachiummal őkegyelmén a pap minden praetensioját desummálja.

12-o. Nagy abusust observál itten a Szent Visitatio a házasulandók dolgában, hogy némely házasulandók csak magokat gondolván, néha praecipitanter minden előre való jelentés nélkül éjtzaka éjfélikor a tiszteletes loci miniszerre mennek s a copulationa kénszerítik, holott annak törvény szerint praemissa solemn publicatione naplemente előtt kellene véghezmenni. In posterum tehát ez az abusus mint másutt, úgy itt is tolláztatik, és az ekkleziás halgatók arra adhortáltatnak, hogy magokat e részben is a krakai Generalis Synodusban emanált constitutioknak 4-dik punctumához tartsák, mely azt tartya, hogy a házasulandók solemniter előre publicáltassanak, s a templomban eskettessenek meg. Ha kik publicatio nélkül háznál akarnak copuláltatni, arra engedelmet a tiszteletes esperestől kérjenek.

1776

*Borbátviz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Borbátviziensi die 16ta Martii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum seniore Stephanum Herepei, Georgium Hermán substitutum notarium, in praesentia spectabilis domini Nicolai Mara inspectoris curatoris, praesentibus item ecclesiae commembris spectabilibus dominis d. Isaaco Csoka, Stephano Balás Kalugeritza seniore, Georgio Sebeni, Michaelae Kalugeritza, Ladislao et Valentino Jordán, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Pál, in domo parochiali.*²⁷⁵

Ubi: 1-mo. Megkérdetvén a nemes ekklezi a tiszteletes loci minister magaviseléséről, semmiben nem vádoltatik, a tiszteletes atyafi sem panaszol.

2-do. Az adósságok seriessében eléfordulván titulus Bágya Mihály őkegyelmével a borbátvizi nemes ekkleziához tartozó 50 forintból álló adósság summa, mellynek annuatim a királyi kegyelmes ordinatio szerint való interesezésére magát contractus által kötelezte volt, hogy minden egy-egy forint után két-két kupa mustot ad. Mivel pedig nem akarja ma-

²⁷⁵ HuZaL-Jkv. I/3. 162–163.

gát ezen fogadásához tartani, ugyan a királyi ordinatio szerint redimálja a naturát 10–10 pénzével, minthogy pedig az interesnek megfizetésében morosusnak tapasztaltatik, végezte a Szent Visitatio, hogy a capitalis summa ökegyelmétől felvétetessék, s olyan helyre elocáltassék, aholott szabadoson folyhasson.

3-tio. A néhai boldog emlékezetű titulata Kendeffi Sáraiana pia collatioból a borbátvizi nemes ekklézsiához tartozó s méltóságos galatzi Buda Sámuel úrnál lévő száz forintból álló summáról ennek előtte is a Szent Visitatio gyakor ízben intimálta a nemes ekklézsiának, hogy arról formalis contractust expediáltasson. De minthogy mindeddig is effectumba nem vitetett, adhortálja azért most is a nemes ekklézsiát, hogy hová hamarébb effectumba végye, arról formalis contractust expediáltatván, a méltóságos úrral subscribáltassa s az ekklézsia ládájába ad conservandum bétégye.

4-to.	hfr.	dr.
Az elébbeni visitatiokor maradott volt a cassába	3	23
Attól fogva a Franciscum Bartsaianum pium legatum interesséből és publicatiokból három esztendőkre ingrediált	95	66
Summa	98	89
Ebből investióltatott egy kaszállóba	10	20
Ekklézsiai szükségekre pura erogatioba ment	38	96
Summa	49	16
Quibus detractis, marad a cassában	49	73

5-to. Nova accessio: Nem lévén eddig a nemes ekklézsiának különös harangja, szívére vévén néhai boldog emlékezetű tekintetes borbátvizi Bája alias Szabó István uram kegyes özvegye, tekintetes Markotsán Klára asszony, és kedves fia, borbátvizi tekintetes Bája József uram, a néhai titulus Bája alias Szabó István, és két néhai fiainak, [163.] úgymint Istvánnak és Bálintnak emlékezetekre öntettek egy 95 fontos harangot a borbátvizi nemes ekklézsia számára, s általadták ilyen inscriptioval: IDŐSB ÉS IFFIABB BAIA ISTVAN ÉS BAIA BALINT EMLEKEZETEKRE 1774. TSINALTATTA MARKOTSAN KLARA, ÉS BAIA JOSEF.

6-to. A Szent Visitationak különös célja lévén e nemes ekklézsiának jobb rendbe való hozása, nyugott meg elméje azon, hogy a curatori tisztséget officiose observálja borbátvizi titulus Bája József úrnak, minthogy pedig az úrhoz személyes szerencséje a Szent Visitationak nem lehetett, mindazáltal egyik reménsége lévén, hogy e szent hivatalt non recusálja, officiose recommendálja.

1777

*Borbátviz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Borbátviziensi anno 1777. die 31ª Januarii per reverendum ac clarissimum dominum dominum Stephanum Herepei seniore, Stephanum Intze de Lisznyo notarium, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Michaelae et Ladislao Kalugeritz, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Pál, in domo parochiali.*²⁷⁶

Ubi: 1-mo. Kevesen lévén jelen a nemes ekklézsia tagjai közül, akik jelen vagynak, magok részéről a tiszteletes loci minister ökegyelme ellen semmit sem panasznak, ami pedig a több hallgatókat illeti, azokról is semmi animadversiora való dolgot nem érttenek, s nem jelenttenek, sőt ellenben úgy értették, hogy mindeneknek vagyon ökegyelmében tellyes contentumok minden tekintetekre nézve.

²⁷⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 196.

2-do. A mi pedig tiszteletes loci minister ökegyelme hallgatói iránt való commendatioját illeti, a papi fizetésbéli competentiájára nézve jelenté, hogy a potiori bészolgáltattyák, akik azt denegálják, azok iránt is lehet idővel reménység. A pius fundusok után járó interes dolgában tagadhatatlan, hogy sokszor rövidséget is kell szenvedni, mellyeknek felszedésekre ha mód találtatnék, igen jó volna. A templomot is kinek-kinek hivatala mint engedi gyakorolják. Mellyek közzül a két első iránt végezi a Szent Visitatio, hogy a tekintetes curatoratus úgy igyekezze a papi competentiát mind domatim, mind a pius fundus után járó interesre nézve behajtani, hogy a protokollumot ne kellessék minden esztendőben efféle gravamenekkel terhelni, ahol pedig a pénz veszedelemben forog, onnan quoquomodo vétessék fel, s elocáltassék bátorságosabb helyre.

3-tio. A Drágota örökség iránt úgy érti a Szent Visitatio, hogy a titulus curatoratus által megnyerettetvén, azt inclita Continua Tabulatól, hogy oculáltassék, az arra rendeltetett regiusok ki is jötenek, de a processusban hibáztván, re infecta visszatértenek. Recommendálja azért a Szent Visitatio továbbra is a tekintetes curatoratusnak, ne hagyja azon munkát félben, hanem a meghibázott processust újra fogván, vigye tökéletességre.

Úrasztali terítő

4-to. Demonstratio ecclesiastica:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a cassában	49	73
Azután publicatioból jött	3	99
Interes pénz	6	74
Capitalis pénz adatott fel	15	30
Papi fizetésbe incassáltatott	4	—
Summa	79	76
Ebből a tiszteletes loci minister fizetésébe ment	4	—
Ugyan ökegyelmének competáló interesbe	4	88
Pura erogatioba ment	4	90½
Summa erogata	13	78½
Subtrahálván ezt a percepta summából marad	65	97½
Ebből vagyon egy zacskóban	53	—
Egy csomóban	12	97½

Ebből a tiszteletes loci minister számára foeneráló volna hfr. 15 dr. 30, de 10 ft. imputáltatott egy kaszállóba, mellyben ezelőtt investáltatott 10 ft., és így ebből a pénzből ökegyelmének foenerálandó csak 5 ft. 30 pénz. A többi az ekklezsiának foenerál úgymint hfr. 60 dr. 67 ½.

1778

*Borbátviz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Borbátviziensi anno 1778. die 11^a Februarii per eosdem clarissimos dominos visitatores, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Georgio Sebesi, Isaaco Csoka, Josepho Bája, Michaelé Balás, Ladislao Kalugeritza, Josepho et Valentino Jordán, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Pál in domo parochiali congregatis.*²⁷⁷

Ubi: 1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister Stephanus Pál per praefata ecclesiae membra de omni meliori commendatur, et porro quoque acceptatur.

2-do. Pariter et ecclesiae membra per reverendum loci ministrum commendantur a potiori, tam respectu administrationis suae competentiae, quam intuitu frequentationis cultus sacri et usu sacrorum. Exceptis quibusdam qui suam capetiam non quidem prorsus denegant, differunt tamen de anno in annum cum magna competentiae suae defalcatione, in specie: illustrissimus dominus Ludovicus Bartsai post iteratam saepe requisitionem a quatuor jam annis intuitus competentiae suae pastoralis se in hanc vel illam partem declarare neglexit. Pariter et illustrissimus dominus Andreas Nalátzi a quatuor jam annis pecuniariam competentiam denegavit. Horum intuitu concluditur, ut nomine Sanctae Visitationis per reverendum ac clarissimum dominum senioreni requirant.

3-tio. A pius fundusok dolgában eléfordult ez a difficultas, hogy a tiszteletes Jantsó Móses uram elmenetelekor ezen ekkléziából, maradván némű-némű restantiái, mellyeket coram Sancta Visitatione legitimált, azon restantiáknak depuratiojokra titulatus Kalugeritza Mihály akkori vicecurator uram a capitalis pénzből adott vfr. 3 ~ három vonásforintokat, holott akkor Jantsó Móses uram mutatott fundust reá. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy a capitalis pénzt maga Kalugeritza Mihály uram reponálja, a restantiát pedig, mely akkor feladattatott szedje fel. Melynek effectuatioja recommendáltatik tekintetes curator Bája József úrnak, kit is újra a Szent Visitatio a curatori hivatalban confirmálni kíván, kérvén egyszersmind, hogy e nemes ekkléziának minden pius fundussait végye jó rendben, s hozza egész világosságra, hogy mind a nemes ekklézia, mind a Szent Visitatio azok iránt in claris lehessen. [223.]

4-to. Tekintetes curator Bája József úr referálja, hogy néhai Somodi Péter adván által az illyei reformata nemes ekkléziának két corpusban lévő contractust, Mátsora ab uno fl. Két-két kupa mustra elocáltatott 70 forintokról, ezeket által adta volt néhai méltóságos Pogány Ádám úrnak, mint inspector curatornak, és mindeddig is az ekklézia kezébe nem redealtanak. Magára vette tiszteletes esperest uram, hogy végire menyen ezen contractusnak, mind a méltóságos Pogány Ádámné asszony előtt emlékezetet tévén rólja, mind pedig az archivumba megkeresvén, ha valami módon általadattak volna.

5-to Egy Szabó Sámuel nevezetű magyarországi szabó mesterember itten meghalálózván, a tőlle megmaradott pénzből néhai titulatus szabó Bája István uram adott a nemes ekkléziának 10 forintokat, mellyek a tájba pap számára elocáltatván, már négy esztendőktől fogva semmit sem foenerálnak, a capitalis pedig felvétettetvén most actu vagyon titulatus Kalugeritza Mihály uram kezében. Végezi a Szent Visitatio, hogy a tekintetes curator úr igyekezze a restans interest kikerestetni, a capitalist pedig kézhez vévén, minél hamarébb elocálni.

6-to. Jelenté a nemes ekklézia egy kő haranglábnak állítása iránt való intentioját, mellyel a templom is némű-néműképpen ámpliatatnék, de nem lévén activitássában a Szent Visitationnak annak megengedése, ajánlja készségét, hogy a méltóságos és tekintetes inspector curator urakkal communicálván opiniojokat vészi, és a nemes ekkléziát iránta bizonyossá teszi.

²⁷⁷ HuZaL-Jkv. I/3. 222–223.

7-o. A méltóságos Buda Sámuel úrnál lévő 100 forintról még eddig contractus nem lévén, recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak, találják módját, mely által a nemes ekklézsia in posterum securizáltassék.

8-vo. Demonstratio ecclesiastica:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a cassában	65	97½
Azután jött interesből s publicatioból in summa	33	86
Summa	99	83½
Ebből elocáltatott	37	10
Pura erogatioba ment	3	73
Summa	40	83
Quibus detractis, marad a cassában	59	½

9-o. Soluta visitatione die sequenti 12^a Februarii titulus Kalugeritza Mihály uram béküldötte a fellyebb sub numero 5-to emlékezetben forgott 10 forint capitalist, de minthogy a maga curatorsága alatt sine fructu haereált, vagy ha jött, ökegyelmének pedig kárt vallani nem lehet, ex consensu Sanctae Visitationis a praetitulatus loci minister kivette belőlle a négy esztendei restans interest, a többi pedig visszaküldtetett titulus Kalugeritza Mihály uramnak, hogy a restans interesből pótolja ki a capitalist, s titulus curator Bája József úrnak ad elocandum adja által.

10-o. In conformitate aliarum ecclesiarum helyyesnek és szükségesnek itéli a Szent Visitatio a nemes ekklézsiaival együtt ezen ekklézsiaiban is consistoriumot állítani fel, hogy az ekklézsia eléforduló dolgait communicatis semper consiliis folytassák. Választattak azért consistorialis személyeknek: tekintetes Csoka Isák uram, Sebesi György uram, Bája József curator uram, Jordán József uram, Kalugeritza Mihály uram és Balás István uram a tiszteletes loci ministerrel együtt.

1779

*Borbátviz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Borbátviziensi die 5^a Martii 1779. per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei Sanctae Sedis seniore et notarium substitutum Adamum B. Szabó, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Isaaco Csoka et Josepho Jordán, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Stephano Pál in domo parochiali.*²⁷⁸

1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia a tiszteletes loci minister iránt, egész contentumát jelenti, maga pedig a loci minister ada fel holmi apróság panaszokat fizetése iránt, melyekről végezi a Szent Visitatio, hogy listába adja által tiszteletes esperest úrnak.

2-do. A tavalyi visitationk 4 dik punctumában inserált Somodi Péter uramtól általadott contractusok nem találtnak, M. Pogány Ádámné asszonytól azért inquisitio által kell kikeresni.

3-tio. A tíz vfr. is csak akképpen vagyon, amint tavaly találatott, minden igazítás nélkül, hanem megkérdetvén az egyházfiú által betegágyban lévő Balás Mihály uram ígéré keze írásával magát, hogy azon tíz forint után járandó interesbe 2 forintot megszerezvén, a más két forint interest is igekezi megszerezni, csak hogy adsistáljon az ekklézsia brachiummal. A fellyebb említett 3 ~ három vfr. is [275.] adott obligatoriát, hogy a megadásig az interessével tartozik, mely az ekklézsia ládájába betéttetett.

4-to. Még anno 1777. die 3ª Martii adott volt titulus Jordán Bálint uram kézírást arról, hogy attól fogva annuatim ad papi pénzbeli fizetést egy vfr., mely obligatoria most adatván

²⁷⁸ HuZaL-Jkv. I/3. 274–275.

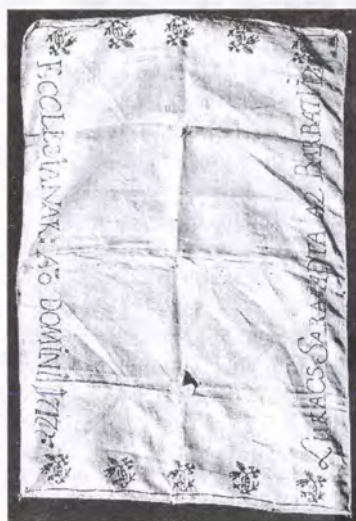
elé a tiszteletes loci minister által, az ekklézsia ládájába bététetett, a papi conventioba is bé kell tenni.

5-to.	hfr.	dr.
Az ekklézsia ládájában maradt volt tavaly	59	½
Jött bé azután perselybe s interes	35	99
Summa	94	99½
Ebből elocáltatott seréli Kenderesi László úrnak erga contractum	40	–
Pura erogatioba ment	21	13
Summa	61	13
Quibus subtractis, marad ad sequentem rationem	33	86½

6-to. Resentiálja nagyon a Szent Visitatio, hogy sok helyeken, nominanter pedig itten mikor tudják, hogy a difficultasoknak eligazításokra jött tiszteletes visitatorok jelen vagynak és egybe kellene gyűlni, akkor még visitatorum mandatummal való hivatalokat is megvetvén, magokat elvonnyák, meg nem jelennek, hanem magok között egynéhányon egybegyűlvén, az ekklézsiai rendelések ellen szegzik magokat s ki tudja mit forralnak. Azért ha valahol az ilyenek magokat valamiben jelentik és panaszkodni fognának, meg ne hallgattassanak, sőt keményen ellenek animadvertáltassék, ob vilipendium Sanctae Visitationis.

1782

*Borbátviz. Continuatur Sancta Visitatio die 8va Februarii in ecclesia reformata Borbátviziensi per praefatum seniore Stephanum Intze de Lisznyo, ordinarium notarium Samuelem N. Wásárhellyi, adjunctum adsessorem Josephum Bartok, et adjunctum pro brachio seculari spectabilem dominum Nicolaum Puj juniorem. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus ac generosis dominis Michaelae et Ladislao Kalugeritza, Ladislao Jordán, Samuele Matheo et Ludovico Kenderesi, et Benjamine Farkas reverendo item loci ordinario ministro Stephano Pál, in domo Parochiali.*²⁷⁹

Úrasztali terítő, 1717

Ubi: 1-mo. A tiszteletes parochus iránt tett canon szerint való kérdésekre némű-némű panasz esvén a nemes ekklézsia némely tagjaitól, minekutánna a Szent Visitatio azokat pensitálta volna, alkalmasint által látta, hogy azok nagyobb részint ex privata passione származtanak, s azért majd számban sem vehetők. Intimálja mindazonáltal a Szent Visitatio a tiszteletes atyafinak, hogy az aprólékosabb privata injuriáktól is, mellyel egy és más halgató megbántathatnék, magát szorgalmason oltalmazza, s úgy comportálja, hogy az evangéliomi szelídség által mindeket megnyerhessen maga szeretetére. Intimálván a keresztyéni békességet s egységet a halgatóknak is, hogy minden aprólékos dologért papjokkal ízetlenkedni ne kívánnyanak.

2-do. Megvagyon most is a tiszteletes parochusnak feles restantiái iránt való véghetetlen panassza, mellyhez most járul az is, hogy papi conventiojának diminutiojára szé nabéli competentiáját némelyek tellyességgel denegálják, rész szerint azon okból, hogy a parochus lovat

²⁷⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 3–4.

nem tart, rész szerint abból, hogy magoknak se terem szénájok. A restantiák iránt végezi a Szent Visitatio, hogy azok a curator által Szent György napig hajtassanak fel, és adminisztráltassanak, különben *seculare brachiumot* kéntelenéttetik a Szent Visitatio adhibeálni. Ami pedig a *conventio* dolgát illeti, abban, hogy valami csonkulás essék, a Szent Visitatio tellyességgel meg nem engedi, hanem az olyan positiokra nézve, melyekhez magok is a hallgatók pénzelt juthatnak, *variatio*t ugyan tehetnek, de a *proportione* egyébbel bonificálják. Mely hogy jobb móddal mehessen véghez, in *pleno ecclesiae confluxu*, ujjítsák meg a *conventio*t, megtévén minden *diminutio* nélkül a *variatio*t, és ad *confirmandum* küldjék el a közelebb következő *Partialis Szent Synodusra*.

3-tio. A gyermekek taníttatások iránt, mely ob *defectum ludi magistri* volt és vagyon bizattatva, a tiszteletes atyafira, fordult elé ilyen *controversia*, hogy némely szülék felettébb való keménységgel vádolják a tiszteletes atyafit a gyermekekhez, maga pedig a tiszteletes Atyafi egyfelől a szüléknek [4.] felettébb való kedvezéseket, másfelől a tanításért rend szerint jární szokott fizetésének *denegatio*ját allegálja, melyből következett, hogy most egy tanuló gyermek sincsen keze alatt. Ezekre nézve szorossan imponálja a Szent Visitatio mind a szüléknek, hogy gyermekeiket a tanulástól el ne vonnyák, mind a tiszteletes atyafinak, hogy a tanítást félben nem hagyja, et *haec omnia eo cum adjecto*, hogy a tiszteletes atyafi felettébb való keménységgel ne viseltessék a gyermekekhez, a szülék pedig a gyermekek tanításáért való rendes fizetést adják meg.

4-to. Ezen nemes ekklezsia hallgatóinak feles számokra nézve igen szükséges lévén a templomnak meg bővítése, és melléje egy haranglábnak építtetése. Mindeddig rész szerint az építésre való engedelemnek *difficultassa*, rész szerint pedig a templom bővítésére megkívántató helynek szűk volta az abban való szent szándékot hátráltatta. Most az engedelemnek megnyerhetése bizonyos lévén, a hely iránt is méltóztatott tekintetes iffjabb Puj Miklós úr a Szent Visitatio kérésére olly kegyességét ígérni, hogy a templom szomszédságában lévő egy darabocská portioját per *concambium* a nemes ekklezsianak által engedni kész lészen, csak lássa a nemes ekklezsianak buzgóságát és megmozdulását a templom körül való építésben. Köti azért a Szent Visitatio e buzgóságot a nemes ekklezsia szívére, hogy a jó alkalmatosságon kapván, induljon meg a templomnak felette igen szükséges restauratiojában.

5-to. Lévén ezen nemes ekklezsianak a tavalyi visitationak indigitatioja szerint egy résziben pap számára, más résziben az ekklezsia szükségeire foneráló készpénz elocálva in *summa* hfr. 983, dr. 24.

	hfr.	dr.
Ezen kívül maradott volt tavaly a ládában készpénz	15	32
Mellyhez a mostan exhibeált demonstratio szerint accedált azután interesből és egyebekből	34	8
Summa	49	40
Ebből pura erogatioba ment	6	5
Elocáltatott	40	–
Summa	46	5
Mellyet substrahálván marad készpénz	3	35
És így ezen készpénzen kívül a tavalyi elocált summa	983	24
Accerescála nova elocatioval cum	40	
S az egész summa, mely most elocálva vagyon	1023	24

6-to. Még in anno 1728 conferálván néhai méltóságos Zeyk Miklós úr a nemes ekklezsianak pro fundo parochiali egy Tsordár nevezetű örökséget, mely is per *concambium* kiment a méltóságos haerések kezéből, annak helyébe adtanak egy Drágota nevezetű *aequivalens* örökséget, mely is minthogy a parochia már azelőtt más fundusra építtetett,

fordítottatott a tiszteletes loci minister számára veteményező kertnek, és e szerint bírattatik már a nemes ekklézsiától pacifice.

7-mo. Úr asztalára tartozó szent edényei vagynak ezen nemes ekklézsiának ezek:

1. Egy ón kanna, és egy fedeles bokáj.
2. Egy ezüst tángyér, cum inscriptione: NI. T.S. 1726.
3. Egy ón tángyér cum inscriptione: S.I. B.I. I.S. 1742.
4. Egy ezüst pohár cum inscriptione: Steph. Bartsai, Borbára Josika 1691. [5.]
5. Egy talpas ezüst aranyas kised pohár.
6. Egy nagy gyolcs abrosz, cum inscriptione: Bája Josef és Ribitzei Mária 1777.
7. Más sáhos újj abrosz.
8. Egy nagy virágos keszkenő, és más kissebb.
9. Más nagy gyolcs arany szkófiomos keszkenő.
10. Más keszkenő cum inscriptione: Lukáts Klára adta a Borbátvizi ecclk Ao. D. 1712.
11. Egy nyolc virágokkal ékes kised keszkenő.

8-vo. Megkívánván ezen ekklézsiának állapottya, hogy a domesticus főcurator mellett egy vicecurator is légyen, ezen hivatalra adplicáltatott, és stante visitatione adjuráltatott tekintetes Kalugyeritza László uram, recommendáltatván ökegyelmének az ekklézsiának minden dolgai.

1783

*In ecclesia Borbátviziensi. Eodem anno [1783] et die [26-to Martii] per eosdem continuata canonica visitatione, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Ladislao Jordán, Michaele Kalugeritza, Josepho Jordán, Ladislao Kalugeritza, Johanne Csoka, Valentino Jordán, Benjamine Farkas, Ludovico Kenderesi et Johanne Csuka illustrissimi domini Ludovici Bartsai provisoris, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Pál in domo parochiali congregatis.*²⁸⁰

Hímzésminta az úrasztali terítőről

1-mo. A törvényes szokás szerint feltételet kérdésekre a tiszteletes loci minister ökegyelme szolgálattya s magaviselete iránt unanimiter felelének a nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai, hogy semmi panasszok ökegyelme ellen nincsen. Úgy a tiszteletes atyafi is ekklézsiája ellen semmiben nem panaszol, mind a két részről tellyes contentum jelenteték.

Hanem 2-do. A Ponoron lévő, és ezen mater ekklézsiához tartozó filialis ekklézsiának halgatói iránt insinuálja a tiszteletes atyafi, hogy már 12 esztendőktől fogva semmivel sem akarnak a papi fizetésben concurrálni, holott isteni tiszteletre ide járnak, és mikor vagy betegsége, vagy halála történik valamelyiknek, papi szolgáltyával élni kívánnak. Végezi azért a visitatio, hogy az eddig való szolgáltyáért a tiszteletes atyafival complánálni, és az ezután téjendőért illendő fizetéssel lenni tartsák keresztyéni kötelességeknél. Külömben ha ezeket cselekedni

²⁸⁰ HuZaL-Jkv. I/4. 58–59.

contumaciter nem akarják, talál a visitatio módot abban, hogy a tergiversariusok az approbatalis articulus szerint is keresztyéni köteleességeknek cselekedésére kényszeríttessenek. Ugyanezen végezés szolván itten lakó Csóka László uramnak is.

3-tio. A scandalumoknak említésekre jelenti a tiszteletes loci minister ökegyelme titulus Jordán Bálint uramot és feleségét, Kenderesi Lidia asszonyt, ki nem oly régiben egymással egybeháborodván, most in scandalum [59] ecclesiae külön vagynak. Megszóllíttatván azért a visitatioban jelenlévő Jordán Bálint uram ajánlá magát arra is, hogy Fejérvizen jelen fogna lenni az ottan celebrálandó visitatio alkalmatosságával, ottan lévén elszökött felesége is, és nem fog idegenkedni a complanatiótól, ha bonis modis et conditionibus megeshetik. Transponálja azért a visitatio is ezen differentiának lehető eligazítását a fejérvizi visitatoria.

4-to. Még a tavallyi visitatiokor resolválta volt magát a nemes ekklézsia igen szoros templomának meg bővítésére és egy tornyocskának építésére, méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Lajos úr pedig magára vállalta volt, hogy a felséges Királyi Guberniumban ki fogja munkálódni az avégre megkívántató szabadságot. De mindeddig is ez haladékbán menvén, szükségesnek ítéli a visitatio e kegyes maga ajánlására a méltóságos urat emlékeztetni, és azonban a megkívántató matériálékok megszerzeni, hogy szent céljokat annál hamarabb elérhessék.

5-to. Insinuáltatik a visitatio előtt, hogy a Drágota nevű jószághoz, melly most a nemes ekklézsia birtokában vagyon, titulus Sebesi György uram praetensiot formált volna, és már a Cont. Táblára a nemes ekklézsiát meg is szóllította volna. Úgy tudja a visitatio, hogy azon örökségről adott légyen titulus Sebesi György uram cessionalist, lemondván minden jussáról, melly cessionalis kerestetvén az ekklézsia ládájában, meg is találatott stante visitatione. Ezzel tarthattya magát a nemes ekklézsia azon örökség possessiojában.

6-to. Fordulván a visitatio ezen nemes ekklézsia elocált pénzbeli fundussának számban vételére, melly rész szerint pap számára, rész szerint pedig az ekklézsia szükségeire foenerál, talállya azt ilyen statusban:

	hfr.	dr.
A tavallyi visitationak indigitatioja szerint volt tavaly az ekklézsiának elocált pénze omnibus computatis	1023	24
Késpénzül maradtott volt tavaly	3	35
Accedált ehez azután méltóságos Kendeffi Jóseff úrtól interes	30	–
Publicatioból in summa jött	5	91
Summa percepti	1062	50
Ezen summából elocáltatott a méltóságos Kendeffi Jósef úrtól ezen esztendőre bėjött interes	30	–
Pura erogatioba ment az exhibeált és legitimált demonstratio szerint	18	22
Summa	48	22
Mellyet subtráhálván a fellyebbvaló summából, maradna most az ekklézsiának pénzbeli fundussa	1014	28
De vagyon tavaly elocatum, melyből semmi fel nem vétetett ut supra	1023	24
Mellyből kijő, hogy a tiszteletes loci minister a proprio supererogált légyen	8	96
És hogy ezt a következő perceptumból magának kivehesse, a visitatio által facultáltatik.		
És így már lévén a nemes ekklézsiának tavaly elocált fundussa	1023	24
És accedálván az azután tett elocatum	30	–
Vagyon most actu elocált fundussa	1053	24

1783

*In BorbátViz. Anno 1783. die 13^a Decembris continuatur visitatio canonica, praesente Andrea Tsegöldi ut ordinario notario et in casuali defectu clarissimi domini senioris constituto actuario, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Isaco Tsoka, Josepho Jordán, Michaelae Kalugeritza, Ladislao Kalugeritza et Ladislao Jordan curatoribus, in domo parochiali considentibus.*²⁸¹

Ubi: 1. Ad canonicas interrogationes ecclesia loci ministrum et hic eam de meliori commendant. Hanem a morosusok [101.] rendében említi a tiszteletes loci minister újjra titulatus Nalátzi András uramat, titulatus Sebessi uramat és a ponori filialis ekklezsiából ide tartozó hallgatókat, és nagyon sajnálja a Szent Visitatio mind a morosusokban a morositást, mind a curatorokban a supina negligentiát. Mellyre még most is serio injungálja, hogyha keményebb animadversiot el akarnák kerülni, térjenek tisztekre, és amivel tartoznak, tergiversatio nélkül cselekedjék.

2. In facie Visitationis Sanctae említett titulatus Tsóka Isák úr az elmúlt esztendőben Szabo Istvánné asszony által a templom kerítésében lett igen terhes megbántódását, s azonn megbotránkoztatásából magának mindazoltától fogva a templomtól való elvonattatását, amelly minthogy az egész nemes ekklezsiának, s magának is tiszteletes loci minister atyáknak nagy botránkozására lehet. Insinuálja atyáiképpen a Szent Visitatio tiszteletes loci minister ökegyelmének, hogy maga, mint jó pásztor, aki tartozik maga juhait és azoknak erőtlenségeit is jól esmérni, s számban venni, légyen atyáiképpen eszköz azon egybeháborodott atyafiaknak lehető egybenbékeltetéseken. Insinuálván egyszersmind a Szent Visitatio azon titulatus egybeháborodott személyeknek, hogy hetvenhétszer is mindennap egymásnak megengedni, a annyival is inkább a a napot haragjokon lemenni nem engedni, esmérjék keresztyéni s atyafiúi kötelességeknak.

3. Különösen panaszolt titulatus Sebesi György uram a tiszteletes loci minister ellen, vádolván ökegyelmét egyéb erőtelenségei között részegeskedéssel, s nevezetesen aval, hogy in anno 1781 újj esztendő első napján reggel is botránkoztatta volna az egész ekklezsiát ilyen erőtelenségével. De minthogy a titulatus vádolónak szavai nyilván jelentik a vádoltatott ellen való igen régi kedvetlenségét, s ellenben pedig a titulata nemes ekklezsia közönségesenn semmit nem panaszla, azért insinuálja a visitatio a loci ministernek, hogyha conscius magát megjobbítsa, a titulatus vádló pedig anyagi tökéletességet az erőtlen embertől (ha pap is az) ne praetendáljon, hanem a virtust becsülje, a elötelenséget [!] béhunyt szemmel nézve, békességre térjen lekipásztorával.

4. Eddig defungált vicecurator Kalugeritza uram a curatorságot tovább tellyességgel deprecálja. De minthogy az ekklezsia gyűlése a hirtelenség miatt nem lehetett, intimáltatik, hogy gyűjtessenek egybe az ekklezsia nemes tagjai, hogy consultálódván a téjendő curator iránt, azon választandó személy pro 16ta praesentis az adjuráltatás véget N[agy]Pestényben megjelenhessen.

5-to. Demonstratio de perceptis et erogatis:	hfr.	dr.
Méltóságos Kendeffi Jósef adott interest	30	–
A perselybe gyűlt	2	90½
Melly két summa	32	90½
Pura erogatioba ment	2	93
Ergo marad	29	97½

²⁸¹ HuZaL-Jkv. I/4. 100–101.

1792

*Borbátviz anno 1792. 21^a Martii.*²⁸²

Papi Törvényes Látogatás tartatik Borbátvizen a papi nemes házban Böjtmás havának 21-dikén 1792-dikben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület ordinarius notariussa Kolosvári Sigmond által. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül titulus domesticus curator Kalugeritza László, tekintetes viceispány Bálint Ábrahám úr, titulus Sebesi György, Kalugeritza Mihály, Jordán Bálint, Kalugeritza István, Farkas Lajos, Sámuel, Sebesi István és Jordán József urak és loci minister atyánkfia tiszteletes Makai József uram.

Holott 1-mo. Megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfiának papi functiojáról, erkölcséről, magaviseletéről stb. Közönségesen mindenekben jóról commendáltak. [218] Ellenben loci minister atyánkfia is megkérdetvén, miként commendálja a maga megyebeli hallgatóit, hallgatók-é úgy szavát, mint lelkipásztornak szavát, függenek-é attól, gyakorolják-é az isteni tisztelet helyét, élnek-é a szent sacramentummal, papi bérít maga idejében beadják-e?

Az isteni szolgálatra és az úri szent vacsorával való élésre nézve jóról említ halgatóit. Hanem panaszol ökegyelme sok szenvedéseiről a parochialis ház nem léte miatt, kényszerítettvén egy egész telet pincébe eltölteni. A nemes ekklézsia azzal menti magát, hogyha tulajdonképpen parochialis ház nem volt is, de ugyancsak kívánt a nemes ekklézsia provideálni competens hajlékkal addig, amíg a parochialis ház felépülne. Épített is a nemes megye alkalmas hajlékokscát, egy szobából állót, az hajdoni pincére, de ez elégséges nem lévén a papi commodításra, annyival is inkább, hogy ökegyelme a gyermekeket is a keresztyéni nevelés végett befogadni kész volna, ha arravaló nézve, arravaló hajlékocska is építtetnék.

Atyaiképpen kötelezi az Egyházi Törvényes Látogatás a nemes szent megyét és annak curatorát, hogy ezen épületet tökéletességre vinni hová hamarabb igyekezzen. Úgy lehet osztán, hogy mind az egyházi szolga panassza szenvedései iránt elenyészik, mind pedig abba, hogy a gyermekek keresztyéni módon nevedekvén a nemes megye contentáltak.

2-do. Titulus Kalugeritza alias Balás László uram ratioja számba vétetvén, hitelesen megtetszik, hogy minden tekintetben való perceptuma ment in summa ab anno proximae factae visitationis 1788 ad praesentem usque hfr. 279 dr. 74. Amely summából

	hfr.	dr.
ad varias necessitates et ecclesiae necessitudines s nagyobbára a parochialis ház építésére, amint mutattya hitelesen, erogált	307	74
Ehhez járult még, amint jedzései mutattya, erogatum	6	34
In summa	314	8

Mely szerint subtractis subtrahendis, nyilvánvaló dolog, hogy a magából többet költött 34 forintokkal és 33 pénzekkel, melyet tarozik a nemes ekklézsia ökegyelmének visszafizetni. Minthogy pedig említett curator uram, néhai tiszteletes Pál uram portékái közül vásárlott vala in publica licitatione portékákat valentes hfr. 12 dr. 32. Ez kivétetvén a fent említett differentiából, tartozik a nemes ekklézsia refundálni hfr. 22 dr. 3

3-tio. Az egyházi atyafi demonstratiójából világos, hogy

	hfr.	dr.
Publicationból és interesből vett légyen kezéhez	28	12
Költött pedig maga ekklézsiái szükségekre	25	58
Melyet kivévén a perceptumból, marad kezénél [219.]	2	54

²⁸² HuZaL-Jkv. I/4. 217–220.

4-to. Utoljára domesticus curator Kalugeritza László uram szép meritumai mellett a curatorságból kikíváncozván, az Egyházi Látogatás marasztotta ugyan, de meg nem tarthatta. Azért ökegyelme helyet sufficiáltaték és corporali juramento, ut dicitur, adstringáltaték tekintetes Farkas Sámuel úr. És hogy mind az egyházi igazgatás, mind pedig az egyházi szolgálat rendesebben folyhasson, más jórendű megyéknek szokások szerint ecclesiasticum domesticum consistorium állíttaték és az hívséges administratióra abba hittel köteleztetének tekintetes Sebesi György, titulus Kalugeritza Mihály, László és Jordán Bálint urak.

5-to. Jónak tartá a tekintetes nemes consistorium, hogy a seréli filialis megyében vicecuratornak denomináltassék tekintetes Kenderesi Lajos úr, ki is azon hivatalt oly örömmel vállalá, amely bátorsággal azt a tekintetes consistorium által ajánlja.

6-to. Minthogy az ifjú domesticus curator úr az affélékben nem jártas, s külömben is a volt curator, Kalugeritza uram demonstratiojához tartozik, a licitatióban kitett summának felszedését és a restantiában lévő interesnek számbavételét, s ha kívántatik, nagyobb erő által is felhajtását ajánlja atyáiképpen s teljes bizodalommal az Egyházi Törvényes Látogatás titulus Kalugeritza László uramnak, hogy amely summának contractussa nincsen, arról contractust expédiáltassan.

7-mo. Mindezeknek végibe, hogy az Egyházi Törvényes Látogatás a törvényes útról el ne térjen, a tekintetes nemes megyének leveleihez is nyúla, amelyek között némelyek bizonyoson subinferálják, hogy egyebekben is, de nevezetesen titulus Balás Mihály uram adósságában is némely hibák eshettenek, talám feledékenységből. Hogy azért sem a lélek, se az eklézsia ne károsodjék, szükséges lészen, hogy minekelőtte az szent megye levelei az új curatornak kezébe általadattatnának, a tekintetes nemes és szent consistorium esmérje maga kötelességének a leveleket rendről rendre jól megvizsgálni, megrázni és azoknak extractusát írván, a lajstromat a tiszteletes egyházi atyafinál hagyni, és a leveleket az extractushoz képest, számán az új curator úrnak általadni a consistoriumnak hitével megerősítettett hívségével és törvényes opiniojával.

8-mo. Az említett difficultságokra nézve kénytelenítettvén az Egyházi Törvényes Látogatás újra consistoriumot gyűjteni, unitis cum consistorio viribus ebben határozódék titulus Kalugeritza Mihály urammal való versengése a nemes megyének: Hogy a modo in posterum cassáltassék [220.] illy conditioval, hogy partibus consentientibus utrisque 100, ut száz mfr. amíg maga vagy posteritassa letehet, titulus Kalugeritza Mihály uram interessezni sex pro centrum tartozzék.

1796

*Borbátviz. Sancta Visitato Canonica ecclesiae reformatae Borbátvizensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis administratorem seniore, nec non Michaellem Sala ejusdem tractus juratum et ordinarium notarium, ut et Samuelem Kolosvári, dicti tractus vicedirectorem anno 1796. diebus 26^a, 27^a et 28^a Februarii celebrata.*²⁸³

Aholott is a parochialis háznál jelen volt az egyházi rendből tiszteletes loci minister Makai József atyánkfia. A polgári rendből méltóságos Nalátzi András, Nalátzi István urak, tekintetes Kalugeritza László, Farkas Sámuel, Kalugeritza János, Sebesi György, Jordán József domesticus curator, Farkas Lajos, Farkas Bénéámin, Duntsa Bálint urak. Serélről, mint filialis eklézsiából tekintetes Kenderesi Lajos vicecurator, Kenderesi János, Kenderesi József, az ifjabb és Kenderesi István urak.

²⁸³ HuZaL-Jkv. I/5. 189–200.

Akiknek jelenlétekben 1-ben is a tiszteletes egyházi atyafi magaviseletéről, tanításáról, szorgalmatosságáról gondoskodván és kérdezősködően a Szent Visitatio, minden részben jóról recomendáltak.

2-szor. Megszólították a domesticus curator úr és a tiszteletes egyházi atyafi is, hogy adnák és mutatnák elé a papi conventiot, hogy micsoda rendes fizetése volna ezen eklézsiában a papnak. Mellyet is eléadván, az szóról-szóra béirattaték, eszerint:²⁸⁴ *bé nem küldötték.* [191.]

3-szor. Ezen ekléziának szent edénnyei ezek:

1. Egy kupásnyi ón kanna, fedeles, illy írással: GERNYESZEG, mely a Hora és török pusztítás után adatott ennek.

2. Egy más, három fertályosnyi, fedél nélkül való ón kanna, illyen írással: CSINALTATTA LUKATS SARA 1718. BARBATVIZI R: EccLESIA Számára.

3. Egy cserépkanna ón fedéllel, a fedelin egy férfi és egy asszonykép, és egy gyermekkép is, a fejek felett illyen írással: INCORRVPTA FIDE.

4. Egy fedél nélkül való compositioból készült keresztelő ónkanna.

5. Egy ezüst pohár, belől arannyozva, úgy a felső és alsó párkányai is, a felső szára a párkányáig meg vagyon hasadva, a fenekén egy (Egybedolgozott nagy nyomtatott P és L) betű.

6. Egy talpas, kívül-belől arannyozott ezüst, fél fertályosnyi fedeles pohár, külömbkülömb virágokkal, a virágok közt vagyon kimettszve egy város tornyokkal, a város alatt egy oroszlány, mellette egy emberkép kiterjesztett kezekkel. Megint egy más város, a város alatt egy agár, az oldala mellett egy ember kiterjesztett kezekkel. Megint egy más város, a város alatt egy szarvas, mellette a városnak, esmét egy kiterjesztett kezű ember.

7. Egy ezüst tángyér a párkánnya meghornyolva, a hornyolásnak egy része megarannyozva, illyen rajta való írással: BARTSAI FERENTZNÉ NALÁTZI RAKHEL ADTA A BORBATVIZI: REFORMATA EKLESIAK 1760.

Vagyon ezen tángyéron egy illyen rajzolás,²⁸⁵ még egy más olyan rajzolás van, amelybe ezek a betűk vagynak: F: S. 1726.

8. Egy kiseded ón tángyér, illyen írás a párkányán: S: I: B: I: S. G. 1742. [192.]

9. Egy fejér len gyolcsabrosz, kötésbe szegve: illyen írás a szélin fejér sellyemmel: RIBITZEI MARIA 1777. BAJA JOSEF.

10. Egy fejér sáhos abrosz, rojtos a két vége.

11. Egy fejér recés abrosz, a közepén is imitt-amott kereszties forma recekötések vagynak rajta.

12. Egy fejér recés abrosz, mellyel bé van húzva a papi szék.

13. Egy zöld tafota abrosz gárnyér formálag, zöld tafota pántlikával körülvarrva, prédikállásokra való.

14. Egy lengyolcs keszkenő ezüst és arany fonállal, a két széle kivarrva virágokra, fejér sellyem sodrásbaszegve, illyen rajta lévő írással: LUKACS SÁRA: ADTA AZ BARBATVIZI ECCLESIAK: AO DOMINI 1717.

Minta az úrasztali terítőről

²⁸⁴ A papi conventiónak másfél oldalnyi hely kihagyva.

²⁸⁵ Egy kört ábrázol virágszirmokkal. A kör három részre van felosztva, s beleírva: N: I: 1726.

15. Egy fejér batiz gyolcs keszkenő, a négy szegin arannyal kivarrott négyes tulipántok.

16. Egy fejér batiz gyolcs keszkenő, a széle arany fonállal, kék selyemmel, zölddel, karmazsinnal és sárga selyemmel virágokra kivarrra.

17. Egy virágos musulin fejér keszkenő, kötésbe szegve a széle, ilyen írással: R. M. fejér selyemmel kivarrra, mely ezt teszi: Ribitzei Mária. A más szegeletin ugyan fejér selyemmel kivarrra B. J. azaz: Bája Jósefné.

18. Más virágos musulin fejér keszkenő, keskeny kötéssel beszélve, az egyik szegin ilyen betűk R. M., a más szegin: B. J.

19. Egy fátyol fejér keszkenő arannyal és ezüsttel régi rác módjára nyolc négyszegletű virágokra kivarrra.

20. Az úr asztalán vagy alól egy zöld tafota, fellyül pedig egy kék tafota abrosz, az egyik kék pántlikába szegve, a másik pedig zöld pántlikával gárnyérozva. Ez mindenkor benn a templomba szokott állani az asztalon.

21. A seréli filialis eklézsia számára tartatik Serélen a domesticus curatornál egy recés abrosz, s még három keszkenők. [193.]

4-szer. Ezen eklézsia pénzbeli fundussa is most szoross számba vétetvén, találaték eszerint:

Collatiok

1. Kendeffi Sára Buda Jánosné adott 100 ~ száz mfr., melyről való collationalis 1784-be az olá tolvajkodásba elveszett.

2. Ponori János adott 100. collationalis elveszett.

3. Farkas István 93 dr. 46. collationalis nincs.

4. Kenderesi János 40. nincs collationalis.

5. Bája István 50. Collationalis megvan.

6. Szabó Sámuel, magyarországi jövevény 10. Collationalis nincs.

7. Bartsai Ferentz úr 500. Collationalis megvan.

8. Kuti János, jövevény, pápista ember 5 40 dr. Collationalis nincs.

9. Tiszteletes Pál István uram 230 46. Collationalis megvan.

Summa 1129 32.

Ezen pénznek elocatioja ez:

úgy interessének is mivolta:

A kiadás napja és esztendeje	A kiadott pénz summája		A kivevőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiába való interesnek ideje s esztendeje	A restans interes egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
24 ^a Augusti 1783	40	80	Seréli Kenderesi Bálint	2	40	2. eszt. pro 1788 et 1789	4	80
27 ^a Februarii 1796	31	18	Duntsa Bálint	1	32	8. eszt. ab 1788 usque 1796	7	92
26 ^a Octobris 1787	5	–	Bajesdi Mihály Halmagy	–	30	8. eszt. detto	2	40
17 ^a Maji 1784	25	50	Vajda Mária	1	50	11. eszt. 1784 usque 1796	16	50
3 ^a Novembris 1793	10	20	Jordán Bálint	–	60	2. eszt. pro 1794 et 1795	1	20
26 ^a Julii 1778	18	40	Kenderesi László	1	8	restantia nincs	–	–
2 ^a Junii 1788	4	80	Jordán Bálint	–	27	7. eszt. ab 1788 usque 1796	1	89

14 ^a Junii 1791	5	40	Farkas Bálint	–	30	5. eszt. ab 1791 usque -	1	50
13 ^a Novembris 1773	500	–	Méltóságos Kendeffi József úr	30	–	1. eszt. pro 1795	30	–
7 ^a Martii 1788	15	30	Mányul Tamás	–	90	6. eszt. ab 1789 usque 1796	5	40
10 ^a Maji 1782	10	–	idősb Farkas Lajos	–	60	8. eszt. ab 1788 usque 1796	4	80
[194] 20 ^a Februarii 1792	100	–	Kalugeritza Mihály	6	–	restantia nincs	–	–
29 ^a Aprilis 1792	22	44	ifjabb Kenderesi József	1	32	restantia nincs	–	–
29 ^a Aprilis 1792	11	22	Kenderesi Má- téért József	–	66	6. eszt. ab 1789 usque 1796	3	96
-	11	22	Kenderesi Má- téért Gáspár mindkét fiai	–	66	detto	3	96
5 ^a Februarii 1795	100	–	Kalugeritza István	6	–	1. eszt. pro 1795	6	–
–	–	–	Matzesdi Balia László posteritási a capitalist béfizetvén, pro 1785 maradt interes restantiába	1	50	–	1	50
26 ^a Februarii 1796	78	70	Farkas Sámuel	4	68	3. eszt. restálna, de a több interest béfizetvén restál	9	90
18 ^a Februarii 1788	54	81	Tsuka János	3	27	7. eszt. ab 1788 usque 1796	22	89
–	5	–	Tsuka János esmet	–	30	detto	2	10
6 ^a Junii 1766	40	–	Kalugeritza Ilonáért, fia Bágya Mihály	2	40	15. eszt. ab 1780 usque 1796	36	–
	4	–	Tiszteletes Makai József uram	–	24	restantia nincs	–	–
	25	35	Néhaj testans ... ²⁸⁶					
Summa	452	74		27	3		86	31
Hozzáadván a más levelen való	666	58		39	27		76	41
	111 9	32		66	30		162	72

²⁸⁶ ... tiszteletes Pál István uram eladott, és még künn lévő portékáinak árra

Perceptio curatoris

	hfr.	dr.
Farkas Sámueltól ad publicas necessitates szolgáló pénzt vett fel nyolc vfr.	8	16
26 ^a Februarii tekintetes Kenderesi László úr posteritásától, 3 esztendőre competáló 40 ft. interessét, 6 rhfr., mely teszen is summa	7	20
[195.] Esmét ugyan azon debitornál lévő capitalisból vett fel 4 ~ négy simplás császár arannyokat, melyek tesznek	21	61
In summa percipiált	36	96
Erogatio curatorialis		
Tsuka János ellen való perre költött, fizetvén procurator Török Gábor úrnak két nyolc márfjasos tallérokat	5	44
A parochialis ház pitvarára ajtót csináltatván, fizete	2	4
Summa erogati	7	48
Marad tehát a curator úrnál elocandum Melyről az végeztetek: hogy ezt a 29 mfr. és 48 dr. magánál ne hevertesse, hanem jó bátorságos helyre minél hamarább, jó contractus mellett elocálja.	29	48
Perselypénz perceptuma		
18 ^a Novembris anno 1794 usque 31 ^m Decembris anno 1795 percipiált	5	90
Hiteles demonstratioja szerint egy s más eklézsiái szükségekre pedig erogált	7	92
Supererogált hát	2	2

Mint hogy a perselypénzt eddigelé a tiszteletes atyafi percipiálta és erogálta, tehát a supererogatum fordítottassék meg a domesticus curator úr által. Ennek utána pediglen a perselypénz is a domesticus curator keze alatt lészen. Melyre nézve az 1796-dik esztendői, böjtfői publicatióból gyült egy ft. és 16 dr. a tiszteletes atyafi adja által a curator úrnak. A curator pedig az esztendő végével mindenkor claudálja demonstratioját. [196.]

5-ször. Mikor az eklézsia capitalissai és annak interessének állapottya a fennebb leírt mód szerint a Szent Visitatiótól kidolgoztaték és rendbe szedeték, úgy jöve ki, hogy a tiszteletes egyházi atyafi, Makai József az eklézsiának 54 ~ ötvennégy ft. álló, kezébe jött capitalissát elköltötte volna maga számára abból az okból, hogy a pap számára foenerálni szokott capitalisok interessei fel nem szedődtek, és maga szükös szenvedésbe volt, de kész legottan kifizetni, mihelyt a magát illető interestek kézbe szolgálnának.

Melyre végeztetek: Hogy a borbátvizi reformata eklézsiának néhai papja, tiszteletes Pál István uram meghalálózásakor testált volt a fejevízi reformata eklézsiának 50 ~ ötven mfr., mely pénz még oda ki nem adattatott a borbátvizi ekléziától. Tehát most az interestek felhajtásával tiszteletes uram a magától elköltött pénzért ezt a summát a domesticus curator úrral együtt fizessék ki Fejevíznek, a fennmaradó négy ft. pedig Borbátviz számára incassálják, mivel hogy fellyebb ez a négy ft. belé is számláltatott az eklézsia capitalissaiba.

6-szor. Még az is fennforga, hogy az írt tiszteletes atyafi eddigelé az eklézsia közönséges szükségeire esztendőnként foeneráló ötszáz ft. interessét is kezéhez vette és maga számára elköltötte, nem pedig a közönséges szükségű épületek conservatiojára. Mely dolog felől megszólíttatván a tiszteletes atyafi, azt mondá, hogy a kéntelenség és a nagy szükség, nem pedig a tékozló indulat vitte és vette erre, mert a conventiojába feltetett parochialis kertekből még egy szál veteményni hasznót sem vehetett, mivel az eklézsiabeliek bé nem kertelték, hanem, amit a kertek teremhetek volna, azokat nagy drága áron kellett megvennie és vásárolnia, hogy egészen kárt ne vallyon.

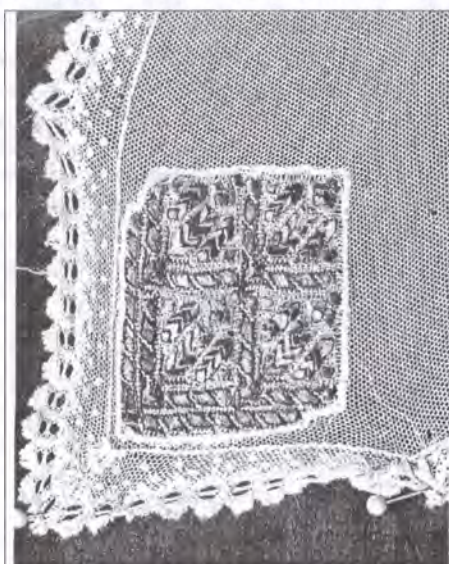
Melyre nézve lón [197.] végezés: Jól juthat eszébe a nemes eklézsia tagjainak, mely sok szenvedéseken ment által a tiszteletes atyafi az eklézsiabelieknek eklézsiájokhoz és papjokhoz vonzó hidegségek miatt, midőn tartozó kötelességek szerint a parochialis fundusok körül kertet nem tartván, azoknak hasznát eddigelé nem vehette. Ezen kívül a pusztán állott parochián, mely sok károkat vallott egy s más javainak ellopattatásában. Juthat az is eszek-

be, hogy az eddig volt domesticus curatoroknak mennyiszert rendelte mind a Szent Visitatio, mind a partialis, hogy kertekkel körülvéve tartásuk a papi jószágokat. De mivel az eddig való esztendőben elmulatták, amely miatt pénzen kellett a tiszteletes atyafinak venni azt, amit a parochialis kertek készpénz nélkül termettek volna, tehát ezen eklézsiái hidegség által okozott költségének megfordítására az eklézsiaának foernaló interest a jelenvaló esztendőig a tiszteletes atyafinak ítéltetik. Mostmár békerelve lévén a parochialis kertek, ezután jó vigyázása legyen a domesticus curatornak arra, hogy mindekor olyan állapotba legyenek, és így esztendőnként az eklézsia számára bégyülő 30 ~ harminc mfr. interest maga percipiálja és a szükséges helyekre költse.

7-szer. Tekintetes Bája József úr, ezen eklézsiaának egyik kegyes lelkű, jó tagja, eklézsiaájához és az ebben folytatható Isten dicsőségének előmozdításához vonszó buzgó indulattából egy harangot öntetett ezen eklézsiaának számára, hogy azzal az isteni tiszteletre egybegyűjtessenek, és ha halottjak történik, azzal, a keresztyéni szokás szerint utolsó tisztességet is tétessenek. Mostmár a tisztelt tekintetes kegyes conferens úr mind a Szent Visitationhoz Déváról ideküldött levelében, mind a minap Déván tartatott pártialisban megilletődött [198.] szívvvel panaszkolta s panaszkolva az eklézsiaabelieknek nagy hidegségeket, mely szerint a szent végre ajándékozott harangot még eddigelé meg nem becsüllötték, s megbecsülleni most sem igyekeznek, hogy egy tisztességes haranglábat állítottak volna fel annak számára, sőt nagy megilletődöttséggel szemléli mind maga is, mind a Szent Visitatio is, hogy a fedetlen álló harangnak koronája s tengelye az essőtől verettetvén, rothad, és félő, hogy rövid napok múlva, a gondviseletlenség miatt elgyengülvén és rothadván, koronája s tengelye leesik és elromlik. Mely méltó panasszát a conferens úrnak méltó tekintetbe vette a Szent Visitatio.

Ahonnan az egyikünk, úgymint notarius Sala Mihálytól szóval lett izenetéhez képest most a Szent Visitatio végezi, hogy az eklézsiaabeliek közönséges megegyezésből és egybevetett vállakkal való munkálkodásból, ha e jelen való esztendőben egy tisztességes és jó haranglábat nem építenek, s a harangot jó fedél alatt nem tartják, bironyosok legyenek benne, hogy amint most a Szent Visitationra bízta a kegyes szívé conferens úr, mondjuk, hogy halottyaiknak tellyességgel meg nem engedi a harangjával való harangoztatást addig is, míg az eklézsiaánál leszen, azonban pedig most arról gondolkodik, hogy mivel itt az eklézsiai hidegség miatt nem tartják becsületbe harangját, a hasznavehetésének, szeretése mellett, tehát a harangot az eklézsiaától elveszi és más valamely eklézsiaának ajándékozta. Ha pedig az eddig való gondatlanságokat levetkezik és közönségesen egy jó tisztességes haranglábat építenek magok szorgalmatosságokból, úgy magoké leszen örökösön a harang. De hogy az építendő haranglábra csak egy krajcár is fordíttassék az eklézsia közönséges jövedelméből, azt a Szent Visitatio tellyességgel meg nem engedi, és a curator demonstratiojába nem acceptálja. Hanem az eklézsiaabeliek magok erejeken építsék meg. [199.]

8-szor. Már most a conferens úrnak céljával és akaratával egyező dolog, hogy eddigelé a halotti harangozás ingyen esvén meg, akármely hosszas ideig folytatott legyen is az. De ez illetlen és helytelen dolog lévén.

Úrasztali terítő minta

Tehát a Szent Visitatio végezi, hogy ennekutána minden halott számára való harangozáskor, akármeddig nyúlják az, az eklézsia cassájába fizettetik nyolc poltra. A tekintetes conferens úr pedig és familiája, s ennek successori ezen fizetés alá nem értetnek és rekesztetnek.

9-szer. Panaszol a harangozó, hogy ötet szorítják s kényszerítik, akármely időbe is a halottak esésekor a harangozásra, és ómaga munkáját még a legszorosabb dolog idején is, maga kárával kényszerítették félbehagyni. De mégis erre nem tekintvén az eklézsiabeliek, a halotti harangozásért semmit se fizetnek soha.

Méltó ezen panaszra nézve a Szent Visitatio végezi: Senki is nem kényszeríthet valakit arra, hogy magát velle ingyen szolgáltatassa. Melyre nézve elég jó az, ha a harangozó az eklézsianak ingyen szolgálja, nem tartozik a halottaknak ingyen harangozni. Ahonnan minden eklézsiabeli ember (kivéven a harangot öntetett tekintetes urat, familiáját és successorit), tartozik a szagztatásért négy poltrát, a temetés kori egybegyűjtőért is négy poltrát, ezeken kívül, ahány napokon harangoz, minden napra négy poltrát fizetni, mely leszen a harangozó fizetése.

10-szer. A parochiához kívánnak egy oskola házat, vagy classist ragasztani, melybe a gyermekek taníttassanak és tanuljanak. Mely igen szükséges leszen, mivel most oskolába járó gyermekek éppen nincsenek, de ha volnának is, nem volna helyek a tanulásra, mivel a parochialis ház szoros.

Melyre nézve végeztetik: a domesticus curator úr kitavaszodván az idő, gyűjtse egybe az eklézsiabelieket, és a classis megépítéséről végezzenek. És a nyáron minden úton-módon a regulamentumok szerint felépítse azt. [200.]

11-szer. A parochián kívül vagyon még egy más öröksége is ezen eklézsianak, mellynek szomszédjai.²⁸⁷

12-szer. A parochialis ház és templom kőből vagynak építve. Vagyon egy harangja is, mellyet tekintetes Bája József úr öntettetett az eklézsia számára, ez az írás vagyon rajta.²⁸⁸

1799

*Borbátviz. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Borbátvizensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proreniorem, ut et Michaellem T. Sala ordinarium notarium, et adjunctum reverendum Josephum Várhegyi I^a, 2^a Februarii 1799. facta.*²⁸⁹

Jelen voltak 1. Az egyházi atyafi tiszteletes Makai József uram 2. A nemes eklézsia részéről jelen voltak tekintetes idősb Sebessi György, Bája Sámuel, Kalugeritza László és István, ifjabb Sebessi György, Jordán József domesticus curator, Jordán Bálint, Farkas Lajos, Kalugeritza János, Farkas Bénéámin, Farkas Sámuel, Duntsa Bálint, méltóságos Nalátsi András úr tisztye Fekete Elek urak.

1-ben a papi conventiot kéré elé a Szent Visitatio a domesticus curatortól, hogyha elkészítették-e, hogy az 1796-dik esztendőbeli visitatio actái közé béirattassék. De a kívánt conventiot mostanig sem készítette el a domesticus curator. Mely is szembetűnő nagy hiba és fogyatkozás ezen nemes eklézsiaiban.

Azért végeztetik: A domesticus curator úr elmúlhatatlanul 30 napok alatt ezt a kívánt conventiot jó móddal elkészítesse; és jövődre nézve improtocoláltassa.

2-szor a capitalisok úgy vagynak, mint voltak 1796-ban.

²⁸⁷ A szomszédok nevének hely kihagyva.

²⁸⁸ A jegyzőkönyv nem tartalmazza a harang feliratát.

²⁸⁹ HuZaL.-Jkv. I/5. 401–406.

3-szor az 1796-beli visitatiokor improtecolláltatott szent edények és eszközök is mind megvagnak, hanem ezekhez accedált, egy zöld sellyem, sárga pántlikába szegett cathedrara való takaró, mely ott szokott állani. Kenderesi Rákhel, ifjabb Sebessi Györgyné ifjúasszony ajándéka.

4-szer a Szent Visitatio észrevévin mind a közönséges panaszból, mind a szemmel való látásból is, hogy a parochiahoz tartozó veteményes kertnek semmi hasznát sem vette a tiszteletes egyházi atyafi a közelebbi 1798-dik esztendőben, mellynek oka az, hogy a kert felállítása s tartása az eklézsiabeliek között felosztva lévén, némelyek felállították, némely hideg tagok pedig nem állították fel, s most is pusztájában áll. Ez a kert vagyon az úgynevezetett Izvor vizén túl. Ennek szomszédjai napkeletről Kalugeritza János úr, napnyugotról az Izvor vize, északról az ország útja; délről egy más kert, egész kerülete 65 öl, mellyet az eklézsiabelieknek kell kerttel tartani. Ennek jó karban való állítására nézve magok az eklézsiabeliek a Szent Visitatioval együtt kimenének a kertben, s felmérék a kertek eszerint: hogy tudniillik 1. Tekintetes Bája Sámuel és István urak állítsanak 8 ölet; 2. Méltóságos Kendeffi József úr is 8.; 3. Méltóságos Naláti András és István urak is 8.; 4. A Jordán família is 8.; 5. A Csoka família is 8.; 6. A Farkas família is 8.; 7. A Sebessi família is 8.; 8. A Kalugeritza família is 8.

Eszerint osztatódván fel a helységbeliek közt ez a parochialis kert, arra kötelezék egyező akarattal magokat, hogy amelyik rész fel nem állítja a magáét, és abból kár következik, minden további [402.] haladék nélkül az egész kár azzal megfizetessék. Mely magok lekötéléseket a helységbelieknek a Szent Visitatio is helybenhagyá, jövődöbeli bizonyásgúl ezen jegyzökönyvben bírír. És ha meg nem tartanak, az ordinarius executor vármegyei tiszt úrnak ezennel transcribállyá, és általadja, a bételjesíttetés végett.

Ezen ekléziának capitalissát s interessét újjabb szemügyre vévén a Szent Visitatio eképen találá:

A kiadás ideje	Pénznek summája		A kivevőnek a neve	Esztendei interesse		A restantiába lévő interes ideje	Az interes summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
24 ^a Augusti 1783.	40	80	Seréli Kenderesi Bálint	2	40	pro 1788 et 89 restantia volt Azután pro 1796, 97, 98	12	–
27 ^a Februarii 1796.	31	18	Duntsa Bálint	1	32	ab anno 1788 usque 1798 inclusive	13	20
26 ^a Octobris 1787.	5	–	Bajesdi Mihály Halmagy	–	30	detto	3	–
17 ^a Maji 1784.	25	50	Vajda Máriáért successori	1	50	ab anno 1784 usque 98 inclusive	21	–
3 ^a Novembris 1793.	10	20	Jordán Bálint	–	60	ab anno 1794 usque 98 inclusive	3	–
2 ^a Julii 1788.	4	80	Jordán Bálint	–	27	ab anno 1788 usque 98 inclusive	2	70
14 ^a Julii 1791.	5	40	Farkas Bálint <i>annihilatur 1802</i>	–	30	ab anno 1791 usque 98 inclusive	2	40
7 ^a Martii 1788.	15	30	Mányul Tamás	–	90	ab anno 1789 usque 98 inclusive	8	10
10 ^a Martii 1782.	10	–	idősb Farkas Lajos	–	60	ab anno 1788 usque 98 inclusive	6	–

5 ^a Februarii 1795.	100	–	Kalugeritza István	6	–	ab anno 1795 usque 98 inclusive	24	–
			Matzesdi Balia László... ²⁹⁰	1	50	–	1	50
26 ^a Februarii 1796 ²⁹¹	78	70	Farkas Sámuel	4	68	1796-ba 28 ^a Februarii tartatott visitatiokor... ²⁹²	23	94
6 ^a Junii 1766.	40	–	Kalugeritza Ilonáért fia, Bágya Mihály	2	40	ab anno 1780 usque 98 inclusive	43	20
1796.	18	40	Kenderesi László	1	8	restantia nincs	–	–
29 ^a Aprilis 1792.	22	44	ifjabb Kenderesi József	1	32	ab anno 1796 usque 98 inclusive	3	96
28 ^a Februarii 1796.	11	22	ifjabb Kenderesi József	–	66	ab anno 1789 usque 98 inclusive	5	94
	11	20	Kenderesi Má- téért Gáspár	–	66	detto	5	94
	50	–	²⁹³				6	–
13 ^a Novembris 1773.	500	–	méltóságos Kendeffi József úr	30	–	pro anno 1798	30	–
	100	–	Kalugeritza Mihályért fizeti fia János	6	–	restantia nincs	–	–
<i>Perselypénz</i>	4	–	Makai József	–	24	–	–	–
12 ^a Martii 1796.	21	60	Jordán József	1	76	–	–	–
Summa	1113	64						
	25	35						

Bé kellett volna jönni a néhai Pál István uram eladott, és még künnlévő portékáinak árrából, melyet curator úr elmúlhatatlanul szedjen bé ha csak a magáéból nem akarja megfizetni.

Nota bene: Kenderesi Lászlón azért nincs interes restantiába, mert az most bizonyos tekintetből elengedtetett, ezután pedig fizesse meg az interest.

Nota bene: 24^a Augusti 1783. 40 vfr. vett volt Kenderesi Bálint, mely adósság deveniált volt feleségére, Bálint Ersébetre, ez is most férjhez menvén Sebesi Györgyhöz, volt férje jószágától elmaradott. És így már nem tartozik semmivel, hanem az tartozik fizetni, aki a Kenderesi Bálint úr jószágába succedált, úgymint idősb tekintetes Kenderesi József úr.

²⁹⁰ ... posteritássinál, restantiába lévő interest fel kell venni, kik a capitalist befizették, de az interest nem.

²⁹¹ Rájavitva: 3-a apr[il]is] 1792.

²⁹² restantia maradt volt interes 9 mfr. 90 dr., azután még 3 eszt. interes hozzátévén in summa.

²⁹³ A táblázat oszlopainak figyelembevétele nélkül, folytonosan ez olvasható: Az 1796-beli visitationis protokollumba iratik, hogy Tsuka Jánosnál volt 59 mfr 81 dr. interesse iratott 24 mfr 99 dr. De tagadóra vévén az adósságot, törvényszék eleibe kerekedett a dolog, ott pedig egyéb fizetnivaló nem ítéltetett, hanem csak 50 mfr, [403.] ez pedig befizettetvén a domesticus curator Jordán József úrnak azt mondja, hogy bizonyos seréli embereknek adták ki Kenderesi Lajos úrral, de neveket most nem jelenté meg: Melyre nézve ezen pénz alól most nem absolváltatik a curator úr, hanem a jövő visitatiokor számadollyon rólla. Ez a kiadás esett 1796-nak a végén; melyre nézve ennek interesse pro anno 1797 et 98.

Curatoralis demonstratio

	hfr.	dr.
1. a közelebbi visitatiokor maradt volt a cassába	29	48
2. pro anno 1796 méltóságos Kendeffi József úrtól való interest percipiálván	30	–
3. pro anno 1797 esmét onnét interest	30	–
4. perselypénzből pro anno 1796	6	80
pro anno 1797	7	72
pro anno 1798	3	40
Summa	107	40
Erogált		
1. Volt curator, Kalugeritza László úr supererogatumának visszafordítására	26	–
[404.] 2. elocatum magánál a curator úrnál	21	60
3. a parochialis ház kéménnyel felrakásáért s materiálért	9	55
4. a közelebbi visitatióra költött	2	72
5. az istálló építésére	18	90
6. egy sertésölra	1	2
Summa	79	79

Maradt a cassába hfr. 19 dr. 73²⁹⁴

5-ödször. Eddigél volt domesticus curator Jordán József, továbbá is curatornak megmarasztaték. Melléje Balás János úr is curatornak adjuráltaték.

6-szor. Eddig volt egyházfű, Josa Galatzán helyett Péter Huráts eskettetik bé, kinek is minden gazda ad fizetést minden innepnapra két két kupa gabonát, és így minden gazda esztendőn által ad 6 kupát.

7-szer. Jordán Bálinton lévő interest közönségesen magok között az eklézsiabeliek feloszták és befizeték nagyobb részint, melyet a domesticus curator kezébe adának.

8-szor. Régibb curator, Kalugeritza László úr, eléada egy levelekről szőlő regestrumot, mely vagyon Makai József borbátvizi pap, Farkas Sámuel, Kalugeritza János regiusságok alatt, és azt jelenté, hogy azon regestrum szerint adta által az eklézsia leveleit curator successorának Jordán Józsefnek. A Szent Visitatio is a feladásnak igazságát megeszméré, és erről ezt a jegyzést tévé protokollumába, hogy így ezzel mindenkor magát legitímálhassa Kalugeritza László úr.

9-szer. Ezen eklézsianak három tagjai igen sértő és becsmérő írást subscribálva, adának bé a Szent Visitationak a helység papja, tiszteletes Makai József uram ellen, holmi illetlen cselekedetekkel vádolván ellene. Mely írás és vád közöltetvén a bépanaszlott tiszteletes férfiúval, írásba felelt egész becsületes szókkal arra, és ártatlanságát ellene mondhatatlanul megbizonyítá. Sőt a több eklézsiaabeliek is, mind felállván a tiszteletes atyafi mellett, minden bestelen vádak alól kimenték, ellenben a három vádolóit kezdék kemény feladásokkal vádolni, és magok között ez a két rész illetlen szemrehányásokat téve egymás ellen. Melyeknek vége lévén a tiszteletes atyafi ártatlannak találtaték és ítélteték, a felek közt való egybe békellődés, és egyik a másiknak való megengedés, és megcsendesedés szerencsésen kieszközlöttek, és így a háborúságnak vége leve, s ezt a zűrzavarbeli ügyet a feledékenységre bocsátá a Szent Visitatio. [405.]

10-szer. A közelebb leírt zűrzavaros háborúság megcsendesedvén, arról esék tudakozódás, hogy az elkezdett oskolai házát hogyan lehetne jó móddal felépíteni, s haszonvehetővé tenni?

Melyre ez a *határozás* esék: Talpfa kell arra az épületre numero 4. Melyből egyet ad, és a ház egyik oldalának egészen való felrakására való fákat is adja jó szívvel méltóságos

²⁹⁴ Az összeg kihúzáva, és mellérva a helyes eredmény: hfr 27 dr. 61.

Úrasztali terítő-részlet

Nalátzi András úr, és méltóságos Nalátzi István úr. Második talpfát adja Balás János uram. Kettő készen van és jó. E ház másik oldalának való fákat adják tekintetes Bája Sámuel és István urak. Harmadik oldalára való fákat adják Kalugeritza István és László urak. Negyedik oldal nem kell, mert a parochialis mostani házba leszen ragadva az oskolaház. Mellynek közfalára való elrekesztésre adnak boronafát Jordán Lászlóné és Bálint úr. Gerendákat adnak a filialiek Serérlől numero 14. Koszorúfát numero 4 ad tekintetes Csoka Sámuel úr. Ajtófélfákat hozat Kalugeritza István úr. Szarufákat is numero 14 adnak a seréliek. Lécet ad méltóságos Kendeffi József úr. Numero 40 szál deszkákat padolni adnak idősb Sebessi György és Jordán József urak. A kőművesi és asztalosai munkát 15 vfr. fizetésért véghezviszi Duntsa Bálint úr. Tűzhelyt, kemencét az eklézsia materiáléjából felállítja ingyen Duntsa Bálint úr.

Segillye a jó Isten ezen eklézsiaát ezen jó szándékában, és adjon ezen tagjainak egymás közt való egyességet, barátságot, és szeretetet, hogy egybevetett vállakkal munkálódván, és ez az eklézsia boldogulhasson, és megépülhessen!

11-szer. A fejérvizi reformata eklézsiaának küldöttei, úgymint annak mostani fungens papja, tiszteletes Várhegyi József uram és domesticus curatora, titulus Bálint Imre úr, jelenték a Szent Visitationak, és a borbátvizi nemes eklézsia érdemes tagjainak, hogy életében borbátvizi pap, néhai tiszteletes Pál István uram, még 1788-ba lett meghalálózásával testált volt a fejérvizi eklézsiaának is 50 ~ ötven mfr., hogy az is javaiból és portékáiból adattassék ki. Minthogy pedig a megholtnak minden javai a borbátvizi reformata eklézsia kezében maradtanak, és azokat az eklézsia elkótyavetyéltette, s incassálta, tehát már az 50 forintokig praetendens fejérvizi eklézsia, ezt a magának testált summát a borbátvizi eklézsiaától kéri, s kérte eddig is, de ez az eklézsia még eddigelé, a másiknak ki nem fizette, most is kifizetni egyébként nem akarja, hanem ennek az eklézsiaának Fejérvizen lévő egy adósságáról szőlő contractussal, és így az abban lévő summával kínálja, a fejérvizi eklézsia pedig ezt elvenni nem [406] akarja, ezt mondván, hogy bajos helyen lévén az az adósság, magának bajt nem akar okozni, és fáradtsággal s költséggel utánajárni, hanem még arra is ajánlya magát a fejérvizi eklézsia, hogyha a borbátvizi eklézsia curatorai azon fejérvizi adósságot exequaltattyák, és az adóstól akár marhát, akár földet exequalnak, s kezébe adják a fejérvizi eklézsiaának, igen is acceptállyák. A borbátvizi eklézsia pedig újra is inhaereal fellyebb írt ajánlásának. A fejérvizi eklézsia is a magáénak. Melyre végezteték.²⁹⁵

²⁹⁵ Kb. egy oldal üresen maradt.

1802

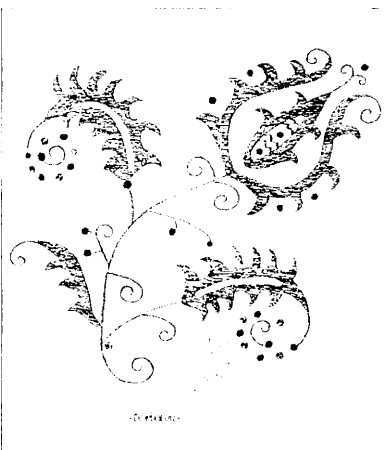
*Borbátviz 27ma Februarii 1802. Sancta Visitatio Canonica Ecclesiae reformatae Borbátviziensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorum, ut et Michaelem Barta ordinarium notarium, et adjunctus fratres reverendum dominum Josephum Getse, et Josephum Várhegyi, 27ma Februarii 1802. facta.*²⁹⁶

Jelen voltak: 1. az egyházi atyafi, tiszteletes Makai József uram, 2. a nemes ecclesia részéről titulus Kalugeritza István, Jordán József urak, a filialis ecclesiából, Serélyről domesticus curator Kenderesi Lajos és Kenderesi János urak.

I. A jelenlévők előtt kérdés tétetett az iránt, hogyha vagyon-e a nemes ekklezsiának tellyes contentuma a tiszteletes egyházi atyafiban, vagy pedig ellenben panasza volna őkegyelme ellen? Mellyre a domesticus borbátvizi eggyik jelenlévő curator, titulus Jordán József úr azt felelé, hogy maga részéről nincsen semmi panassza a tiszteletes egyházi atyafi ellen és mások is magának írásban semmi panaszt nem adtak fel.

II. Megkérdezték a tiszteletes atyafi, hogy magának van-e panassza halgatói ellen, illendő becsületét s papi bérét megadják-e? Mellyre kescrvesen azt felelé, hogy találtnak az ekklezsiában olyanok, kik ahelyet, hogy illendő tiszteletét s bérét megadnák, azzal fenyegetik, hogy ötvent vágatnak a farára vagy hátára, amint erről hiteles documentumokat producált is. Melly kedvetlen körülállások miatt továbbá így declarálá magát, hogy a rendes terminusig, úgymint Gergely pápa, vagy Szent György napig papi szolgálatát híven véghezvinni igyekezik, de tovább ebben az ekklezsiában nem marad, tartván az ígért didactrumnak megadásától, Isten viselje gondját a nemes ecclesiának. De emellett ugyancsak minden restantiának megadását kívánja, s míg azok meg nem adattnak, a parochiából ki nem lépik. Sőt a canonok szerint megkívánja azt is, hogy maga szolgálatot nem tévén azután az ekklezsiában, más tiszteletes egyházi atyafiak is az itten téjendő szolgálatról eltiltassanak, és semmi szín alatt itt véghez ne vihessék, míg maga plenare nem excontentáltatik. Melly ilyenforma maga declaratioját a tiszteletes egyházi atyafinak hallván a filialis ecclesiában, Serélen lévő halgatók, protestálának solenniter, hogyha kedvek szerint való papjokat nem patíálják, magok lemondanak a borbátvizi ekklezsiáról, és más ekklezsiához applicálják magokat. Írásban is beadták eziránt való szándékokat s közönséges megegyezéseket. [542.]

III. Ezek után a Szent Visitatio számbavéván a tiszteletes egyházi atyafinak conventio szerint való fizetésének restantiáit, azokat találta eképpen.

Úrasztali terítő minta

²⁹⁶ HuZaL-Jkv. I/5. 541–545.

Restánsok neveik	Esztendőök, mellyekre restálnak	1. ²⁹⁷		2. ²⁹⁸	3. ²⁹⁹	4. ³⁰⁰	5. ³⁰¹	6. ³⁰²	7. ³⁰³	8. ³⁰⁴	9. ³⁰⁵	10. ³⁰⁶
		hfr	dr									
Méltóságos Naláti András úr	ab 1790 ad 95, 6 eszt.	30	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Méltóságos Naláti István úr culinarek redemtiójában	ab 1790 ad 1801	7	28	12	–	–	–	–	–	–	–	28
Titulatus Tsoka Isákné successori	ab 1790 ad 1801	24	–	–	14	24	–	12	6	24	24	19
Temetéséért	–	5	10	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Titulatus Bája József úr posteritási	3 eszt.	6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Titulatus Bája Sámuel úr 2 gyermeke kereszteléséért		4	80	–	6	6	6	3	1 ½	3	12	6
Sebesi György	4 eszt.	8	–	–	8	8	8	4	2	8	8	8
Kalugeritza Mihály	3 eszt.	6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Tsoka Jánosné	3 eszt.	6	–	–	6	6	6	3	1½	6	9	6
Farkas Sámuel	3 eszt.	3	34	–	3	–	3	1 ½	1½	1 ½	3	3
Farkas Bálint successori	2 eszt.	2	–	–	2	–	2	1	1	1	2	2
Jordán Bálint	ab 1790 ad 98	4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
ismét	3 eszt.	4	50	–	3	9	–	3	1½	–	12	3
Jordán Lászlóné Kalugeritza Kristina	1 eszt.	1	–	–	1	1	1	1	½	1	2	–
Kalugeritza István	3 eszt.	3	–	–	2	–	–	–	–	–	–	–
Kalugeritza László	2 eszt.	2	–	–	2	6	8	1	1	4	8	2
Jordán József	2 eszt.	4	48	–	4	4	4	2	2	2	4	4
Farkas Lajos	4 eszt.	2	–	–	2	–	–	–	–	–	–	–
Duntsa Bálint	11 eszt.	11	–	–	9	–	24	11	–	–	48	11
Serélyen												
Kenderesi Bálintné	3 eszt.	3	–	–	3	–	–	–	–	–	–	–
Kenderesi Máténé	3 eszt.	3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kenderesi Lajos	3 eszt.	2	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Kenderesi János	3 eszt.	3	–	–	2	–	–	–	–	–	–	–
Kenderesi István	12 eszt.	12	–	–	12	–	–	–	–	–	–	–
P. Petrik Gáspár successori	8 eszt.	4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Restantiák summája		161	50	12	80	64	62	42½	18½	51½	132	92

Ezen restantiákra nézve a Szent Visitatio végezi: a domesticus curator az egyházi által admoneálja a restantiariusokat, hogy 8-ad nap alatt conplanáljanak, melyet ha önként s becsülettel nem cselekesznek, adattassanak által a külső tisztségnak ad exsequendum. [543.]

²⁹⁷ Pénz

²⁹⁸ Búza/véka

²⁹⁹ Búza, rozs/ kalangya

³⁰⁰ Lencse/kupa

³⁰¹ Borsó, paszuly/kupa

³⁰² Szalonna/oka

³⁰³ Vaj/kupa

³⁰⁴ Túró/oka

³⁰⁵ Kukorica/kupa

³⁰⁶ Fa/szekér

IV. Számba vétén a Szent Visitatio mostan is ezen ekklezsiának pénzbeli fundussát, így találta:

Contractus sub Kivevés ideje	Kivett pénz		Kivévő neve	Esztendei interes		A restantiában lévő interesnek ideje	Egész restantia summája	
	Hfr	dr.		hfr	dr.		hfr.	dr.
A. 3. Februarii 1799.	42	40	Duntsa Bálint	2	64	3 eszt. restál	7	92
B. 26. Februarii 1796.	31	18	Dunts Bálint	1	86	ab anno 1796 ad 1801, 6 eszt.	11	16
C. 16. Octobris 1787.	5	–	bajesdi Mihály Halmágy	–	30	ab 1787 ad 1801, 14 eszt.	4	20
D. 17. Maji 1784.	25	50	Tsoka Isákné Vajda Mária	1	50	a die levationis ad praesens tempus 17 eszt.	25	50
E. 3. Novembris 1793.	10	20	Jordán Bálint Welter Mihályért	–	60	8 eszt.	4	80
F. 2. Junii 1788.	4	80	Jordán Bálint	–	27			
G.			Ugyanazon pénzről Velter recognitionalissa	–	–			
H. 26. Julii 1778. és 26. Februarii 1796.	18	40	seréli Kenderesi László- ért fia, Miklós	1	8	3 eszt.	3	24
I. 13. Novembris 1773.	500	–	méltóságos Kendeffi József úr	30	–	az ekklezsiának foenerál		
K. 7. Martii 1788.	15	30	Mányul Tamás	–	90	13 eszt.	11	70
L. 10. Maji 1782.	10	20	idősb Farkas Lajos	–	60	ab 1788 ad 1801, 13 eszt.	7	80
M. 21. Martii 1792.	100	–	Kalugeritza Mihályért fia, János	6	–	3 eszt. restál	18	–
N. 3. Aprilis 1792.	78	70	Farkas Sámuel	4	68	10 eszt.	46	80
O. 28. Februarii 1796.	11	22	ifjabb Kenderesi József	–	66	15 eszt.	9	90
P. 5. Februarii 1795.	100	–	Kalugeritza István <i>ennek felét befizette 27a Februarii 1805-o</i>	6	–	pro 1797 restál hfr. 3, azután 4 eszt. egész törvényes interessel <i>solvit 1805</i>	27	–
Q. 6. Junii 1766.	40	–	Kalugeritza Ilonáért fia, Bágya Mihály	2	40	ab 1796 ad 1801 inclusive, 21 eszt.	50	40
R. 27. Aprilis 1792.	22	44	ifjabb Kenderesi József	1	32	ab 1796 ad 1801, 6 eszt.	7	92
S. 12. Martii 1796.	21	60	Jordán József a dr. 8	1	68	2 eszt.	3	36
T. 1. Junii 1793.	51	–	Tsoka Sámuel, Tsoka Borbárának torony építésére való collatuma	3	–			
Sine contractu	11	22	Kenderesi Mátéért Gáspár	–	66	ab 1789 ad 1801, 12 eszt.	7	92
	50	–	seréli embereknel	3	–			
U.	–	–	matzesdi Balia Lászlónál			interes van hátra	I	50
Sine contractu	50	–	Tiszteletes... ³⁰⁷			[544.]		

³⁰⁷ ...Makai József uram, mely jött a néhai tiszteletes Pál István uram, méltóságos Nalátszi András úrtól exsequált papi fizetéséből.

IV. Ventiláltatott domesticus curator titulus Jordán József úr curatoralis demonstratioja.

	hfr.	dr.
A közelebbi visitatiokor maradt volt kezénél	27	61
azután percipiált		
1-o. Kenderesi Jóseftól Kenderesi Bálint féle adósságából	52	–
2-o. Méltóságos Kendeffi József úrtól 2 esztendőre az 500 ft. után Nota bene: az ezelőtti visitatióban világosan ki vagyon téve, hogy akkor percipiált volt pro annis 1796 et 1797, következés szerint ez a 60 mfr. esik pro 1798 et 99, és így pro anni 1800 et 1801 in integrum restálni kellene, de úgy adja fel a domesticus curator úr, hogy restantia vagyon csak pro anno 1801, és így egy esztendőre való competentia kézen közt elveszne. Mellyre nézve a méltóságos Kendeffi József úr tisztinek adott quietantiákat számba kell venni, s azokból ezt a homályos dolgot világosságra hozni.	60	–
Percepti summa	139	61
Ezen percepti summából a. erogált		
Visitatio alkalmatosságával a tiszteletes visitoroknak	3	60
A tiszteletes parochust illető interesben adott	9	60
Zsendelyszegre	–	8
A kertelésért Mihó Szivulésznek	1	20
Istáló fedésére való deszkáért	8	52
Felveréséért	2	4
Szegekért	1	20
Sertésöl csináltatásáért	1	2
Kőműves intertentioja	2	–
A parochus veteményes kerte kárának refusiojában	15	–
2 szekér bikkfavesszőért	2	40
Szent edények váltáságáért	2	40
A parochia körül való kertnek felállításáért	2	40
17. Aprilis 1800. rendkívül tartott visitatiokor	7	20
Úr vacsorájához való borért	–	24
Az elvétett harang dolgában curator Kalugeritza János Enyedre járván, annak útiköltsége	6	–
Az Úr asztalához tartozó ezüstpohárnak megigazításáért s aranyozásáért	15	60
Erogati summa	80	50
b. Elocált Duntsa Bálintnak sub A.	42	40
és így erogati et elocati summa	122	90
eszerint a domesticus curator úr kezénél marad ad sequentem demonstrationem [545.]	16	71

V. Perselypénzről való demonstratio

	hfr.	dr.
1. Azelőtti visitatiokor residuum volt	4	–
2. Azután 3 esztendők alatt gyűlt a perselybe	13	45
Perselypénz summája	17	45
Mellyből erogáltatott szükséges és hiteles helyekre	6	12
és így a residuum	11	33

VI. Az Úr asztalához tartozó szent edények és eszközök mind megvagnak, amint az 1796-beli visitatiokor inprotocolláltattak.

VII. A régi curatorok, úgymint titulus Kalugeritza János és Jordán József urak megmaradtak továbbra is. A közelebbi visitatióban tétetett egyházfit az ekklezsia kitévén, a régít, Josa Galatzánt reponálta.

VIII. Midőn a visitatio elvégezte volna maga munkáját Borbátvizen, adaték fel, hogy néhai idősb Jordán Józsefné Balás alias Kalugeritza Éva asszony, a mostani curator, Jordán József uram nagyannya, testált a borbátvizi olá és reformata ekklezsiaíknak 100 ~ száz vfr..

Egyiknek is ötvent, a másiknak is ötvent, Balás Mihályné Bágya Ilona és ennek két leányi, Klára és Éva, úgy Jordán Györgyné Krájinik Rosalia jelenlétekben, még mások is lévén jelen, akiket ezen megírtak fognak tudni. Nota bene: Illyen szókkal élt a testans asszony: Hal-lod-e fiam! Én ezen házban nagyatyáddal, édesatyáddal és veled éltem 50 esztendő. Minden esztendőre megérdemlek két-két forintot. Add meg, fiam az én ekklezsiámnak s a te ekklezsiádnak, egynek ötvent, a másiknak is ötvent, melly ilyen előadására ígérte is magát Jordán József uram, hogy megadja a 100 ft. a két ekklezsiának, melly esett 1800-ban.

1804

*Borbátviz. 18^{ua} Februarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Borbátvizensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaellem Barta, juratum notarium 18^{ua} Februarii anno 1804. celebrata.*³⁰⁸

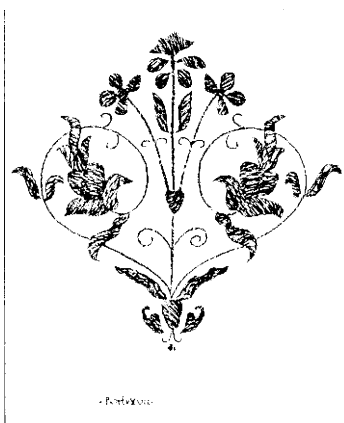
Ideérkezvén a Szent Vizitatio reggeli 10 óra tájban, mindjárt hírt tett a nemes ekklezsia minden tagjainak az egyházfi által, és invitált mindeneket a parochialis házhoz. De délutáni 3 óráig senki itten meg nem jelent más, hanem csak tekintetes Kenderesi Lajos úr, a seréli filialis és tekintetes Jordán József úr, a borbátvizi mater ekklezsiák curatorai.

Kiknek jelenlétekben I. A Szent Visitatio kérdés tett a tiszteletes egyházi szolgál, Makkai József atyánkfia iránt, hogy miképpen comendálják mind egyházi szent szolgálattyról, mind pedig külső magaviseléséről. Mellyre a filialis seréli ekklezsia curatora ezt felelé, hogy nincsen ökegyelme ellen semmi panassza, mellyet a Szent Visitatio a Serélen lakó érdemes hallgatóktól is úgy értett, ottan megfordulván.

A borbátvizi mater ekklezsiának curatora is ezt felelé, hogy részéről nincs semmi panasz, ha valakinek a nemes ekklezsia tagjai közzül volna is, minthogy írásban magának nem adta által, a Szent Visitation is meg nem jelent, holott mindeneknek tudtára adta a Szent Visitatio megérkezését. Senki panaszáról tudni nem akar, és azzal a Szent Visitation nem kívánja terhelni.

II. Megkérdtetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy a maga hallgatóit miképpen comendálja a közönséges isteni tiszteletnek gyakorlásáról, az Úri Szent Vacsorával való életről, maga illendő becsületének megadásáról s bérének beszolgáltatásáról? Eképpen felele: Vagynak olyanok, kik keresztyéni kötelességeknek mind Istenre, mind felebaráttokra, s mind magára nézve eleget tenni kívánnak s igyekeznek. De ellenben vagynak olyanok is, kik az isteni tiszteletet tellyességgel nem gyakorolják, az Úri Szent Vacsorával is élni el mulattyák, [740.] melly a szent ekklezsia hív jámbor tagjainak botránoztatására, és magának is nem kicsiny szomorúságára vagyon. Melly nevezetes hibának orvoslását a Szent Visitatio most bízza az időre.

III. Midőn a Szent Visitatio eddig folytatta volna rendes munkáját, megjelenének tekintetes idősb és ifjabb Farkas Lajos és Beniámin urak, kik előtt felolvastatván az eddig való acták, mindenekben megedgyeztenek, jóváhagytanak mindeneket, és semmi panaszt nem adtanak fel különösen.

Úrasztali terítő minta

³⁰⁸ HuZaL-Jkv. I/5. 739–742.

IV. Továbbá megtekintetvén a Szent Visitatio az 1796-dik, és 1799-dik esztendőben tett végezéseit kedvetlenül látá, hogy a parochialis ház végiben való classisnak építéséről akkor tett rendelésének semmi effectuma nincsen. Mellyre nézve most újonnan ajánlya a tekintetes curator uraknak, hogy azon végezését a Szent Visitationak ezen esztendőben effectumban venni el ne mulassák.

Erre curator titulus Jordán József úr tévé ezt a jelentést, hogy az 1796-beli visitatióban tett repartitio szerint megkerestetvén a conferensek; némelyek denegálták a succursust világosan kimondván, hogy semmivel segittséggel nem lesznek azon szükséges épületnek felállításában. Mellyet így értvén a Szent Visitatio facultálja a domesticus curator urat, hogy az ekkleziásai épületeknek conservatiojára különösen hagyatott fundusnak interesséből szakasszon és költsön azon szükséges épületre. Ha ki pedig jószántából valami segittséggel kíván lenni, Isten előtt kedves dolgot cselekeszik.

V. Toronyépítésre tekintetes Tsóka Borbára asszony még in anno 1793 die 1^a Junii 50 vfr. conferált volt, melly pénzt titulus Tsóka Samuel úr a tiszteletes loci minister kezéből kivévén (mint láthatni protocollu pagina 543.) inde a termino levationis, minden interes nélkül hever. Ezen pénznek a maga útján való felvétele ajánltatik a domesticus curator úrnak, mellyel a torony építésére megkívántató materialekot szerezzé meg és a tornyot építse meg. Edgyetértvén titulus idősbb Farkas Lajos úrral, tekintetes Tsóka Borbára asszony férjével, aki eddig is szorgalmatoskodott és segittségül volt a toronynak már félig való épülésében.

Ezen toronynak ékességére ígére most tekintetes Jordán József úr hfr. 6.

Fekete Elek úr vitorlára hfr. 3 dr. 60. [741.]

VI. Elévétetett a curatorialis demonstratio, mellyben találtattak illyen:

A. Perceptumok	hfr.	dr.
Az előbbi visitatiokor maradtott volt a curator úr kezénél	16	71
Azolta percipiált méltóságos Kendeffi József úrtól az ekkleziásai épületek conservatiojára hagyatott 500 ft. után interest		
1-o. Pro anno 1801 Nota bene: 15 mfr. jött a tiszteletes loci minister kezébe a veteményes kerte kárának pótlására, mellyet tartoznak refundálni azok, kik okozták a kárt, fel nem tévén a kertet	15	–
2-o. Méltóságos Kendeffi József úr in anno 1803 die 9 ^{na} Februarii a capitalist befizette Nota bene: Ennek interesse nem jött bé pro anno 1802 és 3 hónapra, mivel a pénz vétetett ki 13. Novembris és adatott vissza 9. Februarii; eszerint hátrava-gyon még az interesben 7 mfr. 50 dr.	500	–
3-o. Jári Lászlónak adattatván esztendeig 200 mfr., adott interest a többivel restál	6	–
Perceptum summája	537	71
B. Erogatumok		
Az 1802-dikban tartatott visitatoria tett költség	5	20
A parochialis ház körül egy darab kertnek csináltatásáért	–	72
Midőn az Úr asztalához való pohár Szebenben reparáltatott a recognitionak németül való expedialtatásáért	–	48
Mikor a parochialis ház építetett, a kölcsönvett 10 szál gerendáért fizettetett [742.] A pap ellen való instantiat főtisztelendő püspök úrhoz vivő embernek adatott	2	4
Nota bene: Most ugyan bizonyos okokra nézve ez a költség acceptáltatik s felvétetik; de többször az illyen hír és fundamentom nélkül való költség nem fog acceptálatni	5	78
Erogatum summája	14	22
C. Elocatumok		
Jári Lászlónak 7 ^a Martii 1803.	50	–
Bája Sámuelnek 20. Julii 1803.	100	–

Elocatum summája	150	–
Erogatum és elocatum summája edgyütt	164	22
Lévén a perceptumnak summája	537	71
Az elocatumnak és erogatumnak pedig summája	164	22
Ha ez kivonattatik a percepti summából, marad Melly residuumról tartozik jövődöben demonstrálni titulus domesticus curator Jordán József úr	373	49
Incassálnivaló marad ezen kívül méltóságos Kendeffi József úrnál pro 1800 et 1802	60	–
és egy fertály esztendőre	7	50
Titulus Kenderesi Lajos úrnál néhai tiszteletes Pál István uram collatuma	17	34
	84	84
VII. Perselypénzről való demonstratio		
A közelebbi visitatioban maradtott volt a tiszteletes egyházi atyafinál	11	33
Azután gyült még 2 esztendő alatt	9	98
Vagyon in summa	21	31
Erogáltatott		
Házmészelésre	1	60
Fűtő igazítására	1	20
Házhoz tartozó kertnek igazítására	1	36
Erogatum summája	4	16
Mellyet kivonván a perceptumból marad még a tiszteletes atyafi kezénél	17	15

Melly residuumból facultálja a Szent Visitatio a tiszteletes atyafit, hogy a parochiához közel egy kutat ásasson és rakasson.

VIII. A szent edények és eszközök aszerint meg vagynak, amint az ez előtt való visitatiokban feljegyeztetett, megújítatván egy pohár, mellyről emlékezve vagyon protocolli pagina 544.

A feljegyeztetteken kívül közelebből ajándékozott méltóságos Nalátzi István úr hitestársával, méltóságos Kendeffi Susánna ifjú asszonnyal edgyütt egy fekete fátyol aransűjtásos és aranyvirágos Úr Asztalára való keszkenőt, mellynek egyik szegeletén vagyon N. I., másik szegeletén K. S. kék selyemmel kivarva, mellyek ezt jelentik: Nalátzi István, Kendeffi Susánna, harmadik szegeletén 18, negyediken 02, melly ezt teszi: 1802.

Ugyan méltóságos Nalátzi István úr és élete párja adtak egy 17 singből álló fekete bakacsin koporsótakarót temetési alkalmatosságokra.

1805

*Borbátviz. 21ma Februarii 1805. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Borbátvizensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis pro seniorem, et Michaelem Barta, juratum notarium, cum adjuncto reverendo domino Josepho Getse, paracho Tustyensi 21ª Februarii anno 1805 in domo parochiali instituta.*³⁰⁹

Itten jelen voltanak méltóságos nalátzi Nalátzi István úr, titulus Kalugeritza alias Balás István, és vicecurator Jordán József urak.

I. A tiszteletes egyházi szolga Makai József atyánkfia jelen nem lévén, a nemes vármegye Generalis Székén való pere miatt, a Canon szerint való kérdés ökegyelme iránt meg nem tétetett. Az ökegyelme panassza pedig tudva lévén a Szent Visitatio előtt, hogy tudniillik papi bére nagyobb részint restantiában vagyon.

³⁰⁹ HuZaL-Jkv. I/5. 795–796.

Erre nézve végezi, hogy a tiszteletes egyházi atyafi minden restantiát szedje jó rendbe, s tégye írásban, és adja bé a közelebből esendő Partialis Synodusra, ad exsequendum adattassanak által a méltóságos curatoratusnak.

II. Elévétetett titulus Jordán József vicecurator úrnak demonstratioja.

	hfr.	dr.	hfr.	dr.
a. A közelebből, úgymint anno 1804 die 18 ^{ua} Februarii tartatott visitatioban a demonstrans curator úrnak keze alatt maradt vala			373	49
ebből maga intereszes	500	–		
maradván még a cassában	23	49		
ebből költött 1-o az 1804-béli visitatiokor	3	60		
2-o a mostani visitatióra				
2 véka zabra	1	60		
a cselédekre	–	28		
honorariumban	3	60		
Erogatum summája	9	8		
marad a cassában			14	41
b. Serélről adattatott bé capitalis			50	–
ebből elocáltatott 14. Februarii 1804.:				
három seréli embernek sub littera X.	21	–		
Farkas Beniáminnak sub littera U.	29	–		
c. Titulus seréli Kenderesi Lajos úr néhai titulus Pál István úr collatumából való capitalist, 17 mfr. befizette. Elocáltatott Farkas Beniamin úrnak 6. Julii 1804. [796.]	17	–		

III. Számba vétetvén az ecclesia elocatumai, találtattak eszerint:

Kivevés ideje	Kivett pénz		Kivevő neve	Esztendei interes		Restál	Interessel	
Sub littera	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
3. Februarii 1799. A.	42	40	Duntsa Bálint					
26. Februarii 1796. B.	31	18	Duntsa Bálint					
26. Februarii 1787. C.	5	–	Bojesdi Miháj Halmágy					
27. Maji 1784. D.	25	50	Vajda Mária successori					
3. Novembris. 1793. E.	10	20	Jordán Bálint					
2. Junii 1788. F.	4	8	Jordán Bálint Velther Mihályért					
26. Julii 1778. H. és 26. Februarii 1796.	18	40	Kenderesi Lászlóért fia, Miklós					
Nota bene: Méltóságos Kendeffi József úrnál volt 500 mfr., ezt befizetvén vagyon e következőknél								
7. Martii 1803. I. 1-o	50		Martzesdi János Lászlónál			pro 1804	3	–
20. Julii 1803. I. 2-o	100		Bája Sámuelnél			pro 1804	6	–
sine contractu	350	–	Jordán József curator úrnál			pro 1804	21	–
7. Martii 1788. K.	15	30	Mányul Tamás					
10. Maji 1782. L.	10	20	Idősb Farkas Lajos					
21. Martii 1792. M.	100	–	Kalugeritza Mihályért fia, János					

3. Aprilis 1792. N.	78	70	Farkas Sámuel					
28. Februarii 1796. O.	11	22	Ifjú Kenderesi József					
5. Februarii 1795. P.	50	–	Kalugeritza István Nota bene: a contractus 100 szől, de stante visitatione megfizetett 50 mfr.					
6. Junii 1766. Q.	40	–	Hertza Ilonáért fia, Bágya Mihály					
29. Aprilis 1792. R.	22	44	Ifjabb Kenderesi József					
12. Martii 1796. S.	21	60	Jordán József					
1. Junii 1793. T.	50	–	Tsoka Sámuel	Tsoka Borbára collatioja toronyépítésre				
6. Julii. 1804. U.	17	–	Farkas Benjámin					
17. Februarii 1804. X.	21	–	Seréli Avram Jánk, Miháj Jánk, György Lésa					
1789.	11	22	Kenderesi Mátéért Gáspár					

IV. A főcuratorság ezen nemes ekkleziában deferáltott nalátzi méltóságos Nalátzi István úrnak. Galatzán József helyébe egyházfinak tétetett János Lupényeszk, és bé is eskettetett.

1806

*Borbátviz. 16ta Decembris 1806. Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Borbátvizensi per jam nominatos ordinarios officiales ecclesiasticos 16ta Decembris 1806.*³¹⁰

A parochialis háznál jelen voltak tiszteletes Makai József atyánkfia, a nemes ekkleziának parochussa és tekintetes Jordán József úr, a nemes ekkleziának vicecuratora.

I. Titulus curator Jordán József úr de perceptis et erogatis submittálá ilyen demonstratioját.

	hfr.	dr
Az 1805. esztendőben 24. Februarii tartott visitatiokor maradot készpénz kezénél	18	1
azután méltóságos Bartsai Ferentz úr 500 mfr. pium legatuma interesséből percipált	24	–
Perceptumnak summája	42	1
Ebből erogált		
Oskolaháznak mindenféle fákért kivéven a prastillát	24	48
Templom és papi ház ablakainak igazításáért az üvegesnek	9	–
Az üveges inassa s két lova két nap s két éjtszaka intertentiojára	2	–
A parochia utca felől való kertnek felállításáért	2	72
Mostani visitorium honorarium	3	60
Erogatumnak summája	41	80
Kivonván az erogatumot és perceptumból, fennmarad	–	21
II. Ezen residuumon kívül marad ad incassandum ab anno 1804, ad 1806 inclusive		
Matzesdi Jári Lászlónál 50 mfr. után 3 esztendei interes	9	–
Boja Sámuelnél 100 mfr. után 3 esztendőre interes	18	–
Titulus curator Jordán József úr 350 mfr. után ab anno 1804 a annum 1806 inclusive tartoznék 63 mfr., de befizetett, amint a fellyebb megírt demonstratioból megtettzik 24 mfr., és így restál még	39	–
Incassálni való restantia	66	–

³¹⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 885–886.

III. A protokollumban pagina 742. feljegyeztetett, hogy pro annis 1800 és 1801 méltóságos Kendeffi József úrnál restantiába volna 64 mfr. 50 dr. Azonban producáltatik, hogy titulus Balas László úr titulo supererogati abból maga [886.] percipíált 26 mfr. és így a fungens vicecurator úrnak demonstrálni kell 41 mfr. és 50 dr.l, világosságra hozván, hogy az vagy restantiában vagyon, vagy valaki percipálta.

IV. Titulus Kalugritza Isván úr a magánál lévő 100 mfr. capitalisból 1805 stante visitatione megadott és befizetett 50 mfr., ebből fungens vicecurator úr elocált Farkas Beniamin uramnak 34 hfr. 68 dr., és így elocálatlan vagyon még 15 mfr. 32 dr. a fungens curator úr kezénél.

V. A tiszteletes parochus a perselypénzről eképpen demonstrál:

	hfr.	dr.
Az 1804. 18. Februarii tartatott visitatiokor maradott kezénél	17	15
Azután 1804-ben gyült	3	58
1805-ben	4	98
1806-ban 5 ízben	5	78
Perceptumnak summája	31	49
Erogált		
Egy fűtő csináltatására	1	48
Holmi ekklezsiai szükségekre	–	48
Meszelésre 1804, 5., 6-ban	1	68
Parochia körül egy darab kerítés felállítására	1	20
Visitatiokor tett költség 1803 és 1804	2	40
2 véka zabért	1	–
Egy ládát vétettvén ecclesia számára	3	60
Synodusi subsidium 1805-ben	2	–
Erogatumnak summája	13	84
Kivonván az erogatumot a perceptumból, lészen perselybéli residuum	17	

Főúri kúria-részlet Borbátvizen

Brád

1690

*Continuatur visitatio in Brad, comitatus de Zarand 9. Februarii per praefatos.*³¹¹

Auditores examinantur de pastore Michaeli Szilvasi.

Vádolyák unanimi consensu, ez következőkkel:

1. Részegségében gerenda, ablak s bolt alatt bújt által, hajdútáncot járt etc.
2. Nem tanul, predikatioit soha le nem írja, rosszul viseli magát, nemhogy épülésének, de még kárhozattokra szolgál az hallgatóknak.

3. Az corcsmákat felkeresi, ott iszik.

Examinatur pastor de auditoribus. Nullo gravamine accusat pastor auditores.

Deliberatum: Elégtelenek vagyunk eligazítására, hanem ökegyelmének [ügye] tartozik az Partialisra.

Deliberatum ad quaerelam reverendi domini senioris Georgii Körtvellyesi contra reverendum dominum Michaellem Szilvasi pastorem ecclesiae Körösiensis.

Igaz dolog, hogy tiszteletes esperest uram ökegyelme becsületes adjunctusival edgyütt az körösi visitatiót peragálván, tiszteletes Szilvasi Mihály uram ellen terhes és súlyos vádok löttének, melly nemcsak ez mi társaságunknak, hanem közönségének, az tiszteletes orthodoxa praedicatori rendeknek nem kicsiny böcstelenségére vagy, mellyet, hogy úgy elhallgasson Szent Társaságunk, semmiképpen lelkünk esmereti nem engedi. Hogy peniglen mostan Szilvási uram ellen pronuncáljuk, arról sem léphetünk, tiszteletes esperest uram ökegyelme annak útja s módgya szerént procedálván, és actiót ökegyelme ellen vivén következő Partialisunk, mint deliberálunk, megmutatja. Hunyad 8. Martii 1690.

1700

*Brád. Continuatio visitationis in ecclesia Zarandensi, in Ribicze, Brad et Criscsor, 10. 11. 12. Februarii.*³¹²

Reverendus David Belenyesi summae ebrietatis accusatur, qui post multas et varias admonitiones et correptiones emendari non potuit, unde futuram ad Partialem est citatus.

1767

*Brad. Continuatur visitatio in ecclesia reformata Bradiensi die 22. maji 1767. per eosdem praesentibus pro parte ecclesiae spectabili domino Alexandro Bradi jam inspector-curatore ecclesiae, Petro Ribitzei, Petro Bradi, Ladislao Bradi etc. etc.*³¹³

Ubi: 1. Circa oeconomica spectabilis dominus inspector curator Alexander Bradi demonstrationem suam exhibet hac serie:

³¹¹ HuZaL-Jkv. I/1. 81.

³¹² Uo. I/1. 231.

³¹³ HuZaL-Iratok 8. sz. 3–4.

A: In perceptis:	hfr.	dr.
Az elébbeni visitatio szerint anno 1762. die 15. Novembris maradt volt készpénz	377	60
Inde a die 18 ^{va} Novembris anno 1762. jött bé vásárvám usque ad 16. Januarii anno 1766 inclusive	534	52
[Summa]	912	12
[4.] In erogatis:		
Templom és cinterem körül tett építésekre az exhibeált hiteles demonstratio szerint költ	302	46
Pap fizetésébe titulus Molnár in annis 1762 usque – 765	162	50
MarosVasarhelyi kollégium pro annis 1762–764	155	52
Titulus Bradi Péter uram a templom építésére vett kölcsönpénzt	108	94
Summa	729	42
Marad pro fundo, mely elocálva vagyon búza interesre pap számára feneráló	181	70
Úgymint KörösBányán	51	–
Tzebén	75	–
Régi elocált summa	55	–
Nota bene: ezen positio inexigibilis lévén, kimaradhat.		

Nota bene: Ezen fundusnak fructussából most actu in natura megvagyon curatoralis kéznél búza metr. 19.

Demonstratio spectabilis domini Adalberti Ribitzei vicecuratoris de anno 1766 a 1ma Junii per totum, et de anno 1767 usque ad 14. Maji:

	hfr.	dr.
In anno 1766 jött bé a brádi ekklézsia számára in duabus tertialitatibus	220	60
Eodem anno et 1767 usque adhuc juhok pascuatiojából	47	16
Summa percepti	267	76
Mellyből hiteles demonstratio mellett költ el	118	92
Marad	148	84
Ebből elocáltott legalis interesre Hectornak	12	24
Brádi Botos Petrunak	12	24
Summa elocati	24	48
Ezt detrahálván ex summa hfr. 148 dr. 84, marad	12	436

Perselyről való demonstratio:

Találtatik most actua a perselyben hfr. 13 dr. 34.

1769

*Brád. Inchoatur visitatio 5. Januarii 1769. visitatores reverendum ac clarissimum dominum seniore Franciscum Intze Lisznai, Ladislaum Bodoki, Joannem Solyom et notarium Stephanum Herepei, a parte ecclesiae Alexander Bradi, Joannes Brádi, Petrus Ribitzei, Ladislaus Bradi, Petrus Bradi etc.*³¹⁴

1. Reverendus Adamus Tompa de omni meliori commendatur eademque industria etiam commentatur.

2. Ezen nemes ekkléziában a hosszas vacantia után tiszteletes Tompa Ádám uram introducáltatván 18. Martii anno 1768., a conventiója ez: Készpénz hfr. 80.; Száraz búza metr. 80.; Széna currus 4.; Tüzifa curr. 40.; Két szántó földnek fructussa.; Copulatioi, temetési stola hfr. 1.; Keresztelés és praedicatio nélkül való temetés dr. 34.

3. Új parochialis házat építeni kezdett a nemes ekklézsia, melyet a potiori fel is épített, consumatioját commendálja a Szent Visitatio.

³¹⁴ HuZaL-Iratok 8. sz. 5.

4. A mindennapi harangozás dolgában megegyezett a nemes ekklézsia abban, hogy a távolabb lévők kedvéért köznapokon mind estve, mind reggel az harang kétszer vonattassék meg. Helyben hagyja a Szent Visitatio is ezen végezést.

1769

*Brád. Eodem visitatio tunc interrupta, nunc die 1ma Aprilis continuatur per admodum reverendum ac clarissimum dominum seniore Franciscum Intze Lisznyai, notarium Stephanum Herepei, Michaellem Gerson. Praesentibus ecclesiae membris spectabilibus dominis Alexandro Brádi, Petro Ribitzei, Adalberto Ribitzei, Ladislao Brádi, Alexandro Antal aliisque non paucis.*³¹⁵

Demonstrálván titulus curator Ribitzei Albert uram de perceptis et erogatis, inde a superiori visitatione usque ad praesentem diem, azon kívül, amit ekklézsia szükséges költségeire, pap fizetésére, új parochialis ház építésére, m[aros]vásárhelyi kolégyiomi interesnek exsolvatiojára és egyebekre elkölt elocáltattott pro fundo búza interesre, azzal együtt, melly visitatione superiori Hektornak penes legale interesre, brádi Botos Péternek kiadattott volt, erga contractuales cautiones hfr. 180,54.

Marad a cassában készpénz hfr. 54,99.

Búza interesre jött bé curatoralis kézhez metr. 38, mellyből két köből erogáltatván ácsoknak, marad in natura metr. 30. [5/a.]

Elocationes inde ab anno 1766. die 6ta Februarii usque ad annum 1769. diem 1^{mm} Aprilis

In anno 1766	hfr.	dr.
Hectornál	12	24
In anno 1767		
Brádi Botos Péternél	12	24
Mesztakoni Pang..a Joonnál	12	24
Bradi Groff Péternél és Ádámnál	24	48
In anno 1768		
Botos Péternél	3	6
Brádi Koposz Urszulnak	3	6
Brádi Koposz Péternek	3	6
Brádi Riskán Péternek	3	6
Brádi Lukáts Urszulnak	6	12
Mesztakoni B... Péternek	6	12
Item Bradi Onya Hántznak	6	12
Anno 1769		
Potingányi lakosoknak	55	8
Brádi Kalamár Ádámnak	3	6
Brádi Kunyán Popa Avrámnak	18	36
Brádi Mihetz Ádámnak	12	24
[Summa] [6.]	180	54

A persely recenseálván, az erogation fellyül marad a perselyben hfr. 3.

In causa titulati Petri Ribitzei.³¹⁶ Ejusdemque causatis Evae Ribitzei Sanctae Visitationis deliberatum:

³¹⁵ HuZaL-Iratok 8. sz. 5–6.

³¹⁶ Uo. 9. sz. 1.

Neogót kehely, 19. sz.

ruminálta volna, elégséges okot az asszonyban nem találván, a férjétől kívánt publica deprecationem nem adjustálja, sőt azt sem, hogy egymástól sепарáltassanak. Melly szerint a Szent Visitatio végezi, hogy tekintetes Ribitzei Péter uram ha tovább is azon kívánságának inhaereál, és attól tellyességgel recedálni nem akar, indítson felesége ellen legitimus processust, és amelly okon feleségének publica deprecationem kíván intentáltatni, azt törvény útján igaznak lenni comprobálja, mellyet ha nem cselekednék, vagy cselekedni nem akarna, vagy nem is cselekedhetnék, tartozzék feleségét magához venni, és nemcsak in societatem lecti et mensae, hanem etiam thalami befogadni. Mellyet ha intra quindenam jam denunciatam a die emanati hujusque deliberati nem tellyesítene, ex eo a sérelmes félnek requisitionjára, hogy a külső istenes magistratus által a morosus fél maga köteletségének és tartozásának tellyesítésére compelláltassék, officiose recommendáltatik, et virtute praesentis deliberati transponáltatik.

Actum in Brád, die 1ma Aprilis 1769. in continuata visitatione ibidem habita et celebrata.

1772

*Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Brádensi anno 1772. die 4^a Maji per eosdem visitatores, praesente loci ordinario ministro, reverendo Adamo Tompa, praesentibus item a parte ecclesiae spectabili domino Alberto Ribitzei curatore, Francisco Batzoni, Petro et Johanne Brádi in domo parochiali.*³¹⁷

1-o. A templombéli harangozásról némű-némű controversia oríálódván, annak eligazítására rendelte a Szent Visitatio, hogy nyári időben vasárnapokon légyen a harangozás 8 órakor, téli időben 9 órakor, hétköznapi napokon pedig nyárban 5 és 6 óra között, télben pedig nap feljötté után mindjárt. Ugy mindazonáltal, hogy midőn az időnek környülállásai ebben

³¹⁷ HuZaL-Jkv. I/3. 61–62.

olykor változást kívánnának, az egyházi szolga magát azokhoz alkalmaztassa, a hallgatóknak animadversioja nélkül.

2-o. Minthogy ezen ekklézsiában fungáló loci ministernek a filialis ekklézsiában, Kristorban is szolgálatot kell tenni, szükségnek látja a Szent Visitatio egy mesternek felállítását. Atyaiképpen intimálja azért a nemes ekklézsiának, gondoskodjék annak felállíthatóságának módjáról s fundussáról, lenne az külömben is e nemes ekklézsiának díszére ebben az isteni tisztelet dolgában való szolgálatnak nagy könnyebbségére.

3-o. A papi fizetésnek dolgában emlékezet tétetett az [id]őnek terméketlenségéről, melyre nézve kívánta a nemes ekklézsia, hogy olykor a gabonabéli fizetésből ha valami elmaradna, vagy mintegy féláron redimáltatnék, ne difficultáltassék. De a Szent Visitatio a papi salariumnak diminutioját in nullo casu meg nem engedheti, a redemptiot pedig az 1771-ben 9-dik Junii Krakkoban celebrált Generalis Synodus constitutioinak 9-dik punctuma determinálja, hogy az légyen forensi precis, mely constitutiok ez alkalmatossággal fel is olvastattak.³¹⁸

4-o. Felolvastatott az inneplésről kijött királyi parancsolat is, melyet a superattendentia, mint másutt, úgy itt is kívánt publicáltatni, hogy az új kalendáriumban kitett normale szerint légyen az inneplés.

5-o. Demonstratio curatoralis spectabilis domini Alberti Ribitzei ab anno 1771. 1^a Januarii usque ad ultimum Decembris ejusdem anni:

	hfr.	dr.
Maradtott volt a tavalyi visitatiokor 1770-béli erogátlan pénz	92	52
Accedált ehez vásárvámból detractis detrahendis	230	7
Item anno 1771 ingrediált juhok pascuumából	25	—
Eladott búzabeli interesből	29	28
Anka Sándor eladott törökbúza árából	33	15
Ismét Anka Sándor eladott búzájából	3	75
Adósság pénz	24	82
Summa percepti	438	59
[62.] Melyből újra ez esztendőben elocálódott contractus mellett		
1. Fára	61	20
2. Szénára	51	—
Summa nova elocationis	112	20
Hozzátevén a búza interesre kiadott pénzt	410	28
Vagyon in concreto naturálékra kiadva	522	48
A pura erogatio ment ad	64	64
Detractis iis in elocationem et puram erogationem investita sunt, marad a cassában erogátlan pénz az 1771-dik esztendőről in paratis	124	5

6-o. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavalyi visitatióban maradtott volt	9	34
Accedált attól fogva	6	45
Summa	15	79
Költ ad usus necessarios	17	48
És így supererogáltatott	1	69

³¹⁸ A zsinati végzés 9. pontjának szövege így hangzik: Ahol e hazában az őszi vetésből proveniáló gabonán kívül zab, árpa, vagy egyéb tavasz gabona szokott adatni a loci ministereknek, mikor ezekben fogyatkozás leszen az időnek terméketlensége miatt, redimálják forensi praetio a hallgatók, hanemha régi protocollált limitatio obstálna, amellynek kell observáltatni, ide érthetni a borbéli fizetésnek redemptioját is in simili casu. ERZSI III. 8.

1775

*Brád. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bradensi die 1ª Martii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, et adjunctum reverendum dominum Michaellem Bartha, praesentibus loci ordinario ministro, reverendo domino Adamo Tompa, a parte vero ecclesiae spectabili domino Alexandro Bradi inspector-curatore, Petro, Adalberto et Alexandro Ribitzei, Johanne Brádi, et Petro Magyari in domo spectabilis domini inspector-curatoris.*³¹⁹

Ubi: 1-mo. Egyházi törvényeinknek tenora szerint legelsőbben is kérdés tétetvén a tiszteletes loci ordinarius minister Tompa Ádám ökegyelme papi szent hivatalának folytatásában való hívségéről és szorgalmatosságáról. Semmi egyéb panasz ökegyelme ellen nem adatik fel, hanem, hogy olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat. Mely panasz ellen azzal mentvén magát a tiszteletes loci minister, hogy olykor a sok betegeknek adminisztrálandó sacrumok által késleltetik. Intimálja ökegyelmének a Szent Visitatio, hogy ha felesen lésznek a betegek, adjon azok közül némelyeket templomból való kijövele utánra.

2-do. A kistsori ekkléziát incorporált filialisának agnoscálván a brádi mater ekklézsia, ha olykor abba való excursioja miatt a tiszteletes loci ministernek a brádi ekklézsia vácálna is, azt nem difficultálja, kivált a téli időben. Nyárban pedig recommendáltatik, hogy ott jókor véghez vivén, siessen Brádra visszajöni a szent functionak végben vitelére.

3-tio. Intimálja a Szent Visitatio mostan is, mint másszor, hogy mester hozattatása iránt való jó szándékát igyekezzék tökéletességre vinni a nemes ekklézsia.

4-o. A tiszteletes loci minister bízván hallgatóiknak kegyességekhez, hogy ígért salariu-mának administratiojában szorgalmatos leszen a titulus possessoratus és curatoratus, ha mi panassza volna is, most elhallgattya. Hanem fabéli competentíájáról tett jelentést, hogy az hibáson adminisztráltatik. Recommendálja azért a Szent Visitatio a titulus possessoratusnak és curatoratusnak, találjon módot e panasznak elhárítására. [139.]

5-to. Demonstratio curatoralis spectabilis domini Adalberti Ribitzei:	hfr.	dr.
Az 1771-béli visitatiokor erogálatlan pénz maradt	124	5
Anno 1772 accedált ehez vásárvám	245	–
Item határbéli proventus pascuumból	20	10
Summa percepti	389	15
Ebből búza interesre elocálódott	21	–
Pura erogatioba ment	329	9
Summa erogati	350	9
Nota bene: Ebben az esztendőben harangért az öntőnek fizettek hfr. 233 egyéb apróság erre tett költségen kívül.		
És így de anno 1772 erogálatlan marad	38	28
Ehez in anno 1773 accedált vásárvám	171	34
Határbéli pascuumból való proventus	18	8
Summa percepti anni 1773	227	70
Ebből a perceptumból Zdraptziaknak búza interesre elocáltatott	102	–
Pura erogatioba ment	68	31
Summa erogationis	170	31
Maradt eszerint a cassában erogálatlan pénz, mely ingrediál az 1774-béli demonstratioba hibás	57	39
Anno 1774 vásárvám	131	90
Határbéli pascuumból	29	52
Körösbányáról, Czebéről incassáltatott régi adósság	126	–

³¹⁹ HuZaL-Jkv. I/3. 138–139.

	Summa percepti	338	81
Ebből a perceptumból elocáltatott:			
1. Búza interesre mihelenyieknek		40	80
2. Fa interesre FelsőLunkojra és Brádra		61	20
3. Brádi Boltos Györgyitzának legalis interesre		100	–
Pura erogatioba ment		66	10
	Summa erogationis	268	10
A cassában eszerint erogálatlan marad		70	71

6-o. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Anno 1772 jött	3	71
1773	5	47
1774	5	39
Summa	14	57
Ebből költ három esztendő alatt agentiára	3	26
Az 1771-béli supererogatumnak detractiojára	1	69
Parochia körül való expensa	3	36
Summa	8	31
És így marad a perselyben erogálatlan	5	26

1776

*Brád. In nomine Domini nova incipit visitatio ecclesiarum in inclito comitatu Zaránd reformatarum ab ecclesia, quae est in Brád, anno 1776. die 8va Novembris per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunnyadiensis archidiaconum, et Stephanum Intze de Liszyo juratum et ordinarium notarium. Praesentibus a parte ecclesiae spectabili domino inspector-curatore Alexandro Brádi, nec non spectabilibus dominis Petro et Alberto Ribitzei, Johanne, Nicolao et Fancisco Brádi, Johanne Nemes, Michaelae Rima-Szombati, et loci ordinario ministro reverendo domino Adamo Tompa, cum aedili in domo praetitulati inspector-curatoris.*³²⁰

Ubi: 1-mo. Ecclesiai canonainknak tartások szerint megkérdeztetett legelsőben is a tekintetes nemes ekklézsia mostan actu fungáló loci minister Tompa Ádám őkegyelme papi hivatalának folytatásában, s annak minden részeinek bétöltésében való dexteritással s szorgalmatossága iránt egyebet nem annyira resentiál a nemes ekklézsia mint azt, hogy vasárnapokon, mikor a kristori filialis ekklézsiában mégyen, akkor a brádi functionia nem jő vissza. És kívánnya a Szent Visitatio által imponáltatni, hogy avagy csak nyári időben siessen vissza a brádi mater ekklézsiában véghez vijendő szolgálatra is. Mellyet a lehetőségig intimál is a Szent Visitatio őkegyelmének, igyekezzék minden lehető módon ebben a részben is a nemes ekklézsia kívánságának eleget tenni, kívált addig, míg a kristori filialis Ekklézsiába oly mester hoztattik, kinek tanítását a brádi mater ekklézsia is örömmel és haszonnal hallgathattja, vagy pedig módja lészen ezen nemes ekklézsiának különös mestert tartani. Egyebekben is recommendálja a Szent Visitatio tiszteletes Tompa Ádám őkegyelmének, hogy a canonban feltett requisitumok szerint igyekezze a nemes Ekklézsia előtt való kedvességét megerősíteni.

2-do. Megkérdeztetvén tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme is hallgatói iránt, jelente: a mater és filialis ekklézsiákban való szolgálatának terhes voltát, mellyre nézve az őkegyelme némű-némű könnyebbítésére jó volna a nemes ekklézsiának a mester hozásban

³²⁰ HuZaL-Jkv. I/3. 170–171.

Úrvacsorai pohár, 17. sz.

régen feltett szándékát teljesíteni, s más ekklezsiának szokások szerint akármi kevéssel is esztendőnként a papi fizetést öregbíteni. Helyben hagyja a Szent Visitatio az ökegyelme projectumát, s recommendálja is a nemes ekklezsiának, találjon azokban módot, consideralván az itten Isten kegyelmességéből szépen épült templomot, melyben nagy dísz fogna adni, ha abban éneklő mester is volna.

Emlékezett a tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme a parochia körül való ruinákról is, recommendálja a Szent Visitatio a nemes ekklezsiának, hogy amint a parochia körül való kert az ekklezsia tagjai között repártiáltatott, a tekintetes curatoratus parancsoljon kinek-kinek magamaga része kertyének-correctioja iránt. Úgy, ha mi egyéb romlások vagynak, azokat is reparálni. A papi fizetésnek administratiojában [171] egyéb rövidséget nem említ, hanem hogy fabéli competentiaja administráltatik nevezetes hijánossággal, mellyet hasonlóképpen recommendál a Szent Visitatio a titulus possessuratusnak, hogy a fa is annak idejében szolgáltatassék bé.

3-tio. Demonstratio curatorialis spectabilis domini Adalberti Ribitzei:	hfr.	dr.
Az 1775-dik esztendőben celebrált visitatiokor maradtott volt erogátatlan pénz in summa	71	71
Azután accedált ehez a 1 ^a Martii usque ad ultimam Octobris 1776:		
a. Vásárvámból	318	86
b. Határbéli pascuumból	59	37
Bizonyos capitalis pénznek interessével v. feladott	130	–
Summa	579	94
Ezen summából		
a. Elocáltatott contractus mellett iffjabb Ribitzei Sándor úrnak legalis interesre	50	–
Riskai lakosoknak széna interesre	51	–
Vákai lakosoknak búza interesre	51	–
Czebei lakosoknak búza interesre	30	60
Brádi boltos Mihály Györgynek legalis interesre	102	–
Summa elocati	284	60
b. Pura erogatioba ment juxta demonstrationem	296	–
Summa	580	60

És így supererogált dr. 66.

Búza interesre kiadott pénznek proventussáról és annak erogatiojáról való demonstratio:

Juxta demonstrationem exhibitam vagon actu a brádi reformata ekklezsiának búza interesre kiadott pénze in summa hfr. 52 dr. 24.

Ennek interessében ad praesentem usque visitationem jött bé in summa búza cubulus 40, metr. 3.

Mellyeket pro annis 1775 et 76 a tiszteletes loci ministernek és egyházfinak fizetésekbe egészen erogált.

4-to. Számban vétetvén a nemes ekklezsiának stabilis fundussa	hfr.	dr.
Azzal együtt, ami a tavalyi visitatiótól fogva elocáltatott, találtatott in summa	849	20
Mellyhez accedálni kell a néhai háttzegi rector posteritassinál lévő 12 forintnak tíz esztendei interesse	7	20
Summa	856	40

Mely utolsó adósságnak dolgában lévén némű-némű difficultas, recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes curatorusnak, különösen pedig tekintetes inspector curator Brádi Sándor úrnak, igyekezzék világosságra hozni s az ekklézsiának eleget tétetni, valami módon ne maradjon az ekklézsia kárban.

5-to. Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Maradott volt tavaly a perselyben	5	76
Gyűlt azután	9	27
Summa	15	3
Erogálodott agentiára s egyebekre	18	16
Supererogatum	3	13

6-to. Soluta visitatione jelentetett, hogy az ekklézsiának kellene még valami jövedelmecskéjének lenni a város tömlöcből, erről tekintetes curator Ribitzei Albert uramtól vár a Szent Visitatio declaratiót.

1779

*Brád. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Brádensi anno 1779. die 15ta Januarii per reverendum ac clarissimum dominum seniorelem Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisnyo, adjunctum reverendum dominum Stephanum Csomos parochum Körösbányaiensem. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Petro et Adalberto Ribitzei, Josepho Bája, Johanne et Nicolao Brádi, Alexandro Ribitzei, Johanne Nemes et Josepho Brádi, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Stephano Baktsi in domo parochiali.*³²¹

Ubi: 1-mo. Anno 1778. die 15^a Novembris tractualis consensus mellett introducáltatott tiszteletes atyafi Baktsi István ökegyelme, amint egész applausussal fogadtatott ezen nemes ekklézsiába, úgy mostan is egész contentumát jelenti ökegyelmében a nemes ekklézsia, semmi animadversiora méltó dolgot ökegyelme iránt nem jelentvén, szereti, továbbra is a nemes ekklézsia jó indulattába recommendálja a Szent Visitatio.

2-do. A tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme is a nemes ekklézsia tagjai iránt az alatt az idő alatt, miolta itten lakik, quoad omnia puncta in canone ecclesiastico expressa egész commendatiót téssen. Légyen ökegyelme továbbra is pásztori vigyázással azok körül, kik az ökegyelme pásztorságára bízattak.

3-tio. Régtől fogva igyekezetben lévén oskolamester iránt, mostan is jelenti a nemes ekklézsia, hogy azon igyekezet mellől tellyességgel el nem áll, s annak bizonyítására már némű-némű materiálékot meg is szerzett, az oskolamester hajlékának építésére, s az időnek folyásában ha Istennek tetszik a többi is megszerzeni igyekezik, és azután a subsistentiájára tartozó fundusnak kiállításában is munkások lesznek. Recommendálja is a Szent Visitatio ezen igyekezetben, mely mind a templombéli szolgálatra, mind az itten lévő gyermekek taníttatásokra nézve felette igen szükséges és hasznos, légyen a nemes ekklézsia szorgalmatos.

4-to. Demonstrálván tekintetes vicecurator Brádi Miklós uram inde ab anno 1777 die 1^a mensis Januarii ad praesentem usque visitationem a brádi reformatata nemes ekklézsiához tartozó oeconomicumokról, úgy adja fel, hogy a praespecificata die ad ultimam usque Decembris ejusdem praenotati anni:

	hfr.	dr.
Vásárvámot és tömlöcváltságot percipiált	449	–
Melyből erogált közönségesre	71	12

³²¹ HuZaL-Jkv. I/3. 251–252.

Maradván a ribitzei és brádi ekkléziáknak	396	88
Ebből kiadván a ribitzei tertialitást	132	29
Maradott a brádi ekkléziának	264	58
Accedált ehez bizonyos perceptum	63	–
És így az egész perceptum summája	327	58
Ebből erogált a demonstratio szerint	282	66
Ergo maradott	45	92
Melyhez accedált búzából ingrediált pénz	31	80
Summa	77	1
[252.] A 1 ^a Januarii 1778. ad ultimam usque decembris ejusdem percipiált vásár vám és tömlőc váltságát in summa	328	–
Melyből erogált közönségesre	69	70
Maradván a ribitzei és brádi ekkléziáknak	258	–
Ebből kiadván a ribitzei tertialitást	86	–
Marad a brádi ekkléziának	172	–
Accedált ehez bizonyos új perceptum	30	–
A tavalyi residuum	45	21
És az 1777-ben eladott búza árra	37	80
Summa percepti	279	1
Ebből a demonstratio szerint erogált	111	68
Elocált	128	26
Summa	239	94
Ergo maradott most	39	7

Búzáat percipiált metr. 117, erogált belőlle metr. 107, ergo maradott metr. 10.

Nota bene: A calculusban bizonyos hiba esvén, in visitatione anni 1780 die 25^a Aprilis corrigáltatott és marad 25,22.

Nota bene: A pénzről való demonstratio béíratott ugyan ide most aszerint, amint feladattatott, de a calculusban felette sok hiba vagyon, melyet a következő Szent Visitationak újj szemre kell venni, s el kell igazítani.

5-to. Emeritus vicecurator tekintetes Ribitzei Albert úr általadván a curatorságot tekintetes Brádi Miklós úrnak, minémű naturakra és legalis interesre elocált pénzei légyenek s mennyenek által az ökegyelme keze alá, azoknak extractussát a Szent Visitationak exhibeálá, mellyeknek summájok exsurgál ad hfr. 905,44. Jó lessz ezen írást az ekklézsia ládájába betenni.

6-to. Egy bizonyos contractusba feljegyzett Háttzegi Hectornak jószága általjövén tekintetes Brádi Miklós uramra, minthogy azon a jószágon fekütt a brádi nemes reformata ekkléziának 12 vfr., mely 12 esztendőktől fogva restáló intersessével exsurgált 20 vfr. és 48 pénzekre. Ebből praetitulatus Brádi Miklós úr a Szent Visitatio előtt magára vett 16 vfr., mellyeket a nemes ekkléziának vagy deponál készpénzül, vagy mint curator elocál, a többbit pedig, úgymint 4 vfr. és 48 dr. a nemes ekklézsia a Szent Visitatio consensussából certis ex rationibus elengedte.

7-o.	hfr.	dr.
Persely percipiáltatott	7	–
Erogálódott belőlle	2	92
Ergo maradt	4	8

1780

*Brád. Eodem anno [1780.] et die [23^a Aprilis] continuatur visitatio in ecclesia reformata Bradiensi per eosdem Visitatores in superioribus nominatos, praesentibus spectabili domino Alberto Ribitzei, Nicolao Bradi curatoribus, Johanne Nemes, Alexandro Ribitzei, Josepho Brádi, Michaelae Szombathi, clarissimo item ac reverendo domino Stephano Baktsi, loci ministro, in ipsa domo parochiali.*³²²

Ubi: 1-mo. Nagy örömmel vette és értette a Szent Visitatio a nemes eklézsának tiszteletes loci minister uram ökegyelmében és papi szent functionjának egész dexteritással való folytatásában jelentett contentumát.

Úgy másfelől 2-o, sokkal nagyobb kedvetlenséggel hallgatta tiszteletes loci minister uramnak aziránt való panaszát, hogy lennének actu némelyek halgatói közül, akik az úri szent vacsorának asztalához való előjárulásnak alkalmatosságával a praecedentiát captálván versengettek és versengének. De minthogy eddig is el nem mulatta a tiszteletes loci minister ökegyelme az alázatosságra, a keresztyeni egyességre nézve a szükséges exhortatiokat, mind a közönséges gyűlésekben, mind pedig azok között, akik ilyenek, különösen és személyesen véghezvinni. És minthogy, amint [306.] vette is észre a Szent Visitatio, azokkal az olyanokat máris arra bírta, hogy a régi botránkozás nélkül való szép rendtartásnak követésére redeályanak, és efféle haszontalan praejudiciumokat levetkezzenek. Tehát a Szent Visitatio is vagyon és marad olyan reménységben, hogy az afféle botránkozások és ezekhez hasonlóak a tekintetes és nemes eklézsában többé nem fognak hallattatni. Melyeknek eltávoztattatásokra az Úr Jezusnak nevében kéri és inti is a Szent Visitatio a nemes eklézsát és annak minden rendbeli tagjait.

3-o. Léven mind szüksége, mind pedig közönségesen tettzése is a tekintetes és nemes eklézsának arra, hogy egy éneklő cantor hozzattatnék ezen nemes eklézsába is. Az isteni bölcs igazgatásból hoztanak is még az elmúlt 1779-dik esztendőben 12ma Decembris a szászvárosi nemes Particulából egy betsületes ifjat, Pető Mihály ökegyelmét, kinek is hogy lehessen subsistentiája hivataljához illendőképpen amint aplacidálta ezelőtt, úgy kívánta is a nemes eklézsia inprotocoláltatni esztendőnként járandó illy fizetését, conventionaliter:

A cantornak pénzbeli fizetése melyett a nemes eklézsia curatora esztendőnként administral hfr. 30.; Búzája kiostálva metr. 30.; Fabéli fizetése domatim curr. 14.; Sója egy mázsa, melyet a nemes ecclesia tagjai rendel annuatim hozassanak el, az árrát a curator erogálván.; Halott felett való éneklésért dr. 34.

Ezen kívül pedig végezte a nemes ecclesia, hogy a tanítványtól, akik lesznek, az ecclesia tagjai fizessenek minden gyermektől egy vfr., egy véka búzát, és egy szekér fát. A külsőbeli-ekkel pedig egyezzek meg, amint tettzik, csak felettébb ne taxálja. Amely kegyes és jóra célzó szándékját a nemes ecclesianak a Szent Visitatio is helyben hagyva et annuendo corroborálja, inponálván serio Pető Mihály cantor ökegyelmének és ökegyelme után s helyébe akik azon hivatalban suvcedálnak azt, hogy cantori hivatallyát, a gyermekek tanítását, egész szorgalmatossággal, és előmenetelesen

Úrvacsorai pohár-részlet, 17. sz.

³²² HuZaL-Jkv. I/3. 305–308.

folytassa. Tiszteletes loci minister és parochus uram ökegyelmétől minden istenes és az ecclesia előmenetelére s épületire célzó dolgokban önként fűgjen, híre és engedelme nélkül ide s tova ne cékásson, et in absentia illius a rendes isteni szolgálatot a menyiben a cantort is illetheti, véghez vinni el ne mulassa, sub gravi animadversione. [307.]

4-to. Az míves napi rendes könyörgéseknek óráin az éneklésnek későre való elkezdése miatt esvén olykor egy kevés ízetlenség némely hallgatók között, a nemes eklézsianak is tettzéséből observáltatni ezután megerősített ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás után, akinek csak kívánczik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is.

5-to. Demonstrálván tekintetes curator Brádi Miklós uram de perceptionibus ac erogationibus ecclesiae, ada bé ilyen hiteles specificatiot.

1-o. De perceptione pecuniae:	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt ad praesentem demonstrationem	25	22
Accedált azután Brádi vásárvámból detractu tertialitate ecclesiam Ribitzeiensem, concernente in summa	180	86
Tömlőc váltságból pariter detracta supranotata tertralite	5	66
Perselypénzből	9	50
Pascuatioból	6	–
Interes búza árrából	49	–
Maradt volt tavaly perselypénz	4	–
In summa	286	24
Ebből pura erogatioba ment	192	64
Elocáltatott búza és fa interesre	42	84
Summa	235	48
Melyet substrahálván a perceptionis summából, marad készpénz a tekintetes curator úr kezénél ad sequentem demonstrationem in summa	44	76
És így már a tavalyi visitatioban indigitált stabilis fundushoz, mely	1000	98
Accedálván azután	42	84
Most az egész stabilis fundus	1043	82
2-do. De perceptione tritici in granis ex interusurio:	metr.	
Tavaly maradt volt a cassában	10	
Azután ingrediált in summa	204	
In summa	214	
Erogált ebből bizonyos eklézsiái szükségekre, papi, kántori fizetés ...	112	
[308.] Adott el készpénzen, mely a felyeb való pénzbéli demonstratioba ingrediált in summa	98	
Lett apadása a búzának	4	
És így az egész erogati summa	214	

Mely szerint most in granis nem marad semmi tekintetes curator úrnál.

6-to. Szándékozván a nemes eklézsia egy ütőórát építtetni a toronyba, mely feles költséget kíván, tettzett ennek jobb móddal és minden erőltetés nélkül való végben vitelére ilyen rendet követni, hogy minden vasárnaponként ki hirdettessék, és aki amit akar, mindannyiszor adni e szent végre, tégye a templom ajtajában levő perselybe. És azon jövedelemből kivévén az agentia, szegény papok és egyéb szükségesebb publicatiokra néző és elintézett bizonyos summát, fordíttassék azon szent végre. Mellynek annuál a Szent Visitationis és kívánnya oly modalitással observáltatni, hogy minden héten edgyszer, vagy legalább minden holnapban kéttzer a gyúlt alamizsna ki vétettessék, és tiszteletes loci minister ökegyelme által feljegyeztessék, és úgy adattassék által ad procurandum titulus oeconomicus

curator uram ökegyelmének, ki is annak idejében demonstráltasson a Szent Visitatio és a tekintetes nemes eklézsia előtt hitelesen.

1782

*Brád. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Brádensi die eodem 17^a Martii [1782.] per praetitulatum seniore tractualem, notarium substitutum Michaellem Barta, et adsumptum pro brachio seculari spectabilem dominum Alexandrum juniorem Ribitzei in domo spectabilis domini Petri Ribitzei, praesentibus ecclesiae membris memoratis spectabilibus dominis Petro et Alexandro Ribitzei, Nicolao Bradi vicecuratore et Georgio Magyari, nec non loci ordinario ministro, reverendo ac clarissimo domino Stephano Baktsi cum cantore Michaelle Teleki.*³²³

1-mo. Quaestione facta de loci ordinario ministro et ecclesiae cantore, ut et membris ecclesiae quoad puncta canonica, nihil quidquam animadversione dignum refertur, quin et omni parte de meliori commendantur.

2-do. Considerálván a nemes eklézsia, hogy tiszteletes loci ministernek sok interveniensei esnek, kikre amint exponálja és a nemes eklézsia is tudja, notabilis költségeket kell tenni, hogy azok aliqua saltem ex parte recompensáltassanak, adplacidál a nemes eklézsia ökegyelmének e publico fundo két sertésre 15 vfr., mellyet a Szent Visitatio is confirmál.

3-tio. A parochia körül való kerteknek reparatioját, úgy a cinterem ajtajának zár alá való vétetettetését recommendálja a Szent Visitatio proximus curator Brádi Miklós úrnak.

4-to. Tekintetes vicecurator Brádi Miklós úr de perceptionibus ecclesiam concernentibus et ex iisdem factis erogationibus ada be ilyen felolvastott és rathabeáltott demonstratiot:

	hfr.	dr.
1-o. Tavaly maradtott volt keze alatt a cassában	5	10
Ismét tavaly ment által perselypénz	13	6
Accedált azután vásárvámból detracta tertialitate ecclesiam Ribitzeiensem concernente	198	82
Summa	216	98
Item pascuumból	18	–
Tömlőc váltságból	2	70
Interes búzának árrából	7	14
Summa percepti	244	82
2-o. Ebből az exhibeált demonstratio szerint		
Pura erogatioba ment	223	81
Elocáltatott	15	30
Summa	239	11
Mellyet kivéven a percepti summából marad ad sequentem demonstrationem	5	71

Nota bene: Ezen demonstratio szóll pro anno 1781 usque ad 1^m Januarii 1782.

5-to	hfr.	dr.
És így a tavalyi visitatioban indigitált capitalis summához, mely volt	1086	66
Accedálván a fellyebb nevezett elocatum	15	30
Vagyon most actu elocált pénze az eklézsiának	1101	96

6-to Búza interest percipiálván a tekintetes vicecurator úr in summa metr. 164.

Egészlen erogálta is a demonstratioban feljegyzett szükségekre. [41.]

³²³ HuZaL-Jkv. I/4. 40–41.

7-mo	hfr.	dr.
A perselyben a visitatiótól fogva gyűlt	4	43
Erogált a tiszteletes loci minister	–	45
Marad ad sequentem	4	28

8-vo. Úr asztalához való adparatussai vagynak ezen nemes ekklézsiának ezek:

1. Egy recés, ritka lengyolcs nagy abrosz.
2. Két gyolcs csipkés szélű és metzett virágú abroszok.
3. Négy asztali keszkenyők, ketteje gyolcs, ketteje sellyem.
4. Egy nagy fedeles szegedi kancsó.
5. Két ónkanna, egyik Úr vacsorájához való, más keresztelő.
6. Egy ezüst talpas pohár cum inscriptione: Sive editis sive bibitis etc.
7. Két kisdéd óntángyér.

1783

*In ecclesia Brádiensi. Eodem anno [1783.] et die [8va Maji] per eosdem continuata visitatione ecclesiastica, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Petro Ribitzei, Nicolao Brádi, Johanne Nemes, Michaelae Szombati et Petro Magyari, nec non loci ordinario ministro, reverendo ac clarissimo domino Stephano Baktsi, cum ludi magistro humanissimo domino Michaelae Teleki, in domo praetitulati domini Petri Ribitzei.*³²⁴

1-mo. Nihil contra reverendum ac clarissimum loci ordinarium ministrum, ut et ludi magistrum a parte nobilis ecclesiae animadversum, nec contra ecclesiae membra per prae-nominatos ministros.

2-do. A cantori funduson lévő kert iránt jöve a visitatio eleiben némű-némű differentia, melly iránt tettett volt a nemes ekklézsiának olyan rendelést tenni, hogy annak egy részecskéje lenne a harangozóé. De a mostani harangozó gyámoltalan öreg lévén, nem capax annak művelésére, és azért a mostani cantor maga számára művelésbe vette. Eo tamen non obstante kívánnya az öreg harangozó maga részét resignáltatni.

Tön azért a visitatio ebben illyen decisiót: Ámbár az ekklézsiának egyszer tett végezése szerint a megnevezett fundusnak fele a harangozót illetné. Mindazonáltal, hogy minden abból származható controversiának eleit lehessen venni, helyesnek ítéli a visitatio, hogy mostani harangozó, Csikai Mihálynak abból való haszna egyébbel pótolassék ki, signanter, minthogy különben is erőtelen a kertnek művelésére, adjon minden possessor egy-egy véka csős törökbúzáat addig, míg Csikai él. Mellyet a nemes ekklézsia is helybe hagyván, az egész kert meghagyatik a dominus cantor keze alatt, úgy mindazonáltal, hogy változván a harangozóság, az elébbeni végezés szerint disponálhassék a nemes ekklézsia benne. [85.]

3-tio. Demonstratio curatoralis spectabilis domini Nicolai Brádi a 1^a Januarii 1782. usque ad 1^m Januarii 1783:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt keze alatt a cassában	5	71
Accedált azután brádi vásárvámból detracto tertialitate ecclesiam Ribitzeiensem concernante	188	38
Pascuumból	18	–
Tömlőcváltságból	5	10
Summa percepti	217	19
Ebből az exhibéált és legitimált demonstratio szerint elkerülhetetlen ekklézsiái szükségkre in summa	154	8

³²⁴ HuZaL-Jkv. I/4. 84–85.

Quibus subtractis, marad pro anno 1783.	63	11
4-to. Búza interest percipiálván a titulus curator úr:		metr.
In summa		167
Abból erogált is summa		157
Apadásra imputált		4
Summa		161
Marad búza kezénél in granis		6
5-to. Perselypénzről való demonstratioja a tiszteletes loci ministernek:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	4	28
Accedált azután publicatióból	8	19
Summa	12	47
Ebből erogált a parochia körül való apróság reparatiokra	3	96
Quibus subtractis, marad a perselyben	8	51

6-to. A ribitzei visitatióban tett végezés szerint nem jöven senki Ribitzéről a pascuum iránt eredett controversiának megtekintésére, nem lehet semmit hozzászólni, holott az ekklezsiának notabilis kára forog benne. Végezi azért a visitatio, hogy amidőn meg fog szállíttatni mind a két ekklezsia a tractuale consistoriumra, maga deputatussai által megjelenni el ne mulassa.

1790

Brád. Anno 1790 die 7ma Decembris.³²⁵

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Brádon a nemes papi házban Karácson havának 7-dik napján 1790-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója által, 3-dik segéd tiszteletes Soldos Marton és loci minister tiszteletes Barta Mihály atyánkfia jelenlétekben. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulus domesticus curator Ribitzei László úrfi, titulus Nemes László és Sámuel, titulus Gálfi Pál és szent egyházfi Katona János. Holott is: 1-mo.; 2-do.³²⁶

3tio. Minthogy az egyházi atyafi tiszteletes Barta Mihály uram nem régen lépett ebbe a nemes ekklezsiába, aziránt való kérdezőskedésünkre jelenté, hogy bejövetele esett a tudva lévő régi conventiora.

4-to. Jelentik a tekintetes nemes ekklezsia tagjai hogy interimaliter szolgabíró titulus Ribitzei László úrfi az ekklezsia terheinek viselését magára vállalta vala olly okból, hogy volt curator titulus Brádi Sámuel úrfi ezen vármegyéből kiköltözend, ezen ekklezsia curator nélkül maradott vala. Most pedig eggyezőleg kéré s meg is nyere a tekintetes nemes ekklezsia [170.] maga részéről pedig az egyházi szent látogatás megerősíté írt tekintetes úrfit domesticus curatornak.

5-to. A közelebb celebrált szent Visitatióban, mely volt in anno 1786, úgy adatott volt fel, hogy defunctus curator, titulus Brádi Miklós úr özvegye az ekklezsia elocált pénzeinek némely részét magáénak állítja lenni, s ennélfogva szedett is fel némely capitalissait. Erre nézve a concludáltatott vala, hogy az írt özvegy meg szállíttassék és számadásra vonattassék, de a számadás mind e máj napig is elhaladott, amint a tekintetes nemes ekklezsia communi consensu erősíti. Mellyre nézve az egyházi szent látogatás újra insinualja titulus domesticus curator Ribitzei László úrfinak, hogy effectualja a vegezést.

6-to. Sajnálja az egyházi szent látogatás, hogy ámbár maga idejében jelentést tett a tiszteletes senioratus, volt curator titulus Brádi Sámuel úrfinak, maga pedig mégis személye-

³²⁵ HuZaL-Jkv. I/4. 169–174.

³²⁶ Mindkét pont után egy sornyi hely kimaradt.

sen az egyházi törvényes látogatás alkalmatosságára megjelenni nem méltóztatott. Kezében vagy eleiben kerülvén mindazonáltal a törvényes látogatásnak jegyzőkönyve de perceptis et erogatis, kötelességének tartya a Szent Visitatio azt számba venni, annyival is inkább, 1-mo hogy maga személyesen nem méltóztatott megjelenni, 2-do hogy mostani egyházfi Katona János és vásárbíró bennünket assecurála aziránt, hogy maga mindazokat a perceptumokat és erogatumokat jól tudja:

	hfr.	dr.
Tanáltatik pedig hogy percipiált légyen különösen vásárvámból	415	28
emellett vett fel AllVáztaról az oda elocalt pénzből	30	60
percipiált juhok pascuatiojában is binis vicibus.	21	4
In summa	467	37
Úgy tettzik jedzéseiből, hogy ebből erogált	359	70
Mellyet kivévén a fellyebb írt perceptum summájából, marad az írt titulus Brádi Sámuel úrfinál	107	67

Erről a tekintetes domesticus curator az úrfít tudósítani és ezen tekintetben [171.] való kötelességére ösztönözni méltóztatik, tudósítván a tiszteletes senioratust, hogy ezen dolgot bejegyezhesse a maga helyére, amelyet ha cselekeszik bene quidem, ha nem pedig, légyen tudtára hogy azon adósságnak felvételét a törvény útján, a fellebbvaló instántiák által el nem mulattya, annyival is inkább, hogy e viszontagságos időkben ezen szegény ekklézsiának is szüksége van a költségre.

7-mo. Sajnálva érti az egyházi törvényes látogatás, hogy ebben a tekintetes nemes ekklézsiában néha a titulus curator urak némellyekkel egyezőleg szabadoson disponálnak az ekklézsiának kicsin jövedelméből, most nevezetesen két contractust mutat elé a tekintetes domesticus curatoratus, amelyben tett elocatum valósággal male elocatum.

Azért ebben dologban a törvényes látogatás végezi: Semminemű színes praetextus alatt nem lehet activitassa senkinek arra, hogy maga tettzése szerint az ekklézsiából, annak kárával akárkinek is kedveskedhessék. Melyre nézve legyen tudtára a tekintetes nemes ekklézsiának s nevezetesen a titulus domesticus curator úrnak, hogy ha valamely elocatum, a tekintetes nemes ekklézsiának efféle kedvezésből vagy vigyázatlanságból veszedelmezésre menne, azok, akik az ilyen pénzt kiadták, az ekklézsiának kárát a magokéból kipótolni tartozzanak. Tellyes activitassa vagyon is a jólelkű curatornak arra, hogy látván az ekklézsiának kárát, senkinek kedvéért, s valamely particularis személynek hasznáért a közjót károsodni ne hadja.

8-o. A mostani confirmált titulus curator, Ribitzei László úrfi ezen esztendőben Januariusnak 29-k napjától fogva ezen folyó Karácson havának 2-k napjáig való demonstratioja de perceptis et erogatis számban vétettvén:

	hfr.	dr.
A perceptum tanáltatik	482	99
Ebből költött	183	50
Mellyet kivévén a perceptumból, marad	299	49
Mellyből elocált felsőlunkoiaknak contractus mellett	26	52
[172.] és így marad még kezénél ad sequentem demonstrationem vásárvám	272	97
Ezen kívül vagyon interesre elocálva titulata Ribitzei Ádámné asszonynál penes contractuales litteras actu existentes	84	–
Említettik az is, hogy volna néhai esperest Intze István uram özvegyénél	120	–
Ezt a két positiot is egybeadván a fellyebb megírt két positioval, marad in aere parato et litteris contractualibus	503	49

7-o. Ezen kívül jelentetik, hogy veszőben volna az ekklézsiának bizonyos pénze némelly communitasoknál 1-o. Blésembe hfr. 102; 2-o Zdrabtzán hfr. 102; 3-o. Mihelyénbe hfr. 102; 4-to.

Mihály József uramnál hfr. 50, mellyről való contractualis vagyon titulus Brádi Sámuelnél; 5-o. Riskán hfr. 51; 6-o. Alvátzán hfr. 20 dr. 40; 7-o. Mesztakenbe hfr. 24 dr. 48; 8-o. Brádon Popesdieknél hfr. 8 dr. 16; 9-no. Lukáts Grozávnál hfr. 3 dr.6; 10-mo. Czebén hfr. 7 dr. 14, Potnikámban hfr. 3 dr.6.

Pestérin hfr. 20 dr. 40.

Tellyes reménséggel vagyon az egyházi törvényes látogatás aziránt, hogy ezeknek [173.] kinyomozásában s felvételében a titulus domesticus curatoratus minden eszközöket kikeresni és elkövetni el nem mulat, a hol kívántatik a tekintetes nemes ekkleziának más nemes ekkleziának tagjait is a szükséges szolgálatra megkérvén, s ennek effectuálását bizodalmason ajánlja is az egyházi szent látogatás a titulus curator úrnak, és a tekintetes nemes ekkleziája kegyes tagjainak.

8-o. Nyilvánóságos ezen tekintetes nemes ekkleziában a sokféle ruina, az eddigvaló sokféle viszontagságok ugyan nemű-némüképpen megmentik a nemes ekkleziát, anyival inkább, hogy egyházi szolga nem vala az ekkleziában. De már most ezután minden kifogás és mentség nélkül a közelebről való kikelletik a reparatioról gondolkodni, a titulus domesticus curatoratus és a nemes ekkleziája maga szoros és elmúlhatatlan kötelességének tartsa.

9-o. Jelenetik, hogy a perselypénzt is titulus akkori curator Brádi Samuel úrfi szokta volt incassálni. Ebben a tekintetben is a demonstratit megkívánny mind a Szent Visitatio mind a nemes ekkleziája.

Nota bene: A ventilatio után ex collatione percepti et erogati a közönséges libellusból új difficultast tanála a Szent Visitatio abban, hogy a curator a perceptumnak sok positioit fel nem jedzette, amellyeket az erogatióban [174.] specificált. Amelyből következik, hogy additis addendis, még a volt curator úrnál hfr. 98 dr.48. a fellyebb írt 107 mfr. dr. 64 kívül, amint a vásárbíró libellussából kitettszik. Ebben a tekintetben is magát legitimálni s ezen difficultast solválni ezen tekintetes nemes ekkleziája tagjai előtt tartozik.

1792

*Brád. Anno 1792. die 15^a Junii.*³²⁷

Papi Törvényes Látogatás vagyon Brádon a papi nemes házban, Szent Iván havának 15-dikén 1792-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd atyafi tiszteletes Csomos István uram által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül méltóságos Ribitzei Dániel úrfi, tekintetes Nemes Sámuel, titulus Balog Ferentz és Móses, titulus Gálfi Pál urak, loci minister atyánkfia tiszteletes Barta Mihály uram és egyházfi Katona János ökegyelme.

Holott 1-mo. A Papi Törvényes Látogatás tartása szerint megkérdeztvén a tekintetes nemes ekkleziája tiszteletes loci minister atyánkfia papi functioja, erkölce, élete, háza iránt stb. In omnibus punctis de meliori commendatit.

2-do. Számba véteték néhai titulus Ribitzei László domesticus curator úrnak jedzései szerint perceptuma és erogatum, s amint tulajdon maga jegyzéseiből, az egyházfi lajstromából, és egyéb hiteles relatiokból megtetszik:

	hfr.	dr.
ab anno 1790. 29-um Januarii ad annum 1791., ad 24-tum usque Martii ment kezéhez	782	16
Az is hasonlólag hitelesen meg[?], hogy költött ad ecclesiasticos occurrentias	478	3
Mellyet kivonván a perceptumból, maradott kezénél az ekkleziának befizetetlen pénze	304	13
Emellett költött az egyházfi Katona János, nota bene: az említett curator úr számára a maga parancsolatából	5	95
Mely egybeadtván a fellyebb való summával, téssen	310	8

³²⁷ HuZaL-Jkv. I/4. 228–230.

Ezzel tartozik hát az említett curator úr maradéka.

3-tio. Hasonlólag száma véteték az is, hogy néhai titulus Nemes László domesticus curator úr is mit percipiált és erogált légyen:

	hfr.	dr.
Percipiált pedig tíz vásárvámból	289	31
2-do. Riskáról capitalist régít	29	58
In summa	318	89
Erogált pedig 1-mo, a bárdi ekklézsia részire	147	35
2-do, a ribitzeire	24	–
In summa	171	35
Mely summát kivévén a summából, fizetetlen marad	147	54

4-to. A fenn tisztelt elsőbb curátor úrnak decessus után a másodiknak következéseiket adminisztrálván vásárbíró és egyházfi Katona János percipiált

	hfr.	dr.
1-o. Vásárvámból öt hónapok alatt	226	59
2-do. Pascuumból	13	28
In summa	239	87
Ebből erogált		
1-mo. interesre contractus mellett	51	–
2-do. Egyéb ekklézsiái szükségekre	150	57
3-tio. A ribitzei ekkléziának tercialitást	29	94
In summa	231	51

[229.] Ezt kivében a perceptumból, marad az egyházfi kezénél hfr. 9 dr. 24. De mint-hogy ebből költött a fenneb említett curator számára s parancsolatára 5 forintokat és 95 pénzeket, marad kezénél csak hfr. 3 dr. 29.

5-to. Vacantiában lévén ezen nemes megyében a domesticus curatorság, minthogy már ötödfél hónaptól fogva adminisztrált, a curatorságra beeskedeték titulus Bárdi József úr, aki eddig percipiált

	hfr.	dr.
1-mo. Vásárvámból	205	40
2-do. Pascuumból	19	69
In summa	225	9
Ebből elocált interesre	7	14
2-do. Ekklézsiái szükségekre	55	80
Summa	62	94
Ezt kivében a percepti summából marad keze alatt ad futuram demonstrationem	162	35

6-to. Tapasztalható nagy kárával óhajtotta eleitől fogva ezen nemes megye azt, hogyha oly módot lehetne találni a curatorok számoltatásában, hogy ne károsodnék az ekklézsia cassája, toties quoties, midőn curator változása esnék, s kiváltképpen olyankor, mikor véletlenül a curator meghaláloznék, amint már most is történt egy néhány curatornak kihalálózásával. Rendeli azért az Egyházi Törvényes Látogatás (minthogy a szükség is úgy kívánja), hogy a modo in posterum szoros kötelességének tartsa mind a titulus domesticus curator, mind pedig a vásárvámos, külön-külön jedzésével, minden hónapnak a végén a parochiában megjelenni, és az egyházi atyafinak praesentiajában de perceptis et erogatis demonstrálni. Amely demonstrationnak revisiojára megnyerte az Egyházi Törvényes Látogatás titulus Gálfi Pál uramat, mindannyiszor pedig, az atyafiságtalan versengésnek eltávoztatása végett, jó léssen a ribitzei megyének tertialitását kiadni.

7-mo. A tavalyi inprotocollatioból kitetszik, hogy jóllehet titulus Brádi Sámuel hajdani curator úr az Egyházi Törvényes Látogatásban jelen ugyan maga nem volt, de ugyancsak jedzései mind magának, mind pedig az egyházfinak ventilláltatván, azokból nyilvánságos volt perceptuma

	hfr.	dr.
1-mo. Vásár vámból	415	28
2-do. AllVáztáról bejött capitalis	30	60
3-tio. Pascuumból	21	49
In summa	467	37
Erogatuma pedig volt	359	70
Mely is kivetettétván a perceptum summájából, maradott volt az említett curator úrnál	107	67

Ne vesztegeljen azért a curator úr, hanem siessen módját találni annak, mind ezt, mind pedig a több haszon nélkül heverő adósságokat [230.] felvenni, ha kívántatik, a törvénynek rendes útján is. Ami pedig illeti a meggyüendő pénznek kiadattatását, inszál a Törvényes Látogatás a régi inprotocollatioknak, melyek arra kötelezik a domesticus curatort, hogy propria auctoritate, ne merészelje az ekklézsia pénzét kiadni, hanem csak egyetértőleg a parochussal és az ekklézsiának érdemesebb tagjaival, s így is a pénz zálagos embernek és jó cautio alatt adattassék. Persely.³²⁸

1793
*Brád.*³²⁹

In anno 1793 die 18va Aprilis Egyházi Törvényes Látogatás tartatik *Brádon* tiszteletes Tsegöldi András esperest és tiszteletes Soldos Márton substitutus notarius uraimék által. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közzül tekintetes Nemes Sámuel inspector curator úr, tekintetes Brádi Ferentz úrfi, tekintetes Brádi Farkas úrfi, titulus Brádi József közelebb való domesticus curátor úr, titulus Gálffi Gál uram mostani domesticus curator, tiszteletes loci minister Bartha Mihály uram [260.] és Katona János egyházfi ökegyelme.

Az holott is 1-o. Canon szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye tagjai a loci minister tiszteletes Bartha Mihály uram magaviselete, tanítása, erkölce aránt. Azt felelék a tekintetes megye tagjai, hogy egész contentumok vagyon ökegyelmében minden tekintetben.

2-o. A loci parochus is maga rendin megkérdeztetvén hallgatói aránt, mint commendálja az isteni tiszteletnek gyakorlásáról, fizetésének bészolgáltatásáról, és jóról commendálja hallgatóit.

3-o. A közelebb tartatott Egyházi Törvényes Látogatás alkalmatosságával a domesticus curatorságra adjuráltatott volt titulus Brádi József úr, de az Úr Istennek igaz ítéletéből elmébéli nyavalyába esvén, s amiatt azon hivatalt nem folytathatván, a curatorság közönséges megegyezésből általadatott titulus Gálffi Gál uramra, akit a Szent Látogatás azon hivatalban megerősítte, s meghitelteté.

4-ro. Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, organistai, s rectori hármos hivatal, különös dicsérettel, amint bizonyoságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr.

5-to. Elévétetvén a titulus Brádi József úr volt domesticus curator demonstratioja, a liquidáltatott eszerint:

³²⁸ Csaknem egy oldal üresen marad.

³²⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 259–263.

1-o. A közelebb tartatott Egyházi Szent Látogatás által inprotocollátatott 205 mfr. s 40 dr., mely addig gyűlt volt curatorsága alatt vásárvámból, nem vétettek volt ki a szokott competentiak, melyeket kivén eszerint:

	hfr.	dr.
a. A tizedrész a gornyikoknak	20	50
b. A két vásárbírók fél esztendei fizetése	16	–
In summa	36	50
Marad vámpénz	168	90
Mellyek harmadát ismét kivén a ribitzei nemes ekklézsia számára	56	30
Marad a brádi ekklézsia számára	112	60
Melyhez adván a pascuumból jött pénzt in	19	69
Az egész jövedelem volt csak	132	29
[261.] Mellyből elocálván	7	14
Ekklézsia szükségire költvén	55	80
In summa elocálván s elkölvén	62	94
S azt kivén az egész jövedelemből, maradott volt ad praesentem demonstrationem a titulus domesticus curator úrnál	69	35
Mellyhez már 2-do accedált usque ad 18 ^{um} Octobris anni 1792 vásárvám, kivén a kivenni valókat, úgymint a gornyikoknak a tizedrészt, a két vásárbíró fizetésit, a ribitzei, tertialitast	153	68
Es így most kell demonstrálni de	223	3
Ezen summából elocált búzabeli interesre tekintes Brádi Sándorné Intzedi Kristina asszanyának penes litteras recognitionales	22	44
Ekklézsia szükségeire hiteles demonstratioja szerint erogált	80	8
Summa elocati et erogati	102	52
Mellyet kivonván az egész 223 mfr. és 3 dr. summából, marad adóssá tekintes Brádi József úr az ekklézsianak	120	51
Ezen kívül a gornyikok competeniajaba adós	18	94
A vásárbíróknak fizetésekbe	10	66
A ribitzei ekklézsia tertialitassa egész curatorsága alatt, mint ad	133	14
Mellyből adott csak rhfr. 38 facientes	45	60
Mellyet kivonván marad, adós a ribitzei ekklézsianak	87	54

6-to. Elévétvén a titulus Gálffi Pál uram curatorialis demonstratioja, aki percipiált a 18va Octobris anni 1792, liquidáltatott eszerint

	hfr.	dr.
Vásárvámból gyűlt hiteles jegyzések szerint az irt naptól fogva ezen holnapnak 11-dik napjáig inclusive mindössze	360	11
Ebből a gornyikok competentiája a tizedrész	36	–
A két vásárbíróknak fizetésekbe Aprilis végéig	16	–
In summa	52	–
Mellyet kivén az egész gyűlt summából, marad az ekklézsianak	308	11
Mellyből a ribitzei ekklézsia tertialitassa	102	70
Mellyet kivonván, marad a brádi ekklézsianak	205	40
[262.] Mellyből hiteles helyekre erogálván	105	98
Contractusok mellet elocálván:		
1-o. Titulus Ribitzei János úrfinak	20	40
2-o. Titulata Brádi Sándorné Intzedi Kristina asszanyának	46	92
3-o. Albiánn lakó Ádám Dsurdznak	9	18
In summa	76	50
Az erogatum s elocatum summája téssen	182	48
Mellyet kivonván az egész perceptumból, marad kéznél pro futura demonstratione	22	92

7-o. El nem mulatta kötelességét az Egyházi Törvényes Látogatás abban is, hogy az adósokat vagy személyesen, vagy biztosaikban a visitatorium mandatum erejével citáltatá maga eleibe cum protestatione, hogy intra bisquindenam a nemes brádi megyének satisfaciálni el ne mulassák, külömben bizonyosak lehetnek benne, hogy tekintetes vice inspector curator Nemes Sámuel úr (akinek e dolog ab officio curatoralis ajánltatik) a külső titulus tisztségekhez recurrálván executiot vinni réájok el nem mulatja. Azon citatusok között vala titulata Brádi Miklósné asszony udvari bírāja Krisán Florja, oly instructioval bocsáttatván asszonya tudósíttására, hogy az asszonya különösön tartsa kötelességének az irt idő alatt complanálni, mint akinek férjének titulus Brádi Miklós úrnak curatorii demonstratiojáról ezt látja feljegyezve in inprotocollatione visitatoria anni 1782 sub numero

5-to.	hfr.	dr.
A tavallyi visitatioban indigitált capitalis summához, mely volt	1086	66
Accedálván a fellyebb nevezett elocatum	15	30
Vagyon most actu elocált pénze az ecclesiának	1101	96

8-vo. Feladattaték az Egyházi Törvényes Látogatásnak, hogy az oláh tumultuatioban elve-szett contractusok közül az idénn megkerült kettő. Egyikben van elocálva a blesenyieknél zsendelyre hfr. 51 emanált in anno 1777. 10^a Julii. [263.] A másikban elocálva mesztakeniek-nél búza interesre hfr. 66, amelly is költ in anno 1781. 28va Decembris.

Nota bene: A közelebb esett visitatiokor sem demonstrált a tiszteletes egyházi atyafi a perselypénzről, s azt most is elmulatta megtenni.

1796

*Brád. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Brádensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos ecclesiarum reformatarum Hunyadensium et Zarándensium administratorem seniore, et Michaelem T. Sala, ejusdem tractus juratum notarium, ut et Samuelem Kolosvári, dicti tractus vicedirectorem. Anno 1796, diebus 6^a, 7^a, 8^a Januarii celebrata.*³³⁰

Amelybe az egyházi rendből jelen valának tiszteletes Barta Mihály atyánkfia, mint az irt eklézsianak papja és az oskolamester, Vintzi István. Az eklézsia részéről jelen voltak tekintetes Bálint Pál úr, nemes Záránd vármegyének vicanotariussa, tekintetes Brádi József, Brádi Farkas, Mohátsi Lajos, Gálfi Pál domesticus curator urak, úgy Szóts Sigmond, Szakáts János uraimék és Nagy Márton, Katona János egyházfiak.

Aholott 1-ben is kérdés téteték arról, hogy a tiszteletes egyházi atyafi, mi módon szokta magát viselni, hivatalát folytatni, s háza népét kormányozni.

Minden tekintetben egy tiszteletes papot illető jót mondanak őkegyelméről, házáról és egész foglalatosságairól.

2-szor. Az oskolamester magaviselete, igyekezete és szorgalmatossága is kérdésre vonatván, a legjobb részről ajánltaték egészen dolga.

3-szor. A tiszteletes egyházi atyafi arról kérdezteték, hogy eklézsija és ennek minden tagjai az Istenhez és szent tiszteletéhez, templomjához, s ennek kegyelembéli javaihoz, esz-közeihez minémű indulattal, kegyességgel és buzgósággal viseltetnek?

Mind a tiszteletes egyházi atyafi, mind pedig a tekintetes domesticus curator úr panaszba adák fel a nemes eklézsia több jelenlévő tekintetes tagjaival egyetembe, hogy némely nemes asszonyságok, az Úrnak szent asztalához való eléjárulásban, annak szentségéhez illendő

³³⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 17–35.

Úrvacsorai pohár, 17. sz.

4-szer. Tekintetes Ribitzei Mária kisasszony írásba panaszol az iránt, hogy a templombeli harangoztatásnak rendetlen volna az ideje, úgy, hogy amiatt a közelebbi szent innep első napján az isteni tiszteleten meg sem jelenhetett.

Ezen panasznak mivoltáról a nemes eklézsia jelen lévő tekintetes tagjai is megkérdeztetének, de azt mondák, hogy a harangoztatás mindenkor még eddigelé a maga idejében esett és esik most is. Ahonnan a panaszló tekintetes kisasszonynak válaszul ez iraték: A tekintetes kisasszony panasza olyan, melyről a nemes eklézsia tagjai azt mondák, hogy nem vala semmi ok reá, mivel [19.] a harangozás mindenkor rendes idejében, úgy mint az innepnapokon, télbe reggeli 9 órakor, nyárba 8 órakor esett, s esik, ahonnan nincsen mit orvosolni a Szent Visitationak.

5-ször. Mégis az egyházi mindkét részről való atyafiak tudakoztatának az iránt, hogy ilendő, sőt tartozó tiszteleteket, becsületeket az eklézsiabeliek megadják-é?

Örömmel jelenték, s a Szent Visitatio is úgy hallá és érté, hogy ebbe a részbe nincs semmi legkisebb fogyatkozások is.

6-szor. Mind a tiszteletes egyházi atyafiak, mind a tekintetes domesticus curator úr megszólíttatának, hogy a kiadott instructionak 2. pontja szerint mutattassák elé, és jövődöbeli bizonságul improtocoláltassék is a papi és mesteri conventio. Mellyet eléadván, így következék:

A brádi nemes reformata eklézsia praedicatora, tiszteletes Barta Mihály uram ollyatén kérését terjesztvén a nemes eklézsia tagjai eleiben, hogy a mostani szűk időre nézve fizetése húsz mfr. és ugyanannyi véka búzával augeáltatnék. Illyeten kérésére említett praedicator uramnak esztendei fizetése megállíttaték a következőkben:

1. Késpénz 100 ~ száz mfr.
2. 100 ~ száz véka búza.
3. 16 ~ tizenhat mfr. fára.

rendet nem igen tartanak, [18.] mely miatt egyébkor is, de nevezetesebben a közelebbi múlt karácsonyi szent innepi napokon, nagy botrányozás esett a templombeli gyülekezetben.

Mellyet a Szent Visitatio kötelessége szerint orvosló eszközbe kívánván venni, arról így végez: A Szent Visitatio a most jelen lévő eklézsiabeli tekintetes uraknak közönségesen és különösebben a tekintetes curator úrnak hathatósan ajánlja és szorosan rendeli, hogy közönséges egybegyűlésekben is, de különösen is felebaráti szeretettel teljes kéréssel, sőt intéssel is, minden asszonyságoknak mondják meg, hogy ki-ki a maga nemes familiájával járuljon elé a maga rendében és következésében az Úrnak szent asztalához, és egykik a másikat ne várákóztassa. Ha pedig mégis valamely megintetett asszonyság vagy mást, vagy a papot várákóztatná, és így botrányozást okozna, tehát a nemes eklézsia curatora legottan tegyen jelentést az egyházi elsőségénél, amely legottan meg fogja keményebb eszközökkel is ezt a nagy vétkü hibát orvosolni, és a botrányoztatást a gyülekezetből kiirtani.

4. 16 ~ tizenhat mfr. sertésre.

5. Egy mázsa só.

6. 5 ~ öt szekér széna.

7. Két szántóföld, melyeket tiszteletes praedicator colál.

Mely specificált fizetést, hogy közönséges megegyezésből ígérjük, s adjuk arról mi is ez írásunkat tulajdon subscriptionkkal és pecsétünkkel megerősítve, futuro pro testimonio. Signatum Brád die 2-da Januarii 1796. [20.] Gálffi Pál, domesticus curator, Bálint Pál, Brádi József, Brádi Farkas, Brádi András, Mohátsi Lajos, Brádi Ferentz, Ribitzei János, Nemes János, Szakáts János, Szöts Sigmund.

A nemes brádi reformata eklézsia organicus cantora fizetése közönséges akaratból határozottatott, s megállítatott, hogy esztendőnként lészen 160 ~ százhatvan vfr., melynek esztendőnként angariatim való bészolgáltatására a nemes eklézsia magát obligállya. Költ Brádon 2-da Januarii 1796.

Gálffi Pál, domesticus curator, Brádi Josef, juratus assessor, Nemes János, Ribitzei János, Szakáts János, Szöts Sigmund, Brádi Farkas, Brády András, Mohátsi Lajos, Bálint Pál, Brádi Ferentz.

Látván eszerint a Szent Visitatio a brádi egyházi atyafiaknak esztendőnként való fizetéseknak conventioját, azt kérdezé, hogy ez a fizetés, mikor, mely időben és mimódon szolgáltatik bé, restantiába nincsen-é, vagy nem marad-é valamely része.

Erről nincsen még eddigelé semmi panaszok, hogy pedig tovább is ne legyen, tehát a Szent Visitatio [21.] végezi: hogy a tekintetes domesticus curator úr, az írt fizetést angáriánként fizesse továbbra is, mégpedig úgy, hogy az egyházi atyafiak, magát eléadó szükségéhez képest, midőn requirálni fogják a domesticus curator urat az angáriának kezdetében is, az egész angáriát adja ki, nem pedig dirib-darabonként. Ennek telyesíttésére magát a tekintetes curator úr teljes késéssel ajánlá is.

7-szer. Tudakoztaték a nemes eklézsia arról, hogy minémű szántóföldei volnának a nemes eklézsianak, s azokat ki mívelné, s jövedelme mire fordíttatnék?

Azt mondák, hogy csak éppen két szántóföldje volna; az egygyik, amint nevezik La plop nevű helyben 4 ~ négy vékás, szomszédjai mindkét felől ribitzei földek. A másik Vale Brad felől való fordulóban, az is négy vékás, hasonlóképpen ribitzei földek mindkét felől a szomszédjai. Ezeket maga számára colállya a brádi parochus.

8-szor. A domesticus curator úr elészólyttaték, hogy mondaná meg micsoda capitalissai volnának ennek az eklézsianak, azok hová volnának elocálva, s mit foenerálnának. Azt felelé, hogy 1. Volnának régi elocatumok, mellyek foenerálnak az eklézsianak. 2. Vagynak veszőfélben levők. 3.

Új elocatumok. Mindezeket a Szent Visitatio rendre így vevé fel: 1-ben is a régi elocatumok ezek:

Mihelénybe adóss	hfr.	dr.
Klés Ursz	5	10
Klés Juon	5	10
Bregán Gávriła	5	10
Czigány Irimie	5	10
[22.] Bokser Todor	2	55
Bokser Szimion	5	10
Pojenar Kozma	5	10
Jank Nutzul	2	55
<i>Zdráptzon</i>		
Gavriła Angyel	10	20
Matyěj György	10	20
Matyěj János	10	20

Mánya Togyer	10	20
Fodor Avráám	20	40
Hurtza Petru	10	20
Mesztákonon		
Pirva Dumitru	8	16
Pirva Angyel	7	14
Nyámtz Paszk	3	6
Riskán		
Lukáts Jov	21	–
Summa	146	46

Minthogy pedig ezen adósságokról írt törvényes contractus csak egy sincsen, tehát a domesticus curator úr 60 napok alatt contractusokat expedáltasson, és pecsétetes regesztrumba, a tractus archivumába bététesse az adóssok neveit, s a protokollumba is a tractualis notarius által inferáltassa. Az ezek után járó interest pedig elmúlhatatlanul minden esztendőnként beszédje és szedesse.

2-szor rész szerint veszőbe, rész szerint heverőbe lévő eklézsiai adósság ez:

Mihelénybe	hfr.	dr.
Klés Juon sógora Kosztán	5	10
Klés Togyer	5	10
Boksér Kozma	5	10
[23.] Sztanka Szalomon	5	10
Sultz Togyer	15	30
Bokser Todor	2	55
Florinka Luka	5	10
Bokser Nyikula	10	20
Sztanka Nutzul	5	10
Zdráptzon adóss		
Gavra Gavrila	10	20
Matyěj Joszip	10	20
Ruda Kretsun	10	20
Mesztákonon		
Bogdán Petru	14	28
Tzebén		
Tutza Juon	7	14
KörösBányán		
Mihálly Jósef	50	–
Potingányon		
Ana Togyer	3	6
Blesényben	50	–
Ribitzén		
Méltóságos Horváth Mária asszonynál	84	–
Summa	297	73

Ez a 297 mfr. és 73 dr. minthogy rész szerint veszőfélben vagy, rész szerint interest nélkül hever az eklézsianak tetemes kárával, tehát a legnagyobb szorgalmatossággal a domesticus curator úr, az eklézsia tekintetes tagjai hathatós assistentiája és segedelme által, ezt a summát igyekezzék megmenteni a veszedelemből, és az eklézsia hasznára fordítani, mégpedig úgy, hogy amit felszedhet, azt minden további időhaladék nélkül felszedje, s contractus mellett [24.] jó helyre elocálja, akiktől pedig fel nem lehetne venni, azokat a törvénynek ereje mellett megszorítván jó kezesség alá vettesse. Mindezen lépéseiről pedig a jövő Visitation hitelesen doceáljon, hogy valamint egyebekben, úgy ebben is az eklézsiahoz

vonszó buzgósága a tekintetes curator úrnak áldott emlékezetbe megmaradjon és hirdettesék mindenütt.

Harmadszor: Az eklézsiának új elocatumi ezek az alább írtak, akik négy ft. után egy véka jó búzát tartoznak adni interesbe esztendőnként.

Brádon adóss	Tőkepénz		Interesse	
	hfr.	dr.	véka	kupa
Alvázáról béhozott pénzért tiszteletes Barta uram magánál tartván	20	40	5	–
Tekintetes Brádi Farkas úrfi <i>legalis interesre</i>	69	56	–	–
Ribitzei János úrfi	20	40	5	–
Kalamár János	12	24	3	–
<i>Kalamár Nyikula</i>	8	16	2	–
Kalamár Juon	8	16	2	–
Dobritza Togyer	3	6	–	12
Goltsa Nyikula ³³¹ <i>Danyila</i>	4	8	1	–
Todorán Todor	7	14	1	12
Kalamár Ursz	3	38	–	14
Kalamár Togyer	5	10	1	4
Kalamár Nyikula	5	10	1	4
Filip Juon	12	24	3	–
Lukáts Grozáv	3	6	–	12
Atyim Ádám <i>általment Bogdány Dsurdra</i>	9	18	2	4
Szkrofán				
Bénye Togyer	4	8	1	–
Benye Atyim	4	8	1	–
Opra Juon	4	8	1	–
Felső Lunkojon				
Dan Togyer	12	24	3	–
Ana Juon	6	12	1	8
[25] Vaszij Mihály	12	24	3	–
Bota Togyer	3	6	–	12
Bota Opra	3	6	–	12
Vállye Brádon				
Beksza Kretsun	8	16	2	–
Univera summa	236	16	64	15
Ezek mind búzát foenerálnak. Szénán való elocatum pedig ez:				
Vállye Brádon				
Trifa Ursz	14	28		
Mikleu Jov	14	28		
Adás Vaszilia	14	28		
Brádon				
Kalamár Togyer	12	24		
Dobritza Dsurgys	12	24		
Summa	67	32		
Az újabb elocatum egész summája	303	48		
Mindösszvevességgel pedig a háromféle természetű elocatum teszen. Ezek eddigelé jó rendbe, a leírt mód szerint vétettetvén, már	747	67		

³³¹ A keresztnév áthúзва.

9-szer. A Szent Visitatio szorgalmatoskodék az iránt, hogy domesticus curator tekintetes Gálfi Ferentz úr curatoralis demonstratioja ab anno 1793 die 18um Aprilis ad annum 1794 26um Octobris, mi volt; mellyet is a maga hiteles curatoralis demonstratiojából látván és szorosan megvizsgálván, a Szent Visitatio úgy találá, hogy [26.] az egész ingredientia volt a vásárvámból hfr. 885 ~ nyolcszáznyolcvanöt mfr. és 15 ~ tizenöt pénz.

Ebből a summából a gornyikok fizetése a ft. 88 dr. 50, tizedrészt nyolcvannyolc mfr. s 50 dr. vásárbírák fizetése harminckét mfr. 32. Ribitzét illető tertialitas kétszázötvennégy mfr. és 88 ~ nyolcvannyolc dr. 254–88. Summa 375–38. Melyet kivonván a percepti summából, marad Brádnak hfr. 509-dr. 62. De már accedált Brádnak pascuumból pro 1793 et 94 huszonnégy hfr. 90 dr. 24–90. Az ezelőtti Visitatiokor a domesticus curator úr kezénél maradt volt huszonkét ft. és kilencvenkét pénz 22–92. Nemes Lászlóné asszonynál való restantiából incassált tíz mfr. 10. Tekintetes Brádi József úrtól vett fel capitalis pénzt száz mfr. 100.

Mindösszevességgel tehát a domesticus curator úr percipiált hatszázhatvanhét mfr. és negyvennégy pénzeket 667–44.

Elocált pedig a domesticus curator úr eszerint:

Brádra költsönbe	hfr.	dr.
Todorán Todornak	7	14
Kalmár Ursznak	3	38
Kalmár Togyernek	5	10
Kalmár Nyikulajnak	5	10
Filip Juonnak	12	24
[27.] Mesztákonon		
ifjabb Pirva Dsursdnak	8	16
Szkrofán		
Benye Atyimnak, Opra Juonnak, Motz Togyernek	12	24
Válye Brádon		
Beksza Kretsunnak	8	16
In summa	61	52
<i>Erogált még az írt summából így:</i>		
Papi fizetésbe usque ad 26 ^m Octobris anni 1794 adott	120	–
A pap számára járó fára és sertésre az 1793. esztendőre	32	–
Sóra az írt esztendőre a papnak	1	40
A mesternek a 1 ^a Aprilis 1793 usque ad 1 ^m Aprilis anni 1794 inclusive	224	40
Harangozónak fizetést	20	–
Innapi patrocíniumot 1793-ba pünköstre és karácsonra	12	84
Mészverem ásásra költött	–	60
Torony renovatiojára	65	34
Az eklézsia pereire	1	2
Papi bér búza vásárlására 24 vékára	18	26
A parochia és iskola némely romlásainak renovatiojára	11	8
A generalis és tractualis visitatiokra	19	18
Elocati et erogati summa	587	64
Maradt hát még az írt időre a curator úrnál	79	94

[28.] Ventilaltatván eszerint a domesticus curator úr ratioja ad 26^m Octobris anni 1794 már most ezen foglatatosságba továbbmene a Szent Visitatio, és ezen időtől fogva a közelebb lefolyt 1795-dik esztendő utolsó napjáig is számot véve mindenekről a tisztelt curator úrtól, mely számadást esmét hitelesen eképpen találá:

Ezen említett időig vásárvámból gyült	630	51
Ebből a gornyikok tizedrészt fizetések	3	–
A vásárbírák competentiajok	48	–

Ribitzei tertialitas	173	17
Summa	284	17
Mellyet kivonván a percepti summából, marad Brádnak	346	34
De már accedált Brádnak		
Pascuumból pro 1795	11	22
Nemes Lászlónénál még benn volt restantia	37	88
Katona Jánosnál lévő restantia is	3	29
A fellyebbi demonstratio epochájából jött erre által	79	94
Mindöszsveséggel tehát a domesticus curator úr ad 1 ^m usque Januarii 1796 percipiált	478	67
Erogatio ez		
Papi fizetésre ad 1 ^m Januarii 1796	167	44
Mesteri fizetésbe az írt időig	155	60
Visitatiokra	6	40
Néhány rendbéli patrociniomot, úgy mint 1794-ben és 95-ben	38	52
Harangozónak	12	24
Orgonát vévén, arra költött	125	7
Templom renovatiojára	6	98
Mesteri házra	11	76
Zsendelyre, lécre, etc.	5	91
Summa	529	92
[29.] Mindezek szerint hát világosságra jó az, hogy a már sokszor tisztelt domesticus curator úr supererogált az eklézsiái szükségekre a magáéból	51	25

Mellynek megfordíttatását az ekléziától kívánja.

Továbbá, még amint most számbavéteték, a tekintetes Brádi József úr ellen való perre költött volt 11 mfr. és 60 dr. Ezeket is tartozik az eklézsia a curator úrnak megfizetni, mivel ezt a költséget, hogy az írt Brádi József úr az ekléziának megfizeti, arról most a Szent Visitatio jelenlétében obligatoriat ada az ekléziának. Emellett a szóba lévő Brádi József úr még adóssá maradtott volt az ekléziának curatorságáról 9 ~ kilenc mfr. és 1 dr. Mindöszsveséggel tehát van Brádi József úron a brádi ekléziának adósságbeli keresete 20 ~ húsz mfr. és 61 dr. Melyekről most obligatoriat is ada.

10-szer. Midőn így számbavétetődének a brádi ekléziának pénzbéli vagyonnyai, úgy találá a Szent Visitatio, hogy vagyon az írt ekléziának felszednivaló pénze.

Brádi Sámuel úrnál	107	67
Nota bene: Ez a summa pénz a brádi és ribitzei ekléziát együtt concernállyá		
Ribitzei Máris kisasszonynál	310	8
Néhai Nemes László úr maradékinál	17	77
Summa	435	52

11-szer. Kristsori Esther asszony, néhai Nemes László uram özvegye, a férjének curatorságába lett 147 ft. s 54 dr. való megadósodásának magát illető fele részebeli defalcatiojára ezelőtt fizetett volt 10 ft. 20 dr., most pedig 37 ft. 88 dr. Mindöszsveséggel pedig fizetett már bé 48 ft. 8 dr. Hátravagyon még fizetnivaló 25 ft. 50 dr. Hogy pediglen [30.] ezen tereh is magán továbbá ne légyen, arra nézve a brádi mostani tiszteletes loci minister atyánkfiának általadá árendába a fogadóját. Tiszteletes Barta uram is ígéré és kötelezé magát arra, hogy az írt 25 ft. és 50 dr. az ekléziának befizeti. És így hát már ezt a pénzt itt kell keresni.

12-szer. A perselypénz demonstratioja, ab anno 1790 minden Visitation elmaradván, most az is az írt időtől fogva szoros vizsgálás és számadás alá véteték, és úgy találtaték, hogy eddigelé gyűlt in summa	34	35½
Erogáltatott belőlle mindösze	19	60

Maradott most a perselybe	14	75½
Vegyen már mindent össze az ember, úgymint:		
1. A régi elocatumot	146	46
2. A heverő és veszőfélben levő elocatumot	297	73
3. Az új elocatumot	303	48
4. A Brádi József úrnál lévő restantiát	20	61
5. A puncto 10. említett felszednivaló	435	52
6. A tiszteletes loci ministerre deveniált	25	50
7. A perselybe maradott	14	75½
Tehát in summa van az eklézsának capitalissa	1244	5½

13-szor. Minthogy a brádi vásárvámnak harmadrésze a ribitzei eklézsiaét illeti, és az ebbeli jövedelemből eddigelé a brádi domesticus curator úr a ribitzei domesticus curator úrnak tartozott is adni 428 ~ négyszázhuszonnyolc mfr. és 5 dr. Tehát a ribitzei curator úrnak rész szerint quietantiajára, rész szerint assignatiojára adott is 337 ~ háromszázharminchét mfr. és 88 dr. Azután a Brádi József úrtól exequált [31] pénzből 100 ~ száz mfr., mindösszeséggel 445 ~ négyszáznegyvenöt mfr. 74 dr.

Supererogált így Ribitzének 9 ~ kilenc mfr. és 83 dr., melyeket a ribitzei domesticus curator úr legottan vissza is fizete.

14-szer. A Szent Visitatio tetemes fogyatkozásnak látja, hogy egy ilyen eklézsiaába a perselypénz igen kevés, mely abból esik, hogy igen kevésszer tétetődik ki, pedig igen jó volna, ha legalább annyira neveltetnék és gyűjtetnék, hogy abból esztendőnként a parochialis és iskola ház romlásai renováltatnának.

Melyre nézve a Szent Visitatio a tiszteletes egyházi atyafinak, tekintetes domesticus curator úrnak és egyházi uraiméknak szorossan *rendeli*, hogy új esztendő napján, minden hold megújulásának első vasárnapján, az úri szent vacsora kiosztásai napjain kitétéssék a

Levéltári szekrény a régi parókián

persely, a cathedrából publicáltassék, az egyházfiaktól a parochialis házhoz béhozattassék, ott regius előtt az eklézsia ládájába bétetéssék (mely a parochiába hogy ályon rendeltetik). Kolcsa a demonstratoria nézve a domesticus curator úrnál. És ez a jövedelem egyébre ne fordítottassék, hanem a proportione a papi és mesteri lakóhelyek építgetésére és conservatiojára.

15-szor. Tapasztaltatik az is, hogy az eklézsia ládája a domesticus curator úr házánál tartatik, melyből most ugyan nem, de ezelőtt az eklézsianak fogyatkozása, sőt kára is esett.

Továbbra azért *végezi* és *rendeli* a Szent Visitatio, hogy az eklézsia jövedelmeinek ládája ezután a parochiába tartassék, abba az idő szerint való jövedelem [32.] bétetéssék regestrum mellett, a kolcsa legyen a demonstrans curator úrnál, benn a ládában ályon szüntelen a perceptumról és erogatumról szóló demonstrationis lista, melybe a parochus regiusága alatt irattassék be minden. És mikor valakinek kölcsön adnak ki valami pénzt, jól megnézzék, kinek, s hogy adják, nehogy kárt vallyon az eklézsia a rossz helyre való elocatioért.

16-szor. Sajnálva látja a Szent Visitatio, hogy ezen nemes eklézsia parochialis olyan háza, aholott tartattatnak az eklézsiaának minden névvel nevezendő javai, egészen pusztá és mindenképpen publica securitas nélkül való állapotban hever. Mellyet lehetne talám az idő viszontagságának is, de inkább egyébnek is (mellyet most becsületből nem fedezünk fel) tulajdonítani, hogy egy ilyen szükséges helyen ily neglecte van a parochialis ház.

Végeztetik azért: A domesticus curator úrnak elmúlhatatlan kötelessége léssen máttól fogva 60 napok alatt, hogy a parochialis ház ablakjait, ajtait jó móddal megvasztassa, megerősíttesse és minden egyéb részeibe is a parochialis házat egy egész securitasu helyé tegye, hogy ezután a parochialis háznál álló eklézsiai láda, és minden egyéb jók és jövedelmek egész bátorságba légyenek.

17-szer. Most méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és oskolai fundus a leggyalázatosabb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon, úgyhogy majd mondhatni, egész pusztaságon laknak az egyházi atyafiak. Ennek pedig oka az volna, hogy a possessor urak felosztották a kertek [33.] tartását magok között, melyből mind a possessor uraknak magok közt való meg nem egyezése, mind az eklézsiahoz való némellyikének nagy hidegsége miatt, a pap és a mester örökké való pusztaságon lagnának és szenvednének.

Tehát végezi a Szent Visitatio, hogy ezután a perselypénz, míg éri, azután pedig az eklézsia jövedelme concurráljon a két eklézsiai fundusnak jó kertben való tartására. A domesticus curator úr pedig, most a Visitatio után 60 napok alatt lésszák kertbe s jó kapukkal felkészített állapotba helyheztesse mind a parochiát, mind az oskolát. Ennek pedig könnyebítésére járja el az egyházfiú a possessorokat a segedelemért. Most pedig méltóságos Brádi Ferentz úrfi az írt végre ajánla 200 tölgfya karót, melly köszönettel véteték.

18-szor. A curatorialis demonstratiokból látja a Szent Visitatio, hogy a papi fizetés búzájára kiadott capitalisnak búza interesse, sem nem a maga idejében jön bé, sem pedig illendő jóságú búza, mely miatt nemcsak érezhető, sőt ugyan nagy fogyatkozása van a parochusnak. Mely az eklézsiaától adatott conventio ellen vagyon.

Ebben is tehát lön végezés: A domesticus curator úr az aratás idejétől kezdve Szent Mihály napig a parochus számára, conventioja szerint való búzáját vegye meg, még pedig jó és szép búzát, és egészen fizesse ki a parochust. Azonba pedig a búza interessezőktől az interes búzát lassanként szedje bé, incassállyá, és amikor legjobb árát láttya a piacon, az egyházfiak által distrahállyá, s a parochus számára vett búza helyett, az árát tegye az eklézsia pénzéhez. Így bizonynyal a pap fizetése könnyebítése mellett, az eklézsia jövedelmét is szép részben szaporíthattya esztendőnként. [34.]

19-szer. Brádon a parochialis és mesteri házak fából vagynak építetve, és rongyollottak.

20-szor. A templom kőből van építetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cintérem köfállal békerítve.

21-szer. Az úrasztala készülétei ezek:

Levéltári szekrény a régi parókián

Úrasztali terítő minta

11. Egy ón kanna.
12. Egy ón pohár.
13. Egy ón tányér. *Még accedált egy ón tányér Szombatiné Brádi Klárától.*
- 22-szer. Vagyon ezen ekléziának tornyában két harang.

A nagyobbiknak ez az inscriptioja: IN PROPRIUM USUM FUNDI CURAVIT ECCLESIA REFORMATA ○ BRADIENSIS PROPIS [!] SUMPTIBUS ANNO 1775. ○

Nota bene: Az első circulusig vagy cifraságig való betűk fellyül vagynak egy rendbe írva; az azután valók, a második rendbe.

[35.] A kisebb harangnak ez az inscriptioja: első rendbe: D. NICOL: CZISZAR DE BORB: ET EIUS.

második rendbe: CONSORS CATH: RIBICZEI MATER FILIOR:

harmadik rendbe: LADISL: ALEXAN: ET FRAC: BRADI DE BRAD.

negyedik rendbe: IN HON: S.S.TRINIT: FUNDI CURARUNT.

ötödik rendbe: PER IAC: SCHOENFELDT. A.D. 1741.

1797

*Brád. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Brádensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum reformatarum Hunyadensium et Zarándensium proseniorem, nec non Michaellem T. Sala juratum notarium, 28^{ua} Februarii 1797.*³³²

A papi részről jelen volt tiszteletes Barta Mihály atyánkfia, mint helység papja, és az oskolamester Kassai József. Az ekléziabeliek közül tekintetes Gálfi Pál domesticus curator úr, úgyszintén Brádi József, vármegye vicanotariusus Bálint Pál, Mohátsi László, Ribitzei János, Gullya József, Nemes János, Magyarai László, Szóts Sigmond urak és uraimék. Úgyszintén Katona János és Nagy Márton egyházfi uraimék.

Ebbe 1-ben is publicáltattott a zarándi ekléziák részéről való tractualis inspector curatorsága, mely a méltóságos Fő Consistoriumtól helybehagyatott, tekintetes Nemes Sámuel úrnak.

³³² HuZaL-Jkv. I/5. 303–309.

2-szor. A szokott kérdeződsre, sem a nemes eklézsianak, nincs semmi panassza a tiszteletes egyházi atyánkfiaira, sem ökegyelmének az eklézsiaabeliekre semmi részben, az egy tekintetes Ribitzei Mária kisasszonyon kívül, aki minden igaz ok nélkül sértegeti személyét és becsületét.

3-szor. Az oskolamester magaviseletéről is minden részbe jót mondanak, maga is tökéletesen meg van elégedve az eklézsiaabeliek hozzája való jóságával. És az is jelenteték, hogy a mesteri, tavaly improtocoláltatott conventio nevedett 12 ~ tizenkét mfr., a harangozásért való fáradságáért.

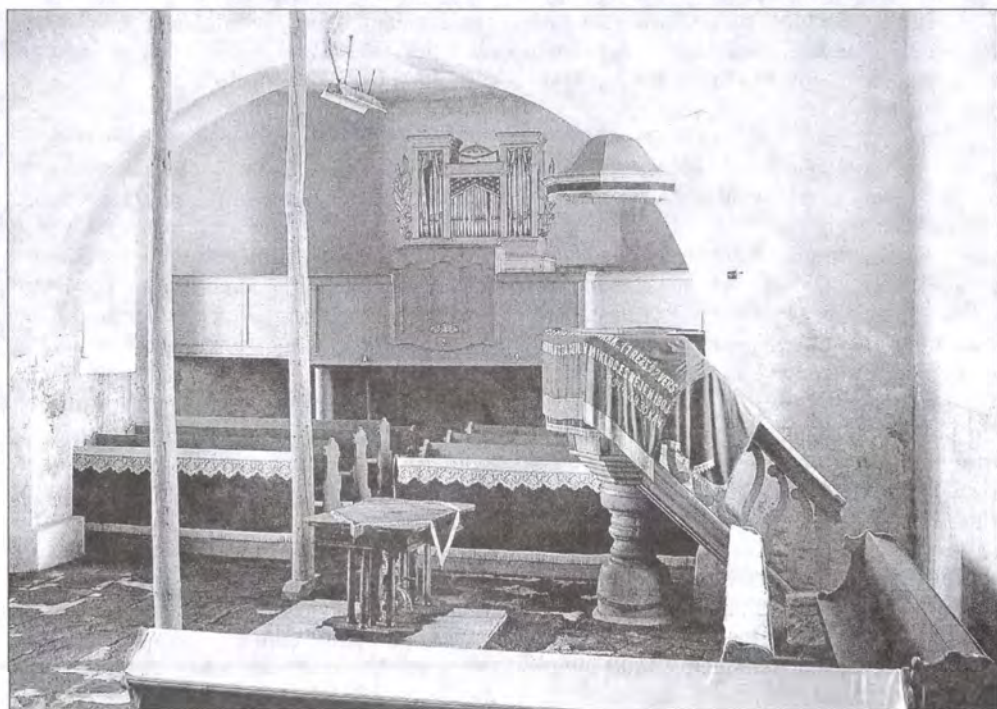
4-szer. Tekintetes Ribitzei Mária kisasszony nemes Zaránd vármegye tekintetes főnotáriussát András József urat, maga mellé vevén szószólónak és plenipotentariusnak, jelenti és kéri, hogy néhai testvére, Ribitzei László úr domesticus curatora lévén egy darab ideig a brádi reformata eklézsianak, adóssá maradt ennek 355 mfr. Mely summa pénz magára a kisasszonyra deveniált, mint adósság, néhai testvérenek jószága kezéhez való vételével. Mely summának, igaz, hogy interessét is eddigelé meg nem adta, sőt mint az eféle dolgokban járattan és neméhez képest értetlen, okot szolgáltatott arra, hogy a capitalis az interessével együtt, törvényesen per által vétetődjék fel, ahonnan mind a brádi, mind az ezzel közös ribitzei eklézsia cassájának, és domesticus curatorinak fáradságot és költséget okozott. De már most megesmervén, hogy hibáson cselekedett, azt ígéri, hogy az adósságot helyesnek és törvényesnek recognoscálja; annak eddigelé elhalasztott [304.] interessének is megfizetésére kötelezi, ezen summának felvételére minden eddig elé tett költségnek egészen való megfordításával egyetembe, csak maga további executiokkal ne terheltesse. Melyre nézve kész most az egész summáról törvényes contractust adni.

A két eklézsianak tekintetes domesticus curatorai meghallgattatván, a tisztelt kisasszony kívánságára ezeket felelék: A kiasszonynál a pénz tellyességgel nincsen securitasba, nemcsak abból az okból, hogy az interest eddigelé soha se fizette, hogy ezen kívül még perre, költségre, fáradságra okot szolgáltatott, és az eklézsiaikat károsítani igyekezett, hanem még abból az okból is, hogy tovább is olyan indulattyát látták a kisasszonynak, hogy magán se egy se más alkalmatossággal, törvény nélkül se interest, se capitalist felvenni lehető nem lészen, melyre nézve a pénznek a kisasszonynál való hagyása nem egyéb lészen, hanem egy szüntelen való perlekedésnek költséges fáradsága. S még végre a capitalisnak is örökös elveszése, annyival is inkább, hogy másoknak is tartozó terhes adósságokkal küszködik, nevezetesebben néhai bátyának preceptorságabeli restantiákkal, mely, minthogy királyi dolog, még annyival inkább veszedelmezteti az eklézsia pénzét, mivel ha annak elég tétetődik, az eklézsianak majd semmije sem marad. Még az is hozzájárul, hogy a kisasszonynak leányi állapota minden órán változható, és változásával másra szállván a jószág, esmét bajoskodása leszen a curatoratusnak. Mindezekre nézve a domesticus curatorok a pénzt a kisasszonynál hagyni teljességgel ellenzik, és cum protestatione a jegyzőkönyvbe béirattatni kívánnák, hogyha továbbra is kezénél hagyatik a pénz, és valami kár következik belőle ide hátrább, a curatoroknak ne tulajdoníttassék, és magok arról számolni nem fognak, et protestatur.

Mellyeket eszerint felvévén a Szent Visitatio, ilyen *határozást* teve: A tekintetes kisasszonynak kérését meghallgatta a Szent Visitatio, de nem azért, mintha azt a hatalmat vendicálná magának, hogy az eklézsia bonumiból disponálna (tudván hogy canoni kötelessége csak azt hozza magával, hogy vigyázzon az eklézsia javaira, nehogy ezek kárt valljanak azok miatt, akik azokat tractálják). Hanem csak abból a célból hallgatta meg, hogy ha lehetséges volna, bírná arra a tekintetes

Úrasztali tányér, 1791

Templombelső

domesticus curator urakat, különösöbben pedig tekintetes Nemes Sámuel urat, mint a zarándi eklézsiák viceinspector curatorát, aki ezen pénznek ügyes baját a törvényes székeken a kisasszony ellen perrel folytatta, hogy az írt úr ne okozza azt a nagy költséget a kisasszonynak, [305.] melyet a repulsio után ítélt gens comitatus kihozása okozna. Evégre ajánlotta ezen ügyen való könnyebbítést a Szent Visitatio a tisztelt curator úrnak, és kérte is, hogyha az eklézsiáknak károkat nem látta benne, kedvezzen a kisasszonynak, és az executiot hadja el most. Melyre azt felelé a tisztelt curator úr, hogy jószívvel elhagyná az executiót, ha módját találná a Szent Visitatio annak, hogy többé ügye-baja ne legyen a kisasszonnyal, és az eklézsiák bátorságosok legyenek azon pénz iránt, mert a kisasszonyon több adósságok is fekszenek. A tekintetes curator úrnak ezen feleleténél fogva arról kezdte gondolkodni a Szent Visitatio, a brádi reformata eklézsia ezen jelenlévő tagjaival, úgymint: Brádi József, Brádi Farkas, Mohátsi Lajos, Gulya József és Ribitzei János urakkal, hogy vallyon mint tétetődhetnék elég a tekintetes curator úr helyes kívánságának. A dolognak hosszas meghányása-vetése után abban egyezék meg a Szent Visitatio, hogy bizonyos conditiokat írván terjessze mind a kisasszony, mind a curator úr eleibe, melyek, ha mind a két félnek tetszenek, bene quidem, ha pedig nem, az executio mennyen ki. A conditiók ezek:

1. Hogy a tekintetes kisasszony, egy törvényesen készült contractussa által kötelezze magát arra, hogy az esztendő bétélésekor az interest minden fogyatkozás nélkül beszolgáltatja.

2. A capitalis depuratiojára esztendőnként elmúlhatatlanul befizet 100 ~ száz ft.

3. Ezen maga lekötöztetésére zálogos olyan kezeseket állít, hogyha a maga ajánlását bé nem tellyesítené, azokon a kezeseken edgyszeribe magoknak az eklézsiák tellyes contentumot vehessenek.

4. A perre tett minden költségek most capitalissá váljanak, minthogy az eklézsiák azt a pénzt régen capitalissá tehették, és használhatták volna.

5. Hacsak legkisebb részbe is ezen végzéseknél elég nem tétetődnek, tehát legottan az eklézsiák curatorai ezt a debitumot olyan executioba vegyék, aminémű állapotba ez most mehetne, mégpedig a kezeseken.

Ezen conditiók alatt a debitumnak mostani felvétele elhalasztatik

(Nota bene a 3-dik punctumba nem consentiáltak Brádi Farkas, Mohátsi Lajos, Gulya József urak.) [306.]

Felolvastatván ezek a conditiók, mind az adóss tekintetes kisasszonynak és plenipotentiarussának, mind a domesticus curator uraknak hallására.

A kisasszonynak feleletei és reflexioi azok iránt ezek. 1. A conditionak első pontyára köszönettel reááll. A 2-dikra azt az engedelmet kéri, hogy ha esztendőnként a száz ft. befizetheti, jó szívvel befizeti, ha pedig nem, tehát a capitalis mindaddig magánál maradjon, míg valamit fizethet, addig pedig az egész adósságnak interessét hiba nélkül befizeti. 3. nem tartja magát a debitorix olyannak, hogy kezességre szüksége legyen, mivel vagyon annyi jószág, hogy az kezes helyett lehet, azért kezesség alá magát nem adja. A 4-dikre a második executioig tett költségeket capitalissá válni acceptálja, de a második executoria továbbra tett költségeket nem; mivel már edgyszer a tractualis fő inspector curatoratustól az engedelemről való levelet megnyerte volt. 5-dik foly a felsőbbekből.

A tekintetes vice inspector curator úr pedig curatortársával egyetemben azt mondá, hogy már ha ennyibe vagyon a dolog, megnyugosznak azon, és az executiot most a kisasszonyra ki nem viszik, de úgy, hogy a visitatiótól feltételt, és fellyebb leiratott conditiók egészen bétellyesíttessenek.

Maga is a visitatio végezé: ha az írt pontokra reááll a tekintetes kisasszony, lássa, ha pedig nem, a curator urak lássák mitévők lesznek, de a visitatio másképpen közbe nem teszi magát a kisasszony és a curator urak közt, hanemha az írt conditiók bétöltetnek.

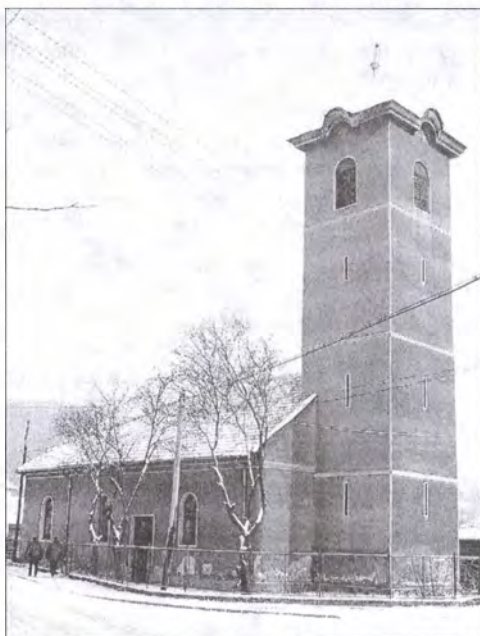
Ezt a végezést a tekintetes kisasszony szószóllója pro recursu apellállyá ad excelsum Regium Gubernium, és az egész protocollatit kikéri magának sub authentia adattatni.

Végezés: Minthogy a felséges Királyi Gubernium nem apellatorium foruma a visitationak, oda nem is bocsáttatik, hanem ahova illik, oda igen, úgymint a partialis synodusra.

A curator urak protestálnak de ulterioribus expensis et fatigiis.

5-ször. Az eklézsiabeliek jelenték, hogy a Körös vizén lévő hidat mellyen való általjárástól függ a brádi és ribitzei reformata eklézsiák vásárvámbéli haszna és jövedelme, a nemes vármegye conserválta. Most pedig bátor romlófélben legyen is, azt megigazítani nem akarja. Melyre nézve ezen ügynek eligazíthatása tanácskozás alá véteték.

Hosszas egymással való értekeződés után az *határozaték*: hogy a Szent Visitatio a tractualis inspector curatoratussal, jelen lévén akkor tekintetes vice inspector curator Nemes Sámuel úr, a brádi eklézsia curatorával egybegyűlvén, a hídnak állapottyát írja meg a méltóságos Fő Consistoriumnak, hogy a felséges Királyi Gubernium eleibe terjesztődven, ennek parancsolatát megnyerhesse, hogy valamint maga építette a vármegye a hidat, és eleitől fogva conserválta is, úgy ezután is conserválja. [307.]

6-szor. Feladaték, hogy egy Zoltán Ágnes nevű személy, excommunicata lévén régtől fogva a cánon szerint, a sacramentumokkal való élését kívánta s kívánnya anélkül, hogy reconciliálna.

Végezés: Reconciliállyon elébb, azután élhet azokkal, addig pedig nem.

7-szer. Elévéteté a domesticus curator úrnak, tekintetes Gálfi Pál úrnak curatorialis demonstratioja de perceptis et erogatis, így találtatott:

Perceptum	hfr.	dr.
1. A 14 ^{ta} Januarii 1796 usque [ad] 1 ^m Januarii 1797. mindösveséggel a vásárvám-ból gyűlt nyolcszázhetvenöt mfr. és 44 dr.	875	44
De ebből kivévén a vásárbírák és gornyikok tizedjeiket, s rendes fizetéseket, in summa megyen hfr. 124 dr. 54. százhuszonnégy mfr. és 54 dr.		
Marad tehát az eklézsiák számára hétszázötven mfr. és 90 dr.	750	90
A ribitzei eklézsiát illető harmadrész hfr. 250 dr. 30 kétszázötven mfr. és 30 dr. kivétetvén		
Marad tehát Brádnak ötszáz mfr. és 60 dr.	500	60
2. Az eklézsia korcsomáján borral való kereskedésből deductis deducendis jött bé húsz ft.	20	–
3. Pascuumból jött pro anno 1796	17	–
Universrsa percepti summa lessz	537	60
Ötszázharminchét mfr. és 60 dr.		
Erogatio		
1. 1796-beli három innepi patrociniumba fizetett	19	26
2. Hetven szál deszkára <i>nota bene</i> Az eklézsia adóssa lévén tekintetes vicanotarius Bálint Pál úrnak 150 zsendellyel, azért adódott 7 ~ hét szál, úgy a mesteri házhoz feldolgoztatott 10 ~ tíz szál. Még hát megvagyon 53 ~ ötvenhárom szál	14	–
3. A templom, parochia, és oskola körül esett egy s más romlások megújítására	40	65
[308.] 4. A cantori chorusbeli éneklő könyvre	2	22
5. Papi fizetés conventiojába pro 1796	133	72
6. A papi bér búzájára, 27 vékára, mert a több része úgymint a 73 véka interesből jött bé	26	16
7. Mesteri fizetésbe Vintzi Istvánnak	101	20
Kassai Jósef, új mester lehozatására	8	–
Fizetésibe 1796-ra	40	80
8. A harangozó fizetésibe	3	–
9. A tavalyi visitatiokori supererogatumát kivévén	51	25
10. Egy s más helyre elocált	26	52
Erogata és elocata summa	466	78
Marad hát ad sequentem demonstrationem a cassába 70 ~ hetven mfr. és 82 dr.		
Perselypénz demonstratioja		
1. 1796-ra maradt volt a perselyben a visitatiokor	14	75½
2. Az írt 1796-ba pedig gyűlt bé ad 1 ^m Januarii 1797	6	89
Summa	21	64½
Huszonég mfr. és 64 ½ dr.		
Erogatioja		
Az eléadott hiteles lista szerint egyre is másra is elkölt	4	18
És így a jövő visitatioi demonstratoria marad	17	44
Tizenhét mfr. és 44 dr.		
Mely perselybeli summáról tartozik a tiszteletes egyházi atyánkfia számolni a jövő visitation (minthogy még most a perselypénz jövedelem álapottya magánál marad)		

8-szor. Midőn a Szent Visitatio sokat bajlódott volna az eklézsia korcsomájának és annak jövedelmének jó rendbe szedésében, mégis látná, hogy majd semmi haszon nem jőne ki belőle, a nemes eklézsia jelenlévő tagjai is meggyőződtek aziránt, hogy azt a korcsomárlást nincs miért folytatni, mert a helységbe bor nem teremvén, másunnan is messzről kellett bort vásárolni és hordatni, mert sem a domesticus curator úr nem [309] érkezik mindenkor, sem az egyházfiak, mely miatt gyakran sokáig bor nélkül hever a korcsoma.

Tehát közönséges megegyezésből ilyen *határozás* leve a korcsoma állapotja felől, hogy az árendába adattassék. Jónak állíttaték pedig ezt a korcsomát a helység papjának, tiszteletes Barta Mihály atyáknak fizetésibe imputálandó 20 ~ húsz mfr. esztendei árendáért általadni. Hogyha maga szorgalmatossága által valamivel több hasznot találhatna így papi conventiojának nevelésére, azzal élhetne, és amannak fogyatkozását pótolná. Amikor is

9-szer. Jelenté a tiszteletes egyházi atyafi, de edgyszersmind elé is mutatá, hogy búzabeli fizetése interesből gyűlvén bé, oly szegény gabonával fizetnek, hogy majd semmi hasznát nem veheti, sok vékából is alig választhat ki egy-két jócska véka gabonát. Ha pedig a hitván gabonát el nem vészi, ízetlenség, szószaporítás és harag származik belőle. Melyre nézve ennek megorvosoltatását kéri. Ekkor hát hozzászólván a Szent Visitatioval egyetembe a nemes eklézsia tagjai, méltó dolognak megigazításához: abban állapotának meg a tiszteletes egyházi atyafinak is megegyezésével, hogy az eklézsia minden tagjai egybegyűlvén egy bizonyos napon, tekintetes vice inspector curator, Nemes Sámuel úrnak jelenlétében, és praesidiuma alatt illendő módon határozzák meg, hogy a papi bér búza mennyi pénz fizetéssel cserélődjék fel esztendőnként. Mely határozás úgy legyen, hogy abból ne kára, fogyatkozása, és conventiojának apadása, hanem inkább haszna, nyugodalma, és csendessége származzék a tiszteletes egyházi atyafinak. És ha a tiszteletes egyházi atyafi megnyugszik azon meghatározáson, a tekintetes domesticus curator úr a búza helyett fizessen készpénzt, az interesbe járó búzát pedig vagy pénzül vegye fel az adóssokon, vagy incassálván, mikor jobb módját és árrát láttya, adassa el.

10-szer. Jelenteték, hogy ezután a pascuumból való jövedelem nélkül kell ellenni az eklézsianak, mivel a pascuálásnak megengedéséből sok kára van a helységbelieknek, azért az ezután meg nem engedtetik.

1800

*Brád 14^a Martii 1800.*³³³

Törvényes Szent Egyházi Látogatás vitettetett végbe Zaránd vármegyében, Brádon, Böjtmás havának 14-dikén tiszteletes, tudós Soldos Márton prosenior, Cs. Molnár Imreh juratus notarius uramék által.

Azholott is az egyházi renden jelen volt tiszteletes Barta Mihály atyáknak fia, és Kassai József az oskolamester.

A polgári rendből ezek: titulus Gálfi Pál úr domesticus curator, tekintetes Brádi Ferentz, Farkas, Sándor úrfiak, tekintetes Brádi József, Bálint Pál urak, nemkülömben tekintetes Nemes Sámuel úr, a zarándi reformata ecclesiáknak inspector curatore, titulus Mohátsi Lajos, Ribitzei János, Nemes János urak, az egyházfi Katona János, és Nagy Márton, a vásárbíró.

1-o. Az egész ecclesia a visitatio ezen kérdésére: van-e panassza valami részben az ecclesiának a tiszteletes egyházi szolgára, ezt felelé: Nincs semmi részben. E vala felelete az ecclesiának az oskolamesterre nézve is.

2-o. A Szent Visitatio előtt mind a tiszteletes egyházi szolga, mind a scholae rector úgy declárála magát, hogy az ecclesiára nincs panassza egyiknek is.

³³³ HuZaL-Jkv. I/5. 475–483.

3-o. Brádi curatorialis demonstratio anno 1800 die 14a Martii

In visitatione anni 1797 die 1a Martii celebrata a perceptum vetetett volt fel csak Januarius 1-ső napjáig, már most a perceptum felvétetődik a 1ma Januarii 1797.

	hfr.		dr.	
1-o. Mense Januario jött bé a vásárvámból	27		76	
2-o. Mense Februario	28		83	
3-o. Martio	72		62	
4-o. Aprili	49		87	
5-o. Majo	32		64	
6-o. Junio	43		84	
7-o. Julio	32		69	
8-o. Augusto	32		38	
9-o. Septembri	34		45	
10-o. Octobri	27		55	
11-o. Novembri	35		1	
12-o. Decembri	37		58	
Diebus intercalaribus	95		64	
Az 1797-beli vásárvám in summa	550		86	
Az 1798-beli vásárvám				
Mense Januario	16		26	
Mense Februarurio	42		23	
Mense Martio	53		40	
[476.] Mense Aprili	42		80	
Mense Majo	40		65	
Mense Junio	64		42	
Mense Julio	62		71	
Augusto	68		92	
Septembri	93		75	
Octobri	45		–	
Novembri	22		94	
Decembri	24		35	
Diebus intercalaribus	45		10	
Az 1798-beli vásárvám summája	622		53	
1799-beli vásárvám				
Mense Januario jött bé	10		23	
Mense Februario	6		77	
Mense Martio	46		92	
Mense Aprili	69		22	
Majo	26		47	
Junio	66		21	
Julio	40		87	
Augusto	68		–	
Septembri	60		8	
Octobri	80		13	
Novembri	38		92	
Decembri	42		72	
Diebus intercalaribus	59		44	
1799-beli vásárvám sumája [!]	615		98	
	Ribitzéjé		Brádé	
	hfr.	dr.	hfr.	dr.
[477.] Az 1797-beli 550 mfr. és 86 dr. kivévén				
1-o. A tizedet, 55fr és 8 ½ dr.	157	92 1/3	315	2/3

2-o. A vásárbírák competentiáját 37 ft. Kivéven in summa 87 ft. 8 ½ dr., marad az ecclesiának hfr. 473 dr. 17 ½, harmada				
Az 1798-beli 622 ft. és 53 dr. kivéven az írt competentiákat, úgymint 1-o. A gornyokok tizedét hfr. 62, dr. 25 2-o. A vásárbírák fizetését hfr. 32, marad az ecclesiának hfr. 528 dr. 28, ennek harmada	176	9 1/3	352	18 2/3
Az 1799-béli 615 ft. és 98 dr. kivéven az írt summát, azaz a competentiákat hfr. 93 dr. 60, marad az ecclesiának hfr. 522, dr. 38, ennek harmada	174	12 2/3	348	25 1/3
Summa	508	14 1/3	1016	28 2/3
	Erogatum	Perceptum		
Jutott Ribitzének 3 esztendőkre, úgymint 1797, 1798-ra, 1799-re a vásárvámból			508	14 1/3
Ezen kívül az 1796-beli 250 ft. és 30 dr. competenciájából az 1797-beli visitatioig csak 143 ft. menven még Ribitzének, még hátra maradott volt			107	30
Eszerint most kell demonstrálni			615	44 1/3
Ebből adott titulus Gálfi Pál úr, tekintetes Nemes Sámuel úr, a ribitzei domesticus curator assignatioira 1797 16 Aprilis	12	–		
1797. 30 ^a Aprilis rhfr. 20 ~ húsz rhfr.	24	–		
1797. 4 ^{ta} Junii rhfr. 9 ~ kilenc rhfr.	11	40		
1797. 3 ^a Septembris 17 rhfr. ~ tizenhét rhfr.	20	40		
1797. 15 ^{ta} Septembris hfr. ötven	50	–		
1797. 5 ^{ta} Novembris 8 rhfr. ~ nyolc rhfr.	9	60		
1797. 29 ^a Decembris rhfr. 8 ~ nyolc	9	60		
1798. 14 ^a Martii rhfr. 14 ~ tizennégy	16	80		
1798. 12 ^a Aprilis rhfr. 4 ~ négy	4	80		
1798. 30 ^a Septembris hfr. 114 ~ száztizennégy	114	–		
1798. 23 ^a Decembris 8 vfr. ~ nyolc	8	16		
1799. 30 ^a Aprilis hfr. 50 ~ ötven	50	–		
1799. 31 ^a Julii hfr. 40 ~ negyven	40	–		
Ugyanazon quietantiára szent edények váltsága	2	40		
	373	16		
[478.]	Ribitze			
Amint megtetszik az 477-dik lapon, a ribitzei titulus domesticus curatora kivett a brádi vásárvámból	373	16		
Tekintetes Ribitzei Mária asszony néhai testvéréről, titulus Ribitzei úrról magára szállott 355 mfr. interesezésére obligálván magát 1797-nek az elein. Abból fele rész illeti Ribitzét, jött be pro 1797 hfr. 21 dr. 30, mert enyi egy esztendei interesse garassával, 1798-ra is jött bé hfr. 21 dr. 30				
Az expensából is fordult meg hfr. 24, és így Brád része ezen positioból hfr. 33 dr.3 Ez is a ribitzei domesticus curatornak, titulus Nemes Sámuel úrnak kezéhez ment, azért ez is kifizatik	33	30		
In summa vásárvámat percipiált	406	46	406	46
Melly szerint marad Brád Ribitzének restans			208	98 1/3
	Brádé			
Az 1797-beli visitatiokor maradott a cassában			70	82
Brádnak jutott a kijegyzett esztendőkre a vásárvámból, úgymint 1797, 1798-ra, 1799-re	1016	–	1016	28
Tekintetes Ribitzei Mária kisasszonytól az 355 mfr. capitalisnak két esztendei interessének Brádot concernáló fele részét, és az expensákból megforduló 24 ft. felét in summa			33	30

Accedál még az 1796-beli visitatio 11-dik ~ tizenegyedik pontyában írt 25 ~ huszonöt vfr., melyet a domesticus curator titulus Gálfi Pálnak befizetett titulus Barta Mihály úr			25	50
Summa percepti			1145	90
Ebből a summából a domesticus curator úr erogált				
1-o. Papi fizetésbe a didactrum szerint, mind kifizetvén három esztendőre usque ad finem anni 1799 inclusive	400	20		
2-o. Mesteri fizetésbe competálván egy esztendőre hfr. 175 dr. 44, 3 esztendőre adott	526	32		
Ugyan a mesternek a passio éneklésért	2	40		
[479.] 3-o. Inneplő deáknak adván egy innepre szolgálva edgyütt hfr. 6 dr. 42, a három esztendőben lévő kilenc innepekre adott	57	78		
4-o. Szent edények váltságára	4	80		
5-o. A tiszteletes loci minister didactralis fizetése szerint való búzája nem telvén ki, vásároltatott 6 véka	4	80		
6-o. Az oskola 3 ablakainak megbéreltetéséért és rájáért	3	6		
Az üvegesnek	4	80		
Az oskolaház egy ajtajáért	2	40		
Azon ajtóra egy zárért	1	34		
Ugyan a mesteri házban tűzhelly rakásáért	1	12		
Kemencerekásért a fazekasnak	1	20		
A mesteri ház földeléséért, meszeléséért	3	60		
Egy szekér föld hozásért	–	36		
A papi házhoz is egy szekér föld hozásért	–	36		
Az oskola kapujáért	1	2		
7-o. Egy harangra való szíjűért	1	90		
8-o. A templom ereszének befedésére 1200 zsendelyért	6	54		
Zsendellyszegre 2800	2	80		
9-o. A mesterembernek a felveréséért	1	26		
10-o. A mester házára 1150 zsendelyért	4	59		
11-o. Zsendelyezőnek a mester háza körül	1	76		
12-o. Ugyan a mesteri ház tapasztásáért és agyaghozatásáért	–	44		
13-o. Sok apróság erogatiók tesznek mindössze	12	75		
14-o. 1797-beli visitationis honorarium	5	40		
[480.] 15-o. Néhai boldog emlékezetű Ribitzei Albert úr conferálván a brádi nemes ekklézsiának a piacon, a Hídvégin egy kis fundust, arra az ecclesia egy házat építtetett, mely fogház a vásárban impertinenskedőknek incaptiváltatásokra, mely házba a nemes ecclesia szállította Katona János egyházfit, ki egyszersmind vásárbíró is. Ez épített azon funduson egy istállót, egy sertés-pajlát, egy sütökemencét, és kertel körülvette. De megadósodván, s az adósság kifizetésére szorítatván, kérte a nemes szent ecclesiát, hogy azon építményeiért adna pénzt, s venné meg magának. Az ecclesia kívánván rajta segíteni, azon építményeket becsű szerint kifizette ötven mfr. egy kr. híján, titulus domesticus curator Gálfi Pál úr fizete ki a vásárvámból	49	98		
16. Kozma János egyházfi és vásárbíró ökegyelmével számat vetvén titulus curator Gálfi Pál úr egynéhány rendbéli adósságokról, amelyek egyszer is, másszor is a vásárvámból marattanak Katona János uram ökegyelménél, de amelyeket a curator úr mégis a maga perceptumába mindenkor felvett, mintha nem marattak volna az egyházfiás vásárbírónál. Úgy jöve ki, hogy 41 mfr. ~ negyvenegy és 36 dr. van Katona Jánosnál, melyeket itt inferálni kelletik erogatumba, melyet tartozik Katona János megfizetni az ecclesiának. Nota bene: Most olyan végső computusok leve, hogy máj naptól fogva semmi egymáshoz való praetensiojok fel nem vétetetik	41	36		

Nota bene: E nem pura erogatio, hanem inkább elocatum, mert ez feltudódott abban az 355 mfr., melyet ma interessez titulata Ribitzei Mária kisasszony				
17-o. Léven Katona János úrnak még néhai titulus Ribitzei László úr idejebeli vásárbírói fizetésébe restantiába tizenhat mfr. és 72 dr., azt titulus Gálfi Pál úr kifizette Katona Jánosnak	16	72		
18. Sztánka Jánosnak elocált	24	48		
Az egész erogatio summája És így titulus Gálfi Pál úr supererogált 39 ~ harminckilenc mfr. és 64 dr.	1185	54	1145	90
[481.] Midőn eszerint végezné a Szent Visitatio a domesticus curator úr demonstratioját, most is eléadá azon 1794-ben interimaliter visázott demonstratíját, melyet 1796-ban is eléadott volt, és akkor a Szent Visitatio azon rendeletlenül írt demonstratióból kiszedegette, mit fizetet az egyházi szolgák conventiojába, innepre járó deákoknak, harangozóknak, torony renovatiojára, papi és mesteri házak körül való raparatiokra, visitatiokra, úgy azt is, mit hova elocált, amit láthatni az 1796-beli visitatio actáiból, paginis 26, 27, 28, 29, azholott is világosságra hozta a szent Visitatio, hogy supererogált volt				
1-o. hfr. 51 dr. 25, mely supererogatumat osztán az 1797-beli visitatio pagina 308, sub numero 9 kifizetett				
2-o. 11 mfr. és 60 dr. a Brádi József úr ellen folytatott per költségeire, de amellynek megfizetéséről még 9 ft. és egy pénz restantiával edgyütt obligatoriát adott titulus Brádi József úr, mely az ecclesia ládájában megvan, de dato 1796 6o Januarii, coram regiis Paulo Bálint és Volfgango Brádi, mely 11 mfr. és 60 dr. supererogatumat titulus Gálfi Pál úrnak tartozik az ecclesia refundálni. Ha a curatorság nem változott volna, az ezen esztendőknben percipiált vásárvám számbavétele a következő visitatoria halasztódott volna, de új curator tétettetvén, a Szent Visitatio szükségesnek ítéli, hogy az abból tett erogatiot is számba vegye e mái napig, úgymint Martiusnak 15-dik napjáig. Találá pedig eszerint:				
Pro mense Januario anni 1800 jött vásárvám	13	81½		
Mense Februario et Martio	61	61		
Summa percepti	75	42½	72	42½
Nota bene: Ezen 75 ft. és 42 ½ dr. nem vevődött ki sem a gornyikok tizedgye, sem a vásárbírók nem vettek semmit az eddig eltölt harmadfél holnapra. Erogált pedig:				
1-o. Papi fizetésbe tiszteletes Bartha Mihály úrnak	50	–		
2-o. A mesternek, Kassai Józsefnek	74	46		
3-o. Még egyébb szükséges költségekre, s visitatorium honorariumba	26	64		
Summa erogati	151	10	151	10
Melly szerint titulus Gálfi Pál úr supererogált hfr. 75 dr. 67 ½ ~ hetvenöt ft. és hatvanhét dr.				

[482.] Szegyük rendbe mind a titulus curator Gálfi Pál úr supererogatumait:

1-o. Az 1799-dik esztendő végéig tett számadásból itt felyebb, pagina 480 látszik, hogy supererogált hfr. 39 dr. 64

2-o. A Brádi József ellen folytatott perre, mint felyebb megíratott költött hfr. 11 dr. 60.

3-o. Ezen most írt új supererogatum hfr. 75 dr. 67 ½

A supererogatumnak egész summája hfr. 126 dr. 91 ½. Ellenben restál titulus Gálfi Pál úr a ribitzei ecclesiának a tertialitasból e mái nap, úgymint 15ta Martii, 1800, hfr. 208 dr. 98.

Ezen 126 mfr. és dr. 91 ½ supererogatumat fordítsa meg a brádi domesticus új curator, titulus Mohátsi Lajos úr a ribitzei ecclesiának, nem pedig Gálfi Pál úrnak, és a 208 mfr. és dr. 98-ból tartozik titulus Gálfi Pál úr a ribitzei ecclesiának adni hfr. 82 dr. 6 ½. És így sem

Gálfi Pál úrnak nem leszen semmi keresete az ecclesiához, sem a ribitzei ecclesiának Gálfi Pál úrhoz.

Perselypénzről való demonstratio	hfr.	dr.
Az 1797-beli visitatiokor maradtott volt	17	46
Pro 1797 mindöszve jött bé	5	55½
Pro 1798 jött bé in summa	4	22½
Pro 1799	4	79
Summa	32	3
Ezen 32 mfr. hiteles helyekre költöt három esztendők alatt a tiszteletes loci minister hfr. 18 és dr. 54, melly költség ha kivétetődik a percepti summából, marad meg a loci ministernél ad sequentem demonstrationem tizenhárom ft.	13	49½

Papi fizetéshez tartoznak a következők:

1-o. Amint az 1796-dik visitatiokor feljegyeztett vagyon a nemes szent ekkleziának két szántófölgye négy-négy vécás, mellyet a loci minister maga colál.

2-o. 353 ft. interesse búzául, mely öszveséggel mégyen 80 vécára mikor mind kijő. Ez a pénz vagyon 43 személynél.

3-o. Öt szekér szénára vagyon kiadva öt embernél 58 vfr.

Ezen kívül van pénz interesre kiadva: K[őrös]Bányán Mihály Jósefnél vfr. 56 – a tumultustól fogva; méltóságos Ribitzei Ádámné asszonyánál mfr. 84 – tíz esztendőktől fogva; titulus Brádi Sámuel úrnál mfr. 107,67 – curatorságától fogva; titulus Ribitzei Mária kis-asszonyánál mfr. 355 – 1 esztendőre, *nota bene: Ennek fele a ribitzei nemes ekkleziáé*

[483.] Néhai tekintetes Nemes László úrnál, vagy inkább maradékinál hfr. 17 – halálától fogva; titulus Brádi Sándorné asszonyánál hfr. 69 dr. 56 – 3 esztendőre; titulus Brádi József úrnál hfr. 20 dr. 61 – 3 esztendei interes; titulus Ribitzei János úrnál hfr. 20 dr. 40 – 3 esztendőre; Katona Jánosnál, amint felyebb látszatni hfr. 41 dr. 36. E most liquidáltván eddig interessal nem restál.

Ezen adósságból Katona János 9na et 10^a Martii 1807. tartatott visitatioban defalcált, depurált hfr. 25, és így marad adóssá még hfr. 16 dr. 36.

1802

*Brád. 2da Februarii, anno 1802. Sancta Visitatio canonica ecclesiae reformatae Brádensis in venerabili tractu Hunyadensi et Zarándensi per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, memorati tractus proseniorem, et reverendum ac doctissimum dominum Stephanum Bán, qua[si] substitutum notarium, die 2da Februarii anni 1802 in domo parochiali celebrata.*³³⁴

Itten jelen valának az egyházi rendből tiszteletes Barta Mihály atyánkfia, mint az ecclesiának rendes papja, és Kassai József ökegyelme, oskolamester.

A polgári rendből titulus Mohátsi Lajos úr domesticus curator, titulus Brádi Sándor úrfi, titulus vicenotarius Bálint Pál, procurator Tsernátoni W. János urak, egyházfi Katona János, és vásárbíró Grejer Efraim ökegyelme.

És ezek folytatnak:

I. Canonainknak, nevezetesen a LXXXVIII-diknak tartása szerint kérdést tévén a Szent Visitatio a tiszteletes loci minister papi hivatala s külső magaviselése felől, de meliori recommendáltak.

³³⁴ HuZaL-Jkv. I/5. 499–502.

II. Kérdést tévén a Szent Visitatio az iskola-mester tanítói hivatala, élete s erkölce felől. Házának szomorú körülállásai miatt, ha mi panasz lehetne is ökegyelme ellen, most elhallgattatik olly reménség alatt, hogy tanítói hivatalának ennek-utánna voltaképpen eleget tenni telyes tehetsége szerint igyekezni fog, mellyre inti s kötelezi is a Szent Visitatio.

III. Megkérdeztvén a tiszteletes loci minister, hogy hallgatói Isten szerint való kötelességeket miképpen telyesítik, és magát is miképpen observálják? Nagyobb részint jóról commendálja érdemes hallgatóit, mind Istennek, mind magának tartozó kötelességeknak telyesítésére nézve. Vagynak ugyan némelyek, kik a templomot egy időtől fogva nem gyakorolják, de nem ex contemptu, hanem különös erőtlenségek miatt.

IV. A botránkoztatók rendében különösön feladaték Zoltán Ágnes nevű személy, kinek neve még ezelőtt is, nevezetesen a ribitzei visitatioban fennforgott, ki tisztátalan életéért reconciliatoria ítéltetett, mellyet mindeddig véghez nem vitt.

Erre nézve végezteték, hogy az egyházfi által intetessék meg az ítélt reconciliationnak végbenvitelére, mellyet ha nem cselekednék, s penitentia tartatlanul halna meg, számár temetése lészen.

V. Valamint ezelőtt, úgy most is keservesen panaszolja a tiszteletes loci minister, hogy búzabéli competentiája illenő időben s illendőképpen bé nem szolgáltatik.

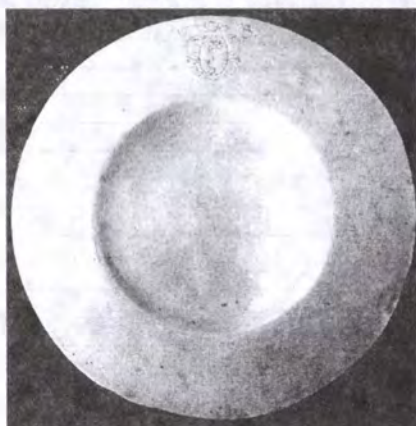
Mellyre lőn ez a *határozás*: Auctoráltatik a domesticus curator, minthogy [500.] már jó rendire tudva vagyon, hogy interes búza mennyi incassáltathatik, hogy a híjjánosságnak pótlására összel, mikor a gabona is olcsóbb, vásároljon annyi búzát, in circa metretae 40 a tiszteletes loci minister számára, hogy az ekklezsiának kisbbségére, magának pedig tapasztalható kárával ollykor drágán is búzát venni ne kénytelenítessék.

VI. Elévétetődik titulus domesticus curator, Mohátsi Lajos úr curatorialis demonstratioja.

A közelebbi visitatiokor, melly volt diebus 14 et 15ta Martii, anni 1800, a cassában nem-hogy valami maradt volna a tekintetes Mohátsi Lajos úr kezében, hanem inkább fizetni való adósságot transcribált a visitatio, hogy fizessen a ribitzei ekklezsiának hfr. 126, dr. 91 ½.

Percipiált pedig eszerint:

I-mo.

V[alentinus?] B[ethlen] jelzésű tányér
17. sz.

Vásárvámból a 15 ^{ta} Martii Anno 1800 ad finem ejuesdem	hfr.	dr.
In Martio	36	79
Aprili	51	50
Majo	63	71
Junio	43	12
Julio	42	22
Augusto	50	56
Septembri	48	67
Octobri	47	63
Novembri	31	44
Decembri	33	26
Summa anni 1800	448	90
Anno 1801		
In Januario	19	83

Februario	22	35
Martio	53	65
Aprili	46	41½
Majo	52	72
Junio	37	92
Julio	50	53
Augusto	58	34
Septembri	98	85
Octobri	76	48
Novembri	51	44
Decembri	50	53
Summa anni 1801	618	87½
Két esztendőbeli vásárvám summája	1067	77½

In anno 1802 Januariusban gyűlt 35 dr. 80. Ezt most nem vészi fel a számadásba a visitatio, azért, hogy a vásárbírák egész esztendőre fizetődjenek a következő visitatiokor.

Most hát azt vészi fel, ami gyűlt bé 1800-ban		
1-o. A visitatio napjáig, úgymint Martius 15-kéig	75	42½
2-o. A visitatio után, az esztendő végéig	448	90
és 3-o, azt, ami gyűlt 1801-ben egész esztendő alatt	618	87½
Mely három summa térszen	1143	20
[501.] Ezen summából kivévén a gornyikok competentiáját a 10-det	114	32
Marad	1028	88
Amelly summából ismét kivévén a vásárbírák két esztendei fizetéseket pro 1800, 1801	64	–
Marad	964	88
Ezen 964 mfr. és 88 dr. ismét ivévén a ribitzei nemes és szent ecclesia competentiáját a 3-d részt	321	62
Marad a brádi nemes és szent ekklézsiának	643	26
Amelly 643 mfr. és 26 dr. már elkölt volt az első positiobéli 75 mfr. és 42 ½ dr. egészen, és itt azért kellett felvennie a Szent Visitationak, hogy abból nem adódtak volt ki a kiadandó competenciák, úgymint a gornyikok tizedje, a vásárbírák fizetése, és a ribitzei tertialitas, amint az 1800-béli visitatio actájában is fel van jegyezve, pagina 481. És így a 643 mfr. és 26 dr. ki kell venni	75	42½
Melyet kivévén marad Ez az 567 mfr. hát, és 83 ½ dr. csak a vásárvámból, amiről tartozik most számadolni titulus Mohátsi Lajos úr	567	83½
2-do. Percipiált juhok pascuumából 1800-ban 239 juhért, a dr. 5	11	95
1801-ben 311 juhért, a dr. 6	18	66
ismét 310 juhért a dr. 3	9	30
3-tio. Perselypénz gyűlt két esztendőben	8	31
4-to. Capitalist adott bé v[álya]brádi Lupe Gyorgy	6	12
Kellett volna interesből is percipiálni, de semmit se percipiált		
Summa percepti	622	17½
Nota bene: A fellyebb írt 321 ft. 62 pénzből erogált eszerint		
1-mo. A ribitzei szent ekklézsia 3-dában e következő [?]		
Levita Vintzi uramnak sub A. de 31 Octobris 1800	81	60
B. 8. Martii, 1801	40	80
C. 12. Junii, 1801	40	80
D. 27. Septembris, 1801	40	80
E. 6. Decembris, 1801	40	80
Quietantia nélkül, melyet recognoscál a Szent Visitatio előtt maga Vintzi István uram ezen esztendőbeli fizetésében	40	80
Adott a ribitzei ecclesiának in summa	285	60
Restál tehát	5	97

<i>Mellyet tartozik titulus Mohátsi Lajos úr kifizetni</i>		
[502.] Ebből erogált		
a. A papnak pénzbeli fizetésében 2 esztendőre az 1800-béli visitatiótól fogva a jövő Aprilisig	200	–
Búzábeli competentiájának pótlására		
1800 28 véka búzáért	26	82
1801 30 véka búzáért	38	40
2 esztendőre sertésre	32	–
Fára	32	–
2 mázsa sóra	2	80
b. Mesternek rendes fizetésében 2 esztendőre	326	40
Harangozásért	24	48
c. Innepre jövő déáknak szolgáljával edgyütt 2 esztendő alatt a hfr. 6 dr. 42	38	52
3-tio Épületekre, templom befedésére való 12 tereh zsendelyért, terhit dr. 120	14	40
Ezen zsendelynek vecturájáért	4	80
11500 zsendelyszegért	12	42
Lóbért az egyházfi számára, midőn a zsendelyért járt	–	60
Oskolaháznál lévő konyhának kerteléséért s tapasztásért	3	74
Ugyanott egy sertésölért	4	40
Egy harangkötélért	–	30
Másért	–	54
Nagyharang ütőjéhez való szíuért	–	80
Más új szíuért	1	36
Holmi közönséges szükségekre, és a visitatoria tett költség s honorarium	20	90
Summa erogati	785	88
4-to. Elocált		
a. Brádi Filip Onyikának és Száva Sámsonnak 15 Junii 1800 Barta Mihály regiussága alatt	8	16
b. Brádi Botos Juonnak 29 Novembris 1801, Brádi András regiussága alatt, másfél véka búza interesre	5	10
Elocati summa	13	26
Summa universa erogati et elocati	799	14
A perceptum volt	622	17½
Mellyet kivonván az erogatumból nyilvánvaló, hogy supererogált titulus Mohátsi Lajos curator úr	176	96½

Nota bene: A pénzbeli incassálandó interes restantiák most is úgy hevernek, amint az 1800-béli visitatióban feljegyeztettek pagina 482.

Hasonlóképpen az Úr asztalához tartozó edények: 483. [oldal].

1803

*Brád. 26. Februarii 1803. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Bradensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et reverendum dominum Samuelem Kolosvári tractus vicedirectorem, hic vero substitutum notarium, die 26^a Februarii 1803. facta.*³³⁵

Ekkor jelen voltak: 1. Tiszteletes Barta Mihály helységbeli pap atyánkfia, Kassai József oskolamester és organista. 2. A nemes ecclesia tagjai közül tekintetes Brádi András és Sándor úrfiak, titulus Mohátsi Lajos vicecurator úr, egyházfi Katona János és vásárbíró Grézer Efraim.

I. Megkérdettvén a nemes ekklézsia és a loci ministernek hivatalja, erkölcsé, magaviselése iránt? De meliori recommendálja.

³³⁵ HuZaL-Jkv. I/5. 654–658.

Úrasztali tányér, 1791

naszlá loci minister atyánkfia, hogy sokakban, mint öreg embernek nem éppen úgy mint tartoznék megadni az obedienciát, elmulatja. Mely szerint sokszor sok híjjánosság vagy erőltetett állapot esik, minthogy híre nélkül harangozván, a loci minister szenved. A harangozásról a ludi magister azt referálja, hogy telyességgel ezután a harangozást magára nem vállalja, hanem méltóztatik a nemes ekklézsia a Sz. Visitationnal harangozóról gondoskodni.

Végezés: A titulus curator úr gondoskodik egy olá harangozóról, kivén azt a vármegye terhe és capitis taxa tereh alól, úgy az eddig járt harangozói fizetésből is nékie szakasztani, hogy valami-képpen a harangozó nemléte miatt a nemes ekklézsia hátramarádást ne szenvedjen. [655.]

V. Felolvastatik a ribitzei reformata nemes és szent ekklézsia egy memorialissa, melyben:

1-o. Panasolja, hogy a vásárvámból az azt szedők hibájuk miatt, igen kevés gyűl, és egyszersmind kéri a Szent Visitationt, hogy a libellusokból kinyomozván, melyekben légyen a hiba, az hivatalból kitéssesek, vagy annak híjjával maradjanak a vásárvám szedők, vagy a helyibe más tetetődjék

2-do. A brádi határra pascuatióra fizetés mellett bébocsáttatni szokott juhok hasznukból is a tertialitást ki adatni kívánja.

3-o. A favámból való tertialitást is kiadatni kívánja.

4-o. Panasolja, hogy az egyet nem értés miatt holmi abusok jöttek bé a húsvágásban és egyebekben is Brádon

Válasz az elsőre: Az, akire jött volna a panasz, önként maga lemondván elbúcsúzott a Szent Visitation előtt. Helyében pedig tetetett a nemes brádi possessoratusnak kívánságára Nagy Márton, aki ennekeltte is volt, oly conditioval pedig, hogy csak egyszer találtassék valamely vásárnapon részegen, minden kedvezés nélkül kivettetik hivataljából.

A másodikra azt feleli a brádi tekintetes nemes possessoratus: hogy ha Ribitze is fogad bé juhokat határára, és abból részeltetni fogja a brádiakat, tehát akkor Brád is fogja részeltetni a brádi határon legeltető juhok hasznából, minthogy a brádi possessoroknak is vagynak földeik a Ribitzei határon.

A harmadikra: Megeggyez maga a nemes brádi possessoratus is azon, hogy a fábéli vám két csötörtökön Brádé, harmadikon pedig Ribitzéjé légyen.

A negyedikre: Igenis kíván a nemes brádi possessoratus, mind a húsvágásban, mind egyebekben egyetértetni, hogy annyival is inkább az abusok tolláltassanak, csakhogy úgy ne járna, mint ennekeltte, hogy tudniillik, végezvén mind a húsvágásban, úgy egyebekben

II. Megkérdettettvén a loci minister is a hallgatók iránt. Így felel: 1-o, az isteni tisztelet iránt nincs semmi panasz. 2-o becsületit illendőképpen megadják 3-o, a rendes fizetése az esztendőnek szűk és mostoha volta miatt igen szűkön szolgáltatik.

Mellyre nézve lön ez a végezés: A tekintetes curator úr igyekezzék minden hónapra hat-hat véka búzáról provideálni, hogy hátramarádást a loci minister ne szenvedjen a búza nemléte miatt.

III. Továbbá az oskolamesterről tudakozódván a Szent Visitation, de meliori recommendálja mind hivataljáról, mind a gyermekek tanításáról, amint a Szent Visitation előtt is dicséretesen exament tanítványaival producála.

IV. Megkérdettettvén tiszteletes loci minister atyánkfia is ludi magister iránt is, ezt pa-

is, Brád Ribitzével minden további megtartás nélkül végezése és egyetértése füstbe ne menne. [656.]

VI. Demonstratio curatorialis pro 1802. a 1^a Januarii.

	hfr.	dr.
In Januario	35	80
Februario	40	88
Martio	65	58
Aprili	100	80
Majo	62	87
	305	93
Ebből kivévén a gornyikok tizedét	30	59
Marad	275	37
Ebből kivévén a vásárbírák 32 mfr. competentiáját 5 hónapra	13	33
Marad osztályra	262	4
Ribitze számára kivévén a részt	87	34
Marad Brádnak	174	70
A 1 ^a Junii Ribize kivévén a maga tertialitását, a többi mind a Brádé, úgymint in Junio	49	91
In Julio	39	4
Augusto	30	77
Septembri	48	93
Octobri	44	37
Novembri	22	6
Decembri	26	87
	261	95
Mellyből kivévén a gornyikok tizedét	26	19½
Marad	235	75½
Eből ismét kivévén a vásárbírák 32 fl. competentiájának kétharmad részét	20	60
Marad Brádnak	215	9½
Percipiált		
1-o. Vásárvámból usque ad ultimum Maji	174	70
2-o. A 1 ^a Junii, usque ad ultimam Decembris	215	9½
In summa	389	79½
3-o. Pascuumból	23	–
4-o. Capitalist zdráptzi Matyěj Györgytől	30	60
5-o. Capitalist brádi Kalamár Jánostól	6	12
Percepti summa	449	51½
Erogált		
1-o. A közelebbi visitatio alkalmazosságával	20	90
2-o. A parochialis ház zsendelyezésére	6	6
3-o. Az iskolaház kapujáért	11	6
4-o. Az iskolaház tapasztásáért, meszeléséért	1	2
5-o. A nagyharang kötelére való csattért	–	12
6-o. Az orgona meg lévén romolva kívánta reparálni, amellyre költött eszerint:		
1-o. Az orgonacsínálónak intertentiojokra 3 személyre	32	–
2-o. Ezeket conventiojok szerint tartozván elvinni Tresztiáig	4	80
3-o. Az orgonához megkívántató 18 szál deszkáért a dr. 40	7	20
4-o. Az orgonához megkívántató szíuért	–	24
5-o. Az orgonához megkívántató szegekért	–	12
nota bene: Az orgonacsínálónak munkájáért megkívántató 80 rhfr. nincsen kifizetve [657.]		
7-o. A tiszteletes loci ministernek esztendei fizetésében	100	–
8-o. Ugyan ökegyelmének sertésre és fára	32	–

9-o. Búzára, 30 vékára, a dr. 150 vékája	45	–		
10-o. Sóra, egy mázsára	1	40		
11-o. Oskolamesternek, aki orgonista is	175	44		
12-o. A három sátoros innepre a legatusnak	19	26		
Erogati summa	456	62		
A percepti summa lévén 449 ft. 51 dr., látnivaló, hogy supererogált 7 ft. és 51 dr.				
Nota bene: Ribitze tertialitása 1802-ben usque ad ultimam Maji	87	34		
	hfr.	dr.		
adott pedig a brádi titulus curator úr a ribitzei curator Ungur Ferentz úrnak die 20 ^a Martii 1802. írt quietantia szerint	20	40		
Die 6 ^a Maji 1802. költ quietantia szerint	30	60		
die 27 ^a 1802. költ quietantia szerint	20	40		
	71	40	71	40
Mellyet kivonván az egész competentiából restál még Brád Ribitzének hfr. 15 94				
A gornyikok tizedje in anno 1802	56	78		
Vásárbírák fizetése	32	–		
Mellyből adott ki a titulus brádi curator úr	88	78		
Die 10 ^a Sptembris Bogdán Dsurdznak	5	–		
24. Septembris ugyan önéki	4	8		
15. Octobris Olár Juonnak	6	–		
24. Octobris Bogdán Dsurdznak	2	40		
Vásárbíró Grézernek egyszer-másszor	21	28		
	38	76		
Mellyet kivonván a 88 ft. és 78 dr. competentiából, még van hátra a gornyikok és vásárbírák competenciájából	50	2		
Az 1802-béli visitatiokor maradtott volt a tekintes curator Mohátsi Lajos úr kezénél a Ribitzei nemes ecclesia tertialitásából hfr. 35 dr. 97, pagina protocolli 501 et 511, mellyből adott a titulus curator úr Katona Jánosnak, a tekintes Nemes Sámuel úr comissiojára de die ³³⁶ anni 1802 hfr. 25, melly szerint már csak hfr. 10 dr. 97	10	97		

[658.] Az 1802-béli visitatióban pagina protocolli 502 kijegyzett 176 mfr. és 26 pénz supererogatumból kivonván a fellyebb írt azon positiokat, mellyeket tartozik a titulus curator úr kifizetni, úgymint

1-o. A Ribitze tertialitásából hátralévő	15	94
2-o. A gornyikok és vásárbírák competenciájából még hátralévő pénzt	50	2
3-o. Az 1802-béli visitatiokor még hátramaradt ribitzei tertialitás 35 ft. és 97 dr. még máig is hátralévő	10	97
Kivonván in summa	76	93
Még marad supererogatum	100	3
Nota bene: A mostani visitatoria tett költség úgymint szénára, zabra, culinaréra és egyebekre	16	74
Ezen kívül honorarium	6	–
Felvévén ezen költséget is az 1803-dikbéli visitatióban a supererogatum nemcsak 7 ft. és 51 dr. lészen, hanem lészen supererogatum	30	25

³³⁶ A pontos dátum itt is kimarad.

1804

*Brád. 24^a Januarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Brádensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis és Zarándensis proseniorem, ac reverendum dominum Stephanum Csomos juratum memorati tractus adsessorem, pro nunc substitutum notarium, die 24^a Januarii, anno 1804 celebrata.*³³⁷

Ezen alkalmatossággal a parochialis háznál jelen voltak az egyházi rend részéről a loci minister tiszteletes Barta Mihályly atyánkfia, oskolamester Kassai József őkegyelme. A polgári rendből tekintetes domesticus curator Mohátsi Lajos, Brádi József, Farkas és Sándor, Ribitzei János urak, vásárbíró Nagy Márton, egyházfi Katona János őkegyelmék, nemkülömben tekintetes inspector curator Nemes Sámuel és ribitzei domesticus curator Ungur Ferentz urak.

Azholott is I. Az egyházi rendtartás szerint megkérdeztettek a nemes ekklézsia jelenlévő tagjai, a tiszteletes loci minisiternek mind szent hivatala folytatása, mind magaviselete aránt. Mellyre is egyen-egyen őkegyelmét dicsérettel adák elő mind szorgalmatos szolgálattya, mind jó példaadása felől.

II. Megkérdezték az oskolamesternek mind hivatala folytatásáról mind magaviseletiről.

Ezen kérdésre egy része az ekklézsia tagjainak dicséré oskolamester őkegyelmét, más része pedig, s nevezetesen a tiszteletes loci minister panasza az őkegyelme mind templombéli szolgálata, mind kiváltképpen tiszteletes személlye ellen esett hibáiról. De minthogy oskolamester őkegyelme végre minden hibáiról engedelmet kért a tiszteletes prosenior úrtól, e részben engedelmet nyere, amennyiben mostan a tiszteletes prosenior urat megbántotta, amennyiben pedig a tiszteletes loci ministert és az ekklézsia némelly tagjait megsértette, ezeknek sérelmek fennmaradott és megorvosoltatása a Partialis Szent Synodusra halasztott. [700.]

III. Elévétetett titulus Mohátsi Lajos domesticus curator úr curatorialis demonstratioja, mellyben vagynak ilyen:

A. Perceptumok	hfr.	dr.
A közelebbi visitatiokor, melly véghezment 26. Februarii anno 1803., nem vétetődött volt fel a Januariusi és Februariusi vásárvám, amelly is, amint a vásárbíró Katona János libellusa mutatja	36	2
A visitatio után jött bé vásárvám Martiusban	55	83
Aprilisben	73	12
Majusban	43	78
Juniusban	36	45
Juliusban	53	14
Augustusban	36	96
Septemberben	88	26
Octoberben	39	90
Novemberben	27	48
Decemberben	52	30
Perceptumok summája	543	24
Ezen summából kivonván a gornyikokat illető tizedet úgymint	54	32
Marad	488	92
Ebből ismét kivévén a vásárbírák fizetéseket, 32 mfr. kétharmad részét, úgymint	25	38
Marad az ekklézsiának	467	54

³³⁷ HuZaL-Jkv. I/5. 699–702.

B. Erogatumok		
A tiszteletes papnak esztendei 100 mfr. fizetésében	80	–
Esztendei fabéli bére kiadatott	16	–
Esztendei sertésre való pénze	16	–
Esztendei egy mázsa sóra	2	80
A 100 véka búza esztendei fizetésében vétetett 40 véka	70	56
2-o. Mesteri competentia készpénz	157	52
A harangozásért való competentiába	12	–
A 3 sátoros innepekre jövő legatusoknak szolgástól Nota bene: ezen három positiók kifizettek egészen 5 ~ öt mfr. és 68 dr. kívül, mellyeket tartozik a titulus curator úr a mesternek kifizetni	19	26
[701.] 3-o. A mesteri házhoz egy kemence	6	–
Annak fundamentomfala	–	60
A kemence szájához való vasért és agyaghozásért	–	80
A mesteri házak foldozásáért	1	60
A classisbeli kemence és tűzhely rakásáért	1	60
Apró miveseknek a kőműves mellé két napra	–	68
2 véka mészért	–	68
Harangkötélre	–	24
2 Hónapra a harangozónak kitelvén volt annak ideje	1	70
Az új harangozónak pro 1804. anticipato	2	
Az Orgonára kölcsönözött pénznek interessében pro anno 1803., 5 hónapra ad 1 ^{num} Februarii	18	
Erogatumok summája	408	4
Az egész percepti summa lévén	467	54
Ebből kivévén az erogatumot	408	4
Marad demonstrálnivaló jövedőre	59	50
De a legközelebb lefolyt esztendőbeli visitatio alkalmatosságával supererogálván	100	9
Elsőbben in anno 1802.		
Másodszor az 1803-dikban	30	25
Ezek mind együtt lévén	130	28
Már ezekből kivévén a fellyebb megírt summát	59	50
Marad még supererogatumnak	80	78
Mellyhez járul ismét a mostani visitatoria tett költség honorariummal edgyütt	16	4

IV. Megkérdtetett a nemes ekklezsia a vásárbírákról, hogy azok miképpen recommendalhatnak hivatalok folytatásáról? Ezen kérdésre tón illy feleletet a curator úr, hogy Katona János ökegyelme ellen panasz nincs, de vagyon Nagy Márton uram ellen, minthogy ökegyelme egy csőtörtökön [702.] gyúlt vásárvámot elköltötte, maga hasznára fordította, bé nem szolgáltatta, mely vám ment 7 ~ hét mfr. Ezen summácska általmégyen a jövő visitatoria. Ezen alkalmatossággal a vásárbírák és gornyikok újra meghiteltettek.

V. Úgy látja által a Szent Visitatio, hogy lehetne a vásárvámot esztendőnként többre szaporítani azzal, ha a brádi contribuens nép is vámot fizetne, mint más idegenek. Erre tették a possessoratusnak egyenlő akaratból azt inprotocolláltatni, hogy ezután igenis fizessenek a brádi parasztok is.

VI. Vagyon ennek az ekklezsiának olyan két capitalissa is, mely régtől fogva minden haszon nélkül hever: Mindezen heverő, mind veszendőfélben lévő capitalisokra, mind az intresekre nézve ajánltatik a domesticus curator úrnak ezeknek egész szorgalmatossággal való szedettetések, és bátorságosabb helyre való elocatiojok.

1805

*Brád. 8va Februarii 1805. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Bradensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, et Stephanum Csomos, substitutum notarium, die 8va Februarii 1805. celebrata in domo parochiali.*³³⁸

Itten jelen voltak: a helységbéli egyházi szolga, tiszteletes Barta Mihály atyánkfia; iskolamester Kassai József ökegyelme, titulus inspector curator Gulya László úr és a nemes ekklezsiának ezen érdemes tagjai: Tekéntetes Brádi József, András és Sándor urak; titulus Bálint Pál, titulus vicecurator Mohátsi Lajos, titulus Ribitzei János; titulus Nemes János és András urak és egyházfi Katona János ökegyelme.

Ekkor I. A jó rendtartás szerint megkérdetének a nemes ekklezsia jelenlevő tagjai az egyházi atyafi mind szolgálattyról, mind magaviseletéről? Mind a kettőről de meliori commendatáték.

II. Megkérdettek az egyházi atyafi a hallgatókról? Maga is senki ellen semmit nem panasza.

III. Megkérdettek az iskolamester iránt, hivatalját mint folytatja, magát miként viseli mind a templomban, mind künn? Semmi részben semmi panaszok nincsen.

IV. Felvételék a curatorialis demonstratio, mely így találtatott:

A. quoad percepta.

1804. esztendőben a vásárvámból jött:

	hfr.	dr.
Januariusban	18	18
Februariusban	35	47
Martiusban	60	22
Aprilisben	52	64
Majusban	32	72
Juniusban	78	21
Juliusban	68	80
Augustusban	70	46
Septemberben	69	85
Octoberben	47	72
Novemberben	43	51
Decemberben	63	18
Janiariusban 1805-ben	24	31
Februariusban usque ad 8 ^{um}	9	19
A 1 ^a Januarii 1804. ad 8 ^{um} Februarii 1805. vásárvám summája	674	49
Ezen summából kivévén a 1-o a tizedet	67	40
2-o. A vásárbírák competentiájokat	21	38
in summa	88	78
Ezt kivonván a felyebb megírt summából marad	585	71
[784.] B. Erogata		
A túl megírt perceptum summájából papi fizetésbe ment		
1. Az 1803-dik esztendőre való restantiában	20	–
2. Az egész 1804-dikre	100	–
3. Fára	16	–
4. Sertésre	16	–
5. Egy mázsa sóra	2	60
6. 37 véka búzára	37	74

³³⁸ HuZaL-Jkv. I/5. 783–784.

7. A jelenlévő 1805-dik esztendőre pénzbeli kompetenciájába	25	–
8. 8 véka búzára	12	24
<i>Mesteri fizetésbe</i>		
9. 1803-dik esztendőre való restantiában	5	68
10. 1804-dikre	163	20
11. 1805-dikre	6	–
12. Innepi legatusnak	19	26
13. Harangozónak	18	–
14. Harang szíuért	1	2
15. Mostani visitatoria tett költség et honorarium	7	76
Erogatumnak summája	450	62
A perceptumnak lévén summája	585	71
Ebből kivonattatván az erogatum summája	450	62
Marad	135	9
Mellyből ismét kivonván a vicecurator úr ezelőtti supererogatumát, úgymint	96	82
Marad titulus Mohátsi Lajos curator úrnál ad sequentem demonstrationem	38	27

V. Méltóságos Ribitzei András úr terjeszté a Szent Visitatio eleibe, hogy a brádi ekkleziának sok pénze heverne Blesényben. Ennek utánna való járása és felvétele a titulus curator urak industriájára bizattatik.

VI. Nemkülömben méltóságos Ribitzei Ádámné asszonynál lévén a brádi ekkleziának 70 rhfr., mellyről való contractussal in originali exhibeálá is. Méltóságos [785.] ribitzei Ribitzei András úr annak lefizetésére a Szent Visitatio előtt önként lekötelezé magát.

VII. Amelly 30 vfr. főtisztelendő püspök urunknak úgy adott fel tekintetes Brádi Sándor úrfi, hogy titulus curator Mohátsi Lajos úr Zdráptzról felvett és demonstratiojában nem ingrediáltott, világosságra jött ellene mondhatatlanul, hogy azon felvett 30 vfr. az 1803-dik esztendőben 26. Februarii tartott visitatióban feladta és demonstratiojában pro percepto feltette, amint megtetszik a protokollumból, pagina 656.

1806

*Brád. 13^{ia} Martii 1806. In ecclesia reformata Bradensi per eosdem continuatur Visitatio Canonica, in praesentia spectabilis domini Ladislai Gullya inspectoris curatoris et praecipuis ecclesiae membris spectabilibus dominis Francisco, Wolfgango et Alexandro Brádi, Ludovico Mohátsi domestico curatore.*³³⁹

Ezen alkalmatossággal I. tekintetes inspector curator úr panaszul exponálván a Szent Visitationak, hogy megvizsgálván a brádi templomnak környékét, annak fedelét, cincturáját, papi házat, akörül való kerteket, úgy láttya, hogy kevés költség miatt a drága templom és a több feladott épületek elpusztulnak. Melly szerint megkívánnya, hogy a domesticus curator úr rövid idő alatt, nevezetes a templom fedelét renováltassa, a cincturát reparáltassa, a parochia és iskolaház körül való kerteket pedig, minthogy azzal a prosectoratus maga megismerése szerint tartozik, azon possessor urakat elsöben az egyházfi által requiráltassa, annakutánna pedig a renitens possessor urat localis szolgabíró által maga részkertének feltételére törvényesen admoneáltassa.

II. Azt is panaszul exponálja a tekintetes inspector curator úr a nemes ekkleziának és annak vicecuratorának, hogy a múlt esztendőben visitatio alkalmatosságával az a végezés tétetett vala, hogy a piacon lévő ekklezsia háza 130 mfr., orgona reparatiojára felvett adósá-gért a nemes ekklezsia nem kicsiny kissebségére el lévén foglaltatva. Tehát a tavalyi

³³⁹ HuZaL-Jkv. I/5. 855–859/a.

visitatio alkalmatosságával, azon ez a határozás tétetett, hogy az ekklézsiabéli possessor urak személyesen itt ki-ki tehetségéhez képest ajánlván, lista által requiráltassanak és azon exsequált ekklézsia háza, amennyiben ki nem sülne az önként való collectából, egyéb jövedelmekből pótol tassék s váltassék ki.

Mindhogy pedig ebbeli kötelességét domesticus curator úr telyesíteni elmulatta, megkívánnya a tekintetes inspector curator úr 15 napok alatt ebbeli kötelességének elmulását azzal [856.] telyesítte, mely szerint az ekklézsia háza múlhatatlanul kiváltassék.

III. A tekintetes nemes Zaránd vármegye tisztsége 5ta Junii és 5ta Augusti költ és processualis szolgabíró úrhoz küldött levelében különösen panaszolja, hogy Úr napján és BoldogAsszony napján vásár ne tartassék, mely nemcsak az ekklézsiáknak, hanem vallásunknak is sértésére lévén, ez, hogy meggátoltassék szükséges.

IV. A canon szerint megkérdetvén a nemes ekklézsia jelenlévő tagjai tiszteletes loci minister atyánkfia iránt, azt felelék, hogy semmi panaszok nincsen ökegyelmére, sőt inkább de meliori commendálják.

V. Hasonlóképpen a tiszteletes loci minister megkérdeztetvén érdemes nemes hallgatói iránt. Az eddig elmúlt dolgok iránt ugyan nem panaszol, hanem most ezt a fizetésbéli csonkulását jelenti, hogy eddig 60 véka búza jött bé a kiadott pénznek interessében, de már most a fele is alig jó bé, tehát ezt pótolja a nemes ekklézsia. Mely búza administratiojában való fogyatkozását a tiszteletes loci ministernek a nemes ekklézsia méltó tekintetben vévén, ajánlá magát arra, hogy a conventio szerint való száz véka búzát kiszolgáltatja, amellet a kántori hivatalnak folytatásáért is 53 azaz ötvenhárom vfr. is és 34 dr. mind addig angariatim kifizeti, míg a nemes ekklézsia kántort hozhat.

VI. Tekintetes Mohátsi Lajos úr, a nemes ekklézsiának vicecuratora jelentvén, hogy Brádról egész házanépével Kristyorra lett elköltözésével tovább a curatorságot, más helyben lakván, nem administálhatja, unanimiti voto vicecuratornak választaték s bé is esketteték tekintetes brádi Brádi Sándor úrfi, tekintetes Mohátsi Lajos úr helyében. [857.]

V[alentinus] B[ethlen]
úrasztali tányér

A régi parókia klasszicista főhomlokzata

VII. Aki perceptumairól és erogatumairól ezen demonstratioját submittálja
Ab 8va Februarii, anni 1805. ad 7^{mum} Martii, anni 1806. vásárvám jött bé eszerint

	hfr.	dr.
Anno 1805 in Februario	26	42
Martio	56	13
Aprili	38	90
Majo	65	90
Junio	46	2
Julio	44	75
Augusto	57	20
Septembri	58	9
Octobri	30	62
Novembri	30	–
Decembri	31	70
Anno 1806 in Januario	29	68
Februario	44	36
Martio	16	18
Summa	575	95
A fenn megírt időre való vásárvám in summa	575	95
ebből kivétetődik a gornyikok tizede	57	60
Vásárbírák esztendei fizetések	21	34
Summa	78	94
Kivonván az egész summából ezen competentiát	78	94
Marad a curator keze alatt ad demonstrandum	497	1
mellyhez hozzáadattván a tavalyi visitatiobéli residuum, úgymint	38	27
Eszerint demonstrálni kell ötszázharmincöt mfr. és huszannyolc pénzekről	535	28
Melly perceptumból erogált eképpen:		
A tiszteletes loci ministernek 3 angariában 1805-re	75	–
azon esztendőre 2 véka búzára	2	40
ismét 32 véka búzára	57	78
[858/a.] a 1 ^a Octobris 1805. kezdendő új esztendőre		
Fabéli competentiájában	16	–
Sertésre	16	–
Egy mázsa sóra	2	60
1806. esztendőre első angariában	25	–
másodikban	5	–
10 véka búzára	30	–
ismét 2 véka búzára	5	31
Mesteri fizetésbe	163	20
Három sátoros innepekre jött deákoknak	19	26
Harangozónak	18	–
A Kéméndre járó expressusnak	1	60
12000 ~ tizenkétezer zsendelyre, 3 rhfr. computálván ezerit	43	20
Harang szíjjára és istrangra	–	90
Erogatumnak summája	481	28
Már a perceptum summájából, melly is	535	28
Kivonván az erogatum summáját, melly is	481	28
Lészen a residuum	54	–
Ehez accedál a pálinkát áruló abrudbányai asszonytól	12	–
Az egész residuum	66	–
Mely általadatik az új curatornak, tekintetes Brádi Sándor úrfinak		

VIII. Postliminio a vásári libellusból világosságra jöve, hogy vásárbíró Nagy Márton ökegyelmének a collectált pénzből 3 csőtörtökön bé nem adott a curator úrnak 14 mfr. 40 dr., melyből gornyikok competentiája 1 mfr. 40 dr., ezt kivonván marad ökegyelménél in summa 13 mfr. Ebből tertialításban Ribitzének competál 4 mfr. 34 dr., [859/a.] Brádnak pedig 8 mfr. 66 dr., melyből maga hátralévő vásárbírói competens fizetésével defalcalván 5 mfr. és 7 dr., maradna még adóssá 3 mfr. és 59 dr., melly adósságot a nemes ekklézsia ökegyelmének condonál ugyan, de ezen tetemes hibájáért és más excessussaiért a vásárbírói hivatalból kitétik. A fizetésében hátralévő 5 mfr. és 7 dr., köteleztetik titulus Mohátsi Lajos defunctus curator úr successorának, tekintetes Brádi Sándor úrnak általadni, és így hozzáadván ezen 5 mfr. és 7 dr. a fellyebb megírt residuumhoz, melly is vala 66 mfr., az általadatott pénz pro futura demonstratione lészen in summa 71 mfr. és 7 dr. azaz hetvenegy mfr. és 7 dr.

1807

*Brád. 9. Martii 1807. Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Brádensi per praefatos ordinarios officiales ecclesiasticos, 9na Martii 1807.*³⁴⁰

A parochialis háznál jelen voltak a rendes egyházi szolga, a nemes ekklézsia tagjai közül méltóságos Ribitzei Dániel úr, tekintetes Brádi József és Farkas urak, titulus Nemes András és Szakáts János ökegyelmek.

I. A tiszteletes egyházi atyafi ellen nincsen semmi panasz, magának sincsen a nemes ekklézsia ellen, és bizodalmason kéri a szent ekklézsiát, hogy amint az elmúlt esztendőben, úgy jelenvalóban is tégyen olyan rendelést, hogy búzabéli competentiája hijjánosság nélkül szolgáltatassék bé.

Határozat: Látja azt a nemes eklézsia, hogy a gabona olyan szűk, hogy azt az interesezők bé nem szolgáltatathatják és arra nem is erőltethetnek aratásig, azért mint az elmúlt esztendőben is, úgy a jelenlevőben is competens búzáját hónaponként vásároltassa meg és adminisztráltassa az ekklézsia jövedelméből a domesticus curator, aratás után pedig jól számba vévén a búzabéli interes restantiát, azt exsequáltassa és ezzel pótolja a jövőendő esztendőre való obtingentiát.

II. Ezen nemes ekklézsiának domesticus curatora, tekintetes Brádi Sándor úrfi az elmúlt 1806-dik esztendő Julius havának 16-dikán meghalálozván, a curatori hivatalt continuálta tekintetes Brádi Farkas úr, ki is a 13. Martii anni 1806. kezdvén a jelenlevő időig ad ilyen számadást:

I-ször percepumokra nézve.

A vásárvámból gyúlt hónaponként eszerint	hfr.	dr.
1806. Martiusban	97	35
Aprilisben	98	69
Majusban	143	79
Juniusban	140	72
Juliusban	148	12
Augusztusban	96	23
Septemberben	144	55
Octoberben	143	17
Novemberben	98	34
Decemberben	128	5
Januariusban 1807	57	77
Februariusban	80	28
Martiusban	25	101

³⁴⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 900–902.

	Summa	1402	16
[901.] Eszerint a megjegyzett időtől fogva a jelenlévőig jött bé a vásárvámból		1402	16
Defunctus curator Mohátsi Lajos úrtól jött által		54	–
Nagy Mártontól incassáltatott vásárvámból		5	7
Katona Jánosnál lévő 41 mfr. és 36 dr. capitalisból		25	–
V[álya]Brádi Trifa Tomától szénára való capitalis		14	28
Brádi Kalamár Ursztól		3	40
Abrudbányai pálinkát áruló asszonytól		12	–
Brimdusa Ádámától pascuumért		2	40
Úgy pascuumért Fejér Illyéstől		2	40
Titulatus Brádi Ferentz úrtól zsendely árra		43	20
Perceptumnak summája		1563	91
Nota bene: Ezen perceptumból 161 mfr. 75 dr. illeti csak egyedül a brádi ekklezsiát, fenn marad, melynek harmada conpetál a ribitzei ekklezsiának		1402	16
Ebből kivéven a gornyikok tizedét		140	20
Marad a brádi és ribitzei ekklezsiának		1261	96
Ennek harmada kivonattatván ribitzei ecclesia számára		420	65
Marad a brádi ecclesia részére		841	30
Melyhez hozzáadván a felyebb megírt, csupán csak a brádi ecclesiát illető perceptumot úgymint		161	75
És így lészen a brádi ecclesia perceptumának summája azaz ezerhárom mfr. és 5 pénz		1003	5
2 szor ezen perceptumból tett erogatumok ezek			
A tiszteletes parochusnak pénzbeli fizetése ad ultimum Martii 1807		100	–
Kántorságáért		41	28
Száma vásároltatott 47 véka búza		138	42
Fára, sertésre, sóra ugyan a tiszteletes parochusnak		35	80
Az oskolamesternek 1807.		48	
Az innepi legatusoknak 3 sátoros innepen		19	26
Harangozónak		18	
Procurator Ovárinak az ecclesia dolgaira való ügyelésért		6	
A mesteri házban csináltatván asztalt, két eggyes széket, 2 hosszú padot, deszkákért és az asztalosnak		17	70
[902.] Egy világtalan, curálás végett Bétsbe ment papnak		1	20
Templom kulcsa igazításáért		–	24
A tavalyi visitatiokor tett költség s honorarium		7	76
Harmincezer zsendelyszegre		31	20
8 kötés zsendelyért		6	80
Lehozatásáért Topánfalváról		2	4
Kövágóknak		9	4
Erogatumok summája		482	74
Eszerint kivonván az erogatumot a perceptumból mely is marad a demonstrans curator úrnál jövőnd számadásra		1003	5
		520	31
320 Elocatumok találtattnak			
1806. 12. Junii széna interesre [első]lunkoji Bota Danilának		30	60
4. Junii brádi Riskán Todornak búza interesre		8	16
Forro Péternek		8	16
1807. 7. Februarii Riskán Jovnak		4	80
Elocatumnak summája		51	72
Ezen elocatumot ismét kivonván a felyebb megírt residuumból		520	31
Lészen a remanentia		468	59
A Ribitzét conpetáló harmadból, mely is		420	65
A producált quietantiak szerint adott		174	36
Vagyon még hátra Ribitzének		174	36
A gornyikoknak conpetáló tizedből kiadott		96	55

Demsus

1702

*Demsus, anno 1702 die 20. Januarii. Continuatür visitatio Demsesini per praefatum reverendum dominum seniore et adjunctos confratres, Casparum Varadi ministrum ecclesiae Rakosd et Hosdath, et reverendum Franciscum Békési ministrum ecclesiae reformatae Hatzsegiensis.*³⁴¹

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Stephano Tokai.

Commendatur optime cum sua familia de probitate et doctrina.

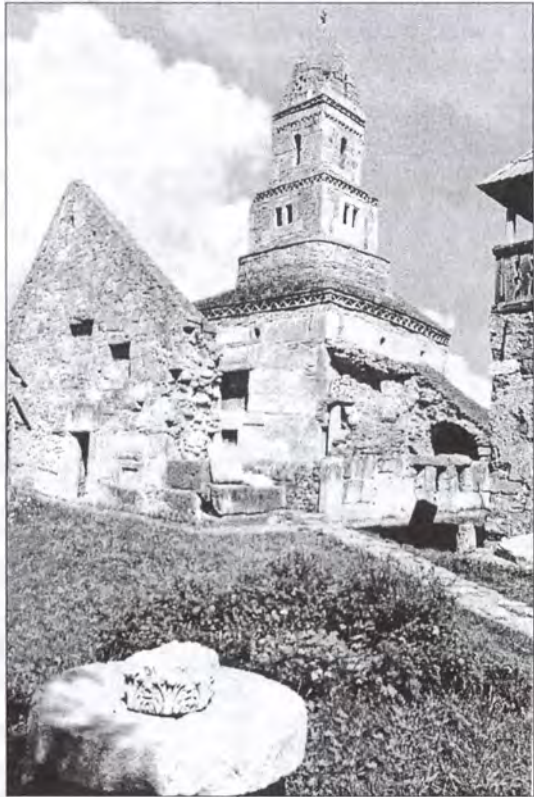
Reverendus pastor examinatur de suis auditoribus. Non queritur.

Anno praefato fundatur ecclesia reformata in Demses ab ejusdem loci et circumjacentium locorum spectabilibus, generosis ac nobilibus viris, divino instigante, spiritu spontaneo motu ductis, scilicet spectabilibus et generosis dominis Basilio Csulai de NagyCsula, Johanne Lukáts et Francisco Lukáts, Isaaco Gregorio, Paulo Bakosnitzai de Demses, Stephano Nalácz juniori de eadem, Johanne Csulai seniore de Csula, Johanne Tornya, Michaelae Leheszk, Samuele Szegedi de NagyPestény, Volffgango Cserményi de Rekettyefalva, Johanne Pap de NagyOsztro.

1. Est templum valachicum antiquum ex lapidibus ad formam pyramidis in colle aedificatum a praedictorum patronorum majoribus, nunc ex eorundem patronorum collatione communi, valachis et reformatis patronis commune.

2. Est fundus parochialis infra templum satis amplus, pomietis et prunetis refertus, cujus fundi divisi vicinus nobilis Johannes Nagy, ex altera providus Petrus Zaharia, praefati Johannis Nagy jobbagio, ex tertia parte via regia. Antecedenter quidem ex benevolentia praedictorum patronorum, tanquam peculium et haereditarium jus in usum valachici pastoris, ut sui coloni concessus nunc autem ex eorundem praedictorum ipsorum patronorum consensu in duas partes divisus, cujus pars media orientalis sponte eligente pastore valachico concessa est eidem, pars autem occidentalis a via publica collata est in usum pastoris reformati in Demses.

3. Est vinea in lacumine praeominati fundi, cujus vineae locus, quidem haereditario jure pertinebat ad eosdem patronos, valachico autem pastori plantationis labor per spectabilem ac generosum dominum Johannem Lukáts, eidem pastori

³⁴¹ HuZaL-Jkv. I/1. 254–255.

valachico 30 zlotonibus est recompensatus, et in usum reformatae ecclesiae, in usum pastori reformato collato fundus cum vinea. [255.]

4. Est campana ad latus templi praenominati a spectabilibus generosis dominis Johanne et Francisco Lukáts ft. 20 empta.

1705

*Continuatur Visitatio Demsesini anno 1705. 29. Januarii per reverendos praefatos fratres.*³⁴²

Non sunt bene contenti cum reverendo pastore auditores, alium exp[...].
Deliberatum: Relegatur haec difficultas ad Sanctam Synodum Partialem.

1772

*Tustya et Demsus. 1772. die 18va Januarii. Visitatur ecclesia reformata Demsusiensis cum relatione de Tustya per clarissimum dominum Stephanum Herepei, venerabilis tractus seniore, ordinarium notarium Benedictum Bitai, et adjunctum reverendum Georgium Herman in domo et praesentia spectabilis domini Josephi Lukats.*³⁴³

Qui omnimodam commendationem de meliori exponit de reverendo domino loci ministro, Michaelae Várhegyi, poscitque sanctam suam functionem ut hactenus, ita et deinceps animitus. Sic etiam dominus Josephus Antalffi et Ladislaus Bokosnyitza.

Die vero 19na Januarii in parochia ecclesiae Tustyensis illustrissimus dominus Alexius Csulai, spectabilis dominus Michael Gargots ecclesiae curator pari affectu commendant reverendum dominum dictum loci ministrum de sancta sua functione, poscuntque ulterius cordicitus. Interea autem.

1-mo. Csudálja a Szent Visitatio, hogy a parochialis fundus körül még a kerteket fel nem tették, csaknem pusztájában lévén, ami kevés gabonája vagy a tiszteletes loci ministernek, a sertések emészti meg. Intimáltatik azért a tekintetes curator úrnak, adhibeálja industriáját azoknak feltételésekben, a tekintetes nemes ekklézsia pedig tartsa magát engedelmisséggel az ekklézsiái rendelkezésekhez, egyébaránt magoknak tulajdonítsák, ha a titulus curator úr kedvetlen remediummal élni a morosusok és renitensek ellen.

2-o. Egy új harangot öntetvén a tekintetes nemes ekklézsia, mely amint referáltatik nyom 56 ~ ötvenhat fontot, mely egy német forintjával computáltatván, tészen hfr. 63 20 dr., de a harangöntő hfr. 1 dr. 20 elengedvén, áll az ekkléziának a harng 66 ~ hatvanhat, mellyből megfizetett hfr. 62 dr. 2, restat ad solvendum hfr. 3 dr. 98.

3-o. Öntetett pedig ez a harang illyen fundusból:

Magyar feliratos sírkő
a temetőkerből

³⁴² HuZaL-Jkv. I/2. 5.

³⁴³ Uo. I/3. 38–39.

	hfr.	dr.
1-o. A Janianum bonumból	20	40
2-o. Tekintetes Balia Tamásné asszonytól	15	30
3-o. Tekintetes Gergots Mihály uramtól	6	12
4-o. Tekintetes Antalfi József uramtól	6	12
5-o. Tekintetes Bokosnyitza lászló uramtól	5	–
6-o. Tekintetes Lukáts Jánosné asszonytól	1	8
7-o. Gróff Kendeffi Elek főispány úrtól	3	60
8-vo. Tiszteletes Várhegyi Mihály uramtól	5	10
Summa	62	72

Inscriptioja a harangnak ez: Anno 1771. De szükség leszen réámettettetni ezt is: A Tustyai Reformata Ekkléziáé.

4-o. Nem lévén a tiszteletes loci ministernek írásba kiadott conventioja, expediáltatni kell.

5-o. A Janianum bonumból obveniált ezen tustyai reformata ekklézsiának az 1769-dik esztendőben Déván 16-dik Februarii celebrált Partialisnak az ekklézsia instantiájára tett resolutioja szerint:

[39.]	hfr.	dr.
1-o. In contractualibus	200	–
2-o. Száz veder bor árra	68	–
3-o. Száz véka búza árra	67	38
Summa	335	38
Ebből harangra impendáltatott	20	40
Mákra Duntsa özvegye ejurált	10	20
Tustyán a falunál controversiába vagyon, de el kell igazítani, vagy világos documentum vagy eo deficiente juramentum által	12	–
Summa	42	60
És így marad pro fundo fixo	292	68
Mellyről téssen a visitatio usque ad altiores dispositiones ilyen rendelést, hogy a fellyebb említett dévai Partialisnak végezése szerint pro reparatione ruinarum parochialium foeneráljon	100	–
A residuum pedig maradjon a tiszteletes parochus subsistentiájára úgymint	192	68

6-o. Titulatus Balia Tamásné asszonyomnál in visitatione anni 1769 említett Janianum bor és búzabéli collatum a titulatus curatoratusnak recommendáltatik, hogy sine ulteriori dilatione jó rendben hazattassék, hogy ad sacros usus cum fructu curráljon.

7-mo.	hfr.	dr.
Tavaly maradott a cassában	3	–
Accedált publicatióból	4	7
Interesből	9	83
Summa	16	90
Mellyből hiteles demonstratio mellett az új csürnek felállítására, egy kettős sertés-ólrá, boronából valóra, és holmi egyéb apróság reparatiokra költ el	11	85
Quo detracto marad	5	5

Melly is cedált a tiszteletes loci ministernek interesből járó competens fizetésébe.

8-vo. Az 1769-dik esztendőbeli visitatióban tett volt tekintetes üdösb Csulai Illyés úr és felesége, tekintetes Rozgóni Mária asszony aziránt ígéretet, hogy e nem ekklézsia számára, nevezetesen egy harang öntésére ad rhfr. 30 ~ harminc németforintokat, mellyeket in anno 1771 cum suplemento quinque florenorum hungaricarum ki is adott, úgymint hfr. 41. És pro hic et nunc elocáltatott oly véggel, hogy míg maga másképpen disponál iránta, foeneráljon a tiszteletes loci ministernek, minthogy már az ekklézsia harangot magának más fundusból öntetett.

1773

Demsus 1773.³⁴⁴

Ablak a templom falában

recommendálja továbbra is a méltóságos úr kegyességébe, méltóztassék arról való kegyes collationalissát expediálni, hogy az in authentia a venerabilis tractus archivumába, in copiis az ekklézsia ládjába bététetvén, in serem posteritatem conserváltassék.

1774

Demsus 1774.³⁴⁵

A szokás szerint általjővén a Szent Visitatio másodnapon, úgymint die 4ta Martii a demsusi filialis ekklézsiába méltóságos Lukáts József úr házához. Ottan atyafiságos beszélgetés között a praetitulatus méltóságos úr megújította a tavalyi visitatioban jelentett s ki is mutatott parochialis fundus iránt való kegyességét, melyről ugyan még eddig sok akadályai miatt a collationalist el nem készíthette, de nem fog késni véle. Recommendálja mindazonáltal a Szent Visitatio a tiszteletes loci minister Várhegyi Mihály ökegyelmének, maga figyelmezzon az alkalmatosságra, s keresse idejét melyben az expediálandó collationalis subscribáltassék s confirmáltassék, minekutánna az tiszteletes esperest uramtól az ökegyelme kezébe küldtetetik. A tiszteletes loci minister ellen ezen filialis ekklézsia nem panaszol egyebet, hanem atyafiságoson jelentetik, hogy ha ritkábban tenne is a tiszteletes atyafi ezen filialis ekklézsiában prédikációt, nem difficultátatik, hogy elégséges ideje lévén a készülésre, prédikációit jobbacskán kidolgozhassa, s azoknak elmondásokkal inkább szolgálhasson a hallgatóknak oktatásokra, könyörgéseiben pedig mind szorgalmatossága, mind activitása dicsértetett, nemkülömben a maga accommodatioja is.

Magyar feliratos sírkő

³⁴⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 83.

³⁴⁵ Uo. 111.

1777
Demsus.³⁴⁶

A régi szokás szerint általfordulván a Szent Visitatio die 27^a Januarii a demsusi filialis ekk-lézsziában, rész szerint a tekintetes és méltóságos Lukáts ház tiszteletének megadására, rész szerint pedig az eléfordulható ekk-lézsiai dolgoknak megtekintésekre s igazításokra. Contra omnem spem et opinionem igen kedvetlenül fogadtatott a tekintetes és méltóságos Lukáts József úrtól, ki is kétség nélkül szokott nyavalyájának kedvetlen képzelődései között lévén, legelső tekintettel mindjárt mordságot és kedvetlenséget mutatott, azután midőn tiszteletes esperest uram az ekklesiasticumokról ex officio tudakozódott, kedvetlenül és durva beszédekkel megszólalt, hogy maga azokról csak hallgat, ha mi baja vagyon, vagyon consistorium mely azt eligazítsa. Végre ad specialiora menván, tiszteletes esperest uramot kezdette vádolni, hogy ha mi panassza vagyon s proponálja, azt nem igazította, melynek erősítésére azt allegálta, hogy egy visitatióban, melyben én is, Lisznyai Intze István jelen voltam, panaszolt a loci ministernek gyenge készületei iránt, s akkor tiszteletes esperest uram azt felelte volna, hogy a prédikáció csak asszonyembernek való, s azoltától fogva tiszteletes esperest uram miatt prédikációt nem hallgathat. Én, ki az akkori discursusokra vivide reflectáltam, eléggé erősítettem ad puritatem conscientiae is, hogy az a szó nem volt, de a tekintetes és méltóságos úr megmaradván constanter előre minden fundamentum nélkül magában formált képtelen gondolatai mellett, némi-némű kedvetlen szók után eljött a visitatio az úr házatól elég kedvetlenül, noha a méltóságos asszony eléggé marasztott készen terítve s ételekkel instruált asztalához ebédre ura kedve ellen is. Így szokta a buzgóság nélkül való világ fogadni az Istennek követéit.

Harangláb

1791
Demsus, anno 1791. die 2da Martii.³⁴⁷

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Demsuson a titulus domesticus curator Bokosnyitza László úr házában Böjtmás havának 2^{dik} napján 1791-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd tiszteletes Moritz Gábor által.

1-mo. Az egyházi látogatás rendiben tudakozván az egyházi atyafiról, annak jelen nem létében, a tekintetes domesticus curator úr semmiben nem agraalja, hanem inkább tehetsége szerint való szolgálattáyról dicséri.

³⁴⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 191.

³⁴⁷ Uo. I/4. 179–180.

Római kori talapzatok

2-do. Az egyházi atyafi jelen nem lévén, következőképpen maga részéről nem felelhet, de panaszul adja fel a titulus domesticus curator úr egyházi szolgálatának minden jutalom nélkül való szolgálatát sok hallgatóira nézve.

Mellyet szívére vévén az Egyházi Törvényes Látogatás, ebben így végez: Kedvetlenül tapasztalja az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy tavalyi inprotocollationjának semmi hasznát nem látta abban, hogy az anya és a mellesleg lévő megyékben minden renden lévő hallgatók meghatározott bérre szorítottak volna. Melyből következik, hogy ki-ki amint akar, úgy fizet, s ha nem akar, semmit nem fizet, azonban az egyházi szolgálatot szorosan megkívánván, sőt praetendálván

minden udvar mások felett való felsőséggel a különös szolgálatot. Még ez egyszer azért a feljebbvaló inprotocollationnak insistálván, kéri az Egyházi Törvényes Látogatás a titulus domesticus curator urat, találja módját annak, hogy ezen megyéknek minden tagjai az egyházi szolgálatért individuatim meghatározott bérre szoríttassanak, amelyre menni, ha nem akarnak, ne terheltezzék a titulus domesticus curator úr az engedetleneket a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak levele által a jobbítás véget béjelenteni. [180.]

3-tio. Insinuálja a titulus domesticus curator úr, hogy a régi 30 ft. mellé, melyet a tustyai egyházi szolga számára conferált volt a méltóságos csulai Csulai Elek úr, most újra 70 mfr. conferált, mely summa pénzt a titulus domesticus curatoratus kezébe szolgáltatott, ki is azt az egyházi atyafival megegyezőleg bátorságos helyre elocált is.

4-to. A tavalyi visitatióban sub puncto 3-tio feladatott 100 mfr. a nemes megye kárával, hogy mégis régi állapotában vagyon, atyai érzékenységgel érti az Egyházi Törvényes Látogatás. Melyre nézve találja módját a titulus domesticus curator úr, azon summának s interessének quo quo tandem modo lehető felszedésének, ha nagyobb segítség vagy erő kívántatnék, eziránt a titulus inspecor curatoratust is informálván.

5-to.	hfr.	dr.
Tavalyi demonstratoról jő által perselypénz	6	73
Ehez járult diversis vicibus	3	73
egybenadva térszen	10	46
Költött az egyházi atyafi hitelyes helyekre	16	42
Tehát marad az ekklezsia az egyházi atyafinak	9	96

Déva

1715
Déva³⁴⁸

1. Toldalagi Maria asszony 4. Februarii conferált az ecclesianak hfr. 56.
 2. Méltóságos gróff Nalatzi Sára asszony ft. 26. Mindezeket curator Ratz László uram anno 1715 transponálta curator Vásárhelyi Péter uram kezéhez.
 3. Kozoli Dániel uram szőlő árában adós az ecclesianak hfr. 10.
 4. Devai Vlaskai György ft. 58,20.
 5. Farnadi Dániel ft. 7.
 6. Ratz László uramnál ecclesia bora urn. 28.
 7. Ungur Györgynél hfr. 7.
- Az ecclesiahoz tartozó legatumok:
1. Bartzoni István uram testált torony építésére.
 2. A devai deákoknak ft. 30.
 3. A felesége, Balia Kata asszony testált az ecclesianak 50 aranyat.
 4. Az úrnál, főcurator Bartsai Ábrahám uramnál vagyon ft. 100.
 5. M[...] Moga asszony legatuma hfr. 100.

1716

*Clauditur Visitatio Devae anno 1716. die 22. Februarii a supra specificatis reverendis dominis.*³⁴⁹

1. Minthogy tiszteletes Vásárhelyi István uram in suspenso tartja elméjét az maga megmaradása iránt, és még magában nem determinálta, marad-e még az ecclesiában, nem-é, ez okra nézve sem az ecclesiat ökegyelme felől, sem ökegyelmét az ecclesia felől nem examinállyuk.

2. Auditores examinatur [!] de domino rectore Nicolao Szentpeteri. De vita et moribus commendatur ab auditoribus.

3. Az ecclesia bonumi az tavalyi Visitatio szerint mind megvanak nemzetes Rácz László uram kezénél az maga relatioja szerint.

4. Ab anno 1715 usque ad praesentem Visitationem tiszteletes Vasarhelyi Péter uram percipiált kezéhez hfr. 90,6. Ezen sumabúl szükséges helyekre erogált ökegyelme hfr. 25,28, ugyan az specificált sumabúl transponált curator Rácz László uram kezéhez hfr. 57,98. Ezekről megnevezett curator uram tartozik ratiocinálni. Ugyanezen sumábúl adott kölcsön méltóságos Naláczi Sára asszonynak ft. 20, melyet Rácz László uram percipiált, és ratiocinált rólla, item az scholamester hozatására adott kölcsön az ecclesianak ft. 4,1, [75.] melly pénzeket, mint kezes, curator Rácz László uram tartozik felszedni. Item ugyanezen sumabúl adott kölcsön mostani oskolamesternek ft. 2,72, ez elengedettett.

Observatio: Ezek a specificált adósságok tolláltattanak.

³⁴⁸ HuZaL-Iratok 1. sz. 1.

³⁴⁹ HuZaL-Jkv. I/2. 74–77.

A lebontott középkori templom

vedri pengig pénzen vett bor, mely pénzrül ratiocinált. Mely harmincöt vedrekrül és négy kupákrül in futuro tartozik ratiocinálni.

6. Devai Vlaskai György volt adós ezen ecclesianak ft. 58 dr. 20, mely suma pénzekben adott az ecclesianak bort urn. 24, hatvan pénzével vedrit, mely teszen ft. 14,40, marad nála restantiában ft. 43,80.

7. Item fellyebb specificált curator Ratz László uram kölcsön az ecclesianak hfr. 4 scholamester hoztatására. Ezeket ökegyelme szedgye fel, és in futuro, mint kezes ratiocinállyon rólja. Ezelőtt ökegyelme leválta. [76.]

8. Tiszteletes Fogarasi Márton uramnál vagyon ezen ecclesianak tavalyi pénzbeli adósága, hfr. 5. Tartozott volna az ecclesia ökegyelmén 6,18 pénzfel, ha ezt a restantiát az ecclesia ökegyelmének refundállyá, az Szent Visitatio ökegyelmének elengedi.

9. Néhai Somodi uram árváinak mostani tutora, Farnadi Dániel adós lévén az ecclesianak ft. 75, nagyob részit lefizette egyszer-másszor, tavalyi restanciába maradtott ft. 10.³⁵⁰ Megfizette.

Farnadi Dániel uramnál restál az ecclesianak adósága ft. 7, tavalyi.

Kozoli Dániel uramnál restál szőlő áraban való adósság obligatoriaja szerint ft. 10 esztendőnként való fructusából tartozik lefizetni, de praesenti az szőlő fructusából percipiált ökegyelme a maga részéről urn. vini 3, mellyeket limitált árra szerint általadni mostani curator Rátz László uram kezéhez általadni [!], az árra az limitált 3 vedreknek limitáltatott dr. 60, még marad restantiában ft. 8,20.

Deliberatum: Az Szent Visitatio az devai ecclesianak elsőbb tagjaival néhai Barczoni Istvánné Balia Kata asszonytól levált adóságokról való relatoriatt megolvassván, tanáltunk reale debitumatt ft. 760, mellyek néhai Apátzai Tamás uram kezébül mentenek által egy ládába Bartzoni István akkori curator keze alá, melyett három fide dignus testisek doceálnak, ezeken kívüll az többi auritus testisek. Emellett megolvassván az absolvens personaknak az relicta keze

5. Ab annis 1714 et 1715, usque ad anni praesentis 1716 visitationem, mostani curator, Rác László uramnak mindennemű pénzbeli perceptumi voltanak in suma hfr 422,85 ~ négyszázhuszonkét forint nyolcvanöt pénz. Mely sumaból szükséges és betehető helyekre erogált ökegyelme ft. 209,69 id est kétszázkilenc forintot és hatvankilenc pénzt, még restanciában marad ökegyelménél készpénz ft. 213,16. Ezen restanciabeli pénzrül a Szent Visitationak és az ecclesianak contentusaból vett ökegyelme magának interesre ft. 90 id est kilencven mfr. usque ad beneplacitum Sanctae Visitationis, mellynek interese esztendeig lészen ft. 9.

Item de praesenti vagyon az ecclesianak az ökegyelme kezénél egy hordó bora urn. 35. zast. 4, mellynek 24 vedrét percipiálta devai Vlaskai György, ötvennyolc ft. és húsz pénzbeli adósságából, mellynek vedri limitáltatott ad dr. 60, az 24 vedrin fellyül való redundanciajának egy része, úgymint két veder 8 kupa az ecclesia szőlőjének fructusaból való, kilenc

³⁵⁰ Az egész bekezdés ki van húzva.

alól általvett bonumakról való inventariumot is, tanáltunk az szerint az absolutorok keze alól kiment, és bizonyos személyekre interesre kiosztogatott pénzekett ft. 394, 69. Még restáll ökegyelmeken ft. 365,31, minthogy az ecclesianak némely tagjai úgy referáltak mielőttünk, hogy néhai Barczoni István curator uram curatorságában templom, parochia és scola körül az ecclesia pénzével építetet volna, de nem tudatik mitt. És azt is referálták, hogy abban az időben az akadémiákra menő ifjak számára adakoz [77.] tak az ecclesia pénzéből. Mindezekről utrumokatt concipióltunk, általattunk az absolutoroknak, hogy ökegyelmek vallatassanak, az relatoriatt, ha mikor consistorium leszen, oda reportállyák.

Az inventariumból excerpált adósságok ezek:

I. Vlaskainál ft. 50, ennek interesse annuatim ft. 5.

II. FelFalusi uramnál volt ft. 30, ezeket magadták.

III. Kireszeurtz Juga Istvánnál ft. 15, ez restál.

IV. Néhai Fliner Jánosnál ft. 25. Ez deficiált

Nota bene: Bizonyos számú véka búzák vadnak bizonyos személyekre kiosztva, kiknek neveket az inventariumból ki kell írni, és rajtok exigálni kell, az inventarium az ecclesia ládjában vagyon.

V. KeresztUriaknál ft. 40, restál nálok.

6. Néhai Bartzoni István curator idejében két földeket váltottak ki ecclesia pénzével ft. 13. Ezeket a földeket ki kell keresni az ecclesianak, ki bírja, és a parochus kezébe kell resignálni.

7. Tiszteletes Jenei uramnál vagyon egy kis minuta, melyről az inventarium emlékezik, aszerént erogálódott az ecclesia pénzéből négy ft.

8. Somodi István maradékinál ft. 150. Még ezekből restál valami.

9. Az akkori két harangozónak, Harangozo Pálnak és Csiszár Pálnak ft. 4,72. Minthogy az elmúlt revolutiókor az ecclesia bonumira szorgalmatoss gondot viseltek, elengedetett nekik.

10. Készpénz vagyon ft. 21,89 . Summa ... 394,69.

Nota bene: az praetensio az absolutorokra volt in summa tizenhárom száz ft. 6 híjján.

Item vannak legatumok:

1. Néhai Bartzoni István uram Testál torony építésére ft. 300

2. A devai deáknénak testált ft. 36.

3. A felesége is, Balia Kata asszony testált ezen ecclesianak ötven aranyakat, mellyekkel solymosi Nagy Pál adós.

1717

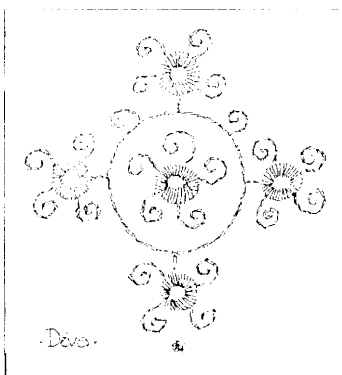
*Continuatur Visitatio in ecclesia reformata Devensis 1717 per reverendum dominum seniore Petrum Kereszturi et adjunctos fratres, reverendum dominum Petrum Örsi, et reverendum dominum Samuelem Hevizi.*³⁵¹

Ecclesia examinatur de clarissimo domino pastore, Petro Vásárhelyi.

Clarissimus dominus minister commendatur ab ecclesia de vita, moribus et functionis jugi exercitio, *hoc uno excepto, hogy ökegyelme a templomba könyörgésre és praedicatora néha későn megyen be, nem harangozás alatt, hanem csaknem az éneklésnek végén, mellyről ökegyelme fraterne admoneáltatik az Isten házába könyörgésre és praedicatorokra való bemenetelnék bévett és szokot rendit tartsa meg, harangozás alatt mennyen be, hogy az hallgatóknak is maga idején való bemenetelével jó példát adhasson.*³⁵²

³⁵¹ HuZaL-Jkv. I/2. 97–99.

³⁵² A dőlt betűvel szedett rész ki van húzva.

Terítődísz

Examinatur ecclesia de humanissime domino rectore Nicolao Szentpeteri.

Dominus rector commendatur in omnibus ab ecclesia.

Clarissimus dominus minister examinatur de auditoribus.

A clarissimus minister az ecclesiat nem aggraválja, semmiben egyen kívül. Horvat Miklós nevű hallgatója az templombeli könyörgéseket, praedicatiokat nem gyakorolja, úrvacsorájával nem él, melyre nézve szokot fizetését is tiszteletes atyáinkfiának megadni nem akarja, hac vice a Szent Visitatio atyáiképpen inti, hogy ennekutánna a megírt fogyatkozások iránt magát cor[r]igálja, a fizetést non obstante eo hogy az Isten házát nem gyakorlotta, megadgya, el ne vonja, másként, hogyha ennekutánna valameljik ellen impingál az articularis poenakat exequáltatjuk rajta. [98.]

Humanissimus rector examinatur de ecclesia. Ókegyeleme panaszolkodik, szokott salariumat az ecclesia bé nem szolgáltatta.

Az ecclesia bonumi akképpen mind megvadnak nemes Rác László uram kezénél, amint az ecclesia protocolumába vadnak béírva.

Az elmúlt 1716. esztendőben az ecclesianak mostani curatoranak Ratz László úrnak voltak perceptumi eszerint:

	hfr.	dr.
Ex interesse ft. 90 perceptit	4	50
Harangpénz	2	84
Perselybeli pénz	8	43
Ecclesia bor ára	25	56
Ecclesia debitumibúl Ungurtól	7	–
Kereszturi Juga által az oláh paptól	5	–
Az ecclesia 4 ft. adósságábúl	4	–
Summa	57	33

Ezen perceptumokon kívül maradott volt restantia pénz ókegyelménél hfr. 213, 16, melyet a feljebb való perceptumokkal összeadván, facit tota summa hfr. 270,49. Melly summábúl szükséges és bevehető helyekre erogált hfr. 27,73, még restál ókegyelménél ft. 242,76, melyről futura visitatione tartozik számot adni.

Difficultates ecclesiae:

Nota bene: Az mészárosoknál levő 70. ft. után való 8 ft. felvette a ratiojában? Ez is difficultassa az ecclesianak.

1. Tiszteletes Vásárhelyi Péter uram lehozattatására felvett és felszedet pénzből ment Rác László uram kezéhez ft. 24. Azért ezen summát az elmúlt esztendőbeli számadásában fel kel keresni, ha feltette-é a perceptiojába, vagy az erogatioiba?

2. Ha az őtt ft., kit Farnádi uramtól eltartot, feltette-e az elmúlt esztendőbeli ratiojának perceptiojába vagy erogatiojába, avagy nem?

3. Vlaskai Györgynél, Farnadi Dánielnél és Kozolinál az ecclesianak menyi restantiai legyenek, de his consultatur visitatio anni 1716. *Nota bene. Vlaskai György anno 1717 semmit adósságából be nem fizetett.* [99.]

4. Curator Rätz László uramnál maradott az elmúlt 1716-dik esztendőbeli ratiojátúl hfr. 213, 16, a többiről akkor mit hova erogált, ratiocinált, melyet az ecclesia előttünk controvertált, azt mondván, *minthogy* minden perceptumokat akkor be nem adott, maga az ecclesia az úr méltóságos főispány uram előtt akarja újabb revisiora venni, melyet mi sem improbalunk, hogyha előttünk, visitorok előtt lészen a revisio. Másként meg nem enged-

gyük, hogy az ecclesia körül s praesentiánk nélkül újjólag számot vegyen. Mi azért feljeb említet curator uramnak 1715-dik esztendőbeli erogatumit újabb revisiora nem vettük, hanem elhalasztottuk, hanem csak az 1716. esztendőbeli perceptumiról (melyek in summa voltak hfr. 57,33 ut supra videre est) és erogatumról vettünk számot.

1718

*Continuatur Visitatio in ecclesia Dévensi, anno 1718. die 20. Februarii per reverendum dominum senioremi Petrum Kereszturi, adjunctosque fratres, Johannem Decsi et Stephanum Rákosi.*³⁵³

Auditores examinantur de clarissimo domino Petro Vásárhelyi. Az ecclesia tiszteletes atyánkfiát semmi oly dolgokkal nem aggravalja, amelyekért admonitiora, annyi is inkább correptiora volna érdemes, mivel amely erőtelenségeket és fogyatkozásokat agnoscál az ecclesia ökegyelmében, maga akarja az ecclesia visitatio nélkül ex christiana charitate azokról administrálni. Scholamester Kovásznai Lukács uram pedig eddig tisztiben való serényen járásáról és tisztességes magaviseléséről commendáltatik.

Az elmúlt 1717. esztendőben az ecclesianak mostani curatoranak, Rác László uramnak voltak perceptumi eszerint:

	hfr.	dr.
Eladott 7 veder borból	6	9
Perselybéli pénz	6	98
Harangozópénz	3	84
Melleyk in summa	16	91

Ezen az perceptumokon kívül a praecedenti ratione maradott volt ökegyelme kezénél készpénz ft. 242 dr. 76, melyeket összeadván a feljebbvaló perceptumokkal, téssen ft. 259 dr. 67. Melly summából szükséges helyekre erogált ft. 29 dr. 13, melyeket kivéven a fellebb specificált summából, marad pro ulteriori ratione ft. 230 dr. 54. De minthogy ezen fenn specificált summából deponált 8 formalis aranyokat, melyek téssnek in summa ft. 40 dr. 80, azért kivéven ebből az summából, marad fen ft. 189 dr. 74, melyek restantiában Rác László uramnál.

A most specificált 8 aranyakból két aranyakat általattunk egyházfi Dobolyi Benedek uramnak kölcsön őszig, a hatot pedig transponáltuk az új curator, Mihály Deak uram kezébe. *Nota bene: Dobolyi uram a két aranyakról contentálta az ecclesiat.* [127.]

Az ecclesianak difficultassi, melyeket híven felkerestetni curator Ratz László ratioból az ecclesia, consignáltattak in visitatione anni 1717.

Farnadi Dániel és Kozoli Dániel uraimék mennyivel tartozzanak ezen ecclesianak, mindezekről consulálhatni az 1717 esztendőbeli visitatiót. Ezen debitumokat percipiálta curator Rác László uram, vagy nem, controvertálja az ecclesia, azért ezeket is az feljebbvaló difficultasokhoz kell annectálni.

Curator Rác László uram, minthogy elbúcsúzott curatori tisztitől, tetszett a Szent Visitationak és az ecclesianak ökegyelme helyébe más curatorot surrogálni, sub hac tamen conditione, hogy Rác László uram obligálja előttünk magát arra, hogy valamikor ökegyelmét az ecclesia és a Szent Visitatio számadásra szólítja, magát assistálja és ratiocinál, melyre is előttünk magát obligálta.

Nota bene: Anno 1718. die 18. Maji küldvén hozzám V[ajda]Hunyadra tekintetes Ribitzei László uram levelét, abban írja, hogy devai ecclesianak conferált 8 aranyakat, melyeket kívánt protocoltatni általam, domesticus curator Mihály Deak uram kezébe ad rationem [futuram].

³⁵³ HuZaL-Jkv. I/2. 126–127.

1719

*Continuatur Visitatio in ecclesia Devensi anno 1719. 15. Januarii per reverendum dominum seniore Petrum Kereszturi et adjunctos fratres, Petrum Örsi, Johannem Decsi, Nicolaum Szentpeteri.*³⁵⁴

Virágminták az úrasztali terítőn

Examinatur ecclesia de clarissimo domino ministro Samule Aszalai. Optime commendatur a suis auditoribus de omnibus.

Examinatur etiam de rectore ecclesia nimirum de domino Michael Vasarhelyi. [144.] Panaszkodik az ecclesia, hogy resten tanít.

Rácz László uram számadásakor liquidáltván ft. 200 adósságról az ecclesia előtt, melyeket az ecclesia interesre Karácsonig meghagyot volt ökegyelménél, melyeket ökegyelme tartozot volna az említet terminusra cum suo interesse letenni. Mint-hogy usque ad praesentem visitationem az említet adósságot le nem tette, most is elégtelennek declarállyá magát előttünk annak lefizetésére. A Szent Visitatio az ecclesiával edgyütt a specificált kétszáz forintoknak felét, úgymint a ft. 100, interesre Karácsonig meghadgya az ökegyelme kezénél, inter-

resse lészen ft. 10, illy conditioval, hogy absque ulteriore dilatione a megírt terminuson a megírt száz forintokat interessével együtt letégye. A száz forintoknak exsolutiojára penig attunk ökegyelmének quindenat, hogy az idő alatt az ecclesiat contentállyá interessivel együtt, melyet ha cselekedni nem akarna, expirante quindena az ecclesia executione mediante megvétethesse ökegyelmén cum refusione fatigii.

Rácz László uram adott volt az ecclesianak 8 aranyakat, melyeknek kettejét adtuk Dobolyi Benedek uramnak, akkori egyházfinak, de minthogy eddig le nem tehetette, most is praesenti le nem teheti, azért a Szent Visitatio és memes ecclesia még Karácsonig az ökegyelme kezénél meghatta, interes nélkül, úgy, hogy az ecclesiaban fideliter szolgáljon.

Ezen ecclesianak becsületes curator, úgymint Mihály Deak uram és Szűcs Péter uram egybül-másbül percipiáltak az ecclesia számára ft 177,5 (~ százhetvenhét forintokat s öt pénzt), melyekből erogáltak ökegyelmek szükséges helyekre ft. 37,45. Még maradot[t] az ökegyelmek kezénél ft. 139,60, mellről in futura visitatione tartoznak ökegyelmek ratiocinálni.

Nota bene: ezen visitatioban előadott perceptumi curator uraméknak ezek:

	ft.	dr.
Rácz László uramtól átaladatott pénz Dobolyi uramnál levő két arannyal együtt	40	80
Ribiczei László uramtól percipiált pénz	40	80
Vlaskai György uram adósságából	43	80
[145.] Az ecclesia pénze után való interesből a négy interesbe vett bornak az árával	11	8
Az ecclesia borának az árrából és seprejéből	6	42
Az ecclesia 87 hét szál deszkájának lucruma	3	48
Az ecclesia pataki szőlőjének az ára	15	75
Summa	177	5 ³⁵⁵
A ft. 139 dr. 60 restantiából, kit a curatoroknak írtunk, vagyon az ecclesianál tiszteltes Aszalai uram lehozatásáért	13	60

³⁵⁴ HuZaL-Jkv. I/2. 143–145.

³⁵⁵ Az egész sor ki van húzva.

Ugyan az ökegyelme felszenteltetése alkalmatosságával költség vagyon az ecclesianál	13	–
Scholamester, Vásárhelyi uram lehozatására költ	11	56
Pünkösdben praedicállot deákokra való költség	3	46
Kölcsön kiadot pénz <i>maradot ökegyelménél</i> , Nyárárdi György uramnál interesttel	10	20
Nagy Sámuel uramnál	18	50
Dobolyi Benedek uramnál	10	20 ³⁵⁶
Telegdi Mihály uramnál	6	12 ³⁵⁷
Rácz László uramnál bárány árra	1	36
Somodi Péter uramnál	1	20 ³⁵⁸
Csaki László uramnál az szőlő árrából	1	75
Boros István uramnál	4	8

1720

*Déva. Anno 1720. 28. Februarii*³⁵⁹

I. A data ratione anni 1719 usque ad praesentem visitationem curator uraiméknak voltak perceptumi ft. 395 dr. 6. Restantia praesentis Anni ft. 139,60.

Erogatumi ft. 14,75.

Marad restantia pro futura ratione ft. 330,21.

Nota bene: Ezen restantiából vagyon az ecclesianál ft. 31,47.

II. Ratz László uram amelly száz forintokkal tartozott az ecclesianak, cum suo interesse lefizette, maradott még fenti részéből ft. 60., interesse 6 forint, terminus Karácson napja.

III. Kozoli Dániel uram a sztlenga árát egészen exsolvalta.

1721

*Déva. Anno 1721. 16. Martii*³⁶⁰

I. Curator Mihály Deak és Szüts Péter uraimék ekkor ratiocináltak eszerént:

1. Volt restantia ft. 330,31.

2. Nova perceptioval excrescált a summa ad ft. 472,93.

3. Erogatio volt ft. 96 dr. 41, restant ad futuram rationem ft. 476,52.

II. A fen specificált summában ingrediáltak ezek:

1. Solymosi Nagy Pál uramnál lévő adósságból ft. 80,2.

2. Körtvelyesina Bihari Susanna legatumából ft. 102.

3. Ezen summába ingrediált az executionál is 12 forint, mely jam illette volna a külső tiszteket, de engedték az ecclesianak.

III. Ratz László uram az 60 forintokat cum suos interesse ekor sem exolválta.

1722

*Déva. Visitatio anni 1722. die 4. Martii*³⁶¹

I. Ekkor végeztük, hogy curator uraimék a parochialis kerthez karókat és támaszokat pénzen vegyenek, vesszőt pennig az ecclesia hozzon, és kertellye fel.

³⁵⁶ Az egész sor ki van húzva.

³⁵⁷ Az egész sor ki van húzva.

³⁵⁸ Az egész sor ki van húzva.

³⁵⁹ HuZaL-Iratok I. sz. I.

³⁶⁰ Uo.

³⁶¹ Uo.

II. Curator Mihály Deák és Szűts Péter uraimék ratiocináltak eszerént:

1. Tavalys restantia ft. 476,52.
2. Ezen restantia a nova perceptioval excrescált ad flor. 568,90.
3. Erogatumok faciunt flor. 94,91.
4. Restál ad futuram rationem flor. 474,7.

II. Az Ratz László uramnál levő adóssága az ecclesianak, melly tézen ft. 6, restál cum suo interesse úkegyelménél.

1731
Déva³⁶²

In anno 1731 die 15. Februarii continuáltatván a visitatio. Az 1730-ban lévő visitatióban fennmaradt rátioja ventilláltatván néhai Mihály Déák uram ecclesia curátorának azon rátioja, az alól quoad omnia adjuncta et puncta helyes demonstratio után eőkegyelme relictája Pápai Ersébeth asszony absolváltatik a Szent Visitatiótól a nemes ecclesia consensusával. És így a curatoratust általadván a Szent Visitatio és ecclesia, percipiál constitutus curator tekintetes nemes Csáki László uram az ecclesiáját tam in paratis quam in literalibus instrumentis pénzt hfr. 427 dr. 53 ~ négyszázhuszonhét mfr. és ötvenhárom pénzeket, melyekről ennekutánna eőkegyelme tartozik ratiocinálni.

2-do Az ecclesiának levelei is szent eszközeivel együtt a mátrixba lévő registráció szerint kezéhez vévén fideliter procurálni tartozik.

Nota bene: A mátrixban lévő szent eszközök sériességében correctiok vannak, mellyek tállatnak, suo tempore azokról nem tartozik ratiocinálni.

1731–1739

*Ratio spectabilis domini Ladislai Csaki curatoris ecclesiae reformatae Devensis ab anno 1731 ad annum usque 39 inclusive, visa, revisa hac serie*³⁶³

Tekintetes Csáki László uram ratiocinál de hfr. 411 dr. 14

	Capitalis		Interesse	
	hfr.	dr.	hfr.	dr.
1. Ebből vagyon Somodi Péter posteritássinál	30	–	21	–
2. Kőmíves András posteritássinál	12	–	8	40
3. Gyurma Gáborné asszonyomnál	8	–	5	60 ³⁶⁴
4. Szóts Jánosnénál	13	26	9	27 ³⁶⁵
5. Fejérvári László	13	13	9	12 ³⁶⁶
6. Balás Mihály	5	–	3	50
7. Balya Jánosnál	29	76	20	30
8. Vajda István posteritássinál	6	–	4	20 ³⁶⁷

³⁶² *Matrix Reformatae Ecclesiae Devensis iussu et autoritate superiorum communi denique consensu sanctae sedis in ordinem redacta per iuratum seniore tractus Hunyadiensis Michaellem Solymosi vdm in eadem Devensi ecclesia [...] Anno Domini MDCCXIV. 86–87. [A továbbiakban: MatrixDéva]. A Dévai Református Egyházközség levéltárában.*

³⁶³ Csáki László kurátor számadása az 1731–1739. közötti évekről. A Dévai Református Egyházközség levéltárában, F/63.

³⁶⁴ Az egész sor ki van húzva.

³⁶⁵ Az egész sor ki van húzva.

³⁶⁶ Az egész sor ki van húzva.

³⁶⁷ Az egész sor ki van húzva.

9. Rátz László úr posteritássinál	6	–	4	20
10. Csanádi Jánosnál ³⁶⁸ <i>megadta ötöt, öt maradt Székely Jánosra</i>	10 ³⁶⁹	–	7	–
11. Somodi Mártonnál ³⁷⁰ <i>Farkas Pál megadta</i>	5	–	3	50
12. Székely Sigmondnál	20	–	14	– ³⁷¹
13. Dioszegi Miklós	12	44	8	68 ³⁷²
14. Kiraly Istvánnál	8	–	5	60 ³⁷³
Summa	178	59	119	37
15. Balia János úrnak adott által	191	93		
Ez az egész regestumnak capitalissa interessével edgyütt mégyen in summa ad	489	89		

1740

*Déva. In anno 1740 celebrata visitatione, die 7ma Februarii.*³⁷⁴

Ventilálván tekintetes Csáky László curator uram hat esztendőkről való ratioját, marad még az eőkegyelme curátorságha alatt az adóssoknál penes literas contractuales.

1. A dévay reformata ecclesianak hfr. 411,14 ~ négyszáztizennégy [!] mfr és tizennégy pénz.

2-do. Ventilálván vicecurator titulus Balia János uram ratioit, marad az eőkegyelme kezénél a devay reformata ecclesianak készpénze hfr. 177,13 ~ százhetvenhét mfr. és tizenhárom pénzz.

3-io. Vagyon titulus Balia János uramnál in paratis tíz muntyán zlott formaliter, mely a Bojerné collatumából való.

4-to. A pium legatumokról való testamentariat, nevezetessen, nevezetesen [!] néhay Forró Sámuel uram testamentáriáját, mellyet tött és legált az ecclesianak szőlejáról, szántóföldeiről, nem akará tekintetes Balia János uram producálni; úgy az említett testatornak búzájáról és törökbúzájáról is nem akart ratiocinálni.

5-to. Vagyon a devay reformata ecclesianak készpénze hfr. 20 ~ húsz mfr., néhay Vajda György uram collatuma, az Vajda György uram posteritasinál.

6-to Vagyon ugyan tekintetes Markocsán László uramnál a devay ecclesianak tizenkét ft. adósságha ~ hfr. 12 az eőkegyeme néhay feleségének a cinterembe való temetéséért.

7-mo. Benke Sigmond uram eőse, Benke Benedek legált az oskola számára bizonyos summa pénzt, hfr. 20, melyell Benki Sigmond uram tartozik.

1742

*Déva*³⁷⁵

Anno 1742 die 13. Junii lévén a dévai reformata ekklezsiában Generalis Visitatio, egjéb ekklezsiai dolgok s bajos akadályok végbenmenvén, azon ekklezsiának proventusai, reditusi, költségi, és azoknak perceptumi s erogatioi kiknek kezeken fordult meg, kik percipiálták és kik erogálták az ekklezsiának minémű szükségire fordítottának, végire akarván menni a

³⁶⁸ Kihúzza.

³⁶⁹ Kihúzza, rájavítva: 5.

³⁷⁰ Kihúzza.

³⁷¹ Az egész sor ki van húzza.

³⁷² Az egész sor ki van húzza.

³⁷³ Az egész sor ki van húzza.

³⁷⁴ MatrixDéva 87.

³⁷⁵ Uo. 88.

Generalis Szent Visitatio ex officio sibi incumbente. Tekintetes Csáki László uram ökegyelme curatorságában való perceptumi s erogatum fordultanak elő, amint hogy megemlített Csáki László uram egész 9 esztendeig való curatorságában kezén megfordult ekklézsia költségéről tud, menyit és kitül percipiált, hova s mint erogálta, az ekklézsia kára nélkül berationált és nem liquidáltatot.

Extradatum e Sancta Visitatione Generali Devae anno et die ut supra per Johannem Pelsöczy Sanctae Sedis Generalis Juratum Notarium mpr.

[Kiegészítés 1741-ből:] Anno 1739 die 26^a mensis Novembris. In correctionem quorundam negotiorum ecclesiasticorum praesentibus illustrissimo domino liber barone Josepho Nalátzi de Nalátz sacrae caesareae regiae Maiestatis excelsi Regii Gubernii Transilvanici consiliario, nec non illustrissimo domino domino liber barone Ladislao Nalátzi de eadem, ecclesiarum reformatarum in Illustrissimo comitatu Hunyadiensis existentium curatore supreme, deliberatum est Deva taliter.³⁷⁶

1. Hogy az elmúlt 1738-dik esztendőben restantiában maradott pap és mester fizetésit, ha ki placidis megadni nem akarja, főcurator méltóságos liber báró Nalátzi László úr önagy-sága által brachiumot impetrálván ispány uramtól, megvétessék, és kinek-kinek maga szolgálattjának jutalmát excontentállyák a nemes ecclesia curatori ökegyelmek.

2. A modo in posterum aki nem akarná megadnia magát illető papnak és mesternek salariumát, hasonló praxis szerint megvétessék rajta.

3. Ami újjobban való pium legatumok, szőlők szántóföldek és egyebek az mostani pestisi alkalmatossággal interveniáltak, azokról a testamentariák irattassanak in sua forma, és a több ecclesia leveleivel edgyütt conserváltassanak. In supplimentum vero defectus salarii pastoralis engedtesse ad colendum mind szőlők, mind szántóföldek mostani praedicatornak, tiszteletes Lisznyai Ferentz uramnak.

4. Az oskola számára legált száz forint jó móddal, jó helyre kiadattván, a mesternek fizetése annuatim annak interesséből augeáltassék. Úgy hasonlóképen az ecclesia pénzéből is száz forint kiadattván a praedicator fizetése augeáltassék annak is interesséből.

5. Az olyan excusatiok, hogy valakik vagy attyok örökségén nem laknak, vagy itt nem laknak, vagy pedig mással laknak etc., nem stálván a rájuk irottatott fizetést, az [2.] illyenekenn is az első punctum szerint vétetessék meg.

6. Hogy az újjabb pium legatumok szerint való szőlők, szántóföldeken kívül a több szántóföldek, szőlők, rétek is per inquisitionem kikerestessenek, végeztetett.

7. Tiszteletes praedicator Lisznyai Ferentz uram kívánságára compromittáltatik, hogy a parochia kapuja előtt lévő ecclesia fundussán maga zsellért tarthason, ea tamen conditione, hogy ökegyelme öt forintnyit építtessen annuatim a parochián.

Úrasztali tányér, 19. sz.

8. Tetzett az ecclesia consistoriumának az is, hogy az ecclesia debitumi jó karban vétessenek és sine protelatione fel is szedettessenek főcurator liber báró Nalátzi László úr önagy-sága és tekintetes Zejk Miklós uraimék assistentiájok által.

Extradatum per supremum curatorem ecclesiarum reformatarum in tractu Hunyadiensis existentium.

Coram me etiam, Sacrae caesariae regis catholicae majestatis excelsii Regii Gubernii Transilvanici consiliario actuali intimo, nec non ecclesiarum reformatarum in Transilvania altero supremo curatore. Liber baro Josephus Nalaczi mpr. Liber baro Ladislaus Nalaczi mpr.

³⁷⁶ A Dévai Református Egyházközség levéltára F/31.

Ezen devai ecclesia iránt való conclusumok revideáltatván és felolvastatván anno 1741. die 15. Novembris Rapolton celebrált Consistoriumban in omnibus punctis et clausulis helyben hagyatatik, ratihabeáltatik, concredálván a dévai reformata ecclesia vicecuratoranak Koszoli Baniamin uramnak azon dolgoknak executioját.

Extradatum e Consistorio Rapoltini anno et die ut supra, celebrato per me, Paulum Baczoni venerabilis tractus Hunyadiensis juratum notarium mpr.

Coram nobis, br. Mose Joskika mpr.; br. Ladislai Nalaczi mpr.; Paulo Zilahi Sactae Sedis Seniore mpr.

Látta ezen méltóságos Consistorium dispositioját a Generalis Szent Visitatio és hejbehagyta, approbálta, akarja is hogy ez légyen ezután is pro norma agendorum. Kiváltképen az adósságokat szorossan parancsolja a Szent Visitatio, hogy felszedgyék ha hol lehet az summát is, az interest pedig elmúlhatatlanul szedgyék, hogy azokból a ruinák építtethessenek.

Extradatum e sancta Visitatione Generali Devae celebrata anno 1742. die 14ta Junii per Georgium Zagoni venerabilis Sanctae Visitationis adsessorem et notarium substitutum.

Tekintetes nemzetes Balia János ör ratioja³⁷⁷ ab anno 1740 die 7ma Februarii ad annum usque 1742 die 13. Junii.

Perceptum	hfr.	dr.
1. Amint ide felyebb megiratott, percipiált Balia János uram titulus Csáki László úrtól	191	93
2. Sövényfalvi uram testamentuma szerint	99	60
3. Szöts Jánosnéól percipiált	14	85
Summa perceptorum	306	38
Erogatio		
Szükséges dolgokra költött	70	43
FelsőSzilvásra Balia János uram erogált	100	–
Kozoli Beniamin úrnak, a mostani curatornak adott	40	–
Foris György úrnak adott	15	–
Az akori visitatoria költött ökegyelme	14	–
Tiszteletes Lisznyai úrnak adtanak	10	–
Erogationis summa [2.]	249	43

Nota bene: Ugyan nemzetes Balia uram percipiált Boerné pénzéből szlótot 10.

Ezekenn kívül pedig a fenn specificált erogatiokat a perceptumokból subducálván, difficultasban maradtott ökegyelme adóssá hfr. 56, 95.

Deliberatum: Nemzetes Balia János uram ratiót adván a Generalis Szent Visitatio előtt, amelly perceptumi előfordultanak, azokban liquidáltatott cum hfr. 56 dr. 95. Az néhai Forro Sámuel pium legatumát pedig ami nézi, minthogy azokat, úgymint bort, pénzt, búzát és törökbúzát maga fateállya, hogy percipiálta, de úgy vészi eszébe a Szent Generalis, hogy ebben ökegyelme nem egész curatori sinceritással járt, melyért méltán ecclesiiai censurát érdemlene. Intimállya mindazonáltal a Szent Visitatio ökegyelmeknek, hogy hova hamarabb azokról s egyebekről is apacidállya dolgát, másként megbüntettetik ökegyelme, és valamit az relatoriák importálnak, mindazt etiam mediante brachio seculari exequállyák ökegyelmén.

Extradatum e Sancta Visitatione Generali Devae 13. Junii 1742 celebrata, per Johannem Pelsöczi Sanctae Sinodi Generalis juratum notarium mpr.

³⁷⁷ A Dévai Református Egyházközség levéltára F/63.

1746

*Déva. Continuatur visitatio anni 1746 18va Martii in ecclesia reformata Devensi per clarissimum dominum Paulum Zilahi hujus Sanctae Sedis seniore et reverendos dominos Martinum Ikafalvi et Martinum Kozma.*³⁷⁸

Ecclesia examinata de loci ministro Francisco Lisznai commendatur et acceptatur, pariter humanissimus dominus Georgius Vajda tanquam scholae rector.

Deliberatum 1. Léven controversia a humanissimus dominus scholae rector fizetése iránt, tetzett a Szent Visitationak deliberálni eszerint, hogy az ecclesia intacte egésszen a conventio szerint fizetést kiszolgáltassa és a tekintetes nemes consistorium minél hamarébb conflualván, a mester fizetésivel agravált atyafiakat facultások szerint considerálni jó lélekek eligazítani, tartsák keresztyéni kötelességeknek.

Deliberatum 2. Minthogy fide dignus emberek referállyák, kiknek elei egyházfiságot viseltek, hogy az egyházfiak vagy a papbért megadták a tiszteletes loci ministernek, vagy segítségével voltak, azért ezután is aszerint viselyék magokat, vagy papbért fizessenek, vagy szolgálatot paestállanak aequivalenter.

Deliberatum 3. Léven nagy controversia tekintetes nemzeti Kozolyi József és Beniamin uraimék és a tekintetes nemes eklézsia között a pulpitusnak chorból a templom közepibe való lehozása iránt, a Szent Visitatio előtt megegyeztenek egyenlő akarattal, hogy amint most mielőttünk annak helye disponáltott, ott maradjon, pro hic et nunc, ülőszék mellett ne legyen.

Deliberatum 4. Anno 1743-dik esztendőben megesett visitationak alkalmatosságával curatorságot vállalt magára nemzeti Főris György uram, semmi készpénzt nem percipíált, hanem azután iminnét-amonnan percipíált kezéhez hfr. 171 dr. 36 ~ százhetvenegy mfr. és harminchat pénzt. Melly pénzt az eklézsia sok szükségeire fideliter erogált, amint a beadott és az eklézsia mátrixába bétett ratiojából megtetszik, hanem Generalis Visitationban authentizáltott eklézsia adósainak lajstromából. Amint látzik levált [2.] készpénzt Gyurma Gáborné asszonytól hfr. 10, Székely Sigmond uramtól hfr. 21 dr. 67. Mellyből penes contractuales adott ki ökegyelme hfr. 25 dr. 50 a contracusokat beadván az eklézsia ládájába.

Nota bene: Mostani oskolamester Vajda György atyánkfiának adott ökegyelme 8 mfr. dr. 2, mellynek bé kell menni ecclesia számára.

Nota bene: Bizonyos szükségekre kellett volna még erogálni, ha lett volna készpénz erogálni való, de nem lévén az eklézsianak, maradt másoknak az eklézsia adós hfr. 6 dr. 13. Melly debitumát, jövőn valahonnan pénz, tartozik curator uram deponálni, az jövő visitationban acceptáltak.

Deliberatum 5. Serio committáltatik a tekintetes nemes eklézsianak, hogy a jövő visitatioig minden mobile immobile bonumit, még azokat is, amellyek abalienálódtak, jó rendben és írásban szedvén, tartsa készen, hogy a jövő visitationak alkalmatosságával béirattassanak a Szent Visitatio protocolumába.

Tiszteletes prédikátor Lisznai Ferentz úr kívánságára compromittáltott volt, hogy a parochia kapuja előtt lévő eklézsia fundussán maga zsellért tarthasson, ea conditione, hogy ökegyelme öt forintnyit építesse annuatim a parochián, eszerint pedig tiszteletes loci minister Lisznai Ferentz uram ratiocinálván de expensis ab anno 1740 pro annis 6 ~ hat absolváltatik, a hetedikre is expendált hfr. 2 dr. 22.

Nota bene: Tekintetes nemzeti Csáki László uram conferált az nemes ecclesia számára hfr. 50, néhai tekintetes nemzeti Ribitzei László uram elmaradt özvegye tekintetes nemzeti Károlyi Júlia asszony ugyan ecclesia szükségére conferált hfr. 30, tekintetes nemzeti

³⁷⁸ A Dévai Református Egyházközség levéltára F/40. 1–3.

Somlyai Mihály uram ea pio zelo építetett maga költségével egy temetőszínt. Amellyeket in sua formalitate az jövő visitation az új protocolumba bé fognak iratadni.

Deliberatum 6. Leleszi Sára lévén excommunicata ciriciter másfél esztendeig lapangtatván, maga bűneit a Szent Visitatio confiteáltattata, [3] és megvalván maga esetit, ad vitam meliorem magát compromittálván, a Szent Visitatio is az excommunicatio alól ökegyelmét absolvállya.

Extradatum in Visitatione Partiali Devaiensi 19na mensis Martii anni 1746 celebrata per substitutum notarium M[artinum] Kozma mpr.

1747

*Continuatur visitatio in anno praesenti 1747. die 7ma Februarii in ecclesia Devensi per clarissimum dominum Paulum Zilahi, seniore caeteros ac confratres Mathiam Madotsai et Michaellem Balo, praesentibus ac nobilis ecclesiae commembris.*³⁷⁹

Examinálván az nemes ecclesia tiszteletes loci minister uram iránt, semmivel nem vádolák, sőt mindenekben aprobálván az ökegyelme tisztességes magaviselését, továbbra is acceptálák s maraszták. Hasonlóképpen tiszteletes mester uraimék iránt is semmit nem panasolván helyes szolgálattokat helyben hagyá, jovallá és meg is marasztá.

Mivelhogy az Kádár Mihály uram Tsok Kata feleségével való dolga in causa matrimoniali világosan nem constál, ez alkalmatossággal a Szent Visitatio determinative hozzá nem szólhat, hanem halasztja a Partialis Sinodusra, azholott is mindketten fognak consoláltatni, addig pedig az magok dolgokat világosabb documentomokkal igyekeznek kidolgozni és maradjanak in statu quo nunc sunt, egyik a másikat semmiben nem lacessálván.

A tavallyi visitatiokor maradott volt hfr. 8 dr. 2 curator nemzeti Foris György uramnál, melyet hitelbe adott volt ökegyelme scholamester Vajda György uramnak, mely most is még maradott. Ad futuram rationem 7ma Aprilis Gyurma Gábor uram posteritassi administráltak interest pénzt dr. 59.

Egyházi uraimék congregáltak a nemes ecclesia tagjaitól mester uram hozattatása számára erogált pénz defalcatiojára hfr. 1 dr. 12.

Anno 1747 die 15ta Januarii Somodi Márton uramnak interest administrált hfr. 3 pro annis 1744 et 1745.

Item Somogyi Péter uram 1747 esztendőben, die 7ma Januarii interest pénzt administrált hfr. 2 dr. 50.

Harangozó pénzt percipiáltam dr. 23, mely in summa téssen hfr. 6, 60 dr.

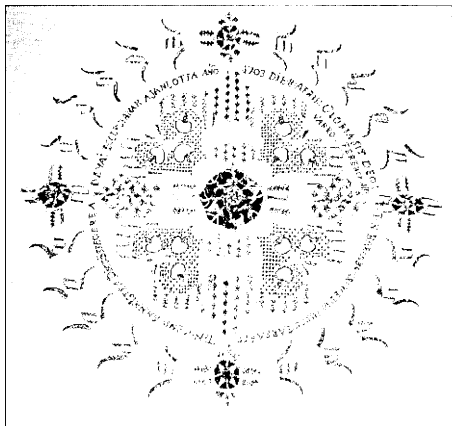
Ehez accedálván az persellybéli pénz hfr. 3 dr. 45.

Melly két positionak summája téssen hfr. 10 dr. 5.

Ebből erogálódott az tornyon dolgozott ácsmasternek dr. 84. Ugyanezen positiokból az Szent Visitatio előtt nyilvánosságát tétetődött tavaszi, mindeddig is fennmaradott bizonyos adósság fizetődött cum hfr. 9 dr. 1 és így a persellyben marad dr. 20.

Deliberatum: Tekintetes nemzeti Balia János uram lévén curatora az tekintetes nemes dévai reformata ecclesianak, számát adván, liquidáltatott volt. [4] cum ft. 56 dr. 95, efelett volt adós a nemes dévai reformata ecclesiának két contractusok szerint cum hfr. 25, id est huszonöt, ezen huszonöt ft. feles számú esztendők alatt való interestével edjűtt. Ehez accedált volt 10 muntyán szlotoknak és Forro Sámuel testamentomának s több idejárult ecclesia praetensioinak dolgából emergált adóssága ökegyelmének, mely mind együtt sokra ment volna, de a Szent Visitatio és a tekintetes nemes ecclesia feles számmal jelenlévő

³⁷⁹ A Dévai Református Egyházközség levéltára F/40. 3–4.

Terítő részlet

főbb, közép, és alsó renden lévő tagjai előtt instálván nemes Balia Sámuel uram, mint akire azon adósság dolga deveniált, hogy a nemes ecclesia mint kegyelmes anya, ezen adósság dolgában eőkegyelméhez relaxatioval lenne. Considerálta a Szent Visitatio és a nemes dévai repraesentativa ecclesia mindazt, hogy fen írt nemes Balia János uram az 1738-dik siralmas esztendőben nehéz circumstanciák között szolgált tapasztalható haszonnal sokszor írt dévai reformata ecclesiának mindazt, hogy sok időktől fogván ezen adósság dolga periculumban, minden haszon nélkül volt, hogy azért továbbra is e dologban az ecclesiának kára ne forogjon, sok és hosszas ventilatiók után, eszerint concludált a Szent Visitatio cum consensu praesentis

ecclesiae: hogy fen írt nemes Balia Sámuel úr e folyó 1747-dik esztendőben készpénzül adjon a nemes dévai reformata ecclesiának hfr. 82 azaz nyolcvankét mfr, a többi interesből és egyéb difficultasokból emergálható praetensiot ultraremittálja a nemes ecclesia. Hogyha pediglen e folyó esztendőben azon 82 mfr. megadni elmulatná őkegyelme, tehát a jövő esztendőben tartozzék adni minden tergiversatio nélkül 100 id est száz mfr. Hogyha pediglen két esztendő alatt ezen adósságot a nemes ecclesiának meg nem fizetné, tehát azon túl száz mfr. után esztendőnként decem per centum tartozzék interest adni, absque ullo strepitu. Mellyre magát önként obligálván fen írt nemzeti Balia Sámuel uram hiteles regiusok előtt, maga subscriptioja és pecsétje alatt emanált obligatoriájában. Inponáltatik a dévai reformata nemes ecclesia curatorának, hogy a legközelebb specificált obligatoriát kezéhez vévén, minden ezen adósság iránt való literale instrumentumokat adjon ki sokszor írt tekintetes nemes Balia Sámuel uramnak.

Amelly kevés számból álló pénze a nemes ecclesiának vesszőkre, karókra és támaszokra vagyon kiadva, felszedvén más hasznosabb interesre fordítsa, a jövőendő visitation tapasztalhatóbb fructussát láthassa a nemes ecclesia. Amelly adóssága pedig vagyon az ecclesiának, mindazonáltal eddig nem fructificált, felvegye és azt is ad fenerandum elocálljon.

Tekintetes Kozollji Benjámin uram Pusztá nevű helyen lévő két szőlőcskéjét magához váltván in hfr. 20, mellyeket fordítot titulus curator Foris György uram titulus Somlyiai Mihály uramtól parochialis ház fedele zsendellyének vásárlására vett 33 vfr. és egy márvás adósság summának defalcatiojára és így továbbra való fizetésre tartozik az nemes ecclesia titulus Somlyiai Mihály úrnak hfr. 14 dr. 10.

Mind tiszteletes loci minister, mind tiszteletes mester uraiméknak relatiojokból világoson értők, hogy fizetésekben sok restantiák volnának hátra, nemcsak, hanem esztendőről esztendőre általmennének. Mellyre nézve inponáltatik a nemes ecclesiának, hogy felszedettetvén, excontentáltassanak, mellyet ha nem cselekednék, az 28-dik canon szerint megbüntettetik.

Extradatum e visitatione Devae celebrata per substitutum notarium, Michaellem Balo 1747. 7ma Februarii.

1752

*Continuatur visitatio in ecclesia reformata Devensi per clarissimum dominum Paulum Zilahi venerabilis tractus seniore, meritissimum ejusdem venerabilis tractus juratum notarium Paulum Batzoni, ut et reverendum dominum Franciscum Szentgyörgyi adsessorem dignissimum, praesentibus etiam ejusdem ecclesiae civibus honestissimis.*³⁸⁰

Minthogy az 1746-ban celebrált Szent Visitatio végezte volt, hogy ezen nemes ecclesiának minden mobile s immobile bonumi az ecclesiák vagy a Szent Partialis protocolumában béirattassanak, azért a kegyes benefactorok pium legatumit kíváltképpen akartuk béírni azoknak örök emlékezetekre eszerint:

1-mo. Méltóságos főispány liber báró nagybartsai Bartsai Gergely úr öngysága hites társa, méltóságos naláti Naláti Sára asszony öngysága látván ez nemes ecclesiának megkevesedését, könyörületességre indult és adott még in anno 1736 száz mfr. numero 100, hogy ennek interesséből a dévai reformatus praedicatornak fizetése némű-némüképpen pótoltsék.

2-do. Ugyan a megírt méltóságos úriasszony öngysága in anno 1746 hasonló kegyeségből adott ezen nemes ecclesiának kétszáz mfr., numero 200, hogy annak interesséből egy praeceptor tartatnék az oskolamester mellett gyermekek tanítására. Ezekről vagyon öngyságának collationalis levele az ecclesia ládájába.

3-io. Még in anno 1740. adott volt öngysága az oskolaház fedésére ötven mfr., numro 50, melly akkor el is költ.

4-to. A templom körül való cinterem ruinainak felépítésére is költött öngysága százki-lencvennyolc, numero 198 mfr. és 63 pénzeket in anno 1745. et 46.

5-to. Jóllehet circa annum 1732. emlékezetben forgó méltóságos asszony öngysága nagy költségével renováltotta volt ezen dévai reformatum templomat és tonyat, mindazonáltal ez jelen való esztendőben újjólag akarván renováltatni, nevezetesen az boltozás felett való részét újjólag akarván szarvaztatni, és az egész templomat cserepeztetni, csak eddig költött öngysága többet száz, numero 100 ft.

6-to. Néhai tiszteletes esperest Sövényfalvi Sigmond uram legált a dévai reformatum oskolának száz ~ 100 mfr, melljek Szilvásról felvétettetvén Dévára adattattak ki, s fenerálnak az oskolamesternek.

7-mo. Néhai idvezült Ribitzei László uram özvegye, idvezült Károli Júlia asszony eleitől fogván gyakorlott kegyesége szerint még in anno 1747 adott volt szegény ecclesiánk szükségére harminc mfr, numero 30, Kersétzre, hogy annak búza interesséből a léánygyermekek praeceptora subleváltassék.

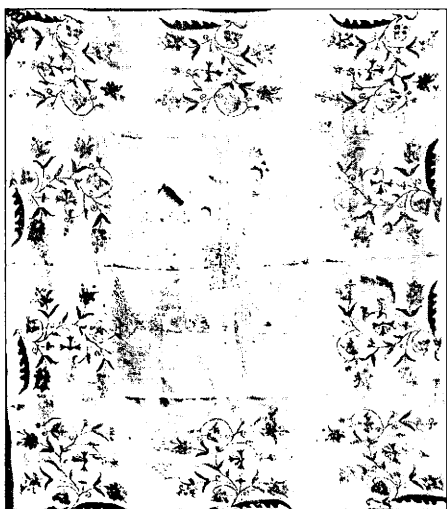
8-uo. Néhai idvezült Tsáki László uram buzgó kegyességiből adott ezen dévai reformatum nemes ecclesiának ötven mfr, numero 50, hogy annak interessének két része a dévai reformatus praedicatornak, egy része pedig az oskolamesternek cedálljon annuatim, Déván van kiadva.

9-no. Idvezült Tsáki László uram özvegye, tekintetes nemes Gargots Éva asszony gyermekeinek consensussokból adott száz mfr., numero 100, hogy annak interesséből a temető körül való kert felépíttessék és conserváltassék, amint hogy már fel is építtetett, vagyon kiadva Haróba nemzetes Balog Mihály uramnál.

10-mo. Nemzetes Somlyai Mihály uram és felesége, idvezült Ribitzei Borbára asszony, ex pio zelo, építettek magok költségével egy tisztességes zsendejjel befedett temetőszínt in anno 1742.

11-mo. In anno 1745. a devai reformatum templom tornáca és torony belső kötésfái, nemkülömben ablakai, folyosója és padolása körül, úgy a cinterem két ajtaji körül is fabéli

³⁸⁰ MatrixDéva 88–92.

Úrasztali terítő, 1703

Tettzett a tekintetes nemes ecclesianak a Szent Visitationnal edjűtt titulus Harsányi Sámuel uramat ezen nemes ecclesia inspector curatorának választani, melly nevezetes officiumat őkegyelme is magára vállalván, hitét letészi cum hac declaratione, hogy a nemes ecclesianak eddig való becsületes curatora, titulus Foris György uram légyen őkegyelme mellett vicecurator. Kik is correspondenter lévén, uno animo, sedulitate ac fidelitate légyenek azon, hogy curállyák a nemes ecclesia bonumit, a tiszteletes atyafiaknak jóakarói légyenek, és őkegyelmeket protégálván, fizetéseket a maga rendes idejében felszedetni, és kezekhez szolgáltatni igyekezzenek, mellyre őkegyelmek is reáigérék magokat.

Fenn megírt KisHarsánji Harsánji Sámuel uram hitét letévén a fenn említett officiumnak követésére, őkegyelme mellé titulus Vajda József úr, titulus Balia Sámuel uram, titulus Asztalos András uram és titulus Rátz György uram consistorialis adsectoroknak választatván, hárman adjuráltattak. Balia Sámuel uram penig az adjuratoria facultáltatik a consistorium előtt, helyben maradván a több adjurált adsectorok, hogy megegyező erővel a nemes ecclesianak procuratiojában munkálkodjanak.

Deliberatum. Szemlélvén a nemes reformata dévai ecclesia a parochialis háznak romlott állapotra hanjatlott állapotját, tettett és végzetett, hogy új parochialis házat építtessenek kőből a jövő tavaszon.

Tiszteletes Lisznjai Ferentz uram kívánságára compromittáltott volt, hogy a parochia kapuja előtt lévő ecclesia fundussán maga zsellért tarthasson, ea conditione, hogy őkegyelme öt forintokat érő munkát tétessen annuatim a parochián. Eszerint ratiotinálván tiszteletes atyánkfia de expensis ab anno 1746 ad praesentem visitationem, hat esztendő alatt való fáratsága és munkája mégyen ad hfr. 31. dr. 54, mellyekről helljes demonstratiot tett őkegyelme és acceptáltattott. A házat pedig már kibocsátotta őkegyelme keze alóll és a nemes ecclesia kezét reátette, és ispotállynak rendelte.

Az elmúlt 1747-beli esztendőől fogva, mindeddig semmit nem vévén kezéhez curator Fóris György uram, az egyházfiak hozatanak egyszer is, másszor is tiszteletes loci minister Lisznjai Intze Ferentz atyánkfia kezéhez, mind interes bor árrából, mind temetőkert építésére légált 100 frt. után bėjáró búza interes árrából, úgy egyéb apróság proventusocskákból is, nevezetesen pedig a praeceptor fundus után ingrediálni szokott bornak árrából kétszázharminckét Magyar forintokat melljékből őkegyelme temetőkert építésére, a praeceptornak harmadfél esztendőre, ez folyó, 1732. esztendőnek folljásának feléig százhuszonöt ft.,

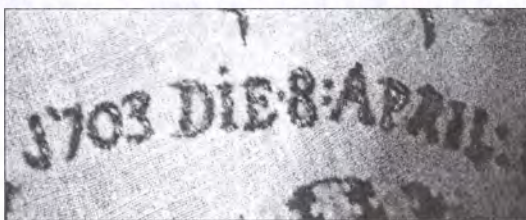
ruinák reparáltatván, minthogy a nemes ecclesia tagjai magok között elégséges költséget e szükségekre nem congerálhattak, kívántatván éppen ft. 38 dr. 98, tehát méltóságos gróff és generalis maros németi Gyulai István úr őexcellenciaja succurrált cum florenis hungaricalibus numero 25.

12-mo. Titulus Katonai Ádám uram adott a templomhoz kívántató fáknak Lesnekről való felhozására 14 vfr. ~ hfr. 14 dr. 28.

Továbbá examináltatván a nemes ecclesianak jelenlévő nemes tagjai a tiszteletes loci ministernek, tiszteletes, tudós Lisznjai Ferentz uram canon szerint való szent hivatallyának követése felől. Őkegyelme dicsértetik, továbbra is örömmel acceptáltatik.

Hasonlóképpen a dominus Ladislaus Nagylaki is, mint fungens oskolamester, a maga hivatallyában híven forgolódik.

numero 125, úgy egyéb ecclesia szükségére hitelesen erogálván penes contractum Szina János egyházfinak tíz mfr., titulus Olis Lajos uramnak tíz mfr. ~ 10, ezeken kívül vagyon afféle haszonból praeveniált pénz Horvát György uramnál hfr. 6, Kannás Jósefnél két vfr., készpénzül pedig ad futuram rationem hfr. 25 dr. 85.

Az úrasztali terítő évszáma

[92.] Vadnak ezen nemes ecclesiának adósságairól is acquisitiojiról is feles contractusok, kik közzül kettők recensebbek, melljeket is igyekezzenek fenn megírt titulus curator uraink jó rendben szedni, és az adóssakat mind a capitálisnak, mind az interesnek megfizetésére urgéálni.

Pro anno 1752 40 mfr. után való interes Hazoláról és Déváról bé nem jöven eddig, marad ad futuram rationem.

Extradatum e Sancta Visitatione in ecclesia reformata Devensi anno 1752. 9-nio Novembris celebrata, per juratum venerabilis tractus notarium, Paulum Batzoni mpr.

1742–1752

*Déván, 1742–1752 között tartott vizitációk alkalmával választott assessorok és gondnokok névsora, valamint a tisztségek betöltéséhez szükséges esküformulák.*³⁸¹

Nota bene: 1742. in Visitatione Generalis

Assessorok

1. Tekintetes Csáki László uram,³⁸² *defunctus*,
 2. Titulus Kis Lajos uram,
 3. Kozoli József uram,
 4. Kozoli Benjammin uram,
 5. Tekintetes Somlyai Mihály uram,³⁸³
 - A várai rend részéről,
 6. Foris György uram notarius,
 7. Kis Mihály uram,
 8. Nyaraldi János uram,
 9. Asztalos János uram,³⁸⁴ *obiit 1752*,
 10. Borbély István uram,³⁸⁵ *defunctus*,
 11. Juhász István, *obiit 1752*,
- Anno 1752. 3ta Novembris electi et adjurati sunt in visitatione ecclesiae,
1. Spectabilis ac generosus dominus Samuel Harsányi in curatorem,
 2. Dominus Samuel Balia,
- Dominus Josefus Vajda,
 Dominus Georgius Rátz,
 Dominus Andreas Asztalos in adessores consistoriales.

³⁸¹ A Dévai Református Egyházközség levéltára. F/225.

³⁸² Kihúзва.

³⁸³ Kihúзва.

³⁸⁴ Kihúзва.

³⁸⁵ Kihúзва.

E számban vett becsületes személyek megeskedtettenek, hogy hittel legyenek az ekklezsiához kötelesek és valamikor az ekklezsiának szüksége kíványa, vagy prédikátor atyánkfia hivattya a parochialis házhoz, jó kedvel és szép engedelmességgel bégyüllyenek, a bajos dolgokat sine strepitu, jó lelkiismerettel igazítsák, hogy hitek ellen ne vétkezzenek és lelki ismereteket meg ne sértsék.

Pelsötzi János a Generalis Szent Synodus hites notariusza mpr.

*Formula juramenti curatoris ecclesiae*³⁸⁶

Én kisharsányi Harsányi Sámuel esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú, Szent Lélek, tellyes SzentHáromság, egy, bizony, örök Isten, hogy a curatori hivatalban híven, igazán és jó lelkiismerettel eljárók, a templom, parochia, iskolabéli és ezen reformata ekklezsiához tartozó minden épületekre gondot viselek, azokat ruinalni (amennyiben lehet) nem engedem, ha ruinalódni találnának, tehetségem szerint ezen ekklezsia reditusából reparálni igyekezem. Az ekklezsiának se mobile, se immobile bonumit nem abalienálom, se abalienálódni nem engedem, ha mellyek abalienálva volnának, rehabeálni igyekezem. Nevezetesen annak debitumit interesséjekkel együtt, úgy a tiszteletes loci ministereknek, papnak, mesternek rendeltetett fizetést annak idejében felszedetem és kezekhez szolgáltatom. Tiszteletes esperest urammal és ezen ecclesia tiszteletes prédikátorával cointelligenter lések, őkegyelmekkel jó harmóniát tartván, mind az egész nemes ekklezsiának, mind az abban szolgáló egyházi személyeknek hasznokra lenni kívánok. Minden perceptumimról és erogatumimról annak idejében a Szent Visitatio előtt helyyes demonstratiot tések. Isten engemet úgy segéllyen.

*Formula juramenti adsectoris consistorialis*³⁸⁷

Én T. T. esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú, Szent Lélek, tellyes SzentHáromság, egy, bizony, örök Isten, hogy valamikor a dévai reformata nemes ekklezsia szüksége kívánnya, és annak inspector curatora nékem hírt tétet és hivat, akár a parochialis házhoz, akár maga házához, jó kedvel és örömet compareálok, és ott s egyebütt is amint az én tehetségem engedi, ezen nemes ekklezsiának és ebben az egyházi épületeknek, úgy az azokban szolgáló egyházi rendnek javokat és előmeneteleket jó lelkiismerettel és kívántató szorgalmatossággal szívesen munkálodom, a botránkoztatókat bémondom, midőn megtudom. Isten engemet úgy segéllyen.

Signatum Devae anno 1752. die 3ta Novembris dum in Visitatione Ecclesiae praescriptus T. T. curator eligeretur et medio juramento confirmaretur.

1753

*Déva. [Gondnoki számadás]. Series perceptionis pecuniarum ab anno 1752. 9^a Novembris ad ultimam usque diem mensis Decembris, anno 1753., pro ecclesia reformata Devensi obventa.*³⁸⁸

	hfr.	dr.
1. Anno 1752. 9 ^a Novembris tiszteletes predicator Lisznyai uram ab anno 1747 az Szent Visitatio előtt az nemes ecclesiának proventussiról és erogatumiról demonstratiot tévén, in paratis reponála az ecclesia ládájába	25	85
2. Azután eodem anno 2 ^a Decembris ecclesia bora árrát Solymosról percipiálván, praestála írt tiszteletes uram	29	94
5. Eodem anno 17 ^o Decembris Sznia János uram 10 ft. nálla lévő capitalisnak interessét praedicto anno 1752, administrált	1	–

³⁸⁶ A Dévai Református Egyházközség levéltára. F/225. 1.

³⁸⁷ Uo. 2.

³⁸⁸ Uo. F/64.

Item eodem anno 18 ^a Decembris Somodi Péter uram 30 ft. capitalis után pro anno 1749 et 50 administrált inscr hfr. 6 item pro anno 1748 restantiaban maradt hfr. 1	7	–
In anno 1752 inclusive az harangozásból obveniált az nemes ecclesianak a quintalitas in	3	5
3. Anno 1752. 17 ^a Decembris Horvat György uram administrált aegue bor árrát	6	29
4. Anno 1753. Kannas József megint bor árrával lévén adós, administrált	2	4
Anno 1753 Barb Josa az mester fizetése augmentumára kiadott 100 ft. adós lévén, és meghalván, felesége administrált in paratis	20	5
Eodem anno 27 ^a Maji Szöts Jankul Asztalos András uram collatiojából in paratis meghozott Maradt még nálla hfr. 5 esztendőnként 15 kupa mustra	8	16
Anno 1753 méltóságos gróf generalis Gyulai István uram öexcellenciaja tiszteletes predicator uram háza építésére conferált	15	–
Item méltóságos Bartsai Ferentz uram adott	5	–
Kendeffi Miklós ör hasonlóképen azon szükségre	3	–
Néhai tekintetes Pogány Józsefné még adott	5	–
Nemkülömben méltóságos gróf Gyulai Ferentzné asszony öexcellenciaja azon szükségre K[is]Bartsáról 12 véka búzát, [2.] mely 12 véka búza a dr. 39 eladatatván facit	4	68
Anno 1753. 9 ^a Junii Balia Sámuel uram az rajta fekvő 50 ft. capitalist megadván, legalis interessét is pro annis 1749, 50, 51, 52 integris et 53 medio	13	50
Tompa nevű falura 12 1/2 véka búza interesre, ezen interest is 27 ^a Junii béhozta és eladattatott az 12 1/2 véka a dr. 5, mely facit	6	25
Anno 1753 harai Balog Mihály uram az 1 ft. után való interestet pro anno 1752 metretae tritici 2 administrálta, mely a dr. 50 eladattatott	10	–
Ab anno 1752. 9 ^a Novembris ad diem ultimam usque Decembris anni 1753 az persely-pénz exurgált ad	6	70
Item az harangozópénzből az quintalitas obveniált hfr. 4 dr. 1, melyből administráltak ad ultimum usque Decembris anni 1753 Restálnak még az harangozók cum dr. 65	3	36
Vajda József uram vett meg az ecclesianak egy fenyőfát	–	96
40 mfr. lévén borra kiadva az ecclesianak, in anno 1752 ingrediált interes urnae 2, mely az praeceptor búza közzé töltetett, és eladattatott a dr. 68	1	36
Anno 1754. 3 ^a Februarii Vajda Ist[ván] az debitumot administrálta in	26	–
Anno 1754. 4 ^a Februarii Somodi Péter uram tiszteletes Lisznyai uramnak három esztendőre interest praestált	9	–
Eodem Kis Lajos uram is az kölcsönvett pénzt, hfr. 10 administrálta	10	–
Preceptorum summa facit	223	10
Ut intra Szina János uram ultima Februarii pro ano 1753 az interest anno 1754 administrálta	1	2
Universa summa	224	12
Erogáltatott az megírt percipiált summa eszerint:		
In anno 1753 mense Martio 9 öl köre és egy darabra Az köből még megmaradt 2 1/2 öl circiter	34	–
Az tiszteletes uram háza felrakásáért Lőrintz kőművesnek juxta conventionem sub littera B.	52	–
400 véka mészért adni kellett	19	–
Item megvenni kellett meszet	2	50
Esmét két véka fejezíteni való mészért Farkas Pálnak	–	18
A meszet hozóknak egy-egy vékát dr. 2 fizettetett	8	–
Tiszteletes uram csüre fáiért, 9 ágasokért és egy pár csürszáj fákért adattatott	4	42
[3.] Az mesterembereknek, hogy megfaragták az ágasokat, felásták és meglecezték a csürt, fizettünk	7	51
Nemet Jakabnak, az ácsnak, hogy az tiszteletes uram háza fedelét kitódta, megzsenedelyezte s mestergerendát tett bele, fizetni kellett	5	10
Az kémént megtódván az kőműves, hogy befodozta az ács az ház fedelét, adtunk	–	34

30 szál vizen hozott deszkát vettünk a dr. 10	3	–
Item 30 szár fúratlan deszkért a dr. 14	4	20
30 lécert item fizetni kellett	–	90
Az ház padlásáért az asztalosnak és két ablakramának csinálásáért fizettetett	4	60
Item néki falban lévő almariumért, egy küszöb s két rövidebb fogasakért	1	36
Két ablakokban lévő üvegekért Szászvárost kellett fizetni	4	80
Az ház padlását megtapasztó cigányoknak fizettetének	1	70
Az méltóságos asszony Bartsai Gergelyné asszony önágyása, ablakokba való rostélyok számára adván vasat, négy ablakokban csináltattak rostélyok, melyekért fizettek a cigányoknak Az negyedik rostély elmaradt, fel nem rakatott	1	56
Az tiszteletes uram háza gerendáihoz kívántató 9 hosszú vasszegek csináltatásáért 1 cigánynak fizettetének dr. 26	3	511 1/2
Bemsi Mihály szegek igazításáért dr. 23. Lécszegekért dr. 14 1/2, item az ház padlásához kívántató lécszegekért pro 152 dr. 32. Szegekhez kívántató olajra dr. 3. Három vaskapcsok csinálásért dr. 6. Az eresztajtóra két sarak és szegekért dr. 9. A kölább fedelére szegekért és mesterembernek dr. 15. Az utca kapujához szegek és sark igazításáért dr. 12. Az ablak sarkai és horgai igazításáért s felveréséért dr. 20. Ugyanaz ablakramáihoz hívtató húsz szegekért dr. 9. Az almariumhoz kívántató zárért, sarkakért és két kolcsért dr. 102, faciunt in summa		
Tiszteletes uram csüres kertéhez egy kapu vétettetett cum	1	20
Egy fenyőfája az ecclesiának az szárazba vitettetett az Marostól, [...] kiváltására fizetni kellett	–	30
[4] Az oskolában praeceptor házában lévő kemence de novo megigazítván, kályhára erogáltatott	1	14
Az agyagcsinálónak	–	9
Item oda egy szekér vessző vétettetett a kerthez pro	–	28
Egy kertelőnek megint erogáltatott	–	12
Az parochialis épüendő házhoz tiszteletes uram két béresse, 6 ökre szekere comportálván az megkívántató fővenyet, aprókövet, palát, deszkát, égetett téglát, agyagot, in summa 96., melynek ezen vecturaja a dr 20 facit	19	20
Ad finem anni 1753 usque az harangokhoz kívántató degetre 1 kupára és 3 istrangokra erogáltatott	–	39
A Szent Visitationak feltartására erogáltatott	3	–
A parochialis csürnek fedésére ment 25 kalangya szalma a dr. 5	1	25
Erogatorum summa	184	55
Vagyon Sznia János úrnál búza árrából	2	75
Ad 1754. 25 ^a Februarii intra meghozta ökegyelme		
A cassában in paratis vagyon	35	86
	223	13

Signatur Devae 3^a Februarii Harsányi Sámuel mpr.

Ezen curatoralis demonstratiót a Szent Visitatio considerálván, helybenhagyta és a ratiocinans curatelát absolválja

E sancta visitatione 31. martii 1754. Devae celebrata per substitutum notarium Stephanum Herepei mpr.

1772

*Déva 1772. Continuatur visitatio in ecclesia reformata Devaensi anno 1772. die 4ª Februarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, et ordinarium notarium Benedictum Bitai, praesentibus spectabili domino Samuele Balia inspectore curatore consistoriali, spectabili domino Josepho Vajda vicecuratore ecclesiae, in domo parochiali.*³⁸⁹

Ubi: 1-o. Tiszteletes loci minister Lisznai Intze István uram ökegyelme ellen semmi panasz sem említettik, sőt kedves functioja továbbra is kikérettetik.

2-o. A humanissimus dominus scholae rector Sinka Ádám ökegyelméről sem panaszol az ekklézsia, mi pedig megvizsgálván az ökegyelme keze alá bízott oskolai gyermekeket rövid censurában. Alkalmas előmeneteleket tapasztaltuk a tudományban, de mégnagyobb nevedéseket reméljük az ökegyelme tovább is mutatandó szorgalmatossága által. Úgy mindazonáltal, hogy az atyák a gyermekeket szüntelen jártassák fel a scholába, a tanulásra rendeltetett időt ne fordítsák egyéb foglalatosságokra, mezei és egyéb munkára.

3-o. Tapasztalja a Szent Visitatio, hogy a pia collatisok s azok után esztendőként békéltetett érdek pénz perceptioi, erogatum az esztendőkre szerint nem distingváltattak. Recommendálja azért azokat a perselypénzel együtt a nemes consistorium dexteritássának, hogy jó rendbe vétetessenek.

4-o. Az Isztina Patakján lévő egy darabocská szőlő szilvással együtt elidegenített volt az nemes ekkléziától, most pedig azt vévén észre tekintetes Harsányi Sámuelné Tisza Ágnes asszony, hogy a jus a nemes ekkléziáé, önként általengedte a nemes ekkléziának, melyet colál a tiszteletes loci minister.

1773

*Déva. Anno 1773. die 11^a Martii visitatur ecclesia reformata Devaensis per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei tanquam seniore, Daniele Demeter substitutum notarium, praesentibus ecclesiae inspectore spectabili domino Samuele Balia, membris ecclesiae spectabili domino Ladislao Rátz, Martino Péter, et loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Stephano Intze de Lisznó, ubi in domo parochiali sequentia connotantur.*³⁹⁰

1-o. Megkérdettétvén a fellyebb specificált személyek a szenk ekklézsia képében, ha nincsen-é valami panaszok a tiszteletes loci minister ellen. Semmi panaszt nem tettenek, sőt minden szavaik által contentumokat mutatták, s tovább is szent szolgálatát enixe kérik.

2-o. Vice versa megkérdettétvén a tiszteletes loci minister, ha valami gravamenje nincsen-é az ekklézsia s annak tagjai ellen. Jóllehet említé, hogy vagynak az ekkléziában bizonyos restantiariusok a papi fizetés dolgában, mindazáltal a szent ekkléziához egész contentumát mutatá s azoknak a restantiariusoknak dolgát s maga szolgálatát tovább is a szent ekkléziának inspectorinak curatorinak ajánlá.

3-o. Nemkülömben a humanissimus scholae rector Sinka Ádám ökegyelmével, hogy a szent ekklézsia megelégedjék s gyermekek körül való forgolódását helyben hagyja, előszóval bizonyítá.

4-o. Találtattanak bizonyos scandalosus személyek, amint a tiszteletes loci minister feladja, úgymint Gombkötő Nagy János, aki magát templom gyakorlásáról és az Úr vacsorájával való éléről egészen elvonta jódarab időtől fogva, Csáki Mária és Ágnes, akik mind-

³⁸⁹ HuZaL-Jkv. I/3. 51.

³⁹⁰ Uo. 96–97.

ketten buja életet élnek, az egyik ugyan, úgymint csáki Ágnes hajadon leány megesett, a másíknak úgymint Csáki Máriának buja és másokat megbotránkoztató élete is nyilván vagyón. Végezi ezek íránt a Szent Visitatio et quidem de primo: Minthogy Gombkötő Nagy János keresztetvén, othon nem találattott, tehát esperesti pecséttel eléfordulván admo-neáltassék a templom gyakorlására. Ha annak is engedni nem akarna, juxta leges patrias et canones ecclesiasticos büntetessék meg. De 2-da et 3-a végezi a Szent [97.] Visitatio, hogy a tiszteletes loci minister atyai admonitiojára compáréaljanak a rendes úton s módon megbántott Istennel, s megbotránkoztattott ekklezsiájokkal reconciliáljanak penes depositionem taxae ordinariae, egyéb aránt a haza törvénye és ekklezsiai canonok szerint kemé-nyebb büntetésre adattatnak.

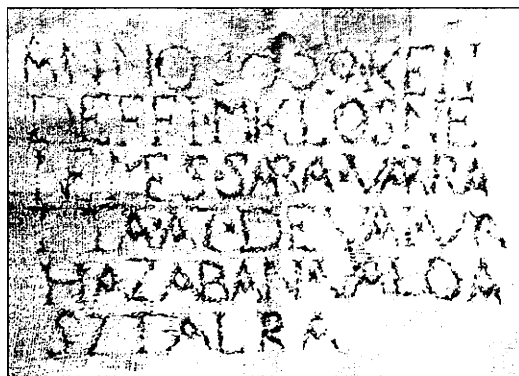
5-o. Panaszolnak a sírásók, hogy töb[b]n[y]ire mindenek boltos sírt kívánnának, holott annak ásásában egynéhányszor veszedelemben forgottanak, ők ugyan tisztességes sírt ásni készek, de hogy boltos sír ásására magokat nem obligálhatják. Helyben hagyja Szent Visitatio is beszédeket, és hogy ezután afféle boltos sír ásásával ne periclitáltassanak, most végezi, ha kinek olyan sírhoz lessz akarátja, másokkal ásattathatja. Efelett minthogy mindeddig rendes fizetések nem volt, jelentik valami kevés fizetésbéli kívánságokat. Adsistálja azt is a Szent Visitatio és a szent ekklezsiának recommendálja, találjon módot e részben consoláltatá-sokra.

6-o. Forgott fenn a Szent Visitatio előtt, hogy jó volna a scholae segítségére, mint volt régen is, egy déákot hozatni az apróbb gyermekek mellé praeceptorul. Ezen dolgot igen helyesnek és mindenképpen szükségesnek ítéli a Szent Visitatio, de nem lévén az ekklezsiának arra tudva való bizonyos fundussa, semmit arról az egész ekklezsiának megegyezése nélkül nem ítélt, hanem recommendálja ezt is a nemes ekklezsiának, találjon módot, mely szerint légyen a keresztyén atyáknak fiaikban s költségekben valami consolatiojok.

7-o. Nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio, egy darab időtől fogva mely sok és szép restauratiók estenek a templom és parochia körül nevezetes benefactoroknak segítségek által. Kiknek, hogy beneficiumok örök emlékezetre fennmaradjon, azoknak neveiknek s beneficiumoknak felírásokra kéretik a titulus curator, Balia Sámuel úr, kinek e dologban különös kegyes industriája tettzett meg.

8-vo. Tekintetes belényesi Vajda József uram önként resignálván a fő domesticus curatorságot, ökegyelme helyébe offeráltatott ezen hivatal tekintetes regius perceptor Balia Sámuel úrnak, aki-nek is ezen visitatio alkalmatosságával mint vicecurator adjungáltatott Rátz László uram.

9-no. A tiszteletes loci ministernek és a nemes ekklezsia fellyebb említett képeinek insinuatiojokra igen helyesnek ítélte a Szent Visitatio, 1-o hogy azok a naturálék, melyek adat-nak a templomnak és parochianak renovatiojokra, vagy ekklezsiai industria által szereztetnek,

A Kendefi család terítője, 1669

minéműek példának okáért deszka, zsen-dely, téglá stb. se a curatoroktól, se a loci ministertől semminemű titulus alatt más-oknak ki ne adattassanak a venerabilis tractus tiszteletes seniora híre nélkül, hogy amelyek nagy munkával szedetnek össze, ne széledjenek el. 2-o Helyesnek ítélte s végezte a Szent Visitatio, hogy mivel a tes-tek ideig való tartására készítendő crypta igen nagy költségében fog kerülni az ekk-lezsiának, tehát, hogy abból valami pro-ventusocskája lehessen, végezte a Szent Visitatio, hogy 1-o, az idegenek egy arany fizetés alatt, 2-o, az ekklezsia tagjai közül a nemesebb és elsőbb halgatók 3 ~ három ft.

fizetés alatt, 3-o, a középrendű nemesek egy ft. fizetés alatt, 4-o a szegényebbek 4 ~ susták fizetés alatt tehessék oda halottaikat.

1775

*Déva. Anno 1775. die 23^a Martii instituitur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Devensi, praesentibus et adsistentibus Sanctae Visitationi ab una parte reverendo ac clarissimo domini Stephano Herepei ut seniore, Daniele Demeter locum notarii, subeunte a parte vero ecclesiae spectabili domino Samuele Balia ecclesiae curatore, spectabili domino Moyse Váradi, Ludovico Kozolyai notario consistoriali, generoso ac nobili domino Georgio Foris, aedilis denique ecclesiae Stephano Ungur, praesente etiam loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Stephano Intze Lisznyai tractuali notario in domo parochiali.*³⁹¹

Ubi: 1-mo. Megkérdettétvén a fellyebb megnevezet tiszteletes loci minister Lisznyai Intze István ökegyelme a halgatók felől, legelsőben is szomorúan említé, hogy némelyek az ekklezsiának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacrumokat frequentálni teljességgel nem akarják, minéműek signanter Gombkötő János ökegyelme, Fazakas György, Kis Mihályné házai s többek effélék. Végezte azért a Szent Visitatio, hogy az ilyenek s akik ezekhez hasonlók léznek, mint nyilvánóságos scandalosusok elsőben az egyházfi által különösön, és egyen-egyen megintessenek, ha pedig aszerint engedelmeskedni nem akarnak, pro 2-do consistorium eleibe hivatassanak, és a consistorium ellenek animadvertáljon. Ennek is nem engedvén és a jó tanácsot s dorgálást semmibe hajtván, végtére excommunicáltassanak, el ne temetessenek.

2-do. Panaszolván vizsontag tiszteletes loci minister ökegyelme salariuma béli búzájának administratioja iránt, hogy azt nem egyszer, mint más ekklezsiába, hanem szakaszontként, egyszer egy kevés, másszor is egy kevés adminisztráltatik, mely miat sokszor az asztagja elkárosodik. Helyesnek ítélte a Szent Visitatio, hogy mindenek post praeiviam notificationem akkor mikor az udvari dézmára jel tétetik harang által, legfellyebb harmadnap alatt a dézmával együtt azon gabonabéli sallariumot is beszolgáltatassák.

3-tio. Minthogy a fabéli fizetés teljességgel el kezdett vonattatni, tehát kívánnya a Szent Visitatio serio inculcálni, hogy minden praevericationak elkerülésére, aki fát adhat, adjon fát, aki pedig azt tellyességgel nem adhat, fizessen egy szekér fáért 30 ~ harminc xr., amint az ekklezsia egyszer maga között determinálta, ezt pedig fizesse két terminuson, szent György és Szent Mihály napján.

4-to. Megkérdettétvén a humanissimus dominus scholae rector Sinka Ádám ökegyelme is, eodem tenore panaszol a fának administratioja iránt, melyhez képest intimáltatik az ecclesia egyházfiainak ökegyelmeknek és injungáltatik, hogy mikor valakihez mennek az efféle dologban, mindenkor a felelettel mennyenek titulus ecclesiae curator úrhoz, és jelentsék bé, mit felelnek, vagy mivel mentegetik magokat, hogy a curator úr in instanti cseledhessék a morosus fizetőkkel ab officio. Ugyanezt observálván a cantor fizetésének dolgában is.

5-to. Megkérdettétvén titulus fellyebb említett curator úr és a nemes ekklezsiának jelenlévő személyessi, hasonlóképpen a mostan fungens scholae rector Sinka Ádám ökegyelme felől, úgyszintén a humanissimus cantor Jakab András ökegyelme [141] felől, nagy örömmel jelenték mindenik részről való egész contentumokat s továbbra is kéri egész szívesseggel szolgáltyokat.

6-o. Tiszteletes loci ordinarius minister és tractualis notarius Lisznyai Intze István ökegyelme jelenté a Szent Visitationak, hogy midőn ezen dévai reformata nemes ekklezsia az újonnan felállított cantor s leányok tanítója subsistentiájának módjáról gondolkodnék, és

³⁹¹ HuZaL-Jkv. I/3. 140–144.

arra elégséges fundust nem talált volna, maga önként általengedett azon végre a maga papi fizetésére tartozó fundusból egy consistorialis gyűlés alkalmatosságával hfr. 200 ~ kétszáz mfr. azon 300 ~ háromszáz mfr. álló pium legatumból, melyet néhai méltóságos n[agy]-bartsai Bartsai Gergelyné Nalátsi Sára asszony önegysága conferált volt ezen ekklézsiának, mellynek elsőben százát conferálta volt egyenesen pap intertentiojára, kétszázát pedig az oskolamester mellett az apróbb gyermekekkel dajkálódott praeceptor intertentiojára. Megkevesedvén pedig az oskolában tanuló gyermekek és praeceptorság megszűnvén, azon praeceptor fundust tetszett ugyan önegységének kétfelé osztani, és felit, úgymint százát a papnak, felét pedig az oskolamesternek tantisper általadni, míg viszont praeceptorra lenne szüksége az ekklézsiának, ut videri possunt collationales. Mármint a praeceptor helyett cantor és léányok tanítóját hozván a nemes ekklézsia, nem kívánta a tiszteletes loci minister, hogy az oskolamestertől elvonattassék a praeceptor fundusnak fele, úgymint száz forint, hanem azt ott intacte meghagyván, maga általengedte nemcsak a praeceptor fundusból ökegyelmének foeneráló száz mfr., hanem a más száz forintokat is, mellyek legelsőben is egyenesen pap számára conferáltattak, azaz in summa 200 ~ kétszáz mfr. Engedte pedig ezt ilyen declaratioval, hogy mivel maga tractus közönséges hivatalában vagyon, és olykor nemcsak az ekklézsián kívül való dolgokkal, hanem még itthon létében is közönséges dolgoktól avocáltatik, a scholae rector hivatala pedig könnyebbedik, nem lévén baja a cantorsággal, tehát ezután a scholae rector a papnak több segítségére legyen, mint eddig, véghez vivén a templomi szolgálatot nemcsak akkor, mikor közönséges hivatalban az ekklézsián kívül lenne, hanem olykor itthonlétiben is. Hogy mivel ami papi fizetési fundus vagyon, többire csak ad beneplacitum usque vagyon adva, mellyekben változás eshetik, a mit pedig a cantor subsistentiájára kezéből kibocsátott, az állandó, tehát igyekezzék a nemes ekklézsia idővel megszerezni és lassan-lassan a 200 forintokat a pap intertentiojára reponálni. Mindezeket a tekintetes nemes ekklézsia akkor helybe hagyván, kívánta praenotált tiszteletes loci minister ökegyelme eszerint a Szent Visitatio protocolumába bétettetni azért, hogy mostan fungáló scholae rector Sinka Ádám ökegyelmétől kedvetlenül hallattak ilyenforma szók,

Úrvacsorai kancsó, 19. sz.

hogy azon 200 forintokat tartozott a pap kiadni, mert a praeceptor fundus volt, mellyekkel ökegyelme a templombéli szolgálat alól szabados maga elvonhatásáért igyekezett utat készíteni (minthogy addig is azt sokféle praetextus alatt, ha csak lehetett elmellőzte) és azon opiniót sok hallgatónak szívekben a tiszteletes loci minister kissebbítésére önteni. Helyesnek ítélte a Szent Visitatio a tiszteletes loci minister ökegyelme kívánságát, és az általadott 100 forintnak dolgát kívánja maga is a Szent Visitatio mindenekkel megértetni, [142.] hogy afféle kedvetlenséggel a tiszteletes loci minister az ekklézsia közjához való jóindulatért senkitől, annyival is inkább a scholae rectorától ne terheltessek, hanem a scholae rector tartozzék a templombéli szolgálatot örömmel és kész szível tenni, mikor a tiszteletes loci ministernek elkerülhetetlen akadálya leszen. Erre a végre pedig a scholae rector hozásban jó lessz az ekklézsiának mindenkor reflectálni az ekklézsia kebelében egyszer tett, és a Generalis Szent Synodus által aprobáltatott végzésre hogy ebbe az ekklézsiába olyan subjectum hazatassék, aki magát ad statum ecclesiasticum

devocálta. Mert az ilyen a gyermekeket is szorgalmasabban s jobb szível taníttya, a templombéli szolgálatot is, mikor a szükség kívánnya, hívebben és kedvetlenség nélkül folytatta, e lévén magának is fő célja.

7-mo. Tekintetes üdösb Balia Sámuel mostani domesticus curator úr emlité, miképpen az elmúlt 1767-dik esztendőben bizonyos kegyes indulatból templom ékesgetésére s ruinainak megjobbítására ígért s conferált alamizsnapénzeknek felszedéseket az akkori dispositio szerint magára vállalta, fideliter véghezvitte. Hanem ennek felette maga azon pénzeket az ekklézsiának szükségeire erogálta is, exsurgálván a perceptum a hfr. 769 15 dr., az erogatum pedig ad hfr. 829 89 dr. Mellyből a Szent Visitationak exhibeált és legitimált demonstratio szerint világosságra jöven 60 mfr. és 74 dr. supererogatum. Azokat maga kegyes indulattyából az ekklézsiának önként és örökösön condonálja, mellyet a Szent Visitatio és a nemes ekklézsia nagy hálaadással és köszönettel fogadott el, magát pedig a demonstráló curator urat absolválja.

8-vo. Exhibeála tiszteletes notarius és loci minister Lisznai Intze István ökegyelme is az egyháziak számadásából ab anno 1767 usque ad annum 1771 emanált legitima demonstratiot, mely de anno ad annum egybesummáltatván:

	hfr.	dr.
Ment fel ratione perceptorum ad	185	13
Ratione erogatorum ad	177	50

És így maradt az ekklézsiának, mely a tiszteletes mostan fungáló loci minister ökegyelme kezére általjött hfr. 7 dr. 63. Mellyet continuálván eodem tenore ab anno praedicto 1771 usque ad annum et diem praesentem

	hfr.	dr.
Exsurgált az egész percepta summa ad	221	56
Ebből az ekklézsiának szükséges költségeire penes demonstrationem specificatem erogálván	240	17 ½
Találtatik supererogálnak lenni	18	61 ½

Amellynek refusiojára az ekklézsia tartozik.

9-no. Feladván tiszteletes loci minister ökegyelme, mely sok szükség felett való fejérnémű egyetmások, keszkenők és kendők hevernének a dévai reformata nemes ekklézsia ládájában, amellyeknek az ekklézsia hasznokat nem vészi, hanem magokba emésztődnek, s végre semmivé lésznek, insinuálván egyszersmind, hogy jó volna azokat más szegényebb ekklézsiáknak kiadni. Helyyesnek ítélte a Szent Visitatio, mellyet committál is mind titulus curator uramnak, mind a tiszteletes loci ministernek. [143.]

10-o. Proponálván tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy a pap s mester számára foeneráló pius fundusok registráltatván, az első találtatik 287 mfr., a második 140 mfr. lenni. Instált a nemes ekklézsiának, méltóztatnék mind a kettőt az ekklézsiának foeneráló pénzekből rotundus numerusra kipótolni, hogy a pap számára foeneráló légyen pontban 300, a mester számára foeneráló 150 mfr., valamint hogy a cantor számára foeneráló 200 mfr. Mellyet hallván tekintetes curator Balia Sámuel úr ígéri, hogy maga a pap számára foeneráló pénznek pótlására ajándékoz hfr. 13, hasonlóképpen tekintetes Váradi Móses úr is ígéré, hogy a mester számára foeneráló pénznek pótlására ajándékoz hfr. 10.

11-mo A humanissimus dominus Adamus Sinka jelentvén az ekklézsiából kimenő szándékját, jelen lévén egyszersmind a változásnak szokott ideje is, mind a Szent Visitatio, mind a nemes ekklézsia abban egyeztenek meg, hogy ökegyelme helyébe hozattassék a nemes n[agy]enyedi colegiumból egy olyan subjectum, aki mind a gyermekeket tudja tanítani, mind bizonyos időben tudjon a templomban fungálni, mikor maga a loci minister nem érkeznek.

12-o. Durante adhuc Sancta Visitatione nyújta Katonai György dévai vacans cantor ökegyelme suplex memorialissát, mostan actu fungáló cantor, Jakab András ökegyelme ellen, keservesen declarálván, hogy egy dévai csizmadia szegény emberért kezességet vállalván magára 12 forintokig és annak érdekéig, egy pár újj kordován csizmaig három hónapokig. Midőn azon szegény ember ad terminum specificatum hirtelen történt fatalis halála miatt meg nem fizethetett volna, titulus domesticus curator úrtól vett erővel Jakab András uram ökegyelmét octávoztatta, az octavum eltelvén, executionem mediante borait elvette, mellynek árrából semmit nem refundált, holott az adósságot superálta. Ezen dolgot a Szent Visitatio szívére vévén, egyfelől resentiálja ezen processuban azt a hibát, hogy ecclesiastica personara a tiszteletes senioratus híre nélkül vitettetett executio, másfelől megítéli, hogy az inctus azon 12 forintokért és azoknak legalis interessekért a bort vegye bé forensi pretio 10–10 garassával vedrit. Ami azon felyül marad, mellyhez jussa nem volt, azt fizesse ki két-két márvjássával, ha tudniillik az actor is azzal contentálódik. Mely deliberatio midőn felolvastatott volna, és ad pacis conditiones acceptandas kértettek volna, magok önként a deliberationak annuáltak, és kézbeadással a Szent Visitatio előtt megbékéltek.

13-o. Újabban fellyebb említett Katonai György vacans cantor ökegyelme penes instantiam processust intetála titulus actu fungens scholae rector Sinka Ádám ökegyelme ellen illy okon, hogy anno superiori 1774. die 14^a Augusti titulus Sinka Ádám uram valami októl indíttatván estve későn titulata Rátz Györgyné asszony háza táján ökegyelmét megtámadta, ingét nyakából kiszaggatta, fojtogatta, pálcáját ellene felemelte, imperiose tractálta s talám egyéb rossz is következett volna, ha titulus cantor Jakab András uram egymástól el nem választotta volna. Ennek erősítésére exhibéálá Katonai György ökegyelme de dato anni 1774. die 19na Septembris tiszteletes esperest uram pecséttye mellett készítettett inquisitoria relatoriáját, kívánván, hogy a törvény kívánsága szerint tételessék igazság. Tetszett annakokáért a Szent Visitationak, hogya fraterna compositio és a békesség intimáltassék mind [144.] kettőjöknek. Titulus Sinka Ádám ökegyelme esmérje meg a maga hibáját és megkövetvén, ígérje magát arra, hogy ezután sem per se, sem per alios, Katonai György ökegyelmét bosszúsággal nem illeti, mellyeket proponálván titulus Sinka Ádám ökegyelmének a Szent Visitatio, mindazokra önként reáállott az is magát arra ígérte, hogy totaliter cessál, infamiával nem vádolja s ekképpen kézbeadással a Szent Visitatio előtt megbékéltek.

14-o. Subinferáltván a praementionált Katonai György ökegyelme inquisitoria relatoriájában, mellyet actu fungens scholae rector Sinka Ádám ökegyelme ellen beadott, hogy említett Sinka Ádám ökegyelme tiszteletes loci ordinarius minister és tractualis notarius Lisznyai Intze István uram felől mondotta vola, hogy: Tiszteletes uram paraszt ember, maga pedig nemes ember. Querulose jelenté tiszteletes notarius és loci ordinarius minister ökegyelme a Szent Visitationak, hogy noha a titulus Sinka Ádám ökegyelme szava csak egy fatensnek fassioja, mindazáltal hogy azt ökegyelme szájából gondolatlanul kiszalaszthatta legyen, abból bizonyosnak gondolja, hogy egyebekben is sokakban kívánta ökegyelmét mások előtt mocskolni s kisebbiteni, egy időtől fogva nem kívánván ökegyelmének engedelmeskedni, ökegyelmétől függeni. Mely dolgot a Szent Visitatio proponálván titulus Sinka Ádám ökegyelmének, noha hite szerint tagadta, hogy azokat az illetlen szókat mondotta volna. Mindenekben mindazáltal magához tiszteletes papjához és notarissához való illetlen, helytelen, sőt törvénytelen cselekedeteiről nem menthetvén, imponálta a Szent Visitatio ökegyelmének, hogy maga hibáit immár valaha esmérje meg, megbántott tiszteletes papját és notariussát a Szent Visitatio előtt mindenkéről kövesse meg, mellyet minekutánna véghez vitt volna, tiszteletes notarius és loci ordinarius minister ökegyelme is mindenkéről (sub conditione, hogy ezután emberséges ember legyen) megengedett.

1777

*Déva. In nomine Domini. Nova inchoatur Visitatio Sancta anno 1777. die 14ta Januarii in ecclesia reformata Dévaensi per reverendum ac clarissimum dominum venerabilis tractus seniores Stephanum Herepei, notarii vices agente reverendo ac clarissimo domino Daniele Demeter Parocho MarosNemetiense. Praesentibus a parte ecclesiae illustrissimo domino Sigismundo Zeyk de Zeykfalva, spectabili domino Moyse Váradi de NagyVárad, spectabili domino Samuele Balia seniore ut curatore, Samuele Kis de Fejérviz et Samuele Komlosi, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Stephano Intze de Lisznyo, venerabilis tractus notario, scholae rectore Josepho Barta, et cantore Andrea Jakab, in domo parochiali dicto ecclesiae.*³⁹²

1-mo. Reverendus ac clarissimus dominus loci ordinarius minister Stephanus Intze de Lisznyo per praementionatos ecclesiae deputatos commendatur in omnibus suae functionis partibus et porro quoque lubens acceptatur, pariter et humanissimus dominus rector scholae et praecantor laudantur et acceptantur.

2-do. Megkérdettetvén a tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme a nemes ecclesia tagjai felől maga competentíájának administratioja, a templomnak gyakorlása, és a scandalosusok iránt, a két első iránt nem panasztolt semmit, mivel az azokban eső hibácskákát a consistorium jobbitani el nem mulattya, hanem hogy scandalosusok, templomkerülők légyenek éppen el nem titkolhattya. Nevezetesen Bátsiban 1774. die 11^a Februarii celebrált visitatioban feladattatott titulus Piltz Márton [183.] uram feleségéről referálja, hogy akkor is emlékezetbe forgott Hevesi Sámuel nevezetű iffjúval közönséges hírben forog, hogy együtt törvénytelen szövetkezésben élnek az ekkléziának nagy scandalumára. Emellett vagy egy régi notorius vallás nélkül élő ember, Gombkötő Nagj János nevezetű, aki soha templomba nem jő, Úr vacsorájával nem él, olyanok pedig, akik igen restesen gyakorolják a templomot, s kivált Úr vacsorájával soha nem élnek, elegen vagynak, nevezetesen Gyurma László és József, kik egyszersmind Isten nevének káromlói is, papnak, mesternek nem fizetnek. Végezi a Szent Visitatio ezek iránt: Titulata Piltz Mártonné asszony, mint valóságos nős parázna adassék magistratualis kézbe, és férje a véle való lakástól tiltassék el. Gombkötő Nagy János, mint vallás nélkül való ember, ki közelebbről a Szent Visitatio is contentmálta, ennek hivatalára ezt izenvén, hogy néki nem kell se templom, se vallás, se pap, se visitatio, s azért el nem jő, pariter magistratus kézbe adjudicáltak, s dolga különösön tekintetes Váradi Móses úrnak recommendáltak. Gyurmáék in facie visitationis admo-neáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak. A többi templomkerülők pedig egyházfi által admoneáltassanak, és ha nem engedelmeskednek, pariter excommunicáltassanak.

3-tio. Előhivattatván titulus Gyurma Sámuel ökegyelme, ki is pro hoc tempore excommunicatio alatt vagy, és megkérdettetvén miért nem igyekeznék magát kitisztítani a reája kent mocskokból, mentegette magát rész szerint tehetetlenségével, rész szerint egyéb alkalmatlanságával, de azzal nem contentálódik a Szent Visitatio, hanem serio imponálja, hogy készüljön maga tisztítására, melyben ha megindul, az excommunicatio alól in tantum, hogy templomot gyakorolhasson, felszabadíttatik.

4-to. A scandalosusok rendiben eléfordultak együtt visszason élő Budi Sándor és felesége, Szász Mária, kik is a Szent Visitatio előtt egybebékéllettek.

5-to. Novae accessiones.

a. Méltóságos gróff Teleki Lajosné iktári Bethlen Kata asszony önagyága méltóztatott conferálni a dévai reformata nemes ekkléziának 150 ~ százötven mfr. ily declaratioval, hogy

³⁹² HuZaL-Jkv. I/3. 182–184.

két esztendeig a capitalis pénzt bizonyos okokra nézve le nem teheti, hanem addig maga interessezi, a conferált pénznek pedig esztendei fructussa fordíttassék a Déván találtató árva gyermekek taníttatásokra, ha pedig azok nem találtnak, fordítsa az ekklézsia oda, a hová legszükségesebbnek ítéli. Vagyon erről önagságának obligatoriája az ekklézsia levelei között.

b. Titulatus Foris György uram testamentaliter legált a nemes ekklézsiának hfr. 110 ~ száztíz mf., cum declaratione, hogy a dévai parochus számára úgy elocáltassék, hogy a parochus keze alatt lévő földeket szántsák ezen pénz interessébe. Ezen 110 mfr. pedig 50 forintokat maga készpénzül ki is adott, 10 forintról pedig contractust adott által, a többi még hátra vagyon.

c. Titulatus Bodo Sigmond uram adván ezelőtt egynehány esztendőkkal a nemes ekklézsiának orgona csinálásra 30 vfr., most azok mellé küldött még 20 forintokat, hogy az egész summa 50 forint elocáltassék, és annak interesse a dévai láányok tanítója s egyszersmind cantora intertentiojára fordíttassék.

d. Méltóságos gróffné Bánffi Diénesné Bartsai Ágnes asszony őexcellenciaja [184.] kíván a dévai nemes reformata ekklézsiában Úr asztalához tartozó készülleteket újjítani, cum reflexione ad alias quoque hujus tractus ecclesias minores adott némely készülleteket oly formán, hogy azok helyébe viseltesebbek a dévai ekklézsiából adassanak más kisebb ekklézsiák számokra, és így.

Egy szép fejr selyem terciella veres, fejr és zöld selyem és arany virágokkal ékesített újj abrosz helyébe, melyet őexcellenciaja ajándékozott, adattetott más ekklézsia számára a dévai készülettől egy félviseltes zöld ezüst virágos selyem materia abrosz.

Egy ezüst aranyas különös munkával készített drága kanna, ugyan őexcellenciaja ajándéka helyébe adattetott egy sima ezüst kised kanna.

Egy merő arany, ut refertur 100 aranyat nyomó tányér, helyébe adattetott egy ezüst tányér, mely elcserélt portékákat vette kezéhez tiszteletes esperest Herepei István uram, hogy ahová szükségesebbnek ítéli, oda transponálja.

6-to. Megvizsgáltván a dévai reformatus fiú és léány oskolák ez esztendőben tett profectussokrol, örömmel szemléli a Szent Visitatio egyfelől mind a fiú s mind a léány gyermekek oskolájának szaporodását, de másfelől kedvetlenül tapasztalja kivált a fiúgyermekeknek az olvasásban nagy fogyatkozásokat, annyival is inkább, hogy azt a humanissimus Josephus Barta szükségtelen imitt-amott való járásából származni animadvertálja. Imponálja azért serio a Szent Visitatio ökegyelmeknek, hogy kezek alatt lévő gyermekeiket főképpen az olvasásban gyakorolják, tanításaikban industriusok légyenek, evégre pedig a gyermekek mellett helyt üljenek, a tiszteletes loci minister híre nélkül imitt-amott ok nélkül ne járjanak.

1778

*Déva. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Devensi anno 1778. die 28va Januarii per Stephanum Herepei Sanctae Sedis seniore. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Sigismundo Zeyk provinciali commissario, Samuele seniore Balia curatore, Moyse Váradi, Supr. Jud. Nob. Samuele Kis, Michaele Farkas, Ladislao Rátz, aedilibus Davide Czente et Stephano Ungur. Nec non loci ordinario ministro, reverendo ac clarissimo domino Stephano Intze de Liszno, venerabilis tractus jurato notario, et neo introducto ludi magistro humanissimo domino Stephano Kováts et praecantore Andrea Jakab in domo parochiali.*³⁹³

1-mo. A canon szerint kérdés esvén a tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme szolgálattya s magaviselése iránt, a tekintetes és nemes ekklézsia deputatusaitól de meliori

³⁹³ HuZaL-Jkv. I/3. 218–219.

commendaltatik, s továbbra is egész szívességgel acceptáltatik. Úgy másfelől a tiszteletes loci minister ökegyelme is a nemes ekklezsia tagjai ellen semmit sem panaszol, kivéven egynéhány morosusokat, kik a fizetésnek dolgában morosuskodnak, kiváltképpen pedig a templom gyakorlásának dolgában hidegek. Ezek iránt végezi a Szent Visitatio, hogy név szerint az ollyaténok újra admonéáltatván, ha tellyességgel nem akarják a templomot továbbra is gyakorolni és sacrummal élni, legyen activitássában a nemes ekklezsiának pro ex-communicatis tartani, s ha ezen állapotban megmaradnak, a tisztességes temetéstől megfosztani. Akik pedig a fizetésnek dolgában morosuskodnak, azok iránt végezi a Szent Visitatio, hogy a fizetésnek jobb móddal való incassatiojára az egyházfiak mellé pro brachiis adjungáltassanak titulus szolgabíró Szabo János és dálnoki Kováts Gergely uraimék, hogy az occurrentiák szerint szükséges adsistentiával légyenek. A papi, mesteri és cantori fizetés-béli conventioban pedig senki változást ne tégyen, hanem amint egyszer megállítatott s confirmáltatott, ki-ki aszerint fizessen.

2-do. Insinuálja a tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme a Szent Visitationak, hogy a Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe. Azt praetendálja pedig a mostani regiment capellanussa, hogy oda is maga ceremóniája szerint temesse, holott az eddig való praxis szerint a protestans halott a temető ajtajába nekünk általadatott, és azon belül a mi ceremóniánk szerint temettetett el, s e miatt magának a tiszteletes loci ministernek sok szenvedései vagynak. Recommendálja ezen dolgot a Szent Visitatio a méltóságos Zeyk Sigmond, curator Balia Sámuel és főbíró Váradi Moyses uraknak, méltóztassanak pro publico bono a méltóságos oberster úr előtt magok bölcsességek szerint a dolgot eligazítani.

3-tio. Inde ab anno 1776 inclusive nem ingrediálván a protokollumba az oeconomica demonstratio, most úgy adattatott fel, hogy

	hfr.	dr.
Az 1775-dikbéli visitatioban supererogatum volt	18	61 ½
Azután esett erogatio juxta demonstrationem exhibitam	80	88
Summa	99	49 ½
Jött pedig bé publicatioból és interes bor árrából	95	26 ½
És így vagyon mostan is supererogatum	4	23

Interes bor gyűlt anno 1777. circiter urn. 51, mely in natura megvagyon. Ezen kívül ajándékozott méltóságos gróf Teleki Lajosné asszony önagyága is az ekklezsiának, Czelnáról egy edény bort, melyben mennyi lészen, ezután válik meg. Ezek maradnak ad squentem rationem.

4-to. Defunctus scholae rector Barta József ökegyelme elhivattatván a fejérvizi papi vacantiára, helyébe hozattatott a nagyenyedi nemes collegiumból titulus Kováts István ökegyelme.

1779

*Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Dévaiensi anno 1779. die 22^a Januarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniores Stephanum Herepei, substitutum notarium Michaellem Teleki. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Samuele seniore Balia ut proximo curatore, Moyse Váradi, Samuele Kis, Michaelle Nagy, Ladislao Gulya, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Stephano Intze de Lisznyo cum rectore scholae, humanissimo domino Stephano Kováts, cantore Andrea Jakab, organista Daniele Kraus, et aedilibus Stephano Ungur et Davide Czente, superveniente etiam domino Paulo Gulatsi in domo parochiali.*³⁹⁴

Ubi: 1-mo. Reverendus ac clarissimus dominus loci ordinarius minister per supra fatos ecclesiae deputatos et auditores dictae ecclesiae per ministrum ordinarium, juxta requisita in canone expressa spes omni meliori reciproce commendantur. Nec absimiliter rector ac cantor ecclesiae.

2-do. Nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio ezen nemes ekkléziában lévő kegyes hallgatók által az Isten dicsősségének hova tovább nagyobb mértékben való terjedését, mely közelebből a következőekben szemléltetik világosan:

a. Hogy a templomban nem régen egy dicsősséges 6 mutatiojú orgona állítatott fel, mely omnibus computatis 200 ~ kétszáz rhenensforintokba került, melyből 130 vfr. titulatus Gyulátsi Pál uram különös oblatuma, aki azon orgonának felállításában primus motor, et aliorum incentor volt, a többi pedig rész szerint a nemes ekklézsia különös tagjainak, rész szerint pedig különös benefactoroknak kegyességekből pótlódott ki. Szükségesnek ítéli a Szent Visitatio, hogy in memoriam benefactorum perennem et benedictam az orgona alsó corpussának elejire egy szép inscriptioba foglaltassék bé azon orgona felállításának historiája, és abba a titulatus Gyulátsi Pál uram neve különös kitetző betűkkel expressáltassék.

b. Az Úr asztalának ékesítésére és az ahoz tartozó szent készületnek öregbítésére tekintetes Hunyad vármegyei főbíró kéméndi Váradi Móses úr Isten dicsősségéhez való buzgóságból készített egy újjadon újj ezüst aranyas [265.] tángyért, melyben vagyon circiter 24 lot ezüst és egy páár arany, a közepén pedig a tekintetes Váradi familia címere ilyen körül való inseriptiival.³⁹⁵

c. A parochialis háznak is újj fedél alá való vétettetése amint elkezdett, úgy nem sok híjja lévén nem sokára egészen befedettetik, a tiszteletes loci ordinarius minister különös industriája által.

d. Tekintetes curator idősb Balia Sámuel úr kegyes indulatból conferált az ezután léjendő organista intrtentiojára pro fundo elocando 50 mfr., melyet hogy minél hamarabb elocálni méltóztassék, officiose recommendálja a Szent Visitatio.

e. Tekintetes fejérvizi Kis Sámuel uram is Isten házához való kegyességből conferált és adott az ekklézsia számára egy fél ejteles ónkannát, olyan véggel, hogy mivel az ezüst aranyos kanna nagyobb és drágább, mintsem betegekhez lehetne hordozni communio administratiojára, tehát ezen ónkanna fordítottassék arra a végre.

f. Szándékozván a nemes ekklézsia a közelebb Déván celebrálandó Generalis Szent Synodusra a templomot is belől megmeszeltetni, azon végre ígértetnek meszet méltóságos Zeyk János úr 50 vékát, tekintetes főbíró Váradi Móses úr is 50 vékát.

g. Ugyanazon szent alkalmatosságra szándékozván a nemes ekklézsia a templombéli prédikáló szék felett való koronát is megújítatni, újrafestetni. A mesteremberrel immár beszéllett, és 30 vfr. magára vállalta azon munkát. Minthogy pedig azon koronát újjantában néhai méltóságos NagyBartsai Gergely úr és hites társa, néhai méltóságos Nalátsi Sára asz-

³⁹⁴ HuZaL.-Jkv. I/3. 264–266.

³⁹⁵ A tányér felirata nincs feltüntetve a protokollumban.

szony önagságok csináltatták volt, requirálta a nemes ekklézsia ezeknek életben lévő egyesben egy leányokat, méltóságos gróff Bánffy Diénesné Bartsai Ágnes asszony őexcel-lentiaját, ki is önként mindjárt megígéré a fennebb nevezett summát a korona megújítására.

Mindezek által szépen újulván ezen nemes ekklézsia, annak a Szent Visitatio szívesen örvend, és hogy az Isten dicsősségének hova tovább nagyobb-nagyobb terjedése, és a ke-gyes benefactorok számának szaporodása légyen a véghelyen lévő ekklézsiában, tellyes szívből kívánnya, óhajtja, és a maga dicsősségét szerető isteni Felségtől buzgó könyörgésé-ben kérni el nem mulattya. [266.]

3-tio. Jeles és feles asztali szent készülettje lévén ezen nemes ekklézsianak, melyel nem mindenikkel él az ekklézsia, elvégezte magában, hogy azok közül némelyekkel szolgáljon más gyengébb ekklézsiáknak is inkább, mintsem a ládában magokra elsenyvedjenek. Most azért közelebb a mátisfalvi reformata kisded ekklézsiának adott két selyem keszkenyőt.

4-tio. Még ezelőtt való consistorialis gyűléseiben szívére vévén ezen nemes ekklézsia, mely nagy rövidséggel administráltassék a papnak, mesternek és cantornak tűzifabéli com-pentiaíjok ezen helységnek fátlansága miatt, elvégezte volt sok rendben, hogy egy szekér fa 60 pénzivel redimáltassék, mellyet proponálván a Szent Visitationak is, annyival nagyobb készséggel confirmálta, mivel télbe, kivált nehéz útban még annyival is nehezen lehet a mostani időben jó szekér fát venni a piacon.

1790

*Déva anno 1790. die 30ma Novembris.*³⁹⁶

Egyházi Törvényes Látogatás vagyón Déván a nemes papi házban Szent András havá-nak 30-dik napján 1790-k esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, tiszteletes loci minister Szala Mihálly uram, és scholae rector Kováts István jelenlétekben. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulus domesticus curator Váradi Móses úr, titulus Kozollyai Ádám úr, titulus procurator Getse Beniámin úr, titulus Maxai Sigmond uram, és egyházfi Huszti István, és Sámuel ökegyelmek.

1-o. Megkérdeztvén a nemes ekklézsia egyházi törvényünk szerint az új egyházi sze-mélynek, Trintsényi Sala Mihálly atyámfíának magaviselése, functioja, élete iránt. A tekin-tes nemes ekklézsia képében titulus inspector curator úr, kéméndi Váradi Móses úr egyezőleg másokkal s nevezetesen domesticus curator titulus Kozollyai Ádám úrral jelen-tik, hogy ökegyelme a maga hivatalát kedvesen kezdte, s mind eddig is kedvesen folytatja.

2-o. Az egyházi ifjú atyafi is hallgatóit dicsérettel emlegeti abban a tekintetben, hogy ökegyelmét eddig érdeme felett becsülik, s szolgálattját kedvelik. Ami pedig a conventio [144.] dolgát illeti, minthogy az is kérdésben jöve, arról jóllehet bizonyos meghatározott summával még nem dicsekedhetik a tekintetes nemes ekklézsia, mindazonáltal az egyházi szolgáltnak járandó bérnek dolgához olly fundamentomason kezdett nyúl-ni a titulus ins-pector curator a domesticus curator urakkal egyetemben, hogy minél hamarébb ebben az egyháziak vigasztalásokat remélhetik, amellynek tökéletességre való vitelét különösön is ajánja a tiszteletes visitatio a méltóságos és tekintetes inspector és domesticus curatortusnak.

3-tio. Oskolamester Kováts István ökegyelme iránt is meg kérdeztettvén a tekintetes nemes ekklézsia érdemes tagjai, ökegyelmének is templomi és iskolai szolgálatbéli illendő magaviselése dicsértetik, hanem az egyet jelenté a titulus curator úr, hogy a régi jó mód szerént tartozik ökegyelme esztendőként bárcsak egyszer próbát mutatni a tiszteletes osko-lák gondviselője előtt a gyermekek gyarapodásáról.

³⁹⁶ HuZaL-Jkv. I/4. 143–151.

4-o. Rector Kováts István ökegyelme is jóról emlegeti a tekintetes nemes ekklézsia tagjait, s nevezetesen jelenti, hogy régi conventioja szerint a megyebéli titulus személyek magok részéről bérít bé szokták fizetni ugyan, hanem volt a tekintetes nemes ekklézsiának valamely állandó fundussa elocálva a rectornak segítségére, amellynek már nagy része odavagyon, és következésképpen amiá a bére igen megcsonkult. S nevezetesen amint referállya a fellyebbvaló időkben néhai tiszteletes esperest Intze István uram 57 ilyen színű mfr. az ekklézsiának maga elköltötte volna, amellyet interessezett is az oláh rebellioig, ezután pedig az ökegyelme nagy kárával, tellyességgel semmit nem adott azért. [145.]

Végeztetik: Minthogy ebben a tekintetes nemes ekklézsiában törvényes látogatás régtől fogva nem volt, következésképpen rector ökegyelmének maga bajait nem volt kinek jelenteni, de minthogy már most kötelességünk szerint tartozunk szívünkre venni, tehát alázatosan ajánljuk ezen dolgot közelebről a tekintetes domesticus curatoratusnak, hogy a szent praesbiterium vagy domesticum consistoriummal az effélét eligazítani esmérje kötelességének, az hol kívánatik a méltóságos curatoratusnak segítségét kikérvén. Nevezetesen pedig a rector fizetésének nem lehet csonkítást szenvedni az említett fundusnak veszedelmezésével, azért hát a tiszteletes Intzéné asszonyomon lévő 57 mfr., és az említett időtől fogva a rectornak járni szokott, de törvénytelenül elvont interesseit is, annak módja szerint a legrövidebb terminusra megkérni, vagy ha a szükség kívánja, törvényesenn is, executorok által megvétetni kötelességének tartsa, ideértvén azokat is amellyek által a rendes parochusnak fizetése is igen megcsonkul.

5-o. Minthogy a tekintetes nemes ekklézsia javai még a néhai tiszteletes Intze István uram halála után jó móddal számban nem vétettek, tehát annak jó móddal való számban vétetése a tekintetes nemes domesticum consistoriumra bízattatik.

6-o. Tartozásunk szerint kérdésben hoztuk az Úr asztalához való készületet is, amelyre oly formán felelének a tekintetes nemes ekklézsia tagjai, hogy különösen a tekintetes domesticum consistorium még azokat szemesen számban nem vehette, [146.] benne tanálató hibáit s fogyatkozásait meg nem vizsgálhatta, de igyekezik minél hamarább jó számban venni s rendben szedni, hogy más egyházi látogatás alkalmatosságával arról hiteles regestrumot mutathasson, amellyet az egyházi tiszteletes törvényes látogatás különösen is ajál.

7-o. Tekintetes kéméndi Várad László úr istenes buzgóságából szaporította a dévai egyházi szolgának jövedelmét 7 mfr. és 8 pénz, amely interesse 99 rhfr., amely summáról hiteles collationalissát e máj napon mielőttünk tekintetes inspector curator kéméndi Várad Móses úr és domesticus curator Kozollyai Ádám úr által elémutatá a végre és eladá, hogy az ekklézsia több levelei közé tétetessék, az indigitalt collationalis summa pedig vagyon tekintetes ordinarius notarius Kenderesi Mihály úrnál, a collationalisnak indigitatioja szerint, melly az ekklézsia ládjában marad.

8-o. Nemkülömben tekintetes procurator ajtai Getse Béniámin úr, maga és testvére Getse Ágnes asszony képében, Istenhez való buzgóságából, hogy állandóbbá tehesse emlékeztet ezen tekintetes nemes ekklézsiában, minthogy maga részéről ennek előtte szabad tettzése szerint az egyháziak számára ígért volt 6 mfr., annak két részében pap, harmad részében rector számára. Tehát említett ígérétenek stabilis fundussat 100. mfr. paratis es numeratis előttünk letevén, azt tekintetes inspector curator Várad Móses úr kezéhez is vevé, olly véggel, hogy bátorságos helyre elocállya, és az arról expediálandó contractust ekklézsia ládjában beadja. [147.]

9-o. Tiszteletes loci minister atyánkfia maga is újítja a harangozók ellen eleitől fogva lévő panasszát, hogy magok kötelességeket rosszul viszik, mellyre nézve ajánlya a törvényes látogatás a tekintetes domesticus curatoratusnak, hogy magok hivatalok véghez vitelére adigállya s elejekben instructiot adjon, mellyhez magokat szabni tartoznak.

10-o. A botránkoztatók rendiben feladattattnak 1-o Fekete Jóseff, 2-o Gyurma László, Jóseff, Csáki Jóseff, Fejérvári Istvánné, Polgár János, Seres István és Gyurka, Fazakas

Ferentz és Mihály, Szathmári Pál, akik tellyességgel a szenteknek egyessége ellen a szent gyülekezeteket nem gyakorolják, a sakramentumi szentséggel nem élnek, és következképpen vallástalan és hitetlen életet élnek.

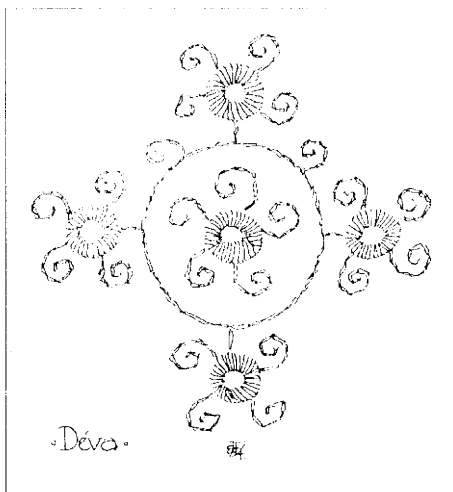
Mellyre nézve végeztetik: Tiszteletes loci minister atyánkfia esmerje köteleességének egyházfiaival mindazokat a botrántoztató személyeket felkerestetni, azokat keresztyéni köteleességekről meginteni. Tartsák köteleességeknak a szent gyülekezetet gyakorolni, és a legelső alkalmatossággal a szent sacramentumokkal élni, különben tartsák bizonyosnak, hogy ha ilyen tévellygésben történik halálok, számár temetések léssen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül. Ha ezzel köteleességekre nem térnének, idéztesse említett atyánkfia [148.] domesticum

consistorium eleibe, azholott újra kövesse el a szent praesbiterium atyai intését, amellyel ha megnyerettettek bene quidem, ha pedig mégis zabolátlan vallástalanságokban megmaradnak, tartassanak azután nyilvánosság vallástalanoknak, hitetleneknek, mint olyanok, külső tisztviselőknek általadattassanak, hogy véllek az ország törvénye szerént keményebben bánnyanak.

11-o. Az egyházi törvényes látogatás eleibe jöve némelly méltóságos úri személyeknek panasszok abban, hogy a templomi székeket, amellyeket össön, és örökösön bírtanak eleik, és magok a sok praetendensek miatt változtattni kéntelenek volnának, melly szerint kéri vagy azt, hogy azon székekből az olyan praetendensek más bizonyos székekbe igazíttassanak, vagy azt, hogy olly székeket magoknak csináltatni megengedtessek.

De az egyházi törvényes látogatás ebben így végez: Sok esztendőktől fogva egymásra halmozottanak a synodusi³⁹⁷ és főconsistoriumi rendelkezések ebben, hogy a közönséges isteni tiszteletnek helyyein, a templomokban senkinek elsőséget s felsőséget segíllő különös, bizonyos széke ne légyen, mellynek lehető eltávoztatására minden megye közönséges költségre tégyen szert, amellyből következképpen [149.] közönséges székek csináltassanak, amellyből akárki általláthattya, hogy kezeink meg vannak köttettve s tehetségünk megzaboláztattva inkább, hogysem mint mi eh[h]ez szólhatnánk. De módját tanálhattya a domesticum szent consistorium, amelly által az efféle versengések elcsendesedjenek, annyival is inkább, hogy a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysem mint emberekkel teljesek.

12-o. Panaszol a tiszteletes egyházi új atyafi, hogy bizonyos elkerülhetetlen okokból kéntelenítettik néha egyetértőleg a tekintetes domesticus curator úrral domesticum consistoriumot vagy praesbiteriumot gyűjteni, de hogy a concernens urak különös okokból a

³⁹⁷ A Generális Zsinat végzése a templomi ülésszékek kérdésében: Erdőszentgyörgy, 1790/36; Kükölliővár, 1791/29 és 46; Kézdivásárhely, 1798/40 („Felolvastatik beadott memorialissa szotyori főhadnagy Nagy Boldisár úrnak, aki is azt kéri, hogy a szotyori templomba magának és asszonyi nemmen lévő háznépének különös hely és szék rendeltessék, minthogy boldog emlékeztű elei volnának a szotyori ecclesianak nagyobb jóltevői. Válasz: Már ab anno 1750 mind a méltóságos Reformatum Fő Consistorium rendelkezését, mind a Generalis Szent Synodusoknak (a rendeletlenségek elkerülhetések végett) egynéhány ízben lett végzése szerint keményen tilalmaztatik az, hogy valakinek különösen kijegyzett széke legyen a templomba, mely hasznos rendelkezéseket a Generalis Szent Synodus meg nem változtathat, és a kérő úrnak nem deferálhat.”); Kézdivásárhely, 1798/42.

consistoriumban meg nem jelennek, mint ma is, s ha magok jelen nem létebben végeztetik valami, magok a végezés ellen patvarkodnak.

Melly rendeletlenség ellen a Szent Visitatio végezi: Mindnyájan kötelesek egyaránt in conscientia az arra választott praesbiterialis urak, hogy a közjóra a tiszteletes loci ministertől a tekintetes domesticus curator úrral egyetértőleg megszólíttatván, magok személyes tekinteteket félretévén, magok megjelenjenek, ha pedig ebben magok kötelességeket elmulattyák, nem lehet helyes és törvényes okok arra, hogy a közjóban [150] fáradozóknak hasznos fáradozásukat felforgassák. Ha ezért magok hidegek, ne kívánják, hogy mások légyenek forrók, hanem azoknak végezésekkal megelégedjenek: Erre nézve tellyes szabadságot ad a Szent Visitatio a tiszteletes loci ministernek és a domesticus curator úrnak, hogy még vagy egy egyházfit, vagy más arra alkalmas személyt magok mellé vévén, az ekklézsia dolgait úgy, amit jobbnak tanállyák folytassák, igazítsák, de a magok munkálkodások környüállásait rendre az ekklézsia protocullumába béírják.

13-o. Tiszteletes loci minister atyánkfia jelenté, hogy némű-némű pénzt vett volna maga kezéhez a parochialis ház romlásainak építésére, úgymint tekintetes inspector curator Váradi Móses úrtól húsz ~ 20 mfr. és 40 pénzeket, Déák Demeternétől 8 ft. esztendei legalis interessét, 48 pénzeket, és a Szóts István 40 ft. álló testamentumából három esztendőben gyült interessét, 15 ft. és 30 pénzeket in summa 36 mfr. és 18 pénzeket. De ezt a summát előttünk hitelesen producált specificatioja szerint elköltötte, sőt még 6 ft. és 32 pénzekkel a magából pótolta, mellyet mi approbálunk, és a 6 ft. s 32 dr. azt végeztük, hogy ökegyelmének akár más fundusból, akár a [151.] perselyből ez refundáltassék. Emellett azt is jelenté, hogy többé semmiféle pénzt a kezéhez nem vészen, hanem mindenféle színű s természetű pénz mennyen a domesticus curator úr kezében, hogy ökegyelmén se egy, se más időben az ekkléziának maga pénziért semmi keresete ne térjen. Melly kérését mi is helyben hagyuk és kérjük a domesticus curator urat, hogy minden pénzt kezéhez vévén, azt az ekkléziának boldogságára illendő módon conserválni vagy erogálni keresztyéni jóindulattal véghezvinni méltóztassék.

14-o. A régi bevett és eleitől fogva gyakorlott szokásunk szerint a tiszteletes loci ministernél hagyjuk, mind mostanra, mind a következőre nézve a perselypénzt, hogy egy bizonytság előtt a perselypénzt a publicatiokor megszámlálly mindenkor, és ahová szükség erogálly, osztán hitelesen számot adjon rólla annak idejében. Most pedig elémutatá, hogy 4 rendbéli publicatióból perselypénz in summa hfr. 10 dr.86 ½, melly most is készpénzül a perselyben megvagon.

15-o. Fájdalmas szível láttya a Szent Visitatio, hogy mind a parochus, mind a rector mindenfelől pusztás jószágon kéntelenítettnek illy nemes ekkléziában lakni, és hogy magoknak is az egyházi szolgáknak ebből következő mindennapi kedvetlenségek és panaszokodások vagon. Tehát kéri a Szent Visitatio a nemes ekklézsia érdemes minden tagjait, hogy a domesticum consistorium és a domesticus curator hathatós munkálkodása által a romlások megújíttassanak, hogy az egyháziak kedvetlensége nagy örömré, panaszokodások dicsekedésre fordullyon, és a Szent Visitatio is más alkalmatossággal gyönyörködve szemlélhesse mostani kérésének tökéletes bétellyesedését.

1792

*Déva, anno 1792. die 16^a Junii.*³⁹⁸

Papi Törvényes Látogatás vagon Déván a nemes papi házban Szent Iván havának 16-dikán 1792-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, általam papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond által. Jelen lévén a nemes megye tagjai kö-

³⁹⁸ HuZaL-Jkv. I/4. 231–233.

zül tekintetes inspector curator Váradi Móses, tekintetes domesticus curator Kozollai Ádám urak, tiszteletes loci minister atyánkfia Sala Mihály uram, tekintetes Bája József úr és egyházfi Huszti István uram.

Holott 1-mo Kérdés tétetvén tiszteletes loci minister atyánkfia, tiszteletes Sala Mihály uram élete, erkölce, háza, s mindenek felett papi functioja aránt. Minden tekintetekben de meliori commendáltatik.

Ellenben megkérdetvén loci minister atyánkfia is a maga halgatói iránt, miképpen commendálja? Halják-é pásztori szavát, gyakorollyák-é az Isten házáat élnek-é a szent sacramentummal, befizetik-é fáradságának jutalmát stb.? Közönségesen jóról commendálja hallgatóit. Hanem exceptioba mennek némelyek, kik hidegvérrel nézik szolgálattját, mely miatt fizetésében nagy hijjánosságot kéntelenítetik szenvedni.

Megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia oskola rektor Kováts István ökegyelme iránt is, miképpen viszi szolgálattját? Közönségesen commendálja, hanem a gyermekek tanításába animadvertál, hogy a gyermekeket restesen taníttya. Melyre maga ugyan ki fog, s menti magát, hogy hivatalát kéntelenítették néha félbeszakasztani, mivel fizetésének, mely magában sem volna sok, ha befizetnék, nagyobb részit bé nem fizetik, melyre nézve kedve ellen is kevés oeconomiát folytatni kéntelenítetik, mert különben nem subsistálhat.

2-do. Panaszul jöve a tiszteletes egyházi atyafi ellen, hogy a közönséges isteni tiszteletnek órái igen sokszor harangozás nélkül elmúlnak. Maga menti magát azzal, hogy a harangozók az harangozás végett meg nem jelennek. Ezek ismét azzal mentik magokat, hogy ők jutalom nélkül szolgálni nem kötelesek, minthogy a régi jó rendtartások elromolván, az immunitásban is meg nem tartatnak, s élelmekre is a tekintetes megye tagjai semmiben nem succurálnak.

Melyre nézve *végeztetik*: Kitétszik a régi inprotocollatioból, hogy eleitől fogva ezen megyében az harangozás jutalmaztatott, rész szerint immunitással, rész szerint pedig házanként járó kicsin subsidiummal. Illő léssen azért [232.] a régi jó rendtartást újra lelkesíteni. Amelyre nézve a tekintetes nemes domesticum consistorium parancsolattjával előre jelentést tévén az egyházfiú az ekkléziának minden rendbéli tagjainak közönséges ekklézsia gyűlésébe és közönséges megeggyezéssel rendeljenek domatim az harangozóknak akármely kicsin fizetésecskét, amely által, mint conventio által köteleességekre szoríttassanak, immunitásokat is helyreállítván.

3-tio. Minthogy pedig controversiában forog az harangozásnak bizonytalan ideje, némelyek azzal criminálván a papot, hogy igen idején, némelyek pedig azzal, hogy igen későn harangoztat. Jó léssen télben az harangozást vasárnap 9 órára, nyárba pedig 8 órára határozni. Míves nap pedig télben, nyárban a nap feljövetele után circiter egy órával reggel, estve pedig lemenetele előtt egy órával harangoztatni.

4-to. A botránkoztatók rendében feladattának Csáki Józsefnek Gyurma Sámuelnéval való incestussa. Kérvén egyszersmind memorialissába Csáki Józsefné, mint aki parázna férjével soha többé lakni nem kíván, 1-mo hogy férjétől tövényesen különszakasztassék, házában bátorságosan lakhassék, és hogy az atyafi paráznaságban lélegzők megbüntessenek.

Erre pedig illy válasz adaték: Bizonyos magok vallástételekből, mind Csáki Józsefnek, mind parázna társának törvéntelen szövetkezések, amellyért az egyházi törvény által úgynevezetett ekklézsiai követésre köteleztetnek. Csáki József felesége, Gyurma Mária pedig kérjen adistentiát, hogy volt férjét házából kimozdíthassa, és magát maga házában bátorságossá tehesse, és ha soha többé férjével lakni nem akar, keressen törvényes válást. A külső tisztség azonban tudja, s úgy lehet, hogy maga kötölösségét ebben a dologban el se mulattya. Déván Anno 1792. Die 16ta Junii, kiadta a Papi Törvényes Látogatás alkalmosságával Kolosvári Sigmond mpr. papi kerület hites notariussa.

5-to. A múlt visitatio alkalmosságával adattatnak vala fel némely botránkoztatók, akik közül kivétetvén azok, akik megjobbultanak, ismét megújítatott irántok a végezés

egész erejében úgy, hogy minden haladék nélkül a külső tisztségnek büntetés végett bójelen-
tessenek.

6-to. Ami a stabilis fundust illeti, a tekintetes inspector és domesticus curator urak [233]
referálák, hogy az adósságok dolgát az investigatio függesztette fel, méltóztassanak annak
okáért azt hová hamarabb adurgeálni. Ne veszedelmezzék mégis a sok adósság a megye
tetemes kárával.

7-mo. Hitelesen kitettzik tiszteletes egyházi atyánkfia jedzéseiből, hogy idejövételétől fogva:

	hfr.	dr.
Jött keze alá a mostani ideig	154	68
Költetett pedig hiteles helyekre	156	90
Melyből megtettzik, hogy supererogált a magából	2	22

Melyet az ekklézsia tartozik ökegyelmének refundálni.

8-vo. Számbavétetvén a perselybéli jövedelem

	hfr.	dr.
a die 30 ^{ma} Novembris anni 1790. ad diem usque 16 ^{tu} m Junii anni 1792. találta- tott in summa	150	93
Mely summának hfr. 36 dr. 18 más fele jövedelem		
Költ pedig a perceptumból hiteles helyekre	123	39 ½
Melyet kivévén a percepti summából, marad a cassában ad sequentem demonstrationem	27	53 ½

9-no. A pataki szőlő kerítésének dolgát jelentvén a tiszteletes egyházi atyafi, hogy tiszte-
letes esperestné asszony elhordotta volna az elmúlt télen. Kéri, hogy az ekklézsia fundus-
sából újraépíthesse illy okon, hogy bizontalan lévén annak ökegyelme által való birattatása,
hamar történhetné a kerítésnek hasonló fatuma. Mellyre nézve consideratis considerandis
azt kíváltképpen meggondolván, hogy ökegyelme újj ember és gazda, provideáljon a közön-
ségesből a kerítésről, cum hac clausula, hogy amenyiben lehet, a költségnek kedvezzen.

1793

*Déva in anno 1793.*³⁹⁹

Az 1793-dik esztendőben Szent György havának 16-dik napján Egyházi Törvényes
Szent Látogatás tartatik Déván a parochialis háznál tiszteletes Tsegöldi András esperest
urunk előllülése alatt tiszteletes Soldos Márton uram substitutus notarius vivén a pennát.
Jelen lévén a tekintetes nemes megye részéről méltóságos Kendeffi József, tekintetes Váradi
Móses inspector curator urak, tekintetes Kozollyai Ádám úr domesticus curator, nemes Rátz
György uram domesticus vicecurator, tekintetes Bája József úr, a loci parochus tiszteletes
Sala Mihály uram, egyházfiak közül egyyk, úgymint ifjabb Huszti Sámuel ökegyelme.
Utolszor érkezék az oskolamester Kováts István uram.

Az holott is: 1-o Megkérdetettvén a canon tartása szerint a tekintetes nemes megye a
tiszteletes egyházi atyafi magaviseletéről. Minden tekintetben de meliori recommendáltak.

2-o. A tiszteletes egyházi atyafi is megkérdetettvén a maga rendin, miképpen commendálja
hallgatóit? Jóról commendála nagy részint, de egy részre aránt hallgatóinak panaszképpen je-
lenté:

a. Hogy semmi fizetést nem adnak.

³⁹⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 257–259.

Melly panasszára *recommédálja* az Egyházi Szent Látogatás mind a titulus domesticus curator úrnak, mind a méltóságos és tekintetes inspector curator uraknak, hogy a rendes papi fizetést különben nem lehet beszolgáltatni, etiam brachio mediante felvétetni el ne mulassák.

b. Hogy a templomot nem frequentálják, annyira, hogy némelyiket nem is esmérheti.

Melly panasszára insinualja az Egyházi Szent Látogatás, hogy először egyházfi által intesse meg a tiszteletes loci minister az olyan [258.] személyeket egyszer-kéttzer, s ha nem akarnak keresztyéni kötelességekre visszatérni, azután légyenek olyanok, mint valamely pogányok vagy fukarok Mát. 18:17.

3-o. Az oskolamester Kováts István uram felől is megkérdettétvén a tekintetes nemes megye, igen negligensnek adattaték fel mind gyermekek tanítása, mind éneklésbeli kötelességeinek teljesítésekre, mind pedig illendő öltözetben való járásra nézve. Mellyre nézve e kettő közzül egyyiket kéré a tekintetes nemes megye a Szent Visitatiótól, hogy vagy kötelessége mellé szorítsa ökegyelmét minden tekintetekre nézve, vagy pedig ha arra nem akar na állani, tehát abdicáltassa hivatalától. Melly kívánság igen helyesnek ítéltetvén a Szent Visitatiótól, kötelességének teljesíttésére atyaiképpen inté Kováts István uramat. Ökegyelme is kötelezé magát, csak azt kérvén mind a tiszteletes Szent Visitatiótól, mind a tekintetes nemes megyétől, hogy arra találjon módot, hogy a fizetése megadattassék. Amellyre ezt a módot találá jónak az Egyházi Törvényes Szent Látogatás a tekintetes nemes megye jelenlevő főbb főbb tagjaival, hogy a modo in posterum mennyen szokásba, hogy a gyermekek szüléi, midőn a gyermekeket először az oskolába adják, a tanítás bérít in dimidietate tartozzanak a gyermekekkel együtt felvinni, s a fél esztendőnek eltelése után a bérnek más részét is felvinni, ha tetszik a gyerekeket tovább is taníttatni.

Ami pedig bérít illeti, a domesticusok vagy ecclesia tagjai fizessenek esztendőként egy vfr. vagy három máriást s egy szekér fát, a vallásunkon kívül valók pedig kétannyit, a külső falusiak pedig, amint alhatnak. [259.] Subsistentiájára rendelt conventioja szerint való fizetésének felszedésében pedig adsistáljon a domesticus curatoratus etiam brachio mediante, ha szükségesnek látja.

4-o. Insinualá a tiszteletes egyházi atyafi a tekintetes nemes megyével egyezőleg maxai Szabó László uramnak maga ajánlását az aránt, hogy feleségének capacitássát tudván, megengedné, hogy a leánygyermekének tanítását felvállalná, illy fizetés mellett, hogy a közönséges emberek leánygyermekeitől tartozzanak egy vfr., egy szekér fával, egy véka búzával esztendőnként. Az előbbkelőkkel pedig bízza magát gratiára; úgy pedig, hogy a tanításért való fizetés beszolgáltatásában itt is megtartassék az a mód, mely a fiúgyermekektől való fizetésről rendeltetett itt fellyebb.

5-to. A botránkoztatók rendében senkit fel nem adának.

6-to.	hfr.	dr.
Ami a publicatióból gyúlt pénzbeli jövedelmet, ami illeti a közelebbi Szent Látogatáskor maradt volt a cassában	27	53 ½
Ezutánn accedált mostanig	51	37 ½
Amely tészen in summa	78	91
Ebből költ el hiteles helyekre	28	85
Melly szerént maradt a cassában ad sequentem demonstrationem	50	6

7-o. A harangozók panaszképpen jelenték, hogy a tavalyi inprotocollationak semmi hasznát nem tapasztalják.

Amelly panasz törvényesnek ítéltetvén a tavalyi inprotocollationak vigoráltatását ajánlja a Szent Visitatio a titulus elsőségnek, nehogy a nemes megye e tekintetben való szolgálk nélkül maradjon gyalázatjára.

Fehérvíz

1771

*Periodus Háttzeg. [Fehérvíz.] 1771.*⁴⁰⁰

A Háttzeg vidéki nemes ekklézsiák more consveto nem visitáltathatván, praemoneáltatták volt a tiszteletes atyafiak, hogy ami difficultasok az ekklézsiákban találtattak, ide pro 11^a et 12^a Februarii hoznák bé, és itt az officialisok concurrálván fognák eligazítani. Aminthogy a klopotivai és fehérvízi nemes ekklézsiák curatori requiráltak is, Klopotiva azért, hogy e napokban boldogul kimúlt Borosnyai István néhai prédikátorjok temetésiről tennék rendelt. Fehérvíz pedig evégre, hogy ezelőtt való esztendőben decedált tiszteletes Molnár Mihály atyánkfia helyébe más successor hívására mutatnánk utat, úgy a vidua restantiainak felszedésére is. Mire nézve a klopotivai temetést rendeltük a jövő hétfőre, holott az első actiot véghezviszem, akkor magamra vállaltam, én senior, a második actiot pedig deferáltuk tiszteletes Bora Márton atyánkfiának, in casu ha tiszteletes notarius uram nem comparálhatna, s azon actiot véghez nem vihetné. Fehérvíznek pedig engedünk facultast, hogy a losádi mestert, László István atyánkfiát hívják el papjoknak, a vidua restantiainak felszedése és administratioja iránt is tettünk írás által dispositiot, mellyet oda elküldöttünk.

1772

*Fehérvíz. Continuatur visitatio in ecclesia Fehérvízensi die 10^a Januarii anno 1772. praesente clarissimo domino Stephano Herepei, et notario Benedicto Bitai, ecclesiaeque commembris spectabili domino Abrahamo Balint, Stephano Hertza, Sigismundo Bágya, Emerico Bágya, ut et adjuncto visitatore reverendo domino Georgio Hermán parocho Boldogfalvensi, in domo spectabilis domini Abrahami Balint, tanquam ecclesiae curatoris, ubi observatur*⁴⁰¹

1-mo. Néhai előbb prédikátor, tiszteletes Molnár Mihály ökegyelme a halandóságból a halhatatlanságra kiszóllítatván az 1770-dik esztendőben, mintegy 28va Octobris hozattatott prédikatori functiona ezen ekklézsiába a nemes nagyenyedi collegiumból tiszteletes professor urak commendatioi mellett tiszteletes uzoni Pünkösti Mihály ökegyelme a közelebb elmúlt 1771-dik esztendőben 3ta Julii, kinek is papi szolgálattya mindez ideig igen kedves lévén, tovább is szent szolgáltyának ez ekklézsiában folytatását szívesen kívánnya a nemes ekklézsia.

2-o. Ezelőtt való visitatioban ígérte volt a nemes ekklézsia, hogy a parochialis funduson épít egy megkívántató csúrt, mellyet minthogy eddig nem praestált, újabban ígéré arra magát, hogy a jövő tavasszal megépíti. Úgy a kertbéli ruinákat is restaurálja, mellyet ha nem cselekednék, recommendáltatik e dolognak exequioja a titulata visitatio által az ecclesiasticum brachiumnak.

3-o. A fenn megírt tiszteletes atyafi amely költséget collegiumból lett kijövelekor tett, nemkülömben ordinatiojára s fermátára, hogy [30.] a nemes ekklézsia refundálja, a Szent Visitatio helyesnek íteli s végezi is.

⁴⁰⁰ HuZaL-Jkv. I/3. 14.

⁴⁰¹ Uo. 29–30.

4-to. Felolvastatván az 1771-béli krakkói Generalis Szent Synodusban emánált constitutiók, annak hatodik punctumának ereje szerint végezi a Szent Visitatio, hogy a bajesdi és matzesdi reformatus nemes emberek, amint ennekelőtte is kötötték volt magokat a nemes fehérvízi ekkléziához, úgy kényszerítettnek, hogy az isteni tisztelet gyakorlására ide járuljanak, és a loci ministernek illendő fizetéssel légyenek, ne kényszeríttessék a magistratualis curatoratus kedvetlen remediummal élni.⁴⁰²

5-to. A pia colatiók számban vétetettvén, amint az eléfordult homályosságtól lehetett végre menni, találtattak circiter hfr. 500, de recommendáltak ezeknek újonnan lejendő fel-számláltatások tekintetes curator és tiszteletes loci minister ökegyelmeknek

6-to. A persely recenseálván, tiszteletes loci minister ád fel:	hfr.	dr.
In perceptis	1	29
Tekintetes curator Bálint Ábrahám uram pedig	2	12
Percepti summa	3	41
Mellyből hiteles demonstratio mellett erogált	2	72
Kellene maradni ad futuram rationem csak	–	69
De titulus curator úr a magáéból superaddála	–	18
És így marad	–	87

7-mo. A tiszteletes loci minister ökegyelmének intimáltatik, hogy a tanuló gyermekeket (kik most mintegy tizenketten vagynak) szorgalmatosan, az Úrnak félelmében, olvasásban, könyörgés-, írásban gyakorolja és a tudományban híven építse stb.

1773

*Fejérvíz. Continuatúr Sancta Visitatio anno 1773. die 18va Februarii in ecclesia reformata Fejervizensi per eosdem clarissimos visitatores in praesentia spectabilis domini Abrahami Balint ecclesiae curatoris, Adami Hertza vicecuratoris, praesente etiam loci ordinario ministro, reverendo domino Michaelae Pünkösti, ubi in domo parochiali sequentes sunt facta observationes.*⁴⁰³

1-o. Tiszteletes loci minister ökegyelme a nemes ekkléziától szorgalmatos tanítása, becsületes és papi hivatalához illő maga viselése iránt commendáltak, a hallgatókat illető panasz is nem említettik.

2-o. Vagyon ezen ekkléziában nevezetes controversia két szántóföldek iránt, melyeket az ekkléziák fundussairól a venerabilis tractus archivumába extáló közönséges [92] relatoriában specificált helységben is vicinitásokban néhai Bágya Péter uram ökegyelme conferált volt ezen ekkléziának oly formán, hogy légyen az ekklézia perpetuus fundussa. Ha pedig posteritási kívánnák megváltani, akkor a két szántóföld ex hfr. 38, úgymint az egyik ex hfr. 22, a másik ex hfr. 16 váltattassanak meg, és a pénz fordíttassék az ekkléziának. Melyeket titulus Bágya Sigmund uram tagadván, a közönséges relatoriában feljegyzett maga tulajdon fassioja ellen azt állíttya, hogy néhai Farkas József bajesdi prédikátor ökegyelmének csak vita durante adattattak, és már ökegyelme decedálván, azoknak az atyafiakra vissza kellett jöni. Recommendálja azért e dolgot a Szent Visitatio a titulus curatoratusnak, via juris említett Bágya János uram ellen procedáljanak és a szántóföldeket visszaszerezni allaborálják.

⁴⁰² A zsinat végzéseinek 6. pontja így szól: *Akik vallásunkon valók mindnyájan tartozzanak valamely ekkléziabéli paphoz kötni magokat s annak intertentiojára fizetéssel concurrálni, ha szinte nem laknak is in gremio ecclesiae, hanem félen való faluban.* Lásd ERZSI III. 8.

⁴⁰³ HuZaL-Jkv. I/3. 91–92.

3-o. Homály között vagyon a néhai Bágya János uram által ezen ekklézsiának conferált 100 ft. capitalisból 7 ~ hét mfr., mellyel maga Bágya Sigmond uram tartozik az ezelőtt celebrált Szent Visitatio előtt tett confessioja s obligatoriaja szerint, de őkegyelme tagadja ezt. A titulus curatoratus hozzá világosságra, és ha külömben sem lehet, Bágya Sigmond uram ellen via etiam juris procedáljon.

4-o. Kis József és Zakariás conferáltanak volt ezelőtt circiter 4 esztendővel ezen ekklézsiának két darab szántóföldeket, mellyekről való collationalis még eddig nincsen. Pro majori securitate recommendáltatik a titulus curatoratusnak, nevezetesen titulus Bálint Ábrahám uramnak, hogy erről hová hamarébb collationalist expediálni kettős exemplárban ne terheltesse.

5-o. Sajnálva szemléli a Szent Visitatio, hogy amely csűr még harmad idén a parochia körül megindíttatott, mindedig is perfectiora nem ment. Serio adhortálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának tagjait, ne hagyák immár félbe elkezdett munkájokat, hanem azt végezzék el, hogy a már egybenhordott s rész szerint felrakott fák ne rothadjanak el.

6-o. Recenseáltván a perselypénz, úgy találhatik, hogy:	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt a perselybe	–	87
Azután ingrediált publicatiokból	3	27
Summa	4	14
Ebből hiteles demonstratio szerit erogálódott	8	61
És így supererogált a tiszteletes loci minister	4	47

Mellyet recommendál a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, találjon módot benne, hogy őkegyelmének megfordíttassék, úgy egyéb költségei is, mellyeket a Generalis Synodus alkalmatosságával tett.

1774

*Fejérvíz. Continuáltván a Szent Visitatio maga cursussát anno 1774. die 11^a Martii a fejérvízi reformata ekklézsiában tiszteletes tractualis esperest Herepei István uram és juratus notarius Lisznai Intze István által a domesticus curator titulus Hertza Ádám és felsőszálláspataki tiszteletes loci minister Bora Márton uram jelenlétekben. Holott is tiszteletes loci ordinarius minister Pümkösti Mihály uram jelen nem lehetvén, írása által communicálta a Szent Visitatioval e következők dolgot.*⁴⁰⁴

1-o. A tekintetes nemes ekklézsia idehozván őkegyelmét, nem adta ki, kitől mi és mennyi fizetést várhasson, hanem csak generaliter tette fel ilyen renddel: Fizetése lészen 1-o: Kézpénz hfr. 12; 2-o: Búza gelim. 28; 3-o: Bor urn. 22; 4-o: Törökbúza metr. 10; 5-o: Szalonna 10 oka; 6-o: Culinare 20 kupa. Ezen kívül 500 ft. interesse, s holmi földcskék, mely kevés papi fizetésről úgy ír őkegyelme, hogy egyszer sem szolgáltatá bé a nemes ekklézsia adaequate. Recommendálja azért a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, nevezetesen pedig titulus curator uramnak, hogy a papi fizetést repartiálván, a conventiot adják ki, mint más ekklézsiában is szokott kiadattatni.

2-o. Említi a tiszteletes loci minister őkegyelme írásában azt is, hogy ami kevés fizetése volna is, abból sok vagyon restantiában. Ezt is recommendálja a Szent Visitatio titulus curator úrnak, pro incumbencia officii igyekezze a papi fizetést annak idejében beszolgáltatni, ne kellessék a tiszteletes atyafinak kedvetlen remediummal seculare brachiummal élni.

3-tio. A perselypénzről, perceptumról s erogatumról írása által demonstrálván a tiszteletes loci minister, úgy adja fel, hogy:

⁴⁰⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 119.

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor maradtott volt a tekintetes nemes ecclesia ökegyelmének adóssá	4	47
Azután erogált bizonyos ecclesiái szükségre	4	53
Summa	9	–
Gyült pedig a perselybe a tavalyi visitatiótól fogva	3	84
És így supererogált	5	16

Melyet az ekklézsia igyekezzék ökegyemének refundálni.

1776

*Fejérvíz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Fejérviziensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, et Georgium Herman substitutum notarium, in presentia spectabilis domini Nicolai Mara tanquam inspectoris curatoris, praesentibus item a parte ecclesiae spectabilibus dominis Abrahamo Bálint, Sigismundo, Emerico, Johanne Bágya, Josepho Kis, Ladislao Pap, Johanne Bágya juniore et Stephano Hertza curatore ecclesiae, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Michaelae Pünkösdi in domo nobilitari praetitulati domini Abrahami Bálint.*⁴⁰⁵

1-mo. Megkérdetvén a nemes ekklézsia a loci minister magaviselése iránt, semmiben nem vádoltatik, sőt szolgálattját továbbra is kívánnyák.

2-do. Recenseáltatván s némely résziben meg is jobbítottván ezen nemes ekklézsiáról a papnak adatott conventio a Szent Visitatio által, annak alkalmatosságával a tiszteletes loci miniszternek beadott panasszából kedvetlenül érti a Szent Visitatio, hogy ami kevés fizetése vagyon, azt is némely morosus halgatók mutilálni, sőt némelyek egészen el is vonni kívánták. Adhortálja azért officionissime az illyeneket a Szent Visitatio, hogy ki-ki magát a papnak adatott, most recenseáltatott s meg is jobbítottatott papi conventiohoz tartsa, secus post quindenam ha a nemes ekklézsia keményen fog bánni a refractariusokkal, ki-ki magának tulajdonítsa.

3-tio. Néhai Bágya Péter uramtól az ekklézsiának conferáltatott két szántóföldeknek dolga mostan is azon állapotban vagyon, amint a fellyebb való visitatióban megjegyeztetett. Recommendálja ezért a Szent Visitatio a titulus inspector curator uraknak ezen dolognak jobb rendbe való hozását.

4-to. Néhai Bálint István uramnál lévén a nemes ekklézsiának tíz forintja, azon pénznek egy részéről, úgymint 6 forintoktól a posteritas interesse, de négyéről azt allegálja, hogy néhai attyok általadta volna titulus Bálint Ábrahám uram két jobbágyinak, kiknek egyike elszökvén, a másik meghalálozván, azt praetendálja, hogy ezen csorbát titulus Bálint Ábrahám uram supleálja emberei helyett. Végezte azért a Szent Visitatio, hogy titulus Bálint Ábrahám uram fide mediante recognoscálja, hogy sem néhai Bálint István uramot nem facultálta, qua ecclesia curadora, sem embereit oda a pénznek vételére nem utasította, effelett hogy embereinek az adósságot felérő portékájok nem maradtott, recognoscálván a csorbát, a megnevezett posteritas resarciálja, nem recognoscálván pedig Bálint Ábrahám uram expléálja.

5-to. A perselyben ami gyült volt, a parochia körül reparált ruinák által exhauriáltatott, sőt ex proprio dr. 18. erogált a loci minister.

⁴⁰⁵ HuZaL-Jkv. I/3. 163.

1777
*Fejérvíz.*⁴⁰⁶

Megfordulván a Szent Visitatio anno 1777. die 30^a januarii a fejérvízi reformata ekklezsiában, melyben a papság most actu vacantiában vagy, az ekklezsia több tagjainak absentiájokban csak az egy titulus Bálint Ábrahám uramhoz volt a szent Visitationak szerencséje, kinek is mint domesticus curatornak officiose recommendálta a Szent Visitatio, hogy conflualtatván a nemes ekklezsia több tagjait, szedjék rendbe az ekklezsia dolgait. Nevezetesen a papi fizetésnek dolgát, és tiszteletes esperest urammal cointelligenter lévén, igyekezzék a papi vacantiát minél hamarébb supleálni.

1778

*Fejérvíz. In nomine Domini. Nova Visitatio Sancta ecclesiarum in districtu Háttzeg reformatarum incipit ab ecclesia reformata Fejérvíziensi anno 1778. die 10ª Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Liszno. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Sigismundo Bágya, Stephano Hertza, Abrahamo Bálint, Emerico Bálint, curatore Emerico Bágya, Josepho Kis et Josepho Bágya nec non neo introducto loci ministro reverendo domino Josepho Barta in domo spectabili domini Abrahami Bálint.*⁴⁰⁷

1-mo. Örömmel szemléli a Szent Visitatio ezen nemes ekklezsiában régtől fogva vacantiában lévő papságnak neo introductus tiszteletes Barta József ökegyelmében lett restauratioját, tellyes reménységgel lévén, hogy amint kedvességgel fogadtatott, úgy mindeddig is azon kedvességben lévén, semmi animadversiora való dolog ökegyelme iránt nincsen. Megerősítette a nemes ekklezsia is a Szent Visitatio ezen reménységét, ökegyelmében való tellyes contentumának jelentése által.

2-do. Circiter másfél esztendeig lévén vacantiában ezen nemes ekklezsiában a papság, azon időre competáló papi fizetés mind domatim, mind a pium legatum után járó interes még eddig nem incassáltatott. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy a curator által incassáltatván, abból tiszteletes f[első]szálláspataki prédikátor Bora Márton ökegyelmének, ki az idő alatt olykor szolgált ezen ekklezsiában az illendőségig, adassék valami, ami pedig fennmarad, az ekklezsia eléforduló szükségere fordíttassék. Minthogy pedig tiszteletes Barta József ökegyelme az ekklezsiai esztendőnek kezdete előtt három hónappal jött bé ezen ekklezsiába, igyekezze a nemes ekklezsia a papi fizetést úgy intézni, hogy azon hónapokra competáló fizetését justo tempore vehesse, s abból élhessen.

3-tio. A parochialis háznál tapasztaltatik némű-némű defectus, nevezetesen a csűr régtől fogva fedetlen vagy, holott nagy költséggel épült, s ha továbbra is fedetlen áll, idő előtt elsovrad. Recommendálja azért a Szent Visitatio a tekintetes possessoratusnak, igyekezzék befedni, úgy a kertekben lévő ruínakat is minekelőtte elsovradnának reparálni, egyszóval valami romlásban vagy, igyekezze a nemes ekklezsia mindazt restaurálni, hogy a tiszteletes parochusnak lehessen alkalmas commoditása.

4-to. Inde ab anno 1776. nem demonstrálván senki a perselypénzről ob defectum loci ministri, most adattatott fel publicatióból gyűlt pénz hfr. 1 20 ½ dr.

⁴⁰⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 195.

⁴⁰⁷ Uo. 221.

1779

*Fejérvíz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Fejérviziensi die 3^a Martii 1779. per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei tanquam seniore tractualem et fori visitorii praesidem, et adjunctum reverendum dominum Martinum Bora. Praesentibus praefatae ecclesiae commembris spectabilibus dominis Abrahamo Bálint, Ladislao Pap, Josepho Bálint, Emerico et Josepho Bágya, Emerico Bálint, Adamo Hertza vicecuratore Sigismundo Bágya, Stephano Hertza, ubi in considerationem venerunt sequentia.*⁴⁰⁸

1-mo. Tiszteletes loci minister Barta József ökegyelme ellen nevezetes observatio in partem sinistram nincsen, hanem azt megkívánja a tekintetes és nemes ekklézsia, hogy magát declarálja és resolválja arra, hogy kíván a belső hivatalban és statusban megmaradni, és a közelebb következő Generalis Szent Synodusban magát consacráltatni, hogy ne kénszerítessék az ekklézsia pro sacris minden eléforduló alkalmatossággal a szent sacramentumokkal való élésért máshová folyamodni. Nevezetesen a keresztségért, mely olykor kisebb késedelmet sem szenvedhet, mint közelebb is megesett, hogy a gyermek keresztelestlen hala meg.

2-do. Tiszteletes loci minister ökegyelme panaszol, hogy conventionált fizetését kettőn vagy három kívül vagy igen nehezen és későn, vagy tellyességgel nem adminisztrálják. Végeztetik: Írja ki specificie a restantiariusokat quoad omnia praetensionis puncta, és az ekklézsia s Szent Visitatio commandatiojából adattassék által szolgabíró titulus Hertza Boldisár úrnak ad exequendum, aki magát generose ígéré coram Sancta Visitatione annak törvényes exequatiojára, nem külömben egyéb occuerrentiákban és ad requisitionem téjendő adssistentiára.

3-tio. A parochialis kerteknek és egyéb aedificiumoknak ruinaí oculáltatván, tapasztaltatnak nevezetes fogyatkozások. Ígéri a nemes ekklézsia, hogy Szent György napig reparálja, ha nem cselekedné és az arról írt canonica büntetéssel is, mely a functionis suspensio, nem gondolna, seculare brachiummal is a morosusok compelláltassanak. Ígéré arra is magát titulus szolgabíró Hertza Boldisár uram, hogy ad requisitionem kíván szolgálni.

4-to. Harminc forintból álló capitalissa lévén az ekklézsiának néhai Pap Gáspár uram sucessorain, obligáltatnak a nemes [273.] ekklézsia előjárói, s magok is obligálják magokat annak és competens restantiába lévő interessének minél hamarébb léjendő felvételére.

5-to. Tiszteletes defunctus fejérvízi parochus Pünkösti Mihály ökegyelme praetensioi számba vétettétvén, midőn az ekklézsiái rendes canalisokon [conciliumokon?] sok próbák után is fel nem vetethettek volna, a külső Inclitus magistratusnak, nevezetesen titulus szolgabíró Hertza Boldisár úrnak officiose recommendáltatnak.

A 18. sz. templom romjai

⁴⁰⁸ HuZaL-Jkv. I/3. 272–273.

6-to. A perselyről való demonstratio ez:	hfr.	dr.
Tavaly maradt	1	20 ½
Accedált attól fogva	5	53
Summa	6	73
Erogált in summa	10	75
És így supererogáltatott	4	2

Mellyet minthogy tiszteletes Barta uram de proprio költött, refundálni kell.

7-mo. A Bágya familiánál controversiában lévén Bágya Jánostól legált pénz féle hfr. 7 ~ hét, köteleztetnek annak magok között való eligazítására, hogy az ekklézsia tovább ne szenvedjen.

8-vo. A vacans papi esztendőre tartozó papi conventio mennyiben administráltatott és kiktől, vétetessék számba, a restantiariusok compelláltassanak az elmaradt competitiának teljesítésére, hogy az elintézett szent végre fordíthatassék. Találja módját pedig az ekklézsia annak lehető incassatiojának, ha másként nem lehet, seculare brachium által is.

9-mo. Minthogy az ekklézsia egyházfiú nélkül nem lehet semmiképpen, a felséges királyi indultum is titulo campanatoris azt a taxa capitis et ab extraordinariis servitiis kegyelmenesen eximálja, tehát intimálja Szent Visitatio mind a királyi kegyelmességnek fenntartására, mind az ekklézsiai szükséges szolgálatokra állítson egyházfiút, nevezetesen Jankul Jankulesket bétenni igyekezzék.

1782

*Fejérvíz. Eodem die 9ma Februarii visitatur ecclesia Fejérviziensis per eosdem, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus ac generosis dominis Abrahamo Bálint, Francisco Bágya, Stephano Hertza, Samuele Balia, Paulo et Velentino Farkas, Josepho Bálint, Emerico Bágya, Emerico Bálint, Josepho Kis, Josepho Bágya, Johanne Bágya, Adamo Hertza, Ladislao Balia, et loci ordinario ministro, reverendo Josepho Getse in domo parochiali congregatis.*⁴⁰⁹

Ubi: 1-mo. Reverendus dominus loci minister per ecclesiam, et ecclesia per suum ministerium in omnibus commendantur.

2-do. Sok kedvetlen és helytelen következései lévén annak, hogy a reformáta religion lévők azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson [7.] lévő oláhokkal, minekutánna ezen okból megnyerte ezen nemes ekklézsia a királyi kegyelmes engedelmet, hogy magának különös templomot építhessen ex fundamento. Most stante visitatione consultálódott az egész ekklézsia annak modalitássáról, és arról, hogy valami fundusocskát állíthasson, mellyel a templom építéséhez hozzáfoghassanak. Ígérének azért ki-ki a proportione facultatum szabad akarat szerint mind pénz, mind a laboratorok és szekérbéli segítséget, mellyet praestálván a nemes ekklézsia, vagon reménység, hogy a patronussok segítségének is közbenjövén, nem sokára boldogul (boldogítsa is Isten Ő szent felsége), a nemes ekklézsia ezen szent szándékában.

3-tio. Hogy pedig a munka jobb móddal folyhasson pro perceptore et erogatore pecuniarum rendeli a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával együtt a tiszteletes loci ordinarius ministert, ki is annak idejében mindenekről demonstráljon, pro coadistente curatore pedig titulus Bágya Ferentz uramot és vicecuratornak titulus Bálint Iósef uramot, kik a parochusnak mindenekben adsistentiával légyenek.

4-to. Vagyon ezen nemes ekklézsiának pap számára foeneráló pénz fundussa ím ez következendő rend szerint:

⁴⁰⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 6–8.

	hfr.	dr.
Bizonyos helyekre contractusok mellett elocálva	443	–
Két szántóföldben investiálva	23	–
Hertza István uram collatuma egy szántóföld in et pro	30	–
Pap Gáspár uram collatuma más szántóföld in et pro	15	–
Néhai Bágya Péter uram collatuma két szántóföld, egyik in et pro	22	–
másik in et pro	16	–
Melyekről extál inquisitoria, és extra omnem controversiam az ekkléziáé, de eo non obstante Bágya Sigmond uram occupálta, és remittálni nem akarja. Recommendálja a Szent Visitatio az inspector curatoratusnak, ha szép szerint nem lehetne, legalibus mediis felvenni vagy visszaszerzeni igyekezze.		
Néhai Pap Gáspár uram posteritassinál készpénz Mely tavaly per alatt volt a táblán, most pedig eligazított oly formán, hogy 25 forintokat fizessen meg Pap Gáspár uram relictája, most Bágya Sigmond uram házastársa, aminthogy esztendőnként interessezni magát kötelezte is. Az öt forintokba pedig kötött Pap László uram zálogképpen két szántóföldöt, melyeket az ekklézia kezéhez is vett.	30	–
A Bágya familianál Mely tavaly hasonlóképpen controversiában forgott, de már most eligazítottván, a haeresek annak is praestatiojára magokat obligálták.	7	–
Mindezekhez pedig accedált a tavalyi visitatiótól fogva titulus Bálint Imbreh uram által conferált két szántóföld in et pro	15	–
És így a nemes ekklézia pius fundussa áll ex	601	
5-to. Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Percipiált a tiszteletes loci minister esztendő alatt publicatióból	7	69
Erogált bizonyos szükségekre	6	8
Mellyet subtrahálván, maradna	1	61
De tavaly supererogált volt	4	74
Melyből kivévén a fellyebb való remanentiát	1	61
Marad most is supererogatum [8.]	3	13

6-to. Úr asztalára tartozó szent eszközei ím ezek:

1. Egy ónkanna.
2. Egy ezüst aranyas pohár.
3. Három óntágyér.
4. Egy fedeles bokáj.
5. Két fejér gyolcs abrosz, egyik csipkés, körös-környül más sáhos.
6. Három keszkenők, egyik patyolat fátýol, a más kettő selyem és szkófium virágokkal ékes.

1783

*In ecclesia Fejérviziensi. Eodem anno [1783.] die 27^a Martii per eosdem continuata visitatione canonico-ecclesiastica, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus ac nobilibus dominis Stephano Hertza, Josepho Bálint, Ladislao Pap, Emerico Bálint, Adamo Hertza, Samuele seniore Balia de Matzesd et loci ordinario ministro, reverendo domino Josepho Getse, in domo parochiali congregatis.*⁴¹⁰

1-mo. Megkérdettétvén canon szerint a nemes ecclesia a tiszteletes loci ordinarius parochus szolgálattya és belső statussához illő magaviselete felől, semminémű panaszt nem említ, sőt ellenben ökegyelmében tellyes contentumát jelenti. Úgy a tiszteletes loci minister is commendálja a maga hallgatóit a canonban expressált minden tekintetekre nézve.

⁴¹⁰ HuZaL-Jkv. I/4. 60.

Viharvert toronysisak

2-do. Megjelenvén a borbátrvízi visitatióban praedica-
mentumban forgott titulus Jordán Bálint uram és felesége,
Kenderesi Lidia asszony ezen visitatióban, minekutánna
egymás ellen való panasszokat hosszason is az unalomig élé-
beszéllették volna, tentálta a visitatio omnibus modis et
argumentis köztök a békességet helyrehozni. S a férjfi ugyan
láttatott arra hajolni is, ha az jó móddal megeshetett volna, de
az asszony tellyességgel nem inducáltathatott, kívánságára
azért törvényes útra bocsáttatott, hogy inquisitione mediante
a maga vádjait comprobálja. Mellyet látván a férje maga is
szabadságot kért és vett magának, hogy maga mentségére
inquiráltathasson.

3-tio. Kellett volna az 1782-ben újjonnan épült temp-
lomnak építésére gyűlt collectákról, perceptumokról, és
azokból tett erogatumokról való demonstratiojokat az építés
körüli forgottaknak számban venni, de nem lévén arról
elkészített munkájok, imponálja a visitatio, hogy hová
hamarább elkészítvén, a tiszteletes seniornak fine improto-
colationis exhibéálják.

1783

*In FejérVíz. Continuatur Sancta Visitatio per eosdem, anno 1783. die 12^a Decembris,
praesentibus a parte ecclesiae spectabilibus dominis Stephano Hertza, Sigismondo Bágya,
Josepho Balint, ut curatore et juniore Josepho Balint senioris [!] filio, nec non Josepho
Kis et Adamo Hertza, in domo parochiali considentibus, praesente etiam ordinario loci
ministro, reverendo domino Josepho Getse.*⁴¹¹

1. Ad quaestiones canonicas ministrum ordinarium concernentes, unanimiter de meliori
commendatur loci minister.

Ex adverso etiam de ecclesiae membris loco ministre [!] bene reflectit.

2. A tavalyi visitatio alkalmatosságával emlékezet lévén a templomra tett költségről és
annak rendbe vétetéséről, hogy az igen szükséges volna ezután is. A nemes ekklezsia
ebben munkát tenni nem érkezett, annyival inkább, hogy még az épülőfélben levő tornyoc-
ska és a templom előtt munkát és költséget kíván.

3. Perselypénzről való demonstratio:		hfr.	dr.
Ad fel a tiszteletes loci minister perceptumat		3	60
Erogatumot		5	33
És fgy supererogatum		1	73

Observáltatik pedig az erogatumban, hogy a parochialis kertekre megkívántató tövisre
impendáltatott hfr. 1 dr. 26, holott a kertek a nemes ekklezsia tagjai között repartálva
vagnak, s kiki a maga rész kertyét cum omnibus appertinentiis tartozik felállítani. Amint
hogy sokann fel is állítottak, és csak némellyeknek hibájokat kellett pótolni a perselypénz-
ből. Minthogy pedig azokért a publicum nem szenvedhet, végezi a Szent Visitatio, hogy
azokon a tövisre a perselypénzből tett költség desumáltassék, és reponáltassék. Melly meg-
esvén, lészen a supererogatum dr. 47.

⁴¹¹ HuZaL-Jkv. I/4. 100.

1792

*Fejervíz, anno 1792 die 20^a Martii.*⁴¹²

Papi Törvényes Látogatás vagyon a fejérvízi nemes ekklezsiában Böjtmás havának 20-dikán 1792-dik esztendőben tiszteletes nemes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond által, jelen lévén a nemes megye tagjai közül a nemes háttzegvidéki viceispány tekintetes Bálint Ábrahám úr, Hertza István, ifjabb Bágya János, Bálint Imreh, Bágya László, Kis József, Bálint Bálint és Bágya Sigmond urak.

Holott 1-mo Ezen pap nélkül való tekintetes nemes megyében mindeneknek előtte kívána végire menni az Egyházi Törvényes Látogatás annak, hogy a sokféle viszontagságoknak tüzeből mit ragadott legyen ki az isteni gondviselés? Úgy tettzik azért, hogy vagyon ezen tekintetes nemes megyének pap számára járandó stabilis fundussa in ft. 498 dr. 98 penes contractuales elocálva. Amelyekről való öt levelek megvagnak többnyire tekintetes Hertza István uram kezében.

2-do. Az úri szent asztalhoz tartozó készülétek találtattak eszerint:

1-mo. Egy recével környül és középbén megvarratott szép nagy abrasz.

2-do. Egy kék selyemmel és arany szkófiummal szegeletein megvarrat gyolcskeszkenő.

3-tio. Egy aranyos és ezüstel varrat patyolat óbbacska keszkenő.

4-to. Egy arany szkófiumos csipkézettel környülvarrat patyala[t] keszkenő. [217.]

5-to. Egy ezüst szkófiummal gazdagon virágzott patyalat keszkenő.

6-to. Egy veres selyemmel és szkófiummal szegeletein két színre varrat gyolcskeszkenő.

7-to. Ugyan veres selyemmel és szkófiummal szegeletein megvarrat szép gyolcskeszkenő.

8-vo. Egy takarnivaló asztalkeszkenő.

9-no. Egy félkupásni fedeles ónkannácska.

10-mo. Egy félfertálnál valamivel nagyobbacska arannyal fútt ezüst poháracska.

11-mo. Egy rend szerint való óntángyér.

12-mo. Más két keskeny szélű óntángyérocscsa.

3-tio. Nyilvánóság a templomon való romlás, s azt tartya a Törvényes Látogatás, hogy a szíven vagyon a tekintetes nemes megyének és annak tagjainak, s ajánlja atyaikeppen, hogy továbbra is a lehetőségig úgy legyen.

Bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás is, amelybe a jövőndő pap minél hamaráb beszállandó, de a nagy ruínak miatt meg nem maradhat ott. Melyre nézve leg hamarább s legsietőbb industriája megkívántatik a tekintetes nemes megyének abban, hogy a parochia kerítése repartíaltassék és addig, amíg a veteményezésnek ideje békővetkeznek feltétetessék és azután az egyéb épületeken is jobbítás tétetessék.

Utolyára magyarországi charitativumból caedálván ezen nemes megyének a tekintetes vármegyének kegyességéből rhfr. 100, az in deposito vagyon titulus Hertza István úrnál.

1796

*Fejérvíz. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Fejérvizensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis administratorem seniore, ut et Michaelem Sala, dicti tractus juratum notarium nec non Samuelem Kolosvári vicedirectorem, et adjunctum Josephum Makai anno 1796. die 1^a et 2^a Martii celebrata.*⁴¹³

Amikor is az egyházi rendből jelen volt, a tiszteletes loci minister Várhegyi Mihály atyánkfia. A polgári rendből, tekintetes főbíró Bálint Ábrahám úr, Bágya Mihály, Bálint Imre

⁴¹² HuZaL-Jkv. I/4. 216–217.

⁴¹³ Uo. I/5. 201–212.

domesticus curator, Bágya János, Bágya László, Bálint Bálint, Bágya Sigmond, ifjabb Bágya József uraimék. A matzesdi filialis eklézsiából jelen volt Jári János, bajesdi filialis eklézsiából Farkas László urak, kik is mindketten domesticus curatoroknak a filialis eklézsiákba béeskettetének.

Ezeknek jelenlétekben 1-ben is: Kérdés tétetődék afelől hogy, mint tetszenék a tiszteletes atyafi, maga, szolgálattya, stb.

Mindnyájon azt mondák: minden részbe jól tetszik mind maga, mind szolgálattya.

2-szor. Azt kérde a Szent Visitatio, hogy a domesticus curator úr a rendelkezések szerint mutatná elé a hitelesen és állandóul kikészített papi conventiot, hogy tudódhassék, mi-csoda fizetés mellett teszen a pap szolgálatot ezen ekléziában, és hogy az jövődöre nézve improtocoláltassék is. Mellyet végbevívén, azt leírtuk:

Conventio parochi

Az eklézsiabeliek nevei	Kész-pénz		Búza	Bor	Törökbúza	Szalonna	Legumina	Fa	Széna
	hfr.	dr.	Kalongya	veder	véka	oka	kupa	szekér	purkulec
tekintetes Bálint Abrahám úr	3	6	6	4	2	2	4	2	5
Bálint Bálint úr	1	20	2	1	1	2	3	2	2
Bálint Imre úr	2	4	3	2	2	2	4	2	5
Bágya Ferentz úr	1	70	3	2	2	2	4	2	3
idősb Bágya János úr	1	10	1	1	1	1	3	1	1
Bágya Mihály	1	20	1	1	1	1	3	1	1
Bágya József	–	68	1	1	1	1	2	1	1
Bágya Istvánné	1	20	2	1	1	1	3	2	2
Bágya László úr	1	20	2	1	2	1	3	2	2
Bágya Bálintné	–	68	1	1/2	1	1/2	2	1	1
<i>Bajesdiek</i>									
titulatus Farkas János, Farkas László urak	1	53	2	2	2	2	4	–	–
Kosza Mihály úr	1	2	1	1	2	1	2	–	–
Farkas Mihály úr	1	2	2	2	2	1	4	–	–
<i>Matzesdiek</i>									
titulálta Mihonya Lászlóné asszony	1	2	2	–	2	1	4	2	–
Mihonya Sámuel	1	2	1	–	–	–	–	1	–
Jári István	1	2	2	–	2	1	3	2	–
Jári János	1	2	1	–	2	1	3	1	1
Balia Sámuelné	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Balia Sámuel	1	2	2	–	2	1	3	2	–
Roska Sándor	1	2	1	–	1	–	2	1	1
Jári Jár	1	2	1	–	2	1	3	1	–
Roska István	1	2	1	–	2	1	3	1	1
Summa	25	79	38	19	33	23½	62	27	26

3-szor. Számba vétetének ezen ekléziának mindenféle javai, amellyek akár ingatlanok, akár ingók legyenek.

1. A szántóföldek

Hogy pedig ezen szántóföldek számbavételében annál jobb móddal foglalatostkodhassék a Szent Visitatio, elévevé az 1754. esztendőbeli tractualis conscriptiot, és aszerint úgy találá, hogy:

1. A felső fordulóban, La *Csatatye Manuluj* nevű helyben való föld, néhai Pap Gáspár tizenöt forintokba conferált volt az eklézsiának, most 5 vékásnyi. Mostani szomszédjai napkeletről Bágya Ferentz, napnyugotról Sztojkutza László.

Amelly földek pedig még ezen felső fordulóban vagynak, azok az 1754-dik esztendő után conferáltattak úgymint. [203.]

2. A felső fordulóban, In *hotár lá kályá gye merázt* nevű helyben egy 3 ~ három vékás szántóföld, mellyet anno 1781 die 30^a Aprilis Bágya Imre és Sigmnd conferalt az eklézsiának, szomszédjai napkelet felől Bágya Ferentz, napnyugotról Bágya Sigmnd.

3. Ugyanott a felső fordulóba vagyon a *Csetatye* nevű helyben 1 ~ egy vékás föld, mellyet Pap Péter és fia Pap László adtak az eklézsiának 16^a Decembris anno 1759. Szomszédjai napkeletről Bágya Ferentz, napnyugotról Bágya Bálintné földjei.

4. Azon fordulóban, a *Bej* nevű helyben egy vékás földje vagyon, délről Bágya József, északról Péter Sztojkutza szomszédjai.

5. Vagyon még egy kis kaszállócska is *Kringu Rogozuluj* nevű helyben, mellyet néhai idősb Kis József, úr conferalt az eklézsiának, délről Kis József, északról Kis Borbára kaszállóinak szomszédságiban.

6. Az *alsó fordulóban*, a falu alsó végiben, a parochiával állaellenben vagyon egy szántóföld, mellyet néhai Hertza István conferált volt az eklézsiának, és ez 1754-be négy vékásnak íratott, most pedig három vékásnak mondatik, mellyből a szomszédoknak kellett elfoglalni, és ennek végire járjon a domesticus curator 15 napok alatt, s visszafoglallya. Mostani szomszédjai délről tekintetes Bálint Ábrahám úr, északról Balaszin Jánosné szántóföldjei.

7. *Lá Krutse* nevű helyben, ezen fordulóban vagyon egy 6 ~ hat vékás szántóföld, délről ifjabb Bágya Sigmnd, északról Sztojkutza János földjei szomszédjai.

8. *Intre Kolnitse* nevű helyben vagyon 3 ~ három vékás szántóföld, délről Pap Andris, északról Bágya Ferentz úr szántóföldjei szomszédságiban, mellyet 30-a Aprilis anno 1791. conferáltak ezen eklézsiának Bágya Imre és Bágya Sigmnd uraimék. [204.]

9. A parochialis csűr megett vagyon két darabba két vékás szántóföld, mindkét felől való szomszédjai tekintetes Bálint Ábrahám úr szántóföldjei

2. A szent edények és eszközök

1. Egy kupásnyi fedeles ónkanna, a fenekén villával ilyen írás van reámettszve: BORZÁSI ECCESIA. 1653.

2. Egy másfél kupásnyi ónkanna, fedeles, a fedelinek gombja le van törve, az oldala ke-reken hasas, a fenekén ilyen írás: F. KIS-SA: KOZ. AG: 1765.

3. Egy fertályosnyi talpatlan ezüstpohár, kívül belől arannyal megfuttatva, a felső pár-kánya egy kevésbé meghasadva, az oldalán ilyen figura rajta levő írással: PETRUS FEJERVIZI ANNO 1636.

4. Két egyenlőformán csináltatott kised óntángyéro, keskeny karimákkal, a fenekén egyenlő két ilyen figura: [két keresztbetett kardot ábrázoló mesterjegy] esmét egy rend szerint való óntángyér, ily betűkkel B:A: P: M:

5. Egy fejr gyapott gyoics abrosz, a közepin két helyen kötéssel csinálva, a szélei is kötésbe vagy csipkébe szegve, Kenderesi Sigmndné Balia Éva asszony ajándéka.

6. Egy fejr fátyol keszkenő, a széllyei aranfonallal szöve, egyik felől szélesebben, másik felől keskenyebben szöve.

7. Egy fejr fátyol keszkenő, kétfelől arany és ezüsfonallal virágokra kivarrva, kétfelől hat virág van reávarrva.

8. Egy fátyol keszkenő, zöld és téglaszín sellyemmel, és ezüst fonallal, kétfelől nyolc élőfa virágokra kivarrva.

9. Egy fejér gyolcs keszkenő, karmazsin sellyemmel vastagon, úgy arannyal tulipántokra kivarrva a négy szegelete. [205.]

10. Egy fejér silésiai gyolcs nagy keszkenő, a négy szegin veres sellyemmel és ezüsttel nagy tulipántok kivarrva. Russori Mátyásné fejérvizi Bálint Thérésia ajándéka.

11. Egy lintzi fejér gyolcs keszkenő kék sellyemmel és arannyal, a négy szege virágokra kivarrva, ilyen betűkkel: F: V. K. G. melly ezt teszi: Fejérvíznek adta Kis Gergely.

12. A prédikállószeken egy fekete német posztóból készült takaró fejér pántlikval, poszománt helyett körülvarrva.

A templombeli asztalon olyan fekete posztóból, és fejér pántlikával körülvarrott abrosz, adta ezeket Hertza Istvánné Bágya Susánna. Melly posztó fejér pántlikával, fejér fejű szegekkel az asztalhoz van szegezve.

3. Az eklézsia capitalissai.

<i>Conferensek</i>	<i>hfr.</i>
1. Bágya János conferált kétszáz mfr.	200
2. Bálint Farkas és Thérésia száz mfr.	100
3. Tiszteletes Jáni Sámuel, tustyai pap száz mfr.	100
4. Tiszteletes Pál István, borbátvizi pap ötven mfr.	50
5. ⁴¹⁴ száz mfr.	100
<i>Summa</i>	550

Ezeknek conferenseknek egész conferált summája, megyen mindöszveséggel ötszázötven mfr. Melly conferált summáról meg kell jegyezni, hogy a néhai tiszteletes Pál István úr collatuma még nincs az eklézsia kezénél, hanem most a borbátvizi református eklézsia heverő interessei felszedetvén, rendelés tétetett aziránt hogy kiadattassék.

A több része pedig micsoda állapotban légyen a sok veszedelem és viszontagság után, azt a Szent Visitatio eszerint dolgozta ki. [206.]

A kiadásnak napja és esztendeje	A kiadott pénz summája		A kivőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiaba való interesnek ideje és esztendeje	A restans interes egész summája	
	<i>hfr.</i>	<i>dr.</i>		<i>hfr.</i>	<i>dr.</i>		<i>hfr.</i>	<i>dr.</i>
30. Decembris 1771.	19	–	Hertza Adámné	1	14	5 eszt. ab 1788 usque 1792	5	70
detto	19	–	László Istvánért, fiai Ferentz és Bálint	1	14	detto	5	70
10. Aprilis 1730.	5	–	az irt László István fiai	–	30	detto	1	50
detto	5	–	László Jánosért, fia Pál	–	30	detto	1	50
22 ^a Martii 1772.	6	–	Mihály Szereka	–	84	8 eszt. ab 1788 usque 1796	6	72
detto	8	–	Lászku Szereka kezesek egymásért, az utolsó Kászon lakik	–				
24 ^a Januarii 1768.	7	–	Jánku Klopotiván, és Drágoj Drágoj, egymás kezessei, az elsőnek fia Mihály	–	42	5 eszt. ab 1788 usque 1792	2	10

⁴¹⁴ Az ötödik adományozó ismeretlen.

12 ^a Martii 1760.	7	–	Jánku Számfirért maradéká Mihály Klopotiván	–	42	8 eszt. ab 1788 usque 1796	3	36
13 ^a Decem- bris 1752.	7	–	Bágya successorok, Mihály, Ferentz, Bálintné, János, László	–	42	régi sok lévén a restantia most complánáltak	7	77
1 ^a Decem- bris 1765.	50	–	Turotzi Borbára asz- szony	3	–	restantia nincs	–	–
12 ^a Martii 1760.	25	–	Sztojkutza János	1	50	5 eszt. ab 1788 usque 1792	7	50
	10	–	Sztojkutza Mihályért unokája Mihály	–	60	8 esztendő ab 1788 usque 1796	4	80
	15	–	Béllya Lászlóért, fiai, Bálint és László	–	90	5 eszt. ab 1788 usque 1792	4	50
	10	–	Balaszin Jánosné	–	60	5 eszt. ab 1788 usque 1792	3	–
	10	–	Sztojkutza Péterért fiai, János és István	–	60	8 eszt. ab 1788 usque 1796	4	80
	5	–	Antanászi Antanászonyért fia, János Antanyaszony	–	30	5 eszt. ab 1788 usque 1792	1	50
23 ^a Januarii 1772.	5	–	Láda István	–	30	detto	1	50
20 ^a Junii 1774.	42	90 ⁴¹⁵	Láda István <i>csak sub 9. van 12 ft., a többit béadta</i>	2	58	detto	12	90
1 ^a Martii 1796.	10	–	Bálint Istvánért, fia Bálint Imre ⁴¹⁶ <i>E bėjött, s kiadatott sub 10 1798</i>	–	60	eddig volt 5 eszt. restantia interest fizesse meg	3	–
30 ^a Maji 1776.	100	–	Bágya Mihály	6	–	5 eszt. ab 1788 usque 1792	30	–
contractus nélkül	13	–	Dregits Murarért fiai János és Zaharia Dregits <i>Van contractus sub E. 1798-ban.</i>	–	78	detto	3	90
detto	10	–	János Bogyésztk	–	60	detto	3	–
Summa	388	90		23	34		115	75

[207.] Találtatik hát a fennebb való regestrum szerint ezen eklézsianak capitalissa 388 ~ háromszázyolcvannyolc mfr. és 90 ~ kilencven pénze.

Még emellett tekintetes Bálint Móses úr a magánál volt adósságot, úgymint az 55 ~ ötvenöt mfr. befizette, melly is most tekintetes Bálint Ábrahám úr kezébe vagyon, ahonnan a domesticus curator vegye kezéhez, és jó helyre elocállya, hogy ne heverjen, hanem interessen. Ez így hát

	hfr.	dr.
Ezen eklézsianak capitalisa találtatik most négy-száz-negyvenhárom ft. 90 dr.	443	90
Hozzátevén, a kézbejövő tiszteletes Pál István úr collatioját, az	50	–
Leszen summa	493	90

⁴¹⁵ A számok át vannak húzva.

⁴¹⁶ Kihúzva, és más kézzel illetve tintával melléírva.

Templom és temető
A párhuzamos pusztulás emlékei

El vagyon veszve hfr. 56 dr. 10.

4-szer. Panaszul adaték bé a Szent Visitationak most is, mint szintén 1786-ban és 88-ban is, hogy amint a tractus conscriptioja mutattya az 1782-beli visitationis protokollummal együtt, volt ezen ekléziának, a bajesdi határon, az alsó fordulóban, a Rovina nevű helyben két négy-négy vékás szántóföldje, melly két földeket az öreg Bágya Péter úgy conferált volt az ekléziának, az egyik et 22 ~ huszonkét, a másikat 16 ~ tizenhat mfr., hogyha a haeresek kiváltanák, vagy visszavennék, az írt 38 ~ harmincnyolc ft. fizessék meg az ekléziának. Ezen írt két földeket a Szirb familia kivette, és ezen a jusson már most Bágya Sigmond uram bírja, de a pénzt eddigelé meg nem adta, sem most is megadni nem akarja az ekléziának.

Mellyre a Szent Visitatio tön végezést: A domesticus curator úr 30 napok alatt admonéaltassa Bágya Sigmond urat, hogy a conferens intentiojának eleget tegyen, és vagy a 38 mfr. annak eddig való interestével együtt megadja, vagy a földeket adja vissza, és az eddig való haszonvételet fordítsa meg. Ha egyéb módon nem lehetne

eligazítani, hívja törvénybe az erőszakoskodót, és arról a Szent Visitation tudósítsa, hogy ez is minden módon való segedelemmel legyen ezen ügybe a domesticus curatornak. [208.]

5-ször. Panaszul adá fel a tiszteletes egyházi atyafi, hogy papi fizetését, nevezetesebben búzáját maga idejében meg nem adják, bé nem szolgáltatják, melly miatt gabonájába tetemes kárt vallott eddigelé is, vallani fog ezután is.

Mellyre lön végezés: A papi búza bér béhozásában a domesticus curator úr esztendőnként procedállyon, és azt adminisztrálja a kiadott regulamentumoknak 5., 6., 8-dik pontyai szerint. Ha pedig azok szerint, vagy nem adminisztrálnák az ekléziabeliek, vagy a domesticus curator és egyházfű befizettetni elmulatná, melly miatt kárt vallana gabonájába a tiszteletes egyházi atyafi, bizonyosok legyenek benne, hogy akinek késedelmezése miatt kárt vallott a pap, azt ecclesiastico seculari brachium által a Szent Visitatio azon megveszi.

6-szor. Ha szintén panasz nem volna is iránta a tiszteletes egyházi atyafitól, bámulással és sajnálva láttya a Szent Visitatio, hogy a parochia a legrosszabb, és pusztább állapotba vagyon, úgy hogy a parochialis háznak se ajtaja, se ablakja nincs, emellett mind a csűr, mind a pajta fedetlen. A sütőházat már kilenc esztendeje hogy elkezdették, de félbe fedetlen vagyon, és annak fáí rothadnak. Ezen kívül a tiszteletes atyafinak az ekléziába való bójövelekor azt ígérék vala, hogy a templom felől elkezdett pincéjét úgy építik meg, hogy fellyül rajta egy gabonássza is légyen, de az mind e máí napiglan is maga nagy kárára építetlen vagyon. Ugyesztintén a parochialis hely körül való kert is rongyos, és a legrosszabb állapotban senyved. Mindezek azt okozták eddigelé, s okozzák naponként, hogy a tiszteletes atyafi szüntelen való szenvedésben és kárban vagyon, holott mind canonaink, mind pedig a conventio, és törvény szerint jó állapotba kellene lenni a parochiának, és mindennemű ahhoz tartozó épületeknek, hogy használhassa a tiszteletes parochus. Most már azzal sem menthetik magokat az ekléziabeliek, hogy nyomorúságosok az idők, mert már a jó Isten, mind áldást, mind békességet parancsolt a hazában, ahonnan jó móddal lehet és kell is segíteni, ezen a vidékre legrongyosabb, legrosszabb állapotba lévő parochián s épületein.

Mellyre tétették ez a [209.] végezés: A domesticus curator úr az eklézsia minden tagjait, a filialis eklézsziabeliekkel egyetembe, a közelebbi innepnapon gyűjtse bé a parochiába. A fellyebb elészámolt, és a pap számára elkerülhetetlenül szükséges épületeket jól nézegessék meg, azoknak megépítésekről tanácskozzanak, és egybevetett erővel, minden személytől való hathatós segedelemadással megépítsék, mégpedig 60 napok alatt. Ha pedig 60 napok alatt meg nem építenék az eklézsia tagjai, bizonyosok légyenek benne, hogy a canon szerint való büntetést el nem kerülük.

7-szer. Azt már örömmel látta a Szent Visitatio, hogy a templom, melyet 1788-ban ama kegyetlen pusztító dühös ellenségnek, a töröknek tüze megemésztett vala, és azután egy darab ideig siralmas hamvaiban hevervén, azután a kegyes alamisnázkodás, és az eklézsziabelieknek segedelme is (kiknek neveiket jól tudja az Isten) felépítette, és már most egészen újra elkészülve vagyon falaira, ablakjaira, és mennyezetére nézve, de a benne lévő ülőszékeket most kezdték készíteni. Amikor is a Szent Visitatio nagy bámulással vevé észre, hogy némelyek, valamely világi magok nagyzásából, válogatást akarnak a templombéli ülőszékekben tenni, és magoknak s familiájoknak valamely, mást abból kirekesztő, örökös széket foglalni, holott a Christusnak ez a regulája: aki tiközöttetek első, az legyen utolsó. Másfelől az is, hogy a Generalis Szent Synodus, a templombeli székek közt való válogatást eltiltotta, és az ilyeneket keményen való megbüntetés alá rekesztette.

Mellyeknél fogva hát a Szent Visitatio is végezi: hogy igen jó volna, ha ezen kicsiny, de a veszedelmes ellenség pusztító tüze által jobban is elgyengített eklézsziának az a tehetsége volna, hogy a templombeli székeket a közönséges cassából építhetné meg. De mivel nincs, tehát a domesticus curator a tiszteletes egyházi atyafival, mind a mater, mind a filialis eklézsia minden tagjait személyszerint keressék meg, ezen eklézsziának sok nyomorúságait, szűkössé voltát halhatósan kössék szívére egyen-egyen azoknak, és serkentsék arra, hogy ki-ki tehetsége szerint adjon, amit Isten [210.] dicsősségére elszánt, hogy így ebből egy bizonyos summát egybeszerkesztvén, abból építtessenek meg a templombeli székek. Vagy pedig, akinek tetszik ezt választani, akit Isten arra indít, építtessen a templomba egy vagy több széket, de ne abból a célból és végből, hogy azt osztán örökössének úgy tartsa, hogy abba mást bé ne bocsásson (mert ilyen különös szék senkinek sem engedtetik). Hanem a templombeli minden székekben a rend ez legyen: hogy az aetasra, vagy élet idejére vigyázzanak mind a két nemen lévők, az idősebbeknek és elsőbb rangúaknak engedjék meg az elsőbb székekbe való ülést, az ifjabbak pedig hátrább üllyenek. Valakik pedig ezen mind Isten, mind a természet, mind az emberek törvénye szerint való helyes dolog ellen cselekesznek, mint nyilvános botránkoztatók excommunicáltatnak.

8-szor. A templomnak tornya pusztá kőfalaiban fennáll ugyan, de fedetlen vagyon a török tüze pusztításától fogva, ahonnan az időnek mostoha viszontagságai szempillantatonként emésztik falait. Mellyet micsoda fundusból és költséggel lehessen megépíteni, midőn semmi emberi ollyas segítséghez, sem az eklézsziából, sem másunnan nem lehetne reménység, az isteni kegyelmes gondviselés egy igen jó módat mutata, és eszközt állíta elé. Ugyanis Bágya Susánna asszony, néhai Hertza István úr özvegye, Isten dicsősségéhez vonzó kegyességéből magát jelenté a Szent Visitationak, és azt mondá,

Szószer és toronysisak

hogy maga mint özvegy elégtelen arra, hogy a torony felszarvazására szükséges fákat meghordassa, hanem mind a mater, mind a filialis eklézsiabeliek egybegyülekezvén, közönséges magok meghatározásából és elrendeléséből, hordassák meg magok a szükséges fákat, azután pedig maga az építő mesterembereket kifizeti, zsendellyezni való prestillát veszen, mindenféle vasszegekkel egyetembe, és ilyenformán, a torony jó móddal felszarvazódik. Melly kegyes ajánlását, különös jótéteményét, az írt asszonynak háládatos szívvel vévé mind a Szent Visitatio, mind az eklézsiabeli jelenlévő tagok, és eszerint az [211.] *végeztetik*: Tiszteletes uram és a domesticus curator, az eklézsiabelieket egybegyűjtvén, az írt kegyes lelkű asszony intentióját terjesszék elejekbe, és kérjék, serkentsék a toronyhoz való fa hordásra. Ha megcselekeszik, mindaz, hogy ekléziájokhoz és Isten dicsősségéhez vonzó jóindulattokat világ előtt megbizonyítják, mind pedig Istentől ezért áldást nyernek. Ha pedig (mellyet éppen nem gondol a Szent Visitatio) oly hidegek és buzgóságtalanok lennének, hogy ezen dologba semmit se mozdítának és nem igyekeznének, tehát a Szent Visitationt erről tudósítsák.

9-szer. Jelentetik az is, hogy az ellenségtől elpusztított templom ablakjait Isten házához vonzó buzgó indulattyakból magok költségeken csináltatták meg Jári István úr és élete párja, Bágya Kata asszony. Legyen örök emlékezetben és áldásban mind Isten, mind emberek előtt ezeknek keresztyéni jótétemények!

10-szer. A perselypénz demonstratioját előadá tiszteletes egyházi atyafi, hitelesen, és úgy találatták, hogy

	Hfr.	Dr.
a közelebb lefolyt 1795-dik esztendő utolsó napjáig gyűlt	3	28
erogált belőlle	2	42
Maradna pro 1796		86
De az ezelőtti Visitatio szerint 1794-be supererogált volt		33
Marad hát most kéznél		53

Melly pénz adattassék a domesticus curator kezébe, aki is a parochialis háznál álló eklézsia ládájába tegye bé, s ennekutána maga percipiállyá és erogállyá, amikor ideje leszen.

Aki is 11-szer eddigelé Bálint Imre úr a szokott mód szerint nem lévén béeskettette curatori hivatalába, most béeskettetik.

Hasonlóképpen 12-szer eklézsia közönséges szolgájának, úgymint harangozónak béeskettetik Zaharia Pászk. [212.]

13-szor. Kőből épült templomán, és tornyán kívül vagyon ezen ekléziának egy harangja, mellyen ez az inscriptio vagyon: HERZA ISTVAN ES BAGYA SUSANNA A FEIERV. R. ECCL. SZÁMÁRA. ANNO 1787.

Most a visitation megjelenvén maga Bágya Susánna asszony, kéré, hogy ezen ajándéka irattassék bé a tractus protokollumába, örök emlékezetre. Mellyet örömmel is cselekedék a Szent Visitatio, és kéri az ekléziát, hogy áldásban s tiszteletben tartsák mind emlékezetét ezen jöltévő asszonynak, mind becsüllyék meg ennek kegyes ajándékát.

1799

*Fejérvíz. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Fejérvizensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, nec non ejusdem tractus ordinarium notarium Michaellem T. Sala, 31^a Januarii 1799. facta.*⁴¹⁷

Ezen Szent Visitation jelen voltanak tiszteletes Várhegyi József uram, mint helység papja. Az eklézsiabeliek közül titulus Bálint Imre úr domesticus vicecurator, Bágya Mihály és László urak. A filiából, Bajesdről Farkas László úr, Matzesdről Jári László, Balia Sámel uramék.

Ezeknek jelenlétekben így folyt a Szent Visitatio:

1. Kérdés tétetődven az új egyházi atyafi, tiszteletes Várhegyi József úr szolgálattyról, s magaviseletéről. Minden jót mondanak erről.

2. A domesticus vicecurator úr és a tiszteletes egyházi atyafi írásba panaszlának ezen eklézsiabeli némely fogyatkozások ellen, és azoknak orvoslását kérik. A panasz első része ez vala:

1. Vagynak némelyek ezen ekléziában olyanok, akik soha egyébkor isteni tiszteletre meg nem jelennek, hanem csak az egy Húsvét innepében, úgymint Fejérvízen lakó Bágya József, és a Hertza Ádámné fiai Mihály, András, István. A filiába Matzesden Roska Sándor egész háznépével egyetembe, és Mihonya Sámuel.

Erre végezés: Minekelőtte a Szent Visitatio a keményebb orvosló eszközökhöz nyúlna ebben a részben, bízza a domesticus vicecurator úrra, és a tiszteletes papra, hogy eklézsia közönséges gyűlését hirdetvén minél hamarább lehet, ezeket a panasz alatt lévőket keresztyéni módon intse meg hibás cselekedeteikről, és Istenhez tartozó kötelességekre ösztönözzék.

A panasz második része ez vala: 2. hogy a filiákba azt kívánják, hogy a pap isteni tisztelet végett rendre járja őket házanként, mert ők egy bizonyos jó, becsületes házhoz is egybegyűlni nem akarnak, mely mind nagy tereh is a papra nézve, mind illetlen is, sőt a közönséges isteni tisztelet céljával is ellenkező.

Végezés: A bajesdi filiába lakók tartoznak mindnyájon Farkas János és László urak házához egybegyűlni. Matzesden lakók Jári István úr házához. Minthogy ezek a házak voltak eleitől fogva az isteni tiszteletnek helyei, s továbbra is mint erre alkalmasabb és illendőbb házak annak hagyatnak. Másuvá nem tartozik a pap menni, hanemha beteghez. [400.]

3. A papi régi conventio most is megmaradt, és helybehagyatott.

4. A parochialis földek úgy vagynak mint voltak 1796-ban.

5. A collationalisok is éppen úgy vagynak.

Jegyzés: Pap Gáspár 1768-ban 7^a Septembris való contractus szerint adóssa volt ezen ekléziának 30 mfr. Pap László pedig anno 1770. 7^a Junii való contractus szerint 2 mfr. 4 dr., ugyanő 1759-ben 16^a Decembris való contractus szerint 20 mfr. Pap Gáspár halálával pedig, az ő adóssága is deveniált Pap Lászlóra.

A 18. sz.-i szószék maradványai

⁴¹⁷ HuZaL-Jkv. I/5. 399–400.

Mindösszeséggel hát ez az adósság Pap Lászlón volt hfr. 52 dr. 4. Mely adósságnak megfizetésére Pap László La Krutse nevű helyben lévő 6 ~ hat darabból álló földet adta az eklézsiának, melyről az 1796-beli visitatoria való feladás szerint, az íratott hogy 56 mfr. volna általadva.

6. A szent edények s eszközök az 1796-beli conscriptio szerint megvagnak. Accedalt ezekhez egy égszín tafota, violaszín rojtos pántlikával körülvarrott cathedra takaró, és egy minden részben hasonló készületű asztalra való. Ezeket adta tekintetes Bálint Sára asszony, néhai tekintetes Váradi László úrnak kegyes szívű özvegye.

7. Sajnállya a Szent Visitatio, hogy az 1796-beli visitatiokori 4-dik szám alatt lévő dolog el nem igazítottatott.

Végezés: A domesticus curator úr elmúlhatatlanul igazítsa el.

8. A néhai tiszteletes Pál István úr testamentuma azon részének, mely ezen eklézsiát illeti, complementuma nincsen.

Végezés: Halasztatik az ebbe való béereszkedés a mindjárt következő borbátvizi visitatoria. Ott jelenjen meg az eklézsia biztossá, és legyen igazítás ezen is.

9.	hfr.	dr.
Az 1796-beli visitatiokor maradt volt a perselybe	–	53
Ez pedig a néhai tiszteletes atyafi halálával elenyészett. Ami pedig azután gyűlt, míg pap hozatott a helységbe, azt a szolgálatot tevő pap magával elvitte		
1797-be gyűlt	2	40
1798-ba	4	7
Summa	6	47
Melyből egyre s másra erogáltatott	5	81
Marad a cassába	–	66

1802

*Fejérvíz, 25 et 26 Februarii 1802. Sancta Canonica Visitatio ecclesiae reformatae Fejérvizensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, atque Michaellem Barta, ordinarium notarium, nec non adjunctum visitatorem reverendum dominum Josephum Getse, diebus 25 et 26ta anno 1802 facta.*⁴¹⁸

Itten az egyházi rendből jelen volt a tiszteletes loci minister, Várhegyi József atyánkfia. A polgári rendből tekintetes Bálint Ábrahám úr, titulus domesticus curator Bálint Imreh, Bálint Bálint, Bágya János, József, László és Sigmond uraimék. A matzesdi filialis ecclesiából titulus Balia Sámuel, Jaruj Jár, Jári László. Bajesdi filialis ecclesiából titulus Koszta Mihály és Farkas László uraimék.

Ezeknek jelenlétekben I. kérdés tétetett a tiszteletes egyházi atyafi iránt, az ökegyelme személlye, accomodatioja s szolgálata kedveltetik.

II. Megkérdetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy miképpen commendálja a maga hallgatóit, tartozó kötelességekben mint járnak el, mind Istenre, mind magára nézve? Ki is úgy adá fel, hogy Istennek tartozó kötelességeknek igyekeznek eleget tenni, a templomot gyakorolják, sacrummal élnek, magának is illendő tiszteletit s becsületit megadják. De ígért kevés fizetésének megadásában sokan morosusok, melly miatt alig subsistálhat, s kéri is a Szent Visitationak adisistentiáját ebben a részben.

És III. Ezen jelentett panasszára nézve kívánta a Szent Visitatio házanként járó fizetésének restantiáit számba venni, és azok illy renddel találtattak ezeknél:

⁴¹⁸ HuZaL-Jkv. I/5. 538–540.

Restálnak	Pénz	Búza	Bor	Török- búza	Szalón- na	Legumi- na	Fa	Széna	
	hfr.	dr.	Kalangya	veder	véka	oka	kupa	szekér	fajok
Bágya Ferentz úr 6 eszt.	8	50	4	5	7	–	17	6	30
Bágya János úr 6 eszt.	6	60	–	3	4	3	–	1	12
Bágya Péter 2 eszt.	2	40	–	2	2	–	–	–	4
Bágya József 6 eszt.	4	8	–	–	3	–	–	–	–
Bágya Bálintné	–	–	–	–	3	–	–	–	–
Bálint Bálint	4	80	–	4	–	–	–	–	–
Restantiák summája	26	38	4	14	19	3	17	7	46

Ezen kiírt restantiákra nézve a Szent Visitatio végezi: A domesticus curator az egyházi által admoneája a restánsokat, hogy 8-d nap alatt conplanáljanak, mellyet ha becsülettel nem cselekszenek, adattassanak által a külső tisztségnek ad exsequendum. [539.]

IV. Ezek után számbavétettek az ekklézsia capitalissai és azoknak heverő interessei.

Kivevés ideje	Kivett pénz summája		Kivévő neve	Esztendei interes sum-mája		A restantiában lévő interesnek ideje	Restans interes summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
A. 30. Decembris 1771.	24	69	Hertza Ádámért	–	–	Fia, Mihály béfizette stante visitatione		
detto	24	69	László Istvánért fiai, Ferentz és Bálint	1	47			
B. 10. Aprilis 1750., 27. Februarii 1798.	6	50	László Istvánért fiai, Ferentz és Bálint	–	39			
detto	6	50	László Jánosért fia, Pál	–	39			
C. 22. Martii 1772.	14	–	László Szeréka	–	84			
D. 24. Januarii 1768.	19	46	Klopotiván Mihály			béfizette a capitalist stante visitatione 26 dr. híjjával		
E. 27. Februarii 798.	5	64	János Dregits	–	33			
detto	11	28	Zaharie Dregits	–	66			
F.	7 7	77 –	Bágya Sigmond Bágya Péter			béfizették titulus curator Bálint Imreh úrnak quod recognoscit		
G. 1. Decembris 1765.	50 vfr.		Turoczi Borbára asszony	3	6			
H. 12. 1760.			Sztojkutza János			adóssága deveniált Bálint Imreh úrra sub L.		
			Sztojkutza Mihály			béfizette, s kiadatott sub O.		
	19	50	Béllya Lászlóért fiai, Bálint és László	1	17			

	13	–	Boloszin Jánosné					
	14	80	Sztojkutza Péterért fiai, János és István					
	6	50	Anasztászi Anasztaszony fia, János Anasztaszony					
I. 13. Aprilis 1798.	12	34	Láda István	–	74			
K. 24. Martii 1796.	20 20 15	– – –	Farkas Boldisár Báj Balint Báj Báj			Bort adnak interesül		
L. 12. Aprilis 1798.	65	50	Bálint Imreh úr	3	93			
M. 30. Martii 1776., 27. Februarii 1798.	130	–	Bágya Péter	7	80			
N. 20. Maji 1798.	20	–	Vajdai Josziv Denyésztk	1	20	ennél volt 50 ft., 30 ft. felvett titulus Bálint Imreh úr, mellyből számadolnia kell		
O. 2. Maji 1798.	20	80	Sztojkutza Lász- lóné és fia, Mihály	1	24			
sine contractu	13	–	Bellya Bálint	–	78	deveniált réá János Bonyésztktól		

Ezen capitalisokhoz járulni kell még néhai tiszteletes Pál István uram collatumának, mely áll 50 mfr., és mind e máj napig a borbátvizi nemes ecclesiánál vagyon. [540.]

V. Amint már fellyebb is a protokollumban pagina 526 feljegyeztetett, tekintetes klopotivai Pogány Máté úr Kreguis nevű faluban lévő egy pusztasessióját conferálta ex pio zelo a tustyai és fehérvízi reformata szent ekkleziáknak. Ennek jövedelméből a tiszteletes loci minister már percipiált is 2 rhfr. A jóltévőnek emlékezete légyen örökké áldott.

VI. Ezelőtt való domesticus curator, titulus Bálint Imreh úr a curatorságból kikérezvén, a maga gondviselése alatt lévő contractusokat hiba nélkül számba adta, de némely különös perceptumiról (minéműek, nevezetesen a havas taxája, a tett repartitio szerint házanként való collecta, és török által lett károknak bonificatiojában Magyarországról jött publicatio) és a torony fedésire tett erogatumiról való demonstratioja fennmaradott. Melyre nézve kötelezvén magát, hogy még most, in cursu visitationis Borbátvizen azt submittálni fogja, pro nunc a curatorságból kibocsáttatik, és helyében omnium voto, titulus bajesdi Farkas Mihály úr tétetik, aki is ugyan jelen nincsen, de reménlvén, hogy nem léssen idegen a nemes ekkleziának szolgálatától, a maga házánál a Szent Visitatio requirálni fogja, és ott sua formalitate adjuráltatja. Aminthogy 1ma Martii honorifice requirálta és adjuráltatta is, hív vigyázására bízván ezen nemes ekkleziának minden dolgait.

VII. Amint fellyebb sub numero IV., littera contractus A megjegyeztetett

	hfr.	dr.
Hertza Ádámnak fia, Mihály a reá deveniált capitalist befizette in	24	40
Úgy Klopotiván Mihály (elengedettvén dr. 26) sub D. depurálta	19	20
In summa	43	90

Ez a béjött capitalis adjunctus domesticus curator bajesdi Farkas László úrnak általadott, hogy jó móddal elocálja a pap számára való használásra.

VIII. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Az 1799-béli visitatio alkalmatosságával maradtott volt a cassában	–	66
azolta mostanig gyűlt a perselyben	9	14
Summa	9	80
Melyből eddig elocáltott hiteles és szükséges helyekre	6	54
ismét mostani visitatio alkalmatosságával	4	80
Summa	11	34
eszerint supererogált a tiszteletes atyafi	1	54

IX. Az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközök megvagynak, amint feljegyeztettek 1796. és 1799. esztendőekben.

X. Rovina nevű helyl iránt való végezést lásd protocolli pagina 207.

1804

*Fejérvíz 20. Februarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Fejérvizensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis proseniorem et Michaelem Barta, juratum notarium die 20. Februarii anno 1804. celebrata in domo parochiali.*⁴¹⁹

Itten ekkor jelen voltak az helységbéli egyházi szolga, tiszteletes Vásárhelyi József atyánkfia, tekintetes bajesdi Farkas Mihály úr, a nemes ekklézsia domesticus curatora, titulus Bágya Péter, Jári János, Farkas László, Balia Sámuel Urak.

I. Kérdés tétettvén a tiszteletes loci minister iránt, hogy mimódon viszi véghez templombéli szent szolgálatát, s külsőképpen is mint viseli magát? Curator Farkas Mihály úr azt felelé, hogy a filiákban lakó hallgatóknak contentumok vagy on ökegyelmében minden tekintetben, és a materben lévőeknek is semmi panaszokat nem tudja.

II. Megkérdeztetett a tiszteletes loci minister, hogy miképpen commendálja a maga hallgatóit, a közönséges isteni tiszteletnek gyakorlására és az Úri Szent Vacsorával való élésre nézve? Sajnálva jelenté, hogy nem igen gyakorolják a közönséges isteni tiszteletet, vásárnapokon is igen kevés számmal jelenvén meg a templomban.

III. Megkérdeztetett, hogy hallgatói magának illendő becsületét és papi fizetését megadják-é? Ezen kérdés eként felele: Becsületének megadása iránt másokra nincsen panasza, hanem panaszol nagy megilletődéssel különösen titulus Bálint Imre úrra, hogy egykor nagy ferorral jövé a templomba, annak ajtaja előtt sok mocskos szökkal illette, s nagyon megsértette azért, hogy egy szent vallásunktól elállott és megholt asszonynak meg nem engedte, hogy harangunkkal [746.] harangozzanak.

E tekintetben való sérelmét illendő consideratioban vévén a Szent Visitatio végezé, hogy a bépanszoltatott adattassék által a méltóságos curator uraknak, hogy a külső forumon prosequállyák.

Panaszolván továbbá azt is, hogy feles restantiái vagynak. Ezekre nézve végezteték, hogy minden restantiáit szedje jó rendbe, s végye írásba, hogy ad exsequendum a külső magistratusnak adattassanak által.

IV. Ezekután elévettetett a curator demonstratio és az így folyt:

⁴¹⁹ HuZaL-Jkv. I/5. 745–750.

	mfr.	dr.
Az 1802-dik esztendőben tartott visitatióban az A. betű alatt Hertza Ádámnál és László Istvánnál volt még akkor befizettetett	49	38
a B. betű alatt lévő contractusból is	6	50
a D. betű alatt lévő contractusból is	19	—
Béfizettetett in summa	74	88
Ebből elocáltatott		
1-o. Matzesdi Balia Samuelnek mellynek securitássául lekötött a matzesdi határban 3 darabb kaszálót, mellynek egyike vagyon In Hoterel nevű helybe, Bajesdi László Halmagy, és Balia János szomszédságában.	40	—
2-dik. In Lunka Szuszenyilor a Porgolat kertek és Balia Sámuel özvegye szomszédságában.		
3-dik. In Szelesel nevű helyben, mellynek szomszédjai egyfelől az oldal, másfelől a lefolyó Szelesel nevű árok. Erről költ contractus 1802. 19. Martii, vagyon sub littera A.		
2-o Bajesdi Halmagy Jánosnak és testvérének, Györgynek 28 ^{ua} Februarii 1803. borinteresre melyről szóló contractus vagyon sub littera P.	20	40
3-o. Bajesdi Providus Udra alias Murár Jánosnak, titulus Farkas János úr colonussának 30 Martii 1803. borinteresre, melyről szóló contractus vagyon sub littera I.	15	30
Eszerint lévén az elocatum 75 mfr. és 70 dr., nyilvánságos, hogy superálja a perceptumot, mely volt 74 mfr. és 88 dr., 82 dr., mely supererogatumát a demonstrans curator úr condonálja a nemes ekklezsiának.		
Az 1802-dikbe tartott visitatio után, domesticus curator Farkas Mihály úr, János és Zaharia Dregitstől vett fel mellyeket elocált rusori idősb Juon Pardosz, Kenderesi Sámuel úr jobbágyának borinteresre sub littera E, 3 ^a Julii 1803.	16	92
Sub littera I. Láda Istvánnál volt kiadattatott, és most marad a tiszteletes loci ministernél Várhegyi József uramnál.	12	34

A több contractusok változás nélkül megvagnak amint az 1802-dikben tartott visitatióban inprotocolláltak.

Ezen nemes ekklesiának capitalis summája pedig nevededett 120 mfr., mellyeket conferált tekintetes fejevízi és most Dobrán resideáló Bágya Ferentz úr papi intertentiora, mely elocáltatott testvérének, titulus Bágya László úrnak 13. Februarii 1803. sub littera L.

Klopotivai tekintetes Pogány Máté úr 122. mfr. Kregujison adquirált, sessióját conferálta a tustyai és fejevízi ekklezsiáknak [748.] egyenlőképpen, melyről vagyon emlékezet protocolli pagina 540. Lévéen pedig a tustyai nemes ekklezsiának SztrigySzentGyörgyön resideáló nemes Szabó István uramnál 60 mfr. adóssága, azon ekklezsiának curatora, tekintetes Gergots Elek úr azon 60 ft. summát transcribálta a fejevízi reformata nemes ekklezsiának a most írt titulus Pogány Máté úr collatiojának refusiojára, hogy az egészen maradjon a tustyai ekklezsiának. És a tustyai contractusok között az erről szóló contractust, mely volt sub numero 13-tio, és tartatik itt sub littera R, általadta a fejevízi reformata ekklezsiának. Ezen 60 mfr. summának interesezését magára vállalta seréli tekintetes ifjú Kenderesi József úr, mint láthatni a mai napon, úgymint 20^a Februarii 1804-ben költ obligatoriájából, mely exstál sub littera R.

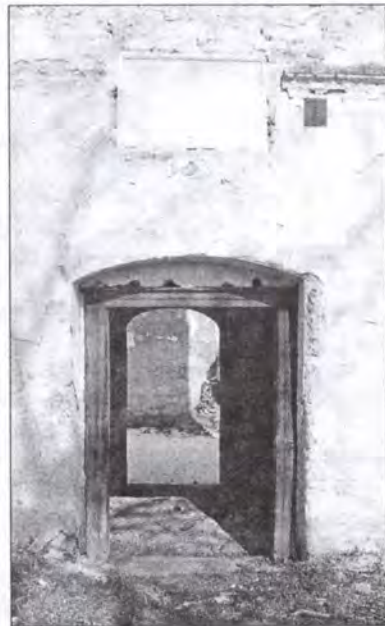
És ezek szerint titulus curator Farkas Mihály úr mindeneokról, minden hiba és fogyatkozás nélkül számot adott, és azzal mentvén magát, hogy különös perei lévén M[aros]vásárhelyen, házától el kell távoznia. Hogy jelen nem léte miatt a nemes fejevízi ekklezsiának valami kára ne legyen, a curatorságból kikéredzett. Kit a curatorságból a Szent Visitatio úgy bocsáta ki, hogy a curatorságot bízza a papra, keze alá adván a contractusokat, mellyek az A. betűtől fogva vagynak az R betűig sub Ff kettő lévén, in summa pedig vagynak contractusok numero 18.

V. A közelebbi visitatióban titulus Bálint Imreh úr arra kötelezte volt magát, hogy curatori demonstratióját elkészítvén Borbátvizen a Szent Visitationak submitálni fogja, mellyet mind e máj napig nem cselekedett. Inponálja azért serio a Szent Visitatio, hogy a jövő visitatoria okvetetlen elkészítse, és submitálni el ne mulassa minden további halogatás nélkül. [749.]

VI. A matzesdi filialis ekklézsiának curatora, titulus Jári János úr sok foglalatossági miatt deprecálván a curatorságot, ajánlja és commendálja maga helyett titulus Jári László urat, kit elbocsát a Szent Visitatio olyan conditioval, ha a commendált atyafi felvállalja a curatorságot.

VII. Bágya János uram és öreg Bágya Sigmondné asszony egy memorialist adtanak bé a Szent Visitationa panaszolván, hogy a magok költségeken építtetett székbe belül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el.

Mellyre tőn a Szent Visitatio ilyen választ: eleitől fogva meglévén az emberekben az a gyarlóság, hogy magoknak a templomban való előlülésben keresnek rangot, nagyságot és méltóságot. Ezen hibát kívánta a méltóságos Fő Consistorium orvosolni, és azért in anno 1768. die 17^a Aprilis egy valóságos atyai indulatból származott adhortatoriát írt, és azon esztendőben Déván tartatott Generalis Szent Synodus által közönségesse tétetett az egész országban. Melly adhortatoriában megmutatja, hogy az Isten előtt az a kedvesebb templombéli hallgató, aki legnagyobb maga megalázásával járul Isten eleibe, ha szintén a legutolsó székben ül is. A kevély, magát mutogató, magának érdemeket tulajdonító utálatos Isten előtt, ha a legelső székben ül is. És egyszersmind parancsolja a tisztelt méltóságos Fő Consistorium, hogy senkinek külön széke a templomban ne legyen, hanem üljön ki-ki ahová lehet. Tartsák tehát a fehérvíziek is ezen rendelkezéshez magokat. Azonban, minthogy itten a templombéli székeket a templomba járni kívánók kifizették, készítsen Hernya Juliána asszony is egy széket az ajtó sarkánál lévő rendben, melly harmadik szék legyen és azután üljön ahová fér, csak hogy senkit ki ne szorítottson székéből. Most pedig, míg a tekintetes Bálint Ábrahám úrtól készíttetett széket, melly a prédikállószék előtt van, a tisztelt úr házanépe bé nem tölti, üljön oda. Azalatt pedig széket csináltasson a fellyebb írt helyre, s azután üljön ahová elfér mások kirekesztése nélkül. [750.]

Templomajtó emléktáblával

VIII. Perselypénzről való demonstratio:	mfr.	dr.
A közelebből tartatott visitatiótól fogva mostanig két esztendő alatt gyűlt perselypénz	6	53
Mellyből költetett e szerint:		
A közelebből tartatott visitatióban találatott supererogatum kivétetett, úgymint	1	54
Most adatott visitatorium honorarium	2	40
Summa	3	94
És így marad még perselypénz a tiszteletes atyafi kezénél	2	59

IX. A szent edények és eszközök aszerint vagynak, amint az 1796- és 1799-béli inprotocollatiok mutatják.

1805

*Fejérvíz, 22da Februarii 1805. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Fejérviziensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis pro seniorem, et Michaellem Barta, juratum notarium, die 22da Februarii anno 1805. facta in domo parochiali.*⁴²⁰

Itten jelen volt a tiszteletes egyházi atyafi, Várhegyi József ökegyelme, és egyházfi János Antanaszi. A nemes ekklézsiának tagjai között senki meg nem jelent.

I. A tiszteletes egyházi atyafi keservesen panasolja: 1-ször, hogy conventioja szerint való bére bé nem szolgáltatik. 2-szor, hogy házának fedele annyira elsorvadt, hogy a házba majd mindenütt beésik az eső, és emiatt tapasztalható kára vagyon. 3-szor, hogy a parochia körül némely részben tellyességgel kerítés nincsen, és emiatt is nyilvánosság kárát tapasztalja naponként.

Mindezekre nézve végezi a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes atyafi minden restantiát szedje rendbe, és tégye írásba, hogy a méltóságos inspector curatoratusnak ad exsequendum adattassanak által.⁴²¹

II. A tavalyi visitatióban köteleztetett titulus Bálint Imreh úr, hogy curatorságáról tökéletesen számot adjon, de mindez ideig elmulatta; és most ismét megszólítatván, s a visitatoria az egyházfi által tisztességesen hivattatván, morose azt felelte, hogy tavaly elég jól tartotta a Szent Visitatio, azzal megelégedett, és meg nem jelenik.

Erre nézve is a Szent Visitationak ez a végezése, hogy a méltóságos inspector curatoratusnak adattassék által, és a törvénynél fogva kényszerítessék a tartozó számadásra.

III. Az elocált pénznek állapota minden változás nélkül úgy vagyon, amint ezelőtt inprotocolláltatott. [798.]

IV.	hfr.	dr.
A tavalyi visitatióban a tiszteletes egyházi atyafi kezében maradt volt perselypénz	2	59
Azolta mostanig még gyűlt	2	63
Summa	5	22
Ebből erogált		
A csűr végibe tétetett egy darab kertet, melly került	–	60
Mostani visitatoria tett költség és honorarium	4	80
Erogati summa	5	40
És így superálja az erogatum a perceptumot	–	22

V. Az Úr asztalához tarozó szent edények s eszközök hijánosság nélkül megvagynak; ezekhez járul tekintetes Bálint Ábrahám úr temetése alkalmatosságával cathedrara adatott bolha színű tafota takaró.

1806

*Fejérvíz, 14^a Decembris 1806. Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformatae Fejérviziensi per suprascriptos ordinarios officiales ecclesiaticos 14^a Decembris anno 1806.*⁴²²

Ekkor a parochialis háznál jelen voltanak: a helységbeli lelkipásztor, tiszteletes Várhegyi József atyánkfia. A nemes ekklézsia tagjai között tekintetes Bálint Ábrahám, Imreh, Bágya János, László, Sigmond, Mihály és Hertza Ádám urak.

⁴²⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 797–798.

⁴²¹ Pár sornyi hely kimarad.

⁴²² HuZaL-Jkv. I/5. 882–884.

I. A nemes ekkleziának ezen jelenlévő tagjai úgy adák fel, hogy a tiszteletes egyházi atyafi ellen semmi panasz nincsen.

II. A tiszteletes atyafi ellenben keservesen panaszkodik, hogy conventio szerint való papi fizetése bé nem szolgáltatik, háza, csüre romlásban s pusztájában vagyon, amint azt sajnálva látta a Szent Visitatio is, és végezi, hogy a tiszteletes egyházi atyafi szedje laistromba minden restantiát a curator által sollicitálja azoknak megadattatásokat, és akik a szép kérésre s intésre megadni elmulatnák, a külső magistratus tétessen eleget. A parochia körül lévő kerítésnek feltételére nézve is hasonlóképpen procedáljon.

III. Titulatus bajesdi Farkas Mihály úr, mentvén azzal magát, hogy ezen nemes ecclesiában a curator hivatalt nem folytathatta a nemes vármegyei hivatal miatt, jövődöbéli curatoroknak projectálták a nemes ekkleziája jelenlévő tagjai tekintetes Bágya Ferentz és Bálint Sigmund urakat, kiket, noha jelen nincsenek, de személyekben jól esmérvén a Szent Visitatio, örömeit elfogad és officiose kér, hogy ezen hivatalt egész készséggel elfogadni keresztyéni kötelességeknek esmérjék, és egybenvetett vállakkal az ekkleziának hasznát munkálodni igyekezzenek, legnagyobb gyönyörűségeknek tartván e világon az Isten házában szolgálni, és az Ő felsége dicsősége terjesztésében egy eszköznek lenni, mellynek jutalma bizonyoson megleszen jövődöben. [883.]

IV. Valamint ezelőtt, úgy most is panaszkodik ezen nemes ekkleziája, hogy számára néhai tiszteletes Pál István uramtól hagyatott 50 ft. a borbátvizi nemes ekklesia még ki nem adta.

Végezés: Kérjék még egyszer a curatorok szépen, és ha meg nem adják, hívják meg a Partialis Synodus eleibe.

V. A templombéli székekre nézve lévén ezen ekkleziában kevés időtől fogva controversia, azon differentiának végképpen való eltöröltetésére, és az isteni tiszteletnek minden botránkoztatás nélkül keresztyéni módon való gyakorlására s folytatására nézve a nemes ekkleziája jelenlévő alább írt tagjai a Szent Visitatio előtt menének illy megmásolhatatlan, magok és maradékok által örökösön megtartandó atyafiságos megegyezésre: Hogy mivel ezen helységben a Bálint, Bágya és Hertza familiák egyenlő nemesi praerogatívával bírnak és mindnyájan vér szerint való atyafisággal egybekötöttek, külső világi tekintetből a templomba való járásra, s a székekre való ülésre nézve senki is magának praecedentiát ne vendicáljon, hanem egyedül az aetasnak engedik s adják az elsőséget. És eszerint akik idősebbek az első székekre üljenek, mind a férfiu, mind az asszonyi nemen, és ha ollykor megesnek, hogy az ifjabbak elébb béülnének a székekre, azok kikeljenek és a későbbben jövő idősnak helyet engedjenek. És ha ennekutánna találtatnék ollyan vakmerő botránkoztató, hogy az idősebbet kirekeszteni merészelné a székből, vagy megtagadná, az egyházi rendelések által már meghatározott büntetéssel minden kedvezés nélkül megbüntettessék.

Megegyeztek abban is közönségesen, hogy az atyafiúi szeretetnek megbizonyítására, hogy azon második szék, mellyben a bajesdi szomszéd atyafiak feleségeik eddigél ültenek, a maga helyére reponáltassék és azoknak számok-
ra, azholott üresség vagyon, és magoknak is tettzeni fog, egy szék csináltassék.

Bálint Imre mk.

Bálint Ábrahám mk.

Bágya János mk.

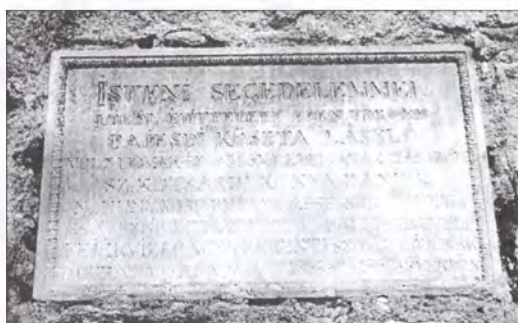
Bágya László mtk.

Bágya Sigmund mtk.

Bágya Mihály mpr.

Hertza Ádám mk.

Mindnyájan a fejtvízi nemes reformata ekklesia tagjai, Bajesdi Farkas József mpr., a több bajesdiek képeiben. [884.]

A torony újjáépítésének emlékére
1838–39

VI. A persélypénzről a tiszteletes egyházi atyafi ád ilyen jegyzést:	mfr.	dr.
1805 ben gyűlt	3	42
1806 ban	2	50
Summa	5	92
Ebből kivétetett az ezelőtti supererogatum	—	22
Költetett egy fűtőnek felállítására	3	60
Mostani visitatoria tett költség	3	60
Honorarium	2	40
Erogatumnak summája	9	82
és így supererogált a tiszteletes egyházi atyafi	3	90

A Mara család kúriája

Felsőszálláspataka

1765

*Felsőszálláspataka. Continuatúr visitatio per reverendum ac clarissimum dominum Franciscum Intze Lisznyai, clarissimum Johannem Ponori, reverendum dominum Stephanum Jantsó et reverendum Stephanum Ventz, spectabilem dominum Isacum Mara, Michaellem Kenderesi curatorem, Georgium Kenderessi et Stephanum Mara etc. Anno 1765. 13. Martii, praesente illustissima domina Anna Intzédi, relicta illustrissimi s. comitis Petri Matskási de Turkeve in propria curia.*⁴²³

1-mo. Tiszteletes loci minister megmarasztatik és továbbra is recommendáltatik.

2-do. A méltóságos és tekintetes urak fizetésbeli administratiojok felől nincs egyéb panasz, hanem a fabéli administratio vékonyon volt. Recommendáltatik annak fidelis administratioja.

3-tio. Isten segedelméből a parochialis ház felépítvén, minthogy még egy sütőház és valami palánkok kívántatnak, azoknak felállításokra sponte offerálá magát a nemes ekklézsia.

4-to. Titulatus Mara Sigmund uram ennekeltőtte jó idővel conferálván 18 forintokat ekklézsia számára, kiadván bizonyos embereknek titulatus Mara Mátyás uram, Mara István uram relatioja szerint, ratiocínáljon és brevi dierum az interesse administráltassék, a Szent Visitatio inponálja.

5-to. Melly 20 forintokat titulatus Mara Miklós uram adott templom építésre, abból tíz forint vagyon interesre kiadva Perjesi Istvánnál, öt forint pedig kőművesnek előpénzre, templom építésére adatott, öt forintja pedig a parochialis házban lévő kemencékre fordított. Az interes nélkül való tíz forintról az a deliberatum, hogy restituáltassék, és azon végre, amellyre adatott, fordítottassék. [11.]

6-to. A templomépítésnek mostan is inhaereál a nemes ekklézsia, és intimálja a visitatio, hogy bizonyos okokra nézve a régi keresztesi templom restauráltassék.

7-mo. A perselyről demonstrált tiszteletes loci minister és ez observáltatik, hogy az agentia öszveelegyítetett a perselypénzel. Mellyre nézve a modo in posterum iratassék libellus és specificáltassék mind az agentia, mind a perselypénz, és találtatik most a perselyben ft. 2 dr. 2.

8-vo. Tiszteletes loci minister a ház építésére költvén maga pénzéből ft. 5 dr. 18, a sütőkemence erectiojára ft. 1 dr. 2., melly a sütőkemencéért fizetett egy forint és két pénz a perselyben megmaradott két forintból fizetett, és az 5 forint és 18 pénz, hogy ökegyelmének refundáltassék, illő lészen a visált és exsolválandó repartitioból. *Satisfactum.*

9-no. A perselyben marad hfr. 1 a titulatus loci ministernél.

10. Tekintetes Kenderesi Mihály uram a nemes ekklézsiái vicecuratorságról terhes dolgaira nézve lemondván, surrogáltatik azonn

A torony romjai

⁴²³ HuZaL-Iratok 6. sz. 10–11.

hivatalnak continuálására tekintetes Kenderesi György uram, ki is két petákot valami reparatióból kezéhez vett a méltóságos Matskásiné asszonyra repartíalt és annakelőtte lefizetett három forintnak és hat petáknak pótlásából.

1772

*Felsőszálláspataka, 1772.*⁴²⁴

Die 14^a Januarii 1772. tiszteletes Bora Márton szálláspataki loci minister ökegyelme megjelenvén Malomvizen, méltóságos Kendeffi Miklós inspector curator úr házában lévő Szent Visitation, tőn a perselypénzről ilyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Maradott volt ezelőtti visitatiokor	2	71
Ehez accedált publicatiokból per vices	3	94
Summa	6	65
Mellyből erogált hiteles demonstratio mellett	6	54
És így marad ad futuram rationem	–	11

Emellett refárálá, hogy amint néhai idvezül Mara László úr ígéretet tett volt, hogy a szálláspataki reformata ekklezsia számára készíttetne egy harangot, maga a harangnak elkészítése előtt elhalván, elmaradott kegyes özvegye, tekintetes Dániel Kata asszony azon ígéretet megteljesítette, leküldvén egy szép harangot a f[első]szálláspataki reformata ekklezsiának, mely most vagyon tekintetes curator Kenderesi György uram házában.

Nemkülömben említé azt is, hogy a tekintetes Mara Sigmond úrtól conferált hordó borból proveniált 10 ~ tíz mfr. tekintetes Mara Mátyás uramnál interessével együtt nevedekett nevezetes summára, ki is az ekklezsiával componált in ft. 40, mely summáért adott az ekklezsiának két szántóföldeket, mellyeket colál most tiszteletes curator Kenderesi György uram, praestálván az ekklezsiának a 40 ft. rendes interessét, szükség pedig erről formale documentumot az ekklezsia ládjába bétenni.

1773

*Felsőszálláspataka. Continuatur Sancta Visitatio anno 1773. die 19na Februarii per eosdem clarissimos visitatores in ecclesia reformata Szálláspatakensi in domo spectabilis domini Sigismundi Mara inspectoris curatoris, ipso titulado domino praesente assistantibus item spectabili domino Stephano Mara, Georgio Kenderesi et loci ministro, reverendo domino Martino Bora.*⁴²⁵

1-o. Tiszteletes loci minister ökegyelme mind szolgálattyról, mind magaviseléséről commendáltatik. Maga is egyéb panaszt nem említ, hanem házában sülyedő félben való létét, a parochialis fundus körül való kertnek ruináit s nevezetesen egy pincére igen nagy szükségét említé. Mellyeket egy summában recommendál a Szent Visitatio a nemes ekklezsiának minekelőtte [93.] a ház és a kertek egészen leromlanának, azelőtt tételessé rajtok reparatio, a pince dolgát pedig, mint legjobbnak ítéli, aszerint igazítsa, ha a helynek alkalmas volta engedi és fundus találtatik réa, jó lessz ebben is a tiszteletes loci minister commodumát kimunkálódni.

2-o. Az elkezdett templomnak építéséről szó lévén, atyaikeppen intimálja a Szent Visitatio a nemes ekklezsiának, hogy amint kegyesen elkezdett és már Isten kegyelmessé-

⁴²⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 33.

⁴²⁵ Uo. 92–93.

geből annyira ment, hogy nagyobb részint a fal eleválódott akkora magasságyira, melyben meg is fog maradni, úgy a hátralévő torony, mennyezet és fedélbéli s egyéb munkának megtevésében legyen munkás a nemes ekklézsia.

3-o. Néhai titulus Mara László úr kegyes özvegye méltóságos Dániel Kata asszony amely harangot ezen felsőszálláspataki ekklézsia számára önttetett s el is küldött és titulus curator Kenderesi György uram házána letetett, azon harangon vagyon ilyen inscriptio: Isten ditsőségére T. F. Sz. Pataki Mara László Úr Özvegye Méltos: Dániel Kata Asszony Néh. Férje ígérete teljesítésére önttetette a F. Sz. Pataki Ref. Ekklézia számára Anno 1771.

4-o. A tekintetes Mara Mátyás úrnál lévő adósság a tavalyi visitatióban úgy adattatott volt fel hogy az addig az ideig exsurgált volt ad hfr. 40 ~ negyven mfr, melyeket maga is titulus Mara Mátyás uram agnoscált, és most abból a Szent Visitatio előtt megadott hfr. 20 dr. 48. Ami hátra lézszen annak is a v[ajda]hunyadi közelebb eső sokadalomra léjendő letételére magát obligálá. A feladott pénz vette kezéhez titulus curator Kenderesi György uram.

5-o. Demonstrálván tiszteletes Bora Márton ökegyelme a perselyben lévő pénzről, úgy adta fel, hogy:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	–	11
Accedált azután publicatióból	2	16
Summa	2	27
Erogált pedig	–	86
És így marad a perselyben most	1	41

1774

*FelsőSzálláspataka.*⁴²⁶

A felsőszálláspataki reformata ekklézsiában az útnak nehézsége miatt nem mehetvén a Szent Visitatio, ugyanazon napon általhívta a tiszteletes loci ministert, Bora Márton urat Fejérvízre, ki is perceptumról és erogatumról tett ilyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	1	41
Azután percipiált	3	18
Summa	4	59
Erogált pedig	2	75
És így marad a perselyben	1	84

1776

*FelsőSzálláspataka. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata FelsőSzálláspatakensi, die 18va Martii 1776., per reverendum ac clarissimum dominum seniorelem Stephanum Herepei, et substitutum notarium Georgium Herman, praesentibus spectabilibus dominis Michaele Kenderesi, Dionisio Mara, et loci ordinario ministro reverendo domino Martino Bora, in domo nobilitari spectabilis viduae Clarae Bernad.*⁴²⁷

Ubi: 1-mo Megkérdetvén a nemes ekklézsia a loci minister magaviseléséről s alkalmaztatásáról, semmivel nem culpáltatik, maga a loci minister sem panaszol, hanem hogy némely hallgatóinál fizetése restantiában vagyon. Recommendáltatik a tekintetes curator úrnak, al-laborálja pro virili az efféle panaszoknak az ekklézsiából való tolláltatásokat.

⁴²⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 119.

⁴²⁷ Uo. 164.

2-do. Sajnálva szemléli a Szent Visitatio, hogy a templomnak épületét az 1773-ban celebrált visitatio amely állapotban hagyta volt, most is abban találta, telyességgel semmit nem újítván benne. Megújítja azért most is azon atyai monitioját, és officiosissime adhortálja, hogy e szent munkában ne restüljön meg a nemes ekklézsia, hogy az eddig tett költség füstbe ne mennyen és az elkezdett munka ne desolálodjék, hanem hová hamarébb lehet, bár csak fedél alá kerüljön. Mely szent végnek elérésére újjabban is conferált titulus Mara Miklós úr 50 ~ ötven mfr., melyből már le is tett 25-töt és ez actu a nemes ekklézsia curatora kezénél vagyon. Illő dolog lészen, hogy a Nemes ekklézsiának több tagjai is ezen szent célnak elérésére felserkentessenek, erre nemcsak az emberek ítéletétől, hanem inkább a rettenetes ítéletű Istennek búsulásától is ösztönöztetvén, hogy sem Istentől, sem emberektől meg ne ítélessenek.

3-tio. A harang dolgában insinuálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, hogyha csak falábra is, mentől hamarébb eleváltassék a templom mellé az isteni tiszteletre való egybegyűjtésre nézve.

4-to. Observálja a Szent Visitatio a parochialis háznak is romlásra való hajlandóságát. Minekelőtte azért egészen desolálódnék, találjon az ekklézsia módot benne, hogy roboráltassék, úgy egyéb parochia körül való ruináknak reparatiojokra is concurráljon, hogy a loci minister azzal ne aggrávtassék.

5to.	hfr.	dr.
Az 1774 beli visitatiokor maradtott volt a perselyben	1	84
Azután per vices accedált ehez	4	42
Summa	6	26
Ebből hiteles demonstratio szerint erogált	5	71
Ergo marad a perselyben	—	55
Nota bene: Adattatott fel, hogy a tekintetes nemes possessoratus a pascuumot conferálta ezen ekklézsia számára, és pro 1775 jött is bé rhfr. 7	8	40
Nota bene: A perselypénzről való demonstratioba hiba esett, mert nemhogy maradtott volna valami a perselyben, sőt supererogatum volt	—	40

1777

*FelsőSzálláspataka. Continuaturs Sancta Visitatio in ecclesia reformata FelsőSzálláspatakensi, anno 1777. die 30^a Januarii per reverendos ac clarissimos dominos Stephanum Herepei seniorem, Stephanum Intze de Liszno notarium, praesente a parte ecclesiae spectabili domino Michaeli Kenderesi et loci ordinario ministro, reverendo domino Martino Bora, in domo nobilitari viduae spectabilis domini Isaaci Mara, Clarae Bernad, ubi sequentes sunt factae observationes.*⁴²⁸

1-o. A templomot most is azon statusban találván a Szent Visitatio, melyben nemcsak tavaly, hanem még 1773-béli visitatióban is hagyattatott volt. Megújítja most is sokszor [195.] reitertált atyai adhortatioját, hogy az időnek nyílásával kezdjenek hozzá a templomnak építéséhez, e végre pedig conflualjon a nemes ekklézsia, és magok között consultálódván, praeficiáltassék valaki e gremio ecclesiae, aki különösön vegye keze alá a munkát, és megszűnés nélkül folytassa. Annyival is inkább, mivel tekintetes inspector curator Mara Miklós úr által azon végre conferált 50 forint actu megvagyon, mellyel a munkát elkezdhetik, és azután a több hallgatók is felserkentetvén, parancsol Isten módot az építésre, csak az igyekezet légyen meg a nemes ekklézsia részéről.

2-o. Hasonló állapotban találtatott a parochialis fundus is, mellyen kivált a ház hovatóvább mind inkább-inkább süllyedez, mely ha nem eleváltatik, s rajta valami igazítás nem tétetetik, nemsokára eldől. Újjabban is recommendálja tehát a Szent Visitatio a tekintetes

⁴²⁸ HuZaL-Jkv. I/3. 194–195.

possessoratusnak, míg egészen eldőlné, addig húzzák helyre és emelék fel, annyival is inkább, mivel a háznak mostani statusában az inhabitatio félelmes, hasonlóképpen recommendálván a parochialis fundus körül való kerteknek felállításokat, s reparatiojokat.

3-tio. Azt pedig örömmel szemléli a Szent Visitatio, hogy egy csűr állíttatott fel e fundo pascuationis, mely tavaly conferáltatott volt a nemes ekklézsia számára a tekintetes possessoratus által, maradván még azon fundusból a tiszteletes loci minister kezénél 90 dr.

4-to. A harangról mostan is csak azt intimálja a Szent Visitatio, hogy quoquo modo állíttassék lábra az épülőfélben lévő templom eleibe, ne szomoríttassék meg a benefactor és collator azzal, hogy amit ezen ekklézsianak conferált, azzal az ekklézsia élni nem akar.

5-to. A papi fizetésnek dolgában jelenti a tiszteletes loci minister, hogy a méltóságos Győrffi udvarból egyszer decernált sertésbéli beneficiuma már három esztendőktől fogva ki nem adattatott, mellyről a Szent Visitatio végezi, hogy tekintetes Nagy Sándor úr előtt tétessék jelentés rólla, úgymint aki azon háznak mostan curatora.

6-o. Tekintetes felsőszálláspataki Kenderesi Mihály uram hites társa, tekintetes Russori Kata asszony conferált ezen nemes ekklézsianak pap számára hfr. 15, mellyből tíz forintot készpénzül adott a tiszteletes loci minister kezébe ad elocandum, 5 forinról pedig contractust adott által.

7-mo. Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Tavaly demonstrálván a tiszteletes loci minister, találtatott supererogatum	–	40
Azután gyűlt a perselybe	1	59
Ebből erogált dr. 34, mely a tavalyi supererogatummal téssen	–	74
Hoc subtracto, marad most a perselyben	–	85

1779

*Felsőszálláspataka. Visitatur ecclesia reformata Felsőszálláspatakiensis, die 2da Martii 1779. per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorelem Stephanum Herepei et substitutum notarium Josephum Bartok, praesentibus ecclesiae commembris spectabilibus dominis Michaele et Georgio Kenderesi, Ludovico Mara, nec non ordinario loci ministro, reverendo domino Martino Bora.*⁴²⁹

1-mo. Megkérdettétvén mind a nemes ekklézsianak jelenlevő tagjai a tiszteletes loci minister hivatalának folytatásáról, mind a tiszteletes atyafi hallgatóinak magok viseléséről. Mindkét részről tellyes contentum jelentetett.

2-do. Ab anno 1777. a nemes ekklézsia a templom körül való maga kegyességét gyakorlotta annyiban, amennyire már Isten kegyelmességéből a fala egészen helyreállíttatott, lévén igyekezett még a toronynak kevéssel fellyebb mozdítása iránt is. Következés szerint azért szarvazattyára és egyéb fából való materialék megszerzésére magokat a nemes ekklézsia tagjai ekképpen ajánlák, hogy ad 1^m usque Junii valami tartozik a gerendázásra és consequenter megszerzik, hogy azután Isten segedelme által a fedetése is véghez mehessen minél hamarébb. És hogy ezen szent szándékban az Isten dicsőssége terjedjen, közbenjáró hathatós eszköznek önként magát ajánlá tekintetes regius perceptor Kenderesi Mihály úr. [272.]

3-tio. Demonstratio a perselyről:	hfr.	dr.
Jött bé ab anno 1777 ad annum praesentem azon 8 pénz, mely a cassában maradt volt	2	72
Erogálódott	1	–
És így marad most	1	72

⁴²⁹ HuZaL-Jkv. I/3. 271–272.

1782

*Felsőszálláspataka. Visitatur ecclesia Felsőszálláspatakensis per praefatos visitatores die subsequenti 9ma Februarii ob difficultatem transitus ad ipsam ecclesiam in ecclesia Fejérvizensi, praesente loci ordinario ministro reverendo domino Martino Bora, plenissimi per ecclesiam instructo per quem.*⁴³⁰

1-mo. Omnimoda de loci ministro recommendatio quoad omnia puncta in canone 88-vo expressa notificatur.

2-do. Ipsemet autem loci minister quoad cetera recommendans suos auditores sequentem exhibet restantiarum capetiae suae pastoralis specificationem:

1. Vagyon titulatus Mara Mátyás uramnál huszonnégyszázötven forinttól fogva haereáló papi fizetése pénzül, mely minden esztendőre a ft. 4.; Computáltatván exsurgál ad hfr. 88.; Bora ab anno 1769. urn. 114.; Fája currus 40.; 2. Titulatus Mara István uram házánál pénze hfr. 50.; Búzája ab anno 1773. gel. 19.; Fája currus 30.; 3. Titulata Mara Isákné asszonynál báránnya numero 46.; Sója kő 22.; Fája currus 116.; Bora pro 1767. et 79. Ur. 20.

Nem lehet eléggé csudálni sem a hallgatónak illy nagy hidegségeket, mely szerint olly sok esztendőktől fogva nem átalották papjok fizetését eltartani, sem a tiszteletes loci ministernek hallatlan ablepsziáját, hogy magát annyira elhagyván, eddigelé illy feles restantiát az esztendőnként eléfordult visitatiókban nem említette, hanem azokról maga nagy kárával csak hallgatott. Hogy azért ezen restantiáknak incassatioja jobb móddal mehessen véghez, a tiszteletes senioratus communicálván ezen dologot a méltóságos és tekintetes inspector curator urakkal, fogja allaborálni a loci ministernek excontentatioját. Azalatt is recommendálván a Szent Visitatio a nemes ekklézsia curatorának, hogy amely restantiáját a tiszteletes loci minister legitimálhattya, ha egyzersmind nem is, avagy csak per partes igyekezze felhajtani, ne várják bé, hogy a curatoratus keményebb remediumot adhibeáljon a restantiáknak incassatiojára. [6.]

3-tio. Sajnálva érti a Szent Visitatio emellett mindazt, hogy a melly templomnak építéséhez ezelőtt egy néhány esztendővel hozzá fogott volt a nemes ekklézsia, és a tavallyi visitatioig annyira is vitte volt, hogy igen kevés volt hátra benne, abban azután semmi mozdulást nem tett. Mind pedig azt, hogy a parochialis házat és körülötte lévő kerteket annyira elsovadni engedi, hogy nem sokára lakhatatlanná tétetik, még most is nagyobb része a földben elsüllyedvén, igen félelmes lévén a benne való lakás. Mindezeket ezért recommendálja a Szent Visitatio, mind a domesticus curatoratusnak, mind közönségesen a nemes ekklézsiának, eo cum adjecto, hogy ha a közelebb következő visitatio hasonló statusban találja ezeket, egyenesen a méltóságos Supremum Consistoriumnak fogja repraesentálni.

4-to. Fordulván a Szent Visitatio ezen nemes ekklézsia mobile és immobile bonumainak számban vételekre, találta azokat azon státusban, melyben tavaly voltak, hogy tudniillik légyen a nemes ekklézsiának:

1. Stabilis pénzbeli fundussa in summa hfr. 275, mellyből is hfr. 255. bizonyos helyekre bizonyos interes mellett elocálva vagyon, hfr. 20 pedig investálva vagyon földekben, melylyeket a tiszteletes loci minister maga költségével míveltet papi fizetésbeli defectussainak pótlásokra.

2. Az Úr asztalához tartozó adparatussai ím ezek:

1. Egy ónkanna curavit Nicolaus Perjesi.

A diadalív emléke

⁴³⁰ HuZaL-Jkv. I/4. 5–6.

2. Egy nyolcszegeletű ezüst aranyos pohár.
3. Egy nagyobb, és más kisebb óntángyérok.
4. Három abroszok, egyik creditor veres, sárga sújtásos, a más kettő gyolcsból valók.
5. Egy patyolat keszkenő, a négy szélein arany és ezüst szkófiummal varrva.
6. Más patyolat keszkenő, a szélein arany és zöld selyem varrással.
- 5-to. Az ekklézsia proventusocskájáról való demonstratio:

	Hfr.	dr.
Tavaly maradt volt a cassában		24
Accedált azután publicatióból		64
Summa		88
Erogált bizonyos szükségre		24
Mellyet kivonván, marad ad sequentem		64

1783

*In ecclesia FelsőSzálláspatakensi. Eodem anno [1783.] die 28va Martii per eosdem ob difficultatem itineris ad ipsam ecclesiam ducentis, in ecclesia Fejérviziensi visitata sequentes occurrentiae per loci ordinarium ministrum, reverendum dominum Martinum Bora sunt notificatae.*⁴³¹

1-mo. Hogy a parochialis ház most nevezetesen oly hanyatló félben vagyon, hogy a benne való lakás felette igen félelmes légyen, minden szempillantásban félhetvén az ezen helységben uralkodni szokott nagy szelekre nézve a bédőléstől. Minekelőtte azért egészen le nem omlana, fogna serkenteni a visitatio a nemes ekklézsiát renovatiojára.

2-do. A már jó darab időtől fogva épülő templom iránt referálja a tiszteletes loci minister, hogy már csak apró híjjával, és a tornyon téjendő némely correctio defectussával vagyon. Ezeknek tökéletességekre is fogja a visitatio serkenteni a nemes ekklézsiát.

3-tio. Demonstrálván a tiszteletes atyafi de perceptis et erogatis, ad fel:

	hfr.	dr.
Tavalyi remanentiát	–	64
Azoltától fogva való ingredientiat	1	92
Summa	2	56
Mellyből erogált	–	86
És így marad ad sequentem	1	70

1783

*Sub auspicio Divini numinis, visitatio ecclesiarum reformatarum anniversaria inchoatur ab ecclesia FelsőSzálláspatakensi, praeunte clarissimo ac doctissimo domino Stephano Intze Lisznyai, ut venerabilis dioeceseos seniore, notario me Andrea Tsegöldi, adjuncto reverendo domino Josepho Bartok. Praesentibus a parte praefatae ecclesiae membris, spectabili domino Michaelae Kenderesi, spectabili domino Georgio Kenderesi ut curatore domestico, spectabili domino Dionysio Mara, spectabili domino Michaelae Mara, et Francisco Partoi provisore illustrissimi liber-baronis Michaelis Györffi, in domo parochiali praesentibus, anno 1783. 10^a Decembris.*⁴³²

1-o. Deficit parochus. Mellyre nézve a nemes ekklézsia jelenlévő tagjai megintetének a canon szerint a vacantia restauratiojáról, hogy a közelebb következő partialison jelent-

⁴³¹ HuZaL-Jkv. I/4. 60.

⁴³² Uo. 98–99.

sék tettzéseket, hogy akkor okvetlenül kipótolják a defectust. Azonban insinuálja a Szent Visitatio a nemes ekkleziának, hogy a vacantiának restauratiojában mind ekkleziái canonaink, mind a királyi kegyelmes rendelések szerint légyen tekintet a tractusban található érdemes atyafiakra és quasi vácánsokra, úgymint tiszteletes Hermányi uramra, tiszteletes Tompa Ádám és Szára Pál uramékra.

2-do. Minthogy pedig ekkleziái canonaink tartások szerint minekelőtte a papi vacantiák restauráltatnának, szükségesképpen kelletik a defunctus tiszteletes atyafi legitimálható restantiának depuráltatni. Ezen restantiáról pedig még in anno superiori 1782 celebrált visitatióban adott be a defunctus atyafi [99.] a visitatoria bizonyos specificatiót. Végezi a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklezia curatora azon specificatiót a protokollumból kivévén, a nemes ekkleziával együtt igyekezzék a tiszteletes viduát excontentálni.

3-o. Sajnálva kelletik szemlélni a Szent Visitationak, hogy az újonnan építtetni kezdett templomban inde ab anno 1781, azoltától fogva minden esztendőben ingeminált serkentésre is igen keveset mozdult a szent ekklezia. Melly hibának néminemű kissebbitésére jelenti ugyan a nemes ekklezia, hogy amelly collatiók eddig tétettek, azok a templom eddig való építésére impendáltattak is, és már több fundusok nem volna. Even mindazáltal az ekklezia magát nem excusálhatván, újabb serkentésre ad alkalmatosságot, hogy magok között újabb repartitiot tévén ahoz képest, amint a hátralévő építésre megkívántató költség in circa determináltatik, az időnek kinyílásától igyekezze a templomot tornyával együtt tökéletességre vinni. Communicálván azon megteendő repartitiot, praevie a tiszteletes senioratussal, hogy ahol fogyatkozás esnék az egyszer repartitált fundusnak kiadásában, ex incumbencia officii urgeálhassa.

4-to. A parochialis háznak sorvadását is sajnálva szemléli a Szent Visitatio, s úgy is ítélt, hogy benne a következő parochus tellyességgel nem subsistálhat. Insinuálja azért a Szent Visitatio a nemes ekkleziának, hogy hova hamarébb gondoskodjék ezen defectusnak kipótlásáról.

5-to. Fordulván a Szent Visitatio a nemes ekklezia mobile és immobile bonuminak számbavételére. Minthogy a tiszteletes viduának megháborodott állapottyára nézve most a levelekhez nem nyúlhat, bízza hátszegi parochus tiszteletes Bartók József atyánkfiaira ezen dolgot, hogy magának időt nyervén, és a vidékből egy atyafit maga mellé vévén, a nemes ekklezia curatorával, vagy akármely tagjával együtt conscribálja mind az elocált fundusokat, mind egyéb mobile és immobile bonumokat, s azokról tejendő specificatioját a tiszteletes seniorhoz fine improtocolationis küldje el. Azon specificatio mellett ad ultiores usque dispositiones általadván mindeneket az ekklezia curatorának.

6-to. Az Úr asztalához tartozó készület az 1781-ben lett recensio szerint találtatván, ad ulteriorem usque dispositionem titulus Mara Dénes úrfi kezében általadattanak.

1792

*Felsőszálláspataka anno 1792. die 19 Martii.*⁴³³

Papi Törvényes Látogatás vagy Szálláspatakán Böjtmás havának 19-dikén 1792-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond által, jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül tekintetes Kenderesi György, tekintetes vicanotarius Kenderesi Ferentz és tekintetes Kenderesi Sigmond királyi tárnok urak.

Holott 1-mo Kérdésbe jöve, hogy ezen tekintetes nemes pap nélkül való szent megyében hol volnának a nemes ekklezia stabilis fundussai, s volnának-e azok securitasban, vagy pedig vesző félben? Melyre referálnak az említett tekintetes urak, hogy volna 100 forintya idősb Buda Andrásné asszonytól contractus mellett, amellynek contractusnak hihető, hogy

⁴³³ HuZaL-Jkv. I/4. 215–216.

a tractus archivumában kell lenni. Annak interesse pedig restantiában vagyon, hozzávetőleg ab anno 1786, száz forint pedig vagyon OláhBrettyén lakó Bálint Móses uramnál, hihető, hogy annak is ott vagyon a contractussa, azhol a másik vagyon.

Emellett 2-do Számba vétetvén az úri szent asztalhoz való készületek, találatnak eszerint [216.]:

1-mo. Egy alsó lengyolcs jó nagy abrasz, töltött és fekete selyemmel tarkásított recézésű.

2-do. Más kisebb, szegeletein selyem virágokkal ékesített és veres selyemmel szegett.

3-tio. Egy tiszta selyemből duplázva készítettett asztaltakaró.

4-to. Egy aran szkófiummal szegeletein megvarratt gyolcs asztalkeszenő.

5-to. Más ugyan zöld selyemmel és arany szkófiummal a szegeletein megvarrott gyolcskeszenő.

6-to. Egy lábos szép ezüst pohár.

7-mo. Egy fél ejtelesnyi fedeles ónkanna.

8-mo. Egy nagyobb és egy kisebb óntánygyér.

Minthogy az Istennek külömb-külobbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruinák kitettzök. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak az-iránt való kegyes gondoskodását.

1796

FelsőSzálláspataka. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae

*FelsőSzálláspatakensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis administratorem seniore, ut et Michaelem Sala, ejusdem tractus juratum notarium, nec non Samuelem Kolosvári, vicedirectorem, et adjunctum Michaelem Várhegyi, anno 1796 die 3^a Martii celebrata.*⁴³⁴

Amikor is az egyházi rendből jelen volt tiszteletes Várhegyi Mihály tractualis assessor, mint ezen eklézsiába szolgálatot tévő atyánkfia. A polgári rendből jelen volt méltóságos liber báró Györffi Mihály úr önagysága, titulus regius perceptor, és ezen ekléziának domesticus curadora, Kenderesi Sigmond úr, akinek házánál, a parochia nemléte miatt folya a Szent Visitatio, és még jelen volt Kira Mihály uram.

Akiknek jelenlétekben 1-ben ezen kicsiny ekléziának ügye midőn rendbe szedeték. Legelőbb is arról tudakozódék a Szent Visitatio, hogy ennek minémű javai, és azok micsoda állapotba volnának. Mellyeket így találá

1. A szent edények, és eszközök

1. Vagyon egy félkupásnyi fedeles ónkanna, a dereka apró hosszukó hasas hexagonumokkal megkerülve, a közepin lévön ilyen írás vagyon: NICOLAUS PERIESI CURAVIT PRO ECCLESIA REFORMATA FELSŐ SZÁLÁS PATAKENSIS. 1729. die 29. Junii.

2. Egy nyolcszegeletű, tölcséres formájú, a közepin alól lévő része halháj formára kimettszve lévő, srófos szárú, és talpas ezüstpohár, mellynek a talpának is felső része halhájra kimettszetett, arannyal megfuttatva, a sróf közepin három kis karja arannyal megfuttatva, a talpának vékony karimáján illyen betű MB.

3. Egy rend szerint való óntánygyér illyen betűkkel: B: B: D: CHIRS: 1709.

esmét más kisebb rend szerint való óntánygyér ily betűkkel: P. I. G. S.

4. Egy török sellyem, veres közepű, kétfelől a veres, közepin oláhos, vagy törökös apró és nagyobb virágokra viaszforma festékekkel kifestett abrosz, a két széle langszín, a két vége sárga és karmazsin sellyemmel vesszősön szöve. [214.]

5. Egy slésiai gyolcs fejr keszenő, arany és ezüst virágokra és tulipántokra a négy szegelete kivarrva, arany sodrásba beszegve.

⁴³⁴ HuZaL-Jkv. I/5. 213–215.

6. Egy fejér vékony gyolcs keszkenő, a négy szegeletin zöld sellyemmel, és arannyal vastag tulipántokra kivarrva.

7. Egy vékony kendervászon abrosz, a közepin négy nagy egyenlő virágokra fekete sellyemmel és fejér cémával kivarrva, a szélein is két-két olyan figurájú hasonló virágok, recés varrással.

8. Egy más durvább kendervászon fejér abrosz, a négy széleire más abroszról reája varrva, fejér, kék, karmazsin, és balhaszín sellyemmel vastagon virágokra kivarrva, a széle veres fejtőbe szegve, úgy a közepe is veres fejtővel öszvefoglalva.

9. Egy rongyos takaró, kendervászon ruha.

2. A capitálissai

A kiadás napja és esztendeje	A kivett pénz summája		A kivőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiába lévő interesnek ideje, és esztendeje	A restans interes egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
7 ^a Julii 1770.	100	–	Tekintetes Bálint Móses úrért, akinek jószága deveniált Seréli Kenderesi Lajos úrra, itt kerestetik mind a capitalis, mind az interes	6	–	11 eszt. ab 1784 usque 1796	66	–
detto	100	–	Tekintetes Buda Andás úrért posteritássi	6	–	detto	66	–
4 ^a Maji 1773.	40	–	Parosi Baszarába János, aki a capitalist ugyan befizette a tekintetes domesticus curator úrnak de 11 eszt. a legalis interessel restál	2	40	detto	26	40
–	20	40	Tekintetes Kenderesi György úr posteritássinál van, a Lunke nevű helybéli föld kiváltásában	1	20	restantia nincs	–	–
Summa	260	40		15	20		158	40

[215.] 3-szor. Vagyon egy kőből épült templom, mely most romlófélben vagyon ugyan, hanem a tekintetes domesticus curator úr mondá, hogy már holmi lépéseket megtett az idén lehető renováltására. Hogy pedig ez tökéletességre mehessen, a capitalistnak restantiába való interesse is szükséges, hogy ide fordíttassék.

4-szer. Ahol régen, a templommal szembe volt a parochia, onnan a parochialis ház elpusztult, víz torkába és alkalmatlan helyen lévén. Hanem már most benn, a templom mellett, a régi elpusztult kastélyba szándékoznak egy parochiát építeni, mellynek helye meg is mutatatték a Szent Visitationak. Melyre segílye is az Isten!

1799

*FelsőSzálláspataka. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae desolatae
FelsőSzálláspatakensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos
venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem ut et Michaelem T.
Sala dicti tractus ordinarium notarium, anno 1799. 30^a Januarii facta.*⁴³⁵

Ezen visitation senki se volt jelen, hanem csak tekintetes Kenderesi Sigmond úr, mint ennek az elhanyaglott eklézsiának domesticus curatora.

⁴³⁵ HuZaL-Jkv. I/5. 398.

És ennek állapottya most is csak úgy vagyon, mint volt az 1796-beli visitatiokor. Hanem ide elmúlhatatlanul szükséges volna egy jó tanító oskolamesteri helyet és fundatiot állítani. Melyről való bővebb értekeződés végett másutt, nevezetesebben Déván pártiálisi alkalmatossággal szükséges léssen egybegyűlni, és ezt az igen hasznos dolgot a méltóságos Fő Consistoriumnak is ajánlani. Úgy légyen!!!

1804

*FelsőSzálláspataka. 16^a Februarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae FelsőSzálláspatakensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, et Michaelem Barta, juratum notarium, die 16^a Februarii, anno 1804. peracta.*⁴³⁶

Itt a visitatio munkája folytatott, tekintetes főbíró és domesticus curator Kenderesi Sigmond úr házánál méltóságos Györfi Mihály tekintetes domesticus curator, Kenderesi Sigmond, és Ábrahám, tekintetes Mara János uraknak, és nemes Mátyás Pál, méltóságos Mara Lőrincz úr gondviselője jelenlétekben.

I. Ezen nemes ekklézsia már régtől fogva pap nélkül lévén, kérdést tett a Szent Visitatio, aziránt, hogy a nemes ekklézsia gondolkodik-e papról, és szándékozik-e továbbra való halasztás nélkül papot hozni? Mellyre ezt a feleletet vette, hogy még nem érzi magát az ekklézsia olyan állapotban lenni, hogy itt a helységben papot tarthasson, mivel amint az 1796-béli visitatióban megíratott, a régi parochialis fundus alkalmatlan arra, hogy azon új ház építtessék pap számára, amelly fundust pedig akkor avégre kinézték és intéztek volt, per alatt lévén a kastély, ott is még most építeni nem lehet. Azért még egy kevéssé várni kell az időtől, míg jobb alkalmatosság adja elé magát a paptartásra, és annak számára megkívántató commoditas megszerzésére s elkészítésére.

II. Míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a helységben, aki olykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná. De kevés számmal lévén ezen nemes ekklézsiának tagjai a mester tisztességes subsistentiájára is fundust nem subpeditálhat [!]. Mellyre nézve kérék a Szent Visitatiot, hogy az ekklézsián kívül lévő jótévőkhez is folyamodniok és illendő succursus iránt megkeresniok azokat [737.] szabad légyen, és a méltóságos Supremun Consistoriumnak is ezen kicsiny ekklézsiának szűkös nyomorult állapottya a feleségülés véget insinuáltassék. Annyival is inkább, hogy ezen ekklézsia a vidéknek közepében lévén, ha ebben iskola állíttatnék fel, azáltal reméltethetnék szent vallásunknak is nagyobbra való terjedése.

III. Addig is a nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai a mester subsistentiájára ígérek eszerint.⁴³⁷ [738.]

IV. Amint az 1796-ban tartatott visitatio actáiból protocolli pagina 214 megtettzik, ezen nemes ekklézsiának elocált capitalissa volt 260 mfr. és 40 dr., melyből:

a. 100 mfr. volt titulus Bálint Móses úrnál, mellyről szőlő originalis contractus vagyon tekintetes főbíró és domesticus curator Kenderesi Sigmond úrnál, ki is igére a Szent Visitatiotnak, hogy annál fogva exsequáltatni fogja azon adósságot.

b. 100 mfr. vagyon tekintetes Buda András úr posteritásánál, mellyről való contractus még nem jött kezéhez a tekintetes domesticus curator úrnak, amint referálja, melly ha az archivumban léssen, ki fog kerestetni, és kezében szolgáltatik.

c. 20 mfr. és 40 dr. a jegyeztetett fel a már meg említett helyben, hogy vagyon tekintetes Kenderesi György úr posteritásánál Lunke nevű helyet váltván ki azzal curatorságában, és azon pénz posteritásán kerestetik.

d. 40 mfr. lévén parosi Baszarába Jánosnál. Béfizette titulus domesticus curator Kenderesi Sigmond úrnak. Most is kezénél és gondviselése alatt vagyon, amit véle prospe-

⁴³⁶ HuZaL-Jkv. I/5. 736–738.

⁴³⁷ Csaknem egy oldalnyi hely kimaradt.

rálhatott, fordította a gyermekek tanítójának subsistentiájára, ki is most Mányul Sándor nevű becsületes öregember, és a gyermekek körül való szorgalmatosságának szép jeleit mutatta.

V. Pascuumból eddig mi jött, az arról való jegyzést most hirtelen meg nem találván a titulus domesticus curator úr, az marad a jövőendő számadásra.

VI. A szent edények most meg nem találtatának, de amint Fejérvizen vette tudósítását nemes Petke István, titulus Kenderesi Sigmond úr gondviselőjének a Szent Visitatio, elindulása után megtaláltattak, és hiba nélkül megvagyának.

1805

*FelsőSzálláspataka, 20. Februarii 1805. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae FelsőSzálláspatakensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis proseniorem et Michaellem Barta, juratum notarium, cum adjuncto reverendo domino Josepho Getse, parrocho Tustyensi 20. Februarii, anno 1805. in curia sectabilis domini Sigismundi Kenderesi domestici curatoris facta.*⁴³⁸

Ezen nemes kicsiny ekklezsiának az állapota most is úgy vagyon, mint tavaly inprotocoláltatott, tudniillik:

I. A Bálint Móses és Buda András uraknál lévő adósság még fel nem vétetett.

II. A tekintetes Kenderesi György úr posteritásira deveniált 20 ft. haereál, protocolli pagina 214.

III. 40 ft. titulus domesticus curator Kenderesi Sigmond úr kezénél vagyon.

IV. Amely pascuumról a tavalyi visitatio actáiban emlékezet vagyon, az bėjött, úgymint 6 mfr., mely a gyermekek tanítójának adatott, amint maga ezt a Szent Visitatio előtt recognoscálta.

Nota bene: Recognoscálá tiszteletes Getse József uram ezen alkalmatossággal, hogy amelly 48 mfr. tekintetes Kenderesi Sigmond úr tartozott a tustyai reformatata ekklezsiának, azokat magának befizette.

1806

*FelsőSzálláspataka, 13^a Decembris 1806. Sancta Visitatio canonica continuatur in ecclesia reformatata desolata FelsőSzálláspatakensi, per jam memoratos ordinarios officiales ecclesiasticos, die 13. Decembris, anni [!] 1806.*⁴³⁹

Ekkor tekintetes ifjabb Kenderesi Sigmond úr házánál jelen voltak: tekintetes idősb Kenderesi Sigmond domesticus curator, Mara János, Kenderesi László, ifjabb Kenderesi Sigmond és Kira Mihály urak.

I. Ezen nemes ekklezsiának az Úr asztalához tartozó edényei s eszközei számba vétettek és amint ezelőtt protocolli pagina 213 feljegyeztettek, hijjánosság nélkül találtattak.

II. Számba vétetett pénzbéli fundussa, az is amint ezelőtt reprotocolláltatott protocolli pagina 794, most is azon állapotban vagyon. Tudniillik néhai titulus Batzállári Gáspár collatumából 100 mfr. Bálint Móses úr, 100 mfr. pedig titulus Buda András úr prosteritasinál haerérál már régtől fogva.

Mind a két helyen féltő lévén azon kiadott pénzbéli fundus, annak haladék nélkül való felvételét a Szent Visitatio ajánlja a titulus domesticus curatoratusnak.

III. Tekéntetes idősb Kenderesi Sigmond domesicus curator úr mellé adjungáltatik vicecuratornak tekintetes ifjabb Kenderesi Sigmond úr.

⁴³⁸ HuZaL-Jkv. I/5. 794.

⁴³⁹ Uo. 881.

Folt

1686

*Foltini continuatur 13. Februarii*⁴⁴⁰ [36]

Commendatur reverendus minister Johannes Huszti in omnibus a generoso patrono Valentino Folti, ut et patronus a ministro. Nullaque ibi difficultas.

1690

Continuatur visitatio Foltini eodem die [78]⁴⁴¹

Ut generosus dominus, pastorem reverendum Johannem Huszti, ita reverendus pastor patronem bene commendat.

1693

10. Februarii continuatur visitatio Foltini. [120]⁴⁴²

Reverendus pastor Samuel Albisj commendatur a suis patronis in omnibus cum tota familia.

⁴⁴⁰ HuZaL-Jkv. I/1. 36.

⁴⁴¹ Uo. 78.

⁴⁴² Uo. 120.

Galac

1718

*Continuatur visitatio in ecclesia reformata Galacziensi anno 1718. die 4. Februarii per reverendum seniozem Petrum Kereszturi et adjunctos fratres, Petrum Eorsi, ministrum ecclesiae reformatae Rapoltiensis, reverendum Joannem Decsi, ministrum ecclesiae reformatae AllPestensis.*⁴⁴³

Deliberatum: In continuata serie visitationis érkezvén a galaczi reformata ecclesiába, minthogy tanáltuk praedikátor nélkül, intimáltuk az specificált ecclesianak tekintetes tagjainak, hogy a szent ministeriumot mennél hamarább ökegyelmék a circumjacens filialis ecclesiakkal edgyütt magok között erigállyák, mellynek erectioját végeztük, hogy eszerint légyen:

1. Amelly proventusra in visitatio celebrata in Háczeg anno 1713. die 14. Decembris Győri Páll uramat tőlünk Puj és Galacz kikérte, és protocollatot is, most is ökegyelmek ahöz a proventushoz tartsák magokat és praedikátort arra híjjanak, absque nulla diminutione.

2. A búzának szemül való fizetését változtassák kalangyára, úgy intézvén proportionaliter a kalandgya számát, hogy ha több szemül nem jöhetne ki, vagy csak kevesebb ne jöjjön.

3. Minthogy ab antiquo Galacz volt a mater ecclesia, most is úgymint eddig, a praedikátornak subsistentiaja Galaczon légyen, hogy változtassák meg nem engedgyük, minthogy canonunknak ellen tenne. A mater ecclesianak intimállyuk a hozatandó praedikátor subsistentiajához illendő fundust szerezzen, mellyen mentül hamrébb, az idő engedvén, tisztességes parochiat építeszen.

4. Az ecclesiat praesentibus facultállyuk, hogy akit vagy közülünk, vagy vármegyénkből, vagy más vármegyéből akar praedikátorának hívni és hozni, azon személlynek hivatalt adhassan, el is hozathassa.

5. A borbátvizi ecclesia ha mint filialis applicálni akarja magát a galaczi mater ecclesiahöz, edgyettértő akaratból conscribállyon a praedikátor tartására illendő fizetést, mellyet küldgyön kezünkhöz, hogy protocolálhassuk, ha pedig külön akar magának praedikátort tartani, nem ellenzük.

6. Minthogy az ecclesianak Úr asztalára való bonumit, amellyek de praesenti megvadnak, protocoláltuk, azért akik jelen nincsenek is, úgymint egy ezüst pohár, melly Buda Miklós uram kezínél vagyon, és egy szkófiumas keszkenő, melly [122.] Buda Gáspár uramnál vagyon, adattassanak a protocolált bonumakhoz és a többivel edgyütt resignáltassanak curator uram kezéhez.

7. Nem lévén az ecclesianak sem curatora, sem egyházfia, e fogyatkozásnak orvoslására a Szent Visitatio constituállyá curatornak ezen ecclesiában tekintetes Buda Bálint uramat, lévén a több ecclesiáknak is saját

Úrvacsorai pohár, 1635

⁴⁴³ HuZaL-Jkv. I/2. 120–122.

curatori. Egyházfinak penig az ecclesia maga tagjai közzül válasszon és constituályon ollyat, akit arra alkalmasnak ítél.

8. Akik ezen ecclesianak akármely nével nevezendő debitumival tartoznak, praesentibus admoneáltatnak, hogy az ecclesiat contentályák, másként a méltóságos Supremum Consistorium előtt teszünk az ilyenek ellen panaszt.

1719

*Continuatur Visitatio in ecclesia Galacziensi, anno 1719. 6. Martii, per reverendum dominum seniore, Petrum Kereszturi et adjunctos fratres, Petrum Örsi et Johannem Decsi.*⁴⁴⁴

Examinatur ecclesia de reverendo domino ministro Paulo Baczoni. Commendatur a suis auditoribus de vita, moribus et omnibus functionis jugi exercitio.

A reverendus loci minsternek voltanak ilyen difficultasi: 1. Hogy ökegyelmének kalangyául fizettenek. Ökegyelmek előttünk obligálták magokat arra, hogy egymással beszélgetvén meg fogják adni. [148.] 2. Hogy a borát szüretkor adgyák meg. Megígirték. 3. Hogy a pénzbeli fizetését vagy kéttzer, vagy egyszer adgyák. Ezt is megígirték.

Az ecclesia bonumi, amint protocoláltattak, most is aszerint megvadnak.

1772

*Galatz. Continuatur visitatio in ecclesia Galatzensi, die 11ª Januarii 1772., per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, notarium Benedictum Bitai, adjunctum visitatorem Georgium Hermán parochum Boldogfalvensen, a parte ecclesiae praesente spectabilibus dominis Andrea Buda et Johanne Buda ubi in domo praefati spectabilis domini Andreae Buda, communicatis consiliis de ecclesiasticis, perlectisque conclusis Sanctae Synodi Generalis anno 1771 Krakkoini habitae, subjecimus etiam lectionem constitutionum in anno 1770 Borbatvizini conditarum in ea parte quae pium legatum Budaevaeianum concernit, ad quae reposuit spectabilis dominus Andreas Buda se curam habere tum summae capitalis, tum interusurii.*⁴⁴⁵

2-o. Ezen nemes ekklezsiához tartozó pium legatumok, mellyek periculumban forgnak Bajesden és Livágyián, recommendáltatnak a méltóságos inspector curator és supremum ecclesiasticum brachium tekintetes Mara Miklós úrnak a felvételre, nemkülömben a tiszteletes parochus fizetésbéli restantiái is, úgy azok is, mellyek illetik tiszteletes Bartók József urat, úgymint praedecessor parochust ökegyelmét.

3-o. Megkérdettetvén az írt tekintetes urak tiszteletes loci minster Szabó Ádám ökegyelme iránt, szent szolgálattját kedvellik, s továbbra is kikérik.

4-o. Számban vétetvén a perselypénz, tiszteletes Szabó Ádám ökegyelme ezen ekklezsiába lett jövetelétől fogva (mely esett 1770. die 18va Julii)

	hfr.	dr.
Mindeddig per vices gyült a perselybe	14	12
Mellyből hiteles demonstratiok mellett költ	10	28
És így marad ad sequentem rationem a perselyben	3	84

⁴⁴⁴ HuZaL-Jkv. I/2. 147.

⁴⁴⁵ Uo. I/3. 30–31.

1773

*Galatz, 1773. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Galatzensi anno 1773. die 15^a Februarii per praedictos clarissimos visitatores in domo spectabilis domini Nicolai Mara inspectoris curatoris, ipso titulado domino praesente, adsistentibus item spectabilibus dominis Valentino Mara, Mathaeo Hernya et loci ordinario ministro, reverendo domino Adamo B. Szabo.*⁴⁴⁶

1-o. Tiszteletes loci minister Szabó B. Ádám ökegyelme felől az ekklézsia részéről panasz nincsen. Maga a tiszteletes loci minister olyast nem allegál, hanem említi a templom körül való kertbéli nagy defectust, úgy referálván, hogy nagyobb részint a templom körül lévő cinterem kerítés nélkül vagyon, mellyet a nemes ekklézsia is agnoscál és a Szent Visitationnal együtt helyesnek ítélé a kertnek felállítását. Recommendálja azért e dolgot a Szent Visitatio a titulusus inspector curator úrnak, mint főbrachiumnak a vicebrachium által pro sua auctoritate adigáljon kit-kit maga részének felállítására, ne álljon a templom cinteremje pusztában közönséges gyalázatokra.

2-o. A tavalyi visitatióban emlékeztetvén titulusus Buda András úr a néhai Buda Éva asszony testamentaria dispositioja szerint a háttzegi reformata ekklézsiahoz tartozó, most actu az úrnál lévő 400 mfr. capitalis interessének pro anno 1771. restantiában való lételére. Úgy referálta akkor a tekintetes úr, hogy azt az interest megadta volna, de arról való quietantia az úr fia, titulusus Buda János úr kezénél volna, minthogy pedig a quietantiát mindeddig is nem exhibeálta. Officiose kéri a Szent Visitatio az urat, exhibeálja mindazt a quietantiát, mind az pro anno 1772. competáló interest, a capitalisról pedig készítsen az úr formalis contractust, és azt kiadni hova hamarébb igyekezzék, minthogy a pius fundusoknak conscriptiojokról szoros királyi parancsolatunk érkezett, mely munkában elő nem mehetünk, ha azoknak a pius fundusoknak elocatiojokról emanált contractusok kezünkben nem léznek.

3-o. Nem külömb officiositással kéri a Szent Visitatio a titulusus Buda András urat arra is, hogy a Batzallariana 100 mfr. álló és a galatzi reformata ekklézsia számára foeneráló capitalisról is (mely az úrnál vagyon) hasonló okra nézve contractust készíteni ne terheltesék. Úgy a háttzeg ekklézsiahoz tartozó 200 és a vajdahunyadi ekklézsiahoz tartozó ismét 200 mfr. is.

4-o. Demonstrálván tiszteletes Szabó B. Ádám ökegyelme a perselypénzről:

	hfr.	dr.
Úgy találtatott, hogy tavaly maradt volt	3	84
Azután publicatióból gyűlt	8	88
Summa perceptionis	12	72
Ebből hiteles demonstratio mellett erogált	7	46
Quibus detractis, marad most a perselybe	5	26

⁴⁴⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 89.

1774

*Galatz. Continuatur Sancta Visitatio anno 1774. die 9ma Martii in ecclesia reformata Galatzensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyo, praesentibus spectabilibus Dominis Andrea et Nicolao Buda, Johanne Hernya, et loci ordinario ministro, reverendo domino Adamo B. Szabo, in domo praetitulati Andreae Buda.*⁴⁴⁷

1-o. Megkérdettétvén a tekintetes nemes ekklézsia a tiszteletes loci ordinarius minister Szabó Ádám ökegyelme felől. Semmi panasz nem adatott fel, szolgálattyaival az ekklézsia contenta, továbbra is azzal élni kíván. A tiszteletes loci minister ökegyelme is a tekintetes possessor urakra nézve panaszt nem említett.

2-o. A titulus Buda András úrnál lévő ekklézsiái adósságokról, úgymint Buda Éva [116.] asszonyt testamentaria dispositioja szerint a háttzei reformata ekkléziához tartozó 400 mfr., a Batzallariana 100 mfr., melyek a galatzi reformata ekklézsia számára foenerálnak, úgy a háttzei reformata ekkléziához tartozó 200 és a vajdahunyadi reformata ekkléziához tartozó ismét 200 mfr. emlékezet esvén a titulus Buda András úr előtt. Úgy referála a praetitus úr, hogy azoknak intereseket esztendőnként oda, ahová illet, letette fogyasztás nélkül, melyről tiszteletes Bartók József háttzei reformatus praedikátor jelenlétében fog demonstrálni. Ami pedig az azokról expediálandó contractusokat illeti, azoknak rövid időn expeditiojokra s exhibitiojokra magát kegyesen ígéré. Kéri is a Szent Visitatio officiose az urat, méltóztassék azoknak kiadásokkal nem késni, idővel ne essék az ekkléziának abból történhető fogyasztása. Nem kételkedik ugyan a Szent Visitatio semmit is az úr dexteritássában s kegyességében, pro majori autem securitate igen jó lessz, ha méltóztatik az úr a contractusoknak kiadásokkal nem késni. Item pro Felsőszálláspatak ft 100 ~ száz.

3-tio. Demonstrálván tiszteletes Szabó Ádám ökegyelme a perselypénzről:	hfr.	dr.
Úgy találattott, hogy tavaly maradt volt	5	26
Azután publicatióból gyűlt	11	88
Ide tartozik még	2	–
Summa	19	14
Ebből hiteles demonstratio mellett erogált	5	28
Quibus detractis, marad ad sequentem rationem	13	86

1776

*Galatz. Continuatur Sancta Visitatio die 15ta Martii 1776. in ecclesia reformata Galatzensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore et substitutum notarium Georgium Hermán, in curia nobilitari spectabilis domini Nicolai Mara de Felsőszálláspataka, praesente ipso praetitulo domino et loci ordinario ministro, Adamo Szabo.*⁴⁴⁸

Ubi: 1-mo. Megkérdetvén a nemes ekklézsia a loci minister atyánkfia szent hivatalyához tartozó comportantiája iránt, a praelaudált tekintetes curator úr által semmiben a loci minister nem vádoltatik, sőt szent szolgálattyaát továbbra is a nemes ekklézsia amplectálja.

2-do. A tiszteletes loci minister atyafiú is bene contentus a maga hallgatóinak buzgósságokban, reménsége lévén naponként a kegyességben való öregbedések iránt, kikéri pedig azt a nemes ekkléziától, hogy amely pia collatiokból obveniálandó jövedelmének az Inclita

⁴⁴⁷ HuZaL-Jkv. I/3. 115–116.

⁴⁴⁸ Uo. 161–162.

Boros kanna, 18. sz.

Limitane Militiahoz tartozó adósoktól esztendőnként bé kellene jönni, azt a tiszt urak előtt allaborálya hogy curráljon.

3-tio. A közelebbről 1774-ben celebrált visitatióban a Batzallariana pia collatioiok iránt intimálta volt a Szent Visitatio tekintetes Buda András úrnak, hogy a concernens ekklezsiáknak obveniálandó debitumokat vétesse jó rendbe, s azokról expediáltasson hiteles contractualisokat, és a nemes ekklezsia archivumába ad conservandum adja által, de mindeddig is úgy tapasztalja a Szent Visitatio, hogy a tekintetes úr azt elmulatta. Adhortálja azért a Szent Visitatio a tekintetes urat és kéri egész szívességgel, hogy ezen dolgot accereralni igyekezzék, hogy azon debitumok ne periclitáltassanak, casu in contrario pediglen kéntelenítetik a Szent Visitatio oda ahová illik recommendálni.

4-to. Minémű ruínakban legyen itten az Istennek szent háza, eddig is szomorúan szemlélte a Szent Visitatio, s reparatioját mindenkor recommendálta, de ez is nemhogy effectumba vétetett volna eddig, sőt naponként láttatik

desolálódni. Recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes possessoratusnak, sőt ugyan lel-kére köti, hogy azt a drága épületet, melyet régi boldogult elei nagy költséggel építettek, kegyes szorgalmatosságok által eddig megtartottak, ne engedjék jutni utolsó romlásra, sőt a titulus commissarius urak által lett separatio szerint a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltsassék. Mind ezeknek effectumba való vitelét közelebbről recommendálja a Szent Visitatio tekintetes galatzi Hernye Máté uramnak, mint a nemes ekklezsiának most a Szent Visitatiótól a nemes ekklezsia tettzéséből rendeltetett, s öke-gyelmétől is acceptáltatott curatorának. [162.]

5-to. A közelebb elmúlt visitatio alkalmatosságával	hfr.	dr.
Maradott volt perselypénz tiszteletes loci minister ökegyelme kezénél	13	86
Ezen kívül két esztendő alatt jött bé	29	49
Mely in summa téssen	43	35
Ebből erogált a parochia körül való ruínáknak reparatiojokra v. l. kertkarókra, támaszokra, vesszőre, kapunak való deszkákra, kapu lábakra, laboratorokra, csűr fedelére és pajták fedelére v. szalmára, csűrre való roznákra stb., in summa	34	85
Hoc detracto, marad ad ulteriorem considerationem	8	50

1777

*Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Galatzensi anno 1777. die 2^a Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, Stephanum Intze de Liszno notarium, in domo spectabilis domini inspectoris curatoris Nicolai Mara, praesentibus ipso praetitulato domino inspectore curatore, spectabilibus dominis Valentino Mara, Abrahamo Balint, Samuele Kenderesi, Matheo Hernya, Isaco Nándra, et loci ordinario ministro, reverendo domino Adamo Szabo.*⁴⁴⁹

1-mo. Anno 1774. die 9na Martii a galatzi reformatá nemes ekklezsiában celebrált Szent Visitatióban méltóztatott volt tekintetes galatzi Buda András úr ígéretet tenni, hogy a praetitulatus úrnál lévő ekklezsiai adósságokról (mellyek az akkori visitatióban specifi-cáltatnak) pro majori securitate minél hamarébb contractusokat expediál, s azokat ad debitas

⁴⁴⁹ HZLJkv I/3. 197.

manus által adja. De amint a Szent Visitatio érti, mindeddig azon ígéretnek elég nem tétette-tett, nem lévén ezért reménysége szerint a Szent Visitationak a praetitulatus úr személyéhez most szerencséje, hogy az ekklézsiák securizáltassanak, officiose recommendálja tekintetes inspector curator Mara Miklós úrnak, méltóztassék maga ex incumbencia officii curatoratus azon contractusokat expediáltatni is első alkalmatossággal tekintetes Buda András úrral subscribáltatni, ne haladjon mégis tovább az ekklézsiák történhető károkra s romlásokra.

2-o. Mint más ekklézsiákban, úgy ezen galatzi nemes ekklézsiában is meglévén ez a panasza, hogy a limitaneusoknál lévő ekklézsiái adósságok után competáló interes debito modo nem praestáltatik, végezi a Szent Visitatio, hogy in confluxu consistoriali tiszteletes esperest uram által proponáltassék, holott a méltóságos és tekintetes curatoratus fog valamely mód-ról gondolkodni, mely által azok az adósságok vagy felvétessenek, vagy jobb rendbe szedet-tessenek.

3-tio. Perselypénzről való demonstratio	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	8	50
Azután accedált volt a publicatióból	6	39
Summa	14	89
Ebből költ bizonyos ekklézsiái szükségekre	6	87
Quibus subtractis, marad most a perselyben	8	2

1778

*Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Galatzensi anno 1778. die 11^a Februarii per reverendum ac clarissimum senioreum Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze Lisznyai, adjunctum reverendum dominum Josephum Barta in domo spectabilis domini inspectoris curatoris Nicolai Mara de FelsőSzálláspataka. Praesente ipso praetitulato domino et spectabilibus dominis Andrea Buda et Valentino Mara, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Adamo B. Szabo.*⁴⁵⁰

1-mo. Tiszteletes loci ordinarius minister Szabó Ádám ökegyelme a nemes ekklézsia által, és a nemes ekklézsia ökegyelme által commendáltatik. [222.]

2-do. A tekintetes Buda András úrnál lévő 400 forintnak dolga, mely a háttzegi reformata ekklézsiához tartozik, most ennyiben vagyon, hogy a Királyi Táblán a sententia resuscitáltatott, de még meg nem érkezett, mely mikor megjő, a titulus curatoratus fog benne procedálni.

3-tio Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	8	2
Azután accedált publicatióból	7	2
Juhok pascuumából	4	8
Summa	19	12
Ebből költ el bizonyos ekklézsiái szükségekre	4	17
Quibus detractis, marad ad sequentem rationem	14	95

⁴⁵⁰ HuZaL-Jkv. I/3. 121–122.

1779

*Galatz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Galatzensi die 4ta Martii 1779. per eosdem visitatores, in praesentia domini Josephi Barta, et loci ministri, reverendi domini Adami B. Szabo, in domo parochiali.*⁴⁵¹

1-mo. Tiszteletes loci minister ökegyelme maga ekklézsiáját, az ekklézsia is ökegyelmét de omni meliori commendálja.

2-do. A néhai boldog emlékeztű Buda Éva asszony 400 mfr. álló pium legatuma, mely in toto a háttzegi reformata ekklézsiához tartozik, most ennyiben vagyon, hogy ante executionem most circiter esztendeje afelett titulus Buda András úr complánálván, ígérte, hogy továbbra való késedelem nélkül kívánnya [274.] adsignálni oda, ahová illik, de mivel mind akkoráig is elhaladott, recommendálja a Szent Visitatio, hogy ígérete szerint una cum annuo interesse kiadni méltóztassék, vagy ha magánál akarja tartani, erga legale interurium securizálja az ekklézsiát. Nemkülömben a Batzallarianum pium legatumról is azon módon contentumot tenni insinuálja a Szent Visitatio, ha pedig tettzik most mindezeket feladni, a titulus inspector curator úr facultáltatik az egész summának kezéhez vételére, mely in summa téssen 1000 ~ ezer mfr.

3-tio. Még mindeddig is semmi renovatioját nem látván az itten lévő templomnak, kéri a Szent Visitatio a nemes ekklézsiát, méltóztassék buzgóbb indulatú szívére venni ezen keresztyéni kötelességét, ne éljenek vissza mind a király, mind kívált az Isten kegyelmével.

4-to. A perselyről való demonstratio így vagyon:	hfr.	dr.
Maradott volt tavaly	14	95
Accedált volt attól fogva	7	90
Summa	22	45
Költ el a demonstratio szerint	10	54
Marad ad futuram considerationem	11	91

1782

*Galatz. In cursu visitationis ordinario jelen nem lévén a tiszteletes loci ordinarius minister Jantso Móses ökegyelme, kellett ad 13^{tium} Februrarii [1782.] Háttzegre bécitálni, holott is mi előttünk a galatzi reformata nemes ekklézsia állapottyáról tön ilyen bjelentéseket.*⁴⁵²

1-mo. Hogy amely 100 mfr. capitalis volt Livádián némely limitaneus katonáknál elocálva, és tizenhat esztendőktől fogva haereálva interes nélkül, most immár feladattatott a titulus kapitány úr által, de az restans interes most sem fizettetett bé, hanem arról a nemes ekklézsia a debitoroktól adattatott reversalis által securisáltatott. Igyekezze a domesticus curator ezt is minél hamarébb lehet felvétetni.

2-do. Kérdést tévén a Szent Visitatio az iránt, vallyon securisáltatott-é a nemes ekklézsia formalis contractus által a néhai titulus Buda András úr posteritássinál 200 forint capitalisok iránt a szerint, amint a tavalyi visitatioban is injungáltatott volt. Úgy referálja a tiszteletes loci minister, hogy annak semmi effectuma nem lett, melyre való nézt megújítja most is a Szent Visitatio az iránt való intimátumát, hogy sub gravissima animadversione et Supremo Reformato Consistorio eatenus fiunda representatione az arról való contractust a curatoratus expedíaltatni el ne mulassa.

3-tio. Megújítatik mostan is a tavalyi visitationak sub numero 6-to tett végezése, hogy tudniillik investigáltassék serio, minémű károkat tett légyen a parochia körül oltványokban

⁴⁵¹ HuZaL-Jkv. I/3. 273–274.

⁴⁵² Uo. I/4. 13–14.

és egyebekben a defunctus tiszteletes atyafi özvegye onnan lett elköltözésekor, és comperta damni causati quantitate holmi restantiából minden továbbra való halogatás nélkül reser-ciáltassék a curatoratus által.

4-to. A dölőfélben volt, és ex fundamento elhányattatott toronynak, úgy a templom fedelének és egyéb ruínáknak nagyobb serénységgel való reparatiojára serkentetik a nemes ekklézsia.

5-to. A perselypénzről a tiszteletes loci minister tön ilyen declaratiot:	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiótól fogva percipiált in summa	4	95
Mellyből erogált bizonyos szükségekre	4	91
Mellyet subtrahálván, maradna	–	4½
De tavaly supererogált volt ex proprio	–	30
És így marad most is supererogatum [14.]	–	25½

6-to. A pius fundussok állapottyáról értekezvén a Szent Visitatio úgy érti, hogy amint tavaly számban vétettetett volt, mostan is megvagynak minden hijánosság nélkül úgymint:

	hfr.	dr.
Néhai Buda Gáspár collatuma	100	–
Néhai Csulai Sára Mara Miklósné collatuma	51	–
Néhai Buda Bálint úr collatuma	100	–
Ugyan afféle collatum	100	–
Titulatus Mara Miklos úr collatuma	50	–
Néhai Buda Miklós úr collatuma	100	–
Ugyan afféle collatum	60	–
Batzallarianum collatum	100	–
Buda Éva collatuma	100	–
Summa	761	–
Mellyhez accedált persely pénzből és pascuumból gyűlt s elocált pénz	4	8
Ismét perselypénzből gyűlt és egy szénarétbe investiált	4	8
Melly szerint az egész pénzbéli fundussa ezen ekklézsiának	769	16

7-mo. Az Úr asztalához tartozó szent edények és készülétek is a tavalyi recensio szerint megvannak, úgymint

1. Egy virágos ezüst aranyos srófos szájú palack ilyen betűkkel: B. L. Sz. K.
2. Egy nagy fedeles ezüst aranyos kanna, ilyen írással 1597. Z. G.
3. Egy ezüst aranyos virágos lábú pohár.
4. Két ezüst és egy óntángyérok.
5. Három nagy gyolcs abroszok.
6. Arany és szkófiummal varrott keszkenők numero 4.

1783

In ecclesia Galatzensi Eodem anno 1783. die 26-ta mensis Martii continuata visitatione canonica ecclesiastica per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniore
Stephanum Intze de Liszno, reverendum dominum Josephum Bartok de Málnás
substitutum notarium, spectabilem item dominum Nicolaum iuniorem Puj de eadem,
adsumtum seculare brachium, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili domino
Nicolao Mara de FelsőSzálláspataka inspectore tractuali et spectabili domino Mathia
Hernya domestico curatore, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Moyse
*Jantso, in domo praetitulati domini inspectoris curatoris.*⁴⁵³

1-mo. Előfordult a tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme szolgálattya s egyéb magaviseletéről való megkérdeztetése a nemes ekklézsia nevezetett tagjainak, úgy a nemes ekklézsianak a tiszteletes atyafihoz alkalmaztatása, és egyéb kegyesség munkáiban való gyakoroltatása iránt canon szerint megkívántató szükséges kérdezkedés. Ezen tekintetekre nézve semmi animadversiora való dolog a visitatio eleibe nem adattatott.

Hanem 2-do. A régtől fogva bomlófélben lévő templomnak, és már némű-néműképpen reparaáltatni kezdett toronynak, úgy egyéb ruináknak réparátiojokban mind a két részről obser-váltatható restes magok viselete jött méltó tekintetben. Melly szerint egyik a másakra vetvén a munkában való előmenetelt megakadályoztató okokat, az ekklézsia hasznára célozó szándék semmiben elő nem mehet. Hogy azért az elkezdett munka ezután boldogabb előmenetellel folyhasson, szükségesnek látta a visitatio az építések dolgában ilyen rendelkezéseket tenni:

1-o. Titulatus Hernya Máté uram, mint ezelőtt is domesticus curatora a nemes ecclesiának, légyen mindenféle ruináknak, nevezetesen pedig a templomnak és toronynak építtetésében praeficiáltatva, mindenek felett serény [57.] és munkás fáradságot tenni nem sajnálván, és a többit is serkentvén és nógatván. Mellyet coram visitatione magára is vállalja.

2-o. Minthogy pedig vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelkezések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükségek nincsen a megnevezett sanctuariumra. Primum et ante omnia meg kell véllek egyezni, hogy szépszerint bizonyos compositio mellett azon részhez való praetensiojokról mondjanak le, és így az egész corpusnak lehessen újj és jó statusba való hozattatása. Mely dologban a tekintetes inspector curator Mara Miklós úr ígéré coram visitatione abbéli kegyességét, hogy maga mind munkába vészi, mind pedig, ha a görög rituson lévőekkel megegyezésre mehetnek, maga őket a templomból egészen kifizeti.

Azalatt pedig 3-tio a felséges Királyi Guberniumtól való szabadságot is munkában kell venni, a materiálékat is lassan-lassan meg kell szerzeni, mellyekhez a nemes ekklézsia igen kevés munkával és költséggel hozzájuthat, hogy osztán mikor mindenek meglésznek, serényen mind hozzáfoghassanak a munkához, mid elvégezhezzék azt titulatus Hernya Máté uram, és a tiszteletes atyafi szorgalmatoskodások által.

3-tio. Sajnálva kellek érteni a visitationak, hogy légyenek a nemes ekklézsiaiban botráncokozásokat okozó személlyek. Signanter: Tekintetes Buda Ferentz úr, aki még ezelőtt való visitation is meginttetett volt a közönséges gyülekezetnek, és egyéb kegyesség munkáinak gyakorlásokra, s sacrumokkal való élésre, de mindeddig jobbra fordulásának semmi jelét nem mutatta, tellyességgel kivonván magát a gyülekezetből. Most azért újra is megtészi a visitatio az atyai intést, mellynek ha nem fog engedni, kénszerítettetni fog a visitatio canonica büntetéshez nyúltni, melly ebben áll, hogy az illetének, mint prophanusok excommunicáltatván, magistratus kézbe adattatnak.

⁴⁵³ HuZaL-Jkv. I/4. 56–58.

4-to Nem kisebb megbotrántoztatására vagynak az eklézsiának azok is, kik férjekkel edjűtt lakni nem akarnak, úgymint tekintetes Buda Ágnes asszony, tekintetes Pogány Sámuel uram hites társa, titulata Nándra Borbára asszony, titulus Kenderesi Sámuel uram hites társa és titulata Russori Ersébeth asszony, titulus Berivoi János uram hites társa. Kik közül az első törvényes processushoz fogott férje ellen, a második iránt vagyon valami kis reménység, hogy férjéhez redeáljon, de az utolsók mindketten már régtől fogva egymástól megkülönböztött állapotokban csak halgatásban vagynak, egyik a másik ellen semmit mozdítani nem akarván. Imponálja azért a visitatio, hogy az eklézsia továbbra való botrántoztatásának eltávoztatására vagy megbékéljenek, vagy törvényes processushoz nyúljanak.

A Puj család 16. századi alapokra épített kúriája

5-to. A tavalyi visitationak 3-dik punctuma szerint ezelőtt való tiszteletes atyafi meghalozván, a viduának innen kimozdulásával estek a parochiában némű-némű károk, mellyeknek refusiojára talált volt is a nemes eklézsia a vidua itt maradt adósságaiból fundust, de mindeddig is nem effectuálta. Hogy azért az egész controversia sopiáltassék, és a viduának praetensioja, ha mi még fennmaradna függőben ne tartassék, vétessenek újjabb rendbe a károk, s tegyen magának eleget a nemes eklézsia, a residuitást, ha lészen, resignálván az özvegynek.

6-to. Ugyan az akkori változással vacantiában lévén egy ideig a papság, lett a parochiánál más kár is titulus ponori Petrik Gáspár uram által, ki is parochia kertjében marhát bé reggetvén [?], holmi nevezetes alma, körtvély termő oltoványokat elrontatott. Mennyen ennek is jól végére inquisitione mediante a nemes eklézsia, és a kárnak refusioját törvényesen keresni el ne mulassa. [58.]

7-mo. A livágyiai limitaneus katonáknál volt 100 mfr. capitalisnak 15 esztendőktől fogva haereáló interessének dolga most is azon statusban találtatik, mint tavaly hagyattatott volt, úgymint akik azt megfizetni tellyességgel nem akarják illy praetendált okon, hogy azelőtt míg katonákká lettenek volna, igen sok interest praestáltak. Mellynek hamisságát, minthogy könnyű a nemes eklézsianak megmutatni, és a kapitány uram is a capitalis feladásakor fennhagyta az eklézsia jussát az interesnek törvényes kikeresésére, recommendálja a visitatio a tekintetes inspector curator úrnak, ex officio munkába vétén, ne engedje, hogy az eklézsia egész kárban maradjon.

8-vo. Felosztván a parochialis kertek csinálása a nemes eklézsia tagjai között, annak conservatioját in posterum úgy recommendálja a visitatio a nemes eklézsianak, hogy a perselypénzből többé arra semmi ne fordíttassék.

9-no. Demonstrálván a tiszteletes loci minister de perceptis et erogatis, ad fel:

	hfr.	dr.
Tavalytól fogva való perceptumot	4	88½
Erogatumot	7	15
Erga supererogált de proprio	3	26½

10-o Az Úr asztalára való készületek a tavallyi recensio szerint megvagnak.

1792

*Galatz anno 1792. 21^a Martii.*⁴⁵⁴

Törvényes Látogatásunk úttyában requiráltunk vala ugyan domesticus curator tekintetes Puj Dániel urat, de oly ketvenlenség [!] között találván, hogy akkor semmit nem végezhetnénk: Kérök, hogy eggyetértőleg tiszteletes Makai József urammal informálynak a galatzi reformatus megyének mindennemű bonumairól. Mellyet eszerint meg is tett titulus Puj Dániel úr és tiszteletes Makai uram.

1-mo. A szentségekhez tartozó portékák ezek:

[1-mo.] vagyon egy szőr abrasz, más recével elegy.

2-do. Vagyon keszkenő három.

3-tio. Egy ezüst palack.

4-to. Vagyon egy ezüst kanna és egy ezüst pohár

5-to. Két ezüst tángyér és egy ón.

2-do. Minthogy 1784-ben az Hora insurrectioja által, és 1788-ban a török háború által ezen ekklezsia is elég kárt vallott, mint egyébb javaiban, úgy contractussaiban is, mindazáltal a bölcs Isten megtartotta ím ez leveleinket:

1-mo. Találtatik egy 1754-dik esztendőbeli szent visitationak végezése, melykor volt pap számára használó 660 ft. Sub litteris: a. Buda Bálint collatioja 100 ft. Bagya Ferentznél; b. Ugyan Buda Bálint úr collatioja 100. Buda András úrnál; c. Buda Gáspár úr collatioja 100. bajesdieknél; d. Batzallari Farkas úr collacioja 100. Buda András úrnál; e. Kendeffi Sára asszony collatioja 100. Puj Miklós úrnál; f. Buda Éva asszony collatioja 100. bajesdieknél; g. Buda Miklós collatioja 60. Buda Józsefnél; h. Csulai Sára Mara Miklósné collatioja 50. bajesdieknél; In summa hfr. 710. Megtaláltatik az a. betű alatt való collationak contractussa Bagya Ferentzé, költ 1763-ban 11-dik Julii.

2-do. Megtaláltatik a b. d. betűk alatt lévő ugyan Buda Bálint collatiojának recognitioja néhai Buda András úr özvegye [221.] 200 száz forintokról recognoscáltatott 1788-dik esztendőben Martiusnak 11-dikén méltóságos Bartsai Thérésia asszonytól, és fiától, Buda Bálint úrfitól.

Rusztikus oszlop a Puj kúria tornácán

3-tio. C. betű alatt költ Buda Gáspár úr collatiojáról contractussa 100 mfr. a bajesdiektől költ 1751-dikben Januarius 10-dikén.

4-to. E. betű alatt költ Kendeffi Sára asszony collatiojának contractussa megtaláltatott 100 forintokról Puj Miklósnál. Leválta 1781-dik esztendőben 8-dik Septembris.

5-to. Találtatik egy contractusnak negyede 100 forintokról, melly jel mutatódik, hogy volna és vagyon a bajesdieknél s kétség kívül ez az a Buda Éva asszony collatioja.

6-to. G. betű alatt lévő collationak contractussa nem találtatik.

7-mo. H. betű alatt lévő collationak contractussa 50 forintokról a bajesdieknek megtaláltatik. Mely is költ 1761-dikben Januariusnak 16-dikán.

8-vo. Megtaláltatik a parochialis fundusnak testamentuma, mely is költ 1718-dik esztendőben Aprilisnek 7-dikén.

⁴⁵⁴ HuZaL-Jkv. I/4. 220–221.

9-no. Megtaláltatik Buda Bálint úr 200 száz forintokról való collationak contractussa, mely is vagyon a szászvárosi szék és tanácsnál költ 1733-ban Octobernek 15-dikén.

10-o Megvagyon a vármegyétől ajánlott, más hazákban templomokban publicáltatott alamizsnákból adattatott százhusz mfr. íratott contractussa Pujj Bálint úrnak költ 1791-dik esztendőben Februariusnak 2-dikán.

1796

*Galatz. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Galatzensis, per reverendum et clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum reformatarum in venerabili tractu Hunyadensi et Zarándensi administratorem seniore, nec non Michaellem Sala ejusdem tractus juratum notarium, ut et Samuelem Kolosvári, dictarum ecclesiarum vicedirectorem, anno 1796. die 25ta Februarii celebrata.*⁴⁵⁵

Minthogy ezen helységben az 1788-dik esztendőben esett keserves emlékezetű dühös el-lenségnek, a töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nélkül állva, annak kőfalai sorvadnak. De nevezetesebben a parochia egészen elsenyvedett, kőfalának jobb része le-omlott, s ami még fennáll, az is naponként sietve közelítt végső pusztulásához, tehát itt, ezen a szánakozásra minden keresztyén szív előtt méltó, pusztta ekléziában a visitatiot, sem azt nem lehet, hogy hol, sem hogy kinél folytatni lehessen. Ahonnan kénytelenítete a Szent Visitatio Pujra menni, hogy ezen legnyomorultabb ekléziának mostani domesticus curatoránál, méltóságos puji Puj Dániel úrnál folytathassa maga dolgát.

Itt tehát az egyházi rendből, mint Borbátvizről ezen most filialis ekléziába szolgáló tiszte-letes Makai József atyánkfia jelen vala. A polgári rendből pedig méltóságos puji Puj Dániel úr.

Akiknek is jelenlétekben 1-ben is tudakozódást teve a Szent Visitatio, hogy vallyon a galatzi reformata eklézia és annak parochialis fundussa, micsoda fundamentomon állana, mikor s kitől építettet.

A templomról most bizonyost nem tudhatánk. Hanem a parochialis fundusról találtaték az eklézia levelei között egy collationalis in originalibus, mely maga a venerabilis tractus archivumába bététetik és ott conserváltatik, most pedig ide jövődöbéli bizonyosságul szóról-szóra leiratik. Mely is így vagyon:

„Én, Hunyad vármegyei galatzi idősbik Buda Gáspár, adom emlékezetire mostaniaknak és jövődöbélieknek. Midőn második házasságomban néhai kedves feleségemmel, Katona Máriával eőt esztendőknek fojásában együtt éltünk volna, eő szegény magta-lan, én pedig igen beteges lévén, sok ízben közöttünk [181/b.] előfordulván halandó sorsunk, mindenek felett Isten dicsőségét nézván, a mihállyfalvi és galatzi ekléziákról disponált volt testa-mentarie velem együtt. De minthogy a fellyebb megemlített feleségem, Katona Mária vér szerint való attyafiai, holta után eltemetvén szegény feleségemet, minden jószágából és mindenféle bo-numiból hallatlanképpen exturbálta-nak, úgy annyira, hogy visszajövéen a

A Balás család kastélya, 17–18. sz.

⁴⁵⁵ HuZaL-Jkv. I/5. 181/a–188.

Úrasztali tányér, 17. sz.

temetőből, a házhoz sem bocsátottanak bé, fegyveres kézzel állván előmbé. Én pedig azt látván, csak léjöttem és mindene ott hagytam. Ez szerént bánt velem a solymosi alkalmatosságban is néhai öreg úr, Bartsai Mihály uram, melyre nézve a magáéból, úgy mint maga javaiból a szegény Katona Máriának semmi beneficiumot a megnevezett két eklézsiának nem tehettem, hanem a mihályfalvi eklézsának az magaméból töttem száz ft., kit most is usuálnak. Az fellyebb említett dolgok pedig azért estek, hogy a szegény megírt feleségem, Katona Mária dispositioja ellen contendáltak. Erről a szomorú példámról penig lévén inquisitio, aki el nem hiszi, akármikor is megláthattya.

Ami penig a galatzi reformata eklézsának dolgát illeti, magam kezemre vévén a dolgot, és már látván megélemedett időmet, s mindenek felett Isten dicsősségéről megemlékezvén, eszerint következik száz ft.

1. Hernye János uram feleségéhez és gyermekihez, lévén vérségem, s akarván azt is, hogy holtom után megtapasztalják atyafiúságomat, jure perpetuo vettem volt házam töviben egy örökséget, mely hivattatik Hernye-résznek. Látván pedig most az eklézsának nagy szükségét parochialis ház iránt, mentem megmásolhatóan alkalomra Hernye János uram eökegyelmével, úgy hogy eökegyelme a víz mellett, Gyilkuk nevű örökséget jure perpetuo, statim et de facto bocsássa, engedgye parochialis ház fundussának, ea conditione, hogy magam s feleségem, Fodor Kristina holta után, az maga régi házam mellett lévő örökségét vehesse kezéhez, úgy mindazonáltal, ha sine [181/c] semine deficiálok, alioquin in vigore megmaradjon arról való contractusom, mellyel bírtam a megnevezett örökséget.

2. Ha casu quo (kit Isten távoztasson) a nemes Buda familia annyira deficiálna, hogy papot nem tarthatnának, vagy tartani nem akarnának, Hernye uram vagy posteritássi a száz ft. más reformata ecclesiának (az hol legszükségesebb lészen) tartozzék általadni sub anathemate és örökségét mind a kettőt visszavenni.

3. Az Hernye uram öröksége százhusz ft. lévén nálam, abban az időben, ha mi épületek találtnak azon az örökségen, aestimáltatván a husz ft. együtt, mely a száz ft. superállya, istenesen disponállyák valamely eklézsának, ahol legszükségesebbnek látták az akkori igaz lelkű atyafiak, sub anathemate. Sőt, amely atyámfia ezen dispositiornak nem annual, semminémű acquisitumimban soha semmi részt ne vehessen.

4. Hernye János uram és posteritássi evictiot vött magára és posteritássira, hogy békeséges lakást és bírást enged Buda Gáspárné Fodor Kristinának egész életiig a megnevezett örökségben, sub vinculo flo 200 ~ kétszáz ft.

5. Ezen cseréhez tartsák magokat mind az én familiám maradéki, mind pedig Hernye János uram successori.

A Kendefi család adománya

6. Ezt is meg kell tudni akiknek illik, hogy midőn az öreg Vajdáné apprehendalta a solymosi portiot néhai méltóságos erdélyi fejedelemtől, Apafi Mihálytól, akkor Katona Mihály, néhai feleségem édesattya száz arannyot adott, amint-hogy ki is tetszik a donatiokból, mellyek vadtak Bartsai Mihály uramnál, és az öreg Vajdáné fassiojából, mely vagyon kezemnél, azért aki mit akar keresni, ott keresse.

Ezen dolognak bizonyosságára adom és is ezen leveletem, futuro pro testimonio fide mediante subscriptionnal és szokott pecsétemmel is megerősítvén. Galatz, anno 1718. die vero 7. Aprilis. Correcta per me eundem qui supra. [182.] Üdösbik Buda Gáspár mpr. L. S. Coram nobis Valentino Buda mpr. L. S. Joannes Pogány alt. comitatus Hunyad supr. Jud.lium. Buda Sándor mpr L. S.

Ez a cessionalis szóról-szóra, minden legkisebb változtatás nélkül, maga igaz originalissából leiratott, fide mediante ide a venerabilis tractus protokollumába tractus notarius Sala Mihály által mpr.

2-szor. Ezen eklézsiának javait eképpen találá a Szent Visitatio:

Szent edénnyei és úrasztali készületei

1. Vagyon egy kupásnyi ezüst kanna, alól és fellyül megaranyozott virágokkal, a fedelének gombja (amint mondatik és hiteles) 1784-be a Hora tolvaj pusztításában elveszett, és már most lyukas, a fedelének fülén egy pálcával álló kisgyermek vagyon, arannyal megfuttatva, a kanna fülén fellyülről egy török asszonyfő, alól egy szakállós törökfő van, elől az oldalán a kannának ez a jegy: Z. C. 1597

2. Egy négyszegű, egy kupásnyi ezüst palack, virágos, arannyal megfuttatva, a szájába vagy torkába beléjáró füles ezüst dugóval, strófós szájja, reájáró srófós arannyos füles fedéllel, a füle tetején egy oroslányforma címer, a palack nyakán ilyen betűk **B L. Sz K.** azaz: Buda László. Szilvási Kata.

3. Egy fertályosnyi megarannyozott virágos ezüst pohár, srófós szára, az oldalán hat emberfő ábrázat.

4. Egy ezüst tángyér ilyen írással: BUDA BALINT CSINALTATTA Az GALACZI ECCLESIA SZAMARA ANNO DONI 1724.

5. Egy más ezüstitángyér, a párkánya virágos, ilyen írással és közből egy ilyen formájú virággal [183.]:

KEnDEFI SARA C: URVatsara számára.

6. Egy ón virágos tángyér.

7. Egy rongyos teveszőr virágos abrosz.

8. Egy kötéses fejér abrosz. *65 kockás, recés, és annyi sima tábla.*

9. Egy sárga és fejér stráfós veres, zöld, arannyal elegyes fejér selyem keszkenő, ezüst cánkliba szegve. *36 virág benne.*

10. Egy museliny fejér keszkenő, fejér kötésbe szegve, ezen két keszkenőket ajándékozták méltóságos puji Puj Dániel úr és felesége, méltóságos Tholdi Mária asszony.

11. Egy sujtásos museliny fejér keszkenő, a négy szegeletin való nagy arany és ezüst virágok reátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elprédáltatván ezen eklézsiának javai, ez a keszkenő ellopattatott volt és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra reávarratott.

3-szor. A Szent Visitatio kíváná meg tudni, és jövődöbéli haszonra nézve jól számbavenni, hogy ezen nyomorúságra és pusztaságra jutott eklézsiának micsoda capitalissai és hol volnának, s miként foenerálnának? Mely vizsgálódásának kivilágosítására elővételék az 1792-beli visitationis protokollum útmutatása, s minthogy egyebünnen semmit is tudni nem lehet, tehát aszerint vétetvén számba, eképen találtaték most:

1. 1792-be sub a. iratik: Buda Bálint collatioja 100 ft. Bágya Ferentznél. De most a visitatio jelenlétében jelenté és mondá méltóságos Puj Dániel úr, hogy Bágya Ferentztől, Fejér vármegyében Tövissen, egy jószágot vévén magának, az írt 100 ~ száz ft. híjjával fizette ki Bágya Ferentzet, azért, hogy magára vette helyette az eklézsia ezen pénzét és maga fogja interestezni ezután. Melyről most recognitionalist is ada. De ez is, az eklézsia több leveleivel magánál, mint domesticus curatornál marada. [184.]

2. 1792-beli sub b. et d. iratik: ugyan Buda Bálint úr collatioja 100 ~ száz ft. Buda András úrnál. Item: Batzalári Farkas úr collatioja 100 ~ száz mfr. Buda András úrnál. Ezen két summa pénzről való recognitionalis elémutatatték, mely költ anno 1788. 11^a Martii borbátvizi Kalugeritza Mihály és borbátvizi Jordán Bálint, nemes Hunyad vármegye hűtös assessorai régiusságok alatt. Ez a pénz van most Buda Andrásné, méltóságos Bartsai Thérésia asszonynál és fiánál, méltóságos Buda Bálint úrnál.

3. Detto a c. betű alatt iratik: Buda Gáspár úr collatioja 100 ft. Bajesdieknél. Költ az erről való obligatoria anno 1751. 10^a Januarii Zejk János és Zejk András, Hunyad vármegye hűtös assessorai regiusságok alatt.

4. Detto az e. betű alatt iratik: Kendeffi Sára asszony collatioja 100 ~ száz mfr. Puj Miklós úrnál. De most feleségénél, Buda Sófia asszonynál és gyermekeinél van. Költ 1781-ben 8^a Septembris magának a levans úrnak tulajdon subscriptionja alatt.

5. Detto az f. betű alatt iratik: Buda Éva asszony collatioja 100 ft. bajesdieknél. Ezen summáról szőlő contractus törvényes és egész volt ugyan, hanem az olá revolutioban elszakadt a több része, s csak egy darabja lévén meg, ezen is extractu iratnak le az adóssok nevei. Szól a levél de anno 1763. die 19. Julii regiis spectabili domino Balthasaro Hernya et Joanne Hernya. Még erről jegyzést és világosítást érdemel, hogy ez a pénz ugyan Buda Bálint collatumának iratik, de valami felcserelésbéli hibából esett, mert Buda Bálint csak 200 ft. adott ezen eklézsának, mely pénz van egy résziben sub a., más résziben sub b. írtaknál. És ez nem másé, hanem Buda Éva collatioja. [185.]

Az ezen contractusbéli adóssok neveit, és a kinél-kinél lévő summa pénzt az alább leírt regestumból meg lehet látni.

6. 1792-be a g. betű alatt iratik: Buda Miklós collatioja 60 ft. Buda József úrnál, de az erről szőlő contractus el vagyon veszve.

7. Detto a h. betű alatt iratik: Csulai Sára Mara Miklósné collatioja 50 ~ ötven ft. bajesdieknél. Költ 1761. 16^a Januarii. Subscribálták: galatzi Hernya Boldisár, galatzi idősb Buda Bálint.

8. Az 1788-beli török béütése, rablása, prédálása és égetése miatt megromlott Háttzegvidéki eklézsák számára más hazákban gyűlt alamizsna pénzből, a galatzi reformata eklézsának adatott volt 120 ~ százhusz rhfr. Mely summa interesre kiadatott anno 1791. die 2^a Februarii Puj Bálint úrnak, maga tulajdon recognitionálissa mellett.

Az új kastély, 19. sz.

9. Vagyon még Láda Mihálynak posteritassinál 10 ft. Szörtsei Imre coramizálása alatt, de anno 1796. 20^a Februarii.

10. Most ugyan Láda Mihálytól 40 ~ negyven mfr. capitalis két esztendei legalis interessével együtt befizetve vagyon a méltóságos domesticus curator úrnál in summa 44 ~ negyvennégy mfr. és 80 dr. Mellyet jó helyre a méltóságos curator úr elocállyon, hogy ne heverjen.

11. Jelenté a méltóságos curator úr, hogy néhai tekintetes Puj Miklós úr adóssa lévén ezen eklézsiának 100 mfr. és annak 9 esztendőktől fogva, úgy mint ab 1786. usque 1796. való legalis interessével, mely interes 54 ~ ötvennégy mfr. megyen. Hanem most posteritássi adtanak és fizettenek kezébe 100 ~ száz mfr., olly jelentéssel és feltétellel, hogy az 54 ft. restans interes abból kivétetődvn, a fenn lévő 46 ft. ne a capitalis defalcationjára, hanem a további időre szolgáló interesbe mennyen. Mikor nem lenne már elég ez interesnek, azután a posteritás esztendőnként a 100 ft. interesezze és fizesse.

Van tehát a méltóságos domesticus curator úrnál eklézsia pénze 256 mfr. 80 dr. ~ kétszázötvenhat mfr. és nyolcvan pénz. [186.]

4-szer. A fennebb leírt mód szerint találván a Szent Visitatio a galatzi eklézsianak capitalissait, már szükséges dolog vala az, hogy jobban kivilágosíttassék, hogy a capitalist, mikor s kicsoda vette ki, és hogy s mint interesezte, vagy pedig hány esztendőkre van, s kiknél mennyi interes restantiába. Mellyet eképpen dolgoza ki:

Az új kastély klasszicista bejárata, 19. sz.

Kiadás napja s esztendeje	A kivett pénz summája		A kivévőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiába való interesnek ideje s esztendeje	A restans interes egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
26 ^a Februarii 1796	100	–	Méltóságos Puj Dániel úr	6	–	Ez a pénz... ⁴⁵⁶	12	–
11 Martii 1788	200	–	Méltóságos Bartsai Thérésia asszony és posteritássi	12	–	8. eszt. ab 1788 usque 1796	96	–
10 ^a Januarii 1751	100	–	ezen írt Bajesdieknél	–	–			
	13	–	László Farkas	–	78	8. eszt. ab 1788 usque 1796	6	24
	11	–	Baj János	–	66	detto	5	28
	3	–	Mihály Nándra	–	18	detto	1	44
	3	–	Petru Nándra	–	18	detto	1	44
	15	–	Mihály Konya	–	90	detto	7	20
	4	–	Stefán Baj	–	24	detto	1	92
	11	–	Mihály Vitán, senior	–	66	detto	5	28
	5	–	Mihály Farkas, junior	–	30	detto	2	40

⁴⁵⁶ ...Bágya Ferentznél lévén annak két eszt. restantia interessével együtt, ez is méltóságos Puj Dániel úrra szállott a tövisi jószág vásárlásakor

	7	–	Petru Lőrintz	–	42	detto	3	36
	5	–	István Vitán	–	30	detto	2	40
	5	–	Jánko Vitán	–	30	detto	2	40
	5	–	Stefán Konya	–	30	detto	2	40
	5	–	Mikleus Nándra	–	30	detto	2	40
	8	–	László Nándra	–	48	Detto	3	84
[187] 8 ^a Septembris 1781	100	–	Tekintetes Puj Miklós úrért posteritási	6	–	nincs restantia	–	–
19 ^a Julii 1763	100	–	az alább írt Bajesdieknél					
	25	–	János Balika	1	50	8. eszt. ab 1788 usque 1796	12	–
	8	–	János Báj, alias Dsula	–	48	detto	3	84
	40	–	Báj Báj	2	40	detto	19	20
	3	–	Stéfán Báj	–	18	detto	1	44
	4	–	Mikleu Nándra	–	24	detto	1	92
	2	–	Farkas László, junior	–	12	detto	–	96
	2	–	Péter Halmágy, minimus	–	12	detto	–	96
	2	–	Stefán Kornya minor	–	12	detto	–	96
	4	–	Stefán Halmagy filius, alias Hal	–	24	detto	1	92
	5	–	Mihály Hertza, senior	–	30	detto	2	40
	5	–	János Lőrintz	–	30	detto	2	40
23 ^a Augusti 1754	60	–	Méltóságos Buda József úr	3	60	11. eszt. ab 1784 usque 1796	39	60
2 ^a Februarii 1791	144	–	Tekintetes Puj Bálint úr	8	64	5. eszt. ab 1791 usque 1796	43	20
16 ^a Januarii 1761	50	–	Bajesdieknél, u.m.					
	6	–	János Lőrintz	–	36	8. eszt. ab 1788 usque 1796	2	88
	8	–	Péter Lőrintz	–	48	detto	3	84
	8	–	Halmágy Halmágy	–	48	detto	3	84
	8	–	Miklós Nándra	–	48	detto	3	84
	5	–	László Farkas	–	30	detto	2	40
	8	–	Stefán Báj	–	48	detto	3	84
	4	–	Mihály Kornya	–	24	detto	1	96
	4	–	Stefán Kornya	–	24	detto	1	96
Summa	454	–		27	30		155	36
Hozzáadván a más levelen valót	400	–		24	–		156	–
Leszen universa summa	854	–		51	30		311	36

[188.] 5-ször. Volt ezen ekléziának az 1788-beli török pusztítása előtt két harangja. Az egyik vitetett tekintetes Nándra Sigmond úrhoz Berekszóba, ahonnan vissza kell vitetni. A másik nem tudatik hová lett.

1799

*Galatz. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Galatzensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et dicti tractus ordinarium notarium Michaellem T. Sala, 3ª Februarii 1799. facta.*⁴⁵⁷

Ennek az eklézsának Pujon lakó domesticus curatoránál, méltóságos puji Puj Dániel úrnál folyván a Szent Visitatio, jelen volt borbátvizi pap, tiszteletes Makai József, és fejevízi pap tiszteletes Várhegyi József atyánkfiai.

Ezen eklézsának minden javai az 1796-beli visitatiokor esett improtecollatio szerint vagynak, hanem csak ez a változás esett benne:

1. Hogy a Láda Mihállynál volt és befizetett első rendbéli adósság úgymint 40 mfr. elocáltatott 1796-ba 28^a Februarii Náláti András úr coramizans regiussága alatt Matzesdi Pap Lászlónak. Az írt Láda Mihállynál volt másod rendbéli adósság is, úgymint a 10 mfr. felvétetvén elocáltatott 28^a Januarii 1799. Náláti István úr coramizans regiussága alatt Borbátvizi Jordán Bálintnak, magának és a vévőnek subscriptioja van a contractuson.

2. Ide bészolgáló papnak fizetés kelletvén, a méltóságos curator úrral arról ezt végezé a Szent Visitatio.

Hogy a bészolgáló tiszteletes pap vegye 200 mfr. az interesét esztendőnként, mely pénz közül vagyon 100 mfr. méltóságos curator Puj Dániel úrnál, 100 pedig vagyon néhai tekintes Puj Miklós úr posteritássinál. Már eddigelé tiszteletes Makai József, borbátvizi pap szolgálván eddigelé hét esztendő alatt ezen helységbe, hét esztendő alatt nem vett fizetést, hátra vagyon hát fizetetlen, a 7 esztendőre való competentiaja, mely hét esztendőre kell 84 mfr. Erre nézve arra ajánlá magát a méltóságos curator úr, hogy a magánál lévő 100 ft. capitalisnak két esztendei 12 mfr. interesséből, és a Puj Miklós úr successoritól előre adott és kezénél lévő interes pénzből kifizeti most egy summába, az ezutáni esztendőkre is akkor amikor illő. Mellyet a Szent Visitatio is helyben hagyja.

3.	hfr.	dr.
Volna a méltóságos curator úrnál még	28	–
De ebből az 1796-beli visitatióra erogált	2	40
a mostanira	2	40
Summa	4	80
Tehát további számadása alatt marad	23	20

A Puj Miklós successori miért és micsoda pénzt adtak interesbe előre, meg van bővön írva az 1796-dik esztendő visitationis actái között.

1802

*Galatz, 28va Februarii 1802. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Galatzensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus reformati Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, et ejusdem tractus ordinarium notarium Michaellem Barta, atque adjunctum fratrem reverendum dominum Josephum Getse, facta in curia spectabilis domini Danielis Puj Pujini, praesentibus a parte ecclesiae spectabilibus dominis Daniele et Sigismundo Puj.*⁴⁵⁸

I. A galatzi mater eklézsának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott és puszta állapottyában lévén, mindazoknak minél hamarább lehető megépíttetése-

⁴⁵⁷ HuZaL-Jkv. I/5. 407.

⁴⁵⁸ Uo. 546–547.

ket atyáiképpen ajánlya a Szent Visitatio, mind a mater, mind a filialis ekklezsiákban lévő méltóságos és tekintetes possessoratusnak, melyre magok is ajánlották magokat.

II. Számba vétetettvén ennek az ekklezsiának jövedelmei a capitalissai, azok találtattak illy renddel:

Contractus numerus Kivevés ideje	Kivett pénz		Kivévó neve	Esztendei interes		A restantiában lévő interesnek ideje	Restans interes summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
a. 26. Februarii 1796.	100	–	Méltóságos Puj Dániel úr	6	–	8 eszt.	48	–
b., d. 11. Martii 1778.	200	–	Méltóságos Bartsai Theresia Buda Andrásné asszony és posteritási	12	–	az 1796-béli visitatiokor volt restans interes hfr. 96, azolta 6 eszt. alatt mostanig hfr. 72 in summa	168	–
c. 10. Januarii 1751.	100	–	Ezen írt bajesdieknél úgy- mint					
	13	–	László Farkas	–	78	ab 1788 ad 1801 inclusive	10	92
	11	–	Báj János	–	66	ugyanannyi eszt.	9	24
	3	–	Miháj Nándra	–	18	detto	2	52
	3	–	Petru Nándra	–	18	detto	2	52
	15	–	Miháj Konya	–	90	detto	12	60
	4	–	Stefán Báj	–	24	detto	3	36
	11	–	Miháj Vitán senior	–	66	detto	9	24
	5	–	Miháj Farkas junior	–	30	detto	4	20
	7	–	Petru Lőrintz	–	42	detto	5	88
	5	–	István Vitán	–	30	detto	4	20
	5	–	Janko Vitán	–	30	detto	4	20
	5	–	Stefán Konya	–	30	detto	4	20
	5	–	Mikleus Nándra	–	30	detto	4	20
	8	–	László Nándra	–	48	detto	6	72
[547] e. 8. Septembris 1781.	100	–	Puj Miklós úr posteritási	6	–	ab 1796 ad 1801 inclusive	36	–
f. 19. Junii 1763.	100	–	Az alább írt bajesdieknél			ab anno 1788 ad 1801 inclusive		
	25	–	János Balika	1	50	14 eszt.	21	–
	8	–	János Báj alias Dsula	–	48	ugyanannyi eszt.	6	72
	40	–	Báj Báj	2	40	detto	33	60
	3	–	Stefán Báj	–	18	detto	2	52
	4	–	Mikleu Nándra	–	24	detto	3	36
	2	–	Peter Halmágy minimus	–	12	detto	1	68
	2	–	Farkas László juni- or	–	12	detto	1	68
	2	–	Stefán Konya minor	–	12	detto	1	68
	4	–	Stefán Halmágy alias Hal	–	24	detto	2	52
	5	–	Miháj Hentz senior	–	30	detto	4	20
	5	–	János Lőrintz	–	30	detto	4	20

23. Augusti 1754.	60	–	Méltóságos Buda József úr	3	60	ab 1784 ad 1801	60	–
Nota bene: Erről contractus nincsen, de elég documentum a tractualis generalis conscriptio, melyben világosan meg van írva, hogy Buda László úrnál volt akkor és praestálta az interest a papnak.								
g. 2. Februarii 1791.	144	–	Puj Bálint	8	64	ab 1791 ad 1801, 10 eszt.	86	40
h. 16. Januarii 1761.	50 vfr.	–	Bajesdieknél	3	–	ad 1788 ad 1801		
	6	–	János Lörintz	–	36	14 eszt.	5	4
	8	–	Péter Lörintz	–	48	ugyanannyi időre	6	72
	8	–	Halmágy Halmágy	–	48	detto	6	72
	8	–	Mikleus Nándra	–	48	detto	6	72
	5	–	László Farkas	–	30	detto	4	20
	8	–	Stéfán Báj	–	48	detto	6	72
	4	–	Mihály Kornya	–	24	detto	3	36
	4	–	Stéfán Kornya	–	24	detto	3	36
k. 20. Februarii 1796.	10	–	Láda Mihály	–	60	6 eszt.	3	60
l. 28. Februarii 1796.	40	–	Pap Lászk	2	40	6 eszt.	14	40
m. 28. Januarii 1799.	10	20	Jordán Bálint	–	60	3 eszt.	1	80
n. 1. Februarii 1763.	100	–	Mezőlivadiaknál György Béra... ⁴⁵⁹	6	–	ab anno 1788 ad 1801, 14 eszt.	84	–
o. 15. Octobris 1733.	200	–	a szászvárosi communitásnál	12	–	Nem tudatik, hogy ante 1784 foenerált-é, de azután nem foenerált, és így 17 eszt. restál	200	–
sine contractu	100	–	méltóságos Puj Daniel úrnál	6				
Summa	1315	–				Restantiák summája	913	14

III. Számba vétettek domesticus curator méltóságos Puj Daniel úr perceptumi és erogatumi.

	hfr.	dr.
Az ezelőtti, úgymint 1799-dik esztendőben, Februariusnak 3-dik napján tartott visitatio-kor maradott volt a méltóságos curator úr kezében	23	20
Azolta semmit sem percipíált, s nem erogált, hanem csak a mostani visitatoria	2	40
és így marad kezénél most is	20	80

IV. Domesticus curator méltóságos Puj Daniel úr, mind idejével, mind gyakor erőtelkenedésével mentvén magát, segédül curatornak béeskedteték tekintetes Puj Sigmond úr is, hogy a kettőnek buzgó szorgalmatossága által ezen hamvában heverő ekklézsia annál hamarabb megelevenedhessék s felemelkedhessék.

⁴⁵⁹ ... Josa Béra, László Kurkus, László Ferentz, László Gejina, Lupsa László relictája, Ungur Anna.

A Balás kastély déli oldala

1804

*Galatz, 19na Februarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Galatzensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis pro-seniozem et Michaellem Barta, juratum notarium die 19na Februarii anno 1804., in curia spectabilis domini Danielis Puj de eadem ut Pujini, curatoris facta.*⁴⁶⁰

I. A galatzi ekklézsiának állapotja most is úgy vagon, amint találtatott az 1802-dik esztendőben tartott visitatióban és egyéb változás ebben nem esett, hanem

1-o. Azon 100 ft., melly akkor volt méltóságos Puj Dániel úrnál, az A. betű alatt lévő contractusban, befizettetett, s elocáltatott nemes Bágya Jánosnének Pál Susánnának, mellyről való contractus íratott 1803-dik esztendőben Augustusnak 8-dik napján és vagon ugyanaz A. betű alatt. Ez a papnak foenerál.

2-o. Még volt ugyan méltóságos Puj Dániel úrnál sine contractu 100 ft., mellyet 1804-dik esztendőben Februariusnak 15-dik napján költ recognitioja s obligatoriája mellett kivett tekintetes Puj Miklós úr, kinél lévén még ezelőtt levált 100 ft., már vagon in summa 200, azaz kétszáz ft., ez is a papnak foenerál.

II. A közelebbi visitatiótól fogva mostanig a méltóságos curator úr semmit sem percipialt, ami pedig akkor magánál maradott volt, úgymint 20 mfr. 80 dr., azt a fungens borbátvizi papnak adta, kinek két esztendőre conpetálván 24 mfr., pótolta még a magáéból 3 mfr. és 20 dr. Emellett most a visitoroknak adván honorariumban 2 mfr. 40 dr., nyilvánságos, hogy supererogált 5 mfr. 60 dr.

⁴⁶⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 744.

III. Minthogy eszerint az restantiában lévő interes igen nagyra nevededett és a capitalis is sokaknál veszedelemben forog, ajánlja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes curator uraknak, hogy mind az intereseket incassálni, mind a veszedelmező capitalisokat, nevezetesen a szászvárosi communitásnál lévő 200 ft. felvenni igyekezzenek.

IV. Ezen ekklezsiának szent edényei megvagnak, amint feljegyeztettek 1796-dikban.

1806

*Galatz, 17^a Decembris 1806. Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformatata Galatzensi per ordinarios officiales ecclesiasticos, 17^a Decembris 1806.*⁴⁶¹

Ezen ekklezsia a törökök béütéskor egészen elpusztítottván, ennek még megmaradott egy néhány dirib-darab levelei, Pujon méltóságos Puj Dániel úrnál conserváltattnak. Mellyek most számba vétettvén, úgy találtatott, hogy a legelső contractus nem törvényes, mellynek reformáltatnia kell, az utolsó pedig, melly a Szászvárosi Communitasnál lévő 200 mfr. szöll, nem találtatott. Az elsőnek törvényesen való expediáltatása, az utolsónak pedig elékerestetése ajánltatott tekintetes Puj Sigmond úrnak, mint adjunctus curatornak.

Az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközök, amint laistromba íráttattak, megvannak.

Honorarium adattatott ez alkalmatossággal méltóságos Puj Dániel úrtól hfr. 2.40.

⁴⁶¹ HuZaL-Jkv. I/5. 887.

Haró

1717

*Continuatur Visitatio eadem in ecclesia Haraiensi.*⁴⁶²

Examinatur ecclesia de reverendo pastore domino Martino Fogarasi.

Laudatur ab ecclesia reverendus pastor.

Etiam scholae rector dominus Papoltzi examinatur eb ecclesia et laudatur.

1765

*Haro. Per eosdem, praesentibus nobilis ecclesiae membris pluribus continuative celebratur visitatio in nobili filiali ecclesia Haro, anno 1765. die 28va Februarii*⁴⁶³.

1. Megkérdettetvén a titulata eklézsia a tiszteletes loci ministerek felett, a nemes eklézsia ökegyelmek ellen nemhogy panasznál, sőt mindkét részről commendálván az ökegyelmek egyházi szolgálattokat, továbbra is expetállyá.

2. A loci ministerek között panaszol a mester ökegyelme, hogy a nemes eklézsia tagjai közül már azok is igen elvonnyák tanulható gyermekecskéjeket az oskolától, kiknek mások

felett volna tehetségek gyermekek tanításokra. Mellynek alkalmatosságával a Szent Visitatio atyai indulattal adhortállyá, sőt admoneállyá a tanulható gyermekű szüléket, gondollyák meg, melly káros, veszedelmes és gyalázatos tudomány és experientia nélküli valóságok, s igyekezzék mind Istennek, mind magok dicsősségeért gyermekecskéjeket taníttatni, külömben keményebb animadversiot fognak experiálni.

3. Panasznak a nemes eklézsianak némely tagjai, hogy a mester ökegyelme törökbúzábeli fizetését ökegyelmektől esztendőnként percipiálván, s feljegyezni elmulattván, mostan fundamentum nélkült sollicitállyá újra. Melynek alkalmatosságával végezi a Szent Visitatio, hogy e dologban observáltassék a kéméndi visitatióban numero 4-to tött determinatio. Emellett imponállyá a Szent Visitatio mind a mester ökegyelmének, mind az egyházi ökegyelmének, légyen különös listájok, az egyházi ökegyelmének azért, hogy a mester ökegyelme fizetését speciatim maga listájába írja bé, a mester ökegyelmének azért, hogy az egyházi absentiájában maga bójáró fizetésének specieusesit feljegyezvén, megjelenő

⁴⁶² HuZaL-Jkv. I/2. 102.

⁴⁶³ HuZaL-Iratok 6. sz. 5–7.

egyházi ökegyelmével feljegyeztethesse a következő dic-
ficultasoknak praeventuáltatásokra.

4. Anno 1763. megárendálván Adelbert Gligor dévai ke-
reskedő ökegyelme ez harai nemes reformati ekléziabéli
nemességtől [6.], pro eodem anno a bor és égettbor korcsos-
mákat a hfr. 105 ~ százöt mfr., melyek közül hetvenkét mfr.
számát adván ennekelőtte titulus curator Balog Sándor
uram ökegyelme, mostani betegágyából a residuitast is in
hfr. 33 ~ harminchárom, a Szent Visitationak repraesentálá,
hogy a Szent Visitatio e 33 mfr. is submittálly a követke-
zendő curatelának.

5. Nehéz betegségben fekvő lévén fungens curator titula-
tus Balog Sándor uram, a Szent Visitatio nem hagyhatta a
nemes ekléziát inspectio nélkül, azért a nemes eklézsia
tettzéséből Balog Sándor uram restitutiojáig substituálly curatornak Szirb Tamás és Tót
József uraimékat cum hac vero declaratione, hogy restituálódván is titulus Balog Sándor
uram, légyenek ökegyelmek az inspectioiban ez eklézsia dolgainak rendes folytatásában hív
segédei Balog Sándor uramnak. Azon kívül peniglen titulus Szirb Tamás uram, mint al-
kalmas és inspicálni inkább érkező subjectum, a Balog Sándor uram curatorságának
actualitásában succedályon és az hivatalt a nemes consistorium cointeligentiájával
defungálly.

6. A 4-dik numerus alatt administrált 33 ~ harminchárom mfr. együtt submittálta vala ti-
tulus Balog Sándor uram a Szent Visitationak azokat az hfr. 5 ~ öt mforintokat,
mellyeknek hármát zsendely árrába, kettejét pedig pálinkások taxájába vette volt Szirb Mi-
hály uramtól, s amellyeket titulus Tót József urammal visszavitete ökegyelme magához sub
hac ratione, hogy ökegyelme a múlt visitationak alkalmatosságára magától költött bizonyos
summácskát. Mellyet a Szent Visitatio is megengede, hoc tamen modo, hogy a tavalyi
visitatio expeditioinak defectussi miat a jövő visitation tégyen Balog Sándor uram formalis
remonstratiot, s aszerént regressus engedődhessék in casu ökegyelméhez a Szent
Visitationak, et vice versa ökegyelmének a Szent Visitationhoz. [7.]

7.	hfr.	dr.
Egyházi Zajzon Sámuel ökegyelme a múlt visitatiótól fogva mostanig percipiállván iminnen-amonnan usque ad	18	73
Mellyekből visált és ratihabeált remonstratioja szerént költött szükséges helyekre	11	43
Mellyek szerént restálna ökegyelme	7	30
De amellyekből administrált ökegyelme a Szent Visitatio dispositioja alá aere parato	5	26
Melly szerént restálna ökegyelme	2	4

De amellyeket a Szent Visitatio és nemes eklézsia ökegyelmének hív és fáradságos
szolgálattjára nézve relaxála önként.

8.

	hfr.	dr.
Persellypénz adaték fel in praesenti visitatione	6	11½
Melly persellypénz a fellyeb specifikált [!]	5	26
És ugyan fellyebb connotált	33	—
Commassáltatván exsurgál in	44	97½
Mellyekből a Szent Visitatio elokáltatni kíván	40	80
Mellyek szerént harói persellypénz ad futuram rationem marad	4	17

9. Ezelőtt való esztendőben látván nemzeti Balog Mihály és Sándor uraimék a mesteri
fizetésnek vékony voltát, annak valami bővülése véget légáltanak volt kegyessen metretae tri-

Úrasztali terítő mintája

tici 18 ~ tizennyolc, törökbúzá pedig metr. 20 ~ húsz vékát. Mellyekből négy véka búza és két véka törökbúza lévén Ignát Jánosnál, titulus Balog Mihály uram boldogtalan jobbágyánál, exsolváltaték három német forintokkal, mellyeknek elokáltatások, hogy mester uram számára fructifikállyanak, recommendáltatik a titulus curatoratusnak a legált búza és törökbúza residuitásának pénzül való felszedetésével és annak is elokáltatásával egyben.

10. Sajnálva tapasztallya a Szent Visitatio, hogy e nemes ekléziának sem egy ládája, sem egy matriculája nincsen, melly szerént serio recommendállya, hogy mind a kettőt minél hamaréb szerezzék meg, hadd legyen mibe deponálhassák holmijeket, s had legyen mibe irogathassák fel szükségesebb dolgaikat.

1766

*Haró. Periodus Maros. Instituitur visitatio in filiali ecclesia Haro die 6. februarii 1766. per reverendum ac clarissimum dominum seniore, Franciscum Intze Lisznyai et adjunctos fratres, reverendum ac clarissimum dominum Benedictum Bitai, notarium Stephanum Herepei, a parte ecclesiae praesentibus titulis Michaelae Balog, Josepho Tot, et aliis compluribus.*⁴⁶⁴

Ubi: 1. Reverendus loci minister Franciscus Szentgyörgyi de omni meliori commendatur ab universa ecclesia, et porro quoque acceptatur.

2. Humanissimus vero Clemens Étfalvi scholae rector observatur officio suo scholastico circa studentes non exacte satisfacisse, quod partim ex specimine coram Sancta Visitatione producto, partim ex relatione et quaerelis quorundam parentum satis superque constat. Decernitur: Ut ordinationi in visitatione AlPestesiensi hujus anni deliberatione conclusae et etiam sic publicatae in omnibus punctis se, suasque institutiones conformare velit, debeatque.

3. In negotio sponsaliorum Thomae Antalfi decernitur: Ut postquam Juliae Tsuka a se desponsatae, ex mandata officialium ulterium renunciare, sponsaliaque extra forum, restituere debuerit, ab eodem vinculo nunc legitime absolvitur onusque repudii quod ex lege deberet, ab servitia in ecclesiasticis negotiis saepissime praestita, eidem condonatur.

4. A perselyről való demonstratio ez:	hfr.	dr.
Maradott tavaly a perselyben	4	17½
Accedált esztendei publicatióból	9	16½
Summa	13	34
Költ el legitima demonstratio mellett	6	17
Marad ad futuram rationem	7	17

Melly hét forintokról és 17 pénzkekről végezi a Szent Visitatio, hogy ad fenerandum elocáltassék jó helyre a titulus curatoratustól.

5. Sequitur demonstratio curatorialis: Tavaly maradván készpénz curator Szirb Tamás és Tót József uraimék keze alatt hfr. 40 dr. 80.

Azon pénz búza interesre erga contractuales coram Sancta Visitatione exhibitas elocáltatott die 1ma Martii anno 1765. úgy, hogy 5 mfr. után egy véka búza praestáltassék interesbe, melly interes még restantiában lévén, a következő visitatio arról téjendő demonstratioját a titulus curatoratusnak elvárja. [9.]

6. A tavalyi visitatioban numero 9 említett búza és törökbúzabeli residuitas incassatioja és elocáltatása most újra censeáltatván, úgy látzik, hogy most is azon statusban vagyon, és facta investigatione, kiknél légyen azon natura, eképen adattatik fel, hogy volna:

⁴⁶⁴ HuZaL-Iratok 7. sz. 8–9.

	hfr.	dr.
Papoltzi Péternél búza metr. 8 s dr. 51, facit 4,8 [hfr.], törökbúza pedig metr. 6, facit hfr. 1,44, summa	5	52
Tsuka Pál urnánál törökbúza metr. 8 azon áron computáltatván, facit	1	92
Balog Sándorné asszonyomnak törökbúza metr. 4, eodem pretio	–	96
Balog Mihály uram adminisztrált a tavalyi visitatio szerint numero 9. búzát metr. 4, törökbúzát metr. 2	3	60

Szír uraimék adminisztráltak metr. búzát 3 egyházi Zajzoni Sámuel urnának, de némely részében kárt vallván ökegyelme, a más rész ökegyelmének condonáltatik.

Nota bene: A Balog Mihály uramtól tavaly feladott hfr. 3,60 elocáltatott titulus Köpetzi István urnának ad fenerandum.

7. Nem constálván a Szent Visitatio előtt, mennyi számú pénzbeli fundussa legyen a nemes harai ekklézsiának ad fenerandum elocálva, és mennyi interest és kinek fructificáljon, injungálja a Szent Visitatio, hogy a titulus curatoratus a nemes consistoriummal együtt mindeneket számba vévén és distingválván, a következő visitatióban regestrum és contractusok szerint elkészítve ad protocolandum representálja.

8. Még in anno 1762. és 63. exarendálván a mézárszéket Janko Kresun Ilia, a több részről az arendának satisfaciált, hanem hfr. 3 dr. 53 restálván, tartozik praestálni és contractus keze alá adminisztrálni, obligáltatván a nemes ekklézsia is competens assistentiával lenni a mézárszékbéli adósságnak felszedésében. Amit pedig néhai titulus Balog Sándor curator uram idejében úgy ad fel, hogy hússal fizette bé, keresse ott, az hova adta.

1771

*Haró. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Haroiensi, praesentibus visitatoribus clarissimo domino Francisco Intze Lisznyai, venerabilis tractus seniore, clarissimo domino Stephano Herepei notario, et reverendo domino Benedicto Bitai pastore Maros-Solymosiensi. A parte vero nobilis ecclesiae reverendo domino Francisco Sz[ent] Györgyi, dominis Michaelae Balog, Josepho Tot, Andrea Horvath et reliquis plurimis, a parte militari dominis Francisco Csuka corporali, Stephano Kaprontzai, Francisco Csikos, Thoma Kaprontzai, Francisco István, Paulo Csuka, reliquisque pleno numero praesentibus.*⁴⁶⁵

1-mo. Reverendus dominus Franciscus SzentGyörgyi ab ecclesia in officio suo pastoralis laudatur et ulterius solertia sua desideratur.

2-o. Humanissimus dominus Clemens Étfalvi licet a nonnullis arguatur quoad neglectum institutionum scholasticorum, et severitatis nimiae erga puerulos, defuisse tamen suis partibus luculento satis specimine coram Sancta Visitatione producto demonstravit ut autem de rigore erga pueros remittat, ac mitius et illis dehinc agat, paterne admonitus est. In reliquo commendatur, et porro quoque acceptatur.

3-tio. Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe, úgymint ifjú Szír István, ki is megesméré, hogy teremttével káromkodott részegségében, és reconciliála a Szent Visitatio előtt. Más kettő pedig Maxai Ádám és Csuka György nem compareálván, végezi a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia vagy consistorium előtt hasonlóképpen reconciliáljanak.

4-o. Referáltatik, hogy vagynak kik a templomot nem gyakorolják, sacramentumokkal ugyan élnek, de igen ritkán. Kik irán végeztetett, hogy minekutánna tiszteletes loci misiter ökegyelme által admoneáltatnak [23.] ha nem engedelmeskednek, etiam brachio seculari kényszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való helyyes élésre.

⁴⁶⁵ HuZaL-Jkv. I/3. 22–23.

5-o. Szigeti Mihályné asszonyember egy darab időtől fogva scandalose élven, sacramentummal nem élt, most bűneit megesmervén s deprecálván, coram Sancta Visitatione reconciliála.

6-to. Gál Péter admoneáltatik, hogy a templomot gyakorolja, Istenét félje s tisztelje, a sacramentummal éljen, vásárnapokon külső dolgait, őrlését félretévén, malmát ne jártassa stb, ha kik még affélék volnának, azok is admoneáltassanak, s ha nem engedelmeskednek, competens tisztzyeknek, mint prophanusok adattassanak által.

7-o. Ratio aedilis Samuelis Zajzon:	hfr.	dr.
Tavalyi visitatiokor maradt ad futuram rationem	6	5
Interesből vett bé a maga specificatioja szerint	11	6
Publicatióból ingrediált	7	36½
Kihajtott ökröktől	–	30
Gabona ára jött bé	3	36
Deszka ára	3	28
Percepta summa	31	41½
Ebből elocált:		
Ifjú Csuka Jánosnak	3	6
Antalffi Tamásnak	3	6
Summa	6	12
Erogált pedig	2	36
	8	48
Mellyet kivévén a felső perceptionis summaiból maradna ad futuram rationem	22	93½
De coram Sancta Visitatione accedálván mészárszék taxájából stb., maradt	24	31
Restánciába adattak fel Szirb Lászlónál	1	20
Harsányi Jánosnál	–	24
Lugosan Urszulnál föld taxája	1	2
Tavaly volt kezében az egyházfinak	128	–
Most acrescálván ez	6	–
Marad capitalis ad foenerandum elocálva	134	–

~ százharmincnégy forint.

1772

*Haró. Nova periodus visitationis inchoatur anno 1772. die 28va Februarii ecclesiae Haroiensis, tanquam filiae ecclesiae Kéméndiensis in ipsa matre ecclesia Kéménd per reverendum ac clarissimum Stephanum Herepei seniore, ordinarium notarium Benedictum Bitai, et adjunctum reverendum ac clarissimum Stephanum Intze Lisznyai. Praesentibus spectabili domino Moyse Váradi ecclesiae Kemendiensis curatore et nobili Josepho Tót ecclesiae Haroiensis curatore, ut et loci ministro, reverendo domino Francisco M[iklos] Szentgyörgyi, in dictae ecclesiae domo parochiali.*⁴⁶⁶

Ubi: 1-o. A krakkai Generalis Szent Synodusban anno 1771. die 9na Junii ad publicandum et observandum kiadott némely ekklézsiai constitutiok felolvastattak és azoknak a nunc in posterum léjendő megtartatások ez ekklézsia tagjainak is injungáltattak.⁴⁶⁷

2-o. Csikos Lőrintz instálván a Szent Visitatio előtt aziránt, hogy amint partialis végezés szerént reconciliatoria bocsátattott, úgy a Szent Visitatio előtt bűneivel megbántott jó Istenét és az ekklézsiát is megkövethesse s a szent társaságba is viszont bévétetessék. Engede a Szent Visitatio istenes és kegyes kérésének, és megengedte reconciliatioját, melyet [52.] tiszteletes

⁴⁶⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 51–53.

⁴⁶⁷ Lásd bővebben: ERZSI III. 7–8.

loci minister Szentgyörgyi Ferentz uram említett Csikos Lőrincz ökegyelmével véghez is vitetett.

3-tio. Tiszteletes öreg atyafi Szentgyörgyi Ferentz uram iránt az ekklézsia, és az ekklézsia iránt említett Szentgyörgyi uram megszóllíttatván, egyik részről is panasz nem adatott fel, hanem ennek alkalmatosságával insinuáltatott atyafiságos kérdés gyanánt a kéméndi ekklézsiától, hogy avagy csak sátoros innepéken az Úr vacsorával való élésnek alkalmatosságával Haró, mint filia, jöjjön Kéméndre. Mellyet a Szent Visitatio is atyai-képpen intimál a harai nemes ekklézsiának, hogy ezzel is valósítsák a két ekklézsia között való egyességet, ha csak sátoros innepéken is, Haró Kéménden jelennyék meg, nem tapasztalván ellenkezőnek lenni se a Partialis, se a Generalis Visitationak előbbi rendelkezéseivel, ítlvén ellenben a két ekklézsia között való egyességnek nagyobb megerősítésére hasznosnak lenni.

4-o. Éppen mái napon szóllíttatván ki a szabados tettészű Úrtól a világból az ekklézsiának Scholamestere, néhai Etfalvi Kelemen ökegyelme, insinuálá a nemes ekklézsia maga elméjét aziránt, hogy jövendőbeli scholamesterségre, ha a visitatio consensussa is accedálna, hivatalt adnának mostan Losádiban fungáló scholae rector László István ökegyelmének, mellyet a Szent Visitatio helyben hagyott és a hivatal adásra szabadságot adott.

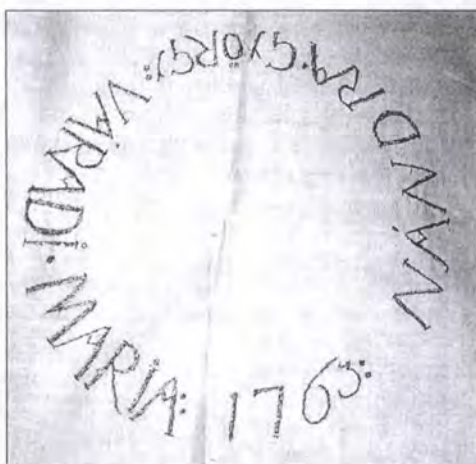
5-o. Tiszteletes Szentgyörgyi uram insinuálá némelyek iránt ilyen panasszát, hogy a temetésért jární szokott fizetéscskéjét meg nem adják. Az ilyenek iránt azért végezte a Szent Visitatio, hogy minekelőtte a temetési tanítás meglenne, az ilyen nehezen fizető, vagy tellyességgel fizetni nem akaró hallgatókon a fizetés előre desummáltassék, azután tétessék meg, addig ne tartozzék a pap kimenni.

6-to. Ventilálván a Szent Visitatio egyházfi Zajzoni Sámuel ökegyelme demonstratioját a perceptumokról és erogatumokról

	hfr.	dr.
Találtatott a perceptum	200	½
Az erogatum pedig	205	½
Melyet subtrahálván a perceptumból, marad	15	–
Nota bene: A perceptumba ingrediált 41 mfr., mely el is költ, capitalis lévén, ha subtráhalatik a capitalis egész summájából, mely volt 133 mfr. és 82 pénz, marad pro fundo capitali pro nunc	92	82

Az erogált pénz pedig költ a nagyobbik harangra és haranglábra, a középső harangot nemes Tót József uram feleségével, Lőrincz Rákhel asszonnyal együtt magok költségeken öntették, a Szent Visitatio előtt magokat afelől declárlván, hogy ha a harai ekklézsia deficiálna (melytől Isten őrizzé) tehát akkor a kéméndi, mint mater ekklézsia magának elvehesse.

7-o. Intercedál egyházfi Zajzoni Sámuel ökegyelme, hogy vétessék méltó tekintetben a harangok és a harangláb ekészíttetések körül tett fáradságai, és a sok munka miatt, minthogy per partes kellett költségeket tenni, megeshetett hibázása a computusban, s azért a kezénél maradt 15 mfr. az 5 ft. relaxáltassék. Helyyesnek ítéli a Szent Visitatio az ökegyelme kérését, és az öt forintot relaxálta [53.] az ekklézsia consensussából, és így marad kezénél most hfr. 10 ~ tíz.

Váradí Mária adománya, 1763

8vo A harai nagyharangon lévő inscriptio ez:

Anno 1771. Az Harai Ref. Ekklésia közön. Költség.

A középső harangon illyen írás vagyon:

Tót Josef Párja Kéméndi Lörintz Rákhel Harai Ns R: Ekklésiának Anno 1771.

Mellyek még egy harmadik kisebb haranggal a mostan felépült új haranglábon függenek a harai szent oratorium előtt.

1775

*Haró. Continuaturs Sancta Visitatio in ecclesia filiali Haro die 9^a Februarii per eosdem, praesentibus ab una parte Kemendiensis, tanquam matris ecclesiae verbi divini ministro reverendo domino Francisco Miklos Szentgyörgyi, scholae hujatis magistro, humanissimo domino Stephano Lászlo, a parte vero ecclesiae nobili curatore ecclesiae, domino Josepho Tot, Francisco Csuka corporali, Francisco Csikos, Stephano Kaprontzai seniore, Georgio István, Johanne Balog, Thoma Kaprontzai, Johanne Kaprontzai, et aedili Samuele Zajzoni.*⁴⁶⁸

1-o. A szokás szerint megkérdezettvé a nemes ekklézsia tagjai a tiszteletes loci ministerekről, azoknak szolgálattokról, s egyéb magok viselésekről. Semmit ökegyelmekről nem panaszlának, az ökegyelmek szolgálattokat szeretik, kedvellik, hanem történt a nemes ekklézsiában valami titkos conspiratio, melyben lett végezés instantia neve alatt a Szent Visitationak beadattatott. Inferálják azon instantiában azon szent szándékokat, mely szerint különös papot kívánnának tartani, és filialis ekklézsiájokat papos mater ekklézsiává tenni. Ezen szent szándékát a nemes ekklézsiának ugyan a Szent Visitatio szereti, de mint-hogy nem jó úton-módon akarják szándékjokat effectuálni, erre nézve a Szent Visitatio is instantiájokra kívánságok szerint a nemes ekklézsiának nem resolválhat, hanem ad prudentiores considerationes igazította, és annak idejében a filiába való paphozásban a tiszteletes senior a nemes ekklézsiát inviaálja, s ahol illik recommendálja.

2-do. Hasonlóképpen a tiszteletes loci minister megkérdezettvé az ekklézsiabélieknek kegyességekről, s erkölcsökről, azokat szépen commendálja, a templom gyakorlásáról nagyon dicsérik, fizetéseknek egészen való bévételével is dicsekednek.

3-tio. Panaszul adattatik fel, hogy a kertek mind az ekklézsia háza, mind a templom körül in ruinis vagynak, melyet a Szent Visitatio behunyt szemekkel nem nézhet. Recommendálja azért, sőt ugyan injungálja szorossan a Szent Visitatio azoknak retauratiojokat, ne legyen fogyatkozása a loci ministernek, és gyalázatos állapotja a templomnak.

4-to. Tshipánban lévő régi veteményes kert, minthogy ab antiquo az ekklézsia possessiojában volt, és az oskolamester számára fordítottatott, ezt most is statu quo fuit, hagyattatni jelentetik. Accedált ezen veteményes kerthez egy új foglalás, ezt is a nemes ekklézsia az oskolamester possessiojába adta. [134.]

5-to Demonstratio aedilis Samuelis Zajzoni:	hfr.	dr.
Maradott volt a tavalyi visitatioban tett revisio szerint a cassában	10	–
Ehez accedált a múlt visitatiótól fogva	116	78
Summa	126	78
Ebből elocáltatott penes contractuales	47	94
Ekklézsiái szükségekre költ	57	16
Summa	105	10
Subtrahálván ezt a percepti summából, marad a cassában készpénz	21	68

⁴⁶⁸ HuZaL-Jkv. I/3. 133–134.

1776

*Haró. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata filiali Haroiensi die 28va Februarii 1776. per eosdem reverendos ac clarissimos dominos visitatores et adjunctum reverendum dominum Michaellem Teleki parochum MarosSolymosiensem, praesentibus a parte ecclesiae nobilibus dominis Michaelle Balog, Josepho Rátz, corporali Francisco Tsuka, Stephano Köpetzi, Stephano Kaprontzai, Georgio István, et curatore Josepho Thot, nec non loci ordinario ministro reverendo sene Francisco Szentgyörgyi et ludi magistro Stephano László in schola dictae ecclesiae.*⁴⁶⁹

1-mo. Exhibeálá a nemes ekklézsia néhai Bátsi János ökegyelmének de dato 1775. 25^a Decembris sub regiis Josepho Thót, Thoma Thót et Michaelle Balog emanált testamentaria dispositioját, melyben a nemes ekklézsiának 24 vfr. testált, de még eddig fel nem vetettettek. Recommendálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, légyen munkás benne hogy vehesse az ekklézsia kezéhez. Ismét említette néhai Bátsi János ökegyelme életben lévő özvegyének, Kállai Ilona asszonynak de dato 1776. die 15^a Februarii emanált testamentomát, melyben azon 10 forint mellé, melyet ezelőtt adott volt az ekklézsiának, légált még 26 vfr., ebben is légyen munkás az ekklézsia, hogy ha lehet, míg él a testans asszony, addig vehesse kezéhez. Ismét néhai Somodi Péter uramnak de dato 1774. die 29^a Martii sub regiis Stephano László ludi magistro, Samuele Zajzoni aedili, Francisco SzentGyörgyi parcho Kéméndiensi et Josepho Thot curatore emanált testamentomát, melyben legált ezen nemes ekklézsiának egy-néhány positiokban in summa 107 mfr. és 50 pénzeket, ily conditioval, hogy míg felesége Benedek Sára asszony él, maga végye hasznát, holta után jöjjön által az ekklézsiára.

2-do. Tiszteletes scholae rector László István ökegyelme ellen adatván bé a harai filialis nemes ekklézsia tagjainak nevek alatt egy memorialis, melyben exponáltatik, hogy két rendbéli házassága által szerzett possessoriuma nagyon terjedvén elkerülhetetlen foglalatosságai miatt nem érkezhetik a gyermekek körül dajkázkodni, s azokat amint kellene tanítani, mely miá előre gyermekeiknek nevezetes fogyatkozással való neveléseket ellátván, kívánnák említett scholae rector ökegyelmét alkalmasabb helyre transponáltatni, és magokat más mesterrel conso-láltatni. Minthogy ezen instantia e dologban első, és különben is jöttek közben oly insinuatumok, hogy a gyermekek atyai részekről is megvayon az a fogyatkozás, hogy gyermekeiket az oskolába nem jártatták fel szorgalmatosan, mellyeknek az időnek rövidsége, és az atyáknak meg nem jelenések miatt a Szent Visitatio egészen végére nem mehetett, tehát pro hic et nunc ebben a [154.] Szent Visitatio ilyen végzést tett, hogy prima et ante omnia a humanissimus scholae rector admoneáltassék maga hivatalának szorgalmatosan való folytatására, a maga oeconomiáit úgy igazgassa, hogy az ekklézsiában való hivatalában csonkulás ne légyen. Azután az atyák is admonitusok légyenek gyermekeiknek az oskolába való feladásokra. Ha pedig ebben a nemes ekklézsia meg nem nyugszik, s notabilis kárát láttya, engedtetik út arra, hogy a közelebb következő Partialison bővebb informatiot tégyen mindenekről.

A templom mai alakja

⁴⁶⁹ HuZaL-Jkv. I/3. 153–154.

3-tio. Ezen nemes ekkleziának egyházfia Zajzoni Sámuel ökegyelme nem lévén jelen a Szent Visitatio alkalmatosságával, meghagyatott ökegyelmének, hogy a nemes ekkleziára előtt genuine demonstrálván, azon demonstratiót submittálja a Szent Visitationak. El is készítette azután és ilyenténképpen találattott:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor maradott volt kezénél	21	68
Azután accedált perselypénz	12	80
Holmi alamizsnából	11	40
Interes pénz	9	34
174 véka törökbúzának árra	73	82
Capitalis pénz	30	20
Summa percepta	159	54
Ebből pura erogatioba ment	10	39
Elocáltatott penes contractuales	59	78
Summa	70	17
Maradott tehát keze alatt	89	37

1777

*Haró. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Kéméndensi anno 1777. die 12. Martii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyadensis seniore, Stephanum Intze de Lisznyo juratum et ordinarium notarium et adjunctum reverendum ac clarissimum dominum Danielelem Demeter de Szemerja, praesentibus a parte ecclesiae nobilibus dominis Johanne Lörintz, Moyse Kéméndi, Stephano Fejérvári, Ladislao Kéméndi, Blasio Lörintz, Nicolao Boér campanatore, Paulo Horváth aedili, Georgio Horváth, Stephano Köpetzi et Samuele Zajzoni aedilibus ecclesiae Haroiensis. Praesente item venerabili sene reverendo domino Francisco Miklos Szentgyörgyi cum adiutore suo reverendo domino Michaelé Pünkösti, et curatore ecclesiae Haroiensis, domino Josepho Tót in domo parochiali, ubi ecclesia Kéméndensis ut mater, et Haroiensis ut filia sequenti serie visitantur.*⁴⁷⁰

1-mo. Pro adiutore neointroductus tiszteletes Pünkösti Mihály ökegyelme papi szolgálattya iránt tellyes contentumát jelentvén a tekintetes nemes ekkleziára, ez edjet adjiciálá, hogy a dévai Partialisban az ökegyelme admissioja iránt beadott memorialissára tett resolutioban feladott s helybenhagyott [204.] conditio szerint megkívánnák, hogy a Kéménden találtató fiú és léány gyermekeket is tanítsa, ne kényszeríttessenek kisdied gyermekeiket más faluba küldeni. Mely propositiojára a nemes ekkleziának felele tiszteletes Szentgyörgyi Ferentz uram, hogy amint a megnevezett Partialisban, úgy mostan is azon conditiót acceptálják örömet, csakhogy építtessék gyermekek tanítására alkalmas hajlék, mivel a parochialis ház úgy el vagon foglalva, hogy abban a tanítás tellyességgel nem folyhat, és emellett minthogy egyedül maga költségén hozatta el tiszteletes Szentgyörgyi uram az atyafit, tehát abbéli költségébe concurráljon a nemes ekkleziára is. Adjustálja a Szent Visitatio mind a kettőt, mellyre a nemes ekkleziára is magát ajánlá, a gyermekek tanításáért való fizetés iránt pedig végezi, hogy az incipiensekért míg declinatora mennek, légyen a fizetés esztendeig fél mfr., a declinistáért, comparistáért, conjugistáért két márrás, grammatistáért s syntaxistáért egy mfr. s egy-egy szekér fa minden gyermekért. Mellyekhez ezt is tészí a Szent Visitatio, hogy ha már egyszer a gyermekek tanítása felláll, az atyák gyermekeiket járattassák fel szorgalmatosan, hogy a tanítás félben szakadatlanul folyhasson.

⁴⁷⁰ HuZaL-Jkv. I/3. 203–205.

2-do. Ezen alkalmatossággal említettett, hogy néhai Gyöngyössi Tamás uram legálván a nemes ekkleziának egy földet a templom cinteremje mellett, hogy iskolaház építtessék rá, ebben az esztendőben pedig nem akarta a nemes ekklezsia megszántani s haszonra fordítani, stante hac visitatione ajánlá magát a nemes ekklezsia, hogy ezután mindenkor megszántya, és a gyermekek tanítója számára, akárki legyen az, béveti.

3-tio. Tiszteletes loci minister ökegyelmek papi competentiajoknak administratiojokban semmit nem panaszoznak, úgy scandalosusokat is nem említene. Hanem a parochia és templom körül való kertekben lévő nagy ruinák iránt tésznek emlékeztet, mellyeknek oculatiojokra kibocsátván, a Szent Visitatio azon relatit igaznak lenni tapasztalja, imponálja azért a nemes ekklezsia tagjainak, hogy intra quindenam felállítsák a kerteket, ahol correctiora valók igazítsák, különösön pedig az egyháziú ex officio legyen munkás ebben, egyébaránt maga fog az ekkleziái szokás szerint büntettetni.

4-to. A harai filialis reformata nemes ekklezsia deputatusai az ekklezsia nevével proponálák a Szent Visitationak, hogy a magok ekkleziájokban feles gyermekek lévén, azokban reménlenék magok decessusok után megmaradni azon helyben az Istennek ekkleziáját. Evégre pedig megkívántatnék gyermekeiknek jó neveltetések, meg forgatták azért magok között mind a harai iskola állapotját, mind a mostani oskolamester László István ökegyelme házána környülállásait, és azokból úgy nézték ki, hogy említett László István ökegyelmének háza s annak állapotja éppen nem engedheti, hogy ökegyelme a gyermekek körül úgy dajkálkodhassék, s azokat úgy taníthassa, mint a gyermekek előmenetele kívánná, melyre való nézve instálnak a Szent Visitationak, hogy engedessék szabadság az ekkleziának olyan subjectum hozására, kiben a gyermekek tanítására nézve az ekklezsia consoláltassék, mivel a templombéli szolgálatra, és egyéb magaviselésére nézve ökegyelmében tellyes contentuma volt, csak a gyermekek tanításában esett fogyatkozásra nézve kívánnák a változást. Szívére vette a Szent Visitatio is az ekkleziának ebbéli rövidségét, és arra nézve kívánságát adjustálja is, de hogy minden consolatio nélkül bocsáttassék el, nem akarja. Hanem mivel magának is eleitől fogva fő célja volt a papi cathedra, most vacantiában lévő fejérvízi papi cathedrát ökegyelmének obferálja, melyre téjendő feleletét a köz[e]lbb következő Partialisra el is várja. Minekelötte pedig ez a változás megessék, minden praetensioi iránt mellyeket legitimálhat, plenarie excontentáltassék. [205.]

Úrasztali terítő-részlet

5-to. Demonstratio aedilis Haroiensis Samuelis Zajzoni:	hfr.	dr.
Tavaly maradtott volt	89	37
Azután accedált publicatioból	10	4
Interes pénz	24	96
Törökbúza ár	11	18
Tekintetes Nándra Györgyné asszony collatuma	102	–
Summa percepti	237	55
Ebből elocáltattott in summa	204	12
Marad	33	43
Ebből elengedettett ökegyelmének	10	–
Ergo marad most kezénél	23	43

6-to. Demonstratio aedilis Kéméndiensis Pauli Horváth:

Perceptum:	hfr.	dr.
Tavalyi bor árra	31	68
Idei bor árra	25	20
Capitalis pénz	12	24
Interes pénz	5	42
Summa	74	54
Elocatum in summa	28	50
Erogatum in summa	13	72
Summa	42	22
Quibus subtractis, marad	32	32
Nota bene: Pro anno 1775 et 76 köttetett 5 hordót, melyekre költött 5 sustákot, facit	1	80

7-mo. Tekintetes Nándra Györgyné asszony Váradi Mária asszony az Isten házához való buzgóságából conferált a harai reformata nemes ekklezsiának vfr. 100, melyeket actu ki is adott titulus harai curator Toth József uram kezébe, hogy elocáltassék. Elocáltatott is, amint az egyházfi ratiojában inferáltak.

8-vo. A néhai Gyöngyössi Tamás uram 100 ft. legatuma, amint az egyházfi referálja, elocáltatott titulus Váradi László és Pál uraknak, contractust kell expediálni rólla. Javítottam.

1778

*Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata filiali Haroiensi anno 1778 die 26ta Januarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniore, Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyo. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis Josepho Tót, curatore ecclesiae, Stephano Kaprontzai, Francisco Csikos, Michaele Budi, Johanne Balog, Francisco István, Andrea Rátz, nec non loci ministro tanquam coadjutore interimali reverendo domino Michaele Pünkösti, et ludi magistro humanissimo domino Stephano László, in domo parochiali.*⁴⁷¹

1-mo. A tiszteletes loci minister, mint interimalis coadjutor tiszteletes Pünkösti Mihály ökegyelme szolgálattya iránt hasonló recommendatio tétetett itt is, mint a kéméndi mater ecclesiában. Mindazonáltal az ottan említett conditiora nézve, megvolt itt is az a végzés, hogy a kéméndi mater ecclesiával és a több ide tartozó filialis ecclesiákkal egyetértvén, a papság megállításának dolgában téjendő munkájokat, s végezéseket pro cointelligentia a Szent Partialisnak submitálják. Hasonlóképpen recommendáltak mostan de omni meliori a humanissimus dominus scholae rector László István ökegyelme is. Magoknak a loci minis-tereknek sincsen semmi panasszok.

2-do. Beretszki Andrásné hajadon leánya Susánna vádoltatik, hogy ezelőtt, amint a közönséges hír tartya, egy legénytől terhbe ejtetvén, azon terhét jó ideig viselte volna, és azután egykor tereh viselésének jelei elmúlván, vastag gyanúba ejtette magát, hogy a magzatot elrekkentette volna, az ekklesiának nagy megbotránkozására. Mely dologból maga enodatioja azt referálja, hogy csupán csak a természet rendes folyása meg akadása miatt láttattak rajta a tereh viseléshez hasonló jelek, s mikor azon nyavalyjából orvosság által megszabadult, akkor restituálódott elébbeni állapottyára, terhes pedig, hogy lett volna, tagadja. Mint-hogy azért a dolog pro praesenti homályban vagyon, végezi a Szent Visitatio, hogy intra bis quindenam azon vastag hírből magát expurgálja, elhozván azt a köz[e]lbb következő Partiálisra.

⁴⁷¹ HuZaL-Jkv. I/3. 217–218.

3-tio. Köpetzi József feleségéről is adattatott fel ez a botránkozató dolog, hogy már egy darab időtől fogva férje betegeskedvén, és már meg is világtalanodván, s nyomorult állapotra jutván, maga az asszony gyanús társaságot tartana már jó darab időtől fogva férjének igen közel való atyafiával, Köpetzi Mihály ökegyelmével, a kit is sub praetextu, hogy nyomorult férje házára gondot visel, fával tartya, s segíti, maga házában tart, [218.] s amint a közönséges hír tartya, vélle törvénytelen incestuosa életet él. Elé-hivattatván a gyanús asszony, az ellene feladott vád-nak igazságát tagadja, noha examenre vévén, hogy néha gyanúra okot szolgáltató keménységgel, s csak férjet illető veréssel is bánik vélle a praedicamentumban forgó férfi, nem tagadhattya. Jöttek ugyan bizonyságok is elé, a Szent Visitatio eleibe, kik alkalmasint bizonyítták a dolgot, hogy mindazonáltal legaliter folyon, s egész világosságra jöjjön, imponálja a Szent Visitatio mind az asszonynak, mind a férfinak Köpetzi Mihálynak, hogy intra quindenam magokat e botránkozató hírből expurgálják. Ez napságtól fogva pedig egymás házát semmi szín és praetextus alatt ne gyakorolják.

4-to. Néhai tiszteletes Szentgyörgyi Ferentz uram özvegyének lévén némű-némű praetensioi ezen nemes ekkleziához, azok iránt végezi a Szent Visitatio, hogy amint tudva vagynak az ekkleziia előtt is, Gergely pápa napig excontentálni igyekezzék, ne kénszeríttessék canon szerint való remediummal élni restantiainak felszedésekben.

5-to. Nem lévén jelen a nemes ekkleziia egyházfia, Zajzoni Sámuel ökegyelme, az oeconomica demonstrationnak el kellett mostanról maradni, megjövén azért készítse el, és ad debitas manus maga hozza el, hogy a protokollumban inseráltassék.

6-to. Meg vizsgáltattak ezen nemes ekkleziia oskolájában tanuló fiú és leány gyermekek, és alkalmas profectusok tapasztaltatik, melyből a humanissimus dominus scholae rector industriája körülöttök megtettzik. Recommendálja a Szent Visitatio továbbra is ökegyelmének, igyekezzék körülöttök szorgalmatoskodni, s őket mind a tisztességes tudományokban, mind a kegyesség tudományában tellyes tehetsége szerint nevelni.

Úrasztali boros kanna

7-mo. Egyházfi Zajzoni Sámuel uram demonstratioja:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt kezénél	23	43
Azután accedált publicatioból	12	26
Interes pénz	7	62
Feladott capitalis pénz	20	40
	Percepti summa	63 71
Ebből elocált	35	70
Erogált	4	17
	Summa	39 87
	Quibus subtractis, marad kezénél	23 84

1779

*Haró. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Haroiensi anno eodem [1779.] die 8va Januarii per eosdem clarissimos dominos visitatores, praesentibus a parte nobilis ecclesiae, titulatis dominis Josepho Thót, Andrea Balog, Johanne Balog, Francisco Csuka corporali, Samuele Rátz, Michaelae Budai, Georgio István, Johanne Csuka, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Michaelae Pünkösti et scholae rectore, humanissimo domino Josepho Kölönte, in domo parochiali.*⁴⁷²

1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister prout et humanissimus dominus scholae rector per ecclesiam de omni meliori comandantur.

2-do. A tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme is egyebekről nem panaszol, hanem sajnálva insinualja, hogy a néhai tiszteletes Szentgyörgyi Ferentz uram panasszának igazságát kezdi naponként érezni, mely ebben állott, hogy a harai nemes ekklézsiának tagjai nevedeknek, de fizetése kisebbedik. Ennek pedig fundamentoma ebben találtatott, hogy a papi fizetés örökségekre lévén vetve, sokan azon egy örökségből másuvá származván, ezek nem fizetnek és csak a repartitio szerint egy-két ember fizet. Most minthogy a nemes ekklézsia pleno numero nincsen, ebben finalis determinatit tenni nem lehet, hanem recommendálja a Szent Visitatio, hogy egész ekklézsiái gyűlésben vonattassék itt is a papi fizetés a más ekklézsiák normájokra, hogy ne örökség, hanem gazdák háza szerint fizessenek, és amit erről végeznek, submittálják ahová illik ad protocolandum. [243.]

3-tio. Titulatus curator Thót József uram demonstrálván a perselypénzről, minthogy ami tavaly defunctus egyházfi Zajzoni Sámuel uram kezénél maradt, abból vagy semmit sem, vagy igen keveset vett kezéhez, melyről Zajzoni uram praesentiájában lehet valamit demonstrálni, ad fel újabb perceptumot:

	hfr.	dr.
Titulata Csikosné asszonytól interest	–	60
Tiszteletes Pünkösti Mihály úrtól egy szénarét taxáját	–	48
Publicatióból in summa	5	86
Summa	6	94

Nota bene: Nem tudatik bizonyosan a pünkösti publicatio curator uram, vagy Zajzoni uram kezébe ment-é, ez is ezután megvilágosodik.

Ebből a summából megvayon készpénzül hfr. 6 dr. 52, melyhez kell még dr. 42, mely a mester hozatására és háztapasztásra elkölt. Ennek pedig dolga így vagyon:

	hfr.	dr.
Repartiáltatott az ekklézsia tagjai között, úgymint	10	88
De ingrediált ebből csak	4	76
És így vagyon még incassálni való	6	12

Mellyet incassálván, abból fordítsák meg a perselypénz defalcatioját, a többi curator úrnak kell adni, aki a megnevezett költséget a magáéból letette egészen vagy pedig az actu meglévő perselypénzből excontentáltassék és azután a perselypénz az incassálandó pénzből reponáltassék.

4-to. Néhai Mara Sigmond úr zálogosítván Haróban bizonyos belső örökséget külső appertinentiaival együtt néhai Rátz Istvántól, a venditor per errorem a külső appertinentiak között adott által egy ligetet faluközössége terrenumát a Rév táján, melyről azután tett volt ilyen rendeltést, hogy míg maga harai possessor léssen, addig bírja, mikor pedig kiváltás által innen kiesik, legyen a liget az ekklézsiáé, megegyezvén ebben a falu is. Most pedig a

⁴⁷² HuZaL-Jkv. I/3. 242–245.

tekintetes Váradi familia difficiliskedik benne, reményük, hogy a Szent Visitatio által requiráltatván a megnevezett titulusa familia, megnyeri a nemes ekklézsia, mellyet magára is vett a Szent Visitatio.

5-to. Ugyan néhai Mara Sigmond úr bírván Haroban bizonyos belső örökséget külső appertinentiaival együtt 252 forintokban, mellyet a néhai úr halála után elmaradott özvegye méltóságos Csulai Éva asszony el akarván adni, hogy idegen házra ne mennyen, curator Thót József uram industriája s kérése által Isten dicsősségéhez való buzgóságból általengedte a praetitulata asszony a nemes ekklézsianak 118 mfr. és 56 pénzekért, általadván a contractusokat is oly formán, hogy ha mikor kiváltatnék az ekkléziától, a zálogos summa egészen deponáltassék. Tette le pedig megnevezett 118 ft. és 56 pénz summát a magáéból curator Thót József uram, tévén arról a Szent Visitatio előtt ilyen declaratiot, hogyha a nemes ekklézsianak tettzik ebben, a pénzben acceptálja. [244.]

	hfr.	dr.
1-mo. Annak a jószágnek taxáját	14	28
2-do. Kántor Jósefnél levő capitalis interessével	18	90
3-tio. Köpetzi Mihálynál s feleségénél levő pénzt	10	20
4-to. Dévai Vasziánál levő másfél esztendei proventus	37	44
In summa	80	82
Mellyhez kívántatik még	37	74
Hogy kiteljék az egész summa	118	56

Ezek iránt végzi a Szent Visitatio a nemes ekklézsiaival együtt:

1. Jegyeztessenek fel a belső örökségnek és appertinentiaknak vicinussai és adattassanak által ad protocolandum.

2. Minthogy a contractusok titulus Goro Miklós úrnál vagynak, amint maga levele mutatta, kéreztessenek vissza és titulusa Mara Sigmondné asszonnyal irattassanak cessionist réája és azután copióztatván, egy exemplart adjanak által a tractus archivumába.

3. Accedált a nemes ekklézsia arra, hogy a megnevezett pénznek fordíttassanak a curator úr pénzének refusiojára, a többinek megszerzésére keresen módot.

6-to. Az idevaló papi conventio a kéméni égéskor elégvén, végezi a Szent Visitatio, hogy a régi protocolumból kerestessék ki.

7-to. Néhai Bátsi János és felesége Kállai Ilona testált volt a nemes ekklézsianak bizonyos pénzt, melyet a posteritas még nem deponált, holott fundus is hagyatott réája, igyekezze a nemes ekklézsia kiserzeni.

8-vo. Titulus curator Thót József uram mind öregségével, mind gyengeségével mentetvén magát, örömet kívánná a curatorságot resignálni, de a Szent Visitatio considerálán mely hasznos tagja légyen a nemes ekklézsianak, simpliciter elbocsátani nem kívánnya, hanem egy coadjutort rendelni melléje szükségesként ítéli. Deferálja azért ezt titulus Balog András uramnak, hogy communicatis consiliis, egybenvetett vállakkal az ekklézsia hasznát munkálódják.

9-mo. Tettzet pedig a consistoriumot is ezúttal helyreállítani, és hogy a consistorialis személyek a következők légyenek, megállította: titulus Thót József uram, Kaprontzai István uram, Balog András uram, Csuka Ferentz uram, Csuka János uram, Budai Mihály uram, István György és Ferentz uraimék, Kaprontzai Tamás uram, Rátz Sámuel uram, Maxai Ádám uram, Balog János uram, harangozóknak pedig és az egyházfi Enyedi Sámuel uram mellé coadjutorként rendeltetett Csuka János uram.

Terítőminta

Terítóminta

10-o. Titulatus László István uramnak adott curator Thót József uram hfr. [245.] 12 dr 24 kevés időre, de tettzén magánál interes mellett esztendeig meghagyatni, accedált ez is a capitalis pénzhez, melyről végezi a Szent Visitatio, hogy annak regestruma újjítassék meg, és kihagyván belölle a felyebb sub numero 5-to feljegyzett adósságokat, mellyek a curator Thót József uram pénzének depuratiojába adplacidáltattak, azoknak helyekbe tétessék bé a Mara Sigmondné asszonytól zálogosított örökségnek summája hfr. 252 ~ kétszázötvenkét mfr.

1782

*Haró. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata filiali Haroiensi eodem die [13^a Martii 1782.] praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis Josepho Thót, Andrea Balogh, Josepho Balogh, Samuele Rátz, Stephano Kaprontzai, Francisco Csuka, Georgio István, Francisco István, Alexandro Nagy, Thomas Kaprontzai, Andrea Csuka, et loci ordinario ministro reverendo domino Michaelae Pünkösti cum ludi magistro, humanissimo domino Josepho Kölönte in domo parochiali.*⁴⁷³

1-mo. A kéméndi mater ekkleziából ezen filialis ekkleziába szolgálatot tevő tiszteletes atyafi Pünkösti Mihály ökegyelme iránt semmi panaszt sem ad fel a nemes ekkleziára, minden részben contenta az ökegyelme szolgálattal, s továbbra is azzal élni kíván. [30.]

2-do. Hasonlóképpen ezért recommendatiót téssen közönségesen a nemes ekkleziára az itten helyben szolgáló ludi magister Kölönte József ökegyelméről. Hanem titulatus Rátz Sámuel és Balogh János ökegyelmek proponálák a mesteri fizetésnek dolgában, hogy némely földeket bírna, mellyek eleintén conventiojába nem ingrediáltak, és kívánván azokat a mestertől elvéteni és más ekkleziáira haszonra fordíttatni. Melly dolgot consultatoria vévén a Szent Visitatio, observálja benne ex publica notorietate azt, hogy az ezelőtt fungált oskolamesterek bírták, és ha szintén a conventiojában expresse fel nem tétetett is, szóval mindazonáltal még akkor általadták communi consensu, mellyet erősít 2-do az is, hogy attól fogva soha controversiában nem forgott. 3-o. Consideratióban vette a Szent Visitatio azt is, hogy az egy Úr vacsorája és keresztség adminstratioján kívül egész papi szolgálatot téssen. Ezekre nézve a Szent Visitatio azon földeket in statu quo meghadja, annyival is inkább, hogy az ekkleziájának több tagjai nem contraveniálnak benne, mely végezés ha nem tettzenék, a difficulitásoknak szabadságokban lészen a közelebb következő Partialisra promoválni.

Úrvacsorai kehely

⁴⁷³ HuZaL-Jkv. I/4. 29–31.

3-tio. Reverendus dominus loci ordinarius minister cum ludi magistro pariter commendant a potiori suos auditores de frequentatione cultus publici et administratione capetiae, mely utolsónak alkalmatosságával emlékezetben jöve a régtől fogva fennforgott panasz, hogy a hallgatóknak szaporodásokkal a papi és mesteri fizetés kissebbedik. Ezen okból, hogy a fizetést, melyet régen egy személy adott, most a maradékok magok között három, négy s több részre is osztották, és azok közül némelyek másuvá mentenek lakni, mások pedig jószágokat eladták. Mely controversiának jobb móddal lehető eligazítására végezi a Szent Visitatio, hogy mind a nemesség, mind a katonaság részéről egy vagy két deputatus küldessék a közelebb következő Partialisra egész instructioval, holott egész determinatio fog tétetni benne.

4-to. Két részből álván ezen nemes ekklézsia, úgymint provincialistákból és katonaságból, hogy a dolgok egyetértésből jobb móddal folyhassanak, szükségesnek ítélte a Szent Visitatio katonaság részéről is egy curatort tenni, mely hivatalra tétzvé a nemes ekklézsianak üdösb Csuka Ferentz ökegyelmét kiválasztani, a Szent Visitatio által adjuráltatott, egyházfinak pedig Nagy Elek ökegyelme tétetett s eskettetett bé.

5-to. Bátsi Jánosné Kállai Iлона asszony testált halála után a harai nemes ekklézsianak egy búzaföldet és szénarétet coram regiis nobilibus Josepho Kölönte és Georgio István, mellyről való Instrumentum az ekklézsia ládájába bétetett.

6-to. Balog Ádám ökegyelme a fellyebbvaló esztendőben holmi helytelenségbe elegyítvén magát Maxai Ádámnéval, mely a Szent Partialis előtt megfordult, és nagy nehezen azon labirinthusból kiszabadított, és azután újra is azon asszonnyal való helytelen társalkodásával alkalmatosságot adván a harai nemes consistoriumnak arra, hogy ökegyelme ellen animadvertáljon. Amikor is tíz arany vinculum alatt lekötötte magát arra, hogy azon háztól magát elvonnyá, de azután is a nemes ekklézsia relatioja szerint kötését felbontotta, azon házat gyakorlotta, és a megnevezett asszonnyal scandalose társalkodott. Volna a Szent Visitationak activitassa arra, hogy a nemes ekklézsianak erőt adjon a vinculumnak minden kedvezés nélkül való megvételére, mindazonáltal még most az egyszer atyai könyörületességgel [31.] viseltetvén ökegyelméhez, serio imponálja, hogy magát kötése szerint viselje, különben, ha csak legkissebben is ezután felbontya, és a nemes ekklézsiaát megbotránkoztatya minden kedvezés nélkül animadvertál ellene, és akkor osztán a mi esik rajta, magának imputálja. Evégre pedig obligatoriája tartassék továbbra is az ekklézsia ládájába.

7-mo. Ami a curatoralis demonstratiot illeti, tavaly maradt a curator hánál hfr. 20 dr. 28., mellyhez accedált még azután valami interes pénz, de nagy hijánossággal lévén, és amely szénabeli jövedelem volt ez esztendőben, az is még eddig nem incassáltván, ezekre való nézt az ezekről való demonstratio a következő visitatoria halasztatott.

8-vo. Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Lőn a tavalyi visitatiótól fogva publicatioból	12	64
Mellyből erogálódott	–	72
És így marad ad sequentem	11	92

9-no. Még tavaly conferálván néhai titulus Bukkovai János uram a Haróban fungáló tiszteletes pap számára hfr. 17. Azon pénz elocáltatott is, hogy a conferens intentioja szerint curráljon.

10-o. Az 1779 esztendőbeli visitatioban indigitált liget dolgát a Rév partján, mely a Várad tekintetes familiánál vagyon, megújjíttatni végezi a Szent Visitatio, ha valami módon ki lehetne az ekklézsia számára nyerni.

11-o. Feles fiú és leány gyermekekből álló iskola lévén ezen nemes ekklézsian, azoknak tanulásbeli profectussokat megvizsgálta a Szent Visitatio, és a specimenből mellyet adtanak, megismervén oskolamester ökegyelme szorgalmatosságát körülöttek, dicséri és továbbra is az ökegyelme szorgalmatosságába recommendálja.

12-o. Úr asztalához tartozó készületei vagynak ezen nemes ekklézsianak ezek:

1. Két ónkanna, egyik nagyobb, Úr vacsorájához való cum inscriptione: Thót Josef Lőrintz Rakhel Ao 1770. Más kisebb keresztelő.
2. Egy ezüst, belől aranyozott talpas pohár N. Hertzeg György adta.
3. Egy ónpohár cum inscriptione: Thót Josef, Lőrintz Rakhel anno 1770.
4. Két óntángyér, egyik cum inscriptione: Thót Josef L. Rakhel. A másik cum inscriptione: Zajz. Sámuel Th. Debora 1770.
5. Egy recekötés kerületű kamuka abrosz.
6. Más sáhos abrosz.
7. Egy arany és ezüst szkófiummal varrott fehér gyolcs keszkenő Nándra György Váradi Mária 1763.
8. Más arany szkófiummal varrott fehér sellyem tafota keszkenő ilyen varrással: Harai R. Ekklanak Árva Csulai Éva 1776.
9. Egy kávészín dufla sellyem virágos keszkenő.
10. Egy fehér patyolat keszkenő.
11. Egy barackvirágszín fehér virágos sellyem keszkenő.
12. Egy takaró gyolcs keszkenő.
13. Egy Boér munka kisdéd keszkenő.

1783

*In ecclesia Haroiensi. Eodem anno [1783.] die 6ta mensis Junii per eosdem continuata visitatione ecclesiastica, praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis Andrea Balog curatore, Josepho Thót pariter curatore, Samuele Rátz, Johanne Balog, Francisco Csuka corporali, et aedilibus Samuele Enyedi cum Alexio Nagy, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Michaelae Pünkösti, cum ludi magistro humanissimo domino Josepho Kölönte, in domo parochiali.*⁴⁷⁴

1-mo. Reverendus dominus loci minister et ludi magister per ecclesiam, ita et ecclesia per ministros in omnibus commendantur, excepto, hogy mester uram ökegyelme insinuálja fabéli fizetésének dolgában, hogy nem lévén az ekklézsiának, sőt az egész falunak is erdeje, egész rövidséget kelletik szenvedni a fa dolgában. Mellyet a tiszteletes loci minister is secundálván maga részéről, mindketten sollicitálják, találjon a visitatio valamely módot benne, hogy mind a papi, mind a mesteri fabéli fizetés, vagy egy, vagy másképpen adminisztráltathassék, s tellyességgel ne negligáltassék. Consultálódván efelett a visitatio, a nemes ekklézsiával együtt legjobb módnak azt találta és végezi, hogy akinek módja nincsen a fát in natura adminisztrálni, egyezték meg a ministerekkel, vagy törökbúzául, vagy pénzül, akitől, mint lehet in quantitate aequivalenti adminisztráltassék.

2-do. A kéméndi közelebb celebrált visitatio alkalmatosságával exponálván harai Balog János uram maga és felesége, Kölönte Mária asszony között indult házassági differentiát, melly miatt in praesenti egymástól megkülönbözve vagynak. Signanter a felesége tiszteletes Ventz Istvánné asszonynál Martinesden mulatot, holott való mulatásában nem kicsiny megbotránkozása vagyon. Kérte volt a visitatiótól, hogy primum et ante omnia onnan szülei házokhoz való visszajövetelre compelláltassék, és azután ha az harai visitatio által tentálódó vidimatis meg nem forrhatna közöttök, a felesége részéről peragált inquisitoria in copiis vidimatis ad communicandum adattassék ki. Megítélván azért és egyszersmind imponálván a visitatio irt Kölönte Mária asszony szüleinek, hogy leányokat házokhoz visszahozván, a harai visitatio a megírt végre sistrálják. A harai visitatio mostan mind a két résznek jelenlétében tentálta eléggé omnibus argumentis a békességet. De semmiképpen a menyecs-

⁴⁷⁴ HuZaL-Jkv. I/4. 94–97.

két arra nem inducálhatta, úgymint aki férjének sok helytelen és hallatlan exponált cselekedeteiért férjétől való nagy elidegenedését jelentvén a visitatio előtt, kíván továbbra is a törvényes útra bocsáttatni, azalatt pedig, minthogy a férje mind a citatio előtt, mind azután sok helytelen erőszakot tentált, hogy azok ellen in securo lehessen, a tiszteletes Ventz Istvánné asszony házához visszabocsáttatni. Megadván a visitatio az elsőt, hogy férje ellen törvényesen procedálhasson, végezi, hogy az inquisitoria Balog János uramnak in copiis vidimatis adattassék ki, a menyecske pedig addig, míg törvényes processusának vége lészen, szülei házoknál, vagy a tiszteletes Ventzné asszony házán kívül, akárholott is tisztességes és becsületes háznál maradjon. Balog János uram pedig coram visitatione magát 200 ft. vinculum alatt kösse le, hogy a törvénynek végéig sem feleségén, sem annak szülein és házokon semminémű erőszakot nem tészen, hogy akár szülei házoknál, akár másutt, a törvénynek lefolyásáig egész securitasban lehessen.

Terítőminta

Felolvastatván a visitationak ezen végezése a pársok előtt, és a menyecske, irt Kölönte Mária asszony annak helyt adván, tettzett Balog János uramnak a menyecske securitássára a visitatio által végzett cautiot [96.] contumaciter denegálni. Mellyből a visitatio egyenesen azt hozza ki, hogy ökegyelme, amint eddig is, ebben a matériában sok törvénytelenéseket és helytelenségeket cselekedett, mellyeket a visitatio akart atyaikeppen elfedezni. Úgy továbbra is vagydon célja valamely olyan dolognak vakmerő cselekedésére, mellyet minekutánna véghez viszen, senki meg nem fordíthat, s következhetik abból a menyecskének megfordíthatatlan romlása. Arra nézve végezi a visitatio, hogy ha a menyecske nagyobb securitást remélni magának a tiszteletes Ventz Istvánné asszony házánál, légyen szabadságában magát oda recipiálni, Balog János uram pedig ob vilipendium decisionis visitationis stante pede citáltassék a tractuale consistoriumra.

Ezen újjabb végezésnek felolvasása után jobbnak ítélvén Balog János uram magára nézve a megítélt cautiot praestálni, mintsem a citatiót és azt követni szokott fiscalis actiót bévárni, önként ada ilyen reversalist: Én harói Balog János, feleségemmel, Kölönte Máriával lévő házassági differentiában tett visitatioi végezést in omnibus helyben hagyván, adom ezen reversalisomat super eo, hogy a törvénynek lefolyásáig leírt feleségemen, se szülein semminémű erőszakot nem tészek, se házoknál, se úton, útfélen, vagy akárholott is. Mellyre magamat, rajtam akármeddig legitimus executor által desummálható kétszáz forint vinculum alatt lekötvén, adom arról ezen subscriptionnal és pecsétemmel megerősített írásomat, megkívánván magam részéről is, hogy feleségemtől, vagy szüléitől semmivel se csúfoltassam. Signatur Haró die 6ta Junii 1783. in visitatione ecclesiastica. Harai Balog János mpr. L. S. Coram nobis fide mediante testantibus: L. S. Andrea Balog mpr.; Et Josepho Tót mpr. L. S.

Úrvacsorai kehely, 18. sz.

3-tio. Exhibéálván titulus curator Balog András uram curatorialis demonstratioját, ad fel omnibus computatis de annis 1781 et 82:

	hfr.	dr.
Perceptumot in summa	103	13
Mellyből elocált	85	–
Erogált	17	45
Summa	102	45
Mellyet kivévén a percepti summából, marad	–	68
Insinuálja pedig őkegyelme, hogy légyen a nemes ekklézsiának eladott szénája árrából a falusiaknál restantiában	15	30
Más positióban	45	90
Harmadik positióban	53	4
Törökbúzaföldek taxájában	12	24
Búzaföldek taxájában	3	74
Summa [97.]	130	22

Ezekon kívül vagynak a curatoralis demonstratióban expressált restantiak felese az elocált capitalisok után, melyeket minthogy nehezen administrálnak, és a curatornak sokat kelletik ízetlenkedni érettek, arra nézve kéri a visitatiótól titulus curator uram elbocsáttatását. De considerálván a visitatio mind hasznos szolgáltyát, mind curator hivatálának letételéből következő ekklézsiái kárt, míg ezen dolgot a tractuale consistoriummal nem communicállyá, el nem bocsáthattya. Azalatt recommendálja a visitatio őkegyelmének mind a curator hivatálnak továbbra való folytatását, mind pedig a feladott restantiáknak incassatiojokat, melyek az exhibeált demonstratio szerint exsurgálnak ad hfr. 41 dr. 75. Melly dologban, hogy boldogabbul előmeheessen, imponáltatik a visitationak egyszeri végezése szerint a katonaság részéről való curatornak, hogy a katonáknál lévő interesnek és széna árrának incassatiójában adsistáljon, ezen végre választatván a visitatiótól és a nemes ekkléziától curatornak.

4-to	hfr.	dr.
Titulus curator Tót Jóseff uram percipiálván bizonyos törökbúzaföldek taxáját	12	24
Ebből erogált kemencére	5	40
Félmázsas vasra	4	20
Egyéb szükségekre	6	2
In summa	15	62
És így supererogált de proprio	3	38
Nota bene: Még in anno 1781 maradott volt adós a nemes ekklézsia őkegyelmének cum	17	36
S eszerint az egész adósság exsurgál ad	20	74

Mellynek refusiojára találjon a nemes ekklézsia módot.

5-to. A titulus curator Balog András uram demonstratiojának indigitatioja szerint bizonyos földek váltatván az ekkléziától cum hfr. 40 dr. 32, mely földeknek hasznokat a conventio szerint eddig az oskolamester vette. Elocáltatván már azon summa pénz, végezi a visitatio, hogy annak interesse fordíttassék oskolamester őkegyelme számára.

6-to. Bizonyos ruínak lévén az oratorium körül, és a kijáró kapun mellette, a mező felől, hogy azok az ekklézsia jövedelméből hová hamarébb repáráltassanak a curatorok által, végezi a visitatio.

7-mo. Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	11	92
Accedált ezután	13	88
Summa	25	80
Ebből erogálódott	3	41
Quibus detractis, marad	22	49
Vagyon elocálva ebből	14	28

Kézpénzül vagyon	4	66
Summa	18	94
Nem találtatik	3	55

Mellyet ki kell keresni, s reponálni kell. [97.]

8-vo. Titulatus Martonosi Jónás uram a visitationak és ezelőtt celebrált Partialisnak végezéseivel semmit nem gondolván, a néhai Bátsi János testamentoma szerint nem akar az ekklezsiának contentumot tenni, újjabb processusba kell venni.

9-no. Az Úr asztalához tartozó szent készülétek a tavallyi recensio szerint mostan is mind megvagnak. Mellyekhez accedált azután titulatus Putnoki Sámuel uram ajándéka, egy ultrájectumi szép újj magyar Biblia, melly nyomtattatott 1765-ben, és vagyon békötve szép aranyos francia kötésben. Ajándékozván az ekklezsiának olyan véggel, hogy mindenkor álljon a prédikáló székbén.

10-o. In fine visitationis előhozván ludi magister ökegyelme a keze alatt tanuló fiú és leánygyermekeket, alkalmas speciment adtanak profectussokról.

Ita de super peracta visitatione testantur. Stephanus Intze de Lisznyo mpr.

1790

*Haro, anno 1790. die 18^a Januarii.*⁴⁷⁵

Egyházi törvényes látogatás vagyon a harai filialis ekklezsiában az oskolamester házában BoldogAsszony havának 18-k napján 1790-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd tiszteletes Vitályos Gábor atyánkfia által, loci minister tiszteletes Soldos Márton és ludi magister uraiméknak jelenlétekben. Jelen [124.] lévén a nemes ekklezsia tagjai közül domesticus curator Csuka Ferencz, Ráttz András, Balog Ádám, Köpetzi László, Fejér András, Balog János, Csuka György, Balog Jóseff, Csuka András, és egyházfiak Enyedi Sámuel, és Tállyai István uraimék. Holott is e következő dolgok follynak:

1-o. A rendes és törvényes szokás szerint megkérdeztvén a nemes szent ekklezsia tiszteletes loci minister atyánkfia, és ludi magister hivatalyoknak szent functiojoknak végben viteléről etc. Kik is mindketten mind erkölcsökben, mind tanításokban de meliori commendáltattnak, úgyszintén loci minister atyánkfia, és ludi magister is a hallgatókat de meliori commendállyák, hoc uno excepto, hogy ludi magister panaszol némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában.

Mellyre nézve végeztetik, hogy curator uraimék, mint akik a közjóra adjuráltattanak, szoros kötelességeknek tartsák az olyan szüléket nem csak serkenteni, hanem egyszersmint kötelességekre szorítani, meg gondolván azt, hogy a nevelés fundamentoma légyen a közönséges társaság boldogságának, vagy boldogtalanságának örökösön.

Fakulacs az egyház ládájából.

⁴⁷⁵ HuZaL-Jkv. I/4. 123–125.

2-o. A botránkozatók rendiben adattatik fel Nyiri Susánna, ifjú Gál Péter özvegye botránkozató erkölcséről.

Ki is *recommendáltatik* a tiszteletes ministeriumnak, és szent consistoriumnak, hogy admoneáltassék super eo, hogy bizonyos idő alatt magát vagy megtisztítsa, vagy ha azt nem cselekeszi, cselekedeti a tiszteletes senioratusnak [125.] béjelentetik, ki is a communione sanctorum ad usque ad canonicam reconciliacione pro ut qualitas delicti dictaverit segregálni el nem mulattya.

3-o. Subinferállyák loci minister atyánkfiai és a nemes ekkléziának jelenlévő tagjai mind az egyik, curator mind pedig a praesbiterialis személyek vacantiaját solicitálván azoknak kipótoltatását.

Mellyre *végeztetik*: Előállítaték ex communi omnium consensu adjuraltaték adjunctus domesticus curatorságra Fejér András uram őkegyelme, praesbiterialis adsistenseknek pedig választatának, előállítatának s adjuráltatának, corporali (ut dicitur) sacramento Csuka György, Csuka András, Ráttz András, Balog Ádám, Kópetzi László, és Balog József becsületes atyafiak őkegyelmek.

4-to. Említett egyháziak Enyedi Sámuel, és Tállyai István őkegyelmek demonstratio-jokban ment kezek alá inde ab ao 1784. diebus 18^a, 19^a mensis Martii

	hfr.	dr.
Ad hunc usque diem in summa	379	5
mellyből költötenek hiteles demonstratio mellett	191	86
Amely summat kivén a fellyebb való summából, marad	187	15
Ehez hozzá adván recens elocatumot	4	–
Jó által ad sequentem demonstrationem	191	15

Nota bene: ide ingrediált a persellypénz is.

1791

*Haro anno 1791. die 26. Februarii.*⁴⁷⁶

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Haróban a nemes parochialis funduson Böjtelő havának 26-dik napján 1791-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd tiszteletes Vitályos Gábor által, jelenlétében tiszteletes loci minister Soldos Márton és oskolamester Pataki Sándor atyánkfiaiak. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulus Csuka Ferentz, Fejér András curatorok, Taljai István, Ráttz András és István, és egyházi Enyedi Sámuel őkegyelmek.

1-mo. Az Egyházi Törvényes Látogatás rendes szokása szerint megkérdetvén a nemes ekklézia tiszteletes loci minister atyánkfia iránt, nemkülömben ludi magister iránt. A nemes ekklézia mind a kettőt in omnibus punctis de meliori commendálja.

Ellenben az egyházi atyafiak is megkérdetvén a magok hallgatóik iránt, mindenekben jóról emlegetik hallgatójokat.

2-do. Ezen nemes megyének egyik gondviselője, Fehér András uram bemutatván maga hiteles demonstratioját, a dolog eszerint találtatik:

	hfr.	dr.
1-mo. A tavalyi látogatás alkalmatosságával maradott volt az őkegyelme kezénél	81	82
Interesből és egyéb egyházi jövedelmeckéből jött még kézhez	185	44
In summa	267	26
Ebből hiteles helyre költ	72	37
Mellyet kivonván a perceptumból, marad kezénél ad sequentem demonstrationem	194	89
Ehez járul még felszedendő pénzbeli restantia	79	88

⁴⁷⁶ HuZaL-Jkv. I/4. 201–202.

És 1 véka búza in granis ad futuram demonstrationem. [202.]

3-tio. Emlékezik az Egyházi Törvényes Látogatás, és emlékezteti ezen nemes megyének jelenlévő tagjait is a tavalyi inprocollatoria s végezése a kéméndi parochialis cselédház dolgában. Ezen megyének curatorai s jelenlévő tagjai illy kifogással kívánának minket s végezésünket csendesíteni, hogy magoknak ugyan (kevesen lévén) nincsen egész activitassak, de köteleességek szerint praesbiteriumot gyűjtenek, a dolgot voltaképpen feladják, concertálják, és az egész ekklézsia tagjaival megérthetőképessé közlik, és elméjeknek utolsó meghatározását mivelünk közleni el nem mulattyák. Ezen feltétellel mindazáltal, hogyha szintén arra mennének is, hogy azon épületet kifizessék, ahhoz jussokot azután is fenntarthatásuk annyiban, hogy ha szintén kénytelenségből a két megyének egymástól meg kellenék is válni. In eo casu vagy a mater ekklézsia kifizesse a filialis ekkléziát, vagy, hogy engedje meg azon épületet oda tenni, azhova tettük.

4-to. Az Úr asztalához tartozó készülétek mostan is úgy találatnak, mint az elmúlt látogatáskor.

1793

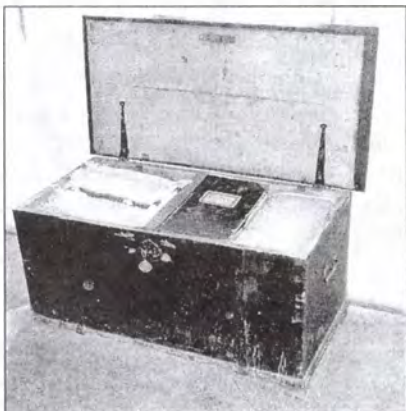
*Haro anno 1793. die 4^a Februarii.*⁴⁷⁷

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon az harai filialis megyében az oskolai nemes házban Bőjtelő havának 4-dikén 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractualis notarius Kolosvári Sigmond által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulus domesticus curator Csuka Ferentz, Fejér András, Rátz Ferentz, loci minister atyánkfia tiszteletes Soldos Márton uram és ludi magister Pataki Sándor atyánkfia.

1-mo. Canonunk tartása szerint megkérdetvén a nemes megye tiszteletes loci minister és oskolamester atyánkfiak magok viseletek és functiojok iránt. Mind a ketten igen jóról említettnek.

Ellenben megkérdetvén az egyházi atyafiak is a magok hallgatóinak magok viseletéről, gyakorolják-e a kegyesség munkáit, beadják-e maga idején szolgálattok jutalmát. [248] Ökegyelmek is közönségesen jóról említik hallgatójokat, ez egyet tévén clausulába loci minister atyánkfia, hogy némely személyek úgymint Horvát Andrásné Csuka Rebeka asszonyok, vén Harsányiné, Kádár Mihály felesége, Beretzki Sigmondné és Kaprantzai János felesége a közönséges isteni tisztelet gyakorlásában igen restesek és igen ritkán jelennek meg. Ezek iránt, hogy mit cselekedjék a nemes megye, megparancsoltaték. 2-do panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főfőbb rendelkezésekhez tartván magát abban, hogy az halottok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveket nevezni s rikkatni nem akarja. Némely értetlen és éretlen elméjű hallgatói az halott felett való szolgálattának jutalmának egy részét elvonyák. Másfelől az iránt is panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgáltnak.

S ezt mind a kettőt igen nagy hibának láttya s tartya az Egyházi Törvényes Látogatás. Melynél

Az egyházközség ládája

⁴⁷⁷ HuZaL-Jkv. I/4. 247–249.

fogva végeztetik, hogy az első panasznak elhárítására ki-ki midőn a papnak jelentést télesen az halott iránt, amelynek elsőbb dolognak kell lenni mindjárt az halattnak meghalálózása után (publicáltassék) esmérje ki-ki kötölösségének a jelentéssel egyyüt az halatt felett való szolgáltnak jutalmát elvinni s azzal az egyházi szolgálakat kötelezni. A második tekintetben is világos a törvénynek köteleztetéséből, hogy mindjárt tartoznak hírt tenni az egyháziaknak azok, akiknek halattyok történik subintellectis subintelligentis.

2-do. Panaszképpen jelenti oskolamester Pataki Sándor ökegyelme, hogy némely szülék igen restesek volnának gyermekeik taníttatásában, s oskolába való feljártatásában. Köteleztetik annak okáért ab officio duplici az egyházi atyafi tiszteletes Soldos Márton uram qua pedagogiarcha, hogy a főőbb rendelkezésekhez tartván magát, sub comminatione severioris minden házanként publicáltassa a szüléknek ezen kötölösségeket, amelyre ha mégis felserkenni nem akarnak, mind a katonai s mind a külső tisztségnek a büntetés végett bejelen-tenek.

3-tio. Demonstratio curatoralis	hfr.	dr.
Az 1791-dik esztendőben celebrált visitatiókor jött vala által pro modema demonstratione	194	84
Ebből elocáltatott contractus mellett	86	75
És így maradott a cassában	108	14
Ehez járult in anno 1791	78	97
és 92-dikben per partes	87	39
[249] Summa	274	50
Melyből hiteles helyekre költ	234	36
Elocáltatott	26	72
Summa	261	8
Quibus subtractis marad ad sequentem demonstrationem	13	42

4-ro. Inponáltatik a nemes consistoriumnak, hogy szorossan investigáljon az harai filialis megye minden stabilis fundussai után, úgy hogy a jövő visitatiókor arról hiteles regestrumat adhasson elé.

5-to. Néhai domesticus curator Balag András uramnak 1784 et 1785-dik esztendőbéli demonstratioja előkerülvén, amely mindeddig in votis fuit, hogy egész applicatioval revideáltassék s examináltassék. Hitelesen mutattya a tulajdon maga írásából in perceptis et erogatis azt, hogy az ökegyelme posteritassi tartoznak az harai megyének hfr. 87 dr. 88. S amint ugyan maga kezével írt adósság lajstromából kitettzik, s annak idejében interesezéséből is láttzik, még azelőtt vett volt a nemes megye pénzéből tíz mfr. és dr. 20, amely egybe-adatva a feljebvalóval télesen hfr. 98 dr. 8. Ezt a nemes consistorium a gyermekeknek megjelteni jó előre tartsa kötölösségének cum distinctione, hogy amint subinferáltatik, az oláh tumultus után a tisztelendő Partialis Synodustól megnyerte volt néhai Balag András uram, hogy 48 mfr. interes nélkül per partes fizessen le. Ezt azért eléb depurálni a gyermekek igyekezzenek, a többiről pedig, mind az eddig való időre, mind pedig a modo in posterum, amíg a főpénzt megadják, interest praestálni tartozzanak.

1802

*Haro, 27 et 28 Aprilis 1802. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae filialis Haroiensis per reverendum ac doctissimum dominum Michaellem Barta, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis ordinarium juratum notarium, ut et reverendum ac doctissimum dominum Gabrielem Vitállyos, ejusdem tractus ordinarium directorem, ex consensu et in praesentia reverendi ac clarissimi domini prosenioris, diebus 27 et 28^{aa} Aprilis 1802 facta.*⁴⁷⁸

Itten jelen voltak az iskola háznál. 1. Az iskolamester és levita, Pataki Sándor atyánkfia. 2. A nemes ecclesia tagjai közzül ezek: Kaprontzai István, idősb István János, Tsuka István, Köpetzi Mihály, Budai Lőrintz, Köpetzi László, Horvát Sigmond, ifjabb István János, Tót József, Bantsó Lajos, Köpetzi József, Borbély Bálint, Gruja Sigmond, egyházfiak Enyedi Sámuel és Szóts István.

Ezeknek jelenlétekben. I. Minthogy ezen nemes ecclesiában régtől fogva visitatio nem volt, szükségesnek látta most mindeneknek előtte számba venni, *mint másoknak, úgy* ezen nemes ecclesiának elocátumit, amellyek illy renddel találtattak.

Contractus száma Kiadás ideje	Kiadott pénz		Kivévő neve	Esztemei interes		A restantiában lévő interesnek ideje	Restans interes summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
1. 4. Novembris 1756.	5	10	Beretcki Sigmond maradéka, Beretcki Maria Jakab Judit maradéka	–	30	ab anno 1756 ad 1801 inclusive, de fellyül 1795-to nem recognoscálja	13	20
	2	76	Köpetzi Mihállyné Farkas Ágnes és	–	16	Ugyanannyi időre restál, de fellyül 1795-to nem recognoscálja	7	4
	2	76	Köpetzi Jósefné Kántor Éva <i>solvit capitale</i>					
2. 21 Augusti 1768.	25	50	Köpetzi Mihály	1	53	Ab anno... ⁴⁷⁹	43	–
3. 26. Februarii 1781.	10	40	Köpetzi Mihály	–	62	20 eszt.	12	40
Ugyanazon contractus	2	4	Köpetzi Mihály	–	12	21 eszt.	2	52
4. 14. Aprilis 1766.			Csikos Ferentz fiai					
	7	65	Csikos László	–	45			
	7	65	Csikos Imreh	–	45			
[588] 10. Junii 1792.	12	24	Csikos László		73 ½	pro 1800, 1801	1	47
14. Junii 1795.	4	8	–	–	24	detto	–	48
1796.	24	48	–	1	47	detto	2	94
7. 13. Junii 1763.	4	8	Csikos Lőrintz unokája, János	–	24	detto	–	48
8. 9. Septembris 1768.			Pakulár János posteritási:					
	2	55	György	–	15	de a 1786 dr. 68,	2	59
	2	55	Szímion	–	15	azon innen 15 eszt.	2	59
9. 9. Septembris 1768.	2	72	Papoltzi Györgyné	–	16	ab 1770 ad 1801, 31 eszt.	4	96

⁴⁷⁸ HuZaL-Jkv. I/5. 587–602.

⁴⁷⁹ ...1768 ad 1801 32 eszt. tartoznék 43 mfr. és 96 dr., de fizetett be 1795[-ben] hfr. 5 dr. 96, és így restál most.

10. 27. Maji 1793.	6	12	Papoltzi Györgyné Tsuka Kata	–	36	ab 1793 ad 1801, 9 eszt.	3	24
1798	2	55	Papoltzi Györgyné, széna árra	–	15	3 eszt.	–	45
11. 23. Januarii 1769 19. Februarii 1787.	25	50	István András és István István posteritási, ifjabb István János káplár	1	50	ab anno 1797 ad 1801, 4 eszt.	6	–
12. 20. Februarii 1773.			Horvát András posteritási			Restáltak		
	5	10	Horvát Sigmond	–	30	1800-ban 2 72 azu-	3	32
	5	10	Horvát György	–	30	tán 2 eszt.	3	32
13. 8. Februarii 1775.			Köpetzi János posteritási			Restáltak		
			Köpetzi József	–	51	1800-ban 3 vfr.,	2	55
			Köpetzi László	–	51	azután 2 eszt.	2	55
14. 14. Maji 1776.			Martonosi János fiai			Restáltak		
			Martonosi Jonás			1800-ban hfr. 24 dr.	13	56
			Martonosi Ádám			12, azután 2 eszt.	13	56
			Harsányi János fia					
15. 4. Martii 1781.	3	70	Harsányi Ádám özvegye, Takáts Ilona	–	22	20 eszt.	4	40
16. 23. Januarii 1789.	5	10	Köpetzi József, 3 véka búza árra	–	30	13 eszt.	3	90
17. 26. Februarii 1781.			Tsuka Pál posteritási					
	3	67	Tsuka Ferentzné	–	21	–	2	32
	3	67	Tsuka Mósesné	–	21	–	2	32
	3	67	Tsuka Andrásné	–	21	–	2	32
18. 2. Maji 1780.	4	8	Borbély Bálint	–	24	–	4	94
19. 26. Februarii 1781.	3	49	Csikos Gábor	–	21	18 eszt.	3	78
20. 8. Aprilis 1794.	5	10	Csikos Gábor	–	30	de anno 1800 dr. 92, és 2 eszt.	1	52
detto	2	53	Csikos Gábor, széna árrába	–	15	18 eszt.	2	40
21. 19. Februarii 1781.	18	90	Csuka János maradéka, Dévén lakó Gyurmáné	1	14	20 eszt.	22	80
22. 4. Martii 1781.	2	84	Sus Toma fia, Tanaszi	–	16	20 eszt.	3	20
23. 14. Octobris 1794.	6	12	Csikos Imreh	–	36	7 eszt.	2	88
[589] 24. 21. Maji 1794.	6	12	Csikos Imreh	Vette 3 napi kapálásra, melyet praestált.				
Sine contractu	2	65	Csikos Imreh, széna árra	–	15	8 eszt.	1	20
25. 6. Februarii 1781.	8	52	Kaprontzai Tamásnak 2-dik feleségétől, Beretzki Máriától való fiai, János és Tamás	–	51	1791. restáltak dr. 78, azolta 11 eszt.	6	39
26. 26. Februarii 1781.	7	44	Kőrösi Józsefné Bantsó Kata	–	45	2 eszt.	–	90
27. 26. Februarii 1781.	5	10	Bantsó Imreh	–	30	5 eszt.	2	25
A.	2	53	Bantsó Imréhné, széna árra	–	15			
B. sine contractu de 1795	17	34	Bantsó Lajos	1	2	6 eszt.	6	12

28. 19. Februarii 1781.			Csuka György posteritási					
	25	20	Csuka István	1	51	5 eszt.	7	14
sine contractu	5	10	idem, atya temetésire	–	30	3 eszt.	–	90
29. 6. Januarii 1790.	20	40	Nyiri István, halála után maradt anyyára, Csikos Máriára	1	20	5 eszt.	6	–
30. 3. Junii 1782.			Tállyai István fiai					
	8	66 ½	Tállyai János	–	52	Restáltak 1795 2 ft., azoltától fogva 8 eszt.	4	64
	8	66 ½	Tállyai József	–	52		4	64
Sine contractu	6	12	Tállyai Jánosra	–	36	pro 1800, 1801	–	72
Balog János-ról deveníált	6	12	Tállyai Józsefre	–	36		–	72
31. 5. Septembris 1782.	35	70	Martonosiné Balog Éva	2	10			
25. [?] 1800.	25	50	Martonosi Istvánné Balog Éva	1	50			
32. 1783.	6	12	Szigetinéről szállott Mátyás Istokra	–	–	Munkát paestál		
	17	34	Bukkovai János pium legatuma. Papnak foenerál, specificce ezeknél vagyon. 16 eszt. restálna.					
	2	4	Rátz András	–	12		1	92
	2	4	Beretzki Sigmond	–	12		1	92
	2	4	Enyedi Sámuel	–	12		1	92
	2	4	Mánya Todor	–	12		1	92
	2	4	Lugosán Tanaszi	–	12		1	92
	2	4	Mánya Nyikula	–	12		1	92
	1	2	Peszkár Atyimné és Gyelár Jozzivné vagy Jozzivutz Peterné	–	6		–	96
	2	4	az ecclesiánál Horvát Sigmond úr fizette bé	–	12	pro 1800, 1801	–	24
	2	4	Peszkár Petru	–	12		1	92
[590] sine contractu, régi széna árra	5	10	Bakó Andrásné Bátsi Ágnes	–	46	2 eszt.	–	92
újabb széna árra	2	53						
34. 26. Februarii 1781.	19	98	Kaprontzai Jánosnak fia, Ferentz	1	20	Restált 1800-ban hfr. 14 dr. 62, azután 2 eszt.	17	2
35. 1. Januarii 1787.			Balog András fiai			Restáltak... ⁴⁸⁰		
	24	46	Balog Elek	1	47		12	38
	24	46	Balog László	1	47		12	38
36. 4. Februarii 1793.	24	–	Balog Elek			Ezt... ⁴⁸¹		
	24	–	Balog László					
37. 20. Octobris 1779.	2	4	Tsuka József	–	12	5 eszt.	–	60
38. 13. Martii 1792.	13	26	Tsuka József	–	78	régi restantia 2.80, azután 2 eszt.	4	36
39. 18. Aprilis 1786.	5	10	Gyurma Sámuel	–	30	2 eszt.	–	60

⁴⁸⁰ ...12 eszt. hfr. 35 dr. 28, belőlle megfizettek hfr. 14 dr. 40, restálnak 20 hfr. 88 dr., és azután 2 eszt. 3 88.

⁴⁸¹ ...nem tartoznak interessezni, hanem minél hamarébb megfizetni.

40. 28. Septembris 1790.	16	20	Szöts Dániel	–	96	6 eszt.	4	76
42. [!] 22. Maji 1790.	20	40	Tsuka András	1	20	2 eszt.	2	40
43. 9. Maji 1791.	14	28	Gálfi Susánna	–	84	6 eszt.	5	4
45. [!] 2. Septembris 1794.	18	90	Szöts István	1	14	régi restantia 1 5, item 2 eszt.	3	33
46. 22. Februarii 1798.	1	53	Szöts István	–	9	Restantia nulla		
sine contractu	2	55	Szöts István	–	15			
1796.	5	10	Szöts István	–	30			
1797.	5	10	Szöts István	–	30			
47. 17. Octobris 1794.	11	22	Tót József	–	66	2 eszt.	1	32
Sub numero 46	1	53	Tót József, széna árra	–	9	nulla	–	–
sine contractu 1796	10	20	Tót József	–	60	nulla	–	–
48. 27. Februarii 1799.	4	19	Tót József	–	24	nulla	–	–
sine contractu 1799	5	10	Tót József Magulitsiról	–	30	nulla	–	–
sine contractu 1799	1	2	Tót József	–	6	4 eszt.	–	24
49. 11. Maji 1795	15	30	Budai Ferentz	–	90	5 eszt. restál 4 50, de szántott pro dr. 72	3	78
Sine contractu, széna árra	4	64	Budai Ferentz	–	28	régi restantia 84, item 2 eszt.	1	40
50. 13. Januarii 1792.	16	32	Szabó Kováts Ferentz	–	96	régi restantia, pro 1800, 1801 ledolgozta	3	12
[591] 51. 3. Martii 1797.	6	12	Kandó István	–	36	nulla		
1793 szénáért	1	36	Kandó István Martonosi Istvánnal			Régi restantia 1 31 item 2 eszt.		
	2	53	Kandó István Tsurat Jóseffel					
52. 21. Februarii 1797.	4	8	Martonosi István	–	24	2 eszt.	–	48
53. 10 Decembris 1795.			Enyedi Sámuel	–	63	Szolgálatyáival lefizette		
első széna árra	9	64	Enyedi Sámuel	–	60			
sine contractu, széna árra de anno 1793	5	31	Enyedi Sámuel	–	30			
1796	5	10	Enyedi Sámuel	–	30			
1797	5	10	Enyedi Sámuel	–	30			
1800	5	10	Enyedi Sámuel	–	30	Magulitsiról jött által		
	7	14	Enyedi Sámuel			Török föld taxájából		
	7	14	Enyedi Sámuel			Nyikula Pétertől való capitalis		
1798. contractus de 1798, széna árra	4	76	Enyedi Sámuel					
	3	6	Enyedi Sámuel					
Sine contractu	2	55	Csuka Andrásné	–	15	12 eszt.	1	80
	4	8	Csuka Andrásné	–	24	3 s ½ eszt.	–	84
Sine contractu 1796	5	10	Köpetzi Jánosné, széna árra	–	30	2 eszt.	–	60

1797.	2	55	Köpetzi Lázár, széna árra	–	15	2 eszt.	–	30
1799.	2	23	Köpetzi József, széna árra	–	12	2 eszt.	–	24
Sine contractu 1797.	5	10	Flora György, széna árra	–	–	Dologinteresre		
1797.	5	10	Flora Péter, széna	–	–	Dologinteresre		
Sub 48, 1799	2	21	Tállyai József, széna árra	–	–	detto		
Detto	2	21	Köpetzi Mihály, széna árra	–	–	detto		
Sine contractu 1797.	5	10	Köpetzi Mihály, széna árra	–	–	detto		
Sub 46. 22. Februarii 1798.	3	6	Csíkos László	–	18	2 eszt.	–	36
54. 18. Februarii 1799.	4	76	Kozián Mihály			Széna árra, dologra vették		
	4	76	Moga Péter					
	4	76	Hurgya Szimion					
Sub 48. 27. Martii 1799.	2	23	Csuka Farkas, széna árra			Dologra		
régi széna árra	5	10	Csuka Farkasra deveniált az attyáról	–	30	12 eszt.	3	60
Sine contractu, széna árra	1	36	Martonosi István, Kando Istvántól adatott által	–	8	8 eszt.	–	64
Széna árra 1793	2	65	Martonosi István					
	2	65	Köpetzi Lászlóval					
Széna árra 1796	5	10	Martonosi István	–	30	1 eszt.	–	30
Széna árra 1799	2	23	Martonosi István	–	12	1 eszt.	–	15
Sine contractu 1793	6	12	Bakó Andrásné Bátsi Ágnes, erre deveniált Tót Éváról	–	36	9 eszt.	3	24
1793	5	31	Lőrincz Sámuel, széna árra	–	31	8 eszt.	2	48
Széna árra 1793	2	65	Csuka József	–	15	8 eszt.	1	20
Széna árra 1796	2	55	Csuka József, Kandó István adta által	–	15	5 eszt.	–	75
[592] Széna ár 1793	2	65	Mezei Jakab	–	15	6 eszt.	–	90
1796	5	10	Mezei Jakab	–	30	5 eszt.	1	50
1793			Köpetzi László	–	15	8 eszt.	1	20
1797	5	10	Köpetzi Mihály	–	30	3 eszt.	–	90
Sub numero 48. 1799	2	21	Köpetzi Mihály	–	13	2 eszt.	–	26
1796	5	12	Káplár István János	–	30	5 eszt.	1	50
1796	2	55	Kaprontzai János	–	15	5 eszt.	–	75
	2	55	Nyiri Jánossal	–	15	5 eszt.	–	75
Széna, sine contractu 1797	5	10	Szöts Dániel			Dologra vette		
Sub numero 48. 1799	2	38	Szöts Daniel törökbúza föld taxájában	–	12	2 eszt.	–	24
Széna ár 1799	2	23	Szöts Daniel			Dologra vette		
Sine contrac- tu, széna 1796	5	10	Lugosán Tanászi			detto		
1797	5	10	Lugosán Tanászi			detto		
1796	5	10	Ignát Imirie			detto		

1797	5	10	Ignát Irimie			detto		
1794	5	10	Ignát Irimie			detto		
Sine contractu 1797	5	10	Popa Nyikulaje			Dologra		
Sine contractu, széna 1797	2	55	Alb Alexandru			detto, <i>béfizette</i>		
1797	2	55	Rotok Petru			detto		
Sub numero 48., széna	4	46	Mátyás Mihály			detto		
Sine contractu, széna 1797	5	10	Bozán Juon			detto		
1797	2	55	Kez Ádám			detto		
Ugyan széna árra	5	10	Kez Ádám			detto		
Sub numero 48.	2	23	Tsuka Bálint		–	2 eszt.	–	26
Sub numero 48. széna árra	2	23	Körösi Jósefné			Dologra		
Sine contractu, széna 1797	2	55	Körösi Jósefné			Dologra		
			Jordányi Angyel depurálván a Capitalist rhfr. 25, restál interes- sel					7 34
Sine contractu 1797	4	8	Kádár Mihály			Dologra		
A sziget széna árra	6	12	Kádár Mihály	–	36	1 eszt.	–	36
Régi széna árra	2	32	Kádár Mihály			Dologra		
Sine contractu, pankotai széna 1796	2	4	Firutza Todor			Dologra		
Sine contractu, törökbúza föld taxája	2	72	Szuszán János			Dologra		
1799	3	6	Köpetzi Lázár temetésére az ecclesia ládájából vette Köpetzi Jósef	–	18	2 eszt.	–	36
	2	40	titulus curator Balog János- tól törökbuzaföldek taxájá- ból Köpetzi Jósef	–	14	2 eszt.	–	28
Sine contractu 24. Aprilis 1797.	15	30	Mánya Nyikula			Szántásra		
[593] 1797	4	8	Szabó Juon Florutza György kezességére			Dologra r. n. [?]		
1797	4	8	Beretzki Sigmondné Bantsó Susánna			Dologra		
1797	10	20	Csíkmoján Opra			Dologra r.n.		
1797	8	10	Balog János	nota bene: levált volt 20 ft., de általadott Tályaiaknak 12 ft.				
				–	48	4 eszt.	1	92
	1	20	Balog János földek taxájából	–	6	4 eszt.	–	24
			Bánpatakiak					
Contractus sub 55.	4	8	Muntyán Mihály	Dologra restálnak pro 1801.				
1796	4	8	Filip Avrám					
Búza árra	4	8	Vászij Ádám					
	4	8	Mihok Juon					

Búza árra	4	8	Harai Ros Gyorgy					
Sine contractu	5	10	Nyeda Ádám	–	30			
Sub 56. 1791	20	40	Balog János	1	20	2 eszt.	2	40
Sine contractu	1	20	Rotár Tanászi			Dologra		
Sub 57. 1802. 13. Martii	24	48	Csíkos Imreh	–	36			
Sub 58. 1802			Kaprontzai István	1	44			
59. 1802	10	20	ifjú István János	–	60			
60. 1802	6	12	ifjú Csíkos Imreh	–	36			
61. 18. Martii 1800.	5	10	Tót József					
Széna árra	5	10	Enyedi Sámuel					
	5	10	Szőcs István					
	5	10	Bántsó Imréné és Kőrösi Józsefné					
	5	10	Ajtai Lajos és Köpetzi Mihály					
	5	10	Tállyai József és Mátyás János					
[594]	5	10	Budai Ferentz és Kádár Mihály					
	5	10	Tsuka János					
	5	10	Kandó István és ifjabb István János					
	5	10	Ignát Mihály					
	5	10	Alb Albutz					
	5	10	Mátyás Péter					
	5	10	Ignát Péter és Csikmoján Opra					
	5	10	Mátyás Mihály					
	5	10	Kozián Mihály					
	5	10	Flora Juon és Dsoszán Petru					
	5	10	Peszkár Grozáv és Krisán Marian					
			Széna árra					
	5	10	Enyedi Sámuel és Szőcs István					
	5	10	Budai Lőrincz és Ferentz					
	5	10	Kaprontzai István					
	5	10	Tsuka Ferentzné és Andrásné					
	5	10	István Ferentz és Csíkos Imreh					
	5	10	Csíkos János					
	5	10	Horvát Sigmond					
	5	10	Tsuka Bálint és Pataki Sándor					
	5	10	Tsuka Istvok					
Sub numero 63. 1802. 25 februarii, széna árra	5	44	Enyedi Sámuel					
	5	44	Köpetzi László és Tállyai					
	5	44	Tot József és Tsuka József					
	5	44	idősd Csíkos Imreh és Tuli Mojsze					
	5	44	Tsuka Farkas					
Sub numero 64., 1802. 4. Februarii	32	64	Vásárlottak még az 1801-ben termett szénát					
			Májér Avrám					
			Pojenár Kozma					
			Tsizmás Juon					
			Tsizmás Avrám					
			Toma Nyikuláje					

Sub 65. 1802. 8. Februarii	26	52	Ugyan az 1801-ben termett szénát vásárlották meg bánpatakiak					
			Indréj Juon					
			Popa Juon					
			Simon Istók					

[595.] II. Számbavétettek az ekklézsiának zálogos földei, melyek találtattak eképpen:

	hfr.	dr.
1. Anno 1762 die 6 ^{ta} Maji <i>Csikos Lőrintztől</i> a <i>Czikorán</i> vásároltatott két föld, felsőnek szomszédjai a Sermán nevű hegy felől Kaprontzai Tamásnak, alól pedig Gál Péternek posteritási. Az alsónak fellyül Gál Péter, alól pedig Tsukestye földje. <i>Regiusok:</i> Papoltzi Péter, Tsuka Ferentz és Csikos Lőrintz.	13	26
2. 1796. 7. Januarii Rátz Andrástól zálogosított ponkotai kert és törökbúza föld. Kertnek szomszédjai északról Köpetziék kertye, délről Rátz Borbara. A törökbúza földnek, melyly vagyon Resztokában, északról Köpetziék, délről Tót József. <i>Regiusok:</i> Balog József és Horvát Sigmond.	91	6
3. 1796. 7. Februarii <i>Rátz Borbarától</i> zálogosított ponkotai kert, és Boktérloban lévő törökbúza föld kiváltatott. A kertnek szomszédjai a fellyebb sub numero 2. írt Rátz Andrástól zálogosított kertye az ecclesiának egyfelől, másfelől pedig Rátz Susánna Abrudbányai Mihelyesné. A törökbúza földnek délről Körösinné, északról Rátz Andrásné. <i>Regiusok:</i> Balog János és Horvát Sigmond, anno 1796. die 7 ^{ma} Februarii.	32	78
4. <i>Tsuka Jóseftől</i> anno 1800. die 24. Januarii, Cselkáz nevű helyben zálogosított törökbúza föld. Szomszédjai: délről Balog Jóseftől zálogosított földje az ecclesiának, északról Papoltzi Györgyné Tsuka Kata. <i>Regiusok:</i> Balog József, és Rátz Ferentz.	34	56
5. <i>Balog Jóseftől</i> anno 1800. die. 24. Januarii Cselkáz nevű helyben zálogosított törökbúza föld. Szomszédjai egyfelől, a most írt sub numero 4-to Tsuka Jóseftől zálogosított földje az ecclesiának, másfelől Balog Ádám. <i>Regiusok:</i> Rátz Ferentz és Balog Elek. <i>kiváltatott 1803</i>	35	76
6. <i>Szöts Istvántól Haraszig</i> nevű helyben zálogosított törökbúza föld. Szomszédjai egyfelől Csukus Gábor szántóföldje, másfelől pedig István János kaszállója. Erről nincs contractus expediálva, de a venditor recognoscálta a visitatio előtt. Vásároltatott 1798-ban.	15	30
7. <i>Köpetzi Sebestyén Lászlótól</i> , anno 1802. 24. Aprilis Lá Rogozina nevű helyben zálogosított törökbúza föld. Szomszédja egyfelől Köpetzi Mihály. <i>Regiusok:</i> Balog János és Pataki Sándor. <i>kiváltatott</i>	40	80
8. <i>Tót Jóseftől</i> anno 1802. die 19. Aprilis lá Baktirtéu máre nevű helyben zálogosított törökbúza föld. Szomszédjai napkelet felől Méltóságos Zejkfalvi Zejk úrfiak földje, napnyugotról Köpetzi Mihály földje. <i>Regiusok:</i> ifjabb István János, Balog József és Horvát Sigmond. <i>kiváltatott</i>	40	80
9. Anno 1802. die 26. Aprilis Kováts Mária és Ersébeth asszonyoktól zálogosított szántóföldek, melylyk vagynak illy renddel: a. A Czikora nevű helyben, szomszédjai napkeletről Lőrintz József földje, napnyugotról a Nagyarók, 6 vékás. b. Ugyanazon nevezetű helyben, szomszédjai napkeletről Köpetzi József, napkeletről Köpetzi László földje, 2 vékás. c. Petritsél alatt, szomszédjai egyfelől az árok, másfelől Bantso föld.	102	—

d. A Tsupánban 4 vékás, melyet elmosott a Maros, de a Maroson túl való szigetből ki fog pótoltnai.		
e. Trufesél nevű hely alatt, 2 vékás, egyfelől szomszédjai Markutsán György posteritási, másfelől Rátz Susánna Abrudbányai Mihelyesné.		
f. Tselkáz nevű helyben törökbúza föld, mely búzával bevettette 3 vékás. Szomszédjai egyfelől a réárúgó földek, másfelől pedig Kaprontzai posteritási. [597.]		

III. Számbavétettek az ekklézsiának örökös szántóföldei és kaszállói, mellyek illy renddel találtattak:

1-o. A régi elhagyatott országúttya adatott közönséges megegyezésből ekklézsia földének, melly a kéméndi határ szélétől fogva jön éppen a harai templom arannyában az ország úttyára, mellynek kellene lenni mindenütt 5 ~ öt német ölnyi szélességűnek, de amellyből sok helyeken sokat elszántottanak. Mellyre nézve die 29na a Szent Visitatio compulsorium mandatummal citáltatván a Haróban és commoráló paraszt személyek között: Ignát Irimiát, Antalfi Daniel úr emberét, ki is mintegy 80 esztendő, Florij Györgyöt, Zejk urak emberét, annorum circiter 44, Szalo Joszivot, Bogáti Susánna asszony emberét, annorum circiter 70, Muntyán Juont, titulus Váradi Móses úr emberét, annorum circiter 30. A nemesek között, István János annor cir 50, Kaprontzai István annor cir 50, Tsíkos Gábor annor cir 50, Köpetzi Mihály annor cir 50 ő kegyelmeket. A földnek színén megeskettettek és azon földet a harai templom mellett elmenő úttól fogva a kéméndi határig kijárták, és kövekkel kétfelől kimétázták.

Az ezen földről való collationalis pedig az ekklézsia ládájában szóról szóra így vagyon:

Anno 1756. die 1ma prima mensis Septembris közönséges atyafiságos, egyenlő akaratból kívánván szegény együgyű csekély ekkléziánknak kevés pium legatumot tenni illy formán: hogy primo: Határunkon Kéménдрől lejövvő ország úttyát egy kietlen árok keresztülvágván, melly útnak feltartásában mindeddig nehéz munkával hidat tartván szegény falunk, melyet tovább nem győzvé, kintelenített a hídnak csinálásától cessálni. Azon utat öt német ölnyre kimérvén, egészen a kéméndi határig ekklézsia számára legálni, mellyről kézbeadással menvén ezen alkalomra, aggyuk arról való kezünk írását, és pecsét alatt való subscriptioikat fide mediante. Extradatur per nos:

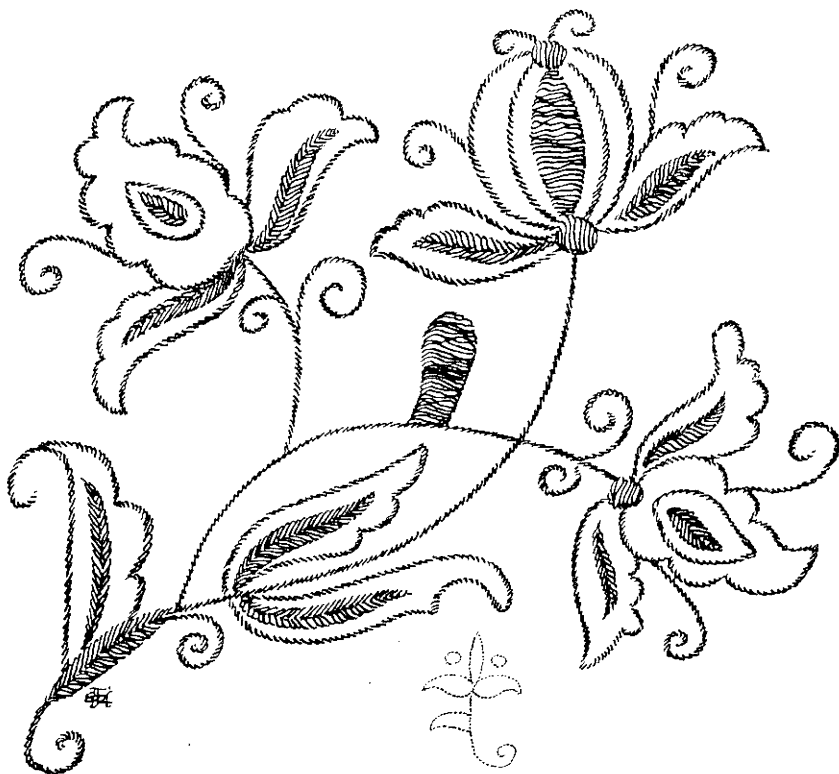
Coram nobis: Balog Mihály, Rátz Elek m. k., Csukus Lőrincz manu aliena idősb Csuka Pál, falusi bíró, Csuka Ferentz, Ifjú Rátz Mihály. Bátsi János manu aliena, Bakó István nemes személy, Kaprontzai István, István András nemes személyek, Balog Sándor mpr. [598.]

2-do. A Tsupánban a Nagy Széna Rét, melyet a harai titulus possessuratus conferált az ekkléziának, közönséges akaratból s megegyezéséből, mikor a Maros felől való közönséges terrenum felosztott titulus f[első]szálláspataki Mara Sigmond úr főbíróságában, és Balog Sándor szolgabíróságában. Mellynek szomszédjai ezek: napkeletről a réárúgó kaszállók, napnyugotról a Maros, délről Tót József, északról Harsányi János, kinek succedált Budai Lőrincz felesége jussán. Ezen szénarétnak napkelet felől való szélessége 111 német öl, dél felől le a Marosig 118. Napnyugat felől a Maros mellett lefele 38, északról a Marostól fogva a kertig 108 ½, a kert mellett felfele 39 öl, a Maros felől való része ugyan szélesebb volna, de praetensiot formálván hozzá némely közönséges terrenumon lakók, merthogy azok különben is egyebütt nem bírnak, azoknak cedálja az ekklézsia azon controversiában forgó részt.

3-tio. Lá Báltá nevű helyben mintegy 4. szekérre való kaszálló, melly conferáltatott a harai nemességtől 1742. die 2da mensis Maji Kéméndi Sigmond, Rátz Sigmond, Balog Sándor regiusságok alatt költ collationalis szerint. Mellynek szomszédjai most napkeletről Rátz András posteritási napnyugotról a réárúgó földek; délen István uraimék, északról Tsuka Ferentz posteritási, ezt a mester használja.

4-to. A Tsupában Dupé grégyiny a víz régi járásának nyomán vagy árkan, 4 ölnyi szélességű füves hely, szomszédjai napkelet felől, és ahol délre fordul Bogáti föld, azután Körösné egész végig, a falu felől pedig a felső végénél elkezdve egy darabig Beretzkiék, azon alól a sessiok rúgnak bele; terminálódik pedig a Zejk urak sessiojának alsó szélén.

5-to. A Tsupánban Demián nevű helyben 3 vékás búzaföld a közönséges terrenum elosztásakor az ekklézsia számára szakasztatott, szomszédjai észak felől Rátz Andrásnak, dél felől Tótnak posteritási. Ezt az egyházfiak használják.

•Haró•

6-to. Lá Báltá nevű helyben négy öl szélességű 30 portiot termő kaszálló. Szomszédjai délről Enyedi Sámuel, északról Kőszegi jus, mellyet most Tsákiné tart. Ezt is az egyházfiak használják.

7-mo. Ismét abban a rendben Lá Báltá két szekérnyi kaszálló, 8 öl szélességű. Szomszédjai délről Mánya Juon, északról Bakor része. [599.]

8-vo. A Lunkán in Szekerésty egy török-búza föld, szomszédjai délről Bogáti Susánna, északról tiszteletes Soldos Márton úr Balog uraiméktől zálagosított földje.

9-no. Tsumága nevű helyben egy szekérnyi kaszálló. Szomszédjai napkeletről Tsíkos Gábor, napnyugotról Markotsán József földje a Solymosi határon. Ezt a pap használja.

10-mo. Vagyon Pankota nevű helyben egy öröksége, mellyen lakik Rotár Tanászi általa építtetett házban. Szomszédjai napkelet felől a köszikla, napnyugotról az árok, délről a forduló közkert, északról Tsíkos Gábor.

11-mo. A régi rév irányában egy sziget, mellyet régen bír az ekklezsia és arendába szokta kiadni.

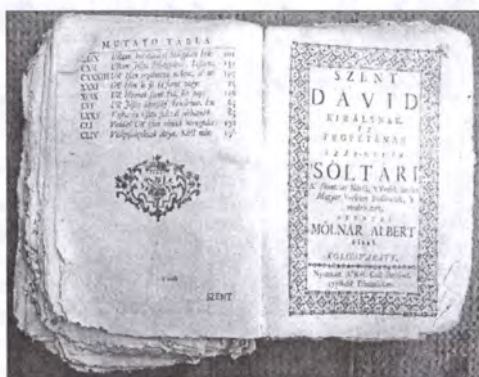
12-mo. Ezen örökösön bíró földjeihez accedál most azon darabocská föld, melly Sermánnak dél felől való oldalán vagyon, mellyet Horvát Sigmond és György, István János, és Köpetzi László ökegyelmek a Szent Visitatio előtt az ekklezsianak örökösön cedálának, hogy azon szőlőt építhessen az egyházi szolgáltnak számára. Ezen darab földet ezelőtt mintegy 8 esztendővel fogták fel a közönséges terrenumból, mellyhez hogy annál inkább mások valami praetensiot ne formálhassanak, a fenn írt collatorok is a magok jussokról örökösön lemondanak azon közönséges terrenumra nézve, mellyet mások másutt felfogtanak.

13-tio A régi temetőnek bővítésére és tágitására.⁴⁸² [600.]

IV. Ezek után elvétellett egyházfi Enyedi Sámuel ökegyelme számadása, mellyben adatok fel illyen:

A. perceptumok	hfr.	dr.
a. 1794-dik esztendőbeli visitatiokor maradt készpénz	43	96
b. A visitatio után ugyan 1794-dik esztendőben régi capitalisokból, széna árrából, gabonából, törökbúza földek taxájából, interesből, publicatioból incassáltatott	84	50
c. 1795-dikben ugyan affélékből	108	43½
d. 1796-dikban ugyan affélékből	81	50
e. 1797-dikben ugyanazokból	120	16½
f. 1798-dikban ugyanazokból	69	67
g. 1799-dikben ugyanazokból	70	24
h. 1800-dikban ugyanazokból	148	66½
i. 1801-ben ugyanazokból	95	44
k. 1802-dikban Aprilisnek 27. napjáig ismét azokból	242	32
Perceptumok summája	1064	89½
B. Erogatumok hiteles szükségekre		
1794-ben	74	12
1795-ben	51	43
1796-ban	52	12
1797-ben	48	17
1798-ban	70	16

⁴⁸² Fél oldalnyi hely kimaradt.

18. századi Zsolnárbok

1799-ben	43	22
1800-ban	64	61
1801-ben	56	6
Erogatumok summája	459	89
C. Elocatumok		
Contractusok mellett, melyek fellyebb subinferáltattak		
1794. Tsikos Gábornak	8	10
Szöts Istvánnak	18	54
[601.] 1794-ben Tót Józsefnek	8	16
Ignát Irimiának	5	10
Rátz Ferentznek	12	24
Tsíkos Imréhnek	6	12
Tímár Szabo Ferentznek	3	6
1795-ben Budai Ferentznek	15	30
Enyedi Sámuelnek	2	4
Kaprontzai Mósesnek	10	20
Szöts Istvánnak	3	60
1796-ban Jordáti Angyelnak	12	–
1797-ben Mánya Nyikulájának	15	30
Tót Józsefnének	1	20
Szalo Juonnak	4	8
Beretzki Sigmondnének	4	8
Murár Oprának	10	20
Tímár Ferentznek	8	16
Enyedi Sámuelnek	7	14
Balog Jánosnak	8	16
ismét magának	1	–
Kádár Mihálynak	4	8
Rotár Tanászinak	1	20
1798-ban Saulestyán Juonnak	2	4
Tsuka Andrásnak	2	72
Enyedi Sámuelnek	2	4
Szöts Istvánnak	2	4
Tsuka Andrásnak	1	36
Szöts Istvánnak a törökbúza földért	15	30
1799-ben Köpetzi Józsefnek	5	10
Szigeti Mihálynének temetésére	5	10
1800-ban nemes Balog Évának	25	50
1801-ben Enyedi Sámuelnek [602.]	2	22
1802. Tsikos Imréhnek	6	12
Tót Józsefnek	40	80
Kaprontzai Istvánnak	24	48
Kováts Máriának és Ersébethnek	120	–
Ifjabb István Jánosnak	10	20
Elocatumok summája	418	18
mellyhez hozzátévén a fellyebb megírt erogatumok summáját	459	89
Erogatumok és elocatumok summája mindössze lészen	878	7
Melly erogatum és elocatum summáját kivonván a fellyebb megírt perceptum summájából, mely volt	1064	89½
A számadoló egyházfinak a következő számadása marad	186	82½

V. Vicecuratornak választatott s béeskettetett ifjabb István János ökegyelme, ki vállalja ugyan a vicecuratori hivatalát, de azzal a feltétellel, hogy egy fővebb curator is tétetsék minél hamarébb. És mind magának, mind a nemes ekklezsiának kívánsága az, hogy demereáltatssék titulus berekszői Nándra György úr.

Consistorialis személyeknek választattak s béeskettek: ifjabb István János, idősbb István János, Tsuka István, Kaprontzai István, Horvát Sigmond, Tót József, Köpetzi József, Tsíkos Gábor.

Harangozónak választatott Szóts Dániel, sírásóknak Gruja Sigmond és Borbély Bálint.

- Haró -
Himzés minta

1803

*Haro, 1^a, 2^a Maji 1803. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae filialis Haroensis per reverendum ac doctissimum dominum Michaellem Barta, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis ordinarium notarium, ut et reverendum ac doctissimum dominum Samuelem Kolosvári, memorati tractus vicedirectorem, cum consensu et in presentia reverendi ac clarissimi domini prosenioris Martini Soldos, peracta 1. 2. Maji 1803.*⁴⁸³

Ekkor az oskolamesteri háznál jelen voltak: tiszteletes Pataki Sándor atyánkfia, mint a nemes ekklezsiának oskolamestere és levitája, a nemes ekklezsia tagjai közül nemes Balog János, József és Elek, Tót József, Hertzeg György, Köpetzi József, Bantsó Lajos, Tsuka István, Intze József, Martonosi Sámuel, kurátor ifjabb István János, egyházfiak Enyedi Sámuel, Szóts István, harangozó Szóts Dániel, Budi Lőrincz urak és ökegyelmek.

Ezeknek jelenlétében ezek folytanak: I. A szokás szerint kérdés tétetett a tiszteletes levita iránt, hogy mind templombéli szent szolgálattában, mind tanítói hivatalában minémű contentuma vagyon a nemes ekklezsiának? Minden tekintetben tellyes contentumát jelenték a jelenlevők.

II. Megkérdetett a tiszteletes levita, hogy a nemes ekklezsia ellen vagyon-e valami panassza? Ki is jelenté, hogy elszenvedhetetlen panassza egyébként nincsen, hanem ezen tekintetben, hogy a Csuráni káposztáshely körül, melly eleitől fogva a nemes ekklezsiától conferáltatott a mesternek, a szomszédok, kik ezelőtt mintegy 10 esztendővel úgy contraháltak a nemes ekklezsiával, hogy a magok commoditásokért az ekklezsiától tétetni szokott kertet magok mindenkor felteszik, mármost egy időtől fogva feltenni elmulattyák és emiatt azon káposztáskertnek hasznát nem veheti.

Végezés: minthogy a szomszédok régi elejek compositiojokról elállván, a kertnek feltételében morosusok, a nemes ecclesia, amit commoditasokra engedett volt, foglalja vissza és közönséges költséggel tétessen kertet azon hely körül, hogy kárt ne szenvedjen a panaszozó.

Panaszolja továbbá azt is, hogy a csűrön fellyül lévő veteményes helynek, kerítés nélkül lévén, hasznát nem veheti.

Erre nézve is végeztetik, hogy a nemes ekklezsia közönséges jövedelméből illendő kerítés alá vétessék késedelem és időhaladék nélkül, hogy az idén hasznát vehesse. [667.]

III. Számba vétettek az ekklezsia jövedelmének költségei:

⁴⁸³ HuZaL-Jkv. I/5. 666–679.

A. Az örökös fundussai használtak eszerint:				hfr.		dr.			
1-o. Az elhagyatott országútyából interestezőkkel művelt szántóföld termése 1801-dikben rostálva 32 véka búza, mellyből									
Azon esztendőben elvetetett pro 1802 metretae 4									
Kézpénzen eladatott metretae 5				8		58			
Kölcsenben kiadatott Tót Jósefnek 5									
Enyedi Sámuelnek 3 ½									
Elvetetett pro 1803 14									
A Visitatiokor elkölt ½									
2-o. Az 1802-béli visitatio actáiban protocolli pagina 598, sub numeris 2., 4., 7. lévő kaszálóból egybengyűjtetett széna árra				180		–			
3-o. A Lunkán Szekeristye nevű helyben sub numero 8. törökbúza föld taxájában pro 1802 et 1803 jön.				10		20			
4-o. Sub numero 10-mo Pankotán lévő zsellér sessionak haszna ez, hogy a zsellér dolgozik.									
B. A zálogos földek, mellyek feljegyeztettek protocolli pagina 595., eképpen használnak:									
Sub numero 1-o lévő két búza föld most bé van vetve feliben									
Sub numero 2-o et 3-tio Pankotán lévő kertekért pro 1802. jött				4		80			
Az ezekhez tartozó törökbúza földekért pro 1802–3.				10		20			
Sub numero 4-to lévő törökbúza föld taxájában pro 1802. et 1803.				5		44			
Sub numero 5-to Balog Jóseftől lévő földért pro 1802. jött				3		6			
Sub numero 6-to Szóts Istvántól való földért pro 1802. et 1803.				4		16			
Sub numero 7-mo Sebestyén Lászlótól való földért pro 1802. et 1803.				5		44			
Sub numero 8-uo Tót Jóseftől való földért pro 1802. et 1803.				8		16			
Sub numero 9-no f. betű alatt lévő törökbúza földért pro 1802. et 1803. [668.]				5		44			
Summa				246		8			
C. Az elocatumok				Perceptumok				Restantiák	
				Capitalisból		Interesből			
	hfr.	dr.		hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.
1.	5	50	Beretzki Mária	–	–	–	–	13	50
	2	56	Jakab Judit maradéka, Köpetzi Mihályné	–	–	–	–	1	28
2.	25	50	Köpetzi Mihály	–	–	–	–	44	53
3.	10	40	Ugyanő	–	–	–	–	13	2
4.	2	4	Ugyanő	–	–	–	–	–	–
5.	7	65	Csikos László	–	–	–	45	–	–
	7	65	Csikos Imreh	–	–	–	–	–	45
6	12	24	Csikos László usque anno 1802 inclusive	–	–	8	–	–	–
	4	8							
	24	48							
7.	4	8	Csikos János	–	–	–	–	9	36
8.	2	55	Pakulár György	–	–	–	–	2	74
	2	55	Pakulár Szimion	–	–	–	–	2	74
9.	2	72	Papoltzi Györgyné	–	–	–	–	5	12
10.	6	12	Papoltzi Györgyné	–	–	–	–	3	24
	2	55	Ugyanő	–	–	–	–	–	45
11.	25	50	ifjú István János 1802 végéig	–	–	6	60	–	–
12.	5	10	Horvát Sigmund	–	–	–	–	3	62
	5	10	Horvát György	–	–	–	–	3	62
13.	8	67	Köpeczi László ezért földet adott, nota bene:	8	67	3	57	–	–
	8	67	Köpetzi Jósef	–	–	–	–	3	6

14.	12	75	Martonosi János	–	–	2	4	12	27
	12	75	Martonosi Ádám	–	–	2	4	12	27
15.	3	70	Harsányi Ádámné, nota bene:	3	70	4	62	–	–
16.	5	10	Köpetzi József	–	–	–	–	2	5
17.	3	67	Tsuka Ferentzné	–	–	–	–	2	53
	3	67	Tsuka Mósesné	–	–	–	–	2	53
	3	67	Tsuka Andrásné	–	–	–	–	2	53
18.	4	8	Borbély Bálint	–	–	–	–	5	18
19.	3	49	Csikós Gábor	–	–	–	–	3	99
20.	5	10	Csikós Gábor	–	–	–	–	1	82
	2	53	Csikós Gábor	–	–	–	–	2	85
21	3	45	Tsuka Kata, leánya Demeter Susánna, Etre Mihályné AlPestesen	–	–	–	–	3	99
	6	30	Csanádi Teresia és János	6	30	7	98	–	–
	9	45	Tsuka Borbára, dévai harangozóné	–	–	–	–	11	97
			Nota bene: Ezek Tsuka János maradé- ki, ki adós volt hfr. 8 dr. 30						
[669] 22.	2	84	Sus Toma fia, Tanászi	–	–	–	–	3	36
23.	6	12	Csikós Imreh	–	–	–	–	3	24
24.	6	12	Ugyanő, munkával interesezi	–	–	–	–	–	–
	2	65	Ugyanő, contractus nélkül	–	–	–	–	1	35
25.	8	52	Kaprontzai Tamás maradéki, Tamás és János	–	–	–	–	6	99
26.	7	44	Kőrösi József özvegye	–	–	1	35	–	–
27.	5	10	Bantsó Imreh	–	–	2	25	–	45
	2	53	Ugyanő						
	17	34	Bantsó Lajos, contractus nélkül	–	–	–	–	7	14
28.	25	20	Tsuka Istók	–	–	8	5	–	50
	5	10	Ugyanő, contractus nélkül	–	–	1	20	–	–
29.	20	40	Nyíri István anyja, földel depurálta mind a capitalist, mind az interest						
30.	8	66½	Tállyai János	–	–	–	–	5	16½
	8	66½	Tállyai József	–	–	–	–	5	16½
	6	12	Tállyai János contractus nélkül	–	–	–	–	1	9
	6	12	Tállyai József contractus nélkül	–	–	–	–	1	9
31.	23	80	Martonosi Sámuel						
	11	90	Martonosi István						
	12	75	Martonosi Sámuel						
	12	75	Martonosi István						
de 1797. 52	4	8	Martonosi István						
1793	–	91	Martonosi Sámuel						
Kandótól	–	45	Martonosi István						
1796	3	40	Martonosi Sámuel						
	1	70	Martonosi István						
1799	2	23	Martonosi István						
1796	1	95	Martonosi Sámuel						
	1	95	Martonosi István						
Nota bene: Ezen jegyzés szerint kijő világosan, hogy Martonosiné fiával, Sámuellel adós in summa hfr. 42 dr. 81									
Martonosi István ismét 35 dr. 6				–	–	1	99	–	11
[670] 32.	6	12	Mátyás Istók, dologgal interesezte						
33.	17	34	Pap számára való ezeknél						
	2	4	Rátz Andrásné	–	–	–	–	2	4

	2	55	Tsuka Andrásné	–	–	–	–	1	92
	4	8	Tsuka Andrásné	–	–	–	–	1	8
	5	10	Köpetzi Jánosné	–	–	–	–	–	90
	2	55	Köpetzi Lázár	–	–	–	–	–	45
	2	23	Köpetzi József	–	–	–	–	–	36
	5	10	Flora György, ledolgozta az interest						
	5	10	Flora Péter, ledolgozta az interest						
Sub numero 48.	2	21	Tállyai Józseffel	Dologgal restálnak					
	2	21	Köpetzi Mihály						
	5	10	Ugyanő						
Sub 46	3	6	Tsíkos László	3	6	–	54	–	–
54.	4	76	Kozsián Mihály, ledolgozta az intert.						
	4	76	Moga Péter, ledolgozta						
Sub 40 ⁴⁸⁴	4	76	Hurgya Szimion, dologgal restál						
48.	2	23	Tsuka Farkas, restál dologgal						
	5	10	Tsuka Farkas, régi széna árra	–	–	–	–	3	90
	1	96	Martonosi István, melyet Kandó adott álta						
	2	65	Martonosi István						
	2	65	Tsíkos László	2	65	–	–	–	–
	6	12	Bakó Andásné Baktsi Ágnes, kire deveniált Tót Éváról	–	–	–	–	3	60
	5	31	Lőrincz Sámuel	–	–	–	–	2	79
	2	65	Tsuka József	–	–	–	–	1	35
	2	55	Tsuka József	–	–	–	–	–	90
	2	65	Mezei Jákob	–	–	1	5	–	–
	5	10	Mezei Jákob	–	–	1	80	–	–
sub numero 48	2	65	Köpetzi László	2	65	1	70	–	–
	5	10	Köpetzi Mihály	–	–	–	–	1	20
	2	21	Köpetzi Mihály	–	–	–	–	–	39
	5	12	ifjú István János	–	–	–	60	1	20
	2	55	Kaprontzai János	–	–	–	–	–	90
	2	55	Nyíri János, földbe investálódott						
	5	10	Szóts Dániel, ledolgozta az interest						
	2	38	Szóts Dániel	2	38	–	36	–	–
	2	23	Szóts Dániel, ledolgozta az interest						
	5	10	Lugosán Tanaszi	Ledolgozta az interest					
	5	10	Lugosán Tanaszi						
	15	30	Ignát Imirie	15	30	–	–	–	–
	5	10	Popa Nyikuláje	ledolgozta az interest					
	2	55	Alb Alexandru	2	55	–	–	–	–
	2	55	Rotok Petru	az interest ledolgozta					
	4	46	Mátyás Mihály	Ledolgozták az interest					
	5	10	Bozán Juon						
	2	55	Keza Ádám						
	5	10	Keza Ádám						
	2	23	Tsuka Bálint						
	2	23	Kőrösi Józsefné						
	2	55							

⁴⁸⁴ Kihúzza.

	–	–	Jordáti Angyel, interestel restál	–	–	–	–	7	34
	4	8	Kádár Mihály, dogra						
	6	12	Ugyanó	–	–	–	–	–	72
	2	32	Ugyanó	–	–	–	–	–	72
	2	4	Firutza Todor	ledolgozta az interest					
	2	72	Szuszán Juon	ledolgozta az interest					
[673]	3	6	Köpetzi József	–	–	–	–	–	54
	2	40	Köpetzi József	–	–	–	–	–	72
	15	30	Mánya Nyikula, solvit	15	30	–	–	–	–
	4	8	Szabó Juon	ledolgozta az interest					
	4	8	Beretzi Sigmundné Bantso Susánna	ledolgozta					
	10	20	Tsikmoon Opra	ledolgozta					
	8	10	Balog János, pro 1803 adott interest	–	–	1	92	–	–
	12	–	Tállyai János és József, 3 esztendőre restálnak	–	–	–	–	2	16
	1	20	Balog János, pro 1803, solvit	–	–	–	30	–	–
	2	53	Dsoszán Petru és Dávid Nyikula	2	53	–	–	–	–
	2	53	Saulestyan Juon és Moga Peter	ledolgozta					
	5	40	Tulye Mátyás	5	40	–	30	–	–
	5	10	Bantsó Ferentzné Nagy Kata restál interestel férje halálától fogva ab anno 1788						
	5	10	Gál Petruz és Kaprontzai Márton junior, kire szállott Szabó Jánostól, interestel régtől fogva regálnak						
	5	10	Kádár Mihályról és Jánosról Pakulár Sigmondra szállott, erről Tsuka Bálintra, mint atyafira						
55.			A Bánpatakiak búza árával adósok						
	4	8	Muntyán Mihály						
	4	8	Filip Avram						
	4	8	Vaszij Adám						
	4	8	Mihok Juon						
	3	6	Harai Rosuj Gyorgy						
	5	10	Nyéda Adám	–	–	–	–	–	30
56.	20	40	Balog János, pro 1803 is meggadta	–	–	4	80	–	–
	1	20	Rotár Tanaszi, contractus nélkül 1 nap ost.						
57.	6	12	Tsikos Imre junior	–	–	–	36	–	–
58.	24	48	Kaprontzai István	–	–	–	–	1	44
59.	10	20	ifjú István János	–	–	–	60	–	–
60.	6	12	ifjú Csikos Imreh	–	–	–	36	–	–
61.	5	10	Tót József	–	–	–	–	–	60
	5	10	Enyedi Sámuel	–	–	–	–	–	–
[674]	5	10	Ignát Peter és Tsikmoján Opra	dologgal restálnak					
	5	10	Szöts István	–	–	–	–	–	60
	5	10	Mátyás Mihály	ledolgozta					
	5	10	Bantsó Imréhné és Körösi Józsefné	–	–	–	–	–	60
	5	10	Ajtai Lajos és Köpetzi Mihály	–	–	–	–	–	60
	5	10	Tállyai József és Mátyás János	–	–	–	–	–	60
	5	10	Budai Ferentz és Kádár Mihály	–	–	–	–	–	60

	5	10	Tsuka János	–	–	–	–	–	60
	5	10	Kandó István és ifjú István János	ledolgozták					
	5	10	Ignát Mihály	–	–	–	–	–	60
	5	10	Alba Albutz	5	10	ledolgozta			
	5	10	Mátyás Péter	ledolgozta					
	5	10	Kozián Mihály	ledolgozta					
	5	10	Flora Juon és Dsoszán Petru						
	2	55	Krisán Márián	restál dologgal					
	2	55	Peszkar Grozav	restál dologgal					
62.	2	55	Enyedi Sámuel						
	2	55	Szöts István						
	2	55	Budai Lőrincz, solvit	alább bérő a perceptumban					
	2	55	Budai Ferentz						
	2	55	Tsuka Ferentzné						
	2	55	Tsuka Andrásné						
	5	10	Kaprontzai István						
	2	55	István Ferentzné	2	55	–	15	–	–
	2	55	idősb Tsikos Imreh						
	5	10	Tsíkos János						
	5	10	Horvát Sigmond						
	2	55	Tsuka Bálint						
	2	55	Pataki Sándor	2	55	–	–	–	–
	5	10	Tsuka Istók	5	10	–	30	–	–
	3	6	Tsíkos László	3	6	–	54	–	–
63.	5	44	Enyedi Sámuel						
	2	72	Köpetzi László						
	2	72	Tállyai						
	2	72	Tót József						
	2	72	Tsuka József						
	2	72	Idősb Tsikos Imreh						
	2	72	Tulye Mojszé						
Bánpata- kiak	32	64	Majer Avram	pro 1802 restálnak 6 napi dologgal, 1803. 16 nappal					
			Pojenár Borza						
			Tsizmás Juon						
			Tsizmás Avram						
			Toma Nyikulaje						
[675]	26	52	Indrój Juon						
			Popa Juon						
			Simon Istók						
			Balog Josef uram a zálogos földek rendében sub numero 5-to, a földet kiváltotta	35	76	–	–	–	–
			Tsuka István a ház árát lefizette	30	60	–	–	–	–
			Szöts Danieltől régi interes	–	–	6	72	–	–
			Kölönte Beniamin úrtól, széna árra	–	–	5	44	–	–
			Szilágyi Simon, 3 hónapra vett 40 ft. adott interest	–	–	1	20	–	–
			Mezei Jakab 22 ft. után	–	–	1	54	–	–
			Tsuka Bálint 40 ft. után	–	–	1	20	–	–
			Enyedi Sámuel 13 ft. után	–	–	–	78	–	–
			Hutz Juonné 50 ft. után	–	–	6	–	–	–
			Rátz Ferenctől, régi adósság után való interes	–	–	5	4	–	–

A szárazajtai templom építésére	–	28
1803-ban mesteri fizetésbe	36	36
A pankotai zsellér turbálásakor	1	12
A tanuló gyermekek számára egy székre	–	24
Erogati summa	100	57
A percepti summa	648	85
Az elocatum	289	71
Az erogatum	100	57
Elocatum és erogatum summája	390	28
Mellyet kivonván a perceptumból, marad	258	57
Ennyinek kellene lenni a ládában, de kiszámláltatván a pénz, találatik	152	72
és így a hijánosság	105	85
Mellyet tartoznék Enyedi Sámuel egyházi megfizetni, amint az első tekintettel láttzik, de meggondolván a Szent Visitatio, hogy ezen defectus szaporodott 27 esztendei egyházfiségában, amely hosszas idő alatt igen sokat fáradott, és így a Szent Visitatio a nemes ecclesia jelenlévő tagjaival edgyütt annyival is inkább, hogy írástudatlan, illendőnek és helyyesnek ítélte ezt elengedni. És így marad a következő visitatioban tejendő demonstratoria	152	72

Kéredzván pedig Enyedi Sámuel uram az egyházfiségből, azon hivatalból ugyan ki nem bocsátattott, hanem a ládára való gondviselés bízattott a második [678.] most választott s béeskettett vicecuratorra, Köpetzi József uramra, kinek a kolcs is általadaték a benne lévő 152 ft. 72 pénzekkel edgyütt, úgy a protocollált contractusokkal és szent edényekkel edgyütt.

A fellyebb megírt jegyzésekből nyilván kitettzik, hogy az harai nemes ekklézsiának van pénze, eszerint:

	hfr.	dr.
1-o. Földekbe investálva	370	56
2-o. Interesse kiadott régibb pénz	1398	26
3-o. Új elocatum interesse	289	71
4-o. Készpénz	152	72
Summa	2202	25
Felszedendő interesse van	333	15

Eladni való búza marad most az első curator, nemes ifjú István János uram keze alatt 4 véka, mellyből már el is adott két vékát 6 máriássával, de a pénzt most bé nem adta, hanem egy summába adja bé a 4 véka búza árrát.

IV. Kérelemmel járulván a Szent Visitatiohoz, a második egyházfi, Szóts István uram aziránt, hogy szolgálattáért engedtetnék el az ökegyelménél kölcsönbe lévő pénznek interese. Azt megnyerte, de úgy, hogyha még leválna ezután, azt interesezze.

V. A harangozó Szóts Dániel uram is hasonló kérelemmel járula a Szent Visitatiohoz, és ökegyelme is megnyerte kérését ugyan azon conditio alatt.

VI. Tiszteletes loci minister és prosenior uram is jelenté, hogy illendőnek látná, ha a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával edgyütt megegyeznék abban, hogy az útból felfogott földnek az a része, melly a Sermán hegy alatt nyúlik a nagy árok felé, adattattnék ökegyelmének, mivel conventiojában ígért búzabéli fizetése érezhető hijánossággal jó bé. Amellett a mostani időben az élet két olyan drága, mint másszor. Melly illyennémű jelentését s kérését helyyeseknek találván mind a Szent Visitatio, mind a nemes ecclesia, általadák tiszteletes loci minister és prosenior Soldos Márton uramnak azon megnevezett földet, hogy használhassa míg [679.] élete kedves léssen Isten előtt. A helyyébe következő papnak pedig adja-é, vagy nem, maradjon a Szent Visitatio és nemes ekklézsia dispositiojában.

Végre jelenték a curatorok, hogy az ekklézsia számára adott erdőt némely atyafiak potentiose levágták és kérdésbe tévék, hogy perrel visszaszerezni, a tett kárt refundáltatni igyekezzenek-é. Mellynek visszaszerzését ajánla a Szent Visitatio, hogy az ekklézsia költségén pereljenek a potentiariusokkal.

Úgy a Déva felől való szigettye felől az ekklézsiának, hogyha valaki ahoz nyúlna, az ellen is perelhessenek-é? Erre is facultáltattnak a Szent Visitatio által.

Szószékű dísz

Lelkészek névsora*

Algyógy

Szentjobi Bálint	1640 előtt
Sáallyai Péter	1676 előtt
Kertsedi Mihály	1686 előtt
Gyarmati Mihály	1686 k.
Bikfalvi Tamás	1686–1687
Enyeden subscribál 1666-ban.	
Batzoni Péter	1690
Isipi György	1693–1698
Viski János	1697 k.
Román nyelvű református énekeskönyvet állított össze kéziratban.	
Tatai Márton	1701–1702?
Kereszturi B. Péter	1712–1713
Szentpéteri Békés Miklós	1714–1719 megh.
Kendi Gergely	?–1753?
1782-ben „néhai”	
Bágyi Nagy János	1763–1782 megh.
Enyeden subscribál 1757-ben. Beteges. (Algyógy, 1782/2-do) 1783-ban „néhai”. (Algyógy, 1783/4-to, 5-o)	
Kolosvári Sámuel	1783–1793
Enyeden subscribál 1775-ben. Utrechtben peregrinál. Az egyházmegye beleegyezése nélkül választották meg. (Algyógy, 1783/1-mo, 7-mo) 1794-ben összekülönbözött a helybeli nemesekkel és Nagyrapoltra távozott. (Algyógy 1796/1-ször)	
1794–1795-ben nincs lelkész	
Molnár Imre (csorjai)	1796–1801
Leidenben peregrinált 1791-ben. 1801-ben a Küküllővári Egyházmegyébe, Magyarkirályfalvára hívták meg. (Algyógy, 1800/1.)	
Baló József (nagybaconi)	1802–1817 megh. (1815-től senior)
Enyeden subscribál 1797-ben.	

Alpestes

Telegdi István	1640 k.
Bajnotzi Márton	1672 k.
Árpástói Bálint	1672 k.
Comarimus Péter	1676 után
Enyeden subscribál 1676-ban. Alpestesen halt meg.	
Gyarmati Mihály	1696 k.
Köpetzi István	1686–1705
Enyeden subscribál 1678-ban. 1695-től egyre több a panasz ellene, 1700-ban részegességgel vádolták. (Alpestes 1700) Havasalföldön halt meg.	

* A névsorokat összeállította Kiss István (Megjelent a Ref. Szemle 1998/3. sz. 210–222., illetve 1998/4. sz. 316–322.) és életrajzi adatokkal a szerkesztők egészítették ki.

- Ajtai József 1710 k.
1712 k. írta a Főkonzisztóriumnak az alpestesi eklézsia, hogy „még egy papot is nem tarthatunk”.¹
- Détsi János 1717–1731 megh. (1731-ben senior)
Odera-Frankfurtban (1698) és Franekerben (1700) peregrinál.
- Hévizi Sámuel 1732–1736
Enyeden subscribál 1712-ben.
- Madársai Mátyás ?–1752 megh.
- Herepei István 1752–1755
Enyeden subscribál 1731-ben. Harderwijkben peregrinál 1742-ben.
- Bodoki Henter László 1759–1764
- Baktsi József
1764-hívták Bábolnáról, de nem jött el.
- Ventz István 1766
Szászvárosban subscribál 1746-ban, majd Enyeden 1749-ben.
- Herepei István 1766–1780 megh. (senior 1771-től)
Haláláról (Alpestes 1780/Április/1-o). 1781-ben „néhai”. (Alpestes, 1781/6-to)
- Kolosvári Zsigmond 1780–1815 megh. (1806-tól senior)
Enyeden subscribál 1760-ban. Franekerben peregrinál 1771–1772-ben.

Bácsi

- Móricz József 1751?–?
- Ormos István ?–1753?
- Szabó János (zaláni) 1771–1800
Enyeden subscribál 1752-ben. A gyülekezet 1777-ben hanyag szolgálata (Bácsi, 1777/1-mo), 1778-ban kapzsisága és tiszteletlensége miatt panaszolja be. (Bácsi, 1778/1-mo, 2-do). 1802-ben „néhai”. (Bácsi, 1802/V.)
- 1801–1803 között nincs pap, 1802-ben a tanító végezte a lelkési teendőket. (Bácsi, 1802/I., II.)
- Galatzi István 1804 után
Enyeden subscribál 1804-ben.
- Vitályos Sámuel 1804–1846

Borbátvíz

- Bajesdi Popa Farkas József, ifj. 1713 (beszolgál)
1718-ban Borbátvíz a Galaci Egyházközség filiája akart lenni. (Galac, 1718/5.)
- Bányai István 1719
- Bajesdi Popa Farkas József, ifj. 1723–1727 (talán tovább is)
Itt halt meg 1765-ben
- Jantsó Mózes ?1753–1769
- Pál István 1770–1788 megh.
1770 dec. 1-én iktatták be. (Borbátvíz, 1772/2-o). 1796-ban „néhai”, de valószínű, hogy 1792 előtt meghalt. 1788-ban készített adományleveléről még tudnak. (Borbátvíz, 1799/11-szer)
- Makai József 1790–1821 megh.

¹ Az Erdélyi Református Főkonzisztórium Levéltára az Erdélyi református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában 53/1712.

Enyeden subscribál 1787-ben. 1799-ben három gyülekezeti tag alaptalan vádakkal levélben rágalmazta. (Borbátvíz, 1799/9-szer). Az egyházközség egyes tagjai megtagadták a papbér fizetését és veréssel fenyegették. (Borbátvíz, 1802/II.) 1804-ben a hívek a püspöknél panaszolták be. (Borbátvíz, 1804/VI.) 1805-ben világi pere miatt nem jelenhetett meg a vizitáción. (Borbátvíz, 1805/I.)

Brád

- Szilvási Mihály ?–1690
Részegeskedés miatt eltávolították. (Brád, 1690)
- Belényesi Grausser Dávid 1700–1702
Enyeden subscribál 1687-ben.
- Bodoki Henter László 1748–1759
- Molnár ... 1762–1765
- Tompa Ádám 1769–1776
Enyeden subscribál 1758-ban. A vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezen vissza a mater délutáni istentiszteletére. (Brád, 1776/1-mo)
- Baktsi István 1778–1784 megölték a felkelők
Enyeden subscribál 1764-ben. Akadémián járt. 1778. november 15-én iktatták be. (Brád, 1779/1-mo) 1782-ben a vizitáció meg volt elégedve szolgálatával. (Brád, 1782/1-mo)
- Barta Mihály 1790–1810 megh.
Enyeden subscribál 1760-ban. 1790 decemberében azt mondják, hogy nemrég jött. (Brád, 1790/3-tio) 1793-ban meg voltak elégedve vele. (Brád, 1793/1-o) Nemes László özvegye adóssága törlesztése fejében a lelkésznek adta árendába fogadóját. (Brád, 1796/11-szer) A vizitáció az egyházközség kocsmáját is neki adta haszonbérbe. (Brád, 1797/8-szor). 1804-ben meg voltak elégedve vele. (Brád, 1804/I.) A lelkésznek készpénzben fizettek. (Brád, 1804/III.)

Demsus

Tustya filiája

- Thokai István 1702–1705
1705-ben a gyülekezeti tagok nincsenek jó viszonyban a lelkésszel. (Demsus, 1705)
- Jáni Sámuel ?1753–1767 megh.
Szászvárosban subscribál 1746-ban, Enyeden 1748-ban.
- Várhegyi Mihály 1768–1793
Enyeden subscribál 1762-ben. 1774-ben elégedetlenek prédikációival. (Demsus, 1774).
- Getse Sámuel 1793 után
- Getse József (ajtai) 1799–1812 megh.
Előbbinek a fia.

Déva

- Tordai Sándor András 1577–1579 megh. (superintendens)
Wittenbergben peregrinált 1555–1560, majd Tordán szolgált.
- Dévai Arany Mihály –1602
1602. jan. 1.: „Honorabilis Michaelis Devaj al[ia]s Arany concionator[is] Eccl[esi]ae Dewensis” dévai házát exemtióban részesítik.²

² MOL Gyulafehérvári Káptalan Levéltára. F2. Prot. VI. 180–181.

- Dési (Desinus) István 1616–1622 (senior)
Wittenbergben peregrinált (1601–1603).
- Uzoni Jankó Boldizsár elsőpap 1634–1648 (senior)
Gyulafehérvárott tanult, ahol 1630-ban senior, ifj. Bethlen István pártfogoltja. Oderafrankfurtban (1630), Leidenben (1631) és Franekerben (1631–1631) peregrinált.
- Sóti János 1648–1663 (1657-től senior)
Utrechtben és Frenekerben peregrinált (1645).
- Szentgyörgyi Dávid 1663–1667 (senior)
Gyulafehérváron Bisterfeld tanítványa. Utrechtben (1653) és Leidenben (1656) peregrinált. Udvarhelyre megy.
- Komáromi András 1668–1671 (senior)
Akadémiát járt.
- Szentgyörgyi Dávid 1672–1681 megh.
- Szentgyörgyi Mihály 1680–1686 (senior)
Franekerben, Leidenben (1665) és Groningenben (1666) peregrinált.
- Várallyai Dániel 1686
- Körtvélyesi P. György elsőpap 1686–1702 (senior)
Sárospatakon subscribált 1670.
- Szénási ... káplán 1672 k.
- Bikfalvi Tamás káplán 1686 előtt
Enyeden subscribál 1666-ban.
- Lázári Gergely káplán 1686 k.
- Szentgyörgyi István káplán 1686 után
- KisMarjai György káplán 1693 előtt
- Albisi Sámuel káplán 1689–1693
Enyeden subscribál 1681-ben.
- Sz. Várallyai István káplán 1693–1697
Enyeden subscribál 1687-ben. Franekerben peregrinált.
- Miklósfalvi ... káplán 1696 k.
- Liszkai Izsák káplán 1696 k.
- Gyarmati Mihály káplán 1696 k.
- Besenyei ... káplán 1696 k.
- Pávai Zsigmond káplán ?–1708 megh.
Enyeden subscribál 1685-ben.
- Csáki Miklós 1702 előtt
Enyeden subscribál 1692-ben. Franekreben peregrinált (1696).
- Jenei Sámuel 1702–1711 (senior)
Enyeden subscribál 1680-ban. 1711-ben Kézdivásárhelyre megy.
- Solymosi Nagy Mihály 1712–1715 (1713-tól senior)
Frankfurtban (1697) és Leidenben (1698) peregrinált. 1715-ben Vizaknára megy. Később szatmári esperes.
- Vásárhelyi K. Péter 1715–1718
Akadémiát járt. 1717-ben panaszoltak ellene, mert késett az istentiszteletekről. (Déva, 1717).
- Thokai István káplán 1723 előtt
- Aszalai Sámuel 1718–1728 megh.
Enyeden subscribál 1705-ben. 1712-ben nagybányai rector. Frankerben peregrinált (1714). 1718-ban érkezett. (Déva, 1719)
- Sövényfalvi Lengyel Zsigmond 1727–1738 megh. (1732-től senior)
Enyeden subscribál 1713-ban. Heidelbergben (1724) és Utrechtben (1725) peregrinált.
- Lisznyói Intze Ferenc 1739–1771 megh. (1755-től senior)
Enyeden subscribál 1727-ben. Utrechtben peregrinál (1737). 1769-től generalis notarius.

- Lisznyói Intze István 1771–1789 megh. (1780-tól senior)
 Enyeden subscribál 1757-ben. Utrechtben (1765) és Leidenben (1766) peregrinált.
 Sala Mihály, Trintsényi 1790–1811 megh.
 Marosvásárhelyen subscribált 1778-ban. Marburgban peregrinált (1787). Új lelkész, akivel fiatal kora ellenére elégedett az egyházközség. (Déva, 1790/2-o) 1792-ben és '93-ban panaszkodik egyes fizetni nem akaró gyülekezeti tagok miatt. (Déva, 1792/1-mo, 1793/2-o)

Fehérvíz

- Szabó Péter lévita ?–1753?
 Enyeden subscribál 1746-ban.
 Püskösti ... 1758 után
 Henter Sámuel lévita valamikor 1753 után
 Enyeden subscribál 1743-ban.
 Molnár Mihály ?–1770 megh.
 Enyeden subscribál 1732-ben.
 Püskösti Mihály (uzoni) 1771–1776
 Enyeden subscribál 1765-ben. 1771-ben iktatták be. (Fehérvíz, 1772/1-mo) Költözési és szentelési költségeit a gyülekezet megtérítette. (Fehérvíz, 1772/3-o)
 1777-ben nincs lelkész (Fehérvíz, 1777)
 Barta József 1777–1781
 1777 végén kezdi meg szolgálatát. (Fehérvíz, 1778/2-do)
 Getse József 1782–1784 megölték a felkelők
 1792-ben nincs lelkipásztor
 Várhegyi Mihály 1793–1796 megh.
 Enyeden subscribál 1762-ben.
 1797-ben nincs lelkipásztor
 Várhegyi József 1796–1811
 Enyeden subscribál 1798-ben. 1804-ben meg vannak elégedve vele. (Fehérvíz, 1804/I.)

Felsőszálláspatak

- Bajesdi Popa Farkas József, ifj. 1714–1723
 Bora Márton 1753–1783 megh.
 1774-ben a fehérvízi vizitáción jelenik meg. (Felsőszálláspatak, 1774) Valószínű, hogy 1783-ban meghalt. (Felsőszálláspatak, 1783/2-do)
 1783-tól nincs lelkész (Felsőszálláspatak, 1796., 1804/I.), Fehérvíz filiája.

Folt

- Köpetzi István 1686 előtt
 Enyeden subscribál 1678-ban.
 Huszti János 1686–1690
 Akadémiát járt.
 Albisi Sámuel 1693
 Enyeden subscribál 1681-ben. Rector Szászvárosban 1688-ban.
 Pávai Zsigmond 1700 k.
 Enyeden subscribál 1685-ben.

Pápai János	1713 előtt
Enyeden subscribál 1701-ben. Rector Szászvárosban.	
Szotyori N. János (József)	1727 után, 1739 előtt
Enyeden subscribál 1713-ban.	
Demeter Ferenc (galambfalvi)	1755 ³

Galac

Pávai János	1654–?
Vállyai István	1674–1676
Batzoni Péter	1690 előtt
Pértsi Miklós	1701–1702 megh.
Örsi Péter	1705 előtt
1718-ban nincs lelkész, a vizitáció sürgeti a helyieket, hogy hozzanak. (Galac, 1718/3)	
Batzoni Gál Pál	1719–1723
Enyeden subscribál 1712-ben.	
Brassai Simon	1727
Dants Ferenc	?–1753?
Enyeden subscribál 1744-ben.	
Ventz István	1758–1763
Szászvárosban subscribál 1746-ban, majd Enyeden 1749-ben.	
Ponori János	1763 után
Szászvárosban subscribál 1735-ben, majd Enyeden 1740-ben. 1751-ben udvari pap.	
Bartók József	1770 előtt
Szabó B. Ádám	1770–1779 megh.
Enyeden subscribál 1762-ben. 1770. július 18-án jött. (Galac, 1772/4-o)	
Jantsó Mózes	1780–1784 megölték
Az 1788-as török betörés után nincs lelkésze.	

Haró

Kéménd filiája 1826-ig, a kéméndi lelkész mellett a harói tanító, mint lévita szerepelt

Étfalvi Kelemen lévita	1766–1772 febr. megh.
Enyeden subscribál 1738-ban. Igeni kántor volt.	
László István lévita	1772–1778
Kölönte József lévita	1779–1784 megölték
Enyeden subscribál 1767-ben.	
Pataki Sándor lévita	1789–1805
Enyeden subscribál 1780-ban. Meg vannak elégedve vele. (Haró, 1803/I.)	

Haróba beszolgáló kéméndi lelkészek:

Pávai György	1640 k.
Maksai Márton	1640 k.
Szentgyörgyi Máté	1672 k.

³ Jan Andrea Bernhard: Petrus Dominicus Rosius a Porta peregrinációs albuma. ETF. Kolozsvár 2001. 66.

Besenyei Pál	1676 előtt
Marosvásárhelyen subscribál 1659-ben v. 1660-ban.	
Tartsai Mihály	1686–1690 megh.
Enyeden subscribál 1666-ban.	
Batzoni Péter	1692–1693 megh.
KisMarjai György	1695
Albisi Sámuel	1697–1702
Enyeden subscribál 1681-ben.	
Tokai István	1705
Rákosi István	1713–1715
Fogarasi Márton	1716–1717
Szászvárosban subscribál 1677-ben.	
Abrudi István	1718–1719
Vásárhelyi K. János	1721 után
Enyeden subscribál 1721-ben.	
Szotyori N. János (József)	1727 után
Enyeden subscribál 1713-ban.	
Szentgyörgyi Miklós Ferenc	?1753–1777
Enyeden subscribál 1726-ban. 1772-ben mind Haróban, mind Kéménden elégedettek vele. (Haró, 1772/3-tio)	
Pümkösti Mihály (uzoni)	1777–1784 megölték
Enyeden subscribál 1765-ben. 1778-ban elégedettek vele. (Haró, 1778/1-mo) 1782-ben szintén. (Haró, 1782/1-mo)	
Zsoldos Márton	1789–1806 megh.
Enyeden subscribál 1771-ben. Oderafrankfurtban peregrinált. A gyülekezet temetéssel kapcsolatos rossz szokásai miatt panaszkodik. (Haró, 1793/1-mo/2-do)	

Tanítók névsora

Algyógy

Török István	1659
Kolumbán Márton	1772–1776
Enyeden subscribál 1761-ben. Betegsége miatt 1776-ban lemond hivataláról. (Algyógy, 1776/2-do)	
Dósa József	1778–1803 megh.
Szászvárosban subscribált 1763-ban.	
Kováts Sámuel	1803–1833
Enyeden subscribál 1797-ben.	

Alpestes

Abrudi v. Abrudbányai István	1686–1717
Csernátoni Dániel	1731 után
Enyeden subscribál 1731-ben.	
Puj Márton	1760
Jantsó Kelemen	1766
Enyeden subscribál 1758-ban. Súlyos panaszokat adott be ellene mind a gyülekezet, mind a helyi nemesek. (Alpestes, 1766/4.) Kötelezik, hogy írja össze az iskolaköteles gyermekeket. (Alpestes, 1766/5.)	
Gyárfás Sámuel	?–1772 máj.
Jakab János	1772–1773 ?
Enyeden subscribál 1768-ban.	
Hőgyes (Völgyes) György	1780–1783
Enyeden subscribál 1776-ban. Szószéki szolgálatával elégedettek, tanításával viszont nem. (Alpestes, 1783/2-do)	
Kis Zsigmond	1791–1792
Szászvárosban subscribál 1776-ban. 1792. július 13-án bejelentette, hogy fél év múlva eltávozik. (Alpestes, 1792/2-do)	
Balog László	1793
Enyeden subscribál 1772-ben.	
Basa Boldizsár	1798–1799
Enyeden subscribál 1788-ban. 1798-ban ittasan meggyalázza az úrasztali edényeket, emiatt eltávolítják. (Alpestes, 1799/11-szer)	
Ország István	1799. aug.–1804
Szászvárosban subscribál 1796-ban. 1799. augusztus 25-én hozatták, Basa Boldizsár elmozdítása után.	
Boér Sándor	1805–1843 megh.
Szászvárosban subscribál 1804-ben. 1841-től csak a templomi szolgálatot látja el.	

Bácsi

Beretzk Márton	1772
Szathmári Sámuel	1773
Szathmári József	1774–1775
Enyeden subscribál 1769-ben. 1775-ben tisztátalanságokkal vádolják. (Bácsi, 1775/4-o)	

Dósa József	1776
Szászvárosban subscribál 1763-ban.	
Katonai György, id.	1777–1778
1777-ben a vizitáció meg van elégedve munkájával. (Bácsi, 1777/5-to)	
Lunkavitz József	?
Szászvárosban subscribál 1796-ban.	
Marosi Mihály	1800–1824
1802-ben a vizitáció elégedett vele, mivel a lelkészi szolgálatot is hűségesen végzi. (Bácsi, 1802/I–II.) A szülők panaszkodnak miatta. (Bácsi, 1806/II.;III.)	

Brád

Hollósi Mihály	1733
1776-ban nincs tanító. (Brád, 1776/2-do)	
1779-ben elhatározzák, hogy hoznak. (Brád, 1779/3-tio)	
Pető Mihály	1779–1780
Szászvárosban subscribál 1777-ben. 1779 dec. 12-én iktatják be. (Brád, 1778/3-o)	
Teleki Mihály	1782–1784 megölték a felkelők.
Szászvárosban subscribál 1760-ban.	
Vintzi István	1793–1795
Enyeden subscribál 1780-ban. Kántor, orgonista és tanító. (Brád, 1793/4-ro)	
Kassai József	1796–1805
1803-ban nem vállalja tovább a harangozást. (Brád, 1803/IV.) 1804-ben a lelkésszel kerül konfliktusba. (Brád, 1804/II.)	

Déva

Kolosvári János	?
Kolozsváron subscribál 1670-ben.	
Nánási Gábor	1675
Sárospatakon subscribált 1670-ben. Akadémiára ment.	
Kisbaconi Mihály	?
Enyeden subscribál 1674-ben.	
Nagybaconi István	?
Enyeden subscribál 1675-ben.	
Baconi Mihály	?
Enyeden subscribál 1676-ban.	
Kassai István	1690
Enyeden subscribál 1682-ben.	
Dállyai Dávid	?
Enyeden subscribál 1685-ben.	
Körtvélyesi György	1694–1699
Bán-Horváti István	?
Enyeden subscribál 1694-ben.	
Vai Ferenc	?
Kolozsváron subscribált 1697 k.	
Szentpéteri Miklós	1716–1717
Kovácsnai Lukács	1717–1718
Vásárhelyi Mihály	1718–1719
Szőcs János	?
Enyeden subscribál 1719-ben.	

Dálnoki György	?
Enyeden subscribál 1721-ben.	
Borosnyai István	?
Enyeden subscribál 1723-ban.	
Szatmári P. József	?
Enyeden subscribál 1723-ban.	
Borosnyai György	?–1743 megh.
Enyeden subscribál 1723-ban. Lánytanító is.	
Serestély Márton	?
Enyeden subscribál 1731-ben.	
Fóris György	1746–1747
Sinka Ádám	1772–1775
Enyeden subscribál 1764-ben. 1775-ben jelenti távozási szándékát, de a gyülekezet sem elégedett vele. (Déva, 1775/11-mo, 13–14-o).	
Jakab András	1774–1779
Szászvárosban subscribál 1769-ben. Kántor és lánytanító.	
Barta József	1777
Szászvárosban subscribál 1765-ben. A vizitáció megint, mivel a tanulók nem tudnak jól olvasni. (Déva, 1777/6-to) 1778-ban Fehérvízre megy papnak. (Déva, 1778/4-to)	
Kováts István	1778–1793
Enyeden subscribál 1759-ben. 1778-ban hozták tanítónak. (Déva, 1778/4-to) 1790-ben meg vannak elégedve vele. (Déva, 1790/3-tio) Restséggel vádolják. (Déva, 1792/1-mo, 1793/3-o)	
Kállai Mihály	1796–1801
Enyeden subscribál 1794-ben.	
Damó Károly	?
Enyeden subscribál 1792-ben.	
Szatmári János	1806
Szászvárosban subscribál 1800-ban.	

Fehérvíz

Bitai Sámuel	?
Enyeden subscribál 1698-ban.	

Haró

Fogarasi Márton	1700–1716
Papolci Bálint	1717
Étfalvi Kelemen	1766–1772 febr. megh.
Enyeden subscribál 1738-ban. Szigorú a gyerekekhez. (Haró, 1771/2-o) Halálának körülményei. (Haró, 1772/4-o)	
László István	1772–1777
1776-ban hanyagsággal vádolták, és el akarták helyeztetni. (Haró, 1776/2-do) Templomi szolgáltatást jól végezte, de a gyermekekkel nem igen törődött. (Haró, 1777/4-to) 1777-ben a fehérvízi papi állást foglalta el. (Haró, 1777/4-to)	
Kölönte József	1779–1784 megölték a felkelők.
Pataki Sándor	1789–1805
Enyeden subscribál 1780-ban.	
Pataki József	1811–1847 megh.

Tárgymutató

Témák szerint

Agentia, agensek. Algyógy. Algyógyon fizettek az agentiára (Algyógy, 1801/III.d.). **Brád.** Fizettek az agentiára (Brád, 1776/5-to). **Felsőszálláspataka.** „A perselyről demonstrált tiszteletes loci minister és ez observáltatik, hogy az agentia öszveelegyítetett a perselypénzel” (Felsőszálláspataka, 1765/7-mo).

Anyakönyv. Alpestes. A Vizitáció elrendeli, hogy ez utánra meglegyen az „újonnan születetteknek és kereszteltetteknek ekklézsia matriksába való inscriptioja” (Alpestes, 1766/5.).

Asylum (szolgálati lakás a lelkészözegeknek). Algyógy. Algyógyon ilyet építettek a vizitáció nagy meglegedésére (Algyógy, 1807/V.).

Áttérés. Bácsi. „Megkérdetvén a ministerek is az ekklézsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy az ekklézsianak botrányozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrammal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyona, lássa, csak-hogy halála történnén, akkor is szolgálatyát a belső embereknek híjába fogják kívánni” (Bácsi, 1778-Január/2-do).

Babona. Alpestes. Kováts Thérésia „orgazdasszonyságot folytat, holmi babonás kuruzslásokkal is tetézi gonosságát” (Alpestes, 1799/12-szer.).

Biblia. Haró. „Putnoki Sámuel uram ajándéka, egy ultrájectumi szép újj magyar Biblia, melly nyomtatott 1765-ben, és vagyon békítve szép aranyos francia kötésben. Ajándékozván az ekklézsianak olyan véggel, hogy mindenkor áljon a prédikáló székben” (Haró, 1783/9-no.).

Bibliaolvasás. Algyógy. A lelkész utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején akár délután, akár a kora-esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/1.). **Alpestes.** panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot” sem olvas, továbbá „szóhordozó” (Alpestes, 1696/1-2.).

Bonumok: Vagyon

Bor. Alpestes. A vizitáció elrendeli, hogy állítsák vissza az 1754-ben rögzített szabályt, miszerint „az eklézsia számára és szükségeire collectált bor míg el nem árultatott, addig senkinek is másnak bort árulni szabad nem volt” (Alpestes, 1799/6-szor.).

Brachium saeculare: Karhatalom

Búcsúztató (halotti). Haró. „Panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főfőbb rendelésekhez tartván magát abban, hogy az halattok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveseket nevezni s rílatni nem akarja”, ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do).

Charta. Bácsi. Az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) mellett címereket és chartákat is beszereztek (Bácsi, 1773Jan/4-o/10.).

Címerek. Bácsi. Az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) mellett címereket és chartákat is beszereztek (Bácsi, 1773Jan/4-o/10.).

Cinterem. Brád. „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építetve, szép kőornyáival és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve” (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Galac.** A lelkész panasolja, hogy nincs kert a templom körül, a Vizitáció utasítja a gyülekezetet, hogy építsen, „ne áljon a templom cinteremje pusztában közönséges gyalázatunkra” (Galac, 1772Február/1-o).

Conventio (jövedelmi megegyezés). **Algyógy.** „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessek” – rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkészeknek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); lásd még Algyógy, 1796; lásd részletesen Algyógy, 1804/I. **Alpestes.** A tanítónak járó adományok a conventio szerint (Alpestes, 1781/3-o); „némelyek a conventio ellen változtatni szeretnék a bért” a maguk hasznára (Alpestes, 1792/3-tio); a convenciót megsértik (Alpestes, 1792/14-to). **Bácsi.** „A papi bér nem a jószág quantitásához, hanem a paterfamiliasok számához szokott szabattatni” (Bácsi, 1766/II-do/e); „a fizetése nagyon meggyengült a conventiohoz képest”, panaszkolja a lelkész (Bácsi, 1790/3-o); a gondnoktól kéri a conventiot, hogy a tractus protokollumába beírják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor); conventioba minden gazda egy szekér fát ígért a tanítónak, de nem adja, részletesen ugyanott a conventio is (Bácsi, 1800/2-o); „keservesen panaszkolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon”, (Bácsi, 1806/III.). **Borbátviz.** A convencióban „csonkulás vagyon” a „pénzbéli s szénabéli fizetését némelyek húzzák s halasztyák” (Borbátviz, 1773/1-o, 1774/1-o); a convencióban fogadott egyházfenntartás sorozatos elmulasztásáért karhatalommal történő végrehajtás jár (Borbátviz, 1782/2-do); a convenciót még nem készítették el (Borbátviz, 1799/1-ben). **Brád.** A conventio kiegészítése az újonnan betelepedett tagok megajánlásával (Brád, 1771/3-tio); Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, organistai, s rectori hármos hivatalát, különös dicsérettel, amint bizonyágleveléből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr. (Brád, 1793/4-ro); inprotokollálják a lelkési és tanítói conventiot (Brád, 1796/6-szor); a mester harangoz is, ezért kapott fizetésével bővül a conventioja (Brád, 1797/3-szor). **Déva.** A presbitériumnak intézkednie kell a tanítói conventio teljesítése terén (Déva, 1746/Deliberatum 1.); „a papi, mesteri és cantori fizetésbéli conventioban pedig senki változást ne tégyen, hanem amint egyszer megállított s confirmáltatott, ki-ki aszerint fizessen” (Déva, 1778/1-mo). **Fehérvíz.** „Meg is jobbítottatván ezen nemes ekklezsiáról a papnak adatott conventio” (Fehérvíz, 1776/2-do); „A conventio, és törvény szerint jó állapotba kellene lenni a parochiának” (Fehérvíz, 1796/6-szor); a régi conventio megmaradt (Fehérvíz, 1799/3.); „a tiszteletes egyház[i] [atya]fi keservesen panaszkolja: 1-ször, hogy conventioja szerint való bére bé nem szolgáltatik” (Fehérvíz, 1805/I/2.; 1806/II.). **Haró.** A mesteri conventio megcsonkítása (Haró, 1803/II.).

Curator: Gondnok

Deák. **Algyógy.** Algyógyon fizettek a filiában segédkező deáknak (Algyógy, 1800/II./d.). **Déva.** Pénzadomány a dévai deákoknak (Déva, 1715); deákot akarnak hozni „az apróbb gyermekek mellé praeceptorul” (Déva, 1773/6-o).

Dislocatio. **Algyógy.** Algyógy, 1775/1-mo; Algyógy, 1796/3-szor/4). **Alpestes.** Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegeedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott”, amiért a vizitáció elmozdította helyéről (Alpestes, 1799/11-szer). **Bácsi.** A lelkész ellen súlyos vádak (csak vasárnapi istentiszteletet tart, semmi mást), elmozdítása felől gondolkodnak (Bácsi, 1775/1/d.).

Egyházfenntartás. **Algyógy.** A helyi zsellérek, ha kell ökrökkel szolgáljanak a lelkésznek épp úgy, mint a nemes embernek (Algyógy, 1772/8-vo); a zsellérek tartoznak fizetni az esperesnek esztendőnként 3 márfás forintot (Algyógy, 1772/9-no); a lelkész a bér elmaradásra panaszkodik (Algyógy, 1790/2-do); a lelkészt eltiltják a templomi szolgálattól és megvonják a bérét (Algyógy, 1793/1-mo); Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor); patrónusi hátralék Algyógyon (Algyógy,

1796/3-szor); a patrónustól bér fejében kapott bort a lelkész visszaküldi, mert savanyú (Algyógy, 1796/3-szor/5); a szántóföldek, kaszálók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-ször.); a díjlevél szerint a lelkésznek járó jövedelem részletesen (Algyógy, 1804/I.). **Alpestes.** Panaszolja a lelkész, hogy gazzal fizetnek, a vizitáció: a lelkész nem gazért, hanem jó búzáért könyörög Istenhez (Alpestes, 1692.); ha valaki más faluba házasodott, de még otthon műveli a földet, tartozik a hazai egyháznak fizetni (Alpestes, 1694/3 és Ad 3-tium); ha egy fedél alatt többen laknak, mindnek fizetnie kell (Alpestes, 1694/4 és Ad 4-tum); a bérek rendezése (Alpestes, 1702); elmaradást panaszolnak a vizitáció előtt (Alpestes, 1771/2./1); régi „abusust” tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító béreinek megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkészi és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); a templomlátogatás jó, a bérek befizetése nem (Alpestes, 1793/2-szor); a gyülekezet tagjai önként vállallják, hogy kiigazítják korábbi mulasztásukat és a lelkész földjét megmunkálják (Alpestes, 1799/5-ször); a restanciát mihamarabb rendezni kell, hogy ne brachiummal hajtsák be (Alpestes, 1799/8-szor); a lelkész panaszol, hogy a bér fejében adott kévék gyengén eresztenek (Alpestes, 1804/IV.). **Bácsi.** „A papi bér nem a jószág quantitásához, hanem a paterfamiliasok számához szokott szabattatni” (Bácsi, 1766/II-do/e); „szükség lészen újesztendő tájban új listát csinálni s abba minden possessorok neveit feltenni, s kinek-kinek magának feljegyezni, mit fog evégre esztendőnként a papnak adni, maga rendi, carachtere s tehetsége szerint, úgy mindazonáltal, hogy más magához hasonlóknál kevesebbet adni senkinek szabad ne legyen, hanem ki-ki magát szabja önként s nem kényszerítésből a szokott rendhez” (Bácsi, 1766/II-do/f.); a patrónusok meghaltak, megfogytakozott a lelkészi támogatás (Bácsi, 1772/10-o); „a fizetése nagyon meggyengült a conventiohoz képest”, panaszolja a lelkész (Bácsi, 1790/3-o); lelkész „a maga béreinek csonkulása iránt panaszol” (Bácsi, 1792/2-do); lelkész panaszolja, hogy „papi kevés béreinek maga idejében való beadását esztendőről esztendőre halasztják” (Bácsi, 1793/I-mo). **Borbátviz.** A konvencióban „csonkulás vagyon” a „pénzbéli s szénabéli fizetését némelyek húzzák s halasztják” (Borbátviz, 1773/1-o); Sebesi György más faluba jár templomba, hogy a fizetést megússza (Borbátviz, 1774/11-o); a „ponoron” lévő leányegyház nem akar egyházfenntartást fizetni, Vizitáció szigorúan inti, márképpen kényszeríteni fogja (Borbátviz, 1783-Március/2-do). **Brád.** „A Szent Visitatio a papi salariumnak diminutioját in nullo casu meg nem engedheti” (Brád, 1772/3-o). **Demsus.** „Ki-ki amint akar, úgy fizet, s ha nem akar, semmit nem fizet” (Demsus, 1791/2-do). **Déva.** Restanciák vannak (Déva, 1747); restanciák vannak (Déva, 1773/2-do); „aki restans a fenntartói járulék fizetésében azt a seculare brachiummal kényszerítik kötelessége teljesítésére (Déva, 1778/1-mo); „semmi fizetést nem adnak” – panaszol a tiszteletes egyházi atyafi (Déva, 1793/2-o).

Ekkleziákövetés (reconciliatio). **Algyógy.** Algyógy, 1696. **Alpestes.** Bíró Máté ekkleziákövetésre jelentkezett „mint parázna személy” (Alpestes, 1717). Lopás miatt néhányan kiközösítés elé néznek mert reconciliálni nem akarnak (Alpestes, 1719/1.). **Brád.** Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy ekkleziást követne (Brád, 1797/6-szor); „az egyházfi által intetessék meg [a parázna] az ítélt reconciliationak végbenvitelére, mellyet ha nem cselekednék, s penitentia tartatlanul halña meg, számár temetése lészen” (Brád, 1802/IV.). **Déva.** Buja és parázna élet miatt reconciliációra intenek két nőszemélyt (Déva, 1773/4-o). **Haró.** Csikós Lőrinc „bűneivel megbántott jó Istenét”, amiért reconciliál (Haró, 1772/2-o); ajánlja a Vizitáció, hogy az erkölcstelen életet élő személyt jelentsék a presbiériumnak, amely testület eklézsia-követésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o).

Esküszöveg. **Déva.** A gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752).

Ének, éneklés. Algyógy. A tanító ne ülve énekeljen (Algyógy, 1790/1-mo). **Brád.** „Az mives napi rendes könyörgéseknek óráin az éneklésnek későre való elkezdése miatt esvén olykor egy kevés ízetlenség némely halgatók között” (Brád, 1780/4-to); a mesternek passio-éneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o). **Déva.** A tanító „igen negligensnek adattaték fel mind gyermekek tanítása, mind éneklésbeli kötelességeinek teljesítésekre, mind pedig illendő öltözetben való járásra nézve” (Déva, 1793/3-o). **Felsőszálláspataka.** „Míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a helységben, aki olykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná.” (Felsőszálláspataka, 1804/II.)

Éneklő szék (pulpitus). Algyógy. A tanító ne ülve énekeljen (Algyógy, 1790/1-mo). **Brád.** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Déva.** „Nagy controversia [...] a a pulpitusnak chorból a templom közepibe való lehozása iránt” a Vizitáció úgy dönt, hogy a helyén maradjon és ülöszek ne legyen mellette (Déva, 1746/Deliberatum 3.).

Excommunicatio (kiközösítés). Algyógy. „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék”, rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventióban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Alpestes.** Lopás miatt néhányan kiközösítés elé néznek mert reconciliálni nem akarnak (Alpestes, 1719/1.). **Bácsi.** Parázñasáért kiközösítenek egy asszonyt (Bácsi, 1775/3-tio); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és számár temetések légyen” (Bácsi, 1780/6-to). **Brád.** Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy ekkléziát követne (Brád, 1797/6-szor). **Déva.** Leleszi Sárát feloldják alóla (Déva, 1746/Deliberatum 6.); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanak magokat, excommunicáltassanak” (Déva, 1777/2-do); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo). **Galac.** A Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem alkalmazia kell a törvényt (kiközösítik) és magustratus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio).

Fattyú. Alpestes. „Pekőcziné fattyat vetett, s a magistratus nem poenálta” (Alpestes, 1696/4.).

Fegyelmezés. Algyógy. Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor).

Felszentelés, ordinatio. Fehérvíz. „Tiszteletes atyafi, amely költséget collegiumból lett kijövelekor tett, nemkülömben ordinatiojára, s fermátára, hogy a nemes ekklézsia refundálja, a Szent Visitatio helyesnek íteli s végezi is” (Fehérvíz, 1772/3-o).

Filia (leányegyházközség). Algyógy. Algyógnak volt filiája Gyalmar és Bokalj (Algyógy, 1804/I.); **Alpestes.** Panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott” (Alpestes, 1799/11-szer). **Brád.** A gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti. (Brád, 1776/1-mo); **Fehérvíz.** „A filiákba azt kívánják, hogy a pap isteni tisztelet végett rendre járja őket házanként” a filiában magánházaknál tartják az istentiszteletet (Fehérvíz, 1799/2/2.); „a filiákban lakó halgatóknak contentumok vagyon ökegyelmében minden tekintetben, és a materben lévőeknek is semmi panaszokat nem tudja.” (Fehérvíz, 1804/I.) **Haró.** Haró, mint filia,

menjen úrvacsorára és sátoros ünnepeken az anyaegyházköztségbe, Kéméndre. (Haró, 1772/3-tio); „filialis ekklézsiájokat papos mater ekklézsiává [akarják] tenni” (Haró, 1775/1-o);

Formula iuramenti: Esküszöveg

Forradalom. Déva. A helybeli két harangozónak „minthogy az elmúlt revolutiokor az ecclesia bonumira szorgalmatoss gondot viseltek” elengedik tartozásukat (Déva, 1716/V.9).

Generalis Zsinat. Algyógy. A vizitációs jkv utal az 1771-ben Krakkón tartott generális zsinatra (Algyógy, 1772/9-no).

Gondnok (curator). Algyógy. „Hogyha a méltóságos gróf úrnak tettezenék továbbra is ezen nemes ekklézsia curateláját kezén tartani, méltóztatnék de praxi et constitutione ecclesiastica a szokott iuramentumot deponálni, minthogy kemény instructioja vagyon a visitationak, hogy az ekklézsiák curatorait ajuráltassa” (Algyógy, 1783/13-tio); a gondnok továbbállt két esztendő számadási irataival (Algyógy 1801/III.). **Bácsi.** A gondnoktól kéri a conventiot, hogy a tractus protokollumába beírják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor). **Brád.** „Néha a titulus curator urak némellyekkel egyezőleg szabadoson disponálnak az ekklézsiának kicsin jövedelméből” (Brád, 1790/7-mo); a gondnokok elszámoltatásánakú, szigorított módja (Brád, 1792/6-to); „propria auctoritate, ne merészelve az ekklézsia pénzét kiadni, hanem csak egyetértőleg a parochussal és az ekklézsiának érdemesebb tagjaival” (Brád, 1792/7-mo); „Úr Istennek igaz ítéletéből elmebeli nyavalyába esvén, s amiatt azon hivatalt nem folytathatván” (Brád, 1793/3-o); Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon (további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. Illetően) (Brád, 1796/15-szor); „méltán való szemrehányással mondja a nemes ekklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és iskolai fundus a leggyalázatosabb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon” (Brád, 1796/17-szer). **Déva.** A gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752); **Fehérvíz.** A gondnok nem akar megjelenni elszámolásra a Vizitáció előtt. Vizitáció dönt: „törvénynél fogva kényszerítessék a tartozó számadásra” (Fehérvíz, 1805/II.); a bajesdi gondnok jelenti: „a curator hivatalt nem folytathatja a nemes vármegyei hivatal miatt” (Fehérvíz, 1806/III.). **Galac.** A gondnok segéd-gondnokot kér, erőtlenségére hivatkozva (Galac, 1802/IV.).

Görögkeletiek. Fehérvíz. „Sok kedvetlen és helytelen következtései lévén annak, hogy a reformáta religion lévőek azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal” (Fehérvíz, 1782/2-do). **Galac.** „Vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükség nek nincsen a megnevezett sanctuariumra” (Galac, 1783/2-o).

Harang. Algyógy. Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); az algyógyi harangok leírása (Algyógy, 1796/14-szer); harangot tettek a toronyba Algyógyon (Algyógy, 1804/III.B.). **Alpestes.** 1765-ben harangot készítették (Alpestes, 1766/2.); harangvásárlásra gyűjtöttek pénzt (Alpestes, 1766/2./8.); a harangok leírása és feliratai (Alpestes, 1799/19-szer). **Bácsi.** Adományból harangot önttetett a ekkla (Bácsi, 1766/V.); harang készítésre külön adomány (Bácsi, 1772/2-o); a pénzt kipótolják és harangot öntetnek felirattal (Bácsi, 1773Jan/2-o); „haranglábra, harangozó kötélre, s harangok conservatiojokra semmi fundus nincsen” az 1778. évi oratórium építéskor (Bácsi, 1778-December/5-to). **Borbátviz.** Baja József harangot öntetett két fia emlékére (Borbátviz, 1776/5-to); Baja József harangot öntetett, a gyülekezet tagjai viszont nem építettek haranglábat (Borbátviz, 1796/7-szer). **Brád.** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Demsus.** A harangot Lukács Ferenc és János vásárolta (Demsus, 1702/3); „egy új harangot öntetvén a tekintetes nemes ekklézsia” (Demsus, 1772/2-o); **Fehérvíz.** A harang és felirata (Fehérvíz,

1796/13-szor). **Felsőszálláspataka.** „Tekintetes Dániel Kata asszony ő [megboldogult féje] ígéretét megteljesítette, leküldvén egy szép harangot a felsőszálláspataki reformata ekklézsiának” (Felsőszálláspataka, 1772.); a harangot a gondnok házánál tették le, felírata (Felsőszálláspataka, 1773/3-o.) a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció (Felsőszálláspataka, 1776/2-do–4-to); „harangról mostan is csak azt intimálja a Szent Visitatio, hogy quoquo modo állíttassék lábra az épülőfélben lévő templom eleibe, ne szomoríttassék meg a benefactor és collator azzal, hogy amit ezen ekklézsiának conferált, azzal az ekklézsia élni nem akar” (Felsőszálláspataka, 1777/4-to). **Galac.** „A galatzi mater ekklézsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott” (Galac, 1802/I.); „ezen ekklézsiának az 1788-beli török pusztítása előtt két haranga. Az egyik vite-tett tekintetes Nándra Sigmond úrhoz Berekszoba, ahonnan vissza kell vitetni” (Galac, 1796/5-ször). **Haró.** „Az erogált pénz pedig költ a nagyobbik harangra és haranglábba, a középső harangot nemes Tót József uram feleségével, Lörintz Rákhel asszonnyal együtt magok költségeken öntették” (Haró, 1772/6-to); „vétessék méltó tekintetben [Zajzoni Sámuelnek] a harangok és a harangláb ekészítetések körül tett fáradságai” (Haró, 1772/7-o); „a harai nagyharangon lévő inscriptio” (Haró, 1772/8-vo).

Harangláb. Bácsi. „Haranglábba, harangozó kötélre, s harangok conservatiojokra semmi fundus nincsen” az 1778. évi oratóriumépítéskor (Bácsi, 1778-December/5-to); a gyüle-kezet tagjai nem adakoznak a haranglábba (Bácsi, 1780/3-io). **Borbátviz.** „Jelenté a nemes ekklézsia egy kő haranglábna állítása iránt való intentioját” (Borbátviz, 1778/6-to); „Ezen nemes ekklézsia halgatóinak feles számokra nézve igen szükséges lévén a templomnak meg-bővítése, és melléje egy haranglábna építtetése” (Borbátviz, 1782/4-to). **Felsőszálláspa-tak.** A templom romos, a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkészi lakás ugyancsak romos (Felsőszálláspataka, 1776/2-do–4-to); „harangról mostan is csak azt inti-málja a Szent Visitatio, hogy quoquo modo állíttassék lábra az épülőfélben lévő templom eleibe, ne szomoríttassék meg a benefactor és collator azzal, hogy amit ezen ekklézsiának conferált, azzal az ekklézsia élni nem akar” (Felsőszálláspataka, 1777/4-to). **Haró.** „Az erogált pénz pedig költ a nagyobbik harangra és haranglábba, a középső harangot nemes Tót József uram feleségével, Lörintz Rákhel asszonnyal együtt magok költségeken öntették” (Haró, 1772/6-to); „vétessék méltó tekintetben [Zajzoni Sámuelnek] a harangok és a harangláb ekészítetések körül tett fáradságai” (Haró, 1772/7-o).

Harangozás. Algyógy. Szaggatás, temetésre egybegyűjtő és a temetőbe kikísérő haran-gozás (Algyógy, 1796/11-szer.). **Alpestes.** „Néha igen rövideden esik a harangozás úgy, hogy a távol lévőek elmaradnak az isteni tisztelettől” (Alpestes, 1804/V.). **Bácsi.** A lelkészt inti a vizitáció, hogy a napi harangoztatást ne hanyagolja el (Bácsi, 1775/1-o); „hétköznapo-
kon [a lelkész] soha nem harangoztat” (Bácsi, 1777/1-mo); fizetés a harangozásért, „egy fertály óránál tovább ne harangozhassanak” (Bácsi, 1778-December/5-to). **Borbátviz.** A halottért való harangozásért eddig nem kellett fizetni, ez után igen (Borbátviz, 1796/8-szor, 9-szer). **Brád.** „A mindennapi harangozás dolgában megegyezett a nemes ekklézsia abban, hogy a távolabb lévőek kevéért köznapokon mind estve, mind reggel az harang kétzer vonattassék meg” (Brád, 1769/4.); nyári harangozás időpontja vasárnap és hétköznapi (Brád, 1772/1-o); a lelkész „olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat” (Brád, 1775/1-mo); „a nemes ekklézsiának is tettzéséből observáltatni ezután megerősített ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás után, akinek csak kívánczik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is” (Brád, 1780/4-to); Ribitzei Mária kisasszony írásba panaszol az iránt, hogy a templombeli harangoztatásnak rendetlen volna az ideje (Brád, 1796/4-szer); a mester harangoz is (Brád, 1797/3-szor); a mester nem vállalja tovább a harangozást, kéri a gyüle-kezetet, hogy keressen harangozót (Brád, 1803/IV.). **Déva.** A lelkész harangozás alatt, és ne

később menjen prédikációra vagy könyörgésre (Déva, 1717); „ha ilyen tévelygésben történik halálok [nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek], számár temetések léssen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül” (Déva, 1790/10-o); nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozóknak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do); vádolják a lelkész, hogy egyszer igen hamar, máskor igen későn harangoztat (Déva, 1793/3-tio). **Haró.** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának.” (Haró, 1793/1-mo/2-do).

Harangozó. Algyógy. A harangozó panasolja, hogy halotti harangozásra sok harangozót kérnek (Algyógy, 1796/11-szer.). **Alpestes.** A harangozó külön szolgálatért, külön bért kér (Alpestes, 1799/19-szer); „néha igen rövideden esik a harangozás úgy, hogy a távul lévő elmaradnak az isteni tisztelettől” (Alpestes, 1804/V.). **Brád.** A kántor műveli a harangozó földjét, mert ez már öreg (Brád, 1783/2-do). **Déva.** A helybeli két harangozónak „minthogy az elmúlt revolútiokor az ecclesia bonumira szorgalmatoss gondot viseltek” elengedik tartozásukat (Déva, 1716/V./9); „loci minister atyánkfia maga is újítja a harangozók ellen eleitől fogva lévő panasszát, hogy magok kötelességeket rosszul viszik” (Déva, 1790/9-o); nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozóknak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do); „a harangozók panaszképpen jelenték, hogy a tavalyi inprotocollationak semmi hasznát nem tapasztalják” (Déva, 1793/7-o).

Határórség. Alpestes. Limitaneus katona ügye Németh Ágnessel (Alpestes, 1780/10-mo); Kónya György limitaneus katona felesége botránkoztató életet él (Alpestes, 1791/4-to); Bányai Máté limitaneus katona egyházi (Alpestes, 1802/IV.). **Bácsi.** A limitaneus katonák tartozása az egyháznak (Bácsi, 1782/3-tio); „a tiszteletes parochusnak és törvénytelen meghurcoltatása egy limitaneus katonától, aki marháját a parochián, mint egy közönséges utcán által akarta hajtani” (Bácsi, 1782/5-to). **Borbátviz.** „A locumtenens hadnagy Marca úr ígéretet tett volt, hogy a borbátvizi visitatióban vagy maga megjelenik, vagy strázsamesterét elküldi, az ottan lévő limitaneus katonáknál haereáló adósságok confrontatiójára” (Borbátviz, 1774/9-o). **Galac.** „Capitalis volt Livádián némely limitaneus katonáknál elocálva” (Galac, 1782/1-mo); a katonáknak adott pénz interessét hajtsk be (Galac, 1783/6-to).

Házasság. Bácsi. A stolaris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házások copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68.” (Bácsi, 1751, 1753); panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklezsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült” (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). **Borbátviz.** „Nagy abusust observál itten a Szent Visitatio a házasulandók dolgában, hogy némely házasulandók csak magokat gondolván, néha praecipitanter minden előre való jelentés nélkül éjtzaka éjfélkor a tiszteletes loci ministerre mennek s a copulatora kényszerítik” (Borbátviz, 1774/12-o).

Hóra-féle felkelés. Fehérvíz. A kegytárgyak összeírása a Hóra-féle felkelés után (Fehérvíz, 1792/2-mo/1–12-mo); „nyilvánosság a templomon való romlás”, „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás”, a lelkész „a nagy ruina miatt meg nem maradhat ott” (Fehérvíz, 1792/3-tio). **Felsőszálláspataka.** „Minthogy az Istennek külömbkülömbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruina kitettzők. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását” (Felsőszálláspataka, 1792). **Galac.** „Minthogy 1784-ben az Hora insurrectioja által, és 1788-ban a török háború által ezen ekklezsia is elég kárt vallott, mint egyéb javaiban, úgy contractussaiban is, mindazáltal a bölcs Isten megtartotta” az ekkla leveleit, melyeket fel is sorolnak (Galac, 1792/2-do); „ezüst kanná, alól és fellyül megaranyozott virágokkal, a fedelének gombja (amint mondatik és hiteles) 1784-be a Hora tolvaj pusztításában elveszett” (Galac, 1796/2-szor/1); „egy sújtásos museliny fejér keszkenő, a négy szegeletin való nagy

arany és ezüst virágok reátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elprédáltatván ezen eklézsiának javai, ez a keszkenő ellopattatott volt és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra reávarratott” (Galac, 1796/2-szor/11); a lázadás után marad iratok jegyzése (Galac, 1796/3-szor). **Haró.** „Oláh tumultus” (Haró, 1793/5-to).

Iskola. **Algyógy.** „Atyák is hasonlóképpen szépen és keményebben is inducáltassanak arra, hogy gyermekeiket jártassák iskolába” (Algyógy, 1779/3-tio); „oskola nincs, tanuló gyermek egy sincs soholt” (Algyógy, 1796/2-szor); határozat, hogy iskolát építsenek Algyógyon (Algyógy, 1796/7-szer.); egy gyermekre járó fizetés, az iskola fűtésére a gyermekeknek kell fát hozniuk (Algyógy, 1796/8-szor.); Algyógyon még nem készült el a „classis” (Algyógy, 1800/2-o); az iskola ablakára, kemencéjére és fűtőjére adtak ki pénz az eklézsia pénztárából (Algyógy, 1800/6-o/2); fekete tábláért és egy padért fizettek a helyi asztalosnak (Algyógy, 1804/III./B.); javítanak az iskola épületén (Algyógy, 1807/XIII.). **Alpestes.** Nincs iskolaház, mert nem teljesítették korábbi ígéretüket (Alpestes, 1719/2.); a lelkési lakás és az iskola javítására költöttek (Alpestes, 1766/3.); „obligáltatik evégre a ludi magister, hogy a tanulható fiú és leány gyermekeket conscribálja, iskolába felkértesse” (Alpestes, 1766/5.); újra panaszolják, hogy nincs megfelelő iskolaépület (Alpestes, 1771/2./2.); az iskola épületébe kályhát vásroltak (Alpestes, 1771/7.); „az oskolabéli gyermekek [...] gyarlócskáknak találtattak” (Alpestes, 1783/4-to); a „classis, fedelének elsorvadása miatt alkalmatlan” arra, hogy a gyermekek abban tanuljanak (Alpestes, 1804/II.); az iskola tetejének javítására adott az eklézsia pénzt (Alpestes, 1804/VI.). **Bácsi.** Panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.). **Borbátviz.** Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist” ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer, 1799/10-szer); az ígéből 1804-ben még nincs semmi (Borbátviz, 1804/IV.). **Brád.** Torony, templom, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és iskolai fundus a leggyalázatosabb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon” (Brád, 1796/17-szer); az iskola ablakát üvegezik (Brád, 1800/3-o). **Déva.** Patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. Javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo); **Haró.** „Építtessék gyermekek tanítására alkalmas hajlék, mivel a parochialis ház úgy el vagyon foglalva, hogy abban a tanítás tellyességgel nem folyhat” (Haró, 1777/1-mo, 2-do); László István (harói, kémendi?) tanító templomi szolgálatát jól elvégzi, nincs panasz, de a gyermekekkel nem igen törődik (Haró, 1777/4-to); „Ludi magister panaszol [1790.] némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az iskolában” (Haró, 1790/1-o); a gyülekezet tagjai nem járatták iskolába a gyermekeket (Haró, 1793/2-do).

Ispotály. **Déva.** „Az ekkla ispotályt készítetett” (Déva, 1752).

Istentisztelet. **Algyógy.** A lelkézt utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején akár délután akár a kora esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/1.); a lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezettel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/1.); az „isteni tisztelet helyén s óráján egybenveszvéen, helytelen mocskos szókkal illették egymást” a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio). **Alpestes.** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikor hallottok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulatya, csak az egy halott felett való praedicationio celebrálja az innepet” (Alpestes, 1718); „Cathedralis funciojára nézve ugyan semmi panasz nem lehet [ti. a tanítóra], mert azt fogyatkozás nélkül jól viszi véghez, de a gyermekek tanításában semmi haszon nem tapasztaltatik” a tanító azzal védekezett, hogy „minden roborál munkának idején elvonnyák az oskolából” a gyermekeket. (Alpestes, 1783/2-do). **Bácsi.** „Sajnálva és fájdalommal érti a Szent Visitatio ezen eklézsia tagjainak

nagy hidegségeket és buzgóságtalanságokat” a hétköznapi istentiszteletek látogatása terén, ahová egyáltalán nem járnak (Bácsi, 1776/1-mo); 1777-ben panaszkodik, hogy a lelkész rövid istentiszteletet tart, sokszor pedig egyenesen nem is tartja (Bácsi, 1777/1-mo). **Brád.** A gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozhatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti. (Brád, 1776/1-mo); a szászvárosi partikulából éneklő kántort hoznak, aki „tiszteletes loci minister és parochus uram őkegyelmétől minden istenes és az ecclesia előmenetelére s épületire célzó dolgokban önként fűgjen, híre és engedelme nélkül ide s tova ne cékásszon, et in absentia illius a rendes isteni szolgálatot a menyiben a cantort is illethe-ti, véghez vinni el ne mulassa, sub gravi animadversione” (Brád, 1780/3-o); „az mives napi rendes könyörgéseknek óráin az éneklésnek későre való elkezdése miatt esvén olykor egy kevés ízetlenség némely hallgatók között” (Brád, 1780/4-to); „a nemes eklézsiának is tettzéséből observáltatni ezután megerősített ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás után, akinek csak kívánczik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is” (Brád, 1780/4-to). **Déva.** Nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozóknak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do). **Fehérvíz.** „A filiákba azt kívánják, hogy a pap isteni tisztelet végett rendre járja őket házanként”, a filiában magánházaknál tartják az istentiszteletet (Fehérvíz, 1799/2/2.). **Felsőszálláspataka.** „Míg papot hozhatna a nemes eklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a helységben, aki olykor az isteni tiszteletet is, könyörögven s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná” (Felsőszálláspataka, 1804/II.).

Kántor. Brád. A gyülekezet azon óhajának adott hangot, hogy éneklő „cantor hozattat-nék”, hoztak is „az elmúlt 1779-dik esztendőben 12ma Decembris a szászvárosi nemes Particulából egy betsületes ifjat, Pető Mihály őkegyelmét” (Brád, 1780/3-o); a gyülekezet kántora Teleki Mihály, a Vizitáción ugyanis részt vett a lelkész „cum cantore Michael Te-leki” (Brád, 1782.); a kántor műveli a harangozó földjét, mert ez már öreg (Brád, 1783/2-do); „István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, organistai, s rectori hármast hivatalt, különös dicséret-tel, amint bizonyágleveléből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármast hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr.” (Brád, 1793/4-ro); az „organicus cantor” fizetését megállapítják (Brád, 1796/6-szor). **Déva.** A tanító mellett külön említik „a humanissimus cantor” Jakab Andrást (Déva, 1775/5-to); a kántor fenntartá-sára maga lelkész adott pénzt és földet (Déva, 1775/6-to); „Katonai György dévai vacans cantor őkegyelme suplex memorialissát, mostan actu fungáló cantor, Jakab András őkegyel-me ellen” (Déva, 1775/12-o); Katona György ugyancsak panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o); 1777-ben kántora van a gyülekezetnek (Déva, 1777).

Karhatalom, brachium saeculare. Bácsi. A lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy nem látogatja az istentiszteletet, a Vizitáció pedig a világi hatóság fenyítését helyezi ki-látásba a „prophanus” embereken (Bácsi, 1777/2-do); a feladatukat sorozatosan elmulasztó gyölekezeti tagokat karhatalommal kényszeríti feladatuk teljesítésére (Bácsi, 1783/1-mo). **Borbátviz.** A konvencióban fogadott egyházfenntartás sorozatos elmulasztásáért karhata-lommal történő végrehajtás jár (Borbátviz, 1782/2-do). **Galac.** a Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem alkalmazia kell a törvényt és magistratus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio). **Haró.** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kényszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való helyes élésre” (Haró, 1771/3-tio).

Káromkodás, illetlen szavak. Algyógy. Az „isteni tisztelet helyén s óráján egyben-veszvé, helytelen mocskos szókkal illeték egymást” a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio). **Déva.** „In facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanak magokat, excommunicáltassanak” (Déva, 1777/2-do). **Haró.** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe, [...] brachio seculari kényszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való helyes élésre” (Haró, 1771/3-tio).

Katekizáció. Algyógy. A lelkészt utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején, akár délután, akár a kora esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/I.). **Borbátviz.** Lelkész „ökegyelme a gyermekeket is a keresztyéni nevelés végett befogadni kész volna, ha arravaló nézve, arravaló hajlékocska is építtetnék”, mert parókia nincs (Borbátviz, 1792/I-mo). **Fehérvíz.** „A tiszteletes loci minister ökegyelmének intimáltatik, hogy a tanuló gyermekeket (kik most mintegy tizenketten vagynak) szorgalmatosan, az Úrnak félelmében, olvasásban, könyörgés-, írásban gyakorolja és a tudományban híven építse” (Fehérvíz, 1772/7-mo).

Katonaság. Haró. „Két részből álván ezen nemes ekklézsia, úgymint provincialistákból és katonaságból” a Vizitáció a katonák közül is gondnokot kíván tenni (Haró, 1782/4-to).

Keresztelés. Bácsi. A stólaris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házások copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68” (Bácsi, 1751, 1753).

Klenódiumok, kegytárgyak, terítők. Algyógy. A kegytárgyak részletes leírása (Algyógy, 1782/16-mo/1–14); 1783-ban mind megvannak (Algyógy, 1783/16-to); az algyógyi református egyházközség klenódiumainak 1796. esztendei összeírása (Algyógy, 1796/14-szer/1–15.); „a szent edények válságáért” fizettek Algyógyon az ekklézsia pénztárából (Algyógy, 1801/III.d.); számba vették a klenódiumokat és ugyanúgy találták, mint 1796-ban (Algyógy, 1801/VIII.); új ajándékokkal (két textíliával és egy óntányérral) gyarapodott az ekklézsia (Algyógy, 1801/VIII./1–4.); más adományok (Algyógy, 1801/IX., X.); „a szent edények és eszközök a feljebb megírt registrom szerint megvagnak” (Algyógy, 1802/V.); az időközben felszaporodott tárgyakat számba veszik (Algyógy, 1807/XV.). **Alpestes.** „A nagyobb ládában a nemes ecclesianak clenodiumi tanáltattak eszerint” (Alpestes, 1772/Április/2-o/2-do); „Az úri szent asztalhoz és a templomhoz tartozó apparatusok is számba” vétettek (Alpestes, 1781/7-mo); minden kellék mag van, a múlt esztendei jegyzék szerint (Alpestes, 1783/8-vo); minden kellék megvan (Alpestes, 1791/6-to); megvannak a lajstrom szerint (Alpestes, 1793/12-szer); 33 kegytárgyat rögzít a vizitáció (Alpestes, 1799/7-szer); Alpestes tanítója megrészedvén a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott” (Alpestes, 1799/11-szer). **Bácsi.** Barcsai Gergelyné Náláti Sára klenódiumot adományoz az egyháznak (Bácsi, 1751); a klenódiumok részletes leírása (Bácsi, 1766/IV./α.–t.); Bánffy Dénesné az úrasztalára terítőt adományozott (Bácsi, 1772/3-ö); Bánffy Dénesné adott egy „kívül-belől aranyas pohárt” (Bácsi, 1772/6-o); az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) (Bácsi, 1773Jan/4-o/1–9); „Türi Ágnes asszony ajándékozott ezen bátsi reformata nemes ekkléziának egy Úr asztalára való négyszegeletű abroszt”, melynek a részletes leírása is szerepel a jkv-ben (Bácsi, 1776/4-to); a kegytárgyak részletes lajstroma (Bácsi, 1780/9-no/1–24); részletes összeírása a klenódiumoknak és egyházi vagyonnak (Bácsi, 1782/4-to); Nagy Sándor „az úri szentségre célozva egy szép ezüst lábos pohárt” adományozott, felesége visszavette (Bácsi, 1793/2-do); „a szent edények registrálva vagynak, a titulus curator úr kezénél” (Bácsi, 1802/VI.). **Borbátviz** Részletes lajstrom a kegyszerekről és úrasztali terítőkről (Borbátviz, 1796/3-szor/1–21.); „1796-beli visitatiokor improtecolláltatott szent edények és eszközök is mind megvagnak” (Borbátviz, 1799/3-szor); „szent edények válságáért [...] az Úr asztalához tartozó ezüstpohárnak megigazításáért s aranyozásáért” (Borbátviz, 1802/IV.); „az Úr asztalához tartozó szent edények és eszközök mind megvagnak, amint az 1796-beli visitatiokor

inprotocolláltattak” (Borbátviz, 1802/VI.); „az Úr asztalához való pohár Szebenben reparáltatott” (Borbátviz 1804/VI.); A szent edények és eszközök aszerint meg vagynak, amint az ez előtt való visitatiokban feljegyeztetett, megújítván egy pohár, mellyről emlékezve vagydon protocolli pagina 544. (Borbátviz 1804/VIII.); adomány az úrasztalra (Borbátviz 1804/VIII.). **Brád.** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). Lista a klenódiumokról (Brád, 1782/8-vo/1–7); **Déva.** A helyi lelkész a nem használatos terítőket szegényebb ekkláknak akarja adni, Vizitáció nem ellenzi (Déva, 1775/9-no); Bánfi Dénesné Bartsai Ágnes úrasztali felszerelést adományoz (Déva, 1777/5-to/d.). **Fehérvíz.** A kegytárgyak lajstroma (1782/8-vo/1–6); a kegytárgyak összeírása a Hóra-féle felkelés után (Fehérvíz, 1792/2-mo/1–12-mo); részletes lajstrom az egyház javairól (szántóföldek, klenódiumok stb.) (Fehérvíz, 1796/3-szor); „a szent edények s eszközök az 1796-beli conscriptio szerint megvagynak” (Fehérvíz, 1799/6.); „az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközök megvagynak amint feljegyeztettek 1796. és 1799. esztendőben” (Fehérvíz, 1802/IX.); „a szent edények és eszközök aszerint vagynak, amint az 1796- és 1799-béli inprotocollatiók mutattyák” (Fehérvíz, 1804/IX.); nincs hiány bennük (Fehérvíz, 1805/V.). **Felsőszálláspatak.** A kegytárgyak lajstroma (Felsőszálláspataka, 1782/4-to/2./1–6.); számba veszik a földeket és a kegytárgyakat (Felsőszálláspataka, 1792); a kegytárgyak „hiba nélkül megvagynak” (Felsőszálláspataka, 1804/VI.); a kegytárgyak mind megvannak (Felsőszálláspataka, 1806/I.). **Galac.** A klenódiumok lajstroma (Galac, 1782/7-mo/1–6); az elmúlt évi nyilvántartás szerint megvannak (1783/10-o); A klenódiumok és egyéb kegytárgyak lajstroma (Galac, 1792/1-mo/1–5.); „ezüst kanna [1597.], alól és fellyül megaranyozott virágokkal, a fedelének gombja (amint mondatik és hiteles) 1784-be a Hora tolvaj pusztításában elveszett” (Galac, 1796/2-szor/1); „egy sujtásos museliny fejr keszkenő, a négy szegeletin való nagy arany és ezüst virágok reátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elpredáltván ezen eklézsiának javai, ez a keszkenő ellopattatott volt és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra reávarratott” (Galac, 1796/2-szor/11); a kegytárgyal lajstroma (Galac, 1796/2-szor/1–11); „ezen eklézsiának szent edényei megvagynak, amint feljegyeztettek 1796-dikban” (Galac, 1804/IV.; 1806). **Haró.** Klenódiumok lajstroma (Haró, 1782/12-o/1–13).

Kocsma, fogadó. Brád. Nemes László özvegye adósága törlesztése fejében „a brádi mostani tiszteletes loci minister atyánkfíának általadá árendába a fogadóját” (Brád, 1796/11-szer); „az ekkla kocsmáján borral kereskedve bevétel” (Brád, 1797/7-szer); a Vizitáció a kocsmát a lelkésznek adja át árendába (Brád, 1797/8-szor).

Kollégium. Brád. A gyülekezet azon óhajának ad hangot, hogy éneklő „cantor hozattatnék”, hoztak is „az elmúlt 1779-dik esztendőben 12ma Decembris a szászvárosi nemes Particulából egy betsületes ifjat, Pető Mihály ökegyelmét” (Brád, 1780/3-o); „Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármos hivatal, különös dicsérettel, amint bizonyágleveléből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr.” (Brád, 1793/4-ro). **Déva.** Az eltávozni készülő tanító helyébe a nagyenyedi kollégiumból hozznak helyettesít (Déva, 1775/11-mo); a nagyenyedi kollégiumból hoznak tanítót Dévára (1778/4-to). **Fehérvíz.** „Tiszteletes atyafi amely költséget collegiumból lett kijövelekor tett, nemkülömben ordinatiojára, s fermátára, hogy a nemes eklézsia refundálja, a Szent Visitatio helyesnek íteli s végezi is” (Fehérvíz, 1772/3-o).

Kórház: Ispóty

Kripta. Déva. „A testek ideig való tartására készítendő crypta igen nagy költségében fog kerülni az eklézsiának” (Déva, 1773/9-o).

Kuruzslás. Alpestes. Kováts Thérésia „orgazdasszonyságot folytat, holmi babonás kuruzslásokkal is tetézi gonosságát” (Alpestes, 1799/12-szer).

Kurva, kurvaság. Alpestes. „Kurvának publice kiáltván” feleségét az egyik atyafi, amiért a Vizitáció megdorgálja (Alpestes, 1772/Április/9-o); „Tsenádi Sándornéra kurvaságot kiáltott a Bíróné, Beretzki Sigmondné” (Alpestes, 1791); Váradj Mária Balog uram udvarában egy Kata nevű, mindenik kurva [...] „ha constál kurvaságok excommunicáltassanak” (Alpestes, 1696/4. illetve ad 4-tum); a lelkész felesége, Köpecziné szolgálóját ok nélkül kurvának mondotta (Alpestes, 1698).

Láda. Algyógy. A Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltezzék az ekklézsia ládája” (Algyógy, 1783/7-mo). **Bácsi.** Az egyházközség klenódiájai tárolására ládat kell készíteni (Bácsi, 1766/IV.); az egyház ládája „áljon mindenkor a parochusnál, annak kolcsa a domesticus curatornál” rendelkezik a vizitáció (Bácsi, 1796/7-szer, 1800/1-o); „az ecclesiának ládájában esett kár vétessék számba, és vizsgálta meg, ki által esett a kár, s ezután vigyázat olyan legyen, hogy kár ne lehessen” (Bácsi, 1800/1-o/3-o). **Borbátviz.** Új kurátor választásakor az ekklézsia ládáját recenseálták, vagyis újra felleltározták és ellenőrizték annak tartalmát (Borbátviz, 1773/8-vo); a hivatalos adománylevelet mind az ekklézsia ládájába, mind a tractus archívumába elhelyezik (Borbátviz, 1774/7-o). **Brád.** Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon, további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. illetően (Brád, 1796/15-ször). **Haró.** „Sajnálva tapasztallya a Szent Visitatio, hogy e nemes eklézsiának sem egy ládája, sem egy matriculája nincsen, mely szerént serio recommendállya, hogy mind a kettőt minél hamaréb szerezzék meg” (Haró, 1765/10.); 1782-ben már van ládája, mert ebbe helyezik el az egyik frissen készült adománylevelet (Haró, 1782/5-to).

Legátus. Brád. Az „inneplő” diáknak adtak pénzt (Brád, 1800/3-o); pénzt adtak a deáknak (Brád, 1802/VI.); „a három sátoros innepre a legatusnak” (Brád, 1803/VI./12); legátum (Brád, 1805/IV./12); legátum a három sátoros ünepre (Brád, 1806/VII.). **Déva.** Kiadás a deáknak a pünkösdi szolgálatért (Déva, 1719).

Lelkész. Algyógy. A vizitáció megdicséri a helyi lelkészt (Algyógy, 1690); igyekezetét, szorgalmát és jó erkölcsös életét dicsérik (Algyógy, 1693); a lelkész tanítása és erkölcs ellen nincs gyülekezeti panasz (Alpestes, 1694); nincs panasz (Algyógy, 1701; Algyógy, 1702; Algyógy, 1775/1-mo; Algyógy, 1793; Algyógy, 1800; Algyógy, 1804/I.), a lelkész ne késsen az istentiszteletéről (Algyógy, 1772); a Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltezzék az ekklézsia ládája” (Algyógy, 1783/7-mo); a lelkészt eltiltják a templomi szolgálattól (Algyógy, 1793/1-mo); Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor); az „invalidus papok” számára fizettek pénzt Algyógyon (Algyógy, 1801/III./d.); a Vizitáció csak úgy enged meg a parókia szomszédságában malmot építeni, ha a lelkész vámot kap (Algyógy, 1804/V.). **Alpestes.** Nincs panasz (Alpestes, 1686., 1687., 1689., 1691.); panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1); panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot” sem olvas, továbbá „szóhordozó” (Alpestes, 1696/1-2); a lelkész (Köpeczi István) sokat jár széjjel, szolgálatát elmulasztja (Alpestes, 1698); a lelkészt vádolják, hogy a kocsmában sokat ivott, ott is hált (Alpestes, 1700); nincs panasz a lelkész ellen, sőt meg vannak elégedve szolgálatával (Alpestes, 1771/1); régi „abusust” tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkészi és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); nincs panasz (Alpestes, 1791/1.); nincs panasz (1791, 1792, 1793, 1799, 1804, 1807); lelkésznek és mesternek járó területek (Alpestes, 1799/7-szer). **Bácsi.** A lelkész ellen súlyos vádak (csak vasárnapi istentiszteletet

tart, semmi mást), elmozdítása felől gondolkodnak (Bácsi, 1775/1/d.); 1777-ben panaszolják, hogy a lelkész rövid istentiszteletet tart, sokszor pedig egyenesen nem is tart (Bácsi, 1777/1-mo); nincs panasz (1790, 1792, 1793, 1796); nincs lelkész, a tanító végzi a lelkészi teendőket, úrvacsorát nem oszthat, ezért honoráriumot adnak az úrvacsoraszolgáltató lelkésznek, aki más faluból jöhetett (Bácsi, 1802/IV.). **Borbátviz.** Nincs panasz (1719, 1772/1-mo); lelkész sokat szenved, mert nincs lakás (Borbátviz, 1792/1-mo); „minthogy a perselypénzt eddigelé a tiszteletes atyafi percipialta és erogálta [...]. Ennek utánna pediglen a perselypénz is a domesticus curator keze alatt lessen.” (Borbátviz, 1796/4-szer); sok panasz a lelkész ellen (1796–1805). **Brád.** A lelkész iszik, hajdútáncot jár stb. (Brád, 1690); panaszolja a Vivitáció, hogy a lelkész nem tanul és soha nem írja le a prédikációit (Brád, 1690/2.); a lelkész „olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat” (Brád, 1775/1-mo); a gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozhatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti. (Brád, 1776/1-mo); „nagy fogyatozása van a parochusnak” (Brád, 1796/18-szor). **Demsus.** A hívek kéri a lelkészt, hogy jobban készítse elő prédikációját (Demsus, 1774). **Déva.** Vádolják a lelkészt, hogy egyszer igen hamar, máskor igen későn harangoztat (Déva, 1793/3-tio). **Fehérvíz.** „Fejérvíznek pedig engedünk facultast, hogy a losádi mestert, László István atyánkfíát hívják el papjoknak” (Fehérvíz, 1771); a Hóra-féle lázadás után „nyilvánosság a templomon való romlás”, „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatozás”, a lelkész „a nagy ruínák miatt meg nem maradhat ott” (Fehérvíz, 1792/3-tio); „a filiákban lakó halgatóknak contentumok vagyon ökegyelmében minden tekintetben, és a materben lévőeknek is semmi panaszokat nem tudja.” (Fehérvíz, 1804/I.). **Felsőszállás-pataka.** A már rég óta üresedésben lévő egyház még nem érzi magát elég erősnek ahhoz, hogy lelkészt tartson (Felsőszállás-pataka, 1804/I.). **Haró.** A helyi lelkésznek „feladott s helyben hagyott conditio szerint megkívánnák, hogy a Kéménden találtató fiú és leány gyermekeket is tanítsa, ne kényszeríttessenek kisdied gyermekeiket más faluba küldeni” (Haró, 1777/1-mo); „panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának (Haró, 1793/1-mo/2-do).

Lelkeszi lakás. Algyógy. „Az újjonnan épült s még el nem végeztetett parochialis épületekre” pénzt adtak (Algyógy, 1766/2.); a lelkeszi lakás és melléképületek romladoznak (Algyógy, 1790/3-tio); a helyi lelkész a sajátjából költ a parókia javítására (Algyógy, 1793/3-tio); Algyógyon kőből készült parókia van (Algyógy, 1796/13-szor.). **Alpestes.** A lelkeszi lakás és az iskola javítására költöttek (Alpestes, 1766/3.); a „nemes ecclesia újj parochialis házoknak építésekhez fogott ex fundamento, és abban már szépen progrediált is” (Alpestes, 1781/5-to); lelkeszi lakás építésére kölcsönt vettek fel (Alpestes, 1783/7-mo); „a parochialis ház kőből épült, a mesteri ház fából és rongyos” (Alpestes, 1799/19-szer). **Bácsi.** Patrónusi adomány a parókia és a templom építésére (Bácsi, 1771/6-to/1 és 7-mo); a lelkeszi lakás és környéke elhanyagolva (Bácsi, 1773Jan); a lelkeszi lakás lakhatatlan, kerítése nincs, gazdasági épületei romban, a lelkész saját házában lakik (Bácsi, 1775/1/a–b.); pénzt adnak ki a lelkeszi lakás és pince fundamentumának kiásásáért (Bácsi, 1806/V.). **Borbátviz.** Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist” ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer); az ekkla fizetett az üveges inasának két napi ellátására, aki a templom és a parókia ablakait üvegezte be (Borbátviz, 1805/I.); a lelkeszi lakás körül kerítést csinál végre az ekkla (Borbátviz, 1805/V.). **Brád.** Építeni kezdik a lelkeszi lakást (Brád, 1769-Január/3.); torony, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon (további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. illetően) (Brád, 1796/15-ször); a lelkeszi lakás elhanyagolt állapotban, nem alkalmas az ekkla értéktárgyainak biztonságos tárolására (Brád, 1796/16-szor); „méltán való szemrehányással mondja a nemes eklészia

curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és oskolai fundus a leggyalázatosabb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon” (Brád, 1796/17-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építve, és rongyollottak. [...] A templom köből van építve, szép kőornyával és kereken a templomi cinterem köfallal békerítve” (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Demsus.** A parokiális kert egy részét a román, a másik részét a református lelkész használja (Demsus, 1702/2.). **Déva.** „Szemlélvén a nemes reformata dévai ecclesia a parochialis háznak romlott állapotra hanjatlott állapotját, tettzett és végztetett, hogy újj parochialis házat építtessenek köből a jövő tavaszon” (Déva, 1752/Deliberatum); a lelkész kéri a Vizitációt, hogy a parókia előtti egyházi telken zsellért tarthasson, akinek évi öt forintot érő munkát kellett végeznie a parókián (Déva, 1752); „nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio, egy darab időtől fogva mely sok és szép restauratiók estenek a templom és parochia” (Déva, 1773/7-o). **Fehérvíz.** A Hóra-féle lázadás után „nyilvánóságos a templomon való romlás”, „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás”, a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott” (Fehérvíz, 1792/3-tio); „a conventio, és törvény szerint jó állapotba kellene lenni a parochiának” (Fehérvíz, 1796/6-szor); „a tiszteletes egyház[i] [atyá]fi keservesen panasolja [...] 2-szor hogy házának fedele annyira elsovadt, hogy a házba majd mindenütt beésik az eső” (Fehérvíz, 1805/I./2.). **Felsőszálláspataka.** Felépült a lelkészi lakás (Felsőszálláspataka, 1765/3-tio); panaszol a lelkész, hogy romokban a háza és kerítése (Felsőszálláspataka, 1773/1-mo.); a templom romos, a haragnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkészi lakás ugyancsak romos (Felsőszálláspataka, 1776/2-do–4-to); „a parochialis funduson” „kivált a ház hovatovább mind inkább-inkább süllyedez, mely ha nem eleváltatik, s rajta valami igazítás nem tétetetik, nemsokára eldől” (Felsőszálláspataka, 1777/2-o); „a parochialis ház most nevezetesen oly hanyatló félben vagyon, hogy a benne való lakás feletle igen félelmes légyen” (Felsőszálláspataka, 1783-Március/1-mo); „minthogy az Istennek külömb-külobbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templom is a ruinák kitettzők. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását” (Felsőszálláspataka, 1792); a parochialis ház elpusztult [...] a templom mellett, a régi elpusztult kastélyba szándékoznak egy parochiát építeni” (Felsőszálláspataka, 1796/4szer). **Galac.** „A töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nélkül állva, annak kőfalai sorvadnak” (Galac, 1796); az 1788. évi török pusztítás miatt „a parochia egészen elsenyvedett, kőfalának jobb része leomlott, s ami még fennáll, az is napoként sietve közelített végső pusztulásához” (Galac, 1796); telekadomány a parókia építésére (Galac, 1796/1); „a galatzi mater eklezsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott” (Galac, 1802/I.); „a kertek mind az eklezsia háza, mind a templom körül in ruinis vagynak, melyet a Szent Visitatio béhunyt szemekkel nem nézhet” (Haró, 1775/3-tio).

Levéltár, levelek. Algyógy. A Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltezzék az eklezsia ládája” (Algyógy, 1783/7-mo); az eklezsia [leveles?]ládájáért fizettek Algyógyon (Algyógy, 1801/III./d.); az eklezsia ládáját felnyitották a curator halála után, találtak benne (Algyógy, 1807/XI./1–6). **Alpestes.** „A kissebb ládácskába egynéhány darab írásbeli jegyzések” (Alpestes, 1772/Április/2-o/1-mo); Az egyház levelei közül 18-at sorol fel a vizitáció (Alpestes, 1799/7-szer). **Borbátviz.** A hivatalos adománylevelet mind az eklezsia ládájába, mind a tractus archivumába elhelyezik (Borbátviz, 1774/7-o); „szükséges léssen, hogy minekelőtte az szent megye levelei az új curatornak kezébe általadattatnának” (Borbátviz, 1792/7-mo); regestrum az eklezsia ládájában lévő iratokról (Borbátviz, 1799/8-szor). **Galac.** „Minthogy

1784-ben az Hora insurrectioja által, és 1788-ban a török háború által ezen ekklezsia is elég kárt vallott, mint egyéb javaiban, úgy contractussaiban is, mindazáltal a bölcs Isten megtartotta” az ekkla leveleit, melyeket fel is sorolnak (Galac, 1792/2-do); a lázadás után marad iratok jegyzése (Galac, 1796/3-szor/1–11).

Lévita. Haró. A vizitáción jelen van a helyi „oskolamester és levita” (Haró, 1802/1.).

Mester/tanító/rektor/praeceptor/oskolamester/ludimagister. Algyógy. Igen-igen részeseges (Algyógy, 1686); a mester tanítása és erkölce ellen nincs gyülekezeti panasz (Alpestes, 1694); nincs panasz (Algyógy, 1772; Algyógy, 1775/1-mo), a Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládjában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltesék az ekklezsia ládája” (Algyógy, 1783/7-mo); a tanító az éneklő pulpitusnál ne ülve énekeljen (Algyógy, 1790/1-mo); némely helybéliék sokévi bérhátraléka miatt panaszkodik (Algyógy, 1791/1-mo); a szántóföldek, kaszálók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-szor.); kötelességének ismerje lelkiismeretesen tanítani a gyermekeket (Algyógy, 1796/7-szer.); Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); panaszolnak a tanítóra, mert nem tanít, tanító védekezik (Algyógy, 1800/2-o); panasz a tanítóra, a vizitáció kideríti, hogy nem ő az oka annak, hogy nincs kellő tanítás, hanem az, hogy még mindig nem készült el az új iskolaépület (Algyógy, 1801/II.); mester fél, hogy lakása összeomlik (Algyógy, 1802/II.); Fizetését a konvenció szabja meg, lásd részletesen (Algyógy, 1804/II.); panaszolja, hogy nem fizetik meg rendesen a munkát, amit már négy éve végez (Algyógy, 1807/IV.). **Alpestes.** „Obligátatik evégre a ludi magister, hogy a tanulható fiú és leány gyermekeket conscribálja, iskolába felkértesse” (Alpestes, 1766/5.); régi „abusust” tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkész és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); „a Szent Visitatio őkegyelmének serio inponálya, hogy ezután vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursióktól desistállyon, a tanuló gyermekekkel pedig úgy dajkáldoják, hogy edesítse inkább őket a tanulásra mérséklett fenytéssel is, mintsem idegenítse felettéb való keménykedésével” (Alpestes, 1781/2-do); „Cathedralis funciojára nézve ugyan semmi panasz nem lehet, mert azt fogyatozás nélkül jól viszi véghez, de a gyermekek tanításában semmi haszon nem tapasztaltatik”, a tanító azzal védekezett, hogy „minden roborál munkának idején elvonnyák az oskolából” a gyermekeket (Alpestes, 1783/2-do); „az oskolabéli gyermekek [...] gyarlócskáknak találtattak” (Alpestes, 1783/4-to); panasz a mester ellen, mert szorgalmasabban látogatja a sokadalmakat, mint az iskolát (Alpestes, 1791/3-o); mesternek járó területek (Alpestes, 1799/7-szer); „az oskolamesternek lakóháza igen kicsiny” (Alpestes, 1804/II.). **Bácsi.** Nincs elég képességük mestert tartani (Bácsi, 1771/4-to); a mestert „tisztátalansággal” vádolják (Bácsi, 1775/4-o); conventioa minden gazda egy szekér fát ígért a tanítónak, de nem adja, részletesen ugyanott a conventio is (Bácsi, 1800/2-o); „a Szent Visitatio exament producáltatott oskolamester Marosi Mihály őkegyelme által” (Bácsi, 1802/I.); lelkész híján a tanító végzi a lelkészi teendőket (Bácsi, 1802/II.); panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.); „keservesen panaszolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon” (Bácsi, 1806/III.). **Brád.** A Vizitáció ajánlja, hogy tanítót fogadjanak, mert a lelkész filiába is jár (Brád, 1772/2-o); mester hozását sürgetik (Brád, 1775/3-tio); a gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti (Brád, 1776/1-mo); „találjon [...] módot [az ekkla mestert hozni], consideralván az itten Isten kegyelmességéből szépen épült templomot, melyben nagy dísz fogna adni, ha abban éneklő mester is volna.” (Brád, 1776/2-do); a szászvárosi partikulából éneklő kántort

hoznak, aki „tiszteletes loci minister és parochus uram őkegyelmétől minden istenes és az ecclesia előmenetelére s épületire célzó dolgokban önként fügjen, híre és engedelme nélkül ide s tova ne cékásszon, et in absentia illius a rendes isteni szolgálatott a menyiben a cantort is illelheti, véghez vinni el ne mulassa, sub gravi animadversione” (Brád, 1780/3-o); „Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egy-néhány megyékben viselt cantori, organistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyágleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr.” (Brád, 1793/4-ro); a mester harangoz is (Brád, 1797/3-szor), a mesternek passio-éneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o); a mester nem vállalja tovább a harangozást, kéri a gyülekezetet, hogy keressen harangozót (Brád, 1803/IV.). **Déva.** Deákat akarnak hozni „az apróbb gyermekek mellé praeceptorul” (Déva, 1773/6-o); a tanító mellett külön említik „a humanissimus cantor” Jakab Andrást (Déva, 1775/5-to); a kántor fenntartására maga lelkész adott pénzt és földet (Déva, 1775/6-o); az eltávozni készülő tanító helyébe a nagyenyedi kollégiumból hozzanak helyettest (Déva, 1775/11-mo); Katona György ugyancsak panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o); „a rector fizetésének nem lehet csonkítást szenvedni” (Déva, 1790/4-o). **Fehérvíz.** „Fejérvíznek pedig engedünk facultast, hogy a losádi mestert, László István atyánkfiát hívják el papjoknak” (Fehérvíz, 1771). **Felsőszálláspatak.** „Ide elmúlhatatlanul szükséges volna egy jó tanító oskolamesteri helyet és fundatiot állítani” (Felsőszálláspataka, 1799); „míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a helységben, aki olykor az isteni tiszteletet is, könyörögven s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná” (Felsőszálláspataka, 1804/II.). **Galac.** „Ezen ekklézsia a törökök beütéskor egészen elpusztíttatván, ennek még megmaradott egy néhány dirib-darab levelei” (Galac, 1806). **Haró.** A tanító szigorú a gyerekekkel (Haró, 1771/2-o.); a helyi lelkésznek „feladott s helybenhagyott conditio szerint megkívánnák, hogy a Kéménden találtató fiú és léány gyermekeket is tanítsa, ne kényszeríttessenek kisdied gyermekeiket más faluba küldeni” (Haró, 1777/1-mo); a „ludi magister panaszol [1790] némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában” (Haró, 1790/1-o).

Mesteri/tanítói lakás. Algyógy. Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); mester fél, hogy lakása összeomlik, a vizitáció újra ajánlja a helybélieknek, hogy építsenek új iskolát (Algyógy, 1802/II.). **Alpestes.** „A parochialis ház kőből épült, a mesteri ház fából és rongyos” (Alpestes, 1799/19-szer). **Brád.** Torony, templom, parókia, mesteri ház és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építette, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építette, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve” (Brád, 1796/19-szer, 20-szor).

Oktatás. Algyógy. Buzdítás, hogy a gyermekeket küldjék rendszeresen iskolába (Algyógy, 1772/1-mo), a lelkész némelyek sokévi bérhátraléka miatt panaszkodik (Algyógy, 1791/1-mo); „oskola nincs, tanuló gyermek egy sincs soholt” noha sok a faluban a gyermek (Algyógy, 1796/2-szor); pénzbüntetéssel kell kötelezni a szülőket, hogy gyermekeiket iskolába járassák (Algyógy, 1796/7-szer.); egy gyermekre járó fizetés, az iskola fűtésére a gyermekeknek kell fát hozniuk (Algyógy, 1796/8-szor.); panaszolnak a tanítóra, mert nem tanít, tanító védekezik, a vizitáció kifogásolja, hogy a gondnok nem tartózkodik otthon és nem irányítja a gyermekeket iskolába (Algyógy, 1800/2-o); az algyógyi oktatás akadozik, mert nincs korszerű iskolaépület, noha sok gyermek van (Algyógy, 1801/II.). **Alpestes.** „A Szent Visitatio őkegyelmének [a mesternek] serio inponálya, hogy ezután vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursióktól desistálljon, a tanuló gyermekekkel pedig úgy dajkálkodjék, hogy edesítse inkább őket a tanulásra mérsékelt fenyítéssel is, mintsem idegenítse felettéb való keménykedésével”

(Alpestes, 1781/2-do); „minden roborál munkának idején elvonnyák az oskolából” a gyermekeket, panaszol a tanító (Alpestes, 1783/2-do); „az oskolabéli gyermekek [...] gyarlócskákknak találtattak” (Alpestes, 1783/4-to). **Bácsi.** „14 fiú és 3 leánygyermek, kik megvizsgáltattván, a tanulásban való előmeneteleknek alkalmas jeleit adák, jól olvasnak, némellyek pedig könyv nélkül is tanulnak” (Bácsi, 1802/I.); panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.). **Borbátviz.** Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist” ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer). **Déva.** A vizitáció inti a szülőket, hogy járassák iskolába a gyermekeket és ne adjanak nekik mezei vagy egyéb munkát (Déva, 1772). **Felsőszálláspataka.** „Míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatné a helységben, aki olykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná” (Felsőszálláspataka, 1804/II.). **Haró.** A helyi lelkésznek „feladott s helybenhagyott conditio szerint megkívánnák, hogy a Kéménden találtató fiú és leány gyermekeket is tanítsa, ne kényszeríttessenek kisdied gyermekeiket más faluba küldeni” (Haró, 1777/1-mo); László István (harói, kéméendi?) tanító templomi szolgálatát jól elvégzi, nincs panasz, de a gyermekekkel nem igen törődik (Haró, 1777/4-to); a „ludi magister panaszol némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában” (Haró, 1790/1-o)

Orgona. Brád. Orgonát vásároltak 125 hft. És 7 dr.-ért (Brád, 1796/9-szer); több tételt is kiadnak az orogonajavításra (Brád, 1803/VI./6/1–5.). **Déva.** Bodo Zsigmond adományozott pénzt „orgona csinálásra” (Déva, 1777/5-to/c.).

Orgonista. Brád. „Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármos hivatal, különös dicsérettel, amint bizonyágleveléből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, mely kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr.” (Brád, 1793/4-ro); az „organicus cantor” fizetését megállapítják (Brád, 1796/6-szor); Brádon oskola mester és orgonista működik (Brád, 1803); fizetést a mesternek „aki orgonista is” (Brád, 1803/VI./11.).

Öltözet. Déva. A tanító „igen negligensnek adattaték fel mind gyermekek taníttása, mind éneklésbéli kötelességeinek tellyesítésekre, mind pedig illendő öltözetben való járásra nézve” (Déva, 1793/3-o).

Padok, templomi székek: Ülésrend.

Pálinkafőző. Algyógy. „Pálinkafőző házra” adtak ki pénzt Algyógyon (Algyógy, 1807/XIII.).

Panaszok. Algyógy. Az algyógyi lelkész panasolja be a pantrónust (Algyógy, 1801/XII.). **Alpestes.** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikor hallottok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulatya, csak az egy halott felett való praedicationnal celebrállyá az innepet” (Alpestes, 1718); „Panaszolkodik az ecclesia, hogy a nemesség halván hal, s az fundusokra oláság száll, kik semmi fizetéssel a prédikátornak és mesternek nincsenek, a parochialis ház körül is semmit sem építenek” (Alpestes, 1686/2); Panaszolja a lelkész, hogy gazzal fizetnek, a vizitáció: a lelkész nem gazért, hanem jó búzáért könyörög Istenhez (Alpestes, 1692); panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1.); panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputo” sem olvas, továbbá „szóhordozó” (Alpestes, 1696/1–2.); panasz a mester ellen, mert szorgalmasabban látogatja a sokadalmakat, mint az iskolát (Alpestes, 1791/3-o). **Bácsi.** „Keservesen panasolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon” (Bácsi, 1806/III.). **Déva.** Katona György panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o és 14-o); a helyi lelkésznek „Kálnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló

protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe” (Déva, 1778/2-do); „loci minister atyánkfia maga is újítja a harangozók ellen eleitől fogva lévő panasszát, hogy magok kötelességeket rosszul viszik” (Déva, 1790/9-o). **Fehérvíz.** Panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken építtetett székbe belül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el” (Fehérvíz, 1804/VII.). **Haró.** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának. (Haró, 1793/1-mo/2-do); „panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főbb rendelésekhez tartván magát abban, hogy az halottok felett haszantalan szőszaporítással, búcsúztatással, a keserveket nevezni s rillatni nem akarja”, ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do).

Pap/tanító marasztás. Algyógy, 1775/1-mo.

Paráznaág. Alpestes. „Tsenádi Sándornéra kurvaságot kiáltott a bíróné, Beretzki Sigmondné” (Alpestes, 1891); Bíró Máté ekkleziakövetsére jelentkezett „mint parázna személy” (Alpestes, 1717). **Bácsi.** „3. Némely tagjai az ekkleziának a paráznákkal esznek, isznak s dolgokat javallják” (Bácsi, 1774/2-o/3.). Panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekkleziának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állapotot vett el, s azzal egyesült” (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). **Déva.** Buja és parázna élet miatt reconciliatoria intenek két nőszemélyt (Déva, 1773/4-o); Csáki Józsefné „parázna férjével soha többé lakni nem kíván” (Déva, 1792/4-to).

Parókia: lelkészi lakás

Passio. Brád. A mesternek passio-éneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o).

Patrónusok, nemesek. Algyógy. A lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezettel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/1.); „egy új korona készítettven a templombéli cathedra feliben”, amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); „Ex fundamento, régi megavult templombéli cathedra domoliáltatván, igen dicsősségesen megépíttetett méltóságos gróff Kun István úr költségével” (Algyógy, 1776/8-vo); „hogyha a méltóságos gróff úrnak tetteinek továbbra is ezen nemes ekklezsia curateláját kezén tartani, méltóztatnék de praxi et constitutione ecclesiastica a szokott juramentumot deponálni, minthogy kemény instructioja vagyon a visitationak, hogy az ekkleziák curatorait ajuráltassa” (Algyógy, 1783/13-tio); az ekkle zselléireit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkle zselléire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o); a patrónusok (gróf Kun Farkas, gróf Kun László, gróf Kun István, gróf Kun Sámuel) és a helyi lelkész (Kolozsvári Sámuel) ellentéte bérfizetés ügyében (Algyógy, 1796/3-szor); a patrónustól bér fejében kapott bort a lelkész visszaküldi, mert savanyú (Algyógy, 1796/3-szor/5); az egyházmegyei vizitáció inti a helyi nemeseket, hogy ne saját padjukba, hanem a tisztüknek megfelelő közönséges padokba üljenek (Algyógy, 1796/10-szer.); az algyógyi lelkész panaszolja be a patrónust (Algyógy, 1801/XII.); a patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Alpestes.** A gyülekezet tagjai kérik, hogy lelkészüik szerdán és pénteken menjen a patrónusokhoz, vasárnap jöjjenek a patrónusok a faluba (Alpestes, 1695/1.); a patrónus egyetlen szavakkal illeti a vizitációt, amiért megdorgálják (Alpestes, 1799/4-szer). **Bácsi.** Bartsai Gergelyné Nalátsi Sára klenódiumot adományoz az egyháznak (Bácsi, 1751); „Nagy kegyességű jó keresztyén patronus úr conferált” a szegény Hunyad megyei ekkleknak (Bácsi, 1771/4-to/2); a templomot elárastotta az árvíz, a patrónus (Bethlen Gergely) padokat aján-dékozott (Bácsi, 1772/3-o); patrónusi adomány a torony és a templom építésére (Bácsi, 1771/6-to/1.); a patrónusok meghaltak, megfoggyatkozott a lelkészi támogatás (Bácsi,

1772/10-o); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.). **Borbátviz.** Barcsai Ferenc adománya (Borbátviz, 1772/5-to); a vizitáció felszólítja a nemeseket, hogy ide tartozzanak, ne máshová, és vállaljanak részt a lelkész fizetéséből (Borbátviz, 1772/7-mo); Sebesi György más faluba (Galacra) jár templomba, hogy a fizetést megússza (Borbátviz, 1774/11-o); Baja József harangot öntetett, a gyülekezet tagjai viszont nem építettek haranglábat (Borbátviz, 1796/7-szer). **Brád.** „...némely nemes asszonyságok, az Úrnak szent asztalához való eléjárulásban, annak szentségéhez illendő rendet nem igen tartanak” (Brád, 1796/3-szor.). **Déva.** Patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo); Bánfi Dénesné Bartsai Ágnes úrasztali felszerelést adományoz (Déva, 1777/5-to/d.); Patrónusok kéri, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad (Déva, 1790/11-mo). **Felsőszálláspataka.** „Tekintetes Dániel Kata asszony [megboldogult férje] ígéretét megteljesítette, leküldvén egy szép harangot a [felső]szálláspataki reformata ekkleziájának” (Felsőszálláspataka, 1772.); „minthogy az Istennek külömb-külobbféle ítéletei által ezen szent megyéske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruinák kitettzökök. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását” (Felsőszálláspataka, 1792); „ezen visitation senki se volt jelen, hanem csak tekintetes Kenderesi Sigmond úr, mint ennek az elhanyagolt eklézsiának domesticus curatora” (Felsőszálláspataka, 1799). **Galac.** A templom „ruinákban van”, inti a Vizitáció a helybélieket, különösenképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék” (Galac, 1776/4-to); a Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem, alkalmaznia kell a törvényt és magisztrátus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio).

Perselypénz. Borbátviz. „Minthogy a perselypénzt eddigelé a tiszteletes atyafi percipialta és erogálta [...]. Ennek utánna pediglen a perselypénz is a domesticus curator keze alatt lessen.” (Borbátviz, 1796/4-szer). **Brád.** „A Szent Visitatio tetemes fogyatkozásnak látja, hogy egy ilyen eklézsiába a perselypénz igen kevés, mely abból esik, hogy igen kevészer tétetődik ki, pedig igen jó volna, ha legalább annyira neveltetnék és gyűjtetnék, hogy abból esztendőnként a parochialis és iskola ház romlásai renováltatnának” (Brád, 1796/14-szer).

Pletyka. Alpestes. Panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot” sem olvas, továbbá „szóhordozó” (Alpestes, 1696/1–2.); két anyatárs szószaporítása megrontja a házasságot (Alpestes, 1793/8-szor).

Praeceptor: Mester/tanító/rektor/praeceptor/oskolamester

Prédikálás. Alpestes. Panasz a lelkész ellen, „hogy amikor hallottok esik és vásárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulattya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrállyá az innepet” (Alpestes, 1718); panasza lelkész ellem, „hogy némelykor halottok praedicatio nélkül temettetik ithonlétében is ökegyelmének” (Alpestes, 1718/2.). **Bácsi.** A stolaris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házasok copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68” (Bácsi, 1751, 1753). **Brád.** Panaszolja a Vizitáció, hogy a lelkész nem tanul és soha nem írja le a prédikációit (Brád, 1690/2.). **Demsus.** A hívek kéri a lelkészt, hogy jobban készítse elő prédikációját (Demsus, 1774); „a prédikáció csak asszonyembernek való, s azoltától fogva tiszteletes esperest uram miatt prédikációt nem halgathat” – panaszoja egyik helyi notabilitás (Demsus, 1777); **Déva.** A lelkész harangozás alatt és ne később menjen prédikációra vagy könyörgésre (Déva, 1717).

Presbitérium. Alpestes. E „közjóra célozó hasznos társaságot” fel kell állítani (Alpestes, 1791/5-to); 9 tagú presbitériumot választanak (Alpestes, 1793/7-szer). **Bácsi.** A testület összetételére nézve irányadó az hogy a tagokat „az eklézsiának nemesebb s értelmesebb tagjai” közül kell választani (Bácsi, 1790/3-o). A vizitáció a presbitériumot és gondnokot

szólítja fel, hogy a hátralékot behajtsák (Bácsi, 1793/1-mo). **Borbátviz.** „In conformitate aliarum ecclesiarum helyyesnek, és szükségesnek itéli a Szent Visitatio a nemes eklezsiával együtt ezen eklezsiában és consistoriumot állítani fel, hogy az eklezsia eléforduló dolgait communicatis semper consiliis folytassák” (Borbátviz, 1778/10-o); „Ecclesiasticum domesticum consistorium állíttaték” (Borbátviz, 1792/4-to, 5-to, 8-vo). **Brád.** „Méltán való szemrehányással mondja a nemes eklezsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és iskolai fundus a leggyalázatosabb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon” (Brád, 1796/17-szer). **Déva.** „Tetzett az ecclesia consistoriumának az is, hogy az ecclesia debitumi jó karban véssenek” (Déva, 1741/8.); a presbitériumnak intézkednie kell a tanítói conventio teljesítése terén (Déva, 1746/Deliberatum 1.); a gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752); a rossz templomlátogatást a „consistorium jobbítani el nem mulattya” (Déva, 1777/2-do); lelkészhiány miatt elmaradt a javak számbavétele, Vizitáció a consistoriumot bízta meg ezzel (Déva, 1790/5-ö); az úrvacsorával élők számbavételét ígéri a presbitérium (Déva, 1790/6-o); a presbiterek kötelessége, hogy a maguk dolgát félre tegyék és a gyűlésen megjelenjenek (Déva, 1790/12-o). **Haró.** Ajánlja a Vizitáció, hogy az erkölcsstelen életet élő személyt jelentsék a presbiériumnak, amely testület eklezsiakövetésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o); a testület cselédház helyzetének tárgyalására gyűl össze (Haró, 1791/3-tio); presbiteri választás (Haró, 1802/V.).

Pulpitus: Éneklő szék

Rektor: Mester/tanító/ректор/praeceptor

Részegeskedés. Alpestes. részegen jelent meg a vizitáció előtt, elválást kért (Alpestes, 1793/13-szor); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után haza felé jövet megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott” (Alpestes, 1799/11-szer).

Románok. Alpestes. „Panaszolkodik az ecclesia, hogy a nemesség halván hal, s az fundusokra oláság száll, kik semmi fizetéssel a prédiktornak és mesternek nincsenek, a parochialis ház körül is semmit sem építenek” (Alpestes, 1686/2). **Bácsi.** Panasz gyűlekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az eklezsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült” (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). Panasz gyűlekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az eklezsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült” (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). „Az oláhok a reformata eklezsia részét is potentiose elfoglalták magok eklezsiájok részére” (Bácsi, 1796/4-szer). **Brád.** „Az oláh tumultuatióban elveszett contractusok között az idén megkerült kettő” (Brád, 1793/8-vo). **Demsus.** A piramis alakban épített nagy kőtemplomot a magyarok és románok közösen használják (Demsus, 1702/1). A parokiális kert egy részét a román, a másik részét a református lelkész használja (Demsus, 1702/2.); **Fehérvíz.** „Sok kedvetlen és helytelen következtetése lévén annak, hogy a reformata religion lévő azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal” (Fehérvíz, 1782/2-do). **Galac.** „Vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelkezések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következképpen semmi szükség nincsen a megnevezett sanctuariumra” (Galac, 1783/2-o);

Római katolikusok. Déva. A helyi lelkésznek „Kálnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe” (Déva, 1778/2-do).

Sákramentum, sacrum. Algyógy. „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék”, rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban

rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Bácsi.** „Megkérdeztén a ministerek is az eklezsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy az eklezsiának botránkozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrammal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagy, lássa, csakhogy halála törtévé, akkor is szolgálattját a belső embereknek híjába fogják kívánni” (Bácsi, 1778-Január/2-do). **Brád.** Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy ekléziát követne (Brád, 1797/6-szor). **Déva.** „Az eklezsiának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacramokat frequentálni tellyességgel nem akarják” (Déva, 1775/1-mo); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo). **Haró.** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kénszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való helyes élésre” (Haró, 1771/3-tio).

Sírbolt: Temető, sírbolt

Stóla. Bácsi. A stólaris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házások copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68.” (Bácsi, 1751, 1753).

Szószerk. Algyógy. „Egy újj korona készítettén a templombéli cathedra feliben”, amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); „Ex fundamento, régi megavult templombéli cathedra domoliáltatván, igen dicsősségesen megépíttetett méltóságos gróff Kun István úr költségével” (Algyógy, 1776/8-vo). **Bácsi.** Az 1778. évi oratórium építés során „cathedrát” is építtetek (Bácsi, 1778-December/4-to); a dévai Sinka László úr, a cathedrara konferált egy langszínű tafota takarót (Bácsi, 1806/IX.). **Brád.** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószerkerítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22).

Tánc. Brád. A lelkész iszik, hajdútáncot jár stb. (Brád, 1690).

Temetés. Algyógy. „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék” rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Bácsi.** A stólaris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házások copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68” (Bácsi, 1751, 1753); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és számár temetések legyen” (Bácsi, 1780/6-to). **Brád.** „Az egyházi által intetessék meg [a parázna] az ítélt reconciliationnak végbenvitelére, mellyet ha nem cselekednék, s penitentia tartatlanul halna meg, számár temetése léssen” (Brád, 1802/IV.). **Déva.** Aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo); a helyi lelkésznek „Kálnokianum Inclitum Regimentnek capellanusával nagy controversiája vagy a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe” (Déva, 1778/2-do); „ha ilyen tévellygésben történik halálok (nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek), számár temetések léssen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül” (Déva, 1790/10-o). **Haró.** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának. (Haró, 1793/1-mo/2-do); „panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főbbb rendelésekhez tartván magát abban, hogy az halottok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveseket nevezni s rílatni nem akarja”, ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do).

Temető, sírbolt. Algyógy. A patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Déva.** Panaszolnak a sírásók, hogy boltos sírt akarnak a helybeliek, Vizitáció megtiltja (Déva, 1773/5-o); a helyi lelkésznek „Kálnokia-num Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőkbe” (Déva, 1778/2-do).

Templom. Algyógy. A lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezetel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/1.); „egy újj korona készítettvén a templombéli cathedra feliben”, amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); az „isteni tisztelet helyén s óráján egybenveszvéen, helytelen mocskos szókkal illeték egymást” a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio); szép, kőtemploma van (Algyógy, 1796/13-szor.); a templom szarvazata megrothadt (Algyógy, 1800/3-o); a templom fedelének megjavítására gyűlt adományok (Algyógy, 1801/IV.); a templomjavítás kiadásai (Algyógy, 1804/III./B.); a vizitáció szemetesnek, elhanyagoltnak találja a templomot, falai megrepedeztek és mennyezete már-már leomlik (Algyógy, 1807/IX.). **Alpestes.** A templom romokban, a patrónus zsendelyt ajánl cserép ellenébe (Alpestes, 1792/12-a); templomfedésre pénzt adnak ki (Alpestes 1793/10-szer). **Bácsi.** Patrónusi adomány a parókia és a templom építésére (Bácsi, 1771/6-to/1). Új oratóriumot építettek (Bácsi, 1772/1-o); a templomot elárasztotta az árvíz, a patrónus padokat ajándékozott (Bácsi, 1772/3-o); az oratorium elkészült és 1772-ben felszentelték, lásd bővebben (adományok, üdvözlő vers is) (Bácsi, 1773-Jan/3-tio); „In anno 1777 újra hozzafogván az oratorium renovatiojához” (Bácsi, 1778-Január/4-to); az oratórium elkészült (Bácsi, 1778-December/4-to). **Borbátviz.** „Sorvadófélben a templom fedele” (Borbátviz, 1774/8-vo), az 1781. évi vizitáció alkalmával fogadta az ekkla, hogy bővíti templomát és tornyot épít, amelyre Guberniumi engedélyt szerez Bartsai Lajos patrónus (Borbátviz, 1782-Március/4-to); a templom és a parókia ablakainak beüvegezésére fizetette az ekkla (Borbátviz, 1805/I.). **Brád.** „Ezen nemes ekklezsia halgatóinak feles számokra nézve igen szükséges lévén a templomnak megbővítése, és melléje egy haranglábnak építtetése” (Borbátviz, 1782/4-to); torony, templom, parókia, mesteri ház és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házak fából vagynak építette, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építette, szép kőtoronyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve” (Brád, 1796/19-szer, 20-szor), a templom és környéke romladozik, utasítják a gondnokot, hogy hozza rendbe (Brád, 1806/I.). **Demsus.** A piramis alakban épített nagy kőtemplomot a magyarok és románok közösen használják (Demsus, 1702/1). **Déva.** „Nagy controversia [...] a a pulpitusnak chorusból a templom közepibe való lehozása iránt”, a Vizitáció úgy dönt, hogy a helyén maradjon és ülésszék ne legyen mellette (Déva, 1746/Deliberatum 3.); patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo); „nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio, egy darab időtől fogva mely sok és szép restauratiok estenek a templom és parochia” (Déva, 1773/7-o). **Fehérvíz.** „Megnyerte ezen nemes ekklezsia a királyi kegyelmes engedelmet, hogy magának különös templomot építhessen ex fundamento” (Fehérvíz, 1782/2-do); az elmúlt (1782.) évben végzett templomépítés alkalmával bevett és kiadott pénz elszámolását hiányolja a Vizitáció (Fehérvíz, 1783/3-tio); 1783 decemberében a torony és templom még épülőfélben van (Fehérvíz, 1783-December/2.); a Hóra-féle lázadás után „nyilvánosság a templomom való romlás”, „bizonyos és nagyon kitéttő a parochia körül való fogyatkozás”, a lelkész „a nagy ruínák miatt meg nem maradhat ott” (Fehérvíz, 1792/3-tio); az 1788-as török pusztítás után a templomot szépen rendbe szedték (Fehérvíz, 1796/7-szer). **Felsőszálláspataka.** A templom építését elkezdték, a Vizitáció inti, hogy fejezzék is be (Felsőszálláspataka, 1773/2-o.); a templom romos, a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkész lakás ugyancsak romos (Felsőszálláspataka, 1776/2-do–

4-to); „az időnek nyílásával [tavasszal] kezdjenek hozzá a templomnak építéséhez” (Felsőszálláspataka, 1777/1-o); a templom „fala egészen helyreállítottnak, lévén igyekezett még a toronynak kevéssel fellyebb mozdítása iránt is” (Felsőszálláspataka, 1779/2-do); 1781-re a templomépítést annyira vitte, hogy már csak kevés maradt hátra (Felsőszálláspataka, 1782/3-tio); „minthogy az Istennek külömb-külobbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templom is a ruinák kitettzök. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását” (Felsőszálláspataka, 1792); „vagyon egy kőből épült templom, mely most romlófélben vagyon ugyan, hanem a tekintetes domesticus curator úr mondá, hogy már holmi lépéseket megtett az idén lehető renováltatására” (Felsőszálláspataka, 1796/3-szor). **Galac.** A lelkész panaszkodik, hogy nincs kert a templom körül, a Vizitáció utasítja a gyülekezetet, hogy építsen „ne áljon a templom cinteremje pusztában közönséges gyalázatunkra” (Galac, 1772Február/1-o); a templom „ruinákban van”, inti a Vizitáció a helybélieket, különösképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék” (Galac, 1776/4-to); a Vizitáció megújítja felszólítását, hogy a templomot javítsák meg (Galac, 1779/3-tio); mind a templom, mind a torony omlófélben van, bár a torony javításához nekifogtak (Galac, 1783/2-do); „a töröknek Hättzeg vidékire lett béütése és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nélkül állva, annak köfalai sorvadnak” (Galac, 1796); „a galatzi mater ekklézsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott” (Galac, 1802/I.); **Haró.** „A kertek mind az ekklézsia háza, mind a templom körül in ruinis vagynak, melyet a Szent Visitatio béhunyt szemekkel nem nézhet” (Haró, 1775/3-tio).

Templomhasználat. Fehérvíz. „Sok kedvetlen és helytelen következtetése lévén annak, hogy a reformáta religion lévőek azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal” (Fehérvíz, 1782/2-do). **Galac.** A templom „ruinákban van”, inti a Vizitáció a helybélieket, különösképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék” (Galac, 1776/4-to); „vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelkezések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükségek nincsen a megnevezett sanctuariumra” (Galac, 1783/2-o).

Templomi székek. Algyógy. A patrónusok panaszkodik, hogy székeiket újakra cserélték (Algyógy, 1796/10-szer.).

Templomlátogatás. Algyógy. „A templomot a kösség igen hidegen gyakorollya” (Algyógy, 1686); a templomlátogatás elhanyagolásáért büntetés (Algyógy, 1687); „az urak bejáznak az templomba, parasztság aki bejárjon nincs” (Algyógy, 1696); a helyi lelkész nógassa híveit a templom látogatására (Algyógy, 1775/2-do), „aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék” rendeli el a vizitáció, mert a helybéliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); harangozás befejezte után nem kell a templom ajtója előtt várakozni azoknak, akik később érkeztek (Algyógy, 1790/1-mo). **Alpestes.** A hívek nem „frequentálják a hétköznapi cultust” (Alpestes, 1696/3.); a lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy „hidegek”, templomba nem járnak (Alpestes, 1698); panasza lelkész ellen, „hogy némelykor halottok praedicatio nélkül temettetik ithonlétében is ökegyelmének”. (Alpestes, 1718/2.). A templomlátogatás jó, a bérek befizetése nem (Alpestes, 1793/2-szor). **Bácsi.** A hétköznapi istentiszteleteket nem nagyon látogatják (Bácsi, 1771/3-tio); a helyi lelkész panaszkodik a vizitációnak, hogy hívei nem látogatják a templomot, ezért harangoztat ritkán, nem fizetik a bért, ezért magának kell fa után járni (Bácsi, 1773Jan/6-o/1-4); „sajnálva és fájdalommal érti a Szent Visitatio ezen ekklézsia tagjainak nagy hidegségeket és buzgóságtalanságokat” a hét-

köznapi istentiszteletek látogatása terén, ahová egyáltalán nem járnak (Bácsi, 1776/1-mo); a lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy nem látogatja az istentiszteletet, a Vizitáció pedig a világi hatóság fenyítését helyezi kilátásba a „prophanus” embereken (Bácsi, 1777/2-do); „megkérdetvén a ministerek is az ekklezsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy az ekklezsianak botráncokzására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrammal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyon, lássa, csakhogy halála történnén, akkor is szolgálattját a belső embereknek híjába fogják kívánni” (Bácsi, 1778-Január/2-do); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és számár temetések légyen” (Bácsi, 1780/6-to). **Borbátviz.** „Ami pedig a templomnak gyakorlását nézi, abban részben is nagy rövidség vagyon, mert némelyek igen ritkán jönnek a templomba, némelyek ha jönnek is olykor vasárnapokon, alig várják a textusnak felolvasását s mindjárt ki-mennek a templomból” (Borbátviz, 1774/1-o); „az isteni szolgálatra és az úri szent vacsorával való élésre nézve jóról említi halgatóit” (Borbátviz, 1792/1-mo). **Brád.** Vannak, akik „a templomot egy időtől fogva nem gyakorolják, de nem ex contemptu, hanem különös erőtlenségek miatt” (Brád, 1802/III.). **Déva.** „Az ekklezsianak közönségebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacramokat frequentálni tellyességgel nem akarják” (Déva, 1775/1-mo); a rossz templomlátogatást (nevek és mulasztások is) a „consistorium jobbítani el nem mulattya” (Déva, 1777/2-do); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnyyenek, mellyekhez ha nem tartanak magokat, excommunicáltassanak” (Déva, 1777/2-do); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo); „ha illyen tévelygésben történik halálok [nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek], számár temetések léssen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül” (Déva, 1790/10-o); a patrónusok kérik, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad, egyébként „a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysen mint emberekkel teljesek” (Déva, 1790/11-mo); „a templomot nem frequentálják” – panaszol a tiszteletes egyházi atyafi (Déva, 1793/2-o). **Haró.** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kényszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való helyyes élésre” (Haró, 1771/3-tio); „a közönséges isteni tisztelet gyakorlásában igen restesek” (Haró, 1793/1-mo).

Terhességmegszakítás. **Haró.** „Beretszki Andrásné hajadon leánya Susánna vádoltatik, hogy ezelőtt, amint a közönséges hír tartya, egy legénytől terebbe ejtetvén, azon terhét jó ideig viselte volna, és azután egykor tereh viselésének jelei elmúlván, vastag gyanúba ejtette magát, hogy a magzatot elrekkentette volna, az ekklezsianak nagy megbotráncokzására” (Haró, 1778/2-do).

Torony. **Bácsi.** Bácsiban toronyépítésre gyűjtenek (Bácsi, 1796/6-szor). Borbátviz. Pénzadomány toronyépítésre (Borbátviz, 1804/V.). **Brád.** „Szándékozván a nemes ekklezsia egy ütőórát építtetni a toronyba” (Brád, 1780/6-to). Torony, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve” (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Déva.** Pénzadomány toronyépítésre (Déva, 1715); a tornyon dolgozó mestereknek adnak ki pénzt az ekkla pénztárából (Déva, 1747); patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo). **Felsőszálláspataka.** A templom „fala egészen helyreállítatott, lévén igyekezet még a toronynak kevéssel fellyebb mozdítása iránt is” (Felsőszálláspataka, 1779/2-do). **Galac.** Dülöfélben volt a tornya, lebontották, a Vizitáció buzdítja a helybélieket, hogy minél hamarabb építsék újra fel (Galac, 1782/4-to).

Tömlöc. Brád. „Az ekleziának kellene még valami jövedelmecskéjének lenni a város tömlöcéből” (Brád, 1776/6-to); „tömlöc váltságból” pénz jött (Brád, 1782/4-to; 1783/3-tio).

Török pusztítás. Galac. „A töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nélkül állva, annak kőfalai sorvadnak” (Galac, 1796); „volt ezen ekleziának az 1788-beli török pusztítása előtt két harangja. Az egyik vitetett tekintetes Nándra Sigmond úrhoz Be-rekszoba, ahonnan vissza kell vitetni” (Galac, 1796/5-ször).

Törvényfa. Bácsi. „A falu törvényfáján belől dél felől egy darab szántóföld” (Bácsi, 1762).

Úrasztala. Bácsi. Bethlen Gergely úrasztal adományozott az egyházközségnek (Bácsi, 1772/3-o); Bánffy Dénesné az úrasztalára terítőt adományozott (Bácsi, 1772/3-ö); Bánffy Dénesné adott egy „kívül-belől aranyas pohárt” (Bácsi, 1772/6-o); az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) (Bácsi, 1773Jan/4-o/1–9); özvegy úrasztali és szószékterítőt adományoz (Bácsi, 1775/6-o), „Türi Ágnes asszony ajándékozott ezen bátsi reformata nemes ekleziának egy Úr asztalára való négyszegeletű abroszt”, melynek a részletes leírása is szerepel a jkv-ben (Bácsi, 1776/4-to). **Borbátviz.** „A szent edények vált-ságáért [...] az Úr asztalához tartozó ezüstpohárnak megigazításáért s aranyozásáért” (Borbátviz, 1802/IV.); klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22).

Úrvacsora. Algyógy. „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék”, rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventióban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); az úrvacsorával való élés elhanyagolásáért büntetés (Algyógy, 1687); az úrvacsorára való készülés „a régi ép állapottyában vagyon” (Algyógy, 1791/2-do). **Alpestes.** Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegeedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott” (Alpestes, 1799/11-szer). **Bácsi.** Paráznság miatt eltiltnak az úrvacsorától egy fiatalasszonyt (Bácsi, 1792/3-tio); Nagy Sándor „az úri szent-ségre célozva egy szép ezüst lábos pohárt” adományozott, felesége visszavette (Bácsi, 1793/2-do); nincs lelkész, a tanító végzi a lelkészi teendőket, úrvacsorát nem oszthat, ezért honoráriumot adnak az úrvacsoraszóztó lelkésznek, aki más faluból jöhetett (Bácsi, 1802/IV.; 1806/IV.). **Borbátviz.** „Az isteni szolgálatra és az úri szent vacsorával való élésre nézve jóról említi halgatóit” (Borbátviz, 1792/1-mo); „az Úri Szent Vacsorával is élni el mulattyyák” (Borbátviz, 1804/II.). **Brád.** „Kedvetlenséggel halgatta tiszteletes loci minister uramnak aziránt való panasszát, hogy lennének actu némelyek halgatói közül, akik az úri szent vacsorának asztalához való előjárulásnak alkalmatosságával a praecedentiát captálván versengettek és versengenek” (Brád, 1780/2-o); „némely nemes asszonyságok, az Úrnak szent asztalához való előjárulásban, annak szentségéhez illendő rendet nem igen tartanak” (Brád, 1796/3-szor.). **Déva.** „Az ekleziának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacrumokat frequentálni tellyességgel nem akarják” (Déva, 1775/I-mo); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakoro-lják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tar-tanák magokat, excommunicáltassanak” (Déva, 1777/2-do); az úrvacsorával élők számbavé-telét ígéri a presbitérium (Déva, 1790/6-o). **Haró.** Haró, mint filia, menjen úrvacsorára és sátoron ünnepeken az anyaegyházközségbe, Kéméndre. (Haró, 1772/3-tio); ajánlja a Vizitá-ció, hogy az erkölcstelen életet élő személyt jelentsék a presbitériumnak, amely testület ek-leziásokövetésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o).

Ülésrend. Algyógy. Az egyházmegyei vizitáció inti a helyi nemeseket, hogy ne saját padjukba, hanem a tisztüknek megfelelő közönséges padokba üljenek (Algyógy, 1796/10-szer.). **Alpestes.** A papné széke (Alpestes, 1700); a patrónusok kérik, hogy külön székeket

készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad, egyébként „a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysem mint emberekkel teljesek” (Déva, 1790/11-mo). **Fehérvíz.** Az 1788-as török pusztítás után a templomot szépen rendbe szedték, de a padok építése során újra felmerült a családi padok kérdése (Fehérvíz, 1796/7-szer); panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken épített székbe béül ifjú Bágya Sigmundné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el” (Fehérvíz, 1804/VII.); ugyancsak a templomi székek miatti controversia (Fehérvíz, 1806/V.).

Ünneplés, ünnep. Alpestes. Panasz a lelkész ellen, „hogy amikor halottok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulattya, csak az egy halott felett való praedicationnal celebrállyá az innepet” (Alpestes, 1718). **Brád.** Püspöki leirat az új naptár szerinti ünnepekről (Brád, 1772/4-o); a lelkész „olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat” (Brád, 1775/1-mo); „a nemes eklézsiának is tettzéséből observáltatni ezután meg erősítettett ezen visitorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás után, akinek csak kívánczik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is” (Brád, 1780/4-to); az „inneplő” diáknak adtak pénzt (Brád, 1800/3-o). **Haró.** Haró, mint filia, menjen úrvacsorára és sátoron ünnepeken az anyae gyházközségbe, Kéméndre (Haró, 1772/3-tio);

Üveges, üvegezés. Borbátviz. Az ekkla fizetett az üveges inasának két napi ellátására, aki a templom és a parókia ablakait üvegezte be (Borbátviz, 1805/I.). **Brád.** Az iskola ablakát üvegezik (Brád, 1800/3-o);

Vagyon (bonumok). Algyógy. Az egyházközségnek a fürdön volt telke és épülete, annak pontos tájolasát adja a jegyzőkönyv (Algyógy, 1777/4-to); a zselléreknek megtiltják, hogy az egyház földjét eladják (Algyógy, 1777/7-mo); az ekkla vagyonát számba veszi a Vizitáció (Algyógy, 1782/14-to/1-mo–3-tio); „a nemes eklézsia immobile bonumai” (Algyógy, 1783/4-to/1-o–5-o); zsellérek [!], szántóföldek, kaszálók, szőlők (Algyógy, 1793/4-to); a szántóföldek, kaszálók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-ször.). **Alpestes.** Az egyháznak van erdeje, amelyet elhanyagoltak (Alpestes, 1772/Április/7-mo); az egyház vagyonának összeírása (1781/3-o); az egyház vagyona megvan, aszerint ahogyan inprotocolláltattak (Alpestes, 1793/11-szer); a parókiához tartozó földterület (rajta az iskolávan) méretei (Alpestes, 1799/7-szer/1); részletes leírása az egyház vagyonának (szántóföldek, kaszálók, lelkésznek és mesternek járó területek) (Alpestes, 1799/7-szer); a lelkész használatában lévő földterületek részletes leírása (Alpestes, 1802/2-do). **Bácsi.** Részletes összeírása a klenódiumoknak és egyházi vagyonnak (Bácsi, 1782/4-to); a gondnoktól kéri a conventiot, hogy a tractus protokollumába beírják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.). **Borbátviz.** Gyarapodik az egyház vagyona (Borbátviz, 1772/3-o). **Brád.** Az ekkla szántóföldei (Brád, 1796/7-szer). **Déva.** A Vizitáció szigorúan meghagyja, hogy a következő vizitációig minden ingó és ingatlan vagyont írjanak össze, még azokat is, amelyeket eltulajdonítottak (Déva, 1746/Delibertum 5.); lelkészhiány miatt elmaradt a javak számbavétele, Vizitáció a consistoriumot bízta meg ezzel (Déva, 1790/5-ö). **Fehérvíz.** Részletes lajstrom az egyház javairól (szántóföldek, klenódiumok stb.) (Fehérvíz, 1796/3-szor); „a parochialis földek úgy vagynak mint voltak 1796-ban” (Fehérvíz, 1799/4.). **Felsőszálláspataka.** Számba veszik a földeket és a kegytárgyakat (Felsőszálláspataka, 1792). **Haró.** Számbavette a Vizitáció a szántóföldeket, kaszálókat stb. (Haró, 1802/III.).

Válás. Alpestes. A házasság megromlott, válóok nincs, nem választják el (Alpestes, 1772/9-o); válást kér a férj, a vizitáció ajánlja, hogy maradjanak együtt, mert már öregek (Alpestes, 1793/13-szor).

Vegyes házasság. Algyógy. A legény reformátusnak mondja magát, holott román (Algyógy, 1686).

Visszaélés. Algyógy. Az egyházi saját hasznára költötte az egyház pénzét, vissza kell fizetnie (Algyógy, 1698); a lelkész eltiltja a templomi szolgálattól (Algyógy, 1793/1-mo); a patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Alpestes.** Régi „abusust” tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott” (Alpestes, 1799/11-szer). **Bácsi.** „Az oláhok a reformata eklézsia részét is potentiose elfoglalták magok ekléziájok részére” (Bácsi, 1796/4-szer); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.). **Borbátviz.** „Nagy abusust observál itten a Szent Visitatio a házasulandók dolgában, hogy némely házasulandók csak magokat gondolván, néha praecipitanter minden előre való jelentés nélkül éjtzaka éjféltkor a tiszteletes loci ministerre mennek s a copulationa kényszerítik” (Borbátviz, 1774/12-o). **Brád.** „Néha a titulus curator urak némellyekkel egyezőleg szabadoson rendelkeznek az ekléziájának kicsin jövedelméből” (Brád, 1790/7-mo). **Fehérvíz.** Panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken építetett székbe belül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el”, lásd a végzést is: parancsolja a tisztelt méltóságos Fő Consistorium, hogy senkinek külön széke a templomban ne legyen, hanem üljön ki-ki ahová lehet (Fehérvíz, 1804/VII.).

Vizitáció. Algyógy. Tiszteletdíja (Algyógy, 1800/6-o/2); tiszteletdíj (Algyógy, 1802/IV.B./3.); Algyógy 1804/III./B. **Alpestes.** „A Szent Visitatio ökegyelmének [a mesternek] serio inponálya, hogy ezután vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursióktól desistálljon, a tanuló gyermekekkel pedig úgy dajkálkodjék, hogy edesítse inkább őket a tanulásra mérsékelt fenytéssel is, mintsem idegenítse felettébb való keménykedésével” (Alpestes, 1781/2-do). **Borbátviz.** „Ideérkezvén a Szent Visitatio reggeli 10 óra tájban, mindjárt hírt tett a nemes ekléziája minden tagjainak az egyházi által, és invitált mindeneket a parochialis házhoz. De délután 3 óráig senki itten meg nem jelent más, hanem csak tekintetes Kenderesi Lajos úr, a serédi filialis és tekintetes Jordán József úr, borbátvizi a mater ekléziák curatorai” (Borbátviz, 1804). **Brád.** „A mostani visitatoria tett költség úgymint szénára, zabra, culimaréra és egyebekre” fizettek (Brád, 1803/VI.). **Demsus.** „Contra omnem spem et opinionem igen kedvetlenül fogadtatott a tekintetes és méltóságos Lukács József úrtól” a Vizitáció majd „némi-némű kedvetlen szók után eljött a visitatio az úr házatól elég kedvetlenül” (Demsus, 1777). **Déva.** „...in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanak magokat, excommunicáltassanak” (Déva, 1777/2-do). **Fehérvíz.** Az 1778. évi vizitációra a gyülekezeti tagok nem jelentek meg (Fehérvíz, 1777). A vizitáció honorárium (Fehérvíz, 1804/VIII.). **Felsőszálláspataka.** „A [felső]szálláspataki reformata ekléziájában az útnak nehézsége miatt nem mehetvén a Szent Visitatio, ugyanazon napon általhívta a tiszteletes loci ministert, Bora Márton urat Fejérvizre” (Felsőszálláspataka, 1774); „ezen visitation senki se volt jelen, hanem csak tekintetes Kenderesi Sigmond úr, mint ennek az elhanyagolt ekléziájának domesticus curatora” (Felsőszálláspataka, 1799). **Galac.** Az 1788. évi török pusztítás miatt a Vizitáció nem szállhat ki ide (Galac, 1796).

Zsellér. Algyógy. „Végezi azért a Szent Visitatio, hogy amint a hazában más zsellérek szoktak szolgálni földesuroknak, úgy ezek is szolgáljanak, ha midőn a szükség szerint parancsoltatik ökrökkel is tehetségek szerint tartozzanak, amire fog kívátni mind a nemes

ekklézsiának, mind a tiszteletes parochusnak szolgálni egy héten egy napot” (Algyógy, 1772/8vo); „a régi constitutiók és újjabban is az 1771-dikbéli krakkai Generalis Szent Synodus végeztése szerint ezen nemes ekklézsia fundussain lakó zsellérek is, mit szintén másutt, tartoznak tiszteletes esperest uramnak fejenként fizetni minden esztendőben három márvást” (Algyógy, 1772/9-no); panasz a zsellérekre (Algyógy, 1779-Január/6-to–7-mo); a zsellér fizesse meg az ekkla kárát, majd tegyék ki (Algyógy, 1782/7-mo–9-no); panasz ugyanazon zsellér ellen (Algyógy, 1783/14-to/3-o); az ekkla zselléreit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkla zselléire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o); nő az ekkla zselléreinek száma (Algyógy, 1779/4-to/b.); sok panasz a zsellérek ellen (eladják az egyház földjeit, rosszul művelik az egyház szőlőjét stb.) (Algyógy, 1777/7-mo; 1778/2-do–5-to); Ursza Juonnak, az ekklézsia zsellérének öröksége (Algyógy, 1804/IV.); panasz a zsellérekkel szembeli visszaélésre (éjszakai szolgálat, közterhek viselése) (Algyógy, 1807/VIII.). **Déva.** A lelkész kéri a Vizitációt, hogy a parókia előtti egyházi telken zsellért tarthasson, akinek évi öt forintot érő munkát kellett végeznie a parókián (Déva, 1752).

Zsinat. Algyógy. Az ekkla zselléreit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkla zselléire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o); **Borbátviz.** Synodusi subsidiumot adott az ekkla (Borbátviz, 1805/V.). **Fehérvíz.** „Ezen hibát [a templomi ülésrendet] kívánta a méltóságos Fő Consistorium orvosolni, és azért in anno 1768. die 17^a Aprilis egy valóságos atyai indulatból származott adhortatoriát írt, és azon esztendőben Déván tartatott Generalis Szent Synodus által közönséggessé tétetett az egész országban” (Fehérvíz, 1804/VII.).

Falvak szerint

Algyógy

Agentia: Algyógyon fizettek az agentiára (Algyógy, 1801/III.d.). **Asylum:** Algyógyon ilyet építettek a vizitáció nagy meglegedésére (Algyógy, 1807/V.). **Bibliaolvasás:** A lelkészt utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején, akár délután, akár a kora esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/1.). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék” rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); lásd még Algyógy, 1796; lásd részletesen Algyógy, 1804/I. **Deák:** Algyógyon fizettek a filiában segédkező deáknak (Algyógy, 18001/II.d.). **Dislocatio:** Algyógy, 1775/1-mo; Algyógy, 1796/3-szor/4). **Egyházfenntartás:** A helyi zsellérek, ha kell ökrökkel szolgálnak a lelkésznek épp úgy, mint a nemes embernek (Algyógy, 1772/8-vo); a zsellérek tartoznak fizetni az esperesnek esztendőnként 3 márvás forintot (Algyógy, 1772/9-no); a lelkész a bér elmaradásra panaszkodik (Algyógy, 1790/2-do); a lelkészt eltiltják a templomi szolgálattól és megvonják a bérét (Algyógy, 1793/1-mo); Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor); patrónusi hátralék Algyógyon (Algyógy, 1796/3-szor); a patrónustól bér fejében kapott bort a lelkész visszaküldi, mert savanyú (Algyógy, 1796/3-szor/5); a szántóföldek, kaszálók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-szor.); a díjlevél szerint a lelkésznek járó jövedelem részletesen (Algyógy, 1804/I.). **Ekkleziaskövetés (reconciliatio):** Algyógy, 1696. **Ének, éneklés:** A tanító ne ülve énekeljen (Algyógy, 1790/1-mo). **Éneklő szék (pulpitus):** A tanító ne ülve énekeljen (Algyógy, 1790/1-mo). **Excommunicatio (kiközösítés):** „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék”, rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Fegyelmezés:** Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor). **Filia (leányegyházközség):** Algyógnak volt filiája Gyalmár és Bokalj (Algyógy, 1804/I.). **Generalis Zsinat:** A vizitációs jkv utal az 1771-ben Krakkon tartott generális zsinatra (Algyógy, 1772/9-no). **Gondnok (curator):** „Hogyha a méltóságos gróff úrnak tetteinek továbbra is ezen nemes ekklezsia curateláját kezén tartani, méltóztatnék de praxi et constitutione ecclesiastica a szokott juramentumot deponálni, minthogy kemény instructioja vagyon a visitationak, hogy az ekklezsia curatoreit ajuráltassa” (Algyógy, 1783/13-tio); a gondnok továbbállt két esztendő számadási irataival (Algyógy 1801/III.). **Harang:** Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); az algyógyi harangok leírása (Algyógy, 1796/14-szer); harangot tettek a toronyba Algyógyon (Algyógy, 1804/III.B.). **Harangozás:** Szagztatás, temetésre egybegyűjtő és a temetőbe kikísérő harangozás (Algyógy, 1796/11-szer.). **Harangozó:** A harangozó panasolja, hogy halotti harangozásra sok harangszót kérnek (Algyógy, 1796/11-szer.). **Iskola:** „Atyák is hasonlóképpen szépen és keményebben is inducáltassanak arra, hogy gyermekeiket jártassák iskolába” (Algyógy, 1779/3-tio); „iskola nincs, tanuló gyermek egy sincs soholt” (Algyógy, 1796/2-szor); határozat, hogy iskolát építsenek Algyógyon (Algyógy, 1796/7-szer.); egy gyermekekre járó fizetés, az iskola fűtésére a gyermekeknek kell fát hozniuk (Algyógy, 1796/8-szor.); Algyógyon még nem készült el a „classis” (Algyógy,

1800/2-o); az iskola ablakára, kemencéjére és fűtőjére adtak ki pénz az ekklézsia pénztárából (Algyógy, 1800/6-o/2); fekete tábláért és egy padért fizettek a helyi asztalosnak (Algyógy, 1804/III./B.); javítanak az iskola épületén (Algyógy, 1807/XIII.). **Istentisztelet:** A lelkészt utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején, akár délután, akár a kora esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/1.); a lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezettel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/1.); az „istenti tisztelet helyén s óráján egybenveszvé, helytelen mocskos szókkal illeték egymást” a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio). **Káromkodás, illetlen szavak:** Az „istenti tisztelet helyén s óráján egybenveszvé, helytelen mocskos szókkal illeték egymást” a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio). **Katekizáció:** A lelkészt utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején, akár délután, akár a kora esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/1.). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** A kegytárgyak részletes leírása (Algyógy, 1782/16-mo/1–14); 1783-ban mind megvanak (Algyógy, 1783/16-to); az algyógyi református egyházközség klenódiumainak 1796. esztendei összeírása (Algyógy, 1796/14-szer/1–15.); „a szent edények válságáért” fizettek Algyógyon az ekklézsia pénztárából (Algyógy, 1801/III./d.); számba vették a klenódiumokat és ugyanúgy találták, mint 1796-ban (Algyógy, 1801/VIII.); új ajándékokkal (két textíliával és egy óntányérral) gyarapodott az ekklézsia (Algyógy, 1801/VIII./1–4.); más adományok (Algyógy, 1801/IX., X.); „a szent edények és eszközök a feljebb megírt regestrom szerint megvagynak” (Algyógy, 1802/V.); az időközben felszaporodott tárgyakat számbaveszik (Algyógy, 1807/XV.). **Láda:** A Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltezzék az ekklézsia ládája” (Algyógy, 1783/7-mo). **Lelkész:** a vizitáció megdicséri a helyi lelkészt (Algyógy, 1690); igyekezetét, szorgalmát és jó erkölcsös életét dicsérik (Algyógy, 1693); a lelkész tanítása és erkölce ellen nincs gyülekezeti panasz (Alpestes, 1694); nincs panasz (Algyógy, 1701; Algyógy, 1702; Algyógy, 1775/1-mo; Algyógy, 1793; Algyógy, 1800; Algyógy, 1804/I.), a lelkész ne késsen az istentiszteletről (Algyógy, 1772); a Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltezzék az ekklézsia ládája” (Algyógy, 1783/7-mo); a lelkészt eltiltják a templomi szolgálattól (Algyógy, 1793/1-mo); Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor); az „invalidus papok” számára fizettek pénzt Algyógyon (Algyógy, 1801/III./d.); a Vizitáció csak úgy engedi meg a parókia szomszédságában malmot építeni, ha a lelkész vámot kap (Algyógy, 1804/V.). **Lelkészi lakás:** „Az újonnan épült s még el nem végeztetett parochialis épületekre” pénzt adtak (Algyógy, 1766/2.); a lelkészi lakás és melléképületek romladoznak (Algyógy, 1790/3-tio); a helyi lelkész a sajátjából költ a parókia javítására (Algyógy, 1793/3-tio); Algyógyon kőből készült parókia van (Algyógy, 1796/13-szor.). **Levéltár, levelek:** A Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltezzék az ekklézsia ládája” (Algyógy, 1783/7-mo); az ekklézsia [leveles?]ládájáért fizettek Algyógyon (Algyógy, 1801/III./d.); az ekklézsia ládáját felnyitották a curator halála után, találtak benne (Algyógy, 1807/XI./1–6). **Mester/tanító/ректор/praeceptor/oskolamester/ludimagister:** Igen-igen részeges (Algyógy, 1686); a mester tanítása és erkölce ellen nincs gyülekezeti panasz (Alpestes, 1694); nincs panasz (Algyógy, 1772; Algyógy, 1775/1-mo), a Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltezzék az ekklézsia ládája” (Algyógy, 1783/7-mo); a tanító az éneklő pulpitusnál ne üljön énekeljen (Algyógy,

1790/1-mo); némely helybéliek sokévi bérhátraléka miatt panaszkodik (Algyógy, 1791/1-mo); a szántóföldek, kaszálók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-szor.); kötelességének ismerje lelkiismeretesen tanítani a gyermekeket (Algyógy, 1796/7-szer.); Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); panasznak a tanítóra, mert nem tanít, tanító védekezik (Algyógy, 1800/2-o); panasz a tanítóra, a vizitáció kideríti, hogy nem ő az oka annak, hogy nincs kellő tanítás, hanem az, hogy még mindig nem készült el az új iskolaépület (Algyógy, 1801/II.); mester fél, hogy lakása összeomlik (Algyógy, 1802/II.). Fizetését a konvenció szabja meg, lásd részletesen (Algyógy, 1804/II.); panasolja, hogy nem fizetik meg rendesen a munkát, amit már négy éve végez (Algyógy, 1807/IV.). **Mesteri/tanítói lakás:** Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); mester fél, hogy lakása összeomlik, a vizitáció újra ajánlja a helybélieknek, hogy építsenek új iskolát (Algyógy, 1802/II.). **Oktatás:** Buzdítás, hogy a gyermekeket küldjék rendszeresen iskolába (Algyógy, 1772/1-mo), a lelkész némelyek sokévi bérhátraléka miatt panaszkodik (Algyógy, 1791/1-mo); „iskola nincs, tanuló gyermek egy sincs soholt” noha sok a galuban a gyermek (Algyógy, 1796/2-szor); pénzbüntetéssel kell kötelezni a szülőket, hogy gyermekeiket iskolába járassák (Algyógy, 1796/7-szer.); egy gyermekre járó fizetés, az iskola fűtésére a gyermekeknek kell fát hozniuk (Algyógy, 1796/8-szor.); panasznak a tanítóra, mert nem tanít, tanító védekezik, a vizitáció kifogásolja, hogy a gondnok nem tartózkodik otthon és nem irányítja a gyermekeket iskolába (Algyógy, 1800/2-o); az algyógyi oktatás akadozik, mert nincs korszerű iskolaépület, noha sok gyermek van (Algyógy, 1801/II.). **Pálinkafőző:** „Pálinkafőző házra” adtak ki pénzt Algyógyon (Algyógy, 1807/XIII.). **Panaszok:** Az algyógyi lelkész panasolja be a pantrónust (Algyógy, 1801/XII.). **Pap/tanító marasztás:** 1775/1-mo. **Patrónusok, nemesek:** A lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezettel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/1.); „egy újj korona készítettván a templombéli cathedra feliben”, amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); „Ex fundamento, régi megavult templombéli cathedra domoliáltatván, igen dicsősségesen megépítettet méltóságos gróff Kun István úr költségével” (Algyógy, 1776/8-vo); „hogyha a méltóságos gróff úrnak tettezenék továbbra is ezen nemes ekklézsia curateláját kezén tartani, méltóztatnék de praxi et constitutione ecclesiastica a szokott juramentumot deponálni, minthogy kemény instructioja vagyon a visitationak, hogy az ekklézsia curato-rai ajuráltassa” (Algyógy, 1783/13-tio); az ekkla zselléireit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkla zselléireire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o); a patrónusok (gróf Kun Farkas, gróf Kun László, Gróf Kun István, gróf Kun Sámuel) és a helyi lelkész (Kolozsvári Sámuel) ellentéte bér-fizetés ügyében (Algyógy, 1796/3-szor); a patrónustól bér fejében kapott bort a lelkész visszaküldi, mert savanyú (Algyógy, 1796/3-szor/5); az egyházmegyei vizitáció inti a helyi nemeseket, hogy ne saját padjukba, hanem a tisztöknek megfelelő közönséges padokba üljenek (Algyógy, 1796/10-szer.); az algyógyi lelkész panasolja be a pantrónust (Algyógy, 1801/XII.); a patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Sákramentum, sacrum:** „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék” rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Szószék:** „Egy újj korona készítettván a templombéli cathedra feliben”, amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); „Ex fundamento, régi megavult templombéli cathedra domoliáltatván, igen dicsősségesen megépítettet méltóságos gróff Kun István úr költségével” (Algyógy, 1776/8-vo). **Temetés:** „Aki há-

rom ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék”, rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Temető, sírbolt:** A patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Templom:** A lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezettel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/I.); „egy újj korona készítettven a templombéli cathedra feliben”, amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); az „isteni tisztelet helyén s óráján egybenveszvé, helytelen mocskos szókkal illették egymást” a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio); szép, kőtemploma van (Algyógy, 1796/13-szor.); a templom szarvazata megrothadt (Algyógy, 1800/3-o); a templom fedelének megjavítására gyűlt adományok (Algyógy, 1801/IV.); a templomjavítás kiadásai (Algyógy, 1804/III./B.); a vizitáció szemetesnek, elhanyagoltnak találja a templomot, falai megrepedeztek és mennyezete már-már leomlik (Algyógy, 1807/IX.). **Templomlátogatás:** „A templomot a kösség igen hidegen gyakorollya” (Algyógy, 1686); a templomlátogatás elhanyagolásáért büntetés (Algyógy, 1687); „az urak bejárnak az templomba, parasztság aki bejárjon nincs” (Algyógy, 1696); a helyi lelkész nógassa híveit a templom látogatására (Algyógy, 1775/2-do), „aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék”, rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); harangozás befejezte után nem kell a templom ajtója előtt várakozni azoknak, akik később érkeztek (Algyógy, 1790/I-mo). **Úrvacsora:** „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, számár temetésre ítéltessék”, rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); az úrvacsorával való élés elhanyagolásáért büntetés (Algyógy, 1687); az úrvacsorára való készülés „a régi ép állapottyában vagon” (Algyógy, 1791/2-do). **Ülésrend:** Az egyházmegyei vizitáció inti a helyi nemeseket, hogy ne saját padjukba, hanem a tisztöknek megfelelő közönséges padokba üljenek (Algyógy, 1796/10-szer.). **Vagyon (bonumok):** Az egyházközségnek a fürdön volt telke és épülete, annak pontos tájolását adja a jegyzőkönyv (Algyógy, 1777/4-to); a zseléreknem megtiltják, hogy az egyház földjét eladják (Algyógy, 1777/7-mo); az ekkla vagyonát számba veszi a Vizitáció (Algyógy, 1782/14-to/1-mo–3-tio); „a nemes ekklezsia immobile bonumai” (Algyógy, 1783/4-to/1-o–5-o); zselérek [!], szántóföldek, kaszálók, szőlők (Algyógy, 1793/4-to); a szántóföldek, kaszállók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-szor.). **Vegyes házasság:** A legény reformátusnak mondja magát, holott román (Algyógy, 1686). **Visszaélés:** az egyházfi saját hasznára költötte az egyház pénzét, vissza kell fizetnie (Algyógy, 1698); a lelkészt eltiltják a templomi szolgálattól (Algyógy, 1793/1-mo); a patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Vizitáció:** Tiszteletdíja (Algyógy, 1800/6-o/2); tiszteletdíj (Algyógy, 1802/IV./B./3.); Algyógy 1804/III./B. **Zsellér:** „Végezi azért a Szent Visitatio, hogy amint a hazában más zsellérek szoktak szolgálni földesuroknak, úgy ezek is szolgáljanak, ha midőn a szükség szerint parancsoltatik ökrökkel is tehetségek szerint tartozzanak, amire fog kívántatni mind a nemes ekklezsiának, mind a tiszteletes parochusnak szolgálni egy héten egy napot”. (Algyógy, 1772/8vo); „a régi constitutiók és újjabban is az 1771-dikbéli krakkai Generalis Szent Synodus végezése szerint ezen nemes ekklezsia fundussain lakó zsellérek is, mit szintén másutt, tartoznak tiszteletes esperest uramnak fejenként fizetni minden esztendőben három márvást” (Algyógy, 1772/9-no); panasz a zsellérekre (Algyógy, 1779-Január/6-to–7-mo); a

zsellér fizesse meg az ekkla kárát, majd tegyék ki (Algyógy, 1782/7-mo–9-no); panasz ugyanazon zsellér ellen (Algyógy, 1783/14-to/3-o); az ekkla zselléreit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkla zselléreire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o); nő az ekkla zselléreinek száma (Algyógy, 1779/4-to/b.); sok panasz a zsellérek ellen (eladják az egyház földjeit, rosszul művelik az egyház szőlőjét stb.) (Algyógy, 1777/7-mo; 1778/2-do–5-to); Ursza Juonnak, az ekklezsia zsellérének öröksége (Algyógy, 1804/IV.); panasz a zsellérekkel szembeni visszaélésre (éjszakai szolgálat, közterhek viselése) (Algyógy, 1807/VIII.). **Zsinat:** Az ekkla zselléreit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkla zselléreire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o).

Alpestes

Anyakönyv: A Vizitáció elrendeli, hogy ez utánra meglegyen az „újonnan születetteknek és kereszteltetteknek ekklezsia matriksába való inscriptioja” (Alpestes, 1766/5.). **Babona:** Kováts Thérésia „orgazdasszonyságot folytat, holmi babonás kuruzslásokkal is tetézi gonosságát” (Alpestes, 1799/12-szer.). Panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot” sem olvas, továbbá „szóhordozó” (Alpestes, 1696/1–2.). **Bor:** A vizitáció elrendeli, hogy állítsák vissza az 1754-ben rögzített szabályt – eszerint „az eklézsia számára és szükségeire collectált bor míg el nem árultatott, addig senkinek is másnak bort árulni szabad nem volt” (Alpestes, 1799/6-szor.). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** A tanítónak járó adományok a conventio szerint (Alpestes, 1781/3-o); „némelyek a conventio ellen változtatni szeretnék a bért” a maguk hasznára (Alpestes, 1792/3-tio); a convenciót megsértik (Alpestes, 1792/14-to). **Dislocatio:** Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegeedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott” amiért a vizitáció elmozdította helyéről (Alpestes, 1799/11-szer). **Egyházfenntartás:** Panaszolja a lelkész, hogy gazzal fizetnek, a vizitáció: a lelkész nem gazért, hanem jó búzáért könyörög Istenhez (Alpestes, 1692.); ha valaki más faluba házasodott, de még otthon műveli a földet, tartozik a hazai egyháznak fizetni (Alpestes, 1694/3 és Ad 3-tium); ha egy fedél alatt többen laknak, mindnek fizetnie kell (Alpestes, 1694/4 és Ad 4-tum); a bérek rendezése (Alpestes, 1702); elmaradást panaszolnak a vizitáció előtt (Alpestes, 1771/2./1); régi „abusust” tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkészi és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); a templomlátogatás jó, a bérek befizetése nem (Alpestes, 1793/2-szor); a gyülekezet tagjai önként vállalják, hogy kiigazítják korábbi mulasztásukat és a lelkész földjét megmunkálják (Alpestes, 1799/5-szor); a restanciát mihamarabb rendezni kell, hogy ne brachiummal hajtsák be (Alpestes, 1799/8-szor); a lelkész panaszol, hogy a bér fejében adott kévék gyengén eresztenek (Alpestes, 1804/IV.). **Ekklezsiaakövetés (reconciliatio):** Bíró Máté ekklezsiaakövetésre jelentkezett „mint parázna személy” (Alpestes, 1717). Lopás miatt néhányan kiközösítés elé néznek mert reconciliálni nem akarnak (Alpestes, 1719/1.). **Excommunicatio (kiközösítés):** Lopás miatt néhányan kiközösítés elé néznek mert reconciliálni nem akarnak (Alpestes, 1719/1.). **Fattyú:** „Pekőcziné fattyat vetett, s a magistratus nem poenálta” (Alpestes, 1696/4.). **Filia (leányegyházközség):** Panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegeedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott” (Alpestes, 1799/11-szer). **Harang:** 1765-ben harangot készítetttek (Alpestes, 1766/2.); harangvásárlásra gyűjtöttek pénzt (Alpestes, 1766/2./8.); a harangok leírása és feliratai (Alpestes, 1799/19-szer). **Harangozás:** „Néha igen rövideden esik a

harangozás úgy, hogy a távul lévőek elmaradnak az isteni tisztelettől” (Alpestes, 1804/V.). **Harangozó:** A harangozó külön szolgálatért, külön bért kér (Alpestes, 1799/19-szer); „néha igen rövideden esik a harangozás úgy, hogy a távul lévőek elmaradnak az isteni tisztelettől” (Alpestes, 1804/V.). **Határőrség:** Limitaneus katona ügye Németh Ágnessel (Alpestes, 1780/10-mo); Kónya György limitaneus katona felesége botránkozató életet él (Alpestes, 1791/4-to); Bányai Máté limitaneus katona egyházfi (Alpestes, 1802/IV.). **Iskola:** Nincs iskolaház, mert nem teljesítették korábbi ígéretüket (Alpestes, 1719/2.); a lelkészi lakás és az iskola javítására költöttek (Alpestes, 1766/3.); „obligáltatik evégre a ludi magister, hogy a tanulható fiú és leány gyermekeket conscribálja, iskolába felkértesse” (Alpestes, 1766/5.); újra panaszolják, hogy nincs megfelelő iskolaépület (Alpestes, 1771/2./2.); az iskola épületébe kályhát vásroltak (Alpestes, 1771/7.); „az oskolabéli gyermekek [...] gyarlócskákknak találtattak” (Alpestes, 1783/4-to); a „classis, fedelének elsorvadása miatt alkalmatlan” arra, hogy a gyermekek abban tanuljanak (Alpestes, 1804/II.); az iskola tetejének javítására adott az ekklézsia pénzt (Alpestes, 1804/VI.). **Istentisztelet:** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikor hallottok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulatya, csak az egy halott felett való praedicationnal celebrálja az innepet” (Alpestes, 1718); „Cathedralis funciojára nézve ugyan semmi panasz nem lehet [ti. a tanítóra], mert azt fogyatozás nélkül jól viszi véghez, de a gyermekek tanításában semmi haszon nem tapasztaltatik”, a tanító azzal védekezett, hogy „minden roborál munkának idején elvonnyák az oskolából” a gyermekeket (Alpestes, 1783/2-do). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** „A nagyobb ládában a nemes ecclesianak clenodumi tanáltattak eszerint” (Alpestes, 1772/Április/2-o/2-do); „Az úri szent asztalhoz és a templomhoz tartozó aparatusok is számba” vették (Alpestes, 1781/7-mo); minden kellék magvan, a múlt esztendei jegyzék szerint (Alpestes, 1783/8-vo); minden kellék megvan (Alpestes, 1791/6-to); megvannak a lajstrom szerint (Alpestes, 1793/12-szer); 33 kegytárgyat rögzít a vizitáció (Alpestes, 1799/7-szer); Alpestes tanítója megrészegedvén a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott” (Alpestes, 1799/11-szer). **Kuruzslás:** Kováts Thérésia „orgazdasszonyságot folytat, holmi babonás kuruzslásokkal is tetézi gonosságát” (Alpestes, 1799/12-szer). **Kurva, kurvaság:** „Kurvának publice kiáltván” feleségét az egyik atyafi, amiért a Vizitáció megdorgálja (Alpestes, 1772/Április/9-o); „Tsenádi Sándornéra kurvaságot kiáltott a Bíróné, Beretzi Sigmondné” (Alpestes, 1791); Váradj Mária Balog uram udvarában egy Kata nevű, mindenik kurva [...] „ha constál kurvaságok excommunicáltassanak” (Alpestes, 1696/4. illetve ad 4-tum); a lelkész felesége, Köpecziné szolgálóját ok nélkül kurvának mondta (Alpestes, 1698). **Lelkész:** Nincs panasz (Alpestes, 1686., 1687., 1689., 1691.); panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1); panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot” sem olvas, továbbá „szóhordozó” (Alpestes, 1696/1-2.); a lelkész (Köpeczi István) sokat jár széjjel, szolgálatát elmulasztja (Alpestes, 1698); a lelkészt vádolják, hogy a kocsmában sokat ivott, ott is hált (Alpestes, 1700); nincs panasz a lelkész ellen, sőt megvannak elégedve szolgálatával (Alpestes, 1771/1); régi „abusust” tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkészi és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); nincs panasz (Alpestes, 1791/1.); nincs panasz (1791, 1792, 1793, 1799, 1804, 1807); lelkésznek és mesternek járó területek (Alpestes, 1799/7-szer). **Lelkészi lakás:** A lelkészi lakás és az iskola javítására költöttek (Alpestes, 1766/3.); a „nemes ecclesia újj parochialis házoknak építésekhez fogott ex fundamento, és abban már szépen progrediált is” (Alpestes, 1781/5-to); lelkészi lakás építésére kölcsönt vettek fel (Alpestes, 1783/7-mo); „a parochialis ház kőből épült, a mesteri ház fából és rongyos” (Alpestes, 1799/19-szer). **Levéltár, levelek:** „A kisebb ládácskába egynéhány darab írásbeli jegyzések” (Alpestes, 1772/Április/2-o/1-mo); Az egyház levelei közül 18-at sorol fel a vizitáció (Alpestes, 1799/7-szer). **Mester/tanító/rector/praecep-**

tor/oskolamester/ludimagister: „Obligáltatik evégre a ludi magister, hogy a tanulható fiú és leány gyermekeket conscribálja, iskolába felkértesse” (Alpestes, 1766/5.); régi „abusus” tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkészi és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); „a Szent Visitatio ökegyelmének serio inponálya, hogy ezután vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursioktól desistállyon, a tanuló gyermekekkel pedig úgy dajkálkodjék, hogy edesíttse inkább őket a tanulásra mérséklett fenytékkal is, mintsem idegeníttse felettéb való keménykedésével” (Alpestes, 1781/2-do); „Cathedralis funciojára nézve ugyan semmi panasz nem lehet, mert azt fogatkozás nélkül jól viszi véghez, de a gyermekek taníttásában semmi haszon nem tapasztaltatik”, a tanító azzal védekezett, hogy „minden roborál munkának idején elvonnyák az iskolából” a gyermekeket (Alpestes, 1783/2-do); „az iskolabéli gyermekek [...] gyarlócskáknak találtattak” (Alpestes, 1783/4-to); panasz a mester ellen, mert szorgalmasabban látogatja a sokadalmakat, mint az iskolát (Alpestes, 1791/3-o); mesternek járó területek (Alpestes, 1799/7-szer); „az iskolamesternek lakóháza igen kicsiny” (Alpestes, 1804/II.). **Mesteri/tanítói lakás:** „A parochialis ház kőből épült, a mesteri ház fából és rongyos” (Alpestes, 1799/19-szer). **Oktatás:** „A Szent Visitatio ökegyelmének [a mesternek] serio inponálya, hogy ezután vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursioktól desistállyon, a tanuló gyermekekkel pedig úgy dajkálkodjék, hogy edesíttse inkább őket a tanulásra mérséklett fenytékkal is, mintsem idegeníttse felettéb való keménykedésével” (Alpestes, 1781/2-do); „minden roborál munkának idején elvonnyák az iskolából” a gyermekeket, panaszol a tanító (Alpestes, 1783/2-do); „az iskolabéli gyermekek [...] gyarlócskáknak találtattak” (Alpestes, 1783/4-to). **Panaszok:** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikor hallottok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulatya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrálja az innepet” (Alpestes, 1718); „Panaszolódik az ecclesia, hogy a nemesség halván hal, s az fundusokra oláság száll, kik semmi fizetéssel a prédikátornak és mesternek nincsenek, a parochialis ház körül is semmit sem építenek” (Alpestes, 1686/2); Panaszolja a lelkész, hogy gazzal fizetnek, a vizitáció: a lelkész nem gazért, hanem jó búzáért könyörög Istenhez (Alpestes, 1692.); panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1); panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot” sem olvas, továbbá „szóhordozó” (Alpestes, 1696/1-2); panasz a mester ellen, mert szorgalmasabban látogatja a sokadalmakat, mint az iskolát (Alpestes, 1791/3-o). **Paráznság:** „Tsenádi Sándornéra kurvaságot kiáltott a bíróné, Beretzki Sigmondné” (Alpestes, 1891); Bíró Máté ekklézsiakövetésre jelentkezett „mint parázna személy” (Alpestes, 1717). **Patrónusok, nemesek:** A gyülekezet tagjai kérik, hogy lelkészük szerdán és pénteken menjen a patrónusokhoz, vasárnap jöjjenek a patrónusok a faluba (Alpestes, 1695/1.); a patrónus egyetlen szavakkal illeti a vizitációt, amiért megdorgálják (Alpestes, 1799/4-szer). **Pletyka:** Panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot” sem olvas, továbbá „szóhordozó” (Alpestes, 1696/1-2.); két anyatárs szőzaporítása megrontja a házasságot (Alpestes, 1793/8-szor). **Prédikálás:** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikor hallottok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulatya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrálja az innepet” (Alpestes, 1718); panasza lelkész ellen, „hogy némelykor halottok praedicatio nélkül temettetik ithonlétében is ökegyelmének” (Alpestes, 1718/2.). **Presbitérium:** E „közjóra célozó hasznos társaságot” fel kell állítani (Alpestes, 1791/5-to); 9 tagú presbitériumot választanak (Alpestes, 1793/7-szer). **Részegeskedés:** részegen jelent meg a vizitáció előtt, elválást kért (Alpestes, 1793/13-szor); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után haza felé jövet megrészegetett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott” (Alpestes, 1799/11-szer). **Románok:** Panaszolódik az ecclesia, hogy a nemesség halván hal, s az

fundusokra oláság száll, kik semmi fizetéssel a prédiktornak és mesternek nincsenek, a parochialis ház körül is semmit sem építenek (Alpestes, 1686/2). **Templom:** A templom romokban, a patrónus zsendelyt ajánl cserép ellenébe (Alpestes, 1792/12-a); templomfedésre pénzt adnak ki (Alpestes 1793/10-szer). **Templomlátogatás:** A hívek nem „frequentálják a hétköznapi cultust” (Alpestes, 1696/3.); a lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy „hidegek”, templomba nem járnak (Alpestes, 1698); panasza lelkész ellem, „hogy némelykor halottok praedicatio nélkül temettetik ithonlétében is ökegyelmének” (Alpestes, 1718/2.); a templomlátogatás jó, a bérek befizetése nem (Alpestes, 1793/2-szor). **Úrvacsora:** Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott” (Alpestes, 1799/11-szer). **Ülésrend:** A papné széke (Alpestes, 1700); a patrónusok kérik, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad, egybként „a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysem mint emberekkel teltjese” (Déva, 1790/11-mo). **Ünneplés, ünnep:** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikor hallottok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulatya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrálja az innepet” (Alpestes, 1718). **Vagyon (bonumok):** Az egyháznak van erdeje, amelyet elhanyagoltak (Alpestes, 1772/Április/7-mo); az egyház vagyonának összeírása (1781/3-o); az egyház vagyona megvan, aszerint ahogyan inprotocolláltattak (Alpestes, 1793/11-szer); a parókiához tartozó földterület (rajta az iskolávan) méretei (Alpestes, 1799/7-szer/1); részletes leírása az egyház vagyonának (szántóföldek, kaszálók, lelkészenk és mesternek járó területek) (Alpestes, 1799/7-szer); a lelkész használatában lévő földterületek részletes leírása (Alpestes, 1802/2-do). **Válás:** A házasság megromlott, válók nincsenek, nem választják el (Alpestes, 1772/9-o); válást kér a férj, a vizitáció ajánlja, hogy maradjanak együtt, mert már öregek (Alpestes, 1793/13-szor). **Visszaélés:** Régi „abusust” tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott” (Alpestes, 1799/11-szer). **Vizitáció:** „A Szent Visitatio ökegyelmének [a mesternek] serio inponálya, hogy ezután vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursióktól desistálljon, a tanuló gyermekekkel pedig úgy dajkálkodjék, hogy edesíttse inkább őket a tanulásra mérsékelt fenyítéssel is, mintsem idegeníttse felettébb való keménykedésével” (Alpestes, 1781/2-do).

Bácsi

Áttérés: „Megkérdezték a ministerek is az ekklezsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy az ekklezsianak botrányozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrammal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyon, lássa, csakhogy halála történvén, akkor is szolgálattját a belső embereknek híjába fogják kívánni” (Bácsi, 1778-Január/2-do). **Charta:** Az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) mellett címereket és chartákat is beszerettek (Bácsi, 1773Jan/4-o/10.). **Címerek:** Az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) mellett címereket és chartákat is beszerettek (Bácsi, 1773Jan/4-o/10.). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** A papi bér nem a jószág quantitáshoz, hanem a paterfamiliasok számához szokott szabattatni” (Bácsi, 1766/II-do/e); „A fizetése nagyon meggyengült a conventiohoz képest”, panasolja a lelkész (Bácsi, 1790/3-o); a gondnoktól kérik a conventiot, hogy a tractus protokollumába beírják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor); conventioba minden gazda egy szekér fát ígért a tanítónak, de nem adja, részletesen ugyanott a conventio is (Bácsi, 1800/2-

o); „keservesen panaszolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon” (Bácsi, 1806/III.). **Dislocatio:** A lelkész ellen súlyos vádak (csak vasárnapi istentiszteletet tart, semmi mást), elmozdítása felől gondolkodnak (Bácsi, 1775/1/d.). **Egyházfenntartás:** „A papi bér nem a jószág quantitásához, hanem a paterfamiliasok számához szokott szabattatni” (Bácsi, 1766/II-do/e); „szükség léssen újesztendő tájban új listát csinálni s abba minden possessorok neveit feltenni, s kinek-kinek magának feljegyezni, mit fog evégre esztendőnként a papnak adni, maga rendi, caractere s tehetsége szerint, úgy mindazonáltal, hogy más magához hasonlóknál kevesebbet adni senkinek szabad ne legyen, hanem ki-ki magát szabja önként s nem kényszerítésből a szokott rendhez” (Bácsi, 1766/II-do/f.); a patrónusok meghaltak, megfogyatkozott a lelkési támogatás (Bácsi, 1772/10-o); „a fizetése nagyon meggyengült a conventiohoz képest”, panaszolja a lelkész (Bácsi, 1790/3-o); lelkész „a maga bérinek csonkulása iránt panaszol” (Bácsi, 1792/2-do); lelkész panaszolja, hogy „papi kevés bérinek maga idejében való beadását esztendőről esztendőre halasztják” (Bácsi, 1793/1-mo). **Excommunicatio (kiközösítés):** Parázнасáért kiközösítenek egy asszonyt (Bácsi, 1775/3-tio); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és számár temetések legyen” (Bácsi, 1780/6-to). **Gondnok (curator):** A gondnoktól kéri a conventiot, hogy a tractus protokollumába beírják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor). **Harang:** Adományból harangot önttetett az ekkla (Bácsi, 1766/V.); harang készítésre külön adomány (Bácsi, 1772/2-o); a pénzt kipótólják és harangot öntetnek felirattal (Bácsi, 1773Jan/2-o); „haranglábra, harangozó kötéltre, s harangok conservatiojokra semmi fundus nincsen” az 1778. évi oratórium építéskor (Bácsi, 1778-December/5-to). **Harangláb:** „Haranglábra, harangozó kötéltre, s harangok conservatiojokra semmi fundus nincsen” az 1778. évi oratóriumépítéskor (Bácsi, 1778-December/5-to); a gyülekezet tagjai nem adakoznak a haranglábra (Bácsi, 1780/3-io). **Harangozás:** A lelkészt inti a vizitáció, hogy a napi harangoztatást ne hanyagolja el (Bácsi, 1775/1-o); „hétköznapokon [a lelkész] soha nem harangoztat” (Bácsi, 1777/1-mo); fizetés a harangozásért, „egy fertály óránál tovább ne harangozhassanak” (Bácsi, 1778-December/5-to). **Határórség:** A limitasneus katonák tartozása az egyháznak (Bácsi, 1782/3-tio); „a tiszteletes parochusnak és törvénytelen meghurcoltatása egy limitaneus katonától, aki marháját a parochián, mint egy közönséges utcán általa akarta hajtani” (Bácsi, 1782/5-to). **Házasság:** A stólaris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házások copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68.” (Bácsi, 1751, 1753); panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklézsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült” (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). **Iskola:** Panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.). **Istentisztelet:** „Sajnálva és fájdalommal érte a Szent Visitatio ezen ekklézsia tagjainak nagy hidegségeket és buzgóságtalanságokat” a hétköznapi istentiszteletek látogatása terén, ahová egyáltalán nem járnak (Bácsi, 1776/1-mo); 1777-ben panaszojják, hogy a lelkész rövid istentiszteletet tart, sokszor pedig egyenesen nem is tartja (Bácsi, 1777/1-mo). **Karhatalom, brachium saeculare:** A lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy nem látogatja az istentiszteletet, a Vizitáció pedig a világi hatóság fenyítését helyezi kilátásba a „prophanus” emberekre (Bácsi, 1777/2-do); a feladatukat sorozatosan elmulasztó gyülekezeti tagokat karhatalommal készleti feladatuk teljesítésére (Bácsi, 1783/1-mo). **Keresztelés:** A stólaris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házások copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68.” (Bácsi, 1751, 1753). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** Barcsai Gergelyné Náláti Sára klenódiumot adományoz az egyháznak (Bácsi, 1751); a klenódiumok részletes lerása (Bácsi, 1766/IV./α.-t.); Bánffy Dénesné az úrasztalára terített adományozott (Bácsi, 1772/3-ö); Bánffy Dénesné adott egy „kívül-belől aranyas pohárt” (Bácsi, 1772/6-o); az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) (Bácsi, 1773Jan/4-o/1-9); „Türi Ágnes

asszony ajándékozott ezen bátsi reformata nemes ekklezsiának egy Úr asztalára való négyszegetű abroszt”, melynek a részletes leírása is szerepel a jkv-ben (Bácsi, 1776/4-to); a kegytárgyak részletes lajstroma (Bácsi, 1780/9-no/1–24); részletes összeírása a klenódiumoknak és egyházi vagyonnak (Bácsi, 1782/4-to); Nagy Sándor „az úri szentségre célozva egy szép ezüst lábos pohárt” adományozott, felesége visszavette (Bácsi, 1793/2-do); „a szent edények regisztrálva vagynak, a titulus curator úr kezénél” (Bácsi, 1802/VI.). **Láda:** Az egyházközség klenódiumai tárolására ládát kell készíteni (Bácsi, 1766/IV.); az egyház ládája „áljon mindenkor a parochusnál, annak kolcsa a domesticus curatornál”, rendelkezik a vizitáció (Bácsi, 1796/7-szer, 1800/1-o); „az ecclesiának ládjában esett kár vétsékek számba, és vizsgáltassék meg, ki által esett a kár, s ezután vigyázat olyan légyen, hogy kár ne lehessen” (Bácsi, 1800/1-o/3-o). **Lelkész:** A lelkész ellen súlyos vádak (csak vasárnapi istentiszteletet tart, semmi mást), elmozdítása felől gondolkodnak (Bácsi, 1775/1/d.); 1777-ben panaszzolják, hogy a lelkész rövid istentiszteletet tart, sokszor pedig egyenesen nem is tarta (Bácsi, 1777/1-mo); nincs panasz (1790, 1792, 1793, 1796); nincs lelkész, a tanító végzi a lelkészi teendőket, úrvacsorát nem oszthat, ezért honoráriumot adnak az úrvacsoraszóztó lelkésznek, aki más faluból jöhetett (Bácsi, 1802/IV.). **Lelkészi lakás:** Patrónusi adomány a parókia és a templom építésére (Bácsi, 1771/6-to/1 és 7-mo); a lelkészi lakás és környéke elhanyagolva (Bácsi, 1773Jan); a lelkészi lakás lakhatatlan, kerítése nincs, gazdasági épületei romban, a lelkész saját házában lakik (Bácsi, 1775/1/a–b.); pénzt adnak ki a lelkészi lakás és pince fundamentumának kiásásáért (Bácsi, 1806/V.). **Mester/tanító/ректор/praeceptor/oskolamester/ludimagister:** Nincs elég képességük mestert tartani (Bácsi, 1771/4-to); a mestert „tisztátalansággal” vádolják (Bácsi, 1775/4-o); conventioa minden gazda egy szekér fát ígért a tanítónak, de nem adja, részletesen ugyanott a conventio is (Bácsi, 1800/2-o); „a Szent Visitatio exament producáltott oskolamester Marosi Mihály ökegyelme által” (Bácsi, 1802/I.); lelkész híján a tanító végzi a lelkészi teendőket (Bácsi, 1802/II.); panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.); „keservesen panaszzolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon” (Bácsi, 1806/III.). **Oktatás:** „14 fiú és 3 leánygyermek, kik megvizsgáltattván, a tanulásban való előmeneteleknek alkalmas jeleit adák, jól olvasnak, némellyep pedig könyv nélkül is tanulnak” (Bácsi, 1802/I.); panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.). **Panaszok:** „Keservesen panaszzolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon” (Bácsi, 1806/III.). **Parázinaság:** „3. Némely tagjai az ekklezsiának a paráznakkal esznek, isznak s dolgokat javallják” (Bácsi, 1774/2-o/3.). Panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklezsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült” (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). **Patrónusok, nemesek:** Bartsai Gergelyné Nalátzi Sára klenódiumot adományoz az egyháznak (Bácsi, 1751); „Nagy kegyességű jó keresztyén patronus úr conferált” a szegény Hunyad megyei ekkkláknak (Bácsi, 1771/4-to/2); a templomot elárasztotta az árvíz, a patrónus (Bethlen Gergely) padokat ajándékozott (Bácsi, 1772/3-o); patrónusi adomány a torony és a templom építésére (Bácsi, 1771/6-to/1); a patrónusok meghaltak, megfogytakozott a lelkészi támogatás (Bácsi, 1772/10-o); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.). **Prédikálás:** A stólaris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házások copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68” (Bácsi, 1751, 1753). **Presbitérium:** A testület összetételére nézve irányadó az hogy a tagokat „az ekklezsiának nemesebb s értelmesebb tagjai” közül kell választani (Bácsi, 1790/3-o). A vizitáció a presbitériumot és gondnokot szólítja fel, hogy a hátralékot behajtsák (Bácsi, 1793/1-mo). **Románok:** Panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklezsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült” (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). Panasz gyülekezeti tag ellen,

aki „oláh pappal eskettette meg magát az eklezsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állapotot vett el, s azzal egyesült” (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). „Az oláhok a reformata eklezsia részét is potentiose elfoglalták magok eklezsiájok részére” (Bácsi, 1796/4-szer). **Sákramentum, sacrum:** „Mégkérdetvén a ministerek is az eklezsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy az eklezsiának botránkozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrummal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyon, lássa, csakhogy halála történvén, akkor is szolgálattját a belső embereknek híjába fogják kívánni” (Bácsi, 1778-Január/2-do). **Szószerék:** Az 1778. évi oratórium építés során „cathedrát” is építettek (Bácsi, 1778-December/4-to); a dévai Sinka László úr, a cathedrara konferált egy langszínű tafota takarót (Bácsi, 1806/IX.). **Temetés:** A stolaris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házások copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68.” (Bácsi, 1751, 1753); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és számár temetések légyen” (Bácsi, 1780/6-to). **Templom:** Patrónusi adomány a parókia és a templom építésére (Bácsi, 1771/6-to/1). Új oratótiumot építettek (Bácsi, 1772/1-o); a templomot elárasztotta az árvíz, a patrónus padokat ajándékozott (Bácsi, 1772/3-o); az oratórium elkészült és 1772-ben felszentelték, lásd bővebben (adományok, üdvözlő vers is) (Bácsi, 1773Jan/3-tio); „In anno 1777 újra hozzafogván az oratorium renovatiojához” (Bácsi, 1778-Január/4-to); az oratórium elkészült (Bácsi, 1778-December/4-to). **Templomlátogatás:** A hétköznapi istentiszteleteket nem nagyon látogatják (Bácsi, 1771/3-tio); a helyi lelkész panasolja a vizitációnak, hogy hívei nem látogatják a templomot, ezért harangoztat ritkán, nem fizetik a bért, ezért magának kell fa után járni (Bácsi, 1773Jan/6-o/1-4); „sajnálva és fájdalommal érti a Szent Visitatio ezen eklezsia tagjainak nagy hidegségeket és buzgóságtalanságokat” a hétköznapi istentiszteletek látogatása terén, ahová egyáltalán nem járnak (Bácsi, 1776/1-mo); a lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy nem látogatja az istentiszteletet, a Vizitáció pedig a világi hatóság fenytését helyezi kilátásba a „prophanus” emberekben (Bácsi, 1777/2-do); „mégkérdetvén a ministerek is az eklezsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy az eklezsiának botránkozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrummal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyon, lássa, csakhogy halála történvén, akkor is szolgálattját a belső embereknek híjába fogják kívánni” (Bácsi, 1778-Január/2-do); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és számár temetések légyen” (Bácsi, 1780/6-to). **Torony:** Bácsiban toronyépítésre gyűtenek (Bácsi, 1796/6-szor). **Törvényfa:** „A falu törvényfáján belől dél felől egy darab szántó föld” (Bácsi, 1762). **Úrasztala:** Bethlen Gergely úrasztal adományozott az egyházközségnek (Bácsi, 1772/3-o); Bánffy Dénesné az úrasztalára terített adományozott (Bácsi, 1772/3-ö); Bánffy Dénesné adott egy „kívül-belől aranyas pohárt” (Bácsi, 1772/6-o); az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) (Bácsi, 1773Jan/4-o/1-9); özvegy úrasztali és szószerék-terített adományoz (Bácsi, 1775/6-o), „Türi Ágnes asszony ajándékozott ezen bátsi reformata nemes eklezsiának egy Úr asztalára való négyszegeletű abroszt”, melynek a részletes leírása is szerepel a jkv-ben (Bácsi, 1776/4-to). **Úrvacsora:** Paráznaság miatt eltiltnak az úrvacsorától egy fiatalasszonyt (Bácsi, 1792/3-tio); Nagy Sándor „az úri szentségre célozva egy szép ezüst lábos pohárt” adományozott, felesége visszavette (Bácsi, 1793/2-do); nincs lelkész, a tanító végzi a lelkészi teendőket, úrvacsorát nem oszthat, ezért honoráriumot adnak az úrvacsoraosztó lelkésznek, aki más faluból jöhetett (Bácsi, 1802/IV.; 1806/IV.). **Vagyon (bonumok):** Részletes összeírása a klenódiumoknak és egyházi vagyonnak (Bácsi, 1782/4-to); A gondnoktól kéri a conventiót, hogy a tractus protokollumába beírják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.). **Visszaélés:** „Az oláhok a reformata eklezsia részét is

potentiose elfoglalták magok eklézsiájok részére” (Bácsi, 1796/4-szer); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.).

Borbátviz

Conventio (jövedelmi megegyezés): A konvencióban „csonkulás vagyon” a „pénzbéli s szénabéli fizetését némelyek húzzák s halasztyák” (Borbátviz, 1773/1-o, 1774/1-o); a konvencióban fogadott egyházfenntartás sorozatos elmulasztásáért karhatalommal történő végrehajtás jár (Borbátviz, 1782/2-do); a konvenciót még nem készítették el (Borbátviz, 1799/1-ben). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** A konvencióban „csonkulás vagyon” a „pénzbéli s szénabéli fizetését némelyek húzzák s halasztyák” (Borbátviz, 1773/1-o); Sebesi György más faluba jár templomba, hogy a fizetést megússza (Borbátviz, 1774/11-o); a „ponoron” lévő leányegyház nem akar egyházfenntartást fizetni, Vizitáció szigorúan inti, márképpen kényszeríteni fogja (Borbátviz, 1783-Március/2-do). **Harang:** Baja József harangot öntetett két fia emlékére (Borbátviz, 1776/5-to); Baja József harangot öntetett, a gyülekezet tagjai viszont nem építettek haranglábat (Borbátviz, 1796/7-szer). **Harangozás:** A halottért való harangozást eddig nem kellett fizetni, ez után igen (Borbátviz, 1796/8-szor, 9-szer). **Határőrség:** „A locumtenens hadnagy Marca úr ígéretet tett volt, hogy a borbátvizi visitatióban vagy maga megjelenik, vagy strázsamesterét elküldi, az ottan lévő limitaneus katonáknál haereáló adósságok confrontatiojára” (Borbátviz, 1774/9-o). **Házasság:** „Nagy abusust observál itten a Szent Visitatio a házasulandók dolgában, hogy némely házasulandók csak magokat gondolván, néha praecipitanter minden előre való jelentés nélkül éjtzaka éjféلكor a tiszteletes loci ministerre mennek s a copulationa kényszerítik” (Borbátviz, 1774/12-o). **Iskola:** Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist” ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer, 1799/10-szer); az ígéretből 1804-ben még nincs semmi (Borbátviz, 1804/IV.). **Karhatalom, brachium saeculare:** A konvencióban fogadott egyházfenntartás sorozatos elmulasztásáért karhatalommal történő végrehajtás jár (Borbátviz, 1782/2-do). **Katekizáció:** Lelkész „őkegyelme a gyermekeket is a keresztyéni nevelés végett befogadni kész volna, ha arravaló nézve, arravaló hajlékocská is építtetnék”, mert parókia nincs (Borbátviz, 1792/1-mo). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** Részletes lajstrom a kegszerekről és úrasztali terítőkről (Borbátviz, 1796/3-szor/1–21.); „1796-beli visitatiokor improtecolláltatott szent edények és eszközök is mind megvagnak” (Borbátviz, 1799/3-szor); „szent edények váltságáért [...] az Úr asztalához tartozó ezüstpohárnak megigazításáért s aranyozásáért” (Borbátviz, 1802/IV.); „az Úr asztalához tartozó szent edények és eszközök mind megvagnak, amint az 1796-beli visitatiokor improtecolláltattak” (Borbátviz, 1802/VI.); „az Úr asztalához való pohár Szebenben reparáltatott” (Borbátviz 1804/VI.); „A szent edények és eszközök aszerint meg vagnak, amint az ez előtt való visitatiokban feljegyeztetett, megújíttatván egy pohár, mellyről emlékezve vagyon protocolli pagina 544.” (Borbátviz 1804/VIII.); adomány az úrasztalra (Borbátviz 1804/VIII.). **Láda:** Új kurátor választásakor az eklézsia ládáját recenseálták, vagyis újra felleltározták és ellenőrizték annak tartalmát (Borbátviz, 1773/8-vo); a hivatalos adománylevelet mind az eklézsia ládájába, mind a tractus archivumába elhelyezik (Borbátviz, 1774/7-o). **Lelkész:** Nincs panasz (1719, 1772/1-mo); lelkész sokat szenved, mert nincs lakás (Borbátviz, 1792/1-mo); „minthogy a perselypénzt eddigelé a tiszteletes atyafi perciálta és erogálta [...]. Ennek utánna pediglen a perselypénz is a domesticus curator keze alatt lessen.” (Borbátviz, 1796/4-szer); sok panasz a lelkész ellen (1796–1805). **Lelkeszi lakás:** Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist” ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer); az ekkla fizetett az üveges inasának két napi ellátására, aki a templom és a parókia ablakait üvegezte be (Borbátviz, 1805/I.); a lelkeszi lakás körül kerítést csinál végre az ekkla (Borbátviz, 1805/V.). **Levéltár, levelek:** A

hivatalos adománylevelet mind az ekklezsia ládájába, mind a tractus archivumába elhelyezik (Borbátviz, 1774/7-o); „szükséges lészen, hogy minekelőtte az szent megye levelei az új curatornak kezébe általadattának” (Borbátviz, 1792/7-mo); regestrum az eklézsia ládájában lévő iratokról (Borbátviz, 1799/8-szor). **Oktatás:** Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist” ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer). **Patrónusok, nemesek:** Barcsai Ferenc adománya (Borbátviz, 1772/5-to); a vizitáció felszólítja a nemeseket, hogy ide tartozzanak, ne máshová, és vállaljanak részt a lelkész fizetéséből (Borbátviz, 1772/7-mo); Sebesi György más faluba (Galacra) jár templomba, hogy a fizetést megússza (Borbátviz, 1774/11-o); Baja József harangot öntetett, a gyülekezet tagjai viszont nem építettek haranglábat (Borbátviz, 1796/7-szer). **Perselypénz:** „Mint-hogy a perselypénzt eddigelé a tiszteletes atyafi percipialta és erogálta [...]. Ennek utánna pediglen a perselypénz is a domesticus curator keze alatt lessen.” (Borbátviz, 1796/4-szer). **Presbitérium:** „In conformitate aliarum ecclesiarum helyyesnek, és szükségesnek itéli a Szent Visitatio a nemes ekklezsiával együtt ezen ekklezsiában és consistoriumot állítani fel, hogy az ekklezsia eléforduló dolgait communicatis semper consiliis folytassák” (Borbátviz, 1778/10-o); „Ecclesiasticum domesticum consistorium állíttaték” (Borbátviz, 1792/4-to, 5-to, 8-vo). **Templom:** „Sorvadófélben a templom fedele” (Borbátviz, 1774/8-vo), az 1781. évi vizitáció alkalmával fogadta az ekkla, hogy bővíti templomát és tornyot épít, amelyre Guberniumi engedélyt szerez Bartsai Lajos patrónus (Borbátviz, 1782-Március/4-to); a templom és a parókia ablakainak beüvegezésére fizetette az ekkla (Borbátviz, 1805/I.). **Templomlátogatás:** „Ami pedig a templomnak gyakorlását nézi, abban részben is nagy rövidség vagyon, mert némelyek igen ritkán jönnek a templomba, némelyek ha jönnek is olykor vasárnapokon, alig várják a textusnak felolvasását s mindjárt kimennek a templomból” (Borbátviz, 1774/1-o); „az isteni szolgálatra és az úri szent vacsorával való élésre nézve jóról említi halgatóit” (Borbátviz, 1792/1-mo). **Torony:** Pénzadomány toronyépítésre (Borbátviz, 1804/V.). **Úrasztala:** „A szent edények váltságáért [...] az Úr asztalához tartozó ezüstpohárnak megigazításáért s aranyozásáért” (Borbátviz, 1802/IV.). **Úrvacsora:** „Az isteni szolgálatra és az úri szent vacsorával való élésre nézve jóról említi halgatóit” (Borbátviz, 1792/1-mo); „az Úri Szent Vacsorával is élni el mulattýák” (Borbátviz, 1804/II.). **Üveges, üvegezés:** Az ekkla fizetett az üveges inasának két napi ellátására, aki a templom és a parókia ablakait üvegezte be (Borbátviz, 1805/I.). **Vagyon (bonumok):** Gyarapodik az egyház vagyona (Borbátviz, 1772/3-o). **Visszaélés:** „Nagy abusust observál itten a Szent Visitatio a házasulandók dolgában, hogy némely házasulandók csak magokat gondolván, néha praecipitanter minden előre való jelentés nélkül éjtzaka éjféلكor a tiszteletes loci ministerre mennek s a copulationa kényszerítik” (Borbátviz, 1774/12-o). **Vizitáció:** „Ideérkezvén a Szent Vizitatio reggeli 10 óra tájban, mindjárt hírt tett a nemes ekklezsia minden tagjainak az egyházfi által, és invitált mindeneket a parochialis házhoz. De délutáni 3 óráig senki itten meg nem jelent más, hanem csak tekintetes Kenderesi Lajos úr, a seréli filialis és tekintetes Jordán József úr, borbátvizi a mater ekklezsiák curatorai” (Borbátviz, 1804). **Zsinat:** Synodusi subsidiumot adott az ekkla (Borbátviz, 1805/V.).

Brád

Agentia, agensek: Fizettek az agentiára (Brád, 1776/5-to). **Cinterem:** „Brádon a parochialis és mesteri házak fából vagynak építetve, és rongyolottak. [...] A templom köből van építetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve” (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** A conventio kiegészítése az újonnan betelepedett tagok megajánlásával (Brád, 1771/3-tio); Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, organistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérrettel, amint bi-

zonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr. (Brád, 1793/4-ro); inprotokollálják a lelkészi és tanítói conventiót (Brád, 1796/6-szor); a mester harangoz is, ezért kapott fizetésével bővül a conventiója (Brád, 1797/3-szor). **Egyházfenntartás:** „A Szent Visitatio a papi salariumnak diminutióját in nullo casu meg nem engedheti” (Brád, 1772/3-o). **Ekkleziakövetés (reconciliatio):** Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy ekkleziáját követne (Brád, 1797/6-szor); „az egyházi által intetessék meg [a parázna] az ítélt reconciliationnak végbenvitelére, melyet ha nem cselekednék, s penitentia tartatlanul halna meg, számár temetése lészen” (Brád, 1802/IV.). **Ének, éneklés:** „Az míves napi rendes könyörgéseknek óráin az éneklésnek későre való elkezdése miatt esvén olykor egy kevés ízetlenség némely halgatók között” (Brád, 1780/4-to); a mesternek passio-éneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o). **Éneklő szék (pulpitus):** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Excommunicatio (kiközösítés):** Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy ekkleziáját követne (Brád, 1797/6-szor). **Filia (leányegyházközség):** A gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hoznak, aki az istentiszteletet elvégezheti (Brád, 1776/1-mo). **Gondnok (curator):** „Néha a titulus curator urak némelyekkel egyezőleg szabadoson disponálnak az ekkleziának kicsin jövedelméből” (Brád, 1790/7-mo); a gondnokok elszámoltatásának új, szigorított módja (Brád, 1792/6-to); „propria auctoritate, ne merészelje az ekklezsia pénzét kiadni, hanem csak egyetértőleg a parochussal és az ekkleziának érdemesebb tagjaival” (Brád, 1792/7-mo); „Úr Istennek igaz ítéletéből elmebéli nyavalyába esvén, s amiatt azon hivatalt nem folytathatván” (Brád, 1793/3-o); Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon (további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. illetően) (Brád, 1796/15-ször); „méltán való szemrehányással mondja a nemes ekklezsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és iskolai fundus a leggyalázatosabb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon” (Brád, 1796/17-szer). **Harang:** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Harangozás:** „A mindennapi harangozás dolgában megegyezett a nemes ekklezsia abban, hogy a távolabb lévők kevéért köznapokon mind estve, mind reggel az harang kétszer vonattassék meg” (Brád, 1769/4.); nyári harangozás időpontja vasárnap és hétköznap (Brád, 1772/1-o); a lelkész „olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat” (Brád, 1775/1-mo); „a nemes ekkleziának is tettzéséből observáltatni ezután megerősített ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás után, akinek csak kívánczik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is” (Brád, 1780/4-to); Ribitzei Mária kisasszony írásba panaszol az iránt, hogy a templombeli harangoztatásnak rendetlen volna az ideje (Brád, 1796/4-szer); a mester harangoz is (Brád, 1797/3-szor); a mester nem vállalja tovább a harangozást, kéri a gyülekezetet, hogy keressen harangozót (Brád, 1803/IV.). **Harangozó:** A kántor műveli a harangozó földjét, mert ez már öreg (Brád, 1783/2-do). **Iskola:** Torony, templom, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „méltán való szemrehányással mondja a nemes ekklezsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és iskolai fundus a leggyalázatosabb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon” (Brád, 1796/17-szer); az iskola ablakát üvegezik (Brád, 1800/3-o). **Istentisztelet:** A gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hoznak, aki az istentiszteletet elvégezheti (Brád, 1776/1-

mo); a szászvárosi partikulából éneklő kántort hoznak, aki „tiszteletes loci minister és parochus uram ökegyelmétől minden istenes és az ecclesia előmenetelére s épületire célzó dolgokban önként fügjen, híre és engedelme nélkül ide s tova ne cékásszon, et in absentia illius a rendes isteni szolgálatot a menyiben a cantort is illetheti, véghez vinni el ne mulassa, sub gravi animadversione” (Brád, 1780/3-o); „az mives napi rendes könyörgéseknek óráin az éneklésnek későre való elkezdése miatt esvén olykor egy kevés ízetlenség némely halgatók között” (Brád, 1780/4-to); „a nemes eklézsiának is tettzéséből observáltatni ezután megerősített ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás után, akinek csak kívánczik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is” (Brád, 1780/4-to). **Kántor.** A gyülekezet azon óhajának adott hangot, hogy éneklő „cantor hozattatnék”, hoztak is „az elmúlt 1779-dik esztendőben 12ma Decembris a szászvárosi nemes Particulából egy betsületes ifjat, Pető Mihály ökegyelmét” (Brád, 1780/3-o); a gyülekezet kántora Teleki Mihály, a Vizitáción ugyanis részt vett a lélkész „cum cantore Michaela Teleki” (Brád, 1782.); a kántor műveli a harangozó földjét, mert ez már öreg (Brád, 1783/2-do); „István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, organistai, s rectori hármashivatalalt, különös dicsérettel, amint bizonyágleveléből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármashivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr.” (Brád, 1793/4-ro); az „organicus cantor” fizetését megállapítják (Brád, 1796/6-szor). **Klenódiumok, kegytárnyak, terítők:** Lista a klenódiumokról (Brád, 1782/8-vo/1-7); Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1-22). **Kocsmá, fogadó:** Nemes László özvegye adósága törlesztése fejében „a brádi mostani tiszteletes loci minister atyánkfiaának általad árendába a fogadóját” (Brád, 1796/11-szer); az ekkla kocsmáján borral kereskedve bevétel (Brád, 1797/7-szer); a Vizitáció a kocsmát a lelkésznek adja át árendába (Brád, 1797/8-szor). **Kollégium:** A gyülekezet azon óhajának ad hangot, hogy éneklő „cantor hozattatnék”, hoztak is „az elmúlt 1779-dik esztendőben 12ma Decembris a szászvárosi nemes Particulából egy betsületes ifjat, Pető Mihály ökegyelmét” (Brád, 1780/3-o); „Vintz István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, organistai, s rectori hármashivatalalt, különös dicsérettel, amint bizonyágleveléből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármashivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr.” (Brád, 1793/4-ro). **Láda:** Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon, további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. illetően (Brád, 1796/15-szor). **Legátus:** Az „inneplő” diáknak adtak pénzt (Brád, 1800/3-o); pénzt adtak a deáknak (Brád, 1802/VI.); „a három sátoros innepre a legatusnak” (Brád, 1803/VI./12); legátum (Brád, 1805/IV./12); legátum a három sátoros ünnepre (Brád, 1806/VII.). **Lelkész:** A lelkész iszik, hajdútáncot jár stb. (Brád, 1690); panasolja a Vivitáció, hogy a lelkész nem tanul és soha nem írja le a prédikációit (Brád, 1690/2.); a lelkész „olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat” (Brád, 1775/1-mo); a gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletre, amíg olyan tanítót nem hoztatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti. (Brád, 1776/1-mo); „nagy fogyatkozása van a parochusnak” (Brád, 1796/18-szor). **Lelkeszi lakás:** Építeni kezdi a lelkeszi lakást (Brád, 1769-Január/3.); torony, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon (további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. illetően) (Brád, 1796/15-szor); a lelkeszi lakás elhanyagolt állapotban, nem alkalmas az ekkla értéktárgyainak biztonságos

tárolására (Brád, 1796/16-szor); „méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és iskolai fundus a leggyalázatosabb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon” (Brád, 1796/17-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házak fából vannak építve, és rongyolottak. [...] A templom kőből van építve, szép kőortnyával és kereken a templomi cinterem kőfállal békerítve” (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Mester/tanító/ректор/praeceptor/oskolamester/ludimagister:** A Vizitáció ajánlja, hogy tanítót fogadjanak, mert a lelkész filiába is jár (Brád, 1772/2-o); mester hozását sürgetik (Brád, 1775/3-tio); a gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozhatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti. (Brád, 1776/1-mo); „találjon [...] módot [az ekklia mestert hozni], consideralván az itten Isten kegyelmességéből szépen épült templomot, melyben nagy dísz fogna adni, ha abban éneklő mester is volna” (Brád, 1776/2-do); a szászvárosi partikulából éneklő kántort hoznak, aki „tiszteletes loci minister és parochus uram ökegyelmétől minden istenes és az ecclesia előmenetelére s épületire célozó dolgokban önként fűglen, híre és engedelme nélkül ide s tova ne cékásszon, et in absentia illius a rendes isteni szolgálatott a menyiben a cantort is illetheti, véghez vinni el ne mulassa, sub gravi animadversione” (Brád, 1780/3-o); „Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, organistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyásgleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívatatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr.” (Brád, 1793/4-ro); a mester harangoz is (Brád, 1797/3-szor), a mesternek passio-éneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o); a mester nem vállalja tovább a harangozást, kéri a gyülekezetet, hogy keressen harangozót (Brád, 1803/IV.). **Mesteri/tanítói lakás:** Torony, templom, parókia, mesteri ház és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házak fából vannak építve, és rongyolottak. [...] A templom kőből van építve, szép kőortnyával és kereken a templomi cinterem kőfállal békerítve” (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Orgona:** Orgonát vásároltak 125 hft. És 7 dr.-ért (Brád, 1796/9-szer); több tételt is kiadnak az orgonajavításra (Brád, 1803/VI./6/1–5.). **Organista:** „Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, organistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyásgleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívatatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr.” (Brád, 1793/4-ro); az „organicus cantor” fizetését megállapítják (Brád, 1796/6-szor); Brádon iskola mester és organista működik (Brád, 1803); fizetést a mesternek „aki organista is” (Brád, 1803/VI./11.). **Passio:** A mesternek passio-éneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o). **Patrónusok, nemesek:** „néhány nemes aszsonyságok, az Úrnak szent asztalához való eléjárulásban, annak szentségéhez illendő rendet nem igen tartanak” (Brád, 1796/3-szor.). **Perselypénz:** „A Szent Visitatio tetemes fogyatkozásnak látja, hogy egy ilyen eklézsia a perselypénz igen kevés, mely abból esik, hogy igen kevésszer tétetődik ki, pedig igen jó volna, ha legalább annyira neveltetnék és gyűjtetnék, hogy abból esztendőnként a parochialis és iskola ház romlásai renováltatnának” (Brád, 1796/14-szer). **Prédikálás:** Panaszkolja a Vizitáció, hogy a lelkész nem tanul és soha nem írja le a prédikációit (Brád, 1690/2.). **Presbitérium:** „Méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és iskolai fundus a leggyalázatosabb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon” (Brád, 1796/17-szer). **Románok:** „Az oláh tumultuatióban elvesztett contractusok közzül az idénn megkerült kettő” (Brád, 1793/8-vo). **Sákramentum,**

sacrum: Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy ekklezsiát követne (Brád, 1797/6-szor). **Szószerk:** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószerk-terítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Tánc:** A lelkész iszik, hajdútáncot jár stb. (Brád, 1690). **Temetés:** „Az egyházfi által intetessék meg [a parázna] az ítélt reconciliationnak végbenvitelére, mellyet ha nem cselekednék, s penitentia tartatlanul halna meg, számár temetése lészen” (Brád, 1802/IV.). **Templom:** „Ezen nemes ekklezsia halgatóinak feles számokra nézve igen szükséges lévén a templomnak meg bővítése, és melléje egy haranglábnak építtetése” (Borbátviz, 1782/4-to); torony, templom, parókia, mesteri ház és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házak fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve” (Brád, 1796/19-szer, 20-szor), a templom és környéke romladozik, utasítják a gondnokot, hogy hozza rendbe (Brád, 1806/I.). **Templomlátogatás:** Vannak, akik „a templomot egy időtől fogva nem gyakorolják, de nem ex contemtu, hanem különös erőtlenségek miatt” (Brád, 1802/III.). **Torony:** „Szándékozván a nemes ekklezsia egy útóórát építtetni a toronyba” (Brád, 1780/6-to); Torony, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házak fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve” (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Tömlöc:** „Az ekklezsiának kellene még valami jövedelmecskéjének lenni a város tömlöcéből” (Brád, 1776/6-to); „tömlöc váltságból” pénz jött (Brád, 1782/4-to; 1783/3-tio). **Úrasztala:** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószerk-terítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Úrvacsora:** „Kedvetlenséggel halgatta tiszteletes loci minister uramnak aziránt való panasszát, hogy lennének actu némelyek halgatói közül, akik az úri szent vacsorának asztalához való előjárulásnak alkalmatosságával a praecedentiát captálván versengettek és versengenek” (Brád, 1780/2-o); „némely nemes asszonyosságok, az Úrnak szent asztalához való előjárulásban, annak szentségéhez illendő rendet nem igen tartanak” (Brád, 1796/3-szor.). **Ünneplés, ünnep:** Püspöki leirat az új nap-tár szerinti ünnepekről (Brád, 1772/4-o); a lelkész „olykor sátoros innepen későcskén harangoztat” (Brád, 1775/1-mo); „a nemes ekklezsiának is tettzéséből observáltatni ezután megerősített ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás után, akinek csak kívánczik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmez-zék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is” (Brád, 1780/4-to); az „inneplő” diáknak adtak pénzt (Brád, 1800/3-o). **Üveges, üvegezés:** Az iskola ablakát üvegezik (Brád, 1800/3-o). **Vagyon (bonumok):** Az ekkla szántóföldei (Brád, 1796/7-szer). **Visszaélés:** „Néha a titulus curator urak némelyekkel egyezőleg szabadoson disponálnak az ekklezsiának kicsin jövedelméből” (Brád, 1790/7-mo). **Vizitáció:** „A mostani visitatoria tett költség úgymint szénára, zabra, culimaréra és egyebekre” fizettek (Brád, 1803/VI.).

Demsus

Egyházfenntartás: „Ki-ki amint akar, úgy fizet, s ha nem akar, semmit nem fizet” (Demsus, 1791/2-do). **Harang:** A harangot Lukács Ferenc és János vásárolta (Demsus, 1702/3); „egy új harangot öntetvén a tekintetes nemes ekklezsia” (Demsus, 1772/2-o). **Lelkész:** A hívek kéri a lelkészt, hogy jobban készítse elő prédikációját (Demsus, 1774). **Lelkészi lakás:** A parokiális kert egy részét a román, a másik részét a református lelkész használja (Demsus, 1702/2.). **Prédikálás:** A hívek kéri a lelkészt, hogy jobban készítse elő prédikációját (Demsus, 1774); „a prédikáció csak asszonyembernek való, s azoltától fogva tiszteletes esperest uram miatt prédikációt nem halgathat”, panaszolja egyik helyi notabilitás (Demsus, 1777). **Románok:** A piramis alakban épített nagy kőtemplomot a magyarok és

románok közösen használják (Demsus, 1702/1); A parokiális kert egy részét a román, a másik részét a református lelkész használja (Demsus, 1702/2.). **Templom:** A piramis alakban épített nagy kötemplomot a magyarok és románok közösen használják (Demsus, 1702/1). **Vizitáció:** „Contra omnem spem et opinionem igen kedvetlenül fogadtatott a tekintetes és méltóságos Lukács József úrtól” a Vizitáció, majd „némi-némű kedvetlen szók után eljött a visitatio az úr házából elégedetten” (Demsus, 1777).

Déva

Conventio (jövedelmi megegyezés): A presbitériumnak intézkednie kell a tanítói conventio teljesítése terén (Déva, 1746/Deliberatum 1.); „a papi, mesteri és cantori fizetésbeli conventioban pedig senki változást ne tegyen, hanem amint egyszer megállítatott s confirmáltatott, ki-ki aszerint fizessen” (Déva, 1778/1-mo). **Deák:** Pénzadomány a dévai deákoknak (Déva, 1715); deákot akarnak hozni „az apróbb gyermekek mellé praeceptorul” (Déva, 1773/6-o). **Egyházfenntartás:** Restanciák vannak (Déva, 1747); restanciák vannak (Déva, 1773/2-do); „aki restans a fenntartói járulék fizetésében, azt a seculare brachiummal kényszerítik kötelessége teljesítésére” (Déva, 1778/1-mo); „semmi fizetést nem adnak” – panaszol a tiszteletes egyházi atyafi (Déva, 1793/2-o). **Ekkleziatikákövetés (reconciliatio):** Buja és parázna élet miatt reconciliatoria intenek két nőszemélyt (Déva, 1773/4-o). **Esküszöveg:** A gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752). **Ének, éneklés:** A tanító „igen negligensnek adattaték fel mind gyermekek tanítása, mind éneklésbeli kötelességeinek teljesítésekre, mind pedig illendő öltözetben való járásra nézve” (Déva, 1793/3-o). **Éneklő szék (pulpitus):** „Nagy controversia [...] a a pulpitusnak chorusból a templom közepibe való lehozása iránt” a Vizitáció úgy dönt, hogy a helyén maradjon és ülszék ne legyen mellette (Déva, 1746/Deliberatum 3.). **Excommunicatio (kiközösítés):** Leleszi Sárát feloldják alóla (Déva, 1746/Deliberatum 6.); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanak magokat, excommunicáltassanak” (Déva, 1777/2-do); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetésről (Déva, 1778/1-mo). **Forradalom:** A helybeli két harangozónak „minthogy az elmúlt revolutiokor az ecclesia bonumira szorgalmatoss gondot viseltek” elengedik tartozásukat (Déva, 1716/V.9). **Gondnok (curator):** A gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752). **Harangozás:** A lelkész harangozás alatt, és ne később menjen prédikációra vagy könyörgésre (Déva, 1717); „ha ilyen tévelygésben történik halálok [nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek], számár temetések léssen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül” (Déva, 1790/10-o); nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozóknak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do); vádolják a lelkészt, hogy egyszer igen hamar, máskor igen későn harangoztat (Déva, 1793/3-tio). **Harangozó:** A helybeli két harangozónak „minthogy az elmúlt revolutiokor az ecclesia bonumira szorgalmatoss gondot viseltek” elengedik tartozásukat (Déva, 1716/V.9); „loci minister atyánkfia maga is újítja a harangozók ellen eleitől fogva lévő panaszát, hogy magok kötelességeket rosszul viszik” (Déva, 1790/9-o); nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozónak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do); „a harangozók panaszképpen jelenték, hogy a tavalyi inprotocollationak semmi hasznát nem tapasztalják” (Déva, 1793/7-o). **Iskola:** Patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo). **Ispotály:** Az ekkla ispotályt készítettett (Déva, 1752). **Istentisztelet:** Nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozóknak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do). **Kántor:** A tanító mellett külön említik „a humanissimus cantor” Jakab Andrást (Déva, 1775/5-to); a kántor fenntartására maga lelkész adott pénzt és földet (Déva, 1775/6-to); „Katonai György

dévai vacans cantor ökegyelme suplex memorialissát, mostan actu fungáló cantor, Jakab András ökegyelme ellen” (Déva, 1775/12-o); Katona György ugyancsak panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o); 1777-ben kántora van a gyülekezetnek (Déva, 1777). **Káromkodás, illetlen szavak:** „In facie visitationis admoneálatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnyenek, mellyekhez ha nem tartanak magokat, excommunicáltassanak” (Déva, 1777/2-do). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** A helyi lelkész a nem használatos terítőket szegényebb ekkláknak akarja adni, Vizitáció nem ellenzi (Déva, 1775/9-no); Bánfi Dénesné Bartsai Ágnes úrasztali felszerelést adományoz (Déva, 1777/5-to/d.). **Kollégium:** Az eltávozni készülő tanító helyébe a nagyenyedi kollégiumból hozzanak helyettest (Déva, 1775/11-mo); a nagyenyedi kollégiumból hoznak tanítót Dévára (1778/4-to). **Kripta:** „A testek ideig való tartására készítendő crypta igen nagy költségében fog kerülni az ekklézsianak” (Déva, 1773/9-o). **Legátus:** Kiadás a deáknak a pükösi szolgálatért (Déva, 1719). **Lelkész:** Vádolják a lelkészt, hogy egyszer igen hamar, máskor igen későn harangoztat (Déva, 1793/3-tio). **Lelkeszi lakás:** „Szemlélvén a nemes reformata dévai ecclesia a parochialis háznak romlott állapotra hanjatlott állapotját, tettzett és végeztetett, hogy újj parochialis házat építtessenek kőből a jövő tavaszon” (Déva, 1752/Deliberatum); a lelkész kéri a Vizitációt, hogy a parókia előtti egyházi telken zsellért tarthasson, akinek évi öt forintot érő munkát kellett végeznie a parókián (Déva, 1752); „nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio, egy darab időtől fogva mely sok és szép restauratiók estenek a templom és parochia” (Déva, 1773/7-o). **Mester/tanító/ректор/praeceptor/oskolamester/ludimagister:** Deákat akarnak hozni „az apróbb gyermekek mellé praeceptorul” (Déva, 1773/6-o); a tanító mellett külön említik „a humanissimus cantor” Jakab Andrást (Déva, 1775/5-to); a kántor fenntartására maga a lelkész adott pénzt és földet (Déva, 1775/6-o); az eltávozni készülő tanító helyébe a nagyenyedi kollégiumból hozzanak helyettest (Déva, 1775/11-mo); Katona György ugyancsak panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o); „a rector fizetésének nem lehet csonkítást szenvedni” (Déva, 1790/4-o). **Oktatás:** A vizitáció inti a szülőket, hogy járassák iskolába a gyermekeket és ne adjanak nekik mezei vagy egyéb munkát (Déva, 1772). **Orgona:** Bodo Zsigmond adományozott pénzt „orgona csinálásra” (Déva, 1777/5-to/c.). **Öltözet:** A tanító „igen negligensnek adattaték fel mind gyermekek tanítása, mind éneklésbeli kötelességeinek tellyesítésekre, mind pedig illendő öltözetben való járásra nézve” (Déva, 1793/3-o). **Panaszok:** Katona György panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o és 14-o); a helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagy a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőkbe” (Déva, 1778/2-do); „loci minister atyánkfia maga is újítja a harangozók ellen eleitől fogva lévő panasszát, hogy magok kötelességeket rosszul viszik” (Déva, 1790/9-o). **Paráznság:** Buja és parázna élet miatt reconciliatoria intenek két nőszemélyt (Déva, 1773/4-o); Csáki Jósefné „parázna férjével soha többé lakni nem kíván” (Déva, 1792/4-to). **Patrónusok, nemesek:** Patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo); Bánfi Dénesné Bartsai Ágnes úrasztali felszerelést adományoz (Déva, 1777/5-to/d.); Patrónusok kéri, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad (Déva, 1790/11-mo). **Prédikálás:** A lelkész harangozás alatt, és ne később menjen prédikációra vagy könyörgésre (Déva, 1717). **Presbitérium:** „Tettzett az ecclesia consistoriumának az is, hogy az ecclesia debitumi jó karban vétessenek” (Déva, 1741/8.); a presbitériumnak intézkednie kell a tanítói conventio teljesítése terén (Déva, 1746/Deliberatum 1.); a gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752); a rossz templomlátogatást a „consistorium jobbítani el nem mulattya” (Déva, 1777/2-do); lelkészhiány miatt elmaradt a javak számbavétele, Vizitáció a consistoriumot bízta meg ezzel (Déva, 1790/5-ö); az úrvacsorával élők számbavételét ígéri a

presbitérium (Déva, 1790/6-o); a presbiterek kötelessége, hogy a maguk dolgát félre tegyék és a gyűlésen megjelenjenek (Déva, 1790/12-o). **Római katolikusok:** A helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe” (Déva, 1778/2-do). **Sákramentum, sacrum:** „Az ekkléziának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacramokat frequentálni tellyességgel nem akarják” (Déva, 1775/1-mo); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo). **Temetés:** Aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo); a helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe” (Déva, 1778/2-do); „ha ilyen tévellygésben történik halálok (nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek), számár temetések lészen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül” (Déva, 1790/10-o). **Temető, sírbolt:** Panaszoznak a sírásók, hogy boltos sírt akarnak a helybeliek, Vizitáció megtiltja (Déva, 1773/5-o); a helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe” (Déva, 1778/2-do). **Templom:** „Nagy controversia [...] a a pulpitusnak chorusból a templom közepibe való lehozása iránt”, a Vizitáció úgy dönt, hogy a helyén maradjon és ülőszék ne legyen mellette (Déva, 1746/Deliberatum 3.); patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo); „nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio, egy darab időtől fogva, mely sok és szép restauratiok estenek a templom és parochia” (Déva, 1773/7-o). **Templomlátogatás:** „Az ekkléziának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacramokat frequentálni tellyességgel nem akarják” (Déva, 1775/1-mo); a rossz templomlátogatást (nevek és mulasztások is) a „consistorium jobbítani el nem mulattya” (Déva, 1777/2-do); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak” (Déva, 1777/2-do); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo); „ha ilyen tévellygésben történik halálok [nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek], számár temetések lészen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül” (Déva, 1790/10-o); a patrónusok kérik, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad, egybként „a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysem mint emberekkel teltjesek” (Déva, 1790/11-mo); „a templomot nem frequentálják” – panaszol a tiszteletes egyházi atyafi (Déva, 1793/2-o). **Torony:** Pénzadomány toronyépítésre (Déva, 1715); a tornyon dolgozó mestereknek adnak ki pénzt az ekkla pénztárából (Déva, 1747); patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo). **Úrvacsora:** „Az ekkléziának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacramokat frequentálni tellyességgel nem akarják” (Déva, 1775/1-mo); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak” (Déva, 1777/2-do); az úrvacsorával élők számbavételét ígéri a presbitérium (Déva, 1790/6-o). **Ülésrend:** A patrónusok kérik, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad,

egybként „a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysen mint emberekkel teltjese” (Déva, 1790/11-mo). **Vagyon (bonumok):** A Vizitáció szigorúan meghagyja, hogy a következő vizitációig minden ingó és ingatlan vagyont írjanak össze, még azokat is, amelyeket eltulajdonítottak (Déva, 1746/Delibertum 5.); lelkészhiány miatt elmaradt a javak számbavétele, Vizitáció a consistoriumot bízta meg ezzel (Déva, 1790/5-ö). **Vizitáció:** „In facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak” (Déva, 1777/2-do). **Zsellér:** A lelkész kéri a Vizitációt, hogy a parókia előtti egyházi telken zsellért tarthasson, akinek évi öt forintot érő munkát kellett végeznie a parókián (Déva, 1752).

Fehérvíz

Conventio (jövedelmi megegyezés): „Meg is jobbítatván ezen nemes ekkleziáról a papnak adatott conventio” (Fehérvíz, 1776/2-do); „A conventio, és törvény szerint jó állapotba kellene lenni a parochiának” (Fehérvíz, 1796/6-szor); a régi conventio megmaradt (Fehérvíz, 1799/3.); „a tiszteletes egyház[i] [atya]fi keservesen panaszoja: 1-ször, hogy conventioja szerint való bére bé nem szolgáltatik” (Fehérvíz, 1805/I/2.; 1806/II.). **Felszen-telés, ordinatio:** „Tiszteletes atyafi amely költséget collegiumból lett kijövelekor tett, nemkülömben ordinatiojára, s fermátára, hogy a nemes ekklezsia refundálja, a Szent Visitatio helyesnek íteli s végezi is” (Fehérvíz, 1772/3-o). **Filia (leányegyházközség):** „A filiákba azt kívánják, hogy a pap isteni tisztelet végett rendre járja őket házanként” a filiában magánházaknál tartják az istentiszteletet (Fehérvíz, 1799/2/2.); „a filiákban lakó halgatóknak contentumok vagyon ökegyelmében minden tekintetben, és a materben lévőeknek is semmi panaszoikat nem tudja.” (Fehérvíz, 1804/I.). **Gondnok (curator):** A gondnok nem akar megjelenni elszámolásra a Vizitáció előtt. Vizitáció dönt: „törvénynél fogva kényszerítessék a tartozó számadásra” (Fehérvíz, 1805/II.); a bajesdi gondnok jelenti: „a curatori hivatalt nem folytathatja a nemes vármegyei hivatal miatt” (Fehérvíz, 1806/III.). **Görög katolikusok:** „Sok kedvetlen és helytelen következései lévén annak, hogy a reformata religion lévőek azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal” (Fehérvíz, 1782/2-do). **Harang:** A harang és felirata (Fehérvíz, 1796/13-szor). **Hóra-féle felkelés:** A kegytárgyak összeírása a Hóra-féle felkelés után (Fehérvíz, 1792/2-mo/1–12-mo); „nyilvánóságos a templomon való romlás”, „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás”, a lelkész „a nagy ruínak miatt meg nem maradhat ott” (Fehérvíz, 1792/3-tio). **Istentisztelet:** „A filiákba azt kívánják, hogy a pap isteni tisztelet végett rendre járja őket házanként”, a filiában magánházaknál tartják az istentiszteletet (Fehérvíz, 1799/2/2.). **Katekizáció:** „A tiszteletes loci minister ökegyelmének intimáltatik, hogy a tanuló gyermekeket (kik most mintegy tizenketten vagynak) szorgalmatosan, az Úrnak félelmében, olvasásban, könyörgés-, írásban gyakorolja és a tudományban híven építse” (Fehérvíz, 1772/7-mo). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** A kegytárgyak lajstroma (1782/8-vo/1–6); a kegytárgyak összeírása a Hóra-féle felkelés után (Fehérvíz, 1792/2-mo/1–12-mo); részletes lajstrom az egyház javairól (szántóföldek, klenódiumok stb.) (Fehérvíz, 1796/3-szor); „a szent edények s eszközök az 1796-beli conscriptio szerint megvagnak” (Fehérvíz, 1799/6.); „az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközök megvagnak amint feljegyezettek 1796. és 1799. esztendőkbén” (Fehérvíz, 1802/IX.); „a szent edények és eszközök aszerint vagynak, amint az 1796- és 1799-béli inprotocollatiok mutattyák” (Fehérvíz, 1804/IX.); nincs hiány bennük (Fehérvíz, 1805/V.). **Kollégium:** „Tiszteletes atyafi amely költséget collegiumból lett kijövelekor tet, nemkülömben ordinatiojára, s fermátára, hogy a nemes ekklezsia refundálja, a Szent Visitatio helyesnek íteli s végezi is” (Fehérvíz, 1772/3-o). **Lelkész:** „Fehérvíznek pedig engedünk facultast, hogy a losádi mestert, László

István atyánkfiát hívják el papjoknak” (Fehérvíz, 1771); a Hóra-féle lázadás után „nyilvánosságos a templomon való romlás”, „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás”, a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott” (Fehérvíz, 1792/3-tio); „a filiákban lakó halgatóknak contentumok vagyon őkegyelmében minden tekintetben, és a materben lévőeknek is semmi panaszokat nem tudja.” (Fehérvíz, 1804/I.). **Lelkészi lakás:** A Hóra-féle lázadás után „nyilvánosságos a templomon való romlás”, „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás”, a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott” (Fehérvíz, 1792/3-tio); „a conventio, és törvény szerint jó állapotba kellene lenni a parochiának” (Fehérvíz, 1796/6-szor); „a tiszteletes egyház[i] [atya]fi keservesen panaszoja [...] 2-szor hogy házának fedele annyira elsorvadt, hogy a házba majd mindenütt beésik az eső” (Fehérvíz, 1805/I./2.). **Mester/tanító/ректор/ praeceptor/oskolamester/lu-dimagister:** „Fejérvíznek pedig engedünk facultast, hogy a losádi mestert, László István atyánkfiát hívják el papjoknak” (Fehérvíz, 1771). **Panaszok:** Panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken építettett székbe belül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el” (Fehérvíz, 1804/VII.). **Románok:** „Sok kedvetlen és helytelen következései lévén annak, hogy a reformáta religion lévőök azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal” (Fehérvíz, 1782/2-do). **Templom:** „Megnyerte ezen nemes ekklézsia a királyi kegyelmes engedelmet, hogy magának különös templomot építhessen ex fundamento” (Fehérvíz, 1782/2-do); az elmúlt (1782.) évben végzett templomépítés alkalmával bevett és kiadott pénz elszámolását hiányolja a Vizitáció (Fehérvíz, 1783/3-tio); 1783 decemberében a torony és templom még épülőfélben van (Fehérvíz, 1783-December/2.); a Hóra-féle lázadás után „nyilvánosságos a templomon való romlás”, „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás”, a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott” (Fehérvíz, 1792/3-tio); az 1788-as török pusztítás után a templomot szépen rendbe szedték (Fehérvíz, 1796/7-szer). **Templom-használat:** „Sok kedvetlen és helytelen következései lévén annak, hogy a reformáta religion lévőök azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal” (Fehérvíz, 1782/2-do). **Ülésrend:** Az 1788-as török pusztítás után a templomot szépen rendbe szedték, de a padok építése során újra felmerült a családi padok kérdése (Fehérvíz, 1796/7-szer); panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken építettett székbe belül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el” (Fehérvíz, 1804/VII.); ugyancsak a templomi székek miatti controversia (Fehérvíz, 1806/V.). **Vagyon (bonumok):** Részletes lajstrom az egyház javairól (szentőföldek, klenódiumok stb.) (Fehérvíz, 1796/3-szor); „a parochialis földek úgy vagynak mint voltak 1796-ban” (Fehérvíz, 1799/4.). **Visszaélés:** Panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken építettett székbe belül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el”, lásd a végzést is: parancsolja a tisztelt méltóságos Fő Consistorium, hogy senkinek külön széke a templomban ne légyen, hanem üljön ki-ki ahová lehet (Fehérvíz, 1804/VII.). **Vizitáció:** Az 1778. évi vizitációra a gyülekezeti tagok nem jelentek meg (Fehérvíz, 1777). A vizitáció honorárium (Fehérvíz, 1804/VIII.). **Zsinat:** „Ezen hibát [a temlomi ülésrendet] kívánta a méltóságos Fő Consistorium orvosolni, és azért in anno 1768. die 17^a Aprilis egy valóságos atyai indulatból származott adhortatoriát írt, és azon esztendőben Déván tartatott Generalis Szent Synodus által közönségessé tétetett az egész országban” (Fehérvíz, 1804/VII.).

Felsőszálláspataka

Agentia, agensek: „A perselyről demonstrált tiszteletes loci minister és ez observáltatik, hogy az agentia összevegyítetett a perselypénzel” (Felsőszálláspataka, 1765/7-mo). **Ének, éneklés:** „Míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy eg. oskolamester

tartatnék a helységben, aki olykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná” (Felsőszálláspataka, 1804/II.). **Harang:** „Tekintetes Dániel Kata asszony ő [megboldogult feje] ígéretét megteljesítette, leküldvén egy szép harangot a felsőszálláspataki reformata ekkleziának” (Felsőszálláspataka, 1772); a harangot a gondnok házánál tették le, felirata (Felsőszálláspataka, 1773/3-o.) a haragnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció (Felsőszálláspataka, 1776/2-do-4-to); „harangról mostan is csak azt intimálja a Szent Visitatio, hogy quoquo modo állíttassék lábra az épülőfélben lévő templom eleibe, ne szomoríttassék meg a benefactor és collator azzal, hogy amit ezen ekkleziának conferált, azzal az ekkleziára élni nem akar” (Felsőszálláspataka, 1777/4-to). **Harangláb:** A templom romos, a haragnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkési lakás ugyancsak romos (Felsőszálláspataka, 1776/2-do-4-to); „harangról mostan is csak azt intimálja a Szent Visitatio, hogy quoquo modo állíttassék lábra az épülőfélben lévő templom eleibe, ne szomoríttassék meg a benefactor és collator azzal, hogy amit ezen ekkleziának conferált, azzal az ekkleziára élni nem akar” (Felsőszálláspataka, 1777/4-to). **Hóra-féle felkelés:** „Mínthogy az Istennek külömb-külobbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruínák kitettzök. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását” (Felsőszálláspataka, 1792). **Istentisztelet:** „Míg papot hozhatna a nemes ekkleziára, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a helységben, aki olykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná” (Felsőszálláspataka, 1804/II.). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** A kegytárgyak lajstroma (Felsőszálláspataka, 1782/4-to/2.1-6.); számba veszik a földeket és a kegytárgyakat (Felsőszálláspataka, 1792); a kegytárgyak „hiba nélkül megvagnak” (Felsőszálláspataka, 1804/VI.); a kegytárgyak mind megvannak (Felsőszálláspataka, 1806/I.). **Lelkész:** A már rég óta üresedésben lévő egyház még nem érzi magát elég erősnek ahhoz, hogy lelkészt tartson (Felsőszálláspataka, 1804/I.). **Lelkési lakás:** Felépült a lelkési lakás (Felsőszálláspataka, 1765/3-tio); panasol a lelkész, hogy romokban a háza és kerítése (Felsőszálláspataka, 1773/1-mo.); a templom romos, a haragnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkési lakás ugyancsak romos (Felsőszálláspataka, 1776/2-do-4-to); „a parochialis funduson” „kivált a ház hovatovább mind inkább inkább sülyyedez, mely ha nem eleváltatik, s rajta valami igazítás nem tétettetik, nemsokára eldőli” (Felsőszálláspataka, 1777/2-o); „a parochialis ház most nevezetesen oly hanyatló félben vagyon, hogy a benne való lakás felette igen félelmes légyen (Felsőszálláspataka, 1783-Március/1-mo); „mínthogy az Istennek külömb-külobbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruínák kitettzök. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását” (Felsőszálláspataka, 1792); a parochialis ház elpusztult [...] a templom mellett, a régi elpusztult kastélyba szándékoznak egy parochiát építeni” (Felsőszálláspataka, 1796/4szer). **Mester/tanító:** „Ide elmúlhatatlanul szükséges volna egy jó tanító oskolamesteri helylet és fundatiót állítani” (Felsőszálláspataka, 1799.); „míg papot hozhatna a nemes ekkleziára, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a helységben, aki olykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná” (Felsőszálláspataka, 1804/II.). **Oktatás:** „Míg papot hozhatna a nemes ekkleziára, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a helységben, aki olykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná” (Felsőszálláspataka, 1804/II.). **Patrónusok, nemesek:** „Tekintetes Dániel Kata asszony ő[megboldogult feje] ígéretét megteljesítette, leküldvén egy szép harangot a [felső]szálláspataki reformata ekkleziának” (Felsőszálláspataka, 1772); „mínthogy az Istennek külömb-külobbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruínák kitettzök. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását” (Felsőszálláspataka, 1792); „ezen

visitation senki se volt jelen, hanem csak tekintetes Kenderesi Sigmund úr, mint ennek az elhanyagolt eklézsiának domesticus curatora” (Felsőszálláspataka, 1799). **Templom:** A templom építését elkezdték, a Vizitáció inti, hogy fejezzék is be (Felsőszálláspataka, 1773/2-o.); a templom romos, a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkési lakás ugyancsak romos (Felsőszálláspataka, 1776/2-do–4-to); „az időnek nyílásával [tavasszal] kezdjenek hozzá a templomnak építéséhez” (Felsőszálláspataka, 1777/1-o.); a templom „fala egészen helyreállítva, lévén igyekezett még a toronynak kevés fellyebb mozdítása iránt is” (Felsőszálláspataka, 1779/2-do); 1781-re a templomépítést annyira vitte, hogy már csak kevés maradt hátra (Felsőszálláspataka, 1782/3-tio); „minthogy az Istennek külömb-külobbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruínák kitettték. Teljes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását” (Felsőszálláspataka, 1792); „vagyon egy kőből épült templom, mely most romlófélben vagyon ugyan, hanem a tekintetes domesticus curator úr mondá, hogy már holmi lépéseket megtett az idén lehető renováltatására” (Felsőszálláspataka, 1796/3-szor). **Torony:** A templom „fala egészen helyreállítva, lévén igyekezett még a toronynak kevés fellyebb mozdítása iránt is” (Felsőszálláspataka, 1779/2-do). **Vagyon (bonumok):** Számba veszik a földeket és a kegytárgyakat (Felsőszálláspataka, 1792). **Vizitáció:** „A [felső]szálláspataki reformata ekklezsiában az útnak nehézsége miatt nem mehetvén a Szent Visitatio, ugnazon napon általhívta a tiszteletes loci ministert, Bora Márton urat Fejérvizre” (Felsőszálláspataka, 1774); „ezen visitation senki se volt jelen, hanem csak tekintetes Kenderesi Sigmund úr, mint ennek az elhanyagolt eklézsiának domesticus curatora” (Felsőszálláspataka, 1799).

Galac

Cinterem: A lelkész panasolja, hogy nincs kert a templom körül, a Vizitáció utasítja a gyülekezetet, hogy építsen „ne áljon a templom cinteremje pusztában közönséges gyalázatunkra” (Galac, 1772Február/1-o). **Excommunicatio (kiközösítés):** A Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem alkalmaznia kell a törvényt (kiközösítik) és magistratus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio). **Gondnok (curator):** A gondnok segéd-gondnokot kér, erőtlenségére hivatkozva (Galac, 1802/IV.). **Görög katolikusok:** „Vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelkezések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükség nincsen a megnevezett sanctuariumra” (Galac, 1783/2-o). **Harang:** „A galatzi mater ekklezsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott” (Galac, 1802/I.); ezen eklézsiának az 1788-beli török pusztítása előtt két harangja. Az egyik vitetett tekintetes Nándra Sigmund úrhoz Berekszoba, ahonnan vissza kell vitetni” (Galac, 1796/5-szor). **Határőrség:** „Capitalis volt Livádián némely limitaneus katonáknál elocálva” (Galac, 1782/1-mo); a katonáknak adott pénz érdekét hajtsk be (Galac, 1783/6-to). **Hóra-féle felkelés:** „Minthogy 1784-ben az Hora insurrectioja által, és 1788-ban a török háború által ezen ekklezsia is elég kárt vallott, mint egyéb javaiban, úgy contractussaiban is, mindazáltal a bölcs Isten megtartotta” az ekkla leveleit, melyeket fel is sorolnak (Galac, 1792/2-do); „ezüst kanná, alól és fellyül megaranyozott virágokkal, a fedelének gombja (amint mondatik és hiteles) 1784-be a Hora tolvaj pusztításában elveszett” (Galac, 1796/2-szor/1); „egy sujtásos museliny fejér keszkenő, a négy szegeletin való nagy arany és ezüst virágok reátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elprédáltatván ezen eklézsiának javai, ez a keszkenő ellopattatott volt és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra reávarratott” (Galac, 1796/2-szor/11); a lázadás után marad iratok jegyzése (Galac, 1796/3-szor). **Kar' atalom, bra-**

chium saeculare: A Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem, alkalmaznia kell a törvényt és magistratus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** A klenódiumok lajstroma (Galac, 1782/7-mo/1–6); az elmúlt évi nyilvántartás szerint megvannak (1783/10-o); A klenódiumok és egyéb kegytárgyak lajstroma (Galac, 1792/1-mo/1–5.); „ezüst kanna [1597.], alól és fellyül megaranyozott virágokkal, a fedelének gombja (amint mondatik és hiteles) 1784-be a Hora tolvaj pusztításában elveszett” (Galac, 1796/2-szor/1); „egy sujtásos museliny fejr keszkenő, a négy szegeletin való nagy arany és ezüst virágok reátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elprédáltatván ezen eklézsiának javai, ez a keszkenő ellopattatott volt és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra reávarratott” (Galac, 1796/2-szor/11); a kegytárgyal lajstroma (Galac, 1796/2-szor/1–11); „ezen eklézsiának szent edényei megvagynak, amint feljegyeztettek 1796-dikban” (Galac, 1804/IV.; 1806). **Lelkészi lakás:** „A töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nélkül állva, annak kőfalai sorvadnak” (Galac, 1796); az 1788. évi török pusztítás miatt „a parochia egészen elsenyvedett, kőfalának jobb része leomlott, s ami még fennáll, az is naponként sietve közelítt végső pusztulásához” (Galac, 1796); telek-adomány a parókia építésére (Galac, 1796/1); „a galatzi mater eklézsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott” (Galac, 1802/I.). **Levéltár, levelek:** „Minthogy 1784-ben az Hora insurrectioja által, és 1788-ban a török háború által ezen eklézsia is elég kárt vallott, mint egyéb javaiban, úgy contractussaiban is, mindazáltal a bölcs Isten megtartotta” az ekkla leveleit, melyeket fel is sorolnak (Galac, 1792/2-do); a lázadás után marad iratok jegyzése (Galac, 1796/3-szor/1–11). **Mester/tanító:** „Ezen eklézsia a törökök béütéskor egészen elpusztítatván, ennek még megmaradott egy néhány dirib-darab levelei” (Galac, 1806). **Patrónusok, nemesek:** A templom „ruinákban van”, inti a Vizitáció a helybélieket, különösenképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék” (Galac, 1776/4-to); a Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem, alkalmaznia kell a törvényt és magistratus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio). **Románok:** „Vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükség nincsen a megnevezett sanctuariumra” (Galac, 1783/2-o). **Templom:** A lelkész panasolja, hogy nincs kert a templom körül, a Vizitáció utasítja a gyülekezetet, hogy építsen „ne áljon a templom cinteremje pusztában közönséges gyalázatunkra” (Galac, 1772. Február/1-o); a templom „ruinákban van”, inti a Vizitáció a helybélieket, különösenképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék” (Galac, 1776/4-to); a Vizitáció megújítja felszólítását, hogy a templomot javítsák meg (Galac, 1779/3-tio); mind a templom, mind a torony omlófélben van, bár a torony javításához nekifogtak (Galac, 1783/2-do); „a töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nélkül állva, annak kőfalai sorvadnak” (Galac, 1796); „a galatzi mater eklézsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott” (Galac, 1802/I.). **Templomhasználat:** A templom „ruinákban van”, inti a Vizitáció a helybélieket, különösenképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék” (Galac, 1776/4-to); „vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükség nincsen a megnevezett sanctuariumra” (Galac, 1783/2-o). **Torony:** Dőlőfélben volt a tornya, lebontották, a Vizitáció buzdítja a helybélieket, hogy minél hamarab építsék újra fel

(Galac, 1782/4-to). **Török pusztítás:** „A töröknek Háttzeg vidékire lett beútása és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nélkül állva, annak köfalai sorvadnak” (Galac, 1796); „volt ezen eklézsiának az 1788-beli török pusztítása előtt két harangja. Az egyik vitetett tekintetes Nándra Sigmond úrhoz Berekszoba, ahonnan vissza kell vitetni” (Galac, 1796/5-ször). **Vizitáció:** Az 1788. évi török pusztítás miatt a Vizitáció nem szállhat ki ide (Galac, 1796).

Haró

Biblia: „Putnoki Sámuel uram ajándéka, egy ultrájectumi szép új magyar Biblia, melly nyomtatott 1765-ben, és vagyon békítve szép aranyos francia kötésben. Ajándékozván az eklézsiának olyan véggel, hogy mindenkor áljon a prédikálló székben” (Haró, 1783/9-no.). **Búcsúztató (halotti):** „Panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főbb rendelkezésekhez tartván magát abban, hogy az halottok felett haszontalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveseket nevezni s ríllatni nem akarja”, ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** A mesteri conventio megcsonkítása (Haró, 1803/II.). **Eklézsiakövetés (reconciliatio):** Csíkós Lőrinc „büneivel megbántott jó Istenét”, amiért reconciliál (Haró, 1772/2-o); ajánlja a Vizitáció, hogy az erkölcstelen életet élő személyt jelentsék a presbiériumnak, amely testület eklézsia-követésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o). **Filia (leányegyházközség):** Haró, mint filia, menjen úrvacsorára és sátoros ünnepeken az anyaegyházközségbe, Kéméndre. (Haró, 1772/3-tio); „filialis eklézsiájakat papos mater eklézsiává [akarják] tenni” (Haró, 1775/1-o). **Harang:** „Az erogált pénz pedig költ a nagyobbik harangra és haranglábra, a középső harangot nemes Tót József uram feleségével, Lörintz Rákhel asszonnyal együtt magok költségeken öntették” (Haró, 1772/6-to); „vétessék méltó tekintetben [Zajzoni Sámuelnek] a harangok és a harangláb elkészítetések körül tett fáradságai” (Haró, 1772/7-o); „a harai nagyharangon lévő inscriptio” (Haró, 1772/8-vo). **Harangláb:** „Az erogált pénz pedig költ a nagyobbik harangra és haranglábra, a középső harangot nemes Tót József uram feleségével, Lörintz Rákhel asszonnyal együtt magok költségeken öntették” (Haró, 1772/6-to); „vétessék méltó tekintetben [Zajzoni Sámuelnek] a harangok és a harangláb elkészítetések körül tett fáradságai” (Haró, 1772/7-o). **Harangozás:** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának. (Haró, 1793/1-mo/2-do). **Hóra-féle felkelés:** „Oláh tumultus” (Haró, 1793/5-to). **Iskola:** „Építtessék gyermekek tanítására alkalmas hajlék, mivel a parochialis ház úgy el vagyon foglalva, hogy abban a tanítás tellyességgel nem folyhat” (Haró, 1777/1-mo, 2-do); László István (harói, kémendi?) tanító templomi szolgálatát jól elvégzi, nincs panasz, de a gyermekekkel nem igen törődik (Haró, 1777/4-to); „Ludi magister panaszol [1790.] némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az iskolában” (Haró, 1790/1-o); a gyülekezet tagjai nem járatják iskolába a gyermekeket (Haró, 1793/2-do). **Karhatalom, brachium saeculare:** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kényszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való helyes élésre” (Haró, 1771/3-tio). **Káromkodás, illetlen szavak:** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe, [...] brachio seculari kényszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való helyes élésre” (Haró, 1771/3-tio). **Katonaság.** „Két részből álván ezen nemes eklézsia, úgymint provincialistákból és katonaságból”, a Vizitáció a katonák közül is gondnokot kíván tenni (Haró, 1782/4-to). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** Klenódiumok lajstroma (Haró, 1782/12-o/1–13). **Láda:** „Sajnálva tapasztallya a Szent Visitatio, hogy e nemes eklézsiának sem egy ládája, sem egy matriculája nincsen, melly szerént serio recommendállya, hogy mind a kettőt minél hamaréb szerezzék meg” (Haró, 1765/10.); 1782-ben már van ládája, mert ebbe helyezik el az egyik frissen

készült adománylevelet (Haró, 1782/5-to). **Lelkész:** A helyi lelkésznek „feladott s helybenhagyott conditio szerint megkívánnák, hogy a Kéménden találtató fiú és leány gyermekeket is tanítsa, ne kényszeríttessenek kised gyermekeiket más faluba küldeni” (Haró, 1777/1-mo); „panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának. (Haró, 1793/1-mo/2-do). **Lelkeszi lakás:** „A kertek mind az ekklézsia háza, mind a templom körül in ruinis vagynak, melyet a Szent Visitatio béhunyt szemekkel nem nézhet” (Haró, 1775/3-tio). **Lévita:** A vizitáción jelen van a helyi „oskolamester és levita” (Haró, 1802/1.). **Mester/tanító:** A tanító szigorú a gyerekekkel (Haró, 1771/2-o.); a helyi lelkésznek „feladott s helybenhagyott conditio szerint megkívánnák, hogy a Kéménden találtató fiú és leány gyermekeket is tanítsa, ne kényszeríttessenek kised gyermekeiket más faluba küldeni” (Haró, 1777/1-mo); a „ludi magister panaszol [1790] némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában” (Haró, 1790/1-o). **Oktatás:** A helyi lelkésznek „feladott s helybenhagyott conditio szerint megkívánnák, hogy a Kéménden találtató fiú és leány gyermekeket is tanítsa, ne kényszeríttessenek kised gyermekeiket más faluba küldeni” (Haró, 1777/1-mo); László István (harói, kéméni?) tanító templomi szolgálatát jól elvégzi, nincs panasz, de a gyermekekkel nem igen törődik (Haró, 1777/4-to); a „ludi magister panaszol némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában” (Haró, 1790/1-o). **Panaszok:** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának. (Haró, 1793/1-mo/2-do); „panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főfőbb rendelkezésekhez tartván magát abban, hogy az halottok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveket nevezni s rillatni nem akarja”, ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do). **Presbitérium:** Ajánlja a Vizitáció, hogy az erkölcstelen életet élő személyt jelentsék a presbiériumnak, amely testület ekklézsia-követésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o); a testület cselédház helyzetének tárgyalására gyűl össze (Haró, 1791/3-tio); presbiteri választás (Haró, 1802/V.). **Sákramentum, sacrum:** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kényszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való helyes élésre” (Haró, 1771/3-tio). **Temetés:** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának (Haró, 1793/1-mo/2-do); „panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főfőbb rendelkezésekhez tartván magát abban, hogy az halottok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveket nevezni s rillatni nem akarja”, ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do). **Templom:** „A kertek mind az ekklézsia háza, mind a templom körül in ruinis vagynak, melyet a Szent Visitatio béhunyt szemekkel nem nézhet” (Haró, 1775/3-tio). **Templomlátogatás:** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kényszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való helyes élésre” (Haró, 1771/3-tio); „a közönséges isteni tisztelet gyakorlásában igen restesek” (Haró, 1793/1-mo). **Terhességmegszakítás:** „Beretszki Andrásné hajadon leánya Susánna vádoltatik, hogy ezelőtt, amint a közönséges hír tartya, egy legénytől terebbe ejtetvén, azon terhét jó ideig viselte volna, és azután egykor tereh viselésének jelei elmúlván, vastag gyanúba ejtette magát, hogy a magzatot elrekkentette volna, az ekklésiának nagy megbotránkozására” (Haró, 1778/2-do). **Úrvacsora:** Haró, mint filia, menjen úrvacsorára és sátoron ünnepeken az anyaegyházközségbe, Kéméndre (Haró, 1772/3-tio); ajánlja a Vizitáció, hogy az erkölcstelen életet élő személyt jelentsék a presbitériumnak, amely testület ekklézsia-követésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o). **Ünneplés, ünnep:** Haró, mint filia, menjen úrvacsorára és sátoron ünnepeken az anyaegyházközségbe, Kéméndre. (Haró, 1772/3-tio). **Vagyon (bonumok):** Számba vette a Vizitáció a szántóföldeket, kaszálókat stb. (Haró, 1802/III.).

Latin szavak és kifejezések jegyzéke

- abalienál* – elidegenít
ab antiquo – régóta
abdicál – lemond, hivatalt letesz
abecedarius – alsó fokú, elemi osztályba járó gyermek, tanuló
ab initio anni – az év kezdetétől
ab occidente – nyugatról
ab officio – hivatalból
ab oriente – keletről
absens – hiányzó
absentál – hiányzik
absolutis actibus poenitentiae – a büntetés letöltése után
absolutor – felszabadító, feloldó
absolvál – felment
absque consensu tutoris – gyám/földesúr/ gondviselő beleegyezése nélkül
absque omni impedimento – minden akadály nélkül
absque ulteriore dilatione – halasztás nélkül
abstineál – tartózkodik
abusus – visszaélés
accedente etiam consensu praefati reverendi ministri – hozzájárulva az említett lelkész egyetértése is
accessorium – járulék
accessus – bejárat, bejárás
accludál – bezár, elzár, csatol, mellékel
acommodatio – alkalmazkodás, beilleszkedés, viselkedés
accrescál – növekedik
accurate – pontosan, alaposan
accuratio – pontosság
accusator – vádló
a characteris et facultatum proportione – tehetsége és képességei arányában, mértéke szerint
a coetu et communione sanctorum – a szentek gyülekezetéből és közösségéből
a communione sanctorum ad usque ad canonicam reconciliatione pro ut qualitas delicti dictaverit segregál – eltiltja az úrvacsorától a törvényes ekleziákövetésig, amint azt a vétek jellege parancsolja
acquirál – be-, megszerez, (meg)keres
acquisitio – beszerzés, kereset
actio – temetési beszéd
activitas – cselekvés, tevékenység
actor – felperes, temetési szónok, cselekvő, szószóló
actrix – felperes (nő)
actu – jelenleg, most, hivatalos eljárással
actualitasbéli – jelenlegi
adaequate – megfelelően
ad beneplacitum Sanctae Visitationis – a Szent Vízitáció tetszésére
ad capitum discipulorum suorum accomodat – alkalmazza (ti. a tananyagot) tanulói értelmi képességéhez
ad communicandum – közlésre, kihirdetésre
addál – hozzászól
ad ecclesiasticos occurrentias – egyházi eseményekre, eshetőségekre
ad elocandum quo meliori modo fiendum – a lehető legjobb módon történő kiadásra
ad exsequendum – végrehajtás végett
ad faciem loci – a helyszíntre
ad finem – a végéig, vmi célra
ad foenerandum – kamatra kölcsönözve
ad futuram considerationem – következő megfontolásig
ad futuram rationem – a következő számadásig
adhibeál – hozzáad, kiad
adhortatio – buzdítás, biztatás, megintés
adhortatoria – fenyegető, buzdító
adigál – erőltet, kötelez, kényszerít
ad interim – eközben, ezalatt
adjudicál – megítél
adjungál – mellétesz, mellérendel
adjustál – megítél, odaítél, kiigazít, rendez
ad loca debita – a szokott helyre
administrál – igazgat, felügyel, kézre ad, adósságot megad
admissio – (be)bocsátás
admittál – bebocsát, elfogad, beenged
admoneál – figyelmeztet, megint
admonitio – megintés
ad normam aliarum ecclesiarum – más egyház-köztség szokása, rendje szerint
ad nulendum – megsemmisítésre, érvénytelenítésre
ad nulendum adulteri – a házasságtörés érvénytelenítésére
ad pacis conditiones acceptandos – a béke feltételeinek elfogadására
ad perpetuum usum ecclesiae – az egyházköztség örökös használatára
adplacidál – jóváhagy, kedvez
ad praesentem visitationem – a jelenlegi vizitációig
adpreciál – értékkel, felértékel
ad privatos usus – saját, magánhasználatokra
ad procurandum – gondviselésre, sáfárságra

ad prudentiores considerationes – bölcsőbb megfontolásra
ad puritatem conscientiae – a lelkiismeret tisztaságára
adquirál – szerez
ad rationem reddendam – számadási kötelezettségre
ad requisitionem curatoralem – gondnoki kérésre
adsciscál – hozzátesz, felvesz valahová
adsignál – folyósít, rendel
adsignatio – juttatás, kiutalás
adsistentia – segítség
adstringál – kényszerít, kötelez
adsummál – elővesz, átvesz, felvesz, beiktat
adsurgál – felmegy
adtestál – bizonyít, írásban tanúsít
ad ulteriorem usque dispositionem – a következő rendelkezésig
ad ultimum – az utolsóig
ad varias necessitates et ecclesiae necessitudines – különböző szükségekre és az egyházközség szükségére
ad vitam meliorem – jobb életre
aedificium – építmény
aedilis – építómester, kurátor, felügyelő, egyházi
aequaliter – egyenlően
aequivalens – egyenlő, ugyanolyan
aequivalenter – egyenlőképpen
aere parato – készpénzben
aestimál – felbecsül, felértékel
affuturi – a jövődöbelinek, a legközelebbinek
ágál – eljár
agentia – ügyvitel, ügyvivőség
aggravál – (meg)terhel, vádol, súlyosbít
agnoscál – elismer
alioquin – másképpen
aliqua saltem ex parte – legalább részben
allaborál – iparkodik
allegál – állít, felel, küld
a meridie – délről
a ministerio solo, sed et a communione sacra arcebitur – nemcsak a lelkeszi tisztség gyakorlásától, de az úrvacsoravételtől is eltiltatik
a modo debito – a szükséges, szokásos módon
a modo in posterum – ily módon a jövőben
amotio – elmozdítás, félretevés
amoveál – elmozdít, elhelyez
ampleál – bővít, szélesít
amplectál – teljesít, elfogad, magáénak érez
animadversio – figyelmeztetés
annuál – belegeyedik, állít, vall
annuatim – évente
ante omnia – mindennekelőtt
anticipato – előlegben, megelőzően

a nunc in posterum – mostantól fogva a következőkben
anxietas – félelem, aggodalmasság, szorgalom
apertura – üresedés
a potiori – a nagy többségtől
appendix – függelék, melléklet
applacidál – jóváhagy
applausus – öröm, taps
applicál – alkalmaz, csatol
appropriál – kisajátít
apromittál – megígér
a proportione – arányosan
arcus – ívpapír
arithmetika – számítás, számtan
articularis poena – törvény szerinti büntetés
articulatiter – paragrafus (törvény) szerint
a septemtrione – északról
asseccurál – biztosít
assecuratio – biztosítás (királyi biztosítás arra nézve, hogy a törvényeket megtartja)
assignál – tulajdonít, feljegyez, kiutal, megbíz
assignatio – jegyzés, utalvány
assistentia – segítség
assumál – felvesz, magára vállalja
assumpta summa – felvett összeg
attendál – figyel
attestatio – hitelesítés, tanúsítás, tanúvallomás, bizonyoságtétel
auctorál – felhatalmaz
auditus testis – hallomásból való tanú
augmentum – növekedés, szaporodás
aulicus consiliarius – udvari tanácsos
authorál – engedélyez, felhatalmaz
aversio – elfordulás, kitérés
batailon – zászlóalj
bataillons commando – zászlóaljparancsnok
bene quidem – nyilvánvalóan jó
benefactor – jótévő
beneficium – szolgálat, jótétemény
bibite ex hoc omnes – igyatok ebből mindnyájan
blasphemus – istenkáromló, szentségtörő
bona constientia – jó lelkiismeret
bonificál – kárpótol, megtérít
bonis modis et conditionibus – jó móddal és feltételek mellett
brachio mediante – karhatalom által
brachium – karhatalom
brevi dierum – kevés nap alatt
brigada – dandár
calculál – kiszámít
calculus – számítás
canonice plena cum auctoritate – kánon szerint, teljes tekintéllyel
capacitas – képesség
capax – képes

capellanus – káplán, segédlelkész
capitale activum – kamatozó tőke
captál – iparkodik, vadászik, rajtakap
caput – fej, fejezet (bibliai könyv is)
castigál – fenyít, megfedd
casu in contrario – ellenkező esetben
catalogus – lajstrom, névsor
cathedralis functio – szószéki szolgálat
causál – okoz
cautio – bánatpénz, óváspénz
cautus – előrelátó, óvatos, biztos, biztosított
caveál – előrelát, jótáll, óvakodik
celebrál – lefolytat, tisztel, istentiszteletet tart
censura – ítélet, megrovás, büntetés, vizsga, vizsgálat
certificál – bizonyít, igazol, perbe idéz
certis ex rationibus – nyilvánvaló okokból, megfontolásokból
cessionalis – engedménylevél
charitativum – kegyes adomány
chirurgus – seborvos, borbély
chorus – karzat
cimiterium – temető, cinterem
cinctura – kerítés
circiter – körülbelül
circumjacens – környező, környékbeli
circumscriptio – körülírás, körzet, kerület
citál – idéz
citatio – idézés
citra honestum casum necessitatis – kényszerűségből származó nyomós ok nélkül
clandestine – titkon
classis – osztályterem
clausula – záradék
clerus – papság, egyházi rend
coadjunctus – társsegéd
cogál – kényszerít
cohabitál – vkivel együtt lakik
cointelligentia – egyetértés
colál – összehord, egybevet, pénzt adományoz
collatio – pénzbeli adomány
collationalis – adománylevél
commassál – összead, egyesít
commendál – ajánl
commendans – parancsnok
commissarius – biztos, megbízott
commissio – meghagyás, megbízás, rendelet, megbízólevél
committál – rábíz, megparancsol, elrendel, elkövet
commoditas – kényelem
commorál – lakik
communi consensu – közös egyetértéssel, közmegegyezésből

communicatio consilii et unitis viribus – közös tanáccsal és egyesült erővel
communio – úrvacsora
communio administratioja – úrvacsora kiszolgáltatása
compagnia – század
compareál – megjelenik, előáll
comparista – kb. harmadik osztályos elemista
compellál – (fel)szólít, megnevez, vádol
comperiál – bebizonyosodik
comperta damni causati quantitate – kiderülve az okozott kár nagysága
comperta rei veritate – az ügy valósága kiderülve
competens – jogos, kötelező, illetékes
competens statio – jogos állás
complanál – megbékéltet, kiegyenlít, megegyezik
complanatio – megegyezés, kiegyenlítés
complementum – beteljesítés, kiegészítés
comportál – viselkedik
compositio – egyesség, vállalás
comprimál – kötelezi magát
comprobál – bizonyít, dicsér, javall
compromittál – megront, ígér, vki ítéletére hagy valamit
compulsorium mandatum – vallatást elrendelő parancs
computál – számol, kiszámít
computatis omnibus computandis – összeadva minden összeadandót
computus – számvetés, költségterv
concambium – csere
concernál – illet
concernáló – megillető
concernens – illetékes
concertál – megvitat
concertatio – vita, háborgás, háborúság
concilium – tanácskozás, tanácskozótestület
concludál – határoz
conclusio – határozat
concordál – egyetért, megegyezik
concredál – megbíz, rábíz vmit
concumulálódik – felhalmozódik
concursus – pályázat
condidentia – alkotóelem, rész
condigna satisfactio – méltó elégtétel
conditio – állás, állapot, feltétel
condonál – megbocsát, megajándékoz
conferál – adományoz
confessio – vallomás, hitvallás
confirmál – megerősít
confiteál – megvall
conflual – összegyűl
confluentia – egybegyűlés
confrontatio – szembesítés, összevetés

congerál – összegyűjt
congestum – felhalmozott, összegyűjtött vagyon
conjugista – kb. negyedik osztályos elemista
conjunctis viribus – egyesített erőkkal
conmorál – l. commorál
connumerál – beleszámít, összeír
consacrál – felszentel
conscienciose – lelkiismeretesen
conscribál – összeír
consensus – egyelértés, egyezség
consentiál – egyetért, együtt érez
consequenter – következőképp
conservatio – fenntartás, megőrzés, eltevés
consiciál – beültet, beterjeszt
consideratio – vélemény, megfontolás, észrevétel
consignál – összeír
consolál – vigasztal
conspiratio – összeesküvés
constál – megáll, hitelesnek bizonyul, nyilvánvaló, kiderül
constanter – állhatatosan
constituál – elkészít, elrendez
constitutio – elkészítés, elrendezés, kinevezés, felállítás, rendelet, végzés
consultál – tanácsot kér
contemnál – megvet, nem vesz számba
contentál – kielégít valakit, kárpótol
contentatio – kielégítés, kiegyenlítés, megfizetés
contentum – megelégedés
continentia – mérték, tartalom
continuo – folyamatosan
contra omnem spem et opinionem – minden remény és vélekedés ellenére
contradicál – ellentmond
contribuál – hozzájárul, fizet, adózik
contribuens – adózó
contributio – adó, szolgáltatás
controversia – ellentét
controvertál – ellenkezik, tiltakozik, perel
contumaciter – makacsul
contumax – megátalkodott, engedetlen, makacs
conveniál – egybegyűl, megegyezik
conventio – megállapított fizetnivaló
conventionaliter – szerződés, megegyezés szerint
conversatio – társalgás
convinctio – elmarasztaló ítélet
coperta – fedőlap
copula carnalis non fuit – a házasság elhálása nem történt meg
copulál – esket, összekapcsol
copulatio – esketés
coram fide dignus – hitelt érdemlő előtt
corespondenter – levelezés útján
corporali ut dicitur juramento deposito – ún. nyilvános eskü letételével

corpus – test, kötet
correctio – javítás, javulás, tatarozás
correptio – dorgálás
corroborál – megerősít
criminál – vádol
cubulus – köből
cultura – művelés
cum adsistentia curatoriali – gondnoki segítség-gel
cum condigna requisitione – méltó kéréssel, megkereséssel
cum denominatione nominum – neveik kimondásával
cum dolore – fájdalommal, szomorúsággal
cum fine anni – év végével
cum foenere – kamattal
cum hoc vero declaratione – mégpedig ezen nyilatkozáttal
cum inscriptione – felirattal
cum interusurio – kamattal
cum omnibus appertinetiis – minden tartozékai-val
cum protestatione – tiltakozással
cum reflexione – tekintettel
cum refusione fatigii – fáradsága megtérítésével
cum suo interesse – kamatjával együtt
cum superadditione – ráadással
curatela – gondozás, gondnokság
curialista – egytelkes nemes
curiosuskodik – érdeklődik vmi felől
currál – fut, folyik
dato pulsu – harangszóra
de anno in annum – évről évre
debito modo – illő módon
debitor – adós
debitum – adósság
decedál – meghal
decernál – rendel, adományoz
declaratio – nyilatkozat
declinál – ragoz (grammatika), elhajlik, elutasít
declinista – alsó fokú osztályba járó diák
decretum – rendelet, végzés
de die in diem – napról napra
defalcál – beszámít, levon, leszámít
defalcatio – levonás, beszámítás
defectus – hiány, hiba
deferál – ajánl, enged, eleget tesz
deficiál – hiányt szenved
defraudál – megcsal, becsap, megkárosít
de functione – hivataláról
defunctus – elhunyt
defungál – szolgálatát megszakítja
degeneratio – megfogyatkozás, elfajzás
de his omnibus admonentur severe – mindezek felől szigorúan megintettek

delatio – árulás, vád
deliberative – (törvényszéki) határozattal
de meliori commendál – jó szívvel ajánl
demereál – kiérdemel
demonstratio – bemutatás, számadás
denegál – (meg)tagad
dependál – függ
deperditum – elvesztett
depositorium – raktár, tárház
de praesenti – jelenleg, most
de praxi et constitutio ecclesiastica – az egyhá-
 zi gyakorlatról és rendtartásról
deprecál – kér, könyörög, kéréssel magáról elhá-
 rítani igyekszik
deputatio – követség, bizottság
deputatum – járandóság
deputatus – követ, küldött
de reliquo – a többiről
deserál – elhagy
deserta sessio – puszta telek
desertio – elhagyatás
desistál – eláll vmitől, valamivel felhagy
desumál – (pénzt) behajt, felvesz, megtérít
determinál – meghatároz, határoz
determinatio – végzés, határozat
determinative – határozatilag
detractio – levonás
deveniál – rászáll (a vagyon), átszármazik
devotio – áhitat, istentisztelet
dexteritas – rátermettség, igazság, egyenesség
didactrum – tanító jövedelme, bére
diebus intercalaribus – a közbeeső napo-
 kon/napokra
differál – különbözik
difficiliskedik – akadékoskodik
difficultál – nehezményez, kifogást emel
difficultas – nehézség, bajosság
digni poena – méltó büntetés
dignus reprehensione – méltó a megfeddésre
dilatatio – perhalsztás
diligentia – szorgalmatosság
diminutio – kisebbítés
dirimál – megszüntet, elválaszt
disceptatio – vita
disciplina ecclesiastica – egyházfegyelem
discursus – beszélgetés, beszéd
dislocál – helyéről elmozdít
disponál – rendelkezik, elrendez
dispositio – rendelet, határozat
dissentiál – nem ért egyet, különbözik
distinctio – megkülönböztetés, különválasztás
distingvál – szétválaszt, megkülönböztet
distrahál – elszakaszt, elválaszt
diversis vicibus – különböző alkalommal
diverso pretio – különböző áron

divertál – kitér, megszáll
doceál – tanít, bizonyít
domatim – házanként
dominus terrestris – földesúr
ecclesiastica censura – egyházi vizsgálat
edictum – rendelet, parancsolat
effective – ténylegesen, hatékonyan
effectuál – véghezvisz
effectuatio – végrehajtás
e gremio consistorii – a konzisztórium/presbi-
 térium kebeléből
e gremio ecclesiae – a gyülekezet kebeléből
electus pastor sive ecclesia perinde – mind a
 választott lelkész, mind az egyházközség egyen-
 lő módon
elevál – felemel, felépít
eliminatio – eltávolítás
emergál – kiemelkedik, keletkezik, támad
emeritus – érdemes, kiérdemesült, kiöregedett,
 nyugalmazott
enixe – szorgalmasan, nyomatókusan
enormitás – szabálytalanság, rendkívüli nagyság
eo cum adjecto – azzal a megjegyzéssel
eo deficiente – annak hiányában
eo tamen non obstante – azáltal nem akadályoz-
 va
e propriis facultatibus – saját tehetségükből
erectio – felállítás, felépítés
*erga cessionales propria manuum subscriptione
 et sigillo roboratus* – az engedménylevelével saját
 kézjeggyel és pecséttel történt megerősítése
 iránt
erga condignam remunerationem – a méltó
 fizetésre nézve
erga sufficientes cautiones – elegendő biztosíték
 iránt
erigál – felállít, elindít, elkezd
*errores tamen sunt corrigendi, et omnia ad
 cynosuram attrahenda* – a hibákat pedig ki
 kell javítani és mindent a szabályrendelet alá
 kell vonni
etiam in casu impossibilitatis – még a lehetet-
 lenség esetében is
evidens – nyilvánvaló
ex affectu pravo et mucore privato – gonosz
 hajlamból és személyes undokságból
exarendator – bérlő
excedál – bizonyos mértéken túlmegy
exceptio – kivétel
ex christiana charitate – keresztyéni szeretetből
excindál – kiszakít
ex commiseratione – könyörületből
excommunicál – kiközösít, úrvacsorától eltilt
excontentál – kielégít
exrescál – növekedik

excurrál – kimegy, utazik
excursio – kimenés, utazás
excusatio – kifogás, mentség
ex deliberatione Sanctae Sedis transmittál – a Szent Szék döntése értelmében átküld
executio – végrehajtás
executor – véghezvivő, végrehajtó
exemplar – példány
exemptio – kivetés, kivétel
exequál – végrehajt
exerceál – gyakorol, tart
ex fundamento – alapjától
exhibeál – kiállít, előterjeszt, előad
exigál – (adósságot) behajt, kikövetel
eximál – kivessz, kiemel, megfoszt, eltávolít
ex incumbentia officii – hivatali kötelességből
ex officio sibi incumbente – hivatali kötelességből
expediál – küld, létrehoz, megír, (iratot) kiállít
expensa – költség
experíál – tapasztal
expetál – óhajt, kér
ex pia consideratione – kegyes megfontolásból
ex pia legatione – kegyes adományból
expíál – kitisztít
ex pio gloriae ac legis divinae zelo – az isteni dicsőség és törvény iránti kegyes lelkesedésből
expírál – eltelik, elmúlik
expirati quindenam – tizenöt nap elteltével
exponál – kiállít, előállít, kifejt, előterjeszt
expressus – látható, kifejezett, küldött
exprimál – kifejez
ex privata passione – személyes indulatból
exprobrál – szemére vet, panaszol
ex publica notorietate – köztudomásból
ex publico fundo – közös alapból, telekből
expurgál – kitisztít, vád alól kitisztázza magát
exsolvál – kifizet
ex superabundanti – a feleslegből
extál – létezik, van, kitetszik
exterminál – kiűz, kirekeszt (végre megold, befejez)
extra omnem controversiam – minden vitatkozásán kívül, minden kétséget kizáróan
extra sphaeram activitatum suarum – hatáskörükön kívül
extractus – kivonat
extractus summarius perceptorum – a bevételek sommás jegyzéke, kivonata
extraneus – idegen, nem a faluban lakó, külső, kívülálló, nem egyházi
exturbál – háborgat, kitaszít, kiver, elűz
exurgál – felemelkedik, felkerekedik
facies – képmás, alak, ábrázat, vminek a külseje
fassio – vallomás

fatalis – végzetes
fatum – sors
fenestra – ablak (táblázatban)
fermáta – tudósító levél (?)
fide digna – hitelt érdemlő
fideliter – hűségesen
fides violatrix – hitszegő, szövetségbontó (nő)
filialis ecclesia – leányegyház
fractus – erőtlen, megtört
fraterne – testvériesen
fraternitas – testvériség, egyházmegyei lelkészek közössége
frequentál – látogat
fructificál – gyümölcsöztet
fundus – (pénz)alap
fungál – vmilyen állásban, tisztségben működik
futura pro cautela – a jövődöbéli biztosítékra
Generalis Ekklezsia – országos/erdélyi református egyház
genuina declaratio – hiteles előterjesztés, bejegyzés, nyilatkozat
genuina informatio – valós, eredeti, hiteles információ
genuine – őszintén, hitelesen, pontosan
grammatista – alsó fokú elemi osztályba járó tanuló
granum – mag
gravamen – alkalmatlanság, teher, sérelem
gravis circumstantia – súlyos körülmény
hac formula – ezzel a megfogalmazással (e szavakkal)
hac tamen cum clausula – mégpedig ezen záradékkal
hac vice – ez alkalommal
haec omnia eo cum adjecto – mindezeket azzal a kiegészítéssel
haereál – elakad, fennakad
haeres – örökös
hoc uno excepto – ez egy kivételével
honorarium – járandóság, tiszteletdíj
honorífice – tisztelettel
honorífice requirál – tiszteletteljesen kér, megkeres
hujus tractus ecclesias minores – ezen egyházmegyének kisebb gyülekezeteit
hypotheca – zálog
ignominiose – gyalázatosan
illebati – rontatlanul, épen
immisceál – össze-, belekever
immobile – ingatlan
immoderate – mértéktelenül
immunitál – mentesít
impensa – költség
imperiose – hatalmaskodva, parancsolóan
impertinens – arcátlan, szégyentelen

- impetitió* – (jogi) kereset, támadás
impetrál – megnyer, megszerez
implantatio – beültetés
importál – behoz
impraegnáltatik – teherbe esik
improbál – rosszal, elvet
imputál – betud, felró, tulajdonít vkinek vmit
in aliqua parte – részben
incaptiváltatás – elfogatás
in causa matrimoniali – házassági ügyben, válóperben
incestuosa – vérfertőző asszony
inchoál – elkezd
incipiens – kezdő
in continuata serie visitationis – a vizitáció sorának folytatása rendjén
in copiis authenticatis [!] – hiteles másolatokban
in copiis vidimatis – hiteles másolatokban
incorporál – bekebelez
incorrigibilis – javíthatatlan
inctus/a – alperes
incumbál – neki fekszik, hajlandó, kötelez
in cursu visitationis – a vizitáció folyamán, ideje alatt
inde a termino levationis – a felmentés, a perfelvétel idejétől fogva
inde a visitatione – a vizitációtól fogva
indebite tractál – illetéktelenül folytat
in deposito – letétben
indigitál – kézzel bejegyez, említ
inducál – bevezet, rábíró
indulgeál – elenged
indultum – engedély
industria – szorgalmatosság
industriosus – szorgalmas, munkás
in ea distinctione – az ő megkülönböztettségében
ineál – belemegy, elkezd
in eo statu – abban a helyzetben, állapotban
in exemplum aliorum – hogy másoknak példa legyen
inexigibilis – behajthatatlan
infamia – gyalázat
in favorem ecclesiae – az egyházközség javára
inferál – előhoz, bevezet, említ
influxus – befolyás
in frustris [...] 11 – 11 ügyiratdarabban
ingeminál – megkettőz, nyomatékosít
in genere – általában
in granis – szemes gabona formájában
ingrediál – belép, bejön, befolyik, beér
in gremio – kebelében, testületében
inhabitatio – lakás (valahol)
inheareál – ragaszkodik
inhibeál – megakadályoz, tilt
in hoc casu – ebben az esetben
in instanti – helyben, nyomban
injungál – parancsol
injungál severe – szigorúan parancsol
injuriál – bosszút áll, jogtalanságot követ el
in medietate – félúton, időközben
in menstruo fluxu – a havi tisztulás ciklusában
in natura – természetben
in nullo casu – semmi esetben
in omnibus punctis et clausulis – minden pontjában és záradékában
in parata pecunia – készpénzben
in partem sinistram – elmarasztaló
in perpetua liga – örökös kötésben (a második házasság eltiltása)
in perpetuum – örökösen, örökre
in pleno consistoriali confluxu – a teljes presbitérium gyűlésén
inponál – felad, felszólít
in publica licitatione – nyilvános árverésen
in publico loco – nyilvános helyen
in puncto amotionis – az elmozdítás kérdésében
in quadruplo – négy példányban
in quantitate aequivalenti – egyenlő mennyiségben
inquirál – keres, kivizsgál, nyomoz
inquisitio – vizsgálat, vallatás
inquisitoria relatoria – vizsgálati jelentés
in rebus ecclesiasticis – egyházi dolgokban
in res [rebus] politicis – világi dolgokban
in sinu ecclesiae – az eklézsia kebelében
insinuál – bejelent, tudat, értesít, bekebelez
insinuatío – bejelentés, előterjesztés, kezdeményezés
insistál – ragaszkodik, megállapodik, szorgalmaz
inspectio – ellenőrzés
instans – kérelmező
instantia – törvényszék, kérés
in sua quantitate et cum suis appertinentiis – annak nagyságával és minden tartozékával
in subsistentiam parochi deserviens – a lelkész eltartására szolgáló
in supplimentum vero defectus salarii pastoralis – a hiányos lelkészi fizetés kiegészítésében pedig...
in suspenso – függőben
intacte – ép, sérthetetlen, érintetlen
in tantum – annyiban
interimális subsistentia – ideiglenes eltartás
interimálisiter – ideiglenesen
interimálisiter – befejezetlenül
interpositio – közbeavatkozás, -járás
interusurium – kamat
intervenál – közbejön, közbenjár
intervenens – (váratlanul érkező) vendég

intimál – parancsol, rendel, (bizalmasan) javasol
intra quindenam – tizenöt nap alatt
introducál – bevisz, beiktat
intuitu justae praetensionis – tekintetbe véve a jogos követelést
invadál – elfoglal, megtámad
invalidus – rokkant
in valore suo – valós árban
invasor – betolakodó, támadó
inventál – megtalál, meglel, költ
investigatio – vizsgálat, nyomozás, vallatás
in viciniis – szomszédságában
invólál – beavatkozik
irremissibiliter et cum omni legum ecclesiasticarum rigore – visszavonhatatlanul és az egyházi törvények teljes szigorával
iterál – megismétel
judicium – ítélet
juramentum – eskü
jure officii – hivatali jogánál fogva
jurisdictio – joghatóság
jus connubialis – házassági törvény
justo praetensio – jogos kéréssel
justo tempore – törvényes időben
justum et aequum – igazságos és méltányos
juxta – mellett
juxta demonstrationem exhibitam – az előterjesztett számadás szerint
juxta illud monitum Christi – Krisztusnak ama intése szerint
juxta leges patrias et canones ecclesiasticos – a haza törvényei és az egyházi rendeletek szerint
juxta optimatione – helyeslése mellett
juxta specificationem sequentem – a következő megjegyzés mellett
katonai jurisdictio – katonai törvénykezés
laborator – munkás
lector – olvasó
legatus – küldött
lege canonica – az egyházi törvény szerint
legitimo modo – törvényesen
legitimus executor – törvényes végrehajtó
levál – megkönnyít, segít, felment, pert felvesz
libellus – könyvecske, levél
lignatio – fakitermelés
limitaneus – határőr
liquidál – folyósít, felszámol
liquidum debitum – pénzbeli adósság
litigál – pereskedik
litigans pars – peres fél
litterale instrumentum – oklevél
locumtenens – helytartó, helyettesítő, birtokkal rendelkező (?)
lucrum – fényűzés, nyereség
magistratus – (világi) hatóság

male elocatum – rossz helyre kiadott pénz
manuteneál – kézben tart, ellenőríz
medietas – fele v. közepe vminek
medii tempore – időközben
memorialis – beadvány, feljelentés
mera et absoluta potentia – nyers és teljes hatalommal (erővel)
meritalis – lényeges, érdemleges
meritum – érdem
militaris praefectura – katonai kerület
militaris status – katonai állapot, jelleg
militia – katonaság
minister – lelkipásztor
minutum – rövid fogalmazvány
mobilia – ingóságok
modalitas – mód
modo meliori – legjobb módon
monitio – intés
more consveto – szokott módon
morose – kedvetlenül
moveál – elmozdít
nec conjugium fuit – házasság sem volt
negligenter – hanyagul
neo introductus – újonnan beiktatott
nimius rigor – felettébb való hidegség
nisi aegre vel absente pastore – hacsak a lelkész nem beteg, vagy ha hiányzik
nisi quid obstat – hacsak vmi útban nem áll
nominanter – nevezetesen
nomine curatoratus – a gondnokság nevében
non comparuit – nem jelent meg
non obstante – nem állva útjában
non obstante eo – nem akadályozva azáltal
non prosint remedia – nem használta a gyógyír
notabilis – jelentős, feljegyzésre méltó
notorius – nyilvánvaló
novae accessiones – új jövedelmek
numerizál – megszámol, megszámoz
numerus – szám, sokaság (hivatali körzet)
ob defectum loci mninistri – a helybeli lelkész hiánya miatt
obedientia – engedelmesség
obester – ezredes
oblatio – ajándék, felajánlás, önkéntes adomány, áldozat
obligál – kötelez
obligentia – kötelesség
ob penuriam victus – a szükséges élelmiszer-
 gek miatt
observál – megfigyel, figyelembe vesz, megtart
obtingentia – illeték
obveniál – befolyik (jövedelem), vmi közbejön
ob vilipendium Sanctae Visitationis – a Szent Vízitációval szemben tanúsított tiszteletlen magatartás

occurál – mutatkozik, közbejön, felbukkan
occurentia – előadódó ügyek, ügyes-bajos dolgok
octavázat – nyolc napi haladékot ad
oculál – szemléli
oculálás – ellenőrzés, felmérés, szemlélés, helyszíni szemle
oculatio – megsemmisítés
oeconomia – háztartás, gazdaság
offendál – megbánt
offerál – ad, ajánl
officiose – hivatalosan
officiose observál – hivatalosan megjegyyez
officiositas – hivatalosság
omni modo – mindenképpen
omnibus modis et argumentis – mindenképpen és minden érvel
onus – díj, teher
opinio – vélemény, nézet, tan
ordinarium honorarium – rendes tiszteletdíj
ordinatio – rendelet, rendelés, felszentelés
oriál – keletkezik
pacífice – békésen
padimentum – padló
paejudicál – előre ítél
parata pecunia – elkészített pénz, készpénz
pariter – egyenlőképpen
partibus consentientibus – egyetértő feleknek
partim in aere – részben pénzben
partim in natura – részben természetben
pasce oves meas – legeltesd az én juhaimat
paterna compositio – testvéri megegyezés
paterne – atyailag
patiál – tűr, elszenvet
patrál – (bünt) elkövet
patratum – büntetett
pecunia – pénz
penes competens viaticum – illendő útiköltség birtokában
penes consensum curatoralem – gondnoki beleegyezés birtokában
penes depositionem taxae ordinariae – a rendes díj letétele mellett
penes litteras recognitionales – az elismervény szerint
penetrál – bevisz, bevezet
penitentialis hét – bűnbánati hét
per abusum – visszaélés által
peracta – elvégezve
peragál – véghezvisz, elvégez, dönt, végrehajt
percepti positio – bevételi tétel
perceptionibus ecclesiam concernentibus et ex iisdem factis erogationibus – az egyházközségget illető bevételeiről és az ezekből tett kiadásokról
per concambium – csere által

per contumaciam – engedetlenség által
periclitál – veszélyeztet, veszedelemben forog, fenyeget
per incuriam – gondviselés hiánya miatt
per individua – egyénenként
per media legitima – törvényes eszközökkel
per negligentiam – hanyagság által
per omnia sacra – minden szent dolog által
per partes – részben
persequál – üldöz
per solemnem poenitentiam – ünnepélyes bűnbánattartással
personalis – személyes megbízott
pius fundus – kegyes adomány
placidis – jószántából
placidis mediis – kellő, alkalmas eszközökkel
plena autoritate – teljes tekintélyével
plenarie – teljesen
plus offerenti – a többet ajánlónak
poenál – büntet
politicus magistratus – világi hatóság
pone literas contractuales – szerződések mögött
porro – továbbá
porticus – fedett tornác
portio – rész
post admonitionem semel atque alias factam – első vagy második megintés után
post iteratas admonitiones – ismételt figyelmeztetések után
post unam et alteram admonitionem – első és második megintés után
posteritas – utód
posthabeál – mellőz, félretesz, elmulaszt
potentiose – hatalmaskodva, erőszakkal
potestas – hatalom
praecedens – megelőző
praecedens vidua – előző özvegy
praecedentia – elsőbbség
praecipitanter – sebbel-lobbal, nyakra-főre
praecise – pontosan
praedicto die – előbb nevezett napon
praefectus – tisztartó
praejudicium – sérelem, kár
praelaudált – előbb dicsért
praemonitio – előzetes megintés
praerogativa – előjog
praescribál – előír
praestál – megad, teljesít
praestantia – kezesség, lerová, megfizetés
praetendál – követel
praevaricans – törvényszegő, hitszegő
praevaricator – törvényszegő
praevie – előljáró, előzetes(en)
praxis – szokás, gyakorlat

primum et ante omnia – először és mindenekelőtt

privál – vmitől megfoszt

privata auctoritate – saját hatalmából

privata injuria – személyes sérelem, jogtalanság

privata relatio – egyéni, személyes jelentés

privilegium – előjog, kiváltság

pro adhibenda ad manutentionem determinationem synodaliū, constitutionumque ecclesiasticorum medela necessaria – az orvoslásra szükséges egyházi törvények és zsinati végzések kiadása kézhezvétel végett

pro adhibenda catena medela – a gyógyító fenyíték kiszolgáltatására

pro adjutore – segítségül

procedál – törvényesen eljár

processualis – törvényszéki, járási

processus – ügy, per

proclivis – hajlandó

pro coadistente curatore – segédgondnokul

pro cointelligentia – bejegyzésre

pro conscriptione ecclesiastica – egyházi összeírás végett

procurál – beszerez, gondot visel, vigyáz vmire

pro debita assistentia – illő/kötelező segítségért

profectus – előmenetel

pro fundo – alapként (alapítke, közpénz, telek)

pro fundo fixo – biztos alapul

pro fundo parochiali – parókia telkéül

progrediál – halad, előre megy

pro hac demonstratione – erre a számadásra

pro impendenda satisfactione – a következő elégtételre

pro incumbencia officii – hivatali kötelessége végett

projectál – javasol, tervez

projectum – terv, javaslat

pro mentionato fundo – a megnevezett alapba

pro norma agendorum – a cselekvés mintájául

pronotarium – kegy

pro nunc – jelenleg, mostanra

pronunciál – kimond, ítéletet hirdet

pro ordinario visitatorum honorarium – a vizitáció tagjainak illő tiszteletdíjára

prophanus – szentségtelen, köznapi

prophanus usus – közönséges, nem egyházi használat

proponál – javasol

proportionál – arányosan eloszt

propositio – határozat, javaslat

propria auctoritate – maga hatalmából

propter exiguam mercedem – kicsiny jutalmáért

propter neglectum – hanyagság miatt

propudiose – szégyenletesen

pro reparatione ruinarum parochialium – a parókia romjainak kijavítására

prosequál – folytat, követ, törvény által megkeres

prospectus – látvány, kilátás, tornác

prosperál – virágzik, (jó eredményt) eszközöl

prospiciál – előre lát, továbbgondol

protegál – oltalmaz, véd

pro ulteriori et finali decisione – a későbbi és a végső döntésre

proventus – jövedelem

provideál – ellát, gondoskodik

pro virili – tehetsége szerint

proximus – a legközelebbi

prudentia – belátás, előrelátás, óvatosság

publica deprecatio – nyilvános bocsánatkérés, megkövetés

publica devotio – nyilvános áhitat

publicatio – hirdetés, tkp. perselypénz

publice – nyilvánosan

publicum – közönséges, nyilvánvaló

quad recognoscit – amennyiben elismeri

quantitas – mennyiség, szám, nagyság

quarta – dézsmanegyed, illeték

quártélyozó – (katonát) beszállásoló

querulose – panaszkodva

quietál – nyugtáz, megnyugtát

quietantia – nyugta

quietantiae curatorum exhibitae – a gondnoknak bemutatott nyugták

quindenázta – tizenöt napi haladékot ad

qui succedit in bonis, succedit etiam in onere – aki a javakat, az a terheket is örökl

quoad omnia praetensionis puncta – ami a követelés mindegyik pontját illeti

quod contra talis morosos contumaces et profanos, juris et justitiae dictaverit ordo – amit az efféle önféjű nyakasok és istentelenek ellen a törvény és igazság szabálya előír

quod maximum – mi több...

quo quo modo – valamilyen módon

rati habeál – helybenhagy

ratiocinál – számot ad, elszámol

recens – új, mostani, későbbi

recenseál – számba vesz

recepisse – bevény

receptus usus – bevett szokás

recipiál – bevesz, befogad, visszavesz

recognitio – elismervény

recommendál – ajánl

recommendatio – ajánlás

recompensál – kárpótol

rectificál – helyesbít

rector – tanító, iskolamester

rectorialis vacantia – tanítóhiány

recurrál – valakihez fordul, folyamodik

- recursus* – fellebbezés
redeál – visszatér
redemptio – váltság, megváltás
redimál – megvesz, megvált
redintegrál – megújít, kipótol
redintegratio – megújítás, kipótlás
reditus – jövedelem
redundáló – származó
redundantia – bőség
reflexio – megjegyzés, felelet, vélemény
refodicál – újra előhoz, újra kiás
refractorius – engedetlen, törvénszegő
refundál – megtérít
refusio – visszahelyezés, megtérítés
regestrál – jegyzékbe vesz
regestratio – bejegyzés
regestrum – jegyzék, jegyzőkönyv
regiment – ezred
regiments commando – ezredparancsnokság
regressus – visszatérés
rehabeál – visszavesz, visszakap, visszanyer
re infecta – dolga végezése nélkül
reinviál – újra utasít, megújít
rei veritate ita exigente – mivel a dolog igazsága
 így követeli meg
relatoria – jelentés, jelentőlevél
relegál – elküld, átutal, továbbít
remanentia – maradék
remedium – orvosság, gyógyír, orvoslat
remittál – visszaad
renitens – békétlen, ellenséges
renunciál – lemond
reoccupál – visszafoglal
reparatio – javítás, tatarozás
repartió – újraoszt
repartitio – (fel)osztás
repellál – elűz, fellebbez
reponál – visszaad, felel, levéltárba helyez, megtérít
reportál – jelent
repraesentál – bemutat, képvisel
reprehendál – dorgál, szidalmaz, megint
repudiál – megvet, elvet, magától eltaszít
repudium – elűzés, eltaszítás
reputál – megvizsgál, megtekint, számít
requestrál – letétbe helyez, záról
requirál – kér, megkeres, megkérdez
requiritio – kérés, megkeresés
resentiál – újra érez
reservál – megtart
resideál – tartózkodik valahol
residuitas – maradék
residuum – maradék
resignál – kijelöl, visszaad, lemond, hivatal-
 letesz
resolutio – határozat, rendelet
respective – illetve
respiciál – ellenőriz
responsabilitas – felelősség
restál – tartozik
restituál – visszaad
resuscitál – feléleszt
revindicáltatás – (vissza)követelés
revisor – vizsgáló, felügyelő
revocál – visszavon
revolutio – forradalom, felkelés
roborál – megerősít, nyomatékosít
rudimentista – elemi osztályba járó tanuló
ruminál – átgondol
ruptura – törés, rom
sacer proventus – szent (papi, egyházi) jövedelem
sacramentum – szentség, sákramentum
sallarium – fizetés
satisfactio – elégtétel
scandalose – botrányosan
scandalosus – botrányoztató
scandalum – botránkozás
scholárka – tanfelügyelő
scholastica directio – iskolai igazgatás
secretarius – titkár
seculare brachium – világi karhatalom
secundam prudentiam et statum auditorum – a
 hallgatók belátása és állapota szerint
securitas – biztonság
securizál – biztosít
secus – valami ellenében
sedria – törvénszék
seducál – elcsábít
sedulitate ac fidelitate – szorgalmatossággal és
 hűséggel
segregál – elválaszt, elkülönít
semel pro semper – egyszer s mindenkorra
sententia – ítélet, végzés
separatio – elkülönítés, szétválasztás
seriem ejus reprehensionem – komoly, szigorú
 megfeddését
severa reprehensio – szigorú megrovás
sibi imputet – magának tudja be, tulajdonítja
signanter – megjelölve, jelesen, pontosabban
similiter – hasonlóképpen
simpliciter – egyszerűen, nyilván
sinceritas – őszinteség
sine controversia – nézeteltérés nélkül
sine effectu – eredmény, hatás nélkül
sine fructu – haszon nélkül
sine lamentationes parochi – a lelkész siránko-
 zása nélkül
sine onere – teher nélkül, díjtalanul, bérmentve
sine protelatione – elodázás nélkül

sine ulteriore dilatione – további (per)halasztás nélkül
sinistre – balul
sistentatio – megjelenés (törvényszéken)
sit memor illis prophetae – emlékezz/enek a próféta ama szavaira
sive editis, sive bibitis – akár esztek, akár isztok
solemniter obligál – ünnepélyesen kötelez
solemniter protestál – ünnepélyesen tiltakozik
sollicitál – szorgalmaz, kér
soluta visitatione – a vizitáció végeztével
solvál – megold, megfizet, megtérít
solvit in aere – készpénzzel kifizette
sopiál – elcsendesít, vminek véget vet
specimen – minta, próba, vizsga
sponte – önként, jószántából
stabiál – megszilárdít
stante hac visitatione – e vizitáció alatt
stante pede – azonnal, nyomban
statim et de facto – helyben/haladéknélkül és ténylegesen
statio – hivatal, tartózkodás, állomás
status – állapot
stilus – írásba foglal
stipulál – felfogad
sua sponte – önkéntesen
sub anonymo – névtelenül
sub conditione – feltétel mellett
subducál – kivon
subducitis subducendis – kivonván a kivonandókat
sub gravi animadversione – súlyos fenyték mellett
sub hac ratione – olyan megfontolásból
sub hoc tamen conditione – mégpedig ilyen feltétel mellett
subinferál – hozzátesz, csatol, beterjeszt
subinserál – hozzácsatol vmihez
subjectum – alany, személy
submittál – beterjeszt, alábocsát
sub praetextu – kifogás mellett
sub quinque positionibus – öt pont alatt
subscribál – aláír
subscriptio – aláírás
subsequál – követ
subsidiu – segítség, járulék, jövedelem
subsistál – megáll, megállapodik, fenntartja magát, él
subsistentia – eltartás
substitutus – helyettes
subterfugiál – kivonja magát a kötelesség alól
subtractis subtrahendis – kivonván a kivonandókat
subversál – közbejön
succursus – segítség

summarium – rövid summa
superaddál – valamin felül ráad, hozzáad
superadditio – ráadás, ráfizetés
superál – felülhalad, áthág
superattendentia – püspökség
superdifficultas – kifogásolás
supina negligentia – nagy hanyagság
suppeditál – kiszolgáltat
suppleál – betölt, kiegészít, helyettesít
supra suam obtingentiam – maga részén felül
surrogál – helyez, kinevez
suspecta – gyanús
suspicio – gyanú
synodalis determinatio – zsinati végzés
syntaxista – elemi osztályba járó tanuló
tabularis sententia – táblabírói ítélet
tam in paratis quam in literalibus instrumentis – mind készpénzben, mind szerződésekben, oklevelekben
tanquam notoria scandalisans persona – mint nyilvánvaló botránkozató személy
tantisper – mindaddig
taxa capitis – főre kiszabott díj
tenor – értelem, tartalom
tergiversarius – tétozázó, késlekedő
tergiversatio – tétozás, késlekedés
terminálódik – végződik
terminatio – végzés, határozat
terminus – határidő
testamentáliter – végrendeletileg
testamentaria collatio – végrendeletbe foglalt adomány
titubanter – tántorogva
titulo campanatoris – harangozó címe alatt
tollál – eltávolít
totalis evictio – tulajdonjog teljes érvényesítése
tracta – huzavona, alkudozás
tractualis consensus – egyházmegye egyetértése
transponál – áttesz, átutal
triticum – búza
tumultuatio – csetepaté, zendülés
tumultus – zendülés, zavargás
tutor – gondviselő, védnök, gyám
tutrix – gyám(nő)
ulna – öl (mértékegység)
ultra et sponter – jóindulattal, önként
ultraremittál – újra visszaküld
unanimitér – egyhangúan
unitis cum consistorio viribus – a presbitériummal együtt, egyesített erőkkel
unitis viribus – egyesült erőkkel
urgeál – sürget, erőltet
usque ad beneplacitum – ameddig tetszik
usque ad alteras dispositiones – más rendelkezésekig

usque ad hodiernum – a mai napig
usque ad plenariam satisfactionem – a teljes
 elégtételig
usura – kamat, nyereség
usus – haszon, szokás
ut gloria ipsorum sit ignominia – hogy azok
 dicsősége gyalázat legyen
ut impellatur – hogy eltávolítsák
ut in protocollo sit – amint a jegyzőkönyvben
 van
uti videndum est – amint látható
*ut patet ex demonstratione coram exhibita et
 legitmata* – amint az kitűnik az előterjesztett
 és hitelesített számadásból
ut videri possunt collationales – amint látható az
 adománylevelekből
vacantia – hiány, üresedés
valens – erős, valamit erő
valor – ár, becs
venditor – eladó
venditor per errorem – az eladó tévedésből...
venerabilis clerus – tisztelendő papság

verificál – ellenőriz
vexál – terhel, zaklat, háborgat
vexáltatás – zaklatás, gyötetés
via facti – erőszakkal, tettleg
via juris – törvényes úton
viaticum – útiköltség
vice versa – viszont
vicinus – szomszéd
videre est in praecedenti visitatione – lásd az
 előző vizitációban
vidimál – láttamoz
vidua – özvegyasszony
vigorál – érvényesít, hitelesít
vinculum – kötelék, bánatpénz
virtute praesentis deliberati – jelen végzés ere-
 jével
visitationis norma – vizitáció szabálya
vi stipulationis in dicto anno 1760 protocollatae
 – az 1760-ban jegyzett kezesség erejével
vita durante – élethossziglan
vivide reflectál – élőlőszóban válaszol
vivis testibus – élő tanúkkal

Névmutató

- Abrudi (Abrudbányai) István, 90, 91, 92, 93, 95, 97, 98, 443, 444
Ádám Dsurd, 228
Adás Vaszília, 233
Ajtai József, 438
Ajtai Lajos, 414, 431, 434
Ajtai Mihály, 74, 78
Alaber Imre, 129
Alb Alexandru, 413, 429
Albert József, 72
Albisi Sámuel, 357, 440, 442, 443
Albutz Alb (Alba), 415, 431
Alibas Péter, 91, 92
Almádi Klára, 146, 149, 177, 181, 183
Alsó József, 177
Ana Juon, 233
Anasztaszony Anasztászi, 336
Anasztaszony János, 336
Andor Mária, 85, 86
Andrási József, 239
Anka Sándor, 212
Antal János, 130
Antal Lukács, 130
Antal Mihály, 129
Antal Péter, 92
Antalfi (Antalffi) József, 267, 268
Antalfi Dániel, 418
Antanászi, 327
Antanaszi János, 340
Antanászony János, 327
Anténászi Gáj, 129
Apáti Ádám, 119, 122, 123, 128
Apátzai Tamás, 274
Aradi Pál, 92
Árpástói Bálint, 437
Aszalai Sámuel, 277, 440
Asztalos András, 289, 290, 291
Asztalos János, 290
Atyim Ádám, 233
Avrám Antoni, 178
Avrám Grilistyi, 190
Avrám Jánk, 232
Avrám Mojsza, 169
B. Szabó Ádám, 40, 195, 202, 361, 442
Baconi Mihály, 445
Baczoni Pál, 283, 287, 289
Bágya Bálintné, 323, 325, 334
Bágya Ferenc, 318, 319, 323, 325, 334, 339, 341, 373, 376
Bágya Ilona, 227
Bágya Imre, 312, 315, 316, 317, 318, 325
Bágya Istvánné, 323
Bágya János, 314, 315, 318, 321, 322, 323, 326, 334, 339, 341, 342, 380
Bágya József, 316, 317, 318, 322, 323, 325, 332, 333, 334
Bágya László, 321, 322, 323, 333, 339, 342
Bágya Mihály, 197, 198, 213, 218, 226, 232, 322, 323, 328, 332, 342
Bágya Péter, 313, 315, 319, 329, 334, 335, 336, 337
Bágya Zsigmond, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 319, 322, 325, 329, 334, 335, 339, 342, 464, 472, 473, 496
Bágya Zsigmondné, 339, 464, 472, 473, 496
Bágya Zsuzsánna, Hertza Istvánné, 326, 330, 331
Báj Báj, 336, 376, 379
Bája (Bálya) János, 280
Bája (Bállya) Bálint, 193, 195, 196, 199, 335, 336
Bája István, 197, 199, 201, 211
Bája József, 171, 192, 198, 199, 200, 201, 202, 205, 211, 215, 216, 223, 216, 308, 310
Bája Józsefné, 211
Bája Sámuel, 216, 217, 221, 223, 229, 232
Bajesdi László, 338
Bajesdi Mihály, 212, 217
Bajnotzi Márton, 437
Bakó Andrásné, 409, 412, 426
Bakó István, 418
Baktsi Ágnes, 426, 428
Baktsi István, 216, 218, 220, 221, 439
Baktsi József, 438
Balaszin (Boloszin) Jánosné, 325, 327, 335
Balázs deák, 25
Balázs János, 220, 221
Balázs Mihály, 192, 200, 202, 209, 227, 280
Balázs Mihályné, 227
Balía Éva, Kenderesi Zsigmondné, 326
Balía János, 281, 283, 284, 286, 338
Balía Kata, 272, 274
Balía László, 213, 218, 226, 318

- Balia Sámuel, 108, 194, 286, 289, 290, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 300, 302, 304, 318, 324, 334, 337, 338
- Balia Sámuelné, 324
- Balia Tamásné, 267
- Bálint Ábrahám, 208, 312, 313, 314, 315, 316, 318, 321, 322, 325, 328, 333, 340, 341, 342, 364
- Bálint Ádám, 195
- Bálint Bálint, 322, 323, 333, 334
- Bálint Erzsébet, 220
- Bálint Farkas, 159, 164, 326
- Bálint Imre, 221, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 328, 331, 332, 333, 335, 336, 338, 339, 341, 342
- Bálint István, 315, 328
- Bálint József, 317, 318, 319, 320, 321
- Bálint Mózes, 328, 352, 354, 355, 356
- Bálint Pál, 229, 230, 238, 242, 244, 247, 249, 258
- Bálint Sámuel, 176, 182
- Bálint Sára, 333
- Bálint Terézia, Russori Mátyásné, 326
- Bálint Zsigmond, 341
- Baló József, 86, 437
- Baló Mihály, 285, 287
- Balog (Balogh) Gergely, 106, 110, 129
- Balog (Balogh) István, 55, 66, 72, 74, 78, 130, 136
- Balog (Balogh) János, 93, 95, 136, 148, 155, 157, 158, 388, 393, 394, 396, 397, 399, 400, 402, 409, 413, 414, 416, 417, 421, 422, 430
- Balog (Balogh) József, 106, 108, 112, 114, 116, 119, 120, 122, 123, 135, 136, 397, 402, 403, 416, 417, 422, 423, 433
- Balog (Balogh) Sándor, 102, 105, 107, 112, 116, 120, 122, 123, 125, 127, 134, 135, 136, 138, 383, 385, 418
- Balog Ádám, 156, 398, 402, 403, 417
- Balog Ádámné, 156
- Balog András, 24, 95, 153, 396, 400, 401, 410
- Balog Andrásné, 24
- Balog Elek, 410, 417, 422, 426, 427
- Balog Éva, 409
- Balog Ferenc, 225
- Balog György, 93, 129
- Balog László, 26, 27, 123, 127, 128, 133, 134, 136, 138, 410, 426, 444
- Balog Lászlóné, 27
- Balog Máté, 106, 108, 113, 129
- Balog Mihály, 288, 292, 384, 385, 418
- Balog Mózes, 225
- Balog uraimék, 420
- Balog uram, 93, 458, 480
- Balog Zsigmond, 113
- Bán István, 249
- Bánffi Dénes, 184, 457, 465, 493
- Bánffi György, 178
- Bán-Horváti István, 445
- Bantso Lajos, 434
- Bantso Lajosné, 434
- Bantso Zsuzsánna, Beretzki Zsigmondné, 91, 405, 414, 421, 430, 458, 464, 480
- Bányai István, 192, 438
- Bányai Máté, 135, 136, 453, 480
- Bár Gábor, 129
- Bár János, 129
- Bár Judit, 129
- Baranyo György, 133
- Barb Josa, 291
- Barta (Bartha) Mihály, 19, 76, 81, 82, 135, 138, 184, 186, 212, 220, 222, 225, 227, 228, 229, 230, 238, 243, 246, 248, 249, 252, 256, 258, 333, 337, 340, 355, 356, 378, 380, 406, 422, 439
- Barta Elek, 76
- Barta József, 300, 301, 302, 316, 317, 441, 446
- Barta Mihály, 355, 356
- Bartok József, 144, 203, 349, 351, 352, 368, 442
- Bartsai Ábrahám, 141, 142, 144, 158, 188, 272
- Bartsai Ádám, 146
- Bartsai Ágnes, Bánffi Dénesné, 18, 145, 146, 150, 151, 153, 169, 180, 184, 301, 304, 457, 465, 493
- Bartsai Éva, Nalátszi Lászlóné, 73, 79, 153, 159, 160, 161, 165, 180
- Bartsai Ferenc, 146, 155, 193, 197, 212, 233
- Bartsai Gergely, 141, 287, 292, 297, 465, 484
- Bartsai István, 204
- Bartsai János, 146
- Bartsai Juliánna, 183, 188
- Bartsai Lajos, 196, 200, 205, 206, 468, 487
- Bartsai László, 186, 465, 473, 484
- Bartsai Péter, 146
- Bartsai Zsigmond, 146, 162, 180
- Bartzoni (Barczoni) István, 272, 274
- Basa Boldizsár, 132, 133, 136, 444
- Baszarába János, 354, 355
- Bátsi János, 389, 396, 397, 402, 418
- Bátsi Sándor, 190
- Bátsi Tamás, 141

- Batzallári Farkas, 149
 Batzallári Gáspár, 356
 Batzoni Ferenc, 211
 Batzoni Gál Pál, 442
 Batzoni Péter, 437, 442, 443
 Békési Ferenc, 97, 265
 Beksza Kretsun, 233, 234
 Belényesi (Grausser) Dávid, 207, 439
 Bemszi Mihály, 292
 Benki Zsigmond, 281
 Benkő Ferenc, 78
 Benkő János, 268
 Bénye Atylim, 233, 234
 Bénye Tógyer, 233
 Beretzk (Bereczk) György, 92
 Beretzk (Bereczk) Márton, 151, 444
 Beretzk Sándor, 129
 Beretzk Mária, 423
 Beretzk Zsigmond, 91, 405, 406, 409, 414, 421, 426, 430, 458, 464, 480
 Berivói István, 74
 Berivói János, 112, 116
 Berivói József, 78
 Bernád György, 98
 Bernád Klára, 347, 348
 Besenyey Pál, 443
 Bethlen Gergely, 150, 153, 465, 471, 484
 Bethlen Kata, Teleki Lajosné, 301, 302
 Bethlen Krisztina, 188
 Bikfalvi Tamás, 24, 437, 440
 Bíró András, 99, 101, 116, 120, 123, 128, 133, 134
 Bíró István, 95, 121, 123, 124, 128, 133, 134, 135, 137
 Bíró János, 95, 101, 127, 137
 Bíró Mihály, 95, 107
 Bíró Sándor, 106, 108, 110, 116, 119, 123, 125, 128, 129, 134, 135, 136, 138, 140
 Birzán Istvánné, 84
 Bitai Benedek, 31, 107, 149, 152, 153, 192, 266, 293, 312, 360, 384, 385, 386
 Bitai Sámuel, 446
 Bodo Zsigmond, 301
 Bodoki Henter László, 104, 129, 145, 209, 438, 439
 Boér Dávid, 36
 Boér Ferenc, 136
 Boér János, 179
 Boér Krisztina, 46
 Boér Sándor, 444
 Bogáti (Bogádi) Zsuzsánna, 418, 420
 Bogdán Dsurd, 255
 Bogdán Petru, 232
 Bogyésk János, 328
 Boja Sámuelné, 233
 Bojerné, 281
 Bokosnyitza László, 266, 270
 Bokser Kozma, 232
 Bokser Nyikula, 232
 Bokser Szimion, 231
 Bokser Tódor, 231, 232
 Boltos György, 213
 Bora Márton, 312, 314, 316, 345, 346, 347, 349, 351, 441, 474, 498
 Borbát László, 177, 185, 188, 189
 Borbély Bálint, 406, 408, 422, 424
 Borbély István, 290
 Borbély József, 144, 161
 Borka, 35
 Bornemissza János, 80
 Boros István, 278
 Borosnyai György, 446
 Borosnyai István, 312, 446
 Borsai, 36, 42
 Bota Danila, 264
 Bota Opra, 233
 Bota Tógyer, 233
 Botos Juon, 252
 Botos Péter (Petru), 208, 209, 210
 Bozán Juon, 413, 429
 Böggözi Jakab, 83
 Brádi András, 230, 252, 258
 Brádi Farkas, 226, 229, 230, 232, 240, 241, 247, 256, 259, 262
 Brádi Ferenc, 226, 230, 237, 244, 259, 263
 Brádi János, 209, 211, 212, 216
 Brádi József, 225
 Brádi József, 216, 218, 226, 227, 229, 230, 233, 235, 236, 237, 238, 240, 244, 247, 248, 249, 256, 258, 262
 Brádi Klára, Szombatiné, 238
 Brádi László, 208, 209
 Brádi Miklós, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 228
 Brádi Miklósné, 228
 Brádi Péter, 208
 Brádi Sámuel, 222, 223, 224, 226, 235, 237, 238, 248
 Brádi Sándor, 207, 209, 212, 214, 215, 227, 228, 249, 252, 256, 258, 259, 261, 262
 Brassai Simon, 442

- Bregán Gávriila, 231
 Brimdusa Ádám, 263
 Brukenthal Károly, 84
 Buda András, 352, 355, 356, 357, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 370, 374, 378
 Buda Andrásné, 352, 374, 378
 Buda Éva, 155, 361, 362, 365, 366, 370, 374
 Buda László, 106, 130, 373, 379
 Buda Miklós, 48, 129, 359, 366, 370, 374
 Buda Sámuel, 196, 198, 201
 Budai Ferenc, 410, 415, 421, 427, 431, 432
 Budai Gergely, 98
 Budai István, 130
 Budai János, 95
 Budai Lőrinc, 406, 415, 418, 432, 433
 Budai Mihály, 95
 Budai Sándor, 123, 128, 133, 134, 135, 138
 Budi Gergely, 99, 101
 Budi János, 98, 106, 129
 Budi Lőrinc, 422
 Budi Mihály, 138
 Budi Sándor, 117, 119, 120, 122, 134, 136, 140, 300
 Bujti György, 106, 107, 112, 116, 119
 Bujti János, 108, 125
 Bujti József, 135, 138
 Bujti Sándor, 135, 138
 Bujti Zsigmond, 106, 107, 111, 123, 129
 Burzán Jozsiv, 74
 Butsi Zsigmond, 110
 Czente Dávid, 156, 157, 301, 303
 Csáki (Csáky, Tsáki) László, 278, 280, 281, 282, 283, 285, 288, 290
 Csáki Ágnes, 294
 Csáki József, 306
 Csáki Józsefné, 309, 464, 494
 Csáki Mária, 294
 Csáki Miklós, 12, 440
 Csanád (Tsanád) Bálint, 106, 107
 Csanád István, 129
 Csanádi (Tsanádi) Ádám, 124, 126, 136
 Csanádi (Tsanádi) András, 127, 129
 Csanádi (Tsanádi) Bálint, 129
 Csanádi (Tsanádi) János, 135, 280, 425
 Csanádi (Tsanádi) Lőrinc, 128, 140
 Csanádi (Tsanádi) Mihály, 123
 Csanádi (Tsanádi) Mózes, 125, 135, 136, 138, 140
 Csanádi (Tsanádi) Sándor, 106, 108, 110, 112, 113, 115, 116, 119, 120, 121, 124, 177
 Csanádi (Tsanádi, Tsénádi) Sándorné, 91, 177, 458, 464, 480
 Csanádi (Tsanádi) Terézia, 425
 Csanádi (Tsanádi) Zsigmond, 116, 120, 135, 136
 Csávási Vas Benjámín, 39, 45, 55
 Csegöldi András, 8, 18, 19, 53, 54, 55, 108, 118, 120, 122, 149, 152, 164, 165, 172, 174, 207, 208, 222, 224, 226, 270, 304, 308, 310, 321, 351, 352, 402, 403, 404
 Csengeri András, 25, 26
 Csernátoni Dániel, 129, 444
 Csikai Mihály, 221
 Csikmoján (Tsikmoján) Opra, 414, 430, 431
 Csíkos (Tsíkos) Gábor, 418, 420, 421, 422, 424
 Csíkos (Tsíkos) Imre, 407, 408, 414, 415, 416, 424, 425, 431, 432
 Csíkos (Tsíkos) János, 415, 424
 Csíkos (Tsíkos) László, 407, 411, 424, 428, 432
 Csíkos (Tsíkos) Lőrinc, 416
 Csiszár Pál, 274
 Csizmás alias Boka Ferentz, 42
 Csoka (Tsoka) Borbála, 232
 Csoka (Tsoka) Izsák, 193, 198, 200, 202, 207, 223, 225
 Csoka (Tsoka) Izsákné, 223, 225
 Csoka (Tsoka) Jánosné, 224
 Csoka (Tsoka) Sámuel, 221, 226, 232
 Csoka János, 205
 Csomos István, 216, 224, 256, 258
 Csonka Mihály, 182
 Csorba Dávid, 165
 Csukus Gábor, 417
 Csukus Lőrinc, 418
 Csulai Elek, 266, 271
 Csulai Illyés, 268
 Csulai János, 265
 Csulai László, 265
 Dálnoki György, 446
 Dállyai Dávid, 445
 Dállyai Gergely Elek, 59
 Damó Károly, 446
 Dán Lászk, 130
 Dán Togyer, 233
 Dániel Kata, 345, 346, 452, 465, 497
 Dants Ferenc, 442
 Dántsul pakulár, 139
 Dávid Nyikula, 430
 Déák Demeterné, 307
 Débora Ferenc, 66
 Debretzeni György, 24

- Debretzeni Péter, 130, 157
Décsi (Détsi) János, 29, 98, 99, 101, 192, 276, 277, 360, 438
Décsi (Détsi) József, 105, 106, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 116, 129
Demeter András, 95, 129, 137
Demeter Andrásné, 137
Demeter Dániel, 296, 300
Demeter Ferenc, 442
Demeter György, 135, 136, 138
Demeter István, 127, 137
Demeter János, 116, 120, 124, 137
Demeter Máté, 106, 107, 129
Demeter Mihály, 99
Demeter Péter, 95, 99
Demeter Sándor, 95, 106, 137, 138, 139
Demeter Sándor, ifj., 116
Demeter Zsigmond, 124, 125, 137
Demeter Zsuzsanna, 425
Derzsi Zsigmond, 55, 59, 61, 74, 78, 79
Dési (Desinus) István, 440
Desuchovits Sámuel, 74, 80, 83, 85, 86, 88
Dévai Arany Mihály, 439
Dioszegi Miklós, 281
Dobai András, 37, 40
Dobai Elek, 30, 36, 69
Dobai Elekné, 36
Dobai István, 27, 72
Dobai József, 45, 47, 48, 69, 74, 83, 84
Dobai Józsefné, 69, 74, 83, 84
Dobolyi András, 34
Dobolyi Benedek, 277, 278
Dobolyi István, 55, 66
Dobolyi József, 53, 80
Dobolyi Józsefné, 66, 80
Dobolyi Kata, 141
Dobos Bálint, 146
Dobritza Dsurgys, 233
Dobritza Tógyer, 232
Dósa József, 39, 42, 44, 45, 49, 53, 54, 55, 56, 57, 70, 72, 74, 75, 76, 77, 79, 81, 82, 83, 161, 444, 445
Drágoj Drágoj, 327
Dregits János, 328, 335, 338
Dregits Murar, 328
Dregits Zaharia, 328, 335, 338
Dsoszán Petru, 415, 430, 431
Duma Mihály, 133
Duntsa Bálint, 210, 212, 217, 221, 224, 225, 227, 231
Elekes Mihály, 74, 78, 84
Enyedi Sámuel, 396, 402, 403, 406, 409, 411, 414, 415, 416, 420, 421, 422, 423, 426, 427, 431, 432, 433, 434
Eperjesi (Eperjes) Lajos, 48
Eperjesi Zsigmond, 59
Érsekújvári Sámuel, 42
Étfalvi Kelemen, 442, 446
Etre (Etreh, Ettreh) Mihály, 105, 106, 129, 130, 137, 138, 139, 425
Etre Judit, 133
Etre Kata, 123
Etre Mihályné, 425
Etre Péter, 127, 128, 134, 136
Farkas András, 141, 142, 145
Farkas Bálint, 149, 150, 154, 155, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 212, 218, 224, 318
Farkas Bálintné, 168
Farkas Benjámin, 203, 205, 228, 231
Farkas Boldizsár, 336
Farkas Ferenc, 57, 182, 186, 192, 194
Farkas Imre, 152
Farkas István, 188, 192, 211
Farkas János, 176, 182, 186, 187, 189, 190, 191, 323, 332, 338
Farkas József, 148, 152, 158, 159, 161, 163, 164, 172, 173, 174, 313, 342
Farkas József (Bajesdi Popa), 438, 441
Farkas Lajos, 208, 210, 217, 218, 224, 225, 228, 229, 232
Farkas László, 141, 144, 148, 152, 155, 157, 158, 159, 164, 165, 167, 171, 172, 173, 174, 195, 196, 323, 332, 334, 337, 376, 379
Farkas Mihály, 301, 323, 337, 338, 339, 341
Farkas Pál, 281, 292, 318
Farkas Péter, 192
Farkas Sámuel, 176, 177, 181, 182, 185, 186, 188, 190, 209, 210, 213, 214, 217, 218, 220, 224, 226, 232
Farkas Zsigmond, 177, 182, 186, 190
Farnadi Dániel, 272, 273, 276, 277
Fazakas (Fazekas) Sándor, 30, 31, 33, 36, 40, 43, 52, 68
Fazakas Ferenc, 56, 66, 68, 69, 70, 75, 82, 306
Fazakas Gergely, 24
Fazakas György, 296
Fazakas Mihály, 306
Fazakas Miklós, 56
Fejér (Fehér) István, 123, 124, 128, 133, 134, 135, 139

- Fejér Illyés, 263
 Fejér János, 116
 Fejérvári Istvánné, 306
 Fejérvári László, 280
 Fekete Ábel, 182, 186
 Fekete Elek, 217, 229
 Fekete István, 42, 44
 Fekete József, 306
 Feredős Mihály, 66, 82
 Feredős Mihályné, 66
 Ferentzi Ágnes, 108
 Filip Avram, 414, 430
 Filip Juon, 233, 234
 Filip Onyika, 252
 Firutza Tódor, 413, 429
 Fliner János, 274
 Flora (Florij) György, 411, 418, 428
 Flora Juon, 415, 431
 Flora Péter, 411, 428
 Florinka Luka, 232
 Florutza György, 413
 Fodor Avram, 231
 Fodor Gergely, 43, 66, 68, 69, 70, 72, 75
 Fogarasi Márton, 273, 443, 446
 Folti Ilona, 26
 Foris György, 283, 284, 285, 287, 288, 289, 290, 296, 301, 446
 Forró Péter, 264
 Forró Sámuel, 281, 284, 286
 Furka Jakab, 107
 Furka (Furku) József, 30, 35
 Füstös István, 25
 Gál Péter (Petrutz), 386, 403, 416, 430
 Galatzán Jósza (József), 220, 227, 233
 Galatzi István, 438
 Gálffi Gál, 227
 Gálfi Ferenc, 177, 233
 Gálfi István, 92
 Gálfi Pál, 222, 225, 226, 229, 238, 242, 244, 245, 246, 247, 248
 Gálfi Zsuzsanna, 410, 427
 Galgotzi István, 150, 159, 160, 164
 Galgotzi Istvánné, 160
 Gáspár Mihály, 156
 Gavra Gavril, 232
 Gavril, 231
 Gavril, 190
 Gergely pápa, 222, 394
 Gergots Elek, 177, 184, 339
 Gergots Éva, 288
 Gergots Mihály, 267
 Gerson Mihály, 209
 Getse Ágnes, 306
 Getse Benjámín, 112, 116, 137, 305
 Getse József, 222, 230, 319, 320, 321, 333, 356, 378, 439, 441
 Getse Sámuel, 439
 Gilyén Dániel, 166
 Gitz Juon, 48
 Gocsa Ilona, 26
 Goga Márton, 24
 Goltsa Nyikula, 233
 Gombási Imre Pál, 53
 Gombási László, 42, 44, 49, 54, 55, 66, 72
 Gombási Lászlóné, 42
 Gombkötő Nagy János, 296, 300
 Gombos László, 30
 Grézer (Grejer) Efraim, 249, 252
 Groff Ádám, 209
 Groff Péter, 209
 Gruja Máté, 136
 Gruja Zsigmond, 406, 422
 Gulya (Gullya) László, 258, 259
 Gullya József, 238, 240, 241
 Gyárfás Éva, 79
 Gyárfás Sámuel, 108, 113, 120, 123, 128, 129, 153, 444
 Gyarmati Mihály, 437, 440
 Gyelár Jozsivné, 409, 426
 Györffi (Györfi) József, 55, 61, 62, 66, 73, 75, 76, 80, 81, 82, 83, 86, 88, 89
 Györffi (Györfi) Mihály, 353, 355
 Györffi Anna, 72, 79
 Györffi László, 53
 Györffi Mihály, 353
 Györffi Sámuel, 30, 31, 35, 142, 165
 Györffi Sámuelné, 35, 165
 Gyulai István, 188, 288, 291
 Gyulai Lajos, 153
 Gyurma Gábor, 280, 284, 286
 Gyurma Gáborné, 280, 284
 Gyurma József, 306
 Gyurma László, 306
 Gyurma Mária, 309
 Gyurma Sámuel, 300, 309, 410, 427
 Gyurma Sámuelné, 309
 Halász Miklós, 153
 Halmágy György, 338
 Halmágy János, 338
 Halmágy Mihály, 225, 231

- Harangozó Pál, 274
 Harsányi Ádámné, 424
 Harsányi János, 386, 408, 418
 Harsányi Sámuel, 288, 289, 290, 293, 294
 Hatházi Mihály, 53
 Henter Sámuel, 441
 Herecz Dániel, 98
 Herepei István, 8, 17, 31, 34, 36, 39, 42, 44, 102, 107, 109, 110, 111, 113, 142, 148, 149, 152, 155, 158, 161, 164, 165, 192, 193, 195, 198, 199, 202, 209, 212, 214, 216, 266, 293, 294, 296, 300, 301, 303, 312, 314, 315, 316, 317, 347, 349, 360, 362, 364, 384, 385, 386, 390, 392, 438
 Hermán György, 192, 198, 266, 315, 347, 360, 362
 Hernya Juliánna, 339, 340, 464, 472, 473, 496
 Hertza Ádám, 313, 314, 317, 318, 320, 321, 332, 334, 337, 338, 341, 342
 Hertza Ádámné, 332
 Hertza András, 332
 Hertza Boldizsár, 317, 318
 Hertza Ilona, 232
 Hertza István, 312, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 325, 326, 330, 332
 Hertza Mihály, 332
 Hertzeg György, 164, 398, 422
 Hevesi Sámuel, 156, 300
 Hévízi Sámuel, 275, 438
 Hollósi Mihály, 445
 Horea, 13, 210, 370, 373, 453, 457, 461, 499
 Horvát (Horváth) György, 106, 289, 291, 407, 420, 424
 Horvát (Horváth) Zsigmond, 406, 407, 409, 415, 416, 417, 420, 422, 424, 432
 Horvát Bálint, 127
 Horvát Miklós, 275
 Horváth Mária, 232
 Högyes (Völgyes) György, 109, 112, 114, 116
 Hurátz Péter, 220
 Hurgya Szimion, 412, 428
 Hurtza Petru, 231
 Huszti István, 305, 308
 Huszti János, 26, 357, 442
 Huszti Sámuel, 310
 Hutz Juonné, 433, 434
 Hutz Kosztándin, 434
 Ignát Irímia (Irimie), 413, 429
 Ignát Mihály, 415, 431
 Ignát Péter, 415
 Imre Mózes, 66
 Indrój (Indráj) Juon, 416, 433
 Intze József, 177, 182, 422
 Intzédi Anna, 344
 Intzédi Krisztina, Brádi Sándorné, 227, 228, 249
 Intzédi Terézia, 238
 Isipi (Isipj) György, 25, 437
 Isipi Dániel, 128
 Isipi Miklós, 124
 István András, 407, 418
 István Ferenc, 415, 432
 István Ferencné, 432
 István János, 406, 407, 412, 414, 415, 417, 418, 420, 421, 422, 424, 429, 431, 435
 Izsák Gergely, 265
 Jádi Márton, 130
 Jakab András, 120, 296, 298, 299, 300, 302, 303, 446, 455, 462, 493
 Jakab János, 74, 81, 82, 84, 85, 119, 129, 172, 174, 177, 444
 Jakab Judit, 406, 423
 Jakab Mihály, 74, 78, 80
 Jáni Sámuel, 326, 439
 Jankulesk Jankul, 318
 János László, 232
 Jantsó Antal, 74, 78
 Jantsó István, 344
 Jantsó Kelemen, 103, 444
 Jantsó Mózes, 196, 366, 438, 442
 Jári (Járuj) Jár, 324, 334
 Jári István, 324, 331, 332
 Jári János, 323, 324, 337, 339
 Jári László, 229, 233, 332, 334, 339
 Jenei János, 105
 Jenei Mihály, 28
 Jenei Sámuel, 16, 27, 92, 93, 440
 Jordán Bálint, 198, 200, 202, 205, 206, 208, 209, 212, 217, 218, 220, 221, 224, 225, 231, 320, 374, 377, 380
 Jordán József, 192, 195, 200, 202, 205, 207, 208, 210, 216, 219, 220, 221, 222, 224, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 474, 487
 Jordán László, 198, 203, 205, 207
 Jordányi Angyel, 413
 Jordáti Angyel, 421, 429
 Josa Mihály, 93
 Jósika Borbála, 204
 Jósika Imre, 48
 Jósika Mózes, 69, 283
 József, II., 80

- Juga István (Kireszeurtz), 274
 Juhász István, 11, 16, 22, 290
 Kádár János, 430
 Kádár Mihály, 285, 404, 413, 415, 421, 429, 430, 431
 Kakutsi György, 53, 54, 55, 56, 61, 64, 74, 86, 87
 Kakutsi Péter, 66, 87, 88
 Kalamár János, 232, 254
 Kalamár Juon, 232
 Kalamár Nyikula, 232, 233, 234
 Kalamár Tógyer, 233, 234
 Kalamár Ursz, 233, 234, 263
 Kalimán Vaszília, 69
 Kállai Mihály, 446
 Kalmár Ádám, 210
 Kalugeritza (Balázs) Éva, Jordán Józsefné, 227
 Kalugeritza (Balázs) István, 193, 195, 198, 202, 208, 216, 218, 221, 222, 224, 226, 230, 232
 Kalugeritza (Balázs) László, 12, 199, 200, 203, 205, 207, 208, 209, 210, 216, 220, 221, 224, 233
 Kalugeritza Ilona, 218, 226
 Kalugeritza János, 210, 217, 219, 220, 227
 Kalugeritza Krisztina, Jordán Lászlóné, 221, 224
 Kalugeritza Mihály, 193, 194, 195, 196, 198, 199, 201, 202, 203, 205, 207, 208, 209, 212, 219, 224, 225, 232, 374
 Kando István, 412
 Kannás József, 289, 291
 Kaprontzai Ferenc, 426
 Kaprontzai István, 396, 406, 414, 415, 418, 421, 422, 431, 432
 Kaprontzai János, 409, 412, 426, 429
 Kaprontzai Márton, 430, 434
 Kaprontzai Tamás, 396, 408, 416, 425
 Kaputsi Ferenc, 36
 Karat Pál, 101
 Karátsoni György, 119
 Károli (Károlyi) Júlia, 285, 288
 Kassai István, 445
 Kassai József, 238, 242, 243, 248, 249, 252, 256, 258, 445
 Katona János, 222, 223, 225, 227, 229, 234, 239, 244, 246, 247, 249, 252, 255, 256, 257, 258, 263
 Katonai Ádám, 288
 Katonai György, 163, 164, 165, 166, 298, 299, 445, 455, 493
 Kelemen Dániel, 46
 Kelemen György, 72
 Kelemen István, 30, 36, 42
 Kelemen Istvánné, 42
 Kelemen János, 45, 49
 Kelemen László, 58, 66, 71, 83
 Kéméndi Zsigmond, 418
 Kemény Katalin, 48
 Kendeffi Elek, 188, 267
 Kendeffi József, 206
 Kendeffi Miklós, 196, 291, 345
 Kendeffi Sára, Buda Jánosné, 211
 Kendeffi Zsuzsanna, 230
 Kenderesi Ábrahám, 355
 Kenderesi Bálint, 196, 212, 217, 220, 224, 226
 Kenderesi Bálintné, 224
 Kenderesi Ferenc, 352
 Kenderesi Gáspár, 219, 232
 Kenderesi György, 344, 345, 346, 349, 351, 352, 354, 355, 356
 Kenderesi István, 210, 225
 Kenderesi János, 210, 211, 222, 224
 Kenderesi József, 210, 212, 213, 219, 220, 226, 232, 339
 Kenderesi Lajos, 203, 205, 209, 210, 219, 222, 224, 228, 230, 231, 354, 474, 487
 Kenderesi László, 202, 212, 214, 218, 219, 225, 231, 356
 Kenderesi Lidia, 206, 320
 Kenderesi Máté, 213, 219, 232
 Kenderesi Máténé, 224
 Kenderesi Mihály, 306, 344, 345, 347, 348, 349, 351
 Kenderesi Miklós, 225, 231
 Kenderesi Rákhel, 217
 Kenderesi Sámuel, 338, 369
 Kenderesi Zsigmond, 326, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 465, 474, 498
 Kendi Éva, Beregszászi (Berekszászi) Mihályné, 46, 48, 50
 Kendi Gergely, 46, 437
 Kerebán Todor, 75, 77, 85
 Kerekes Ferenc, 30, 31, 33, 36
 Keresztes István, 36
 Kereszturi Juga, 275
 Kereszturi Péter, 17, 29, 98, 99, 101, 192, 274, 276, 277, 359, 360, 437
 Kertsedi Mihály, 437
 Keza Ádám, 429
 Kira Mihály, 353, 356
 Kis Benjámin, 148, 149, 150, 152, 154, 159, 161, 164, 165, 168, 182, 186, 447, 467, 470, 482

- Kis Benjáminné, 165, 168, 447, 467, 470, 482
 Kis Borbála, 325
 Kis Gergely, 326
 Kis István, 12, 16, 22, 138, 437
 Kis János, 141, 142, 176, 182
 Kis József, 314, 315, 316, 318, 321, 322, 325
 Kis Lajos, 290, 292
 Kis Mihály, 290
 Kis Mihályné, 296
 Kis Sámuel, 300, 301, 303
 Kis Sándor, 176, 181, 182
 Kis Zakariás, 314
 Kis Zsigmond, 119, 120, 146, 149, 444
 Kisbaconi Mihály, 445
 Kismarjai György, 440, 443
 Klés Juon, 231, 232
 Klés Togyer, 232
 Klés Ursz, 231
 Klopotiván Jánku, 327
 Kolosi Sámuel, 155, 171, 172
 Kolosvári János, 445
 Kolosvári Sámuel, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 62, 63, 64, 65, 70, 72, 76, 86, 210, 229, 252, 322, 353, 371, 422, 437
 Kolosvári Zsigmond, 8, 53, 54, 55, 108, 109, 112, 114, 119, 120, 122, 123, 124, 128, 135, 138, 172, 174, 186, 208, 224, 270, 304, 308, 309, 321, 352, 402, 403, 404, 438
 Kolumbán (Columbán) Márton, 31, 33, 34, 38, 45, 78, 444
 Komáromi (Comarimus) Péter, 437
 Komáromi András, 440
 Komáromi Klára, 148, 151, 177, 183
 Komlosi Sámuel, 34, 300
 Konya Ádám, 116
 Konya György, 111
 Kopusz Péter, 210
 Kopusz Urszul, 210
 Koszta Mihály, 323, 334
 Kotsis Vaszily, 31
 Kovásznai Lukács, 276, 445
 Kováts Erzsébet, 417
 Kováts Ferencné, 156, 157
 Kováts István, 302, 303, 304, 305, 308, 310, 446
 Kováts János, 125
 Kováts József, 105, 107, 176, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191
 Kováts László, 176, 178, 179, 181, 182, 184, 186, 187, 188, 189
 Kováts Mária, 417
 Kováts Sámuel, 82, 86, 444
 Kováts Terézia, 132, 133, 447, 458, 479
 Kozmán Mihály, 412, 415, 428, 431
 Kozma János, 247
 Kozma Kretsun, 85
 Kozma Márton, 284
 Kozoli (Koszoli) Benjámin, 283, 287
 Kozoli Dániel, 272, 273, 277, 279
 Kozolyai Lajos, 296
 Kozolyi (Kozoli) József, 284, 290
 Kozollyai Ádám, 305, 306, 310
 Kőboldogfalvi Pavel, 190
 Kölönte Benjámin, 433
 Kölönte József, 442, 446
 Kőmíves András, 280
 Kőmíves Rebeka, Konya Györgyné, 111
 Kőmözi István, 66
 Köntzei Sámuel, 174
 Köpetzi István, 90, 91, 92, 95, 98, 122, 124, 135, 136, 385, 389, 390, 433, 437, 441, 459, 480
 Köpetzi János, 105, 106, 407, 411, 428
 Köpetzi Jánosné, 411, 428
 Köpetzi József, 136, 393, 406, 407, 408, 411, 413, 417, 421, 422, 424, 428, 429, 434
 Köpetzi László, 402, 406, 408, 412, 416, 417, 420, 428, 432, 434
 Köpetzi Lázár, 411, 413, 428
 Köpetzi Mihály, 406, 407, 411, 412, 414, 417, 418, 423, 424, 428, 429, 431
 Köpetzi Mihályné, 406, 423
 Köpetzi Miklós, 105, 107, 110
 Körösi Balázs, 129
 Körösi György, 168
 Körösi István, 120
 Körösi József, 408, 413, 414, 425, 429, 431
 Körösi Józsefné, 408, 413, 414, 429, 431
 Körösi Pál, 141, 142
 Körösi Zsigmond, 159, 161, 163, 164, 167, 171, 172, 173, 174, 176, 179
 Körtvélyesi György, 16, 27, 91, 92, 93, 97, 207, 445
 Krájník Rozália, Jordán Györgyné, 227
 Krisán Florja, 228
 Krisán Márián, 431
 Kristosri Eszter, 235
 Krisztoj Gyorgy, 190
 Krizbai Gábor, 30, 42
 Krizbai József, 66, 68, 69, 70, 72

- Krizbai Miklós, 40, 43
 Kun Farkas, 49, 51, 54, 55, 57, 60, 65, 66, 72, 73, 77, 78, 79, 83, 84, 88, 464, 477
 Kun István, 29, 30, 32, 34, 36, 37, 38, 42, 43, 44, 49, 57, 58, 59, 60, 65, 66, 69, 74, 75, 76, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 464, 467, 477
 Kun József, 34
 Kun Károly, 65, 74
 Kun László, 30, 37, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 65, 66, 73, 74, 79, 80, 83, 84, 465, 477
 Kun Lászlóné, 37
 Kun Miklós, 48, 69
 Kun Sámuel, 57, 59, 65, 74, 83, 465, 477
 Kun Zsigmond, 37, 52, 56, 60, 61, 65, 74, 79, 84
 Kunyán Popa, 210
 Kurkus László, 380
 Kurutz Márton, 32
 Kuti János, 212
 Láda István, 328, 336, 338
 Lakatos Kerekes György, 152
 Lapadát Szakáts, 268
 László Bálint, 326
 László Ferenc, 326
 László István, 312, 326, 327, 334, 338, 387, 390, 391, 393, 396, 442, 446, 454, 459, 462, 463, 496, 501
 László János, 327, 335
 László Pál, 327, 335
 Lázári Gergely, 440
 Leheszk Mihály, 265
 Leleszi Sára, 285
 Lengyel György, 95
 Lésa György, 232
 Liszkai Izsák, 440
 Lisznyai Intze Ferenc, 17, 18, 144, 147, 148, 209, 270, 282, 284, 285, 288, 289, 293, 296, 298, 299, 314, 344, 384, 441
 Lisznyai (Lisznyói) Intze István, 8, 18, 39, 42, 44, 108, 112, 155, 161, 168, 193, 195, 199, 203, 214, 216, 224, 270, 293, 294, 296, 298, 299, 300, 302, 303, 305, 314, 316, 347, 351, 362, 364, 368, 386, 390, 392, 402, 441
 Lisznyói Intze István, 8, 18, 441
 Lőrintz József, 417
 Lőrintz Sámuel, 412, 428
 Lőtsei Erzsébet, Gotzmán Ferencné, 238
 Lugosán Tanaszi, 409, 426, 429
 Lukáts Ferenc, 95, 265, 266
 Lukáts Grozáv, 224, 233
 Lukáts János, 265, 266
 Lukáts Jánosné, 267, 268
 Lukáts Jov, 231
 Lukáts József, 268, 269, 474, 492
 Lukáts Klára, 205
 Lukáts Sára, 211
 Lukáts Urszul, 210
 Lung (Lunk) Ádám, 31, 32, 39, 44, 70
 Lung (Lunk) Péter, 43, 77
 Lung Dumitru, 70
 Lung Nyitru, 43
 Lungus Itru, 56
 Lunkavitz József, 445
 Lupe György, 251
 Lupényeszk János, 233
 Madársai Mátyás, 438
 Madotsai Máté, 129
 Madotsai Mátyás, 129, 285
 Magulitsné asszonyom, 102
 Magyán Lázár, 67
 Magyar Dániel, 49, 165, 166
 Magyar György, 220
 Magyar László, 238
 Magyar Péter, 221
 Májer Avram, 416, 432
 Makkai (Makai) József, 208, 210, 213, 214, 216, 219, 220, 222, 226, 228, 230, 233, 322, 370, 371, 377, 378, 439
 Mákra Duntsa, 267
 Makrai Anna, 238
 Makrai István, 130
 Makrai József, 130
 Makrai Sándor, 119
 Makrai Zsigmondné, 166
 Maksai Márton, 443
 Maksai Zsigmond, 305
 Mánya Gábor, 426
 Mánya Juon, 420
 Mánya Nyikula, 409, 413, 426, 429
 Mánya Tódor (Tógyer), 231, 434
 Mányul László, 116
 Mányul Sándor, 356
 Mányul Tamás, 212, 218, 225, 232
 Mara Dénes, 347, 351, 352
 Mara István, 344, 345, 349
 Mara Izsák, 344, 348
 Mara Izsákné, 350
 Mara János, 355, 356
 Mara Lajos, 349
 Mara László, 345, 346
 Mara Lőrinc, 355

- Mara Mátyás, 345, 346, 349
 Mara Mihály, 351
 Mara Miklós, 144, 149, 197, 198, 315, 344, 347, 348, 360, 361, 362, 364, 366, 368, 370, 374
 Mara Zsigmond, 344, 345, 395, 396, 418
 Marca úr, 453, 486
 Márgai István, 178
 Márgai Krisztina, Hertzeg Györgyné, 164
 Marián Juon, 43
 Marinyeszk Toma, 189, 190
 Márk Lázár, 43
 Markotsán Anna, 93
 Markotsán György, 417
 Markotsán Klára, 198
 Markotsán László, 281
 Markus György, 90
 Marosi Mihály, 181, 184, 186, 188, 190, 191, 445, 461, 484
 Martonosi Ádám, 408, 424
 Martonosi István, 409, 411, 412, 425, 426, 428
 Martonosi János, 408, 424
 Martonosi Sámuel, 422, 425, 426
 Martonosiné, 426
 Martzi András, 74
 Martzi Ferenc, 74
 Máté János, 25, 26, 27, 28
 Máté Sámuel, 203
 Matskási Péter, 344
 Mátyás Istók, 426
 Mátyás Jákob, 434
 Mátyás János, 414, 431
 Mátyás Mihály, 413, 415, 429, 431
 Mátyás Pál, 355
 Mátyás Péter, 415, 431
 Matyěj György, 231, 254
 Matyěj János, 231
 Menyhárt György, 25
 Mesztákoni Juon, 209
 Mesztákoni Péter, 210
 Mezei István, 135
 Mezei Jakab, 412, 428, 433, 434
 Miháj Jánk, 232
 Mihály deák, 277, 278, 279
 Mihály György, 215
 Mihály József, 224, 232, 248
 Mihetz Ádám, 210
 Mihok Juon, 414, 430
 Mihonya László, 165, 324
 Mihonya Sámuel, 324, 332
 Mikleu Jov, 233
 Miklósfalvi, 440
 Mirtse Ádám, 78, 80
 Mirtse József, 74, 78
 Moga Péter, 430
 Mohátsi Lajos, 229, 230, 240, 241, 244, 248, 249, 250, 251, 252, 255, 256, 258, 259, 261, 262, 263
 Mohátsi László, 238
 Molnár Imre (Csorjai), 19, 72, 75, 76, 77, 78, 79, 181, 243, 437
 Molnár Mihály, 136, 312, 441
 Móricz József, 438
 Mórítz Gábor, 270
 Mórítz István, 102
 Motz Togyer, 234
 Muntyán Juon, 418
 Muntyán Mihály, 414, 430
 Murár János (Juon), 140, 338
 Murár Opra, 421
 Nádudvari Anna, 48, 64, 69
 Nádudvari Judit, 48
 Nagy Anna, Gergots Elekné, 177, 184
 Nagy Beretzk Zsigmondné, 129
 Nagy Boldizsár, 307
 Nagy Dániel, 150, 152, 181
 Nagy György, 90
 Nagy János (Bágyi), 6, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 42, 44, 50, 88, 265, 294, 300, 437
 Nagy József, 176, 182
 Nagy Márton, 229, 239, 244, 253, 256, 257, 262, 263
 Nagy Miklós, 130
 Nagy Pál, 274
 Nagy Pál (Solymosi), 279
 Nagy Péter, 176, 181, 182, 190
 Nagy Sámuel, 278
 Nagy Sándor (Dévai), 141, 144, 145, 146, 148, 149, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 166, 171, 174, 177, 181, 183, 184, 348, 397, 456, 471, 484
 Nagy Sándorné, 145, 174
 Nagy Sára (Sarolta), 184, 185
 Nagy Simon, 124
 Nagy Zsigmond, 171
 Nagybaconi István, 445
 Nagylaki László, 288
 Nalátzi András, 200, 207, 210, 217, 221, 223, 226, 377

- Nalátzi Borbála, 150, 153
 Nalátzi István, 24, 210, 217, 221, 223, 230, 233, 265, 377
 Nalátzi József, 182, 183, 282, 283
 Nalátzi Lajosné, 159
 Nalátzi László, 153, 159, 160, 161, 282, 283
 Nalátzi Mária, 141
 Nalátzi Sára, Bartsai Gergelyné, 141, 180, 272, 287, 292, 297, 304, 456, 465, 484
 Nándra György, 392, 398, 422
 Nedestyán György, 188
 Nemes András, 258, 262
 Nemes János, 16, 214, 216, 218, 221, 230, 238, 244, 258
 Nemes Jánosné, 238
 Nemes László, 222, 225, 233, 234, 235, 249, 439, 457, 489
 Nemes Lászlóné, 233, 234
 Nemes Sámuel, 222, 225, 226, 228, 239, 240, 242, 243, 244, 245, 246, 255, 256
 Német Jakab, 292
 Németh Ágnes, 111, 453, 480
 Németh János, 111
 Nutzul Jank, 231
 Nyámtz Paszk, 231
 Nyárárdi György, 278
 Nyéda Ádám, 414, 430
 Nyiri István, 409, 425
 Nyiri János, 412, 429
 Olár Juon, 255
 Olis Lajos, 289
 Olivér János, 148
 Onodi János, 142
 Ontsa Jakab, 30
 Onya Hántz, 210
 Opra Juon, 233, 234
 Oprutza János, 44
 Orbán Antal, 39, 80
 Orbonás György, 78
 Ormos István, 438
 Ország István, 135, 136, 138, 444
 Őrsi Péter, 29, 101, 192, 275, 277, 360, 442
 P. Petrik Gáspár, 225
 Pakalin Nyisztor, 36
 Pakulár György, 424
 Pakulár Szimion, 424
 Pakulár Zsigmond, 430
 Pál István, 42, 45, 192, 193, 195, 198, 199, 200, 202, 203, 205, 212, 213, 214, 219, 221, 226, 230, 231, 326, 328, 333, 336, 342, 438
 Pálhegyi István, 42, 45
 Pap András, 98, 99, 101, 325
 Pap Annok, 90
 Pap Gáspár, 318, 319, 325, 333
 Pap István, 169, 181, 184, 185, 186
 Pap János, 116, 128, 133, 134
 Pap Júlia, 133
 Pap László, 315, 317, 319, 320, 325, 333, 377
 Pap Péter, 325
 Pápai Erzsébet, 280
 Papolci Bálint, 446
 Papoltzi Péter, 385, 416
 Pára Júlia, 179
 Pardosz Juon, 338
 Partoi Ferenc, 351
 Pászk Milény, 187, 189, 190
 Pászk Zaharia, 331
 Pászka, 32
 Paszku Nyisztorné, 31
 Pataki József, 446
 Pataki Sándor, 403, 404, 405, 406, 415, 417, 422, 432, 442, 446
 Pávai György, 443
 Pávai János, 442
 Pávai Zsigmond, 440, 442
 Pekőcziné, 93, 450, 479
 Pelsótz János, 282, 284, 290
 Perjési István, 344
 Perjési Miklós, 350
 Pértsi Miklós, 442
 Peszkár Avrámné, 426
 Peszkár Grozáv, 415, 431
 Peszkár Petru, 409, 426
 Péter Balász, 196
 Péter Márton, 294
 Petke István, 356
 Pető Mihály, 218, 219, 445, 455, 457, 489
 Petrikeleu György, 185
 Piltz Márton, 156, 159, 168, 187, 300
 Pirva Angel, 231
 Pirva Dsurd, 234
 Pirva Dumitru, 231
 Pito János, 54
 Pogány Ádám, 146, 201, 202
 Pogány Ádámné, 201, 202
 Pogány András, 93, 97
 Pogány Franciska, 69
 Pogány József, 129, 291
 Pogány Józsefné, 291
 Pogány László, 59

- Pogány Máté, 336, 339
Pojenár Borza, 432
Pojenár Kozma, 231, 416
Polgár János, 306
Ponori János, 211, 442
Popa Josiv, 44
Popa Juon, 416, 433
Popa Lázár, 44
Popa Nyikulaje, 413
Popa Onuj, 190, 191
Puj Benjámin, 181
Puj Márton, 444
Puj Miklós, 160, 176, 203, 204, 370, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 381
Puj Miklósné, 176
Pünkösti Mihály, 312, 313, 314, 318, 390, 391, 393, 394, 395, 397, 399, 441, 443
Radák Justina, 238
Rákosi István, 99, 276, 443
Rápolti Mihály, 42
Rátz (Rác) László, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 294, 295, 301
Rátz András, 403, 409, 416, 418, 419, 426
Rátz Andrásné, 416, 426
Rátz Borbála, 416
Rátz Elek, 418
Rátz Ferenc, 404, 417, 421, 433
Rátz György, 289, 290, 299, 310
Rátz Györgyné, 299
Rátz István, 113
Rátz Mihály, 418
Rátz Zuzsánna, Abrudbányai Mihelyesné, 416, 417
Rátz Zsigmond, 418
Rengetyan Kretsun, 56
Ribitzei Ádámné, 224, 248, 259
Ribitzei Albert, 208, 209, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 246
Ribitzei András, 259
Ribitzei Borbála, 288
Ribitzei Dániel, 224, 262
Ribitzei Éva, 210
Ribitzei Györgyné, 237
Ribitzei János, 214, 228, 230, 232, 238, 240, 244, 249, 256, 258
Ribitzei László, 222, 223, 225, 239, 247, 277, 278, 285, 288
Ribitzei Lidia, Sinka Lászlóné, 131, 190
Ribitzei Mária, 205, 211, 229, 235, 239, 245, 246, 247, 248, 452, 489
Ribitzei Miklós, 214
Ribitzei Péter, 208, 209, 210, 214, 216, 220, 221
Ribitzei Sándor, 212, 215, 216, 218, 220
Riskán Jov, 264
Riskán Péter, 210
Riskán Tódor, 264
Rojba Juon, 31, 36
Ros (Rosuj) György, 414, 430
Roska István, 42, 324
Roska Mihály, 53, 55, 66, 71, 72, 74, 83
Roska Sándor, 324, 332
Rotár Tanászi, 414, 420, 421, 431
Rotok Petru, 413, 429
Rozgoni Mária, 268
Ruda Kretsun, 232
Russori Kata, 348
Rutkai József, 166
Sala Mihály, Trintsényi, 18, 19, 57, 59, 124, 176, 210, 215, 216, 229, 238, 304, 305, 308, 310, 322, 332, 353, 354, 371, 373, 377, 441
Salántzi Sámuel, 129
Sállyai Péter, 437
Sarkadi Türi László, 106, 108, 110, 112, 116, 119, 120, 122, 124, 126, 127, 128, 133, 136, 137, 141, 178, 188
Saulestyán Juon, 421, 430
Sebesi (Sebeni) György, 192, 194, 197, 198, 200, 202, 206, 207, 208, 209, 210, 216, 217, 220, 221, 224, 449, 465, 486
Sebesi Anna, Beretzk Sándorné, 129
Sebesi Benjámin, 97
Sebesi Györgyné, 217
Sebesi István, 208
Sebesi Sámuel, 54
Sebestyán Mojsza, 434
Sebestyén László, 417, 423
Seller Juon, 56
Sepsi István, 34
Séra Krisztina, 142
Serbán Opra, 47
Seres Gyurka, 306
Seres István, 306
Serestély Márton, 446
Siga Petru (Keløj), 187, 190
Silvester Gamálie, 72
Simény Elek, 36
Simon Istók, 416, 433
Simon Mihály, 82
Simon Péter, 159
Simon Sámuel, 53, 66

- Simonfi István, 53, 66, 72
 Sinka Ádám, 294, 296, 297, 298, 299, 446
 Sinka László, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 128, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 182, 188, 190, 467, 485
 Siván Ádám, 127
 Siván György, 130
 Siván Péter, 127
 Solymosi Nagy Mihály, 440
 Sólyom János, 209
 Sombori László, 141, 142, 146, 158
 Sombori Lászlóné, 141
 Somlyai Mihály, 285, 287, 288, 290
 Somodi István, 274
 Somodi János, 106, 128, 133, 134, 138
 Somodi Jánosné, 106, 138
 Somodi Márton, 281, 286
 Somodi Péter, 92, 99, 101, 130, 201, 202, 278, 280, 291, 292, 389
 Somodi Sándor, 120, 121
 Somogyi Péter, 286
 Soos János, 74, 78
 Sóti János, 440
 Sövényfalvi (Lengyel) Zsigmond, 17, 288, 441
 Spanyol Péter, 31, 36
 Stentzel László, 72, 73, 76, 81, 82, 83, 84, 85, 86
 Steutrezán Juon, 140
 Stojka Péter, 149
 Sultz Tógyer, 232
 Sus Tanászi, 425
 Sus Toma, 425
 Sütő István, 28
 Szabó István, 198, 339
 Szabó Istvánné, 207
 Szabó János, 55, 112, 144, 148, 151, 152, 154, 155, 158, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 171, 302
 Szabó János (zaláni), 438
 Szabó József, 141, 152, 159, 163
 Szabó Józsefné, 168
 Szabó Juon, 413, 430
 Szabó Kovács Tímár Ferenc, 427
 Szabó László, 113, 311
 Szabó Mihály, 190
 Szabó Péter, 441
 Szabó Zsigmond, 177, 182
 Szakáts Bálint, 35, 39
 Szakáts János, 229, 230, 262
 Szakáts Péter, 24
 Szalo Jozsiv, 418
 Szalo Juon, 421
 Szára Pál, 351
 Szász András, 188, 189
 Szász Mária, 300
 Szathmári (Szatmári) Mihály, 133, 135
 Szathmári József, 33, 42, 155, 157, 158, 160, 444
 Szathmári Józsefné, 42
 Szathmári Pál, 306
 Szathmári Sámuel, 154, 444
 Szatmári János, 446
 Szatmári P. József, 446
 Száva Sámson, 252
 Szávujné, 84
 Szegedi Sámuel, 265
 Székely János, 280
 Székely Rebeka, 119
 Székely Sándor, 135, 136
 Székely Zsigmond, 281, 284
 Szénási, 440
 Szentgyörgyi Dávid, 440
 Szentgyörgyi István, 92, 440
 Szentgyörgyi Máté, 443
 Szentgyörgyi Mihály, 440
 Szentgyörgyi Miklós Ferenc, 287, 443
 Szentgyörgyi Miklós János, 120
 Szentjobi Bálint, 437
 Szentjobi Ferenc, 128, 129
 Szentkereszt Sámuel, 43
 Szentpáli Péterné, 126
 Szentpéteri (Békés) Miklós, 101, 437, 445
 Szereka László (Lászkú), 327, 335
 Szereka Mihály, 327
 Szigeti Mihályné, 386, 421
 Szilágyi László, 39, 53, 66, 68, 72, 73, 77, 78, 79, 84
 Szilágyi Sára, 117
 Szilágyi Simon, 433, 434
 Szilvási János, 79
 Szilvási Mihály, 207, 439
 Szilvestre Juon, 68
 Szimion Szentsoj, 190
 Szina János, 291, 293
 Szivulész Mihai, 227
 Szkinta Tógyer, 70
 Szombati Mihály, 218, 221
 Szotyori N. János, 442, 443
 Szóke Mihály, 54

- Szölösi János, 188
Szóts (Szócs) István, 406, 410, 414, 415, 417, 421, 422, 423, 427, 431, 432, 434, 435
Szóts Dániel, 410, 412, 422, 427, 429, 435
Szóts Jankul, 291
Szóts János, 445
Szóts Jánosné, 283
Szóts Pévelné, 66
Szóts Zsigmond, 229, 230, 238
Sztánka János, 247
Sztánka Nutzul, 232
Sztánka Szalomon, 232
Sztójka Ilia, 178
Sztójkutza István, 327, 335
Sztójkutza János, 325, 327, 335
Sztójkutza László, 325, 336
Sztójkutza Lászlóné, 336
Sztójkutza Mihály, 327, 335
Sztójkutza Péter, 325, 327, 335
Szuszán János (Juon), 413, 429
Szűts Péter, 278, 279
Tállyai János, 409, 425, 430
Tállyai József, 409, 411, 414, 425, 431
Tarpai Sámuel, 171, 172
Tartsai Mihály, 443
Tatai (Tattai) István, 29, 30, 32, 35, 36, 38, 40, 41, 42, 43, 45, 47, 49, 51, 55, 56, 57, 66, 68, 70, 72, 75, 77
Tatai Ferenc, 82
Tatai Márton, 28, 437
Tatai Mihály, 29
Tatai Sámuel, 53
Tatár István, 45
Telegdi István, 437
Telegdi Mihály, 278
Teleki István, 66, 74, 78
Teleki Mihály, 72, 220, 221, 445, 455, 489
Terebán György, 87
Tímár (Szabó) Ferenc, 421
Tisza Ágnes, Harsányi Sámuelné, 294
Todor Gergely, 77
Todorán Todor, 233, 234
Togyereszk Juon, 190
Tokai (Thokai) István, 265, 439, 440, 443
Toldalagi Mária, 272
Toma Nyikulaje, 432
Tompá Ádám, 209, 211, 212, 214, 351, 439
Tordai László, 141
Tordai Sándor András, 10, 439
Torjai Ferenc, 36
Tornya János, 265
Tót Éva, 412, 428
Tót József, 383, 384, 388, 401, 406, 410, 414, 416, 417, 418, 421, 422, 423, 427, 431, 432, 452, 500
Tót Józsefné, 421
Török Gábor, 214
Török István, 26, 27, 74, 444
Török Istvánné, 26, 27
Trifa Toma, 263
Tsernátoni W. János, 249
Tsizmás Avram, 416, 432
Tsizmás Juon, 416, 432
Tsizmás Nyisztör, 30
Tsok Kata, 285
Tsuka (Csuka) Ferenc, 396, 397, 403, 404, 408, 415, 416, 418, 424, 432
Tsuka (Csuka) Pál, 418
Tsuka András, 408, 410, 421, 424, 427, 428, 432, 433
Tsuka Andrásné, 408, 415, 424, 427, 428, 432, 433
Tsuka Bálint, 413, 415, 429, 430, 432, 433
Tsuka Borbála, 425
Tsuka Farkas, 416, 428
Tsuka Ferencné, 408, 415, 424, 432
Tsuka Istók, 425, 432
Tsuka István, 406, 422, 433
Tsuka János, 213, 214, 219, 415, 425, 431
Tsuka József, 410, 416, 417, 427, 428, 432
Tsuka Kata, Papoltzi Györgyné, 407, 417, 424, 425
Tsuka Mózesné, 408, 424
Tuli (Tulye) Mojsze, 416, 432
Tulye Mátyás, 430
Turotzi Borbála, 327, 335
Turotzi János, 48
Turotzi Terézia, Buda Miklósné, 78
Tutza Juon, 232
Türi Ágnes, 162, 180, 456, 471, 484
Türi Benedek, 130
Ugron János, 54, 59, 66, 74, 81, 83, 84, 85, 87
Ugron Mária, 89
Ungur Ferenc, 255, 256
Ungur György, 272
Ungur István, 296, 301, 303
Ursza (Urszu) Péter, 30, 39, 40, 43
Ursza Demeter, 25, 27, 28, 30, 35

- Ursza József, 30
 Ursza Juon, 32, 43, 45, 47, 52, 70, 75, 85, 474, 479
 Ursza Miklós, 44
 Urszuj Juon, 56
 Urszuly Demeter, 69
 Uzoni Jankó Boldizsár, 440
 Vadas Mózesné, 165, 183
 Vadasné, 183
 Vadászi Mihály, 129
 Vai Ferenc, 445
 Vajda György, 281, 284, 285
 Vajda István, 280
 Vajda József, 159, 289, 290, 292, 293, 295
 Vajda Mária, 212, 218, 225, 231
 Vállya László, 127, 137
 Vállya Mihály, 102, 105, 106, 107, 130
 Vállya Sámuel, 124, 134, 137
 Vállyai István, 442
 Váradi Dániel, 124, 127, 134, 136, 137
 Váradi Gáspár, 27, 91, 92, 97, 98, 265
 Váradi István, 59, 74
 Váradi János, 146
 Váradi József, 129
 Váradi Kirsztina, 174, 177, 184
 Váradi László, 64, 306, 333, 392
 Váradi Mária, 93, 458, 480
 Váradi Mózes, 165, 296, 298, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 310, 386, 418
 Váradi Pál, 150, 159, 166
 Várallyai Dániel, 90
 Várallyai István, 16, 27, 440
 Varga Györgyné, 25
 Várhegyi József, 216, 221, 222, 332, 333, 338, 340, 341, 377, 441
 Várhegyi Mihály, 266, 267, 269, 322, 353, 439, 441
 Vásárhelyi István, 91, 272
 Vásárhelyi József, 337
 Vásárhelyi K. János, 443
 Vásárhelyi Mihály, 277, 445
 Vásárhelyi Péter, 272, 275, 276, 440
 Vásárhelyi Sámuel, 108, 112, 113, 116, 168
 Vaszij (Vaszily) Péter, 32, 40, 43, 47, 56
 Vaszij Ádám, 430
 Vaszij Mihály, 233
 Velther Mihály, 231
 Ventz István, 102, 103, 344, 399, 438, 442
 Veres Ferenc, 179
 Veress János, 74
 Vintzi István, 227, 229, 242, 251, 445, 448, 457, 462, 463, 488
 Viski János, 437
 Visolyi György, 141, 142
 Vitályos Sámuel, 186, 191, 438
 Vitályos (Vitályos) Gábor, 34, 53, 54, 55, 57, 59, 158, 165, 176, 181, 186, 188, 189, 402, 403, 406
 Vlaskai György (Dévai), 272, 273, 276, 278
 Vollyán Juon, 127
 Zágoni György, 283
 Zágoni István, 141
 Zaharia Péter, 265
 Zaharia Szimeon, 25
 Zeyk András, 161, 162, 177, 192, 197, 374
 Zeyk János, 150, 374
 Zeyk Miklós, 192, 194, 204, 283
 Zeyk Zsigmond, 300, 301, 302
 Zeyk Zsófia, 192
 Zilahi Pál, 283, 284, 285
 Zoltán Ágnes, 242, 249
 Zudor Ádám, 141, 159
 Zudor Ádámné, 159
 Zudor András, 141, 142, 144
 Zudor István, 172, 173, 174, 176, 177, 181, 182, 184, 185, 186, 187
 Zudor János, 141, 142, 159, 161, 164
 Zudor Kata, Piltz Mártonné, 156, 168, 300
 Zudor László, 165, 172
 Zudor Márta, 173
 Zudor Péter, 142, 144, 145, 148, 152, 156, 159, 163, 164, 169, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 179, 181, 182, 184, 190
 Zudor Sámuel, 174
 Zudor Zsigmond, 34
 Zsiván, 140
 Zsoldos Márton, 8, 14, 18, 19, 55, 57, 59, 64, 72, 76, 81, 82, 122, 124, 135, 138, 176, 181, 184, 210, 216, 222, 228, 230, 226, 229, 238, 243, 249, 252, 255, 258, 310, 322, 332, 333, 337, 340, 353, 354, 355, 356, 371, 377, 378, 380, 402, 403, 404, 405, 420, 422, 435, 443

Tartalom

Lectori salutem.....	5
Vizitációk a Hunyad-Zarándi Egyházmegyében	7
Algyógy.....	23
Alpestes.....	83
Bácsi	126
Borbátvíz.....	170
Brád.....	207
Demsus.....	261
Déva	267
Fehérvíz	304
Felsőszálláspataka.....	331
Folt.....	343
Galac	344
Haró	366
Lelkészek névsora	411
Tanítók névsora.....	418
Tárgymutató	421
Témák szerint.....	421
Falvak szerint.....	449
Latin szavak és kifejezések jegyzéke	476
Névmutató.....	489

